

1. **סיפור הרי"ם:** שפעם אחד בלומדו היטב מסכת עירובין ודיני רה"ר החליט לחשוש לשיטת החזו"א ולא לטלטל בשבת בבקר כשבא פארטאג'ס לביהמ"ד פגשו הב"י בפינת רח' עמוס לפתע הוריד הרבי השטריימל ונתנו לו באומרו נעם די טראגסט דאך והיה זה פסק ברור.

2. **הגרפ"מ סיפור להרי"ם:** שפעם אחת שאל למאטיל שתספר לו עובדה מאמא שלה חי' ראדה יהודית - וסיפרה לו שכשהיתה אמא חולה מאוד ישבה היא ליד מטתה והא"א ז"ל היה נכנס לפעמים עם תהילים לרגע קט ויצא מיד והיה נראה שאין רצונו להתעכב שם וביקשה האמא ממנה שמחר תראה לסדר שהאבא ישב לידה כל היום וביקשה זאת מאביה ונענה לה וישב שם לפתע ראתה שאביה רוצה לחמוק מהחדר עצרה אותו וחזר לישב ליד הרבנית אח"כ ראתה כן כמה פעמים ובכל פעם עיכבה אותו וחזר לישב הכלל באותו היום נפטרה הרבנית תוך ימי השבעה נכנסה לאביה ואמרה בטרוניה סיאז גיווען אזוי שווער צי זיציען לעבען די מאמן דעם לעצטען טאג? ולא ענה דבר לאחר שבוע קרא לה הא"א ואמר לה איך ווייס אז די האסט הארץ אויף מיר אבי השפ"א הבטיח לי פעם בני אם תרגיש פעם שיש לך צער ויגון עמוק תלך לציון שלי ותתפלל ומבטיחך שאפעל עבורך ובראותי את רוע המצב אצל אמא החלטתי ללכת לציון אבל מה אעשה שהקב"ה לא רצה וסידר שהאמא לא תרצה שאעזבה ושלח אותך בתור שוטר ולא יכולתי לפעול.

3. **סיפור הגרפ"מ להרי"ם:** שהיה ימי עיון נגד פא"י (באולמי וגשל) שלח אותו הב"י לומר לר"א ש"ך שהוא מוכן ללכת איתו יחדיו עד הסוף בתנאי שיעצרו החרמות והקנאות וכוונתו שלא יתפשט נגד חב"ד ועוד דברים וענה ר"א להגרפ"מ מיט זיי (חב"ד) האב איך גאר נישט.

4. **סיפור הגרפ"מ להרי"ם:** שהיה באר"י אחרי המלחמה קראתו אמו יום אחד ואמרה לו בלאט שילך להרב הרצוג לקבל סמיכה להוראה והאבא לא צריך לדעת מזה והוסיפה ואמרה לו שילך אצל הלל ליכטנשטיין (חיים בער'ס ברידער) לשאול מתי ללכת לשם להבחן? - וכן עשה, הלך עמו בשעה היעודה ובחנו הרב הרצוג כשעה ומחצה וידע מציון מאוד ונתן לו סמיכה נלהבת - שאלו אח"כ הרב הרצוג אם אבא יודע שבא לכאן לקבל סמיכה? וענה: אני מאמין שכן ולא הבין הגרפ"מ מה הסוד שבדבר אח"כ הוברר לו שמי שמקבל סמיכה לרבנות פטור מלהתייבב לצבא והיות והגיע זמן התייצבותו שלחתו אמו בשקט משום שכשאחד נפטר מגיוס ע"י סמיכה לוקחים במקומו אחר ממשפחה אחרת וזה בטח לא ירצה האבא חזר אצל אמו וסיפר לה שהצליח ב"ה - עודם מדברים קרא לו אביו לחדרו וראה שאמו נתלבנה כסיד ושאלו הא"א היכן היית היום? וענה: שהיה אצל הרב הרצוג לקבל סמיכה נתן הא"א אנחה תפס באבנטו שלו ואמר: לא היית צריך שה"י יעזור שתפטר מזה גם בלא זה ואמר הגרפ"מ שהרגיש שפעל אז אביו שלא יזיק למישהו אחר הפיטורין שלו. לאחר כמה ימים היתה הודעה מהצבא שכל בן יחיד מהמשפחה פטור מגיוס אח"כ שאל את אמו מדוע חשבה כן ושלחתו נגד רצון אביו? וענתה לו אינך מכירו הוא היה שולח להם מכתב שיבואו לקחתך.

5. **הגרפ"מ סיפור להרי"ם:** שהא"א שלח את חותנו ר"מ שהיה בשליחות האגודה עוד בתור אברך שישבות שבתו בדוקא אצל ר"י רוזנהיים ז"ל וישב ביחד עם משפחתו והציק לו מאוד באמצע הסעודה כששר ר"י הנ"ל זמירות שבת כל משפחתו עזרה לו בשירה וכשנסע לגור אמר לו האדמו"ר שלחתיך לשם כדי שתדע שיש גם כאלו יהודים וביאר הגרפ"מ כוונתו שהשפ"א אמר על ר' שמשון רפאל הירש שמה שהקצאקר רבי עשה בפולין עשה הוא בגרמניה וזה גדלות להכיר בזה (וגם אמר השפ"א עליו שהוא מצדיקי יסוד עולם כשרצה מישהו לצאת נגדו).

6. **דיבר הגרפ"ם עם הרי"ם:** בענין הבית ספר החסידי שנפתח ואמר: כתוב במדרש משל בזאב שרצה לחטוף מהעדר ונתנו לו תיש אחד שמנה שישביע רעבונו ויניח לכל העדר שם הנמשל הוא על איוב שנתנו לס"מ כדי שיכולו לגאול את היהודים ממצרים - ואמר בבדיחותא: שרוצים לעשות אויס פיערן גרויסע זאכין על הבית ספר נותנים נתינה לצד השני את עדין שטיינזלץ שהוא יהיה התיש של הזאבים ובנתיים אנחנו נוכל לפעול גדולות ולעצם הענין בפרשת שטיינזלץ אמר: אמנם הוא כותב דברים מאוד צורמים אבל לא צריך לצאת נגדו בחרמות.

7. הא"א אמר לאופוטשנע רב מיד לאחר תחילת נשיאותו נכנסים אלי אברכים ששאנט זיי יראת שמים אונטער די דאשקעלך.

8. סיפר להגרפ"מ הנגיד ר' איטשה טאלר מחו"ל שהיה פעם עם אביו פה באר"י ואביו היה נצרך בדחיפות להתקבל אצל רופא גדול ובא לבקש ברכה מהלב-שמחה שיוכל להתקבל באותו יום בא לפניו אברך אחר עם בנו לספר שיש לו תור אצל רופא גדול וביקש ברכה להצלחה אמר לו הל"ש מי שלח אותך אליו אתה כלל לא צריך להיות אצלו תמתין בחוץ בסוף התור נכנס אותו נגיד לל"ש וסיפר שצריך להתקבל בדחיפות אצל אותו רופא קרא הל"ש לאותו האברך ושאל אותו את שמו של הרופא והתברר שזה אותו רופא אמר לו הרבי אתה אינך צריך ללכת הילד יהיה בריא בלא הרופא ונתן לילד תפוחים ושקדים וציוה לתת את התור לנגיד הנ"ל וכמובן שהילד נרפא והכל בא למקומו בשלום. ואמר הגרפ"מ שראה מיד בתחילת נשיאותו של הל"ש שהולך בהתנצחות נגד הרופאים מעל דרך הטבע.

9. **סיפר הגרפ"מ להרי"ם:** שהיה יהודי שבא לפני הא"א זצ"ל ואמר שהרופא נותן לו דיאטה חריפה וקשה לו לשומרה ענהו הרבי לך לבני איטשה אמר לו איטשה הרבי שלחך אלי כונתו היתה שתראה אותי ותבין כמה לא טובה האכילה אח"כ שאלו הא"א מה אמר לך בני? וענהו כל הנ"ל - אמר לו הא"א לך שוב אליו ואמור לו שאני שלחתיך עמד ר' איטשה ושם שתי ידיו הקדושות באבנטו והתחיל לדבר דברי כיבושין על תאות האכילה עד שהמאיס בעיניו כל צורת המאכל ואמר שבקושי אכל במשך כמה חודשים.

10. עוד סיפר בשם יהודי אחד ששמעו את ר' איטשה הולך בחצר ואומר לבנו נפתלי בא מהר הגיעו לנו ענבים והלכו ורצו בשמחה גדולה הלך היהודי הנ"ל אחריהם לראות מה יעשה - הציץ בחלון וראה שר' איטשה יושב בשולחן עם כל בניו ומסביר להם שיש כאן פירות מאר"י ויש עליהם קדושה גדולה והרחיב הדיבור ללמדם הלכות תרומות ומעשרות וכשגמר רצו בניו לאכול אמר להם קודם כל נביא זאת לשולחנו של האדמו"ר ואח"כ נאכל מהשירים.

11. סיפר להרי"ם שמואל יוניבער שהיה ילד יתום בפולין וקבל מתנה לבר מצוה כסף ליסוע להא"א וכשהמתין להכנס פגשו הב"י ושאלו מהיכן הוא? וענה: מעיר יוניעב אמר לו הב"י ביוניעב יש הרבה יערות אפשר שם להתחבאות ואף אחד לא ידע ממך אחר שנים פרצה המלחמה ונזכר פתאום בדברי הרבי הב"י וברח ליערות יוניעב והיה שם שלש ומחצה שנים ובזכות זה ניצל.

12. הטאלנא רבי שליט"א היה בכותל המערבי והיה שם גם ר' דן סגל והביט בפליאה על הרבי מטאלנא הרבה זמן ושאל הסובבים האם לוקח קויעטלך? וכששמע שכן הוציא מיד קויעטל ורשם שמו ושם אמו - וכשסיפר זאת הרי"ם להגרפ"מ, אמר הגרפ"מ: סימן שר' דן הוא מבין.

31. היה איזה בעיה אצל אחד מחסידי אנ"ש בשלום בית והיתה עצה שימציאו לזוג דירה משלהם והכל יבוא על מקומו בשלום וכשהגיע הענין לגמר אחרי הרבה כספים ויגיעות אמר האברך שאינו רוצה לגור בדירה זו ששמע שהיה גר כאן ר' אלער לפה ז"ל שנפטר בדמי ימיו רח"ל ומפחד לגור פה ויסכים בתנאי זה שמרן הגרפ"מ יבטיח שאין לו מה לחשוש לבש הגרפ"מ כובעו וחיזק את אבנטו והרצינו פניו ושם שתי ידיו הקדושות באבנטו ואמר להרי"ם שיכנס האברך לדירה ואין לו מה לחשוש וה"י יעזור שלא יהיה שום מכשול.

41. ר' מאיר ז"ל בן הא"א היה לבקר באר"י ונכנס להרב קוק ז"ל והיה מאוד בעל צורה ומיד שראוהו הרב קוק נבהל קימה ושאל מי הוא? וענה: שהוא בן האדמו"ר מגור, אמר לו הרב קוק אני יושב אתה וחושב בענין סבך השפ"א ואני יושב ותמה לאיזה מדרגה צריך להגיע כדי לחדש כאלו חידושים והראה לו מאמר שהוא לומד בשפ"א שבר"ה לא עולים לרגל היות ועל שופר נאמר כיון דלזכרון קאתי כלפנים דמי ואם כן כולם בפנים ולא צריך לעלות אח"כ ביקשו הרב קוק שיקבל ממו יין להעמיד על שולחן אביו הא"א - שאלו ר"מ בחיך הרי אתם אינכם מהחסידיים? ענהו: הרי עכשיו למדנו בשפ"א כיון דלזכרון קאתי כלפנים דמי.

51. אחר מלחמת יוה"כ תשל"ד אמר הב"י להרי"ם החילונים טוענים שבגלל יום השבתון לא היה מספיק זמן להתארגן בצבא הם טיפשים כל הניסים שהיו במלחמה זאת היה הכל בזכות אותם יהודים ששבתו ביוה"כ והתפללו בביהכ"נ ואח"כ התברר באמת שהסורים חזרו בהם פתאום בגלל השקט שהיה והיו בטוחים שהכינו להם מלכודת.

61. בקרקא היה גר גערר חסיד ושמו ר"ע - זקן מופלג שכחו עמו ולא נס לחו והיה משמח את כל העיירה מולו היה גר איזה אדמו"ר ושאלו פעם מדוע אינכם באים אצלי להתפלל? ענהו ר"ע: אני הולך רק לאדמו"ר שידע מה למעלה ומה למטה - אמר לו האדמו"ר: אם כן יכולים אתם לבוא אצלי - לאחר זמן הזדמנו שניהם למקוה והעלים ר"ע את מכנסיו של האדמו"ר וחיפש וחיפש עד ששאל את עקיבא אולי ראית מכנסי? ענה לו: רבי שידע מה למעלה ומה למטה לא ידע היכן מכנסיו.

71. אותו ר"ע אמר ווארט בשם חסידיים מדוע סוכות הוא ראשון לחשבון עוונות? שכתוב בגמ' בולשת שנכנסה לעיר חביות פתוחות אסורות וסתומות מותרות וכל הבתולות אסורות ומסבירה הגמ' לנסך אין להם פנאי שצריך מחשבה וזה הכונה ראשון לחשבון עוונות לעברות שצריכים חשבון.

81. הב"י אמר לר' יעקב פעם לא דאגתי לציבור שלי לבעלי תפילות טובים או למקואות טובים רק דבר אחד הכנסתי בהם אחרי כל פעם גניחה אוי מה עשיתי.

91. ר' אליהו לופיאן אמר פעם לרבי הב"י: שפגש פעם אברך וסיפר לו שבימי איסור עשה לעצמו כל מיני גדרים - ואמר לו ר"א: בא נראה שתעשה גדרים בימי היתר ונהנה מאוד מרן הב"י.

02. בראש השנה תש"נ ביום השני עברו הכל לומר לשנה טוב לל"ש וכשעבר הגרפ"מ הלך לאחוריו ונתקל במשהו ונפל והטה עצמו שלא ליפול על הל"ש ושמע שאמר הרבי א יוד פאלט.

12. סיפר הרי"ם ששמע מר' דוד וידר מחסידי סטאמר שכל שנה בהושענא רבה שהיה ר' יואליש זצ"ל יוצא להתפלל היה לבוש עטרה גדולה מחזיק ביד אחת הד' מינים וביד השניה מחזור היה אומר משהו בלחישה ומחייך - פעם אחד נדחק לשמוע מה הוא אומר? ושמע שלוחש רבונו של עולם שהמכנסיים לא יפלו לי בפשטות שהוא ידיו תפוסות לגמרי

והחסידים פיי שהמכנסיים מכון נגד פושעי ישראל ומבקש שפושעי ישראל יהיה להם אחיזה.

22. יום חמישי פרשת נח ד' חשון נסע הגרפ"מ לישיבת המרכז הארצי בב"ב ובדרכו עלה לנחם את משפחת לוריא ומשפחת בויס הצטרף אליו בנסיעה הרי"ם ודיברו הרבה אמר לו הגרפ"מ שיספר עובדה מסבו שליט"א וסיפר שביום הבחירות לעיריה בלילה צלצל אליו סבו שיבוא וכשבא מצאו שבור ומדוכדך עד עמקי נשמתו סיפר לו שהלך להתפלל מנחה בבית כנסת הגר"א אחר התפילה התיישב העולם לשמוע שיעור וחשבתי להשאר כיון שכל כך הרבה זמן לא למדתי גמ' ונתברר לי שהמגד"ש הוא ר' עזריאל אויערבך ונזכרתי שהוא היה מראשי המדברים נגד אגודת ישראל ונגד הל"ש קמתי ויצאתי אח"כ חשבתי לעצמי יוחנן יוחנן הרי פ"ב שנה לא שנאת אף יהודי ולא היה בלבך על אף אחד ועכשיו אינך יכול לשמוע שיעור מיהודי ולכן אני שבור איך שהמצב הבאני לידי כך ואמר הגרפ"מ אתה מספר זאת בתור תמימות של סבך אבל הדבר אינו כן סבי הגאון רבי שאול מוירשוב היה חסיד בגור והיה מהגאונים הגדולים ובכלל לא מהחסידקאת זכורני שבלייל ש"ק אף פעם לא עשה קידוש לפני שעה עשירית היות והשפ"א הרבי שלו גם עשה אז קידוש.

32. דיברו על ר' ארי' ז"ל שהיה ידען בקבלה ואמר: החידה"ר כולו קבלה - השפ"א אמר לי עליו ר' נתן לובארט שהיה באנדיט ולא מזכיר כלל כתבי האר"י וכדומה אבל כל קטע בדבריו הם קבלה - אבי ז"ל היה ממש בעלים על הקבלה - אדמו"ר הב"י זי"ע היה מסתיר מאוד - אבל אצל הל"ש הוסרו כל המחיצות ויש גימטריאות והשמות הקד' זכורני שבשנת תש"ב היתי עם הל"ש בצפת והסתובב הרבה בבתי כנסיות ישנים והיו ספרי קבלה נושרים מחיקו כסדר. אמרו על המהר"ל עהר האט זיך באדעקט מיט הגיון אין עהר האט זיך אנדעקט אין די שמות שהסתיר הקבלה תחת מעטה של הגיון ומחשבה אח"כ דיבר הגרפ"מ כעשר דקות בענין קבלה במהירות גדולה והפסיק בביטול יד ואמר געניק גיפלוידערט כבוד אלוקים הסתר דבר.

אמר הרי"ם להגרפ"מ שבשפ"א על הש"ס לגבי בת קול מנהמת כיונה נכתב אין לי עסק בנסתרות נתרגש הגרפ"מ ואמר ברוך שמסר עולמו לשומרים השבתי לי אבידה ונזכרתי בהיותי נער קטן למדתי ברכות השחר שאלני אבי מה הפי' לעסוק בדברי תורה ואמר לי האם הינך מכיר את פלוני נקב בשם א' מהחסידים דאז ושאל מה הוא עיסוקו? אמרתי לו, אמר לי זה הפי' לעסוק בדברי תורה דהיינו שאפשר לעשות הרבה דברים אבל שידע האדם שזה הוא עיסוקו הדברי תורה וממילא השפ"א כתב אין לי עסק בנסתרות היינו שלא היה זה עיסוקו אבל זה ודאי לא שולל את ידיעתו בנסתרות.

42. סיפר האדמו"ר מסוכטשוב זצ"ל שאחיו ר"ד מסוכטשוב הוזמן פעם לשבע ברכות בגור והיה עולם גדול מאוד בשעת השולחן היה אדים וזיעה גדולה בביהמ"ד ור"ד שלא הורגל בכך חש מאוד שלא בטוב לא רצה להפריע למהלך הטיש וסבל בדומיה היה שם חסיד סוכטשוב אחד שעלה לומר לחיים הבחין מרחוק שרבו אינו חש בטוב ולא יכל לצעוק רק כשהא"א הביט אליו סימן באצבעו אליו לעבר ר"ד הביט הא"א בר"ד ומיד הוציאוהו החוצה עד ששבה רוחו אליו והוסיף לספר שתולה הסיבה שנענש והרגיש כך שלא בטוב שכשהיה נער קטן רצה תמיד שסבו האבנ"ז ילמד עמו ופעם התעקש מאוד ולא עזבו והאבנ"ז דחהו בטענה שאינו חש בטוב ומרגיש חולשה ואפ"ה התעקש והאבנ"ז למד עמו ואמר ר"ד זה ודאי עונש על חולשה שגרמתי לסבי.

52. הא"א אמר פעם על גג ביתו בירושלים כל השירים קדש ושיר השירים קדש קדשים שבשיר השירים נאמרו דברים הנראים כאהבה גשמית ומכל מקום אם יודעים את ערך ואת סוד הדברים ומתנהגים בקדושה בדברים גשמיים הרי זה קדש קדשים.

62. סיפר ר' י.ח. ר. שכשהיו בחורים היו מביטים דרך איזה חלון לבית האדמו"ר הא"א זצ"ל וראה פעם שישב הא"א ליד השולחן וכתב כנראה איזה מכתב ודפק ג' דפיקות על השולחן ונכנסה הרבנית פייגא מינטשה ואמר לה משהו (כנראה שתחתום על המכתב) וקם ממקומו הלך לפינת החדר עם פניו לכותל והחזיק ב' פאותיו בידיו הקד' ורק אז נגשה הרבנית לחתום (והיה כבן ע' שנה).

72. סיפר הגרפ"מ להרי"ם: שבאחד מביקורי אביו באר"י ביקר אצל ר' משה קלירס בטבריה שאלו הא"א מה עם הנוער? כי היתה אז תקופה קשה בחינוך הנערים - אמר לו ר"מ: הנוער לא אשם אבל דבר אחר יורד לחיי יש פה יהודים מבוגרים חסידים ואנשי מעשה שמתלהבים מאוד בשבת בנשמת ונופלים אצלי בדיני תורה בדיני ממונות ענהו הא"א: זה הרי גמ' מפורשת רובן בגזל דהגמ' לא מגזימה בתרגום כתוב ורבו יוסף היינו חשובים שגם הם נתפסים.

82. להגרפ"מ היה מלמד זקן מאוד ושמו ר' יהודה לייבוש ליטוויין שהיה עוד מלמד של השם משמואל והיה חסיד סוכטשוב וסיפר לו שפעם אחת ישב אצל האבנ"ז זצ"ל (בהיותו מלמד לבנו) ונכנס חסיד אחד בגרבו ושאלו האבנ"ז מה זה? ואמר: שבא לקבל נזיפה - וסיפר שהיה בורשא וקיבל טלגרמא שאשתו חולה ל"ע ולא היה יכול להזכיר בסוכטשוב והיות שידע שמצבה חמור החליט בדעתו להכנס לגור להשפ"א ולהזכירה וברכו השפ"א ברפואה שלימה ועל זה בא להתנצל שאלו האבנ"ז זה עזר? וענה: שכן, שזוגתו הבריאה ב"ה - שאלו האבנ"ז אז מה אתה רוצה? וענה החסיד נכנסתי איליו בליל ש"ק ותפסתי אותו לומד חשן משפט סימן מ"ו והיאך יכול רבי לפני קידוש בש"ק, ללמוד חשן משפט? ענה האבנ"ז באם מובטחני שהנך דובר אמת היתי קם ונוסע אליו להסתופף בצילו - וסיים הגרפ"מ שסיפר זאת פעם ללב-שמחה - ואמר: שאין זה נכון משום שהשפ"א לא היה עושה מאומה מה שלא היה עושה זקיני החידה"ר זצ"ל וידוע שהוא לא למד בשבת נגלה כמבואר במאיר עיני הגולה - אמר הגרפ"מ שיש לו ראוי שזה לא נכון משום שהאבנ"ז באמת לא נסע לשפ"א.

92. הגרפ"מ אמר להרי"ם: שמכיר את הל"ש 50 שנה ואינו זוכר פעם אחת שיהיה בכעס או מרוגז רק תמיד בנחת ובישוב.

03. סיפר הגרפ"מ להרי"ם: שסיפר לו פעם ר' ישכר דב גולדשטיין ראש כולל שומרי החומות שהיה לפני כל"ה שנים ביחד עם הל"ש במקום נופש ליד ירושלים (ארזה) והיה מוקשה לו שהחתם סופר כתב בדרשות ל"ג בעומר - של"ג בעומר גימטריא משה - והרי חסר 6 וכשהרצה הדבר לפני הל"ש ולא הספיק לגמור הענין טפח לו על שכמו באומרו עומר כתוב בתורה תמיד בלא ו'.

13. ערב שבועות ל"ה הלך הל"ש אחרי הב"י ואמר אז תבין יראת ה' - חייך הרבי הב"י מאוד - חיפשו החסידים פשט בדבר ומצאו שכתוב שימי הספירה נקראים מטמונים ובפסוק נכתב "אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה'" וממילא לאחר שנגמר ימי הספירה הגיע הזמן של "אז תבין יראת ה'".

23. סיפר הגרפ"מ להרי"ם: שכשהיה ילד היו מכניסים אותו לטיש של אביו לקראת השמייעס - פעם אחת זוכר שסיים הא"א כל המתיהר הרי זה בעל מום והפטיר הא"א בלחש דוד היכן זה כתוב? שהיה עומד בשורה ראשונה האברך ר' יצחק דוד בר' יעקב מאיר בידרמן שהיה בקי גדול - וענה האברך הנ"ל: סוכה - ובעוד הא"א יוצא מהשולחן הפטיר בלחש אני כבר אוחו בסוכה מ"ו ואיני מוצא מיד נגש הגרפ"מ לדוד בידרמן לספר לו שהא"א אינו

מוצא ותפס ר"ד הנ"ל בראשו ואמר אוי וי זה בסוטה אח"כ כשפגש הגרפ"מ אביו בביתו אמר הא"א דוד טעה באות אחת סוכה סוטה.

33. ביו"ט שביעי של פסח תש"נ (כשהיה העולם עצוב ממפלגתה של אגו"י) - סיפר הגרפ"מ להרי"ם: שהיה פעם שאלכסנדר לא השתתפו עם גור בבחירות בפולין והעולם היה מאוד עצוב נכנס הא"א ביו"ט לביהמ"ד ושאל מה זאת? ואמרו לו - אמר הא"א: אי, חסידשע יודען נגילה ונשמחה בו.

43. סיפר האדמו"ר מטאלנא שליט"א שלפני שנים רבות היה במושב זקנים וסיפר לו שם אחד מהזקנים שאיחר פעם לבא לתפילת שחרית בשבת קדש שהיה אברך צעיר אצל ר' דודל ניגש אליו ושאלו בגלל אהבת עולם מאחרים אהבה רבה.

53. סיפר ר' יעקב מאיר רוזנווסר שאביו ר' טוביה היה משב"ק אצל הא"א במרינבד הגיע אברך אחד מורשא היה רגע כמימרא אצל הא"א ויצא אחרי כך הגיע שוב וראה שמחזיק דבר מה תחת חלוקו ונכנס שוב לא"א והתארכו הדקות ולא יצא נכנס לחדר וראה שהאדמו"ר אינו בחדר והאברך הנ"ל עומד ליד השולחן חיור כסיד יצא עמו החוצה וסיפר לו בבחילות גופא דעובדא שבבקר נכנס לשאול על איזה ענין בפרנסה וענהו הא"א לא עבור זה אני ממונה בתפקידי ושאלו האברך והלא איתא ונהנים ממנו עצה ותושיה ענהו הא"א זה הולך על רוחניות אחה"צ הגיע עם שפ"א על אבות שכותב עצה בעניני עוה"ז ונכנס והראה לא"א מה שכתוב בספר לא ענה לו כלום האדמו"ר רק קם ויצא מהחדר והרצה האברך הדבר הזה לפני הב"י שיתן לו עצה מה לעשות כששמע זאת הב"י נבהל מאוד ואמר שישע מיד לביתו ולא ישתהה ולטוביה אמר שירמז לו בענין צואה ולמחרת כבר היתה הליתו בורשא ללמדך שלחישתן נשיכת נחש.

63. השנה בתש"נ יצא תאריך כ"ז אלול ביום שני והיה בדיוק כיום פציעתו של האברך החסיד ר' ארי' זצ"ל אמר הגרפ"מ להרי"ם: היה לי לילה מאוד קשה - אמר לו להרי"ם: הרי התפללתי במיוחד עבורכם שתשכחו זאת וענה הגרפ"מ: לשכוח שני דברים בחיי אני לא שוכח ולא אשכח לעולם בכל שנה משנכנס אלול אני משתדל לסיים מסכת ר"ה יומא סוכה ובאותו שנה שנפצע ארי' ז"ל סיימתי מסכת סוכה והייתי שמח במיוחד ואמרתי מותר לי למזוג לעצמי כוסית י"ש ואשתה לחיים ואף אחד לא ידע מזה ומזגתי ושתיתי ומיד נגפני ליבי שהרגשתי בעצמי איזה זיחות הדעת ואמרתי אולי אענש ובאותו רגע דפק משה ארבוס להודיע מפציעתו של ר' ארי' וידעתי מיד שאבדתי אותו - והשני על ענין פטירתו של אביו כמובא כבר בכתובים.

73. סיפר הגרפ"מ להרי"ם: שכשעלה עם אביו לאר"י בדרך מחיפה לירושלים היה הא"א מכוונס בעצמו ולא הוציא הגה מפיו ובאמצע לפתע נתעורר מעצמו ושאל מי יתקע שופר בר"ה? האם געצל יתקע וסיים כן געצל יתקע אצלי והוסיף הגרפ"מ שני דברים א' שמצא בכתבי מהר"י סרוק שניסן מכוון כנגד כל השנה ונצרך לסדר הכל על השנה הבאה עלינו לטובה לכן הכין אביו ענין הבעל תוקע ובי' שהדגיש שיתקע געציל אצלי שבאמת כל ימי חיי של הא"א תקע ובר"ה תש"ט לא היה בחיים והוסיף הגרפ"מ שהוא היה נוהג להסתובב אצל ר' געציל הנ"ל שהיה זקן מופלג מאוד והיה לו מנהג עד סוף ימיו שהקציב לעצמו לא לדבר יותר ממאה מילים דברי חולין ואמר הגרפ"מ שזה מנהג קשה.

83. סיפר ר' שמחה שיף שבנו אברמי היה נכנס אצל הב"י מידי שבת בשבתו אחה"צ והיה מקבל שוקולד פעם אחת באמצע השבוע היו לו כאבים בשיניו ואמר הרופא שיש לו חורבן בפה ובאותו שבת כשנכנס אצל הב"י שאלו הב"י בלא שיאמר משהו כואבים לך השיניים?

ואמר הן - וביקש שיראה לו היכן כואב? ותחב הב"י אצבעו על שינו וסובב על השיניים ואמר יותר לא כואב וסיפר שאמנם מאז ועד אתה לא נזקק לטיפול בשיניים. ועוד הוסיף לספר: שאצל הרבי הל"ש גם נכנס ושאל האדמו"ר מה זאת? וענה שהיה רגיל להכנס כל שבת אצל הב"י ושאל כל שבת? נאנח ואמר: אוי הסבלנות של אחי.

93. כשישיבת פורת יוסף החליטו לעשות אולם חתונות תחת הישיבה - הב"י קרא לעסקנים שלהם ואמר: הרעש לא מפריע לי אבל התערובת איני יכול לסבול אמרו לי כמה אתם חושבים שיכניס לכם לשנה ואני מוכן לשלם לכם על שלש שנים הראשונות ובלבד שלא יעשו האולם.

04. הרב ר' מאיר ז"ל היה ידען גדול והיה מעיין גם בספרי חוכמות פעם ראהו אביו הא"א שמעיין בספרי חול שאלו האם הינך רוצה להיות קונה הכל? מיד הניח ר' מאיר הספר ואמר לאביו עדיף שיהיה לי "זוכר חסדי אבות".

14. סיפור הגרפ"מ להרי"ם: היתה פעם אסיפה של רבנים והיו מסובים 12 אנשים ואיחר אחד הרבנים ב-5 רגעים - כשנכנס אמר הא"א בקול כאוב שעה ביטול תורה שאלו חותנו אח"כ הלא איחר הלז רק חמש דקות? ענה: וחמש דקות כפול 12 האינס 60 דקות תמימות.

24. הגרפ"מ אמר: על תירוץ הא"א מדוע לא כתוב טהרות בבן זקונים היא לו שזה כל אחד צריך להיות לבד ופעם אחרת תירץ בצורה אחרת בחורים הרי אינם לומדים טהרות.

34. היה מדובר באיזה שידוך של בחור מבוגר ואבי המדוברת נכנס להרב פישר והציע לו השמות ואמר הרב שצריך להוסיף שמות או לחתן או לכלה ובבית הכלה לא רצו והחתן גם לא רצה ועלה אבי החתן להגרפ"מ ושאלו עצה? אמר הגרפ"מ ח"ו כל מקובל יבלבל במוח אם שמות - אצל אבי ז"ל היה ענין מאוד חמור ענין זה של הוספת השמות על אחריותו שיגמרו השידוך.

44. סיפור הגרפ"מ להרי"ם: שהיה לו הכרות עם הרב החסיד הרב יעקב לייב מנלה היה לו ראש חריף מאוד ובילדותו עמד לסיים הש"ס בגיל 21 וכשהגיע לסדר טהרות (והשיג את הדף היומי בשנתיים לערך) שלח לבדו מכתב להגר"מ שפירא מלובלין, האם להמשיך ללמוד סדר טהרות דהוא הרי עדיין צעיר? ושלח לו הגרמ"ש בחזרה מכתב בו כתב שהוא שמח בשמחה עצומה לשמוע בשורה טוב שהגיע לבדו לסיים הש"ס, ומברכו שיתעבד לאילנא רברבא וכו' וכו', ובענין שאלתו כתב לו שעדיין עוד לא שאל את דעת הגדולים לגבי דף היומי טהרות לבחורים, ולכן שלא ילמד, ושלח לו סדר מפורט של הדפים מסדר טהרות שכן יכול ללמוד, דף, דף, והיה זה להתרגשות להרה"ח הנ"ל ובעודו בשואה תמיד נשא על לוח לבו המכתב הנ"ל.

54. סיפור הגרפ"מ להרי"ם: שמעודו זוכר פעמים לאין ספור שהיה אביו הא"א קורא לבניו לדבר עמם היה בראש וראשונה מדבר איזה דבר מלימוד חק ולא יעבור וואס האסט דו היינט גיזעהן וכו', וסיפר שהיה לו עמו איזה שיעור קבוע בילדותו ובבחרותו משעה 4-6 אחה"צ והיה אביו עומד בזה הזמן במלא כוחותיו ואף שכבר היה חולה ונחלש, היה לומד עמו דברים קלים יותר העיקר שלא לבטל הקביעות.

64. סיפור הגרפ"מ דפערס היה ר' פינטשע זצ"ל בגור אצל השפ"א והיה זה פורים ושאל ר' פינטשע מדוע אין מזמרים זמר מעוז צור? ואמר השפ"א לנגן "מעוז צור" לשנה אחרת בפורים שאל המשמש את השפ"א האם לנגן מעוז צור? ואמר ר' פינטשע הרי איננו.

74. הגרפ"מ ביום חתונתו דברו עמו אחיו הב"י והרבי הל"ש ושלחוהו מאחד לרעהו ושאל מה לדבר ביחוד? וענהו הל"ש שישאל את הב"י וענה לו הב"י מנין לך שמדברים שם? אוכלים שם! אמר לו שהל"ש אמר לו שילך אליו אמר לו הב"י אם הוא יודע שיאמר לך הוא - עד שראה ששני אחיו אינם רוצים לענות לו דבר ברור הלך לשאול את אמו? וסיפרה לו: שכשנכנסה ליחוד שטיב עם אביו הא"א היתה מאוד בהתרגשות ובכתה מאוד מאוד ונבהלה מצורותיו של הרבי זצ"ל שהיה תאורו כמלאך אלוקים וחיכה הא"א שתרגע מבכיה ואמר לה אני רוצה שתדעי שאת יותר מיוחסת ממני עוד אמר אני אמעט בדיבור קודם אני מטבעי שתקן ואני נזהר מאוד בדיבורי משום שעל דיבור שיוצאים מפי יכולים אלפי חסידים למסור נפשם באש ובמים - וביאר הגרפ"מ: שלאחר שנים עמד על עומק הרעיון הטמון פה וביאר שיחוד הוא גם התיחדות עם מידותיו של האדם כיון שהוא פלג גופא משלים ואילו לא היתה יודעת על כך שמקפיד לשתוק היה זה חסרון ביחוד ואמר שיש לו להאריך בזה כמה שעות והוסיף שאמו ביקשה מהא"א בזש"ק והבטיחה וביקשה שיזכו להובילו תחת החופה וענה שנים נותן הקב"ה ואמרה וכי צדיק גוזר נאמר רק על חסיד ולא על אשה? וחיך הא"א והרגישה שפעלה אצלו. ומשנולד הגרפ"מ הלכה וקנתה מצעים למטתו שכן היה נהוג בהולד בן בתקוה שיזכו להוליכו לחופה והראתה לבעלה האדמו"ר ונהנה.

84. **סיפור הגרפ"מ להר"ם:** שבאחת השנים שהיה הא"א כאן בארץ הגיעו שמועות איומות על המצב בפולין ונאנח הא"א מאוד הב"י ניסה לעודדו ואמר לו שאמרו בשם הרבי מקאצק שכל העולם לא שווה אנחה אחת ולא רק שלא ענה לו הא"א אלא הוסיף אנחה נוספת - ואמר הגרפ"מ: שהיה אז תמוה אצלו קצת מדוע אביו לא עונה לבנו הב"י שהיה חביב עליו מאוד? ואמר הב"י: אני עוד הסתובבתי אצל זקני החסידים והבנתי את הפשט שבשעה שאמר האדמו"ר מקאצק את האימרה הזו היה עדיין חסיד אצל הרב"ב וכששמע זאת הרב"ב דרך בחוזהק על רגלו של האדמו"ר מקאצק עד שנאנח ללמדך שכשכואב צועקים.

94. ר' יודל קמינר היה חותנו של השפ"א בזיוג ראשון והיה מאוד נכנע איליו פעם אחת אירע שנסע השפ"א לאיזה מקום ורצה להצטרף עמו חותנו הר"י עשה חשבון להתיישב לפני הרבי אינו דרך ארץ לעלות אחריו חבל על זמנו של הרבי לכן מיהר לרוץ לעלות ממש יחד עם רבו וכשעלה נקף רגלו והתיישב מהר על יד השפ"א - היה לו בקבוק מים בכיס ומהמכה החלו המים נשפכים לאט לאט על רגלו של הר"י קמינר היה בטוח שיורד לו דם מהמכה אך לא העיז לומר, דבר מיראת הכבוד לחתנו וכך המשיכו בנסיעה והרגיש שזב ממנו דם עוד ועוד וידע שעוד מאט לא תשאר בו חיות ואעפ"כ לא פצה פיו - כשהגיעו למחוז חפצם והשפ"א ירד מהמרכבה זעק הר"י שיביאו עזרה והתעלף עלפון עמוק מאוד הכל מפני שהיה מדמה שזב ממנו דם - ללמדנו כמה גדול כח הדמיו ששולט בגופו של האדם (וצא ולמד כל הכנעותו).

05. ר' אלחנן פריד סיפר שאביו היה חסיד סוכטשוב והוא עצמו נתקרב לב"י זי"ע ור' העינד סוכטשוב ישב שבעה על אחיו ר' משה נסע אביו לנחם בבית וגן ובאותו זמן היה האדמו"ר הב"י שם המתין לו שיצא ושאלו היכן אלחנן? אמר: חולה - אמר הב"י: תכנס שוב לר' העינד ותזכיר את בנך לרופאה שלימה בתחילה לא רצה מדוע שיכנס שוב ובנו אינו חולה כל כך אך הב"י התעקש שיכנס ויאמר לרבו על בנו אלחנן וכך עשה וכשאמר הדבר לפני הרבי מסוכטשוב אמר תנוח דעתך שהנחת דעתי היתה לי עגמת נפש וכי בגלל שבנך אלחנן התחיל להסתובב בגור אינו יכול לבא לנחם אבלים.

15. הגרפ"מ אמר ששמע מאחד הלוריא שבקוברין אמרו אל תשלכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני היינו אל תביאני לכזה מצב שהיה מושלך מלפניך וישאר לי רוח הקדש כי מדרגות בלא קירב אלוקים אינם שווים והפליג מאוד ווארט זה באמיתיותו ואמר אי לאו

שהיו אומרים זאת בקורבין היו אומרים זאת בקאצק כי סוף כל סוף מבקשי האמת מגיעים לרעיון זה.

25. רצו לחייב שתי קלפיות בבחירות חוזרות והיה מאבק כוחות בין דגל לתחיה צלצל הרב שווי מחו"ל להגרפ"מ ודרש לו על ענין השלום ובדאי שצריך להוראות לכל אנ"ש חסידי גור להצביע עבור עץ - לא היה כח בידי הגרפ"מ לבא עמו בדין ודברים וענהו בחכמה לפני שנדון בענין עצמו אני מחויב להפסיקכם ואני רוצה למחות מאוד על כבוד התורה שנתבזה וכי מפני שכמה מהן באר"י רוצים ממני דבר צריכים אתם להיות הנער השליח שלהם ובזבוז הממון שיש לכם עבור זה ומדוע אף אחד לא פונה כאן אילי? וסיים השיחה - סיפר ר"מ שר לגרפ"מ: שהרב שווי לא רוצה יותר להתעסק בענין זה ואומר לכולם שמי שיש לו דין ודברים יפנה באופן ישיר.

35. בשנת תשל"ו שמע הלי"ש שהבלזר חושב ללכת בבחירות הפנמיות עם שלמה לורנץ והיה בדיוק בחתונה באולם וגשל ב"ב והלך למשרד המלון לצלצל לאדמו"ר מבלז ששה באותו זמן בשוין ושאל את האדמו"ר מבלז האם זה נכון שהינכם רוצים ללכת עם ש. לורנץ? וענה הבלזאי: שכבר חתם - אמר הלי"ש שלום וסגר הטלפון וברחוב דיברו שהרב מבלז נעלב מטריקת הטלפון של הלי"ש ולכן חתם עם לורנץ, וכששאלו את הלי"ש על כך? אמר: אחרי שראיתי שכבר חתם ואין מה לעשות מדוע שאאריך בדיבור חבל על כסף של יהודים. ובשנת תשמ"א רצה הלי"ש לשלוח את בנו ר' יעקב עם סך של \$000,01 לעזור לו במצבו הדחוק ואמר ר' יעקב מדוע מגיע לו הרי כו' וכו'? ואמר שאני גוזר בגזירת כיבוד אב והסכים ר' יעקב רק ביקש שלפחות לא הוא יצטרך ללכת עם אחר והסכים ושלח עם האחר.

45. אחד מגבאי צדקה בירושלים היה רגיל לקבל תמיד נתינה הגונה בערב פסח מהרבי הלי"ש ובשנת תשל"ז כשנכנס לאדמו"ר אמר לו בחביבות בתפקידי היום אין נצרכים מסוימים אני צריך לעזור לכל הנצרכים ופטרו לשלום בלא כלום אח"כ כשחישב הנתינות מצא שלא נגרע מאומה מכל שנה ושאל אדם א' מהנותרנים ההגונים והודה לו שהרבי הלי"ש הוא זה שנתן בידו הסכום הרגיל שהיה נותן לו כרגיל.

55. סיפר הרא"מ ב"ר יעקב שהאדמו"ר מקאליב רצה לומר שהשטלתות המחבלים על כביש החוף ונהרגו שם כמה אנשים קרה עכב חילולי שבת וצלצל לסבו הרבי הלי"ש לבקש רשות לפרסם הדבר - כעס הלי"ש באומרו היאך אפשר לומר כך הרי הם נהרגו ע"י גויים והם קדושים?

65. ש.מ.מ. סיפר להרבי הלי"ש כשהיה בטלו שהציבור כועס על משה אירנשטיין שהתבטא באחת האסיפות שהאסון שקרה ל-22 ילדי פתח תקוה בצומת הבונים הוא עכב ה-22 שבתות שחוללו ע"י דב תבורי אמר לו הרבי הלי"ש אינני יודע אם הוא לא צודק.

75. סיפר ר' אלעזר הנדלס שכשפעל הרבי הלי"ש להשגת דירות בזול נכנס איליו ר"א בבשורה משמחת שהצליח להשיג 003 דירות עבור אנ"ש הקפיד מאוד הרבי ואמר בצער: אלעזר חשבתך לחבר יותר טוב וכי זהו היתה כונתי בשבילנו כונתי היתה בשביל כל כלל ישראל וכי מה יעשה חיל משוחרר שגמר צבא ומתחתן אם לא תהיה לו דירה בזול יהפך לשודד ומופקר ואתה מבשרני כאילו כל כונתנו היא רק עבורנו.

85. סיפר הגרפ"מ להרי"ס: שהיה אברך אחד ממשפחת הרבי שהיה עוסק בעניני כספים בכל מיני ספוקליציות והיה ראשו ורובו שקוע בזה והפריע דבר זה למשפחה והיתה לו

הסכמה בעקיפין מהב"י שמרשה לו לעסוק בזה נכנסו הל"ש והגרפ"מ לב"י לומר שהתנהגות האברך לא טובה ששקוע ראשו ורובו בכסף ומה יהיה עם משפחתו? ענה להם הרבי הב"י וכי אם היה משקיע את תאוותו בדברים אחרים היה טוב יותר יערב לו הכסף ואז הבינו כוונתו.

95. אמר הגרפ"מ מיד בתחילת נשיאתו של הל"ש ראיתי ששם ללבו מטרה ללחוס נגד תאות הממון והמותרות ועשה על כך תקנות הרבה ומי יודע אם נסיון הכסף אינו קשה יותר מידשקייט.

06. פעם אחת נפגש הב"י עם הרבי מקלונבורג ודיברו על תחלואי הדור ואמר הב"י שבעית הדור הוא הפירסום הגדול שיש מכל דבר וכשהרצה את הדבר לפני הגרפ"מ ודיברו על כוונת הב"י הסביר הגרפ"מ על פי מעשה ששמע מהבריסקר רב על וולוז'ין.

צריך להוסיף המעשה.

16. כשהיתה בגור השריפה הגדולה נשרפו הספרים והדירה טייל אח"כ השפ"א עם מקורביו באזור השריפה ובאו שמאים להעריך גודל הנזק שלח השפ"א שישאלו מה הם אומרים? חזר השליח ואמר: שדעתם היא שהשריפה קראתה מהשלכת סגריה בוערת - נתלהט השפ"א ואמר: יש ללמוד מוסר השכל גדול מזה אם ע"י פעולה רעה כה קטנה אפשר לחולל כזה חורבן והרס ע"י כמה צעדים טובים בעבודת ה"י ק"ו שאפשר לפעול נצורות וגדולות.

26. ביום ה' ז"ך ניסן תשנ"א היה הגרפ"מ אצל פרופסור זוברמן יחד עם הרי"ם: ובגמר הבדיקה שאלו הרופא מה שלום אחיך הרבי? ענהו שהרבי חלש מאוד וצריך ישועה והקהל מצפה לראותו כמקדם שאלו הרופא מי מלא מקומו בנתיים? ענהו אין מי שימלא החלל בינתיים. אמר הנ"ל לדעתי כבודכם ראוי למלאות את מקום הרבי ענה הגרפ"מ מינה וביה או שאינכם מכירים אותו או שאינכם מכירים אותו.

36. הגרפ"מ סיפר להרי"ם: ששיעור של הא"א באכילת בסיקויטים היה 3 בסקויטים וינברג.

46. סיפר הגרפ"מ שזוכר בכל שבת בפולין ההרגשה שאביו הא"א עושה נס כנאמר ביהושע שמש בגבעון דם משום שהיו מגישים בטיש אצל הא"א הרבה מאכלים והיה אומר ג' פעמים שמייעס והיה מחלק שיריים ולחיים ולא ראו שממהר ותמיד לא ערך הטיש יותר מ-05 דקות.

56. שאל הרי"ם את הגרפ"מ אם עלה הרבה להרב מטשבעין ז"ל? ואמר שמתבייש לומר שהיה אצלו רק פעם אחת ג' שעות ודיברו מענין הסוגיא של שתיקה לאחר מתן מעות.

66. הגרפ"מ סיפר על הקירבה שהיה לכוכב מיעקב ולהרב מטשבעין אצל אביו הא"א וזוכר שהיה ילד ראה שני אנשים באים לא"א והיה הדרת פניהם מיוחדת והיו בפנים שעה וחצי נשתומם מאוד שלא היה מציאות שיהיה אדם כל כך הרבה זמן אצל אביו ורץ לגיסו רי"מ ברמ"ב ושאלו אולי הנמצאים בפנים מלאכים הם שכל כך הרבה זמן אבי מאריך עמם? וענה גיסו הם יותר ממלאכים הם ת"ח גדולים זה הכוכב מיעקב ובנו הרב מטשבעין וכשיצאו הראה להם הא"א את הגרפ"מ ואמר להם זהו בן הזקונים שלי.

76. סיפר הגרפ"מ על הל"ש שהל"ש היה בבחינת עצרת כל השנה ופעם אחד עלה לומר לחיים אדם חשוב ומוכר שנסע לב"י במשך 03 שנה וכשעלה במדרגות הלחיים שאל הל"ש את הגרפ"מ מי הוא? וכשראה חנינא שהרבי שואל ניגש לומר שמו - אחרי הטיש שאל הרח"ש

את הרבי כיצד אינו מכירו הוא הרי חסיד כאן כ"כ הרבה שנים? חייך הרבי ופטרו לשלום, וכשיצא אמר להגרפ"מ הוא לא מבין זה כבר 03 שנה שאני עובד לא להכיר אנשים.

86. כשהציאו לפני הא"א את השידוך של בת ר' יעקב מאיר בידרמן היה ניחה דעתו מכך ושלח לבית הגרי"ם בידרמן לשאול - ושלחה היא קויעטל לא"א שהיות ומציעים לה עמו נכבדות ועל כל שידוך שהיא היתה עושה היתה שואלת אותו גם אתה היא רוצה לשאלו על השידוך הזה ויודעת באמצעה בבירור שהא"א יכול לענות לה בתור רבי בלא שום נגיעה עצמית ושלח שמסכים עם זה השידוך.

96. סיפר הגרפ"מ שבאותו זמן נכנס אחד מהחסידים לא"א ואמר שברצונו לומר לרבי שבת ר' יעקב בידרמן מודרנית! שאלו הא"א היא הולכת בצניעות? ענה: כן - היא שולחת הילד לת"ת? ענה: כן - הוסיף לשאול במה היא מודרנית שהיא שרה? וענה: לא ופטרו לשלום ורח"ל לא הוציא הנ"ל שנתו ולא עוד אלא שמי מאותו זמן ואילך השתגעה אשתו של הנ"ל והיתה מזמרת בשוקים וברחובות.

07. סיפר ר"צ בויס שסיפר לו החסיד מרדכי דוד שטיין שהיה צריך להתייצב לצבא ונכנס לא"א לשחרור וענה לו הא"א שיעבוד את ה"י היכן שיהיה והיה ידוע אצל החסידים תשובה זאת שלא ישתחרר ונבהל ושאל אולי אעשה בעצמי מום וענה הא"א אי א יוד בעל מום והוסיף לשאול אולי אסע לאר"י? ואמר הא"א: כן, סע לשלום ויהיה בהצלחה ובחזרתו לביתו עבר דרך עירה סקרנביץ ואיחר הרכבת ונשאר שם בביהמ"ד וחיוכו שם כמה אנשים לרבי מסקרנביץ וחיוכה גם הוא לפתע נפתח הדלת וקרא איליו להכנס בהתנצלו לפני הממתינים הוא הרי נוסע לאר"י שכבר הרגיש עליו קדושת אר"י וכשאמר שכבר נתברך מפי הא"א אמר לו אם גם הרבי מגור מסכים ודאי שתסע לחיים ולשלום.

17. היה יהודי שבא לא"א פה באר"י ואמר שעומד לפשוט רגל ורצה הסכמה מהרבי זצ"ל ולא הסכים הא"א ואותו האדם התעקש מאוד שהוא חייב להכריז על פשיטת הרגל ענה לו הא"א אתה מוכרח לפשוט רגל עפ"י כוונת האר"י ז"ל (ל כונתו שאף ישתף אותו בענין זה) .

27. סיפר ר"מ שפירא זצ"ל שבהיותו אברך צעיר נתמנה לרב בפיטרקוב והיה זה חשיבות גדולה ונכנס אח"כ להרבי זצ"ל ודיבר עמו רגע כמימרא ויצא החוצה ועמד מהורר חשב שידבר עמו יותר שהרי נהיה רב של עיר שלימה בעודו עומד ומהרר ראה שיצאו ונכנסו לא"א בזה אחר זה רבנים חשובים כל אחד יותר מבוגר ממנו וכל אחד לא נשתה בחדר יותר ממנו ונחה דעתו.

מאידך סיפר בבאו לרב מבענדין חרד לקראתו והביא לו כסא וכבדו בכיבודים גדולים עד מאוד והרגיש שלא בנוח דעד כדי כך לא בעינין עודו יושב נכנס יהודי אחר ושוב חרד לקראתו הרב מבענדין ושמח עמו כמוצא שלל רב ושאל ר"מ שפירא מי הוא זה? ואמרו לו: זה ר' חיים הנושא מים של העיירה.

37. סיפר הגרפ"מ שבהיותו נער ראה תמיד על שולחן אביו את הספר הקדוש בית יעקב וחשב תמיד שזה סידור תפילה מפני שהספר לא מש משולחן אביו שאל את אחיו הב"י האם זה סידור? וענהו: אם לומדים בזה הרבה יודעים כיצד להתפלל בסידור - אחרי הרבה שנים היה הגרפ"מ ביקור אצל הב"י ביקור בהר כנען והזכירו הב"י הסיפור - שאלו הגרפ"מ מדוע לא מזכיר האבא בשמיעסן את השם בית יעקב? וענהו: חכם ד', דוק ותשכח שבכתבים שכתוב איתא בספרים הכוונה לבית יעקב ומשום כבוד אבותיו לא הזכירו בשמו.

47. סיפר מרן הגרפ"מ שבהיותו אברך בשנת תש"ט בא איליו הר"ר אברהם רוסט שהיה זקן מופלג והיה עוד אצל השפ"א ובקש ממנו בקשה גדולה שיראה להיות בליל הסדר אצל הרבי החדש הב"י לכה"פ בשלחן ערוך ויעקוב אחרי כל הנעשה וביקש הגרפ"מ מאת חותנו רשות ללכת לרבי והסכים הב"י קבלו יפה וציווהו לשבת והכל הלך במהירות בלא שום חידוש ולמחרת השכם בבקר דפק ר"א הנ"ל ובקש שלא אחסר דבר מכל מה שראיתי וחזרתי על מה שהיה ולא הספיק לו ושאל אולי דיבר בענין ביצים? ועניתי שכן ששאל את אריה וינברג שהיה נער מדוע אוכלים ביצים בפסח ולא ענה כלום וכששמע רבי אברהם רוסט כך נתלהב מאוד וצעק כך הוא שאל ב"ה יש לנו רבי ושאלתיו שיסביר לי ההתרגשות התישב וסיפר הייתי אברך צעיר כבן עשרים בפסח הראשון של אביך הא"א זי"ע ולא ידעו אז שיסכים לקחת ההנהגה והיתי שם בליל הסדר ובחג השבועות הגיעו העולם הגדול נסיעה ובתוכם החסיד רב"צ משרידי קאצק ושלחו לי שרב"צ קורא לי ותמהתי מאוד שאל אותי אם היתי אצל הרבי בסדר אמרתי הן שאל א"כ אמור לי מה היה? ועניתי לו שלא היה שום דבר מיוחד והכל התנהל במהירות ושאלני האם לא דיבר מביצים? ונזכרתי שכן, שהיה שם ילד קטן בנו של הא"א ושאלו מדוע אוכלים ביצים בפסח נתלהב מאוד רב"צ ונתרגש והסביר שרב"צ ממגולניצר בשנתו הראשונה לכהונתו בליל הסדר אמר מדוע אוכלים ביצים בפסח מרדכי יוסף אומר ולא המשיך שאלו מה? חזר על דבריו פעם שנית שאל אחד האם הכונה לאיזבצר? וענה: זכה לו - מוצאי יו"ט נזדרזו לשלוח לאיזבצה שכך וכך אמר הרבי ורוצים לשאול הפי והסביר להם הרב מרדכי יוסף שטעם הפשוט באכילת ביצים בפסח הוא שתמיד יחול ט' באב ביום שחל יו"ט א' של פסח ולכן אוכלים רמז לאבלות ומה הקשר פסח לט' באב? אצל הקב"ה אין צרה שאין עמה גאולה ואחד תלוי בשני והכל לטובה ולפיכך גאולת מצרים היתה בשם איכה אשר איכה הוא בלשון אייער ולפיכך אוכלים ביצים וכן כל רבי שמתמנה הוא בחינת גאולה וכשנפטר הוא בבחינת גלות והמינוי החדש של הרבי אחריו הוא שוב גאולה ורבי שממונה מהשמים צריך לעשות אויס טרעטהין בליל הסדר הראשון זאת ההנהגה של גלות וגאולה ולפיכך נתלהב רב"צ ששמע על הא"א כך ולפיכך נתלהבתי אף אני בשומעי כך על הרבי הב"י סיים הרב רוסט - והוסיף מרן הגרפ"מ דבב' אדר ל"ז חשכו המאורות ונפלו השמים על הארץ בפטירת הרבי הב"י ובערב פסח ביררתי מי יהיה אצל הרבי הל"ש בליל הסדר ולמחרת שלחתי לשאול נכדו מה היה בלילה? והאם דיבר מאומה מביצים? ואמר לא. החלטתי בדעתי בודאי אינו אוחו עצמו עדיין לרבי אמנם למחרת סיפרה לי זוגתי שהלכה לבקר הרבנית פערל וסיפרה לה שאיננה מבינה פשר הדבר שהרבי שליט"א עבר כדרכו לומר לה אגוטען יו"ט שאלה אותו מה יהיה עם הקיטל של אחיו הב"י וענה וכי בלא הקיטל א"א לאכול ביצים ומדוע בכלל אוכלים ביצים בפסח.

57. סיפר הגרפ"מ שהיה הא"א באר"י ביקר אצל הרב קוק ואמר לו הרב שהוא חסיד של השפ"א מקטע שראה בפרשת בלק שכתוב שם שכל גרגיר באר"י מכוון כנגד נפש של ישראל והוסיף לו הא"א שזוכר שאביו אמר לו זאת. ויש להוסיף שבפעם הלך עם משמשו והיו הרחובות מלאים מודעות נגד הרב והיטהו משמשו מהדרך כדי שלא יראה ויצטער שאל לו הרב מה זאת מאיר האם המודעות הם אלי וענה כן, וביקשו שרוצה לראותם היה כתוב שם באותיות גדולות עפרא לפמיה אמר לו הרב קוק הם בודאי מתכונים עפר של אר"י.

67. סיפר הגרפ"מ שבהיותו בחור צעיר שלחו אביו הא"א עם הל"ש בעיר צפת והיתה אז עיר עניה מאוד ואמר לו בבדיחותא עיר זו נקראת עיר המקובלים שכולם עוסקים בקבלה מעשית והראה לו תנועה בידו על שאוספים מעות.

ובאו למלון הרבה רבנים לבקר את הל"ש ותוך כדי שיחה שאלם על המקוה בעירם משום שראה שמראהו מוזנח מאוד התנצלו הרבנים ואמרו שלאנשים אין כסף לצורכי שבת ומנין יקחו כסף למקוה מהודרת? לא קיבל ההתנצלות ושאל עיר ללא מקוה? סיפר הגרפ"מ שלאחר צאתם היה נסער הל"ש והלך לכל מיני אנשים ואף ביקר במלון בכמה חדרים ולמחרת הלך עמו להרב זילברמן והוציא הל"ש 003 ל"י שהיה אז הון רב עבור המקוה - הרב

הנ"ל אמר: לפי ערכתו יעלה השיפוף 053 ל"י הוציא מכיסו עוד 05 ל"י ואמר לו לא ישמע ולא יזכר שהיתי אני מעורב בדבר אבל דעו באם עוד זמן לא אשמע שעשיתם מקוה חדשה ארעיש על זה עולמות. הוסיף הגרפ"מ שזה היה דרכו של הל"ש שאף שלא היה לו שום קרוב ומודע בעיר היה דואג על הכל כבבת עינו.

77. סיפר הגרפ"מ שבהיותו אברך נפש בועד הישיבות בנתניה שלחו לקרוא לו מהרבי מצאנו והיתה שם נערה שוטפת המדרגות והלך משם ובאו אחריו להביאו אמר לו הרבי מצאנו ידוע לי הקדושה של הבחורים מגור אבל אתה הרי אברך - אח"כ סיפר לו הרבי מצאנו מעשה וביקשו לומר על זה פי' שהדברי חיים היה נוהג בכל ערב פסח לעשות טיש עם חמץ ובכל פעם סיפר מעשה וגמר בשיר המעלות ובירכו ברכת המזון שפעם אחת היה כפרי אחד ולא היה יודע לוח השנה ובערב פסח אחד חשב שהוא ערב שבועות ואמר לזוגתו הנה בא יו"ט שבועות אין בו הרבה דינים לפיכך אין צורך ליסוע לעיר נשאר פה ואת תואפי עוגת גבינה גדולה לכבוד יו"ט ואפתה עוגה גדולה ולפתע בא שכנס הגוי ושאל היהודי מדוע אינך נוסע לעיר הרי ראיתי כל היהודים עכשיו בעיר ושורפים החמץ נזדעק הכפרי אוי פלוניתתא הרי זה ערב פסח ולקחו העוגה הגדולה ושרפוהה וכך היה מספר כל שנה ועל זה אמר פשט וביקש מהגרפ"מ שיאמר גם ושאלו איטשה מה פירשתם? וענהו: אם חכם אתה תאמר לבד.

87. סיפר הגרפ"מ שלפני חיתן בנו הראשון יעקב מאיר אמר לו אחיו הרבי הב"י אני אומר לך בתור אח גדול משום שאבא לא נמצא עמנו ג' דברים: א' אל תעשה חתונה מפוארת משום שאח"כ לא תוכל לרדת ולצמצם ולעלות תמיד אפשר, ב' כמה כסף שהכנת להוצאות תחין בצד עוד 0001 בשביל הוצאות חריגות, ג' לכל זמן שהנך קובע - תהיה מוכן שעה קודם, ותקח בדעתך שיכול להמשך שעה אח"כ.

97. סיפר הגרפ"מ שבהיות בן י"ד היה זה לפני ט' באב ואמו חששה מאוד שיצום שהיה חלש מאוד אמר הא"א שילכו לשאול את הרב מבריסק ואמרה אמו הרי הם מחמירים חייך הא"א כי יודע היה שבבריסק מחמירים מאוד בביקוח נפש וממילא מקילים בתעניות וכשבא לפני הרב מבריסק הציג עצמו בתור בנו של הרבי מגור והביט עליו היטב ואמר רואים! אח"כ אמר לו שבודאי יכול לאכול ובט' באב ביום בא הרב מבריסק בכבודו ובעמו וצוהו שילך לאכול והוסיף בשביל הרבי מגור צריך לעשות טובה בשלימות.

08. סיפר הגרפ"מ שבשנתו הראשונה לאחר נישואיו היה גר עם הרב מפונביז שאביו הא"א ביקשו שיכניסו עמו לגור ואמר עליו שהוא וואילע מענטש והיו מאוד בידידות ופעם אחת אמר לו הרב שיש לו תביעה על אביו שלא חינכו לחסידות.

18. סיפר הגרפ"מ שהיה הרב חרל"פ אצל הא"א לביקור הפטיר הא"א אחרי צאתו הינך אחד בכל דמיונות וסיפר לו אחד מהמקורבים להרב חרל"פ שהיה בזה אמת גמור.

28. סיפר הגרפ"מ שבהיות אברך הכניס ר' נח יוסקוביץ ספר תורה לישיבת שפי"א הל"ש נעצר לידו ושאלו אמור כמה זמן כותב נח את הספר שלו? ואמר: שנה וחצי עשה הל"ש תנועת ביטול בידו, הקשה לו הגרפ"מ מדוע הינך מבטל הריני זוכר בבירור את כתיבת האותיות אמר לו הל"ש אין כונתי על זה הספר כונתי על ספר שלו שרושם כבר 06 שנה בכל מעשיך בספר נכתבים.

38. בנסיעה למירון דיבר הגרפ"מ דברים בינו לבין עצמו ופעם אחד אמר כך ארבעה אבות הן חדש אב. אב ובנו שראו את החדש. אב ידעך מנער. ארבעה אבות נזיקין, המשיך ואמר: ארבעה אמהות הן, האומר מן האמהות לקחת. יש אם למקרא. אם לבינה. ארבעה אמהות.

המשיך : ארבעה שומרים הן שומר הברית. שומר קישואין. שומר מה מילל. וארבעה שומרים הן.

48. סיפר הגרפ"מ שהיה בפולין אחד מהחסידים בן של ר' זינויל ברודר חתן הרי"ם זצ"ל והא"א הרגיש עליו בתוך תוכו שרוצה להיות רבי והיה זה לפלא משום שהתנהג תמיד כאחד מהשורה בביטול גמור אך הרגיש עליו זאת וקרא לכמה מהחסידים והמשפחה וציוה שיעשו לו שטיבעל ופקד עליו שיתנהג באדמורות והלא סבר וקיבל ונהיה רבי ופעם אחד יצא הא"א ללותו ונסע עמו במיוחד ברכבת בהחבא בשביל שלא ירגישו הבחורים ויהיה מהומה ויפגע כבודו של הרבי הנ"ל והיה בזה הבחנה דקה מהדקה.

58. הגרפ"מ שמע מר' מאיר מרגלית שהיה גבאי של ר' ישראל מטשורקוב שסיפר בשם הריזנר שתמיד שרצו לעורר שמחה בשמים בבית רוזין היו מספרים המעשה דלהלן שרצו להוריד נשמת אברהם אבינו לזה העולם הרעיש השטן מאוד והרגיעו דיהיה אברהם אבינו טרוד בהכנסת אורחים ולא יהיה לו זמן לעורר העם וכך בלי שים לבו איליו פעל אברהם אבינו מה שפעל - וכשרצו להוריד נשמת יצחק הרעיש שוב השטן מאוד ואמרו לו שאל ידאג משום שיצחק יהיה אדם שאימתו מוטלת על הבריות ויפחדו ממנו פחד יצחק וממילא לא יפעל הרבה ולבסוף היה יצחק מה שהיה וכשהגיע הזמן להוריד נשמת יעקב אבינו שוב הרעיש מאוד ואמרו שיורידו ב' נשמות יחדיו ועל אחד מהם יהיה לו רשות לפעול ומשנסתכל על יעקב אבינו חשב זה תמים גדול ולא יפעל הרבה ומאידך ראה את עשו האדמוני פעיל מאוד והשקיע בו כל כחו להחיתאו והצליח ויהי היום ויבאו המלאכים להתייצב אצל ה' משוט בארץ וישאלו מה פעלו? ויספר השטן שהצליח מאוד ועזב את יעקב שהוא התם והכשיל את עשו למאוד ונעשה שחוק גדול בשמים אשר עד היום עדיין צוחקים ממנו.

68. באו משלחת להרי"ם כדי לדבר על לימוד אנגלית בבית הספר החסידי שישנם בנות שאינם רוצות ללמוד ויוצאות מהשיעורים וצריך תחליף לזה - וסיפר הגרפ"מ: שבשנת תשכ"א הובא לפני מועצג"ת שאלה בקשר ללימוד אנגלית מאחר שיש חרם מהרי"ל על לימוד אנגלית? והקימו המועצג"ת ועדה מתוכ כדי ללבן את ענין החרם היו בוועדה הרב דיסקין והרב שלום נח ברזובסקי הר"א ש"ך והגרפ"מ וכל אחד ליקט ואסף - ולא היה להם מספיק ראיות לא לכאן ולא לכאן - אמר להם ר' אלחנן סורוצקין שיש בירושלים זקן מופלג שיש לו מעשה בקשר לחרם עם ר' שמאול סלנט - ועשו אסיפה והביאוהו וסיפר שנפתח בשעתו בית ספר בירושלים אליאנס - כל ישראל והיה מדובר שילמדו שם גם אנגלית והגר"ש סלנט השתתף במעמד הפתיחה ולמחרת רעשה ירושלים והיה מודעות נגד ר"ש סלנט ובית דינו היתכן שהשתתף היש חרם על לימוד אנגלית ועשו חברי היב דין עם ר"ש סלנט - התחילו לומר לו על ענין המחאה נגדו - שאל האם מישהו יכול להמציא לו את נוסח חרם הגר"א על החסידים? וחשבו שאינו מבין הענין ואמרו לו שמדברים פה על ענין חרם על אנגלית - וחזר על דבריו שרוצה שיביאו חרם הגר"א - והביאו הנוסח והראה להם שכתוב שם שלא להתחתן מהחסידים מעתה ועד עולם וביקש שיגדילו החרם על פלקטאים גדולים ובכל מקום שיש מחאה נגדו שישמו לידו חרם הגר"א וכך היה ותשקוט הארץ - והתכוון להראות להם שישנם דברים מגדולי עולם שלא התקבלו אצל העם - כשיצא המספר שאל הרב דיסקין מה משמעות המעשה ואמר הר"א ש"ך איני רואה פה שום משמעות וסיפר הגרפ"מ במרפקו להרש"נ ברזובסקי שיאמר דעתו אבל לא רצה לומר - אמר הגרפ"מ להר"א ש"ך אני רוצה לשאלכם אם ציעים לפני בחור מישבתכם שידוך ממשפחה חסידית כלום אתם מונעים אותו משום החרם? ואמר: לא - הוסיף להקשות אם כן מה עם החרם האם זו טעות? ואמרו שם שמסרו לו להגר"א דברים כוזבים וכדומה - אח"כ פגשו זלמן סורוצקין להגרפ"מ ואמר לו שיכנס לאחיו הרבי הב"י וישאלנו כיצד לנהוג וכך יעשו וסיפר להב"י דברים כהויתן והפטיר הב"י אי, ליטווקאס אח"כ אמר לו הב"י פינחס מנחם דגאון איז

נישט קיין שפיל - סוף דבר אמר הב"י: היכי דקאי קאי היכי דלא קאי לא קאיהיכן שהיה
החרם נהוג עד אתה שלא ילמדו והיכן שלא היה נהוג שכן ילמדו.

78. סיפר הגרפ"מ על דודו ר"י מנדל מפאבניץ שאם לא הא"א היה יכול להנהיג עדה לבד -
פעם אחד היה ענין משפחתי והא"א הביע דעתו והיה נשמע הקול שר' מנדל דעתו אחרת נסע
ר"ש יוסקוביץ לר"מ ושאלו מדוע דעתו אחרת? ויש בזה משום חילול השם וענהו: אם אחי
הרבי רוצה שאשנה דעתי יכול הוא לומר לי בפ"י נכנס ר"ש יוסקוביץ לא"א וסיפר לו הענין
שמע דבריו אך הפטיר בשביל מה היית צריך לעשות זאת? ואמנם אח"כ שבא איליו ר"מ
אמר לו הא"א דעתי כך וכך ורמז לו שיכוף דעתו איליו.. לאחר תקופה היה עוד ענין שהיה
שייך לכללות הצבור ושוב הביע הא"א דעתו וחלק עליו אחיו ר' מנדל ונכנס ר"ש יוסקוביץ
לא"א וביקש שהרבי יעיר על כך לר"מ כמו קודם - אמר לו הא"א: שם היה ענין משפחתי
כאן הרי זה ענים כללי ומי אומר שאני צודק בדעתי אולי הצדק עמו וסיים הגרפ"מ שיש פה
מוסר השכל עמוק מאוד.

88. סיפר הגרפ"מ להר"ם: שהיה לו רח"ל בן חולה בשכלו ל"ע (משה בצלאל) וסבלו הוא
וזוגתו צרות גדולות מאוד וביקשתו אמו הרבנית שילך לבקש ברכה מהרבי מבלז זצ"ל -
ושאל את אחיו הבית ישראל ז"ע ואמר לו: יש לך אמא חכמה רק תעשה זאת בהשקט
למחרת נסע לתל אביב והיה יום חם מאוד והרבי מבלז ישב מכורבל במעיל פרווה והתנור
דולק על ידו נטל ידו ואמר בשמחה כמה פעמים אתה לומד טוב ושמח עמו אח"כ אמר
הגרפ"מ שיש לו בן חולה מאוד שאלו הרבי מבלז כמה פעמים שלא שומע ולא מדבר? וסיפר
הגרפ"מ: שאינו יודע משום מה נזרקה מפיו הבקשה שרוצה שהילד לא יפריע לו ללמוד תורה
ותפס ידו ובירכו שלא יריע לו ללמוד תורה ומיד למחרת בא יהודי אחד להרבי הב"י ואמר
שרוצה לפתוח מוסד לילדים מפגרים בשכלם שלח הב"י לקרוא להגרפ"מ ואמר לו שישלח
בנו למוסד - ויצא ממש משבעוד לגאולה ואמו הרבנית תמיד החזיקה טובה לעצמה
שבזכותה נושע בענין זה.

98. עוד סיפר הגרפ"מ שפעם אחד הלך עם הרבי הלב-שמחה להרבי מבלז זצ"ל ושמוח עמם
אח"כ אמר להם שמסתמא ישארו לטיש ובירר הלב-ש מחה מתי יהיה הטיש ואמרו שלא
יודעים - וחיכו בערך כשעה ואין קול ואין עונה וביקש הל"ש משלום פויגל שישאל את הרבי
מתי הטיש ולא רצה משום שאין זה נהוג - אמר הל"ש אני יכנס לשאול ועמד להכנס אז
הסכים ר"ש פויגל להכנס ועמדו הם בפתח ואמר ר"ש פויגל להרבי מבלז שאחיו של הרבי
מגור רוצים לדעת מתי הטיש? נאנח הרבי מבלז ואמר בהתנצלות מאין לי לדעת אינני יודע
הטיש יהיה ווען סוועט זיך... ווען סוועט זיך... יצאו החוצה והמתינו עוד ג' שעות תמימות
ואח"כ ישבו בטיש - אח"כ אמר הל"ש להגרפ"מ שזה היה כדאי שאלו הגרפ"מ כוונת אחי על
עצם הטיש? כי לא שמעו ממנו כלום בשולחן! ענהו לו הל"ש כוונתי על מה ששמענו כשנכנסו
איליו לפני הטיש לגבי הטיש.

09. סיפר הגרפ"מ להר"ם: שבהיותו ילד כבן שש עבר ניתוח בבית חולים בורשא אצל ד"ר
סולוביצקי והיה זה בנין היחיד שהיה בו מעלית וקנה לו אביו מתנה לימי חוליו כמה כובעים
למשחק כובע שוטר וכדומה כי לא יכל לרדת ממטתו כשהגיע רמ"ב לבקרו אמרו לו שהנה
דודו בא והיה לבוש בא' מהכובעים מיהר לשמוט הכבוע מראשו והחביאו כי ידע שהדוד אינו
מרוצה מדברים כאלו - שאלו רמ"ב בשלומו ואמר לו הגרפ"מ שיש לו צער מזה שהאח
היהודי מורידו במעלית בשבת ולהבדיל האח הגוי שמבין שמקפיד על כך יורד עמו במדרגות
- אמר לו רמ"ב אתה חולה יש דברים של פקוח נפש והם דוחים כל התורה כולה ואל לך
להצטער - אח"כ שבא אביו לבקרו אמר לו הטענה הנ"ל וקרא הא"א לד"ר סולוביצקי והגיע
ועמד בהכנעה גדולה - ואמר לו הא"א: לילד יש טענה צודקת טענה אמיתית מדוע האח

היהודי מורידו במעלית בשבת? ענה הרופא הרי פיקוח נפש דוחה שבת! השיב הא"א מה איכפת לך שהילד רוצה להיות שומר שבת אם הוא ישמור על השבת השבת תשמור עליו - ומיד פקד הרופא שיורידוהו רק במדרגות.

19. סיפר הגרפ"מ להרי"ם: שאביו וכן הרבי הב"י זי"ע לא אחזו כלל וכלל מהוספת שמות לחולים ופעם אחד כשהיה בחו"ל ביקשו הצעהלימ רב (אולבסקי) שישאל את הרבי הב"י לגבי הוספת שם עבורו שהיה מאוד חולה? וכששאל, הב"י ענה: אני מורה להוסיף שם רק באופן שהקרובים ירגעו ע"י כך אבל סתם כך אינני ממליץ על כך.

29. עוד סיפר שהיתה פה תקופה קשה שנתפסו הרבה בנים ובנות לקוצות הלח"י ולזוגות היתה אחות ושמו מירה כהיום בורזקובסקי ובא ר' מרדכי יודל אינפלד לפני סבה רמ"ב הי"ד והציע לו שיקח חתן לנכדתו את הבחור המופלג נתן לובארט שלמד אז בישפ"א באר"י והרמ"ב התלהב מאוד כיון שהיה ת"ח גדול ופרומר והיה דבר זה בעתו - אך אבי הנערה (חותן הגרפ"מ דשווארץ מוטל) לא אבה לשמוע על כך ושלח לו רמ"ב מכתבים מפולין לארץ ולא ענה לו באחד הפעמים שלח מברק וכתוב בו מה זו שתיקה? והבין הא"א את הדבר ושלח לקרוא לאחיו הרמ"ב ואמר לו קודם כל שתבוא הנערה מפולין ללמוד שנה אחת אצל שנירר אח"כ נחליט הלאה וכך היה ובא לאתר ואח"כ אם מנדל בורזקובסקי.

39. סיפר הגרפ"מ שאביו הא"א תיקן תקנה שישלמו לאברכים שלומדים בכולל דישפ"א עד שנתיים מיום חתונתם ואח"כ שידאגו לפרנסתם - וכשהיה הא"א ביקור באר"י באו לפניו מהכוללים הגדולים והסבירו לפניו בטוב טעם שלאחר תקנתו יפסידו הם את כספי התמיכה מחו"ל כי יאמרו להם מדוע אינכם מחזיקים האברכים לאחר שנתיים? ורא"י מהרבי מגור - הא"א לא התייחב ופטרם באומרו: אז תכניסו את האברכים שלי לאחר שנתיים לכוללים שלכם לאחר שהלכו קרא לבנו הל"ש ואמר לו להם לא עניתי כי הם לא יבינו אבל לך אני אומר שאיני אווז מזה לא ברחוניות ולא בגשמיות לא בזה ולא בבא.

49. סיפר הגרפ"מ להרי"ם: שבעת נשיאות הרבי הב"י בשנתו הראשונה ביקש מהל"ש שהיה נשיא הישיבה שיאריך זמן לימוד האברכים בעוד שנה והסכים הל"ש אחר שעברה שנה קרא הב"י להגרפ"מ וביקשו שיבקש מאחיו הל"ש שיאריך בעוד שנה וציוהו שיאריך בעוד שנה ושלא יאמר שבא בשליחותו ואמר לו הב"י הוא ישאל אותך האם שלחו אותך? ואתה אל תענה לו - וכך היה שהל"ש שאל והוא לא ענה - ושאלו הל"ש האם ציוך גם לשתוק? ולקח אותו עמו ונכנסו שניהם להב"י ושאל הל"ש לפרש הדבר? וענה הב"י: אבינו ציוה על שנתיים ותו לא וכיבוד אב באמת דבר גדול אבל אני מרגיש עם החושים שלי שהאוויר נהיה אחרת וצריכים 5 שנים שאל הל"ש מצוינים? וענה הב"י: מצוינים יכולים להיות יותר מ-5 שנים שאל הל"ש ופחותים יוכלו להחזיק מעמד? חשב הב"י וענה: אתה הרי אדם חכם הפשוטים אלו שלא אווזים צריכים ישר לשלחם שאר האברכים ישארו 5 שנים והמצוינים יותר והסכים הל"ש.

59. נסיעה לאשדוד הגרפ"מ והרי"ם כ"ג חשוון תשנ"ב:

א. סיפר הגרפ"מ שבהיותו ילד נסע עם אביו כמה פעמים לגלציה והיו בדרך 23 תחנות והיה עומד בחלון ומכריז לפני כל תחנה את שמות הערים והיה אביו נהנה - ושם ליבו כשהיה אומר טשענסטחוב היה הא"א סוגר הגמ' עד שיצאו מהעיר והסבירו זקני החסידים שבאותו העיר היו הרבה מאוד בתי טומאה.

ב. עוד סיפר שבילדותו ידע להבחין כשבא מישהו לבקר את אביו האם הא"א מחבב את המבקר או לא - ופעם אחד בהיות בורצ'ין בא לבקר הרב דסטרי (יאלעס) והא"א שתה עמו

וכו' אבל הרגיש הגרפ"מ שאין לב אביו שלם עם אותו רב ונוהג היה הא"א להחזיר תמיד ביקור תוך יום יומיים וכשעברו כמה ימים ולא הלך לבקר רב הנ"ל שאלו הגרפ"מ מדוע אין אבא מחזיר ביקור? וענהו: הלא אין אנו בסטרי אנו בבורצ'ין! הרגיש שיש דברים בגו ושאל את דודו? וביאר לו שיתכן שהטעם הוא לפני זמן רצו למנות את הרב מטשבעין בסטרי אך הרב יאלעס היה קרוב משפחה של הרב הקודם ולא ויתר על הכהונה ומששמע זאת הרב מטשבעין ישר משך ידיו מכך ויתכן שלכן אין לב אביך שלם עמו- הוסיף הגרפ"מ: לאחר ימים מועטים בא הרב מטשבעין לא"א והיה נראה צעיר עד למאוד ממש עם חתימת זקן והא"א ממש יצא מגדרו מרוב חביבות שהראה לו ודיבר עמו שעה ומחצה בלימוד.

ג. עוד סיפר: כשעזב ר"מ שפירא את פיטרקוב שלח להזמין את הרב לאו שיבא לכהן כרב אחריו - אנשי המקום רצו יותר את בני משפחת טמעקין שהיו גרים שם והיו לומדים מופלגים והיו מחזדי גור והיו נזקקים לכל השאלות גם בכהונת הר"מ שפירא - וחשבו על בחור האחים ר' טוביה ומה עוד שהיתה זאת בושה שצריך להביא ממרחק לחכמם ולא להביא רב מתוככי העיר - החליטו לשלוח משלחת לרבי הא"א לשאול אותו עצה וכשפרסו לפניו השאלה? ענה להם בתמיה האם הם ירצו ופטרס לשלום - שאלו להרה"ק רמ"ב ואמר: שצריכים לשאול אותם האם הם רוצים להיות רבנים ושאלו האם לומר להם את תשובת הרב? וענה: בודאי - ושאלו אותם? ובודאי שמיענו לאחר שומעם תשובת הרבי - ומיד אח"כ שלחו כתב רבנות להרב לאו ונהיה רבם אחר התמנותו שלח הא"א לקרוא למשלחת שהיתה אצלו ואמר להם צריך לראות שלא לעזוב את משפחת טמעקין ולדאוג דיהיה להם פרנסה בכבוד והסבירו שאחז הא"א שהרב לאו יותר מתאים לכהן בקהילה כפיטרקוב שהיה אדם ידוע ונאום מיוחד אבל מאידך צריך להחזיק ת"ח.

ד. עוד סיפר: שפעם אחד יצא הר"מ שפירא לאסוף כספים עבור יח"ל באמריקה ונזדמן שנסע גם ר' מאיר דן לאסוף כספים והיה מצב לא נאים עלה ר"מ שפירא לר' מאיר דן ואמר לו נלך בשותפות ונחלק ברוחים הרמ"ד הסכים וביקש שהשותפות תהיה חצי חצי ולא הסכים ר"מ שפירא בטוענו שהוא נואם מלהיב ומרתק ומגיע לו 57% ולרמ"ד 52% ובלית ברירה הסכים על השותפות - הגיע לסנט לואיס ונתאספו שם מאות חסידים לומדים ומתנגדים הראשון דרש ר"מ שפירא ופילפל בענין מקואות ובנה בנין נפלא מתוק מדבש בצחות לשונו והקהל נשתומם מרוב מתיקות התורה אח"כ קראו לרמ"ד ופילפל וסתר במחי יד את כל בנינו הגדול של הרמ"ש והיה הדבר מבהיל באמצע דבריו קיבל פתק מרמ"ש שהיה כתוב בו 05% על 05% ומיד מניה וביה אמר הרמ"ד מה אתם חושבים שידידי הרמ"ש לא ידע מכל קושיות אלו ידע וידע ואסביר לכם את דבריו והתחיל לפרק כל הקושיות ובנה מחדש ארמון נאה מאוד והעולם לא יכל לסבול הסערה מרוב חדותא דאורייתא ומחו כף אל כף בסימו דבריו. סיפור זה שמע הגרפ"מ מרה של סנט לואיס שהוא היה המנכה באותו מעמד ואף הוציא מאמתחתו את המסמך בו נכתב 05% על 05%.

ה. עוד סיפר על עצמו: שהוא מבין מאוד טוב על דמעות ויש ג' סוגים יש סתם דמעות בלא טעם הנקראים מי העין ויש ביטערע דמעות שהם דמעות גרועות ויש דמעות מלוחות שהם טובים ביותר ומהפכים מרור למתוק - וסיפר שהיה נער והיה עם אביו הא"א פה באר"י ונכנס ר' שמעון אלטר לבקש רחמים על בתו הנולדת לו שהיתה מסוכנת רח"ל ולא ענהו הא"א שום דבר והיה זה לפלא כי היה מאוד חביב על הא"א ושאל הגרפ"מ את אביו מדוע אינכם עונים לו? לאחר כמה ימים עמד הרבי הא"א לנסוע בחזרה לפולין ובא שמעון הנ"ל להיפרד ומאוד בכה בידעו כי כלתה אליו הרעה וזלגו עיניו דמעות ונפלו כמה דמעות על ידיו של הגרפ"מ וטעם מהם והיו ביטערע טרערען - ומשטעם נסתכל עליו אביו הא"א במבט חודר, ואמנם באמצע הנסיעה כבר הגיע הטלגרמא שהילדה שחל"ח רח"ל. ע"כ מהנסיעה!!

69. סיפר ר' שלמה קאליש שהיתה אסיפה של כל גדולי פולין לטכס עצה כיצד להעביר את רעת השלטון שרצו לגייס בחורים וכו' - והר"ר אלימלך מגרודזיסק אירח את כולם והשפ"א הגיע באיחור מה - ונכנסו עמו עוד הרבה אנשים - התיישב בשולחן ושאל היכן אוחזים פה? ואמרו לו שלא סכמו עדיין מאומה אמר השפ"א: דעתי היא שהדבר נוגע לכסף צריכים לאסוף 000,03 רובל ולשלוח לשלטון כל אחד ממכם יאמר כמה יכול הוא לתת ואני אשלים את השאר וכך עשו - אח"כ שאל השפ"א האם יש למישהו עוד מה להוסיף? ואמרו: לאו - אז קם השפ"א נגש אליו הר"ר אלימלך מגרודזיסק ואמר שהכין סעודת יאצייט נטל השפ"א ידיו שתה לחיים ובירך ברכהמ"ז קם ללכת ויצאו כולם אחריו - האבני נזר עדיין נשאר ליישב במקומו דפק השם משמואל על השולחן בכח וצעק דער שר התורה זיעצט דא תפס האבני"ז את בנו בשרוול ידו ואמר לו איך בין שר התורה אובער עהר איז מנהיג הדור.

79. סיפר הרבי מטאלנא שהיה פעם איזה אברך לאחר חתונתו שהיה אוכל קעסט ובא לפני הסווראנע רב שיורה לו דרך תשובה היות והוא יושב ולומד תמיד ובערב מגישים לפניו יאך ולידו צלחת שמאלץ ומערבב את השומן לתוך המרק ואירע לו שהגישו לפניו חמאה בטעות וערבבה לתוך המרק ורוצה תשובה - נתן לו הסווראנע רב אַ הארבע תשובה - ולאחר צאתו אמר: דבר כזה הרי יכול לקרות וזהו שוגג גמור רק נתתי לו אהארבע תשובה בשל הרחבות הזו - אברך צעיר מוכרח תמיד לערבב שמאלץ בתוך המרק הרי אפשר גם בלא זה.

89. אביו של הרבי מטאלנא שליט"א היה הרבי הראשון בנוי יורק והיה יו"ר אגודת האדמור"ים ויו"ר אגודת הרבנים - והיה אדם מאוד מענין איש פלא - וסיפר עליו שפ"א הביאו לנוי יורק לונה פארק והיה בו רכבת שדים והיה הדבר מבהיל מאוד ואנשים הדירו רגליהם ממתקן זה, יום אחד חפשו אנשי ביתו את הרבי מטאלנא זצ"ל ולא מצאוהו אח"כ נתברר שהלך להתם וקנה כרטיס ונסע ברכת השדים - ואמר: רציתי לראות האם יש דבר שיפחיד אותי יותר מיראת ה' וראיתי שלא פין אויבעשטער האב איך אסאח מער מורא.

99. ופ"א הלך הנ"ל לטייל על שפת הים ופגשו שם הרב צוקרמן ואמר לו ווי פאסט דאס רבי זאל געהן אליינט אהן מענטשען? וענהו בחכמה באותו מטבע לשון סאיז שוין געקיימט די צייט אז די רבי אליינט זאל זיין אמענטש.

1001. עוד סיפר הרבי מטאלנא שליט"א: שישבו פעם בבית אביו אסיפת אדמור"ים הבאיאנע רבי ועוד - ודנו בבעיות הזמן ועלתה שאלה מדוע רואים שהיהדות הליטאית מתקיימת יותר יפה בחו"ל מאשר החסידות ויש לליטאים מרכזי תורה? ולא מצאו תשובה לדבר - ואמרו לרבי מטאלנא שליט"א שהיה אז בחור לך תקרא לאביך הרי הדעת היתה תמיד בטאלנא קרא לאביו וכשהגיע ואמרו לפניו השאלה אמר: כבר חשבתי על השאלה מזמן והתשובה פשוטה הבחורים הליטאים היו נוסעים ללמוד בישיבות והיו אוכלים טאג "ימים" אצל הבעה"ב - ובדרך כלל הבעל הבית לא היה נמצא רק הבעלבוסטע והיו תמיד צריכים להחניף לה ולומר דברי שירות ותשבחות לעקען בלע"ז כדי שיכלו להתקיים - והרבנים האלו הפ היום הרבנים של אמריקע אבל הבחורים החסידישע היו תמיד לומדים בשטיבעל ולא היו נזקקים לטובת הבעל הבית ולהפיק אם היה איזה בעלבוסטע היו צוחקים ממנו ולפיכך עכשו היו צריכים החסידים להשתלם במקוצע הנ"ל כדי שיוכלו להתקיים - והודו לו כולם.

101. סיפר הגרפ"מ להרי"ם: שביוה"כ האחרון של הרבי הא"א זצוק"ל אחה"צ בין מנחה לנעילה שאל ווי איז שמאי? והיה זה פלא גדול שהוא עצמו יקרא למישהו בתקופה הזו - נכנס שמאי ונכנס אחריו הרבי הל"ש אך ראה שהא"א רוצה לדבר עם שמאי לבד ונסוג לאחוריו - יצא שמאי כעבור רגע ומיד חברו עליו האחים הקי' ושאלוהו לפשר הדבר - אמר להם: שהרבי שאל בענין החלקה שקנה לעצמו בהר הזיתים האם כבר שילמו עליה? וענהו

שכן, ונחה דעתו. אח"כ בשבועות כשנפטר הא"א ולא היה אפשרי לטומנו בהר הזיתים וטמנוהו באוהל בישפ"א - ובשנת תשל"ז בתחלת נשיאותו של הרבי הל"ש אל הגרפ"מ לביקור ואמר לו אני מאוד רוצה להעביר את האבא למקומו בהר הזיתים ככבוד הראוי לו, מה דעתך? ושתק הגרפ"מ. שאלו הל"ש האסט עפ"י גיהערט פין ברידער (הב"י)? וענה: לא שמעתי - האסט עפ"י גיהערט פין די מאמען? וענה: לא - ובאותה תקופה אמר שמאי גינזבורג ששמע ביוה"כ האחרון מהא"א שרוצה להיטמן בהר הזיתים - ושאל הלב-שמחה את הגרפ"מ ומה דעתך על ששמאי אומר כך? אמר הגרפ"מ: אני זוכר בדיוק כמו עכשיו היכן עמד שמאי ביוה"כ אחרי מנחה ואמר שאבינו שאלו על החלקה ותו לא ואיך עכשיו הוא מוסיף דברים ובשלמא אז לא רצה אולי לצער בחיים חיותו אבל מדוע לא אמר זאת מיד אחרי פטירתו? הסכים הל"ש שזהו באמת דבר פלא והוסיף: אין די סברא איז אויך אגוטע סברא, נו שמאי ווערט שוין אלט! אובער בכל אופן איך האלט מזאל איבער פירען דעם טאטען אויף הר הזיתים ושתק הגרפ"מ - ואמנם בירר הל"ש הרבה אצל חברה קדישא כיצד מבצעים דבר זה ולמעשה אף אחד לא רצה לבצע (ואצל הל"ש לא היה חשש כלל וכלל לגבי גופו הטהור של הא"א ואמר: טאטע איז זיכער גאנץ!) עברו כמה שבועות ובאחת הלילות בשעה 01 דפק אחד מבאי ביתו של הל"ש אצל הגרפ"מ וביקשו אם יכול לרדת לאלפנדרי שהל"ש קורא לו והבין שיש דברים בגו וירד לשם - אמר לו הל"ש: זאגט נאר כמה אנשים היו בהלווית הרבי הב"י זי"ע? ואמר לו שלפי עומדן היה 000,002 אלף איש והוסיף: אין די עולם איז גיוועזען זייער טרויערדיק די מיינסט אז אויב מוועט מאכען יעצט אלוייה פארען טאטען מיט מודעות וכו' וועט זיין די זעלבע עולם? וענה הגרפ"מ: ניין - ואמר הל"ש: אין די עולם וועט נישט זיין אזוי פארביטערט וסיים אי הכי לא בעינא סאיז נישט קיין כבוד פארען טאטען! ובזה נגמר העסק.

201. סיפר הגרפ"מ שהיה הדבר לפלא בעיניו מה ששאלו הרבי הל"ש האם שמע משהו מאמו לגבי מקום מנוחתו של הא"א משום שהל"ש היה תמיד ברוגז עמה משום שהיא אחזה שצריך שהא"א ינוח כמה שיותר וכדומה והל"ש טען כל הזמן שצריכים לתפעל אותו כמה שיותר וע"ז נתוכחו כל העת - ופ"א היה שמנדיל בורזקובסקי עמד להנשא עם בתו של ר' מוטל אלטר (דער ששוארצע מוטל) בנו של ר' איטשע מאיר ברמ"ב ונכנס לא"א לבקש ברכתו ובצאתו עמד שם הל"ש ואמר לו אני מצוה עליך שתיכנס לרבי ותאמר לו שהנך מבקש ודורש שהוא יבא לחתונה בתור אייניקעל - ונגשה הרבנית פייגא מינטשא ע"ה ושאלה את מנדיל הנ"ל מה אמר לו הל"ש? וניסה להחלץ ממנה אך לא הרפתה ותבעתו שיספר לה והוכרח לומר לה בקשת הל"ש - אמרה לו בתוקף די די וועסט אריין גיעהן צום רעבין אויף מין טויטע גוף (היינו כל זמן שאחי לא אתן לך להיכנס לבקש זאת בשום אופן) וכשיצא מהדירה הלך עמו הל"ש ואמר לו שהוא לא ימחל לו בשום אופן אם לא יקיים ציווי - ושאלו כיצד יעשה? אמר לו הל"ש: שבשעה שהרבנית תלך לישון באחד הפעמים ישלח לקרוא לו - וכן הוה - נכנס וביקש מהא"א שרוצה שיבוא לחתונתו ואמר הא"א נו אפשר פאר מין מוישע (רמ"ב) ואמנם בא הא"א לחתונה והל"ש שמח מאוד.

301. ר' יודל צישינסקי הוא בן של שמחה יהודה בער'ס שהיה חסיד מופלג ועושה בדחנות וגראמען על החתונות אך בחתונות של משפחת הא"א לא היה עושה מאימת רבו - ובחתונת הגרפ"מ היה המעשה שקודם לחתונה קראה לו הרבנית פייגא מינטשא ואמרה לו שאם יצליחו שהרבי הא"א וועט געבען אַ שמיכל יהיה זה דבר גדול ועצום (וכמובן שהיה יכול להיות מאוד עצוב בחתונה זו, לפי השוואה לחתונות קודמות שהיו בגור ברוב עם) אך שמחה הנ"ל פחד מאוד - ובאמצע החתונה היה מצב מאוד רציני בכלל וקראה הרבנית בקול לשמחה צישינסקי מהעזרת נשים ואמר לו: אני הרי צייתי עליך משהו - ובליט ברירה קם ר' שמחה ועלה על השולחן והתחיל לומר גראמען ודמעות זלגו מעיניו ללא הרף מאימת הרבי אך אמר דברים מתוקים אוזן לא שמעתם ובאמצע לפתע חיך הרבי הא"א חיוך גדול מאוד

מאוד והיה התפעלות גדולה וקמו הרבי הב"י והרבי הל"ש ומחאו כף אל כף מגודל השמחה וכמעט שלא נפלו הקירות הבית מרוב שמחה שהיתה - אח"כ אמרה לו הרבנית שתזכור לו זאת כל ימי חייה בזה ובבא את ההנאה שגרם לה - ולאחר ימים אחדים הכניסתו הרבנית לא"א ואמרה: שמחה האט מיך מהנה גיוועזען אמר הא"א מיר אויך - ופתח את המגירה להוציא לו מתנות ותפס איזה שעון אך הרבנית רמזה לו משהו והניח מידו (כנראה שהיה ירושה) והוציא קופסת טבק ועט כתיבה ונתן לו במתנה.

401. סיפר הגרפ"מ להר"ם: שכידוע היה מקפיד השפ"א זצ"ל על כתביו שאף אחד לא יראם בלי יוצא מן הכלל - אבל ר"מ פאבניצר והא"א היו מציצים מפעם לפעם - והיה ר' משה בצלאל תמיד צועק נו נו שאסור להסתכל אך ברוב צדקתו כשהיה שומע את השפ"א מתקרב היה מיד מזהירם ע"כ - וההבדל היה שר"מ פאבניצער היה מסתכל גם כשרמ"ב היה רואה והא"א היה מסתכל שלא יראה אחיו רמ"ב (וכבר ידוע המעשה שפ"א נפל הא"א ממיתתו בערוב ימיו פה באר"י וסיפר אח"כ שחלם לו שהוא מסתכל בכתבי אביו ואחיו רמ"ב אמר פתאום טאטע קומט ומרוב חרדה נפל ממיתתו) והיה פעם שאחד מבאי ביתו של הא"א (אולי משב"ק) נסתכל בכתבים ותפס אותו השפ"א בשעת מעשה והקפיד מאוד מאוד ניסו לדבר על לבו ולא הועיל - אמר הא"א שימתינו כמה ימים אח"כ ינסו לפייסו שלא תזיק הקפידא ולאחר כמה ימים ניגש אליו בנו הא"א וביקש רחמים עבור אותו חסיד שלא יוזק מהקפידא - אמר השפ"א: די קענסט מיך אלץ אַ בייזער? די קענסט מיך אלץ אַ קפדן? בלאד אויפן אורט האב איך עהם מוחל גיוועזן! אמר הא"א: בכל זאת האב איך שטארק מוירא - אז נתלהב השפ"א ואמר: לך אני יכול לומר וכי מימי בקשתי איזה בקשה מאיש? הלא אני מבקש דבר! רק זאת שלא יסתכלו בכתבים שלי בשום אופן אין עהר דארף גראבלען (למשמש בידו) ורח"ל בו ביום נסתלק האיש לבי"ע - ומאז לא נסתכל הא"א.

501. סיפר הגרפ"מ להר"ם: שישב אצלו ר' יענקל שלסר שהיה משמש של הא"א וגם אח"כ של אמו הרבנית וסיפר לו שפ"א היה הרבי הב"י אצל אביו הא"א ואח"כ יצא לדרכו וכבר ירד את כל פרק המדרגות הראשון שיש מדירת הא"א (בישיבה) ור"י שלסר עמד אז על המרפסת וראה איך שהרבנית פותחת הדלת ומחפשת אותו ונבהל מאוד שאולי קרה משהו להא"א וזעק אוי! ותיכף מיהר להיכנס והספיק לראות שהב"י זיע"א קופץ בבת אחת את כל המדרגות למעלה ומיד נכנס הב"י הביתה והיה חוור מאוד כי נבהל וראו שהא"א נטה מעט על צדו ולכן נבהלה הרבנית - אח"כ אמר הב"י לר"י הנ"ל א אנדערע מאהל זאלסטו אזוי נישט טועה (היינו להבהל) ומשראה שנתכרכמו פניו אמר לו מיניה וביה אספר לך מעשה שאשת הרה"ק מפילץ היתה חכמה מאוד והיתה גרה בקומה עליונה ונכדתה גרה למטה ויום אחד עמדה היא למעלה וראתה איך שנכנס שוטר למטה ונבהלה מאוד כי אז השוטרים יכלו לעשות ככל העולה על רוחם ואף להרוג רח"ל וחכתה איזה זמן בפחד למעלה ולא רצתה לרדת מחשש שמא תזיק אח"כ שיצא השוטר הלז והנכדה יצאה אחריו צעקה מיד למעלה מאמע סאיז גארנישט! וקראה לה שתעלה למעלה ואמרה לה לא היית צריכה לצעוק כך מאמע תחילה כי מיד שצעקת מאמע כמעט שלא פרחת נשמתך רק להיפך היית צריכה לצעוק סאיז גארנישט מאמע.

601. סיפר הגרפ"מ להר"ם שבהיותו ילד היו קצת מאנ"ש מפנקים אותו והיה יוסיל כץ מביא לו ציקערלך מוורשא ואמו היתה אופה לו עוגיות מיוחדות כאשר אהב - ובאותה שבת שנהיה בר מצוה והגיעו חסידים ניסה לחפש את יוסיל כץ כדי לקבל מטעמים אך הלז נתחמק ממנו וכן היה בטוח שאמו תאפה לכבודו מטעמים אך לא - וקרא לו הא"א ואמר לו היום אתה מקבל עול מצוות ואני צויתי שלא יאפו עבורך את העוגות כי צריכים לקבל עול תורה ולעסוק בתורה שעסקך יהיה בתורה ולא בדברים אחרים.

701. סיפר הגרפ"מ (בקשר למחלתו של מנדל אלטשטוטער - יעקובוביץ) שמעשה שהיה כך היה - שאביו של מנדל ר' יהושע יעקובוביץ כבר היה בעל בעמיו ועדיין לא היו לו זש"ק והיה הא"א באר"י ושלח הבנדינער רב משלוח מנות מפולין לא"א לאר"י דרך יהושע הנ"ל וכתב לו שם עצה טובה שלא יזוז מחדרו של הא"א עד שיבטיחו בזש"ק - וכך עשה הנ"ל ועמד שם בחדרו של הא"א כל היום והא"א לא שת לבו אליו ואכל סעודת פורים וכו' - ומשקם ללכת למנחה אמר לו נו זאל שוין זיין אַ זיעהן ונולד לו בנו מנדל שכידוע הוא שבר כלי כל ימיו ואף בנים אין לו - ופ"א אמר יהושע הנ"ל לבנו תדע לך אם לא יהיו לך ילדים זאלסטו נישט פגערן (אל תנדנד).

801. סיפר הגרפ"מ להר"ם: בשם ר"י הנ"ל שאמר לו שהשפ"א היה בישובו בטיש שקוע מאוד ברעיוניו ולא היה כ"כ מתענין בנעשה בשורה ופ"א רצו בשורה להוציא מישהו החוצה אבל היה פחד נורא ועשו ציעהן לאט לאט מבלי שירגיש השפ"א עד שהשיגו מטרותם - אך כשנגמר הטיש קם השפ"א ואמר בניחותא אַ מאלגע חסידים היו עומדים בשורה רצו לראות ולשמוע ודחפו עצמם בשביל אחרים היינט שטייט מען כדי יענעם זאל נישט קענען הערען ולדחוף השני א מוועט מיך דארקייטשען (אם יציקו לי) וועל איך נישט זיצען מער בארען טיש! (והב"י אהב תמיד לשמוע מעשה זה והיה ר"י הנ"ל חוזר זאת לפניו).

901. סיפר הרבי מטאלנא שליט"א בשם אחד - שר' דודל היה בעצמו משגיח ושם ליבו על השוחטים ופעם אחת שבחו לפניו אחד השוחטים שידוע להעמיד סכין חד בדרא - אמר ר' דודל סמע חלף היינו רק החלף זה מעלתו? והיה נשמע כאילו אומר סמך אלף שזהו ר"ת של ס"א ולא רצו החסידים לאכול משחיתתו - והיה הדבר לפלא כי לא עברו הימים ונשתמד רח"ל.

1011. עוד סיפר: שאחד השוחטים אצל ר' דודל נתן פעם לבתו מתחת החופה אַ קיש ונהיה רעש והעבירוהו מן השחיטה - ואמר ר' דודל איך ווארט שוין אויף די קיש אַ צוואנציג יאהר משום שבתחלה שנתקבל להיות שוחט ספרו עליו הפלגה שכשהולך לבתים לשחוט אזי עד שמתכוונים בני הבית וכו' לומד הוא משניות שנושא עמו בחיקו כדי שלא יהיה ביטול תורה והיה דבר זה לצנינים בעיני ר' דודל ולא מצא חן בעיניו וואס פראוועט עהר התמדה וחכה כל העת שיוכיח עצמו במעשה לא נאות שיהיה סיבה להעבירו ועכשיו נתגלה חרפתו ברבים.

111. סיפר הגרפ"מ שהרבי הב"י בימי חורפו היתה התנהגותו מאוד אויף אַ שארפען וועג ופ"א היה בערוב ימיו של הרבי הא"א זצ"ל פה באר"י שהיה רוצה לעשות קידוש לבנה על גג ביתו והיה זה דבר נדיר מאוד והיו עמו הרבי הב"י והגרפ"מ ועוד אחד - ופנה הא"א תוך כדי הקידוש לבנה ואמר כנהוג שלום עליכם והשיבוהו ומשפנה להרבי הב"י שלום עליכם ענה לו איך בין א היגער (אני גר פה במקומי) ואמר לו שוב פעם שלום עליכם ושוב ענה כנ"ל חייד הא"א והמשיך לומר.

211. עוד סיפר: שפעם שמע הא"א שהב"י גוער וצועק על מישהו מאוד מאוד - ושאלו ווי האסטו זיך אויס גילערענט די שפראך? וענהו: בקאצק היו מדברים כך! וקיבל הא"א דבריו (אע"פ שתשובה כזו בדרך כלל לא היתה מקובלת עליו).

311. סיפר הגרפ"מ להר"ם: שבהיותו בר מצוה היה זה מש ערב המלחמה - קנו לו אנ"ש הרבה מתנות אך אביו הא"א עדיין לא קנה לו שום דבר מיוחד לבר מצוה - אח"כ פרצה המלחמה וברחו לורשא ושם במקום מסתור אמר לו אביו יום אחד הרי לא נתתי לך מתנת בר מצוה בא ואתן לך והוציא ספר קב הישר ומסר לו ועודו מחזיק עמו בספר אמר לו כשזה יהיה שלך תלמד בזה! ולא הבין הגרפ"מ ושאלו וואס? וענהו ווען סוועט זיין דאנס זאלסטו

לערנען אין דעהם והיה הדבר לו לפלא אח"כ ברחו עוד עד שהגיעו לאר"י ופרח הדבר מזכרוננו כלל. - אח"כ כשישבו לאחר פטירת הא"א לחלק הירושה היו דברים שקבלו כבר בחיי אביהם מתנה וזה לא החשיבו בחלוקה ונזכר הגרפ"מ שאת הספר קב הישר נתן לו אביו ושאלוהו מתי זה היה והיכן? וסיפר להם כל המעשה איך שנתן לו זה במקום המחבוא ומה שאמר לו ארז דברי פלא והוסיף: שאינו יודע כלל מי הביא הספר לאר"י כי הוא אינו זכר כלל מהספר מאז בריחתם מהמחבוא - לאחר מכן אמר לו הרבי הב"י נו אם אבינו ציוה עליך ללמוד בזה אזי תראה לקבוע לך שיעור בזה וכך עשה - וספר זה ממש שגור על לשונו.

411. סיפר הגרפ"מ להר"ם: שבלודז היו גרים הרבה אנשים ולא היתה שם מקוה טהרה ראויה לשמה אך לא הצליחו לגייס כספים עבור זה והגיע הא"א במיוחד ללודז והתאכסן אצל לייבל מינצבערג חבר הסיים ושם ישב כמה ימים והתרים את הגבירים והתחילו בבניית המקוה ונמשך הדבר כארבע שנים וכשהגיעו לגמר הבנין נעצר הדבר והיה חסר עוד סכום כסף ולא הצליחו לגייסו - החליטו בלית ברירה שילכו לבקש מהרבי הא"א שימחול לבא עוד הפעם ללודז כדי להשלים הבנין - שלחו משלחת מכובדת מאוד מאנשי העיר מוצי"ם גבירים וכדומה ובאו לא"א והוא הגרפ"מ היה אז נער כבן י"ב שנה ולמד עם אביו והכניסו אותם באמצע שיעורו משום חשיבותם ועמדו בהכנעה מאד ובחרדת קודש והציעו הדברים לפני הא"א - ולא היו בטוחים שיסכים כלל ואף אם יסכים מסתמא יקח הדבר הרבה זמן עד שימצא הא"א יום פנוי מעסקיו הרבים - ולתמהונם הגדול מיד כשסיימו דבריהם הוציא הא"א הזייגער מכיסו והסתכל ואמר: בעוד רבע שעה יוצאת הקאלייקער לורשא (ומשם יש רכבת ללודז) ועמדו כמשתוממים איך הוא מהר עלה לחדרו והודיע כי נוסע והמשמשים אצו רצו להכין הדברים ומהר הלבישו את הגרפ"מ והביאו הבעל עגלה מכל מקום כשיצאה הרכבת מגור יושב כבר הא"א בתוכה - והצליח להביא את גמר המקוה בשעטו"מ.

511. סיפר הגרפ"מ להר"ם: שסיפר לו ר' חיים גולדברג שהיה בגור בהיותו בחור בין 51 והגרפ"מ היה אז ילד בן 3 4 והיה זה חג הפסח ובדרך כלל היו אז בגור עולם קטן - והיתומים וכדומה היו מסובים אצל הא"א ועמד ר' חיים גולדברג מאחורי כסאו של הא"א ומשהגיעו למה נשתנה שאלו הבנים את הקושיות בגדול החל וכשהגיעו להגרפ"מ לא רצה לומר ובקשוהו עוד הפעם ולא אבה והא"א המתין והראה שלא ימשיך עד שיאמר הילד הקושיות - וניסו לשדלו אך ללא הועיל והגיעה אמו הרבנית מהחדר הסמוך ודברה על לבו ולא עזר קרא לו הא"א ואמר: האם הנך זוכר שהבטחתך לי בצהרים שאתה תצעק בקול הקושיות ביו מזאל הערען אין הימעל ואני הבטחתך שבאם תצעק אזי באמת ישמעוך בשמים וא"כ תאמר - ועלה על השולחן ואמר הקושיות בקולי קולות.

611. סיפר הגרפ"מ שהשפ"א בערוב ימיו דיבר הרבה בענין מחית עמלק ופ"א התבטא הלוואי דער איבישטער זאל מיך מזכה זיין מוחה זיין עמלק בפועל.

711. סיפר הגרפ"מ להר"ם: שאחותו מאטיל סיפרה לו אשר היא היתה המכניס ומוציא בכל עניני המשפחה והיתה במשפחה שניר אחת שהיתה גרועה מאוד ועשתה מעשים לא ישרים ונצלה את מעמדה בתור כלתו של הרבי הא"א - נכנסה מאטיל אל אביה וסיפרה לו על כלתו ולא ענה לה, כעסה מאוד והרגיע אותצה מאטיל בארוהיג זאך אבל לא נרגעה ואח"כ בירר הא"א את הנעשה ושמע כל הפרטים ואמר: למאטיל בניחותא איך מייך אז מקען זאגען אז זיאז אינגאנצען קיין מענטש נישט (חושבני שאפשר לומר עליה שהיא כלל אינה בן אדם) ופ"א היה כאן באר"י שבתה של אותה השניר גם היתה מתנהגת באופן מאוד לא יפה וסיפר הגרפ"מ שאמו נכנסה עם האוכל לא"א ודברה בטענות נגד הנכדה - אמר הא"א: זי גראהט אריין אין מאמע ואלו היו הפעמים היחידות שהתבטא כך כי היה נקי

בלשונו מאוד ומאטיל העידה שאף פעם לא שמעה ממנו שידבר בענייני המשפחה משהו לא טוב על מישהו ואע"פ שהיו לו הרבה עגמות נפש מ"מ לא דיבר מאומה.

811. סיפר מנחם הערש בן הרבי מאמשינוב ר' מאירל שבהיותו בחור היה עם סבו ר' שימאלע באטוואצק והיו מגיעים שם הרבה אדמורים לנופש (כי היו שם עצי מורנים) וכל פעם היה סבו ר"ש הולך יום אחד לבקר אצל כולם - ולקח אותו עמו ובקרו אצל הרבה אדמורים ומשעמדו להיכנס לא"א נעצר סבו ר"ש ואמר לו מנחם הערש! עומדים להיכנס לגערע רבי תעשה הכנה טי אהן א גרטעל ושאלו מנחם הערש מדוע עד עתה לא ציות לי כך אצל אף אחד מהם? נתלהב ר"ש ואמר לו דא איז אש להבת שלהבת.

911. סיפר הגרפ"מ שבפולין היו כל מיני חרקים שהיו מפריעים וגם בחדרו של הא"א היו כאלו - ופ"א יצא הא"א מחדרו והמשמש שמחה ורשביאק רץ בחדר מהר והרגס ואמר להגרפ"מ שיזוז כי הוא ממחר טאטע גייט באלט קימען ושאלו הגרפ"מ וכי מה אם אבא עומד לבא? וענהו: טאטע לאזט נישט הארגענען - דהא"א הקפיד מאוד שלא יהרגו בעל חי סתם כך. ובערוב ימיו פה באר"י קיבלה הרבנית פייגא מינטשה פריחות וגירויים בעור ואמרו שזה קורה לה מהעבישים שיש בבית ופ"א ישב הגרפ"מ ליד הא"א וראה הא"א עכביש מטייל על הקיר וסימן להגרפ"מ להורגו ולא הבין אמר לו שוב דא פאטער עהם - נתפלא הגרפ"מ בידועו קפידתו של אביו על כך כל השנים ושאל: ענהו הא"א: מאמע ליידיט דאך דער פין! והבין אז הכוונה שסתם להרוג לא רצה אבל אם יהודי סובל מכך אז צריך להרוג.

021. סיפר הגרפ"מ להר"ם: שאביו הא"א היה מקפיד מאוד ליטול ידיו לסעודה בימי חוה"מ ג"פ בכל יום כדי לומר יעלה ויבא - ובערוב ימיו היה לו מאוד קשה אכילת המצות ממש יסורים והיו מפוררים לו המצות ולא ויתר על מנהגו ובפסח האחרון לימי חייו ג"כ נהג כך ופ"א בפסח אמר לו הרופא שאסור לו לצום עד אחרי תפילת יו"ט וחייב לאכול אחר שחרית ולא ידע כיצד יעשה קידוש במקום סעודה (שהרי אין מזונות) ולאכול ממש לא רצה כי היה לפני העליה שלו - ונזכר שפעם אחד היה מעשה כזה לאחיו הרה"ק רמ"ב שכידוע היה מאוד פרימער והיתה אשה אחת בפולין שהיתה צדקת גדולה ופרימער עד לאימה וביקש ממנה שתכין לו לפני פסח פירורי מצה עם תפוזים וטגנה אותם יחד וע"ז עשה רמ"ב קידוש במקום סעודה ואם אחיו סמך ע"ז יכול גם הוא לעשות כך (ונוסף אח"כ שהא"א אמר שלא יקחו שיריים ממאכל זה אך מיד כשגמר חטפו הכל - ואומרים שהרבי הל"ש נהג כך לכתחילה במצה עשירה).

121. סיפר הגרפ"מ שאביו היה מדריכו תמיד ללמוד בספרי מוסר ואמר לו כלל זה נקוט בידך - דכמו שבלומד'ס יש ספרי ראשונים יותר חשובים מהאחרונים כך גם בלימוד המוסר שספרי ראשונים הם יותר חשובים - והדריכו בחובת הללבות, מסילת ישרים וכדומה אח"כ לעת חתונתו הוסיף לו שילמד אמונה ובטחון לרמב"ן - ושאל את הרבי הב"י פשר הדבר? ואמר לו: אתה תגדל ותראה שיש חשיבות גדולה בספר זה.

ובשנה הראשונה לנשיאות הרבי הל"ש אמר שמייעס על "נגילה ונשמחה בו וגו' - ואח"כ כשנכנסו הביתה אמר לו ה"ש "עבדו את ה' בשמחה" רמב"ן וחפש בכתבי הרמב"ן למצוא הביאור עד שמצא ברמב"ן אמונה ובטחון שמדבר על כך שלמילה שמתחילה ב-ב ען שוא (כגון בשמחה) ישנם שתי משמעויות או "עם" או "תוך כדי" ומסיים שם שמי שידוע זאת יכול לקיים עבדו את ה' בשמחה עם שתי המשמעויות (והפליג אז את בקיאותו של הל"ש וגם שלא אמר בחוץ לעולם רק ביחידות).

221. סיפר הגרפ"מ להר"ם: שהיה יהודי בשם ר' שמואל וונגרובער שהיה בעל מספר - ופ"א בחוה"מ סיפר להא"א מעשה ומאוד נהנה - וכך הוה מעשה - שבעליה הראשונה של

החסידים לאר"י היו צריכים מצה שמורה ושלחו שליח מצפת לירושלים כדי שיביא שמורה והיו עיכובים בדרך והגיע השליח לירושלים רק ב"ג ניסן ונשאר שם לפסח - הוא היה נוהג בחומרה לא לאכול שרויה כמנהג החסידים והמנהג אז בירושלים לא היה כך והתארח אצל אדם אחד ונודע למארח שהחסיד אינו אוכל שרויה ועוד חומרות - סיפר זאת לר' ישראל ברדקי שהיה אז ראש הקהל והיה ת"ח מופלג - קראו הר"ר ישראל הנ"ל ואמר לו שלא יתנו לו להתנהג פה אחרת מכולם מהיכי תיתי - אמר לו אותו חסיד אני חסיד של ר"מ מפרמישלן (הגדול) וכך נוהג רבי ואני מחויב כך לנהוג - אמר לו ר"י הנ"ל תאמר לי דבר לומדס בשם רבך ואז נראה מיהו הרבי - אמר לו אני יכול לומר חסידות בשמו - גער בו הרר"י חסידות איז קיין לערנען ניט איהר זאלט מיר זאגען אלומדישע זאך (ובאומרו זאת מאוד צחק הא"א) ונזכר החסיד הנ"ל שיש לו מה לומר שבגמ' ברכות אי' "ותתפלל חנה על ה'" ואמר ר"מ מהו על ה' אלא שבגמ' שם נכתב שאמרה חנה אלך ואסתר בפני אלקנה בעלי וישקוני מי המרים ואז יתקיים בי ונקתה ונזרעה זרע אך היא לא רצתה שימחה שם ה' על המים לכן ותתפלל חנה על ה' היינו על קדושת ה' שתפקד בבנים ולא יצטרך למחוק שם ה' - אמר לו הרר"י שטייט אל ה' ונתוכח עמו החסיד שכתוב "על" והוציאו תנ"ך והיה כתוב "על" - אמר הרר"י סאיז א סלאוויטער ידי חסידים האבען גימאכט א יד אחת ולא רצה לקבל, ומאוד חיך הא"א - והוסיף הגרפ"מ: שאז באותו מעמד העיר הוא שרש"י שם בברכות כתב ל"ג אל תיקרי אל (בסגול) אלא על (בפתח) שהרי בקרא נכתב בפירוש "על" ואמר שגם אביו הא"א רצה לומר זאת אך כשראה שהגרפ"מ אומר נשתתק וסימן לו בידו שכיוון לדעתו.

321. סיפר ר' יודל צישינסקי שהיה בחור אחד פליט בישיבת שפ"א ממש מן המצויינים והרבי הב"י כלל לא קירב אותו ואפילו לא נסתכל עליו משל היה חפץ דומם והבחור הנ"ל ממש היה יוצא מדעתו מרוב צער וכך לקח הדבר שנתיים ימים - ופ"א מאוד בכה לפני יודל באומרו הלא אני בודד ומדוע לא מקרב אותי הרבי אפשר יש בי פסול משפחה? ומאוד מאוד נגע ללב צערו הגדול ואמר לו יודל: אני משים נפשי בכפי ואבקש מהרבי עבורך ובשבת הבאה כשקרא הרבי לכוס תה אמר לו פלוני נמצא למטה ולא ענהו הרבי - ובשבוע הבא שוב פעם אמר בפחד גדול פלוני נמצא למטה - אמר לו הב"י בכך? ראה שיש כבר איזו תגובה בשבת הבאה אמר עוד הפעם דער אין דער איז דא אינטען אמר לו הב"י וואס פאלט דיר אהן? ראה שיש התקדמות נוספת ובשבוע שלאחר מכן אמר שוב פלוני נמצא למטה - אמר לו הרבי מזאגט ווי אנאר לייגט א שטיין קענען דעהן מענטשען נישט אויף הייבען איך וועל נישט פוטער ווערען מיט דיר נו לך תקרא לו - וכשהלך לעבר הפתח הוסיף הרבי "על אחריותך" נבהל מאוד וכבר חשב לחזור בו אך הרבי אמר שיקרא לו וקרא לו ומשעלה הבחור הנ"ל צעק עליו הב"י ממש בלא הפסק איפה ישנת ומדוע ולמה ומי ביקש ממש בלא הרף קיתונות של צעקות התה כבר בטח היה קר ופטרו לנפשו - הבחור הנ"ל הודה ליודל כי שמח שקראו לו הגם שצעק עליו - עברו שנים ויום אחד קיבל יודל טלפון להזכיר האברך הנ"ל אצל הב"י כי הוא פצוע קשה לאשר הלך ברחוב ליד מקום שבונים בו ונפלה עליו אבן מלמעלה ופצעה את ראשו ולאחר שבוע שחל"ח רח"ל - הוסיף יודל דאין לנו עסק בנסתרות אבל היה בזה יותר מרמז במה שאמר הב"י "ווי אנאר לייגט א שטיין וכו'".

421. עוד סיפר יודל הנ"ל: שמאוד מאוד פחדו מהרבי הב"י כל מי שראהו שהיה מאוד מטיל אימה והיה דרכו של הרבי ליסוע תמיד לחיפה עם הרשיל גינטיק - והרש"ל הנ"ל ביודעו שלוקח את הרבי קיבל על עצמו שלא לשטות מחוקי התנועה כי הוא זה והיה נוסע לאט והרבי הב"י היה אוהב ליסוע מהר כשהכביש היה פתוח והיה אומר לו באמצע הנסיעה ע"כ אבל הרשיל הנ"ל היה שם עצמו כחרש וממשיך ליסוע כדרכו ותמיד היה הב"י אומר מאחורה הרשיל וואס קריכסטו! האסט דאך א אופענע כביש? והיה מוסיף: עהר הערט דאך נישט נעבעך עהר איז טויב כך היה תמיד והיה הב"י נהנה מהנהגה זו של הרשיל - פעם אחד אירע שנסעו בדרך והיה יודל יושב ליד הנהג ולפתע עקף הרשיל מכונית אחרת והיה במקום

שאסור לעקוף ונסתכל עליו יודל בתדמה ובדיוק בא למולם אופנוע והיה כפסע ממש לפני התנגשות ובקושי הצליחו שניהם לחמוק - ועצרו שוטר תנועה וצעק עליו אינך מתבייש וכו' וחיירף וגידף בכל הקללות - והם נסתכלו לראות מה תגובת הרבי? אך הוא שם פניו כאינו שומע והיה מסתכל בחלון ובנתיים השוטר ממשיך לצעוק אני אקח אותך לבית משפט וכו' והם חכו שהרבי יגיד משהו אך פניו אל החלון ואינו שומע כביכול ותוך כדי שהלה צועק הכניס יותר ראשו לתוך המכונית וראה לפתע את הרבי הב"י נשתתק ואמר אני רואה שאתה לוקח פה במכונית מלאך אז אני מחזיר לך את הרשיונות אבל איך אתה מעיז לעשות כאלו דברים כשיש לך מלאך מאחוריך אני רוצה שתבטיח לי שלא תעשה יותר כנ"ל - ואז התעורר לפתע הרבי ואמר לשוטר אתה צודק אל תחזיר לו עד שהוא יבטיח לך וכשהבטיח לו אז החזיר לו והמשיכו בדרכם ואמר הרשיל הנ"ל שאינו יודע מה זאת עלה בלבו לעקוף.

521. עוד סיפר הנ"ל שבתחילה היה הב"י נמצא בהר כנען אך לא היה מרוצה כ"כ כי היו שם עוד אנשים וכו' ואמר שיחפשו איזה מקום בכרמל - והציע מישהו שיש יהודי אחד נכד של יעקב דן שהיה מחסידי קאצק ושמו יעקל זונברג ויש לו בית של ג' קומות במרומי הכרמל עין לא ראתה - הציעו לרבי הב"י והוא שלח את יודל לבדוק הנושא ומשבא לשם ראה שבדירה התחתונה מתגורר גוי אחד בשכירות שהיה עשיר מופלג ובקומה השניה מתגורר יענקל הנ"ל ולמעלה היתה דירה פנויה - וכשנכנס לביתו של י"ז אמר לו סבי היה קאצק חסיד אבי היה גוי גמור ואני כך אמר אפיקורס להכעיס - יודל כבר חשב בדעתו לפנות אחורה אך אמר לו י"ז מה שאמרתי לך עד עתה אין נפק"מ בא תראה את הדירה והסתובב שם וראה שזהו מקום נפלא ומתאים בדיוק עבור הרבי - והוחלט שהרבי יבא לגמור הענין עברו איזה ימים והגיע הב"י להתם וכשעלו במדרגות עמד י"ז בפתח ואיך שראה את הרבי מתחיל לעלות לעברו אחזתו הקדחת ואמר ליודל בפחד האסט עפס אקאפיל פאר מיר הוריד יודל הכיפה ונתן לו - הב"י לא הסתכל עליו כלל וכשהגיע לפתח אמר ליודל ווי גייעט מען דא הראה לו נכנסו הסתובב הרבי בדירה וי"ז הנ"ל הולך אחריהם בפחד גדול - היה שם ארון ענק עם הרבה מגירות אמר הב"י ליודל תשאל אותו האם אפשר לפתוח המגירות? ואמר שאפשר, פתח הב"י מגירה אחר מגירה פתח וסגר אח"כ הסתובב לעבר י"ז הנ"ל ואמר לו די ווייסט וואס איך האב געזיכט איין אייניקעל פין יעקב דן מעג האבען א טלית אין שטיב אפילו לא בגלוי רק בסתר באיזו מגירה מותר שיהיה לך בהאלטען טלית, אח"כ חתמו על החוזה - שבוע לאחר מכן הראה י"ז ליודל שקנה טלית חדשה וגם העלה את תפלו ממוקם המצאם לדירתו - ובשבת הראשונה להמצאם שם יצא הב"י לטייל ונעצר מחוץ לבית ואמר מה קורה פה וואס זעה איך דא? ולא הבחין יודל בשום דבר אמר לו הב"י הרי יוצא עשן מן הארובה למעלה הסתכל יודל ולא היה אפשרי בשום אופן להבחין במשהו - אמר הרבי נו הרי למטה גר גוי א"כ אפשר לדון לכף זכות שהגוי מדליק זאת - ולאחר שחזרו שאל יודל את י"ז הנ"ל מה זה שעשן יוצא מהארובה? נבהל מאוד ושאל כיצד הבחין הרבי בזה הרי כיסיתי למעלה את הארובה - וסיפר שהגוי שגר למטה הולך לשחק בשבת אחה"צ וכשחוזר צריך להתרחץ ולכן אני מדליק את הקומען - הזהירו יודל שאם יקרה עוד הפעם דבר כזה לא ישאר פה הרבי ואמר לו שאולי ידבר עם הגוי שיותר על זה - שחק ממנו י"ז שהרי הגוי הוא אתאיסט ואין בכלל מה לדבר עמו בגכונן דא - ונתמזל שבאותו השבוע יצא הרבי לטייל ויצא אחריהם במכוניתו הגוי הנ"ל והאט בנסיעתו אחריהם ואח"כ ירד מהמכונית ובא עד לפני הרבי והשתחוה לפניו באיזו תנועה מיוחדת והרבי חיך אליו - סיפר זאת יודל ליי"ז הנ"ל ונתפעל מאוד והחליט לנסות לדבר על לבו לגבי ההתרחצות בשבת וכשבקש לו זאת אמר הגוי מה השאלה בשביל הקדוש הזה אני מוכן גם להתרחץ ביום ראשון וכן הוה - ובכל שבת היה נוסע לטייל במכוניתו והיה עוצר ליד הרבי ואומר שלום בהכנעה והרבי היה אומר לו פאהר - והסביר ליודל הרי גוי ששבת חייב מיתה.

621. ועוד סיפר הנ"ל שבא אחד חסיד ברסלב להתלונן על חתנו חסיד גור ואמר לו הב"י אין ווער זאגט אז דיין טאכטער איז יא בסדר - ובתו שהיתה בריאה עד אז לפתע נהפכה כאבן שאין לה הופכין ולא דברה ובקושי אכלה ולא עזר מאום והצרה היתה גדולה - ופרופ' דודק אמר שצריכים לאשפזה בב"ח לחו"נ רח"ל והר' חיים בנימין וירניק הוא היה מטפל בה ואמר שתמיד כשמדבר עמה על הרבי הב"י נדלק אור בעינה, ונראה לו שאם הרבי ידבר עמה היא תתרפא - ובקשו משמואל ליקווער שיציע זאת לפני הרבי והוא אמר שעדיף שיודל ידבר עם הרבי - וכשביקש אמר הב"י אתה הרי יודע שמעודי לא דברתי רק עם ארבע נשים מיין רעבעצין ע"ה, מיין שוועסטער, מיין וייב, ופייגא מינטשא (ולא חישוב את אמו ובתו) וא"כ כיצד אעשה והיה מהורהר - אחר אמר הקב"ה הסכים לימחק שמו על המים כדי להשכין שלום א"כ גם אני יכול למחול ואדבר עמה - סיכמו שהיא תבא לרעבעצין וכך הוה שבא אל הרבנית והיה שם וילון תמיד סגור ופתחו הוילון והרבי עבר שם ונעצר בריחוק מה ואמר לה זאלסט רעדען, זאלסט עסען, זאלסט טיעהן אלע זאכען וואס איידיש טאכטער דארף טיעהן, אח"כ התכופף הרבי ואמר: אין איך זאג דיר אויב די וועסט אזוי טיעהן וועסטו האבין קינדער אין איניקלעך אין איהר אינקלעך ויצא הרבי מהחדר - לפתע פרצה האשה בבכי גדול כמה דקות וממש לא שלטה ע"ה אח"כ נרגעה וקמה לחצה את ידה של הרבנית ואמרה תודה רבה ושתגיד לרבי בשמה שהוא הציל אותה והבריאה כאחד האדם וגרים היום באמריקע וזכו לדור ישרים יבורך.

721. עוד סיפר הנ"ל: דפ"א התארח אצל הרבי הב"י חסיד אחד חשוב בפסח ושם בטעות קצת פיש יאך על המצה והב"י זם מאוד מאוד ממש סכנת נפשות - ואח"כ בטיש חילק הרבי הרבה פיש יאך על המצה (דכך היה מנהגו) וכשחילק שיריים לחסיד הנ"ל לא שם לו פיש יאך אין די וואס עסען גיבראקץ זענען פישט קיין יידען!;

821. עוד סיפר הנ"ל: דהיה אחד מהחסידים החשובים אצל הרב הב"י שהיה עולה כל שבת לקידוש - והיתה תקופה שהרבנית פערל נסעה עם הרבנית פייגא מינטשא לטבריה לחופשה לכמה שבועות - והרבנית פערל לימדה את יודל לבשל כמותה בשביל הרבי ואמנם הצליח במלאכתו והיה ממש כאילו היא הכינה האוכל חוץ מהקיגעל שלא הצליח לעשות בדיוק - ואותו חסיד ישב בקידוש ובאמצע הקידוש הסתובב הרבי לרגע אחרונית ניצל החסיד זמן זה ורמז ליודל על הקיגעל בחיך כי הוא הבחין שהטעם שונה - ובתוך כך הסתובב הרבי בחזרה, ובטוח במאה אחוז שלא ראה כלום אבל בשוב שלאחר מכן שלח הב"י לקרוא לאנשים כדרכו לקידוש וכשהגיע לשמו של החסיד הנ"ל, אמר: תאמר לו שהקיגעל נעלב ממנו בשבוע שעבר ולכן שבועיים לא יעלה לקידוש וכך אמר לו יודל - נבהל הלה מאוד והבטיח לו יודל שהוא לא סיפר מאומה - הנ"ל חשב שהרבי לא מתכוון ברצינות עלה לקידוש ועמד בפתח וכשראהו הב"י רקע ברגלו באומרו ווער איז דא באלבוס ונבהל הלה ועזב - אח"כ הוסיף לו הב"י עוד שבועיים לכפרה - לאחר ד' שבועות חזרה הרבנית ושלה הב"י לומר לאותו חסיד אז די קיגעל שוין די זעלבע פין אמהל ויכול לעלות!

921. סיפר הגרפ"מ להר"ם: שהיתה תקופה שר' מנדל כשר היה ראש ישיבת שפת אמת אך היה שוהה באמריקע כי התחיל לעסוק שם "בתורה שלימה" והיה מגיע רק מדי פעם לישיבה ור' יעקב העניך היה אומר שיעורים בפועל - פ"א היתה התמרמרות היתכן שמנדל נקרא ראש ישיבה ולמעשה הוא מעבר לים וצריכים למנות את הגר"ח לראש ישיבה (אמנם למעשה ההנהלה פה לא רצתה את הגר"ח) אמר הא"א שיעשו דין תורה אצל הרב מויערשוב וכאשר יפסוק כן יהיה - פסק הרב לרעת מנדל כשר היינו שראש ישיבה לא יכול לנהל ישיבה מרחוק אך זיכהו בקבלת פיצויים מן הישיבה - אח"כ חכו כולם שהא"א יאמר להגר"ח שיתמנה להיות ראש ישיבה כמדובר אך לא דיבר מאומה עבר זמן והזכירוהו על הענין ואמר שצריך לחפש - חפשו איזה מועמדים בעלי שם אך הכל דחה הא"א בלך ושוב וכדומה - פ"א

נסע הגר"י"ח לפולין להא"א וחשב שידבר עמו על הענין אך לא כך היה וכשנפרד ליסוע חזרה הזכיר הגר"י"ח לא"א אז עס פעלט א ראש ישיבה וחשב הוא להיות בתפקיד - ענהו הא"א: עס יאג דיד (בוער לך) ומששמע כך משך ידיו - עבר עוד זמן והחליט ר"מ פאבניצער להיכנס בעובי הקורה נכנס לאחיו הא"א ושוב דחהו מדארף זיכען וכשיצא אמר לר"מ ברמ"ב הלא דבר תימה שאחי יחפש שנתיים תמימות ולא ימצא?! נכנס י"מ ברמ"ב לחמיו הרב (וכשראה הגרפ"מ שנכנס הלך אחריו) ואמר י"מ בהכנעה לפני חמיו הרבי הפאבניצער רב אינו מבין איך יתכן לחפש שנתיים? ענה הא"א: די פארשטייטסט מיר אויך נישט? איך האב א ראש ישיבה יעקב העניך אבל הלא הגמ' אומרת בברכות היכי נעביד נוקמיה לר' יהושע בר פלוגתא הוי ס'נאך צייט! ואמנם עברה עוד חצי שנה ורק אז שלח הא"א למנות את הגר"י"ח.

031. סיפר הגרפ"מ להר"ם: שבשנת תשי"ג לערך היו דיונים של הכנסיה הגדולה והיו דיונים שלא היו כ"כ חשובים - וזאת השאירו לצעירים יותר כהגרפ"מ, אדמו"ר מסלונים וכו' וגם הרב מנדלסון היה שם וישב בראש - פעם אחת באמצע דיון הכניס נער שליח קטע של עיתון חילוני שהיה כתוב שם מעוצת קטני התורה מתכנסת וכו' והיה כתוב את שמותם - כל אחד מהם הגיב בצורה אחרת והרב מקוממיות צחק צחוק גדול ולא דיבר מאומה והיה נראה ששומר על מעמדו שלא להתייחס לענין.

131. הגרפ"מ אמר ע"ע שהוא מקפיד מאוד בתוארים על מצבות כאשר הכניסו לו נוסחאות של מצבה עבור לייבל צישינסקי ז"ל - והסביר שבמדרש אי' שיש פעמים שהספדן חוטא כשמספיד פחות מדי אבל יש פעמים שהנפטר חוטא כשמספידים יותר מכפי ערכו - ולכן זה מאוד מסוכן לכתוב דברים שאולי הם יותר ממעלתו משום שהוא מצטער ע"י כך וסובל ומתבייש למעלה בלי יכולת לתקן משא"כ הספדן הוא בעוה"ז ויכול לשוב בתשובה.

231. סיפר הגרפ"מ שלאחר שחזרו הא"א והרבי מסוקלוב מאר"י לפולין שאל הרבי מסוקלוב את הא"א מה שבירושלים יש הרבה חילופי מזג אויר בצורה מאוד ניכרת? וענהו: שבמדרש אי' שכל הרוחות של העולם יוצאות מירושלים וכל אחת משם נעה למקומה ולכן כך הוא המזג אויר - ואמר הל"ש שהיה באותו מעמד נו אוירא דאר"י מחכים איזהו חכם המכיר את מקומו וכולם חייכו בהנאה - הגרפ"מ שהיה מאוד צעיר מאוד ביקש להבין והסברוהו שהרוחות של אר"י מכירות את מקומם ונשאות פה באר"י ולפיכך אוירם מחכים. ודפח"ח!!

331. סיפר הגרפ"מ להר"ם: ששאל לאביו הא"א מה הם מדות טובות? וענהו: מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, וי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם - והתפלא כי חשב שאביו טעה והתכוון לומר י"ג מדות של רחמים ושאל הדבר לאחיו הרבי הבית-ישראל שנראה לו שהאבא טעה? ענהו הב"י: זה לא יקח הרבה זמן עד שתבין שהאבא אינו טועה אבל יקח הרבה זמן עד שתבין את פשר דבר של י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם.

431. סיפר הגרפ"מ שבתחילת נשיאותו של הרבי הל"ש דבר עמו בטלו ושאל אותו הרבי - האסט גיזעהן די בלעטער (הראית את הדפים? וכוונתו היתה לשמיעסן) וענה: שכן - אמר הל"ש: חמישים אחוז ממה שאני אומר לא כתוב שם וחמישים אחוז ממה שכתוב שם אני לא אמרתי.

531. הבית-ישראל סיפר להר"ם: שהאופוטשנע רב היה איש גדול מאוד והפליגו בתמימותו: ופעם אחת נסע מאופוטשנע לגור וברכבת היו כסאות מרופדות וחשש משעטנו וישב על הרצפה - והיה כבד בשר וכשהגיע למחוז חפצו נפתחו הדלתות ונתגלה המחזה שהאופוטשנע רב יושב על הרצפה וזה היה דבר מאוד מצחיק.

וכן פעם אחד החליטו מקורביו שכשמגיע נסיעה לגור יסדרו לו בסטנציה מיטה ראויה לשינה ומזרון על קפיץ דעד אז היה יושן על קש ככולם, וכן עשו, אח"כ בבוקר באו כמה מהחסידים לשתות תה - ושאלוהו כיצד עבר עליו הלילה? ואמר: שבקושי ישן כי כשנסתובב על יצועו קפץ תחתיו המזרון ולא יכל להרדם.

וכן היה שפעם אחד נתכבד בסידור קידושין ובקריאת הכתובה היה לכלה שם מסובך לקריאה ונעצר כמה פעמים שלא יכל לבטא כהוגן - ואמר: סאיז א מזל אז סאיז נישט קיין גט (דבגט מאוד מדקדקים בשמות) ושחקו כולם מגודל תמימותו להזכיר ענין גירושין תחת חופה - ומשסיפרו זאת להרבי הא"א לא מצא חן בעיניו והסוף היה שנתגרשו הזוג - סיים הב"י סאיז נתברר גיווארען אז עהר איז אבעל רוה"ק.

631. סיפר ארי' אלתר גיסו של הגרפ"מ להרי"ם: שפ"א הלך מוקדם בבקר בשנת תש"ב וראה ליד מחנה יהודה שעומד שם הרבי הב"י ליד הסוסים שהביאו סחורה ומאכילם במספוא שהיה תלוי בשק לידם!

731. עוד סיפר הנ"ל: שפ"א הגיע משלוח של פירות להרבי הב"י ושלחו הרבי להביא פירות לרבי הל"ש ושלח אחריו שיאמר לו שאינם מעושרים ואם רוצה יש לו פרוטה חמורה. - ומשבא לל"ש ואמר לו פרוטה חמורה ביטל דבריו איך האב עס נישט גיזעהן בארען טאטען - והרבי הב"י שאל אח"כ את ארי' מה היה? וסיפר לו נהנה ואמר: אין כפיה דתית.

831. סיפר הגרפ"מ להרי"ם: דפ"א היה עם אביו בילדותו אצל סבתו באבע אסתר (אשת ר' יעקב מאיר, אחותו של הא"א, וחמותו) ובקש מאביו שרוצה להתחיל ללמוד גמרא - הא"א הסכים ופתח עמו מסכת בבא מציעא ולמדו המשנה הראשונה של אלו מציעות וכתוב שם ברש"י כריכות ברה"ר עומרים קטנים ועל הפסוק "מאלמים אלומים" מתרגמין בירושלמי מכרכן כריכן - ושאל לאביו מהו מתרגמין בירושלמי? וענהו: שזהו תרגום ירושלמי שאל הגרפ"מ: האם אוכל לראותו? אמר לו אביו שילך לבקש את החומשים הגדולים מהסבתא ושם יראה - וכשביקש ממנה אמרה לו וכי אינך מאמין לאבא שאומר? חזר לאביו ואמר לו תשובתה אמר לו הא"א: די ביסט גירעכט צריך לחפש ולמצוא - והביא החומשים ופתחו ומצאו שכתוב מפרכן פריכן? ואמר לו אביו דאי' בספ' רים ד-פ' ו-כ' הם אותיות מתחלפות - שאלו באיזה ספר? וענה: אין צווי ספרים "אוהל יעקב" ו"אהבת יהונתן" ובסוף החודש כשקיבל מאביו חודש געלט הלך וקנה הספר אהבת יהונתן ובקש מאביו ומקורביו שכל אחד יעבור עברו על קבוצת דפים לראות האם נכתב שם פ ו-כ' מתחלפות ולא מצאו - ופנה לגיסו רי"מ ברמ"ב שישאל את הא"א כיון שהוא התבייש - אמר רי"מ לא"א דער קליינע האט גיקויפעט א ספר אהבת יהונתן, שאל הא"א מדוע? וענה פ"מ חיפש מהאבא אמר לגבי פ ו-כ' ולא מצאו - אמר הא"א: בטח קנה של הרבי ר' יהונתן לא לזה התכוונתי - סיפר הגרפ"מ: שלאחר שנים רבות פה באר"י נזדמן לידו הספר אוהל יעקב והוא על דקדוקי לה"ק והיה שם פרק שלם על אותיות מתחלפות ומביא שם איתא בספר אהבת יהונתן ד-פ' ו-כ' מתחלפים.

931. סיפר הרי"ם: ר' דודל טאלנא היה כידוע בדרכו ממש נסתר לעין והיה עושה דברים הנראים משונים וכוונתו להעכערע זאכען ואחיו הקדושים היו מאוד מחמירים בכל מיני גינונים ותמיד כשנסעו מחוץ לעיר היה המשמש נושא את מיטת הרבי לכל מקום שנסע והיו שישנו רק על מיטת ילדים וכדומה כל אחד וחומרותיו - ופ"א נסע ר' דודל שלא היה מקפיד בלקיחת המיטה ובא להתאכסן אצל חסיד של הרבי מסקווער שהיה כידוע פרימער גדול בזה ומיד כשבאו לביתו של החסיד הנ"ל שאל הבעה"ב את משמשו של ר' דודל והיכן המיטה? ענהו: שלא הביאו, הצביע החסיד על המיטות ואמר: זה של ילדי הקטן וזה של הגדול וכו' וגם כשהגיע לחדר שינה של בני הזוג הצביעה על מיטת זוגתו ואמר במהירות אין דאס איז וכו' - אמר ר' דודל דא וויל איך שלאפען (על מיטת האשה) נבהל מאוד אותו החסיד בחשבו

שלא שמע טוב ואמר שוב דאס איז די בעט פין ... אמר ר' דודל: יא דא וויל איך שלאפען - נשתומם החסיד מאוד אך קיים רצונו ואח"כ כשנסע לרבו מסקווער לא יכל להתאפק וסיפר לרבו המעה הנורא שראה אצל אחיו - אמר לו: מין ברידער דרייט אלעס איבער

י"ג תמוז תשנ"ב יום התמנות הגרפ"מ לכ"ק האדמו"ר מגור שליט"א:

041. סיפר אד"ש להרי"ם: על גודל קדושת השפ"א זי"ע - ואמר: דידוע אצל כולם המעשה שכשנשא בזיווג שני עם בת הגרליצר אמר לה השי"ת יעזור שיהיה לנו בן כמו סביך (הדברי חיים) שגתה ואמרה: אזוי ווי מיין זיידע קען שוין נישט זיין, אמר השפ"א: איז נישט - ואמנם לא היה להם מאומה והוסיף דמספרים זאת אלץ מופת או קפידא אובער איך ווייס וואס איז דארטען גיוועזען וזהו הרבה יותר ממופת - דכשנפטר השפ"א לב"ע חפשו מקום בביתו לעשות טהרה ובחרו את חדרה של הרבנית שהיה גדול ומשהכנסוהו להתם הפטירה היא: דאס איז די צוויטע מאהל וואס עהר טרעהט דא איבער דאס שוועל - והיו נשואים 8 שנים לערך.

141. סיפר אד"ש להרי"ם: כשרצה לבטא את הרגשתו לאחר פטירת הרבי הלב-שמחה זצ"ל דהיה דרכו של הרבי ר' העינך זצ"ל לספר מעשיות עמוקים מאוד - וממש ברגעיו האחרונים אמר: דפעם אחד הגיע איזה שוטר איש חיל רוסי לבית מזיגה של יהודי פלוני, התייצב בפתח וקרא חזי"אן היינו בעל הבית! כי רצה לשתות - ולא הבין היהודי מה רצונו אמרה לו אשתו מדוע אינך מבין הוא אומר שאתה חזן ותשיר משהו לפניו, פתח פיו וזמר - השוטר הנ"ל מאוד כעס כי היה צמא והתחיל להכות היהודי - אמר היהודי לזוגתו את רואה אין רצונו שאשיר, אמרה לו: ניין, עהר וויל זאלסטו זינגען אובער נישט די ניגון נאר א אנדערער - סיים האד"ש זה הרגשתי עכשיו.

241. ר' מאיר גודפילס נכנס בתום השבעה לאד"ש עם קויעטל - שאלו אד"ש מאיר מה מהרת יש עוד זמן עד השלושים - נבהל מאיר הנ"ל ואמר: אני שומע שאלה זו פעם שלישית גם כשנפטר הא"א ונכנסתי לרבי הבית-ישראל וגם כשנפטר הב"י ונכנסתי לרבי הלב-שמחה ועכשיו פעם שלישית.

341. אד"ש סיפר להרי"ם בהקשר לכך שקיבל על עצמו לא לכעוס - לפני 51 שנה היה לו מעשה שבא לפניו בחור מאחת הישיבות שלנו ונתוודה בפניו על זה שהוא רגיל לגנוב כספים מן הישיבה וכו' ולאחר זמן באו מנהלי הישיבה ובקשו להעניש את אותו בחור והסכים עמם להענישו ואבי הבחור הנ"ל היה איש תקיף מאוד והיה יותר מבוגר מהאד"ש - בא לפניו הקיש נמרצות על הדלת ואמר לו אתה לא מתבייש אני חנכתי את ילדי והם אינם גנבים וכי בגלל שאתה יושב פה על הכסא הזה אתה מרשה לעצמך לעשות הכל איני מוחל לך בזה ובבא ויה"ר שיזרקו את בניך מהישיבות וכו' וכו' ממש קללות נמרצות ובמשך כל התקופה מאז גדלה השנאה מאוד ושמע כמה פעמים האד"ש בהיות ראש ישיבה שהנ"ל מדבר נגדו - אמר האד"ש להרי"ם: עכשיו כשקיבל עולם לפתע נכנס אותו אדם, עהר איז נישט געקומען קיין הולך על גחון ואף לא נתן קויעטל רק אמר איך בעט פין היינט אהן זאל נישט זיין קיין קפידא אויף מיר - והוסיף האד"ש סהאט אויס געקוקט גאנץ א שיינע פקודה - ולפתע אמר האד"ש לאותו אדם: אתה פלוני בן פלונית נבהל הלה מאין יודע האד"ש את שם אמו? אמר לו האד"ש: מיד כשירדת מביתי ביררתי את שם אמן וירדתי לציון אבי הק' ובקשתיו שלא יארע לך שום דבר בגיני אח"כ הייתי במירון והזכרתיך שם סאיז שוין פופצען יאהר וואס איך טראג דיין נאמען אויף מיין קאפ נו יעצט אלץ רבי דארף מען עפיס צי טיעהן נעם איך אראפ אין גאנצען מיין קפידא.

441. אמר האד"ש להר"ם תוך כדי שיחה איך בין אריבער אסאך תהפוכות אין מיין לעבען סאז גיוועזן זאכען וואס כ'האב גיהאלטען אין זיי ביזען סוף - איך האב קיין מאהל אין מיין לעבען נישט געקיקט אויך איין אשת איש - אויף די שניערס האב איך מיקל גיוועזען אביסעל מן הצד אודער אויף די אייניקלעך - איך האב קיינמאהל נישט פארשטאנען די סארט יצה"ר - איך האב עס נישט גיהאט, זעהט זיך אויס אז די גיבורען ווערען ביי אזא טאטען האט א פאר פלועסן - והוסיף ואמר: פעם אחת כשהייתי מוכר ספרים היה בחור אחד שיצא ונכנס וקונה ספרים א תלמיד חכם יום אחד אמר שמגיע לו מזל טוב כי נהיה חתן בשעטו"מ - ולאחר כמה ימים בא לחנות עם כלתו והחליפו ספרים מן האירוסין וכל ההלך ילך שלהם לא מצא חן בעיני כי מסר ונתן מידו לידה וכו' סהאט מיר זייער נישט גיפאלען דאס גישעפט - וכל ימי נצטערתי מדוע הייתי צריך להביט בהם, ועכשיו הגיע מעשה לידי בקשר למשהו משפחתי עם אותו הזוג ומאוד היה לי לתועלת המעשה הנ"ל ונחה דעתי.

541. הר"ם שאל את האד"ש בקשר לאשה שנחתכו ב' אצבעות ידיה במיקסר ועשו לה ניתוח ולא הצליח כ"כ ורופא אחד גדול מרחובות הסכים לקחת הטיפול ע"ע ולנתחה עוד הפעם? אמר האד"ש: לשם מה אותו רופא רוצה לקחת הטיפול אני מפחד שיש להם אתגר בכך והם מתלמדים ומתקדמים ע"כ שלא תעשה הטיפול והשי"ת יעזור האצבעות יסתדרו בצורה הטובה.

641. הרה"ח ר' מעשיל געלבשטיין היה מחושבי קאצק ואח"כ עלה לירושלים והיה עושה מעשה חריפות: ופעם אחד בא לביהכנ"ס שלו ואמר שלא יאמרו תחנון - ושאלוהו למה? ואמר: שבפולין היו אומרים בשם הר"ב שגם הו"א של הגמ' היא אמת והגמ' אומרת מנין למילה שהיא באותו מקום ודילמא באודניה? והיום קרה לי שנחתך לי האוזן ע"כ אני בעל ברית לפי הו"א דהגמ' ולא יאמרו תחנון. ושוב היה מפריע לו להר"ר מעשיל הנ"ל לראות כאן מאנשי ירושלים שלא היו פרושים כדבעי - ופ"א בא למקוה עם תרנגול ושאלוהו מאי האי? ואמר: דבגמ' איתא שתקנו טבילה כדי שלא יהו מצויין כתרנגולים אבל עכשיו צריך להביא התרנגול למקוה כדי שלא יהא מצוי כתלמידי חכמים.

741. אד"ש דיבר פעם על חסידות ברסלב ואמר שיש להם מעלה שאין באף חסידות בזה שאין להם רבי - משום שכשיש רבי אפילו זאל זיין דער גרעסטע צדיק, יש נגיעות ויש מקורבים אלו יותר ואלו פחות וזה יוצר מצב של חוסר אחדות מסויים משא"כ כשאין רבי א"כ כולם שוין לטובה.

841. להרב הירשפונג מחו"ל יש מכתב שקיבל מר' מאיר שפירא שאמר לו לשומרו ולא להראות לאף אחד אך מספר את תוכנו ומעשה שהיה כך היה - שהרבי הא"א שמע שרוצים להעביר שוחט אחד בלובלין והלא לא היה מחסידי גור ושלח הא"א מכתב לר"מ שפירא שלא יעבירוהו - ור"מ שפירא כן העבירו מהשחיטה ואחר איזה זמן הלך הרב הירשפונג לטייל עם ר"מ שפירא בגינה ופגשו אדם אחד פשוט ושאל את ר"מ שפירא היכי משכח"ל שיברכו בן אדם באריכות ימים וזו תהיה קללה עבורו והרהר רמ"ש ואמר כל מיני אופנים - למה כוונתך? ואמר הלה כשמברכים אדם שבנו נפטר לו בחייו רח"ל לאריכות ימים זוהי קללה כי הוא בצער - נבהל מאוד רמ"ש מה השיחה הזאת והחזיר ממש ולאחר איזה רגעים ראו את הפאסט טרעגער מתקרב אליהם והפטיר רמ"ש ווער ווייסט וואס קומט אינטער - ומסר לו הדוור מכתב מהא"א והיה כתוב שם (בערך) אני מכירו וידידו ואני מכיר את ישיבתו יח"ל וגם את חסרונותיה ואני מעלימם ואיני מספרם וגזרתי אומר שהשוחט ישחוט - נתן רמ"ש להרב הירשפונג הנ"ל וצוהו שלא יראהו לאיש ואמר: רמ"ש כל זמן וואס איך לעב וועט די שוחט נישט שעחטען! ואחר איזה ימים חלה בגרונו והיתה לו מורסיה ולא היה כ"כ נורא אך

נפטר לב"ע - הא"א לא היה בהלוויה ולא בא לנחם ואחרי השבעה נכנסו אליו כמה תלמידים מן הישיבה והירשפונג בתוכם ונחמם - לאחר שיצאו נשאר הרב הנ"ל לבד בחדר ושאל את הא"א האם יש לכבודו איזה שהם טענות? ענהו הא"א: איך האב נישט גיהאט קיין טענות נאר איך האב גיהאלטען אז די ישיבה דארף זיין אין ארץ ישראל. ויצא עכשיו ספר על הקאזניצער שהיה חי לפני המלחמה ונכתב שם שבא לאחר חנוכת הבית ליח"ל ומדד את בית המדרש לארכו ולרחבו ואח"כ שאל בזעם בשביל מה צריך כזה בנין איבער צי לאזען פאר די גויים!?

941. כשהביאו לאד"ש את הספר ביתו נאווה קודש קבלו בברכה ואמר: איך שרייב א שווערעהרע ספר "וכל מעשיך בספר נכתבים".

051. באחד מהנסיעות אמר אד"ש להר"ם: שנפל ברעיונו אגידאנק - פאר צוויי יאהר צוריק היית עושה מזה אגרויסע מאמר - דרש"י כתב ועשו להם ציצית ע"ש וראיתם אותו כמו מציץ מן החרכים ולכאורה מדוע לא הביא רש"י לשונות הצצה אחרים הכתובים לפני שיר השירים כמו יציץ ופרח, ויצץ ציץ, שגם הם לשון ראייה שנראו לעין? ונתלהב מאוד ואמר: הקב"ה מלא כל העולם כבודו והוא מחיה את הכל, ורואה את הכל ואם אדם היתה לו כזו הרגשה והבחנה שהשי"ת ממש פה מביט וצופה הוא לא היה עושה שום דבר עבירה ואף לא היתה בחירה לפיכך עשה הקב"ה מסך להסתיר את עצמו כביכול ושוב יש בחירה טוב ורע - אך השי"ת עשה בתוך המסך הזה חורים קטנים ודרכם יש הארות והוא צופה ומביט אך יש לפעמים שאנשים שוכחים שישנם חרכים במסך ושוכחים שעין פקוחה על כל דרכיהם לפיכך נתן הקב"ה מצוות ציצית כדי להזכיר וזכרתם וגוי' ועשיתם אותם שע"י הציצית זכרו שהקב"ה צופה מבעד למסך ההסתר - וזוהי כוונת רש"י: ציצית ע"ש וראיתם אותו כמו מציץ מן החרכים היינו שהציצית הוא בבחינת מציץ מן החרכים להזכיר שהקב"ה רואה הכל.

151. כשהיו אצל הרופא שאל הד"ר את הר"ם מי אתה? ענה לו הר"ם: אני משתדל לעזור לרבי במידת היכולת - הפטיר אד"ש הרבה מעבר לכך. לאחר מכן ביקש הרופא שאד"ש יתרכז באיזו נקודה כל שהיא משך זמן ועשה זאת עהצהיו"ט - ושאלו הד"ר כיצד עשה זאת כבודו כ"כ טוב? ענה: אני חושב על משהו. אמר הד"ר הרבה כסף הייתי נותן כדי לדעת מה כבודו חושב. הפטיר אד"ש בשקט הרבה היו נותנים.

251. כשהסתובב אד"ש עם הר"ם בהמתנה לרופא שאלו לפתע לאט לאט כמונה מעות כמה זמן לדעתך יקח לי לעשות תשובה?

אברך שלמד בימי בחרותו ביש"פ ונזרק בגין חוצפה , וכשהתחיל אד"ש להנהיג נכנס ביום הראשון לבקש מחילה, וענה לו אד"ש מהאט מיר גמיטשעט (דחקו בי) עד שלקחתי ההנהגה אבל כשלקחתי קיבלתי ע"ע לאהוב כל יהודי בלא יוצא מן הכלל כמו אייגען קינד.

הרי"ם קיבל ממנו פתק ואמר לו אד"ש איך האב מקבל גיוען אויף זאך אגיטע קבלה נעם אין האלט בזאך עכ"ל , ובפתק היה כתוב אני מקבל ע"ע לאהוב כל אחד ואחד בלב ונפש בלא יוצא מן הכלל בנפש רוח ונשמה באמת.

באחד מהימים הראשונים נכנס בחור שצריך להתגייס ויש לו הרבה בעיות , וענה כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות , וכשבא לצבא קרא לו המפקד לחדרו ואמר לו עכשיו אצלי רגע של חסד תאמר האמת רצונך ללמוד או לא , וענה שרצונו ללמוד וקיבל על המקום פטור לתמיד.

ב' אנשים סיפרו שבימים הראשונים נכנסו עם קויעטל וקיפלו בידו בלי להסתכל בכתוב שם וענה על כל מה שנשאל בקויעטל.

שאל את הרי"ם מה נשמע בכולל שלו ? וענה רבנס כולל , אד"ש חייך ושאל מה לומדים ? וענה קדושין , אמר אד"ש דדא ביה כולה ביה דעיקר צו זיצען און לערנן.

אחרי ההחלטה לקחת ההנהגה קרא לו. מאנדל ואמר לו שיקרבו כאחד מבניו ויהיה מנוי עמו עם שאר ילדיו , וכן אמר לו. ר' יענקל שנשאר אצלו נכד של רבו זי"ע ויקרבו מאד די שאץ זאך ווייג אופ אויב די מיינסט שלא יקרבו בתור נכדו של רבו זי"ע , וכן קרא לכל משמשי אדמו"ר זצ"ל ואמר להם ששכרם גדול מאוד ויכיר להם טובה על כך , ולמשמשי רי"א אמר שימשיכו לשמשו די וואס זענן באהיהם אזוי ביימיר.

אמר להרי"ם שהחליט לקבל ע"ע עול ההנהגה לאחר לילה שלא ישן בו כלל ונתן לו שתי דפים שכתב בהם לעצמו באותו לילה , ואמר האלט דאס בזאך , שמענו חלקים מהכתוב שם , הנני קשור לכל אחד ואחד בנר"ן , במקום שאין אנשים מוהרי"א אינו רוצה עצוב עצוב בלב השתדל להיות איש וכתוב איש על העדה.

סבא טלנא שליט"א נכנס ביום שלישי שקמו מהשבעה בין כל ציבור אנ"ש שיחיו לקו"פ:

אד"ש עמד כל הזמן על רגליו ולא רצה לשבת עד שסבא יצא.

ס.ט. בפרשת השבוע "יפקוד ה"א הרוחות איש על העדה".

אד"ש מדארף אובער זיין האיש ? שטיט במקום שאין אנשים השתדל להיות איש , איך האב מקבל גיוען אויף זאך , איך האב משתדל זיין , אני ישתדל , אני ישתדל.

ס.ט. ברצוני להכנס שוב עם קויעטל התקשרות ועכשיו רק עובר ככולם.

אד"ש שוין פון לאנג האב איך גידארפט גיבען אַ קויעטל צו דיר.

ס.ט. אני לא קורא קויעטל רק לפעמים לא לשכוח שם מבקש אני שיכתבו על נייר , איך ליין נישט קאין קויעטלך.

אד"ש ביקש ברכה מסבא על 1. כח ובריאות לנהל עדה גדולה כזאת.

2. שמחת הלב שעדיין שבור מפטירת אחיו האדמו"ר זצ"ל.

ס.ט. בירך מאוד וסיים "יאריך ימים על ממלכתו".

אד"ש נעים מאד במחיצת הרבי אבל יש עולם גדול בחוץ , י"מ הנכד הכניס קויעטל ובא לי לתועלת . וסבא יצא.

הברית הראשון שהוזמן אד"ש היה של האברך ד.ש. קורנגוט וכשנכנס להזמין שאל באיזה שעה יהיה הברית? וענה בשעה שהרבי ירצה , ואח"כ אמר שוב רבי , וצעק עליו שאינו רבי והוא אומר פעם שניה רבי , אבל לפני שיצא אמר לו אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות.

הרי"ם יש מיטה למטה לרבי לישון.

אד"ש דרבי איז גיגענגען שלופין אין הר הזיתים ביו משיח וועט קומען , אבל אח"כ הוסיף ואמר דרב"ב האט גיעזאגט אז הרבי וואס שלאפט איז אויך הרבי.

הלב שמחה היה לבקר בחיי הבית ישראל את האדמו"ר מאמשנוב זצ"ל (ר"מ) והיה בדיוק במקוה וביקש מהמשמש שילך לומר לו שאחיו של האדמו"ר מגור בא לבקרו , ירד המשמש ואחריו הלב שמחה , וכשאמר המשמש שאחיו של האדמו"ר מגור בא ענה ר"מ איך וויס נישט ווער איז דרבי און ווער איז דברידער , אמר לו הלב שמחה מאריל מאריל מדוע אתה מדבר שטויות ? ענה לו ר"מ מאמשינוב אביך האמרי אמת עשה מעשה גדול ומכל בניו נתן ההנהגה בצואה הראשונה לאחיו ר' משה בצלאל לכן משמים יתנו לו מתנה שכל בניו אחריו יהיו אדמו"רים , וב"ה נתקיימו דבריו.

בשבעה על הבית ישראל שאל הלב שמחה את אד"ש מענין שבצואה של אבא כתב בני יצחק ומאיר לא ינהגו שררה והרי יצחק לא היה בין החיים ? (כשנכתב היה תרצ"ו שנתיים לאחר פטירת ר' יצחק) ואמר לאד"ש אולי אבא התכוון עליך , וכך נשנה הדבר פעמיים.

ליבל וינברג נכנס בתור להזמין את אד"ש לברית , ואמר ג"פ בהמשך השיחה בשום פנים ואופן איך האם נישט צו נעמן סנדקאות פון זידן, ושאל אם לא היה אצלו סנדק ? וענה ליבל שתמיד היה הסבא. אמר אד"ש א"כ למה ילד זה יהיה אחרת מכולם.

הרי"ם קיבל טלפון ביום חמישי בלילה מאד"ש.

אד"ש מדוע אני לא יבוא מחר לברית של אחיך בנהדר ?

הרי"ם יהיה לסבא עגמת נפש.

אד"ש אני יבוא לאחר הסנדקאות.

הרי"ם גם כך יהיה לסבא עגמת נפש.

אד"ש לפחות תתנצל ותאמר וי איך קים מיאקט ושוברים ושיעלו מיד לאחר הברית לקבל מזל טוב.

בערש"ק פנחס עלה ס.ט. עם הבעל ברית , הרי"ם , ועוד , לביתו למעלה היו הרבה דברים משונים.

אד"ש מזל טוב.

ס.ט. ענה מזל טוב.

אד"ש בשלמא איך זאג מז"ט אוף דברית וואס זאגט דטאלנא רבי מז"ט ? אין אויב אויף דרבסטוה סאיז דאך עבדות אני נותן עליכם ?

ס.ט. שטייט דאך "הללו עבדי ה'".

אד"ש "עבדי ה'" איז ההנהגה ? ידאר יוד !

ס.ט. שיש אחד עבד ה' וכולם דבקים בו.

ס.ט. ביקש ברכה מהרבי.

אד"ש דרבי איז נפטר גיווערן. וחילק לכולם לחיים

אד"ש משה רבינו לא יושב ואף אחד לא יכל לשבת עשה ה' ידי משה כבדים וישוב , וכן כאן טאלנא רבי לא יושב , ומי יושב ? עשה ה' שרגליו קצת כבדות ועי"ז יושב.

ס.ט. מיד התיישב וישבו כולם , והזכיר יהושע בן ברנדיל.

אד"ש מרדכי דאין ברודער איז נישטא ?

הרי"ם הוא לא רצה להפריע בדירה.

אד"ש מוטל , אַ גריס און אַ מז"ט. ולס. באזון אהר איז דאך דטאלנא רבי.

ס.ט. ביקש ברכה להמשך הגזע הקדש

אד"ש אמר כן.

ס.ט. שר ניגון ששרים בקרלין ואד"ש עזר לו ואמר גם לבניו שיעזרו.

ולאחר שהלכו אמר אד"ש לד.ח. החזקתי חזק ראש איתו שלא ירמה אותי והצלחתי הבנתי כוונתו.

אד"ש בירך את סבא פעמיים שיהיה במצב רוח טוב.

הרי"ם הזכיר את ס.ט. לבקשתו , שהתכוון ביום של הברית המשך לגזע קדש בחיים חיותו

ולא ח"ו שילך מהעולם שכך נוהגים בשרנוביל מקבלים מנהיגות בחיים של האדם.

אד"ש תחילה הגיב מה הוא שם לב למה שנאמר כאן יש בזה חשיבות ?

הרי"ם סבא חסיד ויודע שכל מילה כאן אינה סתם.

אד"ש איך האב אויך גימעיינט בחיים חיותו אודאי , ח"ו נישט וואס אהר טארכט אין נאך

מעהר בחיים חיותו איז אטאפולטה לשון ממעינט נישט נאר גיעלבט נאר זאל זאין גילעבט

בחיות - בחיים ליעבן חיותו זאל זאין גיעלבט.

אמר להרי"ם טאטא האט גיהאט אסך פנים , ידער זין וואס איז גיוען א'מנהיג האט גענימען

אין זאך . דרבי דבית ישראל זי"ע האט געפריט דעיקר בענין קדושה וטהרה - יסוד. דרבי

פון ז' תמוז האט געפריט דעיקר בענין אהבת ישראל גיטע מידות , איך שעפיר דעיקר פון

טאטא ביי מיר תורה , גילערנט מיט מיר, אַ סאך שיעורים איך נעם די הנהגה דעיקר תורה :

אמר לאדמו"ר מסטריקוב שנכנס יש מחלוקת בפוסקים האם יותר טוב לברך על תפוח שלם

או עדיף לקלפו ולהכינו לאכילה ואח"כ לברך . בוורקא נהגו לברך על שלם בגור נהגו לקלף ,

ואולי מרמז כ"א דינו בוורקא נהגו לקרב את כולם אהבת ישראל אפי' אם הקליפות , בגור

סינונהפסולת ולכן הקפידו לקלף קודם הקליפה ואח"כ לברך.

כשדברו על סדרנים אמר אד"ש להרי"ם שמגיל קטן מפחד הוא מאוד מאימרת חז"ל אסור

לפסוע על ראשי עם קדוש שאינו יכול לסבול שמרביצים וצועקים על יהודי ורוצה סדר אבל

בניחותא.

אמר למ. מנדל שעלה בשבת לסעודה חסידים זאגן אין בין שבת ליו"ט אלא אוכל נפש בלבד

שבשבת לא צריך אורחים ורק ביו"ט צריך אורחים ולכן מותר לבשל.

אמר להרי"ם שיודע בע"פ כל התפילות בגמ' ברכות הנאמרים לאחר י"ח ממה שלמד עם

אביו הא"א ועדיין מהדד באוזניו מילותיו לפני שהלך לישון "ונשכים ונמצא יחול לבבנו

ליראה את שמך".

אמר לב.ק. דעיקר איז ד"אשר יוציאם" ארוס נעמן פון גימענקייט.

אדם שאל אם לכתוב על מצבת אביו שעבר מאורעות השואה ? ענה אד"ש שזה לא אויס

גיהעלטן לכתוב שואה , ובנ"ך מוזכר המילה שואה רק על גויים.

אברך מאשדוד ניצל מתאונת אוטובוס אגד ונכנס באותו יום ואמר שהיה לו נס ולא הספיק לומר מה הנס אמר אד"ש יוא אַ תאונה , והאברך שם כסף על השולחן ואמר אד"ש פאר דפוס רפוי"ש וזה היה פלא שרצה לומר שכואבת לו הרגל.

נכנס בחור שכבר יומים לא מוצא את התפילין , וענה "לזכרון" ולא הבין ואמר שוב שאיבד את התפילין , וענה שוב "לזכרון" וכשיצא הבחור מהקו"פ נזכר פתאום היכן הניח את התפילין.

כשחזר יום א' מלקבל קהל אחרי השעה 9 בערב המתין לו בביתו מ.ה. והתחיל לומר לאד"ש הרבה וורעטר וכו' אמר לו אד"ש אם אתה יכול לדבר כפולישע יש לי זמן אבל אם כהונגרי אין לי זמן.

נכנס אב עם בנו שמתחיל להניח תפילין , ואמר לו בעברית תפילין זה לא רק קופסאות זה דבר קדוש שיש בפנים שמות הקדושים צריך לדעת לשעבד בזה תאות ומחשבות וכו'.

אברך נכנס ואמר איך בין אַ סופר , ואמר לו אד"ש אַ סופר דארפסט האבען יראת שמים שרייבסט דאך "שמע ישראל".

סיפר להרי"ם כשהיה עדיין ראש ישיבה , שהבית ישראל שאלו מי יהיה הרבי של בנו יעקב מאיר כשהיה חתן ? ולא ענה , אמר לו הב"י איך האם גיעבן אגיטא רבי , בונם קורניק איז אגיטא רבי.

כשחזר מחידה"ר אמר ראיתי בחורים ב"ה יושבים ולומדים אבל היו קצת עצובים ואולי מהפטירה ? הרי חסידים יודעים להתחזק שותים לחיים ולומדים דף גמ' ובשמחה.

א.ק. נזכר לטובה ע"י מו' ד.ח. וענה 4 שנים אין לו ילדים , נו דער יאהר וועט עהר גיהולפן ווערן.

כשהיה האדמו"ר מוויזניץ לביקור אצל אד"ש סיפר לו אד"ש שאביוהא"א זי"ע היה מקפיד ללכת לישון בתשע וחצי , ופעם שהיה אסיפת אדמורי"ם ורבנים בביתו רצו החסידים לראות אם גם ילך לישון בזמן, פינפ מניט פאר נאיון נאך גיקמען (עגלות עם אדמורי"ם). בתשע ועשרים לא נשאר כזית רבי , ובתשע וחצי כבו האורות כרגיל.

כשהיה האדמו"ר מסלונים לביקור אצל אד"ש סיפר לו אד"ש שכאשר הבית ישראל שלחו ללכת לאסיפת ימי עיון של אגו"י , שאלתיו עם מי אני ידבר עם מי אני יתחבר ? ואמר לי עם ר' שלום נח (שאז היה עדיין ראש ישיבה).

והאדמו"ר מסלונים סיפר שפעם לא היה להשיג אתרוג וסבו קיבל בתור רבי , ואמר ששלושים שנה היה כדאי השטריימלן של ההנהגה בשביל לקיים מצוות התורה דאתרוג.

אמר להרי"ם טאטא איז גיוען דאך מאין טאטא , דרבי דבית ישראל איז גיוען מאיין מדריך , אין דרבי הרש"ב איז מאיין רבי.

הרי"ם ראה ששתה כוס מים עד החצי ודיבר ודיבר ופתאום שאל אם הסיח דעת וצריך לברך או לא צריך ? ואמר נו ספק ברכות להקל ובירך . (והסביר זאת הרי"ם לפי שו"ת עני בן פכמא שמדוע לא כתוב ספק ברכות לא לברך ? אלא שיש אנשים שעל כל דבר היו רוצים לברך וקשה להם לא לברך ויש אנשים הפוך שלא היו כלל מברכים וקשה להם לברך ונפסק

להלכה בספק ברכה שכל אחד יעשה בצורה שיותר קל לו ולכן אנשים שקשה להם לא לברך בספק ברכה הם מברכים שכך קל להם)

דיבר אד"ש בכאב שרק עברו שבועיים מהפטירה וכבר שכחו כ"כ מהר מאדמו"ר זצ"ל וסיפר שנכנס משגיח לשאול אם לנסוע לקמע"פ ואין לזה פנים.

ציוה להרי"ם לומר בישפ"א.

א' שיהיה תור לאסוף ספרים בבית המדרש כל יום אחרי מנחה ובמוצאי ש"ק ויקבלו ממנו משהו ע"ז.

ב' לא לרדת למנחה לפני רבע לשבע.

ג' בשבתות להתנהג בעין יפה ולתת לבחורים שבאים מחוץ לעיר השורות הראשונות בגלריה והוסיף יש להם מנחה ובריתות באמצע השבוע.

ולאחר שעבר שבוע בערך שלח עם הרי"ם פירות שקדים ויין בשביל הבחורים שמסדרים הספרים, והוסיף ווראט לומר להם שכתוב שאחר פטירת משה רבינו יהושע נהיה המנהיג ולא הזקנים שהיו ראויים גם להיות מנהיגים משום שהוא ביזה את עצמו לאסוף ספרים ולסדר הספסלים וכו', ואמר שכתוב זקנים שבדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה אוי לאותו בושה אוי לאותה כלימה, שכך הפי' שהזקנים אמרו שיהושע לא כ"כ ראוי להיות המנהיג שהוא רק כפני לבנה ונהיה למנהיג רק בזכות הבושה שהיה מסדר הספרים והספסלים וזה אוי לאותו בושה שאנחנו התביישנו לעשות כמוהו ולא סדרנו הספרים ולכן הוא זכה ולא אנחנו.

אמר להרי"ם שמאוכזב מהבחורים הקטנים שאינם יודעים לכתוב קויעטלך ובפרט שיש שגיאות נוראות בכתוב, ושכל בחור קטן יצטרך לקבל רשות מהמשגיח, ושיראה המשגיח לכתוב איתו הקויעטל, ושלא יבאו יותר מפעם ב-שש שבועות נסיעה, ובחור גדול ואברך פעם בחודש, וצבא ויום הולדת שיאמרו דרך חנינא שיף ולא לבוא במיוחד, ולפני שהלך קרא לו שוב ואמר יצחק מנחם 02 האט יוא עפס, אויפ דעם קמען קומען פון חוץ לעיר.

נכנס אברך עם צרה גדולה, הראה לו אד"ש ערמה גדולה של קויעטלך על השולחן ניחמו ואמר "אתה לא יחיד די אלע דארפאן גיהולפן ווערן".

הפסיק לאכול עם הרבנית שגם אמו הרבנית פייגא מינטשא לא אכלה עם הא"א וכששאל את הא"א מדוע לא אוכל עם אמה? אמר לו שבזמן שאין ביהמ"ק שולחנו של אדם מכפר כמזבח ואשה אינה נמצאת במזבח.

סיפר להרי"ם שלפני הרבה שנים היה מועצג"ת והציע א' מהאדמו"ר"ם שיהיה גם ישיבות של חצי יום לימוד חצי יום עבודה ואמר לו הבית ישראל שהוא גם אוהו מזה משום שיש בחורים חלשים וע"י זה הם ילמדו משהו במשך היום, אובער די ליטוישע גדולים עשו רעש גדול ועזב את כל הענין, וסבא ט. הוסיף שגם רצה פעם לעשות תורה ומלאכת הקודש ודיבר על זה עם הרב מטשבעין וסבר כמותו אבל יעץ לו לא לעשות כיון שיוציאו עליו פטשקואילין מהליטוישע גדולים.

י.ש.ד. נהג לתת את הטלית בברית, ובברית הראשון שהיה אצל אד"ש נתן כהרגלו ואד"ש אמר לו שאינו רוצה לקחת ממנו את החזקה אבל שיתן לאנשים שאין להם ילדים שזה סגולה לילדים, והיה בברית אח"כ ויכוח למי לתת הטלית והבעל ברית שלח את מו' ד.ח. לשאול ואמר ששייך לבעל ברית כמו כל הכיבודים להחליט למי לתת את הטלית בשביל שיתן לרבי.

נחום אלבום ביקש מהרי"ם שיספר לאד"ש שאחרי השבעה של הבית ישראל עמדו הרבה מכוניות ליד הבית מדרש שרצו להסיע את הלב שמחה , וכששאלו את הל"ש אם יסע עם יענקל גינזבורג שתמיד הסיע ? ענה צריך להכיר לו טובה ושלח לו פירות , ואמר שהוא רוצה ליסוע מיט רבינס נהג. וכסיפור הרי"ם את הסיפור לאד"ש אמר נחום ויל פירן גיט ציויסען.

אד"ש נכנס לפדיון הבן , והגישו לו כסא , ואמר שאינו רוצה לשבת עכשיו שבאים הסבות הקדושים מג"ע און טאטא ז"ל (בעל פדיון הבן היה נכדו של הא"א) ולאחר כמה דקות אמר שאפשר להכניס התינוק ולהתחיל את הפדיון והתיישב , וראו כולם ממש בחוש שחיכה לראות את האבות ורק אז נתן רשות להתחיל הפדיון והתיישב במקומו.

אמר לא' שהוא סופר כבר הרבה שנים והתאונן שאין לו פרנסה , שהגמ' אומרת שאין לסופר פרנסה ויחפש עבודה אחרת , וכששאל על צבא , אמר שהוא כבר מבוגר ויכול לעשות צבא באין מפריע.

ענה בחיוב ליצחק גולדקנופף על קמפ לילדים ובתנאי שיהיה מסגרת חינוכית וידברו שם הרבה על כ"ק האדמו"ר זצ"ל , ובאמצע חשב י.ג. שאד"ש לא הבין משהו , וחזר שוב על דבריו, אמר לו אד"ש בעברית , יצחק מה קורה לך אתה חושב ששכחתי הכל אני מבין טוב. מספרים שבס.ג'. הראשון להנהיג יושב עם משפחתו ועם משפחת מו' י"א בשלום שטיב ורעד כל הזמן , ובבית אמר שרעד היות שכל הזמ ראה את האדמו"ר זצ"ל יושב שם.

דיבר עם הרי"ם על השמיעסן ואמר שאינו רוצה שיתגלגלו ברחובות כליקוטי שיחות , ויהיה מסודר ופנימי.

דיבר עם הרי"ם בענין אדורך גיין , ואמר שאצל אחיו עברו יותר מפעם אחת ומרגיש אצלו שמספיק פעם אחת וכשרואה אותם הוא רואה כל אחד אדורך אין אדורך.

אמר לבנו ד.ח. שתמיד יכל לדבר פתוח בדרשות על נושא אידשקייט אבל היום בתור מנהיג קשה לו ויכול רק ברמז ואינו יודע למה.

כשהיה הגרש"ז אורבאך לביקור אצל אד"ש , אמר לו אד"ש שחושב באיזה חדר יושב ועל כסא מי יושב , של אחיו הקדושים , תופס אותו פחד ויראה.

ברוך גולדקנוף מנהל רוחני דחידר חיפה אירגן בתחילת שנת תשנ"ב את הכיתה הגבוהה של התנ"ת שיבחנו הילדים את חומר הנלמד באותו שנה בכיתה ולקראת סוף השנה יבחנו אצל הראש ישיבה (אד"ש) ודיבר ע"כ עם הראש ישיבה כמה פעמים במשך השנה ואפילו אמר שאולי הוא יבוא אליהם לחיפה , וכשנהיה רבי שלח ב.ג. את בן הרבי מו' שאול לשאול מה לעשות ? וענה אד"ש שאינו יודע אם יהיה לו זמן לבחון אבל לבוא בוודאי כדאי שיבאו והוא מחכה להם , ושאל הרי"ם להיכן יבאו לבית מדרש או לבית למעלה ? ואמר עדיף בבית מדרש שיהיה לזה פרסום "קנאת סופרים תרבה חכמה" . וכשנכנסו שאל מה למדתם ? ואמרו קידושין , אמר להם ילדים סיימתם מסכת בבא קמא , מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דניזקין , וזה היה דבר פלא שהרי סיימו קידושין. וכשנכנס לאחר מכן י.מ.ס. ואמר שלמדו קידושין אמר לו אד"ש אני שמעתי בב"ק ואם זה קידושין בוודאי שצריך להיות חסיד.

והסביר הרי"ם שאין כאן טעות משום שהיו כמה ילדים שסיימו קודם לכן בב"ק וזה היה יותר לשם שמים שהרי קידושין היה בשביל להבחין והזכות הזאת של בב"ק גרמה לסיום על

קידושין וכמו מעשה שהיה אצל ר"מ שפירא שאמר בסיום גדול מי יודע איזה מצוה נעשת קודם שהביא למצוה זאת.

אד"ש סיפר להרי"ם על הלב שמחה שהיו לו כל החושים במצב מיוחד ושהיה גם בעל חלומות , אבל אני אמר אד"ש היתי בעל חלומות יותר גדול ממנו וכך היו קוראים לי במשפחה בעל החלומות שידעו שכל החלומות מתקיימים , ופעם חלמתי שהלב שמחה הולך עם משקפיים ולמחרת אמרתי לו שראיתיו עם משקפיים , ואמר לי נו לא תמיד צריך להצליח שהרי אני רואה טוב , אבל לאחר שעבר שבוע ימים הלב שמחה החל ללכת עם משקפיים , וכשפגשו אד"ש אמר לו הלי"ש אני מרים ידים אתה מיוחד . וכל זה היה בחיי הא"א.

אד"ש אמר להרי"ם שהלב שמחה לקח הרבה דברים מאביו הא"א אבל אהבת ארץ ישראל לקח לגמרי ופעם שמע ממנו על הפס' "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ" שלכאורה קשה מה הכוונה "והתחזקתם" בשביל מה צריך להתחזק ? ותירץ כמו שהפר שהיה מיועד לעובדי הבעל בימי אליהו לא רצה ללכת והיו צריכים להשפיע עליו כ"כ כאן פירות א"י לא רצו לצאת מא"י וכשיראו שרוצים לקחתם לא יתנו לכן צריך להתחזק. ואמר אד"ש שרק אוהב א"י כזה אמיתי יכול לומר כזה ווארט.

הזכירו אצל אד"ש את א.ב.ש. שיושן אצל ס.ט. בלילות והגיב בַּ ארבען שלאפן? ביי אזא רבין דארפמען זאיין אוף.

הרי"ם הזכיר אשה שהרופאים לא נותנים לה לחזור לשבת לביתה ובמשפחה מאד מבוהלים , וענה אם הם עצבניים יכולים להשאיר בביה"ח אבל אני אומר שאין זה כלום ויכולה לחזור הביתה.

בחור בא לירושלים לשבת אבל היה אצל הוריו כל השבת ברמות ובא ברגל בס.ג. ובמוצאי שבת נכנס גיזגען יחד עם כל הבחורים , אמר לו אד"ש שלום עליכם , שזכר שלא היה בשלום נעמן.

הודה להרי"ם על המשקפיים החדשים שסידר לו ואמר שבי"ה רואה כ"כ טוב אפי' פרצופים בגלריה , וכשיצא הרי"ם מהחדר עם הפנים לאד"ש קרא לו ושאלו בגלל שנהייתי רבי צריך לצאת ככה ?

הרבנית סיפרה להרי"ם שלפני הרבה שנים היה לה מעשה נורא של רוה"ק אצל בעלה ושאלה אותו ע"כ וענה לה זה מכח אבי שאני בנו , שאלה אותו אם יהיה פעם רבי או רוצה להיות רבי ? וענה אינני רוצה , ואינני יכול.

הלב שמחה השאיר הרבה כתבים בכת"י על התורה , ש"ס , שו"ע , וקבלה מו' הרי"א חשב בתחלה לא להוציא לאור כל זה , משום שהיה כתוב שם בכל מקום "לזכרון ולא לשכחה " והבין שהכוונה לא להדפסה , אמר לו מו' נ.מ. ששאל פעם את הסבא ע"כ ואמר לו שאסור לכתוב סתם תורה שבע"פ ולכן כותב כך לזכור שזה כל הטעם שהוא יכול לכתוב.

נכנס א.מ.פ. שנפטר לו ילד , וניחמו שגם לו היה ילד בן חמש שנפטר ובי"ה יש לו ילדים טובים , וכן לאדמו"ר זצ"ל היה כזה סיבה ובי"ה נולד לו לאחר מכן ר' יענקל.

היה מודעה במודיע מהרב אטלס על ישיבה חדשה שנפתחת בחיפה בברכתו ובעידודו של כ"ק מרן אד"ש, והקפיד ע"כ שלא מבקשים רשות לפני שמזכירים את שמו בעיתון, והוסיף רואים שישראלים לא נמצא. (י.שניידר ישב שבעה ל"ע).

ציוה לבחורים שלא יבאו לשלושים אלא שילמדו, אברכים מי שרוצה יכול לבוא, ואמר להרי"ם שרוצה לגשת לעמוד במעריב אבל שלא ידעו מזה הצבור קודם בשביל שלא יהיה בלגן, ושם.ל. יעמוד בעמוד ואם י.ש. יאמר שיש חיוב יאמרו לו שלכבוד השלושים צריך את מ.ל. וכשהוא יצא הוא יגש לעמוד. אבל לבסוף לא ניגש. ואמר עוד שאחיו היה חסיד של מיעוט נסיעות ולכן הבחורים לא צריכים לבוא.

אברך שעוסק עם בעלי תשובה רצה להשפיע על הורים שגרים בשכונתו שיכניסו את ילדיהם לממלכתי דתי ולא לבית ספר חילוני גמור והיה אותו אברך זקוק לקבוצת אברכים שיסייעו בידו ויעברו מבית לבית וכשנכנס פעם ראשונה עם קויעטל שאל על כמה וכמה דברים, ואחד השאלות היה אם יכול לקחת את האברכים למבצע ההשפעה? וענה אד"ש על כל השאלות חוץ משאלה זו, ונכנס פעם שניה עם קויעטל רק ע"ז ואד"ש לא הסתכל בקויעטל אלא ישר קיפלו והחזיר לו הקויעטל ואמר זיי מצליח, ונכנס פעם ג' ושאל בפה, ושאלו אד"ש כמה זמן יש עד מנחה ולא ידע מה לענות וחנינא נכנס ואד"ש דיבר עמו והוא מעצמו יצא החוצה. ושלח את הרי"ם לשאול, וענה לו אד"ש אברך שלנו מתחנך בכלל בצורה אחרת ומי יודע כמה יכול להזיק לו הביקורי בית ולשלוח ילד חילוני מבית חילוני לממלכתי דתי מי יודע כמה זה יעזור לאותו ילד וכמה זמן זה יחזיק, איין בליק נישט קאיין גיטע בליק מאכט אלואך אין הארץ מי יעשה ניתוח לב פתוח? אַ אונזרע יונאגמאן וואס פיאראצך בקדושה וטהרה איז אגרוסא קידוש השם, אתה יכול לומר לו שאני יותר נוטה ללא מלכן. והוסיף וסיפר שהיה הרבה פירושם לשמייכל של אביו זי"ע, ופעם אמר מאיר אחיו הגדול לאביו מאן שווער רי"מ לוי אומר כל הזמן על אגו"י שזה קידוש ה' ואין בכל האגודה כ"כ הרבה יין לעשות קידוש והוא כבר אוחז בקידוש ה', וצחק הא"א כמסכים לאימרתו, ומי לנו גדול מהא"א שהיה חסיד של אגדות ישראל ובכל אופן הסכים לדבריו, ואמר להרי"ם שיאמר לאותו אברך שכתב בקויעטל שיהיה מזה קידוש ה' שהוא חושב שלא זה קידוש ה' אלא שאברכים שומרים עצמם בקדושה וטהרה זה קידוש ה'. וסיפר אותו אברך שבקויעטל הראשון לא כתב כלל את המלה קידוש ה' אלא בקויעטל השני שאד"ש קיפלו וכלל לא ראה מה כתוב בו.

מ' שאול סיפר להרי"ם שאד"ש סיפר לו שהיה אברך גוראי בעיירה בפולין והתפלל בשטיבל של חסידי גור והוא היה עיידים אצל רב מסוים, ופרצה מחלוקת בעיירה בענין הרבנות וכל מתפללי השטיבל אחזו עם הרב השני ונגד הרב השווער של אותו אברך, ובביתו רצו שהוא יתמוך בשווער שלו נגד השטיבל, ובצר לו נסע לגור לא"א לשאול כיצד לנהוג? אמר לו הא"א למה לא זוכרים מה שנאמר כאן? ולא ידע אותו אברך למה הכוונה, עד שזכר ששנתיים קודם היה היה בקו"פ ואמר הא"א אַ בחור, אַ אברך דאף האבן השטיבל, מיט האלטן מיט דשטיבל דאס אַ חיזוק אויב סאיז דא אַ מחלוקת דארפמן העלטן מיט דשטיבל (זה היה שנתיים קודם וידע הא"א שעוד יבוא לכאן בכזו שאלה).

סיפר י. צישנסקי לאד"ש שהבית ישראל כיבד מאוד את הרבנית פייגא מינטשא ותמיד שעלה לבקרה לבש בגדי שבת, ואמר לו אד"ש שכן נהג אביו הא"א אם אשת אביו בת הגורליצר.

אמר להרי"ם לגבי סידור קידושין שהוזמן בהיותו עדיין ראש ישיבה שיוזמינו בספק מישהו אחר שלא יעלב אם בסופו של דבר הרבי יבוא והוא יחליט בשעת מעשה אם לבוא או לא,

והוסיף בסיפור שי.ל. אלתר התחתן בשנת תש"ז היה הא"א מאוד חלש ולא ידע אם יבוא לסידור קידושין אם לא , וי.ל.א. היה תלמיד בטשבעין , אמר הא"א שיזמינו את הרב מטשבעין ז"ל על ספק ואם יהיה לו כח יבוא הוא בעצמו ואם לא יהיה לו כח יסדר הטשיבנער , ופחדו מכבוד הרב מטשבעין , ואמר הא"א אהר איז היימש אגיטע פריינד ולא יהיה לו אכפת , וכשהרצו הדברים לרב מטשבעין אמר שיו"ט אצלו שהגרער רבי קורא לו היימשע וציוה להביא יין לשתות לחיים , ושגם כאן יזמינו מי שלא יעלב.

סיפר שבא הרב מטשבעין לסעודת ברית של מו' י.מ. , וראה פעם ראשונה ששוכבים אינטער דטיש והתפלא , אמר לו הבית ישראל שרוצים לקיים הוי מתאבק בעפר רגליהם , והתכוון על הרב מטשבעין , אמר לו הרב מטשבעין ממיינט איך ממיינט איך.

הרבנית פייגא מינטשא ביקשה מש. צישנסקי שיגיד בדחנות בחתונה של אד"ש , אמר והצליח לעלות חיוך על שפתיו של הא"א כמו לפני המלחמה ובקשה מאד"ש שיכיר טובה למשפחה זו ע"ז שגרם שיחיד הא"א כמו בגיטע זמנים לפני החורבן.

ח.פרסטר עשה קידוש לבתו , ושאל אם לקרוא לה פייגא מינטשא ע"ש אם אד"ש ? וענה לו שמכיר כמה שקראו לבתם בשמה והם לא התחרטו ע"כ , היא היתה אשה חכמה.

בחור נכנס עם קויעטל עם 4 שאלות

1. אם לומר המפיל ? וענה חסידים לא נהגו לומר המפיל .
2. אם לברך על טלית קטן ? וענה שהבחורים בגור נהגו לא לברך.
3. אם קצת יין של שריים ששופכים בבקבוק נהיה הכל שיריים ? וענה שכן.
4. כמה זמן צריך לישון בלילה ? וענה 8 שעות.

אמר לאשר ניהו ששאל מה לומר בכנס לנשים? כל העולם נהיה פרום וכולם אומרים שגור עומדת אינטער שטנלינג הצניעות לא מורה רק כיסוי מטר הויך אדער ארופ, סאיז דא נאך דקרוין פין צניעות חסידשע ינגלייט , אין אוך נשי במאי זכין דנטרו לבעליהן שנותנות לבעליהן לבוא נסיעה להרבה ימים.

ענה לפלוני על קויעטל המלא בדברים טובים , סאיז שרייבט זאך זייער לאכט !

בעש"ק אכל אד"ש ברלב"ח אחרי הברית ונשאר אוכל , ושאל את י.ש. מה יעשו אם מה שנשאר ? וענה שהוא יתן זאת לבחורים שיריים , וענה אד"ש סאיז דען אזוי לאכט דאס מאכן שיריים.

אמר להרי"ם על קריאת שם יהודא מחוקקי על ספרו של מו' אריה זצ"ל שמאוד מצא חן בעיניו ויש לו ע"ז ב' גימטריות , ואמר עוד שאינו חושב לתת הסכמה היות והוא עכשיו רבי ויחשבו שזה מצוות עשה מן התורה לקנות את זה.

נענה לבקשה ללכת עם קפוטה באמצע השבוע , ואמר כל מה שעשה אבי בתור מנהיג לא אכפת לי לעשות.

האדמו"ר מסוכטשוב היה אחרי שעשה ברית לביקור אצל אד"ש , ובירכו בברכת מז"ט , ואמר אתה הרי יודע כמה קשה להיות רבי , צחק האדמו"ר מסוכטשוב מה השוין בין גור לסוכטשוב , ואח"כ דיברו בענין יצה"ר ואמר לו אד"ש תשובה מאבני נזר שסובר שיצה"ר הוא דמיון עד כדי כך שמתיר בכח סברא אשת איש ואין זה סתם סברא .

הרי"ם חיפש מסגרת למשקפיים החדשים שיהיו כמו הקודמים , ושאלו מדוע מחפש וענה שרוצה לקיים "מלך ביופיו תחזינה עיניך", ואמר אד"ש "מלך ביופיו" מינמען דען ברילען ?

היה בבר מצוה אצל פרבשטיין (חתן י.ל. היינה) ואמר שאינו רוצה לומר כלום שהיום הוא כבר רבי וצריך לשמור על הדבור , משום שעושים פירושים מכל מילה שלו , והוסיף ב' סיפורים.

א' שכ"ק הא"א אמר בחדר יחוד לאמו הרבנית פייגא מינטשא שלא תכעס אם ימעט איתה בדיבור היות ויש אלפי איש שעל כל מילה היוצאת מפיו ילכו באש ובמים.

ב' שפעם חיפש הא"א דבר מה ולא רצה בשום פנים לומר מה מחפש וכשמצא את מה שחיפש שאלה הרבנית פייגא מינטשא למה לא אמר לה מה מחפש ? וענה שלא קל לו להוציא מילה מפיו אחרי שאחריו נמצאים עשרות אלפי איש החרדים לכל מוצא פיו.

י. שפירא שאל את אד"ש אם רוצה שילך עמו בטיול פאר טאקס ? וענה שלא , היות וכל היום נמצא עם העולם ורוצה קצת זמן לבד , ואח"כ אמרו לי. שפירא שיכול להיות מסוכן מאינשי דלא מעלי שהולך בבוקר לבד ואמר לאד"ש שכך אומרים אנשים שזה מסוכן , אמר לו אד"ש אני הולך בדרכי אבי זי"ע ולא יכול להעשות לי כל רע.

סיפר להרי"ם שהיה נוכח אצל הלב שמחה לפני הפירען כשבא אדם מאוד מכובד מחסידי סטמאר בשליחות מהבית ישראל להפרד לפני שנוסע לחו"ל , ואמר לו הלב שמחה שאינו אווז מכל אלו שצועקים נגד ארץ ישראל , לא שאין מה לצעוק ולבקר אבל א"י זה כמו סידורל וכשסידור נופל צריך להרים ולנשק , ולכן שיאמר להם בחו"ל בשמו שאין זה נכון לצעוק כ"כ על מגרעות א"י אלא לנשק.

אדם נגיד בא פעם לא"א ואמר שקבע אם אשתו שתעמוד במקום אחד בתחנת הרכבת ויאסוף אותה אח"כ ורצה הא"א לגעור בו אבל לא הוא בעצמו וקרא לבית ישראל והוא כבר הבין מה הא"א רוצה וצעק הב"י על אותו אדם כמה נשים הית צריך לראות עד שמצאת את שלך (שחיפשה במקום שקבע איתה) ויותר לא הביאה עמו לגור.

מ.ש. פזינצבסקי סיפר להרי"ם שבגור לא שאלו את מנחם זמבה על השמיעס ולא ידע למה ואמרו לו שאינו אומר נכון , וכשהרצה הדברים לפני הב"י (כשהיה בחיפה) אמר לו זיי האבן גיהעלטן שמוסיף משלו ומסביר דבריו של הא"א ולא תמיד מכוון לאמת , אבל אני יודע שכמעט תמיד כוון לאמת.

אד"ש סיפר לסקוורא רבי שפעם הביאו לא"א פירות מא"י ואמר שאין לפירות חשיבות רק בא"י ולא בחו"ל והרא"י ממשה רבינו ששואלים וכי לאכול מפירותה הוא צריך וא"כ מדוע היה צריך להכנס והרי היו יכולים להביא לו לחו"ל אלא הרא"י שאין לזה כל חשיבות בחו"ל , והוסיף הבית ישראל שהא"א התכוון לנותן שלא רצה לקבל ממנו אבל האמת שחיבב פירות א"י גם בחו"ל.

שאלו את אד"ש אם רוצה שיבנו לו מקוה בביתו ברח' שוארץ ? וענה שכתוב מהחיד"א בספר פתח עינים איזה עשיר השמח בחלקו עשיר ר"ת עינים שינים ידים רגלים שיש אותם ומתפקדים , וב"ה יש לו רגלים ורוצה ללכת בהם ואינו רוצה מקוה בביתו.

כשנשאל אד"ש היכן רוצה לשבת בשעת הטיש ? אמר שמצדו במקום שיכלו לראות כמה שיותר אנשים , וזה יצא בשליש השלחן , ושאלו אותו אם מסכים ? וענה שבוודאי מסכים

והוסיף טאטא ז"ל האט אויך נישט גזיאצין באמצע השלחן אלא באמצע הבית מדרש , ומענין שאותו מקום שרצו שישב אד"ש זה באמצע הבית מדרש.

אמר לב.ק. בשבת לפני היארצייט של בנו , שלא ידאג וטוב להם שם מאוד הם הרי נפטרו לפני גיל עשרים.

אמר להרי"ם לאחר הטיש הראשון שמאד נהנה מהטיש והיה סדר ושקט , ומאוד שיבח את הרי"ם על שלא היה צריך שום דבר ועמד בגלריה וחילק בסדר , ואמר הרי"ם לאד"ש על השמיעה הב' שהיה ממש כהבית ישראל , וענה איך זאג וי סאיו זאג זאך , אין וי אזוי סאיו זאג זעך.

הראה לבנו מו' ד.ח. פתקים שהכין לפני שבת ואמר שרשם וחשב שזה יאמר בשמיעה אבל לבסוף אמר לגמרי דברים אחרים , ואמר אד"ש שרואים והרגיש שאינו אומר סתם אלא משמים מה ששמים לו , צים סוף האב איך גיזעט אנדרש ווי סאזגט זעך.

אד"ש אמר לנכדו א.מ. אלתר בן מו' אריה זצ"ל שכשהיה ילד קטן קרא לו אביו הא"א זי"ע ושאלו אם רוצה לקבל הקפה עם ס"ת ? וענה שמאוד רוצה , ואמר לו אביו רק אם ילמד כך וכך , ורטן מדוע הוא אחרת מאחרים ? ואמר לו שהוא אחרת משום שהוא בנו , ואם לא ילמד לא יקבל. ואח"ז שלח את הבית ישראל לומר לו אם רוצה עליה עם כל הנערים שילמד עמו מדרש ושוב רטן ורץ לאביו ושאלו מדוע כך אומר לו אחיו הגדול (הב"י) ? וענה לו אביו שזה בא ממנו וכך צריך להיות ואם לא ילמד עמו לא יקבל עליה , ולאחר זמן סיפר לו הב"י שגם אצלו שהיה קטן היה כך שציוה עליו ללמוד עם פטר יחיאל ורק אז יקבל הקפה עם ס"ת וכשרטן מדוע אמר לו בגלל שיכול ולכן צריך ללמוד וזה שהוא בנו מחייבו ללמוד יותר , ואח"ז שאלו אם רוצה עליה עם כל הנערים ואמר בוודאי ואמר לו אביו רק אם יבחן מה שלמד עם הדוד , אצל הדוד מו' יעקב מאיר , ורטן מדוע אצלו שבוחן קשה ? וענה לו אביו דווקא אצלו שבוחן קשה שהרי אתה יכול . (והוסיף ע"ז אד"ש לנכדו שכך גם הוא צריך לדעת שנכד זה מחייב ונתן חבילת שוקלדות לאביו חורגו ואמר אם תלמד טוב יתן לך כל פעם אחד).

סיפר אד"ש להרי"ם שיש מכתב מהא"א כשהיה עם השפת אמת בעיירת מרפא שכתב לבית שישגיחו על הילדים שילמדו היטב ויקנה להם דברים טובים מהמקום שנמצא , והוסיף בני ישראל יקח פתקאות מהמלמד ע"ז שלמד כי מוחו חריף ושנון יותר מכולם וצריך לדעת ולהבחין יותר טוב מהם , והתגלגל המכתב ליהודי סוחר לאחר פטירת הא"א ורצה למכורו בהון רב בהראותו רק המילים **בני ישראל יקח פתקאות** שיש בדבר רמז שינהיג העדה ונהיה דין ודברים שהקונה לא הסכים לקנות עד שיראה את כל המכתב , עד שהגיעו הדברים לפני הלב שמחה ואמר שיש כאן גם קצת פחיתות כבוד לב"י כאילו היה צריך השגחה יותר מכולם , וציוה לגנוז המכתב , והוסיף אד"ש שרואים כמה דרך ארץ היה לל"ש מאחיו עד כדי כך שהבין שכזה מכתב צריך גניזה.

במוצאי ש"ק נכנס אברך ואמר שחושש שנקע רגלו בשורה ואולי שבר , אמר לו אד"ש דער שורה גימאכט גיווערן אויס צו גלייאכן אפוס , נישט קרום צימאכן רפואה שלימה אין מה לדאוג.

אד"ש אמר להרי"ם למחרת צום גדליה שנת תשנ"ב ירחם המרחם אזלעכע גיפרלכע תקיעות וער וויסט וואס איהר וועל זאיין יעצט.

אמר להרי"ם שאינו חושב לעשות טיש בר"ה לא בגלל עצם הדבר שהרי אביו ואחיו זי"ע כן עשו אלא שנהיה לאחרונה כל הראש רק בשורות ור"ה זה יומא דצלותא וצריך הרבה להתפלל, ועושים סמנים באותו יום ואיזה סימן זה שלא מתפללים כדבעי.

נכנס אבא לשאול על שידוך על בחור מישפ"א, ואמר לו כל הציונים שקיבל הבחור מהמבחן כניסה לישיבה ועד אותו יום. (בחור מקיבוץ ד').

אברך שטרן היה אצל ס.ט. ואיחר להיכנס, ולמחרת כשנכנס אמר שרצה כבר לשאול אתמול רק התעכב בטאלנא ואיחר, ואמר לו אד"ש טוב מאוד שהלכת לשם לא הפסדת כלום ותמיד תראה ללכת לשם.

בחורים שלחו את הרי"ם לשאול על טיול, וענה טיול בתוך השנה, אבלים אנחנו על האדמו"ר זצ"ל, מקומות הקדושים למה לא ושישמרו על העינים. וכן גם אמר לישיבה לצעירים שישמרו על העינים ורק להתפלל ויחזרו בעוד היום גדול.

סיפר אד"ש להרי"ם שהיה פעם עם הל"ש אצל הרה"ק מבלו זצ"ל בסוכות באושפיזא דיוסף הצדיק, ואמר להם האדמו"ר מבלו שיהיה לו לכבוד אם יהיו אצלו בטיש, וכשהתארך הזמן שאלו למשמש ר' שלום פויגל מתי צריך להיות הטיש? והשיב שאינו יודע, מתי שהרבי יצא, וביקש הל"ש שיכנס לשאול ולא רצה ואמר לו הל"ש שאם לא יכנס לשאול הוא בעצמו יכנס לשאול, ורק אז הסכים לשאול ונכנס והל"ש ואד"ש עמדו בדלת וראו שהוא יושב ולומד וכששאל מתי יצא לטיש? התנצל ואמר מתי מתי מתי שאני יצא, כאילו שאין זמן קבוע אלא כשיוצא יוצא, והמתינו כ-3 שעות עד שיצא לטיש. לאחר הטיש כשחזרו אמר הל"ש לאד"ש שזה היה כדאי ושאלו אד"ש האם בגלל התורה שאמר? וענה הל"ש שלא אלא בשביל לשמוע התשובה מתי יצא לטיש.

סיפר אד"ש להרי"ם שלאחר פטירת אביו נסע להרה"ק מבלו, ושאלו האם השאיר לו אביו צוואה לפני פטירתו? וענה שלא, ודחקו אולי בכל זאת השאיר לו איזה צוואה? ונזכר שאמר לו אביו הא"א את הפסוק "ועתה בני דע את אלוקי אביך ועבדהו" וגו' והתלהב מאוד הרה"ק מבלו ואמר נו מה אמרת שלא אמר כלום הרי הוא אמר הרבה מאוד וחזר על הפסוק בהתלהבות ולאט, ואמר אד"ש שרק אז עשה דהרען איזו צוואה השאיר לו אביו זצ"ל

ובימי השבעה על הלב שמחה הזכיר הרי"ם לאד"ש את המעשה ואמר שיש כאן רמז ברור לקבלת ההנהגה שהרי הפסוק נגמר "בך בחר ה'", וקיבל זאת. לאחר חודשים מספר של ההנהגה הגיע מכתב לאד"ש מהרב מנורול, שבאותו יום שאד"ש היה אצל הבלזר רב גם הוא היה ואמר הרה"ק מבלו שהיום היה אצלי בנו של האדמו"ר מגור זצ"ל ואביו השאיר לו צוואה בענין ההנהגה ויגיע יום שצריכים לפרסם זאת. וביום השנה של בעל הלב שמחה התפרסם בטעות הסיפור בעיתון המודיע על הל"ש וכשהיגעו הדברים לפני אד"ש הגיב ואמר אולי גם אצלו היה אותו סיפור.

סיפר אד"ש להרי"ם שהזכיר לפני הבלזר רב את בנו מ.ב., והיה דרכו לחזור על כל דבר גי' פעמים וחזר על השם שלש פעמים, ושאלו מה הוא רוצה? ואמר שרוצה ברכה שלא יפריע לו ללמוד ובירך ותוך שבוע מצא עבורו מקום שיחזיקו אותו.

סיפר י.מ. קנובלוביץ שאמרו הרופאים על בנו שצריך טיפול חמור על דבר מאוד חמור ונכנס עמו לל"ש, והל"ש אמר מי הוא והצביע עליו אני לא רואה שיש לו משהו, וכך היה שהכל הלך.

בברית של מ.ב. בנו החולה של אד"ש גחן אחרי הסנדקאות הבית ישראל ואמר דבר מה באוזנו של אד"ש , ולאחר שכולם הלכו שאלו הלב שמחה מה אמר לו הב"י ? ואמר לו אד"ש שאמר אזלכע מענטשען האבען אויך אמהעל אַ הויכע נשמות.

סיפר האברך א.ש. פאנוש שנכנס לשאול על עבודה לאשתו להיות מורה בביה"ס לבנים בממלכתי דתי ? וענה שיכולה והרבנים התירו שאשה תלמד לבנים קטנים גם אצלנו וכ"ש שם , והדגיש רק עד גיל 9 ולא גיל 01, וחזר שוב ואמר עד 9 מותר 01 אסור , ולא ידע מה כ"כ מדגישו ? ואח"כ במשך השבוע היה להם הצעה טובה והכל היה טוב מכל הצדדים ולפני שגמר נזכר בדברי אד"ש ושאל באיזה גיל הילדים ואמר כזה ז' גיל 01 , ומיד ביטל הכל , והבין מה רצה אד"ש .

י.פ. אברך נכנס לומר על נס שקרה בביתו שנפל קיר ולא קרה לבני ביתו כלום , ולפני שהספיק לומר את דבריו הקדימו אד"ש ואמר נו היה נס בבית וכו' .

נכנס בחור לאד"ש ואד"ש ראה שיש לו אוזניות באוזניו ואמר לבחור שיוריד האוזניות וישמע גם בלא זה וכך היה

ש.ו. הביא יין לשבת וכשהזכירה אותו הרבנית בשעת הסעודה שהביא יין אמר אד"ש נו הרי זה גמ' אתא חמרא ובטש לשרגא (והענין שם בגמ' מדובר בענין שוחד וד"ל).

אברך שלח את הרי"ס לשאול דבר מה בשבילו , ושאל אד"ש כמה ילדים יש לו ולא ידע ועצם אד"ש עיניו ואמר הוא היה עם קויעטל , ואחרי חצי דקה אמר שמונה ילדים שש בנים ושתי בנות.

אברך כתב בטיוטה של הקויעטל בשורה התחתונה שרוצה דברי חיזוק בשם אד"ש לאשתו , ולבסוף בקויעטל עצמו לא כתב , ולפני שיצא אמר לו אד"ש צריכים לחזק גם בבית תאמר בשמי וכו'.

א. וסרצוג עמד ברח' יוסף שוורץ עם בנו ובתו לראות את אד"ש נוסע לבית המדרש , וכשנכנס לקו"פ עם בנו נתן לו אד"ש עוד שוקולד ואמר זה בשביל בתך הרי היא גם פה ראיתי אותה ברחוב כשנסעת.

הרי"ס הביא רופא חילוני ובבית למעלה נתן לו אד"ש כמה פעמים יד וכן כשהיה אצלו אד"ש נתן לו יד , אבל כשפעם הביא את הרופא למטה בביהמדר"ר באמצע התור והושיט את ידו לאד"ש , שם אד"ש את ידיו תחת השולחן ואמר לו תודה רבה . (וממש רואים חילוק בין הדירה למעלה לביהמדר"ר)

נכנסו כמה בחורים גיזענגען לטיול בחצור ואמר רק חצור ומקומות הקדו' ולא לטייל , ונסעו כן לטייל וטבע ל"ע בחור בנו של פ. קורנפלד וכשסיפרו לרבי הגיב ואמר אהר האט זאך נישט גיזעגנט. והיה נסער מאוד מפטירת הבחור ואמר בבית לרבנית מה יכולתי לעשות ומה עוד יכולתי להזהיר אמרתי שלא יסעו , הוא לא נפרד ממני ואיך אוכל לשומר. וכשנכנס הסבא של הבחור אמר לו אד"ש שלא נפרד ממנו , מפרגט נישט וואס קען איך טעוהן.

וכששאלו אם לא לכתוב בהמודיע המקום ושם הישיבה ? אמר שהדבר מפורסם בכל העיתונים ומה יש כאן להסתיר סאיז אַ גרויסא חילול ה' ווי פעלט דארט אַ אינזרע בחור.

לאחר מעריב שהתפלל לפני העמוד שהיה היארציט של אמו אמר לח.ש. בקושי יכולתי להתפלל מעגמת נפש על פטירת הבחור.

אמר לומר לפ. קורנפלד זה קשה אבל צריכים להתחזק , ויכולים להתחזק גם אני עברתי כזאת ב' פעמים עם שנים מבני וב"ה לאט לאט מתחזקים ושגם הוא יתחזק.

וכשבא לנחם סיפר שאביו הא"א חזר מלוית בתו אמא של בנימין אלתר ראה בין כולם יהודי שהזכיר עצמו לפני 22 שנה שנפטרה לו בתו , וניגש אליהוהא"א ואמר לו יעצט שפירסט מאן טעם .

ואמר להרי"ם ולימ"ט אם הייתי ראש ישיבה הייתי סבור לזרוק את הבחורים שנסעו עמו לטיול , ועכשיו שאני רבי ... ולא סיים כוונתו.

כשהיה עדיין ראש ישיבה ובא לנחם אצל משפחת קורניק באבדן את בנם י.א. סיפר שכשבא לא"י אחרי החורבן אדם שאיבד למעלה מארבעים צאצאים במשפחתו והיה שבר כלי וביקש ממנו שיכנס להזכירו אצל אביו הא"א זי"ע שיאמר לאד"ש דברי חיזוק בשבילו , ואמר לו אביו לומר לאותו יהודי דברי דוד המלך ע"ה בצקלג שלקחו בשבי הכל ויתחזק דוד ב-ה' אלקיו ובאמת הכל חזר , ולא הבנתי התשובה איך יחזק אותו בזה שהרי שם הכל חזר מהשבי אבל כאן הרי כבר נעקדו ונשחטו על קידוש ה' באש הגדולה אשר שרף ה' ? ושאלתי את אבי וענה הא"א תגיד לו כמו שאמרתי לך בלא שינו , ויצאתי ואמרתי ואותו איש כ"כ שמח והתחזק מזה , ואחרי זמן הבנתי מחסידשע ספרים שהכל אותו הדבר וכל המיתה בעוה"ז זה רק הסתר ובה חזק את היהודי הנ"ל שהכל יחזור וכל מה שהם אינם זה רק הסתר. והוסיפו החסידים דבר פלא שבשבת פ' עקב דיבר כ"ק אד"ש מזה שמיתה זה רק הסתר ויומים לאחר מכן נפטר הבחור הנ"ל והי כנבואה לפני המעשה.

אמר על בחור מסוים שרצו להכניסו לגערר ישיבה ולא הסכים , אינני יושב על כסא אחי הקדושים לקלקל האידשקייט בגור ולא אכנסנו בשום אופן.

אמר לבנו ד.ח. לכולם אני שולח משהו בשביל לקרבם אבל לר' יצחק מנחם אינני שולח אהר איז מאנץ ועשה עם הידים על הלב.

אמר בחזור מקבר אמו שלא חוזרים באותו דרך , וחזר כל הדרך בדרך אחרת בדרך לא דרך.

הרבנית הראתה לאד"ש קטע בעיתון הכותב על הטיול כל בוקר שלו ע"פ צוואת אמו ע"ה ושאלה האם זה נכון שיש לו כזו צוואה ? וענה אַ צוואה ? זי האט גיואלט זלאיך גיין כסדר , ואמרה לו שנראה שמישהו משלנו הכניס הכתבה שאל מדוע כך את חושבת האם בגלל שזה כתבה אוהדת ? ואמרה שיודעים כל הפרטים ולא הגיב.

אמר לי.ד. פלינקר על המנין בבקר שיהיה בהיכל הרא"ם ושלא יהיה בלעגן ושיתפללו עמו רק בחורי ישפ"א , והוסיף הרי זה רק השנה ולא כל פעם שנה הבאה יבוא משיח וכבר לא יהיה יארציט ואם ח"ו כן יהיה יארציט מי אמר שאחפוף להתפלל כאן אולי במקום אחר.

כשאד"ש היה ילד קטן אמר בציווי אביו מה נשנתנה בליל הסדר ובאמצע נתקע ולא ידע להמשיך והתחיל לבכות בכי תמרורים , אמר לו אביו הא"א אל תבכה עוד יבוא זמן שכל מילה היוצאת מפיד תהיה חשובה בשמים וישמעוך שם טוב.

סיפר להרי"ם (כשהיה עדיין ראש ישיבה) כמה גדול כחה של תשובה , שפעם כשהיה עדיין ילד קטן והיה אוהב להסתכל על האנשים שהיו באים לגור ראה אדם ופניו היו נראים כמלאך ושאל את אביו מיהו אותו אדם ? ושלח אביו את י.מ. בן רמ"ב לראות מה אומר הילד ולא מצא אותו ואמר לו שפעם הבא שיבוא יקרא לו ויראה לו אותו , וכשהגיע אותו

אדם קרא לגיסו וגיסו אמר לא"א על מי הכוונה , ואמר הא"א אהר האט גיט צו גיטרופן , וכשהיה כבר אד"ש בא"י סיפר לו פעם אליהו כי טוב שהוא התפלל בשטיבל גוראי והיה שם קומדנט עם חברה והיה תקנה כל ע"ש לבוא וללמוד בשטיבל כמה שעות לפני שבת , ופעם באמצע שיושבים ולומדים הגיע הוילדער קוזניצר ודפק על הבימה ואמר שהוא זקוק לשני אברכים חזקים וכולם השתתקו והסתכלו מה יאמר הקומדנט , והוא הסכים שאחד ילך וזה היה אליהו כי טוב , והבטיח שהוא יחזור עד כגוונא , והלך עמו הרבה מאוד ובדרך אמר לו אנחנו נגיע למקום מסוים וכשאני ירמו לך על אדם מסוים תתפוס אותו בצד אחד ואני בצד שני ונלך ולא תשגיח אפי' אם יצעק , והגיעו לתאטראון ואנשים נכנסים עם הכרטיסים ופתאום רימו הקוזניצר על איזה אדם ושניהם תפסו אותו והלכו והוא צעק שחבל שהוא כבר קנה כרטיס ולא עזר לו כלום , והביאו אותו לשטיבל של הקוזניצר ואני חזרתי לשטיבל בדיוק שאמרו כגוונא , ולאחר זמן הגיע עוד הפעם הקוזניצר לגערר שטיבל וקרא לי והמתין אותו יהודי בחוץ והיה נראה כחרדי גמור ובכה והתחנן אני רוצה להישאר אצלך , ואמר הקוזניצר אני עושה מגוי יהודי אבל מיהודי לחסיד זה עושים בגור תהיה איתם והם יקחו אותך עמם לגור. ושאלו אד"ש אולי אתה יודע את שמו של אותו אדם ואמר לו והתברר שזה אותו אדם שהיה נראה לאד"ש כמלאך .

הא"א אמר פעם על משהו שהוא חסיד , והלך אד"ש כשהיה ילד לברר עליו ולא שמע שום דבר מיוחד , ושאל את אביו על-כך ? ואמר לו אביו שהציע לאותו יהודי עיצה במסחר ולא הצליח המסחר והפסיד הרבה כסף וממשיך לבוא אלי זה נקרא חסיד!

י. בקר סיפר שאד"ש היה עדיין ראש ישיבה והיה לו (לי. בקר) שלישיה ובחדש השמיני אמרו הרופאים שצריך לנתח דחוף ואם לא ח"ו ימתו וגם האמא תהיה בסכנה וצלצל לאד"ש ואמר שרוצה לעלות ואמר לו שלא צריך ואפשר דרך הטלי , וסיפר את כל הבעי' ואמר לו אד"ש שלא יעשה ניתוח ושיסמוך על השי"ת שיודע לבד מה צריך לעשות ולא עשה כלום ובי"ה נולדו בזמן כולם בריאים ושלמים עם אמם.

רמ"ב זי"ע סיפר לבנו שאחיו הא"א אמר לו בתחילת הפירעון שלו שרואה שיש ירידת הדורות , שבזמנו אצל השפת אמת כשהיה נכנס לביהמ"ד כולם היו בורחים שכ"א הבין שאינו ראוי שהרבי יראה את פניו , ועכשיו נכנס אני לביהמ"ד וכולם דוחפים עצמם ראשונים והם בטוחים שאני רוצה לראותם.

אומרים שכ"ק אד"ש חלם שמ"ב זי"ע בא אליו ואמר לו יישר כחך ואכיר לך טובה גדולה , ושאלו ע"מ ע"י שאני מקרב נכדך ואמר לו שלא , אלא ע"י שניאות לקבל עליך עול ההנהגה , והוסיף שרצה לומר לו שבנימין אלתר כבר איננו בחיים אבל נעלם ממנו פתאום .

סיפר הרב נ.ח. אדלר חתן האדמו"ר מויזניץ זצ"ל להרי"ם שהיה בנתניה עם הלב שמחה וביקשו לבוא למאורע שעושה באיזה יארצייט והל"ש לא רצה והפציר בו ושאלו מדוע אינו רוצה לבוא ולכבדו ? וענה לו הל"ש אצלי לשבת במזרח זה כמו לשבת על גחלים , אם מוכן אתה שאשב בתוך כולם כאחד האדם אני אבוא , אבל אתה הרי תרצה שאשב בראש ולכך איני מסכים.

ועוד סיפר הנ"ל להרי"ם שנסע ג' פעמים עם הלב שמחה במטוס ובכל ה-ג' פעמים ישר בתחילת הטיסה חילק הלב שמחה פירות לכל האנשים הדתיים שהיו במטוס , וכששאלו מדוע מחלק ? ענה הל"ש מה אעשה שאני אוהב לתת לשני.

הבית ישראל התאונן מדוע הלב שמחה הולך לכל שמחה ולכל מקום, אי מטעים דארף זיין ? והתכוון לכבודו שאין זה מכובד.

שאל הבית ישראל את הרב מטשבעין מי יודע יותר ללמוד החזו"א או הרב משולם ראט ? וענה שהרב ראט יודע יותר מהחזו"א, הגיב הבית ישראל היות והיה לו התקרבות הדעת למזרחי לכן לא זכה שיהיה מפורסם כמו החזו"א ולא ידעו ממנו כ"כ.

הרבנית מאטיל לזין ע"ה אמרה לאד"ש, לאמא שלי היה טבע של נקמנות ולאבא זי"ע בכלל לא, וכל הילדים קיבלו ממנה קצת מזה, אני נוקמת בדרך כלל באחד מהמשפחה, אחי הבית ישראל נוקם ביצה"ר ועליו מוציא טבע זה של נקמנות, והוסיף אד"ש שחשב איפוא יש ללב שמחה טבע זה ? הרי הוא כ"כ רחוק מזה, וחשב אחרי שהל"ש התחיל להנהיג ששם זאת בכל המלחמות נגד כל הדברים הלא טובים שהיו צריכים תיקון בכלל ישראל אבל לפני ההנהגה באמת לא יודע.

הבית ישראל אמר פעם שהרב קוק לא היה רק נאה דורש אלא נאה מקיים, שהיה אדם ששפך קיתון של שופכים עליו באמצע דרשה ואח"כ היה צריך טובה ממנו ועשה לו הטובה ללא שום חשבון לזה שביזהו קודם לכן.

אד"ש וכן הלב שמחה אמרו טאטא זצ"ל האט מעהר גיהלטען פין קוק לגבי ר' י.ח. זוננפלד.

האדמו"ר מסאטמר זצ"ל כשהיה עדיין צעיר והיה רב בקאהל ביקש פגישה עם הא"א בעניין הרב קוק, ובא לפגישה עם הרבה אנשים, וישר שהגיע קס הא"א ונעמד לתפילת מנחה, ולאחר שהלך אמר הא"א שעשה כך משום שבאו עמו הרבה אנשים, לבסוף ביקש פגישה נוספת ובא לבדו ובידו כל ספרי הרב קוק, ומבחוץ שמעו כל הזמן את קולו של הסאטמר רב בקול רעש גדול ומפעם לפעם שמעו את קולו של הא"א בשקט, וכשיצא אמר שאינו יכול אם הא"א שכל הטענות שיש לו נגד הרב קוק מגיב הא"א ואומר מה הראי' מהספר דיברת איתו פעם אחד ? סע לארץ ישראל ותדבר עמו אולי יהיה לו תירוץ עבורך.

הרב מטשבעין אחרי ניתוח היה אסור לו לישון כמה שעות ולא ידעו מה לעשות כדי שלא ישן, ואמר מה הבעי' שישמו לו תפילין והרי אסור לישון עם תפילין, והפליגו דבר זה מאוד שהיה הטבע שלו כפוף לתורה שע"י התפילין לא ישן.

אחד סבל מסחרחורות וכאבי ראש ועשה כל טצדקי שבעולם ולא עזר כלום ונכנס לאד"ש, ושאלו אד"ש אם יושן מספיק ? וענה שכן, ושאלו אם אוכל ג' ארוחות ביום ? וענה שכן, אד"ש הסתכל עליו חזק ואמר לו איך בין דגערר רבי אין איך זאג דיר די האסט גארניש הכל דמיונות אל תחשוב ע"ז וזה יעבור. וכך היה.

היה לבקר בבית חולים עזרת נשים את הרב נתן לובארט, ואמר לו אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל יתייאש מן הרחמים, והתאונן נתן שצריך להגיע לעזרתם של אנשים, וענה לו אד"ש שזה לא נורא "עולם חסד יבנה" כך העולם שאחד צריך להגיע לטובת השני.

שאלו את אד"ש אם רוצה ליסוע לנוח ? וענה אני עצמאי, לא שכיר, יום שלא אהיה בעבודה לקבל עולם למחרת יהיה כפול אנשים, ומה יועיל החופש?

אד"ש סיפר להרי"ם שנפל באמצע התור פלורסנט על השולחן, והספיק לענות על הקויעטל, ועשה הפסקה לנקות הכל, וכשחזר לקבל העולם נכנס שוב אותו יהודי ושאל אם יש איזה

רמז בזה שנפל הפלורסנט בדיוק אצלו ? וענה לו אד"ש דער ענין איז אז דפלורסנט גיעוון רופף ולכן נפל שלא רצה שיעשה מזה ענין , וכשפנה היהודי לצאת אמר לו אין אדם נוקף אצבעו מלמטה עד שיכריזו עליו מלמעלה גם אני וגם אתה צריכים לעשות חשבון נפש.

מתתיהו ראט סיפר על הקירבה הגדולה שהיה להרי פריימן אצל הלב שמחה ושכיבדו מאוד , וביום פטירתו שאל האם אמר משהו על מקום קבורתו ? וענה מתתיהו שאמר שרוצה שיקברו דווקא בערד , והתפלא הלי"ש הרי אין בערד חלקת שומרי שבת ואייך יקברו שם ? ואח"כ אמר אולי לזה התכוון שהוא יהיה הראשון לפתוח את חלקת שומרי שבת , ושלח העסקנים שיעסקו בזה והסכים ראש העיר ופתחו חלקת שומרי שבת ושם נקבר . ובמנחה באותו היום הזיז הלב שמחה את כולם ממקומו שהיה עומד בתפילה ואמר שוין דא , צדיקים קומען אוף שבת אין אהר שוין דא אזוי שנל . והלב שמחה דיבר יותר מצידקותו ולא מהכסף שנתן לישיבה . וביארצייט שלח יין ופירות .

א.מ. סגל סיפר להרי"ם ג' לשונות של הלב שמחה על הספר ראש גולת אריאל

א' למה ילמדו הילדים בסימנר הסטוריה דווקא פאר הדור על החזו"א , גם אבי היה גדול ויכולים ללמוד גם עליו הסטוריה .
ב' יצא ספר על גדולת הלטאים בדור שלפני השואה ולא מוזכר שם מאומה התועלת שעשו האדמו"רים וזה עיות ההסטוריה וצריך לומר האמת .
ג' צריך ספר שישקף הפעילות של אבי זי"ע מה עשה עבור כלל ישראל , וגם שיוכלו ללמוד מהספר אורחת חיים .

שלח לומר להורים ששלחו ילדיהם ללמוד בישיבת נתניה שיכולים לשולחם לעמנואל ולוקח על עצמו שלא יקרה כלום . (הישיבה לא נפתחה בנתניה בגלל אינשי דלא מעלי) .

אמר להרי"ם ביום א' לא ישנתי כל הלילה אנשים מצלצלים בדברים דחופים והכל אני לוקח על עצמי ה' יעזור שיהיה לי כח .

האדמו"ר מטאלנא נכנס בר"ח אלול תשנ"ב , וכשנכנס אמר חנינא לרבי שהטאלנא בא כל ר"ח , והרבי צוה עליו לשבת , והתיישב ואח"כ התיישב הרבי .

ס.ט. חדש אלול צריכים לעשות תשובה ואני צריך תיקון ושהרבי יברך שאגיע לתיקון .
אד"ש ביטל זאת ואמר כן יש כאלו הלומדים תיקוני זהר באלול אולי לזה מתכוון , וסיפר שפעם בא סבא לשבת תשובה וטיפס מעל השורות וראהו הלב שמחה ואמר לאד"ש צדיקים גמורים נכתבים לאלתר לחיים .

ס.ט. הרבי רק רצה לחזק אותי , ולאלתר מתכוונים המשפחה הזאת של הרבי להיות מקושרים בצדיק לבית אלתר .

אד"ש מאוד נהנה מהוארט .

ס.ט. ביקש ברכה שבאים אליו אנשים והוא מרגיש שמה הוא ומה חייו שיוכל לברך .

אד"ש וכן אני .

ס.ט. ח"ו הרבי גדול אבל אני רק יש לי זכות אבות ומתי יגיעו מעשי למעשי אבותי ?

אד"ש וגם אני אותו דבר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי ?

ס.ט. איזה צי שטעל ? ופתאום הרגיש שכולם עומדים ורק הוא יושב ואמר מדוע רק אני יושב ? ורצה לעמוד אבל אד"ש גם נעמד ולכן סבא התיישב שוב כדי שאד"ש גם ישב , וסבא ביקש ברכה על רגליו .

אד"ש בירך שיהיה בריא ויאריך ימים עד ביאת משיח ועל הרגלים אמר "רגלי חסידיו ישמור", ושאל על אמיתי מה שמו? ומה הוא לסבא? וכששמע את השם אמר גם בעל מחבר הפיוט ה' ה' קראו לו אמיתי, ועל דוד אמר הוא הרי נולד ב-י' אייר יארצייט של הרה"ק ר' דוד מטאלנא וקראו לו על שמו.

ס.ט. דיבר אם הרבי משהו בענין חינוך.

אד"ש שידבר על כך עם ר' יצחק.

אד"ש ליוהו עד הדלת עד שיצא.

א. בירנשטוק נכנס יום לפני הברית ואמר שהברית נדחה מפני שהילד צהוב ואמר לו אד"ש דער וואכט נאכט איז האנט, ושלח את ח.ש. לומר שצריך לדחות הברית, וענה שוב שהוואכט איז האנט, וכך היה שירד כל הצהבת והברית היה בזמן ואד"ש היה סנדק.

שלח את הרי"ם לומר כמה דברים בישיבה א.

א' לא לפתוח חברת עד אחרי החגים.

ב' כשיהיה מנחה מוקדם באמצע הסדר שלא ירדו לביהמדר"ר ויתפללו בישיבה לא להפריע לסדר, והוסיף אני הרי רואה אותם כל יום מקרוב וזה הרבה יותר טוב.

ג' שיתחזקו בתקנות של הלב שמחה, והוסיף דרבי זצ"ל דארפט נישט האבען אַ קדיש, מזאל לערנן משניות עליו, אבל לעשות רצונו ותקנותיו בוודאי כן ולכן שיראו לעסוק בזה ולקיימם.

ד' שיראו לנצל את הזמן וחבל על כל רגע מימי הנעורים.

ה' כל טענה שיהיה לבחור הן בגשמיות הן ברוחניות שלא ישפוט לבד אלא ימסור או להרי"ם או ליצחק פיק.

היה ויכוח בין א.מ.ס. לא. סורסקי אם לכתוב כל התקופה לפני מלחמת העולם הראשונה באריכות או בקיצור שאולי ח"ו יהיה משמע שהא"א היה עסקן, וכן שזה לא יעניין, והצדיק אד"ש את דעתו של א.מ.ס. שצריך לכתוב באריכות ואין מה לחשוש שיאמרו על אביו וצריך לידע ההסטוריה מפעליו של הא"א זי"ע ואמר שמונח הרבה עמקות במילותיו של הלב שמחה על הספר שאמר שיכתבו מה עשה אויף טעוין ושילמדו אורחת חיים.

האדמו"ר הלב שמחה שהנהיג את הסטנציה וכן את נהדר אמר חז"ל לא גיזמו סתם בלשונם ואמרו גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, ולא מצאנו עוד מקום כזה הפלגה, ויש חטאים שלא חמו אפי שכינתא, יוצא שהכנסת אורחים תיקון גדול גם לכאלו חטאים.

במוצאי ש"ק לא ישן אד"ש כלל והיו טלפונים מאוחר בלילה מיקרים דחופים, ושלחה הרבנית את הרי"ם למחרת שיאמר לאד"ש שאולי צריך בלילה לנתק הטלפון, וענה לו אד"ש לקחתי ההנהגה בשביל לעזור אינני רוצה לנתק הטלפון זה ענין שביני לבין קוני וצריך אני לענות.

וביום שלמחרת קרא להרי"ם ואמר אתה דואג שאני לא ישן, אינני ישן לא בגלל הטלפונים, זה לא ענין גדול אני עונה וחוזר לישון, אינני יושן ממכתב ששלח לי אדמו"ר מחו"ל ולו ישיבה שלומדים שם גערר בחורים ששאלוני אם ללמוד כתובות פרק ראשון סוגית פתח פתוח ואמרתי להם שלא, וכותב הנ"ל שחושב שאין זה נכון ושקר גמור שבחורים שלנו לא יודעים מענינים אלו וכל בחור בן ט"ו שנים יודע הכל ומדוע שלא ילמדו זה מהגמ' והוא עצמו למד סוגיא זו עם בחורים בגיל בר מצוה, וכאב לאד"ש מאוד שיש אנשים שאוחזים בכזה מצב ולא יכולים להאמין שיש בגור דור דעה בחורים עד החתונה שלא יודעים כלום מחיו של אברך, ושלח ש. זילברשטין שיענה להאדמו"ר תשובה.

צלצל אברך לאד"ש מבוהל שבנו מאבד את הנשימה כל כמה דקות ואינו יודע מה לעשות , וענה לו אד"ש אין מה לדאוג יש לו שבר במעים וזה גורם לאיבוד הנשימה ויהיה בריא , ומרוב התרגשות שאל האברך מי אמר ? וענה אד"ש שיהיה טוב ואין לו מה לדאוג ושילך לרופא , וכן היה שהלכו לרופא ואמר כדברי אד"ש שזה רק שבר במעים.

נתן \$ 005 להוצאות בית המדרש ביארציט של אמו הרבנית פייגא מינטשא ואמר סאיז נישט מתן בסתר.

לא הרגיש טוב ביום ג' י' אלול וביקשהו שלא ירד למנחה ושלא יקבל עולם ולא הסכים בשום אופן ובא במסירות נפש למנחה וקיבל עולם כרגיל.

טדי קולק ראש עירית ירושלים רצה לבוא לרבי ודחה כמה פעמים וביום הנ"ל נתן אישור שיכול לבוא ואמר להר"ם יום זה טוב להכניס כזה אדם שהרי אני לא מרגיש טוב ולא אצטרך להאריך.

וטדי שאל מה אומר האדמו"ר מגור על התופעה שכח השמאל גובר בירושלים ? וענה לו אד"ש כתוב בספרים שלנו שיש הרבה סוגי יצרים באדם אבל רובם צריכים כ"מ דברים כדי שיוכלו לקיימם , למשל אדם שיש לו יצה"ר של גניבה צריך להיות בשביל זה בבית הזולת ולקחת חפץ של הזולת , וצריך המימצאים לגנוב שלא יהיה שם שוטר או סתם אדם אחר , וכן בכל היצירות השפלים צריך הרבה דברים כדי שיוכלו להתקיים , יצר אחד אינו צריך כלום ובכל זמן ובכל מקום ובכל דבר אפשר לעשותו בקלות זה יצר המחלוקת , שנאה לשון הרע ורכילות , וזהו בסך הכל הענין אנשי השמאל הם אנשים ריקים מכל תוכן ואין להם שום ענין אלא שמחפשים על מי לצעוק ועם מי לריב , ולכן שיש בירושלים חרדים שמים עליהם המחלוקת , וסך הכל צריך ראש העיר לתת תודה לדתיים ולדאוג להם שלולי הם כבר מזמן היו מפנים את כל האבנים לעברו של ראש העיר. הוא מאוד נהנה ואמר בהתפעלות לעמוס בר חיים שהיה עמו אתה שומע עמוס התשובה ניצחת שעונה האדמו"ר. (כ"ז סיפר אד"ש להר"ם)

ס.ט. נכנס ב-י' אלול תשנ"ב

אד"ש ציוהו שלש פעמים לשבת דרבי זאל זיצין.

ס.ט. מסרב לשבת , והזכיר את שכטר מבית וגן שצריך רפואה (יענע מעשה).

אד"ש אוי ויי , בתוך שאר חולי ישראל.

ס.ט. הזכיר המעשה מבאין על החולה שרצו שיברך.

אד"ש ביטל הענין וברך.

ס.ט. הזכיר יום הולדת ה-68 לברכה.

אד"ש בירך.

ס.ט. הזכיר את אבא שיש לו אבנים בכליות. וסובל יסורים.

אד"ש אבנים אַ גיטע אבנים יש לו הרי בנים טובים גאלצנא קינדר (ועשה אם הידים תנועת התפעלות) איצה , ליבל , מוטל , ליבל איז אַ שטיעלה עובד ה' , אַ בהלטנא , אהר בהעלט זאך פון זיידען אויך , והוסיף שטייט אל תקרי בניך אלא בוניך ובמ"א נאמר "ארץ אשר אבניה ברזל" אבניך שהאבנים הכוונה לבנים.

אד"ש סאיז אַ גרויסע יארציט (הכוונה לר"פ מקוריץ)

אד"ש איני מרגיש היום טוב ומצונן מאוד אני רוצה ברכה שאהיה בריא ויהיה לי כח להנהגה שקשה מאוד.

אד"ש בירכו על יום ההולדת באריכות ימים ושנים ובריאות , ואמר תרגום יונתן וכן גמ' ירושלמי בחר לך אנשים שעמלק היה מכשף ובחר דווקא בכאלו שיש להם יום הולדת ואז יש להם מזל ואינם נופלים , ורואים כמה גדול יום הולדת.

ס.ט. הזכיר את י.ד.מ. לשידוך שהיה לו באותו יום יום הולדת.
אד"ש השידוך כבר נמצא שהרי כתוב ארבעים יום קודם יצירת הולד מכריזים בת פלוני לפלוני, וצריך רק ברכה שימצא הנכון ויגיע הזמן.

ס.ט. שאל את הרבי האם מכיר את יחיאל ?
אד"ש יוא ליבל'ס בחור אהר איז אין ישר"ץ. אד"ש בירך שוב את סבא אַ כתיבה וחתימה טובה אַ גיט גיעבנשט יאהר, וסבא יצא. (אד"ש עמד כל הזמן).

ר' נתן לובארט שלח לומר לאד"ש הפסוק "כי אם זכרתני אתך כאשר יטב לך ועשית נא עמדי חסד וגוי ואמר אד"ש לומר לו שכתוב שם שיוסף לא היה צריך לסמוך על שר המשקים אלא על הרבש"ע "אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים".

י.נ. פלדמן נכנס לשאול על שם לבנו שרוצה לקרוא שמחה בונים ע"ש הלב שמחה וענה לו יוא פאר וואס נישט, והוסיף סאיז דאך באלט דער חדש דיארצייט פון הרב"ב מפשיסחה איז דאך אודאי גיט.

אד"ש אמר ל-מ.ה. תעסוק עם ילדים מהחידר ה' יעזור שתעסוק בילדים שלך עצמך.

אד"ש ענה ל-י.ג. ששאל על הרדמה כללית לילד בטיפול שנים גם לי היה אותו שאלה והבית ישראל אמר לי שאעשה הרדמה כללית רק לראות שיהיה רופא טוב, ולמה שיסבול הילד.

סיפר ד.ש. שיינפלד ששמע משלום פויגל המשב"ק של ר"א בלזר, שהיה קצת לפני מלחמת ששת הימים פחד גדול ובתחילה ירדן לא הצטרפה ואח"כ עשתה שלום עם מצרים להלחם בישראל והפחד היה גדול יותר ופגש את הלב שמחה והל"ש אמר לו אינני יודע מה כולם מפחדים, עד עכשיו שהיה רק מצרים לא הבנתי מה צריכים היהודים את סיני שזה בטוח שננצח ומה יצא לנו מהמדבר ועכשיו שירדן הצטרפה מבין אני הכל הרי צריכים את הכותל מערבי, את קבר רחל, את חברון מערת המכפלה.

בחור מישי"א חתן ביום חופתו היה צריך להכנס עם קויעטל ולא נכנס מסיבה כלשהו ושלח את הרי"ם עם הקויעטל שלו, ודובר שיכנס במיוחד כשיבוא בשבע ברכות, וכשדיבר בקו"פ ד.ח. ע"כ שלא היה ורוצה להכנס הגיב אד"ש אהר איז דאך גיוען דא, וכשדיבר ממנו שוב הרי"ם ואמר שרק הכניס בשבילו הקויעטל והוא עצמו לא היה, ענה אד"ש יוא אודאי דאס האב איך גיעמיינט.

נכנס לקו"פ חסיד סקוור מחו"ל עם קויעטל ולא כתב עיקר בעייתו שרצה לומר וחשב בלבו שזה יאמר אח"כ בע"פ, וישר שנכנס התחיל אד"ש לשאלו בענין בעי' זו והיה ממש לפלא.

על כפתורים באוזניים יש מקבלים תשובות חיוביות ויש שלא, ולאחד ענה "כפתורים היוצאים מכפתור" ואזר אומץ ושאל זאל איך מאכן צו נישט? וענה אד"ש דארפס נישט מאכן יהיה טוב כך.

כשהזכירו את א. כהן שעבר תאונת דרכים לפני חג השבועות (שהיה עדין ראש ישיבה) ענה "הרופא לשברי לב" והיה הדבר לפלא שהרי נפגע ברגלו ולא היה לו כלום בלב, אבל בסופו של דבר הבינו שנפטר מהתקף לב.

א.י. זילברברג חתן ר' ש. ליפשיץ נפגע בתאונת דרכים ושלחו את הרי"ם להזכירו בקו"פ ושאל עליו אד"ש מי הוא ואינו מכירו? והרי"ם הזכיר שעשה ברית לפני כחדש בבית המדרש

ואד"ש היה סנדק , וענה אד"ש אהר האט גימאכט הברית דארף איך שוין גארניש וויעסן ווער איז , שטייט למה רפאנו בשמיני מפני שהיא רפואה ומילה היא בשמיני , דהייבשטר וואט העלפן אהר וואט זאין אינגאנצאן געזונט!

נכנס אברך לשאול על שידוך ולפני שאמר השם וכו' רק הספיק לומר מציעים לי , ענה אד"ש תגמור זה טוב ה' יעזור , ויצא נדהם ולא ידע בנפשו מה לעשות , ולסוף התור נכנס שוב וישר שנכנס אמר לו אד"ש במאור פנים לפני שהספיק לומר משהו , שוב אתה כאן אתה הרי רוצה לומר שהנך חושב על שידוך פלוני כן זה טוב תגמור וה' יעזור.

שלחו את הרי"ם לשאול אם למחוק את הגרפ"מ אלתר מכל הקסטות של קול הדף , ושל אלעל מפני שזה לא כבוד ? וענה שלא , זה לא איכפת לי , ואמר הרי"ם ששאולים מפני כבוד הצבור , וענה אד"ש ולמה שאפסיד שיותר לא יעסקו אנשים בדברי תורת שחידשתי הרי הרבה זה כבר לא יקרה , ואמר הרי"ם שלא מתכוונים למחוק כל הדברים רק השם המלא של אד"ש רוצים למחוק , וענה אם זה קל ווארפס נישט.

הרופא אמר לאד"ש שלא ידבר כ"כ בקול והרבה , ובשבת קדש פרשת כי תצא אמר השמייעס בקול וברור וכולם שמעו , ואח"כ שנכנס בבית אמר לבנו ד.ח. רציתי לשמוע בקול הרופא שהרי ניתנה רשות לרופא לרפאות , אבל מה אעשה שאני אומר מה שנותנים ואיך שנותנים.

תקופה מסוימת שלח הבית ישראל כל יום את א. בוך לפני שפתח לקבל עולם לפני הצהרים לראות אם לומדים למטה בכולל , וכן אחה"צ לראות אם י. ניהוז כבר התחיל השיעור , ופעם לא ירד ושאלו הבית ישראל אם ירד לראות ? וענה שלא , אמר לו הב"י טיפש אתה לא מבין אם לומדים למטה אני יכול לפתוח למעלה כתוב "וידי משה כבדים" וכתוב וכי ידיו של משה עושות מלחמה אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה וכו' שאחד קשור בשני כ"ז שלומדים יש כח ברבי , וכ"ז שפתוח יש יותר כח ללמוד.

דיבר פעם הבית ישראל מאוד בחריפות נגד אנשים שעושים שמחות בפרסומת גדולה ומדוע לא מפחדים מעין הרע , ולפעמים יותר מזיק עין טובה של חבר מעין הרע של שונא , וזה היה בדיוק כשהתחתן הרב מבלי עם בתו של האדמו"ר מויזניץ שליט"א , ולאחר חמש שנים בא הבלזר להזכיר עצמו שאין לו ילדים לי"ע קרא הבית ישראל לא. בוך ואמר לו תעיד מה אמרתי לך לפני חמש שנים וזה שאין לך ילדים זה מעין הרע שהיה בחתונה.

י. מרגלית עשה שמחה וכל העתון היה מלא מברכות עליו , וא. בוך היה מכניס העתון כל בוקר ובאותו יום דפדף הב"י ואמר יוסל מרגלית ועוד יוסל מרגלית איך אנשים עושים זאת ? ואח"כ בירר היכן עושה הברית ואמרו לו שעושה באולם גדול ושלח לקרוא לו ואמר לו שיקבל ע"י לעשות השמחות אך ורק בבית ולא בפרסום , והילד הזה היה מאוד חולה ותלה הבית ישראל הכל בגלל הפרסום והוסיף שעשה גם אצל הלב שמחה קידוש ושאלו הל"ש היכן עושה הקידוש? ואמר כאן בבית המדרש, אמר הלב שמחה לא! תעשה בבית, זה יותר טוב.

אד"ש שלח את הרי"ם לעסוק בשלום בית מסובך שהאשה חכמה מאוד והתחילה לשמוע הרצאות בכיון המזרחי , ואח"כ קרא לו ודיבר כמעט שעה , ואמר אני לומד הרבה בחסידשע ספרים בכולם הן הראשונים כולם ללא יוצא מהכלל והן באחרונים וביותר עכשיו שנעשתי רבי הנני לומד בהם ותמיד היה לי שאלה הרי הרבי'ס צריכים לדבר לצבור מה לעשות ולכן מובן כל הווארטער שבאים למעשה , אבל מדוע כולם מלאים גם בדברי מחשבה מחשבת ישראל , רעיונות , האם לזה גם צריך ? והשפ"א גם מלא מזה ואפי' הבית ישראל ובא"א

מתגנבים פה ושם רעיונות זה טוב למהר"ל וכדו' ומדוע בספרים אלו ? וחשבתי שיש לכל דבר יצה"ר ואפי' שכתוב ביוה"כ לית ליה רשות לאסטוני , מסופר בגמ' שקרה הרבה פאשלות ביוה"כ ואיך יתכן כדבר הזה אלא יש בזה הרבה דרגות ואם לא למעשה נכנס היצה"ר במחשבה , ולכן לאנשים מצומצמים דברו למעשה , ולאנשים שראשם פתוח והרעיונות רצים במוחם וח"ו יכולים ליפול לדברים לא טובים גם רצו לעזור ולכן כתבו כולם גם רעיונות סתם במחשבה לתת להם במוח במה לעסוק ולחשוב ועי"ז להצילם מרדת שחת ואולי גם אני צריך לומר מזה הנה אברך זה לא ידע לענות לאשתו הוא הרי מצומצם רק מה שלמדו אברהם יוסף וזהו זה.

אד"ש אמר לשיקמן על הישיבה שדובר שתהיה בנתניה עוד לפני שידעו שיהיה בעיות , הישיבה תהיה שם אולי חצי שנה און אפשר דאס אויך נישט , ואפ"ה עבדו ע"כ , ובסופו התקיים בעמנואל.

אד"ש אמר להרי"ם יש אנשים ההופכים הפסוק "העבר עיני מראות שוא " ומבקשים העבר שוא מעיני שלא יהיה בכלל השוא ואינו כך בזה העולם היצר נמצא בכל דבר וצריך האדם לעצור עצמו מראות שוא ולא להעביר השוא מהעולם.

שאלו את אד"ש אולי לעשות תקנה לקראת החגים שלא ישכרו דירות במחיר מופרז ? וענה שעצם הדבר טוב , אבל מי אמר בכלל שצריך לשכור דירות באים נסיעה צריך להשאיר האשה בבית ולבוא לבד.

ס.ט. שאל את הרי"ם אם קיבל כבר פסק מאד"ש ? וענה שלא ולמחרת צעק עליו אד"ש על משהו מסוים שלא מסר כ"כ טוב , ונהנה הרי"ם וסיפר הדבר לס.ט. ואמר לו כתוב "יהלמני צדיק חסד" כשצדיק הולם ומוכיח זה חסד , ולמחרת התנצל אד"ש בפני הרי"ם שצעק עליו ושלא התכוון אותו , וסיפר הרי"ם את כל הסיפור עם ס.ט. לאד"ש , ונהנה אד"ש ואמר קושיא אחת יש לי על הרוח הקודש של הסבא זה הרי לא היה פסק שלא התכוונתי אותך , אבל אתה עוד תקבל פסק.

אד"ש ביקר אצל הרב פריינד ראב"ד ירושלים והתאונן לפניו נכנסים אלי מאות אנשים להתייעץ ולהתברך ואני חושב מה אני ומה חיי שאוכל לברך , הנה כאן חנינא שיף עומד לידי בבית המדרש כשלושים שנה והוא יכול להעיד שאני היום לא מתפלל שום דבר פעם הייתי יכול להוריד דמעה והיום גם זה לא , וענה הרב פריינד שעצם הדבר שבאים אנשים רבים זה עצמו נותן כח לרבי לברך וגם יש זכות אבות , ואמר אד"ש נו אז אני לוקח א"ז בתור פסק הלכה שהרב פסק שבכח הרבים יש לי כח לברך ואני סומך על פסק זה ויהיה יותר קל לענות.

אמר להרי"ם שהבחורים והאברכים כל זמן התפילה מסתכלים עליו אינני מבין הם לא צריכים להתפלל ? הרי יש מקומות שמתבלבלים מהודו לה' עוברים ליהי כבוד שיש פסוקים דומים , שישתכלו בסדור ויתפללו וקצת יסתכלו גם עלי.

הא"א ביקר רב, ואשתו נגנה במטבח ורצה להפסיקה , ואמר לו הא"א שיעזוב אותה לנפשה הרי הנגון זה החיים שלה ואנחנו יכולים לדבר בחוץ , והפ"י שבגמ' בקידושין כתוב גברי בעי חיי נשי לא בעי חיי , וזה תלוי בניגון אם קוראים בלשון בתמי' יש להם חיים , אבל אם קוראים בנוחתא אין להם חיים.

מ' שאל ביקש מאד"ש שלהרי"ם יהיה מקום כל טיש בגלריה , ואמר אד"ש איזה שאלה ומה שתראה תתן לו , זה קצת מדי הכרת הטוב למה שאני חייב לו על כל העבודות שעשה בשבילי.

נכנס אברך להזכיר אשתו שאומרים הרופאים שהתינוק לא שוכב ישר ואולי בזמן יצטרכו ניתוח , ואד"ש הגיב כן בוודאי שיעשה הניתוח וזה טוב מאוד , והיה בעיניו לפלא ואח"כ בשעת מעשה הרופאים לא הצריכו ניתוח והוא בדווקא רצה ניתוח בגלל דברי אד"ש ועשו הניתוח וגילו ל"ע גידול ברחם והבינו הנס שאם לא היה עושה הניתוח היתה האמא בסכנה.

מלמד בת"ת נכנס לשאול אם לעשות טיול לילדים שנבחנו החומר הנלמד וידעו ושאלו אד"ש וי למקומות הקדושים ? וענה שלא אלא לסאפרי בת"א , ואח"כ שלח את ד.ח. לשאול אם יסע דווקא למקומות הקדושים או לסאפרי ? וענה מה הם מקומות הקדושים חברון , קבר רחל , הרי זה היום מקום סכנה , הגליל עצמו אינו סכנה אבל הדרכים לשם סכנה , א"כ טוב באמת שישע לסאפרי זה הרי גם מא"י כל מקום בא"י מקום קדוש הוא , העיקר שישמרו הילדים ברוחניות שם ובדרך.

ביום ה' י"ט אלול ביקר אד"ש את נתן לובארט בביה"ח הר הצופים ופ. קורניק היה שם וסיפר שאד"ש הגיע בלויית ח. שיף וי. שפירא , במסדרון שאל אד"ש היכן שוכב ופ.ק. הראה להם החדר ואמר שהוא באמבטיה וכבר צריך לחזור , אד"ש אמר שלא ימהרו אותו יש לו זמן , כשהגיע עם כסא גלגלים ביקשו מהרבי לשבת מולו ולא רצה ואמר הגמ' אומרת " ואת הדרך ילכו בה " ילכו זו ביקור חולים צריכים ללכת לא לשבת , ואח"כ התיישב מולו ונשען על המקל הסתכל בפניו ואמר אפי' חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים , אל ימנע אדם עצמו מן הרחמים , כתוב שהמבקר נוטל אחד מני"ט מחוליו , וכאן שהוא כ"כ חלש אולי אפשר לקחת יותר , ח. שיף ניגש וצעק לנתן באוזן הרבי כאן והוא מברך , וענה בקול חלוש אני רואה אני רואה , אד"ש קם ניגש גם לאוזנו ואמר ה' יעזור שיהיה שנה טובה לכולם שנה טובה לך שתהיה בריא (באידיש) וירדו , במעלית אמר חנינא לרבי שנתן ענה שהוא רואה שהרבי נמצא , ואד"ש הגיב בכאב אזא מורדיקא אזנע מוח וואס האט גיועסט אזוי פיל און האנט ? כשירדו אמר י. שפירא לרבי שפ. קורניק מגיע כל יום חמישי לטפל בנתן , אד"ש הסתובב אליו ואמר בחיך אגרוסע מצוה , בפתח ביה"ח הגיע ח. פרסטר ואד"ש צחק ושאל מה אתה עושה כאן ? והזכיר עצמו שנפל וקיבל מכה חזקה ברגל , ושאלו אד"ש מה לך ליפול ואיך נפלת , אולי תלך פחות תנוח נו אתה הרי הולך בשביל אחרים וצריך אתה ללכת א"כ אין זה כלום , והזכיר לו את א.מ. רוטבלט שנפל וצריך ניתוח אבל מפחדים שא"א לעשות הרדמה מקומית רק כללית וענה אד"ש לא נורא לפעמים זה טוב כללי אין כאבים , אח"כ ניגש אדם לאד"ש להזכיר בנו שעבר ניתוח ואד"ש ענה רפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל.

נכנסו לאד"ש מחברת הצלה וברכס ונתן להם תרומה של ג' מאות שקל ולפני שעזבו אמר להם זה לא בשביל פרסומת בעתונות , ורצו להדפיס בדף ולחלק בבתי כנסיות בשבת שגם אד"ש תרם ושלחו את הרי"ם וענה אם זה יחד אם אחרים לא איכפת לי רק בעתונות לא רוצה.

נכנסו ג' בחורים קטנים שהכינו לדפוס חידושי תורה שלהם , ועלעל אד"ש בדפים ואמר דברים טובים , ושלחו את הרי"ם לשאול אם מרשה להדפיס ? וענה שלא התכוון בשעת מעשה שידפיסו אלא שזה דבר טוב שבחורים עוסקים בדבר טוב וגם באמת יש שם דברים טובים , אבל אחרי שהכינו קלינע קינדר לא נורא ושידפיסו.

אברך ממשפחה גוראית (אבא , אח) חתן אצל חסיד קרלין נכנס לעימות עם המשפחה שהוא רוצה לשלוח בתו לביה"ס בית יעקב והם רוצים שישלח לקרלין לבית ברכה , ושאלו את האדמו"ר מקרלין וענה שלא יכול לענות לבת ישראל לא ללמוד בבית ברכה , וגדלה אש המחלוקת עד מאוד , ואח"כ נפלה אשתו למשכב ותלו במשפחה שזה קפידה מקרלין ולא ידע האם להמשיך בדעתו או להכנע למשפחה שזה שאלה של בריאות . ושלח את הרי"ם לספר כל הענין לאד"ש וענה אד"ש נראה לי שהאברך צודק וא"א היום להכריח כל בת להצטמצם ולא ללמוד בבית יעקב ובכלל חשוב חינוך הילדים כפי הבנתם של ההורים ולא צריך להתערב , ואמר שצריך האברך לקבל גיבוי ויותר להכנס לחברה בגור אבל לענות בענין בריאות אשתו כשיכנס אותו אברך עם הקויעטל דענטצמאל איך וול קענן ענפרען.

אד"ש דיבר עם הרי"ם על תקנת הלב שמחה בענין האתרוגים , ואמר שנחמץ לו הלב לראות אברכים באים עם אתרוג שבזיון להסתכל עליו וע"ז הרי נאמר בהידור מצוה עד שליש , ואותם אברכים יכולים לבזבז לסעודות גדולות ולזרוק לזבל ולמה כאן לא ? ולא לזה התכוון הלב שמחה וצריך לדעת להבדיל , ואמר שיקחו ועדת רבנים עם עסקני הצרכניה ויחליטו על מחיר מסוים ועל האתרוגים , ויקחו אתרוגים טובים במחיר טוב ויקוים המצוה בהידור ולפי תקנת הלב שמחה.

אד"ש אמר להרי"ם אחרי שלקחו ממנו את הגלריה , איך ויל דיר היטעין מיט גאלדנה פפאירין זה לא בשבילך כל הבלגן.

הבית ישראל אמר לב.ק. אחרי שהיה כתוב בעתון שניצל מטביעה , פעם חשבתי שלכל סיפור אפי' שאינו אמת יש משהו נגיעה לאמת , עכשיו שהתפרסם בעתון שנצלת מטביעה ולא היה כלל כזה סיפור יודע אני שיכול להיות כתוב ומפורסם סיפור ולא יהיה לזה שמץ מן האמת.

אד"ש סיפר להרי"ם שלפני שנים רבות קרא לו הבית ישראל ודיבר איתו על אדם תמים שהסתבך קשה מאוד בחובות כספיות , ורוצה לעזור לו בסכום גדול שיצא מהסבך , ושאד"ש יאסוף את הכסף מכמה יהודים אמידים ומוכן לצאת מגדרו ויכול אד"ש לומר בשמו שיתנו סכום נכבד , כעבור כמה ימים בא אד"ש לב"י וכל הכסף בידו , אמר לו הב"י איך וויל דיר מדריך זאין ווי אזוי דארף מען טאהן , קים מארגן , ובא למחרת והב"י שם את הכסף במגירה וכעבור כמה דקות נכנס אותו אדם שהיה מוזמן לשעה זו , ואמר לו הבית ישראל בטרוניה ככה לא עושים וכך לא מתנהגים ליפול בחובות ב"א צריך להיות זהיר בפרט בעניני ממונות ובפרט בזמנים כאלו (היו זמנים קשים מאוד) רציתי לעזור לך ואין בידי היכולת , ופטרו , אותו יהודי פרץ בבכי מר על אי העזרה והתקוה שהיה לו והב"י הראה בידיו שאין לו במה לעזור , וכשהתחיל אותו יהודי לצאת מהחדר קרא לו שוב הב"י קים אהר , ואמר אם תתן לי תקיעת כף בפני ב' עדים שלא תחזור לסורך ומהיום תהיה זהיר במשנה זהירות בעניני כספים ולא תעשה כך שוב אני מוכן לעזור לך . וקרא הב"י לעוד אדם נשוא פנים ואמר הנה ב' עדים (אד"ש והאדם הנוסף) והבטיח אותו יהודי לא לחזור לסורו וכו' וכו' , ואז הוציא הב"י מהמגירה כל הכסף , אח"כ נתן לו שקית עם שקדים והיה שוה הרבה כסף שהיה מחסור ואמר קח זה לדמי בושט : ואמר אד"ש שמאותו יום עד פטירתו היה באמת נקי מכל רבב ממון.

סיפר ס.ט. שפעם היה במ"א ונתנו לו שישי בפרשת כי תבא ולא הבין הבעל קורא בקשתו להפסיק לפני הקללות כנהוג בחצרות האדמו"רים והטולנא קיבל התוכחה , וביום א' כלתה אליו הרעה היתכן כזאת בישראל לקבל תוכחה ורץ לכתובת הידועה לבית ישראל והב"י צחק מאוד ואמר אין לך מה לדאוג אני מבטיחך שלא יאונה לך כל רע , הרי הצדיקים הפכו תמיד הקללות לברכות א"כ התברכת במיטב הברכות.

ס.ט. סיפר שתמיד הבית ישראל היה מטיב לו החלומות , והלב שמחה לא היה מטיב אלא מבטל מכל וכל ואמר לו הרי החלומות שוא ידברו.

אד"ש דיבר עם בנו ד.ח. ומתוך דבריו הבין ד.ח. שיש ענין גדול שהאדם עצמו יכתוב הקויעטל בכתב ידו שהרבי רואה דברים גדולים בקויעטל ובפרט שזה כתב ידו של האדם עצמו.

י.מ. הלפגוט נכנס לבקש ברכה שהוא בעל תפילה בימים נוראים ושיהיה גילונגען ושהתפילות יעברו דרך בית המדרש , וענה לו אד"ש שיש ב' משמעות לגלונגען א' בפשטות שהצבור יהנה מהחזנות ולא תהיה צרוד באמצע ולא תזייף , אבל יש עוד משמעות שיעלה לרצון לפני הבורא יתברך שמו ויפתחו ליבות בני ישראל ותעשה התפילה מה שצריך , ראיתי משל משלחת של אנשים מבינים נקראה למלך לדבר עמו בענין נחוץ , והיה להם חשיבות גדולה שנקראו לדבר עם המלך ולא כל אדם זוכה , ובהגיע היום המיוחד הגיעו לארמון המלכות ובמסדרונות היו דברים יפים ונחמדים ועמדו להסתכל על היצירות היפות ושכחו שצריכים לבוא למלך ובנתיים המלך מחכה , והנמשל שיש אנשים שנגשים לעמוד ואומרים ב"ה הא הא וחושבים איך יפה אני מתחזן ובנתיים המלך מחכה.

אד"ש אמר להרי"ם שפעם עסק בדמותו של החזו"א וקרא עליו ספרים למד ספריו ומאוד נהנה ממנו , וחיפש הבדלים בינו לבין אביו הא"א זי"ע ומצא הבדל מענין שהחזו"א היה פרומר והא"א היה רחוק מהיות פרומר וחשב מדוע אביו לא היה פרומר ? ח"ו לומר שהיה חסר לא"א יראת שמים הוא זוכר את אביו איך ממש רעד מהו"א ספק ספיקא באיסור דרבנן וא"כ מה הטעם ? אלא שכל אחד צריך אחיזה במשהו ולאביו הא"א היה החסידות ולא היה צריך יותר לכולם , אבל החזו"א אף הייתו גדול ממש היה חסר לו החסידות ולכן אחז עצמו בפרומקייט שיעורים גדולים וכו' והסביר שחושב שכן כל הקנאים נאחזים בכל מיני כאלו דברים , קנאות למוסדות שלנו וכו' כי חסר להם החסידות ורוצים לאחוז במשהו לכן נתפסים לזה.

פ. ליצמן וי. ברודא רצו לטוס לחו"ל בענין קול הדף ולשניהם בעיות בויזה משום שהרבה זמן היו בארץ , פ.ל. נכנס לקו"פ לשאול מה לעשות וענה לו אד"ש שלא יחשוש ולא יעכב הנסיעה בגלל זה , והוסיף דער פארובלם איז די פאפיערן איינער פיערטמען איבער און מפקיקט און איינער נישט , וכך היה על פ.ל. כמו דילגו וחתמו ונסע בלא שום בעיות והשני י.ב. עשו בעיות ועכבוהו והיה צריך לשלם מסים וכו'.

הא"א היה בטבריה בקברו של התנא סומכוס , ואמר כתוב דחק סומכוס ונכנס (קידושין) שקברו דחוק שם בין שני קברים אחרים.

הבית ישראל שמע שד.ל. (השדכן) מעיר כל בוקר אנשים שמבקשים ממנו , ואמר לו תעיר אותם ויהיה לך בחיים כל טוב.

הבית ישראל אמר שהיה צדיקים שבשבת היה להם השתנות בגופם ממש.

הגיע פאקס לאד"ש מיהודי מחו"ל להזכיר עצמו ובסופו היה בקשה שאד"ש יאמר להרי"ם שיסדר לו מקום בגלריה בימים נוראים , ואד"ש שאל את הרי"ם אם יתן לו מקום ? וענה שכבר לא מחלק המקומות , שאל אד"ש ואם תאמר להם שיתנו לו מקום הם לא ישמעו בקולך ? וענה שיותר טוב שהם הבעלים לבד לחלק והם יסדרו א"ז על הצד הטוב ביותר.

ביום ד' כ"ה אלול תשנ"ב נכנס ס.ט. לקו"פ

ס.ט. מזי"ט על אירוסי הנכד.

אד"ש ברוכים תהיו אי"ה בשמחות אצלכם בקרוב.

ס.ט. דרבי זאל האבען אסאך נחת.

אד"ש נחת אמן , פון אלע ארום און ארום , פון זעך אויך , נחת טקי אותיות חתן כלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומאה , זאל טקי זאיין אזוי.

ס.ט. הגיש קויעטל.

אד"ש קרא בעיון ובירך דהייבשטער וועט העלפן אגיט גיבענשט יאהר , כתיבה וחתימה טובה , ווינש מיר אויך אַ ברכה הצלחה וכו'.

ס.ט. בירך בכל הלב את אד"ש , והזכיר את יהודא כהן המשמש.

אד"ש יוא זאין זיידה איז דאך יעצט נפטר גיווערן , אביגדור בן יהודא הכהן. וכ"כ בירך אד"ש את כל הנכדים מטולנא.

אד"ש עמד כל הזמן משסבא נכנס עד שיצא.

ביום ד' כ"ה אלול צלצלו מישליץ לשאול אם לרדת להלויתו של הרב פיקרסקי ? וענה אד"ש ל.ד. פלינקר , הגדולים ודאי שירדו הקטנים אינני יודע , הוא הרי אמר שם שיעורים בקיץ ולרבם צרכים לרדת , תענה להם שהגדולים ירדו , והקטנים שיחליטו בישיבה ההנהלה. הרי"ם צלצל אח"כ ל.ד.פ. לשאול על ישפ"א ? ואד"ש שאל את ל.ד. מי בטלפון ? וענה הרי"ם , נגש אד"ש לטלפון ואמר ר' איצה וואס אידו בדרך כלל אין ישיבה יעצט ? וענה שיש בדרך כלל שיעורים , ואמר אד"ש שלא כדאי לבטל תורה של כולם ואולי רק בני הקיבוץ ירדו ולא כל הבחורים , לצעירים יוא אַ סברא שירדו כולם אהר איז גיעוון דארט אשטיקל ר"מ.

סיפר ב.ק. להרי"ם שהבית ישראל שלחו ביחד עם עוד יהודי להיות בועדה של ישיבת א"א , והאדם השני החליט להתפטר היות והמנהל מנס לא נתן לו דו"ח כבקשתו , וכשנכנס ב.ק. לב"י אמר לו מה זאת אומרת שהוא התפטר אני הרי שמתי אותו בועדה וצריך ממני רשות להתפטר.

י.ד. פלינקר הכין קויעטל של כל הבחורים המבוגרים והכניס אחרי האירוסין ושאל אם זה זמן טוב להזכירם ? ואד"ש נהנה מהרעיון ונענע בראשו שזה זמן טוב והתיישב לקרוא כולם , ושאל על כמה אם הם גם מהמבוגרים ובאותו קטגוריה ? ולבסוף בירך כולם דהייבשטער וועט העלפן אלא גיהלופן ווערן די יאהר.

אד"ש דיבר עם הרי"ם בענין הקויעטלך , ואמר הרי"ם שאנשי הצוות של כל ישיבה רשומים בקויעטל וחשב לא להטריח ולהכנס בנפרד ויצא י"ח בזה , וענה אד"ש , יוא זייער גלאיך בתוך עמי אנכי יושבת זהו סוד ר"ה , ואחרי הרהור אמר יוצא שגם אני הייתי כתוב כל השנים בקויעטל של הישיבה בתור איש צוות , לא ידעתי שזכיתי להזכר כל שנה אצל אחי.

יהודי נכנס לשאול אם לעשות בדיקה של דור ישרים ? ואד"ש ענה שמתנגד לזה ולא אווז מזה ומאין ברודער דרבי זצ"ל האט אויך נישט גיהלטען פון דעים ולא צריך לעשות.

הרי"ם העלה דיחוי שצריך אד"ש לחתום עליו בתור שהיה ראש ישיבה ואחרי שחתם שמו כתב כוח"ט ואמר להרי"ם סאיז דאך אַ הלכה אַ משרייבט אברייב צריכים לסיים עם ברכת כוח"ט.

מעשה בחסיד סוכטשוב אצל האבני נזר שהיה לו חולה בביתו , והיה בשכנות עם השפ"א ונכנס לבקש ברכה משום שהיה מאוד דחוק , ובירכו , אח"כ נסע לרבו האבני נזר לבקש מחילה שהיה אצל רבי אחר לבקש ברכה וענהו האבני"ז העיקר שקיבלה ברכה והיא בריאה , ואמר אותו חסיד לאבני נזר שאינו מבין איזה מין רבי הוא זה שראהו לפני כניסתו לטיש בחדרו ולמד ש"ך חו"מ סימן פ"ו והיה תמוה בעיניו חסידשע רבי לומד לפני הטיש שו"ע ? ואמר לו האבני נזר אם הייתי יודע שמה שאתה אומר זה וואר (אמת) הייתי נוסע אליו ! , סיפור זה סיפר אי מהלמדים של אד"ש שהיה חסיד סוכטשוב לאד"ש, וכשאד"ש הרצה הדברים לפני הלב שמחה אמר הל"ש שאינו מאמין שהיה אמת שיודע שלא היה דרכו של השפ"א ללמוד שו"ע לפני הטיש , ואמר אד"ש לל"ש שיש לו ראוי שהוא צודק שהרי האבני"ז אמר לחסיד ההוא שאם היה יודע שזה אמת היה נוסע אליו וידוע שלא נסע לשפ"א להיות חסיד וראוי שלא למד השפ"א שו"ע לפני הטיש , ונהנה הלב שמחה מדברי אד"ש (כל זה סיפר אד"ש כשהיה עדיין ראש ישיבה להרי"ם).

א. וסרצוג ביקש מאד"ש רשות לעמוד באמריקא וינקעל , וענה לו מה צריך אתה לזה זה כבוד לעמוד שם לא ידעתי ? ועוד אתה הרי תופס כמה מקומות לא מקום אחד.

הלב שמחה בא לבקר את ר' אברהם טברניער ללא הודעה מוקדמת ומאוד נבהל ואמר שלא הכין כלום , והתכוון למיני מתיקה ומשקה , ואמר לו הל"ש מה צריכים להכין לפני שאני בא ? וענה תשובה טועה , וענה הל"ש נו זה עורך רגע אחד חרטה על העבר וקבלה על העתיד אין שוין.

אברך פלוני נכנס לאד"ש לשאול על טיפול בענין שלא יהיה עוד ילד לאשתו וענה אד"ש אם הם לא מפחדים שיעשו , ונסע לטולנא לשאול פשוט ולפני שהזכיר הענין ורק אמר שאשתו בת 14 אמר ס.ט. היא בת 04 והבן שיולד זה עוד 1 ביחד זה 14 , ולא ידע נפשו שענה לו לא לעשות הטיפול , וחזר שוב לאד"ש ולא הספיק לומר כלום אמר לו אד"ש מה באתה עוד פעם לומר שאת מפחד נו באמת יותר טוב כך על תעשה הטיפול ויהיה לך עוד ילד , וכווננו שניהם לדבר אחד. (בסוד קדושים מי יעמוד).

פעם בשעת התפילה דיברו שני יהודים והבית ישראל פתח ונגש אליהם ונתן סתירה לאדם שלישי שעמד שם , אח"כ נכנס אותו אדם להתנצל שלא הוא דיבר וענהו הב"י דבר ראשון אם מדברים על ידך כבר מגיע לך סתירה , ודבר שני להם אם הייתי מרביץ לא היו יותר באים לביהמ"ד ואתה הרי כן תבוא אפי' שנתתי לך פליק , ובכך הם קיבלו המסר שלהם והבינו טוב שלא כדאי יותר לדבר בתפילה. (י. ליברמן ששמע מבעל המעשה)

יהודי זקן מאמריקע שמע מהרב מפאבניץ ששאל את הא"א לפני חתונתו עם הרבנית פיגא מינטשא בשביל מה לו להתחתן פעם שניה ובכזה גיל ? וענה הא"א איך וויל שטעלן אַ מנהיג פאר משיח דור.

בחור הגיע מהשואה כאן בארץ והיה מתפלל יפה מאוד בהתלהבות ומתוך הסידור ואמר לו י.מ. לוין שכאן מתפללים בע"פ ומסתכלים רק על הרבי והפסיק אותו בחור להתפלל מתוך הסידור והסתכל על הרבי , ולאחר שעברו כמה ימים קרא לו הא"א (וזה היה חידוש שבקושי דיבר) ואמר לו בחור מדוע הפסקת להתפלל כ"כ טוב נהנהתי מאוד מאוד.

אד"ש שאל את הרי"ם ביום חמישי ד' תשרי תשנ"ג איך עברו ב' ימי ר"ה בטולנא ? וענה שסבא אמר שהיה מקושר כל הזמן לרבי והתכוון עליו בכל התפלות שיהיה בריא ולכח בהנהגה , וגם בטבילתו במקוה , ואמר אד"ש וואס מאכט אהר אזע רעש פון מיר.

מוהרי"א אמר בר"ה שמרגיש רעש גדול בשמים שיש בייטער חדש לדור רבי חדש והוסיף ראיתי את אבי בחלום והיה מאוד גישמיחלעט ומן הסתם בגלל זה שמרוצה מההנהגה.

אד"ש שלח ח. שיף שיזמין מנהל הת"ת ש.צ. וייס עם הועדה החדשה שמינה מ. קוזק וא. גוטליב בעשי"ת לפני מנחה, אד"ש היה מאוד ציכועכט עליו ואמר לו שידע שצריך לעשות להם פולגען לכל מילה כמו שיוצא מפיו שהם שליחיו בכל דבר, אח"כ אמר לו שיתן המשכורת לפני החג, והתחצף וטען שאין לו כסף וצעק שם מאוד, וענה לו אד"ש בתקיפות יוא הרבי נישט קאין רבי, יוא ראוי נישט ראוי, איך הייסט דא דגרער רבי איך ויל דאך אויס משכורת מחר למלמדים, ואם אין לך אני ילוח, ואמר ש.צ. שאם רוצה שילוח. לאחר מנחה נכנסו השנים להתנצל שלא אמרו כלום על חוצפתו ולא מחו, וענה להם אד"ש אתם לא אשמים רציתי לתת לכם גב שידע שמילה שלכם היא שלי והוא הבין טוב מה אמרתי, אבי זי"ע היה אגרוייסע ארץ אפיים ככתוב מה היא רחום הדבק במידותיו גם אני למדתי ממנו קצת אני מוחל לו ולא מקפיד.

קרא קויעטל מתחלתו ועד סופו הפוך, ובפעם אחרת שהגיש אברך קויעטל ישר הפכו וקרא הפוך, ופלא.

א. ברנדווין גבאי צדקה סיפר שהבית ישראל שאל אותו פעם בשמחה מדוע לא ביקשת צדקה ? ופעם אחרת שהיה קרוי לשמחה אצל הלב שמחה ורצה לאסוף אמרו לו שאין דעת הרבי נוחה מזה ושאל את פי הל"ש ואמר לו איני יודע אתה הרי גבאי צדקה אבל מצד שני יש אנשים שלא נהנים מזה, והחליט לא לאסוף, אחרי גמר השמחה עבר הלב שמחה לידו ונתן לו 02 לירות ואמר נו הרי לא אספת, והשנה בסליחות לפני ר"ה אמר אד"ש סליחות עם הבחורים בישיבה וגם הוא אמר עמהם ולא ידע מה לעשות כדעת הבית ישראל ולאסוף, או כדעת הלב שמחה ולא לאסוף, ונשאר על מקומו ולא אסף, ואחרי הסליחות נגש אליו אד"ש ונתן לו 02 שקל כמו שבזמנו נתן לו הלב שמחה 02 לירות.

ב. קורניק שאל את אד"ש ג' שאלות בענין הת"ת.

1. שנוהגים ללמוד בת"ת עד גיל 01 הגמ' ללא רש"י אלא עם פי' בע"פ, ושאל אם לשנות וכן ללמוד עם רש"י או לא לשנות ? וענה אד"ש, טוב שאתה עושה מזה שאלה, רש"י זה חשוב מאוד ולא צריך במחי יד לבטלו אבל אבי זי"ע למד איתי הרבה חומש ללא רש"י, כגון רש"י קשה ובפרט רש"י עם דקדוק, וכן גמ' היה לומד ללא רש"י, לכן אפשר להמשיך ללמוד ללא רש"י עד גיל 01 אבל שידעו שזה שאלה וצריך היתר מיוחד.

2. בכיתה ט' לא לומדים כלל לימודי חול ושאל אם זה טוב הדבר או לא ? וענה אד"ש, חשבון שהוא חיבור חיסור כפל וחילוק חשוב מאוד, וכן כתיב וכתב ודקדוק, וילדים צריכים לדעת את זה טוב, השנה שישאירו א"ז כך ויבדקו אם ילדים העולים לכתה ט' יודעים טוב כל הנ"ל זה מספיק לי ואפשר ללמוד בכתה ט' רק לימודי קודש, אבל אם לא ידעו אז צריך כן ללמוד לימודי חול,

3. לא לומדים נביא בת"ת ושאל אם לשנות או לא ? ושאל אד"ש מה אומר ר' איצה ? וענה ב.ק. שאומר שעשה מבחן כניסה לישפ"א ושאל מי היה אבנר בן נר ורובם לא ידעו, ואמר אד"ש אם כך זה לא טוב הרי לומדים הרבה גמ' ולא יכולים להבין בלא נביא ומדוע שלא ילמדו הרי זה חשוב מאוד, וגם אבי זי"ע למד איתי נביא וגם במתיבתא רצה שילמדו נביא ואם בגלל כ"מ דברים שקשה ללמוד, בכל מקום צריך לדעת איך להסתדר, ואמר ב.ק. לאד"ש שיש לצ.ק. לשון מהבית ישראל אפשר תהילים, וענה אד"ש כן תהילים זה דבר טוב ואפשר ללמוד גם תהילים אבל צריך ללמוד שאר נביאים, נביאים ראשונים.

ב.ק. סיפר שהביא שנה אחת בליל הסדר לבית ישראל ברחצה קערה עם מים לנטילת ידים ועשה הבית ישראל סימן בידו למורת רוח (ולא דיבר שהקפיד לא לדבר כלום עד הסוף לשולחן ערוך) ואחרי זה אמר לו הבית ישראל מה הבאת לי אגנאצא ויאדנע עם מים ? ולשנה אחרת הביא ברחצה הקערה של מים אחרונים ונהנה הבית ישראל מאוד .

ב. קורניק סיפר שאמר לו פעם הלב שמחה , קנו לישיבת חידה"ר מברשות לשירותים ומדוע לא מנקים בזה אחרי ההצטרפות בבית"כ הם לא יודעים פסוק בתורה " ושבת וכסית " .
ו.א.ק. סיפר בשם אברך נ. הורביץ שהוא גם זוכר שכשהיה בחור בחידה"ר יצא הלב שמחה מהשירותים ואמר אני לא מבין מארסט ארופ א מצות עשה " ושבת וכסית " נקיות הרי זה התנאי הראשון לכל הדברים הטובים .

אד"ש דיבר בטלפון בערש"ק תשובה עם הרי"ם ואמר לו שהרבנית חושדת בו שנתן כסף לש.צ.ו. לחלק למלמדים ומן הסתם הרי"ם גם סבור כך ולכן מצלצל לומר אתה והיא חושדים בכשרים לא נתתי לו מאומה הוא עשה תשובה ונתן , אתה מאמין ? היא לא מאמינה לי , והוסיף אני רוצה שתדע זה חשוב לי מאוד שיהיה למלמדים גרומער בקעשנה ברויח בכיס וילמדו בנו יותר טוב, וזה העיקר חינוך דור החדש .

הרי"ם היה צריך לעלות לשאול , ושאלו אם דחוף משום שאד"ש צריך לנוח ולא מרגיש טוב ואמר שח"ו שלא דחוף , ואח"כ שלח את בנו שכן יעלה ואמר שוב שלא דחוף וגם אמרו שצריך לנוח , ואמר אד"ש שדווקא יעלה וכשנכנס אמר לו , זיי פאשטיין נישט הם חושבים שאני עייף וצריך לנוח לא ולא , אימת יום הדין מגיע יום כפור לכן יותר טוב לי היום שתשאל כמה שיותר רחוק מיום הכיפורים ואך אווק געבן פאר דעולם , אופ געבען .

ס.ט. נכנס ביום ב' ח' תשרי תשנ"ג באמצע התור .

אד"ש קם וציוה על סבא לשבת .

ס.ט. מסרב לשבת .

אד"ש הראה מורת רוח שאינו יושב , ואמר דער טאלנא רבי דארף זאין געזונט , איני מסכים למה שנראה חלוש ובלא כח .

ס.ט. לכן אני בא לכאן לקבל ברכת הרבי לשנה טובה ולבריאות וכח .

אד"ש המתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה הרבי יברך אותי וממילא יבורך גם הוא .

ס.ט. הציג את נכדו י.ד.מ .

אד"ש איך קען אהם .

ס.ט. הציג את י.כהן

אד"ש נוטל חלק בראש .

אד"ש בירך את סבא בגמר חתימה טובה אגוט יאהר ויצאו .

הרי"ם הכניס קויעטל בשביל אברך חשוב מחו"ל שצריך הרבה שנים לישועה בבנים , ולא ענהו שום דבר , ואמר הרי"ם מן הסתם ירצה אותו אברך לשמוע תשובה , ואמר אד"ש לא ידעתי ששמו גם מאיר אהר וועט האבין אלכטיקע ישועה .

כשהיה עדיין ראש ישיבה אמר לאברך ש-02 שנה לאחר החתונה לא היו לו ילדים לעשות טיפול מסובך , וכשהתפלא הנ"ל אמר לו הרבה אנשים ניושעו אצלי גם אתה תיושע . וכך היה .

י. ברוידא היה לפני שמחה וכשהיה אצל הלב שמחה אמר לו הרבי שיש לו תאומים , ובלידה יצא אחד לבד ואמרה היולדת שיבדקו טוב אולי יש עוד אחד היות והרבי כך אמר , וצחקו ממנה ופתאום הרגישה כאבים ובדקו וראו שיש באמת עוד ילד וכל הרופאים הודו בפליאה על המופת של הל"ש. והם היו קטנים מאוד ואמר הרבי שיהיו עוד גדולים ואין מה לחשוש.

ש.ביאלסטוצקי סיפר שהיה בחנוכה לעכט אצל האמרי אמת והסתכל עליו כל הזמן , ואח"כ קרא לו הבית ישראל ואמר לו אתה מסתכל רק על אבי , מדוע ? צריכים קצת על אבי , קצת על הנרות , וקצת גם עלי , וכשנכנס אחרי שנים כשהבית ישראל כבר הנהיג אמר לב"י דאס וואס די האסט גיזעקט קיקען אויפ מיר ממימענט יעצט ונהנה הב"י מאוד.

אמר לאחד ששאל על כפתורים באוזן שזה הרי לא יועיל , אבל שיעשה בהצלחה ומאוד הסתפק בפ"י התשובה ונכנס שוב לשאל , וענה לו הרי אמרתי לך לעשות ובפרט שבדיר און שטוב ויל מעהן מאכן , וכך היה.

אברך נכנס לאד"ש על קניית ומכירת דירה ממש לפני יוה"כ , וענה לו בדיוק עכשיו לפני יוה"כ שאלה על דירה , וענה שיש לו עכשיו קונה וענה לו גם לי יש קונה , לקונה עבדיו בדן.

אברך מבוגר נכנס עם קויעטל יומים לפני יוה"כ וענהו רק על החצי ראשון של רוחניות ועל החצי השני שאלה בענין ממון לא ענה , ואמר האברך שיש המשך בקויעטל , וענהו אד"ש במחזור שלי גם כתוב עוד המשך.

נכנס אברך ואמר תורה שלמה שצריך ליסוע ליוה"כ ויחזור ליו"ט סוכות וצריך ליסוע שוב וכו', וענהו אד"ש בעברית מצידי אתה יכול ליסוע מעכשיו ועד ר"ח חשון.

שלחו קויעטל עם הרי"ם לפני יוה"כ מעשה נורא באחד שחלה בעינים , הציץ רגע כמימרא בקויעטל ואמר נישט יעצט , ורק אחרי יומים שלח את י.ד.פ. לומר להרי"ם שרצה לבקש עליו ה' ירחם עליו.

דיבר עם הרי"ם על החתימה שלו בשיקים של קול אריה שחושב להפסיק לחתום ולתת זכות החתימה לבנו ד.ח. אבל מצד שני חושב כתוב " אשרי משכיל אל דל " ומן הסתם שמח האדם חוץ מקבלת הכסף עצמו גם מעצם תשומת הלב של הרבי בזה שכותב לו שיק , ואם לא יחתום איך יתקיים הפסוק , ועוד האדם יחשוב למה לד. לדעת שאני במצב קשה ומה שא.מ. סגל חותם הוא נראה זקן ומראיין אנשים זקנים בענין הספר על אבי ואנשים מתיחסים אליו כזקן אבל דניאל ? ולבסוף קבע שיעבור זכות החתימה לד.ח. ורק בערב פסח ור"ה שנותן מילגות לנצרכים ימשיך לחתום לקיים " אשרי משכיל אל דל ".

אד"ש דיבר עם הרי"ם בענין זה שמתערב בשלום בית וזה עולה לו הרבה מאוד זמן איני יודע איך נהג אבי זי"ע בזה היכרתיו כאן בארץ ולא היה שייך , ובפולין בנושא זה לא ידעתי הייתי ילדון , ומאמין אני 06 אלף משפחות עוד היו קצת בעיות בשלום בית ואיך נהג איני יודע , כאן אצל אחי כולם התערבו בזה , הבית ישראל יותר כאדם רגיל לפרטי פרטים , הלב שמחה גם התערב בזה אבל יותר כרבי רבישע תשובות , ואני לא יודע , מצד אחד אם השי"ת אמר שמי שנכתב בקודש ימחה על המים פ.מ. ודאי שמותר לו למחות שמו (שמו של אד"ש בגימטריא שמי) נו א"כ נעסוק בזה בכל המרץ.

אד"ש דיבר עם הרי"ם בענין הסעודת יארצייט של מו' אריה זצ"ל שיש כל שנה במוצאי יו"ט ואמר שרוצה דאורך אויס לבוא הרי אתה עשית כל השנים ואתה לא מאלו שפתאום ימלאו

את האוטובוס ביארצייט של בני ארי' זצ"ל אולי לא אהיה כל הזמן אבל אבוא , לא צריך כמובן פרסומא ניסא , מסתכל אני הרבה בספרו ארי במסתרים , וסייעתה דשמיא לכתוב כ"כ יפה אני היום הרי עוסק קצת בזה אומר ווארטער בשמיעס.

ובמוצאי יו"ט ראשון של סוכות הגיע אד"ש לסוכה של הרי"ם ב-02.8 , ישר שנכנס אמר שאינו מרגיש טוב איך קען גאר נישט אריין נעמן אין מאהל נאר הערן דסיום , א.מ. היתום עשה סיום מסכת תענית ואד"ש כל הזמן סקר את הקהל , כשגמר הסיום כולם נעמדו והרי"ם שאל מי יאמר הקדיש ? וענה אם הילד יכול לומר יותר טוב , הרי"ם שאל אם יאמר הילד הדרן שהכין ? ואד"ש אמר שכן , הילד אמר יפה ואד"ש אורו פניו וכל הזמן עזר לו ותיקן אותו למשל שאמר משה הרבי הוסיף רבינו , כשגמר ההדרן אמר אד"ש יפה מאוד אמרת יפה מאוד , אד"ש קם ואמר סאיז דאך דא הרבי (הטולנא רבי) ויין (היה מגש עם יין) איז דאך אלץ דא , אגוט מועד נתן יד לסבא והתחיל ללכת חזר והוציא מהשקית 2 בקבוקי יין ואמר להרי"ם שיחלק , שקדים בשקית ואמר שיחלק , שוקלדות לדוד והוסיף ליבל מיט דקינדער.

מו' י.ד. אמר להרי"ם שבדרך הלוך לפני שנסעו אמר הרבי שרוצה להביא שוקלדות וחישב שתים לדודל שלו , ולאחותו הקטנה יותר הרי לא אוכלת ובחזור אמר שמאוד נהנה מהווארט שאמר הילד והיה אצלו חידוש , הילד אמר בשם ספר בית אהרן ואני חשבתני שזה בית יצחק (איצה) סאיז פאסט פאר איצה ראויים הדברים לו לר' יצחק מנחם , והוסיף על הווארט שכתוב " שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך " יגדך לשון אגודה צי גיבנדען , ולשון קשה כגידיים שאבא שהוא קשור יותר לבן יכול לדבר עמו דיבורים קשים אבל סבא שקצת יותר רחוק כבר כתוב ויאמרו לך לשון אמירה רכה . (הווארט היה שמשה אמר בט"ו באב שאלי היה הדבור ושאלים הרי לפני זה גם דיבר עמו הקב"ה ? ועונים שעד עכשיו היה אמירה ועכשיו היה דיבור ולכאורה זה לא מובן התירוץ שהרי דיבור זה לשון קשה ואמירה יותר טוב שזה לשון רכה ? וע"ז אומר הבית אהרן שאחד שטוב עם השני יכול לדבר עמו קשה ולכן עד עכשיו שהיה משה נזוף דברו עמו באמירה רכה ועכשיו אלי היה הדיבור לשון קשה יודע שהוא היימשע .)

ביו"ט בבקר עברו כולם בסוכה לומר לחיים , יארצייט של מו' אריה , וכשהרי"ם עבר קרא לו אד"ש נתן לו מזונות ואמר איצה וינברג אגיטע פארנד.

ח.א. פרומן סיפר ששאל בעל דפוס את הא"א אם יכול להדפיס במחזור רק מה שאומרים בגור ? וענהו.

א' תאמין לי שאני אומר הכל ואינני יודע מה לא אומרים.

ב' למה לקחת ההנאה מאנשים שיכולים לדפדף ולדלג כל מה שלא אומרים בביהמ"ד ר.

ש.ג. נכנס בסוכות ואמר שאמו באנגליה ורוצה לבוא לארץ ישראל , וענה אד"ש שהיא צודקת מאוד סאיז דאך אַ סגולה לאריכות ימים " למען ירבו ימכם על האדמה " שטייט , בהצלחה , ונתן לבנו ישראל שקולד ואמר אתה כבר לא צריך לאמו אתה מחויב בכל מצוות סוכה תעשה ברכה בסוכה , למען ידעו דורותיכם.

הרי"ם היה בסוכה בביהמ"ד ושאלו אד"ש למה לא הביא גם את בנו יענקלה ? וענה שלא רצה להטריח , ונתן שקדים והוסיף חופן מלאה ואמר דאס איז ספציל פאר יענקלה , אח"כ אמר לדוד סוכת דוד , נתן לו שוקולד ואמר אתה לא צריך לאמו אתה חייב בסוכה. אד"ש אמר לאדמו"ר אחד שאסור לכתוב בחוה"מ וא"כ איך כותב הקב"ה בהושענה רבה הקויעטל ? אלא רק לטובה יכול לכתוב שזה פיקוח נפש כמו הווראט של הקדושת לוי יו"ט של ר"ה שחל בשבת שה' לא כותב רק טוב כי בשבת מותר לכתוב רק פיקוח נפש.

אד"ש סיפר להר"ם שהיה קפדה בפולין (בגור) לקבל עליה בשמחת תורה , והחליפו ג' פעמים בעל קורא בביהמדר"ר כדי שיקראו הרבה ורק כאן בארץ שהא"א היה חלוש נהגו לקרוא רק שני פעמים.

אד"ש אמר להר"ם וימ"ט חסידים עבדו הרבה על ביטול היש , היום נהיה קיימ"ל שכ"א עובד על ביטול היש של השני.

אד"ש אמר באמצע ההקפות לילד שצריכים לשמוח עם התורה גם באמצע השנה בחידור כשלומדים.

אד"ש אמר לחנינא שיף בשמחת תורה בבוקר אחרי התפלה צריכים אולי לומר הגומל שהכל ב"ה עבר בשלום.

ס.ט. בא במוצאי ש"ת לבית המדרש להקפות שניות.

אד"ש אמר לתת לטולנא רבי הקפה ורצה לתת לו הס"ת שלו הקטן שזה של היהודי הקדוש , ואמר לסבא שזה של היהודי.

ס.ט. הזדעזע ואמר שאינו ראוי וביקש ס"ת אחר גדול ואמרו לו שאד"ש אמר שיקח הקטן ולא הסכים. וכשגמר הסיבוב אמר סבא לשלומי שצריך לברך הגומל שגמר ואד"ש שמע והסתובב ועשה שיימכל.

ס.ט. אמר לאד"ש שכואב לו הרגלים.

אד"ש דוד המלך אויב גיבעטן " נר לרגלי דבריד ואור לנתיבתי " דהייבשטער זאל אהיים היטען דפיס , ואח"כ הוסיף נו סבעריט אובער סיאז גיט.

אד"ש אמר לסבא לשבת על הכסא שלו.

ס.ט. סירב.

אד"ש שאולי יצוה להביא בשבילו כסא מבפנים.

ס.ט. לא הסכים .

אד"ש לפני ההקפה האחרונה אמר לסבא טאטא ז"ל דאמרי אמת האט גיפליגט נעמן נאך אמהל בדלעצטה הקפה , ונגש שוב ורקד עם הס"ת.

מ. מנציק היה בחוה"מ עם בנו וקיבל שוקולד , ובתור המהיר בערב ש"ת עבר שוב עם בנו ואד"ש לקח שוקולד ביד לתת לו והחזיר היד ואמר הער האט שוין גיהעט.

כשהיה עדיין ראש ישיבה היה ברית בר"ה והתלכלך הטלית מדם , ובמוצאי החג עלה בעל הברית לבקש סליחה , וענה סליחה ? לא רק הטלית היתה מלוכלכת מדם אלא גם היד שלי והשארתי בכוונה בתפילה להראות לה' זכות דם הברית.

אד"ש סיפר להר"ם שזוכר פעם שהרמ"ב זי"ע קיבל כל הנערים ולמחרת היה בהפסקה מניין וקיבל שם עליה ואח"כ השתמט מלקבל עליה בביהמדר"ר בתפלה אצל הא"א , ובסעודה שאל אביו הא"א מדוע לא קיבל מ"ב אחי עליה ? וכששמע מ"ב שכך שאל בא מיד להתנצל (והוסיף שלא היה דרכו לבוא ביום לסעודה רק בא להתנצל) ואמר שהיות וקיבל פעמים עליה חשב שלא אריך (ישר) לקבל פעם ג' אבל עם הרבי רוצה יעשה מיד מנין בביהמדר"ר ויקבל עליה , ואמר הא"א שלא צריך שזה סברא נכונה. ואמר אד"ש להר"ם שגם הוא חושב לומר לחנינא שלא יתן לו כל הנערים כי הרי יקבל ב' עליות ח. תורה וח. בראשית.

אד"ש אמר להר"ם כתוב " אשר שברת " ודורשים ישר כחך ששברת , וצריך להבין מה הראי" מהמלה אשר שהכוונה לישר כח ? אלא שחז"ל אומרים אם ראית ת"ח שעבר עבירה

אל תהרהר אחריו ביום שבוודאי עשה תשובה ובודאי משה רבינו היה עושה תשובה אם המעשה שעשה לא היה טוב והיה מספיק שיאמר לו ה' פסל לך ב' לוחות כראשונים ולא להזכיר לו את העבירה שעשה שאין מזכירין לבע"ת את עברותיו ומדוע אמר " אשר שברת " סימן שלא היה עבירה אלא מצוה.

אד"ש צווה לי.מ.ט. לפני יזכור שיאמר לבחורים שישתובבו עם הפנים לאחור ולא יסתכלו לבית המדרש.

בהקפות שניות לא קיבלו הבחורים הקפה ואד"ש אמר זייערה מכובד בכבוד התורה איז מזאל זיצין אין לערנן.

סיפר י. קאפ שחתנו א.מ. פרידמן אמרו לו בביה"ח שאשתו צריכה טיפול מסוים והתעקש לשאול פי אד"ש והפרופסור הגדול התרגז ואמר שבטוח צריך טיפול ומה מבין אדמו"ר בזה , ונסע לשאול , ואד"ש ענה בשלילה , וכמובן היה ויצעקו בביה"ח וכולם היו מרוגזים עליו שהוא חסר אחריות , ולאחר 3 ימים היה קידוש ה' גדול והרופאים אמרו שאד"ש צדק ומזל שלא עשו הטיפול שהיה יכול להביא לתוצאות גרועות.

אד"ש אמר להרי"ם על אברך שצריך להפקד בזש"ק הוא הרי לומד טוב בעיון מסכתא קידושין , הוא יגיע לדף שכתוב שם כל מצוות האב על הבן וועטר גיהולפין וערן.

היה יהודי בשם רייך שנתן שו"ת תשובות הרא"ש לר"מ מרימנוב מתלמידי המגיד זי"ע וכתב ע"ז מ"מ שזה שלו וילמד בזה שיעור בעיון , ולפני פטירתו קרא לבן הנותן ואמר שהבין מאביו שרוצה זה בחזרה והחזירו לו. הרב יעקב יצחק ויסבלום זצ"ל קנה ממנו הספר והיה אצלו כל הימים וזה היה דפוס ראשון , ולפני פטירתו נתן זאת לחתנו הרב הרי"ם , והכניסו במתנה לבית ישראל זי"ע והחזיק אצלו כמה ימים ולבסוף קרא לו ואמר איך נעם נישט מתנות , מזיעט סאיז אַ אויס גיוגקט ספר , אבל למה לא השאירו טיפת דיו (שלא כתבו בפנים כלום) והחזירו להרי"ם.

לפני כמה שנים נתן הרי"ם את הספר הנ"ל במשלוח מנות לאד"ש ואמר לו אד"ש יש לזה חשיבות גדולה אצלי :

1. אין לי שו"ת הרא"ש.

2. זה דפוס ראשון והנני מחבב דפוס ראשון.

3. שייך לצדיק וקדוש כהרמ"מ ואח"כ שכב אצל אחי הבית ישראל , ורצה להחזיר הספר , אמר הרי"ם שרוצה באמת שישאר אצלו וסבר וקיבל.

להרב יעקב יצחק ויסבלום זצ"ל היה קפוטה ירושה מר' איזקל מזידיטשוב זי"ע והרבה פעמים רצה הבית ישראל לראותו ושם הידים בכיסים ושאל למה לא השאיר כלום בכיס.

וכן היה לו גם ספר סיפורים על ר' איזקל מזידיטשוב ושאל הבית ישראל ממנו את הספר וכשהחזירו אמר לו מצא חן מאוד בעיני סיפור אחד , שהיה לו שותפות עם אברך כל ערב בטור ושוי"ע ובליל יום כפור חשב האברך אין זה מתאים לבוא ללמוד בטור ביוה"כ ואחר זמן שלח הרבי לקרוא לו ושאל למה לא בא ללמוד ? והתנצל שחשב שיוה"כ וכו' וענה לו מה זה לא יום אנחנו יש לנו קביעות ובודאי נלמד כל יום , והוסיף הבית ישראל אני גם כך אינני מוותר באים ימים טובים נסיעות גדולות אינני זו מסדר יום שלי.

יונתן לנדא סיפר להרי"ם שהיה תלמיד טשבעין והלך בליל פורים לרב מטשבעין זצ"ל עם משלוח מנות ומצאו יושב ולומד בהתמדה , ושאלו מה לומד ובחן אותו , למחרת בפורים פאר טאקס נקרא לקו"פ לבית ישראל ושאלו אם הולך לרבו הרב מטשבעין וענה שהיה כבר

אתמול , ושאלו ומה עשה ? וענה שלמד ובחנו , ואמר הבית ישראל דער טשביענער רב איז אַ תוס' יוד. וכשהרצה הדברים לפני אד"ש , אמר לו אד"ש אתה יודע מה הפי' בזה ? יש אנשים שויתרו על סדר יומם בזמנים מסוימים ולא יכלו ללמוד ולכתוב כ"כ הרבה בתורה , אבל יש אנשים שלא מותרים אף יום על סדר לימודים והם גדולים כהתוס' שהספיק כ"כ הרבה וזה היתה כונתו במב שאמר תוס' יוד. (וכמו המעשה לעיל מר' איזקל מזידיטשוב).

בסוכות תשנ"ב שלח אד"ש את בנו ד.ח. לסבא טולנא שיפציר בו חזק לברכו בזש"ק וביקש גם מהרי"ם שילחוץ שלא יצא מהסבא בלא ברכה , וסבא סיפר שהיו שני נשים שהיו צריכות להושע בזש"ק , אחת היתה עשירה והשניה שכנתה היתה עניה ובאו לר' דוד מטולנא והיה צריך פרוטקציה להכנס מהרנ והעשירה בכספה פתחה הדלת ונכנסה וקבלה ברכה והשניה לא הספיקה וכבר סגרו הדלת ולא נכנסה והיתה עצובה מאוד ונתנו לה עצה שיש לר' דודל אח באותו עיר , ר"י מרחמסטריווקא שתלך אליו , ואמרה לו כשנכנסה אני האמת אגיד שרציתי להתברך מאחיד ר' דודל אבל כבר סגור שם ובאתי לכאן התחיד ר"י ואמר אחי באמת יותר גדול ממני אבל יכולה את לומר לחברתך שכל החיתולים ושאר הדברים שקנתה שתתן לך שאת תתפקדי לפניה וכן היה , וסיים סבא היום אני כמו הרחמסטריווקא אבל א"א לדעת אולי תפקד מכאן ולא ממקום אחר.

כשהיה בדיחה דעתו של האדמו"ר מבהוש היה מספר שפעם אחת ניצח את האדמו"ר מויזניץ זצ"ל שהיה אצלו נחבא ב"פ במלחמת העולם ואח"כ שלח מתנה יקרה הכרת הטוב ושאלו האדמו"ר מבהוש מה זה צריך להיות ? וענה האדמו"ר מויזניץ שזה לא ממנו אלא מאשתו , ושאלו הרי הכסף ממך מה שקנתה אשה קנה בעלה , וענהו שהכסף נמצא אצלה והיא הבעה"ב על הכסף , אמר לו הבהשער אספר לך מעשה מזקני ר' דודל מטולנא באו אליו איש ואשה במחלוקת שכ"א טוען שהשני משוגע ואינם יודעים להכריע מי באמת המשוגע ? שאל ר' דודל היכן מונח הכסף ומי מנהל את עניני הכספים ? וענה הבעל שזה אצל האשה , אמר ר' דודל אם הכסף אצלה אתה המשוגע. וד"ל.

אד"ש דיבר עם הרי"ם על שמחת תורה שצריך לתת לבחורים קצת יותר לשיר , יש להם אנרגיה למה שלא יוציאו בדברים טובים , אח"כ אמר עושים לכל דבר שיעור אבל שהשמחה תהיה בלא שיעור בלא הגבלות , אח"כ אמר שלא צריך עזרת נשים גדולה ובכלל מאוד מאוס בעיני הדבר שנשים עומדות ומסתכלות אין זה דרכנו ולא מחינוכנו כל כבודה בת מלך פנימה וצריך לדבר מזה שלא יבואו בכלל.

כתוב שמש רבינו כתב שמונה פסוקים אחרונים בדמע ומסביר השפת אמת שהכוונה בדימוע בערבוב בלא הצרוף הנכון והראי' שהרי אין אומרים שבחו של אדם בפניו , ואומר שאולי אין זה כל שבחו אלא מקצת , ואולי ביום מותו כן מותר. והקשה ע"ז הרי"ם את כ"ק אד"ש בבהעלותך כתוב שה' אמר לאהרן ומרים לצאת וברש"י שלא ישמע משה כל שבחו , וקשה שהרי משה כתבו ואין כאן מקצת שבחו אלא כולו שבשביל זה הם יצאו ? וכן לא היה יום המיתה ולא היה שם דימוע ? ואיך כתבו משה רבינו ? וענה אד"ש ע"פ מעשה מהחווה שאמר אפי' אשמע בת קול שאני צדיק גמור לא התרגש , מי יודע איך אראה בעוד דקה , ולכן שם בבהעלותך אפי' שהכל שבחים אין קושיא איך כתבו משה שלא יתרגש מי יודע מה יהיה עוד דקה אבל כאן הקושיא גדולה שכתוב שלא יהיה עוד כמשה בנבואה שכך ישאר לתמיד ולכן צריך להגיע שבדמע הכוונה לדימוע. ודפח"ח.

ס.ט. אמר שכתוב חל שם שמים על הסוכה והרי כתיב בבעל גאה אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת ? ואין שום דין שאסור לקחת מבעל גאה עצים לעשות סוכה וראי' שבסוכות

יכולים כולם להגיע לענוה אמיתית לדעת שאנחנו באמת כלום וחל שם שמים על הסוכה של כאו"א.

ר"א מפורסב אמר שיש דין בחו"מ אמר לאדם חייב אתה לי וענה הן אפי' בפני עדים יכול לומר אח"כ משטה אני בך ולא כתוב שם שדין זה משתנה בר"ה ויוה"כ שאז לא אומרים משטה אני בך , רא"י מוכחת מההלכה שמותר לעשות ווערטל בר"ה וביוה"כ.

היה מדובר פעם שהא"א יסע לכותל מערבי בשעה מסוימת והלב שמחה הקדים קצת הזמן הנקבע ולקח את אביו והחזירו, אח"כ בא הבית ישראל בשעה שנקבעה לקחת אביו ואמר לו שכבר היה ושאל את אביו אני לא בן ? וענהוהא"א מה אעשה אהר איז דא! שהיה שם כל הזמן.

ג. זילברשטיין שאל את אד"ש כשהיה עדיין ראש ישיבה , שכתוב במשנה בסוכה אמרו לו א"כ התנהגת לא קימת מצות סוכה מימך ומדוע לומר כך לאדם זקן ? וענהו אד"ש ע"פ מעשה בחסיד קאצק שנודע לו בגיל שמונים שתפילו אינם כשרים ופסולים מעיקרא והתחיל לרקוד וחשבו שח"ו נטרפה דעתו מרוב צער , והסביר להם ששמח שלכה"פ מהיום יזכה לקיים המצוה של תפילין , וזה מה שהתכוונו לומר לו שלשיטתם שסברו שפסול שלפחות מהיום יתחיל לקיים מצות סוכה.

ביום ד' כ"ד תשרי הזכיר הרי"ס את ס.ט. שחלם חלום לא טוב וקצת מפחד, וענה אד"ש מה הוא עושה עסק מהחלום הרי הוא יודע טוב מאוד איך מסתדרים בזה , בברכת כהנים אחד מסדרים הכל הוא יודע בדיוק מה לעשות בברכת כהנים. אבל בכל זאת רוצה הוא לשמוע ממני ולא יהיה רגוע תאמר לו שאמרתני בפה מלא חלמא טבא חזית וכו' שלש פעמים זאל נישט מקבל זאיין תענית זאל טרינקען והכל יהיה טוב " יאכלו ענוים וישבעו ". (סבא אמר שיודע מה צריך לכוון).

האמרי אמת זי"ע אחז מאוד מהאדמו"ר מוויזניץ בעל דמשק אלעזר ואומרים שאפי' שלח פעם אליו קויעטל , וכשנפטר אמר הא"א שלא ידע שמצבו היה כ"כ קשה ואם היה יודע לא היה נותן שיקחו אותו מזה העולם , ושאל נכדו ליבל היינא מה הסבא היה עושה ? וענה הא"א אם אתה היתה יודע אתה היתה עושה ולא אני.

האמרי אמת זי"ע לא אכל מזונות בסוכה משום ספק ברכה אם לעשות לישיב בסוכה או לא ובשנותיו האחרונות ציוה הרופא שיאכל כל שבת בהפסקה בין שחרית למסוף וכשהגיע סוכות לא ידע מה לעשות ואמר לו נכדו ליבל היינא שהסבא יעשה מזונות ואני יוציא הסבא בבירכת לישיב בסוכה , והקפיד הא"א ואמר בלשון הגמ' מאי דמבעיה לי פשיטא ליה לליבל היינא.

ביו"ט ראשון של סוכות תשנ"ג עשה אד"ש קידוש בסוכה בביהמ"ד ובירך לישיב בסוכה והיה לפלא שידוע כנ"ל שאביו לא היה עושה , ובדרך אמר לבנו עשיתי לישיב בסוכה אע"פ שלא צריך לעשות היות וחנינא אמר לי לישיב בסוכה , גדול כבוד הבריות ולכן עשיתי ברכה.

הרב ש. ברנדר היה בבליז והתיישב בסוכת הרבנית ולמד וכשנכנסה הרבנית לסוכה צעק עליה משום שלא ידע שזו הרבנית וסוכה זו שלה שהיה בחור טוב ולמדן גדול , ועשתה גיאולד אצל הרב מבליז זצ"ל שיזרוק המחוצף הזה מהחצר וענה לה אם יש לי בבליז בחור אחד שלא יודע שאת הרבנית שלי אזרוק אותו ? !

היה יהודי שהיה חשוך בנים ל"ע ותמיד שהזכיר אצל הא"א הפך הקויעטל כאומר אין מה לעשות , ופעם ראהו הבית ישראל עצוב ושאלו ע"כ ? ואמר לו את כל הנ"ל , ואמר לו הבית ישראל למה הנך כותב בקויעטל שאפקד בבן זכר , כתוב שיהיה לי זכר (דהיינו שישאר ממני דורות) וכך כתב בקויעטל וברכו הא"א ולתקופת השנה נולדה לו בת וביתו התחתנה ונולדו לה ילדים והיא נפטרה בחייו והבין האיש כוונת הבית ישראל שיהיה לו זכר שאפי' לא תשאר הבת יהיה לו זכר מנכדיו.

ס.ט. אמר בשם ר' דודל טולנא , בנגעים יש דין שדווקא הכהן חייב לומר המילה טהור או טמא , ואם הוא ע"ה בא זר ת"ח לראות ולפסוק , אבל לא נהיה כמו שאמר עד שיאמר הכהן מה שהת"ח הזר אמר לו לומר ואז נהיה האדם טהור או טמא , ולזה התכוון דוד המלך שביקש שכל העוסק בתהילים יהיה כעוסק בנגעים ואהלות שכל האומר תהילים אפי' בלא להבין מה אומר יועיל כהכהן הע"ה.

ס.ט. שמע מחסיד ישיש שהיה פריץ אצל ר' דודל טולנא ואיחר בשבת לבוא לתפלה ואחרי שחרית בא אליו ר' דודל ואמר לו איך אהבת עולם ידחה אהבה רבה ? !

אד"ש סיפר להר"ם על ר"מ מפאבניץ שהיה אדם גדול וחסיד ופעם לא קיבל תשובה טובה מהא"א על איזה צרה שהיה לו , ועלה להתחזק אצל החסיד רב"צ ובכה מאוד ואמר לו רב"צ לבכות ? ושאלו ואתה אף פעם לא בכית ? וענה שבכה בכל חייו רק ב' פעמים.

1. שלא היו לו ילדים ונדנדה לו הרבנית שיבקש ברכה מהרבי ואמר לו רבו החידה"ר אם תרצה ותבקש יהיה לך וכך עברו עוד שנים ולא נפקד ושלחתו אשתו לרבי מראדזמין ואמר רב"צ לרבי מראדזמין אני גיהולפין כי רבי החידה"ר הבטחני אבל האשה שלי עושה פיגין , ואמר לו אם הרבי בירך ודאי שאתה גיהולפין ולאחר זמן נזכר מה היה ברכתו של החידה"ר שצריך לבקש ונכנס לביהמ"ד וברכה בדמעות שליש ונפקד בבנים.

2. ששמע מהחידה"ר שאומר הערש בער נישט גיפליט אין קאצק , והוא היה חסיד כל השנים של הערש בער וכאב לו שהלך כל הימים והשעות שהסתובב אצלו לבזבזו שהבין מרבו החידה"ר שלא כ"כ אחז מהערש בער.

אד"ש סיפר להר"ם כשהיה עדין ראש ישיבה שפעם אחת כשהיה בחו"ל והתאכסן אצל י. הענדן ונהנה מאוד מהאכסניא והבטיח לו בן זכר , שהיה ל"ע חשוך בנים , ולמחרת נסעו יחדיו לר"מ פינשטיין וסיפר הנ"ל שהבטיחו לו בן ושאל און אמידל לא טוב ? וענהו אד"ש לא אני הבטחתיו בן זכר , וכשבא לארץ נקרא לקו"פ להרבה זמן לשמוע איך עבר עליו הנסיעה בחו"ל וסיפר גם לרבי שהבטיח להנ"ל בן זכר ושאלו הלב שמחה בת לא טוב ? והתעקשתי ואמרתי אבל אני הבטחתי בן זכר , וכעבור 9 חודשים צלצל הנ"ל לבשר שנולד ב"ז ואמרתי לו אל תוותר ותצלצל לרבי לבקש שגם ברכתו על בת יתקיים וכך היה שלתקופת השנה נולדה לו גם בת והתקיימו שני ההבטחות.

אד"ש סיפר להר"ם על סבו הרב מוירשוב שלא היה נקרא מן החניוקעס אבל אפי"ה הקפיד מאוד שלא לקדש על היין בליל ש"ק לפני השעה 01 ואפי' שהפריע לו מאוד כי כך נהג רבו השפ"א.

ס.ט. סיפר להר"ם שבתחילת ההנהגה של הלב שמחה נזכר וסיפר ללב שמחה סיפור שהיה בעת פטירתו של ר' דודל טולנא והשאייר נכד קטן בר מצוה ר' נחמוטשה טולנער והיה לו לר' דודל עוד אחים כהטשרנובלא והרחמסטריווקא והיה חסיד חשוב בטולנא שחשב מה אסע לכוזה רבי צעיר בן י"ג שנים אסע לאחי האדמו"ר , ובדרך חשב אני הרי זקן ושבע ימים וצריך רבי שיתפלל עלי ולא לרבי שאצטרך אני להתפלל עליו ושינה כיון ונסע לטולנא לרבי

הצעיר והתכוון לרמוז על הלב שמחה שלקח ההנהגה בגיל 08, וענה לו הלב שמחה נו אתם תתפללו כסדר עלי ואני אתפלל כסדר עליכם ויהיה טוב.

סיפר אד"ש להרי"ם שלא יכול לשכוח איך שהייתי סמוך למיתתו של אבי זי"ע בימיו האחרונים וממש לא משתי ממיטתו רגע כמימרא ופתאום שלחה אמי בגזירת כיבוד אם שארד לחדר לאכול משהו שהיה יו"ט שבועות ירדתי והתחלתי לאכול ושמאי גינזבורג המשמש דפק על הדלת והבנתי שזהו זה עכשיו הוא נפטר ודפיקה זו גרמה לי לדפיקה בלב שלא אשכח לעולם.

אד"ש אמר להרי"ם אחרי שבת בראשית, ב"ה אנייע הנהגה מהאט גיטאנץ ש"ת אבער דעיקר סאזי גיוען א רבי האט זעך מוסר נפש גיוען פאר אינץ 7 יאהר גילגען קרענק אלץ פאר אינץ, חשבתי שיהיה משהו יותר גדול שבזה נוכל להנציח שמו אבל עכשיו שאין מרגיש אני שחייבים משהו, לפחות זה (אשדוד) לא באפשרי להכריח ליסוע לכן רק אמרתי שיזכירו אבל ברצוני היה שמי שיכול שיסע לזכרו ולכבודו של הלב שמחה.

דיבר בבדיחותא עם הרי"ם ואמר לו על אשה אחת שהזכירה לשידוך ועשתה תנאי קודם למעשה שרוצה רק בעל שישב וילמד בכל זמן ובכל גיל, ואמר יש לי הצעה טובה בשבילה הרב ש"ך הוא הרי יושב ולומד בכל גיל, אבל אולי לאחרונה לא כ"כ הוא הרי עוסק קצת בפוליטיקא.

אד"ש סיפר להרי"ם שהיה תקופה שגרו ג' בניו של הא"א ביחד בגור, לבית ישראל זי"ע קנו דירה גדולה וכבר אז היה מתנהג ברביסטוה והיה צריך דלתות להכנס מכאן ולצאת מכאן, וליצחק רבינס וללב שמחה היה ב' דירות סמוכים וקיר מבדיל ביניהם, וסיפר לרבי נחמיה ברגמן שבר"ה בלילה ישבו אצל ר' יצחק רבינס חבורתו ואמר הרבה ווערטלך וצחקו מאוד והיה כבר מאוחר בלילה ופתאום דפק הלב שמחה על הקיר ואמר איצה פאר דערשטא טאג רוחניות האסט שוין יוצא גיוען !
(הוסיף סיפור זה לאחר המילתא דבדיחותא שרצה לחזור לענות על השאלה).

ביקשו מהרי"ם לשאול על זמן התפילה, משום שביקשו מחנינא ולא רצה לשאול, ואמר הרי"ם לאד"ש שביקשו הבעלי מלאכה שרוצים להיות בר"ח בתפילה, וענה לי מאוד נוח מוקדם, הפוך ב-7 זה טוב ואפי' יותר מוקדם, אולי חנינא לא יכול אני יכול לומר לו שלא צריך לבוא, זה טוב לכולם גם למלמדים ולאברכי כולל שכולם יבואו בזמן.

נכנסו כל הועדה של הת"ת יחד עם צ. קופרברג על הת"ת, ואד"ש אמר כל ילד זה ספר קודש, וכתוב שאסור להחזיק בבית ספר שאינו מוגה, בגירסא כתוב שבשתא כיון דעל על, א"כ צריכים המלמדים להשגיח על הילדים לנווט ולחנך שיהיה ספר מתוקן בלא דופי, ובפרט שעושים גם מאמצים בגשמיות לעשות טוב וצריכים לשים כוחות בזה, גם אני יעזור וישתתף. ולצ.ק. אמר, פעם הת"ת היה קטן נו הים ב"ה עולם גדול, ושאל אותו סא'ריקצעך אביסעל ? (והתכוון לרמוז לו ולא נרמז)

הרי"ם דיבר לפנה"צ על אחותנו חוה, ואמר יש לי אחות חוה ע"ש, וקטע אותו אד"ש יוא יוחנן בן חוה, ויש לה כאבים חזקים בגב כמה חודשים וראו בצילום שנשבר הברזל ששמו לה בגב בניתוח, ואמר אד"ש אַ אזנע גוף קען אמהל מקרין זאיין יכול לגרום לגידול,

והרי"ם נרעד כולו ואמר שע"ז בא להזכיר שהרופאים חוששים מגידול ממאיר , וישר אמר אד"ש לא חייב להיות , לא אמרתי שזה הכרח , לא תמיד הרופאים צודקים לפעמים יש טעות , לפעמים זה לא גידול ממאיר דהייבשטער וועט העלפין דהייבשטער וועט העלפין הרי"ם אמר שגם ליבל ומוטל עברו ניתוח וגם להם ברזל , והגיב אד"ש אזוי , איך האב נישט גוועסט אזלעכה בעלי יסורין , הרי"ם אמר שם האמא הוא ואד"ש קטע אותו יוא איך וויס הערש יענע וואך איז גיוען דא א'קויעטל ואמר את השם ג.מ.ב.ל. דהייבשטער וועט העלפין , התענין מאוד מה הם ומה מעשיהם ? והרי"ם סיפר על הנסיון של י. שלא רצה לקבל אדריכלות בביה"כ רפורמי ואד"ש הגיב מאוד בהתפעלות דהייבשטער דהייבשטער כאומר יש לו חילים בכל מקום , שאל את הרי"ם איפוא הם גרים ? וענה באפרת ושאל איפוא זה ? ולא ידע לומר , והתפלא אד"ש אַ שוועסטר אין די ביסט קיין מאהל נישט גיוען באיר ? אמר שיעשו הבדיקות עד הסוף וה' יעזור לרפואה.

אד"ש אמר להרי"ם כמה שעות האב איך גיבטשקעט מיט נתן (לובארט) אויף כל מיני זאכן גירעט , נתתי לו פעם לכתוב ספר תורה ושאלתיו מה יכון בכל שם ? ודרש לי 3 שעות ולא חזר על מילה אחת פעמים , ואחרי כמה יריעות הפסיק וירדתי מעלות רבות ונתתי למישהו לכתוב וכתב ב-3 שעות כל הס"ת.

הלב שמחה הסתובב הרבה עם נתן לובארט ואחרי שגמר אמר לנכדו נחמיה מנדל נו מתי תגדל אתה ת"ח וגאון כמו נתן ?.

א.י.ר. הוזכר ע"י הרי"ם על בנו שנכוה , ושאל אד"ש אם זה לא אחד שהיה לו הרבה עסקים עם י.מ.ט. ? וענה הרי"ם שכן , אמר אד"ש סאיז אַ סברא זאל מפייס זאיין איצה מאיר ! שבוע אחרי זה קרא להרי"ם ואמר לו גיסו של מ.ד. פשנדה היה כאן להזכיר ילד על כויה וסיפר לי על רופא ברמת גן שלא עושה השתלה רק שם משחות וזכרתי הפרטים לומר לך שתגיד לא.י.ר. אולי יועיל גם לבנו , ואמר בע"פ שמו וכתובתו ומספר הטלפון.

כשהיה הלב שמחה כבר חולה ביקש מ.ד.פ. לשאול על השוגער שלו אם לעבור צינטור ? ומתתיהו היה משמש ובקושי דיבר הלב שמחה וענה מקען נישט מאכן ולא עשו , אח"כ חברו כל המשפחה שלא היו חסידי גור שהרבי לא הבין וגם חולה וכן עשו הצינטור ונפטרה ל"ע פתאום אחרי שבוע ותלו בזה שלא שמעו בקולו.

כשהיה הלב שמחה חולה הזכיר חנינא שיף את פלינקר שהרופאים אומרים שלא יחיה ומצבו מאוד קשה , וענה הלב שמחה דרבי זאקט נישט אזוי, וחשב שלא הבין וחזר שוב שמצבו קשה וכו' וענה הל"ש שוב דרבי זאגט נישט אזוי וכך היה ובי"ה חי וקיים עד היום הזה.עד.021

בווארט של נכד אד"ש י.מ. ליפל חילק אד"ש לחיים וא.י.א. לא הגיע בידו ליד אד"ש ורצה להתקרב ושלח אד"ש דרך מישהו אחר ואמר הרי הבית ישראל הקפיד לא לתת מיד ליד !

סיפר ב. קורניק כשהיה בחור בישפ"א הגיע לבית ישראל לסעודה קצת מוקדם , ושאלו הב"י מה מיהרת כ"כ בסעודת שבת ואתה כבר כאן ? וענה שלא מיהר ואפי' ביקש עוד מנה מי. קאפ במטבח , ושאלו נתן לך ? וענה שלא , לא היה כבר , ומאז כל פעם בסעודה שהשתתף נתן לו הב"י עוד ואמר נו נעם די עסט דאך פאר אפר מאנשין ופעם קרא לו ואמר אל תקח ללב שאני מעליב אותך שאתה רעבתן אוכל כ-4 אנשים כתוב בא"א ע"ה אכילתו נגד 04 איש ויש בזה דברים גדולים שתיקן כל אכילתם כך גם אתה.

חסיד גור פתח חנות באותו רחוב שהיה חנות של חסיד אחר ופרצה ביניהם מחלוקת , והביא אותו חסיד לשון מרבו שאם לא יסגור החנות לא יוציא שנתו , ובצר לו נסע לא"א זי"ע ואמר לו הא"א בשמים יש רוצחים ? יש דין תורה אם יפסוק הרב שאין בעיה של השגת גבול היה סמוך ובטוח שלא יאונה לך כל רע לשניכם יש פרנסה וכך היה.

בנסיעה בחזור מאשדוד הזכיר ח.ש. את ס.ט. שבא במסירות נפש אע"פ שהרופא אסר עליו לבוא , והגיב אד"ש אהר טוט אזוי אלא מעל , אהר פאלגט נישט די דוקטורים רוב מאהל , סוף סוף אהר איז גירכעט , אין מזייעט אז אהר קען , אהר פירט אויס אלץ וואס אהר וויל.

אד"ש ציוה לחנינא שיף להכריז במוצאי ש"ת שכל הבחורים מכובדים בכבוד התורה בזה שישבו וילמדו כל החורף , וכשנכנס שאלו אד"ש הכרזת ? וענה שכן , ושאלו אד"ש ומי שמע אותך בכלל? נו בחור שלא ילמד בחורף יהיה לו תירוץ שהרי לא שמע את הציווי מחנינא (ממ.מנציק ששמע מי.ד.).

ביום ד' ר"ח מר חשון היה ברית אחרי התפלה והיה דוחק , אד"ש קרא לי.מ.ט. אחרי הברית בטרוניה מדוע לא עושה סדר חשבתי באמצע לעזוב התינוק לקום ולעשות סדר המוהל התאונן שלא יכול לעשות כך ברית והיה מאוד איכפת לו ולמחרת כבר היה סדר יותר טוב.

אד"ש היה אצל ש. אירנשטיין בחנוכת הבית אחרי התור , ואמר אגוטען ישוב לחיים ויצא , השכן ממול פתח הדלת ואמר לו אד"ש אַ שכן טוב הסתובב להם ואמר אהר האט גרקועגען אגיטע שכן , וכשירד במדרגות בקומה של הרי"ם נעצר שם ואמר להרי"ם בחיוך אגוטע נאכט , שכן טוב.

הרב שבדרון סיפר שפעם הא"א זי"ע היה לבקר השווער שלו הרב חיים ברוך אוירבעך והכין עוגות לכבוד הביקור , והא"א שאל אם הפרישו חלה ? וענה שכן , ושאל שוב האם הפרישו חלה ? והלך מהר למטבח לשאול וענתה אשתו שבודאי הפרישה, אבל יש עוגה אחת שאינה שלהם והלכו לשאול השכנים ששלחוהעוגה והתברר שבאמת שכחו להפריש מאותו עיסה חלה.

אד"ש אמר להרי"ם הרב ואזנר היה אצלי שאל אותי ב"ה יש הצלחה בהנהגה ? ועניתי לו ב"ה הרבה דברים שגם אני לא חשבתי עוזר ה' בהצלחה , רק בעיה אחת יש לי שאין לי לעצמי זמן , חוץ מכמה דקות בבוקר שאז יש לי זמן לעצמי לחשבון הנפש. (בשעת הטיול).

נסע פעם עם הבית ישראל זי"ע ומהחלון ראה אברך הולך עם העגלה של הילד והאשה אוחות קופסת השטריימל , צחק הבית ישראל ואמר מזכירים לי אלו את הווארט של הרב"ב " דור עיקש ופתלתול " שהגוי אוחו היין והיהודי הנר בשבת.

ס.ט. סיפר ב-ג' חשון יארצייט של ר"י מרוזין שבאחד מבניו חלם שיצטרך ללכת בגלות או לשבת בבית הסוהר עם ירצה נשמה גבוהה לבנו , ושאל פי הרבנית שלו מרת חוה ע"ה וענתה לו וואס טואט מענישט פאר קינדער ונולד לו אז השעטינער ובאמת אח"כ ישב בבית סוהר.

ס.ט. סיפר שהרש"ז מרשקוב היה תלמיד אצל הרב מסאורן ונסע פעם לר"י מרוזין וכשחזר לרבו שאלו הרב מסאורן בקפידה שמעתי שהיית אצל הרוזינער וענה לו הרש"ז בחכמה בודאי בודאי , חשבתי לעצמי שלא יהיה אכפת לרבי שאבקר אצל צדיק הדור ! אמר לו הסאורנער השקעבר רב תמיד הלך והולך בתמימות ולא יכול לאנות לו כל רע.

ס.ט. עמד בתור להכנס לר' אברהם יעקב מסדיגורא זצ"ל והיה תור גדול ובאמצע יצא הסדגור וחזר ובחזור סקר את התור ושם לב לסבא נגש אליו ואמר אוהו חשבתי בגלל הכובע הרחב שאתה רב הונגרי לכן חשבתי נו רב הונגרי יכול לחכות בתור , ועכשיו הנני רואה שזה אתה שאר בשרי והכניסו ראשון

מ. עקשטיין שמע בהלוייתו של ר' א.י. מסדיגורא מפ"ק של הבית ישראל א דריטל (שליש) וועלט איז גישטאנן אויף אהיים.

יצחק אייזנר למשפחת אייזנר המפורסמת לא הלך לו בעסקיו במסחר ונכנס לבית ישראל לקבל ברכה , ואמר לו בנח כתוב שאמרה היונה מוטב מזונות מרים וביד הקב"ה ולא מתוך וביד בשר ודם , והרי הכל משמים גם מה שביד האדם ומה החילוק ? וענה הב"י מה שאדם מתכנן לו לפרנסתו ודאי מן השמים אבל לעיננו ע"י ב"י זה הגיע , ומה שבא מהצד פתאומי לא מחושב יותר ניכר שהוא ע"י הקב"ה בעצמו ופטרו לשלום , ולא הבין מה כונתו , ובחזור לביתו באו אצלו שני אנשים וביקשהו שיעשה בורות ביניהם שהיה גם ת"ח וגם פיקח וקיבל מהם על המקום סכום עתק בשכר הבורות והבין לאלתר ברכתו של הב"י שקיבל בהיסח הדעת פרנסה.

אד"ש סיפר לי.זילברשטיין שהיו שני אחים א.ד. אייזנר וז. אייזנר ושניהם היו סוחרים גדולים ופעם אמר הא"א לרבנית מעניין שהולך טוב לאח אחד , לשני הולך פחות טוב במסחר וכן להפך , רצוני להטיב עם שניהם כאחד.

אד"ש סיפר להר"ם שהיה אצלו לביקור האדמו"ר מסלונים ואמר לאד"ש ששמע שיש הצלחה גדולה בהנהגה , וחשבתי בליבי צריך לומר בלי עין רע.

הר"ם שאל על י. רוזנטרוד למשיג בשיבת עמנואל ? וענה אד"ש הוא גיס של י.מ.ט. נו יהיה לו ממי ללמוד איך להיות משגיח , סאזי גוט פאר אהיים און פאר זיי, פאר וואס נישט מיט הצלחה.

י.מ. אלתר נכנס לאד"ש לומר שהנ"ל נהיה משגיח ואמר מהאט גינעמען יהודא והפסיקו אד"ש ואמר לו או ב"ה מהאט צו גינעמען פין מיר יהודא שפירא , וענה לאד"ש שא.י.א. יבקש בשבילו ואד"ש נהיה חזרה רציני.

יוסל דריימן חיכה לאד"ש ברחוב ע"י הבית ואד"ש אמר לו אתה עומד כאן כחוס היום אצל אברהם אבינו היה ג' אנשים וגם כאן דרי - מן , נו שם היה בשורות טובות שיהיה גם אצלך בשורות טובות.

יודל צישינסקי סיפר שהבית ישראל קרא לו ביום הראשון שנהיה משב"ק ואמר לו , יודל פין דא הנא טארגמען נישט גאר נישט ! שלא יספר כלום.

ס.ט. אמר למ. יש אנשים המצטערים מאוד מבנינים של ישיבות , מוסדות , בתי מדרשים , שנשארו בגולה כישיבת חכמי לובלין , ומתנחמים אולי כשיבוא משיח יעתקו הכל לכאן לארץ ישראל כנאמר עתידין בתי כנסיות וכו' אבל אני אוחז שהנחמה היא כבר עכשיו , מי אומר שהעיקר זה הקירות של הבית כנסת? העיקר זה הרוחניות שבדבר , ובזה שיש כאן בארץ תלמידים של ר' מאיר שפירא שאוחזים ישיבות והולכים בדרכיו כבר עכשיו נמצאים כאן הרבה ישיבות חכמי לובלין ומה יש להצטער על הנמצא שם , כהרב וואזנר בב"ב וכהרב

פלקסר בישפ"א , וכן בבתי חסידים כל חצר שהרוחניות נשאר העיקר נשאר כגור וכו' וזה הכוונה עתידין שיש כבר עכשיו א"ז ממש כאן. ודפח"ח.

אד"ש אמר להרי"ם בשם א. כי טוב שאמר בשם הא"א זי"ע על הפתגם אין דבר העומד בפני הרצון שהרי אין זה נכון ? אלא הכוונה אין דבר העומד להפריע ב"א מלרצות , אין דבר העומד בפני האדם לרצות כנאמר בספרים שיקבלו תוכחה ע"ז שלא רצו ולא ע"מ שלא עשו , והוסיף כמדומה לי שהמקור הראשון זה בחיד"א.

סיפר שמעיה טויסיג הי"ו , בחנוכה לפני 5 שנים היה בטולנא ורצה מעות חנוכה מהרבי מטולנא כנהוג לסגולה למטבע הצלחה , ולטולנא לא היה כסף , והוציא שמעיה מכיסו כסף להקנות לרבי ויתן לו חזרה , והוציא שקל ומטבע של 01 אגוי ובחר הטולנא רבי ב-01 אגוי באומרו בזה מצוייר חנוכה ויש שייכות לחנוכה סובב המטבע הלך וחזור הלך וחזור אחוז שרעפים , נתן לו בידו ואמר נו נאדעך אַ ציינריל , ולא הבין כוונתו , לא עבר שבוע ובטלי חסיד סקוורא מחו"ל באשר שמע שיש לו בירושה מכתב מהבית אהרן מקרלין ובסופו תוספת בכתב יד של האדמו"ר ר' יצחק מסקוורא זי"ע וידוע אצלם שאין בכלל בנמצא כתב יד של האדמו"ר ר"י הנ"ל , וגביר אחד נפגע בתאונת דרכים וקיימ"ל שמי שמהנה לרבי יכול להשפיע עליו חסדים , רוצה המטלפן לקנות ממנו המכתב בעד אלף דולר מזומן ! כדי שיוכל לתת לרבי מסקוורא ויהנהו ועי"ז יושע ברפואה , והסכים ונתן המכתב וקיבל עשר אלף דולר , ואז הבין את ברכתו של הטולנא שיהיה לך עשיריה , ונסע לטולנא לתת חלק מהמעשר 005 דולר וכמובן ששבא הכחיש הכל ולא זכר כלל שאמר שיזכה בציינריל , ושאלו ש-005 אין זה מעשר ? וענה שיתן עוד 005 לקרלין , ובדרכו חזרה חשב שקיבל רק תשע אלף דולר וקצת חסר בברכתו של הטולנא רבי וקנה כרטיס מפעל הפיס וזכה בשווי של 0001 דולר.

נטע ציינוריט יהודי חסידי צ"ל , קם מוקדם למחרת הבחירות באמריקא וביקש בתחנונים שיאמרו לו מי נבחר לנשיא ארה"ב , וכשהתפלאו מה לו לחסיד עם הבלי עולם הזה ? הסביר להם רוצה אני לדעת מיהו הגוי הנבחר שכולם בחרו בו ואז יאמר בשמחה ברכה בשם ומלכות שלא עשני גוי , גם כגוי זה הנבחר.

צ. ביאלסטוצקי סיפר להרי"ם שחלם אחרי פטירת הבית ישראל זי"ע ב' לילות שבא אליו הבית ישראל בחלום ודורש ממנו סכום כסף בשבילו והבטיח לו בחלום שיתן , ונכנס ללב שמחה לשאול מה יעשה ? וענה הלב שמחה הנודר בחלום אַ רבנשע שאלה פרייג רבנים און קום צריק , ושאל את הרב אלישיב והרב פיישר ושניהם צידדו שאפשר להקל אם אין לו לשלם הסכום , וחזר את פסקם לפני הלב שמחה , ושאלו מה בדיוק אמר לו הב"י בחלום ? וחזר על החלום , אמר לו ה"ש הוא הרי ביקש ממך שתתן לו נו כשיבוא לכאן בחזרה תתן לו הוא הרי בשמים אדרבא שיבוא , ופטרו לשלום , שנים אח"כ הרויח סכום אדיר של כסף והכניס ללב שמחה המעשר ואמר לו ה"ש זי"ע גוט האסט יעצט יוצא זיין דער חלום אויך , ונזכר שהסכום שהכניס היה בדיוק אותו סכום שנקב הבית ישראל בחלום.

בענין העברת הא"א מקברו להר הזיתים סיפר י.מ. סלר שהלב שמחה מאוד רצה להעבירו והתאונן הרבה ע"ז שלא יכול להעבירו שהחברה קדישא לא רצו להעביר היות שרצו הבטחה שלא יאונה להם כל רע ולא הבטיחם ואמר שבטוח לו שגופו שלם ואין כאן בזיון , וב. קורניק סיפר שהיה ביום פטירת הבית ישראל בפנים ושאל הלב שמחה איפוא נקבור אותו וענה ב.ק. שתמיד ששאלו אותו על מקום קבורה היה ממליץ על הר המנוחות , הגיב הלב שמחה אי דער טאטא אין הר הזיתים אין דזין ארגעץ אנדש מזאל ליגין אין הר הזיתים ע"י אביו.

ואד"ש סיפר להרי"ם כשהיה עוד ראש ישיבה שהרגיש שהטעם העיקרי שלא העביר הלב שמחה את הא"א היה ענין של כבוד אביו שפעם שאל ה"ש את אד"ש אם חושב שיהיה

לאביו הא"א לוייה כמו לב"י וענה אד"ש שלא חושב היות ואת הב"י כולם הכירו וכולם היו קרובים אליו אבל הא"א עבר כ"כ הרבה זמן , ואמר הלב שמחה יאך האב זייער מורא פין כיבוד אב.

וכן הזכיר אד"ש לל"ש שביוה"כ האחרון שהא"א קרא לשמאי גנזבורג ודיבר עמו בענין הקבר יצא שמאי וסיפר להם שהא"א שאלו בענין המערה אם שלמו את כל הכסף ? וכלל לא אמר שהא"א אמר שרוצה להיקבר דווקא שם וכל הסיפור שרוצה דווקא שם סיפר שמאי רק לאחר הפטירה , ודבר זה אומר דרשני.

הבית ישראל לא נתן פעם לקבור יהודי בהר הזיתים באומרו איך וויס נישט ווי לאנג האט מען קענן דארט ארויפ גיין.

מוטל גוטרמן סיפר שהיה מתפלל במנין ותיקין ואמרו תחנון ב-ג' חשון וב-ז' חשון לא אמרו ושאל הבית ישראל מדוע לא אמרו תחנון ? ואמרו לבית ישראל יארציט של ר' מאיר שפירא מלובלין , ואמר הבית ישראל בטרוניה ג' חשון יארציט פון דר' ישראל מרוזין אמרו תחנון ולא היו צריכים לומר , והיום צריכים לומר ולא אמרו.

אד"ש קרא להרי"ם לפנה"צ ואמר לו הסוד לקרוא קויעטלך איני יכול למסור לך אבל לשמוע קויעטל אתה יכול והקריא לפניו קויעטל שלם וכשגמר הפטיר חסידים זאגן נאך אַ סאיז אַ קפידה נישט אריין קוקען אין אַ קויעטל ולכן רק הקריא לפניו ולא הראה לו.

י.מ. סלר סיפר ששאלו פעם הלב שמחה מדוע גר בחיפה הרי יש תקנה לא לגור באותו עיר של ההורים ? וענה י.מ. שהוא התחתן לפני התקנה הזו , חייך הלב שמחה ואמר לפני התקנה ? לא יכול להיות זה תקנה מאוד ישנה " על כן יעזוב איש וגו'.

סיפרה הרבנית להרי"ם שאד"ש היה עדיין ראש ישיבה אמר לה שמענין תמיד שמזכירים לפניו אשה לברכה לפני לידה , אם אומר כמו שהיא האמא נולדה כך גם תוליד , נולדה בת ולא בן , ושאלתו הרבנית אז איך אתה יודע לומר כך בדיוק כשנולד בת ? וענה בתמימות אינני יודע מענין שתמיד זה יוצא כך.

והשנה בליל ט' באב היה גם כזה מקרה אצל פ. הרשנבום שאמר אד"ש מי שענה לאם יענה לבת.

היה בקו"פ רב הונגרי והתעכב קצת והיה קרוב לזמן מנחה ונכנס חנינא שיף לומר שצריך לגמור השיחה שזמן מנחה מגיע קס אד"ש מהכסא ללותו החוצה ואמר נו חנינא איז דאך אַ הונגרושע (כלומר הוא מתנהג בסדר לגביך).

ביום ד' ח' מר חשון היה הרי"ם בביה"ח עם חוי וצלצל משם אם יכול לבוא ואד"ש נגש לטלפון לשאלו מדוע לטרוח ומה לא טוב דרך הטלפון ואח"כ אמר אד"ש שיכול לבוא מתי שרוצה להוציא בזמן הלוייתו של ר' סנדר אורי אהר איז גיוען אויטער יוד , שכן , אלך קצת , יונגער זאל מען נישט אוועק גיין פון דער וועלט הרי"ם הגיע ושאלו לפרטי פרטים על חוי , ואמר שקצת מסובך ובדיקה אחת מראה נקי לגמרי , אד"ש אמר שנראה לו ויש לו הרגשה שיהיה בסוף טוב , שיאמר לצוקרמן שיעזור ויהיה טוב , הרי"ם אמר שהיא מאוד חלשה ואמר אד"ש גם לחזקים שיש כח הכל מאת הבורא ולולא שנותן להם כח איך יש כח ועוזר גם לחלשים וגם לה , הרי"ם אמר שהיא נפש יקרה ומבקש שתבריא אד"ש ענה דהייבשטער וועט העלפין נפש יקרה בודאי שמה חוה כשם אמא של סבא , הרי"ם רצה לדבר על עוד דברים שהיה צריך ואמר לו אד"ש ר' יצחק מנחם תעזוב כל העיסוקים עכשיו , אשוועסתר

איז חישיבער תראה לעזור ולעסוק בזה ויעזור ה' , ואמר על עצם הניתוח שיש אנשים שאח"כ מסתדרים בזה ולוקחים כדורים חימאים.

למחרת נכנס הרי"ם למעלה בדירה ואמר שהרופאים שח"ו המחלה ל"ע פגעה בכל העצמות כך מראה הבדיקה של מוח עצמות , אד"ש הזדעזע והגיב זה יסורים נוראים כאבים , אבל יש אנשים שגם אם זה חיים ומתפקדים הי"ת יעזור , נו תאמר אתה משהו והרי"ם אמר שרוצה שתהיה בריאה רפואות וישועות , אד"ש לא הוציא מילים אלו מפיו אלא אמר אמן.

ובאותו יום נכנס ס.ט. לקו"פ אחרי התור עם קויעטל על חוי אד"ש לקח הקויעטל והגיב א רבי געט א קויעטל ? א רבי דארף ליינען א קויעטל ! אד"ש קרא בקול מילה במילה וכשגמר נתן סבא פדיון 051 ש"ח אד"ש לקח בלא אומר ודברים אד"ש שאל זי איז קלענר פין ר' יצחק מנחם פון ליבל אויך ? וס.ט. ענה שכן , אין פון מוטל ? וס.ט. ענה שיותר גדולה , אד"ש אמר זי האט אגרויסע זיידע אויוען אין הימעל ר' דודל טולנא אהר מאכט א גרצקע דארט ! זי דארף אויך צי האבען א גזינטע זיידה , סבא אמר איך וויל תשובה טועין אד"ש ענה תשובה טועה דארף מען אלא תשובה איז זייער גוט גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם , אד"ש שאל איזה בדיקות עוברת ? וסבא ענה שלא יודע הגיב אד"ש מזאל נישט וויעסן מזאל נישט דארפען ווסען די זיידעס פון הימעל טיעהן , דער רבי דער זיידה דא האט אויך צי טיעהן היא עסקה כל השנים עם חולים צריך ה' לעזור לה בודאי , סבא אמר דעיקר איז דרבי ואד"ש ענה יוא אודאי אויך צי טיעהן , דהייבשטער וועט העלפין דהייבשטער וועט העלפין , סבא שאל אם יכול להוסיף לה שם ברכה שכתוב באברהם אבינו בפרשה והיה ברכה? אד"ש ענה זייער גוט אגוטע נאמן אברהם אבינו האט טאקי גיהאט אריכות ימים , ואמר אד"ש לסבא על יהודא שפירא פין אהיים קמען אויך נעמן א ברכה אהר איז א כהן.

הרי"ם היה לפנה"צ לשאול על שש אנשים שלא הבינו תשובות , וסיפר שאד"ש זכר כל מילה שאמר לכאור"א ואמר לו כך אמרתי וכו' ועל אחד מהם שאל ומה ענית לו ? ואמר לרבי מה ענה ונהנה אד"ש ואמר כן נכון כך התכוונתי.

אד"ש נתן שוקלד לילד קטן , והזכיר אביו שיש לו בביתו בחור בר מצוה שהולך לשיבה הוציא אד"ש עוד שוקלד ושאל אהר קען עסן ? והתפלא על השאלה ובבואו לביתו נודע לו שכל פי בנו התמלא עם פצעים ולא יכול לאכול כלום , ואחרי זמן נתרפא.

אמר לאברך ששאל אם לגור בת"א איך האלט נישט פין ת"א.

הלב שמחה אמר פעם לרבי מאלכסנדר כתוב "כי תשא את ראש בני"י א ראש צדיק הדור יש רק אחד , השאר הם רק רבעלך קטנים , וליבל סביר שהיה תמים שאל פעם את הלב שמחה אם זה נכון שכן אמר ? וחזר הרבי מילה במילה.

הלב שמחה אמר לאברך חשוך בנים להיות בשמחה , והתנצל אם יהיה לי בנים אהיה בשמחה , וענה לו הלב שמחה איך וויס נישט קאיין חשבונות אין הימעל האט מען ליב אמנטש בשמחה.

אברך נכנס ללב שמחה שקיבל הבטחה מהבית ישראל לילדים ועדין לא נושע , צחק הלב שמחה ואמר מאיין ברידער צקים האבען א דקונג.

הסטיפלא דחף פעם ברוגז אברך ואמר לו שלא יהיה לו ילדים , והלך מהר ללב שמחה בבהלה ואמר לו הלב שמחה אי אהר הערט דאך נישט (והיום יש לו ב"ה תאומות)

ואותו אברך נכנס ללב שמחה עם ספר שהוציא לאור , הניח הרבי ידו על הספר ואמר אבער נישט מיאש ווערן פון קינדער.

אצל הא"א זי"ע בשנים האחרונות הכניס אדם משלוח מנות ולא היה לו הרבה שנים ילדים והלב שמחה דחפו לבקש ברכה להפקד בזש"ק הרים הא"א את ראשו ואמר נו זאל אהר גיהולפין ווערן, וכעבור 9 חודשים נולד לו ילד.

י. גירנפלד סיפר שהכניס משלוח מנות לא"א כאן בארץ מהחברה שלו והיה אז מחלוקת ביניהם , והגיב הא"א שבקושי דיבר , נו מדארף זאך האלטען צוזמאט

מו' שאול שאל את אד"ש שאלה בענין מה , ורצה אד"ש לרמזו שלא נוח לו בשאלתו וישר שאלו על גמ' ירושלמי קושיא , כאומר תעסוק רק בתורה.

אד"ש היה ביקור בטלו אצל האדמו"ר מסלונים והיה ביחידות איתו למעלה משעה וכשיצא אמר צריכים לעשות את זה מפעם לפעם זה מועיל.

ר' יוחנן מרחמסטריווקא שאל את ר' אהרן בלזר אם לשדך בנו ר' מוטלה עם בתו של ר' סנדר אורי שהוא במקורו בעל תשובה ? ושאלו הבלזר רב היכן היא לומדת ? וענה בבית יעקב , אמר לו הבלזר בזמנים קשים של היום , כל בת הלומדת בבית יעקב נקראת בת ת"ח.

אד"ש אמר העולם חושבים שבת ת"ח העיקר זה האבא , וזה טעות הגמ' אומרת את זה על הבת שתדע אליכותיה טוב והלכות צניעות וכשרות וזה הכוונה בת ת"ח ובדרך כלל שהאבא ת"ח גם היא יודעת וזה כוונת הגמ'.

הלב שמחה אמר פעם אינני מבין הרופאים שאוחזים שצריך לספר לחולה הכל , חמישים אחוז מרפואתו של החולה זה המצב רוח טוב וזה שייך כשלא יודע מצבו הרע . ותמיד התאונן נגד זה.

מ. מרגלית היה בקו"פ ולפני שיצא אמר לו אד"ש כ"מ שהיא מרגלית שמה !

הרי"ם שאל על תשובה לא ברורה של אד"ש בענין כפתורים באוזנים שהיה משתמע לכאן ולכאן , וענהו אד"ש עניתי כך היות ובעקרון לא אוהו אני שישים כפתורים , אבל אני יודע שאשתו נודניק ותעשה לו צרות ע"ז לכן אמרתי שיעשה רק בשביל השקט בבית.

הרי"ם שאל פי' בתשובה של אד"ש על בדיקה , זה לא סימפטי יש שעושים א"ז רפו"ש , וזכר אד"ש הכל והתאנן מיהו האברך ואח"כ אמר מה אתה סברת ? והרי"ם אמר שחשב אם הוא חסיד שלא יעשה אלא יסמוך על ברכתו של הרבי , ואמר לו אד"ש גם בלי להיות חסיד זה היתה כוונתי שלא יעשה רק אם יכריחו אותו הרופאים.

אברך שנכנס לשאול אם להוריד השקדים לבנו בניתוח לאחר שסבל מזה רבות וענהו אד"ש פעמיים שלא ינתח והמצב רק הסתבך והלך ושלח את הרי"ם לשאול בשבילו , וענה אד"ש ה' יתברך לא ברא שום אבר בחנם ויש לשקדים מעלות לדוגמא קורא אני הרבה והיה סטיסטקא בזמן שהיה מחלת שיתוק ילדים בארץ וכל הילדים שלא הורידו להם השקדים לא חלו במחלה ולכן לא מיהרתי לומר לו לכרות אבר שה' עשה לילדו אבל אם המצב מתמשך ולא יכול לסבול גם זה צריך שידע שאין זה פשוט וכ"ז שמחזיק מעמד שלא יוריד רק אם לא מסתדר בשום אופן יכול לכרות ולא יהיה לו כל רע מניתוח השקדים.

הרי"ם ביקש מאד"ש לבקשת הרבנית שיעבור בדיקה כ"ש לפני נסיעתו לחו"ל והיה ספק אצל מי לעשות? רופא אחד טוב מאוד ומכיר את אד"ש משנים אבל הבדיקה רוצה לעשות רק בבית החולים, ורופא שני פחות מיוחד אבל מוכן בביתו פרטי ולא בית חולים.

ואמר אד"ש להרי"ם בדרך כלל אדם עושה חשבון שלבית חולים יש ג' חסרונות

1. הרגשה רעה מכל מה שנעשה מסביב רואים חולים מחוברים למכשירים אנשים גוססים בקושי בחיים וכדומה וכל הסובב קודר מאוד.

2. צריך הרבה לעמוד בתור כאן רשם כאן דבר אחר, אפילו ברוסיה רצו לענות אנשים הסתפקו בלהעמידם בתור ובה עינו אותם במריטת עצבים בהמתנה.

3. פינוק, אדם מעדיף מקום פרטי ושקט ממקום ציבורי וגדול.

עכשיו ר' יצחק מנחם נעביר הכל עלי

טעם ראשון - לא שייך אצלי אתה יודע מה קורה בפעם אחד שפתוח אצלי? אני מחושל מכל הצרות שנכנסים אלי יכול אני כבר להכנס לחדר מתים ולמכון שרת מבלי להתרגש, עד כדי כך.

טעם שני - ודאי לא שייך מה אם כשהייתי ראש ישיבה ר' יצחק מנחם לא נתן לעמוד בתור היום שאני מתפקד כגערר רבי ודאי.

רק טעם השלישי בגלל שבפולין לגיל זקנה של אבי זי"ע נולד פ.מ.א. וגדל מפונק לא ילך לביה"ח? אדם צריך לעבוד על עצמו וזה יהיה לי העבודה והעדיף בביה"ח.

דיבר אם הרי"ם על הת"ת ואמר שפעם חזר בנו שאול עם סימן נשיכה ביד מהמלמד אחזתי שצריך אני להפוך כל הת"ת אבל ידעתי שאני בבעיה שבני היה מופרע גדול ואם המלמד נשכו מי יודע מה קרא למלמד שלו ולכן שתקתי.

כשנולד ר' דודל רחמסטריווקא ביום הברית עלה הבית ישראל לאחל מז"ט לר"י ושתה לחיים ושאל איך קרא לו? וענה דוד, ושאל ע"ש מי? וענה ע"ש אבי ר' דודיה וע"ש הס"ק ר' דוד לייקעס, הגיב הב"י יכול אתה לומר ע"ש דוד המלך.

לשאלת הרי"ם את הבית ישראל אם לעשות לשווער שלו הקרנות? ענה סאיו גורניש אזוי לאכטיג והבין שלא לעשות ולא עשו.

ר"מ מנדברונא טייל עם בנו וראו אברך בש"ק הולך למקוה וחוזר ושאל את בנו ראית המראה? ושאל מה ראה אבי? וענה בהליכתו למקוה היה יותר לכטיג מחזירתו מהמקוה מה הפי? וענה בנו בהליכתו הלך מקיום מצוה דאורייתא ובחזירתו מקיום מצוה דרבנן, אמר לו אביו אי אלומדישע תירוץ, האמת בהליכתו הלך בלב נשבר אוי מה עשיתי ולכן זרחו פניו ובחזירתו כבר הרגיש טוב אני כבר אחרי המקוה ולכן לא כ"כ האיר.

ב. קורניק סיפר שהיה בש"ק אחרי הטיש בלילה ובאו להודיע שנולדה בת לא. נייהוז ואמר הבית ישראל לחנינא או נאך הקידוש איז דא ושיקבל עליה אע"פ שיש כאלו שמחכים עוד שבת, ולא הבין איזה עוד קידוש יש וכעבור כמה שעות נסע חנינא בעצמו לביה"ח ונולדה גם לו בת והבין כוונת הב"י אבל לו אמר הבית ישראל שיקבל עליה בשבת אח"כ.

הרי"ם נכנס יום אחד לקו"פ והיה פתוח נביא מיכה וא"א עה"ת, וגם היה הספר ונכתב בספר שהכניס לו הרי"ם (על המאמרים במודיע) וראה שבהקדמה שכתב שם על מלחמת המפרץ שלא עמדו להם בצרתם אלא הגרפ"מ יש כוכב וכתוב שם בכתב יד קדשו זה לא נכון.

אד"ש אמר להרי"ם שאינו אוחז מהרבצת יתר של המלמדים וזכור לו שראה בחזו"א שלמלמד מותר להרביץ רק אחרי שידוע בבירור לפני ההכאה שהמחדל החינוכי שלו הוא שצריך להגיע להרבצה, ואמר הרי"ם לאד"ש בשם ב. קורניק שאמר באסיפה שלא ירביצו עם מקל רק ביד שהמלמד גם ירגיש את המכה שנתן, ונהנה אד"ש.

ב. קורניק שאל את אד"ש בהיות בנו בר מצוה ב-ט"ו כסליו אם יניח ב-ט"ו חשון ואז יחסר יום אחד מחדש או שיתחיל יום קודם? וענה אד"ש גם אצלי בהנחת תפילין היה חדש חסר וציוני אבי זי"ע להתחיל יום לפני תאריך החדש כדי שאניח חדש מלא לפני הבר מצוה.

ח. שיף ביקש מהרי"ם לדבר עליו טוב בקו"פ על הצטרפותו לנסיעה לחו"ל, ואד"ש הסכים, אח"כ שראה אד"ש את חנינא אמר לו נו די האסט אגיטע חבר איצה, אביטער.

אד"ש עוד בחיי הבית ישראל שלח פעם יהודי ספרדי ללב שמחה לבקשו ברכה על בנו שלקה במחלה ברגלים ואמר לו שאם לא ירצה לשמוע שמו לרפואה שיזכיר לו טובה שפעם עשה לו, וכשבא ללב שמחה ישר קיבלו יפה ושאלו בדיוק מה מצב בנו ואמר לו שיתן לבנו לשתות רק מים מינרלים ויתרפא, וכולם צחקו עליו, אבל רצון יראיו יעשה והתרפא הילד לגמרי.

אד"ש היה לנחם אצל משפחת אורי ואמר חבל על דאבדין ולא משתכחין, וכשאמרו לו שר' נחומצה רחמסטריווקא הבטיח לו עוה"ב פעם לר' סנדר שעזר לו בימי המצור, אמר אד"ש גם אני זכיתי לראות פעם את ר' נחום זצ"ל כמה שבועות לפני שנפטר זה היה בשנות ה-צ' ובאתי עם אבי לארץ ושלח אבי שליח שרוצה לבוא לבקרו, ולא רצה ר' נחומצה ומיד לקח שני בניו אברהם דב ור' דודיה ולקחו אותו לא"א לבקרו וכשבאו כבר היה הא"א במדרגות ללכת אליו, ונחרד הא"א שהטריח עצמו לבוא, וכיבדו מאוד.

חסיד גדול איכסן בביתו ראש ישיבה גדול מליטא וכבדו מאוד בכל יום, ופ"א בא רבו לעיר ומיהר מאוד ושאלו ראש הישיבה מה לך נחפז? וענה החסיד רבי בעיר ורוצה אני מאוד לראותו, ושאלו בלגלוג מה כבר תשמע ממנו? בוא שב לימיני ותשמע דברי תורה ערבים ומתוקים, ענה החסיד מצינו בתורה ביעקב אבינו שאמר "ואבואה אילה" ושואלים אפי' קל שבקלים אינו אומר כן ומתרצים ע"ז כל מיני תירוצים, ואילו בבלעם הרשע שאמר לא אעבור את פי ה' אפי' יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב אומרים שעינו גבוהה, לכ"א מסבירים הדברים הפוכים מהפשט הפשוט? אלא סיים החסיד נמצאינו למדים לא משנה מה שומעים משנה ממי שומעים יותר טוב לשמוע מיעקב אבינו - כהרבי אפי' המלה "ואבואה אילה" ויהיה הסבר על הדברים, מלשמוע מבלעם - אתה שאפי' תאמר מילים טובים יכולים להתפרש לרע.

הבית ישראל סיפר להרי"ם בקידוש, על האפטשנר רב זצ"ל שהיה אדם גדול, ותמים גדול ולא רצה לשבת על כסא ברכבת מחשש שעטנז והתיישב על המדרגות וכשבא לעיר ונפתחו הדלתות צחקו כולם שם ברציף ממראהו ההדור שיושב על המדרגות והוא הגיב בתמימות תראו איך שכולם שמחים עמדי.

ופעם סידר קידושין והיה לכלה שם מסובך, ואמר נס שזה לא גט (שבגט צריך להיות דיוק רב בשמות) וכששמע מזה הא"א אמר זה לא מצחיק, אדם גדול לא סתם מדבר ואחרי זמן לא רב התגרשו השנים ל"ע.

ס.ט. סיפר ששמע מהבית ישראל זי"ע בס.ג. לפני השמיעס שאומר "ונפשי כעפר לכל תהיה".

ס.ט. סיפר שהבית ישראל בא אליו לביקור כשאמרו הרופאים שיש לו בעיות עם הלב וצריך לשכב, נתן לו יד ואמר לו בר' יוחנן שטייט יהב ליה ידיה ואוקמיא וכן אני נותן לך יד להרימך דוקטורים וויסען גאר נישט, אין הימעל ווייסט מען בעסר און מזאגט דארט אז סאיז גארנישט, והוסיף ס.ט. שהרגיש שהבית ישראל כמו מטה אזנו ושומע מה אומרים בשמים ואומר לו.

אד"ש אמר להרי"ם שלא תמיד צודקת הבחנת משגיח, שכולם ניבאו לו רעות על עתידו של בנו מו' שאול והוא ידע שיהיה טוב שהיה לו שני הבטחות:

1. פעם התחצף שאול בביהמדי"ר לבית ישראל ונכנס אד"ש להתנצל בפני הב"י על התנהגות בנו, ואמר לו הב"י זה לא נורא, איך בין אויך גיוען אזא וילדע קוזה יהיה לך ממנו הרבה יודש נחת

2. פעם רץ לכביש ונתן לו אד"ש סתירה ושאלו הלב שמחה מדוע נתן לו הסתירה הרי לא קרא כלום? וענהו מה צריך אני לחכות עד שיקרה כמעשהו של הצואני שנתן פעם לילדיו סתירות וכששאלוהו מדוע? ענה אני צריך לחכות שתשברו את השעון ואז להרביץ, אמר לו הלב שמחה אל תפחד מבטיח אני שיהיה לך ממנו הרבה נחת.

הרי"ם היה אצל אד"ש ביום ה' ט"ז מר חשון וסיפר לו אד"ש שהיה לנחם הורים שכולים שנפטרה בתם בתאונת דרכים ונחמם אד"ש שגם לו יש שני בנים א' בהר הזיתים וא' בהר המנוחות, השי"ת נותן כח הרבה להחזיק מעמד בכל מצב. וכשירד ונכנס למכונית אמר לו חנינא שיף שהגיע לכאן הוואסע סלונמער אד"ש יצא מהמכונית ונתן ידו לאדמו"ר מסלונים ונכנס חזרה, ואמר לח. טאטא זצ"ל האט זייער מקפיד גיוען אויף שטיין פאר ידער אלטער יוד, סאיז אפסוק מפורש אין תורה "והדרת פני זקן ויראת מאלוקיך" ביי טאטן ז"ל האט דאס גיהולפין ביי מיר נישט, אמר חנינא לרבי העולם אומר שתפוח לא נופל רחוק מהעץ, וענה אד"ש אבער אַ הויכע בויס, גאר הויך נופל התפוח כן מאוד רחוק.

הרי"ם הזכיר שוב חוה ברכה בת ג.מ.ב.ל. שעברה הטיפול הראשון, וענה אד"ש יוא דהייבשטער איז אַ בורא רפואות הרי"ם אמר שאבא חושב אולי על חו"ל, וענה אד"ש סאיז דא וואס טיעהן דאס, דהייבשטער איז אַ בורא רפואות וחזר על השם.

אד"ש אמר להרי"ם הפקחות של אבי ז"ל, פעם הוא רצה שש.ב. ליזרזון ז"ל יאמר שיעור מוסר בישיבה ושאל מי יכול להפריע לו? ואמרו לו שם של בחור וקרא לו הא"א ואמר לו שרוצה שש.ב. ליזרזון יאמר שיעור מוסר שיראה לעזור שלא יפריעו וישתתפו, וכמובן שהכל היה על צד היותר טוב, דבר זה נתן לי דרך בישיבה תמיד לקחת המפריע ואיתו לעבוד.

אד"ש ענה לבנימין קאהן שיתן לבנו שם ע"ש הלב שמחה זייער אגוטע נאמן בונם מיט בנימין איז צוויי נייעמן, ואח"כ בבית עשו בעיות שרוצים לקרוא ע"ש הסבא יצחק ידידיה פרנקל, ושלח את הרי"ם לשאול, וענה אד"ש יצחק ידידיה איז גיוען אגוטע פארנד מיט דרבי ז"ל הוא ודאי מסכים בשמים בתור ידידו שיקראו לנולד ע"ש חבירו יצחק ידידיה, אני זוכר טוב מה שעניתי לו לקרוא שמחה בונים ע"ש הרבי זצ"ל שישאר עם זה בעזרת ה' לפעם הבאה יולד לו עוד בן ויקרא לו שמחה בונם.

אד"ש אמר להרי"ם על י.מ. רובינשטין בחור בישיבה שיחזקו ויעודדו שהולך לגמור ש"ס ואח"כ הוסיף פעם א' בשפציר לא ראיתי, ונזכר י.מ. שזה היה בליל שבת שהסתובב הרבי מאוד מוקדם ועדיין לא גמר סעודת שבת שאוכל אצל גיסו מ.ב.

אברך נכנס להזכיר אשתו שנכנס לה דמיון שיש לה ינע מעשה ח"ו , ואד"ש בירך ואמר שזה כלום ותהייה בריאה והאשה ביקשה שוב להזכיר שהיה תוצאה לא טובה בבדיקה , וביקשו מהרי"ם ונכנס לקו"פ ואמר לו אד"ש זי איז געזונט ואין מה לפחד אבל יודע אני שכי"ז שלא תשמע ברור ממני תרצה שוב ושוב לעשות בדיקות , תאמר לה בשמי שאני אומר בפה מלא אין לה כלום והכל דמיון היא תהייה בריאה וחזקה תראה נחת מהילדים , ואם בכל אופן רוצה יכולה לעשות עכשיו בדיקות.

אריה גרוביס קיבל שנה שעברה ערב ר"ה תשנ"א כרטיס שנה טובה מאד"ש ונאבד לו והיה עצוב מאוד ונכנס לרבי לומר שהוא מאוד שבור שהיה לו כרטיס שנה טובה ונאבד , שאלו אד"ש אם יש לו עט לקח דף וכתב בכתב ידו הק' הנני לאשר בזה ששלחתי להרב אריה גרוביס כרטיס שנה טובה וע"ז באתי על החתום פ.מ. אלתר.

הלב שמחה הגיב פעם על א. גרוביס הנ"ל שאמרו שהוא מסכן וחולה , אויף אזע זאגט מען אגעזינטע משוגגער.

אברך מערד צלצל לאד"ש להזכיר בנו מתאונה שיש לו שבר וכויות . וביקש מהרי"ם שיזכיר שוב את הסיפור שהיה גם איזה שהוא שאלה רפואית ואד"ש ענה שאין מה לדאוג ויהיה לו רפוי"ש גם בזה וגם ואמר יש לו אחוז קטן של כויה ומנה כמה מיקרים שהזכירו והיו אחוזים יותר גדולים ונתרפאו ב"ה. אח"כ שאל את הרי"ם הוא אמר לי תאונה ומדבר על כויה איך זה יכול להיות ? הוא צלצל במוצאי ש"ק ואמר שהתאונה היה בעש"ק מה זה ? אני חושב שנשע בעש"ק במכונית והיה לו סיר מרק חם וקרא תאונה ומזה נשפך על הילד , וכששאל הרי"ם את האברך מה היה אמר לו בדיוק כמו שאמר אד"ש.

ש.ב. רייכמן ביקש מד.ח. שיזכיר בענין הדירה שלו שיש לו משפט עם שכנים ושאל אד"ש איפו הדירה וד.ח. התבלבל ואמר בר"ח הרצל , אמר אד"ש הרצל? לא סוקלוב סאיז אַ פריע געגיענט צריך לעבור משם , שיהיה לו הצלחה במשפט , והיה פלא שאף פעם לא אמר לאד"ש שגר בר"ח סוקלוב.

הרי"ם נכנס יום אחד לדבר על דבר חולין בענין תור לרופא של אד"ש , וישב אד"ש בלא הכובע , וכשגמר שאלו אד"ש אם יש לו עוד דברים לדבר ? וענה אם יש זמן , וענה אד"ש צאיט ב"ה איז דא , דשאלה נאר עם הכובע שאם יש רבישע שאלות צריך כובע , קם ולקח הכובע וענה על הכל.

אד"ש אמר להרי"ם דרבי דלב שמחה , דברידער ז"ל האט גיהעט מדת הנצחנות , אהר האט אונגהויבען צו פירן אהר האט דאס אריין גיליגעט אין רפואות.

סיפר ש.ב. לנדא שדפקו פעם באלפנדרי כמה בחורים הונגרים עם חולה בכסא גלגלים שנתנו לו הרופאים חודש - חודשיים לחיות ובא מיוחד מחו"ל להפרד לפני מותו מהמקומות הקדושים ורוצה גם ברכת פרידה מהלב שמחה לפני עלותו לשמים , כשנכנסו שאלו הלב שמחה מה יש לו ? וענה הכל כנ"ל , ואמר הלב שמחה איך זיי גורנישט וקרא ברוך קים אריין , ושאל אהר זייעט אויס ח"ו אז אהר גייעט ? וענה שלא נראה בכלל כך , ואמר הל"ש מאין משמש זאגט אויך אז סאיז נישט רעכטיג , דאדקטורים פלאשין , זיי וויס נישט וואס זיי רעדין , האסט נאך זאן געזונט , נתן פירות ויצאו . וכעבור שנה ומחצה הגיע הרוג ברגליו בריא להודות לרבי על המופת הגדול.

סיפר ש.ב. לנדא שצלצלו להודיע באלפנדרי על י.ה. רובנשטיין מחיפה שמצבו כריתי והולך למות , ויצא הרבי מחדרו ואמר לו ישעה העשל איז זייר שלאף והיה מאוד רציני , וש.ב. לא ענה כלום , אח"כ היה צריך להכנס לחדר וישב הלב שמחה מהורהר ואמר לו שוב כנ"ל שיהושע העשל מאוד חולה , ורק אז תפס שצריך לסנגר עליו ואמר לרבי אהר האט נאך קלינע קינדער אין ישיבה , וישר נתפס בזה הלב שמחה ואמר אזוי איז שוין גאר עפס אנדרש , וראה ממש איך שבהתחלה כאילו הסכים שהמצב לא טוב ואח"כ ששמע משהו לזכותו לא הסכים וחי אחר כך תקופה ארוכה .

סיפר ש.ב. לנדא שהיה עם הלב שמחה בערד והגיע טלפון ממאיר גולד ובכה בטל' שמצאו לו לי"ע גידול ממאיר והרבי נגש לטל' וביטל הכל ואמר לו די ביסט דארט אין אמריקע מוויצעסט דארט גאר נישט , קים דא אין ארץ ישראל והגיע תוך יומים לערד ולקחו הלב שמחה לטייל בחוץ וביקש שיוציא הצלום הלב שמחה לקח הצילום והסתכל מול השמש והנ"ל הראה לרבי כאן הגידול וביטל הכל ואמר איך זיי גאר נישט די האסט גאר נישט , ועלה למעלה לדירה וצלצל לרופא שיעשה לו שוב כל אותם בידקות שעשו בחו"ל ויצא הכל כשמן זית זך נקי מכל רבב בלא שום גידול.

סיפר ש.ב. לנדא שבימי חוליו של הלב שמחה נשארו הרבה דברים באמצע ובפרט בעניני ממון ולא רצה לענות על זה , ופעם שלחו אותו לשאול על מגרש שהיה באמצע ענין והיה בעיה של הפסד , ענה לו הלב שמחה המתחיל במצוה אומרים לו גמור והצביע למעלה שה' יגמור הדבר.

סיפר ש.ב. לנדא שעמד עם מוהרי"א בקטבינט למעלה בשעת ההלוייה וראה פניו שוחקות , וכשראה את תמיהתו ע"כ אמר לו מוהרי"א שטייט דאך אין גמרא נ"מ לקיבלה בשמחה.

בשבת קדש פרשת וירא בטיש בס.ג. נתן אד"ש לד.ח. חלה עם הערינג ואמר פאר ר' איצה אח"כ ביקש בחזרה החלה והוסיף ע"ז ארבע פרוסות ואמר פאר אלא טולנא איינקלעך.

הרבי מסקוורא זי"ע היה מאוד מאריך בהכנות לתפילה והיה דרכו להתפלל מאוחר פעם שאיחר מאוד הרהיב עוז א' מן החסידים ונכנס לומר שהשעה היא כך וכך , ענהו הרבי לשעון אין מה לעשות לכן הוא הולך , אני יש לי מה לעשות ולכן איני הולך.

אד"ש אמר להרי"ם שסתם שאלה יותר קל לו ששואלים בע"פ חוץ מקויעטל להזכרת כל המשפחה פעם אחת בתקופה , או ענין של רפואה שאז יותר טוב בקויעטל.

ביום ב' כ' מר חשון תשנ"ג נסע אד"ש לת"א לתל השומר לבדיקה על העין, הרי"ם היה שם , היה הפסקה של חצי שעה בין בדיקה לבדיקה ואז נסע הרי"ם עם הרבי , במכונית נתן י. שפירא לרבי כוס מים חמים אמר אד"ש נאך אַ כוס אין נאך אַ כוס אין שפטער דארף איך ארויס גיין אין סאיז אימיטען וועג שתיתי כבר שמונה כוסות , הרי"ם אמר לרבי אולי י. שפירא מפחד מזוגות ולכן רוצה לתת עוד כוס , אד"ש ענה יוא זוגות , י. שפירא האט נישט ליב זוגות אהר האט ליב ציפוריען אליינט , קאצקר רבי זאגט על הרמב"ם שפוסק שאין היום שדים שעיי"ז שפסק התבטלו השדים כמו"כ בזוגות היום אין מה לחשוש.

בהפסקה בטיול סיפר י. שפירא לאד"ש שכשהיה הלב שמחה כבר חולה ביקשו יהודי להזכיר בקו"פ לברכה שהולך לעבור ניתוח על העין ושאל ג' רופאים והסכימו , וכשהרצה הדברים לפני הלב שמחה אמר , אז דריי דקטורים זאגן מזאל מאכין , המתין מעט והמשיך דארף מען פארגין אַ פרדע דאקטער ! ושאל רופא רביעי ואמר לו שח"ו לא יעשה הניתוח וראו אח"כ שהוא צדק, אמר אד"ש להרי"ם סיניש קיין פשטא מעשה. וכשהיו אצל הרופא אמר

הרופא שרואה שינוי לטובה ופלא בעיניו שיותר מבוגר העין נהית יותר טובה , מן הסתם הקב"ה מחייך לרבי ולכן יש לו עין טובה , אמר אד"ש להרי"ם דער דאקטער זאגט אז איך האב עין טובה , עין טובה דבר גדול , ביי דעלטרע יארן איז נישט קאין רבנות דעיקר איז בדיונגע יאהרן צי האבען עין טובה , ארבעטן אויף דעם , נישט דווקא עין במחלקת אברהם יוסף , נאר פשוט עין טוב פאר גינן יענס אין אלא זאכן , הרי"ם אמר לאד"ש שהרבי דיבר מעין טובה בשמועס ולכן יהיה לכולם , הגיב אד"ש אזוי ווי דווארט פין קאצק מיט דשדים . כשיצאו מהמכונת נפל להרי"ם כפתור אד"ש הרים ואמר זה שלך . כשהיו אצל הרופא , אמר הרופא לאד"ש שטוב מאוד המשקפים החדשים וטוב שהוא מחליף אותם כסדר , אמר אד"ש זה הכל בגלל ידיד טוב שלי שדואג לי כל הזמן ועשה לי המשקפים ודואג שהחליף אותם הרב וינברג והצביע עליו . שאלו את אד"ש אם לצלצל לב"ב לומר שמאחר קצת ? ואמר ניין מדארף נישט , דסוכה האט נישט פסול ווערן .

שאלו את אד"ש אם לצלצל לב"ב לומר שמאחר קצת ? ואמר ניין מדארף נישט , דסוכה האט נישט פסול ווערן .

מ. ראט סיפר שהרבה פעמים בימים שהלב שמחה היה חולה ולמדו בחדר תמיד הגיב ותיקן כל טעות שלהם .

פרופסר לאבין ראש מחלקת גרעינית בתל השומר סיפר להרי"ם על זעזוע שהיה לו באמונה לפני שנים , שהיתה במחלקה חולה אשה צעירה שטיפלו בה עד של"ע הגיעו למסקנא שיוצאת מגדר טיפולית ואין כבר מה לעשות , והיו צריכים להודיע לה ע"כ שתפנה המיטה וימיה כבר ספורים וכיבדו אותו במבצע וכשהרצה הדברים לפניו אמרה לו בקול תקיף ובטוח אני מאמינה שיש אלוקים בשמים , ונתן לרופאים רשות לרפאות לא רשות ליאש ולקחת חיים וכשירצה אמות , וכ"ז שחיה אני אמשיך לחיות באמונה ובשמחה , עקבתי אחריה ויצאה מזה לגמרי וקולה הבטוח באמונה טהורה והנס הרפואי גרם לי לקצת אמונה .

רב ליטאי סיפר למ. זיידה שפגש את אד"ש בטיולו בבוקר ואמר לו אד"ש ב"ה סוברים בחצי עבד וחצי בן חורין שכופין את רבו ובהתחלה סברו עובד יום אחד את רבו ויום אחד את עצמו ואמרו להם ב"ש תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם , אני מסתובב וחושב הנני עבד לכמה אלפי יהודים כן ירבו ומתי יהיה תקנתם את עצמו ?

אד"ש היה לנחם אצל משפחת עדס ואמר שם שהיה תמיד מונח בליבו . ואמר עוד שכתוב "ובא השמש וזרח השמש" ובגמ' מובא על כמה תנאים וכ"א היה גר במקום אחר והסביר שכמו השמש כששוקעת כאן זורחת במקום אחר בחצי השני של כדור הארץ כך בצדיק שנפטר כאן שקעה השמש אבל בצד אחר עולה צדיק אחר שמאיר , והוסיף עוד ווארט ששמש ששוקעת הולכת מאתנו ונעשה חשך אבל השמש עצמה נמצאת עם כל האור שלה כך הצדיק כשנפטר כאן נהיה חשך אבל הוא עצמו נשאר עם כל האור שלו ועולה לשמים עשיר גדול עם כל המצוות , ועוד אמר שבנו אריה זצ"ל נפטר ביו"ט אי של סוכות והיה צריך לאחוז עצמו חזק כל הזמן לקיים מצות ושמחת בחגך ורק אח"כ להתיישב שבעה וגם אצל אביהם היה כך שנפטר בסוכות .

נ. רוטשטיין סיפר שבתקופה שעסק בענין בנק לאומי בפקודת הרבי הלב שמחה זי"ע שפכו בביתו זפת והלב שמחה קרא לו ואמר לו התכוונו הרי אותי א"כ אני צריך לשלם לך ע"כ וענה שיותר טוב לו שהרבי חייב ועוד יבקש , אח"כ היה לו סיפור אצל אשתו שהתינוק היה

בסכנה גדולה ונכנס להזכיר אמר לו הלב שמחה נו אני הרי חייב לך מאז ובירך אותו והכל הסתדר בדרך נס.

י.מ. פרסטר סיפר שהכניס כובע ללב שמחה ורצה לשלם לו ואמר י.מ. לרבי שכל השלושים שנה אצל הבית ישראל גם לא שילם, צחק הלב שמחה ואמר נו איך קען באצוליען יעצט פאר דגאנצע דרייסיג יאהר, אבל בסופו של דבר לא לקח כסף ובירך אותו מאוד, וכן יבלחט"א אצל אד"ש רצה לשלם ואמר שלא לוקח כסף והסכים ובירכו מאוד לפרנסה טובה.

ל. הנדלס קיבל ל"ע יענע מעשה בבטן ומוהרי"א דיבר עמו לטוס לחו"ל לערוך הניתוח אצל רופא מפורסם, והכניסו לקו"פ ללב שמחה בחדשים האחרונים ואמרו שנוסע לחו"ל וכו' האדמו"ר ישב מכופף ולא היה נראה ששמע וכשגמרו לומר הרים פתאום ראשו וענה ברור ניין! מאכן דא היא אין ירושלים וכן היה וב"ה יצא מזה ועבר הניתוח בהדסה.

הרופא אמר לאד"ש שצריך תמיד ללכת עם משקפיים כשרוצה לראות משהו מסוים, ואמר אד"ש להרי"ם תמיד הקפדתי מאוד להסתכל בציצית ב- "וראיתם אותו" בדווקא בלא משקפיים שלא יחצוץ המשקפיים, עכשיו הרופא אומר אולי אפסיק גם אחי הרבי הלב שמחה לא היה מוריד המשקפיים בציצית אני לא צריך להיות יותר פרומער ממנו, אח"כ סיפר שבארץ היה ללב שמחה ראייה טובה והא"א אמר לו שילך לדוקטור ואמר שכדאי שילך עם משקפיים לקריאה ומיד שמע בקול הרופא היות ואביו שלחו וקנה לקריאה אח"כ אמר לו אביו אגאנצא טאג? אע"פ שיכל להסביר שהרופא אמר רק לקריאה הלך עם זה כל היום אע"פ שראה טוב ואמר כיון שיצא מפמיה דאבא שלא רצה לשנות.

לרבי הלב שמחה בתקופת מחלתו היה אח - רופא שטיפל בו במסירות, וסיפר להרי"ם שקוראים לו עמי, ותמיד קרא לו הרבי עמי זכר נא, ולא היה אפי' פעם אחת שקרא לו עמי לבד אלא תמיד בתוספת זכר נא,

וכן בלילה האחרון קרא לו כך, ושאל פעם את מוהרי"א מדוע? והסביר לו שאביו כולו תורה וכל דבר מקשר עם התורה ולכן חביב לו לקרוא בפסוק ולא סתם עמי.

ועוד סיפר שבהתחלה היה רק באמצע השבוע ואח"כ התבקש ממנו להיות בשבתות ובחגים והסכים שהרגיש עצמו מקושר מאוד, ואשתו עשתה לו צרות מאוד, ופתאום יום אחד הפסיקה אשתו מכל המריבות עמו והסכימה שילך כל פעם שהיה לו משמרת בשבת ובחג, והיה הדבר לפלא בעיניו, עד שפעם שאל אותה? ואמרה לו אם מקבלים טלפון מכבוד הרב שמודה ומברך אותה ע"כ היא מסכימה, שהלב שמחה צלצל אליה ואמר לה תודה רבה על המסירות שמרשה לבעלה להיות אצלו בשבת ומכיר לה טובה ע"כ ובירכה בכו"ט, והוא עצמו נזכר שהלב שמחה ביקש ממנו את הטלפון שלו.

ועוד סיפר שאשתו סובלת מסוכר וא"א לעשות ניתוח קיסרי והיה לו שני מקרים שהילד היה במצוקה ונחנק ל"ע ולא יכלו להוציאו בניתוח, ובתקופה ששימש הלב שמחה אחז לפני שמחה והזכיר בקו"פ ובירכו, וכשהגיע שעת הלידה שוב יצאו ואמרו הילד במצוקה, ורץ לטלפון וביקש להזכיר ואמר לו המשמש שהרבי אמר שיאמר קפיטל תהילים, ואמר במר ליבו קפיטל שזכר בדיוק ק"ל שיר המעלות ממעמקים וכשגמר לומר הפרק תהילים נולד בנו למז"ט, והסביר ללב שמחה שבדיוק יצא לו פרק טוב שסימנו ק"ל שהילד יצא בקלות, ממעמקים מרמו על הילד שנמצא עמוק בבטן אמו, והוא לא כ"כ דתי נאמר שם אם עונות וגו', הלב שמחה מאוד נהנה, ואמר לו מגיע לך שאהיה בברית ואקח סנדקאות אבל אתה יודע שחולה אני ואין בי כח לצאת ולבא לעשות כאן בבית יהיה משונה אצל החסידים, חושב אני לשלוח שליח ותתן לו סנדקאות ושלוחו של אדם כמותו ויהיה זה כמו שאני היתי, והוסיף ואמר מקובל אצלנו שסנדקאות זה סגולה לילדים א"כ ודאי טוב שאשלח את המשמש י. שפירא וכך היה ובדיוק שנה לאחר מכן נולד לי. שפירא בנו.

ועוד סיפר יהודי צלצל לדירה ללב שמחה ואמר שהרופאים אומרים שהתפוצץ לילדו הפנדציט וצריך לנתחו דחוף, ועמי נכנס לרבי ואמר הרבי אפורציא ניין מדארף נישט, ולא האמינו לו בטלפון שהיה להם פלא שהרבי לא יסכים לניתוח פנדציט, ושלחו את מרדכי זונפלד לשאול (ובדרך כלל הרבי לא היה עונה פעמיים על אותו שאלה אבל כאן ידע הרבי שיש אנשים שלא סומכים על עמי) וענה הלב שמחה אותו תשובה, ולא עשו הניתוח ורצו לזרקו מביה"ח שמסכן את בנו ובסוף התברר שהיה לו כל הסימנים של פנדציט שהתפוצץ כי היה לו דלקת כ"ש והסתדר בכי טוב בלא ניתוח.

ועוד סיפר צלצלו על ילד שנמצא במצוקה ורוצים לנתח, וניגש עמי ללב שמחה ששכב בעינים עצומות במטה ואמר לאזנו הנאמר בטלפון, ואמר הרבי איך זיי נישט אמדראף ולא עשו והיה ממש נס גלוי פתאום הסתדר והילד התהפך סיבוב מאה מעלות ויצא בלידה רגילה. ועוד סיפר שהלב שמחה היה הרבה עסוק עם קונו וראו זאת בחוש ואפי' הוא שהיה חלוני הרגיש זאת.

ועוד אמר שיכול להעיד שלא ראה כזה מסירות נפש וכיבוד אב כמו שראה על מוהרי"א עם אביו.

ועוד סיפר שבא לנחם קרא לו אד"ש ואמר לו מה באזנו, וסוד זה יקח עמו לעולם האמת. ועוד סיפר שב"פ קרא לו אד"ש פתאומית באמצע הלילה בלא שאף אחד ידע ובקשו שיספר לו כל מה שקורא אצל אחיו והשביעו שלא יעלים ממנו כלום, ואף שהיה תחת פחדו של מוהי"א לא יכל לסרב וגילה לו הכל.

ועוד סיפר שאד"ש קרא לו פעם א' אחרי הפירן וביקשו שיבדוק אותו ואמר היית אצל אחי ברצוני שתבדוק גם אותי.

סיפר י.מ. הלפגוט שאיצה רוזמרין הכניסו ללב שמחה ביום חופתו וישב הרבי ואמר משניות פסוקים וביקש י.ר. מהרבי שיברכו ולא רצה, ורצה לקחת ידו של הרבי לתת לו אמר הרבי אוי ווי דאס נישט דאס נישט וראו ממש שיכול ולא רוצה להתעסק עם אנשים.

ביום חמישי כ"ג מר חשון שלח הרי"ם את מו' ד.ח. עם התהילים של ר' דודל טולנא לרבי היות וכל פעם כשהיה ראש ישיבה לקחו עמו, וביקש לשאול אם הרבי רוצה ודאי שלסבא יהיה זכות, אבל אם זה עול לא צריך? וענה אד"ש לד.ח. שיאמר להרי"ם ודאי רוצה אני לקחת א"י ואין זה עול, הפוך אם הסבא מרשה יש לי געזגען טוב עם זה, זה גם שמירה תהילים מאדם גדול, ובכלל גישמק לומר בזה תהילים גם פי' טוב יש בזה, שימסור יישר כח לסבא טולנא.

הרי"ם נכנס במוצאי ש"ק חיי שרה להפרד אחרון בתור.

אד"ש אחרון אחרון חביב.

הרי"ם כאן בארץ יותר שומר, ובחול"ל שהרבי ישמור ע"ע.

אד"ש וואס מינסטי?

הרי"ם שלא צריך לעשות מעל הכוחות, לא צריך לקום לכל אחד, ל"צ ללכת לכ"א שמחזיק עצמו לרב ובכללות לשמור על הכוחות.

אד"ש צחק ואמר יש הרבה אנשים שהם מאוד גיטריי לי אבל בתנאי שיהא עמדי בנסיעה או בהליכה, נו כאן יש מישהו שמאוד גיטריי לי בלי לרצות לבוא וליסוע ב"ה, איך האב דיר קיימל נישט גיגעבן עפיס, פתח המגירה והוציא 9 שוקלדות, שאל כמה ילדים יש לך 9?

הרי"ם אם הרבי אומר אולי יהיה לי 9.

אד"ש בחיך כאפ מיר נישט אויף דווארט ויפיל האסטי?

הרי"ם שש.

אד"ש נו די מיט דאין רבעצין איז אכט, אטצ זענטצ ביי מיר אזוי מאנה קינדער אין נאך איינץ? נוי האסט האבן נאך אקינד.

אד"ש היה ביקור בב"ב בחדר של גור לחלאקה של נכדו וביקשו מהרבי שיעלה גם לכולל ,
הגיב הרבי מיד בחיך רבי איז טאקי בגימטריא חדר , אובער און דער כולל (רבי - 212, חדר
-212) ולא עלה.

אד"ש היה לנחם יהודי ירושלמי עם המשב"ק י.ד. פלינקר , וסיפר שאביו הנפטר היה עושה
כל שנה לא"א הקושיקל של הדי' מינים והיה מקבל ע"ז מטבע דאז , ובשנה האחרונה לחיי
האמרי אמת לא נתן לו הכסף , ובבית כשחזרו קרא אד"ש לי.ד. נתן לו 02 שקל ואמר לו
אותו יהודי אמר שאבי חייב לאביו נוי אחזיר חוב זה בערך כמו היום 02 שקל , תשים
במעטפה אולי יתבייש , ונתן לו (וכמבון שהירושלמי לקח זאת בשמחה).

נכנס אברך לאד"ש ואמר שחושב לקרוא לבתו שרה משום שנולדה בפרשת חיי שרה , ואמר
לו אד"ש יותר טוב שתוסיף שם חיה , לאשתו של אחי הבית ישראל קראו חיה שרה , הוא
לא רצה לבקש מאנשים שיקראו כך לבתם אבל לרצות רצה ולכן כדאי ויהיה לך זכות.

נכנס אברך לאד"ש ואמר שחושב לקרוא לבנו שמחה בונם ע"ש הרבי הלב שמחה , ואמר לו
אד"ש שיש ווארט חסידי עה"פ בתהילים " שבית שבי " הנאמר במשה רבינו ר"ת של כמה
צדיקים ישראל בן שרה - הבעש"ט , ועוד וכן שמו של הלב שמחה שמחה בן יהודית , ושאל
האברך הרי זה שם אחד ? וענה אד"ש אין נעמן איז געניק.

סיפר ר' נתן לובארט זצ"ל שאמו שהיתה ביתו של ר' שמעלה אחי השפ"א סיפרה לו שהיתה
בשעת מעשה שבא השפ"א לנחם המשפחה אחרי שנפטר ר' שמעלה והשאיר 7 בנים ו-7 בנות
ואמר אזא אכזריות קען וועזן נאר דבעל הרחמים אליינט.
ועוד סיפר שפעם הראתה לו אמו מקום ששם עמד ר' שמעלה פעם להתפלל והיתה אח"כ
הארץ רטובה מדמעות ויכלו למלאות כמה כוסות.
ועוד סיפרה לו אמו שהיה דרכו של ר' שמעלה לבזבז הרבה כסף לצדקה והיה נכנס לחובות ,
והשווער שלו ר' נפתלי אונגער היה משלם בשבילו , ופעם נהיה בעל חוב גדול ולא ידעו מהיכן
לשלם , ובכה קצת ע"כ ונרדם וראה אביו ר' אברהם מרדכי בן החידה"ר בחלום ואמר לו אל
תבכה קנה כרטיס פיס במקום פלוני ותזכה , וכך היה קנה וזכה בהרבה כסף ובא השווער
שלו לומר לו שיתן לו הכסף ויחזיק בשבילו לתת לצדקה והוא יחזיק חשבון בכדי שלא יהיה
שוב בעל חוב , וענה לו ר' שמעלה מה אעשה שהחזרתי החובות בזה וכבר בזבזתי השאר
לצדקה.

י. גולדקנופף סיפר להרי"ם שביקש מאד"ש שהילדים יעמדו בגלריה הישנה בכל לילה
מלילות חנוכה לראות את הדלקת הנרות , ושאלו אד"ש בגלריה הרי עומד ר' יצחק מנחם
וינברג ? וענה לאד"ש חוץ ממקומו והסכים אד"ש.

ר' דודל מטולנא זי"ע היה לבקר את בנו הגדול של ר' ישראל מרוזין ושאלו ר' דודל ששמע
שאמר פעם אביו ר' ישראל מרוזין וואס איפנים היה לי אם היו קוראים לי פייבוש ! שהיה לו
שתי סבות והיה שאלה אם לקרוא לו ישראל או לקרוא לו פייבוש ולבסוף קראו לו ישראל ,
ושאלו מה מונח במילים תמוהים אלו ? וענה לו שמקובל בחסידים שהיצר הרע בא לבכות
לפני הקב"ה איזה עבודה יהיה לו שהולכים לתת התורה לישראל ? ונתן לו הקב"ה נשמות
גבוהות שיהיו תחת ידו ולא ירדו לעולם הזה , ואח"כ כשבא משה רבינו למרום לקבל התורה
נתנו לו המלאכים מתנות וגם מלאך המות נתן לו כמה מנשמות שהיו לו והורידם משה רבינו
לעולם וזה הכונה שבית שבי שמעון בר יוחאי יצחק בן שלמה - האר"י , ישראל בן שרה -

הבעש"ט , ואבי זי"ע ישראל בן שלום , וזה היתה כוונתו אם היו קוראים לו פייבוש לא היה בר"ת של שבי ולא היה יורד דרך משה רבינו.

ב. קורניק סיפר שאצל הבית ישראל היה רגיל לקבל קליפות פירות אחרי שהבית ישראל אכל הפרי עצמו שהקפיד לא לזרוק הקליפה , ואילו אצל הלב שמחה אף פעם לא נתן הקליפות לשריים ותמיד ציוה לזרוק , חוץ מפעם א' בשבת שנתן לב. ואמר דאס איז פאדיר.

כשהיה אד"ש עדיין ראש ישיבה ונסע לחו"ל היה מדובר שיסעו איתו א.מ. אלתר ונחמן , והרי"ם רצה לדבר עמם על כך וביקש רשות מהראש ישיבה לספר להם ב' מעשיות , ושאלו מה תספר להם ? ואמר הרי"ם.

1. יש מכתב מז. זילברשטיין לציננסקי , כשנסע אד"ש פעם ראשונה לחו"ל לאסוף כסף למוסדות והיה אמור של. ציננסקי יסע איתו וילך איתו לכל מקום וכתבו לו שם במכתב וואוה ועוד 3 חסידים דאז שיזהר וישמר על נפשו מהראש ישיבה ולא ירגיש שהוא חבר שלו שמקובל אצל החסידים שלכל בני הא"א יש רוח הקדש והוא אין שטיק פייער !

2. י.י. מנדלסון היה צריך להיות בראש ועד הבחורים וקרא לו אביו הרב מקוממיות ואמר לו אם יצטרך לך בגלל זה שיהיה לך עסק אם הראש ישיבה אינני רוצה הוא שטיק פייער , שמע אד"ש ב' דברים אלו זלגו עיניו דמעות ואמר בהתרגשות יוא דער טאטא האט גיעזוגט אויף מיר גדולות.

אד"ש אמר להרי"ם שלא היה כמעט בנמצא לקבל הבטחה מדודו ר' מ"ב זי"ע והיה קמצן בהבטחות ובפרט שיכל להחבא מזה שהיה לו אח אדמו"ר וסמכו עליו , ופעם א' ראה מכתב בענין שידוך לנכדתו עם נתן לובארט וכתב שם שיפתחו שערי גן עדן אם יעשו השידוך הזה עם נתן.

אד"ש אמר להרי"ם ווארט מהאמרי אמת על פרשת תולדות שכתוב כשבא עשו לקחת הברכות אמר לו אביו שכבר נתן ליעקב " גביר נתתיו לך ודגן ותירוש סמכתיו ולך איפוא מה אעשה בני " ורש"י מסביר למה נקט הברכה השביעית ? לומר לו אם גביר שמתיו ואתה עבדו כבר לו יכול אני לתת לך כלום כיון שכל מה שקנה עבד קנה רבו , ושאל הא"א א"כ מדוע הזכיר את ברכת דגן ותירוש ? ותירץ שיש דין בימי בצורת רשאי העבד לומר לאדונו או פרנסני או שתוצאני לחירות א"כ יכול עשו לחשוב שיש לו דרך לצאת מעבדות בשני בצורת ואז יוכל לקבל ברכה ולכן הוסיף לו יצחק שלא יחסר לו שום דבר מדגן ותירוש ולא יהיה לו שנת בצורת.

יום חמישי א' כסליו תשנ"ג נכנס ס.ט. אחרי מנחה לקו"פ.

אד"ש עמד וציוה על סבא לשבת.

ס.ט. לא רצה לשבת.

אד"ש אם סבא לא ישב גם אני יעמוד.

ס.ט. התיישב ואמר סאיז שווער ציזיען.

אד"ש בחיוד , סאיז נאך שווער צו שטייען.

ס.ט. הגיש לפני הרבי את דוד בן הרי"ם.

אד"ש אוהו דוד , אגרויסע יונגעל , וואס לערנסטו ?

ד.ו. ענה בשקט היות והתבייש.

אד"ש זעך צו שיימען איז אגוטע מידה , ושאל שוב בעברית מה אתה לומד ?

ד.ו. גיטין.

אד"ש זאל זאיין צום גוטען , זאל זאיין גוט , הוציא שש שוקלדות ונתן לו בידו.

ס.ט. הציג את יחיאל ואמר אויכ איינקעל לערנט אין ישל"ץ.

אד"ש יוא , א בחור דהייבשטער וועט האלפין וקעסן אגרויסע בחור.

ס.ט. הציג את י. כהן.

אד"ש כהן.

ס.ט. ביקש ברכה לרפואה.

אד"ש בירכו חזק , ולפתע קם הסתובב בחדר שארפ חזר ואמר לסבא טולנא רבי זאל מיד

אויך אונוינשיען צי זאין געזונט. **אד"ש** וואס מאכט דער איינקעל ?

ס.ט. צריכה רפואה ורוצה באמת להזכיר חוה ברכה בת ג.מ.ב.ל.

אד"ש בירך דהייבשטער וועט האלפין א'רפואה שלימה.

סבא קם , ואד"ש בירך אגוטען חדש אגוט יאהר.

בביהמדר"ר נישק סבא את כסאו של אד"ש ואח"כ הפרוכת של ארון קדש וסיפר ליבל שפעם

יצא איתו מהבית ישראל וסבא מרוב בלבול נישק הצד השני שאין מזוזה וחנינא שיף העיר

לסבא שהמזוזה בצד השני וענה לו סבא דא בדרכי דארפ מען קושען אלא וונד אלא זייטין.

הבית ישראל זי"ע נהג לתת בשבת בסעודה בנפרד ליושב ראשונה ואח"כ נתן צלחת מרכזית

ליושבים רחוק , תמיד אם היושב קדימה לקח יחד עם כולם מהצלחת מרכזית נהנה הב"י

ואמר ווארט מהחידה"ר שכתוב אצל רות דבר חכמה ראה בה שנים לקחה ושלשה לא לקחה

והקשה החידה"ר מה הדבר חכמה הרי זה הלכה מפורשת ? ותירץ שדין שלוקטים רק שנים

זה לכל עני אבל לעני שהוא גם גר מותר ללקוט גם שלש וזה היה החכמה שקודם לקטה עם

כולם את השנים שידעה שאת השלש כולם ישאירו ורק אח"כ לקטה את השלש שהיה מותר

לה , וכן אותו אדם שאוכל קודם עם כולם ואח"כ יאכל בצלחתו הנפרדת.

מובא מחתן השם משמואל שאמר האבני נזר שידוע לו שהשפ"א נהג לצום בערב ר"ה ואמר

כתוב הרי בהלכה שגדולים מתענים , אני אינני מחזיק אותו לגדול , אבל העולם אוחו דברים

של צער בודאי יש לחשוש בצנעה.

ביום חמישי א' כסליו כשרצה אד"ש לרדת מביתו למנחה ישבה אשה קשת רוח במדרגות

ורצתה בדווקא להפגש עם אד"ש המשמשים והבנים ניסו להניא אותה , ולא רצתה בשום

אופן לזוז , וכשסיפרו זאת לאד"ש אמר שהוא ירד וידבר איתה , וכשירד אמר לה בענין

הילדים תשמעי למה שיאמר לך ר' יצחק מנחם וינברג , בענין שאר הדברים אומר לחנינא

מה לומר לך , וסיפר חנינא שאד"ש אמר לו כשבאו לומר לי שהיא יושבת במדרגות חשבתי

מה לי ולצרה הזאת יכול אני לרדת מהקיבוץ ולא לעבור כלל דרכה אבל אמרתי כך עונים את

המעקות , חנינא איך הייס גערר רבי נישט נאר כבוד , דברים לא נעימים גם צריכים לקבל

הא ? !

חנינא שיף הזכיר א. ויסבלום שנולדה לו בת והוא ב"א של הרי"ם , אמר לו אד"ש הוא גם

נכד של הרה"ק מליזענסק שמעתי פעם מי"ו שקוראים לליקוטי שושנה בשם זה , שבאידיש

זה וויס בלוס.

מ. ויל מנהל ת"ת רמות נכנס לשאול אם יש צורך לעשות מאמצים ללמוד בת"ת באידיש או

שטוב עברית ? אמר לו אד"ש כשהיתי ילד קטן לימדני הרבי בת"ת עשרה מכות ובמכת חשך

אמר לי פענסטר - חלון , וכשהרצתי הדברים לפני אבי זי"ע תיקן אותי ואמר לא פענסטר

אלא פינסטר , אבל שבשתא כיון דעל על וחשבתי בליבי אין זה טעות מה שלמדני רבי בת"ת

יש ב' פי' במכת חשך א' חלון ו-א' חשך , ורואים שאם לא מבינים ונכנס סתם טעות זה

מיותר ומה צריך את זה.

נכנס י. וקסלמן עם בנו הבר מצוה ושאלו אד"ש אם מדבר עברית או אידיש ? וענה שמבין אידיש , ואמר אד"ש זה לא בושה לדבר עברית.

הבית ישראל אמר פעם בקידוש פרשת תולדות רבקה אמרה ליעקב עלי קלילתך בני , ומנא ידעה ? אלא שאמרה לו קללה מאמא זה אותו דבר כמאבא השוה הכתוב אב לאם אני הרי מצוה אותך ללכת ואם אינך שומע בקולי יהיה לך ודאי קללה , מאביך זה ספק קללה א"כ מהר תעשה כמצותי ולא עלי קללתך בני ודאי שתבא עליך יותר בטוח משל אביך שהיא רק בספק.

בתחילת הנהגתו של הרבי בית ישראל זי"ע הוריד מנכדי אביו הא"א הסיוע דרך הכוללת והיו מאוד מרוגזים עליו , וכשחיתן ל. היינא בתו עם א.מ. אלתר נכנס ל.ה. לבית ישראל לבקש סיוע בכסף , וענה לו שאין לו , ואמר ל.ה. שהיה מקובל אצל אביו הא"א לתת , וענה הב"י אצל אביו הייתם נכדים אצלי אתם לא נכדים , והיה להם בגלל זה שינאה גדולה על הבית ישראל , ובאותו זמן שלח הבית ישראל מכתב לפרץ אלבוים שיתן סכום נכבד ל.ה. היות ומחתן בת וכותב שם אע"פ שאינו ראוי אבל אם תתן סכום הגון אצא מגדרי ואבטיח לך ולזוגתך אריכות ימים ובריאות , והכל בתנאי שלא ידע ילוד אשה שאני צייתי לתת וכן היה ונתן סכום עצום. (ב. הוכרמן הראה המכתב להר"ם והראה המכתב לאריה אלתר).

ג. אייזנר אמר להר"ם שבפולין כיבדו בן של הא"א יותר משמכבדים היום את הרבי בעצמו , ועוד אמר לו שהמעבר בין הא"א לב"י היה קשה שבעתיים מהשינוי והמעבר בין הבית ישראל ללב שמחה.

סיפר יהודי להר"ם שעסק פעם ברופאים כדוגמת י. צוקרמן , ופעם קרא לו הלב שמחה זי"ע לשאול אותו את מי מציע לו לקחת איזה רופא לענין מסוים ? והוסיף לו שרוצה שיענה בלי נגיעות והיה לי לפלא מה ענין נגיעות אישיות לשאלה איזה רופא לקחת ? וחשבתי וענתי לו על רופא פלוני , אח"כ התברר לי שהלב שמחה לקח רופא אחר לא כעצתי , וכשנכנסתי לשאול מדוע ? ענה לי הרבי ענית עם נגיעות ! ומאוד לא הבין מה שייך בזה נגיעות ובגלל מעשה זה הפסיק להתעסק בנושאים אלו , והרבה חשב בנושא וראה שכן צדק הלב שמחה והרבה פעמים לא מרגישים שלפעמים ממליצים על רופא מסוים בגלל שדיבר עמך יפה.

כשהאדמו"ר מויזניץ בא לנחם דיברו מענין אנשים פשוטים של פעם שהיו ת"ח מופלגים , וסיפר אד"ש שזוכר יהודי (ונקב בשמו) שהיה פשוט בתכלית הפשטות והיה נדחף בשורה ביחד עם כולם ואחרי שנפטר מצאו באמתחתו מאות תשובות בהלכה ובפלפול אליו וממנו לגדולי הדור ובעיקר מהגאון מרוגאצוב ובחיים חיותו לא ידעו מגאונותו כלל. ומוהר"א סיפר שפעם סיפר לו הלב שמחה שהיה לו מלמד פשוט שלמדו מה שמלמדים ילדים ופעם בעת חדותא אמר לילדים תמיד אני בוחן אתכם עכשיו אתם תבחנו אותי ומצאהו יודע בלשון ש"ס גמ' משניות ועוד.

בכנס באנגליה שכבו חסידים מתחת לשולחן ואומרים שלא היה דעת אד"ש נוחה מזה ושאל האם כאן זה טיש ? ובירושלים אח"כ כשהיה כנס סיום ירושלמי בבניי האומה צוה לחנינא לכתוב שלא ישכבו תחת השולחן ולא יחכו לו בכניסתו וביצאתו , ולא ידחפו שיתנהגו בדרך ארץ ויכבדו רבנים ואדמו"רים.

אברך שהיה חשוך בנים נכנס ללב שמחה זי"ע ופרץ בבכי ואמר אינני יוצא מכאן עד שיבטיחו לי בן זכר , הרבי שידלו שיותר כדאי באלפנדרי בביתו ויצא בלא הבטחה , ובאלפנדרי אמר לו הלב שמחה אצל הסבא שלי השפ"א ישב אברך יקר שלא נפקד בזש"ק

ותמיד ביקש רחמים על עצמו ולא נענה, פעם ישב בביהמ"ד והגיע יהודי לא מקומי פשוט, ובקשו שיעזרוהו לכתוב קויעטל שצריך להפקד בזש"ק, וכתב לו הקויעטל וביקשו שיספר לו מה היתה תשובת הרבי השפ"א, וכשיצא סיפר לו שהשפ"א שאלו אם מסכים להתחזק בשמירת שבת, וטהרת המשפחה ותפילין? וענה שכן ובירכו בזש"ק, ביקשו אותו אברך שיודיע לו אם באמת נפקד, וכך היה שנפקד אותו יהודי בתקופת השנה בבן זכר, נכנס אותו אברך החסיד לשפ"א בשברון לב ובכה אני יושב כאן שנים כחסיד שומר גם על כל הדברים אלו ויותר מזה ולא נענתי וכאן בא אדם פשוט ומקבל מבוקשו למה נגרע? ענה השפ"א לא מה שהוא קיבל, אתה צריך! כאומר נשמות כאלו יכול אני לתת לך אבל אינם בשבילך, וכך סיים הלב שמחה לאותו אברך.

י.ח. רוגזנסקי סיפר שהיה כאן בארץ כשהאמרי אמת בא נסיעה והיה חביב בעיניו מאוד שמדברים בלה"ק ופעם עבר ברחוב וראה שני ילדים חילונים משחקים ומדברים עברית נעמד והתכופף לשמוע אותם מדברים וראו על פניו הקדושות הנאה וקורת רוח.

אד"ש סיפר להרי"ם שזוכר שיהודא צדקה היה ילד ונכנס פעם לאביו הא"א וקיבל משהו ואמר בעברית שבת שלום ונהנה הא"א וביקשו שיאמר פעם ב' בעברית ואמר שבת שלום ואח"כ כמה פעמים חזר הא"א ואמר בעברית אומרים שבת שלום.

י. ליזרוביץ חמיו של א.מ. קורניק סיפר לו שפעם היה גרצקע בישיבת חידה"ר בנושא יהדות ושלחו הבית ישראל לשם לדבר בנושא, והיה לו מאוד לא נעים לעסוק בזה, ואמר לו הבית ישראל מה הבושה לדבר מזה אצלי זה בדיוק כמו להניח תפילין ושאר המצוות.

אמר פעם הבית ישראל להנ"ל מה לעשות, אני עוסק בזה היות ויודע אני שירדתי לעולם הזה רק בשביל לתקן חטא זה.

אד"ש שאל את הרי"ם מה נשמע אצל חוי? וכשענהו עמד אד"ש ואמר זי איז דאך יונג נו איונגע מענטש ועשה תנועה עם היד שיכולה להתגבר והוסיף דהייבשטער ועט האלפין דהייבשטער ועט האלפין.

אחרי מלחמת ששת הימים קיבל הלב שמחה רשיון ליסוע לחברון למערת המכפלה והצטרף אליו גיסו של מוהרי"א קאהן, וסיפר שעצרו אותם בדרך חיילים ומשום מה לא נתנו להם להמשיך הגיב הלב שמחה ואמר אפשר א'קפידה פון מאמא רחל ונסעו חזרה לקבר רחל ונכנסו שם להתפלל, בן גוריון היה שם וניגש אליו הלב שמחה ולחש לו מה באוזן והוא נהיה מאוד אדום, אח"כ הגיע אלוף פיקוד הדרום ואמר שנוסע לחברון וביקשו הרבי ליסוע אחריו והסכים ונסעו ונתנו להם לעבור.

נחמיה רוזנפלד סיפר שהיה יהודי באמריקע שהיה לו ספר מהא"א זי"ע אם הרבה הגהות וקנה ממנו בדמים מרובים וראה שיש רק קצת הגהות מהא"א והשאר ממישהו אחר, ושאלו על כך? וענהו שיאמין לו שהכל מהא"א זי"ע ודרכו היתה לשבת בחדר הספרים ולכתוב בשתי ידיו בבת אחת ולכן לא מכיר כתב היד שביד שמאל שנראה אחרת, ולאחר פטירת הא"א ציוה הבית ישראל למי שיש לו מהא"א דבר מה שיחזיר שגנוב הוא שאין דרכו של אביו לתת או למכור ספרים, ומיד בנסיעה הראשונה שלו לארץ ישראל הביא הספר לב"י, ושאלו ממי יש לך הספר? וענה מפלוני אמר לו הבית ישראל שיכול לקחת הספר לעצמו זה לא גנוב יודע אני שקיבל מאבא הרבה ספרים והיה דרכו להכנס ולצאת אפי' ללא רשות, הוא היה משיג לאבי כתבי יד ותמורתם קיבל ספרים.

הלב שמחה רצה פעם להתפטר מנודניק שלא הבין שצריך כבר ללכת , נגש למטבח והביא לו בננה ואמר בננה בגימטריא ויצא.

אברך נכנס לאד"ש לבקש שרוצה להכנס לכולל של הרי"ם ושאלו הרבה שאלות מדוע ולמה ? ואחרי ככלות הכל שלחו להרי"ם.

אברך נכנס לקבל ברכה שהולך להיות ראש כולל , ושלחו אד"ש להרי"ם ואמר יש לו תכנית טובה בכולל שלו שאלהו ואולי תעשה גם אתה כן.

נכנסו מהת"ת בחצור לשאול כמה ללמוד ובאיזה אופן ואמר אד"ש כדי שתכתבו בשמי דברים ותתלו על הקיר אינני אוחד מזה , דבר עם הרי"ם הוא ידריך אותך בנושא.

אד"ש סיפר להרי"ם שרוח החיה בכל נסיעת הבריחה של הא"א היה הרבי הלב שמחה וכמה פעמים שרצו לנוח באמצע הדרך וח"ו היו יכולים להאבד אם לא הדחיפות והתקיפות של הלב שמחה שאמר ליסוע הלאה.

אד"ש סיפר להרי"ם שהאדמו"ר החסדי דוד מסוכטשוב פגש אחרי פסח תרצ"ט את הלב שמחה בלודז' וביקשו היות ואומרים בשם אביו שמבטיח שלא יהיה מלחמה , חשוב לו מאוד לדעת אם זה נכון ויאמר בשמו ששלחו לשאול , הרבי הלב שמחה בא לשבת קדש לגער ונכנס לקו"פ ואמר שיש לו שליחות מהרבי מסוכטשוב לשאול וכו' , הא"א לא ענה דבר , (והיה לפלא שהיה מאוד אהוב על אביו) אח"כ נשנה הדבר בש"ק בלילה ששאל ולא ענה ושוב ביום , וכן בס.ג. שאל ולא ענה , ובמוצאי ש"ק הלך הא"א לטייל עם סיגריה ושלח לקרוא ללב שמחה והיה מאוד ציקועכט ואמר איך זאג אז סהאט נישט זאין קאאין מלחמה ? אוי ווי וואס איך זיי וואס וועט זיין , ווי קען איך זאגן אז יוא מה יעשו כל אלפי החסידים והיהודים שנמצאים כאן , מה שצריך להיות אז יקרה כבר עכשיו , איך קען נישט זאגן , איך טאר נישט זאגן !

אד"ש סיפר להרי"ם שסיפר לו גיסו י.מ. לוין שפגשו החסדי דוד ממש ערב פרוץ המלחמה וביקשו לומר בשמו לאמרי אמת שיש לו בחורים וואס פיישמענן רביס' פון יענע דור בצדקותם ובמעשיהם הטובים , ולא הספיק לומר לא"א עד אחרי המלחמה כאן בארץ , וכשהרצה הדברים זלגו עיניו דמעות הרים ידיו למעלה ונאנח.

בשבת פרשת ויצא אכל עם אד"ש גם י.ד. פלינקר ובאמצע הסעודה הלך להכין הפירות יפה בצלחת ולא שם לב שאד"ש נכנס למטבח ועומד מאחוריו ורואה איך שמסדר , וכשגמר אמר לו שבת איז טאקי אימלכה , איכלה , בואי כלה בואי כלה , אובער מדארף נישט אלא קישוטים ותכשיטים.

א. ויסבלום נכנס במוצאי ש"ק תולדות על הולדת ביתו ואמר לו אד"ש אתה הרי נכד של הרי אלימלך מילזנסק זי"ע נו ר' אלימלך מאוד ישמח אם יהיה לו נכד ת"ח , לא משנה כמה עכשיו בתך בת ת"ח אבל מעכשיו, יש לך הרי כל הכוחות והכשרונות תלמד ותלמד שתהיה באמת בתך בת ת"ח.

אברך נכנס בשאלה מאוד מטופשת ביום ה' לסדר ויצא ואמר לו אד"ש אתה יודע שהשאלה לא שאלה , ולי הרי אין זמן , אז כל טוב , וכשנסוג אחורה בבושט פנים קרא לו אד"ש ודיבר עמו זמן רב איך מעשיו וכו' וכו' והרגיש שרצה לפייסו ולכן קרא לו שוב.

פעם רצו להכנס להרה"ק מבלו זי"ע ביום הושנא רבה וצעק מה רוצים ממני גם היום להכנס עם קויעטלך , צריך אני גם זמן לעצמי ללמוד ולהתפלל , אחרי קצת זמן פתח הדלת ואמר מה אמרתי שלא יכנסו עם קויעטלך ? שכן יכנסו כולם איז דארף נישט אויס פירן אלץ ביז צים סוף.

הרי"ם שאל את אד"ש בשם משגיח דישיבת שפתי צדיק ר' ד. ליברמן שנהג עד היום ללמוד עם הבחורים פעם בשבוע ירושלמי ולא כל יום דף , ועכשיו נתעוררו אולי ללמוד כל יום דף בגלל הכנס והחיזוק בדבר לימוד הירושלמי ושאלתו אם לשנות או להשאר כמו שהיה עד היום ? אד"ש ענה אני בהחלט איתכם צריכים ללמוד ולהבין הרבי הלב שמחה התכוון בתקנה לפתוח תלמוד ירושלמי שהיה סגור לגמרי , בשביל סגולת התורה לקרוא בלי להבין לא צריך בדווקא ירושלמי אפשר גם בבלי , הוא התכוון שיבינו הנלמד ובוזה יפתח הירושלמי , גם רמזתי זאת בכנס , יש לי בזה שני סיפורים מהרבי הלב שמחה.

1. היה אברך מג"ש בירושלמי בשטיבל וראה שדף שלם אחרי הדף בבלי לא כ"כ הולך וביקשני שאשאל בקו"פ את אחי אם ללמוד פחות , וממילא יקשיבו יותר לשיעור ? הרבי היה ב"ה בריא ונכנסתי לשאול ואמר לי יותר חשוב ללמוד ולהבין מללמוד סתם בודאי ובודאי מסכים אני שיפחת מדף וילמד פחות ויבינו , אד"ש שאל את הלב שמחה ומה יהיה בסיום שתמיד יפגרו אחרי כולם ? וענה לו ה"ש לא נורא אזכרם וכשיגמרו הכל שיבואו ואתן להם בקבוק יין. (והוסיף אד"ש שכך היה וכשסימו שלח להם הלב שמחה בקבוק יין והוסיף גם ווארט).

2. יהודי נכבד ראש ישיבה בחו"ל היה בארץ וביקשני להכנס ללב שמחה לשאול היות ולומדים אצלו בישיבה גמרות מסדר בבלי וחשב ללמוד הירושלמי ששייך למסכת הנלמדת בישיבה ויש אצלו בחורים מגור שטענו שזה נוגד התקנה של הרבי שתקן דף היומי לפי הסדר ? והסכים אד"ש להכנס איתו יחד , ואמר לו הלב שמחה ודאי סדר זה דבר גדול ולכן תיקנתי דף היומי , אבל יותר חשוב לבחור לדעת ולהבין מה הוא לומד ולא סתם לקרוא ובכלל באמת דבר גדול ללמוד ירושלמי הקשור לבבלי והנני מסכים לזה , וכשפנו ללכת קרא לאותו ראש ישיבה ואמר לו אבל אתה זכית בראש טוב משמים לא בכדי , אתה כן צריך ללמוד גם לפי הסדר , ואחרי לימודך מה שלומדים בישיבה תלמד לפי הסדר דף היומי. וסיכם אד"ש עם הרי"ם שיענה לד.ל. שימשיך לתת שיעור רק פעם בשבוע.

מו' ד.ח. אמר לאד"ש בשבת פרשת ויצא אחרי הסעודה בבוקר שנולד בעש"ק בן לאחותו הקטנה של ר' איצה וינברג והסבא הרבי מטולנא ביקש לומר נולד ב"ז נתרפאו כל המשפחה שיתחיל משמים לחייך לנו , אד"ש חייך ואמר נו אהר איז גירכעט נתרפאו כל המשפחה !

אד"ש שאל את הרי"ם איך יש למ. קוזק זמן לועדה של הת"ת בשלמא א. גוטליב מתעסק בדולרים ויש לו זמן אבל הוא ממה מתפרנס ? ולא ידע הרי"ם מה להשיב , שוב התעניין אד"ש כמה ילדים יש לו ? והזכיר הרי"ם את אליקום שצריך להפקד בזש"ק ואד"ש אמר פעם של"צ לעסוק ברפאות , וענה אד"ש אזוי האב איך גיעזעגט נו דהייבשטער וועט טאקי האלפין.

בשבת ויצא לקראת סוף הסעודה קרא אד"ש לי.ד. פלינקר שיכנס ואמר כתוב מי גילה לו ששמי שמש וקשה הרי הוא חלם שבאים השמש והירח והכוכבים ולכן ידע ששם אביו יעקב זה שמש ? ותירץ הא"א שחלם יוסף ממש על אביו ועל אמו ולהם שינה ואמר שראה שמש וירח , ושפיר מובן השאלה מי גילה לו ששמי שמש אח"כ הוסיף כתוב " על חלומותיו ועל דבריו מה זה הלשון הכפול ? אלא ראוי שהיה חלום והיה גם דבריו שאמר להם אחרת ממה שראה בחלום.

אד"ש אמר להרי"ם אלע לויבען דאין כולל , דדרך הלימוד וואס איז גיעלונגען , אין אויך דהתמדה וחשק.

אד"ש סיפר להרי"ם שפעם שהיה עדיין ראש ישיבה עלה א.מ. קורניק בבקשה שלא ילמדו סוגיא דר"א דמילה שמביא לו מחשבות ואד"ש ביטלו מכל וכל שלא מביא סוגיא זו להירהורים אבל נתן לו רשות לא ללמוד ובזכותו הוסיף אד"ש להרי"ם הבנתי דבר שהיה קשה לי הרבה שנים שכתוב אצל המגיד של הבית יוסף שגער בו כשראה שקורא שנים מקרא ואחד תרגום במרוצה כאדם הרץ ע"ג גחלים לוחשות ואמר לו למתן , ולא הבנתי מדוע באמת לא קרא הבית יוסף טוב השנים מקרא וכו' אבל עכשיו הבנתי שהיה פרשיות כאלו לא כ"כ חסידשע והבין בדעתו שצריך למהר בהם כסוגית ר"א דמילה וע"ז אמר לו המגיד ד"ת אינם מקבלים טומאה ולא צריך למהר בהם כ"כ ומתאים גחלים לוחשות כנאמר בא"א.

אד"ש סיפר להרי"ם שהיה בן הא"א לרב"צ אוסטרוה ב' חילוקי דעות.

1. שהא"א אחז מאוד מר' מ"י מאיזבצה וסבר שלא יודעים בכלל מה היה אז המחלוקת וקרא לו תמיד ר' מרדכי יוסף ואמר שכל המחלוקת כבר לא שייכת , ורב"צ עוד היה מונח בו המחלוקת מאז ולא יכל אף פעם לומר ר' מרדכי יוסף.

2. הא"א לא אחז מר' גרשון העינד מרדזין בעל התכלת ורב"צ אחז ממנו מאוד , ופעם שמעו שכשבאו לומר לשפ"א שנפטר בעל התכלת שאל האם קברו אותו עם התכלת ? הא"א הביא רא"י מזה שהשפ"א לא אחז ממנו ולכן שאל כך אפי' לאחר פטירתו , ורב"צ טען שהשפ"א אחז שהוא אדם חזק עם עקרונות ומן הסתם רצה שיקברוהו עם התכלת.

ב. קורניק סיפר ששמע ממוהרי"א ששמע מהרבי הלב שמחה שאמר הא"א שכל המחלוקת בין קאצק לאיזבצה היה דבר גדול ואין לנו בזה השגה ופעם עמדו בחוץ חסידים ואנשי מעשה והתוכחו מאוד בנושא ויצא הא"א מחדרו ואמר שמי מרדכי ע"ש ר' מרדכי יוסף מאיזבצה , הגיב א' מן החסידים ואמר אם אביך היה יודע שתאמר כך לא היה נותן לך שם זה , ואמרו החסידים שלא הוציא שנתו.

ב. קורניק סיפר שבצפת היה אצל הבית ישראל יותר פתוח ענין הנשמות והגלגולים והיה לו לב. ב' מעשיות.

1. היה כלב גדול שהלך אחריהם בטיול ולא נתן מנוחה וישב ע"י כשישבו על הספסל ורצה ב. לגרשו אמר לו הבית ישראל בונם לאז אופ דאס איז א'גלגול.

2. ישב איתו פעם בהר כנען והרבה ציפורים עפו על העץ וצפצפו בקול גדול , נתלהבו פניו של הבית ישראל ואמר בונם אתה שומע ציפורים מצפצפות , נשמות גילגולים , ושתק.

ב.ק. סיפר שהיה רב א' שהלך עם הבית ישראל בירושלים ברחוב ורצה לקראתם חתולה ונעצרה ע"י , אמר אותו רב לבית ישראל אם הית רבי הונגרי הינו כבר אומרים שזה ענין של תיקון גילגולים אמר לו הבית ישראל ברצינות אל תצחק כן כן.

יום אחד כשטייל אד"ש בבוקר ברח' אלפנדרי ביקש ממנו ספרדי להשלים מנין בביהכ"נ לקדיש דרבנן , ושאלו אד"ש אם הוא עשירי ? וענה שכן , וישר שנכנס אד"ש שם לב שהוא רק תשיעי , אמר לו אד"ש אתה אמרת שקר , שקר אני לא אוהב ! ויצא ולא נכנס שוב לשם.

ח.ג. אברך שעובד לא רישמי החליט השנה בינו לבין עצמו מה צריך כל שנה כאב ראש להשיג דיחוי משיבה , מכולל , אתגיס לצבא ואוכל לבוא לעבודה בהיתר , הלך ללשכת הגיוס ביום א' י"א כסליו ואמר שלא הביא דיחוי כבימים ימימה ורוצה להתגייס ורוצה לשמוע במה מדובר , אמרו לו כל התנאים ונתנו לו זמן לחשוב , בבואו הביתה ומליבה לפומיה לא גליא

לאף אחד בעולם מקבל טלפון מאביו שהיה באותו היום אצל אד"ש בשביל דבריו , ולפני שיצא שאלו אד"ש וואס מאכט דאין זין חיים ? וענה ב"ה , אמר לו אד"ש איך האב גיהערט אז האר וויל זעך שטעלן צי די מיליטער זיי אהיים אופ ציהעלטען ! ונבהל האבא ואמר שלא שמע שרוצה , ולכן צלצל לשמוע !

ח.ג. הנ"ל היה לו תאונה והתקלקל לו כל המכונית והיה בהפסד כספי רציני ובכה לפני הרבי מטולנא , ואמר לו הטולנא רבי אתה הרי אברך צעיר ולא עשית שמחה , בעזרת ה' תפקד בזש"ק ותעשה שמחה גם זה יסתדר והיה הדבר בעיניו לפלא , אח"כ נהיה גיהולפין ועשה משפט בענין המכונית ואמרו לו חכמיו שחבל לעשות המשפט שלא ירויח כלום וממש קרוב לזמן השמחה שעשה יצא לא רק זכאי אלא בתשלום גבוה של פיצויים והרויח הרבה כסף.

לר' ד.א. מנדלבוים היה בעבר חידושי תורה מאד"ש להדפיסם בספרו החדש קבא דקשייתא של בעל החלקת יואב ושלח את הרי"ם לשאול אם להדפיסם לאחר שנהיה רבי , ואמר אד"ש להרי"ם אצל אבי זי"ע בחיו באמת נתן חידו"ת בירחונים אבל היו באמת חידושי תורה אצלי הרי הכל קש , ובסופו נתן רשות להדפיס.

יהודי הלך להוציא קובץ חידושים מגדולי ישראל על כמה ממסכתות הש"ס וביקש מאד"ש שיתן גם חידושי תורה , ושלחו אד"ש לדבר ע"כ אם הרי"ם , ועלה הרי"ם לשאול מה לענות , אמר לו אד"ש הנני חושב מה יצא לי מזה שיתפרסם בשמי חידושי תורה , כבוד ? יש לי ב"ה כבוד מעל ומעבר לראש , ובנפרד מובא בספרים שאדם המקבל כבוד בעוה"ז שלא מגיע לו יורד לו בעוה"ב מכבודו בגן עדן ! שידעו שאני למדן ? אם לעולם שלי החסידים , מאי נ"מ להם אם אני יותר ת"ח או פחות ת"ח , הרי כבר אבוד להם , ולצבור סתם אי , דבר א' חושב אני אם יהיה לתעולת שידרבן אברכים ובחורים לעסוק בתורה שיראו שהרבי גם מחדש בנגלה בש"ס הרי זה ענין של להרבות כבוד שמים , ובשביל כבוד שמים לא אכפת לי שיתפרסם , לא אכפת לי להפסיד כבוד בגן עדן.

לפני יציאת הרי"ם מהחדר ביום ג' י"ג כסליו שאלו אד"ש וואס מאכט דאין שוועסטר חוה ? וענה שעשתה שוב טיפול השבוע וצריכה שבוע הבא לעבור בדיקה סי טי ומבקשים ברכה שיראה דברים טובים , ענה אד"ש וידיו למעלה דהייבשטער וועט האלפין דהייבשטער וועט האלפין.

ואמר ל. איז גיוען ביי מיר אייר נעכטין ווגען זאין חולה רפואה שלימה , ואח"כ לעצמו בשקט אמר צען קינדר זיצט און לערנט אין כולל.

ב. קורניק סיפר שהבית ישראל פעם אמר לו אם יוצא שאדם צריך מקוה ואין לו ויעבור זמן תפלת מנחה או מעריב , שחרית , צריך להתפלל ולא יבטל התפלה במזיד בדיעבד שאין לו מקוה , אבל תורה לא כדאי ללמוד.

ד. ליברמן משגיח דישיבת שפתי צדיק שאל את אד"ש עוד בהיותו ראש ישיבה מה לומר לבחור שאוחז לפני מעריב וצריך מקוה ושם בחצור בילתי אפשרי ללכת למקוה בלילה , וענהו אד"ש בודאי שצריך להתפלל וא"א לעבור במזיד ולא להתפלל בגלל חומרת חסידים שהולכים למקוה , לאחר כמה ימים שלח לקרוא לו ואמר לו שחלם שרואה את אביו זי"ע יושב בחדר ולומד ורוצה להכנס אליו , ואדם גדול שפניו מאירים מונע בעדו מלהיכנס והוא צועק לו הרי הוא אבי והוא אינו מניחו להיכנס עד שגבר עליו ונכנס והרים אביו הא"א ראשו אליו וחיך , אמר אד"ש למשגיח ר' ד. פתרון החלום הוא , תשובתי אליך לא מצא חן בעיני אדם גדול זה ח"ו יהיה זלזול בתקנת עזרא ולכן לא הניחני להכנס , השמייכל של אבי הראה לי שעניתי נכון וכך צריך לעשות , אבל רמז נתנו לי בריב זה שצריך לחזק מאוד ענין זה שח"ו

לא יהיה זלזול בקפדת החסידים ולחזק הבחור וכו' שזה רק יוצא דופן שאין ברירה אבל תמיד שיכולים צריך להקפיד מאוד מאוד לא לומר שום דבר קדוש בלא מקוה.

אברך המתגורר בהר נוף נכנס לקו"פ באומרו שאין לו פרנסה מהכתיבה ומבקש ברכה שיצליח בכתיבה לפרנסה, אמר לו אד"ש איך יתכן שתרויח מהסופרות אם רואה אני אותך בכל ברית כאן בביהמ"ד ?

ב' אברכים גליק ומלצר עשו פי' ספר, ועלו לאד"ש בהיותו ראש ישיבה להסכמה ולא הכירם ונתן להם הסכמה חלשה, אח"כ דיבר עם הרי"ם עליהם ואמר לו הרי"ם שהם אברכים מגור מביהמ"ד ועומדים בשורה ככולם, אמר אד"ש אויב אזוי זענן אברכים יראי שמים וכתב הסכמה יותר נלהבת והוסיף אברכים יראי שמים.

הבית ישראל דיבר פעם עם הרי"ם על אחיו רש"י בקפידה שהיה אז במצב ירוד, וסיגר עליו הרי"ם ואמר אהר איז גישטענן אין שורה, אמר הבית ישראל ביי מיר דער שטיין אין שורה איז נישט קאאין אבן הבוחן !

א.ל. לרנר שדכן נכנס לקבל ברכה להצלחה בשידוכים, אמר לו אד"ש עניי עירך קודמים וצריך להדר קודם בבחורי חצור איפו שאתה גר ונקט ב' שמות של בחורי ישפ"א שגרים בחצור, ועל א' אמר אהר האט אשווגער וואס דארף גיהולפן ווערן מיט קינדר (מ. הרשקוביץ) הוציא מהמגירה שש שוקלדות ונתן לו בשבילו.

באחת מנסיעותיו של האמרי אמת לארץ ישראל בא לארץ דרך היבשה ואמר צקימען אין ארץ ישראל דארפמען פריוען אלא וועגן !

הא"א שאל את הרב יהודא צדקה כשהיה עוד ילד קטן יש במסכת שבת כ"ד פרקים ויש כאלו קטנים שנראה שיכלו לצרף אותם לפרק אחד ויש כאלו גדולים ומדוע ? וחיפש תירוץ ולא מצא והיה כבר מאוחר בלילה וראה אור בבית הכף החיים ונכנס הילד ושאלו וענה לו ששבת נקראת כלה ובכלה כתוב שיש לה כ"ד תכשיטין לכן רצו בדווקא כ"ד פרקים, ולמחרת ענה התשובה לא"א ומאוד נהנה הא"א מזה.

הרבי משטפנשט זי"ע בנו של ר' ישראל מרוזין היה פעם לביקורת רפואית אצל פרופסר גדול, ואמר הרופא למשמש שאינו מבין הוא רואה בבדיקות שאדם זה חלוש היות וליבו כל הזמן חושק ומתאווה, והרי רואה עליו שיש לו הרבה כסף (שהרי בני ר"י מרוזין הלכו הכל יקר במלכות) ומדוע לא קונה בכסף כל הבלי עוה"י להשקיט רעבונו ? וכשהרצה המשמש שאלת הרופא לפני הרבי צחק הרבי ואמר יוא טאקי תאווה "נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'".

ב. קורניק עשה בר מצוה לבנו ישראל ואד"ש אמר לילד שהוא כבר לא תינוק וצריך מהיום לקבל עליו עומ"ש ועול תורה ומצוות, ולאחיו הקטן שאל מה לומד ? וענה חומש ומשנה, ושאל איזה ? וענה חומש בראשית ומשנה ברכות, ונתן לו שוקלד ואמר אם אתה לומד מסכת ברכות יכול אתה הרי לעשות ברכה.

ב. קורניק ביקש מהרי"ם שיאמר לאד"ש שעושה בר מצוה ולא רוצה להטריחו לבוא אבל מצד שני צריך להזמין משום ד"א לכן שולח את הרי"ם בתור שליח, אד"ש מאוד נהנה ועשה שיימכל גדול.

האברך מרדכי ש. חתן ר"ח מאנדל חבר של הרי"ם מטשבין ביקשו מאוד שיכנס עמו להזכירו להפקד בזש"ק, נכנסו והאברך הגיש קויעטל, אחרי גמר הקריאה הרים אד"ש עיניו הק' לעבר הרי"ם כשואל מה אתה פה? אמר הרי"ם ישנתי עמו בחדר אחד בישיבה בטשבין ובקשני שאהיה לו לפה, בחדר זה ישן אליהו וללהם גם ובטוחים אנחנו שנהיה גיהולפין כאן ומבקשים מי שענה לאליהו הוא יענה למרדכי, אד"ש מאוד נהנה ואמר טאקי גירכעכט, במרדכי שטייט ותהי לו לבת, מדרשנט טאקי לבית, אובער אין מקרא יוצא מדי פשוטו בת, דהייבשטער וועט האלפין גיהולפיען ווערן טאקי דא, די ביסט אויך א'קרוב ומבשרך אל תתעלם דהייבשטער וועט האלפין, דהייבשטער וועט האלפין.

הרי"ם נכנס לומר שהיה אצל רופא גדול ואמר שהיה טעות בכל מה שאמרו על סבא טולנא ויש לו רק דיסקוס קשה, אד"ש מאוד שמח ואמר איש טוב מבשר טוב לכתחלה לא כ"כ דאגתי חשבתי שלא יהיה רציני, סבך כל השנים מצטייר בעיני כאדם הלוחם עם הזיקנה, מעלה גדולה מאוד, לא ראיתי עוד כזה לוחם אני מתפלל עליו כל יום וחושב עליו שיוכל הוא על הזיקנה ולא ח"ו הזיקנה תוכל עליו, דהייבשטער וועט האלפין.

ביום ה' לסדר וישלח קרא אד"ש להרי"ם והיה מאוד גישמייכל וכשנכנס אמר לו אד"ש אמרתי לי.ד. שיראה אם אינך מוסר שיעור או עושה דבר מה שתבוא, והנה באתה ז"א שאינך אומר שיעור עכשיו, ולא שום דבר מיוחד אז מה אתה עושה כאן בישיבה? (והיה הכל בשמייכל) אח"כ הוציא ההזמנה לחתונה של הנכד והראה לו ושאל נו מה אתה אומר על חוש הפיוט שלי נהיתי משורר.

י.מ.ט. ביקש מאד"ש שיצוה על הרי"ם לעזור לו בענין הסדר בחנוכה אד"ש קרא להרי"ם ואמר אני באמת אמרתי שיותר לא תעסוק בסדר זה לא בשבילך ובביהמ"ד בודאי, עכשיו אינני מבקש אבל בישיבה איצה מאיר איז אביסעל אוגיפריגעט ביי דבחורים זאג זיי די איך ויל זאל זאין שטיל גאר שטיל חנוכה מיי מהדר מהדרין, מהדרין מן המהדרין, קען זאין אז מיי שטיל לכבוד הנרות דאס איז אויך הידור מצוה עומדים בדרך ארץ לנרות, ליידער מהאט פרגעסן כבוד ביהמ"ד ביי די זיבען יאהר דרבי איז גיוען ניש געזינט, פירמדות קוועט איך ויל נישט מזאל שטיין אזוי סאיז נישט כבוד ביהמ"ד, סאיז אלץ גיווען ועגן גשמיות דארף זאין אודאי איסדר אין רוחניות מזאל לערנן גיט פין 9 עד 1 קען זאין איך האב איבער פירן דשפציר פין פאר טאג צי פאר מיטוג.

אדם נכנס לקו"פ לומר שעובר מבחן נהיגה ומבקש ברכה, ובירכו אד"ש ולפני שיצא אמר לו אד"ש מקנא אני בך אתה עובר רק פעם אחת מבחן נהיגה וזה קל, אני עובר יום יום מבחן נהיגה (הנהגה) ומבחן קשה מאוד ! האדם קצת התרגש וחשב שמתכוון הרבי לרפואה והתחיל לברך את הרבי שיהיה בריא, ואמר לו אד"ש אינני מתכוון להיות בריא אלא שלא אטעה בתשובותי ולדעת מה להשיב לשאולי דבר. אד"ש ציוה לא. אדלר לומר בשמו מז"ט גם בביתו על הולדת הבן.

אד"ש סיפר להרי"ם כשהיה עוד ראש ישיבה י.ג. בינקה הגבאי היה יודע איך לנהוג לא כמו הגבאים של היום, יהודי היה בא לי.ג.ב. שיתן לו טיש ונכנס להזכיר בעש"ק וענה לו הבית ישראל מה יש הוא כבר נתן לך כסף לא רוצה, וכשיצא ושאלו אותו יהודי אמר לא יודע עוד לא יצא לי לשאול, וכן למחרת ניסה שוב ולא רצה הבית ישראל, י.ג. אמר לאותו אדם לא היה זמן לשאול בעדך ונתן לו חזרה כספו, ולא אמר על הרבי כלום, אבל חנינא יוצא ואומר מה אעשה והרבי לא רוצה אולי אנסה שוב, ואח"כ אומר שוב מה אעשה ניסתי מאוד הרבי לא רוצה, והכל שם על הרבי ולא עליו.

כשהיה הלב שמחה לנחם את בני האדמו"ר מביאלה זצ"ל אמר להם עדת גור לא רצתה להפרד אלא להיות תחת אדם אחד כדי שלא תתפרד החבילה ולכן בחרו בי , לא שאני צדיק מיוחד וכן לא היה אחר שירצה , וכן אצלכם כדאי שאחד יקח ההנהגה ולא תתפרד החבילה (ולא שמעו בקולו וכולם נהיו אדמור"ים).

הרבי מבהוש שליט"א היה אצל אד"ש ואמר לו אד"ש נו אתה הרי מבין איזה פקעיל קבלתי הרי גם אתה קיבלת עכשיו כזה פקעיל .

אברך צלצל באמצע הלילה שילדו לא מפסיק לבכות ומאוד דואגים בביתו, וישר שהרים אד"ש השפופרת לפני שאמר הנ"ל שמו אמר לו אד"ש יוא נחמן (שמו היה כך) סאיז גאר נישט אפשר א'שבר וכך היה.

ב' חברי הועד הרוחני של הת"ת נכנסו לשאול אם צריך לבטל.

1. הטייטש באידיש בחומש לכיתות שלא מבינים אידיש.
 2. שהכיתות הנמכות לא ילמדו עד 03.5 אלא עד 4 אחה"צ.
- וענה אד"ש בחיוב כדעתם ואינו רואה צורך לומר פירוש כתוקי בלא להבין מילה , וכן ילדים קטנים עד מאוחר מה הטעם להוציא להם כל הטעם ללמוד.

נכנסו 4 אברכים מטעם מבצע שבתות לשאול על המשך הפעילות של נסיעות אברכים לשבת , ובאמצע השבוע ? אד"ש שאלם הרבה שאלות לפרטי פרטים ולא יצאו אם דבר ברור ושלחו את הרי"ם , אמר לו אד"ש מה אעשה ואינני אווז מזה , ואף פעם לא אחזתי מזה ואינני מבין זאת , כל צדיק יש לו דבריו וכל צדיק מתאים לדורו בפעליו אבל יש דברים שלא עשה הבית ישראל כאביו , וכן הלב שמחה כאחיו , הוא ראה בזה דברים גדולים לי אין לזה קשר , אברכים שלנו מה התועלת ? ואם יש שאלות מסובכות הם יודעים לענות ? מצד שני כל השנים היתי חסיד, ללכת לבטל דברים טובים של אחי במחי יד ח"ו וח"ו לכן רציתי שלא לבטלו ושימשיכו לשלוח בטון נמוך אחת לשתי שבתות ואם יחזיק כך באש נמוכה מה טוב ויתקיים דברי אחי זצ"ל ולהפך אם ידעך ממילא גם לא אכפת לי , לכן אני נוקט בשיטה זאת לא לבטל בכוונה שאין זה עבירה וגם לא לחזקם במיוחד , צריך להסביר להם זאת שיבינו שלא יפרסמו בשמי כך או כך שימשיכו לעסוק בזה ומה שיהיה יהיה לבד, סומך אני עליך שתדע איך להסתדר איתם.

הרי"ם שאל אם להכנס עם ש.צ. וייס בענין הת"ת לפני מנחה או אחרי מנחה ? אמר לו אד"ש אחרי מנחה לא בא בחשבון, עוד לא הורגלתי לשבת על הכסא בנוח בזמן שאני יודע שבחוץ מחכים אנשים , מרגיש אני כיושב על גחלים , דבר זה יקח הרי זמן , יותר כדאי לפני מנחה

אד"ש ענה להרי"ם תשובה בענין מסוים נגד אדם פלוני ולפני שיצא אמר לו אד"ש רגע אני הרי גערר רבי והוא הרי חסיד גור , צריך אני לחשוב גם לצידו משהו לזכותו , וניסה לומר כל מיני דברים רחוקים לצידו אם בא בחשבון כך או כך ורק אחרי שראה ממש בכל הכיוונים שאין שום צד לטובתו אמר להרי"ם שתשאר התשובה כמו שאמרת.

נכנס בחור לומר שנפגש עם בחורה ורוצים לגמור למז"ט אבל היא רוצה בדווקא עוד פגישה לפני הווארט והוא חסיד ויודע שלא נוהגים כך , ומה יעשה ? אמר לו אד"ש ביסט גירכעט א חסידשע בחור ! ולפני שיצא אמר לו אד"ש מדארף קלערן וואס איז בעסר , תצטרך הרי ממילא להפגש שוב עם בחורה אחרת ויותר טוב אם זה יהיה אם אותה אחת וכך היה ונגמר השידוך למז"ט.

אברך צעיר נכנס בקו"פ קצת בבהלה שלילדו הקטן חוס גבוה יומיים 93, אמר לו אד"ש בעיברית אתה עוד צעיר ואינך יודע שזה לא נורא 93 מעלות בתינוק זה כמו במבוגר 73 לא נורא זה יעבור שום דבר.

ס.ט. צלצל ביום ה' כ"ב כסליו לפנה"צ לאד"ש ואמר שרוצה לבשר בשורה טובה על נכדתו חוה ברכה בת ג.מ.ב.ל. שעברה יום האתמול סידרת בדיקות ויש שינוי גדול לטובה, אד"ש שמח ואמר ב"ה שמעתי כבר בשורה טובה זו מנכדך ר' יצחק מנחם ויעזור ה' לרפואה שלימה, נו יעצט דארף דזיידה זאין אינגאנצען גזיענט מהאט דאך אינזנען, סבא שאל על מה מתכוון הרבי שהרי הוא לא חולה? וענה אד"ש במה שדיבר עם הרי"ם (על הדיסקוס) אד"ש אמר מגיע חנוכה וסבא אמר שזה באמת יביא רפואה וישועה לכולם, אד"ש ענה יוא אמן, סבא אמר שהיה בטבריה מירון צפת לבקש ואמר אד"ש אויס גיפולט אלץ גיט פאר אלע, אד"ש אמר לסבא דמאמא האט ליב אז דקינדר זענן צופרידיען, סבא שאל וואס מינט דרבי? וענה אד"ש דרבי וויסט גאנץ גיט וואס איך מאיין דמאמא איז צופרידיען אז דקינדר זענן צופרידיען, דשכינה הייסט דאך דמאמא, דארף אַ יוד זאין בשמחה וייל דשכינה ויל.

אד"ש אמר להרי"ם ראיתי בספר של ראשון אולי בר' אברהם בן הרמב"ם שה' מכניס בכל אדם רצונות שבלא זה היה חסר לו מהחיות למשל רצון לאכול שאם לא היה לאדם לא היה אוכל וח"ו היה מת ל"ע, וכן ילדים קטנים שיש להם רצון לשחק דבר טוב הוא שהרי המשחק של הילדים מפתח אותם ועוזר להם לגדול, חושב אני שזה הוראה לבטל השעות המרובות של הת"ת בכיתות הנמכות וחושבני שכיתות א.ב.ג. צריכים לגמור ב-4 אחה"צ ולא ב-6, שיהיה להם זמן לשחק קצת בבית עם האחים ולא לבוא אחרי יום שלם בלא כלום, ובכלל כמה יכולים לקלוט ביום שלם.

הרבנית ביקשה מאד"ש שיבקש מהרי"ם לדבר בזאת חנוכה בכנס של בנות גור, אד"ש קרא להרי"ם ואמר שיש לי לשאולך ג' שאלות בסירובך לדבר.

1. האם אתה מפחד מאברהם יוסף אני יכול לסדר לך אצלו היתר שירשה לך ליסוע?
2. האם אתה מפחד שירד חנך בעיני הבחורים כאן בישיבה ולא תהיה אהוב עליהם כמקודם?
?

3. אם אתה מפחד שתצליח יותר מדי?

אני מבטיחך שזה חד פעמי ולא אבקשך עוד אפי' שתצליח מאוד, ביי מיר דאס איז הכשרת האברכים הבנות לומדות הרבה מאוד, ולפעמים גורם בעיות בשלום בית שהבחורים לא יודעים כ"כ הרבה דבר אחד נשאר לנו שיש לנו חסידשע בחורים וזה הם יכולים למכור, הבנות לא יודעות מה זה וצריך לתת להם בזה הבנה, איך ויל נאך מאכן מאיין טאטאן אבי ז"ל שלח פעם לקרוא לר' דוד מינצברג בפולין ואמר לו בבית פלוני יש כנס בנות אמרתי להם ששולח אני אותך לדבר עמם להשפיע עליהם להכנס לבית יעקב, ככה עשה אבי בכח הכריחו לדבר בפניהם הוא היה יהודי מפורסם וחסיד, אינני מדמה ממש שם היה ענין של פקוח נפש שהיה דחוף שילמדו בבית יעקב, אבל רואים החשיבות, בכל אופן מברכך אני בכל לב להצלחה, ומשאיר זאת לשיקול דעתך האישי, איך הייסט נישט!

ואח"כ אמרה הרבנית לאד"ש שהרי"ם לא רוצה לדרוש בכנס שאשתו מפחדת מעין הרע, אד"ש קרא להרי"ם ואמר דאיין רעבצין האט מורא פין עין הרע? די בעסט מאיין שליח האסט נישט וואס ציזורגיען!

במוצאי ש"ק פרשת וישב נר א' דחנוכה, אחרי ההדלקה בפנים שאל אד"ש את מו' ד.ח. כבר הדלקת? וענה שלא, אמר אד"ש מוצאי שבת לא כ"כ נורא הזמן הרי בין כך ובין כך בתחילת הלילה עוד שבת, דבר שני כתוב עד שתכלה רגל מן השוק פעם היה נגמר בשקיעה

היום הרבה יותר מאוחר, ועוד בפרט לטעם שכתוב בחסידשע ספרים רגל מן השוק הכוונה לרגילות, ליידער דרגילות איז נתפשט גיוערן אגאנצא נאכט.

אח"כ הסתובב לב. קורניק ואמר דער ארשטע טאג איז כולל אלע טאג, נותן כח לכל הימים של חנוכה, רא"י מב"ש שסוברים פוחת והולך וביום האחרון אחר כל ההארות פר אחד ורא"י שאי יכול להכל, אבי ז"ל אמר תמיד תירוף על קושית הבית יוסף שהטבע הוא גם נס ועצם ההדלקה היה גם נס, נאמר מי שאמר לשמן וידלק יאמר לחומץ וידלק שמן גם צריך אמירת הקב"ה להדלקה.

ואחרי הפסקה אמר חנוכיה זו מהבית ישראל הוא נהג להדליק בזה בשבת, אבי ז"ל אהב להדליק בחנוכיה שתולה בדלת עצמה יש לי כזה ממנו, בחנוכיה הזו חושב אני להדליק בביהמ"ד אע"פ שלא תולה מפני פרסומי ניסא שגדול הוא מאוד והתולה יותר קטן, הבית ישראל קיבל זאת ירושה מהקצקר רבי ואני קיבלתי את זה אחרי פטירתו מהרבי הלב שמחה לא רציתי אבל הוא ציוני לקחת, פעם אחת הוא עצמו הדליק בזה ורציתי שישאר אצלו אבל הוא לא רצה, חושב אני להדליק בזה בביהמ"ד גם בגלל שדומה למנורה, שבע נרות אסור אבל שמונה כמה שדומה יותר למנורה יותר טוב.

אח"כ פנה לכולם ואמר בילדותי שאלתי את המלמד שלי מדוע אומרים במוצאי שבת חנוכה ויהי נועם האם זה לא יו"ט חנוכה? וענה לי היות ומשחקים בחנוכה בקויעטלעך ולא מנצלים הזמן אין זה יו"ט, אינני יודע אם ענה זאת באמת או בהלצה אבל יש בזה אמת, שבת כולם מקיימים כולם יודעים וכן יו"ט, חנוכה יכול להתפס לחיצונים לכן צריך לומר ויהי נועם, צריכים באמת לנצל הזמן, הסתובב לי. קורניק ואמר בעיברית הבנת מה שאמרתי? צריך לנצל את הזמן, לא לבזבז.

ב.ק. סיפר שהלב שמחה אחרי פטירת הבית ישראל רצה באמת את החנוכיה של הקצקר אבל אמר אשתי הרי נכדת האדמו"ר מקאצק וכשתשמע תשמור את זה בארון סגור כל הזמן ולא אוכל בין כך להדליק בזה, יותר טוב שיהיה אצל אחי.

פרופסר בראון אמר להרי"ם שכל חולה כמה שיותר לא מרגיש טוב שוכח עולם ומלואו ורק עצמו ובשרו מעניין אותו, אבל הרבי הלב שמחה לא היה כך, תמיד שבאתי לבקרו ולבדקו אמר לפני כנסתי אליו לישרו ולהלבישו אפי' לשים לו משקפיים שרוצה לקבל אותי יפה, וממש תמיד התרגשתי מזה ואמרתי בשביל מה צריך לטרוח ולא הסכים אף שהיה חלש שאכנס ולא ישב יפה בבגדיו ובמשקפיו.

ביום א' כ"ה כסליו נר ב' דחנוכה הגיע ס.ט. לביהמ"ד, אד"ש נכנס אחרי מנחה לשלום שטיב וסבא עמד שם, אד"ש ניגש אליו ואמר סהאט גידורין אביסל צאייט ביז איך קים אריין און צינציען דטולנא רבי זאל זיצן דרוייל! אח"כ בהדלקה במעוז צור הסתובב אד"ש וציוה להביא לסבא כסא, סבא ישב ומיד נעמד, ואד"ש שוב הסתכל והראה שישב וסבא כבר לא ישב, אחרי ההדלקה והשמייעס אמר אד"ש לסבא אגוטען חנוכה אגוטען חנוכה כל טוב נחת.

מו' שאול אמר להרי"ם ששמע שאד"ש אומר לס.ט. חנוכה איז דאך מצות זקנים והצביע על סבא, וכן באמצע מעוז צור הסתובב אד"ש לשאול הראה לו על סבא ואמר מצות זקנים.

אד"ש אמר לועד של הת"ת אידיש איז אהיילק לשון? סאיז דאך א'לשון חול! ומה הגרצקא שילמדו דווקא באידיש א'ינגעל וואס פיישטט נישט אידיש אשוט אויף זאיין צאייט, אז אהר לערנט נישט צי ליב דאידיש איז חול שבחול.

אד"ש אמר להרי"ם ב-ג' דחנוכה קען זאיין איך בין אביסעל מאריך בדער שמועס, אובער איך האב גיקלרט סאקימעט עולם פין חוץ לעיר מדארף זיי אריין בערנגען, גייט ארויס מער אין מער, אח"כ התעניין בסדר אם הכל בסדר בחנוכה לעכ"ט בביהמ"ד.

אד"ש נתן להרי"ם בא' מימי חנוכה שיק בשביל דבר מסוים ואחרי שנתן לו ביקש בחזרה השיק ומחק את המלה הרב ואמר יעצט איז גוט !

אד"ש סיפר להרי"ם על השפ"א שהיה בטבעו סגור מאוד ולא היה לו בכלל יחסי חוץ וכדומה , ואביו הא"א היה ההיפך הגמור , ושמע אד"ש סיפור שלאחר שהיה שריפה בגור בביהמ"ד של השפ"א באו שמאים לבדוק את הנזק ושאל השפ"א מה הם אומרים ? אמרו לו שיש להם השערה שהשריפה פרצה עקב בדיל סיגריה , התלהטו פניו של השפ"א ואמר באידיש אם מניצוץ אחד של בדיל סיגריה במקום לא טוב יכול לצאת כזה שריפה וחורבן , כמה וכמה מידה טובה מרובה מדבר טוב א' נבראים עולמות שלמים.

אד"ש דיבר עם הרי"ם על נושא מסוים ואמר זהו מושכל ראשון , ואמר הרי"ם ביי דחסידיים איז דא קיימ"ל שמושכל ראשון זהו רוה"ק אצל רביס' אד"ש הריס עיניו הק' ושאל ר' יצחק מנחם די קלערסט אז איך בין א'רבי אין איך האב רוה"ק ? וענה בודאי , הריס ידיו הק' ואמר הלואי !

אד"ש אמר להרי"ם שאביו הא"א כל לעכטיל אמר ב' תורות וציוה לנגן ב' ניגונים , הבית ישראל נהג כך רק ביום האחרון ולא כל יום , לכן הוא מסכים ביום ה' שהיה ר"ח אפי' שלא יום האחרון לשיר ב' ניגונים ולומר ב' מאמרים היות ואבי נהג כך כל יום.

ר' שלמה מזויל אמר על הלב שמחה אהר איז א'יוד מיט אגרויסע לב נשבר , לא ראיתי יהודי גדול כזה שלא אוחז מעצמו.

ר' א. קוטלר שאל את הבית ישראל הרי החפץ חיים היה גדול גם בנגלה וגם בצידקות וגדולתו בתורה לא התפרסמה מן הסתם בגלל שביקש ע"כ שהיה עניו ולא רצה שיתפרסם אם כן מדוע לא ביקש שלא יתפרסם שהוא צדיק ? וענהו הבית ישראל אהר האט דעך נישט גיהלטין אז אהר איז אַ צדיק !

הרב אורבך מטבריה סיפר שאמר לו הלב שמחה בחיי הבית ישראל אני נכנס וכפוף לאחי כמו אצל אבי !

ביומנו של ר' בנימין אלתר ז"ל נמצא כתוב שפעם למד הא"א עם ב' בניו הלב שמחה ויבל"ח טובים אד"ש וכשהגיעו בגמ' ברכות עתידין בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא ליתן ריח טוב כלבנון , פנה הא"א לאד"ש ואמר דאס פעסט פאר דיר דאס גיהערט פדיר . בנו של בנימין א.מ. הכניס זאת לאד"ש , אד"ש קרא בהתענינות והגיב הרבה מאוד למדתי עם אבי זוכר אני כל דבר ודבר שלמדתי איתו בתחלה למדנו הרבה , אבל גם בערוב ימיו שהיה כבר חלש לא הניח השיעורים זכורני אפי' בין פסח לשבועות האחרון לימי חייו למד איתי שיעור יום יום אף אומר לך ווארט שאמר בגמ' ברכות כתוב אסור להרצות מעות מידו לידה ואפי' גדול כמשה רבינו לא ינקה מדינה של גהינם , ושאל יעלה על הדעת שמשה רבינו ע"ה יעשה כך ? אלא הכוונה אפי' אדם גדול כמשה רבינו יאמר לי זה לא יזיק לי זה לא מפריע אינו נכון ולא ינקה ח"ו.

בחור שלמד בישפ"א היה חתן אצל אדם ומשפחתו מורינו , ביום בהיר א' החליט מורינו לבטל השידוך מפני שהגמ' אומרת ננס לא ישא ננסית שמא יצא מהם אצבעון , ונראה לו ששניהם נמוכים , ונסע ללב שמחה שהיה אז בערד לומר מחשבתו דחהו הלב שמחה ואמר זה לא הפשט בגמ' , ממיינט אפעס אנדרש , ועלה אז בזמנו לראש ישיבה (אד"ש) לשאול מה יעשה , ואמר לו שבודאי אסור לו לבטל ח"ו השידוך , והלא קצת התעקש שכך כתוב בגמ' ,

וכשהרצה ראש הישיבה לפני הרי"ם הדברים אמר הרי"ם שיש שם שפ"א שמסביר שדין זה נאמר רק בכהנים משום שנמוך מדי או גבוה מדי פסול לכהונה ולכן אסור לכהנים לגרום למעוט שבט הכהונה , אבל בישראל אין שום ענין שננס לא ישא ננסית, אורו פני ראש הישיבה והודה מאוד להרי"ם ואמר איך בין זיכער אז דאס מינט דרבי וקרא למורינו הנ"ל והראה לו השפ"א ושקטה הארץ.

נכנסו משלחת מהעדה החרדית שאד"ש גם יסכים להפגנת ענק נגד חטוטי שכבי בגבעה הצרפתית , ענה להם אד"ש בודאי דבר גרוע הוא זה וצריך לזעוק על כך ואין כאן המקום והתירוץ לפרוש וכמו כולם גם אני תומך במאבקים בשביל להרבות כבוד שמים , אבל מאידך גיסא צריך מאוד להזהר ולהזהיר גוררת לא רצויה בדברים אלו , וכל הצעירים שמחפשים רק הבלעגן המכות וכדומה אין בזה מרבה כבוד שמים , ובכלל לצעוק על שוטר יהודי אפי' שהוא רשע גמור , נאצי , איז ביי מיר אַ עוולה אזוי וי חטוטי שכבי !

יש מכתב מהא"א זי"ע ללב שמחה זי"ע שיכתוב מכתביו במספרים ולא באותיות היות והיה לו כתב יד מאוד קשה ולא קריא.

כל שמונת ימי החנוכה הדליק אד"ש בביהמ"ד עם ברכה , ובביתו חזר והדליק בחנוכה שבא הדליק כל השנים בלי ברכה ואמר כתוב בגמ' מי שיש לו ב' פתחים שידליק בשניהם ושני בתים לא יגרע ואדליק בשניהם

אברך שנכנס ללב שמחה להזכיר שאשתו אווזת בחדש השישי , אמר הלב שמחה שהיה בתקופת מחלתו דזיביטע וחשב חנינא שלא שמע טוב ואמר שוב והלב שמחה הגיב שוב דזיביטע , וכמובן שכך היה ונולד כחשבונו של הל"ש.

א. אדלר הכניס את בנו בבריתו של אברהם אבינו ביום שירד שלג ואמר אד"ש גדול יום הגשמים שאפי' פרוטה שבכיס מתברכת וכתוב בא תינוק וככר בפיו , ובשלג אומרת הגמ' שהוא כ-5 פעמים גשם א"כ בודאי היום פרוטה שבכיס מתברכת , ושאל האדמו"ר מאשלג את אד"ש הרי כתוב בזה ששלג זה דין ? וענה אד"ש בחיוך אבל השלג נמס אח"כ ואין דין.

כתוב במשנה אם יש קמח יש תורה אמר ר' אייזקל מסטרטין זי"ע בהלצה דואר נקרא באנגלית מיל , וקמח באידיש גם נקרא מיל , ולכן נהג לשלוח מכתבים לאסוף כסף ואמר אם יש קמח דהיינו דואר יש תורה אפשרי להחזיק מוסדות.

ב. קורניק סיפר ששמע מהבית ישראל , ששמע מרב"צ אוסטרובה , שהיה אדם שהתחצף לרב העיר שהיה זקן מופלג , וקרא לו ר' גרשון היענק ונתן לו סתירה חזקה עד כדי כך שנשרו שיניו ואמר לו לריב רבתה אם הרב רק לו אין כח במוותניו ולכן אני הכתי אותך , אבל סליחה תלך לבקש ממנו.

סיפר א.מ. סגל שנכנס אדם לאד"ש , ואמר לו אד"ש ראיתך לפני 35 שנה בשדה תעופה באירופה ואמרתי לך כך וכך , ואותו אדם נזכר מהסיפור והתפעל מזכרונו של אד"ש שזה היה רק במקרא כל הפגישה הזו ולא היה לו כלום אם אד"ש.

י.ד. פלינקר שאל את אד"ש אם יכולים הבחורים לרדת בזאת חנוכה למנחה ? וענה אד"ש יוא אודאי כל יום שיוצא דופן אפשרי.

הרי"ם דיבר עם הרבנית בטלפון ושאל על כתבה בענין הכנס של ישיבת עמנואל ואד"ש אמר שרוצה לדבר איתו ונגש לטלפון ובירר בדיוק מה יהיה כתוב , אח"כ הוסיף חסכת לי טל' רציתי לצלצל , היא חזרה מאוד מרוצה היא אומרת שעוד לא שמעה כזה דרשה מימיה והיה נפלא , איך בין זייער צופרידן , שכך הרבה מאוד אגיטע נאכט.

אד"ש היה בשתית לחיים בכתובת ס"ת של נ. רוטשטיין ונתן יין ואמר למלא גרונם של ת"ח יין , וראה צ. ביאלסטוצקי ואמר בחיך מדארף אהיים אויך געבען , שאם לא הוא יעשה בג"צ.

הרי"ם שאל ביום ב' ד' טבת אם ללכת להפגנה נגד חיטוטי שכבי ? וענה אד"ש בחורים לא ילכו, ביטול תורה לא צריך , יונגאלט וואס זיצין לערנן אויך נישט , דאס איז נישט פאר זיי , מקען זאגען דתהילים וואס דמועצת האט געזוגט , אין ממשיך זאין ואטר לערנן.

א. אדלר רצה לעשות גמ"ח לע"נ בתו שנפטרה אמר לו אד"ש פאר דאין טאכטר דארפסט גאר נישט מאכן זי איז שוין אוויען אויף דרכטיקא אורט , אויב סתם פאר דיר קענסט.

הרבנית ביקשה מאד"ש שיבקש מהרי"ם שידרוש שוב אצל נשי אגו"י ואמר לה אד"ש בשום פנים ואופן סאיז גיוען חד פעמי אין אפי' סאיז גיוען זייער מוצלח סהאט גידורין צאייט ביז איך האם בעטין נאך אמהל.

הלב שמחה לא אהב שצועקים חזק בתפלה ופעם אמר על קארלין האם הם ניסו בטובות ? וכן מספר ס.ט. שהיה פעם בטבריה אצל הלב שמחה וכשנכנס הרבארלה רבי אמר הלב שמחה דער שרייער איז שוין דא!

י.מ. אלתר בן מו' ש.נ. היה רגיל לעלות לבקר את דודתו הרבנית מאטיל ע"ה , והרבה פעמים היה שם גם אד"ש שהיה עדיין ראש ישיבה והיו רגילים לומר דברי בדיחה , פעם אחת קרא הבית ישראל לי.מ. לשאול מה הולך שם וכשסיפר על הבדיחות הגיב הבית ישראל צריכים להיזהר ממנו הוא לא איש פשוט , אח"כ שעלה שוב לא הגיב י.מ. לבדיחות ושאלו אד"ש איצה מאיר מה קרא לך ? וענה אתה עולה לשמים בבדיחות ומשאיר אותי כאן מה זה שווה , ולא הגיב על זה אד"ש בביטול אלא נראה כמסכים.

הרי"ם שאל את אד"ש כשהיה ראש ישיבה רשות להוציא מחידה"ר דברים למדנים ולקבצם ביחד על סדר מסכתות , ואמר לו אד"ש הרעיון טוב מאוד אבל אני לא יכול להרשות לך משום מעשה שהיה , כשהייתי צעיר רצה ש. גינזבורג ללמוד איתי שיעור בספר הזכות ולא ידעתי למה הוא חותר , אחרי כמה ימים הראני שהכל חתום וכל דבר שמביא חסר המקור היכן נמצא הגמ' היכן נמצא הזהר , והוא ידע כל דבר איפו זה , וביקש ממני שאני יבקש רשות מהאמרי אמת להוציא ספר הזכות עם מראה מקומות ואד"ש עצמו לא רצה להכנס ושלח את אמו ע"ה ואמרה לא"א דער קליינער לערנט אישיעור מיט שמאי אין ספר הזכות , הרים עיניו הק' ושאל אין וואס וילער דארפער ? חייכה הרבנית ואמרה שהוא רוצה רשות להדפיס מחדש את ספר הזכות עם מקורות , ענה הא"א איספר וואס דער זיידה דחידה"ר האט אליינט גישרובען מיט זאנע הענט האב איך נישט קאין העזה דאס און צרירן ! ולכן סיים אד"ש גם בזה אפי' שאינו כתב ידו אני לא רוצה לגעת.

בתחילת נשיאותו של הבית ישראל ציוה לגבאי י.נ. בינקה שבטיש יקרא ללחיים רק למי שהרבי מצוה אותו , אבל בפירות יכול לקרוא לכל מי שרוצה להוציא שמאי גינזבורג שלא יקרא לו בכלל , ובטיש הראשון שישב הלב שמחה רמז כל הזמן לגבאי שיקרא לשמאי שהיה משב"ק הראשי אצל אביו זי"ע וי.נ. העלים עין משום שהיה מצווה ועומד מהבית ישראל ,

לאחר הטיש נגש הלב שמחה לי.נ. ואמר לו אם לא תקרא שבת הבאה לר' שמאי אני אזרוק אותך מביהמז"ר ! ובצר לו נכנס י.נ. לבית ישראל לשאול מה לעשות ? וענה לו הב"י מיט מאיין ברידער זאלסט נישט דארוועגן און צוהיבען , ומאז קרא לו ככולם.

הבית ישראל אמר פעם בקידוש טאטא ז"ל האט גיהלטיען פין ר' פינטשה זי"ע אז אהר איז דגערסטע מאנטש אויף דוועלט.

הבית ישראל אמר פעם בקידוש טאטא ז"ל האט שטרק גיהלטיין פין זאיין שווגער דער בנדינר רב , אהר האט זעך נישט פארגינט צו קיקען אויף אהיים , אהר האט זייער שטרק גיוענט ווען אהר האט מנחם אבל גיוען מער ווי בזיי קינדר.

אד"ש אמר למ. שינברגער מהעדה החרדית , יש אבני נזר בענין מלחמת מצוה אע"פ שמותר בשבת , אבל מלחמת עמלק שהיה כל מגמתם נגד השבת אולי אסור לחלל שבת במלחמה זו , ואותו דבר בהפגנות נגד המדינה כל מגמתם לבטל תורה צריך הרבה לחשוב ולחשוש אם כדאי להפגין ולעשות אתם מלחמה על חשבון ביטול תורה שזה כל מגמתם.

היה חסיד גדול אצל האבני נזר והיה שם דבר ור' וולפטשי שמו , פעם התבטא אצלינו בסואכטשוב לא יתפעל הרבי לא מלמדן עצום , או מידען עצום בנסתר , או ממתמיד עצום , אבל מהחידה"ר כן היות ולמד כ"כ הרבה והכל בשיפלות עצומה זה דבר גדול השפילות באמת.

אד"ש דיבר עם הרי"ם על שבת שבע ברכות בארוכה , אינו אוהב הבלגן , הלמפלעך וכדומה , זכורני הרבה חתונות של נכדי אבא ז"ל ולא הלכו עם בגדי שבת ולא התחפושות וכדומה , סטנציה אינני רוצה שיהיה לומר לא לבוא איני יכול אבל שיהיה מקום מיוחד לישון יבינו שצריך לבוא , אברהם יוסף מבקש על הבחורים הוא היה זה שהיה צריך להבין הפוך אינני רוצה בחורים בשבע ברכות אף בחור לא צריך לבוא זה לא בא בחשבון , טאטא ז"ל האט מיר קימאול נישט גענימען צי אַ שבע ברכות , יהיה ג' טישין קצרים רק ס.ג. ארוך דיבר בענין שרוצה שיהיה לכל אחד זמן לנוח שיעשו הפסקות קצרות כבר היה פעם כך זה לא נורא , אינני אוהב שהעולם הוא זה שמנהל השירה בחותנה שישירו רק כשיאמרו להם לא נהנהתי בחנוכה ששרו יונים בלא שיאמרו להם לשיר , רוצה שיעברו רגיל בליל ש"ק והוסיף אני הרי רואה אז את כולם ואפי' שזה רק פעם א' אבל זה חשוב לי אני רואה את כולם וצריך אני לזה.

בס.ג. פרשת ויגש בקו"פ הזכיר אד"ש את ר' נתן לובארט ז"ל ואמר בשמו שאמר לו פעם שרוב האמוראים היו או כהנים או לויים , ומנה רב חסדא ורב כהנא שכתוב במפורש בגמ' שהיו כהנים.

בחונכה אצל הבית ישראל רצה פעם הלב שמחה שיכנס יהודי עשיר בפנים השלום שטיב יחיאל מאיר פיק שמו , והבית ישראל לא רצה , אבל אחרי הפצרות של הלב שמחה הסכים הבית ישראל מפני כבודו של אחיו , ולפני ההדלקה ציוה הבית ישראל שיכניסו לשם גם את ר' יוסף בער שטיצברג , ואת מוטל אוסטרובה , באומרו בצל החכמה בצל הכסף אם צריך אני בפוקדת אחי לכבד עשיר אכבד גם החסיד.

אומרים בישפ"א שאד"ש הגיב על ההתפרצות בהפגנות בזריקת אבנים ושריפת פחי אשפה , שומר נפשו ירחק מהם , דאס איז נישט אַ ועג.

אד"ש דיבר עם הרי"ם וי.מ.ט. על השבתות השמחות ובעיקר על בריתו של ד.ח. , וי.מ.ט. אמר אולי אלו שבאים בשבת זו לא יבואו בשבת הבאה, הגיב אד"ש משתמע ממך או השבת הזו או שבת הבאה צריכים לבוא ומה אם אלו שלא רוצים לבוא כלל , לא טוב ? שהייתי צעיר כתב לי מכתב א' מזקני החסידים חכם נפלא , פינחס מנחם הנך קרוב מדאי ללאכטיל, כמה שיותר רחוקים מהאור נהנים ממנו יותר , וכמה שיותר קרובים נהנים פחות ! היתי מאוד קרוב סמוך אצל אבי ז"ל ולא שמעתי בקולו וחבל מן הסתם היתי יכול לקבל יותר , אצל אחי הלב שמחה בתחלה היה הכל פנימיות ובסופו היה חולה עיקר החיזוק נהיה און צרירען דער קלמקע זייען ובשביל זה נסעו הכל , ב"ה אני בריא וזה לא העיקר צריך לשים דגש על הפנימיות , באים הרבה מאבדים העיקר , השמיעס כבר לא עיקר והרצון כבר לא משנה , אין זה רצוני ואין מזה כלום , העיקר הפנימיות , ויי יונגער האט מען מעהר.

אד"ש התענין מה היה בשלום זכר ובברית אצל מוהרי"א כשהלב שמחה היה בריא ואח"כ אמר איך ויל נישט מאכן אגרטשקע אסאך טעמים , אפי' עלץ אַ אויג, אזויפיל יאהרן גיוערט אין שפּטער אַ חתונה , פין דעסט ועגן מאיין זין אַ שמחה ד.ח. איז אַ איש אמונים , אַ ארנסטע יונגארמן וואס האר וועט ועלין וואט זיין , רעד אדורך מיט אהיים די ביסט דאך זאיין גאנצא רבי.

פעם דיבר בארוכה אד"ש כשהיה ראש ישיבה בענין חתן אביו ר' יצחק מאיר בן ר' משה בצלאל ואמר על עצמו שהיה דבק בו מאוד כחסיד לרבו וקנה ממנו הרבה.

ביום חמישי י"ד טבת תשנ"ג ישב הרי"ם אצל אד"ש כמעט שעהיים על ההזמנות לאדמורי"ם ורבנים וסיוגם לשלש. חלק א' הזמנה עם שליח מיוחד מהרבי. חלק ב' הזמנה מהרבי עצמו ובדואר. חלק ג' הזמנה מיעקב מאיר בלבד.

והאריך על כל א"י ואמר על סבא טולנא שרוצה שיהיה סוג א' והרי"ם הגיב דזיידה דארף נישט אהר איז א' חסיד , וענה אד"ש תמיד אצל הבית ישראל הצטייר סבך בעיני כחסיד אמיתי וכן אצל הלב שמחה היה כחסיד מהשורה , אצלי בהתחלה אמרת שהוא חסיד ולא היה כ"כ נראה לי, בחנוכה ראיתיו עומד ומתעקש לא לשבת ראיתי חסיד ישיש מהו , הוא באמת מחזיק עצמו לחסיד , אובער ביי מיר אהר איז א' רבי ! איך דארף אהיים מכבד זאיין עלץ אַ רבי , אשלח במוצאי ש"ק יעקב מאיר עם הזמנה מיוחד כמו שאר הסוג א'.

אברך הכניס לרבי קויעטל ארוך כמכתב ובתוכו כתב ששאל דבר זה את הבאבא אלעזר והטולנא רבי , אד"ש קרא להרי"ם והראה לו המכתב ואמר יש כאן הרבה דברים שמקוממים אותי אבל שורה א' יותר מהכל אברך שהתחנך אצלינו , חינוך חסידי יעשה כזה השוואה צי שטעל באבא אלעזר צים טולנא רבי , באבא אלעזר אַ סוחר ! טאקי גיהאט גאר אגרויסע זיידה , טאטא אויך אגרוסע אבל מאז יש הרבה חולי רע במשפחת אבו חצירא גרורות ענפים פרנקים אין פאר שידנעס , מגייט שוין נישט בדרכי אבות , משא"כ בצד השני טולנא רבי א' בחיינטע מאנטש א'הילקא מאנטש , אלא יאהרן מוסר נפש אויף ערקתא דמסאני , זעך נישט ריקען מדרכי אבות , בן אחר בן צים ר' מוטלה מטשרנוביל , אין איך גיי נישט אריין דביטול און דהכנעה דא צי גור כזה עיות כזה השוואה בין שניהם זה הכי הפריע לי.

מ.ע. אינפלד צלצל לשאול אם להכניס בהמודיע מז"ט על החתונה או הברית ואד"ש דיבר ע"כ אם הרי"ם מה הוא אומר ואמר שנראה לו שלא כדאי , אמר הרבי שיאמר בשמו שלא

יכנסו מודעה והוסיף איך בין דיר מכיר טובה האסט מכון גיוען צי מאן דעה אפי' אלץ א עויג דארף מען נישט.

אד"ש אמר לישראל קורניק המסדר של החתונה עד 01 רוצה אני סוף החתונה כיבוי אורות מוחלט , יהיה זה מבחן אצלי אם לקחת אותך שוב לחתונה הבאה.

אד"ש ראה שבמעטפות שנשלחו מהאיחוד היה כתוב רק שמות האנשים ולא היה כתוב ומשפ' ושאל האם לא הוזמנו גם הבית יעקב ? שמחה של הרבי מגור צריך לתת תשומת לב גם להם , וציוה שיכתבו התנצלות מהועד המסדר בכל השטיבלעך שנשמט בטעות במעטפות ומשפ' שידעו שהם גם מוזמנות.

ס.ט. ביקש מד.ח. שיהיה שליח שלו לומר לאד"ש מז"ט שאינו רוצה לבד לצלצל שהוא חסיד ולא צריך לצלצל לבד ומבקשו שיהיה גם שליח לקבלה להעביר לו בחזרה ברכתו של הרבי , וכשהרצה הדברים לפני אד"ש , נהנה מאוד ואמר טאקי זאג אהיים אַ ברכת מז"ט מכל הלב , אין דהייבשטער וועט האלפין אסאך גיטע יאהרן געזינטע , נחת פין אלא קינדר , אינקלעך אין איר אינקלעך , דער איינקעל וואס דארף דגרויסע רפואה ישועה זאל האבן טאקי דגרויסע רפואה.

אד"ש ציוה את בנו ד.ח. להזמין ס.ט. לברית לכבדו בברכות , ס.ט. התעקש מאוד ואמר שמסכים רק עמידה לברכות שזה סנדק שני וצריך זה לתיקון ולא לכיבוד , ולא ידע מה לעשות בברכות וחשב להזמין את האדמו"ר מרחמסטריווקא , ואד"ש נהנה מהרעיון ואמר שטוב מאוד שיזמינו יחד עם הר"ם לברית.

י.מ.ט. אמר בישפ"א שאד"ש אמר לו ולהר"ם ביחד שמעתי מאבי ז"ל וואס האט אַ בחור ציטיען אין אַ שבע ברכות, איך יכול אני להתיר לבחורים לבוא , ס.ג. מרשה לבחורים כל הטיש אבל לפני ברכת המזון ברגע שהתחיל לחלק השקדים שיעזבו את ביהמ"ד מהגלריה ומהשורות אינני זוכר שבע ברכות בגער היתי ילד ובחור אבי אף פעם לא לקחני איתו.

ביום ד' י"ג טבת אמר ד.ח. שיעור בכולל ואמר לאד"ש שהולך לומר שיעור בכולל ונהנה אד"ש מאוד ואמר לו גם אני אמרתי שיעור לפני שעשיתי ברית אצל ילדי הראשון.

הרה"ח מנדל כשר ז"ל ביקש מהבית ישראל ג' דברים.

א' שירחיבו השירותים בביהמ"ד.

ב' יעשו צורת הפתח עם מזוזה בדלת הקטנה של חצר ביהמ"ד היות ומצא לכך סמך במדרש.

ג' שיעשו לו למנדל כשר מקום בתפלה שלא ידחפו אותו.

הבית ישראל דחה ב' בקשות הראשונות מכל וכל , אבל הבקשה השלישית מאוד קיים וקבע לו מקום לתפלתו ושמר עליו מכל משמר , וכשנתחלפו המשמרות והתחיל להנהיג הלב שמחה נכנס שוב באותם ג' דרישות , והיה הפוך על השירותים והמזוזה מיד ציוה הלב שמחה לעשות שהרי מצא סמך לזה , ועל המקום בביהמ"ד שאל בשביל מה צריך לבוא להתפלל כאן ? אין לו מקום ע"י ביתו שיכול להתפלל שם.

הבית ישראל דיבר על המדינה עם ב. קורניק ואמר מצוה לחסר ממון רשעים מדובר גם בהם , כמה שיותר לקחת מהם זה טוב.

פעם סיפר הבית ישראל להר"ם אדם שבא לעיר גדולה והיה צריך לנקביו ולא היה לו היכן לצאת עד שראה דלת של רופא ונכנס ואמר צערו שאינו יכול להתפנות הביא הרופא שיסל ואמר לו לנסות ויבדוק אותו לראות מה הבעי' וכמובן איך שהביא השיסל מיד יצא הרבה הרבה ושאלו הרופא מה אמרת שאינך יכול לצאת ? וענהו אי'מלאסט מיר אם רק נותנים לי ודאי שאני יכול פשוט לא נתנו לי . אמר זאת בנדון דבר שלא עשה לא מפני שלא רצה אלא שלא נתנו לו לעשות

ס.ט. בשיחה ארוכה על אמונה אמר שיש משל יהודי עמד על גשר בים גדול מאוד וחשב מי ברא אלה הים והארץ והשמים וראה לצידו ילד קטן חופר בור קטן באדמה ושאלו מה אתה עושה חור ומה רצונך בכך ? וענהו הילד בתמימות שרוצה שכל מימי הים יכנסו לבור שלו , נודעו אותו יהודי ואמר איך יכנסו כל מי הים לבור כזה קטן , וא"כ גם איך יכנסו תשובות לשאלותי על ה' בכזה ראש קטן , אלא א"א להבין בכלל.

ג. אייזנר פגש אדם שהפסיק להאמין בגלל השואה , ואמר לו ג.א. טרנזיסטור מבין אתה איך פועל ? ומה אתה שואל רק על ה' , שנים אח"כ פגשו ואמר לו רק ממילותיך אלו נהיתי בעל תשובה גמור .

אד"ש אמר למו' ד.ח. בשבוע שנולד בנו במז"ט , שאלה מפרוסמת " ומבטן לשמך המה נימולים " , הרי ברית זה ביום השמיני? ותירץ כל השמונת ימים הם הכנה לברית וכולם מקשה אחת , א"כ שייך לומר מבטן לשמך המה נימולים שהכל דבר א' , (בשם אביו הא"א) ועוד תירץ חסידישע יונגאלייט , שהעיקר בתינוק מתחיל מדרך ההורים איך התנהגו בקדושה וטהרה וזה הכוונה מבטן לשמך , אח"כ הוסיף " צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר " שלרשע חסר הבטן הזה של מבטן לשמך שהתנהגותו ברשעות מגיעה מחוסר התנהגות טובה בקדושה וטהרה של אביו ואמו , והוסיף מאמר העולם עה"פ הזה שצדיק כששבע מספיק לו , משא"כ הרשע כששבע מצטער אוי מדוע אין לי עוד בטן שאוכל למלאות תאותי עוד וזה הכוונה תחסר שמצטער שחסר לו.

ביום ג' י"ב טבת אמר אד"ש להר"ם הלילה ישנתי טוב יותר מכל הלילות מתחילת הפירן , הוצאתי הטל' לפני 11 ופתחתי עיני היה מאוחר , דבר א' היה לי עגמת נפש נזכרתי שיום שלישי היום , מוישלה מחכה למטה לטיול איתי והפסיד היות וישנתי.

ביום ה' י"ד טבת דיבר אד"ש עם הר"ם על שליחות ההזמנות לאדמורי"ם ורבנים , ועל ראב"ד ירושלים ר' משה אריה פריינד אמר הוא יהודי צדיק פין די פייצאטישע צדיקים וואס מדארף , אני אוחז ממנו מאוד מצדקותו , חסר היום כאלו , ועל האדמו"ר מרחמסטריווקא אמר אהר איז אַ קויעטל יוד.

אד"ש דיבר עם הר"ם בערש"ק ויחי ט"ו טבת על השלום זכר של בנו ואמר הנני רוצה מאוד להשתתף בשמחתו ויש לי תכנית לשבת שטיקעל טיש , ישירו ניגון אומר ווארטער לא שמיעס ואח"כ יעברו , אינני רוצה הפרסום קודם היות ויש אנשים שמרגישים חובה לבוא אינני יכול לסבול שאנשים חושבים שחייבים , כך ידעו רק אדורך גיין מי שיכול יבוא. י.מ. טומאן הסתובב בהפסקה בשם אד"ש לכל הזקנים שלא צריכים להטריח עצמם לבוא לאדורך גיין וכל מי שקשה לו שישאר בבית.

בעש"ק ט"ו טבת היה פרופסור בראון אצל אד"ש בנוכחות הר"ם הרופא שאל את אד"ש מדוע הבחורים שלך שורפים עגלות זבל ? אד"ש אמר אין לי כח לענות , אבל הוא יענה לך טוב מאוד והצביע על הר"ם , הר"ם ענה לו ב' תשובות.

א' הבחורים של הרבי מצוים לא לשרוף ואין אף א' מהם שמשותף בהפגנות אלו.
ב' עצם הטענה על עבירה קטנה זו מראה שהחרדים במעלה עליונה דאל"כ מדוע יבואו בטענות על דבר זה ומצפים שהצבור החרדי לא יעשה כאלו הפגנות הרי בהפגנות אצל חילונים נגמר הכל בצורה הרבה יותר גרועה ושם לא באים בטענות ? אלא בגלל שמבינים שהצבור החרדי יותר מחונך, הרופא קיבל , אד"ש שמע כל התשובה והוסיף לאט כמונה מעות יום יבוא וכולכם תתחרטו , ומדוע לא תקדימו החרטה כבר עכשיו , ואולי אם תקדימו היום גם יוקדם לבוא אותו יום שכולנו מצפים לו.

בחור הנוסע לחתונת אחיו בחו"ל שאל את אד"ש מתי לחזור אחרי החתונה מיד או שיכול לחזור אחרי גמר השבע ברכות ? חיך אד"ש וענה בודאי סאיז בעסר ארויס גיין פאר די שבע ברכות , לצאת מהאולם לפני ברכת המזון.

ביום א' י"ז טבת הסתובב הרי"ס אצל האדמו"רי"ם בשליחות אד"ש להזמין לחתונה ואח"כ בירר אד"ש בטל' כל מה שהיה , אח"כ אמר לי.ד. פלינקר ע"ז שאצל הבלזר רב ענה רק הגבאי ולא מצאו את האדמו"ר אמר בדרך הלצה אבי ז"ל אמר פעם אמגייט צי אַ רבי אויב איז דא גיט , אויב איז נישט דא נאך בעסר !

יום ב' ח' טבת בסעודת הברית של מו' ד.ח. הביא אד"ש בקבוק יין שקיבל מהבית ישראל לברית של בנו ד.ח. ושפך לבקבוק אחר ואמר שישמרו את זה לחתונת הנימול.
אמר באמצע הסעודה ווארט על גדולי עולם היו שם והצביע על ס.ט. ואמר סאיז גיוען דארט רביס אשטייגר ווי דער טולנא רבי.

כשהביאו הבשר סיפר אד"ש שהיה אדם שבא לבכות לשינאוואר על בנו שיצא לתרבות רעה ועיין בדבר ואמר שנראה לו פקעיל קשה , ושאלו אם אכלו חלבי או בשרי בסעודת הברית של בנו ? ונזכר שאכלו חלבי , אמר לו השינאוואר מקובל אצלי מאבי הדברי חיים שצריך להקפיד לאכול בשר בסעודת ברית , ואם אכלת אצלו חלבי אין תיקון בשבילו , והוסיף אד"ש מה המקור לזה ? שיש ב' בריתות למול ערלת בשר וערלת הלב , ערלת בשר כורתים בברית אבל איך כורתים עורלת הלב ? שכתוב מאכלות אסורות מטמטמים את הלב , והפוך אם אוכלים מאכלות כשרים בקדושה וטהרה בזה מלים את ערלת הלב לכן צריך בברית לאכול בשר כשר למול את ערלת הלב גם.
שלח פירות לכולל של איצה וכן כל הסעודה שלח לאיצה שיריים.

יום ג' בערב עשה הרי"ס סעודת שלישי למילה בביתו של ד.ח. כשנכנס אד"ש שם ספודיק והשווער של ד.ח. ישב עם כובע ומיד קם להחליף אמר לו אד"ש לא נורא יש בזה הרבה מנהגים , יש שהולכים בחתונה בגדי שבת אפי' מחותנים רחוקים כמו בחתונה שעשיתי עם הרב קליין ויש כאלו שרק משפחה , ביי אונץ אין גער , דעיקר שמחה איז אין הארץ.
הפירות הגיש אליקום קוזק ודניאל אמר אהר דארף גיהלפין ווערן אד"ש לא הגיב אח"כ לקח צלחת ומילאה פירות וקרא אליקום וכשנגש אמר ברוך אשר יקום את דברי התורה הזאת , וכשנתן הצלחת אמר נעם פירות האסט האבען פירות !

יום ה' בדרכו לשבע ברכות בת"א ביקשוהו שיבקר בשתי כוללים של גור בקרית הרי"ס לזין ואמרו שיעשו את שני הכוללים יחד , אין הרבה מדרגות , לא מאריך את הדרך אולי בשתי דקות . כשנכנס וראה שיש רק 6 אברכים אמר הקב"ה נכנס לביהכנ"ס ולא מצא עשרה מיד כועס אולי אתנו יש 01 , ובמכונית לאחר הביקור אמר ג' לוגין פוסלין את המקוה והסביר היה כאן ג' שקרים (באידיש שקר -ליגענט).

1. אמרו שלא מאריך הדרך , ולקח יותר מחמש דקות.
2. אמרו שאין הרבה מדרגות , והיה יותר מדרגות מאברכים.

3. אמרו שיש ב' כוללים, ולא ראיתי אפי' א'.

ביום ה' הנ"ל בערב עשה איחוד מוסדות גור שבע ברכות באולם מלכי ישראל, אד"ש קרא להרי"ם ואמר ראשית כל צריך לקחת רשימת נפגעי הטרור אנשים שנעלבו ולתת להם שבע ברכות זה במקום החתונה, דבר שני ציווה להזמין את הרב סולמון מפתח תקוה ואמר הרבי הלב שמחה אמר לי פעם מדארף אהיים מכיר טובה זאיין, על מלחמתו בענין השבת בפ"ת, אינני יודע אם הספיק אחי להכיר לו טובה, ואני יכיר לו טובה בשבילו בהזמיני אותו לש"ב, ואפי' אם הכיר לו טובה מדוע אמר לי אחי זאת מן הסתם רצה שגם אני יכיר לו טובה. הזמין גם את הרבי מבאין.

הגאב"ד פריינד גם היה בש"ב הוא לא רצה ליטול ידיו ואד"ש הגיש לו עוגה ואמר דאס איז היימש גיבעקעט סאיז דארף נישט קיין הכשר, ואח"כ אמר לו שנה הבאה היא הרי שנת השמיטה ובימינו זה רק דרבנן ולא צריך להחמיר בזה כ"כ, הלואי יעזור ה' שיהיה שמיטה מן התורה שיהיו ישראל על אדמתם ואז יהיה ענין להחמיר, ולאחר הש"ב סיפר הגבאי של הראב"ד שהיה כאן רוה"ק שבדרכו לש"ב דיבר מזה הרב פריינד שמפחד משנת השמיטה שכל שנה ממצאים עוד חומרות ועוד חומרות ובדיוק דיבר ע"כ אד"ש.

האיחוד ביקש מהרי"ם לבקש מאד"ש לדבר על האיחוד, ואד"ש דיבר חזק בגדולת האיחוד, וסיים בברכה שיתן ה' באמת לכאוי"א המסייע בכל טוב בגו"ר, הרכיב משקפיו וסקר אחד אחד כל היושבים בשולחן והיה נראה כמברך כאוי"א.

בשבת בש"ב שרו עוד ישמע וגו' אמר אד"ש לנחמיה ר' יענקל הסבא שלך הלב שמחה יחזור בתחית המתים ויהיה קול שמחה.

ביום א' כ"ד טבת אמר אד"ש כשנכנס לש"ב בצהריים חלק מצער גידול בנים שצריכים לעבור זה שאני צריך לבוא לכל ש"ב.

ס.ט. סיפר שבש"ב אצל ב. לוי הגיע גם ר' דוד סולוויציק מבריסק לא נשאר זמן רב ולא המתין לברכת המזון באומרו שצריך ללכת לומר שיעור, כשיצא אמר אד"ש גם אנחנו בשיעור כל המשמח חתן זוכה לתורה (ס.ט. הסביר שזה לא היה טענה על ר' דוד שהרי יושבי השיעור לא היו בש"ב, אלא לאלו שנשארו התכוון לומר שלא מפסידים שיעור בתורה שמתקיים ע"י הש"ב), לפני ברכת המזון כאשר ציוה אד"ש לתת לס.ט. את הברכת המזון גחן אד"ש לאזנו של סבא ואמר בחיוד יותר טוב לברך מלקבל 7 ברכות זה הרבה יותר מאמץ לומר כל ה-7 ברכות, וכאן זה רק רבותי.

אד"ש שאל את ר' דוד הנ"ל אם שמע חומרא שהחתן צריך לשתות רביעית יין כל יום היות וקוראים לזה שבעת ימי משתה? וענה שלא שמע ואמר אד"ש נו אם אתם בבריסק לא שמעתם מן הסתם אין כזה חומרא, יש סמך לדבר הרי בכה"ג שמתחתן ביוה"כ לא יכול לשתות רביעית יין.

הרי"ם סיפר שחיכה למטה ואד"ש הגיע רגלי עם בנו מו' שאול וכשראהו נתן חיוד ואמר שומר הסף, הרי"ם ענה שאמר בטל' לרבי מסלונים שיחכה למטה כדי שימצאו בניקל המקום, אמר אד"ש יוא אווארט דארף זאיין אווארט שיחכה ביז אהר קומעט, שלא יעלה אחרי אד"ש ללמעלה.

אברך צלצל מביה"ח ברבע ל-2 בלילה לשאול בעצת אד"ש על בנו הנמצא בביה"ח שזקוק לניתוח, אד"ש ענה בסבלנות מרובה ובאריכות, אחרי זמן רב היה בקו"פ על נושא אחר וכשפנה ללכת שאלו אד"ש מה נשמע אם בנך ולא ידע לאיזה בן כוונת הרבי? אמר לו אד"ש לבן של 2 בלילה.

פ. קורניק סיפר שמוהרי"א סיפר למקורבו שבתחלת מחלתו של הרבי הלב שמחה לא דיבר עם אף אחד רק עם משמשו ר"י רוזמרין, ואפי' עם בנו ר' יעקב אריה לא דיבר, חוץ מפעם אחת שהיה לבד איתו בחדר אמר לו פתאום הלב שמחה דער טאטא ז"ל האט גיפלגעט אַ סאך מאהל ריפען מאיין ברודער דראש ישיבה - אַ קליינע רבעלה ! הוסיף מוהרי"א ידעתי טוב מה כוונתו. (וכך מספר בנו א.מ.)

ביום חתונת אס נכדו א.מ. בן ר' אריה זצ"ל קרא אד"ש להרי"ם ואמר לו יש זהר שאומר ששייך לשמוח ובאותו זמן ממש להיות עצוב, אני עכשיו מרגיש כדברי הזהר.

אד"ש אמר בזמן מחלתו של הלב שמחה שעונה ולוקח ע"ע הרבה דברים משום שבתחילת הפירעון אחרי ב' אדר תשל"ז אמר לו הרבי הלב שמחה אין לי כח והנני לוקח ההנהגה בתנאי שתעזור לי, ואחר כך לא ביקש ממני שום דבר והסתדר ב"ה לבד, ולא הבנתי כוונתו שביקש שאעזור לו, אבל ב-7 שנים אלו שחלה ל"ע הבנתי שהתכוון לזמן הזה ולכן עזרתיו.

ד.ח. סיפר שפעם רצה לדחוק באביו לברך על דבר קשה מאוד ואמר טאטא האט דאך גויזען גרויסע זאכן, הגיב אד"ש וואס מאיינסטי מלחמת המפרץ ? (ב' סיפורים אלו מפ. הרשנבום)

ד.ח. סיפר להרי"ם שלאחר החתונה אמר לו אד"ש שיש לו עגמת נפש שלא כיבד כלום את ס.ט. בחתונה ואפי' שם לב שיהודא כעס, ולא הבין דניאל מה ענין י. שפירא לכאן ואמר לו אד"ש כוונתי לי. כהן משמשו, ד. אמר שסבא חסיד ואינו חפץ בכיבודים, ענהו אד"ש מה שהוא לא צריך אין לזה קשר אלי אני צריך לכבדו ומצטער שלא כיבדתיו בכלל.

י.ד. טיטלבוים, תורם גדול למוסדות ערד לא קיבל טיש בכל השבת ש"ב וכשנכנס בתור המהיר במוצאי ש"ק עצרהו אד"ש ואמר לו, לא ראיתיך באף שולחן בפנים את הזבולון תומכי תורה גם צריך לכבד והיה לי מאוד עגמת נפש, נתן לו 2 בקבוקי יין ושקדים ושאלו אם מתרצה בפיוס זה ע"כ שלא זכר להכניסו לטיש ושלחו לשלום. (מפי מ. ברגמן)

ביום ה' כ"ח טבת אמר אד"ש לי.ד. פלינקר תרד לראות אס י.מ.ט. והרי"ם נמצאים, תקרא קודם לי.מ.ט. אותו אני צריך רק לדקה, אח"כ להרי"ם איתו הרי אני תמיד מאריך, וכשהרי"ם נכנס אמר לו עכשיו זה הזמן להודות לך על הכל תמיד מאחורי הקלעים והכל בכוונה שהכל ידפוק על הצד היותר טוב ובעיקר הכל למעני מה אני ירויח מזה, שבע ברכות יחסי צבור עם הרבנים, דניאל ברית שלישי למילה.

י.מ. גוטרמן ביקש מהרי"ם שישאל על הכולל שלו אם צריכים לבוא כל יום למנחה שנמצאים רחוק מאוד ? ובב' שבט דיבר ע"כ אס אד"ש ואמר אד"ש מצד א' אינני רוצה לכבות לחלק החסידי בכולל את הברען לבוא למנחה בזה הם תולים כל החסידות, ומצד שני תורה זה דבר גדול וביטול תורה מנין ? כמה הם 04, 05 יחסר מנין בביהמ"ד אם לא יבואו למנחה ? אני חושב שיעשו תורנות וכל שבוע יבואו חלק 01 או 5 והשאר יחזיקו הסדר וילמדו טוב, ואלו שאוחזים באמת ללמוד יכולים לא להיכנס לתור ואלו שיותר רוצים לבוא יכנסו יותר פעמים לתור.

אח"כ שאל איך בכולל שלנו ? וענה הרי"ם שאנחנו קרובים מאוד וגם הוספנו חצי שעה לפני ורבע שעה אחרי הסדר להשלים את זמן מנחה.

אד"ש שאל אתה בא למנחה ? אינני מבין לפעמים את האנשים, הנה למשל משה רוזנבוים עומד כל מנחה בחלק החדש, רואה אני אותו יום יום, ימים חורפיים, גשם, קר, הרי בפנים הביהמ"ד כ"כ חם ונעים מה יש לו לחפש ולעמוד בדיוק שם ? הרי"ם ענה אולי קובע

מקום לתפלתו , אמר אד"ש יודע אני גדולת הקובע מקום אבל שאלתי לכתחילה מדוע קבע לעמוד במקום קר שאין בו חימום ובפנים הביהמדר"ר חס.

הבית ישראל אמר להרי"ס בחיפה קושית העולם לר"מ שחוב היא לעבד לצאת לחרות מדוע יוצא בשן ועין ? העולם מתרץ שכזה אדון שמפיל שן ועין זה זכות לצאת ממנו , אינני מבין תירוץ זה דהתוס' מביא שאפי' היה עבדו של קצין אין נ"מ לר"מ ונחשב לחוב ? לי נראה לתרץ אמר הבית ישראל כתוב בגמ' ברכות יסורין ממרקין עוונותיו של אדם ק"ו משן ועין נראה מהגמ' ששן ועין יסורים הן , ולכן נכון הדבר שר"מ סובר שעבד חוב לו לצאת לחרות זילה ליה פריצא ליה , אבל באותו רגע שמקבל זבנג שמוצאים לו את השן ועין היסורין איידלן אהיים אויס ואז כן רוצה בשחרור זה ואינו חוב אלא זכות.

א' מנכדי אד"ש בכה לאמו שעבר לומר אגוטען שבת לא קיבל רא"י מסבו, האם גרוע אני יותר מכל ילד אחר ? וכשהגיע טענתו לסבו קרא לו ואמר תאמין לי שרואה אני ומסתכל היטב על כאו"א ולא מדלג על אף אחד ומדוע תאמר כדברים האלו , אתה רוצה אני יאמר לך מי היו החמש שעברו לפניך והחמש שעברו אחרריך ?

ביום א' ב' שבט יארצייט הרה"ק רבי זושא זי"ע נכנס ס.ט. לקו"פ בביהמדר"ר.

אד"ש דער רבי זאל זוצין.

ס.ט. לא צריך.

אד"ש דרבי דארמנט אלא מאהל יהושע השל בן בריינדל אהר זיצעט , אז דטולנא רבי שטייט אהר וועט זיצין , טולנא רבי דארף זיצין פאר אהיים אויך.

ס.ט. התיישב וכן הרבי וסבא אמר שאיצה סידר לו שיבוא.

אד"ש יוא ר' יצחק מנחם , טאטא ז"ל האט מקפיד גיוען צוריעפן אַ מאנש מיט דער גאנצא נאמן , ביי מיר איז דא נאך אסאך איך האב 9 איצעס אין ישיבה דארף איך מפרט זאיין כדי מזאל ויסען וימען איך מאין , והתחיל למנות איצה פלקסר , איצה זילברשטיין , איצה רוזמירן , איצה טומאן , איצה זילברברג , איצה דאיין איינקעל , יצחק מנחם איז אַ יחיד ביי מיר.

ס.ט. היום יארצייט של סבי הרה"ק רבי ר' זושא היה לו עסק עם אנשים ואמר העיקר לא לבעוס שזהעיקר העבודה.

אד"ש הבין מתוך דבריו שרוצה לדבר ביחידות ושלח את כולם החוצה , כשהתחילו לצאת שמעו ש.ס.ט.אומר לאד"ש הבית ישראל אמר לי פעם פלגא עלי ופלגא עלך הוא התכוון גם לענין של כעס.

סבא אמר שביחידות שאל שאלה מסובכת וביקש שהרבי יכריע , ובתוך הדברים אמר לו אד"ש איך אנפר ? איך זאג וואס מלייגט מיר אין מאהל ! אח"כ נכנסו שוב כולם.

אד"ש על יחיאל דאס איז ליבלס.

ס.ט. הזכירו שחוששים עליו מאולכוס וצריך לעשות השבוע בדיקה בבית חולים.

אד"ש דהייבשטער וועט העלפין אַ רפואה שלימה , דזיידה האט אויך גשריבען אַ ספר מגן דוד , דארף אהר זאיין געזונט , אסיא דאסיא במגן , מגן שוויה.

ס.ט. הזכיר את מ. גולדמן ואמר אהר איז מאין גיטריע משמש.

אד"ש אהר איז גיטרי דארף אהר אויך עסן ווייג שיריים , אין דהייבשטער וועט העלפין , טולנא רבי קען שוין זיכען אנייא גבאי וויל ביז אהין אין אהר ווערטער אַ חתן , ולמ. אמר אל תאכל כ"כ הרבה זה יעזור לך עצמך , לדיבור הקשה ולשידוך.

אד"ש אמר לסבא שבענין שדיברו ידבר באורכה עם הרי"ס , בירכו באריכות ימים ובבריאות ארום און ארום בכל המשפחה.

בב' שבט תשנ"ג דיבר אד"ש עם הרי"ם על נושא מסוים והגיב אתה הרי דואג לי כל הזמן לבריאות מביא לי רופאים תדאג שלא יביאו אותי לעגמת נפש הזה ונחסוך מכל הזמן של הרופאים.

בסעודת ה' שבט שנערכה בביתו של ר' מוטל בהשתתפות ס.ט. והרי"ם.

1. האמרי אמת אמר פעם שכתוב אצל חנה שחשבה עלי לשכורה ואח"כ כשאמרה לו שיש לה צרה בירכה ישר ואלוקי ישראל יעשה שאלתך, וקשה מדוע לא מצאנו שהתפלל עליה קצת ? ותירץ הא"א שצדיק אמיתי מרגיש לבד צרה של אנשים וכאן ראה עלי אשה וחשבה לשכורה ולא הרגיש בצרה, לכן כשאמרה לו שיש לה צרה ולא שכורה היא, אמר לה ישר ואלוקי ישראל יתן שאלתך אם אינני מרגיש עליך שאת בצרה סימן שאת כבר נושעת ואין מה להתפלל, וכשאמר הבית ישראל ווארט זה להרי"ם בחיפה אמר אזא ווארט קען זאגן נאר א'רבי.

2. ס.ט. אמר כתוב "קח לך בשמים ראש מר דרור" אמרו צדיקים קח לך - אדם צריך לקחת לו מנהיג ומורה דרך, אבל שיבחר מנהיג כזה שבשמים ראש - שהוא גדול לא רק כאן בעוה"ז אלא גם בשמים, והרא"י שתדע שהוא גדול גם בשמים מר דרור - אם קורא דרור לכל המרירות של הצבור הוא בשמים ראש !

3. ס.ט. סיפר חסיד סדיגורא ביקש ברכתו של ר' דודל טולנא והוסיף הרבי שלי אומר שהרבי מטולנא מסתובב בשמים בנעלי בית כבן בית, אמר לו ר' דודל אם אני שם כבן בית או לא, לא אדע אבל דבר אחד זה בטוח שהרבי שלך גילה לך שהוא מסתובב בשמים ויודע מה נעשה שם.

4. ש. בידרמן סיפר היה בירושלים של פעם חסיד קאצק ומשה קאצקר שמו, ובזמנו נפטר רב חשוב שכל ימיו לא הלך למקוה וזלזל בנושא זה מאוד, וכשנפטר ולקחוהו לטבילה במקוה לטהרה, עלה הקוצקאי לרבה של ירושלים ר' שמואל סלנט זצ"ל ושאלה בפיו כל ימיו בחיים חיותו היה אב הטומאה שלא הלך אף פעם למקוה עכשיו שהוא מת ונהיה אבי אבות הטומאה מה צריך פתאום למקוה ? ולא היתה תשובה לרבה של ירושלים.

5. הרי"ם סיפר שאד"ש סיפר לו בד' שבט, אדם שלבנו היה מחלה ונכנס לשאול את אביו הא"א זי"ע מה לעשות בענין שידוכים לספר המחלה או לא לספר ? ענה הא"א הרי יכול להתחתן ולהביא ילדים, שידברו שידוכים, אבל לא יעלימו מחלתו, ולא שמע הני"ל בקול הא"א ושידך בנו בלא לומר שחולה, לימים נולדה לו בת ונהיתה חולה ונודע דבר מחלתו והיה צריך לתת גט, אחרי עבור זמן רב שלח שליח להזכיר אצל הא"א (שהתבייש לבוא בעצמו) וענה איך האב שוין געזעגט אז אהר קען חתנה האבען, ושידכו בשנית ושמע לציווי ואמר שיש לבנו המחלה אבל הא"א אמר שיכול להתחתן והסכימו להשתדך עמו, והיום הם משפחה יפה מהמוצלחות בארץ.

6. הרי"ם סיפר שאד"ש סיפר לו בד' שבט, לשפת אמת היה בת שעסקה בתבונה בשלום בית, ופעם היה מדובר שתצטרך ליסוע לעזור לאחיה בענין זה ולא רצתה ליסוע וקרא לה אביה השפ"א לברר מדוע מסרבת ? וענתה שהמקום רחוק ואין לה כח ליסוע, ובמקום הני"ל אין לה שום קרוב והכל שם מהצד השני, וכן נראה לה דבר מסובך, אמר לה השפ"א אותי לא חינוכו וגידלו כך אחות בשביל אח צריכה לרצות ללכת באש ובמים בשביל לעזור לו.

7. **הרי"ם** סיפר שאד"ש סיפר לו בד' שבט אדם מסוים עשה שידוך בעיר פאבניץ בפולין ואח"כ רצה לבטל השידוך והמרא דאתרא ר' מנחם מנדל פאבניצר התנגד לביטול השידוך, הנ"ל שהיה חסיד גור שלח לשאול את דעת הא"א בנידון בלא לומר שכבר שאל את רב העיר והתנגד לכך, וענה הא"א נו נו, כאומר אם אתה רוצה בטל השידוך, ובאמת ביטל השידוך והקפיד עליו מאוד הרב מפאבניץ ותמיד שדיברו אצל הרב מאותו בחור היה אומר חתנו של זה וזה שבעיניו היה עדיין חתנו, אח"כ השתדך הנ"ל אם בחורה אחרת וביום של החתונה נפטר אבי החתן והבינו שזה מקפידתו של הרב מפאבניץ, ולתקופת השנה נולדה להם בת וחלתה מאוד ושוב תלו בקפידתו של הרב הנ"ל משום שאפי' לאחר שנישא בשנית היה תמיד אומר כשדיברו על אותו אברך מי חתנו של זה וזה, נסע האברך לא"א וסיפר את כל המעשה שהיה ושהא"א הסכים לביטול השידוך והוא חסיד ושמע לקול רבו ומה יעשה עכשיו שבתו חולה, הגיב הא"א החולה תהיה בריאה היות ואני הסכמתי לכך, אובער אהר איז פארט דרב פין שטוט (והקפיד שלא שמעו לקולו ולא אמרו לו שרב העיר מתנגד).

8. **הרי"ם** סיפר ב' אנשים נכנסו בתור א' אחרי השני באותו נושא הראשון קיבל תשובה בשפה רפה והיה משתמע מהתשובה שיש משהו לא בסדר אצלו בבית ועשו בדיקות והיה גם כך נראה, והשני קיבל תשובה מאוד חמה, וידעו א' מהשני ופחד הראשון מאוד מהתשובה שקיבל ושלח הרי"ם לשאול את אד"ש, הגיב אד"ש כן זוכר אני שאת השני בירכתי מאוד, והראשון מה אתה חושב שסתם אני עונה, מה ששמים לי משמים מה שאומרים לי זה אני עונה. ע"כ מסעודת ה' שבט

אד"ש אמר להרי"ם הצבור לא יודע גודל חסידתו של דודי ר' מנחם מנדל מפאבניץ לאבי, יש שטוענים שלא היה חסיד, היה לו קביעות לבוא כל ר"ח, הוא היה חסיד!

אברך נכנס לקו"פ עם קויעטל, אד"ש לא הסתכל בקויעטל קיפלו ושם על השולחן והתחיל לשאולו על מצבו, ואח"כ חיזקו בענין לימוד התורה לא להתפעל מהסתרות והפרעות וכדומה ויצא האברך משתומם שכך כתב בקויעטל שרוצה ברכה להתחזקות בתורה וענה אד"ש בלא להסתכל בפנים.
(אד"ש עצמו סיפר זאת לד.ח. שענה רביש בלי להסתכל).

על שאלה מסוימת אמר אד"ש להרי"ם האנט זיי איך א סאך זאכן אנדרש איך פאר שטיי איסאך זאכן אנדרש!
ועל שאלה מסובכת אחרת אמר איך זיצ דא אויף דעם בנקיעל נישט בצידקותי, נאר צוליב מאין טאטן ז"ל ובכוחו עונה אני ולוקח ע"ע דברים אפי' קשים.

שאל פעם א' את הרבי הלב שמחה אומרים שהתורה של הצדיקים משמים בא ואיך לפעמים הרבי מכין קודם? ענה בהלצה יש צדיקים שאומרים מה שנותנים להם בפה משמים, ויש צדיקים שאומרים ובשמים מסכימים לדבריהם.

אחרי חתונת נכדתו של אד"ש היה אצל הרב א.מ.ש. ואמר אד"ש בהלצה לי. שפירא לפני הבית אולי היה סברא שלא תעלה דהרי אתה כהן ורשעים בחייהם וכו'.

לפני החתונה דיבר אד"ש עם הרי"ם על הכיבודים מתחת החופה ואמר מצד אחד יותר קל אם יבוא הרב ש"ך לחופה היה פוטר לי הרבה בעיות למי לתת שכולם מבינים שחייב אני לתת לו, אבל מצד שני היתי מאוד רוצה שלא יבוא, שלא יהיה מתחת החופה ווער וויס ווען אהר איז גיוען לעצטא מאהל אין אימקוה.

מו' ד.ח. סיפר להרי"ם שהאלמנה טיפינבונער מאנגליה שלחה לשאול את אד"ש , היות ומחתנת בת וכתוב שההורים באים מעולם האמת אולי היה סברא שבנה הבחור שלומד בישפ"א ישתתף גם בחופה שיראהו אביו ז"ל ? ענה אד"ש לא שמעתי שבה יש כיבוד אב , הוא הרי בשמים בעולם האמת ויודע יותר טוב כמה חשוב החסידות ויהיה לו הרבה יותר נחת רוח שיראה שבנו חסיד ולא נמצא תחת החופה , ובכלל דבר זה לבוא מעולם האמת זה דבר רוחני , ורוחניות למעלה מהזמן וצמצום המקום ומן הסתם יראה את בנו גם בלא שיבוא לחופה.

ס.ט. ביקש בשבת פרשת בא שיזכירו אותו בקו"פ שתמיד היה לו כח בשובבים לעשות מעשים ועכשיו חלש הוא ומבקש שיקחו הרבי על כתפיו, אחרי סעודת שבת בלילה הזכיר י.ד. פלינקר , אד"ש הקשיב והיה רציני ואמר וואס מאיינט אהר ? פעסטן קען איך אויך נישט !

היה יהודי משגיח כשרות במלון וידע שתמיד צוחקים עליו וכשלא רואה מזלזלים בו ומשום כך חשב לעזוב , ופגש את הבית ישראל בכפר שמריהו ושאלו הבית ישראל למה נפלו פניך ? וסיפר לו כנ"ל , אמר לו הבית ישראל אם תלך יהיה יותר גרוע ? וענה בודאי , אמר לו הב"י א"כ בשביל זה לבד כדאי ומה אכפת לך מה עושים אח"כ , יש ריוח גדול שבטנם לא מלאה באסור רק חצי וזה גם שכר גדול.

וכעין זה היה אצל השינאווא שהיה מחנה צבא שפעל שם רבות שיהיה אוכל כשר ושאלוהו הרי ממילא אוכלים שם גם הרבה מאכלים לא כשרים? וענה שהאוכל הכשר מפריע להכניס עוד אוכל לא כשר וזה כולו ריוח.

וכעין זה היה אצל ר' ישראל מסלנט שבנו יצא ל"ע לתרבות רעה וכשבנו נסע לחו"ל שלח לברר היכן אוכל ופעל רבות שיעשו אוכל במיוחד כשר במסעדה ששם אכל ואמר שדברים המטמטמים את הלב כמה שפחות יותר טוב אפי' שמצדו הוא ממשיך לאכול דברים אסורים.

אד"ש אמר להרי"ם בשם אביו הא"א , כתוב בגמ' גיטין ניוון זה ארוחה המצומצמת שצריך למחיתו של האדם , פרנסה זה העדפה יותר מהצורך , שהעולם מתלונן כל העולם ניוון בשביל חנינא בני שלעולם אין פרנסה רק בדיוק כדי מחיתו וזה משום שהכל מגיע מהצדיק והוא די לו בקב חרובין מע"ש לע"ש לכן לעולם יש ניוון ולא פרנסה.

בפגישה בין חבר הכנסת א.י. שפירא להרי"ם סיפר הנ"ל להרי"ם.

1. לאחר מלחמת יוה"כ היה לו הצעה משר האוצר דאז מר ספיר להיות שר הדתות , ונסע לבית ישראל לשאול , וענה לו הב"י איך האלט נישט דארפין ושלחו , כשהיה למטה קראו לו שוב ושאלו הבית ישראל אתה לא שואל למה אני לא מסכים ? והסביר לו הבית ישראל עוד יבוא יום והאנשים שלנו יצטרכו אותך ואם תהיה שר מטעמם לא יוכלו לקחת אותך ובכלל אינני אווז משר , שאל א.י.ש. את הבית ישראל מה אם י.מ. לזין שהיה שר במשרד הסעד ? ענהו הב"י די ביסט אויך מאיין שוועגר?

2. הרב מטשבעין אחז כולל בישיבתו ונתן מילגה חודשית , פעם בתוקפת הבחירות חיסר אברך א' הרבה בסדרים משום שהיה קנאי ועבד הרבה לקלקל לאגו"י ובסוף החודש שלח הרב כסף כרגיל , שאלוהו הוא הרי חיסר וגם עבד נגד הרב שאווז מאגו"י ומדוע שלח לו הכסף ? וענה הרב מטשבעין אם הוא משוגע מה אשמה אשתו והילדים ?

3. הרבי הלב שמחה שלח אותו לראש ישיבה (אד"ש) שילכו משלחת לאדמו"ר מבזע על נושא מסוים שיצביע איתם , וכשעלה לראש ישיבה אמר לו בפליאה כך אמר אחי ? אני אומר

לך נלך ונצא משם בבזיונות ולא נפעל אצלו כלום , וירדו לרבי הלב שמחה ושלח הלב שמחה את א.י. שפירא החוצה וכשנכנס שמע שהראש ישיבה אומר אין לי כל זכות להגיד דעה רק רציתי את כבוד הרבי ואם אומר שאלך אני אלך , אמר הלב שמחה שילכו צריך לנסות וה' יעזור שיצליחו , ועלתה אליו המשלחת , (וקודם לכן ביקש הראש ישיבה שרק א.י. ידבר) וא.י.ש. דיבר דבריו והרבי מבלו אינו מגיב , אח"כ התחיל לטעון מדוע יש בגור תמיד זמן רק לויזניץ ולא לבלו האם ר' אהרן רוקח פחות חשוב בשמים מר' חיים מאיר הגר ? וכשלא הגיב הראש ישיבה לדבריו אמר הבלזר ווען איך קים אודער שלאפט אהר אודער עסטער וכו' , אד"ש קם במחאה והלך לכיון הדלת , הבלזר צעק אחריו אומרים מילה אמת הוא בורח , ויצאו כולם , למטה אמר א.י.ש. לאד"ש שהוא רוצה לתת לו קויעטל שהראה רוח הקדש שלא קיבל דבריהם , וצחק אד"ש.

אד"ש אמר לבחור שנהיה בר מצוה צריך לנצל כל יום , יום שעובר לא יחזור אפי' תחיה 081 שנה יהיה חבל על כל יום שלא חוזר.

הרבי הלב שמחה שלח את שמשון לנדסברג לרבי הבית ישראל להביא 11 מצות וביקשו שמשון לומר 31 שיהיה גם בשבילו 2 והסכים , וכשבא ש.ל. לבית ישראל ואמר שהלב שמחה רוצה 31 מצות שאלו הבית ישראל כמה ביקש 11 או 31 והרגיש שמשון שהב"י רואה האמת ברוח הקדש שבאמת צריך הלב שמחה רק 11 ולא 31.

פ. ליצמן נכנס ב-א' מסעודות הש"ב בדיוק כששרו ברוך ה' , אמר אד"ש בבדיחותא למ. מנדל " יחשוב לו בבצרה תקלוט כבצר " מה הוא נכנס עכשיו כששרים זאת הוא חושב שכאן זה ערי מקלט.

בחור מחו"ל היה גר בסביבה של מנזר ונפל במחשבות ע"ז ר"ל , וכשבא ללמוד או להתפלל הפריע לו במיוחד בחושבו איך אני יכול ללמוד ולהתפלל שכך וכך חשבתי קודם לכן , וכתב מכתב קורע לב להרי"ם לבקש על נפשו בקו"פ , הבית ישראל קרא המכתב וציוה להרי"ם להוציא גמ' שבת מהארון דפדף לדף קי"ח והראה לו שכתוב כל העונה אמן יהא שמיה רבה בכל כוחו אפי' יש בו שמץ ע"ז מוחלין לו , הוסיף הבית ישראל אינני מתכוון הגדולה של האמן שמוחלין לו , עיקר כוונתי שתכתוב לאותו בחור שרואים מהגמ' חיזוק גדול אפי' שיש בו שמץ ע"ז יכול הוא לענות אמן יהא וכו' בכל כוחו , וכמו"כ בחור זה שבא ללמוד ולהתפלל יכול הוא אפי' שיש בו שמץ ע"ז , והתחזק מאוד ויצא מזה לגמרי.

ב. קורניק אחז בידו ספר של ר' צדוק הכהן מלובלין זי"ע , ושאלו הבית ישראל מה בידך ? וכשענה ר' צדוקס' ספר הגיב הרבי עשות ספרים רבים אין קץ.

אברך צעיר אחרי החתונה נכנס לקו"פ ולא כתב בקויעטל את אשתו , קרא הבית ישראל לחנינא בנוכחתו ושאל מה קרה רק עברו ימי השבע ברכות וכבר התגרש ? וכשלא הבינו מה מתכוון אמר בהצביעו על הקויעטל הוא הרי לא כתב שם אשתו.

סיפר הרי"ם ששמע ממ.ד. וולקוביץ שבא' מטיוליו של הא"א כשהתיישב לנוח שאל אותו הא"א אם לומד תהילים עם רש"י ? וכשענה לא , אמר הא"א מדארף לערנן תהילים מיט רש"י , מדארף לערנן תהילים מיט רש"י , אח"כ הוסיף כתוב "כי אראה שמיד וגו' ירח וכוכבים" , מדוע לא אמר גם שמש ? הרד"ק מסביר שדוד התעורר באמצע הלילה ומה שראה הוא אמר ולכן לא אמר שמש שאיננה בלילה ושיבח מאוד את הרד"ק. והלב שמחה פעם תירץ שדוד אמר כי אראה - ושמש א"א לראות ולכן לא מוזכר שמש.

ביום ה' י"ג שבט דיבר אד"ש עם הרי"ם על ט"ו שבט ואמר אינני זוכר בגור שעשו עסק מהפירות, ובטישין שיצאו בט"ו שבט לא נתנו פירות מיוחדים, וגם כאן בטיש אינני רוצה, אולי רימון, התורות כן היו הרבה, הרבה דיברו מט"ו בשבט. הוסיף ואמר אחינך הוציא ספר על ט"ו בשבט פליאה בעיני הוא מביא ממני תורה, מהרבי מסלונים, ומסבי זי"ע ספר הזכות שכתב כ"כ הרבה ועמוק על ט"ו הוא לא מביא כלום, איפוא השכל ואיזה פנים יש להביא אותי ולא את סבי?

הרי"ם שאל רשות להדפיס שו"ת בהלכה של ר' אריה זצ"ל ויקרא שם הספר יהודא מחוקקי, אד"ש נהנה מהשם ונענה לזה והוסיף הנני מציב תנאים.

1. שיאמרו המפיצים שאין שום חובה לקנות בגלל שהוא בני.
2. שיכתב על הספר בקטן שהוא בן האדמו"ר מגור ורק בשער הספר, ולא יוזכר שהוא בן הרבי מגור בכל הפרסומות.
3. שלא יתן הסכמה רק אולי ברכה.
4. שכל הרוחים של הספר ילך אך ורק ליתום בן ר' אריה זצ"ל.

אח"כ הרהר ואמר להרי"ם האם הנך עוד זוכר ממנו מאריה? אני חושב עליו הרבה, הספר ארי במסתרים מיוחד מיוחד, מילא שאר הספרים לא מיוחד עוד ריאנו ושמענו, הוא לא משחק במגרש כיחיד הרבה כותבים על הש"ס, וספר המצוות נו, אבל ארי במסתרים באמת משהו מיוחד, אינני רוצה להגזים אבל זה מזכיר שפת אמת ליקוטים, דברים עמוקים ובקיצור.

ש. שיף היה אצל הרבי הלב שמחה בט"ו שבט ויצא בלי לקבל פרי אח"כ קרא לו שוב הרבי ואמר בחיך, יאמר עלי הפתגם אגנץ יאהר שיכור פורים נכתר, ונתן לו פירות בריוח ושלחו לשלום.

בעש"ק פרשת בשלח היה ברית במשפחתו של מ. ראט וכשנכנסו לקו"פ כשחילק אד"ש לחיים אמר קוראים לו מתי, מה זה השם מתי? מצאנו בתורה "פן תדבקני הרעה ומתי" והוא לפורענות ואצל גוי, צריך לקרוא לו בשמו המלא מתתיהו, ולפני שיצא חיך אד"ש ואמר מתתיהו ונתן לו בקבוק יין.

בזמן הבלגן אצל מו' נ. מנדל נכד הלב שמחה אמר אד"ש שאינו יודע מה רוצים ממנו הרי אמר בפירוש קודם שאינו בעל מדות וה' יעזור שיגמר הדבר לטובה. אח"כ אמר הרב שפרן ללב שמחה בשם הרב אלישבע שאם יגדלו לו שערות בכף ידו שם יהיה שלום בית ואוחז שצריך גט, אמר הלב שמחה בחיך שערות בכף היד לא מצוי היום אי, שם בעזרת ה' יהיה סדר והכל יבוא על מקומו בשלום וכך היה. (פ. קורניק בשם אביו ב.) כשאמרו ללב שמחה שבאבא מאיר אבוחצירא אמר שיהיה שלום בית אצל נכדו ויהיה טוב, אמר הלב שמחה אם קבלה היא - נקבל.

סיפר א.מ. במוהרי"א בחברה י"ט שבט תשנ"ג.

1. האדמו"ר ר' משה מבאין הי"ד בא לביקור אצל הא"א זי"ע בקרקא וכיבדו מאוד הא"א ועירבב שיריים שלו במאכלו, ובמהלך השיחה שאל האדמו"ר מביאן ג' שאלות את הא"א. א' האם הספר מאיר עיני הגולה זה אמת? וענה הא"א רובו אמת. ב' האם הקאצקר רבי היה ת"ח? וענה הא"א אברמלה זאגט עדות. ג' האם נכון שאביו השפ"א וזקנו החידה"ר אמרו עליו גדולות? וענה הא"א זאכר אז דטאטא מיט דזיידה האבען גיועלט זאל איך זאיין אזוי.

וכשיצא מהא"א שאלו משמשו עד שנפגשים עם האדמו"ר מגור לא היה כבר מה לשאול כי אם זאת ? ענהו האדמו"ר מבאין נכנסתי אליו ומהפחד ומיראת הכבוד התבלבלתי ושכחתי הכל ולכן שאלתי שאלות אלו.

2. האדמו"ר ר' אברהם יעקב מסדיגורא זצ"ל אמר פעם שכל החשבונות שמובא בספרי הגאונים להתאים איש לאשה לגבי נישואין פעלו עד בוא הבעש"ט לעולם, אבל משבא אור הבעש"ט לעולם ביטלו הצדיקים כל הענין הזה ולוקחים את זה על עצמם.

3. ר' דודל טולנא זי"ע בכל אכסניותיו שאל תמיד איפוא מטת האשה ושם ישן ופעם שאלו נכדו ר' נחומטשה מילא הסבא לא פרומער כאחיו הרבי מסקויר, אבל כ"כ לחפש בדוקא לישון על מטת בעלת הבית ? ענהו ר' דודל הנני מחבב מיטה שעושים בה מצות התורה בקדושה וטהרה.

4. הרבי הלב שמחה זי"ע היה פעם בטבריה וסבל הרבה מיתושים ולא יכל לישון בלילה, הביאו מנורה כחולה ולא רצה שישתמשו בזה, כעבור כמה ימים הגיע עוד משמש וצוהו הרבי שיעלה לגג להוריד אנטנה של טלוויזיה, וכשעלה צעקה השכנה ושלחה כלב גדול לעבר הרבי וכשהגיע ליד הרבי הרכין ראשו ולא עשה שום דבר, ולאחר שהורידו האנטנה הסכים הלב שמחה ששימו המנורה הכחולה נגד היתושים, ואמר לא רציתי מנורה כחולה, ולמעלה אנטנה ויאמר ח"ו יש לרבי מגור היענה מעשה בביתו והייתם נקיים מה' ומישראל לכן חיכה שיורידו האנטנה.

5. הרבי הלב שמחה אמר פעם בפרשת יתרו כתוב "ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חתן משה לפני האלוקים" וברש"י לפני ה' - מכאן שהנהנה מסעודה שת"ח מסובין בה כאילו נהנה מזיו השכינה, ולמעלה ברש"י ומשה היכן הלך ? אלא שהיה עומד ומשמש לפניו. ומכאן אמר הלב שמחה ראוי שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה שהרי היה שם ענין של קבלת פני השכינה ומשה ויתר ע"ז והלך לעסוק בעיני אכילתם עומד ומשמש שהיה מאכילם א"כ מוכח שגדולה הכנס אורחים שעסק בה משה רבינו ע"ה יותר מלשבת ולהנות מזיו השכינה.

6. בהלכותיו של ר' אברהם יעקב מסדיגורא זצ"ל שיבחוהו כל האדמו"רים בכל מיני פנים, הרבי מויזניץ ר' חיים מאיר אמר שהיה שומר הברית והפליג מאוד קדושתו שיכל ללכת בעינים פתוחות ברחובות ת"א ולא ראה כלום, הגיב על כך הבית ישראל אני רואה שהוא מבין בדברים האלו ומאז נתקשר מאוד בידידות אמת עם הרבי מויזניץ.

7. כשהתחתן הרבי מביאן שליט"א בא לקבל ברכת מז"ט מהרבי הלב שמחה והגבאי רח"ש לא הציגו שהוא יהיה בעתיד הרבי מביאן וקיבלו הרבי כרגיל בכל חתן, אחרי זמן נודע ללב שמחה שהוא הרבי מביאן לעתיד קרא לח.ש. ונתן לו על הראש כל השטויות שיש לך בראש אינך חוסך מלספר לי, וכאן מגיע חתן שמיועד להיות רבי ואינך אומר לי, הנני חייב לפייסו ועלה במיוחד ביקור בשבע ברכות אליו לביתו וישב שם הרבה זמן חילק פירות וכו'.

8. הא"א אמר פעם לל.ג. וידסלבסקי כשראו את הלב שמחה מגיע אהר האט נאך זאיין אגרויסע רבי. ע"כ מהחברה.

ר"ש גולדשטון חתן הרב מטשבעין זצ"ל היה לבקר את הא"א יחד עם חותנו ושאלם הא"א שאלה בגמ' וענה תירוץ, ובדרך כשהלכו אמר הרב מטשבעין לר"ש צריך להסתכל שם במהרש"א האם שואל שאלת הא"א, שאלו הר"ש מדוע לא אמר לא"א שזה שאלת

המהרש"א ? ענהו חשבתי אם הגערר רבי אומר שאלה ולא מזכיר שכתובה במהרש"א מן הסתם לא הבנתי דברי המהרש"א וזה לא השאלה.

אברך שלח את ב. קורניק לשאול היות ויש רענון מסכות אב"כ אם ללכת לקחת ? ענה אד"ש אם הוא חושש וירגע מזה שיקח , אני אווזו שלא צריכים לזה כלל ולא יהיה כלום.

הלב שמחה רצה לרמוז לאברך שצריך לעשות דיאט משום שהוא יותר מדי שמן , ואמר לו במליצה הגעת כבר לגבורות ? (08 קילו) , תקיים יותר טוב איזהו גבור הכובש את יצרו.

היה ב' בריתות והראשון היה נכד ראש הישיבה (אד"ש) ורצה הלב שמחה שהראש ישיבה יקח סנדקאות , ואמר הראש ישיבה ביי די צווייטע, וחשבו באותו מעמד בשני וכשהגיע השני אמר הראש ישיבה שהתכוון לפעם אחרת כשילד עוד נכד , וכשנולד לו נכד אצל בנו יעקב מאיר היה הרבי הלב שמחה בערד והזמינו אותו לברית , ובאמצע הדרך היה לו פאנצור והיה צריך לחזור לערד , וצלצל שאינו יכול לבוא ויעשו הברית בלעדיו , והוסיף "מוצא שפתיך תשמור" דאס איז דאך דצווייטע, ונזכר אד"ש (הראש ישיבה דאז) מה שאמר בברית הקודם.

י.מ.רובנשטיין בחור מישפ"א גמר ש"ס , הרי"ם ביקש עליו שיכנס למעלה בדירה לא כרגיל בתור בביהמ"ד , אד"ש אמר יוא סאיז כדאי קנאת סופרים תרבה חכמה מזאל זאך אופ לערנן פין אהיים , גענדיקט ש"ס , וכשפנה הרי"ם לצאת קרא לו אד"ש ושאל אחיו התאום יהודא נמצא בישיבה ? אולי כשתקרא לו להכנס יהיה לאחיו עגמת נפש , 001 בחורים יתחזקו ללמוד אבל אחד ירפה ידיו מעגמת נפש לא שווה לי כל העסק , אמר הרי"ם אולי הרבי יאמר קודם מילה טובה על יהודא ולאחר מכן יקרא לי.מ. ואמר אד"ש שבאמת כך יעשה ויאמר קודם ליהודא שהרבי אמר שהוא חסידשע בחור וכו'.

וכשנכנס הנ"ל נתן קויעטל קרא אד"ש הקויעטל ואמר בתוך הדברים בחור גומר ש"ס לפעמים אולי נכנס קצת גאווה , הכל כתוב בקויעטל אבל על גאווה אינך כותב , וכששאל מה ללמוד מעכשיו ? אמר לו אד"ש לא ראיתי הרבה הצלחה באלו שלומדים עיון , יותר טוב שתחזור שוב על כל הש"ס , תוס' צריך ללמוד כשיודעים כבר כל מקום שתוס' מביא בלא להסתכל ואפי' שיודעים גם צריך להסתכל בגמ' שתוס' מצטט אני גם יודע כל מקום שתוס' מביא ואעפ"כ אני מסתכל שם.

כן אמר לו אד"ש שיכתוב סיכומים על הגמ' , ולאחר מכן אמר אד"ש להרי"ם גנבתי ממך רעיון אמרתי לו שישכם.

סיפר מ. הרץ שנכנס לקו"פ עם קויעטל להזכיר חולה ומרוב חפזון כתב הכל חוץ משם החולה , אד"ש ענה ולפני שיצא אמר לו אד"ש בחיוך לחולה קוראים כך וכך נכון ? ונזכר שלא כתב השם , ופלא שידע אד"ש לבד השם.

אברך שבתו לי"ע חלתה במחלה ממארת ונכנס לקו"פ להזכירה , אמר לו אד"ש באנחה אתה גר בקרית הרי"ם לוי , מדברים לה"ר , רכילות , מחלוקת , ואח"כ באים בטענות צריכים מאוד להשמר מזה ולהתחזק באהבה ואחוה ושלוש וריעות.

וכשנכנס הרב נ. פייגנבוים הרב של קריית הרי"ם לוי לבקש בעבור כמה צרות בביתם של אברכים ענהו אד"ש מאוד בחומרה מה זאת שיש אברכים שאין להם שום שיעור במשך השבוע , ומה אם לה"ר ורכילות , ומדוע לא באים יותר לשיטבעל באמת א"א לדעת כאו"א איך מתנהג בביתו אבל ע"י שבא לשיטבל יועיל לו להתנהג ביותר קדושה וטהרה גם בבית , ושאל את אד"ש אם להעביר את דבריו לאברכים וענה בודאי.

אומרים שאד"ש הגיב בבדיחותא על המחלוקת בחצרות סלונים , הדולר השחור בדרך כלל יותר שווה ויקר מהדולר הלבן.

כשעלו מחב"ד להתנצל בפני אד"ש כשהיה עדיין ראש ישיבה על בזיון מועצג"ת אמר להם יש לי ב' אחים רביעס אף אחד מהם לא התנהג כך , אפשרי להיות גרויסע מענטש וגם להתנהג מענטשלך !

אד"ש אמר להרי"ם ביום א' ט"ז שבט , אברהם יוסף זיידה היה אצלי בירכתי אותו , יש לו ראש טוב ו... אחרי הרהור אמר אהר האט אַ גיטע קאפ אובער אהר וועט בלבען בלערנן !

הרבי מסטמאר זצ"ל היה פעם בבית וראה שהמיטות בחדר שינה קרובות אחת לשניה , אמר נופל ברעיוני ווארט שכתוב אפי' קורות ביתו מעידים עליו לעתיד לבוא ומדוע שלא יעידו המיטות שבחדר שינה ? אלא שהם קרובים , וקרובים פסולים לעדות.

הרי"ם הזכיר את ס.ט. שהרופאים נוטים להצריכו ניתוח על הדיסקוס דאל"כ יצטרך ח"ו לשבת בכסא גלגלים , אד"ש הרחיב בנושא ואמר ניתוח בהרדמה כללית לפעמים מזיק , זכורני שקרא לי הרבי הלב שמחה זצ"ל ושאל אותי מה אני אומר 6 רופאים נוטים לנתח ו-1 לא הרי יש כאן יותר מרוב ובודאי צריך לשמוע בקולם ? נטיתי אז במחשבתי שצריך לברר מה הסיבה של האחד , ושאלתי את הלב שמחה מדוע הוא חולק הם הרי רופאים גדולים ? וענה לי מה נ"מ הרי הם רוב , הבנתי שדעתו נוטה להסכים לניתוח ושוב לא חלקתי , בצאתי חיפשתי הרופא הא' ושאלתי מ"ט הלך נגד כולם ? וענה לי אין לי בכלל ויכוח איתם הם מדברים על עצם הניתוח שיצליח אני מדבר איך יראה האדם אחרי הניתוח , וראיתי אח"כ שהוא צדק שהאדם נהיה לגמרי אחרת ר"ל , אבל מאידך גיסא סבך נראה חזק ברוחו ובמוחו ומזה אין לו מה לחשוש , פקוח נפש דוחה שבת , לראות סבך בכסא גלגלים מסתבר שאצלו זה פקוח נפש והיה רצוי כן לעבור הניתוח שח"ו לא יגיע לזה , אבל אינני מכריע עוד צריך לשקול שוב כל הצדדים , והוסיף ואמר זאיין דביקות אין הייבשטער איז להפליא אינני מפסיק להתפעל מדביקותו בבורא בכל עת וזמן.

אד"ש סיפר להרי"ם כשהיה בחור שאל את אביו הא"א זי"ע איך צריך לנהוג בענין מקוה ? וענהו פעם בחדש , הבנתי מדבריו שמתכוון חוץ מעש"ק וש"ק והכוונה לראש חדש. הלכתי לספר הדברים לאחי הבית ישראל , וידעתי שהוא יעשה זעך קאכן שהיה שארף , ואכן נדלק ורץ לדבר ע"כ עם אבי הא"א הלכתי להקשיב מה עונה אבי , ושמעתי איך הבית ישראל טוען שאבא מדבר לדור של פעם אבל בחורים של היום צריכים יותר להשגיח , אבי ענה פינחס מנחם אלטר לא צריך לזה שהוא אף פעם לא יגיע לצורך במקוה ! שאר הבחורים נו נו, הבית ישראל יצא ואמר לאד"ש שאבא אומר שהיום זה באמת אחרת , אמר לו אד"ש אבל מה אמר לך עלי קודם זה ?

אד"ש אמר לפלוני מה שאני עונה כאן (בתור בשלום שטיב) אינני חוזר מזה לעולם !

ד. לוינטל סיפר להרי"ם ב - כ' שבט תשנ"ג כמה סיפורים כשהרי"ם דיבר עמו בשליחות אד"ש.

1. הבית ישראל זי"ע הלך לטייל ברחביה בלויית ד. לוינטל ול.ג. וידסלבסקי מרחוק הגיע ס.ט. ומיהר להשיגם , אמר להם הבית ישראל היום הוא רץ אחרי , עוד יגיע יום שהכל ירוצו אחריו ויצטרכו לו.

2. הוא שמע דבר והפכו מהבית ישראל בענין הרב מרעננה פ"א עמד הב"י הרבה זמן מאחורי החלון לשמוע תפילתו ואמר היה משתלם כל הנסיעה בשביל לשמוע כזו תפילה מכזה יהודי , ופ"א אמר מה אתה אומר לי בשם הרב מרעננה הוא בכלל בדעת הוא לא יודע מה הוא מדבר ומה הוא עושה.

3. היה לד. לוינטל משפט עם יהודי שהיה חייב לו הרבה כסף וביקש ב' פעמים ברכה מהבית ישראל שיצליח במשפט וענהו הב"י אינני יכול לברכך דהרי הצד השני גם יהודי , ובא פעם עם הרב מרעננה לב"י וביקשו שיזכירו לטובה אצל הב"י , ואמר הרב מרעננה לב"י מה יהיה עם דוד ? ההוא גונב אותו , ולא מצליח במשפטו ענה הב"י הרי הצד השני גם יהודי ואיך אפשרי לברך ? אמר הרב מרעננה הרי ידוע לנו בבירור שדוד צודק ועובר אותו יהודי כל יום ב"לא תגנבו" ודוד עובר כל יום " על לפני עור לא תתן מכשול" א"כ צריך לעשות שיצליח ויוחזר לו כספו , שאל הבית ישראל לרב מרעננה אתה מפטפט סתם או אתה פוסק הלכה שכך זה ? וענה שכך פוסק להלכה , ואמר שוב שיאמר בודאות שכך פוסק , וחזר על הפסק ההלכה , הסתובב הב"י הלך וחזר ולבסוף נתן יד לדוד ואמר ה' יעזור שתצליח וכך היה וזכה בכל הכסף.

4. הלך פעם עם הבית ישראל לפנות בוקר והיה על הארץ פיסת עיתון ידיעות אחרונות , הרימו הבית ישראל קרע חלק ואמר ע"ז , עוד חלק ג"ע , עוד חלק ואמר שפכ"ד.

5. פעם לקח ד. הנ"ל את הב"י במכוניתו והיה במכונית חבילה עטופה בעתון ידיעות אחרונות יצא הב"י בבהלה מהמכונית וצעק עליו מלאך המות בביתו של זה ? איך אני יכול ליסוע איתך גם איש שלומי אשר בטחתי בו ?

6. היה פעם בכפר שמריהו ואמר לו הבית ישראל שלמחרת לא יבוא אליו אלא יסע לחיפה ויתקן כל מה שצריך , ובלילה בהיותו בביתו בב"ב באו אב ובנו ליטאים וביקשוהו שיקחם לבית ישראל לשאול שאלה דחופה אם ליסוע מחר לחו"ל לנתח בתם שנמצאת בסכנה והרב מרעננה אמר שאינו יכול לדעת על חו"ל רק בארץ יודע לענות ביכות ארץ ישראל , וציוס ללכת לבית ישראל , ופחד ליסוע איתם שאמר לו הב"י לא לבוא אבל היות שראה שהדבר דחוף נסע איתם הגיעו לכפר שמריהו ב-3 לפנות בוקר וראו מהחלון את הבית ישראל יושב ולומד ופחד להכנס ופתאום קם הב"י נגש לחלון ושאל איימצר איז דא ? וענה דוד , איך דוד לוינטל , אמר הבית ישראל דער משוגענר דפיגא איז שוין ואטר דא ? ידעתי שתבוא הכניסו וסיפר לו בפנים את כל המצב כנ"ל ושמחים בחוץ האבא ובנו לדעת מה יעשו אם בתם , הצביע הבית ישראל על הגמ' ואמר זה שאתה מפריע לי ללמוד לא אכפת לך ? תאמר להם שיסעו לחו"ל ויעזור ה' ויצליח הניתוח ותהיה בריאה ויראו ממנה בנים ונכדים , הם לא צריכים אפי' להכנס ויסעו ויצליחו , וכך היה התרפאה והתחתנה וכו' וכו'.

7. אחרי פטירת הרה"ק ר' אהרן מבלז זי"ע לפנות בוקר אמר הבית ישראל לד. לוינטל בא נלך לשם , ואמר דוד שאין את מי לנחם שלא השאיר בנים , גער בו הב"י משוגגר אתה אומר לי מה לעשות , והלכו רגלי עד קטמון ששם היה ביהמ"ד"ר שלו וראו שם הרבה אנשים יושנים על ספסלי ביהמ"ד"ר והסתובב הב"י הלך וחזר והיה נראה שמחכה שמישהו יקום ורצה ד.ל. להעיר מישהו ושוב גער בו הב"י משוגגר העלף מיר נישט צי , ולבסוף התעוררו כמה יהודים והעירו עוד והתאספו סביב הב"י , אמר להם הב"י יש לי עליכם הרבה רחמנות באמת מרחם אני עליכם והלך ולא דיבר יותר כלום.

8. אמר לו הבית ישראל משל מהחפץ חיים , אדם שצריך ללכת להדיין אצל מלך וביקש מאוהבו הגדול שיבוא איתו ולא הסכים ללכת כלל איתו ואמר מי אני שאבוא אל המלך ,

ביקש מעוד אחד מאוהבו ואמר לו הנני מוכן ללות אותך עד הדלת של המלך אבל לא בפנים , ביקש באקראי מאדם שלישי שקצת היה ידידו והסכים ללכת עמו עד המלך ולסגור עליו בשביל שיצליח בדין , כן האדם הולך למות ועולה להדיין בבי"ד של מעלה אוהבו הגדול שהוא הכסף לא מסכים ללותו , קרוביו ומשפחתו ילווהו עד קברו ותו לא , מצוות ומעשים טובים שעשה באקראי בעלמא הם יסגרו עליו.

9. שאל פעם הבית ישראל את ד.ל. אתה מקפיד לא ללכת לרביס אחרים ? וענה שמקפיד , שאל הב"י בתמיה ואצל הבלזר רב אף פעם לא הית ? ענה פ"א היתי , ושאלו הב"י נו ונהית חסיד בלז ? וענה ח"ו , צחק הב"י ואמר מה היה קורא אילו לא נהית חסיד בלז ואני ארויח ? !

01. פעם אחרונה שהיה ד.ל. בקו"פ אצל הבית ישראל , אמר לו הב"י לפני שנסע דוד דודל איך האב גרויסע רחמנות וואס ועט זאין מיט דיר. ע"כ

אד"ש אמר לחתן כתוב בספרים שיום החתונה כיוה"כ מוחלין לו על כל עוונותיו , שמעתי מהאדמו"ר מאמשנוב זצ"ל אם יום החתונה כיוה"כ 01 ימים קודם - עשרת ימי תשובה ויום הראשון שלהם ר"ה והיה אצל החתן 01 ימים קודם.

אד"ש סיפר להרי"ם כשהיתי ילד קטן לפני כחמישים שנה עברתי ניתוח וזכרוני שהיו מרדימים הרדמה כללית ע"י שהיו צריכים לנשום חומר חריף וביקשוני שאספור עד שלש , וספרתי אחת שתיים ונרדמתי , וזכרוני אפי' החלום שחלמתי כשהיתי רדום , כשהתעוררתי כאב והסתובב לי הראש , וכשהיתי ילד ידעתי שמשוגע זה נקרא א' שהסתובב לו הראש , וזכרתי ישר שקמתי שספרתי רק שנים ונרדמתי ולא ספרתי שלש , התחלתי לצעוק מה זה כאן אומרים לי לספור עד שלש ולא נותנים לי ועכשיו עשו אותי משוגע שמסתובב לי הראש , היה שם פרופסור גדול דק' ליבוביץ' והתפעל מאוד ואמר כזה זכרון שנים לא ראיתי שאפי' גדולים קשה לזכור ובפרט ילד כזה קטן , ואמר המילה הפולנית שאמר הרופא. (גם את החלום סיפר להרי"ם והוסיף חלום זה סיפרתי פ"א לפני 05 שנה לאמי ע"ה ועכשיו אתה השני).

אד"ש אמר להרי"ם בבלז הקפידו מאוד לדייק בלשון , ושמעתי בעצמי מפ"ק ר' אהרן מבלז זי"ע שאמר בשם אביו ר' ישכר דב שאמר בשם אביו וכו' עד השר שלום מבלז , כשיש מום בחתן , לפני שנגמר השידוך הינו רבונישע שאלה אם לספר על המום או לאו וכפסקו צריך לנהוג , אחרי שנגמר השידוך מי שמספר המום הינו רשע מרושע , וסיים שמעתי א"ז מראובן אייזנר.

בעיני הרי"ם היה לפלא שבתחלה אמר ששמע בעצמו מר' אהרן בלזר וסיים בשם ראובן אייזנר , ובהזדמנות פגש את ר.א. ושאלו ע"כ , אמר לו ר.א. שלפני הרבה שנים היה לו שאלה כזו ואד"ש שהיה ראש ישיבה היה בחו"ל ושאלו וענהו ששמע מר' אהרן בלזר בעצמו כנ"ל ואמר לו ר.א. שגם שמע כדבר זה מחסיד בלז ישיש , וכחצי שנה לפני הפירען היה לו שוב ענין לשאול מעין זה ועלה לאד"ש ואמר לו אד"ש ראובן אייזנר אומר בשם הבלזר רב כך וכך , וצחק ראובן ואמר הרי אתה שמעת מהרב מבלז בעצמך ומדוע אתה אומר בשמי ? אמר לו אד"ש ומה אכפת לך שאני אומר גם בשמך.

אד"ש נסע לראות הדירות בקרית גת ורדף אחריו צלם של עיתון שאל אד"ש את חנינא מה הוא רוצה ממני שכל הזמן מצלם הוא חושב שאני הרבי מחב"ד שכל הזמן מצלמים אותו ? אמר ח.ש. לאד"ש ששם בחב"ד יש סגולה לשים תמונת הרבי לאשה בעת לדתה , הגיב אד"ש

צריכים לשים התמונה כל התשע חודשים ולא בסוף (כאומר צריכים להתנהג בקדושה וטהרה מלכתחלה).

הב"י אמר פעם לב. קורניק , אם הרבי מסטמאר היה גר בארץ ישראל היה סובר אחרת בדעותיו והיה מדבר פחות שארץ על ארץ ישראל.

הב"י היה פעם לבקר אצל הרב מטשבעין והתחבאו כמה בחורים בקומה השניה ואחרי שעזב ירדו במרוצה לרוץ אחריו , והרב מטשבעין עוד עמד ליד הדלת וכשראם אמר להם רוצו בחורים אם היה לי כח צעיר גם אני היתי רץ אחריו.

ביום ב' כ"ג שבט היה ס.ט. בבר מצוה של פרלברג אד"ש הגיע לשם אחרי התור בשביל לומר מז"ט , סבא נעמד כשאד"ש נכנס , אד"ש אמר לו אם אתה עומד לא שוה לי כל מה שבאתי , ואם אתם לא יושבים איך אוכל לשבת וישבו שניהם , אד"ש אמר לסבא אתה הרי יש בדך גם זקן שקנה חכמה , וגם זקן באמת בגיל , צריך אתה רק להיות בכוחות נו יכול להיות אלטרע יוד מיט יונגע כוחות ! אמן

כשההורים היו גרים בכפר דרום ס.ט. הזדמן לת"א לביהמ"ד"ר בלו ופגשו ר' אהרן בלזר וביקשו שישאר לטיש שעורך לכבוד זקנו ר' יהושע מבלז והיה בערב יום הולדת לאמא ורצה הסבא לתפוס האוטובוס האחרון לכפר לאחל מז"ט והתבייש לומר ע"מ נוסע ואמר לרב מבלז שממהר , ושאלו מה יש לך למהר תשאר לטיש , וסבא התעקש ליסוע לאחל לאמא מז"ט והרב מבלז הפציר בו מאוד ואמר מה יש לך למהר מה יש לך למהר , וסבא נסע אולם בסופו של דבר קרא קלקול באוטובוס ועוד מכשולות והגיע ס.ט. לשערי הכפר ב-21 בלילה ההורים כבר ישנו ולא היה למי לומר מז"ט , ושומר הכפר כמעט ירה בו שלא זיהה מי הוא ולא ידע לומר הסיסמה כנהוג , הפטיר ס.ט. מאז למדתי שלא ממהרים לשום מקום , ומאז הקפדתי ללכת לבלז לטיש של ר' יהושעל בלזר.

א. בוך הוציא גמ' נדרים בתוספת חידושי תורה מאדמור"י גור מעשי ידי הרב הרי"ם והכניסו לקו"פ , אד"ש עלעל בדפים וקרא בעיון המבוא, וכשהגיע לקטע שנכתב על ר' אריה זצ"ל שנכתב בפנים בגלל שנפטר בקוצר שנים על אף הפער בשנים הגיב אד"ש איצה וינברג טרפעט אלא מאהל צי דער ראכטיקע ווארט !

אד"ש אחרי ברית בביהמ"ד"ר חילק יין ואמר גם בברית הראשון היה חלוקת לחיים "הוציא לחם ויין" אח"כ אמר לבעל הברית עברית אידיש, מדארף אויס ניצין דער טאג , ניצול , אגרויסע טאג.

אד"ש אמר להרי"ם החבר שלך חבר הנהלה בישיבת עמנואל , יצחק מאיר שמעונס פעם היה אצלי עם פני תם ומסכן , אמרתי לו שמזכיר לי סיפור שהיה נעלם באיזה מקום כל הזמן אוכל וחשבו מי הוא זה הגנב? חשבו בגדולות האריה , הזאב , השודדים , ולבסוף ראו שזה חתול קטן תמים בקושי הולך הוא השודד שגונב כל האוכל , וע"ז נאמר בתהילים "ידכא ישוח" מלשון עני דכא שפל ברך ובכל אופן הוא הכל , אתה יודע מה ענה לי תשובתו מונחת לי בעצמות עד היום אני טולנר חסיד, גם הוא כזה ידכא ישוח מסכן טמבל לא מבין כלום מכנסיו נופלים , ואפי' הכי יודע הכל וראשו בשמים , הנהן אד"ש בראשו להרי"ם ואמר הערסט דאיין זיידה.

ביום ג' כ"ד שבט נכנס לקו"פ א.ג. זיידה לשאול אם להמשיך בת"ת או לעזוב לנוכח שמכפישים שמו והולכים נגדו , אד"ש ענה אברהם יוסף הנני מכירך מזמן אתה ערלכע

יונגרמאן , אבל גם קצת חס מזג וכל דבר מפריע לך , עצם הפרנסה מהמלמדות וכן מהסופרות חלשה חוץ מהעבודה הקשה זה מאוד מתיש יום שלם לעבוד עד מאוחר , אני מפרגן לך מכל הלב פרנסה הרבה יותר טובה , ללכת לכולל לא כדאי לא תקבל שם פרנסה כמו בת"ת , ברם אם להיות מג"ש בכולל אולי , אינני נכנס לעצם הויכוח מי צודק אינני מבין בכלל מה הוא רוצה ממך ומה יש לו לכעוס הוא קופרברג בהנהלה הגשמית ? ואם תצא יהיה לו מלמד יותר טוב ? אינני יודע , מה תפסיד שם מה כל כך טוב שם הגשמיות הרוחניות ? אבל אני מתכוון הבריאות שלך גם בישיבה היית בחור טוב קומדנט טוב אבל מחומם מפריע לך כל דבר לבריאות שלך כדי לך לצאת מהת"ת לא עכשיו מהיום למחר צריך שתמצא קודם מקום עבודה אחר אולי מג"ש בישיבה , אפשר מאוד להנות ממך , וכמובן שלא תוותר על הפיצויים שיתנו לך , אבל להשאיר בשביל לנצח במחלוקת אין טעם הבריאות שלך קודם לכל , נתן יד ובחיוך אמר דהייבשטער וואט העלפין שתמצא תחליף יותר טוב ותצליח. (תרגום , הכל היה באידיש)

ביום א' ל' שבט נכנס ס.ט. לאד"ש יחד עם נכדו הר"ם אד"ש קס מכסאן.

אד"ש חבל שלא זכרתי שהרבי מטולנא רוצה לבוא כל ר"ח היתי בא אילך ולא הית טורח לבוא לכאן , פעם אחרת מרימים טלפון שרוצים לבוא ואני היתי בא אליכם כזה טירחה.

ס.ט. רק בשביל מילים אלו צריכים להיות א פינע מענטש.

אד"ש אז דער טולנא רבי וועט זיצן - גם אני אוכל לשבת.

ס.ט. התיישב ולחש לעצמו בשקט נו שהרבי מכבדני , שלא יזכור לי עוונות ראשונים אני היתי גר באמריקע.

אד"ש גחן לסבא ואמר בחיוך מספרים שהרבי ר' נפתלי מרופשיץ הלך עם רבו החוזה זי"ע ויש מספרים שהחוזה הלך עם רבו ר' אלימלך מליזנסק בתשליך ואמר הרבי יזרוק העבירות ואני ארימם עבירותיו של הרבי אצלי הם מצוות , גם אני אומר העבירות של הטולנא רבי אצלי מצוות האמריקע של טולנא אצלי מצוה.

ס.ט. אוי מה מדבר הרבי איזה פער בנינו , לי הרבי מתכוון מן הסתם לברכני שיהפכו העבירות למצוות , אמן !

אד"ש צחק מאוד כנהנה.

ס.ט. ביקש מאיצה שיאמר בענין הנסיעה לטבריה ואיצה אמר שיש יארצייט ב-ה' אדר ר' וולול מטשארני אוסטרה וסבא נהג ליסוע כל שנה , ורוצה ברכה גיזגען וכן לומר שאולי יאריך שם עד אחרי ש"ק או שיחזור לפני שבת.

אד"ש הוא היה מתלמידי המגיד ? איך הוא נכד ? היארצייט בשבת ?

הר"ם היארצייט בה' אדר יום שישי , הוא היה מתלמידי המגיד חותן ר' ישראל אברהם בן הרבי ר' זושא , והוא היה גם חותן ר' דודל מטולנא זי"ע.

אד"ש מה צריך לתכנן אין נ"מ מה שהטולנא רבי יחליט יהיה טוב דהייבשטער וועט העלפין מזאל פורין געזינט , זאיין דארט געזונט , אין צוריק קומען געזונט.

ס.ט. ביקש מהר"ם שיאמר מצבו הרפואי , ואיצה אמר שרוצה ברכה היות וניתוח לא בא בחשבון אצלו וסובל ורוצה ברכה וסבא צעק שלא אצטרך ח"ו ואיצה הזכיר שמו יוחנן בן חוה שיצליח להתגבר על כאבי הדיסקוס.

אד"ש עשה תנועה ביד לאיצה במורת רוח וענה יש כאן ב' דברים.

א' אני אברך כמו שצריך כ"א לברך הרב (והסתכל במבט חזק על איצה כאומר כך צריך לומר הרב , לא כמו שאמר יוחנן לבד) יוחנן בן חוה לרפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל זהו הרי נוסח הגמ'.

ב' הצדיקים מהפכים הכל לטובה הנה ביעקב אבינו ע"ה היה לו מחלוקת עם שרו של עשו נראה לי שהיה שם גם דיסקוס המלאך עשה ליעקב קוועטש שם בגיד הנשה ועשה לו דיסקוס ויעקב אבינו נלחם איתו ולא נתן והפך הכל לטובה כתוב בו "ויבוא יעקב שלם"

בגופו בתורתו נו א"כ יכול אני לברך גם שיהיה לטולנא רבי אגנצה שיעור קומה יוא אגנצה שיעור קומה אזוי וי דארט הסתרות שרו של עשו ולחם והפך הכל לטובה.

ס.ט. סטרא דמיונות טאקי קומה שלימה אני רק דבוק כפוף כאן אצל הצדיק.

אד"ש שם לא היה דמיונות שם היה באמת מלחמה ממש נתן לו קוועטש ואפי' הכי ניצחו יעקב אבינו.

ס.ט. רציתי לומר לרבי יש כאן טעות אחת הרבי עצמו הסכים פעם שאני רק המקשר א בריק היו לי סבות גדולים , ועכשיו יש לי נכדים טובים והיתי רוצה שהרבי יסכים שיהיה מי שיחזיק בגזע קודש שלא יפסק אני לא ששייך לו דברי הצדיקים חשבתי איצה ויל נישט אפשר זאין זין אהר ווערט בר מצוה.

אד"ש מי אתה מתכוון דוד , אינני מבין בכלל מה צריך לדיבורים אלו הרי רואים אנו שהאילן מלבלב ועושה פירות ומה צריך לדאוג לענפים הרי הוא ילבלב עד שהמשיח יבוא , כשיבוא גואל צדק כולם יהיו בריאים א"כ יש לנו הגזע לפנינו ול"צ לדבר על אחרים. סבא קם ללכת ואיצה סיעו לקום , אד"ש רץ בצד השני וגם סיעו לקום ואמר תמכין דאורייתא.

ס.ט. אני הרי לא לומד מאומה ובמה יש כאן תמכין דאורייתא ?

אד"ש צחק ואמר כתוב לכל יהודי יש אות בספר תורה , ואם לכל יהודי פשוט יש אות מה לרבי ? מן הסתם לא אות אלא הספר תורה בעצמו נו לכן רוצה אני להיות תמכין דאורייתא. ליוהו עד הדלת ואמר תמכין דאורייתא.

בחוץ הזכיר ס.ט. הבחור מנדי גולדמן , ואד"ש ענה אם מורידים במשקל בגשמיות מעלים משקל ברוחניות ה' יעזור.

כן באמצע הזכיר סבא שהיה יארצייט של אמו חוה ואיצה הזכיר אחותו חוה ברכה בת ג.מ.ב.ל. שעוברת טיפולים ובירך אד"ש לרפואה.

א. גוטליב ומ. קוזק נכנסו לקו"פ בענין הת"ת ובתוך הדברים אמר להם אד"ש ר' איצה וינברג איז מאיין איש אמונים , ידער רבי דארף האבן אין מענטש , איצה איז מאיין מענטש , איש אמונים.

אד"ש אמר להרי"ם הבחורים לא צריכים להשאר בביהמ"ד לחכות שאצא ללחיים לא צריך הכל מחר אתפלל שם ויהיה לחיים , ובפרט שהיה אצל אחי הבית ישראל א' מהעיקרים ללכת לישון מוקדם , הנני רוצה שיעלו לישיבה ישר אחרי מעריב ויגמר הכל לפני

01

ד. ליברמן שלח את הרי"ם לשאול בקו"פ אם לבוא לציון הבית ישראל ביארצייט , היות ויש היום גם ז' תמוז ? אד"ש ענה אהר איז דאך גיוען א'רבי פין ארץ ישראל הוא הגבר הקים עול , בנה יהדות החרדית , סאיז שוין גיוערן איין גפירעט אי'מסורת , מענטשן ווערן גיהולפן , בודאי דארף מען קומען.

אדם רצה לפתוח עסק מסוים והיה נראה ריוחי מאוד וראשון מסוגו בארץ ונכס לקו"פ , ענהו הבית ישראל בביטול שלא יעשה וחשב להתוכח שהיה נראה לו ממש הפסד , אמר לו הבית ישראל דל מהכא רבי עם רוה"ק חכם אני קצת יותר ממך פשוט זה לא משתלם , אח"כ שלח לומר לו אתה חושב שהנך חכם וראשון לעשות זאת אצלי לבד כבר היו חמשה אנשים אחרים שהולכים לפתוח כזה עסק והם כבר באמצע ומה תרויח כשתפתח אתה ?

אד"ש סיפר להרי"ם כשהיה אסיפת מחנכים בפעם הראשונה עורר המשגיח ר' גודל אייזנר בעי' וטען שהמלמדים לא מיומנים והיה צריך לעשות קורס שידעו איך צריך ללמד , להעביר שיעור כר' יצחק פלקסר לפעמים לכעוס כהבית ישראל וכו' , ושלחו אותי לבקש הסכמת

הבית ישראל , נכנסתי לקו"פ והרצתי הדברים והוספתי שמקוים שיהיה לכה"פ הצלחה של חמישים שישים אחוז , ענה לי הבית ישראל אינני מסכים אם הולכים על כזה דבר טוב צריך עם כל המרץ שיהיה שמונים תשעים אחוז הצלחה , זה דבר חשוב , רק דבר אחד אני מבקש שלא יקראו לזה קורס אינני אוהב המילים האלו שיעשו זאת בלא לומר המילה קורס.

אד"ש קרא לי.מ.ט. ואמר לו שהיה אצלו אדם בשם יצחק דרמבוס והוא מנהל עזבון של פלוני והשאיר סכום עתק לטובת הישיבה שפ"א וביקש אד"ש מי.מ.ט. שיראה לומר במשרד ולסדר הענין , למחרת שאלו אד"ש אם כבר סידרו הענין ? וענה י.מ.ט. שסיפר במשרד ועוד לא נסעו אליו , אמר אד"ש כזה דבר לא צריך להזניח , לא צריך לחכות צריך כבר ליסוע אליו לסדר כל הענינים תראה לזרז וגם אני יתקשר , וכן היה שטלפן למשרד שיסדרו הענין ולא הבינו מה כ"כ ממחר אד"ש , ביום ה' גמרו הכל לסדר החתימות וכדומה וביום א' שאח"כ שבק לו ר' יצחק דרמבוס חיים לכל חי והבינו למפרע כל המהירות שראה ברוח קדשו שיכולים להפסיד הכל אם לא ימהרו.

כשחילק אד"ש לחיים בסעודת ב' אדר אמר חנינא הרי לא נמצא הוא נסע להלויתו של עזריאל , נו יהודא יחלק.

אד"ש אמר להר"ם היה אצלי מבין גדול בפרנסת הסופרים והבתים והסביר דרשות שלמות בענין המיתון בארה"ב ומדוע אין בזה פרנסה , אינני יודע ומפחד מכל מה שאמר , דבר אחד מפחדני יותר מהכל גמ' בסנהדרין אנשי כנסת הגדולה התפללו שלא יתפרנסו מהספרות נו איך יהיה מזה פרנסה.

ס.ט. סיפר שהיה חורף קשה ולא ידע אם ללכת לטיש של הבית ישראל ושכב במיטה ואיצה חזר הטעמים שלמדוהו בת"ת ונתן לו דחיפה כשאמר אזלא גרש קפץ מהמיטה ללכת שהרגיש שרמזו לו משמים שילך וכשהגיע תפסו הבית ישראל במדרגות דישפ"א ואמר נו אהר האט גיברוכן דעם יצה"ר.

אד"ש אמר להר"ם אינני יודע מה קרא אם אני עונה למישהו ה' ירחם כבר הוא רץ להזמין מודעות אבל.

אד"ש סיפר לי. שפירא ששמע מר"ש ווזניקר מעשה שאביו היה גר בבנדין ונכנס פעם לא"א לשאול מה יעשה שאינו יכול לבוא כ"פ לגער להרצות שאלותיו ? וענהו הא"א שילך לגיסו הרב מבנדין ויאמר לו בשמו שיענה , ויעשה כל מה שיאמר , ולאחר תקופה קצרה נתפס אביו של ר"ש הנ"ל לבית האסורים ובנו שמעון הלך לרב מבנדין להזכיר אביו , ובתחלה לא רצה לענות שאינו רבי , ואמר לו ר"ש שגיסו הרבי הא"א ציוה לאבי לעשות כך ללכת אליך , ואז הסכים לענות ולקח הקויעטל וקרא בו בקול גדול ובכל מקום שהיה כתוב משהו לא טוב כבית האסורים עשה פס באצבעו כמוחק וכשגמר לקרוא אמר לו שיכול ללכת וכך היה שהכל התבטל ויצא נקי מכל הסיפור.

אד"ש סיפר לי. שפירא פעם אמרתי לבחור בישיבה שא"א להתפלל מהר וצריך לכוון מה שאומרים , ושאלני מה אם הרבי הלב שמחה שמתפלל כ"כ מהר ? עניתי לו איך יכולים אנשים פשוטים להדמות לגרויסע רביס , ושאלני הרי אנחנו מתפללים איתו בביהמז"ר מהר ולא מאיט הקצב בשביל הצבור ? ועניתי לו כשאדם מתפלל עם הצדיק זה משהו אחר הוא מעלה הכל הכל למעלה.

אדם היה בקו"פ ואחרי שקיבל התשובה רצה לטעון עוד טענותיו שחשב שאין כ"כ טוב עבורו התשובה , הפסיקו אד"ש ישר בתחילת טענותיו ואמר מדוע אתה מנסה להתוכח ? אני בעצמי לא יודע מה עניתי לך ומדוע , מה ששמים בפי אני עונה א"כ הטענות והויכוחים מיותרים !

גיסו של א.ח. שרייבמן נכנס להזכירו שנמצא בביה"ח ואמר שקוראים לו א.ח. בן שושנה רייזל ואמר זאת בשקט כאשר עמד כבר בפתח הדלת לצאת , כשיצא מביה"ח ונכנס לקו"פ אמר לו אד"ש בחיך גיסך היה כאן והזכירך הוא אמר שושנה רייזל האם לא קוראים לה רחל רייזל ?

אדם שהסתבך בעסק ומשפט ונכנס לבקש ברכה מהא"א זי"ע וענהו הא"א ה' יעזור ותו לא , אדם זה לא הסתפק בכך שחשב שצריך ברכה יותר גדולה ושוב נכנס לתנות גודל הצרה , ולא הוסיף הא"א שום דבר רק חזר ה' יעזור , לא יכל המסכן להתאפק ואמר אזא אכזריות איך דארף אבעסרה ברכה ויצא , לבסוף עזר ה' וזכה במשפט על הצד היותר טוב , והבין שהתשובה שקיבל היתה טובה מאוד ונקפו לבו על המילים אכזריות והתבייש לשוב לגור והתרחק ולא בא , כעבור הרבה שנים חשב שכבר נשתכח הדבר ובא לגור בין מאות ואלפים בנסיעה גדולה , עצרו הא"א ואמר הא אזא אכזריות ! !

חתן ומשפחתו נכנסו לקו"פ ושאל אד"ש ילד בן 01 מה לומד ? וענה קידושין ושאלו מדוע כתוב נקנית בג' דרכים ולא דברים ? וענה אד"ש שדרך זה רק אמצעי להגיע למה , דבר זה שם עצם הדבר בעצמו , לכן באשה שאינה העיקר נאמר דרך שהעיקר להגיע לתורה ויראה ותכלית הבריאה והוסיף בחיך אתה קטן ולא כ"כ מבין אבל הם והצביע על החתן והמחותן מבינים טוב , גם אתה לכשתגדל יכנסו הדברים טוב בך ותבין.

הרי"ם היה נוכח כשי.מ.ט. דיבר בקו"פ על קרית גת ואמר י.מ.ט. לאד"ש שיש בעי' קצת ביהדות בחלק מהדירות , ושאל אד"ש מה שכנים ? וענה י.מ.ט. לא אלא שיש שם יחידת הורים מיוחדת ז"א שירותים בפנים החדר שינה של ההורים , ואד"ש בלבלו ושאלו בדיוק מה זה ואחרי שהבין כביכול שאלו נו איני מבין איזה בעי' באידשקייט כבר יכול להיות שם ילמדנו רבינו ? וענה י.מ.ט. אולי שבבית רגיל יודעת האשה צניעות יתרה שהרי האמבטיה נמצאת במקום אחר של הדירה, אבל כאן שזה בתוך החדר שינה היא תורה היתר לעצמה שהרי כבר נכנסת למיטה ולא תצא מהמרחץ בצניעות , אד"ש חיך וביטל דבריו ואמר מזה אינני פוחד , אם לחפש חסרון בזה מצאתי דבר יותר גרוע אולי האבא ישב בשירותים הגדול וילד יצטרך גם ויכנס לחדר שינה שהרי שם יש עוד שירותים והאמא יושנת , נו להעיר את האמא זה חמור , אבל ממילא אמרת שיש קירות גבס קל להעביר ואפשר לשנות בקלות , מי שירצה ישנה.

אד"ש אמר להרי"ם אברהם יוסף זיידה היה אצלי כתב קויעטל יפה (חזר בע"פ מילה במילה כמעט כל הקויעטל) הוא ארלכע יונגרמאן בישיבה זכורני הוא היה כאלהו קליקשטיין שלחם תמיד, רק אליהו קליקשטיין לחם לשם מלחמה , הוא היה קצת אחרת לחם כשאחז שצריך ללחום ובדרך כלל הצליח , יעצתי לו לצאת, א"א כך בבריאות אם כ"כ הרבה מלחמות, צריך לדאוג שלא יצא בחנם הועדה צריכה לדאוג שיקבל פיצויים המתאימים כמה שצריך.

סיפר אברך ליטאי ת"ח הרב הורביץ , שהיה בשנת תש"ה גר בירושלים וקבע ללמוד שיעור עם ילד אחר בישפ"א והיה אז זמנים קשים הפגזות ועוצר מהבריטים , הרבי הבית ישראל הסתובב בישיבה ומצא חן בעיניו התמדתם בתורה והשותפות וליום כל יום בערב אחרי גמר

הלימוד לביתם עם פנס גדול , יום אחד נכנס הבית ישראל וראם קוראים פתק שתלה בקיר , הזדעזע ואמר באמצע הלימוד יש זמן לקרוא פתק , פתק נעשה בשביל אלו שלא לומדים , ומאז הפסיק ללנותם ולא זכו לליווי יותר , ופעם נוספת היה שנוף בו הב"י וראה שחלשה עליו דעתו , ורצה לפיסו נכנס לאביו הא"א ויצא עם תפוח ואמר זה שוה הרבה כסף אצל החסידים כך זה בשבילך.

הרבי הא"א אמר פעם לר' ליבל יוד , בירושלים ברוכעטמען מעהר צי זגען תהילים שטייט דאך " ובשירי דוד הנשמעים בעירך ".

אברך היה בבית החולים בעש"ק פרשת תרומה עם אשתו בהריון ולחץ דם גבוה והשאיר אותה שם לשבת ואמרו לו שכדאי שיבוא שוב אולי יהיה משהו במשך השבת , ונכנס בש"ק בהפסקה בלילה ואמר הכל ולא הגיב אד"ש , ואז אומץ ושאל רצוני לדעת אם ללכת לשם רגלי או לא צריך? הוריד אד"ש ראשו על השולחן זמן מועט הרים ואמר אינך צריך ללכת לא יהיה שום חדש בשבת , היא הרגישה טוב ותמשך להרגיש טוב כל השבת.

אברך ליטאי סיפר להר"ם שהיה לפני כחמש שנים אצל אד"ש שהיה עדיין ראש ישיבה אולי כשלוש דקות ביחד עם עוד אדם וקודם לכן ולאחר מכן לא היה אף פעם ואין לו שום שייכות לגור , והשבוע נכנס אמר לו אד"ש נראה לי שהייתם אצלי לפני כארבע וחצי שנים עם פלוני , ועמד נדהם מכח זכרונו.

הר"ם סיפר ג' מיקרים שבהם הסביר אד"ש הרבישע תשובות שאין להם קשר לדעתו הפרטית , ומחולק ממנו עצמו בתור אדם.

א' אד"ש הקים דרך הר"ם ועדת ה - 8 גוף מכל הישיבות הקטנות שיעסקו בכל מה שצריך ובפרט ברישום וביציאות בחורים מישיבות , ורצה להדגיש כחם הרב אצלו ואמר שיאמר להם שאם ירצו לזרוק בחור מישיבה פלונית יצטרכו לשבצו בישיבה אחרת , ואם יחליטו שאף ישיבה לא יכולה לקבלו מסכים הוא לדבריהם שיזרקוהו , ומיד הוסיף ומה שאני יענה רביש כשיבואו לשאול אותי על זה אני לא ערב ולא אדע איך אענה לבחור רביש.

ב' אד"ש שאל אם יש לבחורי חו"ל סדר ומסגרת מסוימת בבין הזמנים ? בחורים נכנסים לשאול אם ליסוע לחו"ל לפסח , אחי הרבי הלב שמחה לא כ"כ נתן הוא רצה יותר שיהיו כאן , אני קצת פחדן חששן איזה סדר יום יש להם ? זה יו"ט , ליצה"ר זה גם יו"ט , לכה"פ הם תחת ההורים , אם היתי יודע שאפשרי לסדר להם מסגרות אפשרי שהיה לי יותר קל להשאירם , צריך לדבר עם י.מ.ט. בנושא , דאר וויל בחורים גיין דאך אריין פרגען , איך ענפר רביש , איך אנפר רביש איז נישט קיין נ"מ.

ג' בחור גרוע מישיב"א נזרק ע"י המשגיח י.מ.ט. ביום ה' מהישיבה ונכנס הבחור לאד"ש לומר שזרקוהו ושאל אם ליסוע לשבת הביתה או להשאר בישיבה , ענהו אד"ש תתכונן לשבת מיט דאגנצה בערן , ושאל שוב אם כוונת אד"ש כאן בירושלים וענהו אד"ש גריי זעך צי צום שבת מיט דאגנצה בערן , ביום ו' ערש"ק תרומה למחרת צלצל אד"ש להר"ם לומר כמה דברים וא' מהדברים היה ע"ז ואמר אם היתי עונה בתור ראש ישיבת שפ"א היתי צריך להצדיק המשגיח י.מ.ט. ולעזור לו , ולא ח"ו לענות לבחור הפוך מהמשגיח , מה אעשה הבחור נכנס בתור לשאול שאלה את הרבי עניתיו רביש מה ששמים לי , ומן הסתם היה צריך להשאר כאן , רצוני שתתנצל בשמי אצל י.מ.ט. להסבירו רביש איז אנדרש , וביום א' שיעלה ונדון בענין הבחור הזה.

אד"ש שאל את י.מ.ט. בנוכחות הר"ם אם היה טישין בפסח אצל הרביס הקודמים ? וענה שכן אמר לו אד"ש אני לא יודע , אינני מבין , כל השנה אוכלים הרי בביהמ"ד וכל הספרים מלאים עם חמץ , האם מנקים דף דף לפני פסח ? ודאי שלא שייך , ואח"כ בפסח בטיש

יפתחו סידורים ויפלו חתיכות לחם חמץ ? אולי היה אז עולם יותר קטן , אינני יודע אם אעשה טישין בפסח.

אד"ש הלך בעש"ק תרומה רגלי לנחם עם י.ד. פלינקר ובדרך ביקשו יהודי ספרדי שיברכו , ובירכו תבורך מפי עליון , נכנס גם לת"ת וביקר בכיתות בחלקם אמר לערנסט , שטייגטץ אין לערנן , בכיתתו של אברהם יוסף זיידה שאל מה לומדים ? גיטין זאל זאין צום גוטען דהייבשטער וועט העלפין , לצבי קופרברג אמר אי'משגיח אין ת"ת איז דער קב חומטין.

סיפר הרב משה פרידמן להרי"ם ששאלו את האדמו"ר ר' חיים מאיר מוויזניץ מדוע מרחק ביתו צפורה שיצאה לתרבות רעה ר"ל ואינו מקרבה? וענה אדם שמתרחק בגלל תאוה שייך לקרבו משום שלא עמד בנסיון היצה"ר וע"י הקירוב יחזור לשורש למוטב , ביתי ציפורה התרחקה בגלל דעות ואם זה אין מה לעשות. ועוד סיפר הנ"ל שקרא לה וביקשה מאוד דבר אחד לשמור טהרת המשפחה, והוסיף את הרי נגד כפיה דתית ולכן עזבת אותנו , ולשיטתך אין גם כפיה לא דתית אם לא תשמרי ע"ז לא יוכל בנך להיות דתי אם ירצה ולשיטתך צריכה את לשמור על טהרת המשפחה , ונכנסו דבריו באזניה וקיימה דבריו במלואם.

אברך נכנס עם קויעטל וביקש שיהיה לו נחת מילדיו , אד"ש שאלו מתפלל הנך במנין ? השיב בשלילה , אד"ש שאלו כשאתה מתפלל ביחידות מתפלל הנך בבית או בשטיבל ? וענה בבית , אד"ש שאלו שיעור במשך היום יש ? השיב דף היומי שיעור בשטיבל בערב , אד"ש שאלו שאלה בגמ' כמה דפים קודם לדף הנלמד באותו יום ולא ידע להשיב , אמר לו אד"ש ידעתי בני ידעתי שהנך אינטר שטלינג , אבל לא ידעתי עד כדי כך , ה' יעזור שיהיה לילדיך נחת ממך.

הרי"ם נכנס ללב שמחה לשאול בענין שם בנו , שהשווער הרב ויסבלום זצ"ל נהג לומר חצי שם זה שום דבר , והוא אינו יכול לקרוא ב' השמות ? ענהו הלב שמחה גארנישט איז טאקי גארנישט , וכך לפחות יש חצי שם.

סיפר עזריאל פזניצבסקי שפעם חזר מהים בחיפה עם הרבי הבית ישראל והגיעו לשטיבל בשלש וחצי לפנות בוקר ומרחוק ראו דמות אדם מחכה בפתח השטיבל , הוא לא שם לב מיהו אבל הבית ישראל נהנה וצחק מאוד ואמר דער זלענער איז שוין דא אהר שטייט שוין , וכשהתקרבו קצת יותר ראה את ס.ט. עומד בפתח.

שאלו את ס.ט. על א.י.ס. אם יברח לארץ או שישאר שם באנגליה למשפט? ואמר שח"ו להשאר אלא יברח וישלם לערבים כספם , ואמרו לס.ט. שאד"ש אמר אחרת , ואמר שהוא לא מאמין ושישאלו שוב דהרי זה ממש פיקוח נפש , ונכנס חתנו לשאול ואמר אד"ש אותם הדברים שאמר ס.ט. שיברח לארץ וישלם לערבים כספם דזה הרי פיקוח נפש.

אד"ש דיבר עם הרי"ם ואמר שכל שנה מתחלקים הישיבות בחורים טובים וחלשים ומעבירים מכאן לשם , רציתי פעם אחת להפסיק את זה וידעו שכל ישיבה מקבלת הרישום שלה , אדרבא יהיה תחרות בין הישיבות וכל אי' יצטרך להוכיח עצמו מגידי שיעורים טובים ומשגיחים טובים , ישיבה שיהיה חלש מאוד הרישום אצלה שתסגר , נפתח אחר יותר טוב.

הרבי מסקוורא שליט"א היה ביקור אצל אד"ש לפנה"צ בדירתו של אד"ש ולא היה אף משמש ושאל את אד"ש היתכן גערר רבי בלי משמש ? וענה אד"ש שלא מרגיש טוב ולא רצה שהשב"ק ידבק ממחלתו ולכן שלחו , ולמחרת אמר אד"ש להרי"ם אחרי שהלכו הוא

ופמליתו הסתכלתי טוב ובדקתי האם לא גנבו שום דבר ידוע שיש בסקוירא קיימ"ל שירותות מותר בגניבה בפרט פאר רבינן , ראיתי גם שלא היו כל ההא הא לו הכרתי כמה בפנים שהם מכאן הוא השאיל אותם שיהיה עולם כשיבוא.

אדם מכובד בגור רצה להכניס משלוח מנות לרבי הבית ישראל , ושאל את ב. קורניק ואמר לו שלא נראה לו איש לרעהו כתוב והרבי חברך ? וידידך ? לא שמע בקולו והכניס משלוח מנות בפורים , שאלו הבית ישראל מה זה ? ענה משלוח מנות , שאלו כן פיגא משלוח מנות אבל מה זה ? וענה ממנו , ושאלו בטרוניה אני רואה שזה ממך אבל מי שלח את זה ? ויצא בבושת פנים מהחדר.

היה בטיש שמייעס ואחרי הפסקה הוסיף אד"ש עוד ווארט וכתבוהו ביחד שהיה נראה מתוכן הענינים שהוא המשך על אף ההפסקה , וכשהכניס מו' ד.ח. לרבי להגהה שאלו אד"ש בהצביעו על החלק הנוסף דאס איך האב אויך גיעזוגט ? וענהו שכן אכן בהפסקת זמן , אמר לו אד"ש דאס איך האב גיעזוגט מיט אופנע אויגען ! שאין זה מהשמייעס וחילקו חלק זה מהשמייעס.

לפנות בוקר בפורים נכנס הרי"ם לרבי הבית ישראל ואמר כל הפושט יד נותנים לו רוצה אני ירי"ש , ענהו הבית ישראל די ביסט גרייט טאקי זאך פושט יד זאיין אויף דעם ? !

אד"ש אמר להרי"ם פעם ענו תשובות ברמיזא וידעו שיש מי שמבין , אבל היום לפי השואלים צריך לענות ביתר זהירות מי המבין ? זכורני שנכנס אדם לשאול על שידוך וענה לו הא"א הציעו את זה לר' משה בצלאל אחי , (והתכוון שכמו שהוא לא עשה שהוא גם לא יעשה) ושאל השואל ומדוע לא נגמר השידוך ? וענה הא"א שאחי פחד מיתום , ועשה השואל השידוך שחשב לעצמו שהוא יזהר מיתום יותר , ולא עלה יפה הזיווג , דהיינו הוא לא הבין טוב התשובה ונכשל , ובודאי היום.

הרי"ם אמר לאד"ש בהקשר לדבר מסוים ווארט מר"מ מקוברין זצ"ל שההבדל בין המשנה הוי מקבל כ"א בסבר פנים יפות , לחנופה הינו דק יותר מחוט השערה , וכעבור כמה ימים אמר לו אד"ש אתה לא יודע כמה עמוק וטוב הווארט שאמרת לי סאיז אריין אין מיר אדורך אין אדורך.

תמיד שהיה ב.קורניק מזכיר פלוני לבית ישראל היה מסכים לקרוא לו? פעם אחת הגיב הבית ישראל להיפך מי אמר לך שטוב בעבורו ההתקרבות לפעמים לא רואים מה טוב לפלוני זה שהזכרת לטובתו טובה ההתרחקות, שלא יעלה.

ליבל סבינר אמר פעם לבית ישראל שפלוני מתאונן על שאין הרבי מקרבו לעומת אחרים שהם מקורבים , ענהו הבית ישראל אתה חושב שבזה אין הדין של כל המהרהר אחר רבו כמהרהר אחרי השכינה ומה אם אמונת חכמים ?

אד"ש אמר פעם אבי הא"א אמר מה שפעל גדולות הרבי מקאצק בפולין פעל ועשה ר' שמשון רפאל הירש בגרמניה.

נכנס קנאי חשוב לא"א ודיבר נגד ר' שמשון רפאל הירש ענהו הא"א בחומרא שאדם גדול הוא ואסור לדבר עליו , וכשיצא קרא לו שוב ואמר אל תעז לדבר עליו רעה אתה תתחרט על כך.

הא"א שלח פעם את הרי"ם לוי' להיות שבת אצל ר' יעקב רוזנהיים וכשחזר רטן שאחרי הסעודה בש"ק ר"י הנ"ל רקד עם ב"ב מסביב לשולחן ולשם שלחני השווער ? ענהו הא"א בחיך רציתי להראות לך שיש גם בצורה אחרת ערליכע יודען גיטא אין יראי ה'.

אברך שפירא מחצור נכנס גיזגען במוצאי פורים אצל הרבי הלב שמחה ושלח לקרוא לו ונתן לו בקבוק יין ואמר פורים ווערט נישט בטל , ולא ידע למה מתכוון הרבי במילים אלו , אח"כ היה לו תאונה התהפך עם מכוניתו ויצא הוא ואשתו עם הילדים ללא כל פגע ויהיה נס גדול ורק אז הבין כוונת הלב שמחה שהנס ממשיך גם היום , וכשצלצל לבשר ולהודות ענהו הלב שמחה אם נשבר לך הבקבוק יין אפשר לשלוח לך עוד בקבוק.

י. ליזרוביץ נכנס להזכיר בנו מ.ז. שהסתבך ויושב בבית הסהר ומה יהיה הסוף ? ענה אד"ש היה לי אח מאמא יהודא לייב טעמקין והיה לו צרות עם גיוס לצבא ונכנסה הרבנית להזכירו , ולא ענה כ"כ בחיוב , ואח"כ שהשתחרר ב"ה בנס אמר הא"א למישהו אחר ידעתי כל הזמן שישתחרר ולא דאגתי , וכששמעה זאת הרבנית נכנסה ושאלה אם הרבי ידע מדוע לא אמר לה ונתן לה לדאוג . ענה הא"א די ביסט דאך א מאמא , א מאמא דארף וויען אויפ דקינד !

היה בחור טוב ומיוחד שבא מבית מודרני ורצו הוריו לשלחו לישיבה תיכונית , וכמה ממלמדיו רצו וניסו להטות הכף שיכנס לישיבה קדושה והלכו לבית ישראל , וכמובן שסידר הדבר על הצד היותר טוב , וכשדיברו על הנושא איך נופל נשמה כזאת טובה בבית כזה ? אמר הבית ישראל בתחלה מחלקים נשמות לפי ענין למי שמגיע אבל לקראת הסוף זורקים נשמות טובות מי שתופס תופס , עלתה לו רואים זאת אצלי בטיש (בתחלה היה מחלק כל דבר עם כוונה מסוימת ובסוף היה זורק שקדים ומי שתפס תפס).

אברך נכנס לשאול על פטור מהצבא , ענה לו אד"ש אינני יכול להציע לך לעשות פטור פעם אחת המלצתי ואמר כשתפסו אותו שהרבי מגור יעץ לו לעשות פטור , וקיבלתי טלפון מטננבוים שצלצלו אליו מהצבא היתכן שהרבי מגור ממליץ לשקר ולהשתגע ? בקושי יצאתי מזה אמרתי לו הוא לא נורמלי איזה גערר חסיד יזכיר שם רבו ויסבכו בכה דבר וזה לך הראי' שהוא לא נורמלי , והתקבל התירוץ , אבל להבא אני צריך להזהר.

בחור נכנס עם קויעטל על מצבו העגום , אמר לו אד"ש אל תכניס ראשך בשטויות תפוס פרופיל קצת רוחניות ובשמחה.

אד"ש סיפר שלמד מסכת מגילה עם אביו הא"א זי"ע וכשהגיעו לגמ' ובעאי למיכס דרא אבתרה הראהו דברי המהרש"א ח"א שהקערה הזאת ג"כ נעשית מדברי מאכל ושפיר רצה לאוכלה , חיך הא"א ואמר אולי למד המהרש"א גמ' זאת בפורים ואז חידש זה.

אד"ש קרא להרי"ם ביום ה' תענית אסתר ובתוך הדברים אמר לו יש ווארט מר' מוישנהו מבאין הי"ד הגמ' אומרת בג' דברים אדם ניכר בכוסו , בכיסו , ובכעסו , הכל הולך גם על פורים , בכוסו - יש הבדל איך שותים איך משתכרים , בכיסו - לפתוח יד נדיבה , ובכעסו - יום מבולבל צריך לשלוח מנות וכו' צריך לא להתרגז לאחוז ראש יום גדול כאן התחפזת לא הצליחה וכאן צריך להגיע משלוחי המנות , יש גירסא לית שמחה דלית בה תיגרא אני חושב שזה הולך על פורים , אגרויסע טאג אין מפאגעסט מכניסים הראש בקטנות ומתרגזים ושוכחים העיקר.

זכורני כשעשיתי ברית לבני הקטן ד.ח. רציתי משום מה שהכל ידפוק ושלא יהיה יותר מדאי אנשים בסעודת הברית שלא יקשה על אחי הבית ישראל והכנסתי בזה כל ראשי רצתי לכאן ולשם לצעוק בדלת זו ובדלת זו , אחי הלב שמחה שדרכו היה תמיד לדבר במילה אחת קרא

לי ואמר אתה הרי הבעל שמחה ? בשעת מעשה לא חשבתי מה הוא אומר אבל אח"כ תפסתי עצמי כמה חבל יום כזה גדול ברית , בעל השמחה יכול להגיע ואני רץ מדלת לדלת לצעוק שלא יכנסו וכו' כך גם כאן בפורים אנשים מאבדים כל היקר והחשוב , שוכחים העיקר .

הרי"ם שאל את אד"ש אם מסכים לשימת פתק בביהמ"ד המורה לא להביא קפצונים ודברים של ריח ? שאלו אד"ש מה זה קפצונים פצצת ריח רע שילדים זורקים ? וענה שלא מתכוון עד כדי כך אבל גם הדברים האחרים לא טוב , אמר אד"ש איך אפשר לבטל מנהג ישראל שמובא ברמ"א לדפוק בהמן ? הרי"ם ענה שלא רוצה לבטל ואפשרי לדפוק בדברים אחרים רק מתכוון הקפצונים שעושים ריח שאולי יזיק לאד"ש , אמר אד"ש אם אפשר לדפוק עם דברים אחרים ולא יבוטל המנהג באמת טוב לבקש לא להביא זה מפריע לי , ומן הסתם זה מפריע להרבה אנשים זקנים נו בשביל טובת כולם אפשר לבקש דבר זה.

ציוה להכריז מחוץ לעיר שלא יבואו לירושלים לעשות ב' פורים , ובכלל אמר מי שרוצה לבוא להורים לא צריך לדחוק להתפלל בביהמ"ד , צריך לשמוע מקרא מגילה יש לי מזה עול ההלכה פסוקה שנים גם צריכות לשמוע ויחסר לבחורים חלק מהגלריה חלק ירדו ללמטה לשמוע טוב ומה צריך עוד בחורים מחוץ לעיר .

ציוה להכין משלוח מנות אותו הדבר לכולם ואמר לרעהו שיהיה שוה שלא יהיה לאחד כך ולאחד כך , חוץ ממה שאשלח אני .

אד"ש אמר להרי"ם אתה חושב שאתה פרומער אני יותר פרומער ממך אני פרומעק , ומנה לו חומרא אחת שלו .

הרי"ם שאל את אד"ש על מ. ראט אם להכנס למסחר של תפילין עבודת יד ? ושאל אד"ש הוא הרי מתכוון פרנסה איך יהיה לו מזה פרנסה כמה זה יכניס כמה אנשים יקנו ? ענה הרי"ם שחושב שהרבה רוצים את זה והפרומקיס נכנס כל שנה יותר ויותר , הגיב אד"ש כן ידעתי כל שנה נכנסים עוד 001 משוגעים אינני מתפעל מזה בכלל אינני רואה בזה צדקות גדולה הפרומקיס הזה זה רק נערוין ותו לא .

סיפר הרי"ם שהרבה פעמים ישר שעוזב את החדר כבר יושב אד"ש ולומד כמו שהוא כבר אחרי כמה שעות לימוד .

אד"ש היה לבקר את י. גרינפלד וכשנכנס החויר הנ"ל שזכר הקיימ"ל בפולין שהא"א בא לבקר משהו היה סימן שההוא הולך לעולם העליון , ואד"ש ישר הבין חרדתו נגש למטתו ואמר לא באתי לבקר חולה , באתי לומר לך שאתה בריא !

הרי"ם נכנס ללב שמחה לשאול אם להקפיד על אכילת עוף בהכשר מיוחד או אפשר להסתמך על אגו"י ואמר ודאי ודאי שאפשר לסמוך ע"ז אינני רואה מה צריך להחמיר .

אברך הכניס לבית ישראל משלוח מנות ושאלו הב"י מה זה ? וענה בתמימות משלוח מנות איש לרעהו , צעק עליו הבית ישראל אי'פרישע רעהו .

כשנסע האדמו"ר מטולנא לבדו לארץ ישראל והוא בן 41 שנה בלבד , התחיל לריב איתו גוי שנסע איתו באניה שיוריד כובעו כשנכנס לחדר האוכל לאכול ולא רצה , והיה שם יהודי א' מטורנטו קנדה וכשחזר לארצו סיפר הדברים שראה באניה לפני ר' משה מסטרטין זצ"ל ,

הגיב הרבי מסטרטין אזא בחור היתי רוצה פאר מאיין פערלה , ומענין שכיון טוב ובסופו של דבר השתדך איתו ונהיה חתנו באמת עם הפערלה הזו.

הא"א בעליית שחיק טמיא לשלטון בגרמניה אמר צריכה אגו"י ללכת ולקנותו בכסף , אמר לו י.מ. לוי יסקלנו באבנים , והניד ראשו במורת רוח.

ר"י ברודא הזכיר בקו"פ אשה צעירה שסוברים הרופאים שיש לה מחלה קשה ורוצים לנתחה , ואמר אד"ש שלא מבין מה אומר , וחזר שוב על דבריו , ואד"ש שוב אמר שאינו מבין מה הוא אומר , ולא הבינו כוונתו וניתחו ופתחו וסגרו שראו שאין כלום ולא צריך כלל ניתוח.

בליל פורים אכל אד"ש סעודה ברלב"ח ואחרי הדגים בירך ברכת המזון, וכשהמשב"ק רצה להכניס הלאה (היה מוכן סעודה שלמה) הגיב אד"ש אבי הא"א ז"ל וכן אחי הבית ישראל הקפידו שלא לאכול בליל פורים סעודה בשרית בשביל להבדיל בין סעודת הלילה לסעודת היום , שהרי בסעודת היום יוצאים ידי חובה ולא בסעודת הלילה.

בסעודת פורים ביום אמר אד"ש אם פורים היה כל השנה וואוט גיט גיוען !

אמרו החסידים בדיחה מדוע שמחים הליטאים בפורים ? משום אותם ב' פסוקים שנקראים במגילה בלשון איכה ! ומדוע לא תיקנו לקרוא כל המגילה בלשון איכה והיתה שמחה יתרה ? שפחדו מהוללות ! ולא רצו להגזים בשמחה ! וכן מספרים לחילופין שפגש צדיק חסידי בטי' באב רב ליטאי ושאלו היום שכבר כולנו כמו שאתה רוצה (עצובים) מה יש לך להיות עצוב ?

היה תלמיד של הדברי שמואל מסלונים שעשה עצמו לרבי ונסע בעיירות ועשה הרבה כסף וחזר לרבו וישב בחדר החיצון , ובדיוק הגיעו הפורעים ונכנסו לחדר שישב וגזלו ממנו כל כספו ונתנו לו מכות נאמנות , וכששמע מכך הדברי שמואל אמר לו במשנה בפאה נאמר אדם שעושה עצמו חגר , וסומא וכדומה אינו הולך מהעולם עד שיהיה בו ל"ע דברים אלו , ומה אם רבי ? אם עושה האדם עצמו לרבי אפי' שאינו לכה"פ נותנים לו משמים צרות ועונשים שמגיעים לצדיק.

צלצלו לדירה למעלה להזכיר את א.י. רובנשטיין שקיבל התקפת לב ושוכב בביה"ח , וענה אד"ש זה דמיונות אין לו התקפת לב , ובאמת למחרת צלצלו שקבעו הרופאים שלא היה לב רק אנגינה חזקה.

פלוני נכנס ללב שמחה לבשר שנולדו לו תאומים למז"ט , ענהו הרבי נו בדיוק הפרשה "צדק צדק תרדוף" ועלה לאד"ש שהיה אז ראש ישיבה לברר פשט בדברי הלב שמחה , וענהו בפשיטות שאומרים בברכת המזון בברית בהרחמן , אשר שש לעשות צדק , א"כ צדק זה ברית ונלדו לו ב' בריתות וזה צדק צדק תרדוף.

פלוני נכנס ללב שמחה לומר שצריך לעשות צילום רנטגן , ואמר לו הלב שמחה נו בדיוק פרשת השבוע , ושאל לחכמים שיפרשו לו התשובה ולא ידעו , והלך לשאול את האדמו"ר מטולנא וענהו על אתר שמובא במעינה של תורה ווארט שכתוב בתרגום יהונתן שהיו צריכים לבדוק הפרה האדומה מי"ח טריפות , ומקשין העולם הרי כתוב ששרפו הפרה שלמה וא"א לבדוק הטרפות בבהמה שלמה ? ומתרגים שמובא בתוס' במס' שבת שענני הכבוד היו מראים מה שיש בתוך החבית וכדומה והיה להם כח כרנטגן שלנו , וזה היה כוונת הלב שמחה שבפרשה מובא פרה אדומה שבדקה בענני הכבוד שזה רנטגן.

שבת אחת צעק הבית ישראל על א.י. רובנשטיין על כל דבר שעשה ולא ידעו מדוע, ובמוצאי ש"ק קיבל טלפון דחוף שיסור לביתו בב"ב שביתו מאוד חולה והרופאים מבוהלים ורוצים לעשות ניתוח, ולמחרת אחרי הבדיקות מצאו שיצאה מהכל ולא צריך ניתוח, וכשהזכיר אצל הבית ישראל נהנה הבית ישראל ואמר נו לא צריכים ניתוח הא, והבין שכל ההתקפה עליו במשך השבת היה בשביל לעזור לו בדבר זה.

היה פעם גרצקע בישיבה חסידית באידשקייט וביקש הבית ישראל מהרי"ם שיעלה על הכתב שמות הבחורים והכניסו לקו"פ וסגר כל הדלתות וציווהו לשים המשקפיים בכיס וקרא שם אחד ונתן לו מכות נאמנות וכן בכל שם ושם קרא והרביץ והיה פניו של הרבי להבה כמלאך ה' צבקות, והבין שיש לו בזה עבודה נוראה שבוזה מעלה אותם ומכפר להם עוונותם.

אד"ש אמר לחתן כתוב באמת שלחתן מוחלין לו כל עוונותיו אבל צריך גם לעשות תשובה על כך, והראי'.

1. הקאצקר רבי אמר המקדש אשה ע"מ שאני צדיק גמור מקודשת שמא הרהר תשובה, ומדוע צריך להרהר בתשובה הרי מוחלים לו על הכל אלא ודאי שצריך גם לעשות תשובה.
2. הבית ישראל אמר פעם לרב מטשבעין שכתוב בכה"ג ומתקנים לו אשה אחרת תחתיו שמא תמות אשתו שנאמר " וכפר בעדו ובעד ביתו ", ומדוע צריך כפרה באשתו השניה הרי ישר שמקדשה ביוה"כ הוא נהיה אוטומטית חתן ומוחלים לו? אלא ודאי שאעפ"כ צריך גם תוספת תשובה מעצמו.

ב. קורניק דיבר על הועדה של הת"ת ובתוך הדברים אמר לאד"ש שהרי"ם עושה דבריו בועדה ערליך, הגיב אד"ש אויף מאיין איצה דארפסט מיר זאגן, ר' איצה מאכט פאר מיר עלץ נאר ערליך!

ר"מ מקוזמיר סיפר שבטולנא לא היו אומרים תחנון כל חדש אדר בחשבון שהוא כחדש ניסן שכתוב בהלכה היות ויצאו רוב ימי החדש בלא תחנון לא אומרים כל החדש, כמו כן אדר ברי"ח לא אומרים, מ- י"א עד י"ז לא אומרים, ומ-כ"ג גם לא אומרים יוצא רוב חדש בקדושה ולא אומרים כל החדש.

אמרו בהלצה אם תחפש חסיד סקוירא תמצאוהו או בביהמ"ד או במקוה, אם תחפש חסיד טולנא תמצאוהו או בזאיין רבעין או יושב ושותה לחיים בצוותא.

ס.ט. פגש את ר' יוסף חיים זוננפלד מתבוסס בבוך בשבת ללכת למול פלוני, ושאלו ס.ט. מדוע כ"כ במסירות נפש בבוך? וענה היום צריכים לעבור הרבה בבוך!

הרי"ם שלח בפורים משלוח מנות לאד"ש עוגה גדולה וקטנה, בקבוק יין גדול וקטן וכתב ע"ז א' המרבה וא' הממעיט ובלבד שיכון ליבו, אד"ש נהנה ואמר לרבנית שתאמר להרי"ם אבי ז"ל הא"א אמר בתורה יש ריבויים שנאמרים בלשון גם שמלפנים זה ב - ל שהם לב, וכן המיעוטים שבתורה שנאמרים בלשון אך אותיות שלאחריהם הם ב - ל שהם לב, וזה הכוונה א' המרבה בגם ואחד הממעיט באך ובלבד שיכון ליבו ששניהם עושים לב.

בעש"ק פרשת כי תשא י"ט אדר תשנ"ג למעלה בדירה אמר אד"ש להרי"ם אדם בדרך כלל לא צריך לחטוא ואין סיבה שיחטא ומי אשם בחטא או הרבש"ע או הצדיק רבו, כתוב על הקב"ה שהוא נושא עוון באמת החסידשע ספרים מסבירים שמעלה העברות, אבל בפשיטות שכתוב בתורה האיש ההוא ישא חטאו שהוא נושא ע"ע עברה וכן יש להסביר הקב"ה

מאשים עצמו וזה נושא עוון שלוקח האשמה עליו שלכן חטא היהודי בגללו , וזה גם הכוונה בפרשה שמשה רבינו אמר לה' "ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך" שהתכוון לסנגר ולומר בחטא זה לא אשמים היהודים אלא או אתה הקב"ה וזה הכוונה אם תשא חטאתם, או אני הצדיק יקח ע"ע ולכן מחני נא (אמר זאת בקול בוכים והיה נראה שמנסה לסנגר).

הרי"ם סיפר על הא"א שרצה לרדת מהרכבת במקום שחנתה , והפסיד הרכבת ואח"כ רעשה כל אותה עיר שהיה תאונה אם מאות הרוגים ופצועים , ובא רב העיר שהיה מתנגד גדול ר"מ אטלס ואמר לא"א שלא יתן לעשות כאן יושקה מעשיות , וענהו הא"א שהוא לא רשע ואם היה יודע ברוה"ק שיהיה תאונה היה אומר לכולם לרדת ואין לו כלל רוה"ק אלא קיבל על עצמו היות והרבה אנשים באים לשמוע עצתו , תמיד יאמר את המשוכל ראשון והם שומעים לדבר ועושים כפי שאומר ולכן גם הוא עצמו מקיים כל מושכל ראשון , והיות שעלה בדעתו שצריך לרדת מהרכבת הוא ירד , ומאוד שיבח אותו מתנגד את דבריו.

הרי"ם אמר לאד"ש בעש"ק כי תשא על פטירת האדמו"ר מאמשינו בני יורק , והגיב אד"ש הוא היה עני כמעט ולא היה כאן בארץ ישראל אהר איז גיוען אוילער יוד.

היה יהודי חסיד טולנא שהיה ל"ע חשוך בנים והיה גר רחוק מטולנא וכסף אין ליסוע הרבה פעמים , ואשתו הלכה לאחיו של ר' דודל הרבי מטשרקאס לבקש ברכה והיה דרכו לבקש סכום כסף כך וכך ועי"ז יבטיח, וביקשה להביא סכום כמנין בן זכר ויבטיח לה שתפקד ולא רצה בעלה לתת לה שהיה חסיד טולנא ולא טשרקאס וביקש כבר ברכה מרבו , והלכה היא ואספה כל הכסף והביאה לפניו , כשהסתכל בקויעטל אמר נו אחי כבר פעל שתפקדי לכן לא אקח רק חלק קטן מהכסף כמו שדר של מבשר טוב.

היה אסיפה בישפ"א של הצוות הרוחני של ישיבת חידה"ר ואד"ש עלה למעלה לדבר כ - 01 דקות ודיבר על חיזוק בלימוד התורה ולהיות יותר מעורה בנעשה אצל הבחורים , והוסיף שרוצה שילמדו מכאן ממג"ש בישבתו הרב יצחק מנחם וינברג שמאז שנכנס לשיבה עוסק עם בחורים חלשים בדווקא ועושה קבוצות של בחורים כאלו ולומד איתם ועי"ז מעלה אותם , וילמדו ממנו לעסוק גם עם החלשים.

הלב שמחה היה פעם בים נתניה והלך עמוק עמוק עד שלא נראה כבר לעין , וכשחזר שאלו פלוני מה אם " ונשמרתם מאוד לנפשותיכם " והראהו הלב שמחה על סוכת המציל , ושאלו הפלוני הרי ריקה הסוכה ואין שם עכשיו מציל ? ענהו בחיך בהצביעו כלפי מעלה "כי קל שומרינו ומצילנו הוא" !

מספרים שפעם כשחל ערב פסח בשבת ולא היה בבוקר לחם משנה ציוה הלב שמחה להביא מצה ועשה ביחד בריחוק אחד מהשני המוציא בלי לפחד ולהתבלבל שהרי היה זה חמץ וזה מצה.

א.י. בורנשטיין זצ"ל סיפר להרי"ם שהשם משמואל היה בטוח אחרי פטירת השפ"א שיבואו כל הצבור לאביו האבני נזר נסיעה וציוה להכין סוכה גדולה בחג השבועות לקלוט את הבאים , ובסופו של דבר נסעו הכל בהמוניהם לגור לא"א זי"ע והרגיש האבני נזר שעשו סוכה גדולה ושאל מה פתאום עשו סוכה כה גדולה ? וענהו שכך ציוה בנו , ושלח לקרוא לבנו ושאלו מדוע אמר לעשות סוכה כה גדולה ? וענה חשבתי שיהיה להם שכל לבוא לכאן , אמר לו האבני נזר אתה חושב שההבטחה של השווער שלי האדמו"ר מקאצק לחידה"ר "וצדקתו לבני בנים" זה רק לב' דורות , יעמוד להם בירכתו עד ביאת משיח !

הרי"ם אמר פעם לאד"ש שהר"י מטשורקוב זי"ע אמר פעם, לא היה בהיסטוריה כהחידה"ר , מצאנו מסירות נפש לתורה , לתפלה , אבל לחסידות ? ולחידה"ר היה מסי"נ לחסידות לכן יעמוד להם זכותו עד ביאת משיח.

אמר אד"ש אני חושב שהחידה"ר זכה לכך שימשיך השולשלת עד ביאת משיח בגלל שלמד תורה בשפלות ואע"פ שהיה גאון עולם ושיבתו היתה שם דבר למד הכל בשפלות , וסיפר מהרב רובושטין מפר"ז שאביו היה מלמד בכפר ולא הצליח עם א' מהילדים שהיה ראשו סתום , והזכירו אצל החידה"ר ואמר לו שיביאו אליו , כשהביאו אמר לו החידה"ר תניחו כמה ימים אצלי , לאחר כמה ימים קרא לו החידה"ר ואמר לו אתה יכול עכשיו לקחת אותו חזרה ויהיה הכל בסדר , וכך היה ונפתח לבו והבין הכל , ושאל את רבו החידה"ר איך פעל כל זאת ? וענה לו החידה"ר בפשטות התורה כ"כ גדולה וכ"כ עמוקה וצריך תמיד לרדת בשביל ללמד ומה משנה אם מלמדים ת"ח או מלמדים ע"ה בין כך ובין כך צריך לרדת אם יורדים משנה כמה יורדים ? והביא אד"ש רא"י לדבריו שהחידה"ר למד תורה בשפלות.

סיפר י.מ. שפרנוביץ שבשנת תש"י היה אסיפות של מועצג"ת בב"ב והבית ישראל התאכסן בביתו של החסיד ר' הרשיל ריגל , ובאו כמה בחורים מישיבה"א ושבתו בב"ב אותם ימים לראות הבית ישראל יוצא מביתו נכנס לביתו מגיע למועצג"ת וכו' ובאחד הימים הלך החזו"א אם כמה מחשובי תלמידיו והסיבו ליבו לכך שמסתובבים כאן בחורים והולכים ומבזבזים זמנם לריק לראות הרבי , ואולי שיאמר מה לרבי הבית ישראל ? גער בהם החזו"א ואמר מה אתם מדברים , זה חלק מכבוד התורה , אזוי איז גיוען ביי חז"ל !

סיפר י.מ. שפרנוביץ שבטיש האחרון יתרו תשל"ז שאל הבית ישראל אותו כמה שוכבים מתחת השולחן ופחד לומר האמת ששוכבים 7 אנשים דזה היה יותר מדאי , ופחד לומר כמו תמיד שזה שקר , ונפלט לו מהפה 4 , אמר לו הבית ישראל פיר , פיניו , זעקס , זיבען , דעיקר איז זאל זאיין מוסיף והולך.

הבית ישראל סיפר להרי"ם שהיה שבע ברכות בעיירה קטנה בפולין ולא יכל הא"א לעבור ואמר אתם נצבים - אם אתם תשארו במקום יכול להיות וילך משה , והוסיף הבית ישראל נראה שבזמן משה רבינו גם היה כזה חסידות רצו והלכו אחריו ואמר להם כן אתם נצבים במקומתיכם גייטץ נישט נאך יוכל להיות וילך משה.

י. יעקב מלאך רצה פעם ללוות אד"ש בלילה כשהיה עוד ראש ישיבה , אמר לו אין צורך המזיקים של ירושלים מכירים אותי כבר היטב , ואם הלכה שאסור לת"ח , רואים היום כולם שאינני ת"ח בספר שיצא תורתך שעשועי.

אד"ש היה בשבע ברכות של נכד הרבי מסדיגורא , היה ויכוח מי יפתח ראשון בברכה , ואמר אד"ש עז פנים אף פעם לא היתי איך פאלג וואס מהאייסט ! ובירך ראשון , ביציאתו רצו הרבה לתת לו יד ולא הסכים אמר אני מאמין לכם בלא יד. ואמר גם ווארט ענבי הגפן בענבי הגפן שנקטו דווקא גפן שכתוב שזה הטעם הכי טוב , ועיקר איסור כלאים בו , ונקרא נטיעה , וגם בחתונה נקרא נטיעה לכן מברכים שכאן זה גפן בגפן שמותר ולא כהאיסור כלאים.

אד"ש אמר להרי"ם תמיד פירשתי לעצמי את מאמר חז"ל שוטה אסור לרחם עליו מתכוונים לשוטה המאבד כל מה שנותנים לו ועליו אסור לרחם שלפעמים טובתו לא לקבל ואז יתחזק וישמור על כספו , זכורני מעשה במנהל מוסד שתמיד נפל לחובות גדולים והיה נצרך ותמיד עזר לו הרבי הבית ישראל , פעם העזתי פני ושאלתי אולי אפשר לעזור לו בצורה אחרת ?

ושאלני הבית ישראל במה בלא לתת ? ועניתי כן לאדם כזה שתמיד שוקע בחובות טוב לא לתת , וענה כן אבל אתה תעשה זאת , והסכמתי ואמרתי לאותו אדם שהפעם לא עוזרים לו ולא מקבל כלום , וזה באמת עזר ומאז עמד על רגליו בלא כל העזרה.

אד"ש אמר להרי"ם בשבוע של פרשת החדש שרוצה להחזיר לו כסף שחייב לו , עכשיו זה הזמן כתוב "עבד לזה לאיש מלוה" ובניסן זה זמן חירות לצאת מהעבדות , וכשכתב השיק אמר מי יותר בע"ח מיהודי להקב"ה כמה הוא נותן לו בנים , חיים , מזונות , ארים אין ארים אין אאלעם יעצט איז דער צייט עבד לזה לאיש מלוה צוריק געבן דהייבשטער דחובות , ניסן.

י.מ. הלפגוט הוצע לו ליסוע לקונצרט בחו"ל ונכנס לקו"פ לשאול ? ענהו אד"ש שיברר אם יקבל כסף ? וענה בודאי , אמר לו אד"ש שצריך לברר אבל אם ישלמו כסף גם על הקונצרט עצמו או רק על הנסיעה הלך וחזר ? וכן יברר אם יהיה בקונצרט מחיצה בין גברים לנשים ? וכשבירר על דברים אלו נענה בשלילה והבין שלא צריך ליסוע , ולא נכנס לומר לרבי שלא נוסע ובאותו שבוע נכנס השווער שלו לרבי בעניניו ולפני שיצא אמר לו אד"ש חתוך היה כאן לשאול על נסיעה לחו"ל לקונצרט , שמעתי שבסוף לא נסע !

סיפר ח. א. פרומן ששמע מבנימין אלתר שהבית ישראל לא נתן להוציא הספר אמרי אמת והלב שמחה מאוד רצה שיצא לאור , בשבועות האחרון תשל"ו אמר הלב שמחה לבנימין שעשה אויס פוילען אצל הבית ישראל ויכול להדפיס , ובכל זאת פחד בנימין לסמוך רק ע"ז ונכנס לקו"פ לשאול , הבית ישראל הלך בחדרו מהורהר נתן לו טפיקה על הכתף ואמר אתה תדפיס הספר כבר אחרי.

מכתב של נ. מנדל לסבו הלב שמחה נגמר מחכה לתשובה ממך סבא , הרבי הלב שמחה כותב לו בחזרה יפה כתבת שמחכה אתה לתשובה בפרט שרבים מתדפקים על דלתי ומחפשים עצה צריך אני ודאי לעשות תשובה.

ערב ר"ח ניסן קראה מועצג"ת ליום תפלה לרגל המצב הבטחוני הקשה , הרי"ם היה לפנה"צ בקו"פ ושאל על הבחורים ואברכי הכולל אם ליסוע לכותל ? אד"ש שאל מה לומדים בכולל ? והתענין בנעשה בכולל , אח"כ אמר להרי"ם אני גם לא חושב ליסוע לכותל , אינני צריך ליסוע לשם בדווקא בין כך כל התפללות עוברות דרך הכותל המערבי , אפשר להתפלל בביהמ"ד יאמרו גם תהילים בביהמ"ד.

לפנות בוקר ערב ר"ח ניסן הלך אד"ש רגלי למאפית זוננפלד , אפו שם מצות לרבי , אד"ש נתן המקל לבחור ואמר ומקלכם בידכם (לא רצה להסתובב עם המקל במאפיה) שפך מים והתחיל להסתובב , והפסיקו קצת מקצב העבודה אמר לא באתי להפריע תעבדו והלך משם.

בשנות מחלתו של הרבי הלב שמחה לא נסע אד"ש למים שלנו ובשנה האחרונה ביקש ליסוע ואמר להרי"ם רוצה אני לראות פעם איך זה נראה, ופלא !

י.מ.ט. שאל אם יורשה הצבור ליסוע למים שלנו שהיום הצבור גדל ויכול להיות מסוכן , ענה אד"ש אינני יכול לעצור זאת ולומר לא ליסוע היה בזה תמיד חשיבות ואסר מצות , אולי יודיעו שלא מחייבים ליסוע יהיה צבור שימנע מליסוע 7 שנים היה להם חופש הם אשמים שיש רבי חדש.

ב. קורניק סיפר שהיה נוכח פעם בעת שצעק ח. לרנר על נ. מנדל והלב שמחה ראה א"י קרא לו ואמר ראיתי שצעקת על נכדי הנך באמת צודק והוא במעשיו לא צודק, אובער פאר פאלין נכד א"א להחליף הוא תמיד ישאר נכדי, א'גבאי קמען טאשין !

ביום ג' ר"ח ניסן לפנה"צ סיפר אד"ש להר"ם באריכות על ניסן ת"ש, הא"א זי"ע ברח מאירופה במצב קשה ונחו לפני פסח באיטליה, ליל הסדר עצמו היו מחולקים לבי קבוצות הא"א והלב שמחה בחדר אחד ושאר כל המלוים בחדר אחר.

בזמנים הטובים היה כמה מאורעות חשובות לפני פסח, מים שלנו שנקרא בפולין מצה ואסר, אפית מצות, בדיקת חמץ, וביעור חמץ, שם בזמן הקשה לא היה שייך מצה ואסר ואפית מצות, והיו צריכים לבקש שישלחו מצות ונכנס הבית ישראל לשאול אם לשלוח לאמריקא שיביאו שמשם יותר בטוח שיגיע ואולי גם מצות יותר טובות או לארץ ישראל וספק אם יגיע? הא"א השיב ארץ ישראל ארץ ישראל איז זיכר אין בעסר, ובאמת כך היה שהגיע מארץ ישראל יותר מהר וטוב מאשר אנשים אחרים ששלחו שיביאו להם מאמריקא.

היתי בחור צעיר וזכרתי ימים מקדם ורציתי במשהו להיות והתעקשתי ונדנדתי שרוצה אני להיות או בבדיקת חמץ או בביעור חמץ שלא היה שייך שניהם, ונכנס הבית ישראל שוב לשאול במה אשתתף? הוא עשה מזה שאלה שלמה, הא"א ענה ג' מעלות לבדיקה מהביעור. א' אומרים בבדיקה גם ביעור חמץ, ומוכרים אז החמץ (כך נהג אבי ז"ל) וכלול בזה מה שיהיה למחרת.

ב' בודקים בכל מקום בחורים ובסדקים.

ג' מבערים לא רק חמץ ממש בעין, מבערים גם את הלא נמצא החמץ מה שלא ניכר לעין, דער זמן האט איגרויסע חשיבות ולמדתי ממנו כלל שבדיקה יותר חשוב מבעור. קנו שם כלים חדשים והלכנו אני ופ. לזין לטבול הינו הצעירים מכולם, היה אז זמן קשה מלחמה פחדו ולכן נכנסנו גיזגען שהולכים למקוה העירונית לטבול כלים.

אבי קרא לי ואמר צריך אתה גם להסתפר האמא תמיד דאגה לי ופינקה אותי ואמרה שלא צריך אין לו הרבה שערות, אבי העיר מגיע ימי הספירה, אמי דחקה שאוכל להחזיק עד שבועות, אמר אבי מתכוון אני בעיקר הפאות המצוה שיראו פאות שיורדו השערות וישארו הפאות לפני שיצאתי מהחדר אמר לי שאסתכל בראי ידעתי חסידות אסור להסתכל בראי ולא הבנתי כוונתו ושאלתי לא להסתכל בראי? ואמר לא, תסתכל כן בראי, יצאתי תמהה ואמרתי לאחי הבית ישראל שידעתי שיכעס אבי ציוה להסתכל במראה אמר לי אתה הולך להסתפר אצל גוי כשתגדל תדע הלכה מפורשת אם מסתפרים אצל גוי צריך להסתכל במראה.

הר"ם אמר לאד"ש שפעם הוסיף לו שהבית ישראל אמר לו כתוב באמת שאדם חשוב לא צריך להסתכל במראה שמפחד להרגו, זה עוד יהיה אבל לבנתים אתה צריך להסתכל, אד"ש צחק ואמר לא סיפרתי חשבתי ששכחת גידנקעס?

ביום ג' ר"ח ניסן תשנ"ג הגיע האדמו"ר מטולנא שליט"א לביהמ"ד דגור לתפילת מנחה, אד"ש רמז באצבעו למשב"ק י. שפירא שיביא לו כסא לשבת, בחזרת הש"ץ מסתובב אד"ש וס.ט. קם הראהו אד"ש בידו לשבת שלא יעמוד בגלל שהוא עומד. לאחר מנחה נכנס יחד עם הר"ם.

אד"ש ציוה על ס.ט. לשבת והתיישב גם.

ס.ט. אני מאוד שמח שיש לנו רבי כזה גדול ולוקח ע"ע דברים גדולים במסי"נ.

אד"ש למה מתכוון הרבי?

ס.ט. איצה וויסעט, ואיצה הסביר במה מדובר, שכוונתו על נושא מסוים שהרבי ענה.

אד"ש הרחיב הדיבור בנושא.

ס.ט. שוב התלהב ואמר ב"ה שיש לנו רבי גדול ואני כאן חסיד.

אד"ש הגיב בחיך.

ס.ט. היום ר"ח ניסן רוצה אני ברכה מהרבי מתי אזכה כבר לבער החמץ שלי ממני.

אד"ש יוא ר"ח ניסן , דאיין איינקעל ר' יצחק מנחם האט אמאל באשריבען אַ כתבה , שם כתוב מאמר נפלא ר"ח ניסן ר"ח למלכים , מאן מלכי רבנן כתוב בספרים שהצדיקים , הרביעס עושים מעשיהם בתורה ובתפלה ובוזה מסתובב למעלה כל המינויים ממנים שרים קיסרים וכו' והכל משתנה בעבודת הצדיקים.

ס.ט. בהתלהבות יוא דרבי מאכט דאס.

אד"ש יוא טולנא רבי וויסט אויך פין דעיים , ניסן מלכים.

ס.ט. צעק צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

אד"ש בירכו מאוד שיהיה בריא.

ס.ט. אני רוצה ברכה לישוב הדעת.

אד"ש יוא ישוב הדעת דבר גדול ה' יעזור בשמחה ובבריאות ובישוב הדעת.

אח"כ הכניסו הנינים דוד , יצחק אייזיק ומנחם נחום, אד"ש הרים ב' ידיו ואמר אוהו דוד , דוד קען גיבען מיר אַ ברכה דוד קען וינטשען זאיין ברכות זאל מקוים ווערן , אח"כ אמרו על יצחק אייזיק ומנחם נחום וחזר על שמם יצחק אייזיק אין דקליינע זיי האייסען אלא נאך גיטא יודען.

קמו וליוהו קצת ואמר אגיטען חדש אגיטען חדש.

אחרי החתונה של קמפינסקי חתן מו' י.מ. היה הר"ם בקו"פ ואמר לו אד"ש בחיך טעמתי קצת בחתונה מליקר ביצים וכבר חשבו שזה אני מחבב יש כבר כאן בדירה כמה ארגזים מליקר ביצים מה רוצים ממני.

אד"ש היה בדירתו החדשה של א.מ. אלתר בר"מ הכינו כסא יפה בשבילו ולא התיישב עליו רק על כסא אחר ואמר בחיך התיישבתי כאן ע"י העוגה שאני אוהב , עשה ברכה מזונות וביקש שיקחו ואמר כתוב בנגעים " אשר לו הבית " כתוב בספרים שנגעים באים על צרות עין שהבית רק שלי ולא מכניס אורחים , לכן עושים חנוכת הבית להראות טוב עין שמכניס אנשים לביתו ונותן להם לאכול , עין טובה משנה הכל , העין הופך הנגע לעונג , אח"כ שתה לחיים והיה גם ליקר ביצים ואמר מזה אינני רוצה לשתות , ביצים זה סימן אבילות בפסח אוכלים ביצה משום שט' באב נופל תמיד באותו יום של יום א' של פסח, אבל אין לו פה אבל עכשיו ימי ניסן אינם ימי אבילות , ביציאתו קבע מזוזה בפתח הבית עם ברכה.

בב' ניסן אמר ס.ט. כמה מאמרים יפים.

1. מבשרך אל תתעלם - ר"ת אמת , מקומך אל תנח - ר"ת אמת , בב' דברים אלו צריך אדם לעמול בהם שהרי הם אמת , ולפעמים באים הם בסתירה וצריך לאחוז ראש איך להסתדר ולקיים שניהם יחד.

2. אדם חותם לבדו על כל מעשיו - בשמים , וכתוב בגמ' רגזן לא עלתה לו אלא רגזנותו הכוונה שהרי הכעס מביא לכל העבירות וגורם לכל הרעות לכן כשאדם כועס לא עלתה בידו - הוא לא צריך לכתוב בידו אלא רגזנותו - זה שכעס וממילא ידעו בשמים את שאר מעשיו ולא צריך לפרט עוד.

3. אמר פעם ר' דודל טולנא לחסידו העשיר שרצה לעלות לארץ ישראל "לא תעלה לעולם דוד" וחשב החסיד שטעה שהיה צריך לומר לעולם ועד, וכעבור שנים כשנפטר ר' דודל הבין החסיד כוונתו לעולם דוד שבחיו לא יעלה , ועלה אחרי פטירתו והצליח והתיישב בארץ ישראל.

סיפר הרב פלקסר שאד"ש אמר לו לאבי הא"א יש ג' פירושים הבית ישראל , הלב שמחה , ואני !

א.מ. קורניק סיפר שאביו הזכיר ביתו שצריכה ללדת והרופאים אומרים שאולי יצטרכו ניתוח, ענה אד"ש אי דהייבשטער וועט העלפן, אח"כ בשעת הלידה יצא אחת והשניה חמקה ופחדו והכינו הכל לניתוח אבל ב"ה יצאה גם השניה בלא ניתוח, וכשבאו לבשר לאד"ש, שאלו היו צריכים ניתוח? וענה שב"ה לא, אמר אד"ש אמרתי לך שהיית יעזור.

אד"ש סיפר להר"ם שהיה מטבעו סקרן ואהב לדעת כל דבר, והיה לאביו הא"א משב"ק בן של חסיד קאצק וראה שמאוד מכבד אביו ושאלו מה ראה לכבדו כ"כ וענהו שאביו קרא לו וילמדו ב' דברים חשובים מקאצק שצריך משב"ק לדעת.

1. היה רבי גדול שהתאלמן ל"ע והדליק בעצמו נרות שבת והניח המשב"ק בעש"ק הפמוטים בצד א' של השולחן ובצד השני שם הגביע לקדש והחלות, וכשהגיע הזמן לקדש על היין צעק הרבי על המשמש מדוע שם בצד השני הפמוטים ולא שם באותו מקום ששם מקדשים על היין, לשבוע הבא החליף המשב"ק ושם הפמוטים באותו מקום של החלות, וצעק עליו הרבי מדוע הניח כאן הפמוטים, ולא ידע מה לעשות ונכנס לקו"פ לשאול ילמדנו רבינו היכן להניח הפמוטים? אמר לו הרבי אם אני רוצה לצעוק עליך ויש לי בזה ענין מה אכפת לי היכן הפמוטים מונחים, ורצה שידע שהרבי צועק משום שכך רצונו ולא משום סיבה מסוימת, אבל אמר המשב"ק לאד"ש בינתים לא יצא לי להשתמש בכלל זה שאביך לא צועק.

2. היצה"ר עושה חשבון שיותר טוב לפתות הרבי מאשר אדם פשוט משום שכשהרבי ישתכנע לדבריו כל החסידים כבר ברשותו ולכן מנסה כל כוחו לפתות הרבי וכשלא מצליח יוצא עם כל הכעס ומניח הכל על מי שרואה ראשון והוא המשמש לכן אמרו בקאצק המשמשים של הרבי תמיד קלקעס שעליהם מונח כל זעמו של היצה"ר.

הסבא קדישא מראדושיץ אמר כל רבי לפעמים סובל מחסידיו עצמו אשר לפעמים חושבים כמה טוב הולך לרבים ואפי' שלא מתכוונים לרעה ולא יודעים שמזיק לרבים משום עין רעה, וכמה שהחצר יותר גדולה יש עליו יותר מחשבות ומזה צריך מאוד להזהר.

ר' ליבל וינברג היה בשנת תשל"ט עם ס.ט. בציון הרשב"י במירון וניגש יהודי שזכה להפקד בבן בכור וכבר עבר יותר משנה מאז ונפל דמיון בראשו שיותר לא יזכה לזש"ק עד כדי כך שדמיין שיש לו ע"כ רמז מהלב שמחה וסיפר כל הנ"ל לס.ט., אמר לו ס.ט. הכל דמיונות אין בזה כלום אתה כבר גיהולפין ויעזור ה' שיהיה הכל כשורה ובניקל ויהיה לפלא בעיניו וכשבא לביתו נודע לו שלא נפל דבר מדברי ס.ט.

ואצל מ. וינברג בבנו בכורו שלא ידע שיש אצלו חדש וס.ט. אמר לו נו ה' יעזור כשורה ובניקל הרי אתה מחכה, ורק אח"כ נודע לו שצדק.

ג' ניסן בחתונת דני פרידברג אמר ס.ט. כתוב אצל מיכל בת שאול שלא זכתה לבנים היות ולעגה על דוד המלך ע"ה שרקד לפני ארון הקדש, ומדה טובה מרובה השמח בשמחת מצוה וכן בחתונה שמצוה לשמח חתן ומרקד עם הרוקדים בוודאי סגולה היא להפקד בזש"ק (אונזרע רביעס בית ישראל אסאך גיערט וועגן מדה טובה מרובה) וציוה על אברך שירקוד עם כולם בשביל שיפקד בזש"ק.

ועוד סיפר שם שבד' ניסן זה יומא דהילולא של ר"י מרחמסטריווקא אחיו של ר' דודל טולנא, וסבו ר' מנחם נחום מטולנא היה חתן אצל בתו של ר"י הנ"ל ושהה הרבה שנים איתה בלא להפקד בזש"ק ונכנסו כמה מעשירי וחשובי טולנא לר"י מרחמסטריווקא שיצוה על רבים להפרד מנכדתו וישא אחרת שהיא בת בנים, ענה להם בקפידה כתוב שאשה יוצאת משום ב' דברים או הקדיחה תבשילו או שמצא בה ערות דבר, שניהם בשניהם נקים מכל וכל ואין

סיבה ואין כל סיבה להפרד , ואמרו שכולם יצאו מקפידתו בשן ועין ומאוד הזיק להם הקפידה , וכעבור זמן מועט נפקד בז"ק והיה לו עשרה ילדים.

אד"ש היה בשבע ברכות ואמרו עליו כמה מגדולי ליטא שהיו שם שהוא ת"ח , אד"ש נעמד ואמר מה יש בראשכם שאני ת"ח יש לי חסידים שהם עשר פעמים יותר ת"ח ממני והלך. ובשבע ברכות אחר שהיה וראה את ר' יצחק זילברברג מג"ש בישפ"א אמר אהר איז פין מאיין עידית שבנכסיו.

לספרדי שפגשו בטיול בבוקר ושאלו אם הולך למקום מסוים וצריך ליוי אמר אד"ש אני הולך לעשות רצון קוני.

אד"ש שאל את הרי"ם וי.מ.ט. מה הולך בפנימיה די שפ"א בבין הזמנים אם נקי שם ? אם אוכלים שם בפסח ? ובעיקר אם יש שמירה על הבחורים אם יש משגיח בנושא של יהדות אם יש מנעולים ? והוסיף לבחורים יש בין הזמנים ליצה"ר גם יש בין הזמנים וצריך להזהר שלא יזיק לבחורים , וסיפר להם שעוד בחיי הבית ישראל היה קצת טענה לאחיו הלב שמחה על ההנהלה שלא נקי בישיבה ולקח המנהל י.ל. אלתר את הלב שמחה שיראה שא"א לשמור על נקיון והראה לו חדרים שיש שם הרבה לולבים שהיו משאירים חסידים שהיו באים להו"ר , ואח"כ היה כמה פעמים ואפי' אחרי הפירען של הלב שמחה ששאל הל"ש את אד"ש מה נשמע עם הלולבים ואם יש עוד לולבים.

וכשפנו לצאת מהחדר אמר להם אד"ש חושבני שכוונתו של הלב שמחה לא היתה כפשוטו לשאול על לולבים , הוא התכוון לשאול מה עם יהדות אצל הבחורים , דלולב מרמז על השדרה מדת יוסף ולכן שאל ברמז מה נשמע עם הלולבים.

פלוני קיבל הצעה לערוך תוכנה מסובכת לצבא בעניני נשק וכדומה והיה לו שאלה מסובכת אם לעשות את התוכנה בכזו צורה או בכזו צורה וישב הרבה זמן להסביר להרי"ם שיכין רקע בנדון אצל אד"ש וביקש ממנו שישאל אם יכול לבוא לקבל תשובה ? ערכו הכל בכתב ולאד"ש לא היה זמן ואמר שיקרא א"ז בשעת האוכל , למחרת קרא להרי"ם וידע הכל לפרטי פרטים ואמר שהפלוני הזה מדומיין וחושב שצריכים לו וממילא לא יצא מזה כלום , ואותו פלוני חשב שאד"ש טועה והתעקש ע"כ , אבל בסופו של דבר צלצל להרי"ם שלא נפל מדברי אד"ש כלום ואמרו לו בצבא שלא צריכים זאת.

בז' ניסן צלצל אד"ש להרי"ם ואמר ברכה פרטית לאדם פרטי לא צריכה להכנס בהמודיע ואינני מסכים לפרסם דברים כאלו (פלוני רצה לפרסם ברכת אד"ש לגביו) משא"כ ברכה ששלחתי לכולל לצבור מקומה באמת גם בעתון למשל על ר"א פיישר ששלחתי ברכה ליגדיל תורה שם בחו"ל לא אכפת לי שיתפרסם בעתון אגוטע נאכט.

ח' ניסן בשומעו על פטירת ר"ד פריי אמר אד"ש למ.י.ד. אביו היה חסיד צאנו בעל צורה כשראני פעם א' אמר לי ראיתי אביך פעם אחד ונהייתי גערר חסיד , זכורני בילדותי יום אחד שלא בא המלמד וציוני אבי ז"ל ללמוד עם ר"ד פריי ולמד עמי מדרש ולכן אולי הוא נקרא רבי.

ט' ניסן יארצייט של הרבנית סימא אשת האדמו"ר מטולנא ר' מנחם נחום זצ"ל אמר ס.ט. כשנהיה אברך וציוהו לשאת תואר של אדמו"ר והתבייש מה לו ולצרה הזו קראה לו הרבנית הנ"ל ואמרה לו בנש"ק הנך בין כך , וסבות אדמו"רים היו לך , ה' עוזר לכולם ויעזור לך נו מה צריך יותר , והוסיף שהיתה אשה חכמה מאוד , צדקנית , היתה נראת כמלכה.

ר' שמאי גרינהוז היה עם קויעטל אצל אד"ש על בנו י.ד. ואד"ש שאלו די קימעסט אדורך מיט ר' יצחק וינברג, איך ויל אדורך רעדן מיט אהיים אין דאך ר' איצה וועסטי קריגען אַ תשובה, זיי מיר צדרמנן צו רעדן מיט ר' איצה.

אברך נכנס לקו"פ להזכיר בעי' בביתו וציוהו אד"ש לדבר ע"כ עם ר' איצה, האברך אמר שאיזה קצת עסק בזה בתחלה ויודע קצת פרטים, הגיב אד"ש אם ר' איצה עוסק בזה זה טוב אתה מטופל בידיים טובות.

ביום ה' י' ניסן לפנה"צ דיבר הרי"ם עם אד"ש בטלפון והזכיר את ס.ט. שצריך לעבור אחה"צ זריקה בחוט השדרה להקל על מכאוביו, ענה אד"ש מדארף דאס מאכן, נישט דא וואס מורא צי האבען דאס וועט העלפין, לייאכטר מאכין, מיר זענן דאך ביי די הייבשטער'ס הענט, לקל גומר עלי, איך האב אינזיענן האבען צום גיטען זאל זאין צום רפואה דהייבשטער וועט העלפין.

הרי"ם דיבר עם י.מ.ט. בטלפון על גרטשקע ביהדות לגבי בחור בישפ"א ולא ידע הרי"ם שטומאן מדבר מביתו של אד"ש ברמקול ואד"ש שומע כל מילה, ואמר הרי"ם כלפי מעלה (אד"ש) שאולי כדאי שלא לומר לו היות ויהיה לו עגמת נפש וקודם צריך לדבר עם הבחור, אד"ש מאוד נהנה צחק ואמר לי.מ.ט. השובה כבוד רבו לכבוד השכינה! ר' איצה איז מיר זייער גטריי.

ס.ט. אמר האפיקומן בגימ' רפואה ובגימ' במרמה, שנתן יעקב ליצחק לאכול אפיקומן ואז לא יוכל יצחק לאכול ממטעמי עשו.

ועוד אמר ס.ט. החש בכל גופו יעסוק בתורה - שחלק גדול מהכאב מונח בדמיון ובה שחושבים על כך, ואם האדם ילמד ראשו לא יהיה פנוי ויהיה כולו עסוק בתורה וממילא לא יחשוב בצער ויעזור לו וירוח לו.

ביום ו' ערש"ק פרשת צו - שבת הגדול צלצל אד"ש להרי"ם ואמר, אמרתי לעשות הזריקה היה לי מזה עול, לא ישנתי בלילה, קיוותי לה' שיעבור הכל כשורה, רציתי לדעת איך עבר ומה נשמע ואיך הוא מרגיש, הרי"ם ענה שב"ה הכל בסדר וכו', אד"ש מאוד מאוד נהנה ובירך.

הרי"ם הזכיר חוה ברכה בת ג.מ.ב.ל. שחושבים שצריך ליסוע וכו' אד"ש ענה דהייבשטער וועט העלפין זאל זאין צום רפואה, א'רפואה שלימה, זאל זאין צום גיטען. אד"ש חיפשתי אותך אתמול אחרי מנחה שלחתי דניאל לקרוא לך לתת לך צקים צדקה לפסח כבכל שנה, כשיצא נזכרתי שאתה לא מרגיש טוב ולא באת למנחה, הגבור הגדול... והכל נופל עליך, סבא, אחות, דברים שאני שולח, נו נברכך מה נשמע בביתך הכל בסדר יעזור ה' הבאים לביתך יבורך, ביי אסתלר זאל זאין בקרוב אַ מז"ט, בעלט יענקלה וועט זאין אַ מדובר, דוד דאנדערע יאהר בר מצוה, אין דענדערע נחת וכל טוב. אח"כ צלצל ס.ט. להודות לרבי ולומר שרוצה להכיר טובה שהרבי כ"כ עושה בשבילו, אד"ש צחק ואמר שאינו עושה כלום, רק מתפלל ומבקש בשביל יהודים טובים, ובירך את סבא מאוד שיבריא ויוכל ללכת על רגליו חזק וטוב, ויהיה לו אריכות ימים ושנים.

אד"ש דיבר עם הרי"ם וי.מ.ט. על המים שלנו ואמר חושבני קצת ללכת שם גייען אַ שפעציר דער עולם קימעט דאך צו זייען, י.מ.ט. הגיב שאין איפוא לטייל. ביום א' י"ג ניסן כשהגיע אד"ש למים שלנו ציוה לעצור ממש בתחילת הדרך אע"פ שיכלו ליסוע עוד כפרת דרך והלך רגלי כמו שאמר להם ויכלו כולם לראות.

כשעבר ליד הרי"ם חיך מאוד ונענע בראשו חזק.
בחזור עמד ס.ט. להסתכל על הרבי אד"ש ציוה לעצור המכונית פתח החלון ואמר רפואה שלימה (א. דינקל אומר שגם אמר אגוט יאהר טולנא רבי אגעזונט יאהר אַ כשרע און אַ פריילכע יו"ט).
ובמכונית אמר אד"ש לחנינא החיל הבלתי מנוצח !

אד"ש אמר לי.ד. פלינקר לפני בדיקת חמץ צריכים לחפש ולבדוק כל החמץ לא רק חמץ זה , כל סוגי החמץ גם ברוחניות - בלב.

ביום ב' י"ד ניסן רצה אד"ש לומר שמועס אחרי שריפת חמץ והיה בילתי אפשרי ולכן אמר רק קצת ובפנים אמר לבנו ד.ח. מה הם דוחפים רציתי רק לומר " ויאכלו בניי את בצקם בטרם יחמץ " - האברכים צריכים לידע זאת , בטרם יחמץ שלא יהיה להם זמן לחטוא לכן של יחטאו כדברי הרבי מקאצק לחסידיו שלא יחטאו משום שלא יהיה להם זמן.
וכשהלך לשרוף החמץ אומרים שאמר הנני הולך לשרוף חמץ של כלל ישראל.(י.מ.ט.)

לפני הסדר ביקש אד"ש מנכדיו שלא יגנבו האפיקומן וכ"א יקבל ממנו מתנה בלא זה , וכשרצו בסדר להזכיר אנשים שצריכים להפקד לא רצה לשמוע ואמר הנני זוכר כולם הצריכים ישועה , שאלוהו עם נהגו בני אביו הא"א להסב בסדר ? וענה מאיר אחי תמיד עשה דבריו לעצמו (וי"א שאמר שהיה רחב ולא ראו אם היסב או לא) אחי הבית ישראל תמיד הלך וחזר ולא ידעו מה הוא עושה , אחי הלב שמחה לא הסב.

ביום ו' דפסח ערב שביעי נכנסו צוות הרוחני די"שפ"א אחרי שחרית לפני התור , אד"ש ציוה שיכנסו גם בניו מו' שאול ומו' ד.ח. באומרו היום הם גם חלק מהצוות.
אד"ש חילק יין לכולם ואמר יש דעות שצריך לקיים שמחת החג בכל יום מחוה"מ בשתיית רביעית יין אין שמחה אלא ביין , חשבתי ראוי לדבר מגמ' פסחים , הגמ' דנה בענין אין אומרים ב' קדושות על כוס א' ומק' מדוע פסקו לומר יקנ"ה ומתרצת הגמ' שאין לו רק כוס א' ולא נשאר לו יותר לכן מותר לומר ב' קדושות בכוס א' , ומדייקין שם שמדובר ביו"ט אחרון דפסח ואמר אד"ש ראוי מדוע לא היה לו יין אלא וודאי שמצוה לשתות כל יום לכן לא נשאר.

כשענה אד"ש לחיים טובים ולשלום אמר זה ברכה טובה כאן בצוות שיהיה שלום בין המשגיחים המג"ש לבחורים שאחד ישפיע על השני ויסתדרו וזה שלום ויותר גדול מהכל , אח"כ חילק שקדים לאבות ולבנים ובירך באגוטען יו"ט.

אד"ש דיבר בארוכה עם חנינא שיף על מצב בריאותו של האדמו"ר מטולנא שליט"א שרואה שיוורד בבריאות וחבל.

בערב יו"ט אחרון דפסח אמר ח. שיף לאד"ש בשם ס.ט. שתמיד הקפיד לבוא בכל רגל לקיים החובה להקביל פני רבו ברגל , אבל השנה אינו רואה שיוכל לבוא ויש לו חוס גבוה , לכן מבקש לצאת י"ח דרך חנינא כשליח ואולי יצליח לבוא במוצאי יו"ט ויחשב תשלומין כיו"ט , אד"ש הגיב כן הוא לא צריך לבוא , אבל כפי מה שאני מכירו אהר האט נאך קימען. ויודע צדיק נפש צדיקו וס.ט. הגיע בתחילת התור של השלום נעמן דיו"ט בשעה 6 , אד"ש ניגש איליו לקבל פניו.

ס.ט. הכריז בקול באתי לקיים חייב אדם להקביל פני רבו ברגל.

אד"ש שומע אני ומקבל התוכחה היתי צריך באמת לבוא לרבי להקביל פניו ברגל.

ס.ט. ניין ח"ו , התכונתי עלי שבאתי להקביל , רצוני לבקש ברכה ובקשה שיזכרנו בתפלותיו לבריאות.

אד"ש מיותר לבקש ע"כ הנני כבר מזמן מכוון כל יום בכל ג' תפילותי את הרבי ב - ושים חלקינו עמהם !

אד"ש אגוטען יו"ט ורפואה שלימה.

ס.ט. הציג הנינים ישעיהו , דוד , אמיתי , ואד"ש בירכם ויצאו.

בחוה"מ פסח שהיה הרי"ם חתן אצל הרב ויסבלום זצ"ל קראו הבית ישראל וציוהו ליסוע לשם בשליחותו עם מצה ויין ולפרוס בשלומו וכו' הרי"ם נבהל וניסה לרמוז לבית ישראל שהוא רק חתן ומה יעשה אם ארוסתו תמצא שם ? והבית ישראל בכוונה לא נרמו , עד שאמר במפורש מה יעשה אם ? צחק הבית ישראל ואמר אם תראה אותה שם תגיד לה אגוטען מועד! אח"כ שאל איך הולך הסדר בטולנא והתענין בפרטיו ושאל אם כולם שואלים מה נשתנה ? ואמר אינני יודע מדוע נהיה לאחרונה אצלינו מנהג זה המגיע מהמודרנים שרק הקטנים שואלים , אין זה נכון כל אחד צריך לשאול , זכורני סדר אצל אבי ז"ל כולם שאלו , מאיר אחי יכל להיות אבי עמד ושאל את אבי מה נשתנה וכן כולם.

מ. קוזק סיפר בשם ר' ל. לויין שהיה נוכח בעת עריכת הסדר באיטליה ת"ש אצל הא"א ולא היה שם מנין ובברכת המזון אמר הא"א נברך אלוקינו , והיה בעיניהם לפלא ורצו לרמוז שאין 01 ועשה עם הראש שידוע ואפי' הכי אמר אלוקינו.

כן השנה בעת עריכת הסדר אצל האדמו"ר מטולנא שליט"א היה רק 9 אנשים וס.ט. אמר נברך אלוקינו ורמז לו נכדו שאין 01 ולא נרמו.

ס.ט. סיפר שהיה פעם ספק ברכות ודנו בזה כל רבני טולנא והילד ר' נחומטשה סבא של סבא ראה הבלגן ואמר לי יש עצה ונשתתקו כולם לשמוע מהי עצתו של הנכד וענה בתמימות אם יש ספק בברכות מתאפקים ולא אוכלים ושלים על ישראל , ושיבח סבו ר' דודל טולנא זי"ע התשובה.

הרי"ם היה מעורב בסידור מקום האוכל לבחורים בני חו"ל שנשארו בארץ בפסח , ואד"ש מאוד התענין בדבר ובעיקר שאל בענין הכשרות , האברך שעסק בזה נכנס לקו"פ לבקש ברכה שיצליח בכשרות בפסח , ענהו אד"ש על זה ברכה ? כשרות צריך לעמול חזק לא לישון בלילה להשגיח טוב במשך כל היום לא לנוח ולא לשקוט אז מסייע גם הקב"ה ומצליחים , אתה מתכוון כך ? הוא ענה שלא חשב , אבל עכשיו שהרבי אומר מקבל ע"ע ומבקש ברכה שיהיה טוב ויצליח כל השנה בפרנסה , ובירכו חזק להצלחה.

הרי"ם אמר לי.ד. פלינקר שיבקש מאד"ש רשות שרוצה להקנות החמץ בכולל לגוי וצריך רשות מאד"ש היות והבעה"ב נתן הדירה לרבי אמר אד"ש אני מתפלא עליו על ר' איטשה הוא הרי יודע ההלכות אני לא יעבור בבל יראה החמץ אינו שלי רק של האברכים שנמצאים שם כל השנה והשאירו חמץ , אמר י.ד. שרק רוצה רשות על המכירה , אמר אד"ש אה אני לא הבנתי הוא רק רוצה ההרשאה למכור משום שאני הבע"ה זה אני מבין כן תאמר לו בקנין ובמנין זה שלו.

שנה שעברה (תשנ"ב) לפני פסח עשה הרי"ם כמה שליחויות טובות למען אד"ש ולא הרגיש שום התפעלות בעצמו לטובה , והיה קצת מדוכדך ועלה לישיבה לדבר ע"כ עם אד"ש ופגש את אד"ש יורד באומרו נוסע אני למים שלנו רוצה אני לראות מקרוב שנה אחת איך זה נראה , וכאשר הרי"ם הרצה הדברים הנ"ל אמר לו אד"ש תעזוב מחשבות אלו , זה דמיונות לא צריך להרגיש , אתה היהודי עשה את שלך ובשמחה , הבית ישראל אמר פעם אחרי ששמעתי מאבי ז"ל שעובד ה' לא צריך להרגיש התעלות ביקשתי מאיתו יתברך שלא ארגיש כלום ואעשה הכל רק לשם פועלו בלא שום שינוי והתפעלות.

אד"ש סיפר להר"ם כשהיתי ילד קטן חלמתי שאומרים בעיר אליהו הנביא בא ורצתי לראותו וראיתיו נתתי לו יד ואמרתי לו שלום והחזיר לי שלום והתעוררתי, סיפרתי זאת לאימי וביקשתי שלא תספר לאבי התביישתי, אבל היא סיפרה וקרא לי אבי והתעניין מה היה פרטי החלום ואיך ידעתי שזה אליהו, תחילה צעקתי מדוע אמא סיפרה היא הבטיחה לי שלא תספר, אבי אמר לי שלא אכעוס משום שאפשר ליפול פין אלא מדרגות, ואח"כ הרצתי לפניו כל מה שראיתי בחלום, שתק קצת זמן ואמר בחיך אשרי מי שראה פניו בחלום!

היה פעם ספק גדול בענין אלמנתו של ר"א זצ"ל אם תמשיך לגור בארץ או תעבור לחו"ל ורצתה לעשות גורל הגר"א ואד"ש לא כ"כ רצה, הר"ם חלם שהולך לעשות גורל הגר"א ולא יודע מה עושים ופתאום בא ר"א זצ"ל בחיך גדול ואומר מה צריך גורל הנה פתח כאן ופתח לו הפסוק "לגור בארץ באנו" והוסיף הנה אתה רואה כתוב בפירוש. והתעורר ולמחרת הרצה הדברים לאד"ש וקיבל דברי בנו כפסק אע"פ שהיה רק חלום וציוה לה להשאר כאן בארץ ישראל כדברי החלום של הר"ם.

כשהיה צריך לצאת לאור הספר ארי במסתרים מר' אריה זצ"ל קרא אד"ש להר"ם ואמר אצלי אין זה פשוט כ"כ להוציאו יש שם הרבה מדברי קבלה והוא היה אברך צעיר, אתמול בלילה הוחלט אצלי שרשאי אני להוציאו משום שראיתי בחלום שבא לביתי הרב אשלג בעל הסולם ושאלתיו מדוע בא? וענה במאור פנים לתת הסכמה על ספרו של בנך הרי יש שם הרבה דברים טובים בעיני קבלה, והיה לי לאות על היתר ההוצאה.

אד"ש ענה ב' פעמים תשובה והביא סיוע לדבריו משולי הגליון שהוציא הר"ם בגמ' נדרים, ובאחד היה הסיפור אצל ר' יודל טאב וממש התפלפל בענין זה שכתוב בשולי הגליון ועפ"ז פסק לו תשובתו.

סיפר ח.א. פרומן שביומנו של הרה"ח ר' בנימין אלתר נמצא כתוב שבאחד מהשנים כאן בארץ ישראל חיפש לפני סליחות אד"ש סליחות בבית הא"א להתפלל בו, והא"א ישב בכורסתו חלש, ופתאום הרים ראשו ושאל בתנועת יד מה מחפש בנו הקטן, וענה סליחות, הגיב הא"א מי שלא עושה עבירות כל השנה לא צריך סליחה!

היה אברך יקר בזמן השפ"א ואכל פעם בפסח מצה וע"ג בצל שלא סבר שיש בזה בעי', והיה באכסנייתו זקן חסיד והקפיד עליו מאוד וצעק עליו וביישו היתכן כזאת בישראל מצה שרויה, ומנהגו של השפ"א היה לערוך שולחן כל יום מימי חוה"מ ובאותו יום ציוה השפ"א בטיש להביא בצל - שם על המצה ושלח שיריים לאותו זקן חסיד שצעק אמש על האברך, והבין שחוץ מהרוח הקדש שראה כאן שגם לא עשה טוב שצעק על האברך וסובר השפ"א שאין זה עבירה ומאותו יום ואילך אכל בפסח בצל על המצה.

אברך נכנס לקו"פ לשאול מתי לעלות לקבר אמו שנפטרה בחוה"מ ואמר שיש בזה שיטות רבות לזמן העליה, ענה אד"ש אין לה נ"מ מתי תעלה יותר טוב שתשים ראשך להתנהג יפה בבית מענה רך משיב חמה ואז יהיה לאמא נחת רוח גדולה!

שנה שעברה (תשנ"ב) אמר אד"ש להר"ם בהשתפכות ובהתרגשות הנני יוצא מהכלים מדברי הטור סוף הלכות יו"ט ופלא בעיני מאוד שלא מביאים אותו כולם, בשו"ע, במ"ב מובא רק עד הקטע האחרון, וההוא חשוב מאוד דברים גדולים וצריך לדעת אותם והראה לו הכתוב וז"ל מדת החסידים אשר השם לנגדם תמיד, ובכל דרכיהם ידעוהו, בעת שמחתם

אז יותר ויותר מברכין ומשבחין להקב"ה אשר שמחם , ויאמר האדם בלבו בעת שמחתו והנאתו , ואם כך שמחת העה"ז אשר היא הבל כי יש אחריה תוגה וצער א"כ מה תהא שמחת העה"ב התמידית שאין אחריה תוגה , ויתפלל להקב"ה שיטה ליבו לעבדו לעשות רצונו בלב שלם , ושישמחנו בשמחת עולם ויזכנו לחיי העוה"ב לאור באור פני מלך חיים.

יום ד' כ"ג ניסן נכנס א.י. זיידה לקו"פ לשאול אם לעזוב כבר הת"ת או שישאר כ"ז שאין לו מקור פרנסה חילופי ? אד"ש שאלו אם עובדים בבית ? וענה שלא , אמר אד"ש אם היו עובדים היתי ממליץ לך כבר לעזוב הת"ת , כבר אמרתי לך שזה שם לא בשבילך , אבל בלא עבודה לא רצוי צריך לחפש , נתן יד ובירכו בהצלחה ואמר מחפשים אנשים כמוך אם הית מחפש הית מוצא כבר עבודה , תרצה תחפש ותמצא עבודה בהצלחה.

יום ו' כ"ה ניסן ערש"ק פרשת שמיני צלצל אד"ש להרי"ם ושאל דער עיקר מה נשמע בבריאותו של סבא ? אח"כ שאל את הרי"ם אם יכול לעלות לאחר ששמע שצריך לשאול כמה דברים והוא עצמו צריך לדבר עמו , (ובאמת י.ד. פלינקר סיפר להרי"ם שאד"ש שאלו ביום ד' וה' אם הוא בהיכל).

הרי"ם נכנס אד"ש אינני אומר מה לידידי בביתי אלא אוהו ידידי בביתי.
הרי"ם מה עליו לעשות בענין אחותו חוה ברכה שיש מחלוקת בין הרופאים אם להשאירה במצב הקיים או לעשות השתלה נוטים יותר לקבל דעת המשתילים ואם צריך הוא להתערב ?

אד"ש אני אישית מחזיק מדעת פרופסור רובינזון ב"א שנראה טוב , יותר טוב לא להורגו , ומה צריך להכניס עצמו בדברים מסוכנים , אבל עיקר בריאות האדם זה המצב רוח , אהיימשע מאנטש לא יודע כלום ובמצבו מתחזק , אחותך במקצועה אחות היא לא תרגע כ"ז שיוודעת שיכולה להציל עצמה בהשתלה ותמיד תחשוב מדוע לא ללכת הלאה לכן חושבני שבמיקרה שלה כן צריך לתת לה לעשות ולבקש מה' שיעזור שיצליח ותבריא.

אחרי הרהור קצר אמר אד"ש אתמול בלילה היה אצלי אדם לא משלנו ספרדי עשיר גדול השאיר על השולחן סכום נכבד , ביתו קיבלה לפני 4 שנים ל"ע ינע מעשה בלסת והתרפאה לגמרי והרופא אמר שאם יעבור 5 שנים ויהיה הכל נקי מהסתם לא יחזור , ועכשיו עברו 4 שנים ומציעים לו שידוך ושאלתו אם לספר המחלה , או לשתוק או לחכות עוד שנה ואז לא יצטרך לספר שהרי הרופא אמר ? הביט חזק בהרי"ם ואמר אה סאיז שווער צו זיצען אויפ דבינקעל , פעמים מרגיש אני בשאלות כיושב אויפ צוועקס.

הרי"ם שאל 9 שאלות מסובכות ועל כולם ענה אד"ש.

אד"ש על חוה רפואה שלימה ואבא ויהודא יכולים להכנס לפני התור איך ויל מחזק זאיין מעודד זאיין אונינשען. אח"כ שאל אד"ש אם היה לנחם את ניהוה ואמר שרוצה לנחם וכן לבקר את הרב ואזנר שנמצא בירושלים.

אד"ש סיפר להרי"ם שהיה יהודי בפולין ושמו יוסף כץ ופעם אחרי שחזר הא"א מלויה חלוץ מנעלים והיה קר וכפור על הארץ הוריד מעילו וזרקו על הארץ והלך הא"א ע"ז, הגיב הא"א בגמר ההליכה התנהגות כזאת מתאים לגביר ולא היו ימים מועטים ונהיה לגביר גדול , כל לודמיר היתה שלו.

הבחורים בגור לא אהבוהו שהיצר צעדיהם בלודמיר שרצה שהא"א ינוח , והוסיף אד"ש ת"ח גם לא היה (סיפר פעם ר' גודל אייזנר להרי"ם שפעם ישב הא"א עם אחיו ר' משה בצלאל ואמר ר' יוסף כץ בהתרגשות "כי ישבו אחים יחדיו" , וצחקו מאוד שלא ידע שהמשך הפסוק אינו לטובה "ומת אחד מהם") פעם בא' הנסיעות של הא"א עשה דבר שנהנה הא"א מאוד ותמורת זה הזמינו הא"א להיות בפסח בגור , לפני בדיקת חמץ אמר הא"א שהוא יעשה ברכה ויבדוק בבית וימנה שליחים לבדוק בשאר מקומות ונפל זכותו של ר' יוסף הנ"ל לבדוק בביהמ"ד ועמד בדו"ר ואחרי הברכה הלך בשליחות לבדוק בביהמ"ד , ואמר אד"ש

שזוכר כמו היום פתאום היה צעקות נוראות מביהמ"ד והוא היה ילד ונבהל מאוד , שלח הא"א לראות מה קרא נכנסו לביהמ"ד וראו ר"י הנ"ל על הארון קודש ולא יכול לרדת ואינו מדבר רק צועק ולאחר בירור נודע שהיו כמה בחורים שאמרו לו שכתוב בהלכה שהבודק בביהמ"ד צריך לבדוק גם מעל הארון קודש והאמין להם שהיה ע"ה גדול ורצה לומר שאינו יכול לעלות אמרו לו שגם אסור לדבר ורמז להם שאינו יכול לעלות והם הביאו לו סולם ועלה ובדק למעלה וכשרצה לרדת נעלמו הבחורים עם הסולם ולכן התחיל לצעוק ולא דיבר שאמרו שאסור , וכשספרו לא"א אמר בחיך מהסתם זה הלודמיר בחורים.

אד"ש סיפר להר"ם שהיה א' מהמשבקי"ם אצל אביו ז"ל איצה גרוינס שמו והיה ע"ה גדול ותמים , ואהב לגנוב תמיד שיריים בשביל אלו שהיו מתארחים אצלו , פעם רצה א' מנכדי הא"א ללמדו ד"א והיה באותו יום הרבה בריתות כמדומה 31 אסף כל הערלות ושם בצנצנת סגורה עטף יפה עם מפית ושם בקצה השולחן שהיה קידוש והיה בטוח שיקח הצנצנת בתור שיריים וכך היה שראה שאף א' לא רואה לקח הצנצנת וכשפתח באכסנייתו היה ללעג וזוכר אד"ש שהיה מזה צחוק בגור כמה ימים.

וכן סיפר שפעם עשו לא"א בדיקת דם ושמו בבקבוקון את הדם ושמו במקרר דאז עד שיעבירו לרופא ואח"כ זה נעלם והיה עגמת נפש גדולה שיצטרכו לעשות שוב בדיקת דם והפכו את כל הבית וראה הא"א ושאל מה מחפשים ? וכששמע הגיב שיחפשו אצל איצה גרוינס ובדקו אצלו ומצאו שם והתנצל שחשב שזה יין.

הבית ישראל סיפר להר"ם שאביו הא"א הראה פעם למשב"ק ב.ל. אחרי התפילה את רגליו שהם פצועים ממכות הדוחפים, ובשבת לפנות בוקר הלך הנ"ל עם קרשים ומסמרים ובנה מחיצה לא"א שבתוכה יעמוד בתפלה ולא הועילו כל הטענות שאסור בשבת , והא"א נכנס לתפילה בבוקר ונעמד בתוכו להתפלל , והוסיף הבית ישראל אם אני היתי שם לא היתי מניח לו אבל כך היה מעשה.

פעם בקידוש אצל הבית ישראל נכנסה דבורה והבית ישראל כל הזמן עקב אחריה בעיניו הק' , והבין המשב"ק ח. לרנר שקצת פוחד , והתחיל ללכת אחרונית בשביל לדפוק עליה עם מגבת , הסתובב הבית ישראל ואמר לו רומנישער וואס טואסטו הרבי ר' ברוך ממזבזו היה אומר ידוע לך רבש"ע שברוך מפחד מאוד מקוֹזק ונכנס לפני ולפנים חדר בתוך חדר מפחד אבל מאיסור קל דרבנן מפחד הרבה יותר , וכן אני קצת מפחד מדבורה אבל מחילול שבת מפחד אני הרבה יותר.

בש"ק פרשת שמיני היה אד"ש בבית מנחם אלתר לרגל הולדת נכדה , בת לבנו א.מ. וישב שם הרבה זמן , בתוך הדברים אמר שכתוב במדרש שהיה לבועז 03 בנות ועשה להם 06 סעודות , ואולי מכאן הרמז לקידוש 03 בהולדתם ו - 03 בחתונתם. לא רצה לחלק ואמר אינני מלצר.

הפסיקו לאכול ואמר כתוב בגמ' שרבי שאל מדוע לא אוכלים ואמרו לו שבר קפרא יושב בסוף השולחן ומדבר בד"ת ולא מניח לאכול , ניגש אליו רבי ושאל מדוע עושה כך ? וענה בר קפרא לא הזמנת אותי לאכול לכן הנני מדבר ד"ת , אבל אני אמר אד"ש כן מוזמן כאן לאכול ולא צריך להפסיק לאכול , לפני שיצא אמר כתוב זקן המעכב האכילה אינני רוצה להיות זקן המעכב האכילה שלא אוכלים בגללי והלך.

נתן גם פרי לשמעון נפתלי בן ר"א פלוטשעניק ואמר בנפתלי כתוב אילה שלוחה וברש"י פירות גינוסר גיטא פירות.

ועוד אמר בבן יש הרבה מצוות , ברית , פדיון הבן , בר מצוה , חתונה , בבת לכאורה עד החתונה אין כלום אבל בשבת הראשונה יש כן מצוה כתוב "למען ינוח וגו' ובתך" שמצוה לא

לעשות חילול שבת ע"י א"כ רמו לעשיית קידוש בשבת שאז מתעורר המצוה ע"י הבת החדשה. ובחיוך אמר בדיוק השבת עשה קידוש ומתאים לפרשה כתוב והתקדישתם.

סיפר י.ד. פלינקר שביום ב' כ"ח ניסן דיבר עימו אד"ש ג' פעמים על הרי"ם ובירר עם נמצא בישיבה, ואם אומר שיעור שלא יפריע לו, ובכל פעם דחה שלא יקרא לו עד שלבסוף אמר כבר מאוחר ולא יהיה לנו זמן ארוך לדבר ויש לי הרבה מה לומר ידחה למחר.

יום ב' כ"ח ניסן תשנ"ג נכנסו לקו"פ בביהמדר"ר ב - 01 דקות ל-5 אבא, שלוימי, הרי"ם, ויהודא הלוי הי"ו (יצאו אחרי 02 דקות).

אד"ש צוה לי. שפירא לתקוע מפתח בדלת המפריד בין השלום שטיב לחדר המתנה באומרו לפעמים מגיע חנינא ופותח, שלא יפריע לי באמצע.

אד"ש לי. לוי אני מבין שאתה הבעל מה ההתלבטויות בנידון ?

י.ל. פירט הענין שלא יודעים אם לעשות השתלה בארץ או בחו"ל.

אד"ש כשמדברים על עניני נפשות, להציל נפש מישראל צריכים לדעת שאין כאן ענין של ספק כספי וכדומה, אין זה רלוונטי לחשוב כך וזה לא מחשבה נכונה, וכן לפעמים חושבים שלא רוצים להטריח ליפול על אנשים אחרים שיעזרו וגם זה לא נכון, אני מכיר קצת משפחת וינברג הוא הרב וינברג גיסך מקורב אצלי מאוד עדין לא רוצה להטריח מהסתם גם אשתך, ובאשה זה יותר תמיד חושבת לא להטריח אנשים וזה במקרא שלנו לא נכון, וזה לא צריך להיות צד לא ליסוע.

רוצה אני אבל לעורר צד שלא אמרת שחושבני שהוא חשוב וכן צד נכון, מה אם המצב רוח הבטחון העצמי החשק להמשיך לחיות זה אם יחסר שם בחו"ל לא שווה אולי כל הנסיעה.

אמי ע"ה טופלה הרבה ע"י דוקטור קוק וסיפר לי פעם אותו רופא שהוא היה תלמיד בהדסה איפא שחוי שלך עובדת לא היום לפני ארבעים חמישים שנה והיה עוזר למלמדו שהיה רופא גדול בגרמניה, והיה דרכו להקפיד שישורר שקט מוחלט בשעת ניתוח ושלא יפריעוהו באמצע אחרת לא היה מצליח, פעם עמד דוקטור קוק עם רופאו בניתוח והחזיק הבשר שצריך לתפור והמנתח בטעות תפר יחד עם הבשר את אצבעו והיות שאחז באמצע לא רצה דוקטור קוק לומר מילה שלא יסוכן החולה, שתק וסבל יסוריו בדומיה למעלה משעה ורק לקראת הסוף שרצה לסגור הכל ביקשו שישחרר לו היד, התפעל מאוד הרופא הגדול מתלמידו שכך שתק ואמר לו רצוני להנות אותך ולקחו סיור במחלקה וצויהו לכתוב בדף הם עברו על 12 חולים ועל כאו"א אמר דיאגנוזה אם יחיה או ימות והוא רשם הכל בדף, כעבור חדשים שלש בדקו דוקטור קוק והרופא הגדול וצדק ברובם והתפלא מאוד קוק מנין זאת לרופאו, אמר לו הרופא אינני נביא אלא ידוע לי שהמוטביציה הרצון והחשק התענינות בנעשה הוא סם החיים, הסתכלתי לכל אחד בעיניים באלו שראיתי כל הנ"ל רצון והתענינות ידעתי הוא יחיה ואיפא שראיתי הכל יושן כבוי ידעתי שימות, אמר אד"ש רצוני לומר מכך זה העיקר וזה צריך לשקול.

יש לנו חסיד גור שמו יוסף לייב אלתר הוא נסע לחו"ל לעבור ניתוח לב פתוח והנה אחרי הניתוח והכל הצליח פתאום התחיל מצבו להדרדר עד כדי כך שהרופאים חשבו להתייאש, קיבלתי טלפון דחוף מה עושים? עלתה בליבי מחשבה באותו זמן עבר שם ניתוח עוד יהודי מביהמדר"ר אברהם פאלוך שמו והכל עבר אצלו כשורה התהלך שם על רגליו כאחד האדם, חשבתי זה מה שגורע שרואה השני כך והוא עוד שוכב וזה מוריד לו המצב רוח ציויתי מיד בטלפון באמצע הלילה ש.א.פ. לא יראה ולא ימצא שם בחדרו והמצב באמת התחיל להשתפר עד שיצא מזה לגמרי והבריא ושוב רואים ענין זה של מצב רוח.

כתוב במשלי "רוח איש יכלכל מחלהו" עיקר רפואת האדם - מצב רוחו.

כתוב בגמ' שבת שמותר לחלל שבת בשביל יולדת שהיא בסכנת חיים ואפי' להדליק לה נר ליתובה דעתה, ואפי' סומא שלא רואה מותר שיש לה יותר מנוחת הדעת בזה שלאחרים יש אור, ומקשים (מג"א) מדוע שלא ירמו ויאמרו לה שהדליקו הנר שהרי היא סומא ולא

רואה וממילא לא יצטרכו לחלל שבת ? ומתרצים אולי תראה באצבע ותשאל כמה זה א' או ב' ומזה שיהיה חשך ולא ידעו לענות תבהל ותהיה בסכנת חיים , רואים מפסוק זה ומגמ' זו כמה חשוב לרפואה בטחונו של החולה ומצב רוחו וזה צריך לשקול.

אבא גדול מאוד הסכנות והפשליות כאן בארץ, ושם בחו"ל יש הרבה מעלות.

אד"ש אני מבין שכולכם נוטים לשם לחו"ל , אבל מרגיש אני שאינני יכול שלא לעורר העניין הזה שהוא אמת , יושב אני על הכסא כאן בשביל לענות אמת ואינני יכול לחטוא לאמת מדבר אני בכנות , בדרך כלל שבאים לשאול ממליץ אני לעשות כאן בארץ , זכות של ארץ ישראל ובכלל מה צריך הנסיעה , ודאי דבר שלא עושים כאן לא שייך , או לחלופין דבר ברור שעושים שם יותר טוב , אבל דברים שווים נוטה אני יותר לכאן משם , ובפרט אחרי מה שאמרתי בכל אופן שם אין את הבית והילדים האוירה וכ"ז משפיע על המצב רוח זה הרי ענין של הרבה זמן והשיקום לאחר הניתוח והכל במקום זר גויים , משא"כ ע"י הבית ילדים וכו' זה מוסיף הרבה במצב רוח.

אבא שוב ניסה לומר ששם אין סיכון וכאן הסיכון רב והיחס של הרופאים שם והאחיות יותר מענטשולך מכאן בארץ.

אד"ש הפריעו באמצע דבריו ר' ישראל וינברג דורש הנך בגינך או אומר אתה רצון בתך ?

אבא את רצון ביתי.

אד"ש ומה אומר בעלה ?

י.ל. אשתי חוי באמת מתלבטת בנושא והיתה מאוד מעדיפה ע"י הבית והילדים , משפחה , ומצד שני כולם אומרים ששם יותר טוב.

אד"ש מבין אני שתשובתך אחרת מחמיק , אינני הולך לומר רגש של אבא לבת , מבין אני היטב דברך ודבריכם אני רק חוזר לומר ילדים חשוב מאוד , הפסוק לנגד עיני "רוח איש יכלכל מחלהו" , שתיקה כדקה והמשיך ואולי אשאל כאדם פרמיטיבי מיושן כמוני אולי לא לעשות בכלל השתלה ולהשאר כאן ? אם היתי עונה לחסיד הסר למשמעתי היתי אולי מעדיף בלא כלום , ובכל אופן חושבני שתשובתי היא צריך לדבר עם חוי והיא צריכה להחליט אם תוכל לעמוד בבטחון ובמצב רוח שם, גם שם טוב ואם חסר לה זה יחסר לה הכל ולא כדאי.

אד"ש הרחיב הדיבור על עצם הטיפול והראה ידע רב בדיוק בכל פרטי הענין.

י.ל. הגיש קויעטל עם פדיון ואמר רוצה אני ברכה.

אד"ש הכסף תשים בצדקה והראהו על קופה שעמדה על השולחן הקויעטל לקח ושם אצלו נתן לו יד ואמר בכל מה שתבחרו באיזה דרך שיהיה מברכני שיעזור ה' יתברך להצלחה מרובה ושיהיה לה רפואה שלימה. אמן.

א' מראשי התיישבים בגוש קטיף נכנס בביהמ"ד לקו"פ לבקש שיעשה אד"ש קריה חסידית בגוש קטיף ומבטיחו דירות וכל מה שצריך בחנם , אד"ש ענה שלא יכול לענות על אתר כן או לא , וזה שאלה קשה בכל אופן רוצה לומר לו שהחסידות כאן מאוד מפונקת ברוחניות וחושש שם באזור יחסר להם הרבה מצרכיהם בחסידות ולא נראה לו.

כשהיתה הרבנית של י.ה. סנקביץ בגיל 04 מצאו אצלה מחלה קשה ואמרו נואש לחייה ורץ בנה לקו"פ לבית ישראל בקול רעש גדול להזכירה לרחמים שכך דברי הרופאים , הבית ישראל יצא אליו לדלת ואמר מה אתה מרעיש ועושה בלגן אפשר לחיות עם זה ארבעים שנה , ולא נפל מדבריו וחיה מאז בדיוק 04 שנה.

הבית ישראל התבטא פעם להרי"ם לפנות בוקר בקבלו כוס תה דאיין זיידה וועט האבען גור אריכות ימים.

יום ג' ערב ר"ח אייר יצא אד"ש להיכל לחפש את הרי"ם אמרו לו שמוסר שיעור עמד כדקה ע"י הפתח והיטה אזנו להקשיב לשיעור אח"כ קרא לי.מ.ט. ואמר לו שכשיגמור השיעור

יצוהו להכנס לקו"פ אח"כ שלח את י.ד. פלינקר לומר שישתה וינוח קצת אחרי השיעור ורק אח"כ יכנס אחר איז מן הסתם אויס גימטשעט.
כשנכנס אמר אד"ש מבין אני שגמלה בלבם החלטה ליסוע לחו"ל אינני מתנגד , רק ראיתי כחובה שידעו הצד הזה של הבטחון והמצב רוח שהוא חשוב , שלא יהיה טעות שלא לקחו בחשבון צד זה , ילדים דבר חשוב הוא צריך לפעול לראות ולסדר שיוכלו הילדים להיות איתה שם זה נותן חיזוק ועידוד.

יום ד' ל' ניסן א' דר"ח אייר נכנס לפני מנחה בביהמ"ד האדמו"ר מטולנא שליט"א עם משבקות י. כהן.

אד"ש אני היתי צריך פעם לבוא אצלכם לא כ"פ אתם אילי מה אעשה שאין לי זמן.
ס.ט. ברצוני ברכה לבריאות , לכח , לתאבון.
אד"ש נתן ידו בחביבות ובירך מאוד שה"י יעזור לבריאות ואריכות ימים.
ס.ט. ביקש לדבר ביחידות וכולם יצאו היה לבד כ - 01 דקות.
ס.ט. ביקש ברכה בשביל י. כהן ואד"ש לא הגיב ס.ט. ביקש שוב שיברך את י. כהן.
אד"ש נו יש לו כאן רבי ויכול לקבל ממנו ברכה.
ס.ט. אחר איז דאך אַ גערר חסיד כמוני ורוצה ברכה מהרבי.
אד"ש הפרשה של השבוע בענין קדושת כהן ובת כהן, נו בדיוק פרשה של כהן ומתאים לברכו בהצלחה.
ס.ט. הזכיר שאין לו כלל תאבון וכמעט שלא אוכל כלום.
אד"ש כתוב בפסוק "פותח את ידך - ומשביע לכל חי רצון" ובזוה"ק מוסבר שה' יתברך הוא זה שמכניס לכל חי את הרצון וצריך לבקש מה' שיתן תאבון.
ס.ט. הזכיר את נכדו הרי"ם לשבח שעוזר לו.
אד"ש יוא איצה העלפט אלא , זאיין שוועסטר , מיר העלפטער אויך צי א סאך.
ס.ט. האם יש עוד זמן למנחה ?
אד"ש יש עוד כמה דקות עד תפלת מנחה , בדיוק זמן לעשות תשובה , ח"ו אין כוונתי לרבי , כונתי לעצמי שצריך אני לשוב ר"ח זמן כפרה לכל תולדותם !
אד"ש ליוה את ס.ט. עד הדלת ובירכו באגוטען חדש.
כששאל מ. וינברג את ס.ט. מה היה כשהיה עם אד"ש לבד בחדר ? ענה לו ס.ט. לא קיבלתי הוראה לומר , הוא לא אמר לי לאמור , אחר האט גיעזוגט טיפע זאכן !

אד"ש אמר להרי"ם הטלפון צלצל יום אחד לפנה"צ ב' יהודים ירושלמים רוצים לבוא במיוחד דחוף , והסכמתי , נכנסו מחותנים ובפיהם בקשת מחילה היות ויש לצד אחד סבתא זקינה בחו"ל והלכו לגמור השידוך וצלצלו לבשר לה ע"כ משום שהיא נותנת הרבה כסף , והתעקשה הזקינה שבלא ברכה מהגערר רבי לא מסכימה לשידוך שכך נהג בעלה ז"ל כל שידוך שאל בגור אע"פ שלא נמנה על עדת חסידי גור ולכן מתנגדת בכל תוקף לשידוך בלא ברכת הרבי , הינו לחוצים והיה מאוחר בלילה , צלצלנו אליה כעבור זמן שקבלנו ברכה מהרבי והסכימה וגרמנו השידוך , ועכשיו באנו לבקש מחילה על השקר ולבקש באמת ברכה , סהאט מיר גיהערט אויף דיים ועניתי יעקב גם קיבל הברכות בערמה ! הגיב המחנותן שהיה שם ברכות טובות , ועניתי אבל זה בערמה.

אד"ש אמר להרי"ם בא' מהפעמים שנסעתי לחו"ל לאסוף כסף בשביל המוסדות שאלני הבית ישראל כמה אני חושב שאביא ? ועניתי שהמבינים אומרים שאחזור אם הרבה כסף שיש שם הרבה גבירים , הגיב הבית ישראל דוד המלך איז אַ גרסארע מבין ולא הבנתי כונתו , לבסוף הגבירים לא נתנו כמעט כלום והאנשים הפשוטים אנשי הכוללים נתנו כ"א כפי יכולתו , כשחזרתי ונכנסתי לקו"פ שלום נעמן , אמר לי הבית ישראל בחיך נו דוד המלך ידע

מה שאומר "אל תבטחו בנדיבים" - שהם לא נותנים , "בבן אדם שאין לו" - האנשים הפשוטים שאין להם הרבה "תשועה" הם נותנים.

פ. ליצמן הזכיר בר"ה תש"נ אברך שיש לו רק בנות ורוצה ברכה לבנים, ענהו הלב שמחה סאיז צו שפעט אובער זאג אהיים נישט אויס.

פ. ליצמן הזכיר בר"ה תש"נ קויעטל מאברך מחו"ל שרוצה ברכה למחשבות קדושות , ענהו הלב שמחה אתה הרי הקראת את הקויעטל חאפ זאך אריין אויך מחשבות קדושות.

א. ליהמן בחור בישפ"א ביקשו הלב שמחה (עוד בחיי הבית ישראל) שילך לקנות לו צהריים וכך נשנה הדבר כמה ימים , והורה היתר לעצמו לקחת שכר טירחה והשאיר אצלו העודף , וכעבור תקופה שלחו להביא צהריים כביום יום ולא נתן לו כסף , והתפלא , אמר לו הלב שמחה בחיך מהעודף של כל הימים יש לך להביא צהריים !

נ. בנצלוביץ נכנס לקו"פ עם קויעטל ואד"ש שאלו ומה נהיה עם דבר פלוני שהזכרת אצלי ? ונזכר נפתלי שלפני 6 שנים כשהיה בחור הלך עם אד"ש כשהיה ראש ישיבה ושאלו שאלה ועכשיו זכר מזה אד"ש ושאלו מה נהיה.

אברך נכנס לקו"פ לבקש רשות לעשות רשיון נהיגה ענהו אד"ש אינני עובד במשרד התחבורה אין אני יכול לתת רשיונות , יש לך קאמנדט תשאל אותו , אינני יודע עם בגור נותנים רשיונות זה לא משרד התחבורה. ולפעמים עונה שיש לשאול את רב העיר והתבטא הוא יודע המצב בפרנסה אם צריך.

אברך שהתחיל לעסוק בשלום בית הזכיר שמו של אד"ש כמה פעמים ולא היה לרוחו של אד"ש ואמר להרי"ם זאלסט זייען אופ הקען שלא יעסוק בזה יותר אינני רוצה שיוזכר שמי בכל דבר.

י.מ.ט. נכנס בעש"ק תז"מ על סדרי הטיש אמר לו אד"ש בדרך אגב שמעתי שאתה יותר מדאי משתמש בשמי אין לי מזה נחת רוח וברצוני שלא יוזכר כ"כ הרבה שמי , שמי איננו למכירה.

אברך נכנס לקו"פ בחרדה שהרופאים אומרים שיש חשש לגידול אצל ביתו, ענהו אד"ש אם אני גערר רבי אני אומר שזה כלום ! וכן היה.

גביר בא לחתונת הרבי מסלונים הצעיר (השחור) והיה גם אצל הרבי מסלונים הזקן ר' ש.נ. (הלבן) ובאמצע הבין שאולי בא הנ"ל לחתונה החויר ושאל איר האט גקומען צום חתונה פון אוטו דער ? והגיב אד"ש בספרו להרי"ם שלא חשב שזה עד כדי כך שעולה לו בריאות ועכשיו שרואה כמה עולה לו בריאות צריך מאוד מאוד להזהר בזה.

הבית ישראל נהג לומר בפרשת מצורע בשם ר' וולף מסטריקוב המצורע הוא איש אמת הוא לא מסתיר שום דבר ומדבר לה"ר שלא מוחל על עוולות , הכהן לכאורה איש שקרן אוהב שלום ורודף שלום אבל כאן צריך כביכול לבוא איש האמת לאיש השקרן ויותר מובא ברש"י בשם הגמ' שאם אומר הכהן טהור ולא נרפא הנגע הוא טמא , ואמר ר' וולף הנ"ל שאומר הכהן אם לא הית כזה איש אמת יכולתי לעזור לך אבל שאתה כזה איש אמת והולך ישר א"א לי לעזור לך ואם לא נרפא הנגע אתה טמא.

בש"ק פר' תז"מ בטיש בשלום זכר של מו' נ.מ. אמר אד"ש למוהרי"א שהוא עצמו גם עשה שלום זכר בשבת תז"מ לבנו בכורו מו' י.מ. והבית ישראל אמר שם שבדיוק מתאים הפרשה " וילדה זכר וביום השמיני " הקריאה מעורר הזמן , וכן היה אז בדיוק אבליים בתוך השנה על אביהם הא"א , מוהרי"א שאל אם השתתף הבית ישראל בברית בסעודה אפי' שהיה בשנה ? וענהו אד"ש שכן הוא השתתף בברית ובסעודה ואמר סאיז דאך סעודת מצוה . י. גולדקנופף עשה נסיון בביהמ"ד , סדר חדש שהילדים יעמדו לפני השורה ראשונה בתפילה , ואחרי השבת הראשונה אמר אד"ש הנסיון לא הצליח , ילדים דוחפים מסתכלים לכל עבר ועלי , לא מתפללים ילדים צריכים לעמוד ע"י אביהם ותפקיד האבא לשמור עליהם שיתפללו אינני חפץ שיעמדו , הרבה יותר חשוב התפילה.

הבית ישראל התבטא פעם אבי ז"ל אמר לי בצעירותי אתה משקיע יותר מדאי רק בשביל השני , לא שמעתי בקולו והמשכתי אועק געבן פאר יענס , איך האב נישט קאיין חרטה !

הרבנית קרא להרי"ם בנוכחות אד"ש לדבר על סערה שקרא בת"ת שא.י. זיידה הלך נגד המשגיח צבי קופרברג ואין הדבר סובל דיחוי , הרי"ם מאוד שיבח את א.י.ז. ואמר שהוא לא כ"כ אשם , אחרי שיצא מהחדר אמר אד"ש היא קצת קיצונית , מכירו אני היטב הוא באמת חם מזג יש לו א"ז מאמו שתחי' היא גם כזאת ציקוכט , כאן הוא עשה טעות , מעשה לא נכון , מילא אם היה ממשיך שם אני מבין רוצה לריב עד הסוף , אבל הוא בין כך עוזב בפקודתי ולמה לו כל המריבה אני מכיר מעלותיו אני מסמפט אותו מאז ומתמיד , המלצתי עליו כשהשווער שלו שאל עליו ואמרתי לו שאף פעם הוא לא יתחרט אם יקח אותו לחתן , כדאי שיתנצל לצבי קופרברג ל"צ מיט גרוסע ד"א מספיק התנצלות גרידא.

סיפר ב. וקסלשטיין שסיפר לו ר"י קלינהנדלר מב"ב שהיה בשבע שנות הסגירה אצל הלב שמחה נסיעה , והיה לו קשר עם אד"ש וביקש ממנו שיסביר לו מה באים כולם נסיעה כמו פעם הרי הרבי חולה ? וענהו אד"ש (שהיה עוד ראש ישיבה) עצם האסיפה יחד - חסידים דבר גדול, ואפי' לבוא לראות את נטע סלר כדאי ומספיק.

בזמן שהרי"ם למד בטשבעין נכנס בחור שלמד שם לבית ישראל ושאלו הבית ישראל על בחור אחר בישיבה , ולא רצה לענות שחשב בדעתו שזה לשון הרע , אמר לו הבית ישראל הרבה לפני שירדה נשמתך לעולם גמרת 63 פעם הלכות לשון הרע אם שואלים אותך תענה !

אד"ש סיפר להרי"ם הטלפון צלצל ב - 02 דקות לפני 2 בלילה אברך מאנ"ש על הקו נולד לו בשעטומ"צ בן , ברכתי אותו וסגרתי הטלפון והרהרתי בליבי לא צריך להיות הברדיטשבע רב בשביל לסגור , הוא צלצל בתחלת הלילה שנוסע לביה"ח והבין שהרבי פשוט יושב עם תהילים במתח ומחכה לדעת אם זה בן או בת נו אגיטרייע חסיד הוא רצה שאלך לישון ולכן ישר שנוולד צלצל לבשר.

שלמה זלמן וינברג סיפר שהיה דרכו הרבה לעמוד בתפילה אצל הבית ישראל בשורה הראשונה באזור המיועד לבני חו"ל ונכדי הא"א והיה אברך הממונה על הסדר מ. סלומיאנסקי והיה לי איתו מריבה תמידית הוא זרקני ואני עמדתי , פעם אחת ראה הבית ישראל כל המריבה ואחרי התפילה רמז לו שיכנס לקו"פ וכשנכנס אמר לו הבית ישראל לאז אהיים שטיין אהר איז אויך אַ איינקעל !

אברך שפורט השקים מחו"ל בשביל אד"ש סיפר להרי"ם שיום א' כשקיבל חבילת השיקים מאד"ש אמר לו על שיק מסוים שרוצה שיברר מי הנותן ולשם מי נתן והוסיף שכל זמן שלא יתברר הדבר לא רוצה להשתמש בכסף הזה ולא רוצה שיהיה מונח אצלו, כעבור זמן נכנס לאד"ש לומר שבירר שמו וכתוב בפירוש בשיק באנגלית לפקודת הרבי מגור, אמר לו אד"ש בחיך אני גם יודע לקרוא שפת האנגלית ויודע שכתוב שם שמי אבל רצוני לדעת ממנו לשם מי שלח הכסף, ולאחר בירור נודע שאותו פלוני לא חסיד גור אלא פשוט דיברו אצלם בבית כנסת בגדולת נתינת צדקה לעניי ארץ ישראל ושלח לשם עניי ארץ ישראל וחשב שהגערר רבי יחלק, וצדקו רוח"ק שלא רצה לגעת בכסף זה ששיך לצדקה.

י.מ. סלר סיפר שנסע עם הלב שמחה לטבריה ושאלו אם רוצה לקחת איתו עוד מישהו? וענה שכן את ח. לרנר, ושאלו הלב שמחה אהר ויל פורען? ושאלו ורצה, ועשה שם ח. לרנר שער סגור וכתב עליו שעות שבהם פתוח, והיה לו מריבה עם א' מאנשי טבריה שתמיד היה יוצא ונכנס ללב שמחה שבא שלא בזמן ובשום אופן לא רצה להכניסו, והיהדי הנ"ל סיפר זאת ללב שמחה, קרא הל"ש לי.מ. סלר ודיברו בטרוניה מדוע עשו שער וכו' שאין דרכו בכך, אח"כ כשחזרו לירושלים היה פעם שדפק פלוני בדלת וי.מ. אמר לו עכשיו לא נכנסים פתוח בביהמ"ד והלב שמחה הרגיש בדבר קרא לו ואמר מדוע טורק הדלת בפני הבאים האסט זעך אויס גילערנט פון חיים איך קען נישט דאיים ניגון, ושאל אם לתת לכולם להכנס? וענה שכן, ומני אז כולם נכנסו ולא אמר יותר מילה, ואחרי שבוע קרא לו הלב שמחה ואמר אני רוואה שזה קשה, תראה בנחת לבקש ממני שיכנס בביהמ"ד בתור ולא כאן בבית.

יום ב' ה' אייר י.ד. פלינקר החזיר את גמרת אד"ש מהרי"ם, הגיב אד"ש אני מאוד מרוצה שעוסק בזה ומוציא החידושים, אבל תגיד לו שאולי הגיע הזמן שיתחיל לעסוק בחידושים שלו להוציאם לאור הם נפלאים.

יום ד' ז' אייר לפנה"צ אמר אד"ש להרי"ם חזקיהו לב היה כאן היום, ירדתי לטיול היומי וראיתיו, נו חתנו של הרבי זצ"ל הזמנתיו לכוס קפה והסכים אם אני רוצה לתת לו למה לא, הוא הרגיש מאוד בנוח נהנהתי ממנו, התבלבלתי ולקחתי מקלו ורצה שאשתמש בזה אמרתי לו שיש לי כמה ולא צריך ואפ"י יכול אני לתת לו אחד משלי, ואמר אם הרבי יתן ישמח מאוד ונתתי לו, מחר יש ברית של נחמיה אינני חושב לעשות טיש יש הרי אח"ז סעודה, אינני מרגיש טוב, השיעול האלרגיה, אסתפק בסעודה במלכי ישראל אח"כ ענה להרבה שאלות שהיה להרי"ם לשאול.

אד"ש התעניין במעשהו של יאיר לוי ח"כ מש"ס היושב בתפיסה ואמרו לו שהוא מאוד עצוב ושבור מכך, הגיב אד"ש חושבני שהוא לא עצוב מזה שיושב, אלא מזה שידוע שעוד הרבה עשו כמותו ורק הוא יושב והם לא.

ביום ה' ח' אייר לפנה"צ התקיים סעודת הברית במלכי ישראל של מו' נ.מ. ס.ט. הגיע אד"ש קם מכסאו ונתן לו יד, אח"כ אמר נו יודל משמש האט אויך אינגעל אַ ברית באמצע הסעודה סבא ניגש לומר לחיים הושיט הרבי ידו והפטיר דער טולנא רבי גלייבט מיר נישט און אַ האנט וצחק.

אד"ש אמר להרי"ם היה אצלי הרבי מקרית גת כשהתחלתי לדבר בלימוד נגמרה מהר השיחה, נזכרתי במאמר חז"ל הרוצה להפטר מחבירו אל יפטר ממנו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זכרהו, יש ווארט נפלא מהרבי ר' בער זי"ע כל אדם צריך להיות מחובר ודבוק ברבש"ע ללא הפסקה, והרוצה להפטר מחבירו להניח עצמו מהחיבור אל יפטר - אסור לו אף פעם, אלא מתוך דבר הלכה שבשעת הלימוד מותר לו להניח מדביקתו בבורא שאל"כ לא

יוכל לרכז מוחו בלימוד , הוספתי ע"ז מדילי שמתוך כך זכרו - ע"י התוה"ק יזכור יותר את הקב"ה ולכן מותר להפרד שמתוך כך - התורה , זכרו - את הקב"ה. הרבי מבל"ז צ"ל מביא ווארט זה ומוסיף הצבור חושב בטעות שאסור ללמוד בניטל , זהו הכוונה שביום זה שהטומאה גוברת א"א לסמוך ע"ז ולהפרד מהדבקות גם בלימוד ומזה נלקח שלא לומדים שאסור בלילה זה להפרד מהדבקות בו יתברך גם ע"י לימוד.

אד"ש אמר להרי"ם זכורני הלוינו של גיסי ר' י.מ. לוינ' צ"ל הספדתי אני והר"ח קריזוירט זכורני שדיבר טוב נהנהתי מאוד מדבריו , היה קשה מאוד לומר הנקודה הנכונה מצד אחד היה יהודי חסיד בנש"ק ומצד שני היה חבר כנסת , וגם אני התקשתי לומר המתאים הר"ח הנ"ל אמר טוב הנקודה , כתוב בגמ' שישעיהו קילל את ישראל ולא נתקרה דעתו עד שאמר שיחסר להם מתורגמן , וצריך להבין מה האסון שיחסר מתורגמן ? אלא העיקר זה רצף הדורות המסר מהשכינה ממשה רבינו לעם, וזה תפקידו של המתורגמן לעמוד בין העם לבין הקב"ה ולמסור לעם הדברים , וצריך מתורגמן אמין אמיתי שלא יסלף שאז יהיה הגרוע מכל יפסק ח"ו המסר של המשך הדורות , וסיים באומרו הרי"ם לוינ' היה מתורגמן ולא סתם מתורגמן , אמין שמסר מהרוחניות לעם.

הרה"ק ר' דודל מטולנא היה ידוע בבדיחותיו והיה מונח בזה דברים נשגבים פעם היה חתונה שהשתתפו בה כל צדיקי בית טשרנוביל והיה להם מנהג שמסתובבים ז"פ הרבעים כמו בחופה שמסתובבים האמהות , וכשגמרו כל הסיבובים הלכו כולם ברצינות רביעס עם משמשיהם והרה"ק ר' דודל טולנא עשה תנועה עם הפה כמו שרוצים שהחמור שדש או זורע יפסיק את מלאכתו עושים תנועה עם הפה פרורר ומבין החמור שצריך להפסיק כך עשה ר' דודל ואמר אנחנו כהחמור שמסתובבים ועכשיו נפסיק. ופעם אמר הרה"ק ר' דודל כתוב "ויברך דוד את ה'" - אימרותי הם ברכות להקב"ה , "לעיני כל הקהל ויאמר דוד" - הצבור חושב שאומר אני סתם דברים.

יש אשה ושמה גרינפלד ומספרת שזוכרת שאמא שלה חלתה מאוד ושלחו לא"א שליח מיוחד שיזכירה לטובה שתבריא , וכשחזר לא רצה לשאת פני איש ולא דיבר כל הדרך מאומה ולא ידעו מה קרא לו וכשבא לביתם נכנס לחולנית ואמר לה בשם הרבי שהיא בריאה - וישר התיישרה על המיטה , ואז סיפר שציוה עליו הא"א בדווקא לא לענות שום דבר לאף אחד ולא להתעכב רק לבוא ולומר לחולה רפואה שלימה וכן היה שהבריאה בניסים.

אד"ש סיפר שתמיד היה בגור ולא יצא לו לנסוע נסיעה , והשתוקק לזה וג' פעמים שהיה אביו באוטווצק הוא נסע , כל השבוע למד בת"ת פעם הא' נסע עם משמשל שלא ידע הדרך וב' פעמים האחרות נסע לבד ופעם אחת נסע לידו עם אביו או סבו ושמע שאומר לו היצה"ר הולך עם האדם לכל מקום גם כשנוסעים נסיעה וגם כשכותבים קויעטל לרבי , ושאל הילד אולי לא נכנס עם קויעטל ? ענהו האבא הרבי קורא הקויעטל שלך לא של היצה"ר , ונרעש מאוד מדבריו והלך לספר זאת לאחיו הבית ישראל ושאלו אם דברי החסיד נכונים ? ענהו הבית ישראל כן אמת היצה"ר הולך לכל מקום כשתגדל תבין זאת היטב !

ס.ט. היה פעם בטבריה וצלצל לנכדו ליבל שיזכירו בקו"פ משום שנכנס לו פחד שלא ירגיש טוב והוא בנכר וצריך עוד ליסוע למירון , ליבל נכנס לקו"פ , וענהו הלב שמחה וואס האט אהר מורא אהרפארט דאך יעדד יאהר אין אלא מאהל האט אהר הצלחה אהר האט נישט וואס מורא צהאבן מיט גרויסע הצלחה.

אברך נכנס לשאול אם לפתוח חנות בסנטר 1 ? ענהו אד"ש אינני מדבר בענין כשרות המקום זאת לא אדע , אבל לעצם הענין של פרנסה נראה לי שמקום זה רחוק מההפסד וקרוב לריוח ואפשר לפתוח בהצלחה.

בשבת מברכין סיון הכניסו לבית ישראל פרי חדש ועשה שאלה אם אפשר לברך בשבת בימי הספירה שהחיינו ? ואמרו שם האנשים שלא , קרא לב. קורניק וציוהו לברך שהחיינו ולהוציאו והפטיר הם אומרים שאסור לכן לא אעשה אבל אתה תוציא אותי.

יום ג' י"ג אייר לפנה"צ אמר אד"ש להרי"ם היה אצלי אדם נכבד עם קויעטל - בנו בחור מבוגר ומצעים לו שידוך הכל בסדר רק יש חסרון אחד לכלה לא תורשתי ולא רפואתי , רק מראה חיזוני לא כ"כ יפה , הבחור רוצה ולא אכפת לו העיקר להתארס , וההורים מתלבטים מה יאמרו הבריות , אמרתי לו חשוב ! מדוע לא לעשות השידוך משום שיש יום א' שהוא יום החתונה שכולם רואים ולאחר מכן זה משתכח רק הבעי' שיש צלם ושמים התמונות באלבום ויראו א"י באלבום מפעם לפעם שהרי במשך החיים מי רואה ומי שם לב , ומאידך גיסא בחור מבוגר בישיבה מתחיל לרדת ברוחניות לא כ"כ לומד לא בחשק לא בהתלהבות , תפילה לא תפילה ושאר דברים שיורדים ברוחניות , ובשמים יש צלם ויש אלבומים הכל נכנס שם לאלבום , נו שיעשה חשבון מה יותר טוב שהתמונות בחתונה יצאו טוב או התמונות למעלה בשמים יצאו טוב , אמרתי לו אולי זאת קצת בניחותא לכן מספר אני לך בשביל שתיצור איתו קשר תסביר לו חומרת הענין שיבין שבנו צריך להתארס ויהיה הכל טוב תורה בשמחה בחשק וכל התמונות אלו חשובים הרבה יותר מהחתונה.

הרבנית תליט"א דיברה עם הרי"ם בענין בנה שאול שהצליח מאוד בחו"ל והיו עשרות טלפונים לשבחו מחו"ל , אד"ש נכנס באמצע ושאל מה מדברים ? וענתה הנ"ל אד"ש הגיב בביטול הכל חנופה ! הרי"ם הגיב חנופה כ - 02% נשאר לנחת אמיתי ה - 08 % הנותרים , הגיב אד"ש יוא מאיין זין שאול קען לערנן ב"ה.

אד"ש הראה להרי"ם מכתב - קויעטל והרי"ם לא הבין כ"כ הכתב , אמר לו אד"ש הוא כותב אות צ' מאוד קטן יותר מ - ד' וואייסט אויס אז איך בין ביי אהיים גאר אקליינע צדיק !

לבקשת פלוני שאד"ש יופיע אצלו אמר אד"ש להרי"ם בטלפון גם אני יכול ללבוש קפוטות יפים , להצטלם בהמודיע ולהופיע במקומות מה אעשה ואני עסוק פשוט אין לי זמן !

בענין מאורע שהיה צריך להיות בגור ודובר כשבוע אחרי שבועות ביטלו אד"ש באומרו צריך לחשוב על הציבור כולם מרגישים מחויבות לבוא בחג השבועות וישר לאחר שבוע להטריחם לבוא שוב , בשום אופן לא , יש לדחותו.

אדם נכבד המקורב בחצר היה אצל אד"ש בעודו ראש ישיבה והתבטא אז אד"ש כמבטיח על נושא מסוים , הגיב אותו פלוני כשמבטיחים צריכים לקיים ! ענהו אד"ש בנוהג שבעולם ילד קצת שובב שכותב שיק אביו שלא רוצה שישתבך מכסה ההוצאה ומכבד השיק שהוציא בנו , אבי היה אדם גדול ויכול לכסות הבטחות ! וכשהתחיל אד"ש להנהיג בא אותו אדם ואמר נו עכשיו הזמן שבודאי יכול לקיים ההבטחות מכח עצמו ענהו אד"ש איך האב גיהאט אטאטא וואס איז גיוען גרויס ביז הימל !

אד"ש סיפר מדברים נפלאים שהיה בין הבית ישראל לאביו הא"א , ובטוח שהיה מונח בזה סודות גדולים מאוד.

1. עשו קידוש לבנה על הגג ואמר הא"א כנהוג ג' פעמים שלום עליכם לג' אנשים וכשהגיע לומר לבית ישראל ענהו איך בין א'היגע ולא ענה עליכם שלום.
2. היה בין הבנים תור לעמוד ע"י האבא בתפילה משום שביקש שישגיחו לבל ידלג או יטעה , ועשה הא"א כריכות ביד כנהוג ועשה צורת י' ויצא הרצועה קצת ארוך , נגש הבית ישראל ואמר טאטא סאיז אלנגע נון והראהו הא"א שזה י' אמר שוב הבית ישראל לא זה נון ארוכה , אחרי התפלה שאלו הא"א בתערומת מדוע לא הנחת לי מה-י' ענהו הבית ישראל כי נון זה לא י' ו-י זה לא נון.

סיפר אד"ש שבעת השבעה על אביהם בא' מהימים שאלה מאטיל אחותו את הבית ישראל אם אמר אביה משהו בדבר ההנהגה , ומשום מה שאלה זאת הסעירה מאוד את רוחי והתחלתי לבכות ואמר עד היום מתחרט אני שבכיתי ולא זכיתי לשמוע מה ענה לה הבית ישראל.

אברך מאשדוד התקשר לפנה"צ לבית אד"ש ושאל אם יכול לשאול שאלה ? ענהו אד"ש שפתוח אחה"צ בביהמ"ד , והתנצל שדחוף לו לעכשיו , והסכים אד"ש , ושאל אם למכור מניה פלונית שיש לו או לא למכור שיש אומרים להפסד ויש אומרים לרויח ? ענהו אד"ש וכשהלכת לקנות המניה גם שאלת כאן אם לקנות או לא שעכשיו אתה שואל אם למכור ? ! וסגר הטל'.

מוהרי"א סיפר שהא"א היה לביקור אצל הרב קוק וביקש ממנו שירייס , ואמר לו הרב קוק שהיה מעדיף להיות שירייס דהינו עניו מלחלק שירייס , אבל בסופו של דבר עירבב הא"א אוכלו באוכלו ואכל.

יהודי ישיש י. פיק מארה"ב מספר שהיה לו חבר טוב שאסף הרבה כסף להציל משפחה מאירופה בשנות השואה ועד שהצליח לאסוף את כל הכסף שנדרש נהרגו כולם , והשתמש בכל הכסף לצרכיו הפרטיים ולפני שנפטר כתב מכתב להנ"ל שמפחד מיום הדין שהכסף היה בשביל מטרות צדקה והצלת נפשות והוא השתמש בזה לצרכיו ומבקש ממנו שיזכירו בקו"פ לטובת נשמתו , ושלח קויעטל עם כל הסיפור לרבי הבית ישראל וכעבור זמן רב קיבל מכתב מהבית ישראל וכך לשונו אל תקפיד שלקח לי זמן לענות לך , הרבה דמים עלה לי הדבר הזה , אבל כבר היתי על קברו וסידרתי הענין על הצד היותר טוב.
וכשהיה אד"ש בחו"ל ושמע מסיפור זה ביקש מי. פיק לראות המכתב והתפעל מאוד.

סיפר משה וינברג שנכנס בתחילת הפירען לאד"ש על טיפול שעושה כבר חצי שנה ולא רואה שום שינוי לטובה , וענהו אד"ש תעשה עוד פעם פעמיים , וכך היה אחרי שני טיפולים נהיה גיהולפין לאחר ט"ו שנים מהחתונה , ורצה להנות את אד"ש ושאל בנו מו' י.ד. איזה ספר יכול להכניס ואמר לו שם של ספר קבלה שהיה פעם לאד"ש והשאלו לר' נתן לובארט ז"ל ולא החזירו וקנה הספר ונכנס לקו"פ באומרו הכרת הטוב על הברכה הגדולה , אד"ש לא ביטל הדבר וקיבל הספר , ולשבת הבאה אמר בשמועס ווארט בשם הספר הנ"ל.

יום ג' כ' אייר היה הרי"ם כשעה וחצי בקו"פ לפנה"צ ובתוך הדברים שאלו אד"ש אם רוצה ליסוע לחו"ל עם חוה אחותו ? שהרי עסק הרבה בשבילה אח"כ אמר איך האלעט נישט פון דגאנצא נסיעה , אובער מקען נישט מעכב זאיין , סגר ב' עיניו הקדושות ואמר לברך ודאי צריך וברך מאוד שיסעו לשלום ותחזור מתוך בריאות לחיים ולשלום ויצליח כל הטיפול וכו'.

אברך נכנס לקו"פ יש לי היום יארצייט אד"ש הגיב און איך האב נישט קאאין מעניט צאייט !
(אח"כ ביקש שיתנצלו בשמו על דבריו).

בש"ק אחר התפלה אמר אד"ש לחנינא שאחד מהשמות במי שברך לחולים חסר שם אחד של האמא , והתנצל שכך קיבל מהמשפחה אמר אד"ש שיברר שוב במשפחה , ואחרי הבירור נודע שבאמת יש לאמא של החולה ב' שמות והתפעל חנינא איך שם לב בין כ"כ הרבה שמות.

אברך נכנס לשאול על שם לבנו אם לקרוא ש.ב. על שם הלב שמחה או משה ע"ש אביו הנפטר ? ענהו אד"ש שיקרא ע"ש הרבי הלב שמחה ועל אביו יקרא בעזרת ה' בן הבא אהסט נאך האבען.

כעבור זמן נכנס לקו"פ על דבר אחר , ושאלו אד"ש בן כמה בנו שנולד? וענה 4 חודשים , אמר לו אד"ש נו אביך כבר היה אצלי שתי פעמים מה יהיה עם שם על שמו , האסט נאך האבען.

הרבי הלב שמחה אמר לב. קורניק כשבטל חצות כתוב באמת בזהר הקדוש על כך אבל הרבה דברים כתוב שם ולא נוהגים כך.

ירד גשם בין פסח לשבועות וחנינא אמר לאד"ש את דברי ר"פ מקוריץ שמובא בשמועסן של הלב שמחה שסגולה היא לכאב ראש , הגיב אד"ש
א' זה עזר אולי לראש חשוב כמו אחי הרבי זצ"ל.
ב' מהסתם כתוב עוד דברים בספר ומי שנוהג כל מה שכתוב שם מועיל לו גם זה , אבל רק זה מכל הספר ?

אברך נכנס לשאול אם לברוח מהארץ היות והסתבך במס הכנסה ? ענהו אד"ש זכורני פעם אדם מאנ"ש הסתבך ופחד על נפשו ורצה לברוח ולא קיבל תשובה ברורה מהלב שמחה , ושלחני לברר , הלכתי לשאול ואמר לי הלב שמחה וואס אהר איז נאך דא ? שבודאי צריך לברוח ושאלתיו מדוע לא אמר בפ"י ? והסביר לי כ"כ הרבה שמעתי מאבינו ע"ה בשבח ארץ ישראל , בקדושת ארץ ישראל כ"כ חיבב והשתוקק על א"י אינני יכול לומר ולצוות ליהודי לצאת מארץ ישראל אבל ודאי שאחזתי שיברח נו אני גם שמעתי על ארץ ישראל אבל לא כ"כ הרבה כמו אחי הלב שמחה, א"כ יכולני לומר לך בפה מלא פאר געזונט אהייט.

בחומש סעודה של הרבי הלב שמחה אצל השפ"א ישב לו הבית ישראל מתחת השולחן והלב שמחה אמר קצת לאט הנוסח , אמר לו הבית ישראל שהיה פריגער קצ'קעא רידך , והתגלגלו יחד במריבה ונגמר כל הסיפור.

ב' אנשים נכנסו לשאול על שידוך , ולשניהם ענה אד"ש באותו לשון יעזור ה' שתלכו בדרך הישרה , ולא ידעו אם התשובה חיובי לגמור או לא ? ושלחו הרבנית תליט"א לשאול וענה אד"ש ודאי התכוונתי לחיובי וכך ענה שאינו עונה אלא מה ששמים לו בפה , ואח"כ כשנכנסו המחנותים שהולכים לגמור ברכם שוב באותו לשון יעזור ה' שתלכו בדרך הישרה.

נכנס אברך לספר שקנו אנשים דירות מיד עזרא באשדוד ועכשיו מבקשים עוד 51 אלף דולר , אד"ש אמר שאסור לתת להם וצריך להקים ועדה לברר מדוע , ושלא יתנו עד שידעו בבירור שחסר הכסף , ושאל הנ"ל אם מרשה לו אד"ש לפרסם בשמו ? וענה שכן , אח"כ שלח ר' אשר אנשים שלו מיד עזרא להסביר הענין לאד"ש , ואד"ש הסביר להם הכל והראה להם שיודע יותר טוב מהם , וכשנכנס אותו אברך שוב אמר לו אד"ש הם לא יודעים מה שהם מדברים , בתחלה לא רציתי להתערב היות ויש לבני י.מ. גם דירה שם ויאמרו נגיעות , אבל כואב לי כ"כ הרבה אנשים יפסדו שם כסף ושלא בצדק , לא צריך לוותר וצריך לבדוק הדבר עד הסוף לקחת עורך דין ואם לא ירצו שאף א' לא ישלם.

אברך קצת מודרני שלח את הרי"ם לשאול את הבית ישראל כמה צריך להיות המרחק בין המטות ? ענה הבית ישראל מה הנ"מ בדיוק העיקר שיהיה בכזה מרחק שלא יוכל לתרץ פשוט בטעות נפלתי שם.

אד"ש סיפר להרי"ם על נסיעה שלו עם הבית ישראל למירון ואמר בדרך הרבה ווארטער גם לומדישע , וזוכר כשהגיע איך שנכנס לקבר הרשב"י והיה פניו פני להבה לא מעלמא הדין.

י.מ. סלר סיפר שהתווכח פעם עם הלב שמחה שילבש סוודר שהיה קר בחוץ והלב שמחה לא רצה , בסוף לקח ובחזור בא לשימוש שנהיה מאוד קר , כשנכנסו לבית אמר לו הלב שמחה נו בדיעבד צדקת בחזור היה קר אחי ר' מאיר נהג תמיד לומר הפתגם בדיעבד איז אגוטע ברודער.

ובפעם אחרת שהתעקש הרבי שלא ללבוש הסוודר ומאוד הצטנן אמר כתוב "צינים ופחים בדרך עיקש " שהיתי עקשן ולא נעתרתי לבקשה ללבוש סוודר והצטננתי.

י. שניידר הכין חומר גדול על הרה"ק ר' נחמילה זצ"ל ויצא יותר גדול מהחידושים , כמה ימים לפני ההדפסה קרא לו הלב שמחה ואמר רצוני שתקצץ מהסיפורים הרבה , צריך שיהיה יותר קטן מהספר עצמו אין זה כבוד שמהחידושים שלו בתורה יש כ"כ קצת ומתולדותיו יהיה ספר עב , ואמר י. שניידר למוהרי"א שחושב שבקיצור מפעלו בחיו יש גם פחיתות כבוד , ומהתורה הרי כולם יודעים שנאבד , ומו' רי"א שאל ע"כ את הלב שמחה וענה לו אביו אי הפוך כבוד חמי לא יגרע שכולם יודעים שהיה גדול ומפעל חיו גדול אולי כבודו של הסופר זה לא צריך אני לדאוג !

אד"ש אמר להרי"ם על אברך שהוזכר בקו"פ בשם א' יש לו ב' שמות הוא היה אצלי ב' פעמים וזוכר אני שמו מהקויעטל.

אד"ש אמר להרי"ם לפעמים מפריע לי סיפוריו של מ. גרליץ בהמודיע הכל יוצא מהאמת היה סיפור על הרבי ר' זושא שהגיע לעיר עם מרכבתו וקהל חסידיו , איזה מרכבה ? איזה חסידים ? הרבי ר' זושא היה עני וכאברך פשוט כביכול כסבך האדמו"ר מטולנא שפל ברך ועניו אז מה צריך לשנות צורתו מהאמת.

בחור נכנס לקו"פ שמציעים לו להיות קומאדנט גדול בישיבה גדולה ואמרו לו שהעיקר להחדיר לבחורים שבסולם הערכים צריך להיות אצל בחור החברה לפני הכל ואפי' לפני כיבוד הורים , והוא עצמו אינו כ"כ מסכים עם זה ושואל אם זה נכון ? ואם לקחת החברה ? ענהו אד"ש תעזוב את כולם , תלך לר' איצה וינברג תתיעץ איתו ומה שיגיד לך תעשה.

אד"ש ביקש מהרי"ם לעבור על רשימות האיחוד לשנה הבאה והיה ב' ישיבות עם רישום מאוד קטן וציוהו אד"ש ליסוע לשם בשליחותו לספר להם המספר הקטן של הבחורים ולטעון שזה מחדל חינוכי של הצוות ולתת להם עצות לשיפור הישיבה כדי שלא ישנה הדבר בשנה הבאה ויוכיחו עצמם ברישום הבא.

אח"כ אמר בהרהור חושבני תמיד מי יתן לי לתת בלב המשגיחים הדרך הנכונה ללכת בשביל הזהב בחינוך , אידשקייט נושא חשוב מאוד הוא , כתוב על חטא שחטאנו לפניך בביטול תורה אחי הלב שמחה מביא בעבירות חמורות שהם מבטלים תורה , אפשר ללמוד ודברים מכוערים ווישען אופ דתורה , וזה חשוב מאוד להשגיח ע"ז בגיל צעיר היצה"ר אליהם , בטובות לבד קשה צריך קצת משטר מתח אבל זה לבד גם לא טוב היות ובחור שמקבל רק הקשה והמתח כשיפול יתיאש ויותר לא ירצה לחזור ואז אנחנו מאבדים נפש יקרה ובשביל

להחזיק בחור שנפל שירצה לקום ולהמשיך צריך דרך השניה קירוב אהבה בנוח אבל זה לבד גם לא טוב, ומי יתן והיו הם יודעים לגשר ולפסוע בין שניהם להחזיק הבחורים שביל הזהב צריך כאן.

פעם נסע הבית ישראל יחד עם אחיו האד"ש ויהודי בשם חיים טייטל ובאמצע הדרך בדרך הלצה אמר אד"ש לח.ט. מה צריך אתה שניהם גם חיים וגם טייטל הרי הגימטריא שלהם שווה וזה כפילות מספיק לך או חיים או טייטל (חיים = 86, טייטל = 86) נעלב אותו ח.ט. והלשין לבית ישראל שאחיו צוחק עליו, פנה הבית ישראל ואמר אתה הרי יודע טוב גימטריות תעשה לו מהר גימטריא טובה, ענה אד"ש על אתר חיים טייטל ביחד בגימטריא ממון (ממון = 631, חיים טייטל = 631).

הרב נתן לובארט נהג לומר אדם שיש לו תאווה אל ישברה, אם ישברה יהיה לו שנים ומה הועיל, צריך לקחת התאווה ולתקנה לנצלה לדברים טובים שבכל דבר יש דבר טוב.

אד"ש התעניין אצל הרי"ם על הגמ' שעושה בעבור א. בוך אם מוצא חידושים שלו הראויים לבוא על הכתב? והוסיף לו גם העין יעקב שיוציא משם וכו'.

הרי"ם אמר דבר א' ממה שכתוב שם הגמ' מספרת באריכות ובדיוק עבירתה של ערפה ומאי נ"מ לנו? אלא רצתה הגמ' לרמז לנו למוד גדול שאבר שעושה מצוה נמשך בו אור גדול ומושך אותו אור להמשיך לעשות מצוות ומעשים טובים, אבר שח"ו עושה עבירה נמשך עליו חושך וטומאה ומושכת אותו לדבר עבירה, הדבר הראשון שעשתה ערפה שלא כדבעי שהפנתה עורף לנעמי ולכן המשיכה לעשות דברים מאוסים בערפה, וזה לנו לימוד שח"ו אדם שנכשל בכל עבירה שהיא שיראה לעשות באותו אבר שנכשל הרבה מעשים טובים שח"ו עבירה זו לא תמשוך האבר לרע.

הרי"ם שאל אם להכניס בשולי הגליון ווארט שהיה כתוב שם במסכת סוטה שבעלה בא עליה בדרך ר"ת של שבעלה - ברוך ה' שמסר עולמו לשומרים ומוזר שם מאוד הווארט, אמר אד"ש שלא צריך שאינו פשט רק ר"ת, ולפני שיצא אמר אד"ש סאיז אַ שיינר זאך ס'שטימט דאך דר"ת, כדאי כן לשים.

יום א' כ"ה אייר היה הרי"ם לפנה"צ הרבה זמן ובתוך הדברים שאלו אד"ש מה נשמע אם הסבא טולנא? וענה הרי"ם שצריך עוד חיזוק בענין הבריאות אבל בכח הרצון שלו מתגבר יש לו רצון חזק. אד"ש ענה בודאי ובודאי יש לו רצון חזק וזה עוזר אבל חושבני שברצון לבד לא היה מצליח להגיע בגיל זה לכל מה שעושה יש כאן גם הרבה רבשיע כוחות וזה הכח שלו, דהייבשטער וועט אהיים העלפין כסדר אזוי. אמן!

יום ב' כ"ו אייר נסע אד"ש בבוקר מוקדם עם הרי"ם לב"ב, לרופא עיניים, לחתנו, להרב ש"ך, קטעים שונים מהדרך מפי הרי"ם.

1. כשירד אד"ש למכונת אחז בידו ספר הק' שערי קדושה להרח"ו, נכנס לאוהל של הא"א ואמר מתוך הספר, אח"כ במכונת פתח הספר.

הרי"ם הציץ לראות גודל האותיות.

אד"ש רוצה הנך ללמוד בספר שערי קדושה?

הרי"ם לא, מסתכל אני רק בגודל האותיות אולי צריך ספר יותר גדול. **אד"ש** הקריא מתוך הספר בקול הכעס היא מדה מגונה מאוד ואפי' כשזה לבני ביתו ויכול להפריע לקבל רוח הקודש, וכך היה גם בתחילת הדרך בחזור.

2. **אד"ש** ביקש מהרי"ם להסתכל בעיניו לראות אם אין ח"ו דלקת.

הרי"ם הסתכל ואמר שב"ה אין, רק רואים קצת עיפות בעיניים.

אד"ש כן , אני ישן קצת מאוד , במוצאי ש"ק האחרון ישנתי אולי כשעה אחת יש לי דאגות , נכנסים אנשים עם צרות גדולות , וצריך לעזור להם.

הרי"ם אולי כדי שהרבי יתחיל לקחת כדורי שינה בצורה מבוקרת ?

אד"ש תחלה דיבר על הכדורים מה הם ומה התועלת שלהם , ואמר חושבני בכלל כתוב צריך שיחלה עצמו עליו , מי אמר שזה לא חלק מהתפקיד שאצטער שלא אוכל לישון ועי"ז יתרפא המזכיר מצרתו חושבני שאסור לי לעשות פעולות שאישן יותר טוב , הפוך כך אקיים אם ת"ח הוא צריך שיחלה עצמו עליו ויעזור להם ה' מצרותיהם.

הרי"ם אומרים שצדיקים פועלים בשנתם הרבה , מסופר על האריז"ל שישן כמה שעות והתפלא תלמידו ואמר לו אח"כ שפעל הרבה בשינה ומהסתם הכוונה לשנה טובה , ויש מקשים שבגמ' כתוב שר' יוסף קרא תגר על אביו שישן עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך מדוע א"א לתרץ שעשה דברים גדולים בשנתו כהאריז"ל ?

אד"ש אינני אוהב סוג שאלות כאלו יש בזה דברים גדולים , בכלל נשמות אחרות , סוג דברים אחרים , לערבב תנאים ואמוראים עם דורות אח"כ , איני נכנס לגדולתם שכולם היו גדולים אבל להעתיק דבר אחד מדורות אחרים זה לא.

3. **אד"ש** הרחיב הדיבור בענין ממלכת רוזין על כל אדמוריה מהראשון ר' ישראל זי"ע וכל המסתעף בידיעה עצומה במשפחלוגיה דשם , והוסיף מספרים שהיין בקידוש אצל א' מהאדמורי"ם דשם עשה ממש קאכן בשעת הקידוש והיה לפלא , שמעת מזה ?

הרי"ם מובא בספר ששאלו ע"כ לצדיק אחד ואישר הדבר , וכן אבא של סבי האדמו"ר ר' דוד מרדכי מטולנא היה פעם אצלו ובדק לפני הקידוש את הכוס מכל צדדיו אולי טמון שם דבר מה , וכן את היין , ואח"כ הסתכל חזק על היין בשעת הקידוש וראה שממש מעלה בועות רתיחה , והסבא מוסיף שהיה קצת פחד לבדוק משום שהיה מטיל אימה אבל אביו לא היה בטלן ובדק.

אד"ש הוא אומר על אביו שלא היה בטלן , סבך שליט"א גם לא בטלן , רחוק מזה.

הרי"ם מובא גם ששאלו לצדיק שהיה שם אם ראה שהיין עושה קאכן ? וענה על היין אינני יודע שלא הסתכלתי אבל בטוח לי שהוא עצמו עשה קאכן מאוד בקידוש שעליו הסתכלתי.

אד"ש עלי גם יכול אני לומר כך , אבל להיפך , אני עצמי כקדש עומד סתם ועושה קידוש , אבל היין אוהו עושה קאכן , ובחיוך פשוט מקדש אני על מיץ ענבים מוגז.

הרי"ם אנחנו מאמינים ויודעים האמת שאפשר לעמוד סתם אבל בפנים יוקדת אש.

אד"ש קצת הרצין ואמר כן אמרתי בשמועס וזה אמת נדב ואביהו מתו היות ולא ציוס הקב"ה ובכל מצוה צריך האדם להשקיע מס"נ עד כדי כך שנשמתו תעלה למעלה ורק בכח הציוי חוזר אליו נשמתו והם שלא היה להם ציוי נפטרו , ובאהרן הכהן היה כך באמת בכל דבר ודבר שעשה ואש המזבח תוקד בו בכהן שמסר נפשו בכל מצוה וחי רק מכח הציוי שהקב"ה החזיר לו נשמתו , ואש המזבח תוקד בו.

4. **אד"ש** חשבתי מכבר , סיפור יכול לבוא בגמ' וכדומה , אבל במשניות כל סיפור צריך תלמוד , רבי הק' הרי עשה משניות כחומש ומדיקים כל מילה בדבריו ולדגומא הביא ב' משניות.

א' במשנה הראשונה בברכות מעשה ובאו בניו מבית המשתה וכו'. 1. מה רוצה התנא להשמיענו בסיפור זה א"א לכתוב ההלכה בלי סיפור?

2. מה צריכים לבייש בני ר"ג שעברו חצות ולא קראו ק"ש ?

3. מה הבעי' ללכת לבית המשתה וכן להתפלל היום אין חתונות ? לא מתפללים מעריב מה היתה שם הבעי' ?

ונראה לי להסביר בני ר"ג לא הלכו סתם לכל חתונה , (אני היתי רץ לכל חתונה הם לא היו ריקים כמוני) אלא היו שם שושבינים של החתן , ולכן לא קראו ק"ש מצד ההלכה חתן וכל שושביניו פטורין מקריאת שמע , ושאלתם הייתה שהרי ק"ש זה לא רק קבלת עומ"ש בשעת

הקריאה ותו לא זה מועיל לכל היום להיות כפוף תחת עול מלכות שמים ולכן קוראים פעמיים ביום ק"ש של בוקר מועיל לכל היום וק"ש של מעריב מועיל לכל הלילה, וזה הייתה שאלתם האם הפטור עוזר להיות כפוף בעול מלכות שמים לכל הלילה גם כשנגמר הפטור או שעוזר רק לשעת הפטור אבל לאחר מכן צריך לקרוא? וע"ז ענה להם ר"ג צריכים אתם לקרוא שיהודי צריך להיות תחת עומ"ש וכשנגמר הפטור צריך מיד לקרוא קריאת שמע.

ב' במסכת מכות כתוב אמא של כה"ג היו מספקין להם מזון ומים שלא יתפללו על בניהם שימותו, חושבני שלבוא מירושלים עד ערי מקלט שהיה בחברון היה מאוד קשה, ומן הסתם אמו של כה"ג גרה בירושלים ליד בנה, ולהסחב עם מים ומזון זה טירחה וזמן בשביל מה היה צריך כל זה הרי היה לה קצת צדקות וקצת מילה בשמים ולמה שלא יספיק שתלך לבית המקדש ותתפלל שלא יתקבלו תפלות הרוצחים על בנה ודי, שהרי אם תפילת הרוצחים חוששים שיתקבל תפילתה בודאי תתקבל? ועוד צריך להבין מדוע דווקא אמא של כה"ג ולא אבא? אלא מלמדתנו המשנה שאמא של כה"ג זה לא דבר פשוט אם זה לשון רחמים היא צריכה להרבות ברחמים וזה חלק מהתפקיד שבנה מקריב קורבנות ועובד העבודה והיא עושה פעולות של חסד ורחמים ע"י שמביאה להם מזון ומים אפי' לאנשים פשוטים כרוצחים.

5. כשהגיעו לב"ב ראו מהחלון אברך חסיד גור עומד לתומו ברמזור חליפה פתוחה וכרסו הולכת לפניו, פתאום שם לב במכוניתו של אד"ש וישר סגר החליפה, אד"ש מילמל לעצמו, שמנת, עבית, כיסית, והראה בידו שסגר החליפה.

6. היה אצל הרב ש"ך אד"ש אמר שלא עלתה על ליבו כלל להכנס לקואליציה, "הלא משנאך ה' אשנא ומתקוממך אתקוטט" ולא צריך להאזין למה שאומרים כלי התקשורת, זה ביצה שלא נולדה וגם התרנגולת שצריכה להטיל הביצה לא נולדה ולא יעשה דבר בלא להתייעץ עם הראש הישיבה ושלא צריך להתרגש מדברי התקשורת שאוהבים לומר דברים לא נכונים, הרב ש"ך הודה מאוד ואמר שהרבי מחייו ממש בדברים אלו וביקש שיצאו מהחדר שרוצה לדבר ביחידות, כן ביקשו אד"ש לסמוך ידיו על מנהל חדש בחינוך העצמאי ר"מ לוריא.

הרי"ם לא עלה ונשאר במכונית וכשירד אד"ש אמר לו מי למדך לעשות כאלו דברים חכמים! והוסיף הרב ש"ך רצה ללוותי, לא הסכמתי אם היה מלווה היתה נשאר כאן עוד שעה. אד"ש רצה שיקחו את הרי"ם בנתיים לדירתו בי. הלוי ואמר הרי"ם שלא צריך ויכול ליסוע לבד חזרה לירושלים, אמר אד"ש ומה אני יעשה ועם מי אפטפט בדרך, הרי"ם אמר שלא צריך הדירה ויכול להשאר במכונית.

וכשעלה לחתנו ר' דב ליפל הוציא הרי"ם מחברת לכתוב, ושאלו אד"ש מה זה נייע חידושים? וענה מה ששמעתי כאן, ושאל אד"ש אני יוכל לראות את זה אחר כך? וענה כן.

7. אד"ש מה דעתך על גרפולוגיה יש כאלו שרואים בזה תכונות האדם? הרי"ם עסקתי בזה קצת, והגעתי למסקנא שיכולים לראות אבל לא ממש את כל תכונות האדם, הרוגזבר מביא רא"י מהגמ' שאין בזה כלום הגמ' אומרת בג' דברים אדם ניכר בכוסו, בכיסו, ובכעסו, מדוע לא כתוב גם בכתב ידו? סימן שלא יכולים להכיר האדם מכתב ידו, אבל אני אמר הרי"ם חושב שהרא"י לא רא"י משום ששם הכוונה שכל אדם יכול להכיר מה שאין כן גרפולוגיה צריך להיות מומחה.

אד"ש הסכים עם הדחיה ואמר שרואים גם שיש חכמת היד וחכמת הפרצוף. הרי"ם היה לי בזה סיפור מענין היה לי חבר בתיכון בשם משפחה מאוד מיוחסת. אד"ש כן קראתי על המשפחה הזו היא הייתה משפחת רבנים כ - 002 שנה אפי' שרב א' מהם השתמד אבל הם היו משפחה חשובה.

הרי"ם ולחברי הנ"ל היה סבא שהיה גרפולוג גדול ועסק בזה בזמנו כ - 71 שנה והביאו אותו לדרוש בנושא בישיבתנו , הוא הראה בזה דברים גדולים ולפי שני מילים היה אומר זה נמוך זה גבוה וכדומה , ושאלתיו אם היתי מביא לו כתב יד של מישהו והיה רואה בזה שאותו אדם רוצה אם היה פוסק לו גזר דין מוות בלי דין תורה שצריך דווקא עדים , וענה שכן שהיה פוסק דין מוות , הבאנו לו מכתב מהחפץ חיים הסתכל בכתב יד ואמר שהאדם שכתבו היה מושחת במדותיו , וכשגלו אזנו שהח"ח כתב המכתב הזדעזע ואמר ששנים עובד בזה ותמיד כוון לאמת ופלא בעיניו שטעה והיה ממש עצוב ושביר מסופר זה.

אד"ש אני דווקא אוהב מחכמה זאת , יש בזה מן האמת , הסיפור מהח"ח פלא בעיני, הח"ח היה שלם במדותיו בר לבב אתה רואה את המכתב מאבי צריך אני להרהר בדבר לחפש לזה תשובה.

שמעתי על הח"ח שפעם בא אליו שליח מישיבה פלונית ומאוד כיבדו האכילו והשקו וכו' הכנסת אורחים כדבעי , לפני שעזב ביקש מכתב המלצה מהח"ח על ישיבתו והסכים הח"ח לכתוב אבל הנ"ל רצה שיכתוב שישיבתו הישיבה הטובה ביותר , אמר לו הח"ח בתקיפות את אמתחת כספי לא אתן , שגם לו היה ישיבה ולזה לא יכול להסכים לכתוב להנ"ל שישיבתו יותר טובה משל הח"ח , רואים כאן קצת נוקשות אבל זו נוקשות טובה ונכונה ורואיה לשבח ואין בזה שחיתות המדות.

א"א לתרץ כהסיפור במשה רבינו ע"ה באור פני משה , שעל הכתב צריך לראות מה האדם עכשיו ואחרי שעובד על עצמו צריך לראות בכתב עדינות ולא שיחתות המידות.

עצם עיניו הק' ואחרי הרהור קצר אמר חושבני שיש לי תירוץ על כך , זכור לך אולי מה היה כתוב במכתב הנ"ל ?

הרי"ם חושבני שהיה מכתב המלצה על מישהו מסוים.

אד"ש זה התירוץ שדרך הכתב יודעים התכונות זה רק בכתב שמביע רגשי הלב השראת הנפש שהכותב מעביר רשמי ליבו דרך היד בכתובה וזה בכתובה נורמלית , והח"ח שכתב מכתב זה אולי לא רצה לכתוב המכתב והיה כפוי בשעת הכתיבה , לא עם אקדח מול הראש , אבל נודניק שרצה שוב ושוב , לא חסרים נודניקים מכירים אני גם הרבה , ולכן בכתב זה לא היה ניתן להבחין מידותיו , אבל אין זה סתירה לחכמה עצמה כשכותב ביחד עם הלב.

הרי"ם יש קושיא מדוע פסול הממזר לכתוב ס"ת יכולים לשומרו שיכתוב לא יבוא ממזר בקהל ה' ? יש שמתרצים שלא יכוון ב - ה' לשמה , ואולי לפי"ז יהיה תירוץ.

אד"ש סיים כן , נראה לי נכון שהיות ולא יכתוב בכל כוונת ליבו לא יהיה הוא הכותב ויחסר באמת אדם שכותב שרק היד כתבה ולא הוא.

אד"ש בקויעטל גם רואים הרבה , אין זה חכמת גרפולוגיה ח"ו , שמעתי מחסיד ישיש שפעם קרא הרבי ר' העינך מאלכסנדר לסבי השפ"א זצ"ל ואמר לו ברצוני ללמדך סוד קריאת הקויעטל , הוציא לו קויעטל שכתב פלוני בן אסתר עם ג' טעויות ע' במקום א' , ש' במקום ס' , ט' במקום ת' , עשטר , ואמר לו אם כולם הסתדר אותו פלוני רק ה - ר' נשאר מיט דער ר' דרשע האט אהר נישט העצה גיגעבן. אינני יודע סוד הקויעטלך אבל יכול אני לומר שהטעויות הנכנסות אצלי הם הרבה ונוראות לא יודעים לכתוב , אולי אפשר לסנגר הם מאוד מתרגשים בשעה שכותבים הקויעטל.

אד"ש סיים אנכי נפשי כתבת יהבת.

אד"ש מענין לענין , היתי פעם בטורונטו ביקור אצל הרב פרייס וסיפר לי בזמן המלחמה היה במרתפס גוי אמן מיוחד שידע לצייר ע"פ כתב יד בלא להכיר ולראות את האדם שמצייר , הבאתי לו כתב יד של הא"א ותמונה מעתון ישן שראו רק קצת ממצחו של הא"א ולא יכל לראות בזה כלום , וישב סגור כ - 4 שבעות וצייר את הא"א לפי כתב יד , הוא הראני הציור נרתעתי לאחורי עוד לא ראיתי ציור כל כך מוצלח של אבי זה היה ממש אבי , ממש יצאתי מהכלים עד כמה חכמה זו יכולה להגיע שדרך הכתב יד ידע לצייר כמובן שלא רצה לתת לי אפי' לצלם את הציור ורואים כמה שיש בכל זה מהאמת , חכמה בגויים תאמין.

8. **אד"ש** זכורני שהיתי ילד התקשתי בכתיבה באותיות מסוימות וציוני אבי לעשות תרגילים בכתיבה, ישבתי פעם וכתבתי אות ל' הרבה דיקתי שירד יפה הרגל העליונה של הל' ולפתע שמתי לב שעומדים מאחורי הסתובבתי וראיתי את אבי ואמי, ואבי אמר לי דצאייט איז דאך זייער טייער! היה אכפת לי ואמרתי לאבי הרי אבא ציוני לעשות התרגילים, אבי אמר של התכוון כלום ואני יכול להמשיך, והקשבתי ושמעתי שאבי אומר לאמי בשקט, איך מאך אשטקעלה (שלא גומר ה-ל' יפה בסיבוב אלא גומרו ישר כמקל) עשיתי פעם חשבון במכתב אחד אני מרויח רבע דקה.

9. **אד"ש** הרבי מטשורקוב זצ"ל היה ביקור אצל אבי זצ"ל וכיבדו מאוד, וללוותו לא יצא וביקשתי רשות ללוותו ובחוף אמר ווארט ההבדל בין בעל עבירה לבר מצוה, שלגבי מצוות נחשבים אנחנו כבנים שלא מתפרדים מהוריהם לגמרי ותמיד קשורים אנחנו למצוה, משא"כ לעבירה איננו בנים שיכולים להפרד מזה ע"י תשובה ולכן נקראים בעל עבירה כמו שבעל יכול לעזוב אשתו ע"י גט כך אנו יכולים להפרד מהעבירה ע"י תשובה, היתי ילד קטן והתביישתי לדבר במקום גדולים אבל היה קשה לי ושאלתי בקול הרי אומרים בעל תשובה? הטשורקובער חיך ושאל מי הילד הזה? ואמרו לו בנו הקטן של הרבי, הוא לא ענה והלך. עמד שם חסיד ישיש וענה לי בעל תשובה בכל זאת מגיע מעבירה ועד שלא יעיד עליו יודע תעלומות יכול ח"ו עדיין לחזור לסורו ואינו נחשב כבן.

10. **אד"ש** זכורני בשכונת ימין משה הלכנו לטייל אם האבא הא"א זצ"ל אחי הלב שמחה בצד ימינו ואני בצד שמאלו ולמולנו הגיע יהודי מצוחצח נמוך קומה עניבה יפה, שעון זהב הלך מדודות ישר, והיה נראה לי כאחד מגדולי הליטאים, וכשקרב לאבי נתנו יד אחד לשני אבי נענע לו בראשו ברוב חשיבות לא דיברו מאום והלך, אחי לחש באזני אבי זה הרבי מהושעטין שאומרים עליו דברים גדולים.

הרי"ם הוא היה נכד ראשון של ר' ישראל מרוזין.

אד"ש חבל שלא ידעתי שהוא ממש נכד של הרוזינער היתי מסתובב לכה"פ שוב לראותו את צורת פניו, ר' שלמה שרייבר ז"ל היה חסיד גדול של הושעטין זכורני שסיפר לי לפרטי פרטים מהנעשה שם, ידע בדיוק כמה זמן מתפלל רבו תפלת י"ח כמה דקות לוקח לו עד אתה חונן וכמה זמן עד תפלת כל פה, בנו ישראל צריך עכשיו ישועה גדולה.

11. **אד"ש** זכורני שהיתי ילד קטן קראתי ק"ש על המיטה ממש כפשוטו, תמיד עקבתי אחרי אבי וראיתי שאינו עושה כן אלא בחדרו קורא כרגיל ורק אח"כ נכנס למיטה לישון, שאלתיו ע"כ, וענה לי איך אפשר על המיטה צריך הכנה גרטל כובע וכ"ז לא יכול להעשות במיטה, שאלתי אבל כתוב בפירוש בסידור ק"ש שעל המיטה? השבני אבי קוראים ק"ש ואח"כ לוקחים הקריאת שמע על המיטה מלייגט זעך שלופען מיט דיק"ש - עול מלכות שמים.

21. **הרי"ם** ר"ש גולדשטוף חתן הרב מטשבעין סיפר לי שאבי חותנו הכוכב מיעקב היה חסיד הושעטין והיה שם אימה יתרה ופעם בעריכת השולחן ציוהו לשבת ולא היה ספסל ועשה עצמו כיושב למעלה משעה ולא אמר מילה מרוב פחד.

אד"ש אינני יודע אם היה כזה סיפור אצל אבי אבל גם היה אצלו פחד גדול, אצל אחי הבית ישראל היה פחד שהטיל ועשה הוא עצמו שהיה הדור צריך כך להבנות, אצל אבי ז"ל היה פחד מיראת הכבוד בלא שעשה משהו מיוחד כדי שישירה פחד, זכורני בטיש המתח, כל תזווזת עין ממנו גרמה לרעד וכולם הסתכלו במעשיו.

היה אצל אבי ב' כיבודים מיוחדים שעשה.

1. לתת מכוסו לשנות לחיים וקראו לזה בחצר פלוני קיבל בכר.
2. כשלא בירך בעצמו ברכת המזון וכיבד מישהו אחר לברך, פלוני קיבל דאס בענטשין.

היה חסיד גדול בגור הרב מניישטט חשוב מאוד היה בחצר גור וכן אצל אבי , פעם היה בשבת וקיבל בענטשין ודיברו על כך ימים רבים , ופעם שניה שבא לשבת קיבל ה-בכר וגם על כך דיברו ימים רבים , ובפעם השניה שקיבל שמע אד"ש את הא"א לומר בלחש פעם אחת פעמים פעם שלשית לא אני אוהב חזקה.

זוכר אני טוב הגרטצקע שהיה שבת אחת שבאו לגור ג' אורחים חשובים :

1. בנו של ר"מ מפאבניץ שנהיה רב בפאבניץ לאחר שאביו ר"מ נהיה רב בקאליש.
2. חתנו של ר"ש יוסקוביץ ר' י.ד. מאמשינוב אחרי פטירתו של אביו ר' יוסלה היה הוא לאדמו"ר והיה בשבוע הראשון שניהן כאדמו"ר בא נסיעה לסבו הא"א.
3. הרב מניישטט.

היה מתח גדול מי מבין ה - ג' אלו יקבל הכיבוד , את חטאי אני מזכיר היום תמיד עקבתי אחרי התורה שאמר אבי בטיש , ובשבת זו היה בראשי רק מה יהיה עם הכיבודים , פעם היה אבי עורך ג' שולחנות אבל באותו שבת היה רק א' ולכן המתח היה גדול שרק שנים יכלו לקבל , יכלו למשש המתח באויר , באמצע הטיש ניסה ר' יצחק מאיר ב"ר משה בצלאל לומר לאבי שנמצא כאן הרב מניישטט וצריך לתת לו א' מהכיבודים אבי לא ענה כלום , בסופו של דבר קיבלו ב' נכדיו א' הבנטשין וא' הבכר , והרב הנ"ל לא קיבל כלום , כשנכנסתי אח"כ לדירה שאלני גיסי הגדול הרי"ס אלתר מה מדברים בביהמ"ד ? אמרתי לו שאומרים בהלצה שכדאי להרב מניישטט לבוא שוב נסיעה שבטח יקבל א' מהכיבודים לפיצוי מעל ומעבר לנורמלי , אמר לי גיסי הנך זוכר שבפעם הב' שכיבד אביך להרב הנ"ל לחש לעצמו איך האב נישט ליב קאיין חזקה ונזכרתי שבאמת כך אמר , אמר גיסי במלא העוז והאמונה תדע לך יקירי כלל בחיך מילה אחת מאביך הגדול לא נופלת ריקם ואם אמר שלא יהיה כאן חזקה לא ישנה , ולא יתן שוב כיבוד להרב הנ"ל ואם באמת יצטרך בואו לכיבוד הוא לא יבוא לכאן יותר ! וכן היה שהיתה נסיעתו האחרונה באותו שבת ו - 4 שבעות לאחר מכן נפטר.

31. **אד"ש** זכורני בענין גיסי ר"ש יוסקוביץ שרצה מאוד שחתנו ר' יעקב דוד יעבור לגור באמשינוב אחרי פטירת אביו ולא היתה נוחה דעתו של אבי הא"א מזה ואחז שישאר בעירו וחפש ר"ש אמתלאות לסיבה שיעבור , פעם טען לאבי שכדאי שיעבור משום שאולי יעשו שם רבי אחר וכשירצה לבוא על קברי אבות ביארציט לא יניחו לו , אמר לו אבי והצביע עלי שעמדתי בקצה החדר , אם בעי' שכזאת יכול גם בני הקטן להסתדר.

41. **אד"ש** חושב אני לפעמים בגדולת אבותי אבי האמרי אמת , סבי השפת אמת תוקף אותי פחד כאלו אנשים גדולים , ומי אני ומה אני.

הרי"ס סבי שליט"א אומר על הרבי שרואה כאן דברים גדולים.

אד"ש מה כוונתו על מופתים , זה אינו דבר גדול , אומרים החסידים שבפשיסחה התגלגלו מופתים מתחת השולחנות ואף אחד לא התכופף להרימם רק ר' יעקב אריה מרדזמין שהיה קצת תמים נהיה לבעל מופת גדול.

הרי"ס סבי שליט"א מתכוון לדברים גדולים שצדיקים לוקחים על עצמם , ונקט דוגמא שאד"ש לקח ע"ע ענין מסובך , הסבא מספר שהיה חסיד של ר' דודל טולנא חתן אצל חסיד מסדיגורא , ושאל את רבו ר' דודל אם יכול ליתן התנור שבביתו משום שתופס מקום , וענהו שכן על אחריותו , וכששמע מזה השווער שלו נסע לשאול את רבו מסדיגורא , וענה שאסור ככתוב בצואת ר"י החסיד , ונהיה מחלוקת גדולה מזה זה אומר רבי אמר כך וזה אומר רבי אמר כך , ונסע החסיד טולנא שוב לרבו לשאול מה לעשות שזה ענין של שלום בית ? אמר לו ר' דודל בעוד ימים אחדים אני אפגוש את האדמו"ר מסדיגורא בחתונה ואשאל אותו ע"כ , וכשנפגשו שאלו וענה שאמר שאסור ככתוב בצואת ר"י החסיד , שאלו ר"ד טולנא אני שואל אותך בשביל לומר לאותו יהודי שבא לשאול מה שכתוב בצואת ר"י החסיד

הוא ל"צ אותך זה הוא יודע לבד ובשביל זה אנחנו לא יושבים על הכסא אנחנו יושבים על הכסא לקחת על עצמינו במסירות נפש שמה שצריך ח"ו להיות יהיה על ראשנו !

אד"ש נהנה מאוד מהסיפור , והוסיף כן בצואת ר"י החסיד כתוב הרבה דברים שאפשר להקל בהם , זכורני סיפור משידוך שבא לפני הבית ישראל כלה וחמותה אותו השם וענה שאפשר לעשות השידוך ואין מה לחשוש והתירוץ היה שיש לאמא שתי שמות , וראה שהשואל לא כ"כ מרוצה וחקרו מדוע נפלו פניו ? וגילה שכבר שאל את הרה"ק ר"א מבלז וציווהו לא לעשות שידוך כזה שהוא נגד צואת ר"י החסיד , אמר הבית ישראל טיפש מדוע אמרת לי בשמו עם צואת ר"י החסיד היתי מסתדר אם הבלזר רב אני לא יכול להסתדר ושלא תעשה השידוך.

והסביר אד"ש שבצואה כתב דברים כללים ותמיד אפשר לשנות ולתרוץ אבל כאן שאמר הבלזר רב על סיפור מסוים בזה לא יכולים לתרוץ.

זכורני שאימי הרבנית שאלה על השידוך בשבילי שקראו לה פיגא מינטשא ולאשתי קוראים ציפורה פיגא ? וענה אבי ז"ל די הייסט דאך רעבצין , ועשו השידוך.

במשפחתי יש הרבה שידוכים שנעשו שלא ע"פ צואת ר"י החסיד , שם אבי כשם מחותנו , השווער שלי , שמי כשם גיסי.

הרי"ם אולי אותו תירוץ שאמר הא"א להרבנית שקוראים לה לא בשמה כן אצל הרבי אם גיסו שלרבי לא קוראים בשמו אלא רבי.

אד"ש בחיך ע"ש העתיד אולי היה לו רוה"ק הרי אף פעם לא כעס . לל.הינה יש גם חתן אריה אלתר גיסי ולו עצמו יש חתן י.א.רפפורט אולי אצלו יש כן תירוץ שקוראים לו בדידי הוא עובדא (הוציא ספר שכתוב שם הרבה בדידי הוא עובדא).

51. **אד"ש** ר' קופל זילברברג עבר ניתוח לב מהראשונים בארץ ובאו לומר לי שהוא מאוד עצוב ומדוכדך ובוכה כל היום , באתי לבקרו ושאלתיו ע"כ , וענה לי שהיה אצלו לבקר ר' נתן לובארט ואמר לי שידוע להסתכל בכף ידו של אדם לראות קו חיים שבו ואמר לי אחרי ההבטה שאין לי קו החיים וזה סימן שלא אקום ממחלתי , ביטלתי דבריו מכל וכל והלכתי בטענה לנתן מה זה לומר כך ליהודי , הסוף היה שיצא מזה חי וקיים ושאלתי לנתן מה היה לך הנה הוא חי וקיים? אמר לי נשבע אני לך שלא היה לו קו החיים , טענתי לו ולא הנחתי אבל הנך רואה שהוא חי , ענה לי אני הולך לבקרו , חזר וצהלו פניו כשהיתי אצלו אז לא היה לו קו החיים ועכשיו חזר לו קו החיים מבטיחך אני יש לו עכשיו קו החיים , הוסיף אד"ש נו אני יודע ?

61. במסדרון של הביה"ח אמר אד"ש להרי"ם קוראים לרופא גוטמן , היה אצלי בתחלת השבוע אברך מאנ"ש גוטמן שעובר היום ניתוח וצריך רפואה , אָ רבי הייסט אגוטע יוד אויכ גוטמן , אתה גם בנש"ק ביחד נתפלל על גוטמן זה שיבריא. וכשעברו שם צעקה שם אשה זקנה אוי אזא צדיק און אהר לאיט , אד"ש הבליע חיוך ואמר להרי"ם אתה שומע מה היא אומרת.

71. **אד"ש** אינני מבין טענת הליטאים על האדמורי"ם שהם לא יודעים ללמוד , יש להם כזה קיימ"ל , ובכלל הטענה שהרבי ז"ל היה סוחר מה יש בזה חסרון לכוחו הגדול ברוחניות , כמה גדולים תנאים ואמוראים היו סוחרים למחייתם.

איקלע לידי ב' תמונות (אינני מהעוסקים בזה ומתעניינים בתמונות) אבל ראיתי ההבדל בין חסיד לליטאי , תמונה א' היה אסיפת רבנים כאן בארץ כשהיה כאן ר' אהרן קוטלר לביקור הוא יושב ולצידו מגדולי האדמורי"ם דאז אנשי שם ענקי רוח , ורואים את הזלזול והגאווה שלו כלפיהם , כאילו אני הרב הגדול ביותר בתורה והם הרבעס , תמונה שניה ישבו אצל א' מהאדמורי"ם (קופשיץ) גדולי תלמידיו גאוני ארץ ומצוקי תבל ומנה שמות חלק מהם ר'

מאיר אריק וכדומה והוא היה צעיר בקושי חתימת זקן , ורואים בתמונה באיזה הכנעה ושפלות יושבים אלו לפניו כעבדא קמי מריה.

81. **הרי"ם** אומרים בשם הרבי מטשורטקוב שזכות זאת של החידה"ר שמסר נפשו לחסידות שנפטרו לו כ"כ הרבה ילדים בנסיעותיו לפשיסחה עומדת עד היום לחסידות גור.

אד"ש כן אומרים זה בשם כמה צדיקים , יש בזה עמקות שאף אחד לא שם לב , כולם מדברים בעצם במס"נ שהיה מוכן לאבד הילדים לחסידות , אני רואה בזה עוד דבר , מסופר על יהודי פשוט שנסע לרבי ר' זושא ותמיד נושע בברכותיו פעם הגיע ולא מצאו בביתו ושמע שנסע הרבי ר' זושא לרבו המגיד ממעזריטש , חשב אותו יהודי בלבו לרבי יש גם רבי ואני נוסע אליו אסע לרבו ואושע יותר , וכן עשה והתחיל לרדת מאוד בכל עניניו , בא בקובלנא להרבי ר' זושא מי יותר צדיק שאל אתה או רבך ? כמובן שענה שהמגיד יותר גדול ממנו , א"כ שאל מדוע נפלת 01 מעלות אחרונות כשנסעתי אליו ? ענה הרבי ר' זושא כשלא דקדקת לאיזה רבי ליסוע ומי יותר גדול , גם משמים לא בדקו אחריו והסכימו לברכתי ונתנו לך מכל טוב , אבל כשהתחלת לחקור ולדרוש מי ומי , פתחו גם פינקס לראות בדיוק מצבך וכמובן שלא נתנו לך יותר , סבי החידה"ר אחז עצמו מאוד בשפלות , ובדאי פחד ממשמשין בפנקסו ואפ"ה בחר לו דרך בעבדות ה' והחליט שרבו בפשיסחה יותר יועיל מרבו בקווינץ ומסר נפשו הרבה יותר מענין הילדים , בענין זה שאם יברר מי יותר גדול יתחילו למשמש בפנקסו לדעת מה מעשיו ואפ"ה לא עזב דרכו ונסע. זה עמקות שלא שמים לב בסיפור נסיעת סבי לפשיסחה.

91. כשהגיעו חזרה שאלה הרבנית איך עברה הנסיעה? ואמר אד"ש שמאוד נהנה מהנסיעה , ושאלה מה ההנאה ליסוע לרופא לטיפול בעין ? וענה היות ונסעתי עם הרב וינברג. ע"כ מהנסיעה !

אד"ש אמר להרי"ם אבי כותב במכתבו ודבר זה חסר אצלכם מי יודע כמה הלך וחסר דבר זה מאז ועד היום בזמנינו !

ב' שותפים שלחו כסף לחו"ל להפקדה בבנק וקיבלו תשובה מהבנק שהכסף לא הגיע ליעדו , ואח"כ קיבלו פקס שהגיע רק המעטפה בלא תוכנה הסכום היה גדול והיו מאוד עצובים , נכנסו לקו"פ וסיפרו כל הנ"ל, אד"ש התחיל לצחוק ואמר אני לא מבין מעיקרא מאי קסבר - לגמרי לא, ולבסוף מאי קסבר - רק המעטפה , ולא הבינו כוונתו , אמר להם אד"ש אתם רואים שזה מביא אותי לידי צחוק סימן שזה כלום , אני לא יודע אבל ה' יודע שזה כלום והכל יהיה בסדר , ולמחרת בבוקר הגיע להם פקס שהיה טעות בבנק והוכנס הכסף לחשבון לא נכון וכשצלצלו לבשר ע"כ לאד"ש אמר להם הרי אמרתי שאם זה מביא אותי לידי צחוק סימן שזה כלום.

אבא של בחור נכנס להתייעץ על ישיבה גדולה לבנו , וענהו אד"ש אתייעץ עם ר' יצחק וינברג ותבוא שוב לקבל תשובה , ולפני שיצא אמר לו אד"ש תלך אתה בעצמך אל ר' איצה ותאמר לו ששלחתך אליו תאמר לו כל התלבטויותך בנידון ומה שיאמר לך כך תעשה ובהצלחה (יום ג' כ"ז אייר).

ש.ז. וינברג היה לפנות בוקר אצל הבית ישראל ושאלו אם לומד ? וענה שלא , שאלו הבית ישראל למה ? וענה שאין לו חשק , פנה הבית ישראל להרי"ם ואמר תאמר לו הגמ' ודילמא מעיקרא לא כוון דעתו ועכשיו כוון דעתו ? מחינן ליה חברותא כלפי שמיא. היה לי סבא חידה"ר שמעת עליו הוא אמר כתוב כפה עליהם הר כגיגית וקשה מדוע הרי אמרו נעשה

ונשמע ? אלא ידע הקב"ה שיבואו כאלו זלמינך כמוך שלא ירצו ללמוד ובשבילהם כפה ההר כגיגית שידעו שלכולם יש חלק בתורה וחייבים ללמוד גם בלי חשק.

חתנו של אד"ש ר' דב ליפל רצה שלנחום קרנוויסר יהיה גם מקום קבוע בגלריה בעת עריכת הטיש כהרי"ם ואמר לו אד"ש הרי"ם זה במקום לקבל טיש , ובשביל נ.ק. יכולים לתת אבל לא חזקה.

יום ה' בלילה ר"ח סיון נכנס לקו"פ אחרון בתור האדמו"ר מטולנא שליט"א עם נכדו יחיאל ומשמשו מ. גולדמן ובנש"ק ר' ראובן בורנשטיין.

כשהגיעו יצא לקראתם אד"ש ונתן ידו לסבא ועזר לו להכנס.

ס.ט. התנצל על שאיחר לבוא היות ונסע לכותל המערבי ער"ח להתפלל והיה שם השבעת חיילים לכן התעכב , העיקר שיהיה אויס גיפולט התפילה ואנחנו גם מושבע כהחייילים מושבע ועומד מהר סיני.

כאן חסר מעשה ח'

דבר שגילה לי הלב שמחה מדוע עשה כך וכך , וסקרן אותי לדעת אם גילה גם לבנימין , ושאלתי אותו ע"כ ולא ידע , וכעבור זמן ניגש אלי בנימין באומרו באמת הקדמתני אבל הוא כבר אמר לי.

יש מכתב מהרבי הלב שמחה לבנימין אלתר , שהתאכסן בחיפה והיות שכתוב מהמקובלים לא ללון בחיפה במילוי הלבנה עברתי לצפת , והחסידים שביירו הענין אומרים שאין כזה דבר בקבלה רק התכוון במליצה שהגיע לשם הרי"ם לזין גיסו ונהיה מלא באכסניה ולזה התכוון מילוי , הלבנה - לזין , שהיה סוג אחר ממנו שהיה קראצר ולכן עבר לצפת.

בשבע ברכות אצל א.ד. רוזנברג היה אד"ש כדקה לא טעם כלום רק אמר על כל מה שהכינו שזה שיריים בראיה בעלמא קני.

בשבע ברכות אצל מ. זונפלד היה אד"ש כדקה חילק לחיים ואמר דרבי דלב שמחה איז אויך דא , מרדכי איז דאך גיוען אַ משמש.

יום ה' יט תמוז בשעה 9 בערב נכנסו לקו"פ (ברלבה) הרי"ם וינברג ובניו , סבא קדישא מטולנא המחזק גיסיו והחתן אהרן פינקלשטיין.

אד"ש קם מכסאו וניגש לדלת לכיון סבא ואמר ב"ה זה היום קיויני לו חיכינו לו הנה הגיע למזל טוב.

אד"ש צוה לסבא לשבת ואמר דער חתן איז טאקי המלך שטייט "והיה כשבתו" אובער אהר איז יונג אהר וועט זאך אויס לערנן וי מזיעצט אהר זאל ויעסון וי אזוי "והיה כשבתו". **ס.ט.** התיישב.

אד"ש צוה להביא יין חילק לכאוי"א ביד ואמרו לחיים , וכשמוזג לסבא שאל הרבי לפני מעריב ? אני כבר התפללתי מעריב !

ס.ט. יש בדיחה מר' יוחנן מרחמסטריווקא בדיחות שלהם שלפני כל סעודה שותים לחיים לומר שהכל, ובכלל ברכה זה שנוכל להנות מהעוה"ז אחרי הברכה ונאכל את הסעודה

לתאבון כן לפני מעריב לפני שהולכים להתפלל לפני הקב"ה מותר לעשות ברכה לפני התפילה ק"ו בן בנו של ק"ו שיוכלו להתפלל בתאבון.

אד"ש נהנה מאוד וחזר על הווארט ואמר מעריב איז דא ק"ש קבלת עול מלכות שמים, מויל זייען וי מיז מקבל מלכות שמים טרינקענדיק שגם בשתיית לחיים מקבלים מלכות שמים, חילק גם לעומדים בדלת, אח"כ אמר נולד בן זכר במשפחה נתרפאה כל המשפחה אנייע עיידים איז אויך נולד בן זכר נרפאות וישועות פאר אלע אלע דזיידה זאל זאין געזונט, אח"כ קרא לי.ש. שיביא בקבוק יין ואמר ר' יצחק מנחם מחותן מדארף די ריפען ביי דנעמן מחותן די ביסט נישט צו גיועוונד צו נעמן מחותן ונתן לו הבקבוק.

צויה להביא עוד בקבוק יין וקרא לחתן ואמר דער חתן האט האבען איז שוין פאר אלע אח"כ אמר לו בעברית קיבלת כזה בת ת"ח צריך אתה ללמוד היטב, קיבלת כזה בת ת"ח אתה לומד אבל אפשר תמיד יותר ללמוד יותר.

כולם קמו ואד"ש אמר שיושפע משמחה זו הרבה שפע שמחות.

ס.ט. הזכיר את חוה ברכה בת ג.מ.ב.ל.

אד"ש כבר אמרתי קודם נולד ב"ז במשפחה נתרפאה כל המשפחה התכוונתי לה באמת חולה זאל צוריק קומען געזונט.

ביום ד' יח תמוז סיפר אד"ש להר"ם שהיה אתמול בבית מאיר וישב כ-ג' שעות לחשוב איך לכתוב מכתב בענין הקו הנפרד באוטובוסים לבקשת העסקנים שדרשו שגם אד"ש יוציא מכתב כשאר הרבנים.

חתמתי שמי בן כ"ק האדמו"ר האמרי אמת זי"ע = אע"פ שבדרך כלל אינני חותם כך, והסיבה לכך היא שרציתי לעשות כאבי אשר כל מילה היתה מדודה ושקולה, אבי היה שם בחשבון את כולם, ולכן לקח לי הרבה זמן אבי היה כותב ב-5 דקות אבל לי לקח 3 שעות וכשהגעתי לסוף חתמתי שמו שהרגשתי שכיונתי לאמת וכתבתי מה שהוא היה כותב.

לעצם הענין חכתי בדעתי הם מבינים שגור דבר פשוט שיצאו בקול קורא בעד אידשקייט - שמירת העינים! אבל אני חשבתי בגלל שמתאים כך צריך אני כבר לחתום? בשביל כבוד מפסידים הנקודה של ההנהגה? יש ווארט נפלא בפרשת השבוע מהכתב סופר "ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה" ומדייק תיבת "להם" שיש רועה שמתכוון את עצמו ולא את הצאן שצריך לו לפרנסתו וכדומה אבל בעת צרה וסכנה יברח על נפשו וישאיר הצאן לבד, אבל מאידך יש רועה שכוונתו הצאן לא את עצמו ובעת סכנה מתגלה הענין אשר הוא מסור ולא עוזבם לנפשם וכל מגמתו הצאן! צריך בכל דבר לחשוב עמוק בהגיון מה עם הצבור - הצאן, ומה יש להם מזה.

למשל תעמוד אשה ברח' שטראוס עם ילדים קטנים וצריכה להגיע לרמות לארוחת ערב וגם בבית מחכים עוד כמה קטנים נו הרבי חתם על קוים נפרדים היא לא תוכל לעלות על האוטובוס אלא תצטרך להמתין חצי שעה זה יושר?

ועוד א' שיצטרך ליסוע לבאר שבע כולם מודים שאם צריכים גם המחמיר הכי גדול יתיר לו ליסוע באוטובוס רגיל אבל הוא רגיל ליסוע רק באוטובוס עם גברים והוא יעשה זאך פלירן אינגאנצין.

קל לא להתייחס לאחרים אני מסודר אני נוסע אם נחמן קוים נפרדים מה עם כל הצבור ובכלל חולק אני על כל הענין שמירת העינים צריכה להיות בכל מקום ולא רק באוטובוס. לכן כתבתי ברכה לעוסקים בזה שזה דבר טוב אם יש אבל בעיקר לחזק ענין שמירת העינים בכלל ולדעת שזה העיקר, העסקנים אם יבינו טוב, מה שכתבתי בוודאי לא יספק אותם ולא יהיו מרוצים מזה אבל מה לעשות לא אחטא לאמת בגלל כבוד או משהו אחר.

משלחת משיבת איתרי וישיבת חברון, ר"מ אליפנד ור"י ברטלר, ביקשו מהר"ם שיכין הקרקע אצל אד"ש בענין חסידשע בחורים מודרנים משיבת הישוב שהולכים ללמוד

בישיבות ליטאיות ורוצים לשאול את אד"ש לאיזה ישיבה ללכת , ובקשתם שאד"ש ימליץ על הישיבות שלהם שכך היה בזמן הבית ישראל וחדש ימינו כקדם.

הר"ם הרצה הדברים לאד"ש

אד"ש מה דעתך בענין?

הר"ם צריך לדרוש מהם לכה"פ להכניס בצוות גם חסידשע משגיחים ומגידי שיעורים , בזמני היה , אחרת איך אפשר שיקבלו שם חינוך חסידי וגם נרויח עוד פרנסה לאברכים חסידיים.

אד"ש ר' יצחק מנחם וינברג ! אתה מתכוון בזה לאברהם יוסף זיידה?

הר"ם לא התכוונתי בדווקא לו אבל אם אד"ש אומר.

אד"ש בדברך אתה צודק אני אומר להם אם רוצים לקבל חסידשע בחורים צריכים לתת להם מינימום של צרכיהם כמשגיח חסידי , מכיר אני את ר"י ברטלר מחותן עם גיסי אריה משפחתו מחסידי ויזניץ והוא תלמיד בליטא ונהיה לגמרי ליטאי אני יאמר לו שיראה מעצמו חסידי ולמד בליטא בלא משגיח חסידי ושכח מכל מקור מחצבתו.

הר"ם את ר"מ אליפנד אד"ש מכיר ?

אד"ש כן בודאי הגדרתי אותו כנחום רוטשטיין של הליטואקס!

מענין לענין אספר לך מעשה שהיה לי אצל אחי הבית ישראל זי"ע , נקראתי לקו"פ ואמר לי אתה ראש הישיבה ברצוני לבקשך להכניס לישיבה שתי בחורים ואמר לו שמותם הם למדו בישיבות תיכוניות של המזרחי ונטו לחסידותן אבינו הא"א היה לוחם גדול נגד המזרחי- נגד השיטה לא נגד האנשים יש שם נשמות טובות כאלו שיכולים לבנות בתים חסידיים וטובים ואלו ה-ב' חבל להפסידם! כמובן שנכנסו והצליחו, הבית ישראל דיבר בכללות הרבה אבל לא תמיד גמר לומר הכל, כעבור תקופה התגלגל לידי בקשה על בחור אחר מהמזרחי שנוטה לחסידות ורוצה להכנס לישיבה"א נו היה לי כבר הוראה מהרבי להכניס וכמעט שהכנסתיו אבל בכל אופן אמרתי אשאל בקו"פ , נכנסתי ואמר לי הב"י אני חושב שלא תכניס אותו צריך לדעת לפתוח הדלת ומיד לסגור המזרחי זה פלוטר גדול דבר סבוך מאוד צריך להזהר יש כאלו שמכניסים אבל צריך מהר לסגור שלא יהיו יותר מדאי היימיש , והבנתי שאין זה עקרון תמידי , לא משנה שהיה כאן גם ענין של רה"ק ב' בחורים אלו הם היום מהמשפחות היפות בגור ואותו פלוני שלא הוכנס בפקודת הרבי התברר בסוף שהיה מקולקל עד היסוד דבר רקוב מאוד.

בענין דור ישרים בדיקת דם נגד המחלה הגנית בין בני הזוג בדרך כלל עונה אד"ש שלא לעשות.

א' אברך נכנס לשאול על שידוך לבנו עם לעשות וענהו אד"ש אין מה לחשוש ואין בשביל מה לעשות.

ב' אברך נכנס כנ"ל וענהו אד"ש ביי אונץ איז מיי נישט חושש און ממאכט נישט אם אתה רוצה בדווקא אפשר לעשות בהצלחה , ושאל את אשתו ואמרה לו הרי הרבי אמר שמי שלא עושה הוא משלנו א"כ אם נעשה לא נהיה בכלל ביי אונץ, ומה זה כדאי וחזר התמים והרצה דברי אשתו בקו"פ חייך אד"ש ואמר לו כן היא צודקת היא הסבירה טוב את תשובתי. ג' נכנסו לשאול כנ"ל והיה מדובר כבר לגמור השידוך , ענה אד"ש סאיז אגלייכע זאך צו מאכין סי הייעסט דאך דור ישרים! ולהפתעתם התגלה שזה לא בסדר והשידוך לא נעשה ברגע האחרון.

יחזקאל רוזמרין הרגיש ברע מאוד במוצאי ש"ק אויפריפען של נכדו שטרן והבהלהו למיון ומצאו שליבו מפרפר במצב לא טוב ואישפזוהו במחלקת לב ובנתיים צלצלו לאד"ש וענה אין לכם מה לחשוש אין זה כלום הוא יצא וירקוד בחתונה אך סגרו הטלפון ועלו למעלה וראה זה פלא עושים לו שוב בדיקה והיה הלב בסדר גמור והשתחרר וביום א' רקד באמת בחתונה כדברי אד"ש.

טלפון לפנה"צ אצל אד"ש להזכיר חולה קשה , ואמר אד"ש אני מבטיחך שתבריא ותעשה שמחה אל תהיה עצוב אם תהיה שמח תעזור לי בתפילותי בעזרת ה' יהיה בסדר גמור.

אברך נכנס עם קויעטל אד"ש קרא ואמר אינני מסוגל לקרוא כאן מילה אחת אולי אתה יכול לעזור לי והחזיר לו הקויעטל , האבך נבהל (הכתב היה ברור) ושלח למוחרת לפנה"צ לשאול את אד"ש , תחילה אמר אינני זוכר כזה דבר ואח"כ אמר שישלח שוב הקויעטל אבל לא אותו קויעטל שיכתוב אחר ויקבל תשובה!

אד"ש שלח את הרב מנדלזון מקוממיות והרה"ח חיים מנדל שידברו בכל הישיבות דגור בשליחותו בענין עין טובה.

ביום א' כב תמוז היתה אסיפת צוות בישיבה להכתיר מו' שאול אלטר לראש ישיבה , אד"ש נכנס וישב כמה דקות ואמר שאביו האמרי אמת שייסד הישיבה תמיד רצה שתתנהל ע"י נכדיו , היה תקופה באמת רי"ה סנקביץ משום שלא היה מי שינהלה מהנכדים ובי"ה מאז התנהל ע"י , באמת לא היה כדבעי ואולי התקלקל אבל בי"ה עכשיו שתי נכדים של אבי זי"ע ינהלו אותה בני מו' שאול ובני מו' ד.ח. ומקוה שיעזרו ה' שיתקנו כל מה שקלקלתי.

ביום ב' כג תמוז לפני הנסיעה לבית מאיר צלצל אד"ש להרי"ם והתענין מאוד מה בדיוק עם ההשתלה , מתי תעבור וכמה זמן ובירך שיעזור ה' שיצליח כל הטיפול ותבריא ותחזור לכאן לארץ ישראל בבריאות הגוף בשלמות.

מספרים שאברך נכנס לקו"פ ושאל אם לדרוש ברופאים לזש"ק אמר לו אד"ש לחכות עד חנוכה , ובחנוכה נפקד בזש"ק בלא שום פעולה רפואית. וכן אברך שנכנס כנ"ל ואמר לו אד"ש עוד מעט יגיע פורים ונראה אז.. ואחרי פורים נכנס להזכיר הענין ולא קיבל כל מענה וכעבור ג' חודשים התברר לו שכבר בפורים הוא נפקד בזש"ק.

וכן מספרים שבחתונת נכדו הכניסו קויעטל של 05 אברכים הנתונים בצרות בענין ילדים , וכשלושים מהם כבר מחכים לשמחות,

אד"ש רצה לראות את מקום ביהמ"ד החדש ואמר שבבוקר בטיולו יכול ללכת לשם, שאלו י.מ.ט. שידוע שאד"ש רוצה בטיולו להיות לבד ? ענהו אד"ש בודאי אני ילך לבד ואתה תחכה שם באתר הבניה.

מו' ד.ח. מספר שנסע עם אד"ש אחרי הניתוח על העין ואמר אד"ש עכשיו אחרי הניתוח שרואה אני מה נעשה ברחוב מבין אני מה י.מ.ש. רוצה בענין שמירת העינים ברחוב.

יום ד' כה תמוז אחה"צ נכנס הרי"ם לקו"פ בפקודת אד"ש היה זמן רב , בתוך הדברים שאל מה עליו לעשות עם בחור שיש לו עבר פלילי באידשקייט ורק הוא יודע מזה, ואותו בחור נרשם לא' מהישיבות ואינו יודע אם לומר שם לצוות הענין משום שלא ירצו לקבלו.

אד"ש הוא ילמד שם?

הרי"ם יש לו ראש טוב ונראה שילמד.

אד"ש במוסד אחר גם ילמד?

הרי"ם לדעתי רק במוסד זה יצליח.

אד"ש האם אתה חושב שישתפר גסן באידשקייט ? וכמה?

הרי"ם אני נותן להערכתי 05% להצלחתו בכללות.

אד"ש אם אתה נותן לו 05% אני נותן 57% ויותר מכח התורה, התורה נותנת לאדם יותר ממה שחושבים, אנשים באים לשאול כ"ד מתייחס אני אילו היה בני היום אני יותר מבוגר מתייחס אני לשואל אילו היה נכדי, חושבני שאם לא היו מכניסים את נכדי למוסד ההוא בגלל 52% שלא יצליח היה אכפת לי, ולכן שיכנס שם למוסד ההוא ותאמר להם שיש לו עבר באידשקייט אבל לא בווארט ותנאים וחופה וקידושין, לא בדיוק המצב אלא שיזהרו ויטפלו בו ושיכנס לשם ובעזרת ה' יצליח, בתורה כתוב המאור שבה מחזירו למוטב לא כתוב לטוב, יש טוב ויש מוטב, טוב איז גוט מוטב איז נאך בעסר, וזה הכוונה שהתורה מחזירה את האדם ליותר טוב מוטב ולכן אמרתי שאם אתה נותן לו 05% אני נותן לו 57% היות ויהיה למוטב ליותר טוב מוטב רגיל, ודלוגו עלי אהבה התורה נותנת קפיצה ליותר ממה שחושבים. וכן בהזדמנות אחרת אמר אד"ש להרי"ם ניצחו מוטב לא כתוב ניצחו טוב שאדם שהיה לו נסיון מלחמה ביצר והתגבר הוא נהיה יותר טוב ממה שהיה קודם לפני המלחמה הוא נהיה יותר מחושל ולכן כתוב ניצחו מוטב נאך בעסר ממקודם.

ר"ש מוירסלוב אמר ווארט חסיד כתוב "אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה" והגמ' דורשת בזה שאפי' קורות ביתו של אדם מעידין בו לעתיד לבא בבי"ד של מעלה, ואמר כתוב "נחפשה דרכינו ונחקורה" אם נחפשה דרכינו דהיינו ששבים בתשובה, ונח - קורה הקורה תנוח שלא תצטרך לבא להעיד בבי"ד. (הרי"ם אמר ווארט זה לאד"ש ונהנה מאוד).

ר' אלעזר הנדלס סיפר לנכדו מ.ז.ל. שרצה ליסוע לארץ ישראל בשנת תרצ"ו ואמר לו הא"א אם כולם מסכימים ואשתו לא הסכימה לכן אמר לו משה בצלאל שלא יסע, אחרי תקופה אמר לו הא"א שיחכה עוד שבועיים ויסע איתו שנוסע לצמיתות לארץ ישראל, אחרי שבוע היה חתונה בגור של ר"ש יוסקוביץ שהא"א אומר לב. לזין אומרים לי להשאר אני נשאר, וכשנגש ר"א אמר לו הא"א המצב בארץ ישראל טוב מאוד סע לחיים ולשלום, אח"כ הכנסתו הרבנית לחדר הספרים וראה איך הכל כבר ארוז ומוכן לנסיעה כל הספרים היו מסודרים בארגזים הא"א עבר ואמרה הרבנית שאלעזר נוסע ורוצה שוב גיעזגען, אמר הא"א באנחה זייעסט זיי פארן מיר לאסט מען נישט פארן! איך בלייב דא.

יום א' כ"ט תמוז היה אד"ש בהלויתו של הבחור אברהם נחום לב ז"ל ולפני הקדיש מאביו יבלחט"א אמר אד"ש שהיה בחור נקי וצדיק סבל הרבה בימי חייו ולא נהנה מעולם הזה כלום שיהיה למליץ יושר, וכן נסע להר המנוחות.

ביום א' כ"ט תמוז אחרי מעריב היה בקו"פ האדמו"ר מטולנא לכבוד ר"ח עם נינו דוד מרדכי ומשבק"ו מ. גולדמן.

אד"ש ניגש עד הדלת וסחב כסא עמו כדי שסבא יתיישב בתחילת החדר ולא יטרח ללכת עד השולחן, הרבי ציוה להביא גם בשבילו כסא וכן ישבו בלי שולחן בתחילת החדר.

אד"ש ראה את דוד ואמר אוהו דוד איצע'ס אהר איז דודל טולנר, נולד ביארצייט של זקנו י' אייר, שם ידיו על ראשו ואמר "ישימך א' כאפרים וכמנשה", היום יש יארצייט גדול אהרן הכהן ע"ה גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם להמליץ טוב מיתת צדיקים מכפרת וגם ר"ח מכפר.

ס.ט. ברצוני להזכיר כרגיל נכדתי ו...

אד"ש קטע את דבריו ואמר כן בודאי לרפואות וישעות שהרבי יהיה בריא וה"י יעזור נחת מכל הנכדים והנינים וכן שיהושע העשיל בן בריינדל יצא לחירות וכן אברהם יצחק בן (סירומפה).

ס.ט. הציג את מנדל שיש לו היום יום הולדת.

אד"ש בירכו אי"ה אויפ שמחות.

ס.ט. איך ויל נישט שטרען רבעין א סאך וקם.

אד"ש ליוהו עד הדלת ושוב אמר נחת פון אלע.

ביום ב' ר"ח מנחם אב אחה"צ נסע אד"ש ביחד עם הרי"ם לגוש דן, להרב ש"ך, לניחום אבליים, ובעיקר לבדיקה על העיניים, וכן היה ביקור קצר אצל בתו, ובחזור היה בניחום אבליים ברחמסטריווקא. (5 שעות ביחד דיבר רוב הזמן). קטעים מתוך הנסיעה.

1. סיפרו לי שכשנפטר הסבא השפ"א לא נגעו בשום דבר מהירושה חיכו למוצא פיו של הבכור אבי הא"א זי"ע, הוא קרא לכולם ואמר מיששתי הכל לבשתי הכל ואינני מרגיש בזה כלום אני לא צריך כלום החפצים תחלקו בניכם (כך גם כתוב בספר של א.מ. סגל) והבגדים יתנו רק לעניים וציוה שיכריזו שהעניים יבואו לקחת הבגדים וחילק הכל לזה קפוטה לזה מכנסיים וכו', אחרי ככלות הכל אמר הא"א רוצה אני מאוד חולצה אחת מאבי מיד הלכו לאתר עני שקיבל חולצה ורצה ע"ז הרבה כסף אבי היה עני ולא היה לו לשלם החסידים ראו שממש בנפשו הדבר לקבל חולצה וחילקו עד שמצאו עני שהסכים במחיר סביר להחזיר החולצה לא חנים וקנה ממנו הא"א את החולצה. לאבי היה חרדת קודש מחולצה זו ממש ראו החיבה והקדושה שהרגיש בחולצה זו לא להבין, כשברחו בתחילת המלחמה הוא אחז כל הזמן את החולצה הזו עמו, וחולצה זו לבש רק פעם א' בשנה ביוה"כ ! סיפור מעניין היה בשנתו האחרונה, ביוה"כ הלך עם זה, אבי היה מקפיד לא לצאת מחדרו אפי' באמצע הלילה בלא שלאפ-ראק, הוא היה צריך בליל יוה"כ לשירותים ולקחוהו ב' המשמשים ונבהלו מאוד שהלך עם שלאפ-ראק פתוח ומתחת בצבצה החולצה שהיתה ארוכה מאוד והיה נראה להם כתחריכים, אני ישנתי אז בדירה אצל אבי והתעוררתי וראיתי שהם מופחדים וסיפרו לי בבהלה שאבי הולך עם תחריכים הרגעתי אותם שזה רק חולצה, אבי שם לב שהיה כאן דין ודברים ושאל מה דיברו? לא היה נעים, אבל מאבי לא היה שייך להסתיר כלום ואמרתי שחשבו החולצה לתחריכים, הגיב אבי ואמר סאיז אַ סברא ! וכשנפטר אמרתי לפני אחי הגדולים הבית ישראל והלב שמחה סיפור זה ולכן החליטו לקבורו עם חולצה זו.

כשישבנו לדבר על הירושה ודיברו לחלק הספרים של אבי מאוד רציתי שיפול בחלקי הטור שו"ע והרמב"ם היות וראיתי מאות פעם את אבי לומד בזה בכזה אהבת תורה לכן רציתי שאזכה בירושה בספרים אלו דווקא, הרצתי הדברים לפני הבית ישראל ואמר לי מענין רוצה לראות דבר יפה כ"א מאיתנו רוצה מהספרים דבר אחר, אני מאוד חפץ בפחד יצחק ספר יקר המציאות שאלו את הלב שמחה ואמר שרוצה את הסידור שבו התפלל הא"א, יצא שכ"א קיבל את מה שרצה.

כן החפצים חשבתי אני מאד רוצה הס"ת של היהודי וכן הגרטל של המגיד מקאזניץ, זכרוני נכד אחד מנכדי אבי שהתעקש שגם לו מגיע חלק בגרטל ודרש שיחתכו את זה ויחלקו לכמה זכרוני איך שהקפדתי עליו ואמרתי לו גרטל של הרבי מקאזניץ כל תפירה וכל חוט יש בזה כונות ואתה רוצה שיגזרו את זה ובאמת יש בזה אורך של ל"ב אמה בדיוק כמו האבנט, בסוף כשדברו מהחפצים אמר הבית ישראל הוא גר כאן אינני חפץ לקחת מכאן הס"ת וגם הגרטל אין לי בזה צורך ושאל את הלב שמחה אתה רוצה באלו ואמר שלא ונשאר אצלי ב' דברים אלו כמו שרציתי, בלא זה הרגשתי שאם לא יתנו לי אמכור אפי' הדירה בשביל לקחת את זה ואם לא אצליח אני יוותר רק אם יתנו לי את התפילין שהלך עם זה כל יום ובסופו של דבר לא הוצרכתי לזה. (וגם התפילין נמצאים אצלו).

לאחר פטירתו של הבית ישראל קרא לי הרבי הלב שמחה ואמר אבינו אחרי פטירתו של השפ"א אמר שלא מרגיש כלום הוא אמר זאת מעונה, אני באמת לא מרגיש כלום, אולי אתה רוצה מהחפצים, אמרתי לו אני ק"ו ב"ב של ק"ו לא מרגיש אבל אולי אקח קופסת טבק מהבית ישראל זה ארגיש שהרי זה מריח, הלב שמחה נהנה וציוה שיביאו לי מירושת הב"י קופסת טבק מזהב.

זכרוני שהיה אצל אבי הא"א קפוטה של היהודי הקדוש פעם קרא לרבי הלב שמחה ואמר לו אני קצת פעש (שמן) הקפוטה לא נסגרת עלי קח את זה אתה ותלבש אותו, אתה צריך הרי להיות גיהולפין עם ילדים וזה סגולה לילדים (אז עוד לא זכה לזש"ק), פעם אמר לי הלב שמחה באותו יום שאבינו ציוה לבשתיו לגמרי בכל אותו היום אבל מאז אינני מעיז ללבוש את זה רק מפעם לפעם אני מכניס לשם יד ועוד יד אבל לא לובש לגמרי.

2. אד"ש האריך בזה שהולך לבד פאר טאג וצריך את זה לעצמו לחשבון הנפש, משה דריימן היה אצלי לשאול שפעם הלך כל יום ג' חשבתי אני באמת לא צריך ולא רוצה אבל מצד שני יש בני דודים ערבים מסתובבים הרבה בחולצות כחולות וכדומה נו פעם בחדש, אמרתי לו שיבא פעם בחדש.

הרי"ם יש אברך העוקב אחרי הרבי ולא רוצה להפריע רק מרחוק א"כ גם בעיה זו נפטרת בקל בלי צורך להפסיד הפרטיות.

אד"ש בהתפעלות, למי כונתך?

הרי"ם שמעתי שנפתלי בנצלוביץ הרבה מסתכל על אד"ש מרחוק שאינו רוצה להפריע.

אד"ש עשה תנועה בידו כלפי מעלה בלא אומר ודברים והיה נראה שנהנה מהרעיון.

3. כשהגיעו לירושלים אמר אד"ש: היתי כבר לנחם ברחמסטקיווקא כשישבתי שם היה רק האדמו"ר דפה ואמרתי שאבוא שוב, ולפני שהלכתי הגיע גם הרבי דחוי"ל ולכאורה אינני צריך לבוא שוב שהרי כוונתי היתה עליו ולבסוף פגשתי, אבל מילה אמרתי שאבוא שוב ברצוני לקיים דברי יש זמנים אולי מאוחר אבל לילה האחרון תעלו לראות אם זה עוד טיטיק, וכן היה שעלה וישב שם קצת, כשיצא נגש איליו פלוני לבקש תרומה לישיבה אד"ש חיפש בכיסים ולא מצא, הרי"ם רצה להוציא מכיסו כסף אמר אד"ש אני מסתדר - הוציא פנקס שיקים וכתב.

4. כשירד מהרב ש"ך גער הרי"ם בצלמים.

אד"ש בבדיחותא, עזוב חיים מילר צריך תמונה.

הרי"ם כבר היה לו בהלוך מה צריך גם בחזור?

אד"ש אולי פוזה יותר טובה.

5. יכול אני לספר הרבה על הסבא השפת אמת הוא היה מלאך מן השמים, ובפרט על אבי זי"ע, יש לכל אחד תכונה אני קורא לזה "דימוי עצמי" אולי אתה תקרא לזה שם אחר, דהיינו כל אחד חושב מה אומר עלי השני במעשה הזה איך יחשבו עלי האחרים בפעולה הזאת וכדומה יש שמפחדים מזה וביום ולילה עוסקים בזה ומפריע להם להלך החיים ויש פחות יש צדיקים אבל פעם אחד באיזה פעולה כ"א חושב, לכה"פ פעם ביום פעם בחדש, ובהתרגשות סיים הנני יכול להעיד לפני כסא הכבוד בבי"ד של מעלה הרבה עקבתי אחרי אבא ז"ל ואצלו לא היו כאלו מחשבות בשום דבר קטן או גדול לא חשב מה יאמרו אחרים, "בלתי לה' לבדו" היה לו עסק עם רבבות אנשים עסקי צבור כלל זכאין ופנימי בחצר אף פעם ואף רגע לא חשב זה יאמר זה יאמר, זה מדרגה גדולה.

6. סיפר לי יהודי שגר בר"ח אלפנדרי שהיה ילד בת"ת עץ חיים כשהגיע אבי זי"ע לביקור באר"י בפעם הראשונה הוא ביקר בכל כיתה ושאל בכיתתו מה לומדים? וענו בפרשתו של יצחק אבינו. שאלם מה זה "ויעתר"? ענו כולם הרש"י הרבה והפציר, שאל מדוע נקט רש"י כפל הלשון הרבה והפציר? וענה אמשול לכם משל: ילד אוהב סוכריות (אמר שאבי אמר א צוקרקע לא נראה לי אבי אמר א צוקרקע רק הוא ירושלמי וחושב כלשוננו מימים ימימה) ואביו אוהבו נותן לו אבל יודע שיותר מדאי לא טוב זה יזיק לבריאות יכאב הבטן ולכן לא נותן הרבה אבל הילד שאינו מבין בזה יודע שזה טעים ורוצה בדוקא ודוחק ומרבה ומפציר

עד שהאבא מעלים עין מהגרעון שבדבר ונותן לו עוד סוכריה!! הנמשל: הקב"ה לקח את אאע"ה מהעולם חמש שנים לפני זמנו כדי שלא יראה נכדו עשו שיוצא לתרבות רעה מהסתם עוד חמש שנים אברהם אבינו בעולם היה טוב מאוד ולכן הקב"ה חיכה ולא נתן ליצחק הבנים, אבל הילד יצחק לא ידע וביקש ואביו הקב"ה לא רצה לתת שידע מה יהיה אבל הרבה והפציר ולא יכל לעמוד בתחנוניו לכן על אף הגרעון הביא לו ילד, ע"כ דברי האיש בשם אבי האמרי אמת זי"ע.

יש לי להוסיף בזה ב' דברים:

א' אם לא שראיתי עליו שנכרים דברי אמת לא היתי מאמין שאמר אבי כן שהכרתיו וכל דבריו ברמז קל מילה או שתים ולא כזה אריכות ועוד בצורת משל ונמשל, הרי אם יאמר לך אדם משפט בשמי פחות או יותר תדע לומר אם אמרתי לפי נוסח המשפט מכירים אדם יודעים אם אומר כך או כך וכן אצלי לגבי אבי, אבל ראיתי שזה נכון והסברתי הדבר שיצא מגדרו משום חביבות שהיה לו לילדי ארץ ישראל והדברים ק"ו עם יש ענין מצוה וחביבות לפירות ארץ ישראל מה יש לך יותר מילדים שהם פירות - פריבלך זכורני שחזר האבא שאלות אחותי מה ראית בארץ ישראל? ענה ראיתי אידשע ארץ ישראל קינדער שזה היה חביב לו מכל.

ב' זה חיזוק לכל אלו האברכים שמחכים להושע ודאי צריך לבקש ולהתפלל אבל לפעמים צריך לחזק שיש מנהיג לבירה וכל דבר ולכל עכבה הסיבה שלה.

7. הרופא שאל את אד"ש מה הדבר העיקרי ששמח בו ושם לב שרואה יותר טוב אחרי הניתוח שהיה חסר לו מקודם?

אד"ש עד היום ראיתי אנשים מחייכים בלבד עכשיו אני רואה אנשים מחייכים עם העינים!!

הרופא שאלתי את הרב ש"ך גם קושיא זו הוא עבר כאן גם הניתוח הזה (אד"ש ישר ידע והוסיף שלא כ"כ הצליח שבא מאוחר לניתוח והתפלל הרופא מאפוא יודע הרבי הכל כאילו שקרא את תיק הרפואי שלו) והרב ש"ך ענה לי ראיתי ילדים!

אד"ש אסביר לך אצלי ב"ה יש משפחה ענפה עם ילדים בלי עה"ר ולכן דבר זה גם לפני הניתוח היה בתשומת לב בלא הראיה החדה, הוא הרב סבל תמיד במשפחתו נחת לא היה לו מהילדים לכן בביתו לא ראה זאת רק אחרי הראיה החדה שם לב לזה דבר ראשון ברחוב.

8. אד"ש יש בבני ברק רחוב חב"ד? יש בב"ב רחוב לנדא-הוא הרי היה רב כאן כ"כ הרבה שנים? ידוע לך שלא היה כזה חסיד של הרמ"מ?

הרי"ם כן אומרים שהיה מדובר שם במקומו ולא קבלוהו בגלל הראש הטוב, דבר מופלא ראיתי בספרים בהיסטוריה שבאו לקחת הרי"ץ למאסר לא היה הרמ"מ שם שהלך לטייל עם ארוסתו ואיך לא מתביישים לכתוב כזה דבר?

אד"ש זכורני סיפור שאבי זי"ע שהה במרנבאד לצורך מרפא והיה שם למשב"ק פ. לוי היה אברך יקר, אבי היה מאוד איידל ולא אמר בפירוש דברים, יום אחד רצה להיות לבד ואיך ישלח את פ. אמר לו יש כאן במרנבאד הרבה רביעס לך תחזה קצת באדמורי"ם, הלך כאן ושם וחזר אחרי כמה שעות לבן כסיד מבוהל שאלו הא"א מה קרא שהוא כך נפחד? אמר ראיתי להרי"ץ מטייל עם אשתו בניחותא ברחוב, הזה רבי? הא"א הגיב "דאס איז פון דקליינע עבירות זיינא"!!

אבי היה מאוד זהיר בלדבר נגד אנשים ובפרט בגנות מישוהוא ומה הפי' כך לומר? יש לי בזה פשט, הבית ישראל אמר לי פעם (בדרך אגב משה כשר שהיה אדם טוב אזענדא יונגרמאן אמר לי כשהרצתי הדברים לפניו שהוא אמר רעיון זה לבית ישראל, לא נראה לי משום שהב"י אמר זאת מעצמו ולא בשמו) אני שמקפיד מאוד על האברכים שלנו שלא יטילו עם האשה ברחוב אין כונתי כ"כ דבר זה בלבד שזה עצמו לא כ"כ גרוע, אלא תמיד בבית ינהג פחות ממה שנוהג ברחוב וכל מה שמתיר לעצמו ברחוב בבית יתיר יותר לכן אסרתי ללכת

ברחוב ביחד , נו בבית ירד ויטייל עם אשתו? אבל אם זה יעשה ברחוב מי יודע מה יתיר לעצמו בבית!! כן נראה לי התכוון אבי שאם זה עושה ברחוב מי יודע מה עושה בבית אבל לא ח"ו כאילו שתפסו באיזה עבירה.

ומענין לענין שמחה בונם ליזרזון נהיה חתן במשפחה ירושלמית והם הפכו העולם ע"מ שילך עם אשתו ברחוב כל השבדרונים למינהם וכו' הוא היה אופגהיטען ממדרגה ראשונה אברך משי והגיע הדבר לאזני הא"א ואמר שישאלו רב ומה שיפסוק יעשה אמר החתן דן ש.ב. והיה עם הרב יפסוק ללכת ביחד יקבל הפסק אבל בתנאי שלא ידברו כלום גייען שטימדיק שהרי גמרא מפורשת היא לא יספר עם אשה בשוק אפי' אשתו שאין הכל בקיאין בקרובותיו נו עם גמרא לא יכל הרב להסתדר וללכת בלא לדבר מה יועיל ופסק שלא צריך, כשהגיע הדבר לאזני אבי הא"א נהנה צחק ואמר אַ תלמיד חכם געט זעך אלא מאהל איין עצה!

9. שאלו אם רוצה אד"ש לנחם אבל חסיד גור בת"א ? אמר אם זה בדרך למה לא, כשעלו היה שם הרבה קומות ושמו כסא אמר כתוב "טוב ללכת לבית האבל" אינני רוצה לשבת, וכשהגיע למקום והיה הרבה קומות קצת נאנח ואמר כתוב הרי "טוב ללכת" לא לעלות כ"כ גבוה.

01. אד"ש חזר על השמועס שאמר בביהמ"ד על אהרן הכהן ומדתו אוהב שלום והוסיף על האבות, שכתוב כשרצו לדחות עשו אמרו בשמים עד כאן זכות כיבוד אב שלו ואפי' בביהמ"ד שקטרגו שמחריב אמרו עד כאן עומדת לו זכות כיבוד אב ואמר שכתוב בגמ' שבת שיצחק עצמו התפלל עליו וזה הכונה שעומדת לו יותר מעצם הזכות, דהיינו התפילה של אביו יצחק נגד הקטרוג והוסיף יצחק היתה מדתו דין - פחד יצחק ולכן יכול יותר לבקש ולקרב הרשעים וכן הוא המדה מה שיותר דין ושארף יש יותר הענין לקרב כמו שהיה אצל אחי הקדושים הבית ישראל היה דין-שארף וקירב הרבה בעלי עבירות משא"כ הרבי הלב שמחה לפעמים לא יכל לסבול הרבה דברים שאצל הב"י היו עוברים במצב אחר, גם כתוב בגמ' שאברהם ויעקב אמרו ימחו על קידוש שמך ורק יצחק אמר פלגא עלי ופלגא עליך שרק הוא ביקש עליהם רחמים ואמרו ישראל אתה אבינו רואים שמדת הדין היא המקרבת.

הרי"ם סבא טאלנא אמר ווארט בשם סטריטין "ויסעו מקהלתה וגו' ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה" שהיהודים לא נשארו אצל יעקב-קהלות יעקב ולא אצל אברהם אבינו שנקרא הר שהרי אמרו ימחו על קידוש שמך רק "ויחנו בחרדה" יצחק פחד יצחק שרק הוא ביקש עליהם רחמים.

אד"ש סאיז אַ שיין ווארט פעסט צו ר' רבי זושא ז"ל.

הרי"ם אחי לילב שאל גם בחרדה כתוב אח"כ "ויסעו מחרדה"?

אד"ש בודאי, אבל אין זה שאלה כל התורה נמצאת במרום כחטיבה אחת אבל כל אות וכל פסוק גם כחטיבה נפרדת כל דבר עולם מלא תלוי מאיזה מקום מסתכלים ובודאי יש גם הפסק שהרי כתוב "ויחנו בחרדה" א"כ כן כתוב "ויחנו בחרדה".

11. אד"ש יש לומדישע שטיקלעך בחידושי הרי"ם ובאבני נזר שפזורים ואפשרי להוציא מזה ספר נפרד על מסכתות.

הרי"ם שאלתי פעם את כ"ק אד"ש וענה לי שלא יכול להתיר היות ובעצמו שמע מאביו ז"ל לשאלת ר"ש גינזבורג לעשות מראי מקומות בספר הזכות שהחידה"ר בעצמו כתב ספר הזכות איך אפשר ליגוע בזה ולשנות ולכן גם אד"ש לא יכול להתיר לי ליגוע בחידה"ר.

21. אבי ז"ל למד עימי פעם גמ' ברכות - "חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללים", ומה עשו בשעה זאת? התפללו שיוכלו להתפלל טוב , תפילה קודם התפילה , חשבתי רמז לענין זה של תפילה קודם התפילה כתוב "לעולם יתפלל אדם ואח"כ יעשה

חפציו" איזה חפצים יש לו לאדם אם לא חפצי שמים? וכמה יפה לאדם העומד ומתפלל לפני קונו א"כ בדרש זה הפי לעולם יתפלל אדם קודם שיעשה חפציו תפילה קודם התפילה שעשית חפציו גם הכונה לתפילה!

31. כתוב בשדה אחוזה שצריכה להפדות בחמישים שקלים ולא משנה אם שדה טובה או לא הכל אותו שווי ומובא הלשון בין אם זה שדה משובחת ובין אם במחוז וברש"י מחוז לשון עיר ובמקום אחר כתוב בפירוש שהיה עיר באר"י ששמה היה מחוז ומדוע רש"י אומר מחוז לשון עיר ולא אומר שיש עיר ושמה מחוז? אלא על אר"י אי אפשר לדבר וא"א לומר שבאר"י מקום זה או אחר אינו טוב לכן לא רצה רש"י לומר מקום פלוני אינו טוב עד כדי כך נוהר מלדבר על אר"י ולכן נקט סתם מחוז עיר ולא מקום מסוים.

מספרים שכ"ק מרן אד"ש חיבב בילדתו תפוחים והחסידים הבטיחוהו שק תפוחים שילך לשאול את אביו הא"א איך נראה אליהו הנביא וכששאל אמר לו אביו תענה בכל הכוח ובכונה יום יום אמן יהא שמיה רבה ותקפיד על כך חודש אומר לך, אחרי החודש נכנס לשאול עשיתי ככל אשר ציונתי ועכשיו רוצה לדעת איך נראה אליהו הנביא באותו רגע חלף ועבר לפניו אחיו ר' יצחק הצביע הא"א עליו ואמר "וואס פעליט דעיים יונגרמאן צו איס קוקען ווי אליהו הנביא!!

בפולין היה יהודי חסיד וגביר גדול למדן ות"ח אברהם דוד אייזנר שמו וכשהזקין רצה לצאת מהעבודה ללימוד ונכנס לקו"פ ענהו הא"א "אברהם דוד דו וויעסט דאך אז איך הואב פייאנט ליידיק-גייערס!!

בדיחה: רבי שנהג לאכול הכל בגלוי ולחלק שיריים רק העוף אכל בחדרי חדרים וחסיד אחד הלך לבדוק מה סוד הדבר וראה פשוט שהופך האדמו"ר העוף לגל של עצמות יצא החסיד ואמר מבין אני הנאמר בצעטיל קטן של הר"א מליזנסק "לא יסתכל אדם בשעה שחיה ועוף נזקקין זה לזה".

בדיחה: רבי שנהג לתת תרופות ואחד רצה ללעוג עליו וטען בפניו שיש לו ג' מחלות 1. משקר 2. שוכח כ"ד 3. אין לו טעם באוכל. נתן לו הצדיק מרקחת עשויה מגללים התחיל לאכול והרגיש רע וצעק אוי רבי מה נתת לי צואה? ענהו הרבי הנה התרפאת מהכל 1. שקר=אמת אמת זה באמת צואה, 2. שוכח=טעם זה לעולם לא תשכח, 3. אין טעם באוכל=הנה הרגשת טוב טעם האוכל, בעוה"ז קיבלת א"ז צונן בעוה"ב תקבל חם שכל המלעיג על חכמים נידון בצואה רותחת.

אצל הבית ישראל פאר טאג נקרא לכוס תה הרי"ם עם בחור שאחיו היה ת"ח חשוב מהליטאים.

הב"י איפוא ישנת הלילה?

הבחור אצל אחי.

הב"י ומה עשית שם?

הבחור סיימנו יבמות ומתחילים אנחנו ב"ב.

הב"י קרא לשניהם לשולם שטיב ואמר יש לי מכתב מר"י פינק ז"ל הוא קבור כאן בהר המנוחות, הוא היה עילוי ולמדן עצום כבר בתור בחור צעיר גמר ש"ס הוא כותב שהיה ביקור בגור אצל השפ"א ושאלו "יונגרעמן קוענס לערנן"? וחשבתי מה לומר כן - הרי זה גאווה, לא - הרי זה שקר שבאמת ידע = עניתי אַ ביעסל, ענה לי השפ"א וואר קען דאן מאיין ואַביסעל ?? והוא ממשיך לכתוב זה היה מוסר טוב כשעניתי אביסעל חשבתי בליבי אני יודע הרבה אבל בעונה אומר קצת והאמת אמר לי השפ"א לא אתה באמת יודע קצת!

אני מוסיף פסוק בדברים "הואיל משה באר התורה הזאת" ברש"י התחיל , אחרי 04 שנה אחרי שלומד כ"כ הרבה מפי הגבורה ולימדה לאהרן והזקנים ולכל ישראל אומר רק התחיל וכן כתוב מהרבי מקאצק "תורת ה' תמימה" שאף אחד עוד לא נגע בזה. משה רבינו ידע ללמוד יותר מכל הליטואקס ואומר התחיל ואתה אומר סיימנו יבמות?!!!

מדברי הר"ם בליל ש"ק פר' דברים-חזון עוד מהנסיעה בר"ח מנ"א:

1. אד"ש: שמעתי מרופא של אבי זי"ע הפציענט הכי קשה הוא הרופא שנהיה חולה שיודע הכל ואין לו תלות ותקוה בשום רופא, הוא אמר לי כשאבי רצה לדעת בפרוטרוט דבר מה בענין רפואתו אמרתי לו מה צריך לדעת בדיוק יותר טוב שלא יודעים. שמעתי מרופא פרנק זקן מבית דחסד"ג הוא טיפל במסירות בבית ישראל שגם אמר תמיד כך וסיפר לי מופת רפואי מהב"י כשטיפל בו בתשל"א והוא עצמו התחיל לסבול על סוכר והיה אצל טובי הרופאים ולא מצאו לו מזור והרגיש שאין לו שום תקוה שהרי הוא היה רופא גדול ויודע הכל והרגיש הב"י שמפריע לו משהו ושאלו ובתחלה לא רצה לומר שהרי הב"י עצמו היה חולה, אבל לחץ עליו שיאמר והרצה לפני כל הענין אמר לו הב"י "אתה בעל גאווה וחושב שהיות והנך רופא יודע אתה הכל סע לבית וגן יש שם רופא קטן הוא ירפא אותך!" ויהי בעיניו לפלא מה כבר יועיל אחרי כל הרופאים אבל קיים מצות הב"י באמונה ונסע אמר לו אותו רופא שיש בלבלב דבר הממיס הסוכר ולפעמים פוגע בו מחלה שלא עובד ואז מתחילים לסבול על סוכר ואין לו לזה רפואה, אבל לפעמים רק מתחיל הדבר הזה להזקין ולא משום מחלה מסוימת ולזה יש לו רפואה פשוטה וקשה להקפיד על זה והיא לאכול כל שעה ורבע חתיכת חלה עם סוכר ומעלתו שיש לו תמיד פעולה סדירה ולא יישן וכן לא יותר מדאי שיצליח ועי"ז יתרפא והתחיל לעשות כך והתרפא לגמרי ודרש זאת בכמה מקומות ועשו ממנו צחוק אבל אצלו זה הצליח ואוחז זה למופת מהבית ישראל שמצא רפואה למחלתו ועוד בכזה צורה.

2. אד"ש: היתי באמריקא פעם והתאכסנתי אצל רוזנבוים גיסו של י. פיצבורגר - זילברברג יש לו ספריה נהדרת ומצאתי שם שו"ת מהר"ם רוטנבורג והרבה עינתי בזה שהוא סבי ולא היה לי אז הספר וגם היה מהדורה ראשונה וכשראה כך רצה לתת לי א"ז מתנה ולא הסכמתי בשום אופן והתעקש מאוד מדוע שלא אזכה לתת זאת במתנה אמרתי לו אינני רוצה משום "לא תחמוד" שכתוב שעוברים ע"ז אפי' אם משלמים והיות ומאוד רציתי א"ז עכשיו אינני יכול לקחת א"ז. כעבור כמה ימים היה שם אספה וזקן אחד סיפר לי שהיה בילדותו בוינא אצל דודו ושם התאכסס אבי בא"א זי"ע בדרכו חזרה לפולין מאר"י והא"א כל היום היה יושב שם בספריה ופעם לפעם היו מגישים לו לשם כוס שתיה ופעם כשזכיתי להכניס את השתיה ראיתי את הא"א מעיין בספר יקר המציאות שהיה שם ואמר לי לקרוא לדודי ושאלו מאיפוא יש לו ספר זה וכו' וכשראה דודי כמה חשוב ספר זה בעיני הא"א אמר שנותן ספר זה במתנה והא"א בשום פנים ואופן לא הסכים לקחתו ואמר כתוב הרי "לא תחמוד". וסיים אד"ש נהנתי שזכיתי לכוון במעשי למעשה אבותי ומשמים היה שסיפרו לי בדיוק הסיפור!!

3. היה אצלי הרבי מסלונים הצעיר ר"א שרוצה שאתה תעסוק בשלום בית מסוים אצל א' מחסידי וואמרת שאתה לא עוסק בדברים כאלו רק בפקודתי ובא לבקשני שאצוה אותך לקחת! אמרתי לו ר' יצחק מנחם וינברג מבין לבד חשיבות הענין לעסוק בשלום בית וגם בלעדי היה לוקח רק פשוט אין לו זמן אני מטיל עליו הרבה עבודה הנה רק עכשיו עוסק בשבילי בשיבוץ של מאות בחורים וכן לשקם מחדש שתי ישיבות שלנו אני מאמין שרק זה הבעיה ואם יהיה לו זמן למה לא.

4. **אד"ש** אחרי כמה ווערטער בחסידות אמר נו בלי תורה לא זי שום דבר תאמר קושיא בלומדעס.

הרי"ם הרצה קושית האור שמח איך יכל שמואל שהיה נזיר להיות בביהמ"ק פרוע ראש? וכן איך יכל להרוג את עמלק שהיה אסור להטמאות למתים?

אד"ש פלפל בזה, ואח"כ הוסיף חשבתי תמיד בכל הסיפור של שמואל נמצא רק אמו חנה היא עלתה לבקש ברכה, היא התפללה, היא העלתה אותו אח"כ לביהמ"ק, איפוא אלקנה בכל הסיפור? חשבתי לתרץ ע"פ שמקשים מדוע ע"ה היה מנוח שהלך אחרי אשתו הרי רצה לדעת מהמלאך וקראה לו לו אשתו שיבא ומה היה צריך לעשות? ומתריצים ע"פ משל בנפח ששמע בדרכה שצריך אמונה שכ"ד יגיע לבד לביתו ולא רצה יותר ללכת לעבודה שלו וצעקו עליו פרנסה ולא זי ולבסוף נשברה לשר חשוב אופן מרכבתו והביאו לביתו של הנפח כל כליו ותיקן לשר האופן והתקיים שהכל בא איליו לביתו וזה הכונה ע"ה היה מנוח שאם רוצה המלאך לומר לך משהו שיבוא ויאמר לך מה אתה הולך אחרי אשתך (תולדות יעקב יוסף), ועפ"י חשבתי לומר גם באלקנה הוא היה מהנביאים וידע שאם רוצים שיבואו איליו, ועוד יותר לפעמים צדיק ביושבו בשקט ומתפלל ולא הולך ומרעיש עולמות עושה פעולה יותר גדולה בשמים ממישהו אחר, וכאן גם אי אפשר לדעת עם לא עשה פעולה בשמים ע"י תפילותיו בשקט.

והוסיף עוד ווארט על שמואל "כי שם ביתו" לכל מקום שהולך שהרי היה נזיר ופיחד להיות אצל השני מפני הטומאה ויין ולכן רק אכל ושתה משלו לבד.

5. כשדברו על התפילין של הא"א ועל הירושות סיפר הרי"ם שהדברי חיים השאיר תפילין שלו והיה לו עוד ב' בנים מאשה שלישית לפני בר מצוה וכל האחים טענו שילך התפילין לבר מצוה בחור, והבכור השינוואר טען שבכור נוטל פי שנים ורוצה את התפילין, טען לו הגרוליצער שהיה שארפר כתוב בכור נוטל פי שנים במוחזק ולא בראוי וכל הענין שאתה רוצה בתפילין זה לא על עצם התפילין אלא ע"י שאבא הלך עם זה כל השנים וכיון בזה כוונות גדולות וכן אתה ע"י תעלה נו א"כ זה ראוי לבוא אחרי מיתת האב ואין בזה פי שנים. אד"ש נהנה מאוד מהסיפור והוסיף לפלפל בזה עד בואם הביתה. ע"כ

בתשל"ז כ"ד תשרי נכנס לקו"פ סבא טולנא עם ספר הקדוש תולדות יעקב יוסף ורצה לתת א"י במתנה לכבוד יום הולדתו של הרבי :

הב"י מה זאת?

ס.ט. זה דפוס שני וקיבלתי זאת מהרבי מסקוירא.

הב"י יש לי הספר תולדות ועוד דפוס ראשון ומה לי בזה צורך.

ס.ט. בההיא הנאה דמקבל מיניה גמר ומיקני נפשיה!

הב"י אחזיקו יום.

ב-כ"ו תשרי יום הולדתו של הרי"ם נקרא לקו"פ פאר טאג והיה על השולחן הספר ופתוח היה בדף האחרון ששם כתב ש.ז.ו. כל שמות המשפחה :

הב"י ווער האט דא גיפצאקט?

הרי"ם שלומי, והב"י צחק.

הרי"ם לסבא היה דפוס ראשון וחמדו הרבי מסקור וסבא ישר נתן לו א"י מתנה והחזיר לו את שלו דפוס שני והחליט לתתו לרבי.

הב"י אלץ וואס פאלט אהיים דער טאלנא רבי. ונתן להרי"ם א"י במתנה שיחזיקו אצלו.

לאברך שנכנס לשאול על בנו שנרשם לתפארת מ"ב וחבירו הטוב לא התקבל ענה אד"ש "דיבוק חברים איז אגרויסע זאך תשלח אותו לחידה"ר ביחד עם חברו הטוב"

לאברך שנכנס בביתו למעלה ביום ו' ערש"ק ושאל שאלה ארוכה ענה בקצרה והפטיר אינני יכול להאריך בערש"ק אינני הלל.

אד"ש סיפר להר"ם שהשפ"א היה מטיל אימה גדול היה פחד גדול בביהמ"ד ב'זמנו, הוא דיבר מעט ומיעט בנשיעות מחוץ לגור, זכורני פעם חסיד ישיש בר דעת הראה לי על מפתן הבית שהיו נכנסים לשולם נעמן ואמר לי עד היום מפחד אני לעבור על השוועל הזה מפחד ומורא של סבך השפ"א.

ישיבה בגור נקראה לאד"ש בענין טענת הר"ם שהמג"ש להלכה מועל בתפקידו ובמקום ללמד בני יהודה קשת בהלכה אומר להם פלפולים ומחייבם לכתוב ואין הם מסכימים לכך ורצה שיפטרוהו. הצוות התנצל שיודעים מבעיה זאת והעירו לו כמה פעמים ואינו שומע והיות שאביו חולה לב מפחדים לפטרו. אד"ש הרצין ואמר יש כאן מביניכם שחיתנו כבר ילדים נו מה לא עושים בשביל הילדים הולכים לקנות שולחן בוחרים הצבע הטוב וכו' כשבאים לקחת רואים שרגל אחד לא במקום שלש רגלים עומדים יפה במקומם ואחד עקום באים בטענה עונה הנגר העובד שלי אביו חולה לב ואיני יכול לפטרו האם מישוהו מכס היה קונה השולחן? נשמות של בחורים יגדלו עקום בטענה שאביו חולה לב??!

אד"ש סיפר להר"ם יש מכתב בין הר' אלימלך מליזענסק לר"מ מפשווערסק ראיתיו בפולין כשהייתי ילד. הר"א כותב ששולח לו פרשיות של תפילין ורוצה שיראה אם הם מהודרים והר"מ כותב חזרה שהם מהודרים אבל לא זורח עליהם אור שיראו שהיה כתבה תמה ממש בלא שום פניה ולבנשקיים כבניו של הר"א צריך תפילין ממש לש"ש בלא שום פניות, לא ידוע אני אם המכתב אמת היה לי בזה הרהורי דברים באמיתותם, השווער שלך סיפר לך ע"ז?

הר"ם לא.

אד"ש אולי זה עוד ראייה שהמכתב לא אמת, אחרת הית מהסתם שומע ע"כ מהשווער שלך.

לעשות שלום צריך כל אחד לסגת קצת מעמדתו, וכ"ז שכ"א יתבצר בדעותיו ולא ירצה לזוז לא יוכל להעשות שלום וזה הענין שבתפילת י"ח בהגיע המתפלל לעושה שלום עליו לעשות ג' פסיעות אחורנית (ודפח"ח)

אד"ש התאונן ל.ד.פ. מכניסים כאן אנשים דברים, שולחים ועושים הרבה דברים כולם כביכול מתכוונים אותי, אבל האמת מתכוונים את עצמם מישוהו שאל אותי מה אני צריך ואם בכלל אני צריך לכגון דא כ"א שולח וזהו ואני צריך לסבול.

ביום רביעי י' מנחם אב נסע כ"ק אד"ש אחה"צ ביחד עם הר"ם לב"ב לרופא:

1. התעקש להזדרז לחזור לירושלים שיוכל לקבל עולם ואמר שכבר יומים שלא קיבל אנשים ערב ת"ב ויום ת"ב וזה יותר מדאי וחוב גדול וקדוש אצלו התור.

2. אד"ש ד"ש מבנך יענקלה ראיתיו היום לומד בישיבה.

הר"ם התפלא שאכן דיבר מזה בקו"פ אם להביאו עקב ההפגזות בצפון אבל בנו לא בא, ואמר לרבי מאיין יענקלה איז אין חצור.

אד"ש חושב, רגע אז מי זה היה איידל פנים בחור טוב, אה זה היה בונימס' (בנו של ב.ק.).

הר"ם ה' נותן לבונים בנים טובים.

אד"ש יוא אהר האט גוטע קינדער היה לו עוד בן איך קוראים לו?

הר"ם יצחק.

אד"ש היה לו עוד שם, הרי"ם לא זכר.

הרי"ם יש לו בנים טובים גם בכולל שלי א.מ. ופ"א.

אד"ש אני יאמר לך למה יש לו בנים טובים הכרת את אביו ליבל סבינר? אני הכרתיו על כף היד הוא היה יהודי תמים תמימות עוזרת לבנים טובים!

3. הרי"ם דיוח על סיום מסכת בכולל ושיש מחר סעודה והסכים שיכנסו ג' אברכים עם קויעטל להזכיר ויתן בקבוק יין לסיום.

4. **הרי"ם** ראב"ד ירושלים הרב פריינד שליט"א ציוה למוסדות שלו שילמדו בלי חופש בכלל גלל המלחמה בצפון שצריך רחמים, אברהם בוך ביקשני שאשאל אולי גם בגור יעשו כך ויבטלו הבין הזמנים בחדרים, בשיבות, בכוללים היות וזה זמן מלחמה.

אד"ש ר' משה אריה יהודי צדיק - פלא לי עליו מדוע, הוא עושה מזה עסק ואז נהיה באמת מלחמה ומצב קשה, אני אוחד הפוך צריכים למעט בדבר, זה אינו מלחמה רק כמה ימים לקחת להם היכולת, אתה יודע איך עובד טיל? יש בזה דלק נזיל זה צריך התשתית מלמטה אם יפריעו להם יהיה להם קשה לתפקד, הפוך צריך לצאת לעשות בין הזמנים אפי' הטיולים שיעשו - כמובן לא למקומות מסוכנים ואז ה"י יעזור, שנתנהג רגיל יהיה באמת רגיל ויעבור כעבור כמה ימים באמת פלא לי על ר' משה אריה אהר איז אַ יוד אַ צדיק.

[הרי"ם הוסיף בסעודה ווארט שהתורה רצתה שיחזרו מעורכי המלחמה עובדי עבירה התורה חמלה עליהם מהבושות ולכן הוסיפה עוד דברים חתן וכו'. הכל לחפות על הבעלי עבירה וכן בגמ' מקשים שלב"ש רק מצא בה ערות דבר יכול לגרש ולב"ה אפי' הקדיחה תבשילו ולכ"א נראה שב"ה מחמירים אחרת מכ"מ שהיו ענוים ועלובים? והתירוץ תלוי איך מסתכלים ב"ש היו חריפים ואמרו רק מצא בה ערות דבר בשביל שיצא קלקול לאשה שכולם יודעים למה התגרשה ויוקשה עליה לחיות, משא"כ ב"ה הקילו על האשה שתוכל לבנות חיים חדשים וחיפו ואמרו על כל דבר קטן אפשר לגרש ולא ידעו מחמת מה התגרשה, וזה מעט אור על דברי כ"ק אד"ש כ"ד איך שמסתכלים עליו.

והוסיף עוד ווארט בגמ' שבת כתוב אחד עשה כב"ש ואחד עשה כדברי ב"ה מדוע שינו בלשון? משום שב"ש שהיו חריפים לא רק אמרו על עשו! משא"כ ב"ה ענוים רק כדברי ב"ה שמאמירתם לעשיה היה הבדל.

והוסיף עוד שאומרים בסיום כן תעזריני להתחיל ולסיים מה צריך להתחיל ודאי אם רוצים לסיים צריכים להתחיל? אלא תירץ שמתחיל ע"מ לסיים יש לו רצון עז לגמור וסדר איך ללמוד ומתי הוא יסיים בעזרת ה' לכן אומרים להתחיל ולסיים.

ועוד הוסיף בשם הח"ח אנו עמלים והם עמלים ולא מקבלים שכר ולכאורה הרי גם הם מקבלים שכר? אלא נגר שיעשה שולחן ג' שבועות ויעבוד קשה לא יקבל כסף אם בסוף לא הצליח לעשות השולחן וזה הכונה הם עמלים ואינם מקבלים שכר על העמל רק על התכלית יש שולחן - יש כסף, אין שולחן - אין כסף, משא"כ אנו עמלים ומקבלים שכר - על עצם העמל אפי' בלא הרבה תפוקה על כל עמל של יהודי ברוחניות יש שכר (ודפח"ח).

5. **אד"ש** כשהייתי צעיר היה קשה לי הסיפור בגמ' שחרבה ירושלים וביהמ"ק על הקרבן ששלח והיה לו מום בדוקין שבעין שלנו זה מום ולגוים אינו מום ולא הקריבוהו וכעס המלך מה כ"כ קשה לעשות שדלנות ולבא למלך ולהסביר לו שבתורה יש מום לנו ולא להם ולכן לא נקרב! יותר מאוחר בשנים ראיתי מהר"ל ממש מיוחד (וחרז כמה פעמים שזה מהר"ל מיוחד ומאוד הרחיב ושיבח) הוא מסביר מדוע באמת לנו זה מום שיהודי במהותו צריך להיות קדוש לשמור על עין טובה, על פה קדוש ולכן אפי' כזה דבר דק דוקין שבעין פוסל בקרבן של יהודי וכן בשפתים שצריך אַ אופגריינטא מאהל, משא"כ גוי שאינו בזה לא שייך לפסול אצלו בכאלו דברים דקים שהוא גרוביען וחומרי ולכן לא יכלו להסביר ד"ז לגוי ויותר היה מתרגז על החילוק.

כן בסיפור של קמצא ובר קמצא כולם שואלים מילא על בעל הסעודה ושונאו מבינים שבגלל נחרב הבית משום שרבו אבל מה אשם אוהבו של בעל הסעודה שגם בגללו נחרב הבית? והתשובה בעל הסעודה היה אדם רע בלי עין טובה בצורה מוגזמת שעד כדי כך שנא ולא היה מוכן שישב בביתו בלי לאכול וישלם כל הסעודה, א"כ החבר גם אשם שאיך מצא לו חבר כזה לכוזא אחד אסור להתחבר וכל החברות לא שוה והיא רק קמפניה נגד השני, כמו שעושים בבחירות מערך הליכוד שמתחברים לא בעצם החברות אלא בעיקר נגד השני, כן בישיבה החברות זלגיסטים וברוינסטים שעיקר האחדות נגד השני וע"ז נאמר על קמצא ובר קמצא נחרב הבית שגם זה שמצא לעצמו כזה חבר שאין לו עין טובה אשם בתוצאות. עין טובה זה העיקר, עין טובה זהו כל היהודי וצריך הרבה עבודה אם זזים קצת למעלה או קצת למטה כבר לא טוב.

6. דיבר מאנשים בעלי צורה ושיבחים, ובפרט התלהב מהרב נתן לואברט ז"ל ואמר הוא היה כילי הוא היה כל חיותו וישותו בתורת ה' דגאנצא לעבין אופ גגעבען פאר תורה און גיליבט מיט דתורה.

7. סיפר הרבה פעמים שפעם קרא לו אחיו הבית ישראל - כשנכנסתי ראיתי שכאן יהיה משהו פניו היו להבה תפסני בזקן ואמר אתה הרי ראש ישיבה וצריך אתה לדעת לתמיד, בחור חלש, בחור נפל, אפי' אדורך גיפלעין בעבירות חמורות ל"צ לרחק צריך לקרב להשאיר בישיבה, ישוב בתשובה ויבנה עצמו מחדש, לא כן א' בחור וואס איז משחית ומחבל ומזיק מקלקל אחרים אסור להחזיק בישיבה אפי' יום אחד הוא הרי חב לאחרינה.

אברכים מהכולל שלחו המשב"ק י.ש. לשאול אם מרשה בבין הזמנים ליסוע טיולים? אד"ש ענה זה הרי בין הזמנים למה לא, ללמוד גם מותר קצת אפי' שזה בין הזמנים, עצה טובה יש לי לומר ליסוע מקומות הקדושים מעולה, אבל גבולות, מים, הרים, לא כדאי כתוב הרי "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" - תרתי משמע (נפש גשמי - נפש רוחני).

ב' אברכים נכנסו לשאול על שידוך לבחור מבוגר וענה כל שידוך בשביל לענות מצייר אני אילולי המדובר היה בני וכדו' מה היתי עושה וכך אני עונה כאן מצייר אני הדבר וזה חלש לא כדאי לעשות, ויעזור ה"י שידוך אחר.

אברך נכנס לקו"פ לאמור: מצאתי במקוה 03 אלף דולר עמדתי בנסיון שלא לבכניס בכיס והחזרתיו לבעליו מבקש אני ברכה שלא אצטרך להכשל בכאלו נסיונות שיהיה לי לבד כאלו סוכמים שאהיה עשיר! אד"ש נהנה מהרעיון וצחק בירכו מאוד ואמר שצודק עמך ישראל צריכים פרנסה ושלא יחסר לו כל טוב וכן בירר מאוד המעשה לפרטי פרטים איפוא בדיוק מצא ואיך החזיר וכו'.

י.מ. יוסקוביץ נכנס לקו"פ שנוסע כל יום למערת הבית ישראל ואנשים אומרים לו שזה מסוכן היום. ענהו אד"ש דער וואס האט נישט מורא - היט אהיים דהייבשטער ויכול אתה ליסוע כל יום.

יש שנותן רשות ליסוע לשכם ולא' שאל עם מי נוסע? וענה באוטובוס, שאלו כן, אבל מי הנוסעים? וענה חסידי ברסלב, אמר לו אד"ש אתה יכול ליסוע. ולאחר שאל האם כתוב מהאריז"ל ששם קבור יוסף הצדיק? ידוע לי על חברון קבר רחל שהאריז"ל העיד, אבל על שכם חושבני שבכלל לא כתוב בדיוק ששם קברו של יוסף הצדיק, ויש שאומר אפי' בלי לשאול שלא יסעו לשכם, וכן בת"ב לא נתן ליסוע אפי' לחברון.

ווארט שאמר הרי"ם בסעודה: כתוב "והיו חייך תלואים לך מנגד - ופחדת לילה ויום" התורה היא הרפואה לאדם לכל מכאוביו והם החיים של האדם וזה הכונה "והיו חייך תלואים לך מנגד" שהתורה נמצאת מול האדם ויכול ללמוד להציל חייו ולהטיב עמו, ואפ"ה "ופחדת לילה ויום" שאנחנו לא בטוחים נמפחדים ומדוע? "ולא תאמין בחיידך" היות והאדם לא מאמין באמת שזאת התרופה וזה יועיל לו לחייו וזה החסרון שיש לנו מול העניים רפואה לכל הפחדים והמחלות ואיננו מתרפאים היות "ולא תאמין בחיידך" שצריך כן להאמין בזה וירפא לו. ודפח"ח

יום חמישי י"א מנחם אב נכנסו בתור אחה"צ בקו"פ ג' אברכים מהכולל ז.ה. א.מ.ק. א.ל. עם קויטעל הכתוב בו שמות כל אברכי הכולל והנוסח: זכינו בעזהש"ת לסיים בשנה זו את כל מסכת גיטין במסגרת הלימוד בכולל נר יהודה אריה בפקוחו ובהכונתו של הרי"ם וינברג שליט"א והננו להזכיר את עצמינו לברכת הצלחה בתורה ובכל הענינים מתוך הרחבה ושמחה וכל טוב.

אד"ש קרא בעיון רב הקויטעל ואמר בחיידך רחב מאוד "נו מהאט גיענדיקט גיטין - זאל זאיין צום גוטען! מזאל זאיין גוטע יונגעלייט, דהייבשטער זאל העלפין זאל זאיין מיט הצלחה און מיט שמחה.

א.ל. אמר שעושה סעודת סיום היום בביתו, אד"ש אמר: איך האב טאקע גיוואלט פרגען אינטרעסירן, לחץ בפעמון וציוה על י.ש. להביא בקבוק יין ונתן להם לסעודה.

יום חמישי י"א מנחם אב נכנס לקו"פ אחרי מנחה אחי הרי"ם להזמין אד"ש לתנאים שיתקיימו ביום ראשון, אד"ש שמח ואמר מזל טוב אַ סאך נחת בודאי שאבוא אחרי התור ושאל איפוא זה וביקש שיזמין גם את י.ש. וח.ש.

[לפני הרי"ם נכנס מוטי הפגוט ואד"ש אמר עכשיו היה תלמיד שלך עם ברכת מז"ט שנולדה לו בת אמר הרי"ם גם מאחרי יש עוד תלמיד עם אותו מעשה, אחריו עמד אחיו איציק הפגוט שגם נולדה לו בת וכשנכנס מאוד חייך אד"ש אוהו מז"ט]

אד"ש שאל איך עבר המבחנים בישפ"א (מבחני כניסה) וביקש לדעת מה תוצאות המבחן בפרט במושגים (כן ביקש שיעשה שאלות קלות במושגים שרוצה לראות בטוב על בחורי ישראל) הרי"ם אמר שאד"ש נראה מותש ואולי לפעם אחרת ואד"ש הסכים, אד"ש אמר שצריך לתת לו כסף למשהו מסוים והרי"ם אמר שלא צריך לטרוח.

אצל ר' דודל מטאלנא היה חזן יוסלה טולנר והיה לו מקהלה שלמה פעם שכבר הזקין והיה צרוד כשהגיע ימים הנוראים קרא לו הרבי ר"ד ושאלו כמה משלם לפלוני ולפלוני לכל המקהלה ואחרי שגמר כולם שאלו נו לא היה כדאי לתת כמה פרוטות למאן שהוא שיהיה לך גם חזן?

מדברי הרי"ם שליט"א בליל ש"ק - נחמו - דברים התשנ"ג

1. הנסיעה בהלוך ביום רביעי היתה פילאית ביותר רוב הדרך דיבר לעצמו בעיקר אמר הרבה פסוקים ממגילת איכה ושאר נביאים, ומפעם לפעם גם הסביר או הוסיף משלים אמר על הפסוק "ויחמוס כגן שכו" מה קשור גן לביהמ"ק? אלא כמו גן מלא בעצים יפים ואמת המים עוברת שם ועי"ז הכל צומח יבוא מישהוא ויכרות המעבר של המים לגן הכל נובל והולך כן כאן ה' עשה אופ הקען החיות ולכן הכל הלך, וכן אמר משל וממש בכה באומרו המשל רועה עני שטיפל בצאן העיר ולעצמו לא היה אלא מקלו ותרמילו העשיר לימים וקנה לו כל טוב צאן ובקר וחפצים ובאו זאבים ואכלו כל אשר לו אמר אין לי עצה אלא לחזור למקלי ותרמילי = המקל - הקב"ה התרמיל - ההשפעות והארות של כאו"א וממש בכה בהסבירו זאת ויהי לפלא!

2. כשעברו ע"י בנין הבורסה אמר במקום זה יש הרבה פרנסה לאנשים, יהודים מאמינים יודעים שהכל מאת הבורא א"כ כל השפע בבנין זה ישיר מלמעלה א"כ א"א לבטל מקום זה יש לזה בכל אופן איזה ענין שממש כאן מעל הבנין משמים יש הצנור לבנין דהייבשטער זאל העלפין יודען אַ הרכלע זאלן נישט ביינקורטירען דא!

3. הר"ם אד"ש מרגיש טוב אחרי הצום?

אד"ש ב"ה הצום לא קשה אולי אח"כ, באיכה משום מה ממש בכיתי יותר מכל השנים ולקחתי לליבי את החורבן הפסוקים ריגשוני והרגשתי שגורם לי ללחץ דם גבוהה וכך היה שמדדתי והיה לחץ דם גבוהה.

הר"ם איך היה נראה הצומות אצל כ"ק האמרי אמת זי"ע?

אד"ש לא אוכל לענות לך בגלל שאף פעם לא עשה עסק ממה שהיו צריכים לעשות ואם כתוב לצום צם לא הרגישו שום שינוי או בעיה, אבל חוץ מהתעניות הכתובים לא היה חסיד של צומות ותמיד התנהג נורמלי בענין האכילה בלא סיגופים זכורני יוהכ"פ אחד שלמחרתו מעד ונפל ונבהלו וכשבאו אמר: לא קרא כלום הרי צמתי ואני חלש, שאלה אמי הרי צמת אתמול ולא היום? ענה אתמול הרגשתי הצום? היום מרגישים את הצום!

והוסיף אד"ש כמו הווארט של הרבי מלובלין יוהכ"פ מי צריך לאכול ת"ב מי יכול לאכול שלכן הא"א לא הרגיש כלום ביום הכיפורים עצמו שמי צריך לאכול? אבל אח"כ השפיע החולשה.

4. אד"ש: שמעתי פעם את אחי הגדול ר"מ זצ"ל מדבר עם אמי על גרשקא מסוימת ועשה קוּכען ואמר שהכל צריך לעשות לשני אובער נישט זאיין ינעמס' הענד. ולא הבנתי מה כונתו ושאלתי את אמי והסבירה לי שלפעמים צריכים לעזור לשני והכל טוב לעשות עד שאתה ממש עושה מה שהוא צריך לעשות וזה כבר לא טוב צריך לעזור לתפעל את הזולת אבל דבר שטוב שהוא עצמו יעשה זה לא טובה בשבילו שהאחר עושה, ובדיוק שהסבירה נכנס הא"א ושאל מה מדברים? ואמרה הנ"ל אמר לי הא"א יוא סאיז אַ חשובער זאך צווייטן ותזכור את זה לעזור חשוב אבל לא להיות ינעמעס' הענד. כעבור הרבה שנים היתי בעזרה למישהו בדבר מסוים ושכחתי וממש נכנסתי בעובי הקורה והרגשתי שאני כבר עושה ינעמעס' הענד ונזכרתי בדברי אבי ז"ל הלכתי לשולחי כ"ק מרן הלב שמחה זי"ע וסיפרתי לו הדבר ואמר יוא אימרא זו ידועה לי והיתה שגורה הרבה בבני הבית אתה צודק ופטר אותי יותר מלהתעסק שם שלא אעבור ע"ז.

5. דיבר הרבה מחתונות בלו ומנו כ"מ "מעשים טובים" של הרב מבלו.

6. אד"ש: מנהיג צריך לקרב כולם, ולא לדחות קבוצות שלמות, בדוד המלך ע"ה כתוב "אנשי צוריה קשים ואני רך משוח למלוכה" שלא רצה להלחם נגדם, כמדומני מהפסוקים בני"ך דוד לא נלקח למלוכה מביתו מעריסה עטוף במשי, הוא עבר הרבה בחיים נלחם עם גלית היה בצבא במלחמות הסתבך עם שאול ומה הכונה "ואני רך ומשוח למלוכה"? אלא אַ מנהיג צריך שיהיה לו גישה וקשר עם כל שכבות הצבור - לא לעשות דברים שימנעו אנשים מלגשת איליו לכן לא אמר זאת מפחד ח"ו אלא שהנהיג והיה בתחילת מלכותו ואמר "אנשי צוריה קשים" שרוצה שיהיה לו גישה וקשר לכולם ולא ידח מישהו ממנו, וכן בקללות הנמרצות שקללו שמעי ב"ג רק ציוה לשלמה שיחזיר לו אבל הוא עצמו לא עשה כלום שלא רקצה לדחות צבור ממנו עי"ז שאם יחזיר לו יהיו כאלו שיתרחקו. וסיים גם אצלי יש כאלו שמעי בן גרה!

7. הרופא אני מרגיש סיפוק רב והנאה ממעשה ידי שהצלחתי בניתוח וכו' האם זה הרגשה מותרת וטובה או ח"ו גאוה ואסורה?

אד"ש כל אחד מרגיש הנאה וסיפוק ממעשה שעושה והצליח יש הבדל בין זה לגאווה = בתחנה הסופית, אם עי"ז מגיע לרצון להמשיך ולהטיב עם הזולת ומחפש עוד ועוד דברים להועיל, לטוב אין סוף ואם רואים שמצליחים תמיד אפשר לחדש ולנסות לשפר לייעל וזה נותן דירבון זה טוב, משא"כ אם לזה הגיעו וסוף פסוק עשיתי טוב וזהו זה גאווה שאסורה, סיפוק הנותן פריון בעבודה משובח ורצוי וטוב, סיפוק הנותן רפיון גרוע הוא והוא הסממן של הגאווה.

הרופא שמעתי כאן דברים חכמים ונבונים שמאחר לא שמעתי.

הרי"ם אמר ווארט מעצמו שכתוב בפרשה "היטיבו כל אשר דברו" ובמדרש כאדם המטיב את הנרות. ומה הקשר? באדם יש התלהבות ואח"כ נכבה ויש דבר קבוע האצור בפנמיות בלב, בנר יש שלהבת שדולקת יפה מאוד אבל לזמן קצר ויש נר שהטיבו אותו עשוהו פחם כיבוהו למען ידלק אח"כ יפה והרבה זמן וכן כאן היהודים ראו שהשלהבת עולה גבוה יי דברות מהגבורה אבל רצו לא להשאר רק בזה אלא שישאר לאח"כ לכן ביקשו שיפסיק ה' לדבר איתם ומשה ידבר בשביל לאצור הענין בפנמיות יותר וזה הכונה במדרש כאדם המטיב את הנרות שמכבה באמת את השלהבת אבל זה למען ידלק אח"כ ימים רבים לכן הוטב בעיני הקב"ה בקשת היהודים דבר אתה עמנו לאצור הקדושה. ודפח"ח

דברים טובים מהטיש אצל סבא טאלנא ליל ש"ק נחמו דברים התשנ"ג

1. אצל הר"ד מטאלנא היה עולם גדול מאוד, ואצל א' מאחיו לא היה ציבור ופעם שנפגשו שאל האח מדוע אצלי הציבור קטן ואצלך כזה ציבור גדול? ענהו ר' דודל זי"ע יש לי הרבה גבאים וכדומה, אדם בא אם צרה לוקח לו הרבה זמן עד שנכנס אלי שעות מחכה כאן מחכה שם הוא מתייאש ושם כל בטחונו בהקב"ה מבקש ממנו והוא בודאי שיכול לעזור ונרפא וחושב הוא רבי גדול וממשיכים לבא משא"כ אצלך כ"א שבא ישר נכנס ומקבלים אותו יפה ולא חושב רגע על הקב"ה ושם כל מבטחו בך נו...

2. היתי פעם בקבר רחל עם הרב שמעון בידרמן מללוב זי"ע אמרנו ספר תהילים במילים "עיבדו את ה' בשמחה" ממש ראיתי בעיני בו"ד שקפץ ועמד בהתלהבות באויר.

3. היתי פעם שבת במירון והיה שם הרמ"מ בידרמן מללוב עם חסידיו נכנסתי שם והיה איתי בחור חסיד קרלין אמרקאי ודחה אותו מאוד ולא קירבו ונתן שם לכולם שריים ואותי קירב מאוד והבחור ריחק מאוד נגשתי והארתי ובקשתי שיתן לו משהו ולא רצה והיה לפלא בעיני כל השנים אח"כ הוברר לי שיצא בחור זה לתרבות רעה וראיתי רוח"ק שלא רצה לקרבו משום שראה מצבו.

4. ר' מושלה מזלטפול שלח מכתב לאמרי אמת וכתב לכבוד הצדיק המפורסם הרב וכו' אמר עי"ז הא"א אַ צדיק איז אהר אַ מפורסם איז טאקי בין איך!

5. בנו ר' הערשלה מזלטפול היה חתן אצל הרבי משורטקוב והיה לאחר חתונתו אצל השווער ונאבד לזוגתו תכשיט יקר מאוד בגן העיר שמלא אנשים והתייאשו מלמוצאו וק"ו לקבלו בחזרה ואמר הרבי משורטקוב אחרי שבוע שילכו לאיפוא שנאבד וימצאו א"ז שם במקומו וכך הוא ויהי לפלא אמר השורטקוב ראיני לנכון לעשות כך רק להראות לחתני שגם אנחנו יודעים (שראה שמרוחק מבית רוזין ומקורב יותר לטשרנוביל).

6. התאכסנתי אצל ר' הערשלה ויום אחד באתי מאוחר מאוד דפקתי הערתי אותו מהשינה וכו' אח"כ קיבלתי ממנו מכתב שמבקש ממני סליחה אולי לא נהג עמדי כ"כ בכבוד באותו לילה עד כדי כך היה מצוין במדות ולא כעס שהערתי וכו'.

7. בטיש אצל ר"א מסטולין היה אברך שעמד גבוה על עמוד וחלף במחשבתו רגע הרהור באמונה הסתכל לעברו הסטולינער ואמר זה שאני רואה עכשיו מה שאתה חושב זה לבד מספיק לך לדעת שיש בורא עולם!

8. אמרו לפני ר' מוטלה מרחמסטריווקא מה זאת שחסידים לא שומעים בדבר הלכה ומתפללים מאוחר? ענה כתוב מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה א"כ אתם הליטוקאס שישר מתפללים בתחלת היום מצוה וכל היום מצוות אנחנו ישר בתחלת היום עבירה לא מתפללים א"כ כל היום עבירות היה צריך להיות מראיכם כפני השמש ואנחנו החסידים פנינו כשולי קדירה שחורים ומה אעשה וזה לא נראה ככה!!

9. ר"ש מזויל חלם שיר נפלא ואמרו לו שזה ניגון משערי ג"ע ויש לו א"י בשכונתו בביהכ"נ וחפש בכ"מ התפילה והגיע לקרלין ואמר באמת מתפללים טוב אבל לא זה הניגון ששמע עד שהגיע לביהמדי"ר דר"ש מללוב ואמר זהו כאן בדיוק הניגון ששמע בחלום משערי ג"ע ומאז בא כל יום לשמוע תפילת רבי שמעון מללוב.

י.מ.א. מספר שנקרא לקו"פ לבית ישראל וחקר אותו אודות פלוני בהרחבה וכשגמר אמר לו האיש הזה צריך מחר לבוא לכאן טוב פעם שיהיה לי רוח הקודש!

י.ד.פ. מספר שביום א' י"ד מנחם אב דיבר עמו אד"ש על הרי"ם ושיבחו מאוד שאין לו עוד כזה חיל נאמן ועושה כל דבריו בהשכל ואוחז ממנו מאוד רצה לדעת מתי התנאים ומה יעשה אם התור? י.ד. אמר שאיטשה גמיש ולא אכפת לו מתי הרבי יבוא ובכל זמן זה טוב לו אד"ש הנהן בראשו.

ובאמת אחרי התור הגיע כ"ק אד"ש ברבע לעשר ישב נינוח מאוד ושלו הרי"ם שאל אם רוצה לקרוא התנאים? ואמר אני בעל קורא? לא הכנתי! וקרא הרב אורי ויסבלום. אח"כ אמר הרבי ווארט על הן הן הדברים הנקנים באמירה. אח"כ מזג יין וציוה לסבא לשתות קודם ולברך החתן אח"כ הרבי שתה ובירך לחיים לכולם בירך החתן וסבא אמר עוד ווארט על יין. אח"כ חילקו מזונות אד"ש אמר עוד ווארט ציוה לחתן לומר דבר תורה והפסיקוהו בשירה סבא טאלנא נתן השעון ואד"ש ביקש שיפתח ורוצה לראותו ויהי לפלא אמר ווארט על השעון בשם אביו שוב בירך והלך.

החתן של הרי"ם טוען שכשנכנס כ"ק מרן אד"ש לתנאים וראה כסא אחד יפה ניגש לרבי מאטלנא ואמר לו שישב על הכסא שזה הוכן בשבילו ענה הרבי מטאלנא מורא רבך כמורא שמים התיישב אד"ש על הכסא היפה ואמר לטאלנא לכה"פ תשים ידך על הידיות ותוכל להנות גם מזה, אח"כ מלמל לעצמו בדופקו על הכסא ביי מיר דאס איז עצי אשרה! בפתח ראה אד"ש את א.י.ג. נתן לו יד ואמר בחיך יהושע אם ירצה ה' ביי דיר אויפ שמחות בקרוב!

בשבת נחמו בקו"פ ציוה אד"ש לתת לבנו מו' שאול את כוס של ברהמ"ז בסעודה והוסיף הוא הרי עלה לגדולה שנהיה ראש ישיבה כתוב בגמ' שהיה ספק לרב יוסף עשרים וכמה שנים ואח"כ פשט אחרי שנהיה ראש ישיבה הספק היה אם שינוי קונה ומדוע פשט רק אח"כ? אלא ראה בעצמו שהוא אותו רב יוסף והנה אחרי שנקרא בפי כל ראש ישיבה מרגיש בעצמו שינוי לטובה לכן יכל לפסוק ששינוי השם נחשב שינוי וקונה כך כאן בשאול שנהיה שמו ראש ישיבה נהיה בעל מדריגה וצריך לקבל הבענשין.

ביום חמישי י"ח מנחם אב לפנה"צ צלצל כ"ק מרן אד"ש לבית הרי"ם שליט"א לפני נסיעתו לבית מאיר, דיבר כ-ג' רבעי שעה, סיפר על שהלך בבוקר וראה באים קבוצה של בחורי

חסידי בלז אדומי פנים נראים היו מחו"ל רצו לראותי נכנסתי לכניסת בנין כדי שילכו וכך היה והמשכתי הטיול דיבר מזה שיש לו לחץ על העין, לא ישן כל הלילה מדאגות קויטעלך נוראים וכל העול נופל עליו, דיבר מענין רבין שהיה אצלו, וכן מענין הרישום של הישיבות ועוד.

אברך נכנס לקו"פ להזכיר חולה אד"ש אמר לו שלא ילך לאף רופא רק לר' איטשה וינברג שיש לו רופא טוב, והתפלא הר"ם שלא אמר שום דבר לאד"ש על רופא ושלחו לאיזה רופא צמחוני שנודע לו ממנו.

המשגיח החסיד ר"ג אייזנר ז"ל אמר פעם להר"ם שמעתי פעם סיפור על החסיד ר"ז שטיצברג ז"ל שהתעקש ליסוע ירושלימה לא"א זי"ע להזכיר שנולד לו בן בשנת תש"ח אע"פ שהיה פחד שלא יוכל לחזור וכך הוא שהיה מצור ולא הסתדר לחזור ולא היה בברית, אמרתי דיאגנוזה ע"כ בן זה שנולד לאותו חסיד יהיה רחוק מאביו בחסידות ותפוח זה יפול רחוק מאוד מהעץ היות וחסידות וכו' זה טוב אבל לא על חשבון הבית והילדים שבהם צריך להשקיע מיום שנולדים.

דברי הר"ם בסעודה אצל אחיו ר' מרדכי שליט"א ערב חתונת גיסו יצחק אבא:

1. בחור נכנס לכ"ק אד"ש ביום חופתו (כשהיה ראש ישיבה) וביקש מילים חמות שרוצה לבנות בית חסיד. אמר לו אד"ש: כלל גדול בתורה הוא "ואהבת לרעך כמוך", מאי דעלך סאני לחברך לא תעביד, ואידך פירושא - ואם רצונך בחיי פרישות זיל גמור = שב ותלמד שהתורה היא הדרך לחיי חסידות ופרישות (גמור - מלשון לימוד).

2. אד"ש אמר להר"ם אדם הינו עץ השדה, וכתוב כלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומאה, וחתן אותיות נחת א"כ חתן שעומד על עקרונותיו ומחזיק עצמו פעסט בדברים טובים מובטח לו שיהיה כלי שאינו מקבל טומאה, והוסיף ע"ז מ.ז. ששמע ווארט זה מהבית ישראל בשם אביו זי"ע והוסיף הב"י זי"ע מי שמבין טוב עמוק דברי אבי ז"ל כבר עומד בחצי הדרך שכבר סלל חצי מהעבודה שזה עקרון עמוק וחשוב.

3. הבית ישראל היה בשבע ברכות של הר"ם בבית וגן אצל סבא טאלנא והסתכל בין וחשבו שרוצה לדעת ההכשר אמרו שזה מחיים בער אמר "אלע ויינען פין ארץ ישראל איז כשר". הטשבינער ראש ישיבה אמר לבית ישראל על הר"ם אהר איז אַ כלי ענה הב"י "מטבילין כלי על גבי כלי".

אח"כ אמר ווארט משל למלך שהמליכוהו רק ליום אחד, אם יש לו שכל ביום זה עושה חוקים וכו' שיעזרוהו גם לאחר מכן וזה הכונה חתן דומה למלך וכתוב "והיה כשבתו על כסא מלכותו" שזוכר אז לתכנן צעדיו להבא ואז מצליח גם אח"כ. ובשבע ברכות בחיפה בבית חמיו הרב מו' י.י. ויסבלום זצ"ל אמר הבית ישראל זי"ע חסידים זאגן נאך כל הנושא אשה לש"ש כאילו ילדה וזה הכונה בת תחילה סימן יפה לבנים שאם מתכונים לש"ש זה עצמו כבר בת תחלה וזה סימן יפה לבנים.

4. אד"ש סיפר להר"ם שבכל חתונה היה מבקש הא"א כמה הזמנות אם ירצה לחלק [ויש מכתב שלא יותר מעשר שזה כבר הרבה] היה לאבי ז"ל חתן הר"ש יוסקוביץ אהב להשתדך עם רבישע שיזוכים לא אהבוהו כ"כ בחצר בגלל זה ופעם שחיתן וידע שהא"א רוצה לשלוח הזמנות החליט לעשות רשימה של כל הרביעס בפולין אולי ירצה הא"א לשלוח להם היה אז לכה"פ 004 רעביס וכשהכניס הרשימה הגיב אבי ז"ל מה זה איגוד הסנדלרים? [שרבעיס איז

אֶ גוטע יוד וכ"א יש לו הצבור שלו ומה הקשר בין אחד לשני זה לא מקצוע כמו סנדלר שעושים אגודה אחת].

5. הר"ש מסלנט הביא לירושלים את האדר"ת לרב ובסידור קידושין הראשון בירושלים טעה ובירך בחופה שהכל נהיה בדברו ותוך כ"ד תיקן לבופה"ג והיה תמיה רבתי על הטעות וע"ז שחזר ואמר בופה"ג הרי אמר שהכל ובדיעבד יצא? ובסעודת החתונה הסביר שהאמת שכ"א שמסדר חו"ק צריך להיות שליחו של החתן והחתן המקדש והוא צריך לשתות א"כ כשטועה ואומר שהכל יכול החתן לומר לתקוני שדרתיך ולא לעוותי לכן היה צריך לתקן לבופה"ג.

ולעצם השתיה הא"א היה שותה בהבלעה ומסבירים שכתוב אסור לת"ח שישתה בשוק והחופה צריכה להיות בדוקא בחוץ שיהיה זרען ככוכבי השמים לכן מקפידים שהמסדר שהוא ת"ח שהרי כל מי שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהיה לו עסק בהם לכן אסור לו לשתות להדיה.

6. הרב מטשבעין זצ"ל הסביר מדוע מוחלים לחתן וכלה על כל עונותיהם שכתוב ג' שותפים באדם אביו אמו והקב"ה ומתי נחתמת שותפות זו בחתונה וכתוב אפי' על ר"ל שלא עשה עם כ"א עסק ואדם שדיבר עמו נאמן היה בלא כלום ק"ו על הקב"ה בעצמו אם רוצה לעשות שותפות עם החתן והכלה צריכים להיות נקיים לכן מוחלים להם על הכל.

7. כשישבו שבעה על החסיד ר"מ הורביץ ז"ל סיפרו שם על מסירות נפש שהיה לו כשהיה מאוד חולה ורצה מקוה והיה סגור וקפץ מהחלון בשביל לטבול אע"פ שהיה מאוד חלש וחולה, וכשיספרו א"ז ישב שם הרבי הלב שמחה הגיב בהתפעלות שסיפור זה מיוחד מאוד אבל אין בזה פליאה אחרי חינוך כ"כ חזק של אחי הבית ישראל. ע"כ מהסעודה!

משלחת מהתימנים ביקשו מהרי"ם להכנס איתם לקו"פ בענינם, הרבי נהנה מדבריהם ומהמבטא בעיקר אמרו שרוצים לקעקע את הטהרה מהם ורוצים עזרה, אד"ש שאלה שהרי הרב פלדמן היה שם? הם ענו הוא בא רק להצטלם. אד"ש צחק ואמר שידבר איתו שיעזור להם אח"כ אמר איך האב זייער מורא פון "ושב מאחר"ך".

הרי"ם נכנס לקו"פ על אדם שהתחצף מאוד לכ"ק אד"ש בשאלה מה לעשות? ענה אד"ש לא לעשות כלום! דמדרש דקיטשט מיר שכתוב בפרשה "בנים אתם - לא תתגודדו" אם אין מחלוקת בנים אתם אם יש מחלוקת אינכם בנים שבאתם דורשים אפי' מוטעים אפי' מזידים וכו' ולא מסתכלים ע"ז משא"כ במחלוקת כבר לא יקראו בנים לכן לא רוצה להגיב כלום.

אד"ש התאונן שקם בבוקר אינו רואה כלום כדקה ורק אח"כ רואה ואולי כדי ללכת לרופא אח"כ אמר להרי"ם שיותר טוב כך משום שאדם מתעורר ובטוח שהכל מגיע לו וחייב לראות ירגיש מה זה שאינו רואה ואח"כ שיראה יבין חסד ה'.

מו' ד.ח. מספר שאד"ש סיפר לו שנכנס לשבע ברכות האחרון בבלז אמר לרב מבלז טוב עשיתי שבאתי רק עכשיו שכל הגדולים כבר היו ואיך יהיה פנים חדשות וא"כ כשבאתי רק עכשיו הועלתי, ענהו הבלזר אם הרבי ארליך אקוה שדבריו גם ארליך כשקם אד"ש ללכת אמר דיברו כאן על ארליך נו אחרי שישבתי על הכסא הזה (שישב על הכסא של הבלזר) אקוה ...

יום שני כ"ט מנחם אב התשנ"ג לפנה"צ בקו"פ

אד"ש הרחיב הסטוריה בזמנו על מבחנים בישיבה שנתנו פרסים הזכיר מ.ב. שלא ידע במבחן ודיברו אם לתת לו פרס שהיה בחור טוב וכן הזכיר את ב.ש.ר. שהיה אז בחור בישיבה.

הר"ם הזכיר את פ.א.ק. שלמד בבין הזמנים עם מו' ד.ח.

אד"ש שיבח והגיב פינטשה הוא השני יש לב.ק. בן לפניו אברהם מרדכי

יום שני כ"ט מנחם אב התשנ"ג שבע ברכות בבית מרדכי וינברג לכבוד החתן יצחק גרינהויז לחברה וכו'

סיפר מו' א.מ. במוהר"א:

1. התפללתי פעם בביהמ"ד מנחה בר"ח ושכחתי לומא יעלה ויבא, אחרי קדושה נכנסתי פנימה לחזור שוב תפלת י"ח שהתביישתי לומר שוב תפלת י"ח בביהמ"ד. כשנכנס סבי ז"ל הלב שמחה שאלני אברמי מה קרא שרצת פנימה ישר אחרי אתה קדוש הבטן כאבה לך? עניתי שכחתי לומר יעלה ויבא, הגיב הסבא ז"ל בפליאה פאר געסין? ווי אזוי קמען פאגעסין?!

2. כשלקח הסבא הלב שמחה ז"ל חתן לביתו רבקה את מאיר מנדל נסעו להרב הק' מבלז זצ"ל לקבל ברכת מז"ט הרב זי"ע קיבל את הלב שמחה מאוד בכבוד ובירכו במזל טוב ונתן לו ב' ידיו אח"כ שם מגבת על ידיו ונתן לאבי החתן ישראל מנדל והיה לפלא שהיה ישראל מנדל מקורב גדול בבלז. ואחרי כחדש שבק חיים לכל חי הר"י מנדל ותלו החסידים שימת המגבת ברוה"ק שידע שישתלק.

סיפר המחנות מ. בנצלוביץ:

1. היה נהוג להכנס לפני ר"ה כ"א עם קויטעל והקפיד הבית ישראל זי"ע שבני ירושלים יכנסו מוקדם שלא יהיה לחץ לפני ר"ה מהבאים ממרחק והוא היה ממש לפני ר"ה אצל הרב יונגראיז מהבי"ד וביקשו טובה למסור בשבילו קויטעל לשנה טובה לרבי הבי"ד ופיחד אבל לא יכל לסרב ועבר ושם הקויטעל על השולחן גער בו הבית ישראל לפני שראה בכלל הכתוב פיגא רע עכשיו נזכרים כ"כ מאוחר והתנצל שאינו בשבילו גער שוב הבי"ד פיגע רע איך וויס דאס איז פאר דעלטא רב גיי שוין!

2. סיפר בשם אביו שסיפר לו הלב שמחה שהיתה אסיפה בענין הקמת הישיבה הגדולה שפת אמת ודיברו איזה שם לקרוא לישיבה, הגיב הרב יונגראיז מהסתם רוצה הרבי לקרוא לישיבה על שם אביו השפת אמת, הגיב הא"א האמת שלא רציתי לקרוא ע"ש היות וברצוני שיהיה ישיבה כלל חסידית ושכולם ירצו לתמוך בה לא רק מגור וכך שיקרא ע"ש אבי יתמכו בה רק חסידי גור, אבל אחרי שכבר אמרו כאן שם זה שוב לא ירד וכן יכבד אב א"כ שמו יהיה שפת אמת.

3. אביו נסע עם הרבי הלב שמחה לטבריה ועשו שיט בכנרת והיה שם עוד ספינה של כמה שקצים וזרקו עליהם כל הזמן דברים ואביו פחד וביקש מהלב שמחה לברוח ולא נתן לו לברוח ולא פחד כלל כעבור זמן מה התהפכה הספינה של השקצים אמר לו הלב שמחה עכשיו הזמן לברוח שאינם יכולים לרדוף אחרינו וברחו משם.

4. אביו היה שותף של הלב שמחה ללימוד מדרש והל"ש היה חשוך בנים ופעם אחד החליטו כל החברה שזה עת רצון וחברו כולם יחד על הלב שמחה שיבקש ע"ע ילדים תחלה לא הגיב רק נתלהבו פניו כפני מלאך, ולאחר מכן אמר זה באמת עת רצון ויעזור ה' אבל צריך אני להרבה רחמים, וכך היה שנפקד אז בביתו הראשונה אחרי הרבה שנים אבל לא עלתה לו ונפטרה כשהיא קטנה ותלו בזה שאמר אבל צריך אני להרבה רחמים.

מדברי הרי"ם בליל ש"ק פרשת שופטים התשנ"ג:

1. אד"ש: דיבר עם הרי"ם בנושא יהדות והדרך בזה שיש שעוסקים בעבר כן חטא לא חטא ואמר בהתלהבות מאיין וועג איז אנדרש תורה מיט שמחה! לא לנבור במה שהיה אלא להתחזק בלימוד התורה חזק ובשמחה לנסות עוד תורה ועוד תורה מיט שמחה!

2. אד"ש: סיפר להרי"ם היה אצלי אברך ושאלה בפיו צריך לאהוב את האשה או לא? עניתי לו דאכציק סאיז אַ גמ' מפורשת אסור לאדם שיקדש האשה עד שיראנה שמא ימצא בה דבר מגונה ותתגנה עליו והתורה אמרה "ואהבת לרעך כמוך" וואסיט אויס אז האשה אויך בכלל ואהבת בודאי צריך לדעת מה כאן ומה לא צריך להבין אם אוהבים עצמו או את האשה יש בזה עמקות אבל בלב פנימה בודאי ובודאי אם האשה הולך למלות רצון הבורא והיא שותף במעשי בראשית עד זיבלא בתרייתא ודאי שיש מקום לאהוב שטייט אויס גפיערט "אני ה'" אם יודעים אהבה בצורה קדושה מה היא יש שכינה ביניהם אני ה' אומר הקב"ה אני גם ביניהם שותף במעשיכם!

3. אד"ש: אמר לי.מ.ט. מדוע בני שאול יושב בהיכל בצד יש הרי את מקומי שהיתי יושב בישיבה הוא הרי היום ראש הישיבה ואני כבר לא יושב בחוץ שישב במקומי במרכז.

4. אד"ש: אמר לנחמן וידסלבסקי צריך לתת להרב יצחק מנחם וינברג כסף מהאיחוד שישע למנוחה הוא עושה ועושה למעלה מכוחותיו למעננו לכה"פ \$0001.

5. אד"ש: אמר להרי"ם שמעתי שיש בחורים שלא רוצים להיות בישיבות ברצוני שתפרסם בשמי שכל בחור צריך להשמע להוראות ועדת השיבוץ ולהכנס לאיפו ששלחוהו אח"כ אפשרי לסדר.

הרי"ם: אולי נעשה ועדת ערעור שיוכלו ההורים לגשת אליהם וישמע טענותיהם בעיני אנשים אחרים.

אד"ש: כן דבריק טובים תמיד קולעים מי ניקח?

הרי"ם: אולי י. פיק ומ. איילנברג.

אד"ש: צריך גם מגוש דן אולי מוטל דריימן עובד באיחוד זייערר גוט זייערר גוט.

6. אד"ש: ביקש מהרי"ם לעסוק בסיבוך של שלום בית שאף אחד לא מצליח לפתור את הבעיה.

הרי"ם: בודאי אעסוק בזה כפוקדת הרבי.

אד"ש ומה אכיר לך טובה ואעשה גם לך?

הרי"ם יש לי ב' בקשות:

א' לחזק ידי מו' ד.ח. שאומר שיעור וחסר לו בטחון ואולי הרבי יבקר בשיעור דקה לחזקו.

אד"ש נהנה ואמר: שיבקר אצלו וכדי שלא יהיה קנאה במעשה בראשית יכנס גם לב' מגידי שיעורים האחרים. אח"כ אמר אינני יודע איפוא כ"א אומר שיעור.

הרי"ם אולי ילך עם הרבי יעקב דוד מגיע לו קצת ..

אד"ש כן אמת - בית מאיר!

וכן היה שהלך וביקר בכל שיעור זמן מועט וכן ביקר בהיכל.

ב' להכניס לקו"פ רשימה משיעור ב' בחורים שהצטיינו במבחן.

אד"ש הסכים ובחיוך אמר זה בקשה להם ומה בקשה לך?

י.ד. פ. הכניס הקויטעל ואמר אד"ש אתפלל בעדם. למחרת נקרא הרי"ם לקו"פ ואמר לו אד"ש ב"ה הקויטעל אצלי והראהו שזה בכיסו בחולצה ההנתי בזה כבר ב' אנשים ואני עצמי נהנה ב"ה אתפלל עליהם וכבר התפללתי עליהם. ולי.ד.פ. אמר יש שם שם אחרון בן אסתר

יענטה זה טעות בשם נראה לי שזה שם של סבתא אמו של אביו התפללתי וראיתי שזה לא טועם זה לא הבחור של י.ז. הוא מהסתם ביקש פרוטקציה ובכלל לא קיבל ציון טוב שמו של אמו כך וכך ואמר את השם הנכון.

7. ביום שני ו' אלול לפנה"צ נקרא הרי"ם לקו"פ בראשית אמר אד"ש על מ. ראט שהתקשר מביה"ח להזכיר בנו עם חוס גבוה רציתי לדבר עמו בטלפון עומד מבוהל בביה"ח להרגיעו שזה כלום ויעזור ה"י אבל י.ד. לא הבין ואמר בשמי הברכה וסגר. הרי"ם הרצה כרגיל כמה שאלות וענה על כולם בתוך הדברים סיפר שהיתה באר"י משפחה חסידית חסידה שמה וא' מהם היה גר ע"י חיפה ושלח בנו שמואל חסידה לחיידר חב"ד שזה היה בזמנים ההם בנמצא והתקשר אותו שמואל לחסידות חב"ד ונהיה א' מהשורה (בזמן הרי"ץ) אחרי חתונתו היה לו ל"ע כמה צרות ממחלה וכו' ובתקופה זו בדיוק הגיע נסיעה לארץ האמרי אמת ז"י"ע חברה עליו אשתו שיסע לירושלים לבקש ברכת הרבי ולא הסכים ח"ו ללכת לרבי אחר אביו הקפיד ורצה שילך להזכיר ולבסוף הסכים שאביו ילך בשבילו כתב הקויטעל ושלח עם אביו בשבילו, בהיות והיו הדרכים קשות ושמעו כמה מחסידי גור שנוסע לירושלים שלחו עמו קויטלעך כשנכנס לא"א הכניס כל הקויטלעך יחד והא"א לקח אחד ובירך לקח שני ובירך וכשהגיע לקויטעל של בנו קיפלו והניחו בצד ולא ענה עליו כלום אלא אמר דאס קויטעל גיהערט נישט צו מיר! והסביר שהאמרי אמת הרגיש שאותו אברך שכתב הקויטעל כתבו וליבו לא היה עמו.

דברים נחמדים שזכינו לשמוע מהרי"ם שזכה לשמוע מאד"ש עוד בהיותו ראש ישיבת שפ"א:

1. היה הא"א קורא לו בשם חיבה פינן עד שלמד כבר חומש והגיע לפסוק שפינן עלי דרך ומאז הפסיק לקרוא לו בשם זה שדומה לפינן.

2. הקפיד מאוד בלימודו ובחן אותו כסדר ופעם שאלו פירוש על הפסוק "אשה לה" ורק ידע הטייטש ולא ידע ההסבר והסביר לו אביו אשה - קרבן לה' והלך לרבו להעיר לו שלא מספיק שהילד ידע לומר הטייטש צריך גם להקפיד שיסביר בלשון פירוש הפסוק.

3. הרה"ק ר"מ בצלאל אלתר דודי פעם ראה שזרקתי כובע למישהו שדחף בביהמ"ד קרא לי והסביר בטוב טעם ודעת שכל יהודי ספר תורה וכמו שצריך לכבד ס"ת ולנשקו ולחבקו כך כל יהודי ואיך אפשר ח"ו לזרוק כובעו של יהודי ומאוד נכנסו דבריו בקריבי שהיה מדבר מאוד בחוס ובהתלהבות.

4. כשהייתי כבן 6 עברתי ניתוח בביה"ח בוורשא אצל רופא דתי והביאו לי כ"מ כובעים לשחק ובעת שוכבי כך איתם שמעתי שבא דודי הרמ"ב ז"י"ע לבקרני ובפחד זרקתי הכובעים היות וידעתי שמקפיד על לבוש זר ועל שעטנז, התאוננתי אז לאבי שמורידים אותי בשבת במעלית והאח דתי ומדוע לא יעשו זאת ע"י גוי או בכלל לא והא"א הרצה הדברים לפני הרופא וטען שהיה זה לצורך החולה ופק"נ מותר אמר הא"א באידיש מה יש עם הילד רוצה במאוד לשמור על השבת, ואם ישמור באמת טוב את השבת השבת תשמור אותו שומר שבת ונענע הרופא לבקשה. (ויש מכתב שהא"א כותב על אד"ש בני הנ"ל משומרי שבת והכונה לסיפור הנ"ל).

5. היתי עם הרבי הלב שמחה בצפת ואמר לי אומרים שזה עיר המקובלים עוסקים כאן בקבלה מעשית והראה בכף ידו שנוורעס.

6. כשרצו לקחת את מ.י. איינפלד לצבא ענה הא"א שלא יגיסו אותו והפנים שלו שחורות והיה לפלא וכשהגיע להתייצב טען א' מהמפקדים שהוא שחור מדאי בפנים ולא צריך אותו בצבא והשתחרר.

כן היה פעם בענין הצבא ששלחו הא"א שיבקש ברכה מהרבי מראדושיץ והתעקש הנ"ל שרוצה ברכה מכאן אמר לו הא"א אני מברכך שתצליח להחלץ מהצבא אבל תלך גם לבקש ברכת הרבי מראדושיץ וכשבא לשם וסיפר שהוא חסיד גור אמר לו הראדושיצר מה אתה צריך לברכתי אם אתה כבר מבורך מהרבי מגור ולבסוף השתחרר דרך פרוטקציה של יהודי מראדושיץ שהיה לו יד בצבא.

כשהיה אד"ש ראש ישיבה דובר בתכנית ליסוע לחו"ל והיה ויכוח בין היוצאי משרתיו מי יזכה ליסוע אמר אז למשמשו א.י.ג. כשרצה אבי ז"ל כאן באר"י נתבקש להוסיף משמש א' יותר היות והיה חלוש ענה הא"א כשהיתי צעיר היה לי כח לשמש ב' משמשים עכשיו שאני זקן ותשוש אוסיף עוד משמש לשמשו אין לי כח, כן אני הוסיף אד"ש בחיוד אין לי כח לשמש כ"כ הרבה משמשים.

יום חמישי ט' אלול לפנה"צ בקו"פ לפני נסיעת אד"ש לבית מאיר י.ד.פ. הגיש קויטעל מהר"ם שליט"א: היה כתוב שצבור האברכים סיים בסוף זמן שעבר יפה מסכת גיטין והתחילו עכשיו ביתר שאת מסכת יבמות וחשב לקחת כל הכולל למקומות הקדושים להתפלל לשנה טובה, והוא עצמו חושב להשאר כמה ימים בצפת ביחד עם אחיו מוטל ורוצה לשאול אם כשר בעיני המלך הדבר ויעשו את זה או שלא וישארו.

אד"ש קרא הכל בחופזה וחיך מאוד כנהנה ואמר כן מדוע לא זה דבר טוב וגם שישאר עם אחיו מוטל כן אני הרי עוד ידבר עמו פנים בפנים לפני שיסע וכבר אשמע בדיוק וארחיב כבר הדיבור עמו בנושא.

אד"ש שיבח מאוד את הר"י ברודא בפני הר"ם שידוע מתי לשאול ומתי לא ושאל עליו הר"ם הוסיף שבאמת הצבור מאוד מרוצה ממנו.

אד"ש סיפר להר"ם שנכנס אליו י.ק.ל. מתורה ויהדות לעם לבקש כסף 03 אלף דולר בעבור י.ד. כץ באומרו שצריך לעזור לו והוא חסיד גור עניתי לו קודם כל חובותיו לו מסתכמים ב- 03 אלף דולר אלא בכמה מאות וגערר חסיד נראה לי שאף פעם לא ראיתיו חוץ מפעם א' שבא עם הרבי מטאלנא כוללת הוא גם לא משלם כתוב עניי עירך קודמין יש לנו בחצר מספיק אנשים שצריכים לעזרה.

בגמ' כתובות נאמר שרבי זירא אמר הא מילתא שמעתי מר' אבא ואילו לא שמעתי שוב מר' אבא מעכן היתי שוכח השמועה והקשה הרב מטשבעין ממ"נ אם שכח והוזכר ע"י ר' אבא מעכן מדוע לא אמר כך שכחתי והזכיר לי ואם לא שכח מנין לו שהיה שוכח הרי עדיין זוכר? ותירץ שכתוב שר"ז אמר שצם כדי לשכוח תורת בבל שרצה לזכור רק תורת אר"י וזה הכונה אם היתי יודע השמועה הזאת רק מפי ר' אבא מבבל היתי שוכחה היות וצמתי לשכוח כל תורת בבל אבל עכשיו שמעתי גם מר"א מעכן שהיה מאר"י ונהיה תורת אר"י שוב לא אשכח את זה! ודפח"ח.

יום חמישי בערב ט' אלול התשנ"ג סבא טאלנא הגיע לאד"ש לכבוד
יום הולדתו אד"ש יצא לקראתו לחצר לפני המדרגות לדירה
בביהמ"ד:

אד"ש אוהו טאלנא רבי איך האב גישעפירט אז איר גייט קומען.

ס.ט. איך בעייט אַ ברכה אויפ אריכות ימים.

אד"ש יוא דהייבשטער וועט העלפן טאקי אריכות ימים ושנים מתוך בריאות ושמחה נחת פון אלע איינקעלך.

נו דרבי זאל מיר אויך אונוינטשען אויף אריכות ימים.

ס.ט. בירך בחוס נחת מהילדים ואריכות ימים ושנים מתוך בריאות.

אד"ש התענין מה המצב ואיך מרגיש וכן אמר שיצא החוצה לקראתו כדי שלא יצטרך לטרוח ולעלות המדרגות.

כן לחש מה באוזנו וס.ט. אמר לו בחזרה ולא שמעו מה.

אד"ש יש לטאלנא רבי מכונית בחוץ? אנישט יגיד לנהגו לקחת אותו הביתה.

ס.ט. יש לי ב"ה ולא צריך.

בירכו שוב אחד את השני באגוט יאהר וכו'.

מוצאי שבת קודש פר' כי תצא י"א אלול התשנ"ג אחרי הבדלה בקאבינט מו' ד.ח. נכנס ואמר: ר' איטשה וינברג רוצה להכנס הוא נוסע למקומות קדושים עם הכולל

אד"ש בחיך מה הוא עוזב אותי לבד?! אמר לי.ש. שיכין בקבוק יין בארון וציוה על הרי"ם להכנס.

הרי"ם אני חושב מחר ליסוע למקומות הקדושים עם הכולל.

אד"ש יוא זייער גלייך פאר וואס נישט דער ארשטע זאך מזאל מיר אינזינען האבען בייטען פאר אלע אין אויך אויף מיר, ניגש לארון והוציא בקבוק יין ואמר מהסתם חוץ ממקומות קדושים מעט זוציאן צוזמען אַ קמפניה חברותא קדישא נו חמרא וחייה לפוס רבן מזאל פורין געזונט ומזאל צוריק קומען געזונט.

הרי"ם חושבני להשאר קצת עם אחי מוטל.

אד"ש להשאר? ואם אצטרך דברים חשובים מהסתם יהיה לך שם קשר טלפוני יוא דארפסט טאקי זאעך אופ ריענן מוטל... ראה את דוד ואמר פאר דוד דארף מען אעפס גיעבן ונתן ג' שוקלדות והפטיר אני לא בטוח אם זה חלבי. וכשפנה הרי"ם לצאת דפק לו אד"ש על כתפיו ואמר בעטן און מיט שמחה מיט שמחה.

מדברי הרי"ם בליל ש"ק פר' כי תצא התשנ"ג

1. **אד"ש** אמר להרי"ם היו אצלי ב' אברכים עם שאלות כ"א עניתי לפוס הרגשתי, אחד היה נראה שהתכוון באמת ואחד רק חיכה לתשובה ולכן עניתי לדעתו.

הראשון נכנס ובפיו שאלה כוחו ב"ה במותניו ויכול לעמוד כל שבת בשורות כשיש טיש אבל לא מרגיש בזה כ"כ ענין והחברים מציקים מה זאת שלא עומד ורוצה לדעת חו"ד. עניתי לו השמועסן שאני כותב אתה לומד עובר ע"ז? וענני שכן הוא מקפיד ללמוד בזה עניתי דעיקר איז דשמועס!

השני שאל בהיותו גר ברמות והרבה הולכים לטיש רגלי והוא אינו יודע אם צריך ללכת או לא? עניתי אינני יכול לומר ולצוות באיזה מזלג לאכול הדגים בסעודה שלישית!!

2. **הרי"ם** אדם שהיה בתפקידו ראש ישיבה אבל רוב זמנו עסק בגביית כספים וכעבור שנים רוצה לעזוב את מלאכת השנור ורוצה להתיישב ללמוד ולומר שיעורים ושאלתו האם לעשות זאת או לא?

אד"ש צד אחד לא נמנה בשאלה מה עם הבחורים שומעי השיעור גם עליהם צריכים לחשוב, אדם מבוגר שיצא מהלימוד לחזור ממש קשה וספק גדול אם יוכל לומר שיעורים טובים כמו פעם ומדוע שיפסידו וגם הוא עצמו כשאדם עסוק ומצטמצם זמן הלימוד לומדים טוב בשעות הפנאי אבל כאן שיהיה לו הרבה זמן פנוי מי יודע אם ינצל הכל ללימוד, יותר טוב שימשיך באסיפת הכסף להחזקת הישיבה וילמד בשעות הפנאי.

3. בחור מבוגר נכנס לקו"פ לשאול על שידוך וענהו אד"ש שבוודאי שיגש לפגישה דהרי הוא כבר בחור מבוגר, הבחור שאל ומה אני יאמר שם בפגישה? ענהו אד"ש: זה אני כבר לא אומר גש לר"י מ. וינברג ויעמידך על הענינים.

4. על פלוני אהר קאכט אין דער שמועסן אובער אהר דארף אַ יודענא!

5. על קויטעל של פלוני אמר די פילעסט און הימלען איך דארף זאלסט שטיין מיט ביידע פוס דא אויף דערד!

6. א.א. מחיפה ביקשני לבא לחנוכת הבית אולי אכנס גם לחצור אולי מירון צפת לבקש על השנה החדשה לפי הכח נו אתה תהיה שם ובחיוך אולי אכנס אילך לביקור.

7. כשהיתי בקו"פ אצל הבית ישראל לפני הנסיעה לחיפה להפגש אמר לי בדיוק מה לומר ושכבר הלכתי שלח לקרוא לי וציוה עלי ב"פ זאלסט איר קוקען אין אויגען אריין. והיה לפלא שדברה המיועדת עם אביה על ספקותיה ואמר לה תעשי לך סימן אם לא יסתכל לך בעיינים לא כדאי ואם יסתכל בעיינים אין הוא שארף וכדאי.

8. הרבי הבית ישראל התערב מאוד בשידוכים ועשה ממש מעשה שדכן משא"כ הרבי הלב שמחה ענה רק תשובות קצרות ולא פסק כמעט בזה הבית ישראל אמר מנין אדע אם השידוך משמים מציעים לי שפלוני רוצה בפלוני זורק אני באמצע אבן אם בכל אופן נהיה השידוך יודע אני שזה משמים.

9. נכנס בחור לקו"פ שנודע לו שאמו היתה גויה ורוצה לדעת מה עליו לעשות וענהו אד"ש אין לך שום ענין להיות יהודי עליך לקיים 7 מצות בני נח ותו לא (מפי השמועה).

10. אד"ש דיבר בארוכה עם הר"ם והרבנית בענין הנהגת האברכים בענין שלום בית והתנהגות וכן אמר שכל אחד מילדיו קיבל ממנו הדרכה לפרטים למשל מה לדבר עם הכלה בחדר יחוד.

11. אמר לי.מ.א. על מחותנו ח.ד.ר. אפשר לשים לו תרבוש לבן בראשו וכבר יראה כאחד מחכמי הספרדים ויכול להכנס למועצג"ת שלהם.

מסע מירון - צפת חלק מדברים נחמדים טיפה מים גדול שזכינו לשמוע מהר"ם שליט"א י"ב-ט"ו אלול התשנ"ג

באוטובוס בהלוח:

1. הרה"ק ר' דוד מטאלנא נהג לומר הרבה תהילים כמנהג כל צדיקי טשרנוביל, הגבאי הרשה לעצמו לכתוב פה ושם בפנים הספר שמות של נצרכים ונושעו ומאז נהיה קיי"ל שמסוגל האמירה והכתיבה בספה"ק הזה להושע, כשברח הרד"מ לאמריקא מחמת המציק הקג"ב ברוסיה נתן לו אביו הרה"ק רמ"נ מטאלנא התהילים הנ"ל לשמירה.

כ"ק מרן הבית ישראל היה לביקור אצל הסבא מטאלנא ורצה ס.ט. להביא מתנה לב"י התהילים הב"י זי"ע דפדף כמעט דף דף ועיין בזה אח"כ אמר נראה באמת שאפשר לפעול בתהילים זה אבל כנראה נכד יכול יותר לפעול לכן כדאי שישאר התהילים אצלכם ונתן הספר לסבא בחזרה.

כ"ק מרן אד"ש אמר לפני א' מהנסיעות הנני מתוח מהנסיעה תמיד אני במתח אינני יודע מדוע, מדה זאת לא ראיתי אצל אבי זי"ע.

הר"ם אולי רוצה לקחת התהילים של זקני שיש בו סגולה לשמירה.

אד"ש כן ידוע לי עליו שאלוסי תהילים (בנו מו' שאול לקח זאת כשלא היו לו ילדים וכתב שם שמו ושם זוגי) אם הסבא מסכים בודאי אני רוצה, ומיני אז בכל נסיעה לקח עמו התהילים, אף רשם שמו ב"פ עם שם אמו פייגא מיזייה. כן אמר שהפירוש שם טוב, וכן ביקש שהרי"ס יאמר בזה תהילים בשעת הניתוח על העין.

2. כשנפטר צעיר האדמו"ר ר' מנחם שלמה מסאכטשוב בא הבית ישראל לחזק ודיבר עם האלמנה דברים חזקים שאסור לחטוא בזה שמתייאשת וצריכה לגדל ילדים וכו', וכשהגיע בנה הגדול להכנס לישיבה נודע לב"י שמכניסה אותו לפונביז והבית ישראל רצה שהוא יהיה מנהיג לבית סאכטשוב כאשר ידוע שדאג לכל החצרות שיפרחו קרא להרי"ס ושאלו עצה מה לעשות שישאר בחסידות בישיבה הזאת שהרי רוצה שיהיה לאדמו"ר אשטקען אבי א' רבי שישאר מהם זכר והציע הרי"ס לכתוב לפלוני הגרשם בבני ברק ויש לו קשר משפחתי עם סאכטשוב שילמד עמו וישם עליו עין וכך היה בפקודת הבית ישראל עשה עמו הנ"ל שיעור בחסידות ושם עליו עין. הב"י אמר להרי"ס אהר אז נישט היימיש דא - צריכים להודות לו על כך. עברשבע והרי"ס נקרא לקו"פ ושאלו האם כבר הודה לו? ענה הרי"ס שידוע שהנ"ל צריך להיות בירושלים בשבוע הבא ואז יודה לו, אמר הב"י די ביעסט א' וילדע מענש לבקש ממנו מהר שלחת מכתב ולהודות מחכה אתה שיבוא, תוציא מהארון חומש דברים, דפדף הב"י בפרשת כי תבא והראה לו בפרשת ביכורים כתוב "וענית ואמרת" לשון הרמת קול. ושאל ידוע שהמרים קולו בתפילתו ה"ז מקטני אמנה ומדוע כאן צריך הרמת קול? ותירץ הב"י בדרך כלל אדם הצריך ישועה מבקש טובה מרים את קולו ומבקש אוי רבש"ע ולכן ההודאה צריכה להיות לכה"פ באותו טון של הבקשה, ולא יש כאן קצת כפיות טובה ולכן רש"י אומר בביכורים שאינך כפוי טובה משום שיש כאן ענין של הכרת הטוב, וצוהו לכתוב כבר מכתב תודה, כתב המכתב והכניסו לב"י והיה מוגזם לשבח חיך הב"י ואמר גם כ"כ מוגזם לא התכוונתי שצריך באמת להודות כמו הבקשה אבל לא צריך להגזים בשבח.

3. בתהילים "שקדתי ואהיה כצפור בודד על גג" ומדוע צריך דוד המלך ע"ה להדגיש הבדידות דוקא על גג? ויתכן שאדם הנוסע לטיול ורואה הרבה דברים יפים רוצה ובטבעו כך להעביר את החוויה לאחר אחרת לא שוה לו כל מה שראה כן הצפור שרוצים לבטאות הבדידות הציפור עומדת על הגג ומשקיפה על פני היקום ואין לה למי לומר החוויה אז מרגישה ביותר הבדידות.

4. אברך נכנס לשאול על שם לבתו פייגא ויש לו סבתא בחיים שקוראים לה צפורה פייגא וענה אד"ש יש במשמעות פייגא שתי דברים 1. צפור 2. תאנה ולכן שפיר לקרוא פייגא - מלשון תאנה אע"פ שיש שם פייגא במשפחה שמשמעותו צפור והוסיף אצלי היה כך קראו לאמי פייגא ואפ"ה שידכו אותי עם צפורה פייגא שלאמי המשמעות היתה תאנה ולהרבנית שלי המשמעות צפור.

בטבריה

1. כשהא"א היה בקברו של סומכוס הגיב דחק עצמו ונכנס.

2. היה פלוני שנצרך לישועה גדולה והיה אצל הרבי הלב שמחה ניגש עמו לחלון חדרו (היה בטבריה) הצביע לעבר קברו של ר"מ בעל הנס ואמר לך לשם והתפלל בודאי תושע שם, יקרא ניסים, שם יכול להיות ניסים שמו הרי ר"מ בעל הנס.

במים, בתל דן

שלחו פעם לומר לר"י אברמסקי שיבוא לטייל בחו"ל במפלים מפלי ניאגרה ואז יבין מה הפירוש "מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום ה'", ענה ר' יחזקאל אמת

צדקו דבריהם שאפשר במפלים אלו להגיע ולחזות באדיר במרום ה' אבל שפיל לסיפא דקרא "עדותך" = התורה הקדושה "נאמנו מאוד" יותר אמינים ומראים שאדיר ה' ול"צ להגיע לזה.

בחורשה, בתל דן

1. היתי פעם ביקור עם כ"ק הבית ישראל אצל רב ישיב בירושלים שהיה משתייך לבית החת"ס וביקשו הב"י שיספר לו שוב המעשה שאוהב לשמוע לפרטי פרטים, וסיפר שהיה בעיירת מרפא והלכו יחד הרבה מנכדי החת"ס לטייל ודברו בלימוד וכו' כולם היו אנשים חשובים רבנים ולפתע ראו את בן דודם הרב ר' יואל שרייבר נכד ממש לחת"ס נוסע ע"י העגלון עם מזודות מעשה של סבל נבזה וכשנעצרה העגלה ירד במרוצה ופתח הדלת לא"א ז"ל כמ' מהמשבקי"ם והיטב חרה להם על ביזוי התורה הזה כבוד בית אבא במקום להיות מכובד להתנהג כעוזר לעגלון וקראו לו לשיחה, פטר אותם במאמר קצר וחרף "בטוח אני שבמרומים הסבא החת"ס זצ"ל הרבה יותר מאושר מהשימוש שלי אצל הרבי מגור מכל התורה שלכם ביחד!!

2. יש גמרא על רבי יוחנן ב"ז שבכה לפני פטירתו שאינו יודע באיזה דרך מוליכים אותו לג"ע או לגהנום, בעלי המוסר מאריכים מאוד בגודל יראת העונש ואימת יום הדין. ולהיפך יש ווארט חסידי מר"מ מזויל ז"ל שריב"ז היה כזה עניו והיה בטוח שמגיע לו גהנום והצטער ובכה שבאחרית ימיו יש לו בליבו עוד ספק אם הולך לג"ע וע"ז הצטער שבדאי היה צריך להיות בטוח שמקומו בגהנום עד כדי כך הענוה.

ר"א הגדול מקרלין בספרו בית אהרן כותב אע"פ שרק י"א חודש מבקש מאוד ללמוד משניות כל הי"ב ואולי אזכה אח"כ להכנס לגהנום, שהיה אצלו זכות הגהנום.

אחרי פטירת הרבי ר"א מלזנסק ביום ההילולא ישב מאוד מהורהר החוזה מלובלין ונכנס ר"מ מראקוב שאלו החוזה מה היה בשמים כשעלה הנועם אלימלך? ואמר שהושיבוהו בהיכל הכי מפואר וחשוב בגן עדן והרבי ר' אלימלך היה בטוח שהוא נמצא בגהנום ספק כף אל כף ואמר הקב"ה כזה טוב אם בגהנום כזה כ"כ טוב מי יודע מה הולך בגן עדן. צחקו כולם ממאמרו הגיב החוזה מלובלין אמת ר' מרדכי כך בדיוק היה בשמים.

צדיקים אמרו רבי ר"ת רע בעיני ה' וגם ר"ת ראש בני ישראל אם הרבי אוהב עצמו באמת לרע בעיני ה' אז הוא ראש בני ישראל.

3. כ"ק מרן אד"ש נסע לחו"ל ורצו להצטרף אליו פלוני בצורה לא מכובדת הרי"ם ביקש שירשה לו לומר להם כמה מילים חמות התענין אד"ש מה יאמר להם אמר הרי"ם ששמע כשנסע פעם ראשונה צישנסקי עם הראש ישיבה לחו"ל קיבל מכתב מכמה זקני חסידים בת"א שידע ויזהר על נפשו שבפולין היה קיי"ל שכל בני האמרי אמת הם בעלי רוח"ק וצריך להזהר מהם כמאש ולכן אע"פ שבדאי צריך ליסוע איתו בציווי של הבית ישראל יזהר וישמר על נפשו מלחשוב שהוא אדם פשוט וינסה להתחבר עמו. ועוד סיפר שהיה צריך בן הרב מקוממיות זצ"ל להיות בועד בחורים וקיבל טלפון בהול מאביו ז"ל אם זה אומר שצריך אתה לקשר אישי עם הראש ישיבה הנני מצוה עליך בכיבוד אב שלא תכנס לועד בחורים היות והראש ישיבה שטיק פייאר ולא רוצה שיתעסק עמו. אד"ש שמע הכל זלגו עיניו דמעות ואמר יוא, טאטא האט גיעזוגט אויף מיר טאקי גדולות. והסכים שיאמר להם הסיפורים הנ"ל.

בדברי הפרידה לכולל במלון ת"א בצפת

1. שמעתי מר' גודל אייזנר ז"ל שבאו לראיין ניצולי השואה ושכב ליד הרב קרול ואמר להם בחכמה כתוב מהחידושי הרי"ם הקב"ה טען למשה רבינו ע"ה "מה תצעק אלי" ומה היה לו לעשות אם לא לצעוק? אלא המצב היה נורא מצד אחד ים ומצד שני מדבר ומצרים רודפים

אחריהם אמר לו הקב"ה כל צעקה שרק יהיה לא יבטא את גודל הענין ולכן מה תצעק לפעמים הדבר כ"כ נורא וא"א למילים לבטא אותם. כמו"כ אמר להם אנחנו ניצולי השואה הטרגדיה איומה וגדולה מדאי מלומר זאת בראיון.

2. אצל הבית ישראל כל בחור מחו"ל שרצה להתקרב היה ענין והרבה זכיתי להכניס בקו"פ. בחורף האחרון קיבלתי מכתב על בחור שממש חי במס"נ שם ורוצה לבא לאר"י ורוצה לדעת מה לעשות נקראתי בבוקר פאר טאג ואמרתי כל הענין ענה הב"י אין זה ענין שלי, והיה לפלא גדול שתמיד עסק בזה וכן היה שוב שהוזכר הדבר אמר אין זה כבר ענין שלי ואח"כ כשהוחלפו המשמרות בא הבחור וזכה לקירבה מיוחדת אצל הרבי הלב שמחה ז"י"ע ושלחו לישיבה והיום מחשובי אנ"ש והבנתי שכל מנהיג חסידי וראה שזה שייך למנהיג הבא. כן היה מעשה באברך שאשתו חלתה ל"ע במחלה קשה והזכיר בקו"פ אצל הלב שמחה וענה אני לא יכול לעזור וכן כל פעם שהזכיר קיבל תשובות קשות והזכירו הרי"ם אצל הראש ישיבה (אד"ש) ומאוד התענין מה שם אמו ובירך בחוס, כשהתחיל לנהיג אמר לו אד"ש כשנכנס שיודע מכל הפרשה ואז כבר בירך רק היה צריך לחכות וישר שהתחיל להנהיג חל הברכה והבריאה.

בבית הקברות; בבית יוסף

דבר מופלא שהאמרי אמת אמר שרבו בשמים זהו מרן הבית יוסף שמעתי מאד"ש שהא"א נתן לו פעם ספר המגיד של הבית יוסף ואמר לו שילמד בזה יש בספר הזה הרבה דברים טובים פעם אמר לי אד"ש חלק מוקשה שם הוסבר לי היטב ע"י תלמיד מישפ"א אברהם מרדכלה קורניק הי"ו ראיתי בספר שהיה הב"י מעביר שמו"ת במרוצה כאדם ההולך על גחלים לוחשות וגער בו המגיד שצריך לומר במתינות והיה בעיני לפלא מדוע הב"י רץ השמו"ת? למדו בישיבה סוגית ר"א דמילה מילה בצרעת עלה הנ"ל וביקש לא ללמוד שיש לו מחשבות זרות ביטלתי הדבר אבל נתתי לו היתר אַ חסידשע בחור והבנתי מהסתם היה פרשיות כאלו עריות וכדומה ... חסיד כמרן הב"י רץ במרוצה אמר לו המגיד שאעפ"כ תורה היא וצריך במתינות ומתאים גחלים לוחשות לענין עריות.

אצל ר' ליבל בעל היסורים

הקבר לא היה בכלל ידוע האמרי אמת ז"י"ע בא' מהנסיעות היה אצל האר"י ז"ל והתחיל ללכת לשם ולא ידעו כונתו ונעמד שם בקבר ר' ליבל ואמר כאן אפשר לבקש מה שצריכים ומני אז נהיה קבר ידוע [הגיע לשם ספרדי ואמר בשם אביו שהיה יליד צפת מילה במילה שכך אמר לו אביו שהגערר רבי הוא זה שפירסם את דבר גדולת קבר ר"ל הנ"ל] כשהייתי עם אד"ש בצפת לפני ב' שנים רצה בעיקר ליסוע בשביל להיות אצל ר' ליבל ואמר שהיה לו חלום בענין ר' ליבל וידוע שיעשה שם אויס פוילען בנו מו' ד.ח., כשירדו במדרגות אמר לרדת קל מאוד לעלות אח"כ קשה - כן ביהדות לעלות במעלות היראה קשה וח"ו לרדת קל מאוד לידער, נח באמצע הדרך ועמד בחור עם מטריה אמר אד"ש כתוב שהצטערו רבן מטולא לשמשא ומשמשא לטולא מילא מצל לשמש מובן הצער אבל משמש לצל? אולי בבדיחותא עמד משמש עם מטריה ולרב היה צל אבל הצטער שהמחזיק עומד בשמש אע"פ שיש לו עצמו צל.

בדרך למירון

1. היה קי"ל אצל החסידים שהנמצא עם הרבי ברשב"י נושע בכל והיה באמת הרבה שקיבלו ברכה בפרט בזש"ק ונושעו אצל הקבר כ. מונדרי ונ. סקולסקי וע. פזניצבסקי פעם רצה לקחתני עמו לרשב"י ואמר שאחכה אצל השוער זצ"ל הב"י בא לבקר וישב שם קצת אח"כ ראה שאינו בקו הבריאות וציוה עלי להשאיר איתו ולא נסעתי.

כן אצל הלב שמחה ידעו מזה ופעם זעק שם אברך לא מאניש לרבי שצריך להפקד בזש"ק וענהו הלב שמחה זצ"ל אַ ודאי נעשה אדם נאמר בעברוך ולתקופת השנה נולד לו בן.

2. הבית ישראל זי"ע הקפיד מאוד מחוץ לירושלים בהליכה בפאות בחוץ וראה פעם את הצדיק ר"ל בש"ב וגער בו שהפאות בחוץ אבל להרי"ם אמר וציוה תלך כמוני גם בחיפה - עם פאות בחוץ ואולי שהיתי נראה צעיר מאוד ורצה שאראה קצת יותר טוב.

בכולל אברכים חצור

1. כ"ק אד"ש אמר לי משל מספר קדמון שהיה מלך גדול שעשה חתונה וכ"א היה צריך להביא מתנה איש אחד עני חשב מה יביא למלך וראה סט יפה מאוד של כלים אבל סדוק ושבור פה ושם חשב בחכמה שישלח למלך וכשיפתחו יראו השברים יאמרו שנשבר בדרך ובודאי קנה שלם קנה וביקש שיעטפו א"ז טוב ובטיפשותם עטפו כל שבר ושבר בנפרד ושלחו למלך, כמובן שהגיע צו להרוג את אותו מחוצף ששלח למלך סט כלים שבור, הנמשל: הקב"ה אוהב לב נשבר ועניו אבל שיהיה באמת, ולא שיתגאה בזה שהוא שפל וכל שבר בפני עצמו נמצא בעטיפה.

2. סיפר לי פעם אד"ש שהמגיד מטריסק היה מדבר הרב בענין תיקון הברית והיה לו בחצור חסיד גדול ועשיר מקושר בלו"נ אבל ע"ה גדול ופעם היה בטיש בס"ג בשובבים ובכה מאוד המגיד מה יהיה עם תיקון הברית והחסיד הנ"ל לא יכל לסבול צערו של רבו ואחרי שבת התפרץ לרבי ואמר ככל אשר יושת עלי אתן כסף שיזרקו הברית הישן ואקנה לרבי תיקון הברית חדש ולא יצטרך לבכות איך יתוקן הברית...

3. שמעתי גם מאד"ש משל מקדמונים שרצה החם שיבין החתן גדולת הכסף ולא נתן לו הרבה רק מעט מעט שיבין את החשיבות וקיסר א"ז לאברכי הכולל שלומדים ומקבלים כסף שצריך לדעת שאם לומדים אין גדול מזה אבל אם לא קרוב להשחתה.

בישיבת שפתי צדיק

1. כ"ק אד"ש אמר בשם ספר בגמ' פסחים נאמר ששאלו אבא קיים אמר אמא קיימת והרבה שואלים אם לא רצה לומר דבר מגונה שמת איך מותר לומר שקר? ותירץ שמת הינו עומד וחי הינו הולך שיכול לעשות מצוות ומעשים טובים ולכן כשאמר אמא קיימת התכוון לומר מלשון עומד כמו בארמית קאים שהוא כבר נפטר ועומד במקומו. ושיבח הווארט שזה פנינה והוסיף שזה מוסר השכל גדול שצריך לתפוס הרבה תורה ומצוות בעולם הזה והוסיף מגמ' אחים בהספידה דהתם קאמינא שהכוונה כנ"ל שאדם מת חפשי מהמצוות ויותר אינו יכול להוסיף מה בעבודתו אבל יש שכר גדול אם בוכים בהספד אגרא דכלה דילויא לכן אמר אחים בהספידה תחמם לבותם שיבכו דהתם קאמינא שאני כבר עומד ואין לי יותר מצוות ועי"ז יהיה לכה"פ עוד מצוה.

2. הבית ישראל אמר פעם שגערר בחור שמקיים המוטל עליו בתורה ויראת שמים הינו בגדר מברר מקחו של צדיק שכולם מנענים בראשם ואומרים ניכר עליו שהוא חסיד בחצר גור.

3. מדוע היה הגוי שרצה לאכול מקרבן פסח חייב מיתה היכן נמצא בז' מצות בני נח איסור לאכול מקרבן פסח? ויש תירוץ מפולפל שאצל יהודי השחיטה מתרת אע"פ שמפרכס ואצל גוי ההריגה מתרת ולא שחיטה א"כ מפרכסת אסורה לגוי משום אבר מהחי ובפסח שצריך לצלות ראשו על כרעיו וקרבו הינו עוד מפרכס וא"כ לא שייך קרבן פסח שאינו מפרכס וכשרצה לאכול הפסח יוצא שעובר על אבר מהחי ובן נח נהרג על כ"א מז' המצות. ויש

מתרצים שגונב מחלקו של היהודי שכולם מנויים בפסח ועל גניבה גם חייב מיתה ולכן אמרו שצריך להורגו.

במצודה בצפת

1. הרבי מזידטשוב ראה פעם בנו מתאמץ לאכול תפוח לא טוב ושאלו מדוע? וענה שיהיה בל תשחית אם לא יאכל שאף אחד לא ירצה לאוכלו ויזרקו א"ז ענהו הרבי התפוח נברא בשביל האדם ולא האדם בשביל התפוח ואם אינו טוב אין שום ענין להתאמץ ולאכול ומותר לזרוקו.

2. הרבנית ז"ל מסאכטשוב שמעה דו שיח באמצע הלילה אצל בעלה האדמו"ר ר' היענך זצ"ל ונבהלה ושלחה המשב"ק ר' פישל ז"ל אמר לו ר' היענך היה אצלי עכשיו פלוני שהיה מחסידיו ונפטר שבוע קודם אהר איז גיוען שווארץ ווי אקויעל וביקש תיקון הוא היה כאן מקושר ולכן העמדתיו במקום טוב.

[הרבנית הנ"ל היתה צדקנית וזכתה שבא הבית ישראל לבקרה גם אחרי פטירת בעלה, כן ראתה פעם דמות שבאה לבעלה מעולם האמת ושאלה את בעלה והפליג מאוד שזכתה לראות].

3. בתפילה אומרים "תקע בשופר גדול לחירותינו ושא נס לקבץ גלויותינו" ובפסוק כתוב "כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו" וקשה מדוע נהפך הסדר? ותיירץ הרב מטשבעין זצ"ל שכתוב בספר הברית שהרעם והברק נוצרים ברגע אחד רק הטבע שאדם רואה יותר מהר משמיעה לכן שומעים הרעם אח"כ אמר מובן מאוד תקיעת השופר תהיה לפני הנס ולכן בתפילה כשמבקשים אומרים קודם שיתקע ואח"כ ישיא הדגל משא"כ בתפילה בר"ה מביאים הפסוק שמתאר איך יראה לעתיד לבא ואז קודם נראה שהעין תופס יותר מהר את הדגל המורם ואח"כ נשמע את קול השופר.

4. בגמ' שבת אצל דוד המלך שאלו אבא מוטל בחמה וכלבים רעבים מה לעשות? הסביר הרב מטשבעין זצ"ל היה ספק אם מת דוד ניתת נשיקה או מלאך המות הרגו והנ"מ שמת רגיל מטיפתו של מלאה"מ מסריח ומרקיב וזה העושהו מטמא משא"כ במת בנשיקה, והכלבים צעקו וכתוב כלבים צועקים סימן שמלאך המות בעיר לכן רצה שיתנו להם לאכול ואז יראו אם יפסיקו הסימן שרק היו רעבים ואבינו יהיה מותר בטלטול שמת מיתת נשיקה ואין בו איסור, אבל אם ימשיכו לצעוק סימן שאינו מחמת רעבון אלא מחמת מלאך המות ויהיה אסור בטלטול.

5. הביכורים באים מכל שבעת המינים ורש"י נוקט רק ג' גפן תאנה ורמון? מסביר הרב מנחם זמבה בשם האמרי אמת זי"ע שכתוב מהאריז"ל שתיקון לחטא המרגלים היה ביכורים ואצל המרגלים כתוב שהביאו ג' דברים אלו גפן תאנה ורמון מובן שפיר שנוקט רש"י בדוקא אלו.

6. מובא ברש"י שדבר שאדם מקפיד חוצץ ורש"י אומר שהאדם יורידו פעם, מחדש השפ"א שעיקר הדבר אינו בקפידה אלא תלוי אם האדם יוריד א"ז או לא שאם רוצה להוריד הוא חציצה ומתרץ עי"ז קושיא שנאמר ביו"ד שמותר לטבול עם קשר בשער שנעשה ע"י שדים וכולם שואלים מדוע? ולפ"ז מובן כמין חומר שהאדם אע"פ שמקפיד לא יוריד לעולם הקשר שמפחד שיזיק לו שכתוב שמי שיתירו השדים יזיקו לו ולכן אם אף פעם לא יורידו אינו חציצה, והקשה הרי"ם מגמ' שבת היה שם כתוב על בשרו הגמ' מפלפלת איך יעשה בטבילה שהדיו עצמו חוצץ וקשה לפי השפ"א הרי האדם אע"פ שמקפיד אף פעם לא יוריד שהרי יודע

שאסור למחוק השם א"כ הוא כמו הקשר של השד שלא מתירים אותו ואין כאן מקום לחציצה ומה בעיית הגמ' וצ"ע

בגינת המלון

1. אד"ש עקב פעם אחרי א' מיוצאי משרתיו ותפסו בהרבה מעילות קרא להרי"ם שהיה מעורב בענין ואמר ודאי לפלא בעיניך שאני ממשיך לקרבו כלא היה והרי מעל פה ושם ידוע לי מצבו ועכשיו שמסתובב כאן מחזיק מעמד יפה בדברים אחרים, מפחד אני אם אתן לו פליק ירד מטה מטה ביהדות עד כדי איסור ממש.

2. הרי"ם הרצה לפני אד"ש כתבה שלמה פילוסופיה על חצרות האדמו"רים שהיו שקירבו דלת העם והמיוחדים הפסידו מזה כתלמידי הבעש"ט והיו שלכן ריחקו כולם ורק קירבו המיוחדים והצדיקים כפשיסחה קאצק והיו כגור שידעו למזג גם לקרב את כולם וגם לתת מקום מיוחד לבני העליה.

אד"ש לא דובים ולא יער הם לא מבינים כלום בתורת החסידות לא בחצר זה ולא בחצר זה יש עורכי דינים כל אחד מתמצא ומיוחד בנושא מיוחד אח"כ כשרוצים לתת להם תיק נותנים לכ"א לעסוק במקצוע שיודעים שהשתלם בזה במיוחד, כן הצדיקים בכל הדורות כ"א עולה במדרגותיו ובמצבו ומשמים מסדרים לכל צדיק הדור והחסידים שצריך לפי מידותיו לכן היו צדיקים שעסקו רק בבני עליה, והיו רק בפשרי עם והיו באמצע שכ"א קיבל משמים החסידים לפי גדולתו בעבודת בוראו.

3. אברך נכנס לקו"פ לשאול איך יעבוד את בוראו ענהו אד"ש בקאצק אמרו שצריך לחפש האמת ומוצאים אותה עי"ז שקוברים חזק את השקר אמר האברך שווארט זה קצת גבוה בשבילו ומה יעשה למעשה? ענהו אד"ש בחיך כן תלמד טוב תורה לפנה"צ, אחה"צ תשמור עצמך עינים וכדומה ותהיה בשמחה זה מספיק.

4. הרב מטשבעין זצ"ל היה מספר גדול גם בחסידות מלבד גדולתו בתורה פעם עלו איליו ב' אנשים חשובים מעירו בגליציה וערש"ק היה ודיברו כשעה ארוכה על העיר וכדומה פתאום התחיל אחד מהם לשאול שאלה בלימוד קם הרב מטשבעין ואמר נו סאיז דאך ערב שבת ואין זמן.

5. בחור בפולין חלה במחלה נוראה ל"ע ונכנס לכ"ק מרן האמרי אמת ענהו "מזאל טיעהן גמיעטה זאכין" שיעסוק ברפואה כמה שיוכל אחרי תקופה שלא הועיל מאומה בא שוב לקו"פ וענהו "שיסע לעיירת מרפא אולי יוטב לו שם", אחרי תקופה שלא עזר כלום נכנס בלב נשבר ובכה מאוד על מצבו במחלה ארוכה ואין לו מרפא ענהו הא"א "תאכל ותתפלל תלמד ותהיה יהודי ויעזור ה"י לטוב" הלך לשאול באורים ותומים להרה"ק רמ"ב זצ"ל מה פירוש התשובה ואמר לו הרבי התכוון שתקפיד לאכול כל יום לפני התפילה ויוטב לך שהרי אמר תאכל - ואח"כ תתפלל. הקפיד ע"ז הבחור ומני אז לא ידע שום זכר מהמחלה הזאת והתחתן והוליד ילדים וכו' בבארץ ישראל אצל הבית ישראל נעלב פעם מפלוני בשטיבעל ששם לב שאוכל לפני התפילה והחליט שכבר עברו רוב שנותיו בטובה ויכול כבר להפסיק והתפלל ואח"כ אכל למחרת חזרה איליו המחלה בצורה גרועה מאוד ודרש בכל טובי הרופאים ולא הועיל עד שנפטר לעולם שכולו טוב.

הב"י זי"ע ציוה שיכתבו על המצבה בעל יסורים

כשבא הב"י לנחם שאלו הבן מדוע ענה הא"א רק בפעם השלישית לאבי התשובה שריפאה אותו ולא ענה ישר בהתחלה? וכן מדוע מגיע לאבי כזה עונש אם פעם אחד ויחידה לא עשה פולגן? ענהו הבית ישראל שאלה הראשונה: אצל אבי ז"ל לא היתה שום בעיה להועיל לו במחלתו הבעיה היתה במקבל לא תמיד החולה ראוי לישועה שיכול הצדיק לפעול עליו ולכן

אמר בתחילה כך ואח"כ כך עד שהיתה שעת הכושר שהיה ליבו נשבר והגיע הזמן שיוכל להועיל לו ומאז נושע. שאלתך השניה: אין זה עונש אלא דבריו של הצדיק נמצאים בשמים כחומה והקשר של האדם לצדיק הוא בזה שעושה פלוגן ברגע שיום אחד לא שמע ניתק הקשר ולמחרת כבר לא הועיל.

6. הרבי הלב שמחה ציוה על ר' זליג לאכול לפני התפילה ופעם ביום צום חשב שלא צריך לאכול לפני התפילה ואכל אחרי התפילה ומיד לא הרגיש בטוב והובהל לביה"ח אח"י נכנס לקו"פ לבקש מחילה וכו' חייך הרבי מאוד ואמר שאין כלום ואחרי שיצא אמר הלב שמחה "זליגס' עבירות"...

7. ר"א קוטלר ז"ל היה אצל הבית ישראל ואמר שיש לו קושיא החפץ חיים ז"ל היה גדול מאוד הן בתורה והן בצדקות והתפרסם מאוד בצדקותו ובלימוד בכלל לא וחושבני שמהסתם ביקש מהקב"ה שלא ידעו שהוא גאון, אבל קשה לי מדוע לא ביקש שלא ידעו שהוא צדיק? ענהו הב"י א' ליטושע שאלה הוא אחז עצמו בכלל לצדיק!! ור"א קוטלר התפעל מאוד מהתירוצו ואמר עמוק עמוק שלא חשב עדל הראיון.

בטאלנא קלויז

1. הגמ' אומרת שבביכורים העשירים מביאים בסל של כסף ומקבלים אותו בחזרה והעניים בסל נצרים ולא מקבלים בחזרה וזה מה שאומרים בטר עניא אזלא עניותא, הסביר זקנינו מטשרנוביץ זי"ע אין זה עונש לעני אלא מהשמים רוצים לרחם על העני ורוצים לרמוז לו שלא מקבל בחזרה הסל של נצרים כדי שילך מאיתו מזלו של עני ויוכל להביא שנה הבאה בסל של כסף וזה הכוונה אזלא שהולכת ממנו. והוסיף בזה הרי"ס כמו הרעיון שכתוב שיאה עניותא לישראל וכתוב באיכה ניטל מבת ציון הדרה שאמרו הצדיקים שילך גם הדר זה של העניות, וכן במן כתוב במה עשו גמילות חסדים שהרגישו כל הטעמים במן אבל לעני לא היה מושג מה לבקש וזה היה גמ"ח שהעשיר אמר לעני מה כדאי לו להרגיש וכן כאן אזלא עניותא שיהיה לו מושג של עשיר.

2. סבא טאלנט מקפיד מאוד על אורחת ערב בדוקא ליטול ידים לפת וכן הרבה צדיקים וההסבר בזה שכתוב בשם האוהב ישראל זי"ע שנאמר בגמ' התקנה של רבנן שיבוא אדם לביהמ"ד אם רגיל לקרוא קורא לשנות שונה ואוכל ומברך ויושן ומה היו צריכים להוסיף אוכל? ומסיימת הגמ' וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה לכן אמרו צדיקים היות וכתוב כל העובר ומוזכר גם האוכל הקפידו לאכול ארוחת ערב, ויש בזה הסבר עמוק כתוב מהרוזינער על שתי לחם יבצעו תמימים ב' אכילות א' כפשוטו ב' ולחם אשר הוא אוכל וערבית זה רשות שצריך להזהר בדברי הרשות ותמימים ח"ו יכולים ליפול בזה לכן הקפידו לאכול ולברך בכונה ברכת המזון שהיא מהתורה ולא רשות וזה יועיל להתגבר על הרשות ודפח"ח.

ד"ת בארוחות

1. הרבי הלב שמחה זי"ע אמר פעם מדוע כל חתונה יהודית כתוב כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים מדוע בדוקא חורבה מדוע לא נאמר כאילו בנה בית בירושלים? ללמדנו בא: שהולכים לבנות בית בישראל רוצים בדוקא שהיסודות יהיו ישנים בית חדש אבל יסודות ישנים - יהדות ולכן לא נקטו בית בירושלים שמשמע שגם היסוד חדש אלא חורבה מחורבות ירושלים שהבית חדש אבל יסודותיו בהררי קדש ישנים.

2. "ולקח הכהן הטנא מידך" - טנא בגימטריא שישים ויש שישים סדרים בש"ס ללמדנו שכל שפע מהקב"ה צריך כלי קיבול וכלי קיבול שלנו זה הטנא הש"ס ללמוד תורה.

3. היה יהודי חסידי יחזקאל מילשטיין ומסר נפשו בימי המצור להביא עוף לא"א ובירכו הא"א שלא יאונה לו כל רע וראה ממש ניסים גלויים שנפלו פצצות בכ"מ הזדמניות ולו עצמו לא קרא כלום.

4. הנ"ל קיבל מר' הינעך מסאכטשוב זצ"ל משלוח מנות לתת לבית ישראל זי"ע והתנצל שיצא שיכניס המשלוח מנות רק אחרי הטיש ויהיה כבר מוצאי פורים ענהו הרבי מסאכטשוב לא נורא כתוב כל הנותן דורן לת"ח בזמן הזה כאילו הקריב ביכורים ובקדשים הלילה הולך אחרי היום א"כ שפיר לתת לרבי משלוח מנות במוצאי הפורים, כשהביא המשלוח מנות אמר לו הבית ישראל נו זה כבר לילה אבל כתוב כל השופך דמן של רשעים כאילו הקריב קרבן ובפורים מחית עמלק א"כ הרי כקדשים והלילה הולך אחרי היום, אמר יחזקל מילשטיין לפני / הב"י מה שאמר הרבי מסאכטשוב צחק הב"י ואמר תורתו טובה משלו שאצלי לא צריך להיות ת"ח משא"כ בתורתו.

שתי בחורים מישפ"א בקו"פ

רצוננו ליסוע לצפת להיות עם ר' איטשה. **אד"ש**: יוא פאר וואס נישט ללמוד עם ר' איטשה תמיד כדאי תראו לנצל הזמן לשמור העינים ללמוד ולהשמר ולא' ששמו מרגלית אמר כ"מ שמרגלית נמצאת מרגלית שמה, וכשחזרו אמר מאיז גיוען אין צפת אין טאלנא! אויס גיעפולט אלץ גוט אגוט יאהר.

יום חמישי ט"ז אלול בחמש לפני התור

אד"ש ב"ה חזרת ממנוחה צריך אתה עכשיו לנוח, לא? ב"ה הית בקברים מה התפללת? **הרי"ם** שלרבי יהיה אריכות ימים ושנים געזונטע יאהרן פריילך יאהרן. **אד"ש** אמן, שאל על הבחורים. ע"כ מצפת.

דברי הרי"ם בליל ש"ק פרשת כי תבא י"ח אלול התשנ"ג

1. חשבתי פעם לא לטלטל בשבת קודש באותו שבוע זכיתי ללכת עם הרבי הב"י זי"ע פאר טאג שאפציר ובתחלת הדרך הוריד הספודיק נתן לי בידי ואמר די טארגט דאך! וידעתי שאני מטלטל.

2. אברך נכנס להזכיר השויגער ואח"כ היה צריך ליסוע דחוף לביה"ח איתה ונסע גם עם הגברת ונשארו הילדים לבד והשאיר להם פתק ילדתו בצ 11 התעוררה ונבהלה צלצלה לרבי בבהלה בקול בוכים שנמצאת לבד ואבא ואמא בביה"ח עם סבתא אד"ש הרגיע שיודע מזה ומבטיח שתהיה בריאה ועוד מעט יחזרו ההורים הביתה, ושאלה עם היא רוצה שיספר לה סיפור? ואמרה שח"ו רק רצתה ברכה, אד"ש נהנה מהסיפור וספרו למחרת לח.ש.

3. הרבי מקפאטשניץ זצ"ל בחו"ל אמר פעם כשראה את הרבי מטאלנא והיה אז אברך צעיר אדם זה עוד יהיה ברבות הימים מגדולי הצדיקים ממש כחד בדרא אבל אהר אהעט גארניש וואזין שלא יראו עליו מבחוץ שום דבר!

4. פלוני היה באיטליה יחד עם הא"א זי"ע בפסח כשברחו מפולין והיה אז כ"ק אד"ש ילד בן 41, לאחר כערך 04 שנה כשהיה אד"ש ביקור באמריקא ביקר אצל הרבי מבלווב ופלוני גם היה שם נגש אליו אד"ש ואמר שמכיר אותו וזוכר אותו מאיטליה.

5. אברך נכנס לקו"פ לשאול על טיפול מסוים שיש בזה קצת אחוזים לסיכון ובירכו אד"ש בהצלחה ושיעשה בלא פחד הקשה השואל שכתוב בשו"ע חמירא סכנתא מאיסורא ולא

הולכים בסכנה אחרי הרוב וחוששים למיעוטה דמיעוטה ואולי צריך לחשוש לאחוזים מועטים אלו? החזירו אד"ש בשאלה הולכים הרי בדיני נפשות אחרי רוב דעות א"כ מצינו גם הפוך שיש מיעוט שלא מסכים ואפ"ה מוצאים הנידון להורג שזה סכנה ? יכול אתה לעשות הדבר בלא שום פחד ויהיה בהצלחה.

6. יש מרצה בשמירת הלשון שמספר שהב"י זצ"ל שאל פעם פלוני דבר לה"ר ולא ענה צעק עליו שיענה ואמר זה הרי לשון הרע צעק עליו שוב שיאמר וענה דברי הרב ? צחק הב"י ואמר נכון רק רציתי לנסותך אם תעמוד בנסיון. (הרי"ם חולק על הדבר שלא נראה נכון. ואפ"י אם כן אין זה חינוכי לספר זאת במוסדות חסידים).

7. בשפת אמת ליקוטים פרי' כי תבא מק' במדרש"ת בת קול יוצאת כן תשנה לשנה הבאה א"כ לא מת אדם מעולם? וי"ל הב"ק יצאה רק כשהביא וקרא והתשנה לשנה הבאה יכלה להתקיים גם במביא ואינו קורא וסידר הקב"ה בשנה זאת שצריך למות שיצא לו להביא ולא לקרוא. ועו"ל: בשכר הבאת הביכורים יצאה בת קול אבל בשנה זאת שהביא לא מכוחו אלא מכח הב"ק לא יצא עוד פעם ב"ק א"כ תמיד זה היה לסירוגין שנה ראשונה ושלישית כן ובשניה ורביעית לא וכן הלאה א"כ יכל למות לסירוגין. מעיר הרי"ם ע"ז כמה דברים :
א' על עצם הקושיא מדוע לא עונים פשוט שמא יגרום החטא שגם ביעקב אבינו ע"ה שקיבל הבטחה מפורשת מהקב"ה ירא ואמר שמא יגרום החטא אז אם הבת קול כ"כ קשה להסתדר היה ב"ק וגרם החטא ולכן מת?

ב' תירוץ א' לוקה בשני דברים :

1. הלשון תשנה משמע יותר שיהיה בדיוק אותו דבר ולפי"ז לא ממש אותו דבר שהרי יביא ולא יקרא?

2. אין זה לשנה הבאה שבשביל שיביא ולא יקרא יצטרך לעבור יותר משנה שהרי רק מהחג מביא ואינו קורא?

ג' תירוץ ב' לא עונה כ"כ על זה שיהיה שנה שלמה שבאמת לא יוכל למות ולא מסתבר שיהיה מעצור מאיתו יתברך להמית אדם? משא"כ לפי תירוץ הרי"ם בודאי שבכל עת אף אם יצא בת קול יוכל למות!

ד' אפשר להביא שני תוספות לרעיון של השפ"א :

1. הגמ' אומרת שהיה מגיע לרבא כל ערב יוה"כ שלמא מהשמים ומקשה השפ"א א"כ מדוע התענה רבא ב' ימים יוה"כ משום ספיקא דיומא? ומתרץ שבודאי בתחלה לא היה לו שלום ממתיבתא דרקיעה והשקיע וצם ב' ימים רק אח"כ קיבל שכר שלום מהשמים ואז באמת הפסיק לצום יומים וזה דומה לרעיון של השפ"א בביכורים שרק הטורח קיבל בת"ק ולא זה שהביא מחמת הבת קול שהוא כבר לא זכה לב"ק.

2. תוס' אומר שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים זה דוקא במידי דאכילה שזה גנאי לצדיק לאכול דבר איסור וכתוב מהאריז"ל שהנזהר ממשוהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה א"כ מקשה העולם איך יתכן חטא לצדיקים בדברים אחרים שאינם אכילה דהרי מאכילה הקב"ה שומר עליהם א"כ לא בא לפיהם חמץ בפסח וא"כ שלא יחטאו כל השנה בכל הדברים? עונה האבני נזר זי"ע כתוב באר"י הנזהר ממשוהו חמץ שמשקיע בדבר הרבה דם תמצית הוא ניצל כל השנה מחטא משא"כ זה שלא בא חמץ לפיו מחמת הסגולה של אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים במידי דאכילה זה לא נקרא נזהר וזה דומה גם לרעיון של השפ"א שלזכות בברכה צריך להתייגע.

8. "ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך" כשם שביאתך לעולם בלא חטא כך יציאתך מהעולם בלא חטא ומכאן אומר הרש"ש בב"מ ק"ז סתירה לאומרים שיש גלגול שהרי כתוב ביאתך לעולם בלא חטא ואמר הרי"ם שאין כאן סתירה שהרי גם בקללה כתוב ארור אתה

בבואך ובצאתך וצריך לדרוש אותו דבר זאת אומרת יש הזוכה לבא לעולם הזה בנשמה חדשה ויש שלא ואין כאן סתירה.

יום שני כ' אלול קרא כ"ק מרן אד"ש להרי"ם בישיבה ואמר: אמרתי וביקשתי שתסדר לי תור אחה"צ על העין, אני מאוד צריך א"י אבל רוצה אני שתבטל, ר' יצחק מנחם תבין זה החנות שלי א"י לי לסגור החנות בדיוק בעונה באים אנשים לפני ר"ה דער עולם איז חשובער ביי מיר ווי מאיינע צרכים, אתה הרי גיטריי לי מאוד אם אסגור אחד למחרת אשב עד 11 בלילה אולי תסדר לפנה"צ תור בירושלים ולא אצטרך ליסוע.

הרה"ק ר' ישכר דב מבלז זצ"ל אמר כתוב "הנסתרות לה"א" מצד הקב"ה היה מספיק לעשות רק יחודים של המצוות "והנגלות" - מדוע ציוה הקב"ה לעשות מעשה המצוות "לנו ולבנינו עד עולם" שנוכל להראות ולהעביר המסר לדור הבא איך לעשות שביחודים לא רואים כלום.

הרי"ם אמר ששמע בשם הלב שמחה כתוב אצל יוסף הצדיק שאמר לאביו "לא כן אבי" והרי אסור לומר כך לאבא אלא לומר כך כתוב בתורה? ותיכף הלי"ש שהרי מדברי יוסף נהיה פסוק בתורה וזה לא סתם אמירה אלא יש בדברי יוסף דברים גדולים ונשגבים מבינתינו.

יום שלישי כ"א אלול נסע כ"ק מרן אד"ש עם הרי"ם אחרי הברית לשערי צדק כשנכנס למכונת אמר אד"ש חשבתי שאראך בברית למטה בשורות הראשונות, על טיש אמר בר"ה לא בא בחשבון (בסופו של דבר כן היה) שבת תשובה כן הם רוצים לדעת בדוקא מקודם אמרתי אני רוצה להחליט שעתיים קודם ואם לא יכולים אז לא, מדוע הם מלחיצים כ"כ ומה הדחיפות לדעת קודם. הודיעו לאד"ש באותו יום על פציעה קשה בביתו של ח.מ. וענה זי איז אַ נפש יקרה.

יום רביעי כ"ב אלול פאר טאג בטיול ברחוב נגש א.י.ג. לאד"ש ואמר חיים מילר שלחני ולא גמר אד"ש עשה תנועה עם היד ואמר אני מבין שזהו זה כבר אתמול הבנתי שמצבה אנוש ואין מה לקוות הם שאלו אם להוסיף שם? ואמרתי רק אם זה ירגיע אותו אבל אין צורך, בירר כל הנעשה ואמר לחיים יש לב טוב אוהב לעזור לאנשים הוא שבור ורצוף מהסתם צריכים לחזקו אח"כ הלך וחזר ושאל אולי הוא נמצא עדיין שם אסע קצת לחזקו ולאמצו.

יום חמישי כ"ג אלול כ"ק אד"ש נסע שוב עם הרי"ם לשערי צדק בחזור נסעו לנחם את ח.מ. בדרך ראה אד"ש אברך מהכולל י.ל. הולך גם לחיים: אד"ש אברך זה שראינו שמו יונתן לא יונתן בורנשטיין ולא יונתן חזק יונתן חתן ר' איטשה רוזמרין הוא, מענין באיזה כולל הוא לומד הרי עכשיו לפנה"צ? הרי"ם גרדא אהר איז ביי מיר אין כולל. אד"ש ס'איז דאך דער בעסטה כולל אין ירושלים מזיעצט ומלערנט ואיך זה שמסתובב לפנה"צ? נו אני מבין חיים הרי נותן כסף לכולל ומהסתם החליטו לעשות משמרות כל יום מישהו אחר מהכולל גאנץ גוט!

הבית ישראל היה לנחם רב בחיפה שנפטרה לו בת צעירה רח"ל והרב קצת דיבר לא יפה כלפי שמיא מרוב צער אמר הב"י כשיצא כתוב אבל אין לו פה והכונה גם לזה שלא נחשב בשמים לחטא כל דבריו שאומר כי אין לו פה.

אשה שזלזלה בבקשת בעלה להזמין שח"ל ובסופו נפטר לי"ע לא יכלה להרגע ממצפונו ליבה על המעשה הרע ושלחה בנה לכ"ק הרב הלב שמחה שלא יכולה להנחם על העול שעשתה,

אמר הלב שמחה לומר לה בפסקנות אין לה מה לחשוש לעבירה שידה במעל אם היה נשאר בעלה לחיות עוד דקה העולם היה נחרב הרי הכל מדוקדק ומתוכנן כבר מששת ימי בראשית ומה שייך לומר שהיא עשתה.

יום חמישי כ"ג אלול התשנ"ג היה כ"ק מרן אד"ש בחנוכה הבית במרכז גוטניק ובתוך הדברים אמר בספר תורה צריך כל האותיות עם חסר אות אחת אפי' קטנה כל הס"ת פסול כך בארץ ישראל ארץ הקודש כל חלק שייך לארץ ולא מותרים על אות אחת.

מדברי הרי"ם בליל ש"ק פרשת נצו"י כ"ה אלול התשנ"ג

1. נסעתי עם אד"ש ושאלתיו אם רוצה להכנס לנחם את חיים מילר?

אד"ש זה רעיון מאוד טוב כדאי באמת ליסוע, חיים הולך עם קפוטה בעיריה?

הרי"ם לא.

אד"ש בשבת הוא הולך כן עם קפוטה?

הרי"ם כן.

אד"ש בעיריה אבל הוא לא הולך ממש נס אני אומר לך נס ממש אחרי שתיקה הוסיף אם היה הולך עם קפוטה היו תולים את איטשה וינברג כן הוא היה תולה אותך. ובחיוך אתה שואל מי? חנינא! היתכן שאיטשה לקח את הרבי לנחם בלעדיו משהו שלובש קפוטה? אבל אחרי שאינו מלובש הקפוטה אין מקום לדאוג, חנינא מתרגש מכל אחד כזה, נכנסים אצלי בתור אברכים יקרים מאנ"ש כ"א רוצה להתברך בשנה טובה פתאום נסגר חנינא כולו מתרגש נכנס אברך עם קפוטה זה בן של הזוילער נו גאנץ פוין שוב ממשיכים ופתאום שוב התרגשות נסגר מה קרה שוב אברך עם קפוטה זה חתן של הסקורער. זכורני שהיתי באמריקא בפעמים הראשונות לקחו אותי לחנות גדולה של קפוטות שמו גליק חסיד סאטמר ואמר לי בשם הרב מסאטמר ר"י בדיחה שאמר לו נכנסים לגליק כאדם פשוט ויוצאים רבי גדול שקונים בגדי משי שהרי הכל תלוי בזה. אח"כ הוסיף באנחה נו מה אני רוצה מהם גם אני הולך עם קפוטה ונקרא רבי.

כשנכנס לנחם אמר: לא חשבתי שביקורי הראשון אצליך יהיה בשביל דבר כזה.

חיים אדם חיזקני מדברי הרבי שנה שעברה בשמועס פרי וילך.

אד"ש כן אתה מתכוון לטף למה באו ליתן שכר למביאייהם אינני יודע למה אמרתי זאת ובהקשר למה ממש כך שמו לי בפי ואמרתי, צריכים להתחזק, אמשול לך משל ילד קטן נכנס לבנק עומדים שתי אנשים האי' מפקיד כסף והשני מושך כסף הילד לתומו מסביר לעצמו הנכנס בידים ריקות ויוצא עם כסף מאושר עשה עיסקה טובה יוצא עם כסף השני מסכן נכנס מלא יוצא ריק השאיר הכל שם בבנק, אדם מבוגר יודע שזה אחרת אולי הראשון מסכן חסך כל ימיו כסף ובסוף בעגמת נפש צריך להוציאו אולי קיבל אולכוס וצריך לעבור ניתוח שעולה הרבה כסף והשני ב"ה הרויח כסף ובא להשקיע יניב פירות וריוח ריבית א"א לדעת מה בשמים לפעמים מחזירים נשמה ומרויחים השקעה טובה. יש גמ' על הגמל במדבר חיים קשים יש לו דבשת אדם חושב מסכן לא מספיק חיים קשים במדבר ועוד דבשת גיבן אבל האמת זה לטובתו שם יכול לשים מים לכל הדרך ועי"ז מתקיים במדבר. רחלי היתה מחשבון של שנה שעברה זה נכנס בכלל של תכלה שנה וקללותיה ומעכשיו כולם בני חיים ומנה כל ילדיו והוסיף על כאו"א בן חיים הם וכולנו כבר בתחלת שנה וברכותיה.

2. במכונת אמר הרי"ם: אני מתפעל מצדקותו של הרבי.

אד"ש וואס שוין וויעטר גיעשיען אעפס אַ מופת?

הרי"ם לא, הסבלנות לשבת 4 שעות במועצג"ת ולשתפס כאילו הם מבינים אותו דבר וקובעים.

אד"ש סאזי טאקי אשיינע זאך פון מיר, אחי הקדושים הרבי הבית ישראל והרבי הלב שמחה גם ניחנו במידה טובה זו ישבו והרבה עשו לשתף כולם.

3. **אד"ש סיפר לי:** לשפ"א היתה בת אסתר נישאה לרי"מ בידרמן סבתא שלי אמא של הרבנית פייגא מינטשה פעם חלה אצלה ילד דלקת קרום המוח ונסעו איתו לוורשא שם היה ביה"ח בגור לא היה כלום ובין לבין נסעה לשפ"א אביה להזכיר החולה לרפואה השפ"א שמע ובירך אחרי עבור כמה שעות קרא לה השפ"א ואמר התיישבתי בדעתי אם על כזה אופן שהילד לא יהיה לגמרי בדעה וואס דארפמעין איין רעסין וכיונו השעה שיצא מפיו הק' המילים ונסעו תיכף לביה"ח ושמעו שנפטר לי"ע בדיוק בזמן הזה שהשפ"א כך אמר, היה לה לסבתא בן בכור יצחק דוד ת"ח מופלג ופעם חלה בדלקת ראות בפולין זה היה גרוע מאוד יותר למות מלחיים אשתו של הבית ישראל חיה שרה היתה אחות ילדה קטנה וזכרה שאחיה נפטר ממחלה ובתמימות ניגשה לאמא לשאול כמה זמן יערוך המחלה של יצחק דוד עד שימות, נבהלה אסתר ונכנסה בבהלה לשפ"א לבקש רחמים עליו ענה השפ"א אי וואס פאלט דיר איין הוא יבריא ויחיה יתחתן ויהיה לו ילדים אין... ולא המשיך לומר כלום, וכך היה שיצא מזה והיו משפחה ילדים אין... הוא נהרג בשואה.

4. **אד"ש סיפר לי:** אדם מהימן מאוד סיפר לי שהיה גר בעיר רחוקה בנוי-זילנד עסק במסחר של כבדי צב והיה לו קרובים במהנהטען נסע לשם פעם ובמעלית נפגש עם הרבי מ"מ שניארסון מחב"ד שליט"א שאלו הרבי מהיכן יהודי? וענה מנוי-זילנד שאל מקוה יש שם? וענה לא. כל הפגישה והדיבורים לא ארכו יותר מרבע דקה. כעבור 04 שנה! עבר היהודי הנ"ל בתור בחלוקת הדולר, בחב"ד לא היה לו שום קשר לא לפני פגישה זאת ולא אחרי ועוד שהשתנה מאוד וכשעבר עצרו הרמ"מ ושאלו נו יש כבר מקוה בנוי-זילנד?! התנצל הנ"ל שעבר משם וכבר לא גרשם אמר לו כוונתי היתה שתשאר ותעשה מקוה.

5. הרבי מצאנו הדברי חיים היה בביקור בקרקא ונכנס לבקר את הרבי שהיה שם בנו של המאור ושמע ואת הרב דשם בנו של החת"ס ביקר רק באקראי ברחוב ושאלוהו היתכן הוא הרי רב של העיר מרא דאתרא? ענה ב' ראיות יש לי שרבי יותר חשוב:
א' "מחוטב עיצך ועד שואב מימד" מה הכוונה? חוטב עצים מתכונים הצדיקים הגוטע יודען שאומרים עצות ושואב מימד מתכונים הרבנים ששואבים מים ואין מים אלא תורה והנה כתוב קודם הרבי חוטב עיצך עד שואב מימד.
ב' הקב"ה לכא' היה צריך לבחור לעשות ביהמ"ק על הר סיני ששם ניתנה תורה במתן תורה ומה שייך מקום יותר מוכשר לכך? אפ"ה בחר הקב"ה מקום לשכינה בהר המוריה ששם היתה עקידת יצחק שזה מרמז על הגוטע יודען מסירות נפש בשביל כלל ישראל.

6. הרבי מסאטמר היה יהודי נכבד ת"ח וצדיק הרב מטשבעין אמר עליו שענין הציונות היתה אצלו כחבית חומר נפץ אבל חוץ מזה היה בסדר אצל הא"א זי"ע היה לביקור וכיבדו מאוד ודיברו יפה, כשרק רצה לשים על השולחן ענין הציונים קם הא"א ממקומו ופרס בשלומו והלך.

כשהיה אצלו הבית ישראל לביקור צעקה הרבנית שלו שלא יכנס עם כ"כ הרבה משמשים התנצל הרב מסאטמר שהיא פולישער ענה הב"י והם המשמשים רומנישער.

בדרכו חזרה מאר"י התאכסן במלון יקר בשוויץ ג' ימים לבקשת החסידים למנוחה אח"כ היה שם יהודי המספר שהציג עצמו כרב כדי שיתנו לו הנחה בכסף כמו שנתנו לרב מסאטמר ולא באו להחליף הסדינים וכשהתפלא על כך מדוע? אמרו לו שחשבו שכל הרבנים אותו דבר שהרב מסאטמר לא ישן ולא נכנס למיטה ג' ימים שהיה כאן ולא היה צריך להחליף הסדינים, עד כדי כך היה קדוש וטהור.

כן היה אוהב הרבה להתבדח פעם בא אליו יחזקאל בסר ואמר שהחליף שמו אמר פעם ראשונה שרואה אני אדם באמריקא שנהיה יותר טוב בעסר', בברית פעם הנימול שטף אותו אמר נו עשיר יענה עזות והתקיימה הברכה ונהיה עשיר, כשראה פעם המיטות קרובות אחד

לשניה אמר שמבין מדוע לא כתוב שהמיטות של אדם יעידו עליו לעתיד לבא משום שהם קרובות וקרוב פסול לעדות, פעם היה אצל ר"א מבלי וכיבדוהו שחרית בשבת והתחיל מעד הנה בנשמת ובבלו לא נהגו כך ונתנו לו צביטות הגונות על זה שמיפר את המנהג היה מספר את זה ואומר עד הנה מרגיש אני את העד הנה שאמרתי בבלו.

7. יש שפ"א שהובא כבר שאומר העיקר במקוה לא הקפידה אלא העתיד ליטלו ואינו עתיד ליטלו והקפיד ולא קפיד זה רק מראה מקום לעתיד ליטלו אבל במיקרא שיהיה בטוח שלא עתיד ליטלו אע"פ שמקפיד אינו חוצץ האבנ"ז מקשה מגמ' בר"ה נקב בזכרותו של שופר ותקע יצא ידי תקיעה שמין במינו אינו חוצץ ולדברי השפ"א מה צריך מין במינו אפי' שיהיה מין בשאינו מינו אם אינו עתיד ליטלו הרי לא חוצץ וכאן בודאי שלא יטול הזכרות שהרי לכן ניקב שלא יכל להוציא א"כ אם יהיה מין בשאינו מינו לא יחצוץ ומדוע צריכה הגמ' לנקוט בדוקא מין במינו?

8. אד"ש ב"ה הרבנית היתה אצל רופא עינים ואין לה כלום ה"י יעזור שיהיה לה תמיד עינים טובות כמו סבא שלה הרה"ק רמ"ב אלתר היה לו עינים טובות זכורני צייר גדול התגורר בגור התבטא פעם שאם יצליח לצייר הליכתו של רמ"ב בשוק בגור את העינים הקדושות יהיה זה הציור הכי מוצלח שלו, אפי' גוי הבין הקדושה שניבטה מעיני רמ"ב. הרי"ם ידיד סיפר לי שצייר גדול רצה לצייר הב"י זי"ע ואמר שאינו רוצה היות ורואה צער עמוק בעינים שלא יכנסו בתמונה ולא רוצה לצייר רק דבר מדויק.

אד"ש מענין מאוד מכל הכיונים ראשית הבית ישראל היה מלא חיות מרץ ושמחה ובדיוק בעינים היה עצב, מצד שני זה לא פלא ע"כ מה שהוא הפסיד בשואה הרבנית שלו היתה מיוחדת בנו ובתו אני לא יודע אם היה לאבי עוד נכד כמוה יש לי מכתב באנגלית מאשה שהיתה ביחד עם בתו שנהרגה בשואה עד שנשלחה להריגה היא מתארת אותה כמלאך כמה שעזרה ועודדה ומענין שגם כותבת שעמוק בעינים היה לה עצבות.

שמעתי כשנפטר ל"ע אחי השפ"א ר' שמעון הלך השפ"א להלויה והשתתף בכל הקבורה שלא כדרכו ובביה"ק כבר לא היה לו כח והתיישב על אבן, צייר מפורסם שהיה שם ניצל ההזדמנות לצייר אותו טיפס על עץ וציירו זה היה קשה לתפוס את השפ"א תמיד הלך בזריזות ולא ישבהרבה זמן. התמונה הגיע לסבתא שלי שהיתה ביתו אסתר ולא כ"כ רצתה להראותו ושאלתי את גיסי ר"מ ברמ"ב מדוע? והסביר לי שהשפ"א היה תמיד עליז היה לו לאכטיקע לאבדיגע אויגען וגם בתמונה צייר הצייר עינים שוחקות וקצת היה אכפת לה כאילו בכה טרגדיה גם עינים צוחקות.

הב"י היה בהרבה דברים מאוד דומה לשפ"א כך שמעתי מהרבה זקנים כל גידולו היה ממש דומה ומענין שכאן היה הפוך הצייר איבחן על הב"י עינים עצובות אפי' שכל כולו היה שמח ועל השפ"א עינים שוחקות מי יעמוד בסוד גדולים זכותם תגן עלינו.

כן הוסיף לספר על תמונת אביו הא"א שראה אצל הרב פרייז בקנדה ושמאוד מצא חן בעיניו התמונה והוסיף הסבר כל אדם עיקר הפנים זה בעינים הנה כשרוצים להסתיר פלוני שמים פס על העין וזה מספיק אפי' שבתמונה עוד רואים שאר הפנים כן אצל אבי רוב התמונות אין המבט עם העינים כאן הצייר הצליח באומנות המבע שלו עם העינים וזה מה שלקח אותי, בכלל אצל אבי גם בעינים סגורות היה פחד ממנו כמו פתוחות וכן כשישן, ואולי זה עבודתו של צדיק הדור שכשעיניו סגורות גם יהיה כמי שעניו פתוחות.

התשנ"ד

כ"ק האדמו"ר מטאלנא אמר כתוב "את ה"א תירא" לרבות ת"ח ז"א שבלא דרשה זאת היה כ"א ואחד מפחד וראוי לפחד ממשוהו מסוים וכשדורשים את לרבות ת"ח נופלים כל הפחדים ונשאר לפחד רק מה' ומהצדיקים וזה הפירוש בתהילים "דרשתי את ה' ומכל

מגורתי הצלני" שאחרי שדרשנו את לרבות ת"ח יודעים אנחנו שאין לפחד שוב משום דבר בעולם זולתי מה' ומצדיקים והוסיף שבדאי היראים והצדיקים עוזר להם ה' שלא יפחדו משום דבר.

הרי"ם שאל את אד"ש בענין אברכי הכולל של ישיבת נזר ישראל אם להשאר בירושלים בעשרת ימי תשובה? וענה יש להם תפקיד חשוב ללמוד עם בחורים אינני מבין ורואה שום צורך להשאר ללמוד יותר חשוב מהכל.

אד"ש אמר להרי"ם שמעתי מהרבי מסלונים שליט"א ואע"פ שזה לא תמיד נכון הרבה אמת יש בזה שאמר בשידוך אם בא לפניך בן אפיקורס או בן של מומר לתאבון אע"פ שלגבי התורה האפיקורס יותר גרוע אולי לשידוך יותר טוב משום שבבן נכנס התכונות של האבא ובדעות אפשר תמיד לשנות ואפי' שהאבא רע בדעות הבן יהיה טוב משא"כ בתאבות שעובר בירושה זה גרוע יותר.

הא"א במרינבאד יצא פעם מחדרו ואמר בחיך היום אני כבר אויס קעפלוטש מאכר שבלילה היה בחדרו גנב ולקח לו את הכובע (מפי מ. סולניק שהיה שם).

הרב י.י. ויסבלום זצ"ל אמר יש תוס' בתענית שמוציאין תיבה לרחובה של עיר ושמים בה אפר מקלה אומר תוס' של אפר עצמות אדם ומקשים העולם איך מותר לשרוף אדם? ויש מתרצים אדם גוי ומק' עליו שתוס' אומר הטעם להזכיר עקידת יצחק ואיך יזכירו עקדתו של יצחק מגוי? וענה הנ"ל ז"ל בתוס' בר"ה כתוב שלכתחלה יש לתקוע בשופר של איל ולא של פרה להזכיר עקידתו של יצחק אבינו א"כ הכל כמין חומר בתוס' היה כתוב ע"א ופירושוהו בטעות עצמות אדם, ואינו אלא הכונה עצמות איל שזה באמת מותר לשריפה ומוזכר שפיר באיל עקידתו של יצחק שבסוף עקדו האיל ודפח"ח.

מו' י.ד. סיפר שאביו כ"ק אד"ש סיפר לו שהיה אצלו אברך עם קויטעל ובתוכו נשקף שמצבו עגום פארבלונדשעט ורקוב ותליתי הדבר היות ואין לו מדריך, אני מכירו מהישיבה שלמד בישיפ"א ותמיד היה כך עצמאי זה לא טוב אברך אחרי החתונה צריך מדריך.

הרי"ם סיפר לאד"ש המעשה מהבית ישראל שאמר על הסיפור מר"א זידיטשוב שמצא חן בעיניו שביה"כ לא ביטל הקביעות שלו ללמוד טור והוסיף על עצמו שגם אצלו כך יכול להיות יוה"כ שמחת תורה פורים ולא משנה מקבעותיו, אמר אד"ש אין זה מפליא אצל אבי ז"ל ראו זאת תמיד וכן אצלי זכרונות פעם הלכתי עם אבי זי"ע בואלין והיה שם בתי חסידים של קראלין וזעקו מאוד כהרגלם בפסוקי דזמרה שאל הא"א אם גם בר"ה ויוה"כ שהתפילה ארוכה צועקים כך? וכשלא נענה בחיוב אמר זה לא חכמה קביעות זה קביעות אם משקיעים כח בפסוקי דזמרה לא משנה יוה"כ או יום רגיל. ועי' רעיון זה מתוך הרי"ם הרמב"ם שמביא בעבודת יוה"כ שצריך להקריב ב' תמידים וזה הרי לא קשור לעבודת יוה"כ? אלא שלא לשנות מהקביעות זה דבר חשוב ולכן כתבו הרמב"ם.

נכנסו אברכים שרוצים למכור 4 מינים בביהמ"ד ענה אד"ש זה דבר טוב וחשוב, כתוב באמת שבימים בין יוה"כ לסוכות לא עושים עבירות ימים גדולים, אבל ליידער זמנים שלנו קשה והרחובות מסוכנים לרוחניות ולכן אם אפשר בלי לצאת לרחוב זה חשוב ובירכם בהצלחה.

בשנת תשל"ב דיבר הבית ישראל עם ב. קורניק על הצום שלא מרגיש טוב והוא אחרי ניתוח אמר בונים שהרבי ינוח כל היוה"כ ויהיה לו יותר קל, בלילה אחרי כל נדרי קרא הבית ישראל לפלוני ודבר עמו כחצי שעה אח"כ קרא לבונים ואמר בונמל מה אתה אומר צריך אני ללכת לישון? וענה בודאי אם יושנים לא מרגישים בכלל את הצום אמר הב"י אבל מה אעשה שהתוה"ק רוצה שכן ירגישו את הצום!

דרכו של הב"י היתה להסתובב לפני הטיש ולומר מי ישב ומי לא ופעם ראה שיושב בשולחן מ.י. אינפלד אמר הב"י לבנו מ.ע. שיאמר לו לצאת ואמר אני מפחד לומר לו צחק הב"י ואמר איך האב אויב מורא פון אהיים.

אד"ש שאל פעם את ב.ק. איך בנו פ.א. מסתדר עם בחור בחברה פ. שהיה תקיף והרי בנך אמר אד"ש הוא טוב כמוך זכורני שהב"י שאל אותי איזה רבי אתה רוצה לבנך יענקלה לפני החתונה ולא עניתי אמר לי אתן לך רבי טוב בונים קורניק איז אגיטער הבנתי שלא הכונה דוקא שיודע להדריך טוב אלא שהוא איש טוב וממילא כל דבריו יהיו גם טובים.

מוצאי יום הקדוש התשנ"ד

1. הרבי הלב שמחה צוק"ל אמר פעם לב"א בנימין אלתר על חטא שחטאנו לפניך בתשומת יד הכונה על עצם הדפיקה שדופקים על חטא ולא מתכונים ולא חושבים שום דבר ממה שאומרים.

2. "וכל אדם לא יהיה באוהל מועד אמר כ"ק הא"א זי"ע שהכה"ג בעבודתו היה צריך לא לזכור מצרכיו ומדבריו הגשמיים וזה הכונה "וכל אדם" עניני אדם לא יהיה באוהל מועד בבקשתו. שאלו רצ"ה פסח פרנק ז"ל הרי בתפילתו בקו"ק מובא שמבקש כן דברים גשמיים? ענה הא"א זה היה בשביל אחרים ואין זה "אדם" משום שהגשמיות של השני זה הרוחניות שלך ולכן לא נאמר "בכל מאודכם בק"ש בוהיה אם שמוע משום שזה של רבים.

3. ר"ש מזויל שמש שיש בעיה בשנחיי על ב' יוה"כ ולא הבין שיש בעיה של צום וישר התלהב ואמר או אז הם יאמרו ד"פ בשכמל"ו בקול רם כמלאכים.

יום ראשון י"א תשרי התשנ"ד 03.4 לפני מנחה נקרא הרי"ם לקאבינט:
אד"ש דיבר בענין הדלקת שיש לו בעין ורוצה ליסוע למחרת לרופא אבל רוצה לחזור למנחה.
הרי"ם היתי אולי צריך להכנס בעשיית הדלקת גדולה אבל חשבתי יש צבור גדול...
אד"ש כן באמת היה צבור גדול וטוב עשית שלא נכנסת.
הרי"ם הרבי עשה מספיק מעבר לכוחות בעשיית א"כ מותר לוותר יום אחד על מנחה בשביל הבריאות.
חנינא שיף נכנס, אד"ש: יש לי היתר מרב והצביע על הרי"ם לא לקבל מחר צבור ולא לבא למנחה.

יום שני י"ב תשרי התשנ"ד

הרי"ם וינוברג נסע בבוקר אחרי הברית עם כ"ק מרן אד"ש להרבי מויזניץ, להרב ש"ך, לרופא, ובב"ב למנוחה אצל ב"ל:

1. כשיצא מכ"ק האדמו"ר מויזניץ ונכנס למכונית פנה להרי"ם ואמר מילא אצל הרב ש"ך אינך רוצה להכנס יפה, אבל כאן סאיז בלויז רוחניות מדוע לא להכנס? אה אני מבין אינך יכול לסבול טפשות ישב שם בנו מנדל, אומרים שכמה שישראל טיפש מנדל עוד יותר, מרגישים על הרבי מויזניץ האלמנות שהרבנית נפטרה כך זה אצל צדיקים אשת נעורים זכורני שהייתי לבקר אצל אחי הרבי הלב שמחה וקרא קצר ונהיה חושך ואחרי עבור דקה

שתיים קמתי לראות מה קורה שעוד היה חושך , שאלני אחי מה קמת? ואמרתי נהיה חושך ורוצה אני לראות מה קרה עשה תנועה עם ידו הקדושה שאשב ויעשו זאת אחרים והפטיר "ביי מיר כבר נהיה חושך לפני ב' שנים" בפטירת הרבנית יוטלה!! ואע"פ שידעו כמה עשתה צרות אמר בלא גוזמא שבפטירתה נהיה לו חושך.

2. כתוב בגמ' ב"ב דף טז. "א"ר לוי שטן ופנינה לשם שמים נתכוננו דרשה רב אחא בר יעקב בפפוניא אתא שטן נשקיה לכרעיה" קשה לי איפוא מצאנו כזה דבר ששטן יבוא וינשק ברגליו? ומדוע דוקא כרעיה? ובכלל קשה מדוע רק נשקיה לר"א בר"י ולא ללוי שהוא זה שדרש שהשטן נתכוין לש"ש? ונראה לי להסביר ר' לוי דרש לש"ש נתכוין אבל לשטן אין בזה שום תועלת, ר"א בר"י דרשזאת בפפוניא וזה מצא חן בעיני השטן שמובא בגמ' בכמה מקומות שהיו אנשי פפוניא תמימים ופשוטים למשל במים שלנו שבא כל העיר למחרת עם כלים לקבל מים מהרב א"כ שמח כך יש לי עבודה רבה להכשיל בני אדם בעבירה אבל אם ישמעו בני פפוניא ששטן לשם שמים מתכוין א"כ אין זה כ"כ נורא לעבור עבירה ויהיה לי עבודה קלה ולכן נשקיה ודוקא אכרעיה "עוון עקבי יסובני" לרמז שעכשיו יהיה לו קל להחטיאם ח"ו. אבל זה היה טעות של היצה"ר סאיז נישט אזוי כתוב בסוף פרק כל הגט על רב אחא ב"ר יעקב שהיה "דחיל חטאין" אדם שכולו יראת שמים ומפחד מעבירה ודורש אפי' כזה דבר ששטן לש"ש לא יכול להביא נזק והפוך בזה עזר להם להתחזק ובודאי שלא נכשל אף אחד מאנשי פפוניא בגלל דרשתו של ראב"י רק השטן כך חשב. ודפח"ח

3. אחרי טיפול א' אצל הרופא היתה הפסקה ושאל הרי"ם את אד"ש אם רוצה לטייל או לשבת במסדרון אצל הרופא או במכונית? ענה אד"ש ללכת אין לי כח ולשבת ברצוני יותר במכונית מכאן נו תאמר אתה מדוע וכשלא ענה אמר אד"ש בחיך כאן אם אשב הרי אתה תעמוד ואינני יכול לסבול א"ז מאז שנהיתי רבי כולם עומדים מה אתה צריך לסבול, כך נשב במכונית תהיה ע"כ יושב יותר נוח לי לראותך יושב.

כשנכנס למכונית נאנח ממש בזעקה ואמר שכינתא בגלותא וממש שינה קולו לקול בוכים ואמר עד מתי וכמה נצטרך לחכות ומתי כבר תבוא הגאולה הרי זה ממש נורא השכינה הק' בגלות.

הרי"ם אני יודע דבר אחד שהרבי שלנו צריך להרגיש טוב ולהיות בריא עד 021 ואז יהיה מהסתם גם טוב לשכינה העיקר לי שהרבי יהיה בריא ולא בהרגשת גלותא.

אד"ש אני מבין שאתה מתכוון לרבי שליט"א מטאלנא שיהיה בריא אמת הוא צריך רפואה והוא צדיק גדול, הוא היה אצלי לפני ראש השנה ביקשתי ממנו שיתפלל עלי לרפואה והוא הרי צריך לאותו דבר ויעזור לו ה"י תחלה שמעתי מאבי זי"ע האמרי אמת מדוע נענה תחלה שכל אדם המבקש ישועה ושפע בשביל פלוני והקב"ה נעתר לו עובר השפע דרכו לאותו אדם ואם הוא עצמו צריך לאותו דבר נושע שהרי הישועה בין כך עוברת דרכו א"כ נשאר גם אצלו נו באמת זה קצת קשה לומר אבל כל השפע עובר דרך הפיסגה שישים שהרי מבקש עלי.

אח"כ ליבל היה אצלי עם קויטעל בלי עין הרע עשר ילדים ואני מסתכל עליו נראה כילד כל המשפחה כך נראים ילדים כשמעמיקים חזק בפני סבך הרבי שליט"א גם רואים פנים צעירות זה ענין של ענוה אולי להראות צעיר, יש לי במשפחה הרבה לאושפזין רובם ביום הראשון אברהם מרדכי, אברמי, אצל משפחת וינברג ענוים בסוף יעקב, דוד.

כן חשב לבקר את הרבי מלובלין בב"ב ואמר להרי"ם לא נעים לי מסבך שליט"א אדם זקן כ"כ מגיע כ"פ טורח עצמו לבא כל ר"ח ולפני כל מאורע הבטחתי שאהיה אצלו וצריך אני לקיים זאת פעם לבא איליו קודם אהיה אצלו אח"כ אבקר אצל הלובלינר.

4. **הרי"ם** ראיתי הספדים על ר"ח מיליקובסקי ז"ל קצת היה לי לפלא מדוע צריך לעשותו צדיק הדור אם כולם יודעים במחילה שהיה ממש קוקו ולא היה חסר מה לשבחו באמת.

אד"ש אני יפיס דעתך באמשינוב הולך הכל מאוחר אמר לי פלוני בבדיחותא שהתחילו לאטום שם חדרים א"כ הם מדברים על ר"ח שמלפני הרבה שנים שהיה אז אדם נורמלי, היתי שם לנחם היו שם ב' גדולים שדיברו מגדולתם אני מתכוון לא של הנפטר אלא של עצמם חשבתי מה אומר נזכרתי שהיה פעם אצלי וזעק על הירושה שצריך לקבל מהשווער שלו ובנו לקח הכל, ספרתי סיפור זה לא אמרתי ע"מ דיבר אלא אמרתי שהיה איש אמת שכ"ד שאחז עשה בזה קאכין באמת ויצאתי ידי חובה לומר שבחו של מת ודבריו של מת וזה היה אמת שעשה בכל דבר קאכין.

במדרגות נפגשתי עם ר' ברוך שמעון שניארסון שבא לנחם.

הרי"ם בנו ביקשני שאזכירו הוא היה בקו"פ חזר מחו"ל ר' נחום.

אד"ש זכורני שהיה שניארסון חשבתי איזה אינקעל בחב"ד לא ידעתי שזה בנו של הרב ב"ש מטשבעין.

5. **אד"ש** הרחבי הדיבור על חסידות ברסלב וכל ההתנגדות עליה ולמה ומי היו החולקים.

הרי"ם בטאלנא היתה התנגדות גדולה לחסידות זאת שמעתי מסבי שליט"א שאמרו אומן קונה בשבח כלי שלהיות חסיד באומן זה טוב רק לחלשים שוואכע כלים!

אד"ש נהנה מאוד והוסיף יש בזה הרי מחלוקת מ"ד אחד סובר שאינו קונה ולפ"ז יש כנגדם עוד יותר שאפי' שוואכע כלים לא יקנו שום דבר באומן.

6. **אד"ש** כתוב בגמ' ברכות על רבי יוחנן שישב בפתח טבילה והראה להם כך טבולו וכך טובלו ושאלוהו איך לא מפחד מיצר הרע וענה אנא מזרעה דיוסף שלא שלטה בו עינא בישא לא הבנתי הרי הגמ' אומרת על רבי יוחנן שהיו לו גבות ארוכות ועבותים ולא ראה כלום והיו ב' מזלגות של כסף שבזה הרימו לו הגבות כשרצה לראות א"כ מה הקושיא כאן שצריך לומר מזרעיה דיוסף אנא?

הרי"ם אולי גדלו בגיל מבוגר יותר וכל הסיפור בגמ' היה כשהזקין ומה שכתוב בגמ' שעמד בפתח בית הטבילה היה בגיל צעיר שעדיין לא היו לו גבות ארוכות.

אד"ש נהנה מהתשובה ואמר לא ידעתי שזה משתנה דוקא בגיל מבוגר אני מכיר הרבה אנשים עם גבות גדולות לאו דוקא זקנים והתחיל למנות כמה אנשים בגור צעירים אם גבות ארוכות.

7. **אד"ש** אבי הא"א זי"ע היה בעיירת מרפא והיה שם הרבה רביעס' ובא לשם רבי חשוב מאוד אבל לא ידוע עם בנו וביקר אצל כל הרביעס' ויצא בסיבוב שאצל אבי ביקר אחרון ולפני שנכנס אמר לבנו בא נעשה כמה דקות הכנה, וכשיצא שאלו בנו אבא הייתה כאן אצל כל הרביעס' ולאף אחד לא אמרת לי שצריך הכנה רק כאן בגור ומדוע? ענהו אביו יש ש"ס שלם כולם מסכתות חשובות אבל יש ברכות שבת חגיגה וכו' ויש בבא בתרא הכי שמן וגדול הגערר רבי הוא הבבא בתרא של הרביעס' הוא הכי חשוב!!

יום ג' י"ג תשרי התשנ"ד ב-03.4 בקו"פ עשה הרי"ם מה שצריך בשביל העין אח"כ הזכיר הסעודה שעושה במוצאי החג:

אד"ש אני יודע הכל וזוכר, נראה לי ששנה שעברה היתי קצת זמן לא הרגשתי טוב, היה קידוש ראיתי שם הרבה פרצופים שלא היה להם שום קשר עם ר"א ז"ל ונראה לי שאת ר' יצחק מנחם וינברג לא ראיתי אני רוצה לדבר עם י.מ.ט. שיהיה קצת אנשים ממש מצומצם מי שיש לו קשר עם הילד א.מ. או מאוד קשור היה לר"א ז"ל. יישר כח על אתמול סידרת הדבר על צד היותר טוב לא שייך יותר טוב.

א.מ.ר. שאל את אד"ש לפני הפירען מדוע מחתים שמו כ"כ הרבה פעמים בספרים שלו? וענהו שפעם עשה לעצמו קביעות כ"פ שיגמור הספר יחתים שמו וע"י מספר החותמות ידע

כמה פעמים וחשב אח"כ שלא טוב שיכול ליפול לגאות לכן חתם שמו הרבה פעמים בכל ספר שלא יהיה לו לסימן כמה למד בכל ספר.
(הרי"ם טוען שכנראה זה לא הטעם הנכון משום שבכל ברכת מזון שיש לאד"ש בבית יש חתום הרבה פעמים שמו של אד"ש ואולי אמר כך מהתחמקות).

הסבא שמרלר סבו של נ. בנצלוביץ שהיה בתפקיד משגיח בת"ת עץ חיים כשלמד כ"ק אד"ש בילדותו נקרא לקו"פ לא"א וציוהו שלא יניח לבנו בשום דבר וישמור עליו וישים עליו עול תורה ומצוות והוסיף אחר האט דאך זאין אַ גרויסע רבי.

א. אלתר מספר שכ"ק הרבי מויזניץ זצ"ל היה אצל כ"ק מרן הבית ישראל זצ"ל אחרי שהיה גרצקע בחצרו שר"י שליט"א זרק קבוצה טובה מהעילית והעידית של ויזניץ התאונן ואמר מאין שוטה האט ארויס גיפורעפן דסמטנע פין חצר! לי זה לא משנה בכל מקום אני יסתדר אבל הוא עצמו יפסיד מזה ומי ישאר לו כשינהיג!

הרב מטשבעין אמר בדרך צחות כתוב חכם עדיף מנביא היות ולנביא יש ציווי לומר כל מה שקיבל והוא באיסור אם לא יאמר משא"כ חכם יכול לשתוק ולא צריך כל דבר לומר א"כ עדיף זה שיכול לשתוק מזה שחייב לדבר!

צדיקים אמרו "כי שמעת לקול אשתך" זה עצמו היה טענה על אדם הראשון שאם אשתך אמרה כבר הית צריך להעצר ולא לעשות שאתה השליט ולא האשה.

אברך נשאר בר"ה באשדוד לפקודת הרבי שישאר מנין בשטיבעל אח"כ נכנס לקו"פ לומר שנשאר ושמע שהרבי אמר ברכה לנשארים שיבוא עליהם ברכתנו ורצה לקבל ברכתנו ענהו אד"ש יוא סאיז גאנץ שווער אופ לעזען דער משפחה אויפ דריי טאג!!

פעם ביקר הבית ישראל זי"ע אצל הרב מטשבעין זצוק"ל ובדיוק שנכנס אחז הרב מטשבעין באמצע לימודו ומיד רצה לסגור הספר אמר לו הבית ישראל טשבענרב לא חסר לי גחלי רתמים תגמור הענין שאתה לומד ואז נדבר ופתח שוב וגמר הענין.

אדם שבנו לא התקבל לישיבה שרצה נכנס לאד"ש לטעון מה זאת שאחרים שאינם משתייכים לגור מכנסים בניהם בקלות לגור ואין להם שום מגבלות והוא שהוא גערר חסיד צריך לסבול וללכת למקום אחר ממה שהוא רוצה ובנו שבור: ענהו אד"ש: מנין לך מה יותר טוב האדם יראה לעינים והאלוקים יראה ללבב לפעמים יכול להצליח יותר במקום אחר והפוך הלב נשבר שלא קיבלוהו יכולים לגרום הצלחה גדולה מאוד יותר מהמשוער והרבה יותר ממה שהיה מצליח אם היה מתקבל במקום שרצה להכנס.

מוהרי"א שאל את אביו הלב שמחה זי"ע בזמן שהרבנית יוטא הניה ע"ה היתה מאוד חולה והתעקש הרבי ששימוה אם מכשירים וכו' מדוע שלא יניחו לה לבד ואולי טוב יותר שתסתלק מהעולם ואף הראה גמ' בנדרים שלפעמים טוב לחולה הבקשה שימות ויפטר מהיסורים. ענהו הלב שמחה אם הית מכיר ויודע מי היה אבא שלה סבך ר' נחמילה זצ"ל אם הית מכיר ויודע מי היה הסבא שלה השפ"א לא הית מדבר כך!

ראשון לחשבון עוונות - שכתוב בולשת שנכנסה לעיר היינות אפי' הפתוחות כשרות שאין להם זמן וראש במלחמה לנסך משא"כ כל הבתולות אסורות לכהונה שזה יצרם תקפם ולא צריך מחשבה ועושים זאת גם במלחמה וכמו"כ ראשון לעבירות שצריכים חשבון זה באמת לא עושים בין יוה"כ לסוכות אבל עבירות כאלו שהולך בקל בלא מחשבה ודאי שצריך

להזהר [כמו"כ אמר אד"ש לגבי ה-4 מינים שהרחוב גרוע גם בימים אלו שלא עושים בו עבירות].

הסוכה בגור נפלה ונכנסו כמה גבירים שרוצים לעשות סוכה חזקה מברזל שיחזיק ולא יפול אמר להם הא"א בחוץ לארץ הדירת קבע צריכה להיות עראי שצריכים כולם לעלות לאר"י ואתם רוצים לעשות הדירת עראי קבע?!

ר"ח מבריסק היה במקום אחד עם רמ"ב אלתר זי"ע ולא רצה ללכת לפניו שכה כיבדו עד שאמר אקח בידי התפילין ובה אסכים שהתפילין צריכים לעבור קודם והוסיף בנו ר"ו שמי שהכיר אביו כמה הקפיד לא לטלטל סתם התפילין מבין כמה היתה קשה השאלה אצל אביו והסכים לקחת התפילין עד כדי כך אחז מגדולתו של רמ"ב זי"ע.

כשיצא חידושי ר"ח מבריסק ציוה ר"ו לבניו שלא יתנו לר"מ זמבה ולא ידעו למה, וכשבא לבקש הספר לא היה נעים לסרב ונתנו לו, וכשחזר ר"ו אמר להם שכך אמר היות ויודע שיעבור על כל הספר ביום אחד וכך היה שבא לומר שהספר טוב מאוד ושעבר עליו מתחלה ועד סוף ולא יכל לסבול ר"ו שמה שכתב אביו כ"כ הרבה זמן יעברו עליו ביום אחד.

עוד דברים נחמדים שזכינו לשמוע מהרי"ם שליט"א שהיה בנסיעה עם כ"ק אד"ש ביום ב' י"ב תשרי התשנ"ד

1. אונגראין בגימטריא רודף כבוד דוק ותשכח!

2. בב"ב, אמר ב"ה שלא עשני בני ברקי!

3. אחרי שהיו אצל הרופא נכנס אד"ש למכונית וחשב מחשבות קד' וכעבור 5 דקות פתאום הזדעק ווי איז ר' איטשה שחשב שנשאר בת"א ולא שם לב בכלל שר' איטשה ישב כל הזמן לידו כ"כ היה שקוע במחשבותיו.

4. הרבי מבאבאב שליט"א יהודי גאליציני חכם ברעש בענין חב"ד לחצו מכאן ומשם שיאמר משהו לא רצה להתערב רק אמר איך האב מורא פין חזרת הש"ץ אהר איז אַ קליגער מענטש.

5. ביתי אסתר מחנכת טובה מאוד פעם בביה"ס בית יעקב בב"ב הרצתה ביארציט של החזו"א עליו אח"כ בה' שבט הרצתה על השפ"א באו הורים ליטאים במשלחת להנהלת הביה"ס היתכן הרצאות על רעביס' קראו לה המנהל-ת לשואלה היתכן לעשות דברים בלא רשות? ענתה מדוע לא רעשו כולם כשדברה על החזו"א? אמרו לה על גדולת התורה לא צריך רשות לדבר אבל על רבי... ענתה דיברתי בגדולתו בתורה אמר המנהל לא ידוע לי שהשפ"א היה גדול בתורה רק רבי ככל הרביעס' כשספרה לי הדבר ציויתי עליה ישר להתפטר בכזה ביה"ס אסור להשאר והיה חבל להם שהיא מורה טובה ובאו אלי משלחת לביתי אמרתי להם אביא לכם ראוי ממכם שהשפ"א היה גדול בתורה שהיתי בחור באר"י רציתי להתחיל ללמוד קדשים וחיפשתי שפ"א על הש"ס (אצל אבי זי"ע היה סט אחד ולא רציתי לקחת) ומצאתי בחנות וזה עלה הרבה כסף 7 ל"י אמרתי לו לבעל החנות שישמור לי ואשלם לו טיפין טיפין שאאסוף לאחר כ"ג חדשים היה לי כל הסכום ובאתי לחנות ואין את הספר אמר לי המוכר היה כאן ר' ולועל מבריסק שרוצה ללמוד עם התלמידים זבחים וא"א ללמוד בלי שפת אמת ואמרתי לו שהוזמן כבר וענה לי תורה דרבים יותר חשוב שהוא יחיד ואני לצבור שלם, תראו עד כדי כך היה חשוב בעיניו הלימוד בשפ"א שהתיר לעצמו בספק גזל ולקח הספר שכבר הזמנתי.

6. **אד"ש** אמר להרי"ם כשיצא מהביקור אצל הרב ש"ך שאכפת לו מאוד דבר אחד כשדברו בענין הרוטציה אמר הרב ש"ך הרי הרבי מבין שאין שום דמיון בין מ.א. לבין בויאר ובודאי צריך בויאר להיות יותר שנים ראש העיר הוא הרי בן תורה! ראשית אכפת לי שאינני רואה שבויאר יותר ת"ח ובן תורה ממש אירנשטין ושנית מנה אד"ש הרבה מהם שהיו בעיריה ואינם בני תורה ואחרון מה הקשר בין ראש עיר לבן תורה המושגים שם כ"כ הפוכים ידער זאך בן תורה וואס דארף זאין אַ בן תורה בעיריה דוקא.
אח"כ כשדיבר הרי"ם עם מ.ח.ש. ע"ז שלא שם גרטל כשדיבר עם אד"ש צחק אד"ש ואמר מה אתה רוצה הרי צריך בן תורה!
כן ראה אדם מגושם וידיו במכנסיו ואמר יוא אַ בן תורה.

7. **הרי"ם** עמדתי ביוה"כ בגלריה וראיתי שכ"ק אד"ש עומד הרבה מאוד בתפילה אולי זה יותר מדאי מאמץ וצריך יותר לשבת.

אד"ש אמת אני מקפיד לעמוד מתחלת התפילה קרבנות פסקי דזמרה עד יוצר ראיתי כן אצל אבי ז"ל שהקפיד בזה, שמעתי ממנו פעם כמה מילים אנדלעכה ווארטער אובער סאין אריין אין מיר אדורך אין אדורך און מקען דאס נישט פארגעסן אבי היה עומד בתחילת התפילה ואח"כ כשנחלש היה מתיישב וישב אפי' בויברך דוד, אח"כ נחלש יותר וישב אפי' בתפילת י"ח אבל תמיד בתחילת התפילה עמד והיה בעיני לפלא שהרי ישדברים בתפילה שבהם צריך לעמוד ומדוע מתאמץ בתחלה ואח"כ יושב היה מהראוי שישב בתחילה ויעמוד למשל בתפילת י"ח. אינני זוכר אם שאלתי אותו או שהבין לבד שאני לא מבין אותו ואמר, בכל אופן אמר לי אז אבא בודאי אם עושים חשבון צריך לשבת תחילה ולעמוד במקום חשוב, אבל מה אעשה שכ"ז שיכול אני לעמוד אינני מסוגל לשבת ואח"כ באמת כבר אין לי כח ואמר זאת מאוד בהתלהבות כל זמן אז מקען שטיין ווי אזוי קמען זוצען.
היתי תמיד ליד אבא וראיתי שהשקיע עבודה רבה בלא-ל אשר שבת בשבת קודש והיה מתלהב וממש עובד קשה מאז אינני מסוגל לשבת בנוח בקטע זה אפי' שאני יושב בקטע זה אני קם אני נזכר באבי ז"ל איך שאמר א"ז בהתלהבות הלוי שאני בישיבה יכון מה שהוא כיון בעמידה.

הרי"ם אומרים בשם קרלין שלא שרים בקל אדון כמקומות אחרים שאוחזים באמצע שיסין פייאר שטלטמען זינגען שבאמצע המלחמה שירים אש לא נעצרים לשיר.

אד"ש מענין זכור לי מהסיפור על ר' שלמה קרלינר שנהרג שהיה באמצע שירת קל אדון א"כ כן שרו ... מענין יותר בדיוק מהווארט שהם אמרו שזה כמו לירות אש כמו כן ירו בו בקנה שריפה בשעת שירתו קל אדון, כן ככה זה בכל דבר יש לס"א כנגד בדיוק באותו דבר ובאותו מצב בכל דבר ודבר זה כך וכן כאן אמר והשקיע כוחות בתפילה כיורה אש וכנגד הס"א התאמץ וירו בו בסוף כדור בראשו וכך נהרג זי"ע.

8. **אד"ש** הרחיב הדיבור על חסידות ברסלב שלא אחזו משיטתם בפולין ואחיו הלב שמחה זי"ע הרבה דיבר נגדם וקרא להם טויטא חסידות שאין להם רבי חי שינהיג אותם.

הרי"ם אומרים שליקוטי מוהר"ן היה הרבה על שולחן האמרי אמת.

אד"ש אני לא ראיתי אף פעם ולא שמעתי ע"ז מאחי אני חושב שזה לא נכון, בודאי ר"נ היה אדם גדול אבל מכאן ועד לאחוז, הוא כותב שם הרבה וילדע זאכן לא בשביל דורות שלנו אנשים פשוטים ראית פעם הספר?

הרי"ם לא, בטאלנא מקפידים בזה מאוד.

אד"ש עיקר הקפידה היתה על תלמידו נתן נעמירובער [ואחרי מחשבה אמר ר' נתן לואברט] מובא שם שאמר ר"נ לחסידיו שנותן להם צירופי הא"ב של שבת בסיפורי המעשיות שכותב, יש לא"ב הרבה צירופים וכ"א נותן השפעה אחרת למשל ביום חול ביוצר יש א"ב א-ל ברוך

גדול דעה הכין ופעל וכו' ובשבת יש בתפילת יוצר א"ב אחר א-ל, ברוך, גדלו, וכו' זה הכל השפעות שבאות דרך צירופי הא"ב.

9. אד"ש בני השפ"א שלחו הגליונות לפני ההדפסה לר' חיים מברסק ומאוד התפעל מלמדנותו של הסבא השפ"א והפליג מאוד בשבח הספר.

הרי"ם שמעתי מר' שמואל טויסיג שאמר לו ר"ו בריסקר שאביו אמר לו חיפשתי איפוא מתגלה שהיה השפ"א רבי ולא מצאתי בכל קטע וקטע מדבר כלמדן עד שמצאתי מקום אחד שכותב מדוע יושן בביהמ"ק צריך קידוש ידים ורגלים היות והיוצא מהביהמ"ק צריך קידוש ידים ורגלים זה שיושן גם יוצא שעיקר האדם זה נשמתו ומה יש לנו מזה שנשאר בשר ועצמות בביהמ"ק עם נשמתו עולה למעלה ולכן כל יושן צריך קידוש ידים ורגלים משום שהוא יוצא וזה כבר שייך לחסידות.

אד"ש אינני מבין מדוע אין זה נכון מצד הלמדנות זה הרי גמ' שנשמתו של אדם עולה למעלה ובאמת האדם אינו כאן, מה הגמ' זה גם רבישע תורות, אני יסביר לך א ליטואק וואס אהר קען נישט טאפין מיט דהנד איז ביי אהיים א רבישע תורה, אבל יש מקומות אחרים שזה רבישע תורה. ולא פירש למה מתכוון.

הרי"ם יש בסוכה שפ"א יפה תוס' מקשה ר"ג קנה אתרוג באלף זוז אם היה יותר מחומש ממנו מדוע באמת היה מותר ולא היה צריך לקנות בכ"כ הרבה כסף, ואם פחות מחומש א"כ היה עשיר גדול ומה הרבותא שקנה באלף זוז? ומתרץ השפ"א שהיה פחות מחומש והרבותא שכל אדם בדרך כלל מתוכח עם המוכר ומוריד קצת מהמחיר ולבסוף המוכר מסכים וכאן היה החידוש שבשביל המצוה לא התוכח ר"ג ולא ניסה להוריד מהמחיר אלא קנאו במלא הכסף ומוסיף השפ"א מכאן הוראה לכתחלה שאדם הקונה חפץ למצוה כאתרוג שיש ענין לא להתוכח על המחיר.

אד"ש שפ"א יפה צריך לראות שהמוכרים לא ידעו מחידוש זה ויעשו מחירים גדולים ויאמרו לקונים שאסור להתוכח במחיר.

אסרו חג בעבותים התשנ"ד מהנעשה בימות החג:

יום רביעי י"ד תשרי ערב יו"ט

כ"ק מרן אד"ש יצא מהקאבינט עם נר זכרון הדליקו על השולחן בשלום שטוב ואמר לעצמו היה לי בן יקר שבער כנר לא האמנתי שיכבה הנר כ"כ מהר!

יום חמישי ט"ו תשרי יו"ט סוכות

כ"ק אד"ש נכנס לסוכת הביהמ"ד אחרי התפילה קידש וחילק מזונות לכל הנמצאים הרי"ם ובנו דוד קיבלו גם היה מהמוזנים הראשונים חיפש מעצמו רק ג' אנשים את רבו שלימדו תורה בחיידער וכן את הרי"ם שליט"א וכן קרוב משפחה אח"כ עברו כל העולם בסוכה לומר לחיים.

מוצאי יו"ט אחרי 8 בערב בסוכתו של הרי"ם שליט"א

כ"ק מרן אד"ש הגיע לסוכתו של הרי"ם בלויית בניו מו' שאול ובנו מו' ד.ח. הביא עמו בקבוק יין התיישב סקר הקהל וציוה לנכדו לומר הסיום שהכין על מס' חגיגה אח"כ אמר הדרן אד"ש עזר לו באמצע פה ושם שמעו "בוקר וערב" אח"כ לחש הרי"ם לאוזני הילד נ"יו מספיק שלא צריך לגמור עד הסוף ואד"ש אמר בקול מספיק אמרת יפה הילד אמר קדיש ואד"ש נעמד אח"כ אמר אד"ש בחגיגה כתוב ת"ח הם אש שנאמר "הלא כל דברי כאש נאום ה'" ולכן אין אש של גהנום שולטת בהם, וקשה שהרי אינו כן רואים שלת"ח יש ידים ורגלים והכל כמו אדם רגיל? אלא הכוונה שכל מעשיהם הגשמי הם אש המעשים שלהם הם אחרת מאדם רגיל אהר עסט ווי א ת"ח אהר גייט ווי א ת"ח, היה שתי כוסות על השולחן לרבי ולסבא טאלנא הרי"ם ניגש ושאל אם למזוג? ענה יוא מיץ ענבים וכשמזג מלמל אד"ש לעצמו זכו שכינה בינהם! חילקו לכולם לחיים, הרי"ם אמר שא.ק. עושה שטעלן היין וצריך להפקד

בזש"ק אד"ש לא הגיב מו' ד.ח. הוסיף אהר לערנט ביי ר' איטשה און כולל אד"ש ענה איך וויאס, כן הזכיר הרי"ם הבחורים שצריכים לזיווג ואד"ש הגיב על אחד בשמו יוא ישראל חיים, היה על השולחן מגש עם שקדים אמר אד"ש בחיך כתוב בגמ' לא סמכין אניסינו מחלוקת אביי ורבא וציוה להרי"ם לחלק לכולם ועקב בעינינו על כאו"א שקיבל אח"כ אמר אגוטען מועד קם ונתן ידו בחביבות לסבא טאלנא ס.ט. הזכיר את יהושע הלפרין הגיב אד"ש אלע דארפין גיהולפין ווערן סוכה זה הזמן שכולם יוצאים מהבית נו שיצא גם הוא, משם נסע אד"ש לכותל המערבי נשען על הקיר כמה דקות עם הידים למעלה וכן נישק הכותל ג"פ.

דברי כ"ק האדמו"ר מטאלנא שליט"א בסוכתו של הרי"ם אחרי שהרבי נסע:

שמענו עכשיו דברי הרבי שליט"א ת"ח עצמם אש כן כל צדיק וצדיק עשיתי פעם גם סיוסעמ"ס חגיגה כילד חכים זה אמר לי הרה"ק ר' אהרן מבלז זצוק"ל שקשה איך בכלל מגיע הת"ח לגהנום שצריך לומא שאין אש של גהנום שולטת בו? אלא הסביר הצדיקים כשעולים למעלה רוצים בדוקא ללכת לג"ע דרך גהנום להוציא משם נשמות שהיו קשורות בהם וזה הכונה כשעוברשם לא ישלוט בו אורו של גהנום כמו"כ הסברתי דברי בית אהרן בצואה שיאמרו עליו קדיש גם אחרי י"ב חודש שאינו יודע מתי יזכה לגהנום שהפי' אותו דבר שרצה להיות בגהנום זמן רב להוציא משם נשמות ואינו יודע כמה זמן יערוך לו לתקן הנשמות, רבותי אין זה רק לאחר המיתה כמובן גדולים צדיקים במיתתן אבל גם בחיים הצדיקים מכניסים עצמם למקומות מסוכנים ולוקחים על עצמם פרשיות מסובכות למען הציל נשמות וזה הצדיקים האמתיים, אדם צריך לדעת שצריך מדריך רבי כמו אויר לנשימה אינני מדבר סתם מרגיש אני זאת בעצמי, אצלי להיות חסיד זה ענין של פקוח נפש, ב"ה שמצאתי כאן בגור כאלו רבעים זה התחיל אצל הבית ישראל זי"ע היה דבר נורא פרשה מופלאה וא"א לי כאן לפורטה נכנסתי לקו"פ ואמר לי פלגא עלי ופלגא עליך וקיבל ע"ע לעזור בדיוק היום אושפיזא של יצחק שאמר כך גם נכדי שמו כן ויעזור ה"י, וכן אצל הרבי הלב שמחה ראו דברים כאלו, וכן אצל יבלחט"א כ"ק מרן אד"ש אומר אני לכם בבירור מעשים שהיו אצלי שלוקח ע"ע דברים שאף רבי לא מוכן לקחת וזה גדולה יותר מכל דבר ולכן אני כאן חסיד ומקושר וכך צריך להיות ויעזור ה"י שיגדל המסיים לתפארת המשפחה ויהיה גם כ"תח שאוכל ושותה אחרת ויהיה לרבי שליט"א נחת ממנו וכן לכולם אגוטען. [פלוגי לחץ שיפרט מה היה הסיפור אצל הבית ישראל וענה החכמה מספרים שילד הלך עם סיר סגור ברחוב שאלוהו האנשים איזה תבשיל יש בפנים ענה אם אמי היתה רוצה שתדעו מה יש שם לא היתה שמה מכסה על הסיר...].

א. אלתר סיפר בסוכתו של הרי"ם שתמיד היה מספר לו גיסו אד"ש על חלומות והיה מאז ומתמיד בעל חלומות וכן אמר לו פעם שהמגיד שלו בחלום הרבה פעמים זה הרב מפאבניץ זצ"ל, פעם היה במשפחה כמה סיבות רח"ל ושאל בחלומו את הרב מפאבניץ מדוע? וענה כתוב "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו" אם היה במשפחה יותר אחדות היה מספיק סיבה אחד וכולם היו מצטערים אבל כשאין אחדות ליידער כ"א היה צריך להצטער..

שבת קודש י"ז תשרי התשנ"ד

כ"ק מרן אד"ש ציוה להזמין לסעודה בבוקר את המחותן רח"ד רובינשטיין ובסעודה אמר לבנו מו' שאול חייב אדם בכבוד חמיו שיראה לשמשו ולנכדו א.מ. בן מו' שאול אמר כתוב "שאל אביך ויגדף זקניך ויאמרו לך" אבא לשון יחיד אחד, זקניך לשון רבים יש לך כאן שתי סבות.

אמר הווארט שאמר כבר להרי"ם על פפוניא והשטן שחשב שיהיה לו שם דריסת רגל, והוסיף על זה שבר"א בר"י כתוב שאמר גירא בעינא דשיטנא שרב עם השטן ולא פחד ממנו ואפ"ה כאן דרש שהשטן עשה לש"ש.

במוצאי ש"ק שלח יין ופרות לי.מ. שנפל מהסולם לפני סוכות.

מוצאי שבת חוה"מ

בביהמדר"ר

אגוטע וואך מזל נישט פאגעסין צו מאכין הבדלה, אגוטען מועד (בקול רם).

בשלוש שטוב

עשה הבדלה ואמר בשקט הנה א-ל ישועתי והבדלה רגיל, ח.ש. טען כ"ק הבית ישראל לא אמר הנה א-ל הגיב אד"ש נו טאטא ז"ל האט גיפלגעט אזוי מאכין שטיל.
(ב.ק. מכחיש ואומר ש.ח.ש. לא יודע וגם הב"י והל"ש אמרו בשקט).

אד"ש עם הרי"ם בקאבינט

אד"ש הראה להרי"ם את העין ואמר שלא טיפל בזה וזה נראה נורא בני ד.ח. אומר שאלך רק עם משקפיים שזה לא יפה, מילא יפה, אבל אני חשבתי רחמנות על העולם זה נראה שהם נבהלים ולכן הולך אני באמת עם משקפיים, חשבתי לחפש בבית משקפיים ישנות שזה קצת מט מחוספס ולא יראו כ"כ הדלקת.

הרי"ם אבל מה המספר בזכוכית?

אד"ש בודאי ישן אבל מותר לי לסבול בשביל העולם! רוצה אני שתעשה לי תור אצל רופא אבל לא ע"ח התפילה ולא על חשבון התור חייב אני לעולם יותר מאשר לי, ח.ש. אומר מעריב דוקא ב-7 כך היה אצל הבית ישראל נו זה לא אכפת לי כ"כ, יישר כח על כל הטירחא שאתה טורח בשבילי.

יום ראשון ח"י תשרי ג' דחונמ"ס אחרי התור בבוקר לרופא עינים

אד"ש היה לי אתמול בלילה דבר מענין שכבתי בלא משקפיים והסתכלתי לעבר הקיר בסוכה יש שם קישוט יפה ממוטי רושצקי והצלחתי בעין ימין המודלקת לקרוא כל הכיתוב אפי' האותיות הקטנות ניסיתי שוב ושוב בעין השנייה שאינה מודלקת לא הצלחתי לקרוא ובעין זאת כן ואפי' בבריאות אינני מצליח לקרוא כ"כ רחוק מענין לא?

הרי"ם כתוב בשפ"א שסוכה מלשון ראייה סוכו אולי לכן הראיה מיוחדת בזכות הסוכה.

אד"ש אוהו ומה תסביר א"כ מדוע רק בעין ימין אם כך היתי צריך לראות בלא משקפיים גם בעין שמאל אני יודע תאמר שיש הבדל בין ימין לשמאל וכדומה מיט אזלעכה משוגגע חסידים איז נישט דא וואס צו טועהן!

הרי"ם ר' דוד בנו של הרבי מרחמסטריווקא ביקשני לבקש שהרבי שליט"א יחזיר לו ביקור בטשרנוביל יש בזה קפידה גדולה.

אד"ש יוא אהר גיוען ביי מיר איך קען אהיים רחמסטריווקא רבי איז אַ קויטעל יוד אַ וויעלר יוד, נעבך איך שהוא נראה צישרוקעין מצב בריאותו ירוד גילה לי שאפי' ביוה"כ לא צם צריך כל הזמן נוזלים בגוף אדם צעיר עד כדי כך...

הרי"ם היה סיפור אצל אביו ר' יוחנן שהיה באמירקא וביקר אצל הרבי מחב"ד וחיכה שיבוא איליו אופ גיעבען אוזיעט כנהוג ושמע שהרבי מחב"ד לא יוצא ולא עושה ביקורים אמר ר' יוחנן שגומר עמו יחסים ויותר לא רצה לדבר בענינו שכ"כ הקפיד בזה שצריך לעשות אופ גיעבען אוזיעט.

אד"ש צחק, עד כדי כך, נו אני מבין וחשבתי לבד לבוא איליו ביקור אולי מחר, ומה אומר על כך שיש כאן עוד נכד לבית טשרנוביל שבא פעמים רבות מבוגר ממני ובקושי נסחב מתי אחזיר לו ביקור סבך האדמו"ר מטאלנא שליט"א?

הרי"ם סבא בא כחסידי ויהיה לו עגמ"נ אם הרבי יטרח לבוא איליו.

אד"ש עשה תנועה עם היד כאומר לא נורא.

(ולמחרת צלצל אד"ש להרי"ם לשאול עם הרי"ם רוצה לבא איתו לרחמסטריווקא ואמר הרי"ם שאולי ח. מילר שרוצה חיזוק וכן היה שהלך עם ח. מילר).

יום ראשון ח"י תשרי אחה"צ ס.ט. הגיע בין מנחה למערב בתור

אד"ש קם מכסאו וניגש לדלת ליוהו עד השולחן הוציא כסא וביקש מסבא להתיישב.
ס.ט. לא באתי בשביל להתעכב, יש תור גדול בחוץ רק לקיים חייב אדם לקבל פני רבו ברגל ולעבור בין כל היהודים.
אד"ש תמיד אתם מטריחים עצמכם לבוא ומתי אני יעשה חייב אדם צריך אני לבוא עוד הזדמנות גם לטאלנא, אגוטען מועד, מזאל זאיין גגעזונט אין שטארק נחת פון אלע. וסבא יצא.

יום שני י"ט תשרי ד' דחיה"מ לפני מנחה בקו"פ

אד"ש ביקש מהרי"ם להסתכל בעין, ולשים משחה.
הרי"ם הנני חושב אולי יפריע לאד"ש האבק בהו"ר כולם דופקים.
אד"ש מה אפשר לעשות מצות היום א"א לומר שלא ידפקו יש לי עצה טובה, אתחבא בטלית וכולם יחשבו מי יודע איזה כונות הרבי עושה ... זכורני פעם בהו"ר אצל אחי הרבי הבית ישראל כשכולם דפקו כיסה פניו בטלית כולם חשבו מי יודע מה מתפלל אני ישר הבנתי הוא חולה אסטמה ומפריע לו האבק, חיידך ואמר שניהם אמת גם הצד הנורמלי וגם יש בזה ענין אבק - תפילה לא עשהסתם יש בזה כן ענין.

אברך מאנ"ש נכנס בתור ואמר חייב אדם לקבל פני רבו ברגל, ענהו אד"ש תקיים חייב אדם לטהר עצמו ברגל! (וכבר היה מעשה בראש ישיבה גדול שבא לבקר הבית ישראל בחוהמ"ס וכשנכנס אמר באתי לקיים חייב אדם להקביל פני רבו ברגל ענהו הב"י די זיי בעסר מקיים חייב אדם לטהר עצמו ברגל! מפי הרי"ם ששמע ממנו עצמו).

אדם ת"ח נכנס לקו"פ בתור ושאל מה נשמע עם הרבי? ענה לו אד"ש תאמין לי אני עסוק כל היום בצבור אין לי זמן רגע אחד לחשוב ע"ע ואייך אדע איך אני מרגיש!

יום שלישי כ' תשרי ה' חוהמ"ס בטלפון לאד"ש מבית מ.ד.מ.

הרי"ם לא כדאי להזניח מחר יכול אני להביא הרופא אל הרבי.
אד"ש ח"ו מה פתאום להטריח אדם לבוא לכאן אני תמיד מעדיף לבוא לרופא ולא שיבוא אלי וגם שם יש מיכשור טוב ואצלי מה כבר יכול להביא אבל מחר אין לי זמן הו"ר התפילות והעולם זה ב"ה יותר טוב ומה יקרה אם יהיה אחרי יו"ט?
הרי"ם אחרי שהחלטנו לטפל לא כדאי להזניח שלא יחזור כעשיית ח"ו.
אד"ש אני ידבר לבד עם הרופא תן לי המספר ואראה.

טלפון שני מאד"ש

אד"ש אהיה מחר בעזרת ה"י כל היום בדירה למטה בביהמ"ד ושיראה לבא לא בזמן שאקבל קהל.
הרי"ם וכן לא כשהרבי נח אקוה ברבע לאחד.
אד"ש זייער גוט אגיטען הו"ר אגוטען קויטעל יישר כח.

יום רביעי כ"א תשרי הושענא רבה התשנ"ד בקאבינט עם הרופא

הרופא זכורני כשלוש שנים אחרי החתונה שלי ולא זכיתי לזש"ק אמרו לי לבא לגור, לא ידעתי מה הולך כאן באתי אמרו לי לכתוב צעטלה.
אד"ש אני מבין לפי השנים זה היה לא אצל אחי ז"ל שעכשיו נפטר אלא אצל האח הקודם הבית ישראל זצ"ל.
הרופא כן, היה אנשים רבים בתור כתבתי ובקושי הספקתי כבר היתי בפנים קרא בחפזון ובירך משהו וכבר היתי בחוץ ובאותו חודש נפקדתי והרגשתי שהיה בכח ברכתו.

אד"ש מלמל לעצמו זה דברים קטנים דאס קען איך אויך, ובקול איך מרגיש בנך שהולך לצבא?

הרופא מדוע כבוד הרבי שואל עליו ב"ה הכל בסדר אצלו.

אד"ש לפני כ-ג' שנים לקחני הרב וינברג פעם ראשונה אצליך והזכרתי אז אצלי את בנך שמתחיל צבא בירכתך אז בכל ליבי הכרת הטוב על הטיפול והתפללתי עליו ורציתי לשמוע אם הכל בסדר איתו ב"ה.

הרופא הזכיר ביתו שהולכת לצבא.

אד"ש לא הגיב כלום וכשדחק שוב פעם אמר אד"ש כן נו זה יהיה, והיה נראה שמתחמק מלברכו ע"כ.

אד"ש קרא להר"ם כשיצא ושאל אם הרופא עוד כאן וחיפש בארון כדקה ונתן לו ברונפיען ובנסיעה התפעל מאוד הרופא שהרגיש כאן רוח"ק שהיה ליקר שמאוד חביב עליו וקשה להשיג כאן בארץ ומאוד רצה את זה ואד"ש הרגיש ברוח"ק שרוצה זה ונתן לו.

אושפיזין דיוסף הצדיק בסעודה בכולל מדברי הרי"ם שליט"א

1. שמעתי מכ"ק אד"ש שכתוב בשפ"א שכמו שעבד עיברי על העבודה שלו מקבל הענקה מגרנך ומיקבך כן אנחנו בני ישראל אחרי העבודה בר"ה ויוה"כ מקבלים הענקה חג הסוכות בזמן האסיף, והוסיף אד"ש בעבד כתוב שהענקה באה לו כי משנה שכר שכיר עבדך שעובד את רבו בלילה - שמוסיפים לו שפחה כנענית לולדות וע"ז גם אנחנו מקבלים סוכות שזה הענקה על העבודה בלילה בקו"ט, והוסיף בחיך גם קמים בלילה לסליחות!

2. כשנה אחרי החתונה נקראתי לקו"פ אצל הבית ישראל זי"ע פניו היו להבים כפני מלאך ואמר לי כתוב בגמ' ברכות תפילת ערבית רשות ואח"כ קבועהו רבנן להלכה חובה, מה היו צריכים לזה ומדוע היו צריכים להיות יותר פרום מהזמנים הקודמים? אלא פעם היו אנשים אם ראש חזק ויכלו לעמוד בדברי הרשות בלא בעיה, אח"כ היה מיעוט הדורות רצו רבנן ווען סאקימעט דער נאכט שידע האדם שאין רשות! או מצוה או אסור לכן קבועהו חובה והתכוון גם לדברים אלו שאין בהם רשות אודער א מצוה אודער א איסור.

3. היו ב' חסידים אצל ר' דודל מטאלנא זי"ע שיצא להם ל"ט בסוכות לאחד ענה שיעשה מה שצריך בביתו ויצא לישון בסוכה ולשני ענה שידחה הל"ט לאחר סוכות והיה הנ"ל ממשפחתו והעיז לשאול מדוע לחבירו ענה אחרת? ענהו הרבי מטאלנא זי"ע דבר זה נקרא אכילה את הלחם אשר הוא אוכל אצל חברך שמתנהג בחסידות זה אכילת ארעי ומותרת חוץ לסוכה אבל אצלך שאתה לא מתנהג בחסידות זה אכילת קבע ואסור לאכול קבע חוץ לסוכה לכן צויתך לדחותו אחרי סוכות!

4. שפת אמת בסוכה מסתפק מה הדין בסוכה תחתונה בכשרות ועליה סוכה עליונה שיש בה 01 טפחים עציבות אם נאמר שאזלינן לחומרא לפסול התחתונה משום שנאמר שבעליונה מספיק 01 טחים עציבות והסוכה העליונה כשרה וממילא הסוכה למטה פסולה או שנאמר שהיות ואת הסוכה העליונה אין אנחנו מכשירים משום דאזלינן לחומרא ואמרין שצריך 01 טחים שוחקות וממילא נכשיר את הסוכה התחתונה? ואומר ויותר נראה להחמיר לפסול גם התחתונה דלחומרא אמרין דכשירה בהכי ואפי' שבאמת פסלינן גם לעליונה אבל בשביל לפסול התחתונה אמרין שהעליונה כן כשרה. ולהר"ם נראה לכאוי ההפך משום שמילא בבי' סוכות נפרדים ודאי שבכ"א צריך ללכת לחומרא אבל כאן צריך לקבוע למעלה כשר או פסול ואחרי שקבעת למעלה פסול א"א לקפוץ ולומר שלמטה פסול שאולי למעלה כשר והביא לכך רא"י שיש דין המספתק אם בירך צריך לברך שוב ברהמ"ז שספק דאורייתא לחומרא וכשמברך יכול להוציא אחד שבודאי לא בירך ולפי השפ"א היה צריך להיות הדין שלא יוכל להוציא שהרי לגבי כל אחד נאמר לחומרא שאולי הראשון בירך ולא יכול להוציא את השני

אלא ודאי אחרי שקובעים שצריך לברך יכול להוציא השני כמו"כ אם פסלינן סוכה העליונה הסוכה שתחתיה כשרה.

באחד מימי חוהמ"ס התשנ"ד

אברך חלם ג"פ שרואה שמגביהים ס"ת ומסתכל לראות מה כתוב שם בתורה ורא שזה בפרשת כי תבא בקללות ופחד מאוד ונכנס לקו"פ ענהו אד"ש כתוב "ויהפוך ה' לך את הקללה לברכה כי אהבך ה'א" תראה שהקב"ה יאהב אותך בתורה ויראה ויתפהך הקללה לברכה! האברך ביקש מהרי"ם שיזכירו לטובה שעדיין פחד והזכירו.

אד"ש מה יש לו לדאוג הרי כבר בירכתיו "ויהפוך ה'א לברכה" ואין לו מקום לפחד.

הרי"ם הרבי אמר תנאי שצריך שהקב"ה יאהב אותו ומזה מפחד.

אד"ש מה יש רק הקב"ה צריך להפוך והוא לא הוא יודע טוב מאוד מה אני מתכוין הוא יהפוך משהו מהתנהגותו לטובה וגם הקב"ה יהפוך הקללה לברכה גם האדם צריך להשקיע משהו ולהשתנות לטובה!

אביו של האבני נזר זצ"ל נהג במוצאי יוה"כ לקחת אתרוג בלא בחירה ותמיד פתחו רק בסוכות והיה אתרוג יפה מאוד ומהודר, בשנותיו האחרונות הפסיק מנהג זה וטרח לחפש אתרוג יפה ושאלוהו ע"כ והסביר כתוב "האלוקים עשה את האדם ישר" וישר מוליד ידיו לטוב א"כ היה צריך להיות שהיד תלך ישר לערימת האתרוגים ולבד לבחור האתרוג הכי טוב, אבל העבירות מסתירים לכן במוצאי יוה"כ שאדם טהור לגמרי שפיר לי לשלוח היד ובודאי יקח הכי מהודר, משא"כ עכשיו שהגעתי לשנות אבותי וצריך לדאוג שמא ימות א"כ בודאי לא כיפר יוה"כ עד הסוף שאל"כ איך אמות ושוב כבר איני נקי וישר וצריך לברר לבד האתרוג ולא לסמוך על ידי בלבד.

יום שישי אסרו חג כ"ג תשרי ערש"ק בראשית בטלפון להרי"ם

איך אתה מרגיש ואם כבר נחת? ולא הבין הרי"ם בענין מה אמר אד"ש ראיתיך אתמול מגיע לתפילה בשמחת תורה קמת מוקדם (היה רבע לשבע) לכן אני שואל אם נחת כבר מזה. ואח"כ דיבר בענין מסוים.

דברו מענין הרבי מאוסטרובה שיודע ללמוד הגיב האמרי אמת אהר קען לערנן מאיין יעקב מאיר קען אויך לערנן, וכן אמר אד"ש להרי"ם רי"מ בידרמן היה למדן עצום רואים זאת בכל שורה בשפ"א. ורי"ג לואברט אמר למ.ו. רי"מ היה משכמו ולמעלה אתה שומע הוא היה משכמו ולמעלה!

אד"ש סיפר להרי"ם שהיה באמריקא וראה פתק שהיה כתוב שם מסכים חמישים על חמישים וזה היה במעשה שבאו לדרוש באמריקא דאז רמ"ד פלוצקי בעל הכלי חמדה ורי"מ שפירא מלובלין כ"א לישיבה שלו רי"מ שפירא לישיבת חכמי לובלין ורמ"ד למתיבתא בוורשא ודברו ביניהם ללכת ביחד ולקבל הכסף, אבל רמ"ש טען שהוא דרשן יותר טוב לכן צריך הוא לקבל 57% ולא 05% והסכים רמ"ד בלית ברירה ובמקום הראשון דרש רמ"ש ואח"כ עלה רמ"ד והפריך כל דברי רמ"ש ומיד כתב לו פתק אני מסכים 05 על 05 ומיד רמ"ד תירץ כל הקושיות שהקשה על דברי רמ"ש בטוב טעם ודעת עד כדי כך היה רמ"ד למדן. כ"ק מרן האמרי אמת זי"ע שאל שאלה תורנית כ"ג גדולים כאן בארץ כשהיה בא' מהנסיעות ולא ידעו לענות לו כדבעי אמר וואיסט אויס אז מאיין ר' מנחם קען טאקי לערנן שלא מצא כדוגמתו.

סיפר ר"ש קוטלר להרי"ם בשם אביו ר"א שהיה תלמידו של ר' ברוך בער וראה יום אחד שיושב בחלישות הדעת ושאלו מדוע? וענה שכבר ג' שבועות מתקשה בדברי הרשב"א פלוני

והיה כאן לביקור ר' מנחם זמבה ושאלו על הרשב"א ומהשרוול הוציא ג' תירוצים אחד יותר טוב מהשני עד כדי כך היה גאון אדיר, אבי הניח דעתו של רבו רב"ב שר' מנחם זמבה לא עושה גרנגעין כ"כ דברי הרשב"א כמו הרבי ובירכו באריכות ימים על שהניח דעתו.

כשמלאו להס"ק מטאלנא שליט"א י"ג שנים ערך לו אביו סעודת בר מצוה ברוב פאר והדר באו הרבה רבנים ואדמו"רים וכשהגיע לדרוש דרשת הבר מצוה נעמד הנער ובמקום לדבר פרץ בבכי מר ויהס כל הקהל מה קורא כאן וענה הנער הנה כולם מברכים אותי שאגדל לתורה ויראה ואיך יתקיימו כל הברכות בכוה אמריקא טמאה ברצוני ליסוע ללמוד באר"י! וכשחברו על אביו שישלחו ענה אם יהיה לי בן אחר שהיה סבא בן יחיד וסבא הבטיח ולתקופת השנה נולד לו בן מנחם נחום ושלח הנער בן ה-41 לבד באניה ושם היה חוק להוריד הכובע בחדר האוכל ולא רצה הנער להוריד בשום אופן ורב איתו גוי גדול והיה הנער לבדו ועמד במס"נ ולא הניחו וצעק עליו מצא לך אנשים בגילך לריב אתם, היה באותו אוניה יהודי מקנדה וראה כל זה והרצה הדברים לפני הרבי מסטרטין הגיב כזה בחור במס"נ היתי רוצה לפעולה שלי ומשמים סובבו כעבור שנים שנהיה חתן באמת אצל ר"מ מסטרטין זה בבתו פערלה.

ר"ח דרוקמן היה בקו"פ וביקש שוב ושוב שיצא אד"ש לעזרת יש"ע והשטחים בקול קורא אמר לו אד"ש ר' חיים יצאת ידי חובת השם דרוקמן לעשות לי דדריקען בנושא ואל תבקש יותר ע"ז!!

אברך נכנס על שידוך לבחור מישפ"א אמר לו אד"ש די קענסט ר' איטשה וינברג הוא והרבנית שלי ידידים טובים מאוד תרצה הדבר בפני שניהם והם יעסקו בזה וזה ירוץ ויגמר בכי טוב.

אד"ש אמר להר"ם שח. מילר הפסיד הרבה למען השלום שיש רוטציה בכל התיקים ולכן בפרט בירושלים כדי שיהיה יותר נציגים ואז יהיה לו יותר סיכויים מדארף אהיים אויפ הייבען.

אברך שלא הרגיש בטוב ואמרו שחוששים לדברים גרועים וצריך להכנס לבדיקות לביה"ח אמר לו אד"ש שיכנס ואמרו לו שיכול בפרטי ולא יצטרך לביה"ח ושלח הר"ם את ב.ק. לשאול אם יכול לקחת פרטי ואמר אד"ש שלא אלא יכנס לביה"ח מיד ודוקא יעבור שם כל הבדיקות. ויהי לפלא.

ח. מילר בבית מאיר נכנס לקו"פ לפני הח"כ שבאו מהליכוד ואמר שהר"ם אמר לו הנחיות שאל אד"ש מה? ואמר שישמור על כבודו של הרבי ושהרבי לא יתחייב כלום, אמר אד"ש בחינך הראשון הנחיה בשבילך אבל השני הנחיה לי נו ר' איטשה תמיד מתכוין רק לטובתי והוא גם חכם רחוק מלהיות טפש.

כ"ק אד"ש סיפר להר"ם שדברו אצל אביו שהרב י"מ בידרמן זצ"ל יבוא לאר"י ויהיה כאן רב אמר לו הא"א אתה מיקל אני נהנה מזה שאתה מיקל תמשיך להקל שם באר"י חוץ מדבר אחד לגבי שמטיה תחמיר ככל שתוכל.

סיפור זה סיפר גם אד"ש בתנאים של א.י.ז. והוסיף יודע אני שאבי ז"ל התכוון שיחמיר בשמיטה בענין המכירה שהקילו בארץ הרבנות למכור הקרקעות ולא לגבי חומרות אחרות.

ביום רביעי כ"ח תשרי עבר כ"ק מרן אד"ש עקירה בשן ע"י רופא דרך י.ש. והרופא היה גדול ומגושם אמר אד"ש בבדיחותא לבנו מו' ד.ח. כ"א לפי דרכו הרי"ם מביא רופא צנוע וקטן כמוהו י.ש. מביא רופא גדול כמוהו...

יום ראשון כ"ה תשרי הרי"ם עם אד"ש לרופא עין

הרי"ם יהודי גביר מחו"ל רוצה לעשות מכון תורני על ספה"ק שפי"א עה"ת יודפס כמתכוננו ולמטה יהיה פירוש, לדוגמא נתן ליי"ז אברכים טובים ביניהם היה הרב אברמוביץ והרב פישר ועוד קטע אחד בפרשת בראשית חזרו לו 71 פירושים שונים אף אחד לא כהשני וכולם פירושים טובים.

אד"ש נהנה ואמר: אספר לך משהו. הבר מצוה שלי היתה המאורע האחרון בגור לפני פרוץ המלחמה אב תרצ"ט זכור לי כמעט כל פרט יש הרבה מה לספר, היתי מייעץ לא.מ. סגל לכתוב ספר נפרד רק על הבר מצוה קודם ואח"כ, להרב מפאבניץ היה ילד כאן בארץ חיים אלעזר אביו של יוסף לייב ובן בפולין הגדול א.י.ב.א. שכתב מאיר עיני הגולה הוא היה כלי של אברך ועוד שני בנים, כל המשפחה היו סקרנים מטבעם וח.א. שהיה כאן רצה לדעת כל הנעשה בחצר שלחו אחיו כל הזמן מכתבים ביקשתי פעם לראותם יש לי בבית העתק רוב הדברים זכרתי לבד יש דברים שלא כתבו שם דוקא דברים חשובים ויש דברים שהדפים הזכירו לי, בכלל מעניין כ"א והתפיסה שלו איך שמסתכל על כל דבר.

בכל אופן הרב מפאבניץ היה אדם גדול מאוד והיה נסיעה בגור בחג השבועות ואמר שרוצה לבא שוב לשמחה, אבי זי"ע אמר שלא צריך לטרוח אבל אם רוצה יכול לבא, כמה שבועות לפני הבר מצוה הכריזו בכל בתי החסידים בשם האמרי אמת שלא יבואו לבר מצוה היות והזמן דחוק ומסוכן וכ"א ישמח במקומו [ואפי"ה היה כמה מאות אנשים בבר מצוה] הצבור אוהב לומר שר' מנדלה לא היה חסיד, כבר אמרתי לך שהיה חסיד גדול הוא שמע כך ושלא לשאול אם מותר לו להביא את בניו אחרי שהכריזו כך! זכרוני שהיתי בחדר כשנכנס השליח (היה סגור משם ומכאן יהודה היו גם שם ואני הכנסתי אותו) שמואל ביאלסטוצקי בשם הרב מפאבניץ לשאול הא"א ענה בכלל מה צריך לטרוח ולבא דרך ארוכה, אבל אם בא יכול להביא את מי שרוצה לבר מצוה, נתלהבו פניו והוסיף סאיז אַ עת צרה ליעקב אולי סברא שיסע דרך המקומות הקדושים לבקש רחמים, אונזרע מקומות קדושים לובלין פשיסחה. המעמד היה נורא אף פעם לא שמעתי מאבי מילים כאלו "עת צרה" ובכלל לבקש ללכת לקברים אבי לא דיבר אף פעם מזה ולא הלך אף פעם לקברי אבות. זכורני איך שרץ השליח שמואל זגרעז'ר להספיק לשלוח הדעפשה - מברק לפני סגירת הדואר לפאבניץ.

הבר מצוה היה בלודמיר עיירת מרפא הרב מפאבניץ אמר: [כך כותבים בניו] אם אמר הרבי את מי שאני רוצה למה שלא אהנה עוד יהודים לבא להשתתף בשמחת הרבי וביקש מיהודי גביר (הרבי אמר שמו) שיתן לו אוטו ונסעו למעלה מעשרים איש ללודמיר (אד"ש זכר אפי' התחנות שעשו ובכל מקום את מי העלו לאוטו) ובמכתבם כותבים שר' מנדלה אביהם בכה הרבה בקברים וזעק עשה למען שמך וכו' עשה למען אחי מורי ורבי (הא"א) נאנח אד"ש ואמר לכה"פ על אבי הועיל תפילתו שבאמת ניצל.

היה לי לחץ מאוד גדול מהבר מצוה! קודם כל מתחו אותי שהאבא והסבא רי"מ בידרמן ועוד יבחנו אותי עד הסוף את כל הפלפול ודבר שני לא היתי בבית ולא היתי רגיל למקום וזה כבר לקח הישוב הדעת, גם נכנס לי פחד שאבי לא יזכה לחיות עד הבר מצוה ראיתיו חולה - חלש.

בסעודת ליש"ק אכלו עם אבי רק שלש אני הסבא י"מ בידרמן הוא היה סבא ת"ח אוילער יוד, והמלמד שלי פרט זה לא זכרתי וזה מהכתוב אצלם, בס.ג. ישב אבי אחוז שרעפים ר"מ מפאבניץ אמר אני רוצה לעשות שטעלן יין לחתונה שלו 01 בקבוקים! [כך נהגו לשמור מהבר מצוה לחתונה] אבי אמר אי צען פלעשר אזוי פיל וואס דארפמען! ר"מ ירד ואמר שלש בקבוקים אמר הא"א מה צריך מספיק בקבוק אחד! אמרו לי יהודים שראו את ר"מ נסחב

בשואה בגטו לכ"מ שהלך עם 3 בקבוקי יין זה היה בקבוקים אלו רצה לשמור נדרו להביא היין להחתונה שלי (אד"ש פרץ ממש בבכי) הכל הלך שם בטרבלינקא וזה היה כונתו של אבי שידע שלא יזכה וחבל על כ"כ הרבה בקבוקי יין!

כשהגיעו לברכת המזון אבי זי"ע ישב כולו אחוז מחשבות ראו תוגה על פניו, אבי אמר שהסבא י"מ בידרמן יברך תמיד נהגו שהרבי מברך בס.ג. ולא הסכים רי"מ לברך אבל אבי הא"א התעקש שהוא יברך אמר הסבא י"מ לאבי אני יברך בחתונה, אמר אבי אני יברך בהחתונה ואתה תברך עכשיו זכורני שליבי התמלא שמחה ששמעתי בפירוש הבטחה מאבא שיחיה בהחתונה שלי גם לא תפסתי את המשמעות שידע ששבי י"מ בידרמן לא יזכה לכן רצה בדוקא שיברך עכשיו במאמר המסוגר יש אנשים שאומרים שאמי ע"ה איחרה מלחתן אותי מחמת זה שידעה שאבי יאריך ימים שהבטיח שיהיה בחתונה, אני יודע בבירור שאין זה נכון אע"פ שידעה שהא"א כך אמר שיהיה בחתונה.

זכורני שביום ראשון נכנס ר' מנדלה להפרד ראיתי ב' בניו שבאו איתו נכנסים וגם אני נכנסתי הרבה אינני זוכר מעצמי אבל בחליפת המכתבים שלהם כתוב הכל הא"א הסתובב בחדר כולו אש ממש נעצר מול אחיו ואמר את אבא הרי הכרת טוב מה אני לעומת אבינו והתחיל לדבר בגנות עצמו דברים שאסור לעלות על הכתב, אחיו ר"מ ענה לו מאוד בחכמה זייער שיין און קלוג (אד"ש לא אמר מה ענה) [הרבי נאנח ואמר מה הועיל לו חכמתו ביום תוכחה וצרה שנספה בשואה כמו כולם]

הא"א אמר אז לר"מ אבא השאיר ספר הקדוש שפת אמת עה"ת בשביל כל יהודי ויהודי כפל שוב ואמר כתב הספה"ק שכל יהודי ויהודי ימצא עצמו שם בספר, זה הנקודה שרציתי להגיע אמרת דבר פלא 71 פירושים טובים במאמר אחד בשפת אמת, כן אין זה פלא אם אבי אמר ידער יוד זאל האבען אַ חלק אין דשפת אמת.

יום שישי ל' תשרי ר"ח מר חשון עם כ"ק אד"ש לרופא עינים

1. דיבר מענין הרישום לישיבות ואמר בבדיחותא צריך כבר לדבר מהרישום של שנה הבאה הזמן רץ מהר אח"כ הוסיף אני מרגיש כבר את חנוכה איך בין שוין אין דחנוכה ליאכט.

2. אד"ש התענין בסבא טאלנא איך ההרגשה שלו ואם מתפלל ג"פ ביום במנין ואמר דאיין זיידה איז אַ אנטרסנטה יודלה אהר העלט זעך זייער שיין אין אזא גיל ב"ה.

הרי"ם הגיב בביטול שלא.

אד"ש מה אתה מדבר אין שם גבאים שסוגרים דלת לפעמים אנשים הרבה באים לשם לא? יש כאלו שבאים כאן ואומרים כך אמר הרבי מטאלנא כך אמר סימן שמקבל קהל.

הרי"ם כן, אבל לא הרבה לא רציני שיהיה שעות קבלה.

אד"ש מה אתה עושה מזה יותר קטן ממה שזה אתה מפחד אולי מעין הרע?

3. כשהגיעו למרפאה שאל את הרי"ם אין כאן שאלה של מתים כביה"ח? הרי י.ש. הוא כהן.

4. כשנכנס הרי"ם לרופא לפני אד"ש ישב שם יהודי זקן שהיה צריך להבדק והרופא אמר לו שיצא ואח"כ יקבלו והרי"ם הסביר לו בפנים יפות ובדרך ארץ שהם מוזמנים וזה הרבי מגור וכדומה וסבר וקיבל ויצא, כשיצאו מהרופא ניגש אותו יהודי זקן לרבי נתן שלום ואמר דאיין משמש האט גיערט מיט מיר מיט אזא סבר פנים יפות. אד"ש הסתכל לעבר י.ש. בתמיה אמר הזקן ניין דצווייטער משמש והצביע על הרי"ם חייך הרבי ואח"כ כשהמשיכו ללכת לחש באוזנו של הרי"ם תזהר י.ש. יהרוג אותך שאתה גם משמש.

5. הרי"ם הזכיר בענין מסוים את הרבי מסלונים ואמר שמזקין וידיו רועדות הגיב אד"ש הוא תמיד רעד בידיו תמיד היה קשה החלטה כן לעשות לא לעשות בהרבה מערכות צבוריות.

6. דיברו בענין אדם מסוים שצריך להשמר מלאכול ביצים ואמר אד"ש לא רק ביצים אלא כל דבר שמעורב בזה ביצה אח"כ שאל בבידחותא מה יעשו בארילנד? ולא הבין הרי"ם כונתו, שאלו אד"ש אתה יודע איך אומרים אירלנד באנגלית? וענה הרי"ם כן אייר לאנד אמר אד"ש נו אם כל המדינה נקראת מדינת ביצים מה יעשה אדם שצריך להשמר מזה.

7. דיברו מענין עין הימין של אד"ש שצריך לעבור ע"ז גם ניתוח קטרק ושהיא עין חלשה: **הרי"ם** צדיקים תמיד אומרים שצריך להגביר הימין על שמאל א"כ אני מקוה שאם השמאל רואה ב"ה טוב והימין צריך לגבור יראה בעזרת ה"י אד"ש על הימין יותר טוב. **אד"ש** תפשתי אותך בטעות העין בעצמותה רואה? לא! לכל דבר יש עצבים במוח וידוע שהמוח צידו הימין שולט על שמאל האדם, וצידו השמאלי שולט על צד הימין א"כ נהפוך הוא אם רואה אני עכשיו טוב בעין שמאל ז"א שעצבי הראי' הימינים במוח חזקים ואם אינני רואה טוב בעין ימין ז"א שעצבי הראי' שבמוח השמאלי אינם חזקים וכל תורתך הפוכה, חשבתי פעם לב חכם לימינו וכולם יודעים שהלב בשמאל? יש הרבה הסברים, המוח הוא השליט על הכל א"כ לב חכם לימינו שהלב פועל ע"י הוראות המוח של צד ימין באמת אע"פ שהלב עצמו של האדם נמצא בצד שמאל.

8. כשחזרו הביתה הזמין אד"ש את הרי"ם למעלה לדבר עמו כמה דברים, אד"ש ישב לכתוב לו שיק לדבר מסוים וכתב תאריך א' מר חשון וישר תפס עצמו שהיום ערש"ק זה ל' תשרי א"כ א' מר חשון בשבת! הרהר כדקה שלמה על הטעות ואמר להרי"ם כתוב בשו"ע חו"מ שטר שכתוב בו בשבת או בעשירי בתשרי (יו"ה"כ) כשר וזמנו מאוחר שאומרים שכתב קודם תאריך מאוחר שבדאי לא כתב בשבת וביוה"כ, נו השו"ע מדבר הרי על מישהו לא? הרי לא יכתבו סתם הלכה א"כ תתקיים ההלכה הזאת בי הנה טעיתי גם וכתבתי תאריך של ש"ק.

לאדם שלחץ על אד"ש שיענה לו תשובה הגיב אד"ש אתה נותן לי צו על תנאי. ולפלוני אחר שלחץ הגיב אתה תתבע אותי לבג"צ.

נכנסו ביארצייט של ר"נ לואברט ז"ל ואמר אד"ש שהרב הירשפרונג מני"ו אמר לי פעם שכל תורתו וגדולתו הכל בזכות נתן שמאוד חידד אותו בשאלות ותחריות ביח"ל.

י.ד.פ. שאל את אד"ש אם לעמוד בשורה בטיש? וענהו אד"ש שלא צריך אתה הרי כאן מסתובב בדירה יום יום ומדבר עמי ורואני ובחורים אחרים אין להם א"ז א"כ לוקח אתה מהם הענין לעמוד יכול אתה להסתכל במקום אחר.

הבית ישראל זי"ע אמר פעם להרי"ם אחרי חתונתו בהרבה מקומות כתוב על השכינה ע"ג מלמעלה ומדוע כאן כתוב זכו שכינה בינה? אלא אם איש ואשה מתנהגים כדבעי מגיע השכינה בדוקא בינהם לעזור להם לחיות בפירוד ולא כ"כ קרוב לכן בדוקא שכינה בינהם!

הח"ח ז"ל הסביר פעם אנשים חושבים שלשידוך צריך שיהיה אותו טבעיים ומעלות לשני בני הזוג ואין זה נכון הנה יש באיש ואשה אותיות זהים ואותיות לא זהים וראה זה פלא האותיות הזהים עושים **אש** והאותיות הלא זהים עושים את השם **ג** **ה** ללמדך שלא צריך דוקא להיות אותו דבר ההיפך האחר שיש בינהם גורם את השכינה לבא.

ביום שני ג' מר חשון יארצייט של הרי"ם מרוזין היה הס"ק מטאלנא בקו"פ תשלומין לר"ח שלא יכל לבא אד"ש קם וליוהו כהרגלו לשולחן וציוהו לשבת.

ס.ט. הזכיר שרוצה ברכה שיש לו ב' בריתות בב' ביום ה' שיוכל לעמוד בזה.
אד"ש בירכו, צחק ואמר צווי קענן זאיין אויפ אלא בריתות אליהו הנביא מיט דטאלנא רבי, כן בירכו בבריות ונחת.

יום רביעי ה' מר חשון אמר אד"ש למשב"ק י.ד.פ. שיאמר להרי"ם שלא יבוא היה אצלו גניבה היום וכדאי שישאר לנו בביתו, צריך אותו לחזק בבית הוא הרי רוצה לבא לכאן בשביל אחרים חייך קודמים שקודם יעסוק בשבילו.
התענין מאוד בפרטי הגניבה בדיוק אצל י.ד.פ.

יום חמישי לפנה"צ בבית

אד"ש א גנב וייל אוועק נעמן פון דער מענטש דער ישוב הדעת! דארפסט זייען מתחזק זאיין מיט ישוב הדעת ביי דיר און אריין ברנגען ישוב הדעת ביי אנדרע.
הרי"ם במה יהיה הדבר שאכניס ישוב הדעת באחרים?
אד"ש זעלסט זאגן שיעורים, שיעורי תורה.

ליל שבת קודש פרשת לך אצל הרי"ם שליט"א

1. אד"ש שלחו להרי"ם לומר מילים כדרכונות על נושא מסוים לפלוני והנ"ל סבר וקיבל הרי"ם רצה לסגור עליו הרצה הדברים לפני אד"ש שעשה שליחותו והוסיף שיש לפלוני הנ"ל גם מעלות רבות, הגיב אד"ש אתה לא צריך לומר לי, אני יודע, לכל אדם יש מעלות פרי שקליפתו קשה וחזקה מוצאים בפנים פרי מתוק וטעים תאמר לו אבל כל זמן שהקליפה תהיה יותר רכה ונוחה יהיה הפרי יותר מתוק וטעים!!

2. **אד"ש** סיפר להרי"ם לפני הרבה שנים היתי אצל גדול פלוני והתוכח איתי על בחורי ישפ"א התלהב אותו רב גדול ואמר לי אם יצא אחד לדיינות מהישיבה שלך יגדל בכף ידי שערות! אמרתי לו ומה תעשה אם אביא לך בחור כזה? ענה לי כמו שיפתחו ארובות השמים וירד מבול, אמרתי לו אינני צריך לכל האותות והמופתים רק אם אביא לך אפי' לא עוד כמה שנים אלא למחר רוצה אני שתעמוד ותגיד טעיתי, צחק אותו גדול ואמר שמסכים, הלכתי לישיבה למד אז אצלינו שמואל פלדמן למד טוב וידע מתחתי אותו כל הלילה שיחזור וכדאי וכו' ולמחרת הבאתיו אותו רב ניסה בכל כוחו להכשילו בשאלות פה ושם והבחור לא נתן עמד מוצק וענה הכל, נו חיכיתי שיעמוד בדיבורו ויאמר טעיתי אמר בעצב הכל אני יכול ומוכן חוץ ממה שביקשת לעמוד ולומר טעיתי! כך זה בליטא!

3. **אד"ש** דיבר עם הרי"ם מענין נתן לואברט זצ"ל ואמר : נתן איז גיוען אַ כלי הרהר ואמר ה' נתן וה' לקח, היה לו גם דברים מוזרים שאינני מבין עד היום הזה למשל נזהר מאוד מדברי הראשונים והנה אמר לי שכתוב בגמ' יד לעין תקצץ וברש"י לפני נטילת ידים שחרית ואמר לי כמה פעמים שרש"י טעה ואין זה הפשט אלא כמו יד לאמה הכונה כל היום ואין נ"מ לפני נטילה כך יד לעין הכונה כל היום וטען שאם העולם היה יודע פירושו היו חוסכים הרבה בעיות בעין.

גם לא תמיד היה עומד בדיבורו הבית ישראל אמר לי לקחת לחבר את רש"י מסלונים והתחברתי עמו נתן לא אחז ממנו ותמיד גער בי מה מצאתי בו ושלא אסתובב אצלו אמרתי לו שמילה של הבית ישראל אצלי קודש קודשים וחייב אני להתייחד איתו, ביטל זאת מכל וכל ואמר שאין בו כלום וחבל על הזמן, שאסתובב אצל ר' ברוך שמעון שניארוסן שאחז ממנו מאוד ותמיד שיבח אותו, פעם שאלתיו מה אם רב"ש וקיללו נמרצות וכו' והתפלאתי מה קרה ושמעתי שזרקו הנ"ל מטשבעין וכבר לא אחז ממנו. אבל חבל על דאבדין אהר איז גיוען אַ כלי אַ מיוחד.

4. פלוני נכנס לשאול אם להיות חזן בבית כנסת בכסף? ענה אד"ש: אם בשביל פרנסה רצונך תברר על המחירים ואם זה נראה טוב למה לא, אם לשתם לא כדאי חבל על הזמן.

5. כתוב בגמ' זבחים שמוסף של ר"ח שחל בשבת קדוש יותר משל ר"ח רגיל משום שהוא נקרא מוסף של שבת ר"ח, וכן תמיד של שבת מקבל קדושתו של שבת ואינו ככל תמיד של יום חול ומגמ' זאת מכריע האור שמח שחולה שצריך לאכול ביום הכיפורים שדינו שאינו מקדש שיהיה"כ לא מצריך קידוש, גם אם נופל יוה"כ בשבת שאז י"א שיעשה קידוש לכה"פ מדין שבת מכריע האור שמח לא כן אלא אינו מקדש שאינו שבת רגילה והיא שבת יוה"כ וגם השבת לא מצריכתו קידוש. וכן בגיליוני הש"ס לר"י אנגל מובא מכח זה חידוש שהקדושות נהיהם אחד לענין לחם הפנים של שבת בעצרת שדינו כמו החלות של עצרת שהיא קדושה אחרת. מקשה הר"י"ם על שניהם: יש דין מפורש בגמ' ונפסק כן להלכה בשו"ע יום שחייבים באכילה צריך לחזור אם לא הזכירו כמו רצה של שבת שיש בו חובת אכילה צריך לחזור משא"כ יעלה ויבא של ר"ח שאין חיוב אכילה לא צריך לחזור ובשבת ר"ח אע"פ שצריך לאכול משום השבת לא צריך לחזור על יעלה ויבא שאינו משום הר"ח חובת האכילה. ולפ"ז סותר דבריהם הרי הכל נהיה קדושה אחת והיה צריך להיות הדין שיצטרך לחזור משום היעלה ויבא דזה אחרת מכל ר"ח זה שבת ר"ח? וצע"ג!

אד"ש להר"י"ם בנסיעה לביקורת על הניתוח ביום שני י' מר חשוון

1. כתוב בגמ' האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם לכן אומר אני בשם אומרו כדי להביא גאולה לעולם יצחק מאיר בר"ש אלתר אומר שמאיר מנדל מרוגז מאוד ע"ז שקוראים לספר לב שמחה ולא מנדל שמחה ודו"ק.

2. סיפר מעשה שלם בענין כמה אנשים שהפסידו כספם בענין בנק צפון אמריקא נאנח ואמר סבך הצדיק מזכיר ורוצה תמיד לישועת יהושע בן בריינדל הוא בעזרת ה"י יגמור מעצרו ויצא ומי יעזור נעבך לאלו ששבורים מהפסדם שם בבנק!!

3. חשבתי כתוב בפרשת וירא "ויעלהו לעולה תחת בנו מובא בנביא על דוד המלך שעשה עמשה לשר צבא תחת יואב רוב המפרשים מסבירים הכונה תחת - בדרגה פחותה ויש מי שמסביר תחת ממש תחתיו, אבל מונח בפסוקים כדברי רוב המפרשים שתחת הכונה שיואב נשאר בצבא ועמשה היה בדרגה פחותה ממנו וזה הכונה כאן אברהם אבינו ע"ה הרגיש התעלות גדולה בזה שיביא בנו לקרבן ואחרי ציוי הקב"ה שלא ישחטו רק יעלה איל במקומו הרגיש שהאיל הוא תחת בנו בדרגה פחותה.

כתוב בספרים הקדושים שכל הכח שיש לנו היהודים בכל השנים לעמוד בנסיונות של קידוש ה' למסור הנפש בעבורו יתברך הכל מכוחו של אאע"ה שעמד בנסיון העקידה א"כ בודאי ובודאי אם היה מעלה ממש את בנו היה הכח הרבה יותר גדול, הנה רואים שהיו יהודים שלא עמדו בנסיון בזמן האנוסים וכדומה, ואם היה באמת שוחט לא היה בנמצא יהודי שלא ימסור עצמו למען קדושת ה"י וזה הכונה איל תחת בנו שהיה ירידה בדרגה שאם היה מקריב בנו ממש כוחנו במס"נ היה הרבה יותר גדול.

וכן בתוכחה נאמר "תחת אשר לא עבדת את ה"א בשמחה" שבודאי כל התוכחה ועצם העונש זה דבר גדול כתוב יסורים ממרקים גלות מכפרת, מיתה מכפרת וכן הכל א"כ לעבור כל הקללות זה דבר גדול, אבל ק"ו ובודאי לעבוד ה"י בשמחה זה הרבה יותר גדול ומעלת השמח בעבודת ה"י עם לאכול ולשתות יותר גדול וזה הכונה כל התוכחה זייער פנין אבל כ"ז תחת אשר לא עבדת שזה פחות דרגה באם הית עובד ה"י בשמחה שזה העיקר זאיין תורדיק מיט שמחה וכל טוב.

4. אד"ש בטאלנא היה מקובל לתת סגולות קמיעות?

הר"ם כן, סבא מספר מסבותיו שהיו נותנים סגולות בפרט ר' דודל.

אד"ש יש לי בבית שרשרת של אבני סגולה שלחש עליה ר' הלל מראדושיץ ויש אומרים ורגלים לדבר שעוד לחש עליהם סבו של ר"ה הסבא קדישא מראדושיץ יש לי א"ז מהשווער שלי רא"מ אלתר שהיה מונח אצלו, האמא של הרבנית השויגער שלי היתה חולה מאוד בינע מעשה והחמיר המצב ולא הלכה מהעולם אמרו מבינים שתוריד השרשרת שמפריע לה למות והורידו וכך היה תוך שבוע נגמרה מסכת היסורים ונפטרה. כן היה אצל אחותה של הרבנית אשת ר"נ ורדיגר שהיתה חולה מאוד אמרתי אז שיורידו השרשרת ושוב לא סבלה ונפטרה מהעולם, עכשיו נמצא אצלי, חלק קטן מזה נאבד אבל רובו של השרשרת נמצאת אצלי.

הר"ם אם מותר לי לשאול איך מגיע שרשרת מראדושיץ לגור וידוע שהיה מחלוקת בין חידער קאצק גור לראדושיץ שלא אחזו מהמופתים?

אד"ש הנך שואל כענין ותקבל תשובה כהלכה!

השווער שלי רא"מ אלתר חתן הינו אצל הרב זילברמן מוירשוב, אותו רב ז"ל היה חתן אצל יהודי צדיק שנקרא ר' חיים מנובדאבאר והיה חסיד קוזמיר וגיס של ר' הלל מראדושיץ וקיבל ממנו השרשרת שהיה צריך לו למעשה במשפחתו ועבר מר' חיים לביתו אשת הרב מוירשוב והיא העבירה זאת לבתה השויגער שלי.

הסבתא אשת הוירשוב רב ז"ל בת ר"ח מנובדאבאר הנ"ל היתה אשה מיוחדת צנועה ושקטה וזכיתי לשמשה לשרתה והיות שאהבה אותי הסכימה לספר לי ב' מעשיות:

א' בני ר"ח הנ"ל נסעו לגור לשפת אמת ונהיו שם חסידים ר"ח שהיה בקוזמיר התפלל מה מחפשים בגור, ושמעה ששאל פעם את בנו בכורו ר' בעריש מדוע הנך נוסע לגור ומה חסר לך כאן האם אין עבודה תפילה בקוזמיר? ענה לו בנו ר' בעריש אבא בדורות שלנו להחזיק מעמד ביהדות העיקר זה תורה והתורה נמצאת היום בגור כאלו תורות ששומעים שם אין בנמצא, אמר לו אביו אם אצמצם מחשבתי אוכל לומר לך כל שבת מה אמר רבך, אחרי הנסיעה הראשונה מאז כשחזר שאל ר' בעריש את אביו טאטא מה אמר הרבי כליל שבת ואמר לו וכן מה שאמר השפ"א בס.ג. והתפלל מאוד ושאל את אחותו הסבתא שלי אולי היה כאן מישהו מגור ואמר התורה לאבא ואמרה שלא היה כאן אף אחד וכך ניסחו כמה פעמים וכל פעם אמר בדיוק מה שאמר הרבי, עד כדי כך.

ב' הר"ח הנ"ל למד תמיד בשיטתו והיה קר בפולין בחוץ אשתו ציונה על בתו הסבתא הזאת שתקח ע"ע מצוה ללכת כל יום ולתת לו כטס מים חמים עם חלב, לא היה זה קל להעמיד קומקום וזהו זה היו צריכים להביא מים מהנהר ולחמם וכו' וקיבלה ע"ע והביאה כל יום פעם אחד ראתה שיושב אביה ר"ח ולומד עם אדם זקן נשוא פנים והתפללה שנובדאבאר היתה עיירה קטנה ולא הכירה אותו וכך היה כמה ימים ושאלה את אביה מי הוא הפלוגי שלומד עמך אמר לה בהתפללות אוהו ראית אותו זה אליהו הנביא.

והוסיף על כך אד"ש ב' פרטים:

1. שלא רצתה לספר סיפור זה ואמרה שמפחדת שיוריד ויפחית משנותיה שכזה דבר לא מספרים והיתי צעיר ולא הבנתי דבריה ודחקתי בה שתספר ובאמת אחרי שסיפרה כמה שבועות לאחר מכן נפטרה.

2. היא היתה כזאת צדקת וכשסיפרה זאת אמרה לי בהתפעלות תראה איזה אבא היה לי שזכה לגילוי אליהו, ולא תפשה בכלל שגם היא בגדולה שהיא גם זכתה לראות את אליהו הנביא.

עוד סיפור נורא היה לי עמה, פעם עלו לומר לי שנפלה ושברה את אגן הירכים היתי אז אצלה עם הרבנית כחדשיים לשמשה וניתוח לא היה אז בנמצא ואח"כ נסענו חזרה לירושלים, יום אחד קראה לי לבא ואמרה בלילה חלמתי שאבי ז"ל ר' חיים בא ואמר לי בטרונים מדוע אני מטריחה אנשים לבא ולשרתני? התנצלתי ששבור לי אגן הירכים אמר לי איפוא בדיוק והראתי לו המקום בחלום ונגע שם וציוה עלי מהיום את בריאה ולא מטריחה אף אחד ולמחרת תלכי יפה על רגליך, ולמרבית הפלא למחרת הלכה כאחד האדם עד יום מותה.

ע"ש של צדיק זה ר' חיים מנובידאבאר אבא של אשת הרב מוירשוב ז"ל קראתי שמו של בני דניאל חיים - חיים ע"ש כן ר"ח מנדל נקרא ע"ש שהרי הוא גם נכדו.

ליל שב"ק פרשת וירא אצל הרי"ם שליט"א

1. כשנכנס כ"ק אד"ש למכונית ליסוע לניתוח על העין ביום א' ט' חשון אמר אד"ש אני מעביר כל יום שמו"ת, היום בגלל הניצוח כבר אמרתי שנים מקרא ואחד תרגום עד "וה' פקד את שרה" אני לא אומר רק שמו"ת אלץ וואס שטייט אויף דער בלאט!
הרי"ם בחומש רב פנינים?
אד"ש מהרהר, לא ענה, ולאחר שתיקה אמר איך מאיין אלץ דתרגומים, דעת זקנים, אור החיים, כלי יקר, אין נאך!!

2. אד"ש היה בתחלה קצת עגמ"נ, לא מצאתי רמז בפרשה, תמיד כ"ד שאני עושה מחפש אני רמז בתורה בפרשה, אח"כ אורו עיני מצאתי דבר טוב ממש מציאה כתוב בפרשת השבוע "הכו בסנורים" ובתרגום בשבריריא ובתרגום יהונתן בחרודוריא מילה זאת כתובה גם בבכורות על מומים של קרבן בעין וזה כעין נקודה לבנה בעין, חיפשתי בערוך הוא היה ראשון ומצאתי שמביא כל זה ומוסיף "בלע"ז קטרק"!

3. כשהתקרבו למקום הניתוח:
אד"ש אין כאן בעיה עם מתים יש לנו כהן?
הרי"ם זה רק ביה"ח לעינים בלבד ולא מסתבר לבעיה כזאת.
אד"ש ואולי יש כאן גלגלות של אדם? לפעמים שמים במרפאה גלגלת ללמוד עליו, אם זה בכלל בלא חוטם ובלא כלום אולי כבר לא מטמא אבל אם זה עם עינים ...

4. לפני שחבש המנתח את העין אחרי הניתוח הוציא ב' אצבעות ושאל את אד"ש מה רואה? וענה ויקטוריה (סימן של נצחון של צרציל).

5. אד"ש שמח מאוד שרואה ואמר שיברך הגומל בעזרת ה' בשם ומלכות.
הרי"ם ראיתי בספר באוצה"ס בישפ"א הנקרא עני בן פחמא על ספק ברכות להקל שלא נאמר אסור אלא להקל כ"א לפי הרגשתו א' מרגיש שיותר קל לו לא לברך הוא לא צריך לברך וא' כל היום רוצה להודות ואסור סתם לברך אבל כשיש ספק הפוך רוצה לברך ומקלים לו שיכול לברך.
אד"ש מענין איך כ"ד מתגלגל אדם שיכתוב ספר עם שם שכזה משונה ויפול לאוצה"ס דישיפ"א ואתה בדיוק תראה א"ז ואחרי שהרהר אמר סאיז אובער טאקי אזוי איך האב ליבציזגען ברכות!
[מו"ד.ח. סיפר להרי"ם ששאל את אד"ש על ברכת מעין ג' שעושה בנפרד על יין ופירות והתחמק מלענות מה טעמו רק אמר שלא זוכר שחילק ביניהם].

6. אד"ש אמר להרי"ם היה אצלי אדם פלוני שכבר כ"ח שנה לא ביקר בגור שאלתיו אם זוכר שנסעתי איתו פעם מת"א לירושלים לפני 23 שנה? והוא נבהל מהזכרון ואמר שנזכר, שאלתיו אם זוכר מה אמרתי לו בנסיעה? והשיב שדברתי על הרבה נושאים אמרתי לו אני מתכוון בזמן שעברנו ליג אבו ג'וש שאז אמרתי דבר פלוני, התפעל האדם ואמר אני בטוח שהרבי זוכר רק בגלל שלרבי יש רוח"ק, מענין הרבה פעמים אנשים תולים דברי ברוה"ק ואינו כן אני באמת זוכר ובמעשה הזה וכן בהרבה פעמים זוכר אני באמת.
מו"ד.ח. סיפר להרי"ם שאד"ש אמר לו גם כהני"ל שזוכר, ואנשים תולים ברוה"ק ואח"כ הוסיף ולפעמים קורא הפוך שאנשים תולים שמישהוא אמר לי וזה לא נכון, למשל צעקתי על פלוני שמתערב בשלום בית ולא היה זה לרוחי והיה בטוח שמישהו אמר לי ודיבר עליו

בזה אצלי ואמרתי לו שיראה לך שבעל החלומות אמר לי והאמת שאף אחד לא אמר לי, וכן אדם אחר אמרתי לו שאדם צריך להטהר ולראות שמעשיו לא יהיו מכוערים ורגז ושאל מי כבר לכלך עלי בקו"פ ולא הד"מ אף אחד לא אמר מילה עליו.

7. **הרי"ם** הרבי אמר שאמר הפרשה עד "וה' פקד את שרה" אולי יוכשר הזמן להזכיר כמה שצריכים ישועה?

אד"ש צחק והסכים ובירך כמה שהרי"ם הזכירם וכן ענה שאלה לאברך בנושאים אלו.

8. **אד"ש** תאמר משהו בדברי תורה.

הרי"ם ראיתי פעם בספר של ר"י אורנשטיין בשם המהרי"ל דיסקין ז"ל ששואל שכ"ד כתוב העצם ואח"כ התואר כאדם גדול ולא כותבים גדול אדם וכדומה וכאן בפרשה כתוב על ישמעאל "והוא יהיה פרא אדם" ולכא' שם העצם זה האדם והתואר זה הפרא והיה צריך לכתוב אדם פרא ומדוע כתוב "פרא אדם"? ותירץ המהרי"ל התורה מלמדת אותנו כאן שישמעאל אינו אדם אלא שם העצם הוא פרא! והתואר הוא אדם, כמו הסיפור מר"י אייבשיץ שיאלפו חתול להיות מלצר הכל טוב עד שתראה עכבר ואז ישכח הכל לכן כאן גם אומרים ישמעאל מריח דם הוא יכה ויהרוג שזהו בעצמותו פרא ורק תוארו אדם!

אד"ש המהרי"ל היה דקדן גדול והווארט נפלא, בציעירותי גם הוקשה לי קושיתו ותירצתי שלא הולך על אדם מסוים כישמעאל אלא על שם המין והוא יהיה פרא של סוג האדם ולא על ישמעאל בנפרד ואז שייך לפיר לכתוב שם תואר לפני העצם כמו שלמה היה חכם האדם. אבל הווארט שלו עשרת מונים יותר טוב משלי.

המצב קשה סאיז שטערט צו שלעפין ביי דנכאט, בתחלה חשבתי ששום דבר מדברים לא יצא לפועל, ועכשיו אני רואה שהעסק רץ מהר וקשה לעוצרו והמצב לא טוב, ומאידך היפלא מה' דבר הוא יכול לעשות הכל לטובה שיהיה רק טוב, לנו אין מה לעשות בנידון נאר זיצעין און לערנן, דאוונען און צו זאין אַ יוד!!

9. **אד"ש** דיבר בארוכה מענין מחלת הנפילה ל"ע הסוגים שיש בזה כך או כך ושאל אם הרי"ם יודע שלמוחמד ימ"ש היה מחלת הנפילה?

הרי"ם למדתי ע"כ בנתיב מאיר.

אד"ש אַ שמוציקע טמארדיקער ישמעאל.

10. כשקבעו תור לביקורת ביום שני י"ז מר חשון אמר הרי"ם לאד"ש שזה יוצא יום לפני הבחירות שאלו אד"ש אם רוצה ללכת איתו להצביע?

11. הרי"ם סיפר לנו שהיה לביתו צירים מוקדמים והזכיר בקו"פ אצל הב"י זי"ע והבטיח שיהיה טוב אח"כ לסוכות רצה ליסוע לחיפה לשווער זי"ל ונכנס לשאול והתפלא הבית ישראל שטען הרי על צירים לפני ר"ה ועכשיו רוצה ליסוע? ענה הרי"ם שב"ה הרבי הבטיח והכל עבר ויכול ליסוע, אמר הב"י אתה אם הסיפורים שלך כבר מצאת מופת ממני אתה והגלאצינע מעשיות! אח"כ הרהר ואמר (היה שנת תשל"ד מלחמת יוה"כ) מילא אנחנו יהודים מאמינים בני מאמינים ויודעים שנצח ישראל לא ישקר ובזה שמים הטחון שה"י לא יעזוב אותנו לעולם אבל הם החילונים אינני יכול להבין ממה מתחזקים וע"מ בוטחים נכון שהיום הם יותר חכמים מהגויים אבל הם כ"כ הרבה וסוף כל סוף יגיעו לשכל איך להלחם ובמה יש להם לבטוח?

21. אד"ש ביקש ממוהרי"א שיעשה החתונה והש"ב כמו שתמיד עשה ואמר מוהרי"א שלא רוצה להטריח את אד"ש לעשות ג"פ טיש בש"ב ולכן מעדיף לעשות בב"ב ואמר לו אד"ש שלכה"פ יעשה הש"ב האחרון בביהמ"ד ויעשה טיש.

31. היה לבן מו' י.מ. חומש סעודה וציוה אד"ש שלא יעשו עסק ופירסום רק למעלה בדירה ולהזמין רק את המלמד שלו לקידוש.

41. יהודי מבית מרקחת אופלטקא סיפר שהיה מצבו לא טוב והיה לו חידק ברגלו והיה צריך לעבור ניתוח והרופאים כאן בארץ המליצו לו לא לעשות את הניתוח שמירב הסיכויים לא להצליח אלא הפוך ח"ו יהיה יותר גרוע ונכנס לשואל את אד"ש מה לעשות ואמר לו אד"ש שיעשה הניתוח והוא רוצה לראותו כשחוזר מחו"ל בא על רגליו ולא כעכשיו עם כסא גלגלים וכך היה שעשה הניתוח והצליח וכשחזר ונכנס לרבי אמר לרבי קיימתי את מצוות הרבי שאני כבר ללא כסא גלגלים ובירכו אד"ש שלא יצטרך גם לקביים!

51. אד"ש ציוה שלא יוציאו הרבה פירות בטישין רק קצת על השולחן לכבודשבת ולא בשביל לחלק לכל הביהמד"ר.

ביום שני י"ז מר חשון נסע כ"ק מרן אד"ש בשעה 6 אחה"צ לת"א לביקורת על העין, לתנאים אצל נכדת מ. שינפלד וחזור קטעים ששמענו מפי הרי"ם שליט"א שהצטרף לנסיעה

1. **אד"ש** דיבר בענין הבחירות ואמר שהאמת ששניהם לא כ"כ טובים טדי קולק - רשע ואהוד אולמרט - שקרן, אבל הרע במיעוטו והבטיח הרבה למען האידשקייט לכן פסק לנסות את החדש וכדאי הדבר על הספק שיהיה יותר טוב באידשקייט אפי' בסיכון זה שטדי יעלה וירצה לנקום ביהדות התורה.

הרי"ם אד"ש לא יכול לעשות אויס פוילן משמים שנצליח?
אד"ש ענה בבידחותא אתה מדבר כל הזמן ואיך אוכל והשתתק סגר עיניו הקדושות כדקה מלמל פסוקים מכ"מ מקומות ואח"כ פתח עיניו ואמר יוא דהייבשטער וועט העלפין מזאל האבעין הצלחה.

2. כשנכנס מהמכונית מהווארט אמר להרי"ם החתן אמר פעשטל על המקדש בתמרה, חשבתי לומר אצל תמר כתוב אין לו אלא לב אחד לאביו שבשמים וזה הרמז המקדש = אדם שהולך לקדש אשה צריך לדעת ולזכור בתמרה = שיהיה לו לב אחד לאביו שבשמים לא ח"ו מחשבות בגשמיות רק לה' בלבד!

יום רביעי י"ח מר חשון בטלפון להרי"ם

אד"ש מה נשמע ואיך אתה מרגיש האמת שיש לך סבא רבי שעושה אותך אויס פוילען ואין לי להתערב כשיש כבר רבי אבל בתור חבר טוב איך אוכל לישון בלי לברר איך אתה מרגיש ומה מצבך?

הרי"ם אמר מצבו, ואח"כ אמר לרבי שמותר לו לומר שכל הנצחון בירושלים ובשאר ערי ישראל הכל בזכותו של הרבי.

אד"ש ר' יצחק מנחם אתה רוצה להכניסניו לגאות בשביל להיות בעל גאווה צריך אני לידיד כה נאמן כ"כ איטשה? כתוב בגמ' אפי' ריש גרגותי משמיא קמוקני ליה אהוד אולמרט לא יותר גרוע מריש גרגותי שמשמים ממנים אותו א"כ לא עשיתי כלום הכל מהקב"ה.

ליל ש"ק פרשת חיי שרה אצל הרי"ם שליט"א

1. יצא לדבר עם אד"ש בענין הרבי הבית ישראל ונשאלה השאלה שכלפי חוץ לא ראו שום דבר בענין לימודו של הרבי הבית ישראל והאם היה לו בזה סיג ושיח או לא? נענה אד"ש וסיפר בצעירותי ציוני אבי הא"א ללמוד עם ר' שמחה בונם ליזרזון הוא היה ת"ח גדול יודע ש"ס בע"פ אפי' ספר מנחת חינוך היה שגור על לשונו ועוד דברים אדם המעלה למדתי עמו

כתלמיד וכן ר"ש היינה הוא היה חסיד גדול של אבי הא"א זי"ע וכן אחז מאוד מבנו הלב שמחה זצ"ל, משא"כ מאחי הבית ישראל לא אחז וד"ז בא לידי ביטוי בהרבה פעמים זה היה מאוד אכפת לי אהבתי את אחי הב"י בלוי"נ, ופעם שהיה נראה הדבר יותר מדאי אזר אומץ ר"ש היינה ושאלו היתכן שהוא אינו מעריך את הב"י בנן של קדושים ומדוע שונה הערכתו לו מלשל אחיו הרש"ב? ענה לו ש"ב ליורזון, רבי ל"צ ללמוד ולדעת ללמוד רבי איז גאר עפס אנדרש אביך בדיוק יצא שהוא גם גדול בתורה, אילולא שהיה רבי גם היה גדול הדור, אבל סתם אדם אפי' גדול מאוד בן של רבי כן צריך ללמוד ולכה"פ לכבד האחרים הלומדים לכה"פ שיראו שאוהב תורה ויש לו מה מזה, אחיך הרש"ב לומד ומכבד לומדי תורה, אחיך הר"י יוצא ונכנס עם אנשים אף פעם לא ראיתו פותח ספר לא מוקיר רבן ומדוע שאחזיק ממנו? לא ידענו מה להשיב ולי במיוחד היה אכפת אמרתי בליבי אני צריך להראותו לר"ש ליורזון שזה לא נכון, שמעתי פעם מאמי שיש יהודי שידע לומר לי עליו על אחי הבית ישראל הלכתי לברר אצלו ולאחר שהפצרתי בו אמר לי שהב"י עשה עמו שותפות על חידה"ר מסכת שבועות וכשגמרו למדו חידה"ר על חו"מ (ונמשך מאז שבא הנ"ל לארץ עד אחרי כמה שנים שעשה הב"י פירן) וידעתי בבירור שידוע הרבה ללמוד מי עושה שותפות בחידה"ר ספר כזה קשה ומסובך רק מי שמונח בלימוד היהודי הנ"ל היה ת"ח גדול וידוע ספר, הרצנו הדברים לפני הרש"ב ליורזון ואמר אם אדע בבירור שזה אמת אקח דברי ואכבדו מהיום אבל אינני מאמין שדבר זה אמת שהוא ילמד חידה"ר חו"מ. רציתי לברר הדבר עד הסוף ושאלתי היהודי הנ"ל מנין היה להם ספרים שהיה קשה מאוד עם ספרים ואמר לי שלקח במשאלה אחד מליבל היינא תחלה לא רצה לתת אבל גילה לו שזה בשביל הב"י ונתן נו הלכתי בשמחה לש.ב.ל. ואמרתי לו אתה יכול לאמת הסיפור אצל ליבל היינא ושאלו וראה שאמת השאיל החידה"ר לבית ישראל ומאז שקטה הארץ.

ועוד היה לי פעם סיפור מענין יהודי מת"א משגיח באניות פעם החליף עמו לב מת"א שרצה ליסוע לחתונת ביתו בחו"ל והדבר מצא חן בעיניו ולא רצה לעזוב העבודה התפתח ביניהם דין תורה מסובך, לב הנ"ל היה חברמן והביא ראיות מכאן ומשם התחיל בהשוכר את הפועלים וכל ד' חלקי שו"ע וכבר היה נראה שיפול הדין לטובתו נגד המשגיח הישן, לאחי הבית ישראל מאוד היה אכפת שאחז שזה עוולה לעשות כך לזקן המשגיח ושלחני לטעון אצל ר"י פלקסר נגד אותו לב, כמובן בסודי סודות שח"ו לא ידעו שהרבי שלח זכורני איך שניוט הכל בכזה חכמה ר"י פלקסר היה צעיר בתוקפו והתפעל ושאלני מי שולח אותי שידוע כ"כ טוב שו"ע והדיני תורה וכן הכל בחכמה כעורך דין ממולח ואז גם ראיתי כמה רב גובריא של אחי הב"י זי"ע [הסוף היה שניצחתי למען הזקן וקיבל הרבה פיצויים וגם לב נשאר על מעמדו שבין כה היה הנ"ל זקן].

2. יש דין בפרה אדומה שעושה מלאכה שנפסלת ואם הכניסה לרבקה בשביל שתינק ותידוש פטור היות וגרמא בנזיקין פטור וכאן עצם המעשה אינו של נזק שבשביל שתינק מותר, רק זה שחשב גם ע"ז שתידוש ועשתה מעשה נפסלה אבל פטור משום שהיה כאן רק מחשבה בעלמא שחשב שגם תידוש והמחשבה אינה עולה רק בגדר גרמא בנזיקין ולכן פטור. מקשה אחיו של הרב מטשבעין זצ"ל הרב מדוגבורגה יש מחלוקת לענין שבת אדם שהלך לצוד דגים וזה איסור שבת דאורייתא והעלה דגים ותינוק אם חייב או פטור אם אזלינן בתר מחשבתו שהיתה רק לצוד דגים א"כ חילל שבת, או בתר מעשיו שבמציאות הציל תינוק נפש אחת מישראל וע"ז אין חילול שבת, ולכאורה אפי' לצד הזה שאזלינן בתר מחשבה הרי בשבת גם חייבים רק על מעשה ממש ולא על מחשבה ומחשבה נקרא רק גרמא ולא מעשה א"כ מה לנו ממחשבתו שהיא לצוד דגים הרי במציאות עשה מעשה היתר שהכניס הרשת לצוד ילד והצילו בדיוק כמו שהכניס פרה אדומה לנוק ואם פטור בנזיקין שיפטר גם בשבת? ונשאר בצ"ע!

בחור נכנס לקו"פ בשברון לב ובבכיה שאינו זוכר שום דבר מלימודו ומשקיע כ"כ הרבה בזה ולא רואה פירות, נעמד אד"ש ובהתרגשות רבה אמר מקנא אני בך כ"כ בעמל וביגיעת התורה שלך אני אף פעם לא מתייגע כ"ד שאני לומד פעם אחד כבר מוכנס בראשי ודי, ואתה בדיוק כמו שצריך מתייגע חזק בלימוד התורה כמו שצריך. [בספר פני אריה על מסכת ברכות מובא מהמחבר שהתאונן פעם השפת אמת ע"ז שכל דבר מבין על נקל ולא נשכח ממנו וחסר לו יגיעת התורה ופחד אולי ח"ו לא לומד כדבעי]

הרי"ם נקרא לקו"פ אצל הבית ישראל זי"ע ביחד עם הרב א. שמולביץ בנו של הרי"ח שמולביץ ז"ל והיה בשבוע דפרשת תולדות אמר הב"י כתוב ברבקה שהצטערה בצער לידה שעברה ע"י ביהכ"נ ופירכס יעקב לצאת ועברה ע"י בתי ע"ז ופירכס עשו לצאת ודרשה את ה' ואמר לה ב' גויים בבטןך וקשה מה הועילו בתשובה זאת להרגיע אותה מצער לידה? נראה לי אמר הבית ישראל בודאי רבקה לא הצטערה על עצם הצער בכאבים כ"כ הרבה זמן חיכתה לזה ועכשיו תצטער אלא פחדה שיש שם אחד ליטואק שגם לומד תורה וגם חושק בטומאה וזה היה אכפת לה וזה כאב לה אמרו לה שני גויים בבטןך, שני גויים טובים מליטואק אחד! אח"כ אמר אני יסביר לכם כונתי ערבוב טוב ברע איננו טוב ומזה פחדה אבל כשאמרו לה שני גויים אחד טוב עד הסוף ולא יהיה בו שמץ רע ואחד רע עד הסוף נרגעה שזה טוב שאין ערבוב והצדיק לגמרי צדיק מעולה הוא. ודפח"ח!

הבית ישראל אמר כתוב אוי לו למי שהעולם מטעין בו ומה הוא אשם? אלא העולם אינו גולם ואם אנשים אומרים על אדם שבחים ז"א שיכול להגיע לכך ולכן מגיע לו עונש שאם מדברים עליך ואין בך מדוע באמת אין בך מזה?!!

אד"ש אמר להרי"ם על נוסח של מצבה לשווער של ר"ד דריימן שמפחד תמיד משבחים על מת שכותב שנפרעים מהספדן ומהמת ומזה מפחד ביותר שלמת אין אפשרות לתקן הדבר ולכן הוריד הרבה מהשבחים וכן לפני הלוי גרוסברד מחנוה"ע אמר הרי"ם לאד"ש אולי לא כדאי ללכת שהוא אחרי ניתוח ואמר שרוצה ללכת אבל יזהר מלדבר שם שהוא יאמר תירוצ שהוא אחרי ניתוח ובין כך צריך להזהר טובה לנפטר לא לדבר יותר מדאי דברים לא נכונים.

הרבי היה בחו"ל אצל גביר אברהם נח קליין והוציא מהארון יין ישן נושן לתת לרבי לחיים אד"ש שאלו נח יש לך מיץ ענבים? וכשהביא אמר לו הרבי קוראים לך בדרך כלל אברהם, קראתיך נח היות ובנח אחרי ששתה יין לא היה כ"כ דברים טובים.

באחד מהפעמים שיצא אד"ש מהצבור באמריקא התחילו כולם לשיר והיה למורת רוחו הסתובב ושאל מפריטזעך דא אזוי?

כשחזר אד"ש מחו"ל וראה ברשימת הנותנים כסף לס"ת שנכתב לע"נ בנו ר"א זצ"ל את האדמו"ר מטאלנא אמר להרי"ם אכפת לי שהוא נתן סבך הוא רבי ורבי לא נותן מרבי לא לוקחים לרבי צריך לתת הרי"ם ענה שסבא חסיד ורוצה לתת ככולם אולם אד"ש נענע בראשו ללאו ואמר פון ארבעין נעמטמעניש צו אַ רבי געטמען. [כשהרצו הדברים לפני האדמו"ר מטאלנא אמר לתת לרבי והרבי מקבל זה נקרא שנתן כשרבי לוקח ומסכים לקבל זה הדבר הכי גדול שיכול לתת בהוא הנאה דמקבל מינה גמר ומקני נפשיה]

ר"י ברודא מספר שאברך נכנס לקו"פ להפרד שנוסע לחו"ל ביחד עם כל משפחתו לחתונה בחו"ל ואד"ש הגיב אם הרופא יסכים והיה בעיניו לפלא אברך צעיר ולא סובל על כלום ואינו דורש ברופאים וחשב שאד"ש כיון לאדם אחר, קרוב לנסיעה נכנס גיזגענן אמר אד"ש שוב

אם הרופא יסכים הבין האברך שאין זה סתם והלך לעשות בדיקות ומצאו הכבד נפוח מאוד וגילו שיש לו חיידק רציני בכבד שצריך לשכב הרבה ונשאר במיטתו ולא נסע. [אביו שנבהל נכנס לרבי שמפחד מדברי הרבי ומי יודע מה יש לו הרגיעו הרבי ואמר יהיה לך בנך חזרה זה לא כלום זה יעבור]

אברך ליטאי הוציא ספר ורצה לתיתו לאד"ש ולהצטלם שמע שהרבי יוצא פאר טאג הזמין צלם שיעמוד הכן וחיכה לרבי וכשיצא הרבי נתן לו הספר והצלם צילם ב' פעמים אד"ש הקפיד פנה לצלם ואמר פעם אחד לא מספיק? אח"כ פנה למחבר ואמר אני רואה שאתה כותב ספר יודע הנך קצת בתורה אינך מתבייש לעסוק בתמונות?!

ליל ש"ק פרשת תולדות אצל הרי"ם שליט"א

1. אד"ש סיפר בנסיעה: פעמים לא יכולתי להתאפק מלענות תשובה טובה כשהיתי אצל כ"ק הרבי מחב"ד ולא היה לו תשובה:

א' בא בטענה מדוע בגור לא לומדים חסידות והוסיף שאינו מתכוון בדוקא לספרים מחצרות אחרים אלא מגור עצמו כהחידה"ר והשפ"א מדוע לא יהיה שיעורים כבחב"ד? והוסיף טעם ונימוק שהעוה"ז הינו כידוע ששת אלפים שנה היות ואלף שנים בעינך כיום אתמול ואלף השביעי הוא עולם התיקון התכלית ובודאי שיהיה רק פנמיות התורה שזה חסידות ואנחנו שנמצאים באלף השישי כביום שישי לפני שבת וידוע שהצדיקים הקפידו לטעום לפני שבת ממאכלי שבת א"כ בודאי לנו ללמוד עכשיו בער"ש חסידות! עניתי לו מיד: אבי זי"ע הא"א נהג לאכול כל יום שישי ממאכלי שבת אבל אפיצ פיצעל (קצת שבקצת) כתוב באמת טועמיה חיים זכי רק טעימה בעלמא לא יותר ולא ידע מה להשיב.

ב' בא בהסבר ע"כ שטוענים שלא בא לגור באר"י משום שהחסידים שלו אומרים שכ"מ שיש קיבוץ גדול של חסידים ביחד עם רבם שורה ממש קדושת אר"י על המקום ואם חסידים אומרים נהיה באמת כך שאצלינו יש כבר קדושת אר"י ושוב לא צריך לבא לאר"י. עניתי לו: תלי תניא בדלא תניא הרי החסידים אומרים כך רק אחרי שידועים שהרבי נמצא וצריך לתרץ והוא הרבי זה שאומר כך ומדוע מתרץ זטאת בשם החסידים ולא ידע מה להשיב רק אמר בבדיחותא ביי אונות טערנטמעין טאקי תניא. אהר איז אקלוגער מענטש!

2. אד"ש סיפר בארוכה על שרשרת סגולה שיש לו מראדושיץ. (ראה לעיל)

הרי"ם שאל איך נופל ראדושיץ לנכד בגור וקאצק שהיו במחלוקת?

אד"ש מנין לך מהנעשה בין שתי החצרות?

הרי"ם שמעתי סיפור יפה שהרב מקשונז ז"ל היה חסיד בסאכטשוב ועוד מבית קאצק ת"ח מופלג ושארפאר היתה לו בת חולה ל"ע שלא הלכה ברגליה והרבנית תמיד עשתה לו פאניקען שיזכיר בנסיעתו לסאכטשוב את בתו ותמיד שכח, פעם א' נסע עמו ולא נתנה מנוח והזכיר לפני האבני נזר ובירך שה"י יעזור שתבריא, עבר זמן ולא נרפאה וחברו עליה השכנות מדוע שלא תסע לר' הלל מראדושיץ שהיה ממש בדורו כנפלאות הבעש"ט וכולם ידעו שמחולל מופתים גדולים והרצתה הדבר לפני בעלה החסיד הקשוינזר רב וצעק היתכן כזאת ללכת לפערמזא רבי ועוד לראדושיץ יותר טוב שלא תלך בתו לעולם העיקר לא לדרוך שם, ולא עבר הרבה זמן ונסע שוב לרבו האבני נזר ואשתו בגניבה נסעה היא ובתה לראדושיץ להזכירה כשנכנסה לקו"פ שאלה הרבי מראדושיץ באיזה דרך הגעת מביתך לראדושיץ? ואמרה בדיוק הדרך, ענה לה לא טוב את צריכה ליסוע דרך כך וכך עד שתגיעי ולא הבינה מה רוצה ממנה וטענה לו שבאה עם בת חולה והיא כבר כאן ורוצה העיקר ברכה שתבריא ענה לה שוב שתחזור הביתה וצריכה לבא דרך אחרת, הרבנית דקשונז יצאה בחרי אף וכבר חשבה בלבה שבעלה צודק וחבל על הטירחה וחזרה בלא כלום, וכשעבר שוב זמן רב והבעל נסע כהרגלו לרבו בסאכטשוב חברו עליה שוב השכנות מה אכפת לך לשמוע בקול ר' הלל וליסוע איליו בדיוק כמו שאמר לך ותראה הרבנית שבתה עדיין חולה ולא מהלכת ברגלה

החליטה שאין לה מה להפסיד ונסעה שוב לר' הלל מראדושיץ בדיוק כפי שקבע לה כל הדרך והנה הפלא ופלא מופת חותך איך שהגיע התחילה הילגדה ללכת כאחד האדם בלא שום בעיה, הודתה לו מאוד ולא ידעה נפשה מרוב שמחה וכשחזר בעלה מסאכטשוב זעקה עליו אתה והרבי שלך שמנה שנים הילדה לא הולכת ורק נסעתי לראדושיץ והנה היא לפניך בריאה והולכת הנך חייב ליסוע לר' הלל להודות לו על כך!! נו הרב מקשוניז שראה שבאמת הילדה בריאה אמר שחייב להועץ עם גיסו הרב מקיאנצק בעל החלקת יואב שגם הוא היה חסיד בסאכטשוב ויראה מה הוא אומר וכשהרצה לפניו שאלתו אמר החלקת יואב זה שאלה קשה ליסוע לראדושיץ אבל מאידך גיסא הכרת הטוב חושבני שזה רבישע שאלה מה עלינו לעשות ונסעו לרבם האבני נזר ושאלוהו ענה האבני נזר הנה אנכי עכשיו מתקשה בפירוש תוס' במסכת ע"ז סעו לר' הלל ותשאלוהו פשט בדברי התוס' אם יאמר דבר המתקבל על הדעת תאמרו לו יישר כח על המופת, ואם לא ידע להשיב פירוש בתוס' ל"צ לומר, נסעו ב' הרבנים ותרעש הארץ רבנים חשובים כאלו ועוד מסאכטשוב לראדושיץ וכשרק עמדו בדלת ועוד לא אמרו כלום קם ר' הלל מכסאו הוציא מהארון גמ' ע"ז והתחיל ללמוד התוס' הקשה קושית האבניז ותירץ כמין חומר, נתפעלו ב' הרבנים מרה"ק הגללויה, שאלו א' את השני הפירוש טוב? וכשהגיעו למסקנא שכן צעקו לתוך חלל החדר יישר כח ופנו חזרה לדרכם.

אד"ש נהנה מהסיפור ואמר מה שחבל בסיפור זה ובהרבה סיפורים כגון אלו שיודעים כ"כ הרבה פרטים בת כמה הבת וכו' וכו' אבל התוס' כבר לא וחבל אילולי היינו גם יודעים איזה תוס' מה הקושיא ומה התירוץ היינו מרויחים למעשה דבר חשוב כפירוש בתוס' מכל הסיפור הזה.

זכורני שנפגש אבי זי"ע עם הרה"ק אהרן מבלז וסיפר ר"א ששמע שזקינו בנה הביהמדי"ר בבלז ע"פ ספר קדוש והיתה תקופה שלא בנה היות ונאבד ממנו הספר וכל הבניה היתה ע"פ הספר ואחרי תקופה שמצאו בשנית המשיך לבנות, שאל הא"א ומה היה שם הספר? ענה הרב מבלז בתמימות זה לא סיפרו לי ולא שאלתי. נראה לי הוסיף אד"ש שזה משקף מאוד מצד אחד הסיפור לכשעצמו מתאים לבלז ומצד שני אבי זי"ל שכ"כ היה לו מענין ישר למעשה אם אפשר לדעת איזה ספר זה שנרויח משהו ואם לא מה זה מענין.

הרי"ם אומרים בשם צדיקים שבית המדרש של בלז היה בו קדושת אר"י כמו שסופר מקודם על חב"ד.

אד"ש בחיך אתה גם עושה אותו דבר תלי תניא בדלא תניא אולי צ"ל שבחב"ד יש קדושת אר"י כמו בבלז.

ווארטער ששמענו מפי הרי"ם על פרשת תולדות (בשם צדיקים)

1. "הלעטני נא ומדוע נאמר שרק יעקב דיבר בד"א ועשו לא הרי כאן רואים שאמר נא בלשון בקשה? אלא הכונה שבפסח כתוב "אל תאכלו ממנו נא פי' קצת מבושל וזה הכונה גם כאן לא שדיבר בד"א אלא אמר הלעטני אפי' שזה קצת מבושל רק נא כי רעב אנכי ולא לשון בקשה.

2. "ויברכהו ויאמר אתה זה בני עשו" ומדוע שואל אחרי שכבר בירכו? אלא שמקודם לכן שחשד שיעקב עושה ערמה וכשהגיע למסקנא שאינו כן אלא זה עשו היה לגבי יעקב חושד בכשרים שצריך לברכו לכן בירך את יעקב והכונה "ויברכהו" על יעקב וכשראה שעשו העומד לפניו שותק שוב התעורר הספק האם אתה עשו שלא מסתבר שאני מברך את יעקב והנך שותק ולכן שאל שוב האם זה עשו.

3. ביעקב נאמר "שבה ואכלה" ובעשו נאמר "יקום אבי ואכל" וזה הרמז כאן כנאמר בשם הצדיקים לא כל העושה מעשיו במהירות זריז הוא ולא כל העושה דבריו במתינות עצלן הוא אלא צריך אדם לבחון היטב כל דבריו בכור המבחן לדעת אם זה טוב או לא ורק אח"כ

לעשות מעשיו בזריזות וזה הכונה שיעקב ביקש "שבה ואכלה" קודם תתיישב בדעתך ואח"כ תאכל משא"כ עשו רוצה בכל דבר לחטוף מהר בלא ישוב הדעת וזה "יקום".

4. "הן גביר שמתיו לך" שמה שקנה עבד קנה רבו ומה צריך להוסיף בפסוק "ודגן ותירוש סמכתיו"? אלא כתוב בגמ' שרשאי עבד לומר לרבו בשנות בצורת או פרנסני או הוצאני לחרות ואז לא יהיה עבדו לכן אמר שלא יהיה לו שנת בצורת "שדגן ותירוש סמכתיו".

5. "וישבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך" איך תדע כמה זמן לשבת שם כשתרגיש בנפשך ששב חמת אחיך "ממך" שכמים פנים לפנים אם תרגיש בעצמך שכבר אינך שונא לו תדע שגם ממנו ירד השנאה כמסופר מהחת"ס שהעביר אדם ממשרתו ושנאו מאוד וירד אותו אדם לתרבות רעה ונהיה ליסטים ורצה להרוג החת"ס פעם פגשו ביער ועד שהגיע לחת"ס נשקו וחסקו ואמר החת"ס שכשראהו מרחוק וידע השנאה שיש לו עליו הכניס בליבו הרבה אהבה לאותו ליסטים עד שידע בבירור שגם ליבו נהפך וכן היה.

6. "למה אשכל שניכם יום אחד" והרי יעקב מת הרבה לפני עשו שהוא מת רק ביום שבאו לקבור יעקב אחרי ההספד והחניטה? אלא שיום הקבורה נקרא ונחשב שפיר יום אחד.

יום שני ר"ח כסליו התשנ"ד בביהמ"ד בשעה 7 נכנס כ"ק הרבי מטאלנא נכנס לקו"פ יחד עם נכדו הרש"ז וינברג

ס.ט. באתי לכבוד ר"ח, אני מבקש ברכה מהרבי לרפוי"ש בעיקר יש לי בעיות עם הרגלים.
אד"ש בחיך דעיקר דארפ מען זאיין דפוס זאל נישט האבן צוטייען מיט דרבי, אודאי דהייבסטער וועט העלפין. חבל שאתם טורחים כ"כ ובאים עד כאן אני צריך לבא פעם בר"ח אילכם בבית וגן.

ש.ז.ו. הגיש לרבי סידור ואמר שרוצה לתת לרבי הסידור של זקינו שהוציא.
אד"ש לקח הסידור ואמר אוהו יוא סידור פון ר' שבתאי סאיז אגוטע סידור איך וויס נוסח האריז"ל.

ס.ט. נכדי הוציא זאת לאור שקרוי ע"ש רש"ז מראשקוב נכד בעל הסידור והוא היה אבא של אמי.

אד"ש צריכים לשלם כמה זה עולה?

ש.ז.ו. אני רוצה לזכות לתת לרבי מתנה.

אגוטען חודש וכשפנו לצאת ראו שאד"ש מעלעל בדפי הסידור.

ישבו פעם כ"ק הא"א זי"ע ובנו הב"י ואכלו פירות הא"א בדק שלש מתולעים והמשיך לאכול בלא בדיקה ולשאלת הב"י מדוע? ענהו הא"א הרי כתוב בהלכה שצריך לבדוק רק שלש והשאר מותר בלא בדיקה שאל הב"י הרי כתוב שיש מחמירין לבדוק כאו"א? ענהו הא"א אני לא מהמחמירים אמר הב"י אבל אני כן ובדק כאו"א לפני אכילתו.

אד"ש סיפר להרי"ם שכשעשה הרבי הלב שמחה בר מצוה לבנו מוהרי"א היה שבת וכ"ק הרבי בית ישראל הגיע גם לסעודה והביא עמו כל האוכל שהחמיר לא לאכול אוכל מאחרים, הרבי הלב שמחה קצת הקפיד ואמר בתמיה לאד"ש אני לא בנו של הא"א כמוהו, מדוע שלא יאכל מהיכן לקח מנהג זה האם אבינו ז"ל היה פרומער אצל מי לקח מידה זו!! היתי חסיד גדול של הב"י והטענה הציקה לי בחזור מהסעודה אזרתי אומץ ושאלתי את הב"י מדוע מחמיר כ"כ אפי' כשאוכל אצל אחיו? ענה הב"י זי"ע יש ירידת הדורות ואם לא יראו החסידים הפשוטים שרבים מחמיר מאוד יגיעו הם ח"ו לירידה ויאכלו ח"ו נבילות וטרפויות, אבל כשרואים שהרבי כ"כ מחמיר כל אחד יוריד קצת מהחומרה שלי ויאמר שזה רק מנהגו של הרבי אבל ישארו עם הכשרות כדבעי! עברו שנים ונשבה ארון אלוקים ובא השמש וזרח

השמש ואחי הרבי הלב שמחה התחיל להניג עשיתי חתונה לבני מו' שאול בסיון התשל"ז אמרו לי שאכנס לשואל עם רוצה שיכינו במיוחד אוכל בשבילו כמו שנהג אחיו הבית ישראל כנסתי לקו"פ וכשהרצתי הדברים ענה אינני פרומער ולא צריך להכין מיוחד בשבילי איפוא החתונה במודיעין נו האוכל שם כשר וישר גם בשבילי, נזכרתי בכל המעשה הישן עם הרבי הבית ישראל וביקשתי רשות לומר משהו והרצתי כל הנ"ל לפני אחי הרבי הלב שמחה הגיב הל"ש מאוד בהתרגשות אחינו הב"י היה מיוחד בזה שידע את הדור והכירו הוא היה מחנך מספר 1 קיבלתי דבריו ורוצה אני שיהיה בשבילי אוכל מיוחד, בחתונה כשהגישו את האוכל התברר שהצימקס שהכינו מיוחד התקלקל גחן הרבי הל"ש ואמר לי בבדיחותא אתה הרי יודע שהכל לפניך בשביל הצבור נו מדוע שאפסיד את הצימקס ששימו לי מאכל זה מהאולם.

הרי"ם אמר בשם החיד"א שמביר רמב"ם במורה שגוי אע"פ שמשגיג אמונה שיש בורא בעולם אינו יכול להאמין שמשגיח על כל דבר ויורד כביכול מגדולתו להתעסק בהשגחה פרטית בעולם הזה הטעים הדבר הרב החיד"א ז"ל שכתוב "רם על כל גויים ה' = על השמים כבודו" שגוי כשמאמין שיש בורא עולם סובר שרק על השמים כבודו ואינו משגיח למטה אבל היהודים סוברים ואומרים "מי כה' אלוקינו המגביהי לשבת" = שהוא כ"כ גבוה וגדול שגם הסתכלותו בשמים השפלה היא אך כבר יכול להסתכל ולהשגיח גם בארץ וזה הכונה "המשפיל לראות = בשמים ובארץ" שמשפיל עצמו ואין נ"מ ומשגיח גם בארץ. ודפח"ח.

בברכות מובא שלחם צריך לברכתו טיבול במלח או בלפתן אבל אם הוא לחם משובח ל"צ לחכות לטיבול וראוי לברכת המוציא מיד ובלשון הגמ' לית דין צריך בשש וברש"י מלשון המתנה כנאמר בסיסרא "מדוע בוששו פעמי מרכבותיו" ולכא' קשה הרי יש פסוק קודם בתורה על משה רבינו שבושש מלבא ומשם יכל רש"י להביא רא' שבושש הכונה המתנה? והתירוץ שרש"י בכונה לא רצה להביא פסוק המקור ומדבר בענין העגל והלך עד סיסרא ומשם הביא רא'י. ודפח"ח.

הרב יעקב יצחק ויסבלום זצ"ל סיפר לחתנו הרי"ם שליט"א שאחרי שהגיע הרב רוסט שליט"א לכהן כרב דחסד"ג בחיפה היה כ"ק הבית ישראל זי"ע לביקור אצלו ושאלו מה אומר על הרב הצעיר ששלח לכאן? ענה הרב ויסבלום הרבי יודע שאני מגאלציה ויש ווארט גאליציני אמר רב גידל אמר רב שלרב צריך להיות שתי מעלות שיהיה רב ושיהיה לו גידול שיראה כרב והוא נראה צעיר וכו', אמר הב"י הווארט יפה אבל מזה אינני דואג שבעזרת ה"י עוד יהיה לו גידול אני מפחד מכאלו שיש להם רק ההאמר רב גידל ואין להם אמר רב שרק נראים מהודרים ואין בהם תורה. אח"כ הוכיח עצמו מאוד הרב רוסט בעיקר בכשרות של בית המטבחים וכשבא שוב הב"י לבקרו אמר הרב ויסבלום זצ"ל לרבי שרוצה לשבח הרב רוסט שעובד מאוד טוב וכו' ונהנה הב"י מאוד.

מספרים שנכנס בחור מתולדות אהרן לאד"ש להתאונן שהרביצו לו בחורים דישפ"א בעידן הבחירות ענהו אד"ש נו באמת לא עשו מעשה טוב אבל מה הנך רוצה עכשיו למעשה, והתאונן שוב ששברו לו המשקפיים הוציא אד"ש פינקס שיקים ושאל כמה עלה לך החדש ורשם לו שיק על הסכום ופטרו לשלום.

כשישבו בני הרב ויסבלום שבעה שלח הבית ישראל שליח ולא בא בעצמו לנחם וכשהיה אצלו הס"ט שליט"א אמר לו שיתנצל בשמו שלא בא איצלה וויעסט אז איך גיי שוין נישט ארויס (תשלז).

וכן כשעשה חנינא שיף ש"ב אמר לו הב"י אתה לא יודע שאני כבר לא יוצא ולא הבינו דבריו.

מ.ל.ל. סיפר שהבית ישראל היה פרומער גדול ומדד הט"ק שלו כ"פ אחרי הכביסה וכן אמר שהרי"ם היה מהיחידים שעוד קיבל התקרבות בתקופה האחרונה.

ש.ז.ו. סיפר שפעם שאלו הבית ישראל על הרי"ם והיה חולה בשפעת ואמר באידיש אהר איז קרענק והב"י שאלו הוא לא בריא? וענה שוב לא הוא חולה, וניסה שוב הב"י לומר הוא לא בריא ולא הבין הנ"ל שאינו רוצה שיאמר קרענק. וכן פעם שאלו היכן הולך עכשיו? ואמר להרי"ם, שאלו וי אין תאטער ואמר שלא ח"ו אלא להרי"ם ולא הניחו ושאל שוב וי אין תאטער?

אד"ש סיפר להרי"ם שפעם שאל אחיו ר' יצחק את הבית ישראל אם יודע מתי תצא הרכבת מורשא ללודז ואח"כ עקבו אחריו וראו שבכלל לא נסע שאלוהו מדוע שאל את הב"י ע"כ וכלל לא נוסע? ענה בבדיחותא מה אכפת לי שיהיה אחי עסוק כמה שעות לברר מה אני מחפש בלודז ובנתיים אוכל אני לסדר אצל אבי מה שאני צריך והוסיף אד"ש שמדה זאת באמת היתה בו שידע כל דבר ובירר כל דבר וידע אפי' בלא רוה"ק מחכמה כל אדם שעבר ברחוב שמו ותפקידו ומדוע הולך עכשיו ולהיכן והוסיף זה לא היה סתם הדור היה צריך זאת ועי"ז בנה את הדור.

הרי"ם מוסיף לזה שיש מכתב מהא"א לב"י ומביא שם שאלני רב מפורסם מאונגריה ולכא' כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם ואם כבר כותב ששאלו רב מדוע לא כותב שמו? אלא שידע האבא הגדול בתכונת בנו הגדול ולכן לא דאג שאין בזה בשם אומרו שבדאי לאחר בירור קטן כבר ידע הב"י מי הוא הרב א"כ מדוע לא לתת לו קצת הנאה לעסוק בזה לברר מי הוא. ותן לחכם ויחכם עוד.

יום רביעי ג' כסליו הרי"ם היה בקו"פ ובתוך הדברים נתן אד"ש ב' בקבוקי יין שיתן למחרת לישיבת נזר ישראל והוסיף אחד לבחורים שיושבים ולומדים ואחד לאברכים דשם של הכולל, ולצוות אינני שולח זה תזכורת שצריכים להשתפר עוד לא שכחתי מהרישום החלש אני רוצה שיפור.

יום חמישי ד' כסליו היה הרי"ם בקו"פ ובתוך הדברים:

1. **אד"ש** איך מרגיש הוד הס"ק מטאלנא?

הרי"ם הרופאים סוברים שלשפר מצבו צריך אשפוז של כמה ימים ואז יוכלו לראות בדיוק איך לעזור לו ויש לו רופא קטן המטפל בו תמיד שסובר הפוך שאם יתאשפז ירד לגמרי וכך מחזיק מעמד.

אד"ש בהלכה מובא לענין רופאים ללכת אחרי רוב וכאן רופא קטן .. אבל סבך מהסתם גם מחזיק מדברי הרופא הקטן מה צריך הוא לביה"ח א"כ יש רוב נגד וכתוב "רצון יראיו יעשה" ומהסתם אם לא רוצה כך יהיה, סבך יהודי אמיץ, אבל כל אמיץ בסתר הלב גם מפחד, ראיתי פעם בספר על צוללן ידוע אמיץ מאוד שהודה שכל פעם שצלל בליבו בפנים היה צועק אמא אמא, כך סבך רבי נכנסים איליו אנשים עם קויטלעך צרות וכשמגיע לביה"ח רואים הכל מקרוב זה קצת לא נעים וגם לכן מעדיף לא להיות שם ובכלל דאיין זיידה איז ארבישע יוד רציתי להביא סימוכין למצבו מיהודי פלוני אבל מה הדימוי סבך רבי והוא אדם פשוט. הוא אולי בר"ח התאונן על כאב הרגל יעזור ה"י ויתחזק ויחזיק מעמד.

2. **אד"ש** כתוב במדרש שהגהנום נברא ביום שני יש כאן לימוד חשוב ויסוד גדול אדם מתחיל משהו הולך הכל טוב ולכן לא ברא ה' הגהנום ביום הראשון אבל ישר בראו ביום השני ולא חיכה ליום אחר לומר שאף שהולך טוב כבר למחרת מגיע הגהנום ההסתרות, כתוב ביום טוב היה בטוב וביום רעה ראהו אדם צריך לדעת קיבל ע"ע משהו תחלה יהיה

הכל טוב אבל ידע שלמחרת יגיעו הסתרות הגהנום ואם יהיה מוכן לזה וידע מזה יחזיק מעמד.

היה אצלי יהודי פעם וסיפר שקיבל ע"ע דבר מסוים קל מאוד, אמרתי לו כדאי לומר בלא נדר אמר לא שחשב הפוך שיאמר עם נדר ואז יחזיק בזה שהרי זה דבר קל אמרתי לו כל הווארט הנ"ל והוספתי לו לכן כדאי לומר בלא נדר משום שאח"כ יגיעו ההסתרות, היהודי לא שמע בקולי ואח"כ בא לספר שמתחרט ע"כ שבאמת לא עמד בזה כמו שחשב אפי' שהיה דבר קל!

אד"ש סיפר להר"ם היתי בתנאים וכשקמתי ללכת נפל המקל, התכופפו שתי המחותנים להרים וברגע הראשון היה כמין קטטה ביניהם שכ"א תפס המקל להרים, אמרתי להם כתוב ליתא כתובה דלא רמא ביה תיגרא נו שיה זה התיגרא מחיכם המהר הבנתי שלא ירדו לסוף דעתי, כונתי היתה יותר עמוק כתוב בגמ' סבי דאזלי אתיגרא - מקל ולכן ביותר יכול להתקיים במריבה זאת על המקל - תיגרא דברי הגמ' ליתא כתובה דלית ביה תיגרא.

אד"ש אמר להר"ם לפני שנים רבות ר' יענקל הראה לי גמ' ורש"י מקור חזק לתקנתו של אביו הרבי הלב שמחה במיעוט אנשים בחתונות זה נפלא מאוד מאוד והמקור חזק ויפה כתוב "והצנע לכת עם ה'א" והגמ' לומדת מה דברים שדרך לעשות בפרסיה אמרה תורה והצנע לכת ומה הם תנחומי אבלים והכנסת כלה וברש"י בסוכה מט: אף שם צריך הצנע לסעוד במדה נאה ולשמוח במדה נאה והנה מפורש לחתונה צנועה כתקנות.

כשעזב אד"ש את חו"ל אמר בבדיחותא אין להשיג עכשיו בכל החנויות פילים למצלמה ביזבוז הכל עלי!

יום חמישי י"א כסליו לפנה"צ בשעה 01 הגיע אד"ש לנחם את סבא טאלנא שישב שבעה על האח הצעיר ר' מנחם נחום הגיע עם הגבאי ח.ש. נאמן ביתו הר"ם שליט"א ובנו מו' שאול ומו' ד.ח. כשנכנס הלך קודם לביהכנ"ס וכן ביציאתו נכנס שוב לביהכ"נ פתח שם ספר מאור עינים ועיין בו מעט בפנים ישב מול סבא ושתק הרבה זמן התאנח ואמר אצל צדיקים כשנפטרים נאמר ונאספת לשון אסיפה וכן כתוב על יארצייט הילולא כתוב שהאבות הסבות באים בחתונה מעולם העליון וכן לקבל צדיק שנפטר באים הסבות לקבל פניו אין הכונה דוקא לצדיק אלא כל אדם שנפטר מגיעים האבות לעזור לו זכות אבות ובלחישה הוסיף א' כשרע, שתק שוב זמן רב סקר כל הקהל וכן התמונה של ר' דודל שעל הקיר אח"כ אמר כתוב טוב ללכת לבית האבל מללכת וכו' וכתוב והחי יתן אל ליבו שעושה תשובה ע"י האבלות, נו היה הרבה יותר טוב לשבור הלב מקודם ולא להגיע לזה לאבלות?

בחור צילם את אד"ש, הסתובב בחיך ואמר סאיז בעסר מזאל מאכין אבילד אויפ שמחות! פנה לסבא ואמר במתינות שלא תדעו יותר מצער רק שמחות המקום ינחם אותכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים. ע"כ

בנסיעה בחזר מסבא טאלנא

הר"ם הסבא כל השנה שמגיע לאד"ש אישתקיל מילולה מרוב יראה ועכשיו שנוסף בו אבלות שתק כפול.

אד"ש וואס ווילסטי אהר שווגעייט שיין. אהר איז גירכעט כתוב אבל אין לו פה, אני מפרש תמיד כתוב בגמ' אגרא דבי טמיא שתיקותא, אגרא דבי הילולא מילי, וכתוב מילה בסלע משתיקא בתרין א"כ מובן שיותר טוב לשתוק מלדבר ולכן כתוב טוב ללכת לבית האבל מללכת לבית המשתה ששם מדברים ובבית האבל שותקים.

שאלתי שאלה בפנים והשארתי בשאלה, נכנסתי לביהמדר"ר טאלנא ידעתי שכאן יהיה לי תירוץ ראיתי על הבימה סה"ק מאור עינים מהרב ר' נחמצה טבוורעסקי סבא שלך הוא

כותב שם טוב מאוד סאיז אגוט ספר במשנה נאמר וכי ידיו של משה עושות מלחמה אלא בזמן שישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים לבס וכי ומקשה שהקושיא במקומה עומדת מה צריך לידי משה באמצע הרי העיקר שישעבדו ליבם בני ישראל לאביהם שבשמים? ועונה הפלא ופלא איך אפשר לדרוש שאדם סתם ישעבד ליבו לאביו שבשמים זה קשה, לכן צריכים למשה רבינו שירים ידיו כלפי מעלה ורואים שהצדיק מכניע עצמו עי"ז יש לכולם התעוררות ומשעבדים ליבם, כמו"כ מובן לי שאלתי באמת כל הענין זה והחי יתן אל ליבו לשוב בתשובה אבל קשה סתם לומר לבני אדם שובו, עושה הקב"ה אבלות רואים כזה צדיק כמו הרבי מטאלנא יושב שבעה צברוכען זה מזכיר לעשות תשובה ואז יתכן והחי יתן אל ליבו.

ס.ט. אמר בשבעה שיש בדיחה מהרבי מסאטמר ז"ל שרצה אבא לקחת ילדו לרבי ולא רצה שחשב שזה הרבי מהחידער שמלמד וילד רוצה חופש אמר לו אביו אל תדאג איננו הולכים לרבי שלומד אנחנו הולכים לרבי שלא לומד ואמר שכן זה הרבעיס דרבי וואס לערנט נישט.

יום ד' י' כסליו התשנ"ד אד"ש עם הרי"ם :

אד"ש ברצוני להיות מחר אצל סבך שליט"א לנחם, ראיתי בהמודיע מ-4 עד 01 זה בשבילי לא כ"כ אולי אפשר לפנה"צ מתי הוא מתפלל?

הרי"ם בערך ב-11

אד"ש וכשמגיע לפעמים לברית בביהמ"ד הינו לפני התפילה?

הרי"ם כן

אד"ש נו אם יכול הרבי לקיים מצוות לפני התפילה גם אני יכול לנחמו לפני התפילה הוא יאחז לפני התפילה - שחרית ואני גם יהיה לפני התפילה - מנחה, אני חושב שהוא לפני התפילה כמו אני אחרי התפילה.

אד"ש היה רב מפורסם הרב ירושלמסקי יש מכתב ממנו שכותב על האדמו"ר מגור שתואר פניו כפני מלאך ה"צ ואין תאריך במכתב ולא יודעים אם מתכוין לאבי האמרי אמת זי"ע או לסבי השפ"א זי"ע שאת שניהם ראה.

חושבני שהכונה לסבא, בודאי שניהם היו גדולים, אבל השפ"א לפי מה ששמעתי היה נראה יותר כמלאך, זכורני שהיה רופא שניים בגור ואבי הלך איליו לטיפול כשישב על הכסא התפעל הרופא מצורתו ואמר דער רבינר איז אַ מיוחד כוכב אבל אביו הרבינר שנפטר (שפ"א) היה צורתו ממש כמלאך.

השפ"א היה מאוד מעמיק במחשבה אחוז רעיונות ושרעפים רוב היום, היה אצלו הרבה זמנים שראו שאינו כאן שמרחף באויר וכל כולו עסוק בעסקי שמים, תמיד היה בילתי לה' לבדו, יש לי בזה גם סברא פשוטה הוא היה קצת כבד שמיעה ידעו מזה במשפחה לכן היה יותר עסוק עם עצמו והיות ותמיד עסק במלאכת שמים בילתי לה' לבדו היה תמיד פאטראכט ולא היה בנמצא כלל כאן. אבי זי"ע כמה שהיה גדול דרך אחרת היתה לו תמיד ראו שגם נמצא כאן תמיד היה ער לכל הנעשה מסביב ידע כל דבר ואף פעם לא היה נהיה מיוחד כאילו איננו כאן, אינני יודע מה היה כשנסגר לא הייתי בפנים, אבל כשהיה פתוח לצבור תמיד היה בנמצא, בזמן אחד ראו שממש מרחף בשמים ואינו נמצא בעוה"ז = שעה לפני שבת היה מסתובב אחוז שרעפים ומעשן הרבה, פעם אמר לו הרופא שלא יעשן אמר אבי הכל אני מוכן לוותר אבל שעה לפני שבת לא לעשן אינני יכול ... גם כאן בארץ ישראל בשנותיו האחרונות שהיה חלוש וטישין כבר לא ערך אבל שעה לפני שבת ראו עליו שינוי צורה וראו שנהיה לגמרי אחרת עד השבת האחרונה.

הרי"ם כ"ק אד"ש גם עישן פעם או מעשן?

אד"ש בקפידה, מדברים כאן מאנשים גדולים רעביס פון זיידה פון טאטאן ואתה מכניס אותי אני גם רבי?!

ואח"כ אמר כשהייתי צעיר עישנתי מעט שתים שלש סיגריות ליום יותר משום שויץ כולם עישנו וכשנהייתי חתן באותו שנה או בשנה ראשונה לחתונה השווער שלי כל הזמן אמר שלא בריא לעשן והפסקתי לגמרי אבל לגמרי, וב"ה אני מרגיש בזה תועלת שומעים על הקול כל הסימפונות ב"ה פתוחות טוב.

בביקור אצל הרופאים:

שאל הפרופסור ששמע ברדיו שהיה בלגן עם רב הכותל הרב גץ שרגז ששרו מקהלת נשים בהשבעת חיילים ורוצה הסבר מהרבי על מה יצא הקצף? הפרופסור השני השיב שזוכר שיש איזה סיסמא אצל היהדות שקול באשה מביא להרהורים רעים ולכן מקפידים.

הפרו' אינני מבין מדוע אצלי לא מפריע כלום אני שומע יום יום קול אשה מזמרת ומה קורא אצלכם שזה מפריע?

אד"ש השיב ברגע כמימרא, כבוד הפרופסור יודע הבדואי הולך יחף על חול אבנים וחצץ ולא יכול להבין מדוע אם נכנס גרגיר קטן של אבן בנעלו של האירופאי כבר לא יכול להמשיך ללכת וצריך לנקות והרי הוא הולך לבטח על הכל יחף, ובכל אופן הבדואי הוא הפרמטיבי לכו"ע, והאירופאי הוא העדין והנבון, והמבין יבין!!

הפרו' בהתפעלות, רבי כזה תשובה מחוכמת! וברגע! כשחזרו לב"ב אמר אד"ש בחיך כפי מה שאני מכיר את ר' יצחק מנחם הוא כבר חוזר לירושלים ולא ממשיך לחתונה. יישר כח גדול.

יום ה' י"א כסליו אחרי הברית בדרך לבית וגן לנחם את ס.ט. שליט"א:

יום הגשמים יום גדול גשמי ברכה, בתחלת החורף היה אצלי הרב מנדלזון מקוממיות ואמר על הגשם, התפללתי לא כ"כ חזק וב"ה ירד טיפות גשם קל, הוא היה אצלי שוב ואמר שצריך גשם חזק אנשים זרעו בשישית, השתמשתי בלשון הגמ' לא כך ביקשתי כחוני והתפללתי וב"ה היום יורד גשם כדבעי!

נוסעים לצדיק הטאלנאי הוא לפני התפילה אני גם לפני תפילה - תפילה אחרת הוא שחרית אני מנחה.

ח.שיף היה פעם מעשה אצל הבית ישראל זי"ע שהרבי מטאלנא בא רגלי לטיש בחורף. **אד"ש** קטע והוסיף כן אני יודע כל המעשה, וגם מי גרם שיבוא זה נכדו הקטן שאמר אזלא גרש.

יש שאומרים שלצדיקי טשרנוביל קוראים טווערסקי מלשון טבריה ע"ש העיר טבריה, שמעת ע"ז חנינא?

ח.שיף הם הרי גרו ברוסיה ולא בארץ ישראל

אד"ש ברוסיה גם גרו יהודים, יש לי בזה סברא עמוקה כתוב בגמ' שטבריה מלשון טבור שעומדת בטבורה של אר"י, תינוק כתוב שבמעי אמו קשור אליה בטבור, הצדיקים בחו"ל היו מקושרים לאר"י כתינוק לאמו בטבור לכן נמשכו דוקא לשם טבריה טווערסקי.

היה כמה ישובים באר"י בעיקר צפת-טבריה, חסידים ואנשי מעשה גם בחברון היה ישוב גדול חסידי חב"ד וליטווישע היה שם הפרעות מהערבים ימ"ש מענין שיותר הרוגים היו אז בדוקא מהישיבה ולא מהמתישבים, הרים ידיו ואמר ומי יודע מה ולמה בדיוק כך ה' רצה.

הם עשו ישיבה אח"כ כאן בירושלים ע"ש חברון דשם, יודע מזה חנינא לא אלו שניהלו שם אלא אחרים, היה להם ראשי ישיבות חשובים הרב אפשטיין ת"ח חשוב, מה אתה אומר על ספרו?

הרי"ם ראיתי בספריו דברים טובים, ונראה לי שהיה ת"ח גדול.

מו' ש. לא ראיתי אף פעם הספר.

אד"ש על מה הספר לבוש מובקר?

הרי"ם זה ספר על הרמב"ם.

אד"ש משפחת חברוני גם ע"ש חברון, היה לו בן כאן.
ח.שיף הב"י שלחני פעם שליחות איליו הוא לא היה מרוצה שבנו כאן.
אד"ש זה היה רק בתחלה אח"כ שוב הודה ושמח על הקירוב כאן, בנו מרדכי היה יהודי מיוחד אלטישע יונגראמן אפיינער.
מו' ש. החתן של אתמול קשור לכאן, אחיו עיידים של ר"מ חברוני ז"ל. ע"כ!

אד"ש סיפר להר"ם היה אצלי פעם בנימין אלתר לבוררות בענין סידור שהוציא עם עוד אחד והיה ביניהם מחלוקת בענין הכסף השני טען שלא עשה טוב ורוצה הכסף בחזרה עיינתי בסידור והצדקתי את השני, בנימין כעס ואמר אני רואה שהדוד נהיה קנאי, אמרתי לו אספר לך מעשיה: לבר מצוה שלי הביא לי ב. מינץ מתנה סידור שיצא בפולין עבודת ישראל שמו אבי הא"א ז"ע דפדף מעט ואמר לי לשים בארון חשבתי שמתכוין לשים יחד עם כל הסידורים וכשראה שאני הולך לשים אמר לי שאשים גבוה למעלה והבנתי שלא ניחא דעתו מזה, אמי הרבנית בדיוק נכנסה ושאלה מה ראה כבר הרבי שלא טוב? וענה הוא לא מביא זמירות האר"ז"ל וזה היה אצלו לחסרון גדול שבזמנים של היום לא להביא זמירות האר"י! כן אני הסתכלתי בסידור זה וראיתי שאין כאן זמירות של האר"ז"ל כליל ש"ק נו א"כ הצדק עם השותף שזה לא סידור טוב ויש לי כבר פסק הלכה מסבך הא"א ז"ע.

אברך חשוך בנים דחק באד"ש שיבטיח לו בנים - ענה לו אד"ש אני לא גדול מיעקב אבינו שאמר התחת אלוקים אני שמנע ממך פרי בטן! הנ"ל לא התיימש ואמר שכתוב בתורה "ויעתר לו ה'" ואיתא במדרש מה הקב"ה פוקד עקרות אף הצדיקים פוקדים עקרות! שתק אד"ש כדקה ולאחר מכן בירכו מאוד.

י.ד. שיינפלד לימד את מו' נחמיה בר"מ וסיפר שפעמים זכה לביקור של סבו הרבי הלב שמחה ז"ע
1. לימד הילדים שצריך ליטול 4 פעמים כל יד ולמחרת בא הל"ש ואמר הילד אומר שצריך 4 אי רק שלש פעמים, זה רק חומרת הגר"א.
2. לימד שצריכים לאכול לפני שבאים לת"ת פת שחרית והגיע למחרת ואמר הסבתא נותנת לו דייסה זה כמו לחם דגן ויוצא בזה פת שחרית.

אברך שעשה פדיון הבן אמר לו אד"ש מובא בראש גולת אריאל שאבי הא"א פדה בנו הרבה פעמים ככתוב בביאור הגר"א שפדה י"ג פעמים, המעשה כתוב בשם מאטיל אחותי וזה לא נכון טאטא ז"ל איז נישט גיוען אנוריעזער! הוא פדה רק פעם אחד מכהן, גיסו הרב מבענדין וגם הר"ם לוי חתנו היו כהנים ונתן להם מטבע משום ד"א וכבוד המשפחה ומאטיל ראתה המטבע וחשבה שזה לפדיון ממש.

בתחלת נשיאותו של כ"ק הבית ישראל ז"ע הסתובב מאוד חזק הרב מפונביז הרב כהנמן אצלו והסביר שמטבעו הוא מבין ואוהב להסתובב במקומות שמצליחים ורואה כאן חצר מצליחה אנשים חריפים מנהיג טוב ולכן בחר להסתובב כאן. אחרי תקופה פסק מלבוא כ"כ הרבה והורגש שהצטנן מההתלהבות ופעם לחץ עליו הבית ישראל שיאמר לו מה קרה ולא רצה לומר עד שביקש אם הרבי יבטיח שלא יקפיד עליו יאמר הטעם, אמר לו הב"י שלא יקפיד, אמר הרב כהנמן ראיתי באמת אנשים מצליחים וראשים טובים אבל במשך הזמן ראיתי שאת עיקר מגמתם להצלחה שמים בלגנא אחד את השני ולהצר לשני וזה אינני יכול לסבול, הב"י שתק דקה ואמר אפי' שהבטחתי שלא אקפיד מקפיד אני שכאב לו הדבר שזה אמת.

הרי"ם נכנס לקו"פ לבקש רחמים על פלוני שהרופאים הגדולים חוששים ממחלה קשה, ואד"ש ענה אפי' חרב חדה מונחת על ימנע עצמו וכו', הרי"ם הגיב בשביל זה טרחתו כ"כ למענו? אד"ש חייך ושאל מה הוא עושה? אמר הרי"ם שעובד וגם לומד חומש רש"י כל יום עם ילדים, אמר אד"ש נו הוא לומד אוהב ללמוד ה"י יעזור לא תמיד הרופא הגדול יודע מה לומר שילך לרופא קטן ובטוח אני שישתדר ויאמרו לו שזה לא המחלה הנוראה שאמרו ויהיה במאה אחוז בריא.

א.י.ג. מספר שהיה הרבה פעמים שואל אם הראש ישיבה צריך עוד משהו היה עונה כן אני צריך יראת שמים ובזה אתה לא יכול לעזור.

א.ו. נכנס שנולדה לו בת וחושב לקרוא רחל אבל חושש ששמע שצריך הא בשם אמר אד"ש שלא שמע מדבר כזה שצריך הא אבל שמע שיש שמפחדים מרחל שהיתה עקרה ובאמת יש רחל עקרות ולכן כדאי להוסיף שם ואז כבר יכול גם עם הא לקיים מנהג זה.

ר"ג אייזנר אמר שכיבדו לבני הא"א בפולין יותר ממה שמכבדים אותם היום בתור רבעים וזוכר שנסעו במיוחד לעיר רחוקה לקנות מזלגות לדג מלוח שידעו שמגיע לסעודה הרש"ב בן הא"א ואהב לאכול הערינג עם מזלג.

א.ו. נכנס לשאול אם לעשות זריקה נגד כאבים בלידה? ואמר אד"ש אם היא רוצה למה לא אברח ה"י יעזור שלא יצטרכו וכן היה שרצו לחתום לעשות הזריקה שלא יהיה כאבים וישר יצא הולד ולא היו צריכים לזה כלל.

ליל ש"ק פרשת וישב כ' כסליו אצל הרי"ם בבית :

מובא בגמ' מגילה שתלמי המלך ביקש מחכמי ישראל שיתרגמו את התורה ושינו בשבילו כמה דברים במקום "באפס הרגו איש" כתבו שור, ונשאלת השאלה מכל הסיפור הנאמר במפורש בתורה ששמעון ולוי הרגו את עירו של שכם בן חמור לא היה אכפת להם ורק כשכתוב בקיצור בתוכחתו של יעקב מזה פיחדו? וי"ל גוי שקורא שאדם עשה נבלה ולקח בת באונס כל בר דעת מבין שמגיע לו ועירו עונש אפי' מות ולא יהיה אכפת לו, אבל אם היהודים מבינים בעצמם שזה עוולה אז יזעק הגוי וידלק וכעס ולכן רק כשבא יעקב אבינו והוכיח אותם ע"ז או אז היו צריכים לפחד שמא יכעס ולכן שינו מאדם לשור. ודפח"ח!

מובא בתוספתא דמסכתא ברכות פרק רביעי מעשה ברבי טרפון הביאו לפניו דלי של צונן אמר להן כיצד מברך - בורא נפשות רבות וחסרונן, אח"כ אמר להן מדוע היה לערבים בדיוק ריחות טובים שלא לצער את הצדיק יוסף כשהורידוהו למצרים, אח"כ אמר להם מפני מה זכה יהודה למלכות שהודה לתמר, ומה הקשר בין ג' אמרות אלו? וי"ל אדם רגיל קשה לו להבחין ולחלק ולראות בדבר טוב כשזה טובע בדברים אחרים בין לרעה בין לטובה אבל הקב"ה שמשפטו אמת יודע לבודד ולהבחין כל דבר לאשורו אם טוב הוא וכו' וזה החוט המקשר בין ג' דברים אלו:

מים : לאדם שיש לו כל טוב אינם כלום והרי מוצף הוא בדברים טובים אבל אין זה מגרע מעצם חשיבותם של המים שיש שנצרך לאדם ויותר טוב לו מכל חללי עלמא ולכן לימדם על מים אומר בורא נפשות רבות וחסרונן שמים לשעצמם חיים הם לאדם הצריך להם.

יוסף : היה במצב הכי גרוע בחור נמכר ונקרע מבית הוריו ומה כבר נ"מ שיש ריח רע או טוב בדרך למצרים להמכר לעבד, אבל אינו כן כל דבר נמדד וזה גם חסד שיש ריח טוב ולא רע על אף המצב הנורא שבו שרוי כל דבר מוסיף לטובה או לרעה.

יהודה : מה זה כזה דבר גדול להודות על מעשה כביכול עבירה שעשה ולא לאבד שלש נפשות אבל אינו כן כל דבר נמדד לפי מה שהוא וכך בזכות זה זכה למלכות שהודה ועמד בנסיון לא לאבד ג' נפשות. ודפח"ח!

אד"ש : התאונן בפני הרי"ם שעינו הימנית לא בסדר ותמיד חשב עליה כגמורה ועכשיו עבר כ"כ הרבה זמן מהניתוח ואין שום שינוי :

הרי"ם : ביקש לספר שבן הרב מבריסק המשוגע חיים אומר ווארט מדוע כתוב אחרי שאלישע החיה את בן השונמית שאמר לה לשאת אותו על ידיה הרי היה ילד גדול! וענה יש כאן ב' דינים הילד טען שראשו כואב שהיה חולה ואח"כ מת, אלישע טיפל בבעיה אחת הפך אותו ממת לחי אבל חולה עוד נשאר ולכן היה צריך שאמו תשאהו על ידיה כמו"כ העין היה לה בעיה של קטרק וזה ב"ה עבר, עכשיו שהיא חולה גם זה צריך טיפול ובעזרת ה' יהיה טוב.

אד"ש : נענה ואמר משוגע אבל אמר ווארט טוב יש לי סמוכין לדבריו מעוד מקומות :
א' : כתוב שבתחיית המתים יקום כ"א עם המום שנפטר ורק אח"כ יתרפא וכן באלישע היה תחיית המתים אבל החולי נשאר.

ב' : גם בישמעאל כתוב "קמי שאי את הנער" לפי החשבון היה בחור גדול ומה זה קמי שאי רק כדברו שעשו לה נס שלא ימות ונברא לה באר מים אבל נשאר חולה והיה צריך שישאווהו.

היה מחלוקת בוולוז'ין וביקשו מהמגיד מקלעם לדבר שם ואמר מה אעשה ואני מרגיש בפרשת וישב ולא הבינו כונתו שלא היה אז וישב הסביר המגיד שהיה בעל דרשן נפלא בכל פרשה מבראשית אין לי בעיה לדבר בבראשית קיין והבל, בנח חם ודור המבול נגד נח, בלך לך סדום בורא וכו' בכל פרשה יש צדיק ורשע ויש לשים זה כנגד זה אבל בוישב יוסף והאחים את מי אציג שלילי ואת מי חיובי, וכמו"כ כאן בוולוז'ין שני גדולים רבים ומה אני יאמר ולכן אמרתי שאני מרגיש בוישב.

כתוב שאמרו האחים ליוסף בנימוסין שלנו כתוב "ואם אין לו ונמכר בגנבתו" וזה יש לו, ושאל הא"א זי"ע למה דוקא נקטו לשון נימוסין ומה מענין גוי תורת היהודים? אלא שאמרו לו תלמד מהתורה שלנו דרך ארץ אם אין לו וגנבנו מה יעשה אדם שלא יפשע על פת לחם ואתה קח אותו לכה"פ לעבד, אבל אם יש לו מה צריך לגנוב אלא סתם סורו רע וטבעו לגניבה א"כ אל תקח אותו לעבד מי צריך עבד כזה בבית?

הא"א לכא' סותר עצמו שאומר על סעודות שבת שצריך לחזור מי ששוכח רצה אבל כשאוכל סעודה רביעית ולא אמר רצה אינו חוזר שאין זה חיוב ומה יעשה אחד ששכח ויאמר זה לרביעית ול"צ לחזור ויאכל עוד אחד לסעודת שבת ומצדד הא"א שא"א וכן איתא בעוד ספרים שנראה הדעת נוטה שכל סעודה נתפסת לשבת ואי-אפשר להחליט שאינה לשם סעודת שבת ולכן כבר תפס לפי הסדר ואם שכח צריך לחזור ומביא רא"י מסוכה שכתוב שאסור בהנאה גם הדפנות אבל רק כשיעור ואפוא השיעור שאסור - הראשון שכבר נתפס בקדושתו.

ולכא' הא"א עצמו אומר על הנ"ל ביוסף שאמר להם כתוב בגנבתו ולא בכפילו שיקח הכוס הגביע בשביל כפילו ועל הקרן צריך להמכר ולכן צריך אותו לעבד ולכא' לפי דבריו הדעת נוטה איך אפשר לקחת קרן ולומר שזה כפל בודאי הראשון קרן והשני כפל. וצ"ע

סיפר הרה"ח ר' ליבל לוי' ז"ל שנכנס בטרוניה לסבו הא"א זי"ע מדוע לא זוכה לשיעור עם הסבא כשאר הנכדים? הא"א ענה שכבר חילק כל זמנו ואין לו בשבילו זמן, טען ליבל שיבקש מפלוני הנכד שכן לומד שיותר בשבילו וידע שלא"א יש חשיבות בשיעור שהנ"ל קצת התנדנד חייך הא"א ואמר אחרי האופ נעמן יש לי לעצמי 31 דקות אקדיש לך מזה 7 דקות! תבוא כל

יום אחרי התור, וכששאל מה נלמד ואיך נספיק? ענה גמ' מגילה ואם תרצה נספיק! והספיקו ללמוד עד פורים מגילה וכן במשך הזמן עוד 4 מסכתות גדולות.

ביום רביעי כ"ד

כסליו לפנה"צ נסע כ"ק מרן אד"ש עם הרי"ם לרופא עיניים - בירושלים, וכן ביקר בישיבה לצעירים ובישיבת תפארת מ"ב פרטים קטנים שזכינו לשמוע

התעניין מאוד פתאום מעצמו על הכולל ושאל מה לומדים?

הרי"ם יבמות.

אד"ש התפעל, יבמות! זכורני ימים מקדם אה יבמות! מיט תוס'?

הרי"ם נבחנו עכשיו פרק הערל גרש"י ועכשיו חוזרים פ"א גפ"ת והתכנית שלו בעזרת ה"י ללמוד עוד ב' פרקים גפ"ת והשאר רש"י.

אד"ש אה ב"ה יבמות לולי תורתך שעשועי. תורה!

אד"ש שאל בענין המשכורת ואם חיים מילר גם נותן, כן שאל מי הם האברכים

הרי"ם הזכיר כאו"א לטובה.

אד"ש דיבר על כמה אברכים :

מ.ד.מ.ו. מוטלה לערנט אין כולל נאך אהר האט אסאך קינדער, הרי"ם ענה שלליבל יש עשר ולמוטל יש בנתיים רק שלש.

י.מ. מי אביו? הרי"ם לא ידע, רק שהוא חתנו של חיים פרקל והוא אברך גבוה בלא זקן צחק אד"ש איך האב אזלעכה אסאך!

א.י.ז. אהר איז אַ קוכדיגע סאיז זייער גוט פאר אהיים צו זיציען און לערנן איאהר צווי אהר אט ארויס גיין פון דארט אפרטיקע מגד"ש.

א.ק. אהר דארף גיהולפין ווערן.

ר.פ. אז אהר לערנט אין כולל וי אזוי אטער אנדיקען צו שרייבען דער ספר תורה ביז סיון.

י.נ.פ. איך קאן אהיים גוט אהר איז אנדרעש ווי די אנדרע פרומנס אהר האט אובער אגוטע קאפ א בעסרע פון זיי.

י.ר. אהר איז אַ מסודר אפיינער.

חכך בדעתו עם ליסוע לנחם בקרית ארבע את משפחת ההרוגים שמצטער מאוד על הטרגדיה, הרי"ם אמר ששמע שהם מאוד מודרנים ואולי מה יאמרו הבריות אחרי זמן אמר אד"ש יעצת לי עצה טובה באמת לא כדאי ליסוע לשם.

אחרי הרופא:

הרי"ם האם אני יכול לבקש משאלה?

אד"ש כל אשר תשאל אעשה.

הרי"ם ישיבה לצעירים משקיע כוחות לשפר ואד"ש עוד לא ביקר שם מתחילת הפירען.

אד"ש אתה מתכוין תפארת משה בצלאל?

הרי"ם לא, ישיבה לצעירים כאן בעיר הם מאוד ביקשו ויהיה להם לחיזוק.

אד"ש בודאי למה לא אמרתי שאעשה כדברך? מי שם משגיח היום לא הבן של הערלה? וכשראה שהרי"ם לא מבין אמר זה שנעלב מאוד אם לא אשלח לו כל פעם שיריים א.י.

הרי"ם הוא משגיח בישיבת ערלוי.

אד"ש אוהו השם תואם כמעט אותם אותיות, ויעקב מנחם לא משגיח שם?

הרי"ם היום בעיקר ארנרייך הוא משקיע כוחות.

כשהגיעו לישיבה:

אד"ש הסתובב בין השולחנות כולם, נגש לצוות ואמר מרגישים כן ריח תורה שיעזור ה"י להצלחה בלימוד התורה.

וכשירד אמר אמרת לי שי.ל. הגבאי כאן לא ראיתיו.

כשנכנסו למכונות:

הרי"ש אע"ז לומר שכתוב במדרש שצדיקים מעולם לא אמרו דבר טוב והתחרטו ממנו הרי יצא מפ"ק תפארת מ"ב.

אד"ש כן, מצידי למה שלא ניסע לשם שאלה אם יש לנחמן זמן. וכן שם הסתובב בין השולחנות ואמר דבר מה לצוות הרוחני.

דברי הרי"ם שליט"א בליל ש"ק מקץ - חנוכה התשנ"ד

אד"ש אמר להרי"ם יש הכותבים חנוכה עם וו ויש הכותבים בלא וו חנו כ"ה זה יותר מדויק עם וו, בחנוכה יש גם חן וגם כח היונים רצו להכניס תרבות הגוף כתוב שבאתונה היו הורגים כל בן 60 שכבר אין לו כח כוחי ועוצם ידי החשמונאים נלחמו עמם ובשלהם הכניסו חן שהרי גם נלחמו בכח אבל עם חן וזה הרמז שיש חן וכח שהיונים הם רק כח אבל היהודים מכניסים חן יהודי בכח.

הרי"ם האם היה שטיבעל של חסידים אחרים בעיירה גור?

אד"ש אני זוכר שהיה אנשים מכל הסוגים וגם גויים, אבל אם היה שטיבעל של חסידות אחרת אני זוכר, היה ביהכ"ה מרכזי כמו בכל העיירות אבי הא"א אף פעם לא ביקר שם. הרב של העיירה לא היה מחסד"ג ר' דוד וינברג היה שמו שאלות רבניות היה אבי שולח איליו, ברצוני לספר לך כמה יש ללמוד משיחת חולין אחת של אבי זי"ע בחנוכה כשהייתי ילד נתן לי אבי מעות חנוכה והוסיף ע"ז מתנה ספר שערי יצחק של ר"י בלזר שנקרא היום יהדות זה היה עטוף יפה כמתנה שמחתי מאוד והתחלתי לדפדף בזה בסופו יש כל הברכות כ"ד מה לברך היה כתוב שם ארץ ישראל ניעס בפה"א, ואח"כ היה כתוב ארץ ישראל ניעס בפה"ע וידעתי שאבי יונה וגם היה באמת קשה לי נכנסתי לחדרו והספר בידי ושאלתי הקושיא אמר לי זה שאלה לרב שאל אותו, היה לו חזקה לבוא להדלקת הנר וחיכיתי עם הספר וכשבא הקשתי לו בתחלה לא רצה לענות ואמרו לו בן הרבי עיין בספר ואמר על ניעס מברכים בודאי בורא פרי העץ, שאלתי אבל הרי כתוב גם בפה"א? אמר לי כמתחמק נו הולכים הרי להדליק נר חנוכה, כשנגמר הכל ואבי נכנס לחדר הלכתי אחריו והספר עוד בידי הא"א צחק צבט בלחי ושאל מה אתה עדיין עם הספר הרי שלחתיך לרב? אמרתי שהתחמק ואמר רק שמברכים העץ ושהולכים להדליק - הצדיקו אבי ואמר אהר איז גירכעט באמת לא היה זמן לפני הדלקת הנר, אני יענה לך יש שתי סוגים על אחד בפה"א ועל אחד בבפה"ע ואין זה סתירה ולשניהם קוראים כאן אר"י ניעס אח"כ גדלתי וראיתי שבאמת יש בוטנים ויש פיסטוק שעמי, ועל שניהם נאמר בפולין ארץ ישראל ניעס בוטנים אדמה ופיסטוק העץ.

ולמדתי מסיפור פשוט זה ושיחת חולין זו ג' לימודים:

א' האבא רצה שאדע שיש שאלות שהעונה עליהם זה הרב שאלות שייכים לרב ולכן לא רצה לענות לי אע"פ שהיה אבא ורבי.

ב' עם הרב מסתבך ולא עונה צריך להצדיקו לתת לו גב לא להשאירו כך בתימה.

ג' שענה והתייחס יפה לשאלה כאילו מי יודע מה נשאל כאן ולא השאיר שום דבר שיהיה אצלי בתימה אלא הסביר בסבלנות.

לשאלה מסובכת ענה אד"ש רביעש שמקעט מיר ניעשט אובער דאס איז ארבונישע שאלה פריג א רב וכששאל בשבילו שוב הרי"ם הגיב אד"ש אמרתי לו לעשות שאלת חכם.

כתוב המסתכל בנשיא עיניו כהות והרי דבר גדול הוא להסתכל בצדיק והיו עיניך רואות את מוריך? אלא מסביר הא"א הכונה המסתכל בעיון ורוצה להבין מעשיו ודבריו אז עיניו כהות שא"א לרדת לדעת הצדיק ולמעשיו.

הרב מטשבעין זי"ע סיפר ששמע פעם על שען צדיק נסתר והביא לו שעון לתיקון והוא (השען) הבין שאין הלה לתיקון גרידא בא וישר אמר לו רבי יהודי רוצה הנך לשמוע משהו אומר לך מה הענין העשר פתיתים שמחביאים ומחפשים בערב פסח שהרי כל הענין נלמד חיפוש מחיפוש אצל בנימין ויוסף ושם היה באמת כך שהחביאו במכוון וחיפשו א"כ גם אנחנו מחביאים ומחפשים.

בישיבת תמב"צ אמר אד"ש בחיך תפסתי אותכם על חס תלמדו בחמימות ובשמחה וכן כשירד אמר ב"ה הצבור יושב ולומד טוב.

דיברו בארוכה בענין ממלכת חב"ד על אדמוריה הקודמים שהיו אנשי השם ועל הרי"צ שלא היה מקובל כ"כ אצלנו ועל הרמ"מ שפלא שאוחז כ"כ מהרי"צ, כן סיפר הרי"ס שהיה צריך לסדר חו"ק בחתונת הרמ"מ הרדזינר בנו של בעל התכלת וכשבא לחתונה וראה שבאים החתן והכלה בכרכרה אחת לא יכל לסבול דבר זה שבפולין לא היו רגילים לכאלו דברים וקם וברח ולא סידר החו"ק, אמר אד"ש שידוע אפי' היכן התקיימה החתונה שהיה לידולה מהכולל (י. רובינשטיין) סבא בפולין עשיר גדול והיה לו רחוב שלם ובנין גדול מאוד ושם התקיימה החתונה ברוב פאר והדר.

הרופא אמר לאד"ש היות ושמע שכל דבריו בחכמה ובהשכל ולא נופל מדבריו כלום ויש לבתו ולחתנו בעיה קשה לכן מבקש אם יכולים לעלות להרצות הבעיה ולקבל עצתו וברכתו? ענה אד"ש כן בודאי הרבנית שלי מדברת טוב אנגלית ואני אדבר עמו ואברכנו.

אמרו לי שהרב מערלוי ר"י סופר דומה מאוד מאוד לסבו החת"ס בדמות פניו, מה אעשה שהוא לא כ"כ, הרי"ס סינגר שיש בו נקודה פנימית ארליכע אד"ש ביטל בידו ואמר מה אומר אנשים חושבים שדיוקן הפנים זה משהו הנה אביא לך רא"י מוכחת שזה כלום זקנים אומרים לי השכם והערב שדומה אני מאוד לאבי הא"א ומי כמוני יודע מיעוט ערכי ומעלתי לגבי אבי זי"ע שהיה גדול בענקים ומה כבר יש מזה שאני דומה לו כתוב אמנם ביוסף הצדיק זיו איקונין שלו דומה ליעקב ומה הרבותא כל בן דומה לאביו כל משפחה שנולד ילד אומרים למי הוא דומה ומה הרבותא שלא יהיה דומה יוסף ליעקב? יש כאן טעות אין הכונה כפשוטו אלא דבר רוחני זיו אוקונין כל הרוחניות כל מה שהיה בו התוכן זה מסר ליוסף וזה הכונה שביוסף היה דמות דיוקן של יעקב כל תוכו ברוחניות וזה הרבותא שלא היה בשאר השבטים, וזה גדולה ולא עצם מראה הפנים שדומה א' לשני.

האגדה מספרת שרבני ישי"ע ביקשו מאד"ש שילכו להפגנות גם החרדים, וענה להם שדבר כזה אינו טוב משום שיעלה שוב הנושא גיוס בני ישיבות שיאמרו מדוע מפגינים ולא הולכים לצבא ועוד שיהיה מזה רק הסתה נגד החרדים ויאמרו הם סתם מפגינים כמו שמפגינים על כל דבר.

ביום ב' כ"ט כסליו נר' ו' היה הוד ס.ט. שליט"א בגור, אד"ש פנה איליו בשירת מעוז צור וציוהו לשבת, בשמועס אמר אד"ש שכותב בשפ"א הלל והודאה לבע"ת וצדיקים גמורים כשגמר השמועס פנה לסבא ואמר איך האב נישוט גוועסט אז צדיקים גמורים קימען אויך צו מיר! ובירכו באגוטען ר"ח וחנוכה וס.ט. הלך.

דברים נחמדים שאמר הרי"ס בסעודת חנוכה לכולל :

א. **כ"ק מרן אד"ש סיפר להרי"ס :** שהיה גביר גדול שהחזיק את ישיבת וולזין פעם חיתן בן ודרש שראש הישיבה הנצי"ב מוולזין יבוא לורשא לחתונה לסדר קידושין ויתן הרבה כסף לישיבה, וכמובן נתרצה הנצי"ב לבא למען החזקת לומדי תורה, אהר איז גיוען אארלכיע יוד

הוא לא היה רבי והנסיעה היתה קשה ומתישה ממקומו בולזין לורשא בפולין, כשכבר עמדו לערוך החופה נתן החתן נשיקה לכלה הלך מהר הרב מולזין לקח מעילו ואמר למשמש שהיה עמו נוסעים מהר חזרה הביתה, ניסו להניעו שכבר עושים החתונה וא"א לסרב ולא רצה בשום פנים נודע הדבר למחותן וביקש ולא נענה, איים המחותן שיסגור כל הברזים של המימון לישיבה וכו' ולא נענה, חברו עליו שאר הרבנים שהיו שם מדוע כ"כ מוכן לבייש ולהפסיד ומה כבר עשה החתן ומי החתן שאפשר לדרוש ממנו להתנהג כדבעי והרי החזקת ישיבה שלמה מונחת כאן. ענה הנצי"ב ואמר: "לעיני כל ישראל" - נגמרת התורה, אדם שמוכן לעבור עבירה לעיני כל ישראל בהפרסיה בזה נגמר התורה ושווה להפסיד הכל וע"ז א"א לוותר.

הוסיף אד"ש: דבר ראשון: האמת שלעיני כל ישראל לא נגמר התורה אלא מתחילים מתחלת בראשית אלא תלוי במה המדובר אם מדובר בעבירה באמת בזה נגמר התורה ואם במצוה מתחיל בזה התורה בראשית, כו אנחנו נמצאים במצות נר חנוכה מצוה דרבנן של הפרסיה-זה גם לעיני כל ישראל שרצו רבנן לפרסם הנס ובזה מתחילה התורה שזה דבר גדול מאוד.

ובפעם אחרת הוסיף אד"ש דבר שני: סיפור זה סיפר הרב מבריסק שבא לנחם את הבית ישראל והלב שמחה ויבלחט"א אד"ש אחרי פטירת אדמו"ר הא"א זי"ע ואמר מדה טובה מרובה אם לעיני כל ישראל בעבירה נגמרת התורה כמה דברים טובים ומצוות עשה אביכם לעיני כל ישראל ובוודאי שזה פעל ועשה דברים גדולים עד למאוד, ומאוד נהנו האחים הקדושים מדברי הרב מבריסק שקלעו למטרה.

ב. ר' דודל מטלנא זי"ע אמר שבטוח לו שאם יחליטו כל גדולי הדור על יום ושעה מסוימת שיצאו כל בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם עם בגדי לבן לקבל פני משיח יבוא באמת משיח אבל דבר זה יקרה רק כשמשיח יבוא שאף רב כאדמו"ר לא ישתוה עם השני בזמן ובשעה וכו'.

ג. כשבקשו מהרב מבריסק לכהן כרבה של בריסק לא רצה ולא עזר שום השתדלות עד שבא אדם פשוט מהעיר ואמר רבי אני לא מבין חמישים אלף איש מחכים לך ואתה מתמהמה מלבוא? ישר שינה דעתו ונסע לכהן שם כרב, וכשמע סיפור זה בעל החפץ חיים זי"ע בכה מאוד ואמר הרי בודאי לא סתם שלא רצה להיות שם רב והיה לו טעמים צודקים ואפ"ה לא יכל לסרב משום שפשוט הרבה אנשים מישראל מחכים ולא יכל לאכזב ציבור א"כ בודאי שהקב"ה לא יאכזב חמישים אלף איש יהודים שמאוד מחכים שיבוא משיח ואם רואים שלא בא א"כ אין חמישים אלף שמחכים שיבוא?....

ד. במנורת ביהמ"ק היה מצות הטבת הנרות יותר חשובה מההדלקה שכשרה בזר ומדוע לא נתקן בחנוכה מצות הטבה שהרי נאמר שחנוכה זכר למנורה שלכן אסורה באורה כך שאל האבני נזר? מובא בעבודת ישכר שטומאה הותרה בצבור ומדוע עשה הקב"ה נס כזה גדול למצוא שמן טהור ושיספיק לשמונה ימים? משום שהיה השתוקקות גדולה של כל כלל ישראל גם הנשים והטף לחנוך מחדש את ביהמ"ק דווקא בשמן טהור ולכן עשה הקב"ה נס בזכות ההשתוקקות של כולם דוקא לשמן טהור שימצאו וידליקו בדוקא שמן טהור לפי"ז רוצה הרי"ם לתרץ שמצוה עצמה קל לכולם לעשות וההכנה יותר קשה וקשור לכ"א לפום מדרגתו וזה הכוונה בענין שלא תקנו שום דבר בענין ההכנה של מצוה שזה ההטבה וכל התקנה היתה רק במצוה שהיא ההדלקה בשביל שיהיה שייכות לכולם שהרי בלא כולם לא היה נהיה הנס, ומענין לענין כתוב "היטבו אשר דברו" כאדם המטיב את הנרות ומה הקשר? אלא שבענין ההטבה מכבים הנרות בשביל שידלק יותר טוב והענין שלפעמים ההתלהבות צריכה להכבות בזמן בשביל שיהיה לזה קיום וזה היתה בקשת בניי במתן תורה, אבל חנוכה יש כן ענין להוציא ההדלקה לחוץ פרסומי ניסא.

ביום חמישי זאת חנוכה לפנה"צ בקו"פ:

ביקשה הרבנית מאד"ש חנוכה געלט לפלוני, הגיב אד"ש את יודעת למי באמת אני רוצה לתת חנוכה געלט קהל עם ועדה לר' יצחק מנחם וינברג תמיד יודע לעשות ולעשות ולא מראה עצמו ולא מבקש כלום הוא לא דרך כאן כל החנוכה לא עמד ע"י הנרות ולא ביקש חנוכה געלט. שאלה הרבנית והוא יהנה מזה שאד"ש יתן לו בפרסומת??? חייך אד"ש ואמר כן כך הוא!!

יום שישי ג' טבת בבקר צלצל כ"ק מרן אד"ש להרי"ם ואמר אתה עייף הלכת לישון אתמול מאוחר מהחתונה מוטלעס שווער, ראיתו בחתונה אתמול הוא היה נראה חמוד!
הרי"ם: אני צרוד מאוד לא עייף - אולי אמרתי יותר מדאי שיעורים.
אד"ש: כתוב תורה מגני ומצלי באמת כתוב מהחטא ביי דיר איז נישט שייך מהחטא אובער מגני ומצלי מלהיות לא בריא בודאי שעוזר "ענקים הם לגרורותיך".

יום שישי הנ"ל טלפון שני מאד"ש שינה קולו בשואלו את אשת הרי"ם עם הרב וינברג בבית ואמר אח"כ להרי"ם שלא היה לו נעים שתראה שמפריע בפעם השנית ביום שישי, דיבר מאדס שטוען שהרי"ם סחב בנו לרופא והכניסו לעול כספי, אמר הרי"ם שלקחו באמת ג"פ אבל היה הכל על חשבוננו שלו (של הרי"ם), אד"ש הגיב אני לא מבין אתה גביר גדול? מדוע באמת שילמת הרי הנך מחתן עכשיו מתי החתונה וכו', אח"כ הוסיף אד"ש ואמר קראתי בספר של פסיכולוג אדם שיש לו בציערותו בעי-ה בראש ומצליח להסתירה ולהתגבר אח"כ כשמתפרץ הדבר שוב בבנו הוא עצמו מגין על הבן כי רואה את עצמו במעשה בנו אזוי ווי אשפיגל שרואה עצמו בבנו.

אד"ש אמר להרי"ם מענין לפני חנוכה היה ל"ע כמעט כל יום פיגועים מהערבים ימ"ש ובכל ימי החנוכה לא היה הריגה אחת ב"ה ניסים גם בזמן הזה.

ביקשו מאד"ש שיעסוק בנושא מסוים ואמר שבחנוכה לא רוצה לעסוק בזה אלא אחרי חנוכה, חשבו שמתכוין העול של ההדלקה לכן בזאת חנוכה הזכירו שוב אם רוצה לעסוק בזה אמר אד"ש ביי מיר האנט איז אויך חנוכה שאינו רוצה עדיין לעסוק בזה. הזכירו בקו"פ בזאת חנוכה למעלה מט"ו אנשים שנולד להם למז"ט בת הגיב אד"ש בחיך יש שמתפללים מדוע קוראים זאת ולא זה אין זה פלא זאת לשון נקבה כ"כ הרבה קדשים ב"ה.

מו' יא"ל מספר שכל פעם שנכנס לקו"פ אצל הלב שמחה זי"ע לשאול דבר מה או להזכיר היה שואלו אם שאל את הסבא או אם הזכיר אצל הסבא.

היה אדם שלא נפקד בזש"ק ושלחוהו הרופאים בזמן מסוים למעינות מרפא בחו"ל וכשהגיע לשם ראה פתק שיהיה סגור המרחצאות עד חדש מאי נשבר האדם ברוחו שראה שמחמיץ הזדמנות להרפא ולהפקד בזש"ק ראוהו בצערו חבורת חסידים של ר' אברהם מסטרטין זי"ע וסחבוהו לרבים וכשבכה לפניו על המצב אמר לו בגמ' כתוב ת"ר מאי חנוכה חנוכה איז אויך מאי והיה בדיוק לפני חנוכה וכך היה שנתברך ונפקד בחנוכה בזש"ק.

כשנכנס כ"ק מרן אד"ש למכונת ביום שני ו' טבת ליסוע לרופא עיינים אמר להרי"ם יש לי עגמת נפש גדולה ואני רוצה למחות ע"כ באזניך לכתוב דבר מפורש בחומש ולהדפיסו הנני מוחה על ביזוי כבוד סבי התרגום יהונתן בפרשה אומר שאע"פ שביקש יעקב מיוסף בנו שים נא ידך תחת ירכי לא שם יוסף ידו שלא רצה משום כבוד אביו ורק אמר אעשה כדברך

לקיים דבריו שביקש אבל לא נגע שם, הפירוש יהונתן עושה במקום פשטעיל שלם ואד"ש חזר כמעט מילה במילה מדבריו (עיי"ש) שבדאי לא רצה יוסף שהרי אסור אפי' לרחוץ עם אביו וכ"ש ליגע במילתו ואע"פ שבמהר"ם מובא להיתר בסיפא כותב לאיסור עכ"ד, אני נכדו של המהר"ם מרוטנברג לא היה ולא יהיה הוא לא מתיר ולא רוצה להתיר ולא מדבר על אביו אלא על שווער וחתן ובכלל לא הבין פירוש זה את דברי החומש כבר שהייתי ילד ידעתי ששים נא ידך לא הכוונה ליגוע ממש במילה אלא מתחת הכסא ואעפ"כ יוסף לא רצה גם זה משום כבוד אביו והיכן כתוב שיעקב רצה שיוסף יגע ממש במילתו כתוב שרצה שיהיה כשבועה בנקיטת חפץ האם בספר תורה כן נוגעים בספר עצמו? רק ע"י מטפחת ויש תשובות שהס"ת על התיבה ונוגעים בתיבה א"כ רא"י מוכחת שאין הכוונה ליגע ח"ו במילתו אלא באיזור הזה בכסא ורא"י טובה היא, איני יודע מי חיבר פירוש יהונתן זה אם תמצא מישהו יותר מקורי תראה להודעני (הרי"ם) מצא פירוש של ראשון החזקוני שאומר כך כדברי פי יהונתן שיוסף לא עשה כדברי אביו יעקב שהרי אסור לרחוץ עמו וכ"ש לשים ידו ומשמע שגם למד שהכוונה היתה לנגיעה ממש)

י.ד.פ. הראה לרבי את החזקוני אד"ש לא נרגע ואמר שחושב שהחזקוני אע"פ שהיה קדמון מביא מדרשים לא ידועים שאין להם מקור אחר רק אצלו ולא ביקר את זה כ"כ ויכול להיות שהכניס גם ממדרשים חיצוניים ולא נראה לו שזה אמת ולא יכול למחול ולומר שזה הפי' שעלתה על דעת יעקב אבינו ורצה שיוסף יאחוז במילתו.

י.פ. נכנס לקו"פ לשאול עם להמשיך בשיעורים על מחשב או להעדיף ללמוד עם בחורים ולקבל כסף? ענהו אד"ש כתוב "בזעת אפך תאכל לחם" אין זה ברכה אלא קפידה על חטא ולכן בודאי אחד שיכול ללמוד ולקבל שכר בטלה ולהתקיים עדיף לאכול מעץ החיים והדעת מללכת לעבוד בהצלחה

אד"ש סיפר להרי"ם: שהיה לאביו קפידה לא לקחת סנדק מאדם שאינו מגדל זקן ופעם התעקש פלוני שרוצה הא"א לסנדק אע"פ שלא מגדל זקן ולא רוצה לגדל ואמר אם הרבי לא יהיה סנדק לא אמול בני וביום השמיני שראה הא"א שעומד בדבריו ולא חושב למול עבר על גדרו ובא לסנדקאות וכשקם אמר אתה חושב שהנך מוצלח שנצחת וגרמת שאעבור על גדרי כולנו הפסדנו מזה עוד נסבול ממנו ואח"כ בפרוץ המלחמה הנוראה בת"ש היה ילד זה מהקפאעס היותר גרועים והצעיר הרבה ליהודים.

ר"ה מראדושיץ אמר פעם לא' שאין לו ילדים שאין זה פלא ע"כ ששמו נקרא ע"ש אשה ואיך יכול גבר להוליד כאשה והסביר שיש בזה קפידה לא לקרוא ע"ש אשה או להיפך.

בחור מבוגר נכנס לשאול אם ליסוע לעמוקה לבקש להיות חתן ענה אד"ש בבדיחותא כתוב ברבי יהונתן בן עוזיאל כל עוף הפורח מעל ראשו נשרף לפעמים בבחורים מבוגרים הבעיה זה ההורים שנעמדים על קטנות צריך לשלוח את אביך לעמוקה שישרף הפייגלעך מהראש ותהיה עי"ז חתן.

ביום שני ו' טבת השתתף סבא טאלנא שליט"א בחתונת פלומניק של אד"ש עם אחותו של י. כהן אד"ש ניגש איליו ואמר נו אז דגבאי שווסתער האט חתונה שלפעט אהר דער רבי אוויד אח"כ הזכיר סבא שנולד למז"ט לנכדו שלמה בן , אד"ש אמר לשון חכמים מרפא ואמרו נולד בן זכר במשפחה נתרפאה כל המשפחה רפואות וישועות.

מדברי הרי"ם שליט"א בליל ש"ק ויחי - חזק התשנ"ד

א. גמ' מפורשת זבחים מעשה שאמרו לר' פרידא שעומד בחוץ בנש"ק אמר מאי נ"מ אם הוא בר אורין יכנס בין אם הוא בנש"ק או לא אבל אם הוא לא בר אורין ורק בר אהבהן אישה תכלה!

ב. כ"ק מרן אד"ש אמר לו בנסיעה כתוב הרי שזאת התורה לא תהיה מחולפת ולא תהא תורה אחרת, אמת? ואם כתוב זה כך ואין זה רק תורה בכתב הכל משנה, הלכה, נו מדוע כתוב כאן בשלט "מחלף ההלכה" ההלכה הרי לא תתחלף, אחרי דקה הוסיף אין זה בדיחה יהודי מאמין אינו מסוגל להוציא מפיו מילה כזאת אפי' שלא כיון לזה לא בדיבור ולא בכתובה מחלף ההלכה הרי ההלכה לא תתחלף.

ג. היה נראה להר"ם שהפרופסור מתנשא קצת:

הר"ם: הרופא יודע שיש עשרת אלפים איש מלבד הנשים והטף שכל תאוות נפשם וחלומם שרבי זה ישא עיניו איליהם לו פעם אחת ואתה זוכה לטפל בעינים אלו האם הרופא יודע להעריך זאת?

הרופא: אני יאמר לך דבר אחד שאני בעיקר מתפעל אתם החסידים מעריכים את הרבי בגודל ידיעותיו בהלכה היהודית בגודל מדרגותיו בקדושה שאין לי בהם מושג - אני מתפעל ומלא הערצה והערכה מדבר אחר לגמרי שמעתי ממך שמדי יום ביומו יושב הרבי ומקבל קהל כמה שעות, לוקח מזמנו לשמוע כ"א וצרותיו כ"א ודאגתו האם כסף מקבל ע"ז האם חייב הוא למישהו מהם מדוע שיקח מזמנו כ"כ לאחרים כזה תשומת לב לזולת מזה אני מתפעל!

אד"ש: קם מכסאו ואמר: ילד קטן אינו יודע מהנעשה בעולם וחושב שכל הנעשה זה מסביב לעריסתו ותו לא אח"כ שקצת גודל יודע שיש גם משהו אחר מחוץ לעריסתו - החדר, וכך כשגודל יותר יודע שיש בעולם גם כל ביתו עוד חדרים אח"כ השכונה העיר והארץ וכשגודל יותר יודע שיש עוד ארצות, יבשת, אוסטרליה וכו' וכשמבין יותר יודע שכל כדור הארץ הינו פסיק אחד מכל היקום של הבורא כן גם לגבי אנשים, כתוב "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" כל היצירה והאנשים הכל ידי מעשה הקב"ה א"כ אין זה גדולה ודבר במעלה לשרת את הצבור שהרי האדם היודע ומבין שהם יצורי הבורא מבין לבד שזה תפקידו ומחובתו לשרת ולתת ליצורים אלו המגיע להם...

ד. בזמן אבי זי"ע האמרי אמת כשהיה כבר חולה תפסו אדם מכובד במעשה גניבה כפשוטו היה אז ויכוח מענין בין שני אחי האדמו"רים הרבי הבית ישראל והרבי הלב שמחה איך צריך להתנהג עם אדם זה וכ"א הסביר שכן היה נוהג אבינו, הבית ישראל ממש בער לא יכל לסבול בעל עבירה אמר שצריך לקרוא לו לצעוק עליו לזרוק אותו וכו', הלב שמחה אמר שצריך לנסות קודם להבין את השני מה היה מדוע גנב וכו' הבית ישראל לא רצה בשום פנים לשמוע על כך איך ויל נישט אריין גיין ביי אהם אין שוך פון אגנב ובאמת זרקו וכו' ואח"כ ריחם עליו והחזירו זה היה מענין איך כל אחד ודרכו הוא ובאמת שניהם אמת אלו ואלו דברי אלוקים חיים וכ"א כיון לדרכו של אבינו, אני הרבה פעמים חושב יש לפעמים כאלו מיקרים איך צריך לנהוג עם כהב"י זי"ע או כהל"ש זי"ע או ללכת בדרך שלי בדרך אחרת שלישית ... (סתם ולא פירש)

כן אמר: היתי חסיד של שניהם אבל יותר היתי מקורב אצל הב"י אהבתי יותר דרכו הבנתי דבריו ברמז והוא הבין אותי הוא היה חריף פפר יש אנשים שאוהבים זאת וכן אני, אצלו היה הכל חריף משא"כ אצל הל"ש היה הכל מתוק....

ה. בנסיעה אחרי שדחה את פירוש יהונתן על התרגום יהונתן:

אד"ש: צריכים לדעת איך ללמוד כ"ד, חושבני שגם מצאתי את האבי עזר בפירוש לא נכון על האבן עזרא בפרשת ויגש כתוב "ותלה ארץ מצרים" ומפרש האבן עזרא ותלה על משקל

ותתע וכו', ומסביר הפירוש שכוונתו על ענין דקדוק ושורש המילה, וכמדומני שאין זה נכון אלא שכוונתו להסביר הענין כמו ותתע שכתוב שטעתה והלכה לדרוש בע"ז גם כאן ותלה לשון טעות שעשו שטיות ולא דבר הנכון בשביל הרעב וכן מצאתי באבן עזרא מפורש על פסוק אחר בתנ"ך "כמתלה לה יורה זיקים" זכורני שלמדתי הרבה אבן עזרא צריך לדעת להסבירו יש אבן עזרא על פסוק שאני הסברתי אותו טוב בקהלת ז' "כי העושק יהולל חכם" אם לוקחים לחכם כספו הוא נשאר חכם אע"פ שנלקח ממנו כספו "ויאבד את לב מתנה" משא"כ הפוך שנותנים לחכם מתנה שוחד יעור עיני חכמים אז מאבד מחוכמתו בלבד, זכורני שאבי ז"ל אמר לי שאומרים שבקושי יכל האבן עזרא לשאת ראשו מרוב יראת שמים ושאלתיו למה דווקא עליו אומר אבא כך? וענה בחיך אתה רואה לבד הפירושים של ראש כזה, להחזיק? אחרי שנים הבנתי - בדורו להסביר כל דבר ולהלחם בהשכלה ולהשאר ביראת שמים זה עבודה גדולה.

הרי"ם: יש אבן עזרא מוקשה על הפסוק "כאשר שש ה"א להטיב עימד כן ישיש להרע לך" בקללות ואומר ע"ז האבן עזרא כאשר שמענו כן ראינו ואין לזה הסבר ושמעתי שהאבן עזרא לא בא להסביר הפסוק אלא להתאונן שאת ה"כאשר" שטוב לנו רק שמענו שפעם היה טוב, אבל ל"ע את הרעה "כן ישיש" זה אנחנו רואים ורואים, אד"ש נהנה מאוד.

הרי"ם: הוסיף ואמר: ששמע זאת מאחותו של הפרופסור י. ליבוביץ ששמה נחמה ליבוביץ. **אד"ש:** אתה הולך לומר לי מי זאת נחמה? אמי ע"ה רצתה לדעת כאן באר"י הלשון קודש עם כל הדיקדוק בפרוטרוט והביאו אותה ולימדה את אמי בבית אבי הרבה פעמים ולכן אני מכירה, אמי ידעה אח"כ באמת מדויק עברית ודיברה ממש כאחת מארץ ישראל שנים.

ו. סבא טאלנא בשם צדיקים "וירא מנוחה כי טוב = אע"פ שאדם יודע שמנוחה מכל הצרות והיסורים בגשמיות וכן ברוחניות זה טוב, "ויט שכמו לסבול" מבכרים הצדיקים הדרך הקשה מלאה המכשול היסורים והנסיונות שמזה יש לבורא נחת רוח יותר גדולה ועוברים הכל בגשמיות וברוחניות למען שמו יתברך, ונאה הדבר למי שאמרו!

יום שלישי י"ד טבת לפנה"צ בקו"פ:

ימ"ט היה כאן חשוב מאוד א"י איז צברוכיען אינני מבין כ"כ הרבה דברים חשובים יש לסדר זמן קשה, יש קרבנות, יש"ע, יום תפילה וכדומה וזה צריך להיות כאב ראשי אז אהר איז ציברוכיען רוצים אסיפה לאידשקייט רשעים האם אני מוד' אני לא יודע מתי ואיך צריך לחזק האידשקייט, הסכמתי למה לא אבל איפוא הם ושכלם!

יום רביעי ט' טבת נכנס אד"ש לאסיפת האידשקייט לכמה דקות אד"ש ציוה שיבואו גם כל המשגיחים דגור ולא רק אידשקייט:

אמר יש גמ' שבת על יראת שמים שזה קב חומטין, הגמ' אומרת שאומר לו מוטב שלא העלת ומדוע לכה"פ יש לו התבואה וכן בתורה מדוע מוטב שלא העלת? אלא בא ללמדנו שיותר טוב אם לא ביראת שמים ובקדושה וטהרה בלא תורה כלל עד כדי כך שזה גורם שיהיה מתולע ומקלקל התבואה כן צריכים אתם המשגיחים לראות לחזק הדבר להשגיח בחורים קטנים תולעים קטנים גודלים צריך יותר שמירה גם התולעים גדולים יותר ויש המקלקלים אחרים, מגייש לא צריך חיזוק עצם הדבר בשיעוריו יש לו חיזוק, משגיחים צריכים חיזוק הרי עבודתו שלא יהיה כלום שהכל יהיה על מי מנוחת צריכים להתחזק בעבודתכם וה"י יעזור. כשקם לצאת נתן שקדים ואמר שצריך לבדוק מתולעים כפשוטו כן אמר שאביו אמר שורש החסידות טבילת עזרא שהכוונה כל הסובב התקנה גדלים וסייגים.

הרי"ם נקרא לקו"פ ג"פ בא' מהפעמים באמצע דבריו כתב על פתק "עת צרה היא ליעקב וממנה יושע" ועשה כמה קוים מתחת יושע אח"כ קרע לגזרים וציוה להרי"ם לשים בפח!

סיפר אד"ש להר"ם שפעם קרא לו אחיו הרבי הב"י וציווהו לעשות שותפות עם פלוני ואמר בחזקה רק בלימוד לא ח"ו חסידות ולא יר"ש כעבור כמה ימים פגשו אחיו הרבי הל"ש ומעצמו כיון לאותו רעיון ואמר בניחותא כדרכו היה לי סברא שתעשה שותפות בלימוד עם פלוני, רק בתורה בנגלה לא בחסידות ויראת שמים, ונהנה אד"ש שכינו לאותו דבר וכעבור זמן הבין כוונתם שבחור זה היה בירידה קשה ברוחניות וידעו שע"י התורה עמו יתחזק אבל מצד שני לא רצו שיקלקלו לכן ציוו שלא ידבר עמו רק ילמד עמו!

כשחזר אד"ש מחו"ל פעם אחד ונכנס לרבי הבית ישראל שלום נעמן אמר לו הבית ישראל בחיך וחיבוק אוהו דרבי איז דא! (א"מ במהורי"א)

ב. קורניק מספר שציווהו הבית ישראל פעם להכניס הספרים שהשתמש לפני בוא הקהל ואח"כ אמר לו שלא התכוין כל הספרים רק הפירוש על אבן עזרא אבי העזר שיש שמפקקים בזה ולא רצה שיראו שהוא זי"ע כן מסתכל בזה ולומד בזה.

כ"ק אד"ש סיפר להר"ם שאביו הא"א למד עמו פעם הגמ' שר"ג הנשיא הכריח את ר' צדוק לבוא במקלו ותרמילו ביוה"כ שחל בחשבוננו שסבר שטעה ושאל הא"א הרי זה איסור קל דרבנן ומדוע לא הכריחו לשבת ולאכול עמו ולעבור על איסור תורה ביוה"כ שחל בחשבוננו? אלא לימוד גדול ומוסר השכל מכאן אדם שיש לו היכולת וכדומה נשיא כר"ג ואוחז שהשני טעה בכל אופן לא מצוהו עד הקצה האחרון שיודע אולי ימרוד אולי לא יעמוד בנסיון של ההכנעה לכן בכוונה ציווהו רק בדרבנן ולא איסור תורה דרסטי נגד שיטתו, הא"א שאלני אתה מבין ועניתי כן, לא הסתפק בזה ושאל שוב האם הבנת זה צריך לדעת טוב! והוסיף אד"ש אני היום מבין טוב דבריו.

הר"ם מוסיף בזה שני דברים

א. בספה"ק נועם אלימלך נאמר בפרשת ויחי מדוע נאמר "שיכל את ידיו כי מנשה הבכור" מהו ה"כ"י הרי היה צריך להיות הפוך? אלא יעקב אבינו יכל במקום לשכל ידיו לבקש ממנשה שיעמוד בשמאל ואפרים בימין, רק לא רצה עד כדי כך לביישו שהרי הוא באמת הבכור וזה הכוונה שיכל ידיו ולא הזיזו ממקומו כי מנשה הבכור ולא רצה לביישו כ"כ ודפח"ח

ב. נאמר בתוס' על הלויים שעזרא גזר עליהם לא לקבל מעשרות שלא רצו לעלות והרי נאמר בפסוק מפורש שכן קיבלו! אלא שעזרא לא רצה ברגע אחד לגזור ולעשות מעשה דרסטי אלא הלך שלבים שלבים קודם שיקבלו אח"ז הוריד והוריד וק"ל

אפיקורס שאל איך יתכן שמאמינים אנחנו בבנין ביהמ"ק השלישי הרי נאמר בפסוק בפירוש על בית שני גדול יהיה כבוד בית האחרון נהראשון, א"כ השני הוא בודאי האחרון ולא יהיה עוד? ענהו גדול אחד בתורה הרי נאמר בפרשת שמות על שתי אותות מהמטה וכתוב ואם לא יאמנו לך לקול האות האחרון שיתן עוד אות של הדם א"כ חזינן שנקרא בלשון התורה אחרון אפי' שיש אח"כ עוד והטעים בזה שנאמר והיה הדם לכם לאות על הבתים שמכת דם יהיה אות לאמיתות הבתים בתי מקדשות שבודאי יבנה ה"י בית המקדש השלישי בב"א אע"פ שנאמר בשני אחרון כנאמר במכות. ודפח"ח!

כ"ק אד"ש הראה להר"ם מכתב של אביו הא"א - שהיה כאן באר"י ושאל שאלה תורנית את החכמים הספרדיים וענו לו כדרך הספרדים וכמובן שעל תירוץ זה לא היה כדאי הטלטול מביתי לכאן, ואמר לי גיסי רי"מ ברמ"ב שצריך לדייק כל מילה במכתב כמה גדול אהבת תורה של אביך, אדם לא צעיר והטלטול מגור לירושלים לא היה דבר פעוט ואמר שרק זה שהתירוץ לא טוב לא כדאי הטלטול אבל אם היה תירוץ טוב היה כדאי כל הטלטול מגור לאר"י בשביל לשמוע תירוץ הגון ליישב סתירה בדברי רש"י.

בנימין אלתר כותב בזכרונותיו שנכנס לסבו הא"א זי"ע לומר שקשה לו ללמוד עם תוס' וענהו הא"א יש אנשים שכל מגמתם ונשמתם יורדת לעולם הזה בשביל התורה כהסבא החידושי הרי"ם, ויש שכל נשמתם ירדה לעולם הזה בשביל האהבה ויראה וחסידות לאו דוקא תורה כהסבא השפ"א, אבי השפ"א היה גם חכם וחטף גם תורה! אפי' שבא לעולם בעיקר לעבודת הש"י, והוסיף אד"ש להרי"ם אבי לא רצה לעשות לו פאניקען בגיל צעיר ולכן ענה לו כך אבל אני אומר לך תוס' זה לימוד מיוחד זה פסידא דלא הדר אם לא מלמדים ללמוד תוס' צריך לדעת איך לאט לאט ללמוד ולדעת גם תוס', אבי האמרי אמת אמר על החידושי הרי"ם אחר איז גיוען אַ תוס' יוד!

הרי"ם שמע מי. לנדא שהיה בפורים אצל הבית ישראל ושאלו אם היה כבר אצל רבו הרב מטשבעין ז"ל וענה שאתמול שאלו הבית ישראל ומה עשה? וענה שלמד ושיתפו בלימודו אמר הב"י דער טשבענער רב איז אַ תוס' יוד! אד"ש הסביר להרי"ם תוס' יוד הכוונה שכל חיותו הוא מפלפול התורה.

בחור נכנס לקו"פ שחטא ושמע שיש תיקון ללמוד רצוף 5 שעות ואין לו מתי בגלל סדרי הישיבה רק בלילה ושואל אם ללמוד בלילה? אמר אד"ש יודע אני שהלילה זה לא זמן טוב בפרט לבחור צעיר בישיבה, תלמד היטב בסדרי הישיבה בלבד ואם באמת תלמד ותשוב יעלה כ-5 שעות ברציפות לתקון אותו דבר בדיוק.

כ"ק אדמו"ר מטאלנא שליט"א כתב מכתב ארוך לכ"ק אד"ש בענין המצב שיעקב הכין עצמו לדורון - וזה כבר ראינו בממשלת השמאל שעושה מחוות, לתפילה- שעתידין להתכנס בכותל המערבי ומדוע אין שום תכונה בענין למלחמה, שיבקשו ללמוד איך לשאת נשק לכה"פ מאלו שכבר עשו צבא וכי' ועוד כאלו רעיונות על דרך זה.

י.כ. המשב"ק הכניס המכתב אד"ש דפדף בדפים נתן חיוד גדול ואמר אני צריך לקרוא זאת בישוב הדעת ואח"כ אענה בעזרת ה"י תשובה.

ביום חמישי ט"ז טבת נקרא הרי"ם לקו"פ לפנה"צ ואד"ש אמר לו בחיוד קבלתי מכתב מהסבא יש לו רעיונות, אנשים שגמרו צבא אני לא מכיר הרבה אולי מנדל ציינסקי, אולי בטאלנא יותר

הרי"ם: הסבא תמים.

אד"ש: הסבא רחוק מלהיות תמים הוא יודע מה שרוצה יש במכתב קטעים טובים לא שטיות.

הרי"ם: אני נסיתי להניאו מזה ושכנעתי ולא הצלחתי אין לי הסבר אחר אלא שמחפש בזיונות.

אד"ש: צחק מאוד ועשה עם היד שלא צריך להניאו - ואמר המכתב ישרת אותי ואני הרוחתי ממנו - אני קיצוני ביותר במועצת על המצב, אני יאמר ביום ראשון הבעל"ט במועצג"ת שגדול אחד מפורסם שלח לי מכתב ואומר התוכן לא בשמו מפני כבודו ויעזור לי שאם יש גדול שהגיע מחומרת המצב עד כדי כך יוכלו לכה"פ להבין את דרכי. תאמר לסבך בשמי שאני יחיד במועצג"ת וביום ראשון ידונו בזה.

יום חמישי לפנה"צ ט"ז טבת אמר כ"ק אד"ש להרי"ם בזמן מלחמת המפרץ כולם הרגישו שרצונם להתפלל, עכשיו אינו כן במקום שיהיה המטרה רק ליום תפילה לעזוק ולהתחנן על המצב הקשה כ"א לוקח ע"ז טרמפ לצרכו ולנגיעתו וזה מפריע לי ולכן אני קצת מסתייג מהפתק שחתמו להתפלל שם, כ"א מבין שאם צריך לקחת חפץ ממקום גבוה לא יעלו ח"ו על ספר תורה בשביל להגיע מרגיש אני שלקחו את הכותל המערבי ואת התפילה לעשות בה קרדום לנגח כ"א מגמתו זה מב"ב רק עם יהיה חרם על שונאו החדש עובדי-ה וזה מירושלים רק ששמע שאני לא מסכים פתאום כן מסכים וכן כולם.

זכורני מעשה ששמעתי לפני 44 שנה לכל פרטיו היה רב בהורנדנע ר' בנימנקע שמו אַ פייצעטישה ליטוואק אַ פארביעסנא ועקשן - לטובה, כוונתי לטובה היה אדם גדול ירא שמים ובפלכו נהיה רב רב צעיר חבר של בנו ר' יהושע לייב שהיה אח"כ רב מבריסק, אותו רב צעיר הסתבך עם השוחט והיה ביניהם שנאה, פעם אחת טעה הרב בדברי רמ"א מפורשים והשוחט שלח מכתב לר' בנימין היתכן להחזיק כזה רב הטועה בדבר משנה נגד הלכה מפורשת של הרמ"א וצריך להעבירו מהרבנות! הרב שידע על כך נסע מהר לעיר הורנדנע לחלות פני הרב פעם היה זה ענין של נפשות טפלי תלויין בו פרנסה, בבואו לעיר פגש בחבירו בן הרב ר' יהושע לייב תינה לפניו צרתו אמר לו רי"ל לא נראה לי שתצליח אבי מדקדק בדבר ואם טעית בדבר רמ"א הוא יעבירך מהרבנות התחיל אותו רב צעיר בוכה על מר גורלו וכו' נגע הדבר לליבו של רי"ל ואמר לו הנה אמציע לך ארבעה קושיות נהדרות מגמרות מפורשות נגד פסקו של הרמ"א תכנס לאבי ואל תאמר לו על המכתב רק שלמדת את הרמ"א ולפניך 4 קושיות חזקות ואינך יודע איך לנהוג אם יבוא הלכה למעשה בדבר, וכך כשיבוא המכתב לא יכעס אבי שיבין שלא היתה טעות בדברי הרמ"א אלא בדבר שאלותיך וכך היה, אח"כ קרא ר' בנימנקע לבנו ר' יהושע לייב וגער בו והוכיחו ראה בני אתה וידידך גדלתם ביחד הוא ב"ה רב גדול והנה מוציא מתחת ידו ארבע קושיות נהדרות על הרמ"א ואתה מה לך עצל?! שתק רי"ל ולא ענה שום דבר שהכל ממנו. ע"כ הסיפור.

הוסיף אד"ש: הסיפור אמיתי שמעתי איש מפי איש, אבל אינני אוזן מהסיפור, באמת דבר גדול טפלי תלויין בו אבל לעשות תורת ה' פלסטר? תורת ה' אמיתית ובשביל פרנסה לעשותה פלסטר, אינני סבור שמעשה זה היה נכון לעשותו, להקשות סתם קושיות שידע שההלכה אחרת סמיות עינים בשביל להציל יהודי על חשבון התורה איננו נכון! כלפי מה הדבר אמור כהנ"ל בתפילה בכותל שאין זה נכון לקחת דבר גדול כזה ולעשות פוליטקע!

האמרי אמת זי"ע הלך פעם לטייל עם בנו הקטן הוא ניהו כ"ק מרן אד"ש ושאלו מה הפירוש לעסוק בדברי תורה הוא מותיב והוא מפרק ראית פעם את פלוני בעיירה גור מה עסקו וענה יש לו גיולעב - חנות, ראית פעם מה עושה שהשוטר קורא לו רץ מהר אח"כ בחזרה שחבל לו להפסיד כל דקה מהחנות, כך בני התוה"ק לעסוק בדברי תורה שנדע שהתורה זה הגיולעב שלנו וחבל להפסיד רגע אחד מהעסק הזה של התורה הקדושה.

דברי הרי"ם שליט"א בליל ש"ק שמות אחרי הטיש:

א. הרי"ם סידר לבקשת המשפחה רשימת האדמו"רים להזמנות עם סיוגים שונים אד"ש עבר על החומר הוסיף אחרי מספר 002 בכתב ידו הקדושה 102 הרב יצחק מנחם וינברג וכו'. כן הוסיף ע"י רבה של צאנז גם את אביו האדמו"ר ר' יקותיאל יודא וע"י דרעי הוסיף הרב הגאון והצדיק ומחק שיהיה ניכר שכתב ומחק כן ע"י אשלג כתב שאין ידוע מי מהעשר ספירות שהשאיר אחריו ברכה בעל הסולם כוונתו. ועוד דברים כאלו.

ב. הרי"ם היה נוכח אצל אד"ש כשצלצל חנינא שיף להציע דבר מסוים ואד"ש התייעץ עם הרי"ם ואמר לח"ש בטלפון ר' יצחק מנחם זאגט שלא כדאי, וחנינא לא ידע מי הוא זה אמר אד"ש אתה מכירו מותר לך לשמוע בקולו הוא בנש"ק נכד האדמו"ר מטאלנא.

ג. הרבנית אמרה להרי"ם ברצוני לומר לך והרבי ישמע, נכנס לי גרגיר אבק בעין הלכתי לרופא והוציא לי ברגע נתן לי תרופה אנטבייטיקה. אם היה קורא כזה דבר אצל הרבי איזה בלגן שהיתם עושים רופאים ביה"ח וכו' וכו' מה הרעש הנה הסתדרתי יפה.

הרי"ם: מקובל אצל חסידים שכל דבר מקבלים הם רק דרך הצדיק והוא המשפיע כל דבר יש חלק מהחסידים שצריכים להגיע לרופאים אם יהיה לנו רבי בריא לגמרי איך יקבלו סיוע

חלק זה של החסידים ומצד שני צריכים אנו לרבי בריא לכן הרבי נוסע פעם בחודש לעין יושב שם קצת בדיקה וכו' לא כלום אבל עושה עסק כדי להיטיב עם כל חסידיו, כן אמרו בשם הרבי מפרמשלן שאמר שהוא שואל ברופאים לא בגלל שצריך אלא שיועיל לחסידים. הרבנית נהנתה מאוד מהתשובה הניצחת ואמרה לרבי יש לך מליץ טוב מה אתה אומר על דבריו הנפלאים.

אד"ש: ר' יצחק מנחם האט אלע מאל מיר גרויס מאכין ביז דער הימעל!

ד. ילד הסתבך בפלילים ועשו נגדו תביעה בבית משפט, אדהכי נכנס לישיבה והתעלה מעלות רבות בתורה, והגיע הזמן שצריך לעמוד במשפט ושלחו את הרי"ם לשאול פי כ"ק אד"ש מה לעשות בבחור מצד אחד יותר טוב שלא יבוא למשפט שכבר שכח הכל ומתנהג כדבעי ולמה לשוברו להזכירו עוונות ראשונים, אבל מצד שני אולי יהיה לו הבושה תזכורת טובה לשמור עצמו יותר?

אד"ש שמע השאלה בכובד ראש ואמר דער בעל דבר איז חומד אַ גוטע קאפ! לא שהטפשים לא חוטאים אלא שעיקר מחלמתו להפיל ראשים טובים, דאס איז זאין סמעטנא אהיים צו בערשין איז שווער, אמת עכשיו ב"ה עשה תשובה ומתנהג טוב אבל היצה"ר מחכה עוד שנה עוד שנה הוא יבוא שוב, אין אפטרופוס לעריות, אני לוקח ע"ע הסיכון וסבור שזה טוב לעמוד למשפט ידע הבחור שלא דבר פשוט עשה והנה הוא עומד לפני שופט זה יזיז לו וזה טוב, אפי' שיהיה אזיל סומקא ואתי חיורא לפעמים כדאי הבושה לחזקו לא לשמוע לעצת היצר שוב.

כשפנה הרי"ם ללכת קרא לו אד"ש שוב ושאל אתה תעביר כל דברי כך? וענה שכן. אמר לו אד"ש זה תשובה כבר לעכשיו שיקלוט המשגיח טוב את התשובה אחרי חצי יום או יום תאמר לו שאמרתי שישקיע כסף אפי' עד חמש אלף שקל שהתובע לא יגיע למשפט וכן שהשופט לא יחזור שוב על פרטי המעשה, אינני סבור שזה טוב להזכר בדיוק בעבירה ואיך נעשתה ובנדון שגרם לכך זה יפריע, אבל עצם הדבר שיצטרך ליסוע לעמוד לפני שופט זה כניעה טובה וחיזוק לעצמו להתגבר בעתיד על היצר.

ה. יש כתבים מהאמרי אמת זי"ע שכתוב שם בשם זקינו החידושי הרי"ם על האבן עזרא שפלא איך שיכל לאחוז ראשו מרוב יראת שמים שהיה בו ומסביר הא"א מדוע דוקא דבר זה של האבן עזרא שהקודמים לפניו היה להם חיזוק מבנין ביהמ"ק והיותר רחוקים היה להם חיזוק מהגאולה שמתקרבת והוא היה באמצע ונצטרך להרבה יראת שמים כדי לקבל החיזוק.

ו. סיפר להרי"ם יהודי ישיש ד. שפיגל שהיה נוכח כשהתאכסן הא"א זי"ע שבוע בקרקא לרגל נישואי נכדו נח יוסקוביץ ובא ביקור לאדמו"ר ר"מ מביאן ושאל שאלות פשוטות כמו אם הספר מאיר עיני הגולה אמת? ושאלוהו אח"כ מדוע לא דיבר לענין יותר? וענה ר"מ מביאן זי"ע הכנתי עצמי הרבה מאוד לפגישה הזאת עם הגערר רבי ומה אעשה שברגע שנכנס לחדר נפל עלי פחד גדול ושכחתי הכל ולהציל כבודי חיפשתי מה לומר וזה מה שיצא. כן דברו שם מהגמ' ירושלמי שכתוב שכדי להשתמש בשמות של שמו יתברך צריך להיות שלא להזקק לבריות הפליט הא"א מפיו "ויבטחו בך יודעי שמך" ואחרי שהלך חזר הר"מ מביאן את כל מה שהיה ואמר הבנתם מה אמר כאן הרבי מגור ווארט נפלא? יודעי שמך אלו שיודעים לדרוש בשם ורוצים להשתמש בו צריכים להיות ויבטחו בך שאין להם צורך לבריות רק יש להם הכל מאתו יתברך אחרת אסור להם להתעסק בזה.

ועפ"ז אומר הרי"ם: הסבר בחומש שאמרו דתן ואבירם הלהרגני אתה אומר וע"מ סמכו הרי לא הרג משה בכח אלא בשם המפורש ומה היו כ"כ בטוחים שמשה לא יהרגם? אלא שידעו שעכשיו משה צריך להם שלא יאמרו לה"ר עליו לפרעה שהרג את המצרי ולכן אמרו

לו אתה לא יכול להרגנו בשם המפורש שהרי אתה נצרך לבריות לנו ולכן אינך יכול להרגנו בשם המפורש כדברי הירושלמי הנ"ל.

ז. פלוני נכנס לבקש ברכה וענהו אד"ש מדארף בעטין אזר אומץ ואמר שצדיקים אומרים שהיהודי הפשוט צריך להזכיר עצמו אצל הצדיק והצדיק מתפלל בעדו, ענהו אד"ש נו צריך לחפש א"כ את הצדיק, אני גם מחפשו אולי תאמר לי איפוא הצדיק ויתפלל בעדינו...

ח. בונס לויין הכניס לאד"ש דבר פלוני והרבי הראה הדבר להרי"ם והוסיף נו אולי צריך לשלם?

הרי"ם: בונס צריך ברכה מאד"ש ושווה לו יותר מכסף.

אד"ש: אולי הוא צריך כסף לסימנר אולי הוא רוצה שאדבר עם שמעון פרס.

הרי"ם: פעם היה ההשפעה דרך שמעון פרס עכשיו הרבי רק צריך ללחוץ על הכפתור בתפילתו והשפע יגיע לסמינר.

אד"ש: די מייענסט אזוי!

ט. פלוני נכנס לומר שהשקיע הרבה כסף בבגדי חורף ועכשיו אף אחד לא קונה אין חורף אמר אד"ש עוד ירד וירד בעזרת ה"י הרבה גשם ויהיה לך הרבה קונים.

י. הרב מקוממיות נכנס להזכיר על גשם ואמר אין לי מושג בזה.

יא. סבא טאלנא היה בקו"פ ביום חמישי בלילה וביקש להכנס בפרטיות ואין ידוע הרבה על הנאמר רק סבא עצמו אומר שגם דובר על המכתב ואד"ש אמר לו שאינו רואה בגור הרבה אנשים המתאימים לכך אולי סבא יודע יותר, ויאמר הכל במועצג"ת וכאשר יפסקו - יהיה, אד"ש נתן לו יד וכך הלך עמו עד הדלת ואז אמר לסבא איך בעיט דטלנא רבי זאל זאין געזונט, דרבי דארף טעוהן בעיקר אויך וייגען תפילה בעטין דער תרגום זאגקט בחרבי ובקשתי - בצלותי ובבעותי! ע"כ

הרבי מרמאניץ היה כאן באר"י ופגשו הבית ישראל זי"ע כשהלך לטייל פאר טאג והיה בדיוק עלות השחר נתן לו יד ואמר הב"י מפציע עכשיו אילת השחר כך הוא גאולתן של ישראל קימעה קימעה וכן כשהיה בקו"פ לא דיבר דברים מיוחדים וכשיצא אמר הרימנצער הכנתי עצמי לדבר דברים גדולים ומרוב פחד לא יכולתי לומר כלום.

הרב החסיד ר' נטע סלר נכנס לקו"פ לאד"ש לומר שבנו י"מ עושה קידוש בחיפה ואינו חושב ליסוע שאין לו כח ענהו אד"ש אם היה גר בבני ברק לא היתי ממליץ שתסע וחבל על הכת, אבל לחיפה כדאי המאמץ, חיפה צריכה לראות יהודי טוב כמוך.

אד"ש אמר לח.מ.ק. שעושים יום תפילה דבר טוב להתפלל צריכים ישועה גם אני חושב להיות בכותל המערבי - אחה"צ אינני רוצה להיות יש שם הפגנה של הימין...

סיפר א.מ. במהורי"א שסבו הרבי הלב שמחה הכין עצמו בתשמ"ה להסתלק מהעולם ובבית חולים לפני הניתוח נפרד ממש מכל המשפחה מאביו מוהרי"א ומנכדיו, לנכדו מו' נ.מ. אמר שיראה לא לפנק את הילדים, אחרי הניתוח היה תקופה של יותר משבוע שלא דיבר הרבי הל"ש זי"ע אם אף אחד אפי' לא עם בנו מוהרי"א, רק עם אחיו הראש ישיבה דאז דיבר והיה פעם שהסתגר עמו כחצי שעה, אחרי תקופה זו חזר לדבר עם כולם ובפרט עם בנו מוהרי"א עד פטירתו, וכשדבר עמו בפעם הראשונה אמר לו הל"ש אבי הא"א זי"ע היה קורא תמיד לבנו הקטן אחי הראש ישיבה דער יונגע רבי! והבין מוהרי"א למה הכוונה.

אברך נכנס לקו"פ ובקשה בפיו לעזוב את הכולל ולצאת לעבוד ענהו אד"ש תבא עוד שנה, כעבור שנה בדיוק נכנס שוב לאד"ש עם קויטל, ישר שנכנס שאלו אד"ש עברה כבר שנה? קרא הקויטל הישיר עליו מבט נוקב ואמר בלי תורה זה לא הולך! מה אתה מבטיח לי? האברך ענה בתמימות חשבתני שהרבי יבטיח לי! ענה אד"ש: אם אתה מבטיח לי אני אבטיח אני רוצה לכה"פ כל יום שעה וחצי שיעור ללמוד גם בליל שבת קודש - אתה מסכים? האברך הבטיח, אמר לו אד"ש: א"כ גם אני מבטיחך תעבוד, תשמור על העינים ותצליח.

ביום רביעי כ"ב טבת ישב הרי"ם הרבה זמן בקו"פ על הזמנות לחתונה באמצע שאל אד"ש יהושע גולדשמיד כבר קיבל ובתחילה חשב הרי"ם איזה רב? אמר אד"ש: אני מתכוין אהרון יהושע בו טובה גיטל, הוא עבד כאן כ"כ הרבה מגיע לו הזמנה אישית, תאמר בשמי לבערל שישלח לו הזמנה.

אברך סיפר בקו"פ שילד שביתו הרוס ברוחניות וצריך לשקמו ושתי אחיו התקלקלו, דחקו בו אחיו לייאשו מה צריך להיות חסיד גור והנה זרקו אותו מהת"ת ואין לו תקנה ומה צריך להיות דתי אמר להם הילד בעוז הרבי שליט"א אמר בשמועס בשבת שאפי' על עבירות חמורות אפשר לעשות תשובה ואינני לאחר יאוש, והאברך שהוא איש חינוך התכוין בזה להראות עד כמה חיזקו דברי אד"ש ילד מסכן זה.

אד"ש: הרצה הדבר לפני הרי"ם ואמר ברצינות אני רואה מכאן עד כמה צריך אני להזהר מאוד בדברי שלא יהיה מכשול שיכולים להבין שאפשר לקלקל וה"י ימחול.

הרי"ם: אמר שרואה את התמונה הפוך שהילד התחזק מזה.

אד"ש: אתה אומר כך והאברך הנ"ל אומר כך, אבל אני יודע שזה לא כך, צריך להזהר במה שאומרים יותר שלא יהיה מכשול שלא יבינו שאפשר לחטוא שהרי מועיל תשובה גם בחטאים קשים!!

השיחה הנ"ל התחילה בזה שאד"ש דיבר עם הרי"ם על מצב בריאותו ואמר שמרגיש ב"ה טוב רק יש לו מתח מאוד ואז אמר מצד אחד רבי אומר שמועס צריך לדבר טוב שלא לקטרג תמיד אחרי שאומר אני משהו חזק חוששני אם עשיתי טוב הרי צריך להיות יהודי טוב לא לקטרג אבל מצד שני מפחד אני שמא עי"ז יהיה מישהו שיקל ראשו זה הרי עבירה חמורה וח"ו שיצא מכשול אם אומר רק טוב לכן יש לי מזה מתח גדול איך לנוט לומר בלא קטרוג אבל שיבינו חומרת הענין.

אד"ש אמר להרי"ם שכתוב "הירא את דבר ה' הניס" במכת ברד זה היה בלעם שלכן היה לו אתון ואיך יתכן לומר עליו הירא את דבר ה' וכן נאמר על משה ולא קם בישראל אבל באומות העולם קם - בלעם היתכן? אלא הכוונה שלכל אדם יש שתי עינים אחד לראות גדולת הבורא והשני-ה לראות שפלות עצמו, לבלעם היה עין אחד שהיה שתום העין לכן היה שייך שיהיה לו יראת שמים שזה ראה גדולת הבורא, אבל שפלות עצמו לא ראה לכן היה בטומאה וכדומה, והוסיף זה הפירוש סומא באחת מעיניו פטור מלעלות לרגל היות ובשביל לעלות להראות לפני הקב"ה צריך ב' עינים לראות גדולת הבורא ושפלות עצמו וזה הסומא באחת מעיניו לא רואה שפלות עצמו ולכן שלא יעלה, ואמר אד"ש בירושלים השיגו מדרגות רוח"ק וראו חבתכם לפני ואם יחסר שפלות עצמו לא טוב.

הרב אהרן קוטלר טען פעם שיש סיפור מהרב"ב מפשיסחה שאמר שיכול להביא משיח אבל בגלל שיהיה חלישות הדעת להרב מאפטא שישאל מי הביאך ויאמר בונם הרוקח לכן לא מביאו ושאל איזה טעם יש בכזה סיפור חסידי - לעכב הגאולה בשביל חלישות הדעת של הרב? ענהו בנו ר' שנאור הרי זה פסוק מפורש בתורה שמשה רבינו מושיען של ישראל נצטוו

ללכת לגאול את ישראל ממצרים ו-7 ימים לא רצה ללכת רק בגלל שלאחיו אהרן יהיה חלישות הדעת רק אחרי ששמע וראך ושמח בליבו התרצה ללכת.

סבא טאלנא סיפר שאביו היה נוהג לספר שנסע הרב בעל התניא ופגע במרכבה של פריץ ונשבר להם משהו ויצא הפריץ בחמת זעם ורצה להכות את העגלון אמר העגלון שהוא לא הסיע הסוסים אלא הרב שיושב בפנים ולבסוף נפל עליו פחד הרב ולא עשה כלום אח"כ שאל הרב את העגלון כך יאה לך לעשות? ענה בתמימות עשיתי חשבון אם הרבי באמת צדיק הרי לא יאונה לו כל און ואם הרבי סתם שקרן באמת מגיע לו מכות! והבית ישראל היה תמיד מוסיף שזה היה אצל יוסף שאחיו שמוהו בבור אסאתה באמת צדיק ומושל תנצל ואם לאו מגיע לך באמת הבור.

דברי הרי"ם שליט"א בליל ש"ק וארא התשנ"ד:

א. **אד"ש אמר:** ר' יואל חריף (מסטמר ז"ל) אמר בבדיחה יש חנות גדולה בנוי יארק עם הרבה קפוטות וכדמוה יהודי פולני נכנס לגליק ויוצא משם קנה משהו ותו לא, יהודי הונגרי נכנס לגליק יוצא אדמו"ר שלם.

יש בבדיחה זאת אמת, ומענין התופעה שבהונגריה היה יותר משיכה לאנשים לכהן כרב, אדמו"ר, רבעלה, משא"כ בפולין חושבני הטעם בהונגריה היה אנשים עם כסף ואנשים המחוונכים ומורגלים לתת לצדיק כסף א"כ היה דבר משתלם להיות רבי ולקבל כסף אגוטע פרנסה והיה קשה מאוד לעמוד בפיתוי וכך נשאר עד היום, משא"כ בפולין לא היו רגילים כ"כ לתת כסף וביותר מזה לא היה לתת כולם היו עניים ולא משך אף אחד להיות רבי ולא היה בזה זכויות רק חובות.

ב. הרב מטשבעין היה פעם לבחון בת"ת חיי עולם ולמדו שם פרק המוציא יין ושאל התלמידים איזהו דבר שיעשה אותו אדם היום בזמננו בשבת ויעבור על חילול שבת גמור, משא"כ בזמן הבית יעשה בדיוק אותו דבר ויהיה פטור? ולא ידעו התלמידים והרב מטשבעין היה בטוח שהמגי"ש או המשגיח יודעים ובקשם לומר ולא ידעו והיה לרב מטשבעין צער מאוד שבייש הרבנים שלא חלם שלא ידעו וברח משם, ורצו אחריו לכה"פ לשמוע מה התיירוץ וענה שכתוב שם בדף פ: ששיעור חול להוצאת שבת מלא כף סיד ובגמ' אפי' לרבנן שמקלקל הסיד קלקולו זהו תיקונו שבזמן החורבן אסור לסוד בבית סיד לבן מדאי ויוצא שרק בזמן החורבן היה שיעורו טוב לרבנן אבל בזמן הבית שמותר סיד לבן יהיה השיעור אחרת עיי"ש.

ג. הרי"ם הרצה לפני אד"ש ששמע מר"י רבינוביץ שדחקו ושאלו את הרב מטשבעין כאן בארץ מדוע לא נוסע אף פעם לחופש והרי נהג כך בחו"ל וכולם נהגו ליסוע והוא באר"י עשרים שנה ולא עזב ביתו? וענה שבחו"ל היה נהוג בכל העיירות מרפא להפגש עם גדולים ולדבר בדברי תורה ותמיד היה נהנה, כאן אחרי השואה ירדה הרמה פלאות וכבר נכוה כמה פעמים בלהעליב אנשים ולכן נכון בעיניו לסבול ולא לצאת מפתח ביתו אף פעם מאשר שיסע ויעליב אנשים שלא ידעו במה הוא מדבר.

אד"ש הגיב: אינני יודע אם המעשה נכון? שהרב מטשבעין היה חסידשער אין דאס שמעקט ליטואש, לפעמים אדם רוצה להזהר מדבר מסוים ועושה כ"מ טצדקי ובדיוק עושה ההיפך ומגרע ולדוגמא להשאר בבית לא להעליב וסוף כל סוף יהיו כאלו שיעלבו יותר שבכלל לא רוצה לבוא - אבל הרב מטשבעין היה אדם גדול ואיני מדבר עליו.

ד. אד"ש היה אצל בנו מו' שאול בקביעת מזוזות ואמר שם על חדרו הקטן בסלון מה זה ? זה חדר כביסה!

ה. אד"ש היה אצל בנו מו' ד.ח. ביום הולדת של בנו הביא מתנה ואמר לחברה חאפסט אריין באלט יהיה תקנות גם ביום הולדת.

ו. אד"ש אמר להרי"ם היה בשבוע העבר אסיפת אידשקייט והשבוע גם וכך כל חודש צריכים לחזק, אבל כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה שא"י. יהיה צופרעדין מה לעשות!

ז. אד"ש שאל מי קיבל הזמנות פעם שעברה עם כיתוב בפנים וענה 4 אי' מהם היה הרב אהרנסון שנפטר אמר אד"ש שגם עכשיו יהיה 4, כתב לרש"י אורבעך להרבי מרחמסטרייווקא ולרבי מסלונים כתב רפוי"ש ושאל אם יעלב ואמר אני איש אמת אני יודע שהוא חולה ומברכו ברפוי"ש והרביעי הוסיף את רי"ז סגל מקובל שהיה לו פעם פגישה עם הרבי שליט"א ואוחז ממנו.

ביום שני כ"ז טבת היה הרי"ם בשליחות אד"ש אצל האדמו"ר מסלונים שליט"א, הרבי מסלונים התרגש מאוד מהכיתוב של אד"ש ואמר בהתפעלות בשורות אלו שהרבי כתב מונח רוח הקודש אני באמת חולה: ביום שישי כמעט ונסעתי לביה"ח זה ברכה מצוינת עבורי שום דבר אחר לא היה מדבר אילי חוץ מברכה זו.

הרי"ם היה ביום שלישי בקו"פ ואמר כל הנ"ל והוסיף ראינו ממש בעינו רוח הקודש, אד"ש ביטל במחי יד ואמר אהר איז אביעסל חונף און די ביעסט איין אלטע חונף לא היה ולא נברא.

הרי"ם הגיב שיש לו עד שהיה עמו שם וגם היה עליו מאוד ניכרין דברי אמת, הגיב אד"ש נו מה אתה רוצה לומר שיש לי רוח הקודש כן נו היה כאן באמת רוח הקודש.

אדם עסק במסחר של סוכר בזמן הבריטים כאן בארץ וגזרו שלא יעסקו בזה יותר ומטה לחמו נשבר נכנס בשברון לב לאמרי אמת זי"ע ואמר לו בקצרה יהיה לך הצלחה והחליט באמונה פשוטה ללכת עד המושל הגדול דאז בכח ברכתו של הא"א ולמרבית הפלא הגיע עד איליו וישר הסכים לאשר לו לסחור בסוכר וראה בחוש את ברכתו של הא"א זי"ע.

מוטי רושצקי מספר שהרבי הלב שמחה זי"ע כשנסע לחוץ לארץ לחתונת מו' אריה ז"ל בן יבלחט"א אד"ש ביקשו לקנות הרבה שוקולדות ולארוז אותם שרוצה לחלק שם בחו"ל לכל הילדים, שאל מוטי שאפשר לקנות שם במקום ומה צריך לסחוב מאר"י? ענה הרבי זצ"ל צריך לחנך את הילדים לחבב ארץ ישראל שיהיה להם חשיבות שהרבי הביא שוקלד מארץ ישראל!

כן סיפר: שהרבי אמר שאינו רוצה לחלק לילדים גם פירות כמו המבוגרים שזה נראה מגושם כזה יד קטנה מחזיקה פרי כזה גדול ולכן אהב לתת לילדים דווקא שוקולדות. כן סיפר שתמיד הרבי זצ"ל דחפו ללכת פעם בשבוע לחברה ואמר לו שאתה יושב שם עם החברים שוה הרבה מאוד יותר מהרבה שעות שאתה נמצא כאן אצלי.

מספרים שפלוני נכנס לאד"ש והתאונן שמצבו בפרנסה בכי רע והוציא 01 שקל מכיסו ובכה ואמר רבי זה עשר שקל האחרון שנשאר לי ענהו אד"ש גם בעשר שקל יכולים להרויח הלך האיש וקנה בזה פיס וזכה בעשר אלף שקל.

ביום רביעי כ"ט טבת התשנ"ד נסע הרי"ם מבני ברק לת"א לרופא ומת"א לירושלים עם כ"ק אד"ש פרטים קטנים מפיו (בליל ש"ק בא)

א. הרופא רצה להצטלם עם אד"ש ושאל ומתי אזכה לתמונה ביחד עם הרבי? ענהו הרבי על אתר הרופא הרי אמר לי מקודם שפלש ואור חזק מזיק לעין נו...

ב. אד"ש שאלו אם דיבר עם החתן והוסיף יש כאן במכונית שתי דודים של הכלה י. שפירא דוד, ואני עלטער פערטער אם אתה רוצה לומר עליו גם גנאי תדבר בשקט, הרי"ם אמר שאינו מכירו כ"כ אבל דיבר עמו בשבת ונראה ביישן ועניו ואד"ש נהנה.

ג. נתן לאד"ש מהרופא קלטת וידאי על הניתוח השני, אד"ש שאלו ומה יש לי לעשות עם זה? וענה הרי"ם אולי הרבנית, אמר אד"ש כן באמת אתן זאת לרבנית היא כבר תדע מה לעשות עם זה.

ד. אד"ש סיפר לי: שהיה אצל הרבי מויזניץ להזמין לחתונה ואח"כ ביקש הרבי מויזניץ את כולם לצאת והרבי לחש באזני אתה רוצה לדעת מה אמר לי בשקט רק שאל מה אומר אני על המצב ותו לא.

הרי"ם: זה טוב לו בשביל חסידים כך כולם יודעים שבא הרבי מגור רק להזמין לחתונה וכך יודעים שיש ביניהם גם דבר סתר.

אד"ש: נכון אתה צודק אם היתי חושב על כך שם בשעת מעשה היתי נשאר שם ביחידות עוד דקה להגדילו בעיני חסידיו, כן אמר אד"ש שנוצר שלא שלחו הזמנה לבנו ישראל וצריך גם חיזוק ושיראה הרי"ם לשלוח דרך ב"ל הזמנה גם איליו.

ה. הרי"ם: אמר לי.ש.: בנוכחות אד"ש שצריך לדאוג שהרבי יאכל קצת שאם אוכל הרבה זה מפריע לו.

אד"ש: כן, זה נכון כמה שפחות זה מצוה.

הרי"ם: שי.ש. היה רוצה ללכת כל חתונה של הרבי בספודיק אבל אינו רוצה להיות יוצא דופן ועכשיו ה' עזר לו שיכול ללכת בספודיק שהוא דוד.

אד"ש: צחק ואמר: בתחילה הכנסת בו ועכשיו אתה משבח. אתה יודע שבברית שלי הלכו כולם עם בגדי שבת נו נולדתי לאבי לעת זקנה בן זקונים אבל לא רק הגערר חסידים הלכו בבגדי שבת כולם כולם = זה פשוט היה א' שבתדיקע ברית נולדתי בשבת!

הרי"ם: הבית ישראל זי"ע הראה ספר חסידים שחסיד אחד יצא תמיד חלוץ נעל בהלוי-ה ושלמו לו משמים שנפטר בתשעה באב שכולם הלכו אז בלא נעל, וכן הב"י אמר בשם הא"א על אהרן הכהן שנפטר בר"ח אב שאז מתחיל תשעת הימים שכולם מצטערים שיצטערו עליו שהיה משכין שלום והוסיף הב"י שזה אמר אביו הא"א - והוא מוסיף שאהרן הכהן היה טוב ליהודים ולא רצה שיצטערו מיוחד בשבילו לכן ביקש מה' למות בחדש אב שבין כך מצטערים ואז יהיה פחות צער, וכ"ז אמר בשביל לומר שהאמת שהלכו סתם בבגדי שבת בגלל השבת אבל משמים רצו באמת בהשתתפות כולם בשמחה לכן יצא בשבת! אד"ש נהנה מאוד.

ו. אד"ש: אמי ע"ה אמרה לי בשם מאיר יוסקוביץ ז"ל שאמר על העיירה לודז שהיו בה הרבה גבירים חדשים שעסקו במסחר אבל היה יותר רוח ורושם מאמת והמשיל עליהם את הגלגל של המרכבות דאז שיש בזה 4 ברזלים וכשהכרכרה נוסעת נראה שיש הרבה מאוד ברזלים בגלגל, וכשרק נעצר לרגע רואים שיש רק 4 - כך הגבירים עושים רוח וכדומה רק יעצרו יראו שזה כלום, הוסיף אד"ש: היום ביושבי על הכסא יכול אני להמשיל דבר זה ליידער על הרבה אנשים בנושאים שונים רק יעמדו ויראו שאין כלום...

ז. אבי הא"א זי"ע היה פעם בקאליש וביקש ללכת לבית הקברות היה תדהמה גדולה מהבקשה היות שהיה מאוד רחוק מנושא זה של הליכה לבית הקברות - בגור עצמו זכורני אולי ב' פעמים בס"ה שהלך לקברו של אביו השפ"א ביארצייט פעם לא היה אפי' עשר למנין והיו צריכים לקרוא לעשירי שיוכל לומר קדיש ויותר - פעמיים לא הלך מאשר כן הלך, ושם

בקאליש הלך וביקש להיות על קברו של המגן אברהם באומרו שרוצה להיות על קברו של סבו כשהגיעו לשם היה המקום מוזנח ועזוב האמרי אמת זי"ע הוציא סכום נכבד של כסף ואמר שיתנו זה לעשות שם המקום מנעשלך בחזור אמר קרוי אני אברהם מרדכי ע"ש סבי בנו של החידושי הרי"ם סבורני שאברהם קראו לו ע"ש סבנו המגן אברהם.

הוסיף אד"ש לספר: ספר מגן אברהם היה אהוב וחביב על אבי ולמד בו כמעט כל יום ואפי' כאן בארץ בשנותיו האחרונות, היה באבי שלימות גדולה ולדוגמא אמר כמה פעמים ע"ז שהמגן אברהם מתקין כ"פ את העולת תמיד באומרו דלא כהעולת תמיד - שבחו הא"א ואמר שאינו יודע מה רוצה מהעולת תמיד ויש לו הספר ותמיד לומד בו ורואה שיש בו דברים נחמדים.

באחד מהנסיעות של הא"א היה עמו ר' נפתלי בן ר' מאיר הי"ד וקנה הספר עולת תמיד והביא לסבו הא"א אמר שיש לו בבית בפולין אחד ולכן ישאיר זה כאן. ואחרי השואה שהכל הלך שם לאבדון השתמש בזה כאן באר"י, לאחר פטירתו חשקה נפשי מאוד לקבל בירושה ספר זה שידעתי כמה היה חביב בעיני אבי וכמה למד בזה וחשבתי לבקש, סוף כל סוף חילקו הדברים וכרצוני יצא וקיבלתי הספר.

ח. אד"ש דיבר הרבה בלימוד ואמר שכתוב בעירובין שמחיצה מאנשים אם הם לדעת זה עומדים אינה מחיצה ואם עומדים סתם הוי מחיצה והסתפק אם שמים שם ילדים קטנים לדעת לעמוד שם כמחיצה, מצד אחד אם יודעים הרי לא הוי מחיצה או שנאמר שידוע שלקטן אין דעת ואולי גם כאן לא יהיה נקרא שעומד לדעת וכן יהיה מחיצה?

ט. דברו מענין האופרופ ואמר הרי"ם לאד"ש שפעם אמר הרבי הלב שמחה זי"ע לחתן במוצאי שבת אופרופ חתן דומה למלך, חתן מוחלין לו כל עוונותיו מזיעט מזיעט, והתפלאו השומעים שכל הנאמר בחתן זה מיום חופתו ומה ענין יש בשבת שלפני זה ומצא הרי"ם בערוך לנר בסופו בספרו על שו"ע בהלכות סוכה שמדבר שם על עליות מי קודם למי ומונה שם חתן ומביא ואיך יתכן בסוכות חתן בשמחת תורה הרי אין נושאים נשים במועד ומסביר שודאי השבת שלפני החתונה נקרא כבר לדינא חתן ולכן מדברים שם בחתן שמתחתן כבר אחרי שמחת תורה אבל כבר נקרא חתן שבשבת היה לו אופרופ וראי' לדברי ה"ש.

אד"ש נהנה והוסיף: קודם כל אם אחי הרבי הלב שמחה אמר לא צריך ראי' שבודאי כך, אבל גם לי יש להוסיף א': כתוב במלכים שמונים להם ממתי שנהים מלך, ולא דוקא ממש שמולכים אלא ממתי שאימני עליהו כבר נקראים מלך וכן בחתן שבת קודם זה כמו אימני עליהו שמכריזים שהוא החתן. ב': זכורני כשהיתי ילד היה פעם בגער רעש גדול פלוני קיבל תמיד בשבת לפני היארצייט עלי' ובשנה אחת לא קיבל אינני יודע אם שכחו או שמישהו עשה לו שטיקעל רק זוכר אני שהיה מזה ויכוחים וגרטשקע עד שהגיע לקו"פ ושאל אבי זי"ע מה הרעש בחוץ וסיפרו לו שפלוני כועס ע"כ שלא נתנו לו עלי' בשבת לפני היארצייט כנהוג, היתי נוכח בחדר כשאבי ענה ואמר מה כל הענין שנותנים עלי' בשבת קודם משום שכתוב שכ"א נידון בשמים, ובשבת יש לו עלי' כמובן תלוי כמה שהיה לו שייכות עם השבת ואז זוכה לפי"ז לעלי' בשבת ובמוצאי שבת יורד בחזרה (אבי היה לו לשון נקי-ה ואפי' לא רצה לומר לגהנים רק בחזרה ותו לא) וכן ביארצייט יש לו עלי' יותר גדולה ואח"כ יורד, ובשבת לפני היארצייט עושים חשבון אם כבר עלה וצריך לעלות באמצע השבוע ביארצייט נשאירו למעלה משבת עד היארצייט וזה הענין שמקבלים עלי' בשבת, וסיים אבי א"כ פלוני אוהז שאביו היה כ"כ גדול וצדיק א"כ איננו כלל בגדר זה ולא צריך כלל לעלי' בשבת ומדוע כל הרעש והכעס! מעניין שלא מצאתי בשום מקום טעם זה רק מאבי. ועפ"ז גם יובן ענין האופרופ שבת קודם.

היה שנים אח"כ מעשה כזה אצל אחי הבית ישראל זי"ע שעשו שטיקעל לפלוני ולא נתנו לו עלי' בשבת ונעלב ועשה ע"כ בלגן וקרא לי הב"י הוא ידע הכל ושאלני אם היתי נוכח בפולין כשהיה כזה מעשה ורצה לדעת בפרוטרוט כל מה שהיה ואמר כשסימתי נו אם יש לו

יארצייט באמצע השבוע משאירים אותו משבת הקודמת כבר יכולים להשאירו לשבת הבאה שהרי בין כך ובין צריך לעלות א"כ יקבל השבת עלי, והוסיף אד"ש בטוחני שבמילים אלו של הבי"ה העלה לאותו נפטר והשאירוהו גם לשבת הבאה!

ביקשו מהא"א זי"ע שיחזק בנו הבית ישראל אחרי שנודע לו מאבידתו הנוראה ואמר אני גם איבדתי הרבה ואח"כ אמר אין לי היום סבלנות ובני יודע מזה שאיבדתי הסבלנות אום גדילדיקט (א.מ. במוהרי"א)

אמר הבית ישראל פרעה היה אמגושי מכשף רשע וידע בבירור שהוא בכור והקב"ה אמר שיהרוג כל בכור והאמין בזה ואעפ"כ הלך לשכב על מטתו וזה ההדגשה ברש"י על מטתו והרי כ"א יודע שישנים על המטה אלא שרצה להדגיש כמה היה ראכטיקע רשע שידע והאמין ואעפ"כ שם פס והלך לישון רגוע על המטה.

אברהם קופרמן ז"ל נכנס לאמרי אמת לשאול שרוצה ליסוע לארץ ישראל ומפחד מהגבולות שאין לו כ"כ רשיון טוב ועוד חושש מה יהיה פרנסה שם באר"י ענה לו הא"א בענין הגבולות אני לא דואג, ובענין הפרנסה אני דואג, וחשב לא ליסוע והלך לשאול את הרה"ק רמ"ב כנהוג ענה לו הרמ"ב שבודאי לא יעצרוך ותצליח לעבור כל הגבולות, וזה שאמר שדואג על הפרנסה זה תשובה טובה שדואג לך שיהיה לך פרנסה שלקח הדבר על עצמו.

אדמו"ר מחו"ל נכנס לקו"פ ושאל אם זה נכון שהא"א כתב בשתי ידיו וענה אד"ש שאמו הראתה לו פעם וכן הרבי הלב שמחה אמר לו שכתב הרבה פעמים שתי עיניים שונים בשתי ידיו בבת אחת והוסיף אד"ש העיקר שכל מוחו היה נתון בדברים עליונים ולכן לא הפריע לו הכל כן ידע מאוד הרבה חכמות הסטוריה וחשבון וכדומה ושום דבר לא לקח לו מעיקר עיונו בתורה ובעבודת ה"י.

אד"ש ציוה את הרי"ם לדבר בפני בנות הסמינר בב"ב בהוסיפו זה ציווי - אבי זי"ע גם היה מצוה לת"ח לדבר בפני בנות, אתה מפחד מאברהם יוסף? "כי מלאכיו יצוה לך לשמורך בכל דרכיך" אני יסתדר איתו.

ערב החתונה דיבר אד"ש עם הרי"ם בטלפון ושאלו אם יהיה וישאר ללון? ואמר שלא יהיה היות וסבא טאלנא צריך לו לפגישה אצל רופא גדול, אמר אד"ש רציתי באמת לשואלך עליו ראיתי שלא בא בר"ח והבנתי שאינו חש בטוב, לא שצריך לבא אבל קבע לעצמו לבא ולא בא חששתי שלא מרגיש טוב, אח"כ אמר שלש"ב לכה"פ יבוא במקום החתונה.

ביום רביעי ז' שבט התשנ"ד נסע הרי"ם עם אד"ש **מב"ב לרופא בת"א וחזר פרטים קטנים** **מהנסיעה שזכינו לשמוע בס"ד**

א. כשנכנס הרבי למכונית אמר דבר ראשון ברצוני לשאול מה נשמע עם הסבא הגדול היה לי בלילה עול ממנו, אמרתי להרבה מהמשפחה שהרבי מטאלנא לא בא מחמת בדיקות רפואיות מה העלו? הרי"ם ענה שמצאו בריחת סידן בירך וכן עוד דברים ונתנו כדורים חריפים נגד כאבים ואין מה לעשות יותר! אד"ש בירך מאוד ואמר שידוע מדבר זה ויש זאת אצל הרבה זקנים רפו"ש וכו'.

ב. הרבי אמר בהמשך הנסיעה - לא הית בחתונה אז אומר לך אינפורמציה מאתמול לא היה לי כ"כ הרגשה טובה לסבלנות לעולם אבל סגרתי העיניים ושמחתי בשמחתי הפרטית וב"ה היתי מאוד שמח, היה אנשים חשובים בלחיים, הגיע ר' מיכל פיינשטין ממש דבר של עגמת

נפש מה קרא לו סוחבים אותו נראה נורא הזקין, הרב לנדא היה, הרבי מויזניץ איחר והיו צריכים לחכות לו מה לעשות, רציתי לתת למוהרי"א ברכה אחריתי גם בברהמ"ז דקינדער האבען מיר נישט געלאזט אמרתי ליצחק מאיר (בר"ש אלטר) שמצאתי ב' טעיות בספר בית אמת (1) כתב בקושטא עם ת', (2) הוא מביא בשם אבי בשם המגלה עמוקות שחסד ואמת בגמטריא חתן וזה שרצה הקב"ה לברוא העולם במדה"ד ואח"כ שיתף רחמים וכן באדם תחילה נברא זכר ונקבה באחד ואח"כ נבראו שניים זכר ונקבה לבד ואין זה נכון אני נכדו של המגלה עמוקות להדפיס בשמו טעות חסד ואמת שניהם כלולים במדת הדין ורחמים זה דבר אחר לגמרי ומה מקשר בין חסד לרחמים, הדין זה גם חסד וגם אמת המגלה עמוקות רק אמר שחתן מוחלים לו כל עוונותיו ואז גם החסד והאמת מודים שטוב לו שנברא שהרי עכשיו הוא נקי בלא עונות ולכן זה בגימטריא חתן וכלה שראו גם האמת והחסד אומרים יבוא, אמרתי זאת בחתונה ברמז לא הסברתי - לך אני מסביר.

ג. כשהוריד כ"ק אד"ש הכובע אצל הרופא ראה הרי"ם שיש לו ב' כיפות כיפה גדולה וע"ז יותר קטן, ושאל את אד"ש אם יכול להוריד אחד? הנהן אד"ש בראשו לכך שהרי"ם יוריד הכפה המיותרת והוסיף בודאי ביסט גרעט וואס פארשטיין די דוקטורים ויגען יראה עילאה אין יראה תתאי!

ד. היה הפסקה אצל הרופא בין בדיקה לבדיקה ואד"ש טייל בחוץ:

הרי"ם: שאל אם אד"ש יהיה מוכן לבקר בכמה מוסדות דגור?

אד"ש: ענה כן למה לא - אצל מי אתה מתכוין?

הרי"ם: נזר ישראל.

אד"ש: רק אם זה לא ליסוע הרבה זמן אין לי כח להסתובב הרבה בפקקים של ת"א כמה זמן זה יקח?

מו' ד.ח.: חצי שעה.

אד"ש: לא רצה ושאל איזה עוד ישיבה?

הרי"ם: אולי אמרי אמת?

אד"ש: גבוה מאוד.

הרי"ם: מאור יעקב? והוסיף: הרבי הבטיח להם ביקור.

אד"ש: יותר טוב שתשמור ההבטחה לפעם אחרת - עכשיו אבוא לשם גם בלא הבטחה רוצה אני לבקר שם, למה לא קוראים לזה מאור יעקב? חשבתי אולי מאור יצחק יצחק מאיר. הרבי נסע כל הדרך בלא גרטל וכשהגיעו לישיבה אמר כאן צריך כבר גרטל סאיז דאך עבודת הקודש. הרי"ם נתן את שלו חייד אד"ש אַ רבישע גרטל הסתובב שם ב' פעמים בכל הטורים וכשנכנס למכונית בחזרה אמר אני רגוע עכשיו ב"ה יושבים ולומדים, אני יודע שזה לכבודי אבל זה מוסד כמו כולם רואים לכה"פ שכשרוצים יכולים לשבת וללמוד, ראיתי את מ"ב בן הרי"ם נו יהיה לו יותר ענין בישיבה בגלל בנו, אולי כדאי עכשיו ליסוע לבקר את ראש הישיבה שלהם ר' חיים קליקשטיין אני יודע היום טוב מקרוב מה זה לסבול על העיניים ראיתיו אתמול בלחיים איך שצריך לעזור לו ללכת רחמנות, גילוי אליהו לא זכיתי הפעם לא ראיתי בנו אליהו?

הרי"ם: ישב בפינה ולמד עם בחור.

אד"ש: חייד ואמר אהה כן נזכר אני כתוב בספרים שלכ"א יש גילוי אליהו בצורה אחרת כ"א לפוס מדרגתו, אני אוהב התורה ואולי לכן זכיתי לגילוי אליהו בצורה שלומד תורה.

ה. כשחזרו לבני ברק ביקש אד"ש שיעלה לבית וגם שישאר לש"ב, כשעלה אמר אד"ש לרבנית ר' איטשלה רוצה לומר לך מזל-טוב הוא לא היה אתמול בגלל סבו שליט"א, הרבנית אמרה להרי"ם בנוכחות אד"ש שמעת מהמופת של הרבי? הרי"ם ענה יש הרבה מאוד למה מתכוונת הרבנית? ענתה שי. קורניק המסדר של החתונה שאל כחדשיים לפני החתונה אם

לקנות פלסטיקים שמא ירד גשם ויהיה סככה על כל הצבור וזה עולה סכום עתק? ענה הרבי הקב"ה לא אוהב שיהודים יצטרכו להוציא כ"כ הרבה כסף אין מה לקנות ובטוח אני שלא יהיה גשם ויהיה יום יפה וכך היה וזה היה כחודשיים לפני החתונה, אד"ש חייך ואמר אתם רוצים ח"ו שאצא מדעתי ר' איטשה במכונית כל הזמן מכניס רוח הקודש רוח הקודש, אני מגיע הביתה שוב רוח הקודש אני עוד אצא מדעתי.

הרבנית אמרה יישר כח להר"ם על שדיבר יפה אצל הבנות בסמינר גור ושמעה מהרבה שההד היה חזק. אד"ש התערב ואמר שבאמת רצה להודות ולצלצל במיוחד והיה טרוד בחתונה ובאמת שמע שדיבר מאוד טוב האסט געטון א גרויסע זאך ר' דוד מינצברג היה אשארפע יוד קאמדנט פון ינגאלייט ודוקא אבי הא"א שלחו לדבר בפני בנות בית יעקב, אני מכיר לך טובה על כך.

ו. אמר על נחמן שהוא מצונן אתמול גם המכונית שלו היתה מצוננת ובדרך מהקבלת פנים נעצרה כמה פעמים אבל אחרי החתונה אמרתי לו זה כבר יכול להעצר עכשיו כבר לא ממהרים. ע"כ

בן של בנימין אלתר הראה לרבי שליט"א רשימות מאביו ז"ל וכתוב שם כל מה שהיה בשבת ש"ב של אד"ש אצל אביו הא"א זי"ע ויש שם רשימה שמצד הכלה היה שמונה מוזמנים אמר לו אד"ש שזוכר בדיוק מי היה ומנה לו רק שש ואמר שמתפלא שכתוב שמונה ולא יודע מי הם עוד 2 וכמעט בטוח שהיה רק שש.

אד"ש דיבר עם הר"ם על ה-ג' טישין בשבת ש"ב ואמר שמאוד מפריע לו שאנשים לא מסתדרים בסעודת שבת בבוקר והציע בשם י.מ.ט. שיהיה מוקדם הטיש ויוכלו להיות כבר אחרי הכל ב-21 ואד"ש נהנה והסכים ואמר שרוצה שיהיו טישין קצרים.

אד"ש הרחיב הדבור על אנשים שממהרים להוציא ספרים בלא הגהה מדויקת וסיפר שלקח הרבה זמן עד שהוציאו הספר שפ"א בגלל זה, ואביו היה מאוד נזהר בזה וחבל שכהיום אין שום דבר ממה שכתב בידו הקדושה רק מכתבי תורה ולכן הוא חושב שזה ספר מאוד חשוב שמחתי שראיתי שאתה אומר שיעור במכתבי תורה זה רעיון טוב! השפ"א היה כולו לה' ולא ידע בכלל מדברים אחרים ולא היה מלומד ואפ"ה לשונו בספר קב ונקי אני מתכוין בדקדוק הלשון והסגנון, משא"כ דברים שעשו לבד זה כבר בעיה בפרט בדברי תורה - לומדעס לא חסידות אנשים שלא יודעים חושבים שאפשר הכל לכתוב וזה הפסד. זכורני שאבי קרא לי ודיבר אז מעט ואמר לי ציויתי על בנימין לאסוף הווארטער נו הרי אנשים רבים קיבלו מזה חיזוק כביכול התנצל ע"ז שציוה לבנימין לאסוף, חיכיתי שיאמר ההמשך מה הוא רוצה ממני ולא המשיך ולא הבנתי בשביל מה קרא לי ומה רצה, אחרי שנים שהבית ישראל לא נתן להוציא והרבי הלב שמחה נתן בא אלי להסכמה חשבתי זה היתה כוונתו שארגיש פושר בענין מצד אחד שאסכים שיצא שאם לא כן לא יהיה כלום ואי דייקנין כולי האי לא גמרינן ומצד שני שאדע שבנימין אסף ולא אבי כתב לבד ולכן צריך ביקורת שיכול להיות טעיות - אח"כ בא א.מ. סגל לכתוב ספר סיפורים על אבי נזכרתי שיצא מבן ר"מ מפאבניץ ספר על החידושי הר"ם מאיר עיני הגולה רואים שם בהסכמה של אבי שמצד אחד היה קשה לתת הסכמה על מעשה אם בכלל היה ומצד שני אי דייקנין כולי האי לא יצא כלום ולכן הסכים בסוף שיצא והוא באמת עבד קשה לנפוט, כן לסגל ציויתי שיוציא שלכה"פ יהיה משהו אבל לנפוט נו אולי הוא כבר מגזים, ויותר מדאי לצד השני גם לא צריך שהוא לא מוציא.

סבא טאלנא היה בש"ב ביום חמישי במלכי ישראל כשאמר לחיים לרבי ענהו אד"ש ודפק למוהרי"א על היד שיענה גם הוא לס"ט לחיים, בסוף הסעודה נגש איליו וברכו על הרגלים ואמר על איטשה שב"ה גם איטשה עוד מעט מחתן ומחכה להזמנה לחתונה בעזרת ה"י.

סבא טאלנא היה ביום ראשון י"א שבט בקו"פ עם נינו ישעיהו דוד מלכיאל עם הזמנה לחתונה

כשנכנסו אמר אד"ש ל.ט.: כל הזמן אתם מטריחים עצמכם לבא לכאן אני צריך לבא אילכם פעם.

ס.ט.: אני הולך להזמין הרבעס לחתונה ובראשונה פותח כאן אצל הרבי.
אד"ש: מאי נ"מ לי לדעת שאתה בא לכאן הראשון, הרבי רוצה שאפול ח"ו בגאות שאתה מכבדני הראשון?

ס.ט.: אני מרגיש כאן היימיש לכן אמרתי הראשון, הרבי הבית ישראל אחז בזקני כמה פעמים.

אד"ש: לקח ידו של סבא שם בזקנו ואמר נו דטלנא רבי זאל מיר אויך שעלפעין ביי בארד זאל איך זאין אייהמשע!
ס.ט.: הראה ההזמנה.

אד"ש: פתח הסתכל ובירך מאוד במז"ט ובנחת וכו' כן אמר שיודע מיהו המחותן הרבי מקפעתשניץ ועוד.

הא"א שלח את הרבי הל"ש ומאטיל לבקש מהרבי הב"י שיתגרש אחרי שהוברר שהרבנית איננה בת בנים ענה הבית ישראל אני לא אעשה כדבר הזה לצער א' יודשע טאכטער! ולהרבי מסלונים זצ"ל אמר כתוב במשה רבינו שהילדים נקראו כל שבט הלוי שמנהיג שרוצה להתמסר לקהל יותר טוב שאין לו ילדים פרטי וא"כ גם כאן טוב לקבל שלא יהיה לי לבד ילדים ואוכל להתמסר לכלל ישראל!

ביום חמישי ט"ו בשבט קרא אד"ש להר"י לפנה"צ: כשנכנס אמר לו אוהו ויפל צאייט אחכה לר' יצחק מנחם שלי - נתן לו מלא השק פירות ט"ו בשבט וכן אתרוג מבושל שאכל מזה, והוסיף: נתן אמר לי שצריך לאוכלו כך בלא בישול עם הקליפה והגרעינים ואח"כ לשכב מכוסה בסדין נו הוא היה לא נורמלי בקושי עם בישול עם שן סוכר א"א להכניס לפה והוא רצה שיאכלו א"י כך.

הר"י ביקש בשם סבא שרוצה לבא לדבר על ענין מסוים שמפחידו והר"י התנצל מאיין זיידענס נערשקייטען, אד"ש השתיקו ואמר זה לא נערשקייטען סאיז רעבישע זאכין והתענין מאוד בכל הנושא.

אח"כ דיברו על משקפיים חדשות ואמר יהודה רוצה שיהיה יפה רביעש נו אתה רואה גם לי יש רבישע זאכין אח"כ שם עליו משקפיים ישנים מאוד ואמר נו עכשיו אני נראה מאוד רעביש.

אחה"צ נכנס ס.ט. בביהמ"ד ר:

אד"ש: מדוע שלא תודיע לי ואבוא אני אילכם כל פעם להטריח?
ס.ט.: אני רוצה לומר דבר שמפריע לי וזה לו כבר הרבה שנים אף אחד בעולם לא יודע מזה רק אמרתי לבית ישראל וללב שמחה ו עכשיו יבלחט"א אני רוצה לומר לאד"ש.

אד"ש: אתם עושים כזה השואה בין כאלו גדולים ליי? אולי בתור חבר טוב תאמרו לי תמיד שהרבי מטאלנא נכנס מרגיש אני בלב חמימות של חבר טוב.

ס.ט.: התרגש מאוד ואמר הרבי כ"כ מחזק אותי נו אז באמת זה זמן טוב לנצל לבקש על נפשי ופירט הנושא שרוצה לומר ואמר שסבותיו לא התפעלו מזה וכו' והוא כן.

אד"ש: זה לא נורא גם לי היה פחדים שונים ומשונים ואין זה כלום אב"א קרא - שאפשר דבר שהצטער בו צדיק יכשל בו זרעו שאם סבותיך עזרו בדבר זה לאנשים בודאי לא יכשל בזה הוא. ואב"א סברא אם עד עכשיו הכל בסדר ודאי שימשיך להיות טוב.

ס.ט.: הודה מאוד.

אד"ש: בירך מאוד.

כן דיברו על החתונה ואד"ש אמר בבידחותא גם המחנות י.מ.פ. הזמין אותי עכשיו אם אבוא לא יוכלו לזרוק אותי שאני מוזמן משתי הצדדים גם מטאלנא וגם ממנו.

ביום שישי ט"ז שבט נסע כ"ק מרן אד"ש ביחד עם הרי"ם

א. אד"ש: היה מה לשמוע מסבא שלך אתמול, איך וכמה דורות הינו מר' דודל מטאלנא?

הרי"ם: לר' דודל היה בן ר' מרדכי.

אד"ש: שנפטר בחיו ולא הנהיג רבנות?

הרי"ם: כן, אח"כ ר' מנחם נחום, ואח"כ ר' דוד מרדכי ואח"כ הסבא שליט"א.

אד"ש: מרדכי במשפחה שלכם ע"ש הרבי ר' מוטלה מטשרנוביל? אני מתכוין לאחיך מוטלה?

הרי"ם: כן, לסבא דוקא אין כ"כ הטבעים של טאלנא הם היו תקיפים וניהלו עדה ביד רמה מאוד סבא יותר בענוה אסקופה הנדרסת זה מרחמסטרקא סבא קרוי ע"ש יוחנן וכן הוא נכד לר"י. הרבי יוחנן אמר ע"ע שרצה לקחת מירושת אביו משהו ולא נשאר כלום, רציתי לקחת לכה"פ את הגארניש וראיתי שגם זה לקח אחד מהאחים ונשארתי גארניש שבגארניש! וזה רואים אצל סבא.

אד"ש: נהנה מאוד ואמר הכרתי טוב את החצר לבית רחמסטרקא ר' דודיא וכו' סבך באמת דומה להם לא רק בטבעים גם בצורת הפנים.

הרי"ם: רחמסטרקא חצר ב"ה שמושכת עולם.

אד"ש: כן ב"ה יש גוטע רבעיס ארנסטע הביאנר, הרחמסטרקא הוא איש רציני ויש לו מה למכור הוא גם לא נער הוא חכם, לא כמו הסבא שלך מטאלנא דאיין זיידה איז עמוק עמוק אוי סאנדיקט דער שכל ביי אסאך רבעיס שמה סבך רק מתחיל! אהר איז גרויס! נו עכשיו יש חתונה גם בצד השני רבי מקאפטשניץ.

הרי"ם: הוא לא כזה מר בר ר"א.

אד"ש: למה תאמר כך? קודם יש לו צורה של בית רוזין ושנית הוא נקרא רבי הנה אני נקרא רבי ותראה מה אני.

הרי"ם: אין הנדון דומה לראי'.

אד"ש: נכון אני קצת יותר מבוגר.

ב. הגיעו לרופא מוקדם בחמש דקות ושאל הרי"ם אם לצאת מהמכונית קצת לטייל בתחילה לא רצה ואחרי שתי דקות יצא ואמר שרצה לטייל כעבור כמה פסיעות נגש אליהם כלב גדול ושחור והתיישב מול הרבי, כ"ק אד"ש נתן חיוך גדול מאוזן לאוזן לכלב בצורה מוגזמת והתחיל לחזור כשחזר לחש באזנו של הרי"ם נו הספקנו ב"ה הכל: לטייל, לתקן גלגול! והנה הרופא בא!

ג. הרי"ם: ח"כ א.י.ש. ביקש לדבר עליו טוב אצל הרבי שעושה ורוצה לעשות.

אד"ש: בשביל לשתות בארשט ל"צ שיניים פתגם זה מתאים עליו לפעמים שכבר עושה משהו לבסוף מתברר שלי"צ אותו לדבר פעוט כזה!

הרי"ם: הוא שאלני מה לעשות בענין הרבי שהיה מאוד היימיש ועכשיו שהרבי - רבי איך צריך לנהוג? אמרתי לו מה ששמעתי מהחסידי משה ראובן פרקל ז"ל שרב"צ סיפר שנהיה חסיד אצל הא"א בגלל שאמר לו על זה שהא"א אכל בשר ולרב"צ נתן חלבי ואכלו על שולחן אחד והגיב ע"כ הא"א שאסור רק אם מכירים ואנחנו הרי לא מכירים! ולכן זה גרם לו להיות חסיד וכן אמרתי לו שידע שאף שהיה קודם היימיש צריך לדעת שרבי זה דבר אחר לגמרי, וכן את הווארט שאמרה אשתו של און בן פלת שגם אם יקח קרח את ההנהגה יהיה הוא רק התלמיד שלא יכירו ויתרחק ממנו.

אד"ש: קודם כל אסביר לך הענין, רב"צ הכיר טוב את אבי הא"א זי"ע וידע שאצלו הלכה זה דבר רציני הוא ידע שאבי איז אַ ערכליכע מאן ואם מסכים לאכול בשרי ולתת לו חלבי אין זה בדיחה שמרגיש שלא מכירו שנהיה מנהיג ולכן התפעל מאוד ונהיה חסיד, דבר שני אסביר לך את עומק הענין בפשטות חושבים שהגדולה היא לרב"צ להרגיש שנהיה רבי כבר אינו חבירו זה טעות זה דבר גדול? כ"כ קשה להבין שפלוגי נהיה גדול אתה אפי' שהיית היימיש וחבר צריך להתרחק אולי אצל מוניה זה דבר קשה לא אצל אדם רגיל, עיקר הרבותא היא אצל הצדיק אצל אבי זי"ע שיצליח לעשות שבזה שנהיה רבי כבר אינו בדרגה שוה אם ידיד וחבר וזה עיקר הקושי וזה עיקר הגרויסקט של הצדיק לקחת אדם שהיה ידיד טוב וחבר ולהרגיש שאינו מכירו ברגע אחד שנהיה רבי עד כדי כך שיורשו לאכול באותו שולחן בשר וחלב.

אד"ש: אספר לך סיפור מענין ויפה מרב"צ הנ"ל, הוא היה חסיד גדול אבל בשנותיו האחרונות כבר היה זקן וחולה קצת שכח פה ושם היו לו זמנים קשים, ממש במחצית שנתו האחרונה היה בגער תקופה אחרונה וכשהיה לו זמן קשה התעקש שלא רוצה לאכול בכלל ומה צריך לפנק גופו בתאות, ולא היה בדיחה בעלמא פשוט לא בא אוכל לפיו ונחלש מאוד {אד"ש הוסיף ראה מה בין חסיד שמאבד דעתו בזקנתו ללטואק זה שנהיה פארקלאכט העלט אין אין שריין איך בין גרויס וזה מבין שלא צריך לאכול} ולא ידעו מה לעשות עמו ולא רצה לשמוע מאף אחד רק מהרבי בית ישראל שמע, הבית ישראל היה בא ואומר לו רב"צ איך הייעס זאלסט עסין והיה אוכל כך היה כמה פעמים, פעם אחד הבית ישראל לא היה בגערר הוא היה גר בורשא ורב"צ שוב לא רוצה לאכול, לראות הוא כבר לא ראה, היה שם איינקעיל פלוגי דומה קצת להבית ישראל ואמר הרי רב"צ לא רואה אכנס איליו אדבר שארפ כהבית ישראל ואצונו לאכול נו ניסה וניסה ורב"צ לא משתכנע, אוהו ראו שיש דברים בגו שאלוהו רב"צ איך ידעת להבדיל בין זה לבין הבית ישראל? לא ענה רב"צ כלום - רק חייך והראה בידו על אפו כאומר הרחתי - שישר הרגיש מתי זה באמת הב"י ומתי לא, זה חסיד!

אד"ש: האם שמעת עוד דבר מר' משה ראובן על רב"צ?
הרי"ם: פעם שאלו אחד מדוע בא לביהמדר"ר בטישין ויושב ולומד ממ"נ אם ללמוד יכול בבית ואם לרבי שיעמוד שינסה לראות לשמוע? ענהו ר' מ"ר כך לימדני רבי רב"צ צריך לבא לרבי לביהמדר"ר וללמוד, רק ללמוד וללמוד אבל לבא לביהמדר"ר.

אד"ש: הזכרתני מעשה שפעם אמר לי אבי זי"ע אין אוסטרבה איז דא לומדים לומדי תורה, ומהסתם זה הכוונה שם היה הקאמנדנט רב"צ ותמיד ישב ולמד לכן ידעו גם הם שצריך לחכות את הקאמנדנט ולמדו ונהיו לומדים, משא"כ בשאר מקומות, דוקא שמעתי שרב"צ היה נסחב מסעודה לסעודה וכל היום ישב בין חסידים וסיפר מעשיות ומתי למד? אבל בטישין כל אלו שהסתובבו אצלו עמדו בשורה ואז יכל ללמוד...

אד"ש: סבך שליט"א רצה לבא לדבר בט"ו בשבט ולבסוף דיבר כבר בשבע בערב והיה כבר לילה נו חסידים אומרים בקדשים הלילה הולך אחר היום כן גם בט"ו בשבט בכלל בכל מה שלא מבינים אומרים תמיד הלילה הולך אחר היום... ע"כ!

הרי"ם היה בקידוש אצל הבית ישראל פרשת יתרו והבית ישראל רמו באצבעו לאברך צעיר נכדו של הא"א שישב וכשישב אמר לו הבית ישראל כתוב שמשא רבינו אמר לבני ישראל דברים קשים ולבית יעקב אמירה רכה ולכאוי' לא מובא בתורה חילוק רק כתוב שאמר "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"? אלא יש מילה שכ"א שומע איך שרוצה ופסוק זה רק בית יעקב קיבלוהו כאמירה רכה שטוב להן בזה ובני ישראל קיבלוהו כאמירה קשה שידעו שיש בזה אחריות גדולה פנה הב"י לאותו אברך ואמר לו רמזתי משהו ואתה כבר הבנת מה שרצית להבין שצויתך לשבת! ניסה אברך זה לעמוד אמר לו הב"י שישב.

ב"ק מספר שפעם היה כלב שהלך תמיד אחרי הב"י והמשב"ק רצה לזרוק עליו דברים ואמר הב"י שיעזבוהו זה לא חתול זה כלב ופעם בשבת הלך אחרי הב"י הרבי הל"ש והראה לאנשים שמעניין שהולך אחריו ומאז לא ראוהו. וכן בצפת בהר כנען היה לו ב"פ סיפור על כלב - פעם הלך תמיד כלב אחרי הב"י והב"י אמר לו שרוצה תיקון. ופעם השנית אמר לב"ק זה לא ילך בטובות שיזרוק עליו אבן.

חברה כ"ב שבת יארציט הרבי מקאצק זי"ע התשנ"ד

א. הבית ישראל אמר לב.ק. יש הרבה סיפורים שעשו חסידי קאצק בכונה שלא יחזיקו מהם, זאת אינני מבין מילא שלא היה אכפת להם מה אומרים עליהם, אבל בכונה לעשות דברים משונים אינני מבין! היה חסיד גדול שעישן בביהמ"ד בתשעה באב בבקר ורעשו כולם נגדו, ניגש אחד ואמר לו באוזנו אני באמת יודע שאתה צודק שאחז ממנו אבל מה אתה צריך שידברו עליך? אמר בקול החסיד מה אעשה ואני חייב סיגריה אחרי ארוחת הבוקר!

ב. הרבי מקאצק התאכסן אצל ידידו ר"י מורקא כ"ז שאשתו היתה חולה ודרשה ברופאים ובא אחרי שבת קרח ושאל את ר"י מורקא מה אמר בפרשה ואמר שקרח רצה ללמוד מהרש"א בלא תוס' צעק הרבי מקאצק למשמשו פייביל דו הערסט אהר צעפט מיר שהתכוין נגד דרך קאצק שהיא שארפ

ג. י.מ. מגואסטנין נהיה חסיד קאצק שהשאל לאחד מהם הטלית והתפילין שלו והלה נעמד בלא ניח חצי שעה ואח"כ ראה שהטלית שלו רטובה לגמרי וזה לקחו מאוד וסיפר לו אותו יהודי שזה לומדים בקאצק.

ד. נכנס פעם כפרי לטעון שאמרו לו ליסוע לבידערס וענהו הרבי מקאצק של"צ ומברכו שיהיה בריא גם בביתו - וטען שגם אמו וסבתו אמרו לו ליסוע - וענהו הרבי של"צ וכו' כשהלך נכנסה הרבנית בטענה בחוץ עומדים אנשים לעשרות עובדי ה' מחכים למוצא פיד בכל ענין ולא אומר להם כלום וכאן מבזבז כ"כ הרבה זמן לשטויות של הכפרי? ענה האדמו"ר זי"ע הם נכנסים ומדברים על יראת שמים ובלבם מתכוונים לכסף הוא דיבר שטויות אבל אמר את כל האמת ואמת אני אוהב.

ה. האמרי אמת זי"ע קרא פעם לבתו בריינדל שתעשה למענו דבר מסוים ושלחה במקומה את בתה אחרי שהלכה אמר הא"א לרבנית ביתי בריינדל היתה כאן ולא כיבדת אותה התפללה הרבנית ואמרה לרבי שלא היתה זאת בתו אלא הנכדה, ולא הרגיש כלל.

ו. חסיד גדול של השפ"א לא רצה להיות חסיד אצל הא"א פעם היה צריך לעצה גדולה בענין מסחר ושאל בעצת הא"א ועשה כמו שציווה והפסיד הרבה כסף וכעס מאוד ופגש את הא"א בעיירת מרפא אמר לו הא"א רבי לא נמדד בהצלחות רבי צריכים אע"פ שיש גם אי הצלחות!

ז. הבית ישראל אמר לב.ק. אבי ז"ל ביקש מאוד מילדיו שיתפללו לאט מילה במילה אצלי פעל ששמעתי בקולו ובאמת בפנים היו שומעים כל מילה כמונה מעות.

ח. הבית ישראל אמר לב.ק. כשראה את ס.ט. מגיע בגשם שוטף עם קבוצת בחורים אלע רביעס ראיתי כבר אבל רבי כזה משוגע להגיע במס"נ בכזה גשם לא ראיתי וציוה להכניסו אחרי הטיש לתה וכל מי שבא עמו גם והאריך מאוד איתו כחצי שעה ואמר ווארטער וראו שנהנה יוצא מהכלל מזה שהלך בכזה גשם שוטף.

ט. הבית ישראל הלך עם ב.ק. וראה אברך הולך עם אשה ושאל אם זאת אמו? וב.ק. הכיר שזאת אשתו הב"י עשה קאכן ואמר לא בחנם אני אומר הגרועים שלנו כטובים שלהם בדברים אלו.

י. בשבעה של הב"י בכה מאוד אד"ש בלילות וממש שמעו למטה צעקות ודפיקות נכנס ב.ק. לספר לל.ש. ע"כ הרים שתי ידיו למעלה ואמר מה אפשר לעשות הוא צודק.

יא. בניגונו של הנועם אלימלך שמכופפים ועולים הרעיון בזה שחסידי צריך לדעת שהעיקר זה לעשות ביגוע לצדיק.

יב. רב"צ היה פעם בסעודה ונתנו סרדינים ואכל ואכל - שאלוהו אם זה טוב? ענה שחשב שזה פרפיל.

יג. נכנס בחור לאד"ש לא מאנ"ש לבקש חיזוק ולמד עמו אד"ש בתור קטע מסילת ישרים חנינא נכנס באמצע שראה שמתעכב הרבה זמן אמר לו אד"ש מה אתה חושב שאני רק יועץ פיננסי לעסקים ורופא נשים???

הנאמר בש"ק פרשת משפטים מברכין אדר התשנ"ד:

א. אברך שיש לו רק בן אחד שלח מכתב להרי"ם לשאול אם לעשות הרבה יגיעה בטיפולים לנסות לזכות בעוד זש"ק ומבקש ברכה. הרי"ם הכניס המכתב בט"ו בשבט, אד"ש קרא כל המכתב ואמר להרי"ם: כשהיתי ילד ובחור ולמדתי הרבה עם אבי זי"ע, כשהגיע למקומות שלא בשביל בחורים קרא במרוצה בלי להסביר (לא דילג אף פעם) ותמיד ידעתי שזה דברים שאינני יכול להבין עוד, פעם בגמ' שבת למדנו שאדם עולה למעלה ושואלין אותו עסקת בפר"ה ורבי' שלש מילים באמצע לא יכל לקרוא במרוצה ושאלתיו מה זה? ענה לי ששואלים כ"א עם חינוך הילדים בדרך התורה והקדושה אבי לא דיבר סתם מילים כמו בן שרצה להתחמק אבל יש בזה משהו. ולעצם הענין דברי הגמ' קשים מה זה עסקת בפר"ה ורבי' שמעתי פעם מאבי זי"ע על לעסוק בדברי תורה שצריך אדם לדעת שעסקו בתורה כמו החנוני בגור שכל עסקו בחנות ואפי' שהולך פעם יודע שחוזר לעסקו כך גם התורה, אבל כאן בודאי אינו כן ומה זה לעסוק בזה? ולעצם החתונה כולם מתכוונים ומה הרבותא לשאול עסקת בפר"ה ורבי' יש לי בזה הרבה תירוצים אבל עכשיו שבאת אפשר לחדש תירוץ חדש הגמ' מתכוונת כזה אדם שרוצה לדעת אם כדאי לעסוק כ"כ הרבה טיפולים ואומרת הגמ' שכן שואלים אותו עסקת בפר"ה ורבי' שכדאי להשקיע בשביל ילדים תאמר לו היום זה זמן טוב ט"ו בשבט שיעשה ויעסוק ואני מבטיחו שה"י יעזור ויפקד בזש"ק אמן!

ב. היה רופא אצל אד"ש ודובר קודם שהרי"ם יבקש בשבילו לברכו ברכה וכשגמר הטיפול שאל הרופא את הרי"ם נו הרב וינברג מה עם מה שדברנו? ופנה לאד"ש שהרב וינברג אמר לו שהרבי יברכו אמר אד"ש נו הרב אמר לך שהוא יברך אותך, הרופא שאל מה גם הוא יכול לברך? ענה אד"ש בודאי הוא גם רב. הרי"ם אמר לאד"ש שממנו יכול לקבל בכ"מ אבל בכאן הוא רוצה מהרבי ויש לו חולנית בביתו - אשתו נכה, אד"ש רץ איליו נתן לו ב' ידיו ובירכו מאוד ובסיום אמר כל הרופאים מודים שמצב רוח שמחה עוזר הרבה לבריאות צריך להיות תמיד בשמחה שמח כמה שאפשר.

ג. אד"ש קרא להרי"ם וכשהגיע ישב אד"ש ולמד גמ' כתובות ומאוד היה שקוע הרבנית אמרה להרי"ם בדלת שגם היא צריכה אותו כבר יותר מעשר דקות ולא יכולה להפריע לו נו אתה תמיד מסתדר בא נראה אמר לה הרי"ם אני מסתדר רק עם אנשים לא עם מלאכים,

אד"ש הרים את הראש ואמר וואס מלאכים? אמרה הרבנית הוא אומר שאתה מלאך אני כבר עשר דקות מנסה להפריע ואתה שקוע בלימוד, אד"ש אי כך זה כשלומדים לא צריך להיות בשביל זה מלאך ר' איטשה גם יודע מה זה ללמוד תשאלו אותו..

יום ראשון כ"ה שבט התשנ"ד אד"ש, בביקור לכבוד הש"ב בבית וגן אצל סבא טאלנא עם הרי"ם (לא מדויק)

א. בנסיעה לבית וגן אמר אד"ש שאיננו רוצה להיות סנדק אצל לייבל תמיד הסבא היה סנדק ומה פתאום שאקח סנדקאות מרבי והוא עוד סבא של הילד, הרי"ם אמר שסבא מאוד מבקש וכבר היה סנדק בחמשה בניו הקודמים ויהיה לו עגמת נפש עם הרבי לא יקח סבא אומר שעמידה לברכות זה גם סנדק ומספיק לו, אד"ש הגיב: לי יהיה סנדק בישיבה ולרבי מטאלנא סנדק בעמידה כתוב הרי שכל דבר שקטן עושה צריך שיהיה גדול עומד על גביו!

ב. כשעברו ליד ישיבת נתיב מאיר אמר הרי"ם שכאן למד בימי נעוריו אד"ש אמר שיודע ששם זה ע"ש מאיר ברלין שקרא לעצמו בר אילן זכורני סיפור שכתב מאיר בר אילן בפולין בעתון של המזרחי נגד אגו"י וכתב שגם מאביו הנצי"ב יש לו לזה סמוכין כתב נגדו ר"מ בלוי בבטאון של אגו"י קול ישראל שלא הכיר כלל את אביו וכו' כתב ע"ז אח"כ מאיר בר אילן בחריפות נגד וכמובן שר"מ בלוי לא שתק וגם כתב נגד בחריפות והתבטא שבטוח לו שאביו הנצי"ב מתהפך בקברו בראותו דרכו של בנו. הא"א ששמע מזאת אמר גם אני בטוח בכך אבל מה צריך לכתוב כזה דבר בעתון?!

ג. בדלת נתן יד לאבא מזל טוב.

נכנס נתן יד לסבא, לחתן, ולאבי החתן.

אד"ש: אמר לסבא: נו ב"ה שמחה בתוך שמחה שבע ברכות און ליבלה חיכה שסבא טאלנא יתיישב ואח"כ ישב גם הוא

ס.ט.: הצביע על אבא ואמר זה הוא העיידים שלי.

אבא: איך האב שוין אריין גיכפאט.

אד"ש: פנה לאבא ואמר אי, אויף אַ ברכה זאגט מען נישט אריין גיכפאט זה לא המילה המתאימה אומרים הקדמתי כבר לקבל הברכה.

אבא: הסביר שזה התכוין שקיבל כבר קודם הברכה.

אד"ש: לא הסכים ואמר לאבא באנגלית שזה לא המילה המתאימה צחק ואמר תורה ניתנה בשבעים לשון.

ס.ט.: הציג את אבי החתן.

אד"ש: הגיב אני מכירו כבר היה אצלי.

אד"ש: חתן כאילו בנה אחת מחרבות ירושלים, פנה לאבא ואמר בחיוך עבודה ציונית.

אבא: ממזמן אני טוען שכולנו צריכים להיות ציונים.

אד"ש: אנחנו הרכטיקע ציונים הם כולם כבר עזבו ממזמן את הציונות!

הרי"ם מזג לרבי מיץ ענבים ולסבא יין חמוץ, אד"ש גם רצה מהיין שסבא לקח - אד"ש

חיכה שסבא יברך קודם מזונות ובפה"ג ואח"כ הרבי עשה - נתן יד לסבא ואמר כתוב

בהלכה אל ישנה אדם בנו בין הבנים הטאלנא רבי היה בחתונת נינו הראשון צריך הוא

בעזרת ה"י להיות אצל כל הנינים עד האחרון בבריאות!

ס.ט.: ענה אמן ונתנו לחיים.

אד"ש: אחרי שאכלתי ושתיתי אני נהנה מסעודת חתן כתוב ואינו משמחו צריך אני גם לשמחו.

ס.ט.: ציוה שישירו ניגון שמח ששמע כאן באר"י שהא"א זי"ע היה בארץ, שרו קצת וסבא אמר לרבי שזה שמע כאן בארץ כשאביו היה, אד"ש הנהן בראשו ע"כ.
אד"ש: אהיה אחד המרבה ואחד הממעיט שלא אאריך ובלבד שיכוין ליבו שיהיה ברכות ושמחות.

צלם עשה תמונה:

אד"ש: נו עכשיו בודאי שאני יכול ללכת כבר עשו לי תמונה וזה ישאר נו מהאט מיר גיכפאט ביי דבילד ופנה לאבא ע"ז מתאים לומר אריין גיכפאט.

ס.ט.: אמר מחר בעזרת ה"י ברית אצל נכדי לייבל בגור יודע אני שמדייקים וצריך לבא בזמן בעזרת ה"י אעשה מאמץ לבא בדיוק בזמן הרבי הרי יהיה סנדק.

אד"ש: אנחנו מחכים לגאולה השלימה שלא תהיה בזמן רוצים שיהיה קודם הזמן שיהיה אחישנה לא בעתה!

ש.ז. נתן לחיים והרי"ם הציגו שהוא אח ונענע אד"ש בראשו.

אמיתי נתן לחיים והרי"ם הציגו שהוא אח של החתן ולומד בגור באשדוד, אד"ש הסתכל ואמר בהתפעלות אוהו אשדוד.

אבא: הוא אבל לא גערר הוא טאלנער חסיד.

אד"ש: מקען גאר נישט וויעסין הנה ר' יצחק מנחם למד ביי דפרמעד ונהיה חסיד גור וגם הוא מי יודע מהאט אהיים שוין אריין גיכפאט אהר לערנט ביי אינץ דא זאקט מען אריין גיכפאט אני לא רוצה לומר הסוד שהוא מסתובב גם בגור.

אבא: התקומם: מאיטשה זה לא רא"י הוא תמיד היה גערר אע"פ שרציתי שיהיה חסיד סאכטשוב.

אד"ש: גלייב מיר דעיקר מזאל זאין ראכטיקע חסידים, חסידים פירוש שחסיד הרבה יותר גדול מצדיק כתוב בגמ' חסיד שרפן צדיק קוברן החסיד תמיד בהתלהבות בבעירה הצדיק רק קוברן ועשה תנועה עם היד אַ גרוסע מצבה....

נתן חתיכה מזונות למ. רוזנברג וכן סקר את כולם וציוה שיתנו מהמגש לכולם.

החתן נתן יד לסבא וסבא אמר דרבי איז דא אלע ברכות פין רבעין זאל מקיים וערן לבנין עדי עד אח"כ הושיט יד לרבי הרבי נענע בראשו ולא אמר כלום, נתן שוב יד לסבא: שמחות אויף שמחות בריאות נחת אלע איינקלעך ב"ה איטשה לייבל.

ס.ט.: הגיש קויטעל ואמר יהודי צלצל מקודם להזכיר ענין של פקוח נפש אמרתי לו הרבי בא ואזכיר אצלו.

אד"ש: הסתכל בחלקיק השני-ה ו אמר: הרי קוראים לו פינחס ר"ת פקוח נפש חס ה' יתברך ירחם עליו יחוס וירפאהו.

ס.ט.: הגיש חוברת שהוציאו לכבוד הש"ב מטמוני מנחם נחום

אד"ש: הסתכל בחוברת בהתענינות.

ס.ט.: אמר זה מסבי האדמו"ר ר' מנחם נחום בנו ר' דוד מרדכי אבי היה פעם בגור נראה לי עוד אצל הרבי...

אד"ש: איר מיינט פאר תרס"ה אצל השפ"א?

ס.ט.: הנהן בראשו

הרי"ם: מעשה אבות סימן לבנים שאביו כבר היה בגור לכך הסבא ממשיך בגור.

אד"ש: צחק ואמר כתוב בתורה "גר יהיה זרעך!"

אד"ש קם ואמר שלא רוצה להאריך נתן שוב יד לסבא בחביבות ובירכו לא שמעו מה וסבא אמר שנוסע לבני ברק בערב לשבע ברכות ורוצה לעשות גיזגענן.

אד"ש: אמר כתוב שכל ארץ ישראל יהיה ירושלים והשמחה מפשטת להכל א"כ בני ברק זה גם כאן עוד ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים ואין זה נורא ליסוע.

ס.ט.: הציג את מ. גולדמן ואד"ש אמר: יוא בפרשה כתוב "כפות זהב טהור" - גולדמן.

בדרך ראה את לייבל ושאל אם הכל בסדר אצל התינוק ואם הברית יהיה בזמן.

כשנכס אד"ש למכונית אמר איך האב אביסל צו פיל זאך גירייצט מיט דאין טאטא!

הרי"ם: יש לי עגמת נפש.

אד"ש: מאחותך החולה?

הרי"ם: ח"ו ב"ה היא בריאה והולכת כבר לעבודה וה" יעזור הלאה, רק מזה שאבי לא התנהג יפה הוא פשוט לא חסיד וק"ו לא גערר חסיד ולא יודע שצריך להתנהג בד"א.

אד"ש: לא נורא זה היה בסדר גמור בכ"מ שאני הולך העולם מתנהג בדרך ארץ פעם מותר לדבר עמי כדבר איש אל רעיהו.

מוטל איז אויך אברודער לא ראיתיו?

הרי"ם: הוא היה התחבא מאחורה.

אד"ש: מוטלה איז אבהלטנע אהר מיט דזיידה.

אד"ש: לא הבאתי שום דבר לחתן דרשה גישענק לא יפה והנה לא רק שלא הבאתי אלא קבלתי החוברת.

הרי"ם: כתוב באדם חשוב שעצם הדבר שבא זה ההנאה.

אד"ש: הקנישט אין קאפ מדאדם חשוב, כשנכנס לבית הסתובב להרי"ם ואמר זאיי בשמחה! ע"כ.

יום שני כ"ו שבט התשנ"ד ברית של הרה"צ ר' לייבל וינברג:

אד"ש נכנס לביהמדר"ר נגש לסבא וחייד מאוד ונענע בראשו, אחרי הברית נגש אד"ש לסבא נתן לו שתי ידיו בחביבות - מז"ט, סבא אמר דהייבשטער וועט העלפין זאל איך ווערן אמנעש! אד"ש ענה אמן, אין איך אויך!

כשנכנס אד"ש לשלום שטוב נעמד סבא, אד"ש אמר לו לשבת סבא התיישב ואמר מזעל קענן גוט שטיין.

אד"ש: בברית עומדים יש פסוק ויעמוד העם בברית מתאים הברכה על כך שיעמוד טוב. אד"ש מזג בכוסיות מיץ ענבים הגיש לסבא ואמר סיאז נאר מיץ נישט שטארק, עשה ברכה נתן יד לסבא לחיים מז"ט.

נתן להרי"ם ואמר ר' יצחק מנחם, ללייבל, לחתן.

נתן ליחיאל ואמר אַ ברידער פין חתן - חתן דמים למולות.

נתן למוהל ואמר יש לו מהסתם עוד בריתות, אבל מיץ ענבים מותר לשתות.

נתן לרבי מסוכטשוב לחיים מז"ט.

וכן נתן לבנו מו' שאול.

ענה למ. רוזנברג אי"ה בידיד אויפ שמחות.

אמר: אדם שמכניס בנו לברית הוי כמקריב קרבן, ובקרבן צריך נסכים, וכתוב למלא גרונו של ת"ח יין זה כמו נסכים בזמן הזה, ונתן בקבוק יין ללייבל. והוסיף נתרפאה כל המשפחה שמחות.

ס.ט.: הזכיר את יהושע העשל שיצא מהתפיסה.

אד"ש: בן בריינדל שמו יהושע י-ה יושיעך י-ה איז מדת דין.

חילק שוקלדות לכל הילדים חייד מאוד לצדוק מנחם (היה אחרון) אמר לסבא נו דהייבשטער וועט העלפין שיושפע משמחה זו שפע גדול בשמחות אצל כולם די אלע וואס דארפן גיהולפן ווערן מיט קינדער, וסבא אמר אמן.

אד"ש נעמד י. כהן נגש להזכיר אביו שקיבל התקפת לב ענה איך וייס מה המצב עכשיו? ה"י יעזור לרפואה

ליבל נגש להזכיר השווער שלו הרבי שם יד על המזוזה ואמר האסט דא דאיין זיידה צו דארמנן אח"כ אמר קראת לבנך ע"ש הסבא ה"י יעזור שהשווער יהיה בריא.

חסידים מספרים שאברך צלצל לאד"ש שאשתו בחדש השמיני ויש צירים וציוהו להכנס בדוקא למעיני הישועה עם רופא פרטי אחרי שבירר שיש שם מחלקה לפגים אח"כ היה צריך דחוף ניתוח וצלצל מבוהל לשאול והרבנית ענתה שכבר סגור ויכול להשאיר שם וכשאמר

שמו התפלאה הרבנית ואמרה לפני שהרבי הלך לנוח אמר לי פלוני בביה"ח עם אשתו היא צריכה ניתוח א"כ היה לו כבר התשובה מן המוכן ועשה הניתוח והיה הכל כשורה אמר לו הרופא שנס עשה שבא למעיני הישועה שבמקום אחר היו מתמהמהין להוציא הילד היות וזה בחדש השמיני והנולד היה בסכנת חיים.

ר' איטשה פרלמן נכנס לקו"פ בשאלה שמציעים לו להשקיע כסף בכולל של הרי"ם בקניית הדירה ע"י הרבי אמר לו סאיז זייער אגוטע כולל איך האב דארט מאנא מענטשין איך קען די יונגאלייט זיי אלע דריין זאך דא מלערנט גוט איז דאס כדאי וכן למוחרת בדירה אמר אד"ש להרי"ם עשיתי אותו צי רעדין בשביל הרחבת הכולל שלך.

דובר בקו"פ על אדם מסוים שיכנס על דבר מסוים ובנתיים יאמר לו אד"ש עוד דבר אחר אמר הרי"ם אם לא כדאי שיכנס למעלה בדירה בגלל שלמטה עונה הרבי רק מה שאומרים לו מלמעלה ולא יאמר הדבר השני צחק הרבי ואמר אבל בכל אופן גם אני נמצא למטה בביהמדרש.

כשביקר האמרי אמת בארץ ישראל בא לביקור אצל הרב קוק והתוכח עמו על ענינים משוניים שכתב בספריו אמר הרב קוק לרבי שאם היה לו זמן יכל בשבועיים להסביר לו שכל דבר ממה שכתב יש לו מקור בגמ' אמר לו הא"א אומרים עלי שיש לי עילויש קאפ ואם לי צריך הדבר להשכיל בשבועיים שלמים כמה צריך לפשוטי עם והרי אתה מפרסם לכולם וזה הבעי איך תרצה שיבינו אם לי לבד לוקח שבועיים.

יום חמישי כ"ט שבט התשנ"ד סבא טאלנא בערב אחרי מעריב בקו"פ לכבוד ראש חדש:

אד"ש: יצא לכבודו החוצה ושאלו אם רוצה להתקבל בחוץ שלא יצטרך להכנס.

ס.ט.: רצה להכנס. נכנס והתיישב.

אד"ש: מרגישים שכבר ר"ח אדר - פורים אזא גרויסע מנעטש מאכט ליצנות אין קימעט צו מיר אין אהר איז זעך מטריח.

ס.ט.: ביקש ברכה.

אד"ש: רק לאחרונה הייתם אצלי בשביל שמחות והנה שוב באתם שתמיד תבואו רק לשמחות.

ס.ט.: שאל מתי זה ב' אדר.

אד"ש: היום זה כ"ט שבט מחר יום שישי ל' שבט א' דר"ח אדר שבת אי"ה שבת ר"ח ויום ראשון ב' אדר אובער מדארף זאיין נישט צו זאיין ביז אדר באדר אסור לכעוס, הסעודה תהיה אי"ה במוצאי שבת קודש אחרי הטיש.

סבא נעמד ללכת ואד"ש אמר לו: אתה הרי צדיק יסוד עולם יסוד הכוונה לרגלים נו צריך אתה א"כ רגלים חזקות ובריאיות, אד"ש תפס בידו של סבא וליוהו לדלת, סבא התרגש ואמר אוהו איזה זכות מנהיג הדור מוליך אותי. הגיב אד"ש: יש סוגי-ה שלימה בגמ' רכוב ומנהיג לפעמים צריך הרכוב למנהיג אבל לפעמים צריך המנהיג לרכוב בדלת אמר אגוטען חדש אדר ונפרד לחיים ולשלום.

הנאמר בליל ש"ק תרומה - שקלים התשנ"ד:

א. כ"ק מרן אד"ש סיפר באה איליו משלחת רבנים ספרדיים ובקשה בפיהם לקבלם בחזרה לאגודה ועוד בקשות פולטיות שונות, אד"ש אמר להם שקשה לו לענות בחיוב היות והצבור כאוב ולא מבין בתחלה היו כולם ביחד ואח"כ נהפך דעת תורה לפירוד ועכשיו שוב לחזור, אבל כשנפרדו לא היינו בני התורה נו ועכשיו שהם טוענים שוב שהם בני תורה והם ממשפחות יותר טובות מקוממם הלאה לא אנחנו וכו', טענו הרבנים לאד"ש אנחנו מתכוונים לשם שמיים (אמר הרבי להרי"ם אצל הספרדים לא מצאתי טיפקייט אין להם

עומק רק שטחי) ענה להם הרבי אשריכם הספרדים שאתם תמימים אמת שאתם מתכוונים לש"ש אבל אח"כ מתפרקים דברים בגלל אחרים שנוטים לפוליטקא ושקר והתמים בפוליטקא לא מצליח ולכן לא כדאי להכנס לבוץ כזה אספר לכם סיפור והמבין יבין היה לי סבא השפת אמת ז"ע הוא היה מלאך (הרבי הוסיף להרי"ם דאס האבען זיי ליב הם פתחו עינים גדולות מלאך!) הוא נהג לכתוב דברי תורה והקפיד שאף אחד לא יסתכל ויגע בזה וכמובן שזה גרר את הסקרנות עשרת מונים, יום אחד הלך סבי למקום אחד ניצל את ההזדמנות חסיד אחד גדול שרצה לדעת מה כותב הרבי שם נפשו בכפו והתגנב לחדר והציץ בכתבים, הציץ ונפגע הסבא חזר וראהו בקלקלתו הקפיד מאוד סבי עליו התנצל החסיד בבהלה התכוונתי לשם שמים! שאלו השפ"א ומה הספקת לראות? לא כלום אמר לו השפ"א אני יאמר לך מה כתבתי זה היה בפרשת שלח שם כתוב שסיחון לא נתן ליהודים לעבור בארצו פן בחרב אצא לקראתך ושאל מדוע פן הוא הרי המאיים והאדם שלא נותן רשות לעבור ואומר פן הוא היה צריך לומר אל תעבור בארצי כי בחרב אצא לקראתך? אלא שסיחון אמר על עכשיו לא אכפת לי עכשיו אתם רק רוצים לעבור "לשם שמים" אבל אינני רוצה להרשות לכם פן בחרב אצא לקראתכם בפעם אחרת ואז תדעו מעכשיו כל המקומות, כך סיים השפ"א לחסיד עכשיו אתה לשם שמים ומי יודע אח"כ מה קורה? "לך יש - לשני אין" וזה מה שיוצא מזה, סיים אד"ש למשלחת אקוה שהבנתם ופטרם לשלום.

ב. בנסיעה לס.ט.:

אד"ש: ההבדל בין גוי ליהודי שגוי רע הוא מטבעו והנקודה הפנימית שלו לרעה אע"פ שעושה פעם טוב משא"כ יהודי בעצם רצונו להיות טוב וכל כולו טוב רק יש הסתרות, וזה ענין כפה עליהם הר כגיגית שבאמת בפנים הרצון טוב וכן בגט מעושה הרמב"ם מסביר שבאמת רוצה היהודי להיות טוב ולכן כופין אותו עד שיאמר רוצה אני.

הרי"ם: יש ספר תורת הגר שמסביר כ"מ שהתורה מרבה גר וכאן בקרבנות יש דין כופין אותו עד שיאמר רוצה אני ויש ריבוי בתורה אדם כי יקריב מכם בתו"כ לרבות את הגר ומסביר שם בספר ממ"נ גר צדק פשיטא דינו כיהודי לכל דבר, גר תושב בודאי שלא אלא מסביר שעל חידוש זה של כופין אותו עד שיאמר רוצה אני היה הו"א שרק ביהודי שיד רעיון כזה שהרי בלבו רוצה להיות טוב ולכן שייך כפי"א אבל בגר לא נחדש דין זה ואם לא רוצה א"א כופין אותו קמ"ל הכתוב לרבות הגר גם בזה.

אד"ש: נהנה, והתענין היכן כתוב הווארט ומה הספר ומיניה וביה הוסיף יש לי ראי' לזה שהדין של גט מעושה נפסק בהלכה בלא חולק ולא נאמר בשום מקום לחלק בין גר ליהודי וכן הסברא אומרת שהרי נשמת הגרים עמדה בהר סיני א"כ למפרע גם הנקודה הפנימית שלהם טובה, אבל לכא' קשה כתוב בכמה מקומות גר סורו רע וזה לא מתאים כ"כ עם דברינו? ותירץ אולי סורו רע הכוונה למדות מגונות שיש לו מהיותו גוי אבל גם בו הנקודה הפנימית טובה.

ג. כשעברו ע"י הר הרצל אמר אד"ש מענין שם רשעים ירקב והוא נזכר בכ"מ שעוברים וכולם מדברים הר הרצל.

ד. בגמ' מנחות דף כט. נאמר "מעשה והיתה מנורת בית המקדש יתירה על של משה בדינר זהב והכניסוהו פ' פעמים לכור והעמידהו על ככר" ומקשים המפרשים:

רש"ש: איך יתכן שעד אז השתמשו במנורה בפסול שהרי הדין שהמנורה תשקול ככר זה מעכב?

המהר"ם שפירא מתרץ: שמותר לעשות מנורה בדברים אחרים כשאין זהב וכתוב בכמה מקומות שזה טהור מכניסין אותו לאור אינו חסר כלום והנאמר שצריך ככר לעכב זה רק בזהב וכאן שהכניסוהו לכור פ' פעמים ונחסר ראי' שזה לא היה זהב טהור א"כ לא היה צריך הדין של ככר לפסול ולכן היה מנורה כשרה.

הרי"ם דוחה דבריו: שמה שיוצא בזהב טהור סיגים זה הלא זהב ואין שום ראי' ממה שנקטן שלא היה זהב ודאי שהיה זהב טהור וממה שנשאר בודאי לא נחסר וזה שנחסר מסיגים שמתערבבים בו וממילא נשאר קשה קושיית הרש"ש שהיה בפסול עד אותו מעשה.

השפת אמת מתרץ: דבימי שלמה עצמו היה המעשה ששקלוהו אחרי שגמר לעשותו ומצא שיתר והכניסוהו לכור פ' פעמים והכל היה קודם שהשתמשו בזה בבית המקדש וא"כ אין קושיא.

הרי"ם מעיר: שהלשון מעשה והיתה משמע שפתאום קרה אחרי זמן רב ולא קודם שהשתמשו?

ומתרץ הרי"ם: דלק"מ דבתוספתא דמנחות פרק אחד עשר נאמר עשרה מנורות זהב עשה שלמה אעפ"כ לא היו מדליקין אלא בשל משה שנאמר וגו' א"כ התירוץ פשוט אע"פ שעשה שלמה לא השתמשו בפסול שתיד השתמשו בשל משה ופעם היה מעשה ובדקו אי' מהמנורות שלו ומצאוהו פסול באמת והכניסוהו לכור והעמידוהו על ככר. ודפח"ח.

הנאמר בסעודת ב' אדר הילולא דכ"ק הבית ישראל ז"ע:

א. י. קליינמן הגיע פעם לביהמ"ד וכשחיפש פלוני שעמד בתור קרא לו הבית ישראל פנימה וגער בו היום יום השנה של אביך ז"ל ולא זכרת מזה ואביך בא לבקשני שאזכיר לך לקיים היארצייט!!

ב. אברך לא מאני"ש נכנס לקו"פ שיש לו כאבי ראש חזקים שאלו הבית ישראל רצונך בברכה או בעצה? וענה בעצה, אמר לו קח כדור נגד כאב ראש והפסיד הבחור ועד היום לא מתפטר מכאב ראש.

ג. אברך שהתחתן ויצא שהכניס הכתובה להבית ישראל והעיר לו הבית ישראל שהשמות - שלו ושל הכלה מודפסים ונוהגים שהכל מודפס אבל השמות כותבים בעט - והוסיף זאל נישט זאיין גדריקעט דער ליעבן אח"כ בחופה היה מסדר חו"ק הרבי מסלונים זי"ע וגם העיר מדוע השמות מודפסים ולא כתובים והחתן נבהל ורצה לשנות וכבר היה מאוחר ודחו דבריו שזה לא נורא ועד היום הזה ל"ע חיינו מאוד גדריקעט ולא ראה יום טוב אחד בחייו.

ד. בעת הקבורה של הבית ישראל זי"ע ניגש בנימין אלטר ז"ל לרבי הלב שמחה וסיפר לו שכששאל את הבית ישראל על קבורתו של אביו שמעון נפתלי אמר לו הבית ישראל שנותן רשות לקוברו במערת המשפחה בהר הזיתים אבל שישומו בצד, שכל הפרונט הקדימה יהיה ריק וחזר שוב שישאיר מקום בקדימה וישומו רק בצד והיה מובן שמתכוין עליו אמר הרבי הלב שמחה כן בודאי זה היה רצונו לך ספר זאת לחנינא (שכל הזמן טען שהרבי רצה להקבר בהר המנוחות) אח"כ הרחר הרלב שמחה ואמר הוא אמר שישאירו מקום כל החלק הקידמי ריק נכון והיה נראה שחושב ע"ע. (ז' תמוז).

ה. מו' א.מ. במוהרי"א כשהיה ילד נכשל פעם וראה בחלון ראוה טלוזי-ה פתוחה כעבור זמן יותר מחדש שמע שהבית ישראל נמצא בבני ברק אצל הערשל ריגל רץ לשם לקבל שלום מדודו וכשהגיע הושיט לו יד הבית ישראל וגער בו מנין לך שאני כאן איפוא ראית אותי בטלוזי!!

ו. הרי"ם חשב פעם שלא לטלטל כדרך רבו הבית ישראל ובאותו שבת נקרא לטייל עם המלך ובתחילת הסיבוב הוריד הב"י הספודיק תחב לו בידיו ואמר קח נו אתה הרי כן מטלטל!

ז. קרא תמיד המחשבה וידע לומר ברוה"ק וידוע המעשה מהטלנא רבי שאמר לו כשהגיע איר האט גיברוכען דעם יצה"ר שחכך בדעתו אם לבא שהיה חורף ולא הרגיש טוב.

ח. הר"י מרחמסטריוקא ישב פעם עם אחיו ר' דודל מטאלנא וטען לו שאומרים שחסידי טאלנא הנם שקצים יותר מדאי עליזים ואמיצים ענהו ר' דודל אמת שיש לי כאלו ומה אעשה שהם פיקחים מאוד ולכן יש בהם ערממיות הנה אספר לך מעשה ותדע עד כמה שהם חכמים אמרו לי על חסיד טאלנא פלוני שאינו מתנהג כשורה בביתו וצועק ודוחק באשתו ציותי לקרוא לו נכנס החסיד באימה וביראה לקו"פ הרבי קורא לו נקטתי לשון ערומים ואמרתי שמעתי אז די דריקעסט דאיין חיבור {2 משמעיות מדפיס חיבור דוחק האשה} ענני החסיד אם הרבי היה רואה את החיבור היה נותן הסכמה על הדריקען נו ועוד שלא יהיו שקצים סיים ר' דודל.

ט. בסדיגורא נהגו לאכול בש"ק מרק עם קשא ופעם התאכסן שם ר' דודל ולא אכל שאלו הרבי מסדיגורא נו מה יהיה עם המנהג הזה לאכול מרק עם קשה נענה ר' דודל בלייבט א קשה (שנשאר הקשא ונשאר הקושיא עליו).ע"כ

נכנס לקו"פ משגיח דישיבת מאור יעקב ואמר לו אד"ש בתוך הדברים מדוע שלא תלמדו מהרי"ם וינברג בישיבה שלי לומד כל הזמן עם החלשים? שאלתי את בני הראש ישיבה איך בקיבוץ אמר לי לי אין שום בעי' ר' איטשה וינברג לומד עם החלשים - ומדוע שלא תקחו בצוות אנשים שיקדמו החלשים? היה בחור בישיבה מגמגם מפגר לא ידע צורת אות ולמד אצל הרי"ם בשיעור וידע ובנה עצמו ויודע לומר ולהבין וממש ככל אדם אתם צריכים ללמוד ממנו.

אברך נכנס לקו"פ וכתב שרוצה לזכות בברכת הגפן והתכוין כמאמר העולם געזינט פרנסה נחת, אמר לו אד"ש: אתה מתכוין גבורה פרנסה נחת ונבהל האיש שגבורה זה דינים ואמר שלא גבורה אלא געזינט, ענהו אד"ש: געזונט איז אויפ דאייטש (גרמנית) ולכן אמרתי גבורה בלה"ק כשזה טוב זה מצוין.

אברך נכנס לבקש ברכה להצלחה בחינוך הילדים, ענהו אד"ש בחינוך יש ג' דברים א': יגיעת ההורים שזה תלוי בכס ואין לזה קשר אילי, ב': עידוד מהמחנכים, ג': סיעתא דשמיא זה אני לוקח ע"ע לברך.

צ.ר. נכנס לקו"פ להזמין לש"ב שעושה אמר לו אד"ש שאין לו זמן לזה ואינו יודע אם יבא אח"כ הוסיף ובכלל למה שאבא מהסתם יהיה שם צלמים עתונאים!!!

דברי הרי"ם שליט"א בחברה אור לו' אדר התשנ"ד:

א. סיפר לי יהודי מהימן שהיה נוכח אצל ר' אהרן מבלז זי"ע בת"א שהגיע יהודי שעבר שואה ר' ניסן צויבל שמו ויושב היה ר' אהרן עם הראש מוטה כלפי מטה וכששמע מי בא הרים ראשו בחיך ואמר שהיה ניסן חשוב אצל אביו ר' ישכר דב וביקשו שיספר משהו ששמע מאביו - שאל ר' ניסן את הרב אם רוצה באגדה או בצחות? וענה בצחות, אמר שזוכר שסיפר ר' ישכר דב מעשה בשתי יקעס שהיה להם בשקית אבנים טובות ומרגליות ורצו להכנס לעיר לישון ופחדו על המטמון וחשבו לעצמם ביער לא רואים נחביא שם וראו רק עדר גדול של צאן ואף אחד לא נמצא תלו השקית על עץ גבוה ואמרו למחרת ניקח המטמון, ולא שמו לב שהרועה היה באזור ועקב אחרי מעשיהם וכשנכנסו לעיר לישון לקח הרועה כל המרגליות והאבנים טובות ושם במקומם גללים של עיזים למחרת כשבאו שמחו שהשקית נמצאת אבל מה גדלה אכזבתם והתדמה שראו במקום אבנים טובות ומרגליות גללי עיזים - אמר אחד לשני זה הרי בטוח שאין אדם שעשה זאת שהרי בדקנו וראינו שאף אחד לא לא נמצא אלא מאי העיזים תפשו הוציאו המטמון ושמו בפנים הגללים וזה לא מובן איך הם

הצליחו עכ"ד, שאלו ר' אהרן ומה עשיתי אני? ענה ר' ניסן: הרב עמד מאחורי הכסא ובכה מאוד, ומה עשה אבי? ענה ר' ניסן הלך להתפלל מנחה, אמר ר' אהרן אחרי המעשה הזה התפלל אבי מנחה שאינני זוכר כזה מנחה וכל אחד יכול להבין מדוע וכן חזר על דבריו ג"פ וכן ציוה על המספר ר' ניסן לומר ג"פ שכל אחד יכול להבין מה משמעות של הסיפור. והסביר הר"ם אולי שכתוב "אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו" ולא מבין שהכל מאת הבורא והכל בהשגחה מלאה לכן לפעמים אנחנו עצמנו נמצאים בתמונה כמו אותם יעקס שאמרו כזה שטות שהעייזים עשו כזאת ולא הבינו שהרועה עשה זאת.

ב. אמרו שהיו לר' אהרן 5 בנים חרשים אלמים היות ולא יכל לגשם עצמו אהרן קדוש ה', והיה פרוש מאוד ואמר שנצטוו לא לשמוע מאף אחד בעניני רוחניות אפי' לא לאביו רק לנשמה שלו מה שתאמר, וכן אמר אחרי השואה שגם הקריב קרבנות כששמע שמתו בניו שם, זי"ע.

ג. בענין מצות מחית עמלק כידוע שבפשטות מדובר על שנאה לעמלק בלבד, וידוע שהב"י אחז שאדם צריך להרגיש אשמה שהוא אשם, וכן צריך להבין איך נקיים היום מחית עמלק? להסביר ג' דברים אלו מצא הר"ם ילקוט שאומר שהיה מלך שעשה פרדס וציוה לעבדיו לא להכנס לשם ושם שם כלב גדול בלא ידיעתם ופעם שהתגנב לשם השר שלו קיבל נשיכות וכו' וכשרצה המלך להזכיר לו עונו בדרך יפה אמר ראה מה עשה לך כלב שוטה זה וכן בעמלק שלא בא סתם שהרי רפו ידיהם מדברי תורה והם היו לא בסדר ומשה שהיה ידיד של ישראל לא רצה לומר להם מוסר ישירות לכן אמר זכור את אשר עשה לך עמלק ותבין שאתה צריך להשתפר, דבר שני כתוב מהמגיד ממזריטש שכל אדם וכל דבר צריך להיות לו חיות ממש והוא ועמלק כל חיותו מזה שישראל לא נשמרים והפוך כל אחד מישראל ששומר עצמו בטהרה מת ממש בפועל עמלק אחד ולפי"ז מובן כל הענין שכל אדם צריך באמת לזכור ולשנוא עמלק אבל לדעת שזה מחייב אותו לשמור עצמו שמזכירים לו כאן משהו ובוזה שבאמת ששומר עצמו מקיים בפועל מחית עמלק שגורם למחית עמלק שמסתלקת ממנו החיות. ע"כ

אברך נכנס לשאול את אד"ש אם ליסוע לפולין בהיות שמצאו שם ס"ת והוא סופר ורוצים שיעבור ע"ז יום יומיים לראות אם כדאי לקנותו מהגוי, שאלו אד"ש אם יספיק ביומים לראות הכל? וענה שרק רוצים שיראה מלמעלה אם בכלל כדאי לקנות וכמובן שאח"כ יעבור הגהה, אמר אד"ש: בודאי שישע לחיים ולשלום, אח"כ אמר: כדאי לעשות הנסיעה סמוך לכ"א אדר אם כבר ליסוע מדוע לא להכנס ביארצייט להרבי אלימלך מליעזנסק אפשר שם להיות גיהולפין ולקבל שם ישועה זה מקום קדוש.

אד"ש הראה להר"ם מכתב גדול שכתב והכין לשלוח לאישיות גדולה אמר לו אד"ש את רואה השורה הראשונה של תוארים לקחה לי כפל זמן לכותבה מכל המכתב עצמו (היו בו הרבה דברים חשובים) כ"ז למדתי מאבי ז"ל הוא היה קמצן בתוארים וכל תואר כתב בישוב הדעת, פעם ראו בני הבית שכתב לפלוני מכובד תואר פחות כבוד וביקשו מאוד שיוסיף ולא רצה ודחקו מאוד שהפלוני יעלב והסכים וכתב וכשהוסיף התואר נשפך על המכתב דיו וכל המכתב התקלקל הגיב אבי זה משמים להראות שצדקתי ואין צורך להוסיף אני לא יכול לכתוב תואר על אדם שאינני אוהב מזה.

א.מ.ס. סיפר להר"ם: שהיה כזה מעשה שדחק הרבי הלב שמחה באביו הא"א זי"ע להוסיף תואר לאדם ולא רצה אחרי שמוא דחק הסכים לכתוב רק ה' ה' ה' ואמר אני לא מסוגל לכתוב דבר שאינני אוהב כתבתי רק ה' והוא יחשוב מה שרוצה.

דברים שנאמרו בסעודת הילולא דהר"ם לנגזר זי"ע זצוק"ל האדמו"ר מסטרטין חותן הר"י

מטאלנא שליט"א בהשתתפותו של סבא טאלנא והר"ם שליט"א שאר האחים והחברה:

א. בעל ההילולא ר' משה זי"ע נהג בסעודה שלישית לזמר בנוסח סטרטין את הבני היכלא ומזמור לדוד, וכשהיה מסיים היה מכבד לשיר יצוה פלוני שקראו לו ר' מנדל רוזנגרטן ותמיד יצא שאמר "לאורך ימים - מנדלה" שסיים במזמור לדוד = במילים לאורך ימים וכיבד את מנדלה ולשונו תדבר משפט וכן היה שהאריך ימים עד אחרי מאה שנה וס.ט. לקח פעם את המשפחה לראותו בבית אבות בבני ברק.

ב. אדם שהיה מתפלל בבית מדרשו נולדו לו ל"ע בנים חרשים-אילמים ובצר לו בכה אצל רבו ר' משה שיתן את ברכתו, אמר לו: בעזרת ה' הבן הבא שיולד לך קרא לו משה ע"ש (בחיים חיותו) ולא יהיה כאחיו וכן היה שנולד לו בן וקרא לו משה והיה ילד רגיל.

ג. הרב יעקב יצחק וויסבלום זצוק"ל הפליג בתפילתם החמה של חסידי סטרטין וסיפר לחתנו הר"ם שליט"א שנכנס פעם בגלצ'ה לשיטביל של חסידי סטרטין להתפלל קבלת שבת והיה נראה שכולם עולים לשמים עם הסטנדרים מרוב חמימות והתלהבות ובכה כשסיפר זאת.

ד. הרבי ר' ברוך מסרט ויזניץ לא חיבב את הקנאים ופעם יצא לדבר על קבר דוד המלך בהר ציון והיה בחברת ר"י מסטמאר שאמר שאין זה נכון ולא מונח שם דוד המלך ודבר מאוד בזלזול - נענע הרבי מסרט ויזניץ ואמר: אמת שאולי אין זה מדויק ממש אותו מקום שם קברו של דוד המלך אבל שם באיזור קצת קדימה קצת אחורה אבל זה בטוח שבויילמסבורג בנוי יארק הוא לא מונח!

ה. ס.ט. שיבח את השווער שלו שהיה בקי בע"פ בכל ששה סדרי משנה, ידע לנגן בנעימה ושמר על הנוסח המקורי של בית סטרטין שהיה מלא חן של פעם.

ו. היה לו גביר בביהמדי"ר שתמיד התחמק לבא עם קויטעל רק לפני כל נדרי כדי שלא יבקש ממנו כסף עצרו הרבי ושאל ומה אם פדיון? נזעק הגביר רבי עכשיו לפני כל נדרי? ענהו ר"מ בחכמה: ע"כ

אד"ש סיפר להר"ם: שהיה לו מלמד שהיה עוד מחסידי קאצק ואמר לו שהיתי ילד אהבתי הלכה אחת יותר מכל ההלכות "אין קידוש אלא במקום סעודה" היות וכל הדברים כששאלתי מה יהיה עם יעבור ולא עשה כדבעי מקבל עונש וכו' וכאן אומרים לו לא קדשת במקום סעודה לא יצאת תקדש שוב ותאכל.

כשאד"ש היה עוד ראש ישיבה קרא פעם להר"ם והיה מאוד תפוס מחשבות נתן לו פתק ואמר תקרא, והיה כתוב שם כותרת גדולה **צוואה** ואח"כ היה כתוב בעבור שאין אדם יודע עתיו ורגעיו רוצה הוא לכתוב צוואה ובפרט שהוא חלוש וחולה ורוצה למסור מודעה שפלוני בחור מהישיבה אשם בקיצור ימיו בגלל גרצקע שעשה באותו זמן והיה לראש ישיבה מזה עגמת נפש גדולה, הר"ם הזדעזע וביקש רשות לקרוע הנייר אמר לו הראש ישיבה מדוע לקרוע זה הרי צוואה שצריך לשמור עליה ולקרוא אותה ליד מטתי, התחנן הר"ם ולבסוף הסכים קרע א"ז לחתיכות קטנות וזרקו בפח.

כעבור הרבה שנים השנה בתשנ"ד אדר דיבר אד"ש בארוכה עם הר"ם על אנשים שעושים טעויות ואח"כ מתנקס בהם ופתאום אמר לדוגמא דאין איצלה ולא הבין הר"ם למי כוונתו ואמר שוב נו דאין איצלה ואמר שמו של הבחור הנ"ל והוסיף הצלת אותו אז ממות לחיים לכן אני קורא לו דאין שעכשיו יש לו צרות "והזהר בגחלתן שלא תכזה"

דברי הרי"ם בליל ש"ק פרשת כי תשא פורים התשנ"ד:

א. אד"ש כתב מכתב לכנס של הרבנות הראשית והסיבה לכך היתה שיום קודם הודפס בהמודיע כתבה על הכנס והיה כתוב שאד"ש ישלח ברכה אד"ש מאוד הקפיד וקרא להרי"ם ואמר שאמרו לו שזה בני - חתן של הרב לאו ומאוד מקפיד עליו שעשה כדבר הזה בלא רשות ולאחר בירור הוברר שלא היה הנ"ל ולא הוא הכניס כתבה זו הגיב אד"ש היות וחשדתי בו לחנם אני צריך לפייסו ובירכו ולכן גם שלח מכתב ברכה.

ב. י.מ.ט. עלה בערש"ק לשאול האם לשים שמירה בביהמ"ד בגין ההתפרעויות של הערבים? ואד"ש הסכים לכך.

ג. אד"ש אמר להרי"ם שאביו הא"א שיבח מאוד את דברי האבן עזרא שמסביר במגילה מדוע אסתר הזמינה את המן לעוד משתה ולא ביקשה כבר במשתה הראשון? שהצדיקים שרוצים לפעול ישועה ויש להם תוכנית איך אפי"ה מחכים לאיזה רמז מהשמים שיראו שהולכים בדרך הנכונה לכן במשתה הראשון עוד לא ביקשה כלום רק אחרי שראתה שמתחיל להיות טוב ליהודים שהיה פרשת הסוס שהמן לקח את מרדכי ברחוב העיר למחרת כבר ביקשה וכן דרך כל הצדיקים בכל דור.

ד. עוד טעם להזמנת המן לסעודה שכתוב "ותתחלל המלכה" - פירסה נדה וכתוב שאשה נדה הנמצאת בין שני אנשים או שימות אחד או מריבה ביניהם ולכן עשתה כך שממ"נ יהיה ביטול הגזירה.

ה. אדם מכובד מליטא סיפר להרי"ם שהרב ש"ך אוחז מאוד מאד"ש ומפחד ממנו וחרד לכל מוצא פיו וכשהרצה הדבר לפני אד"ש הגיב: היה אצלי יהודי ישיש שהגיע לבר מצוה של נכדו שהוא גם נכד של הרב מרקוביץ מגדולי ליטא חבר במועצת שלהם וביקשני שאכתוב כמה מילים טובות לבחור הבר מצוה אע"פ שאין דרכי בכך אבל חשבתי יהודי ישיש סיפר לי גם סיפור מהשפ"א נו כתבתי כמה מילים על הבר מצוה שידע שצריך לשמור על התורה וכו' וכו' היהודי חזר אח"כ ודמעות בעיניו שאלתיו האם ח"ו קרה משהו? ענה לא! רבי אלו דמעות של שמחה אינכם יודעים מה הפירוש גערר רבי בליטא - היו בבר מצוה כל גדולי ליטא לכבודו של הרב מרקוביץ ושמעו שהבאתי מכתב מהרבי כל אחד רצה לראות כולם שיבחו המילים שתמיד יודע מה לכתוב הדבר המתאים והנכון נו.

ובדרך אגב סיפר לי סיפור נפלא הסכת ושמע אביו היה חסיד בפולין ויקר המקרה שאמו באחד מחדשי העיבור לא הרגישה בטוב והסתבך הענין והובלה לביה"ח בורשא גדולי הרופאים אמרו שצריך דחוף לנתח ולהוציא העובר ושניהם בסכנת חיים בצר לו שאל אם אפשר לחכות יום? וענו: בדיעבד כן, נסע בחופזה לגור להרבי השפ"א זי"ע כתב במהירות קויטעל ונכנס בדחילו ורחימו, השפ"א הביט בקויטעל רגע כמימרא והגיב אי, שאלו האיש ומה אעשה? ענה השפ"א אהיים נעמן! שאלו האיש על אחריותו של הרבי? והנהן השפ"א בראשו. וכן היה ורעשה כל הביה"ח על כזה דבר וב"ה היה הכל כשורה ויצאתי אני - כך סיפר אותו ישיש שהוא הבן הזה הנולד בברכתו של השפ"א.

ו. בתי תחי' אסתר נולדה בשבת פורים תשל"ד כהשנה - האדמו"ר הבית ישראל חיכה בשער וקיבלני בשמחה ובברכת מז"ט ושאמרתי שנולדה בת הגיב בת? פורים "ונהפוך הוא" חשבתי שיהיה בן.

מדברי הרי"ם בסעודת פורים מוצאי ש"ק אצל הרה"ח נפתלי פרקל:

א. בחור מישיפ"א נכנס לקו"פ ואמר שרוצה לעשות נח"ר לרבי, אמר לו אד"ש הנך יודע במה לעשות, ענה הבחור שחושב אם ילמד ויתפלל וישמור עצמו יהיה לרבי נח"ר, ענהו אד"ש באמת כך אם תקיים דבריך יהיה להקב"ה נחת ממך ולכן יהיה גם לי ממך נח"ר.

ב. ב.ק. שאל ביום שישי אם ליסוע למערת הבית ישראל כהרגלו? וענה אד"ש שלא יסעו בגלל הפרעות של הערבים ימ"ש והוסיף פורים יום גדול אפשר גם כאן לעשות אויס פוילען!

ג. אומרים שהגיב אד"ש על מספר ההרוגים הרי במגילה כתוב 57 (אלף).

ד. הבית ישראל שלח לאדמו"ר מאוורוב משלוח מנות יין ואמר לשליח לומר לו שהיין יותר זקן ממנו. (הוא היה כבר בן 08)

ה. בשנה הראשונה לפטירת ר"א ז"ל בן יבלחט"א - אד"ש חיפש זמן מה בין הבקבוקים לתת יין טוב לסיום שעשה הרי"ם ולבסוף נתן יין מקולקל בלא ידיעתו אח"כ שאל בענין מסוים, וכששמע ששלח יין מקולקל הגיב בצער גם בפטירת בני לא הצלחתי ולקחוהו ממני בלא רצוני וגם כאן לא הצלחתי בבחירת היין...

ו. כשהיה אד"ש עוד ראש ישיבה הכניס הרי"ם איליו אברך אשר נמצא בבנו נקודה בעין שהרופאים חששו לגידול אד"ש בירכו וביקשו שיביא איליו הילד וכשהכניס הילד ובכה מאוד אמר הרבי אינני רואה שום דבר מיוחד בעינו זה נראה לא רציני אח"כ אמר לאברך מה תתן לי אם אבטיחך שלא יאונה לו כל רע מזה ותזכה לגדלו ולרקוד בחתונה שלו ולראות ממנו דור ישרים? וענה כל מה שיצונוי - אמר אד"ש לא דברים גדולים רק שתתנהג בבית כשורה בתורה ותפלה ומבטיחך שיהיה טוב וכך היה ולא נודע מהנקודה שום רע.

ז. אד"ש קרא להרי"ם ואמר לו היה אצלי אברך בבכיה גדולה שמצאו אצל אשתו נקודה בעין והרופא הגדול אמר שיש חשש רציני לגידול חושבני שתעשה לו תור אצל הרופא שטיפל בי בענין הדלקת אם הוא יאמר שלא נראה לו רציני ונוסף לזה יש את דעת הרופא הקטן שהיה לפני הרופא הגדול שזה לא רציני ולאחר שיהיה לי חוות דעת של ב' רופאים לוקח אני על עצמי שזה לא כלום ואין זה גידול, כן הוסיף שלא יאמרו מה היתה חוות דעת של הרופא הגדול. התפלא הרי"ם שהרי אין לאותו רופא כל קשר לדברים אלו אבל עשה את התור כמצווה והתפלא הרופא מה לו ולדברים אלו? והסביר לו הרי"ם שצריכים אמונת חכמים ואמר הרופא שלא נראה לו והבטיח אד"ש.

ח. עיקרי החסידות אמונת חכמים ורואים זאת במגילה ויעבור מרדכי שלא קיימו פסח מצות התורה ולא פצה אף אחד פיו להתנגד וזה היה בס"ה בשם אסתר המלכה וזה ללמדנו אמונת חכמים.

ט. בהפטרה נאמר ששאל אמר שקיים דבר ה' אע"פ שידע בעצמו שהשאיר אגג לחיות אלא שנזרקה מפיו נבואה שעיי"ז שהשאיר בחיים את אגג עוד לילה אחד נולד סבו של המן והיה כל סיפור פורים והגיעו ל"קיימו וקבלו היהודים" ולכן קיים דבר ה' בזה שקיימו וקבלו.

י. אנשים צריכים לדעת שהרבה עבודה מושקעת בכל תשובה של הרבי ובהפטרה נאמר ששמואל זעק כל הלילה בעבור שאול ואעפ"כ לא אמר לו שום דבר רק "קרע ה' הממלכה ממך", ולא ידע כמה ביקש קודם בשבילו מהקב"ה וכמה עבודה השקיע.

יא. הרי"ם עסק בפרשה מסובכת של שלום בית וביקש מאד"ש באשר איננו גר שם באזור ויכול רק פעם בשבוע להתעסק עם פרשי' זו לכן צריך אברך שגר באותו אזור שיכול לעלות מדי פעם בפעם להיות כשוטר לסדר הדברים הקטנים ביניהם וחשב על איזהו שכן שיכול לעלות אמר לו אד"ש הרעיון טוב אבל השם של האברך איננו טוב בעבור זה אני גערר רבי יושב על הכסא בשביל שיהיה לאברכים מוח נקי ממחשבות רעות איך יכול אני לקחת על עצמי כזה דבר ולהרשות לאברך משלי לעסוק בזה ואולי ישמע מהם משהו לא טוב כמה זה יזיק לו באמת שלום זה דבר גדול כתוב שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים בשביל להשכין שלום אבל שמו של הקב"ה נשאר קדוש אתה קדוש ושמך קדוש משא"כ אברך אם יזיק לו ברוחניות מה שהוא לא שווה כל השלום הנני יושב בכסא זה בעיקר בשביל לדאוג שיהיו אברכים עם מחשבות קדושות לתפילה ולתורה כדבעי עדיף לשלוח לא היימשע לשם אין כונתי ממש לא היימיש אלא אברך שלא יזיק לו שבין כך כבר עוסק בכאלו נושאים ויודע מכל הדברים האלו. ע"כ

חסידים מספרים שחנינא שיף אמר לרבי שהערבים מזהירים שינקמו בנו על חשבון חברון ענה אד"ש אינזרא נקמה וועט זאין אַ סאך מעיר ווי זיער נקמה.

הרבי ר' עינד בורנשטיין מסאכטשוב זצ"ל שלח משלוח מנות לבית ישראל וכבר היה לקראת ערב מוצאי פורים ואמר הרבי מסאכטשוב לשליח הנותן דורן לת"ח כאילו הביא ביכורים ובקדשים הלילה הולך אחר היום וביכורים גם קרבן לכן לא נורא שיגיע במוצאי פורים, וכשהגיע השליח התפלא הב"י על האיחור ושאל הרי הוא אדם מדויק? והרצה השליח דבריו - נענע הב"י ואמר: ת"ח אינני, אבל יודע אני שכתוב "כל השופך דמן של רשעים כאילו הקריב קרבן" ובוזה גם הוי קדשים שהלילה הולך אחר היום.

בחג השבועות שאל הב"י את הרי"ם אם מישוהו הולך רגלי חזרה לבית וגן אחר התפילה? וענה שכן אחיו רש"ז - נתן לו הב"י כמה דברים וציוהו לומר לר"מ מאמשינוב שזה משלוח מנות ממנו מן הסתם הוא כבר אוחו בפורים.

"משתה ושמחה" הכונה שהשמחה תבא ע"י המשתה אע"פ שלבד קשה להגיע לזה שהזמן לא גורם שמחה, "שמחה ומשתה" הכונה שיש זמן שהוא עצמו גורם השמחה ויכולים להביע אותו במשתה. ומדויק במגילה בזמן שמדובר על בני אותו דור כתוב בדוקא "שמחה ומשתה" שלא היו צריכים לאמצעי שיביא להם השמחה שהיה אצלם הנס לכן היה שמחה ומשתה, משא"כ כשכתוב שקבעו לדורות הבאים כתוב בדוקא משתה ושמחה שפורים קיבלו לקיים בכל מצב שיהיה גם אם אין הזמן גורם שמחה יעשו משתה ויגיעו לשמחה, ודפח"ח.

זיווגו של אדם הינו דבר שמימי ולא דבר שכלי שיאמר אדם נצרף איש ואשה שדומין במדותיהן וראי' לדבר אמר החפץ חיים זי"ע שלאיש ואשה יש אותיות זהות ואותיות נגדיות דווקא השוות א' וש' עושות המלה אש שאינו טוב והאותיות הנגדיות י-ה עושים צירופים של שם ה' ללמדך שהנגדי הוא הטוב והכל רוחני ושמיימי.

י.ד.פ. הכניס ביום הפורים משלוח מנות מהרי"ם לאד"ש - הרבי אמר שיאמר להרי"ם שיין טוב וישן יביא בעזרת ה"י בחתונה הבעל"ט ועכשיו שולח כך יין כמו כולם, אח"כ אמר לי.ש. שיוסיף עוד קומפוט יותר מהרגיל ואמר דאס איז פאר איטשה וינברג ולפני שיצא הזכירו שוב שיאמר שיביא יין בשן בחתונה.

אברך נכנס לשאול על טיפולים בענין ילדים ואד"ש הרחוב עמו הדבור על אופן הטיפולים וכמה שנים הוא אחרי החתונה בירכו והסכים, לפני שיצא אמר לו הכל בתנאי שתהיה אופנהיטן שאם לא זה כל הטיפולים לא יעזרו העיקר להיות אופנהיטן בקדושה.

מ. רוזנפלד עלה לראש ישיבה בזמנו כשנולד לו בנו בכורו והלידה לקחה המון זמן אמר לו אד"ש שהרבה פעמים בפעם הראשונה לוקח הרבה זמן ובירכו במז"ט כשכבר יצא קרא לו ואמר אבל בפעם השנייה הולך לפעמים מאוד מהר וצריך להשגיח מאוד למה וליסוע לביה"ח והשבוע אחרי כשנתיים ימים עשה שמחה שניי וזכר מדברי אד"ש ומיהר לביה"ח ותוך 01 דקות היה לו בן בשעה טובה ולא נפל מדבריו ארצה.

ביום רביעי י"ט אדר התשנ"ד נסע כ"ק אד"ש עם הרי"ם לרופא בירושלים בחזור שאל הרי"ם אם אד"ש רוצה לטייל בגן סקר? אמר אד"ש יוא פאר וואס נישט סאיז א שיינע טאג אובער בתנאי אחד שאתה תבא עמי בטיול אד"ש טייל שעה שלימה ואמר הרבה דברים טובים מה שזכינו לשמוע:

א. **הרי"ם:** סבא טאלנא הבטיח לפלוני שיבריא מחשש של יענא מעשה ונסע לבדיקות בחו"ל והבטיח סבא שהכל יהיה נקי וביקש מאוד שאד"ש יסכים עמו ויתפלל על החולה והזכירו בשמו.

אד"ש: דהייבשטער וועט העלפין זאל האבן א רפואה שלימה יש לי הרגשה שיהיה טוב סאיז א אויס גיעביטנע קויטעל!

ב. **אד"ש:** אנחנו עוברים במקום שיש תחנה לקו 01? ברצוני היה לחזק דבר זה לעלות תחנה אחת ליסוע בזה ונחום הנהג יחכה בסוף התחנה ואצא בזה י"ח שחזיקתי דבר טוב שגם אני נסעתי בזה! וכשנענה שלא עוברים דרך קו 01 אמר בפעם אחרת.

ג. **הרי"ם:** גיסי ר' אורי נוסע עם בניו לליזענסק בבית צלצלו לבקש להזכירו שמפחדים בגלל הפיגועים של הערבים בפרט אחרי הפיגוע בניו יארק.

אד"ש: הרי כתוב "תפול עליהם אימתה ופחד" שהגויים צריכים לפחד מאתנו לא אנחנו מהם, הם הרי נוסעים למקום קדוש לליזענסק והם הרי נכדים של הרבי ר' אלימלך ונוסעים איליו בטח שאין להם מה לפחד זיי זאל פארן געזונט אין זאל צוריק קומען געזונט.

ד. **הרי"ם:** הזכיר את נחום אלבום שהוא הציע על הטיול בגן וכשנכנס למכונית אמר אד"ש לנחום שנהנה ומגיע לו יישר כח על ההצעה שלו.

ה. כשקרא אד"ש להרי"ם לפני הנסיעה בישיבה דיבר בדיוק עם אבא של בחור שיש לו בעי , אד"ש חשב תחילה שזה גיסו ר' אורי ושאל כשנכנס הפרעתי לך לדבר עם גיסך זה היה ויסבלום? וענה הרי"ם שלא, אלא אדם אחר פלוני ויש לו בעי עם בן הגיב אד"ש כן אני מכירו גם את אביו וסבו אני מרחם עליך יש לך עבודה!

ו. כשנכנסו לגן לטייל הלך לקראתם אדם שהיה נראה מפחיד ולא מיושב בדעתו קרא הרי"ם לא.מ. אלתר שיגש איליו ואמר לאד"ש אברמי יסתדר עמו הוא נראה שיכור ואברמי מסתדר עם שיכורים , שאל אד"ש: וואס אברמי מסתדר עם משמשים?

כשהתחילו ללכת **אמר אד"ש:** א"א להכיר אם הוא יהודי או גוי צריכים להזהר מסתובבים גם הרבה גויים ביננו וקשה להכיר ביניהם מי יהודי ומי גוי אח"כ אמר אד"ש: ר' יצחק מנחם

תחשוב כתוב שאם לא שיש לנו כלל ללכת אחרי הרוב א"א היה להרוג אדם שרצח נפש דילמא במקום נקב הרגו ודבר מבהיל הוא עד כמה צריך תמיד להסתכל בעין טובה על השני רואים עשרה יהודים ראובן הורג את שמעון וצריך לסנגר ולומר דילמא במקום נקב הרגו רק אחרי שיש רוב דעת התורה זה הטובה וזה העין טובה לראות שלא במקום נקב הרגו, א"כ שומא עלי להסתכל בכל דבר בעין טובה ומדוע שאומר אולי הוא גוי הרי גוי דבר רע הוא ויהודי דבר טוב הוא וצריך תמיד לראות טוב יהודי, כל יהודי במצב הכי גרוע יש בו טובה שהוא יהודי משא"כ גוי תמיד יהיה בו נקודה רעה של גוי הסתובב אד"ש לעבר הפלוני הלז סקרו מעט זמן ואמר אהר איז אַ יוד.

בחזור אחרי שעה נגש אד"ש לא.מ. ושאלו נו הסתדרת איתו? ואמר שכן, נתתי לו שקל, שאל אד"ש הוא שותה - שכור? אמר א.מ. שהוא לא מדבר לענין וכל הזמן אומר פסוקים מהתורה, חייך אד"ש והעיף מבט לעבר הרי"ם כאומר רואה אתה יהודי הוא!

ז. אד"ש: התחלתי ללמוד כבר בגמ' פסחים מענינא דיומא למדתי שם בגמ' לעולם ילמד אדם שלא לשמה מתוך שלא לשמה בא לשמה ראיתי מכבר אַ שיינער פשט וכיונו לדבר אחד אח המהר"ל ר' חיים ובעל תולדות יעקב יוסף ושניהם ממש אותו משל כתוב שהתורה למימינים בה סמא דחיי ולמשמאלים בה סמא דמותא ולא לשמה הוא סם המות וידוע בחולה שצריך רפואה קשה והיא בעצם סם המות צריך להזהר לקחת בדיוק במנון הנכון שקבל ולא יותר ואז מרפאוהו משא"כ אם לא ישגיח על המנון ויקח בכמות גדולה את התרופה ימות שהרי זה בעצם סם המות לו כן בדיוק התורה שלא לשמה שטובה היא במינון נכון קצת קצת אבל אם ילמד יותר מדאי שלא לשמה יהיה לו סם המות כאותו שלקח יותר מדאי מהרצפת והעיקר צריך לשמה. ודפח"ח (ומעיר הרי"ם שהחזיר הגמ' פסחים לאד"ש כמה ימים קודם וגמ' זו בדף נד ופלא כ"כ הרבה דפים)

והוסיף אד"ש: ווארט מעצמו קשה לי מהו הלשון לעולם ילמוד אדם שלא לשמה שמשמע כן שיעסוק בזה הרבה כך משמש הלשון "לעולם" והיה צריך להכתב בתחילה ילמוד אדם שלא לשמה ולא לעולם? ותיצתי לתורה לשמה אין שיעור אפשר ללמוד מיראת ה', מאהבת ה', לראות ממש באותיות התורה את שמו יתברך ועוד מדרגות, ובודאי הלומד ומתגאה יותר גרוע מהכל שהגאון גרוע יותר מהכל ונאמר בפירוש אין אני והוא יכולין לדור ביחד נמצאת אומר שכ"פ שלומד ויודע שלא הגיע לתכלית צריך לשאוף להגיע ליותר מזה ואז מתברר לו שלא למד לשמה לכן נאמר "לעולם" ילמוד אדם שלא לשמה תמיד בכל מדרגה ידע שיש מדרגה יותר גדולה בתלמוד תורה וכשיגיע לזה יבין שקודם למד שלא לשמה וכן לעולם. ודפח"ח.

ח. אד"ש אמר להרי"ם: כ"פ אחרי שאני קורא לך צריך אני לקרוא גם לי.מ.ט. וכדומה שלא יעלבו הם גם מאנשי הצוות, משא"כ כשאני קורא לאחד מהם יודע אני שאינני לחוץ לקרוא גם לך אח"כ שאתה מבין ויודע שאין מה להעלב (וכן בנסיעה זאת קרא לי.מ.ט. אח"כ לכמה דקות ואמר לו על נדבה של איש פלוני לשיבה ופטרן לשלום)

יום חמישי, אור לכ"א אדר יארצייט, הרה"ק ר' אלימלך מלזנסק זי"ע סעודת הילולא בבית הרי"ם שליט"א בהשתתפות הס"ק מטאלנא ואישי צבור:

א. ר"ח שיף שליט"א הזכיר אצל אד"ש הסעודה ואמר אד"ש שיודע שר' יצחק מנחם עושה סעודה שהשווער שלו זצ"ל היה בן אחר בן ושמו ויסבלום כשם משפחתו של בעל ההילולא ר"א זי"ע, שלח בקבוק יין לסעודה לחלק לכולם.

ב. סיפר סבא טאלנא שהרבי מזלטפור כתב מכתב לכ"ק האמרי אמת זי"ע לכבוד הצדיק המפורסם הגיב האמרי אמת המפורסם באמת הנני אבל צדיק זה הוא עצמו!

ג. חסיד לא חכם אמר לר' דודל מטאלנא שרוצה ליסוע לאר"י להקבר שם וענהו ר"ד זי"ע פייך - שאל ומדוע שהרבי לא יבוא גם לאר"י? וענה ר"ד שכתוב שמלאכים מביאים לאר"י אחרי הפטירה כל מי שזוכה, שאל החסיד ומדוע לרבי להטריח מלאכים לבא לקחתו? ענה ר' דודל בחכמה לא אטריח מלאכים בחנם אלו המלאכים שיקחו אותך מאר"י בחזרה לכאן ביאו אותי לאר"י (סיפר סבא טאלנא)

ד. סיפר סבא טאלנא רציתי ליסוע למקומות הקדושים בל"ג בעומר תשל"ג ובאתי גיזעגן לכ"ק הבית ישראל, בגיזעגן יצא הבית ישראל מפוזר ומופחד בקפוטה פתוחה והטלית קטן התנופף ואמר לי זי"ע גיט זי"ע גיט שאתה רוצה ליסוע מאדרף בעטן צריך באמת ישועה בעצט בעצט והיה פלא ואח"כ הבנתי כשפרצה מלחמת יו"כ.

ה. סיפר ר"ח שיף היתי כותב כל ערב ר"ה מכתב ברכה לרבי ר' יצחק מפשווערסק וכ"ק הבית ישראל היה מוסיף כמה מילים וכתב תמיד להרה"צ קדוש יאמר לו, בשנת תשל"ז כתבתי והב"י שאל מה זה? ואמרתי כרגיל מכתב ושאלתי אם רוצה כבכל שנה להוסיף כמה מילים? אמר הבית ישראל האי יאהר דארפמען נישט! ולא הבנתי כונתו ואח"כ נפטרו ב' המאורות ר' איצקיל ביוה"כ והב"י בב' אדר זי"ע.

ו. סיפר ר"ח שיף שכ"ק האמרי אמת שאל את אד"ש אם אומר תפילה שלפני התפילה של הרה"ק ר' אלימלך? וענה בשלילה, אמר לו שכדאי לומר זאת ודבר חשוב הוא אבל הוסיף לו שלא יהיה רגילות בתפילה זאת מספיק לומר פעם בחדש כדאי ערב ר"ח וכך אני אומר.

ז. סבא טאלנא אמר כתוב אוי למי שהעולם מטעין בו לא כתוב טועין אלא מטעין שעד כדי כך מכניסים הטעות גם בו שחושב באמת שהוא גדול.

ח. אמר הרי"ם שהבית ישראל אמר מה אשמתו של זה שהעולם מטעין בו? אלא שאם הצבור אומר פוק חזי מאי עמא דבר ראוי שיכול להגיע לזה וע"כ מגיע לו "או לו" שמדוע באמת לא הגיע למה שהעולם מטעין בו.

ט. סיפר הרי"ם: נכדתו של הרה"ק ר"א מליזנסק שאלה אותו בליל הסדר היתכן כזה דבר קריעת ים סוף? ביקש שיביאו קערה עם מים והראה לה איך שבנ"י עמדו בצד אחד ומצרים בצד אחריהם ומשה רבינו הרים ידו בפקודת הקב"ה ונבקעו המים וכשעשה כך נבקעו באמת המים בקערה ואח"כ שבו והיה לפלא ממש כקריעת ים סוף.

י. אמר הרי"ם שראה בספר של אחד מהחסידים הראשונים להסביר הנאמר בהגדה ש"פ אפילו כולנו חכמים מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים שיאמרו אנשים מה לנו לספר מופתים ממצרים הרי יש לנו רעביס היום שעושים אותו דבר בדיוק כמו הניסים של פעם אעפ"כ אומרים אפי' כולנו חכמים ויודעים לעשות מופתים כאלו מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים.

יא. סיפר ר"ח שיף אדם שהיה לו מיחוש נוראים בבטנו וחששו לדברים נוראים הלך לר' איצקיל הניח ידו על בטנו ונעלמו המיחושים.

יב. סיפר הרי"ם רבי אלעזר בנו של הרבי ר' אלימלך לא רצה בשום פנים להנהיג ופעם באה אשה עם קויעל וישבו הרבה מתלמידי ר"א זי"ע ושלחוה לר' אלעזר ואמר לה מצטער אינני

רבי אמרה אם כן תביא לי בחזרה הקויטעל החזיר לה ר' אלעזר ואמר היא תהיה גיהולפין מיד היות והיא היחידה שמאמינה לי שאינני רבי.

יג. סיפר הרי"ם שהיה שקע בבנין שהיה גר בו ר' אלעזר ואמר שדחקו בו להיות רבי ולא רצה בשום אופן ושזרק כולם מהחדר טרק את הדלת בכזו חוזקה עד שנפל אבן מלמעלה ולא נתן לתקנו להראות לכל נכדיו שלא רצה להיות רבי וילמדו הם ממנו.

יד. אמר הרי"ם שהרבי ר"א אמר שהגאולה תהיה תלויה בקירוב נכדיו בעוה"ז ולכן בירכם בעניות שיצטרכו להגיע לאנשים ועי"ז שהאנשים יקרבו נכדיו תחוש הישועה העתידה בב"א.

טו. סיפר ר"ח שיף: הבית ישראל היה רק פעם אחד בחברון והתפלל רק במדרגות ורח"ש הפציר בו שיכנס בפנים ולא רצה הגיב מסגד, אח"כ נעמד בפתח המערה ולא התקרב נגש אליהם חיל יהודי והצביע להראות כאן אברהם כאן יצחק אמר הב"י לחנינא זאל זיי אלע קומען צו אינץ! ויצא.

טז. סיפר ר"ח שיף: אד"ש סיפר לי שהגיע הרבי הדמשק אליעזר זצ"ל לאמרי אמת קם הא"א מלוא קומתו נבהל הדמשק ושאל בשבילי הרבי קם? ענה הא"א מדוע שלא אקבל יראת שמים שלקום הוא סגולה ליראת שמים, הוסיף אד"ש ואמר אני גם קם הרבה לאנשים זקנים בגלל זה - אצל אבי ראו שעזר הסגולה אצלי לדאבוני לא, אמר חנינא העולם אומר שתפוח לא נופל רחוק מהעץ הגיב אד"ש כן, זה אם העץ - רגיל משא"כ בעץ גבוה במיוחד נופל התפוח רחוק מאוד....

יז. סיפר א.י.ג. שחזר פעם אד"ש מברית אמר יש לי מאה גימטריאות על המילה "ברית" בלבד ומנה כמה מהם.

יח. ר' אברהם אלימלך מקרלין ייסר פעם חסידיו מי כאן חסיד? ואף אחד לא העיז לענות, נענע חסיד צעיר ואמר אני חסיד! התפלאו כולם מה זאת? אמר בתמימות אני שורף כל ערש"ק הצפרנים וכתוב חסיד שורפן. ע"כ

הנאמר בליל ש"ק ויקהל - פרה בבית הרי"ם שליט"א (מהנסיעה ביום רביעי)

א. היתי למעלה אצל אד"ש לפני הנסיעה לרופא ושאלה הרבנית עם מי יסע הרבי? ואמר הרבי פעם שנסעו עם מרכבה וסוסים גם היה בעיה עם איזה סוסים ליסוע וגם היום עם איזה נהג ליסוע לכה"פ עלינו דרגה במקום לבחור בין הסוסים בוחרים בין האנשים לבסוף אמר שנחוס אלבויים כבר מזמן לא הסיע ושיאמרו לנחוס לבא.

ב. אד"ש שאל את הרי"ם אם לקחת המשקפיים אולי ירצה הרופא לבדוק גם בדיקה של ראייה? ואמר הרי"ם: שאם הרבי רוצה לא יאמר שלא אבל אין שום צורך שרופא זה אינו מתמחה בזה ובנתים אף פעם לא בדק בדיקה כזאת אולם אד"ש העדיף לקחת המשקפים, כשישבו אצל הרופא פנה הרופא לאד"ש ואמר כדי שיהיה תיק מושלם אם היו לרבי כאן המשקפים היתי יכול לבדוק גם את זה והיה טוב, ענה אד"ש שבאמת הביא המשקפים ובדק גם את הראיה, כשחזרו סיפר הרי"ם לרבנית תליט"א את הרוה"ק בענין המשקפים ואד"ש עמד בצד כל הזמן והקשיב, כשגמר ניגש הרבי ושאל נו מה את אומרת על זה? ענתה לימדו אותי שמשתמשים ברוה"ק לדברים אחרים נעלים יותר חייך אד"ש ונכנס לחדרו.

ג. בנסיעה שאל הרי"ם אם מותר לו להעיר להמודיע על זה שלאחרונה יש תמונות של אלימות כמעט כל יום וזה נותן מסר שלילי לילדים שרואים את המודיע? ענה אד"ש בודאי

שתגיד - אתה צודק מאוד ראייה של העין יכולה להזיק ולעשות רושם לא טוב תדבר עם ישראל שניידר הוא מבין ענין ובודאי יסכים עמך, זכורני ששמעתי כשהיתי צעיר מהרב שלמה שרייבר שהמדורנים המחנכים אומרים היום שצריך להמחיש כל דבר לילד שיראה בעין ועיניו יבין יותר טוב והם צודקים וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא ומצא סמך שכתוב "והגדת לבנך" בסיפור יציאת מצרים שעושים לילד סימנים שיראה ושאל שיומחש לו יותר, ובודאי לגריעותא שמזיק והנך צודק ולא בשמי יכול אתה לומר זאת.

ד. אד"ש שאל מה אתה אומר על חב"ד? הם משונים שמעתי שהודיעו שם בחגיגות שהניתוח קטרק של הרבי עבר בשלום וכו' ובהבלעה וב' בחורים נפגעו קשה, חשבתי בדרך צחות כתוב "לא יגרע מצדיק עינו" שב"ה העין של הצדיק לא נגרע שהניתוח הצליח אבל רק עינו שמצד שני איבד שתים מחסידיו, אבל אולי אסור לומר כזה בדיחה היות והפירוש הפשוט בפסוק על הקב"ה שהוא לא גורע עינו מהצדיק והעין הולך על הקב"ה לא על הצדיק השהה עין של מעלה לעין של מטה?

הרי"ם ענה: שבחב"ד לא נורא כאלו ווארטיר הרי אצלם הרבי כמעט כמו הכביכול **הגיב אד"ש:** בחיך זאת לא שמעתי רק שמעתי מחסידי חב"ד שאמרו מיר האבען אין כביכול אין דער נאך אין רבי.

ה. הלכתי בכל הטיול לצד השמאל של הרבי וכל פעם שעבר סיבוב היתי צריך להחליף צד גער בי ואמר שאשאר בצד ימין כתוב בפירוש "שב לימיני" שלא צריך להחליף כ"פ לצד שמאל.

ו. **בעת הטיול אמר אד"ש:** עכשיו זה הזדמנות לדבר על דבר חשוב מה אתה אומר על השמיעעס? יש לי בזה הרבה התלבטיות, חשבתי לדבר בעיקר על תורה, אבי זי"ע למד עמי הרבה ומרגיש אני שזה היה העיקר, עם תורה לא מפסידים וזה דבר טוב, ומה לעשות שבנתיים זאקטועך אידשקייט, מכיר אני הרבה ספרי חסידות יש המדברים לשמים, ספרי הרבי מלובלין, החידה"ר זי"ע אמר הרבה תורה אין ממנו כמעט ממש אידשקייט, שפת אמת יותר מהרלי"ש רעיונות דברים גבוהים, אצל אבי זי"ע הא"א הכניס כל הש"ס בשמיעעסין הוא היה כולו תורה ותמיד חידש דברים חדשים והביא הרבה גמרות בשמיעעס זכורני שהיתי ילד קטן היה שני דברים שלא ידעתי מה הם ומאוד היתי סקרן לדעת מה זה ועל מה זה, דבר ראשון כל מוצאי שבת היתה באה גויה מהדלת האחורית ולוקחת שקים גדולים ולא ידעתי מה לוקחת ומה פתאום? עד שביררתי ונדנדתי וסיפרו לי שיש הרבה וועש בחצר בבית והגויה היא הכובסת. דבר שני כל יום חמישי היה מגיע לאבי איטשה איזקעס הוא היה יושב בגער חסיד גדול בעל מחשבה הוא היה נכנס עם שתי מזודות ויוצא עם שתים אחרות ודבר זה סיקרן אותי עד למאוד מה זה ושאלתי את אמי חשבתי אולי זה גם כביסה של אבי שלא רוצים לתת לגויה אבל שתי מזודות מלאות? אמי לא ענתה ושלחה אותי לגיסי הרי"ם ברמ"ב, אחרי הפצרות (כשרציתי ידעתי להיות נודניק) אמר לי כל שבוע רוצה אביך לדעת מה אמר בפרשה הזאת בשנים עברו וחסיד זה איטשה איזקעס כותב ואוסף והוא מביא התורות של שבוע זה ולוקח של שבוע שעבר, תאר לך ר' יצחק מנחם שתי מזודות מלאות בשמיעעסין כל שבוע! ונראה לי שלכן רצה לדעת מה אמר שהיה כולו תורה ותמיד רצה לחדש דברים שלא אמר, אבל גם הוא לא אמר בפירוש אידשקייט, הרבי הבית ישראל כבר דיבר יהדות כמעט כל פעם אבל איידל מוסתר הוא ידע איך ומתי הוא היה אגוטע ראש חברה ידע מה הדור צריך וידע איך לומר זאת, הרבי הלב שמחה היה רבי משנים עברו לא לדור הזה כלל כולו היה גבוה לזכור בכל המעשים את ה"י אבל הוא היה טיפוס קיצוני אמרו לו שהמצב באידשקייט לא טוב וצריך לחזק אז אמר דברים באידשקייט תצלנה האזנים דברים המבהילים כ"כ פתוח, אני לא יודע באיזה דרך ללכת העיקר אצלי שהצבור ישמע שהצבור

יהיה טוב ולא לחדש ולומר תורה לשמים בנתיים אומר אני כן הרבה אידשקייט כך יוצא לי, אמרו לי גם לומר אולי צריך לשנות?.....

ז. השפת אמת זצ"ל היה חסיד אצל הרבי ר' הינעך מאלכסנדר אבל עשה דברים ע"ד עצמו שמעתי מזקני החסידים שבשבת פעם כבו המאורות בטיש ונכנס גוי והדליק נרות בביהמ"ד"ר סגר השפ"א עיניו ויצא מביהמ"ד"ר שלא רצה להנות מהאור - מעשה שבת היו חסידים שרצו להרע לו הוא היה אברך צעיר וכך לנהוג בפני רבו שהיה זקן מופלג הביט אחריו הרבי ר' הינעך ואמר שלא יעיזו לגעת בו הוא יודע מה שעושה.

ח. אבי זי"ע אמר לי פעם מאיין הייליקע טאטא (אד"ש הוסיף פעמים יחידות שמעתי מאבי על השפ"א תואר זה היילקע) סיפר לי סיפור שקרא לו הרבי ר"ה מאלכסנדר והראה לו קויעטל שכתבו שם את השם אסתר בצורה כזאת "עשטר" ואמר לו אתה רואה עם כל האותיות הוא הסתדר רק עם הר' הרשע לא הסתדר ע"כ דברי ר"ה - אמר השפ"א לא"א בזה לימד אותי ר"ה סוד הקויעטל איך צריך לקרוא קויעטל. **הוסיף אד"ש ואמר להרי"ם:** תמיד חשבתי מתי יבוא לידי ואדע פשט בדברים אלו שהרי לא בכדי אמר לי אבי זאת, מלפני שנתיים מבין אני היטב יש לי בזה שש פשטים! אד"ש נעצר ושאל זעקס? יוא שש, שבע, שמונה, תשעה! תשע פשטים יש לי במעשה זה, אתה אצלי נקודת ליבי וחשוב בעיני מאוד לך אומר פשט אחד מהפשטים, כתוב "אנכי" אומרים חז"ל ר"ת אנא נפשי כתבת יהבת אדם מגלה עצמו בכתיבה שלו, חסידים אמרו שרבי אינו הקב"ה שנותן שכר ועונש וצריך להראות לרבי החסרונות ולא את המעלות, זה לא דבר קל להסכים להראות חסרונות, לא כולם יכולים תקנו הרבעס קויעטל ובקריאה בקויעטל רואים הם הנעשה באדם, כתוב באור החיים הקדוש שאדם שיש בו משהו עמוק לא ימלט שלא יוציא פעם בדיבור או לכה"פ בכתיבה וזה התכוין לפעמים אדם שטועה במילה באות זה מביא את הצדיק להבין את החסרון ואם האדם לא טועה צריך הצדיק יותר לעמוד למצוא החסרון ואותו אדם שכתב במקום א' אות ע' היה קל לדעת החסרון מסוים שצריך תיקון וכן בכל הטעויות משא"כ הר' הרשע לפעמים יש באדם חסרון ולא רוצה להתגלות וקשה לצדיק לתקנו וזה רמז שהוא היחיד שלא השתנה וקשה לתקנו.

הנאמר ביום ש"ק בהליכה רגלי לבית וגן לאופרופען של ב"א אורי ני"ו:

א. ביום רביעי י"ט אדר בטיול בגן סקר אמרתי לפני הרבי משום סיבה שהיא שב"ה הצבור כ"כ מרוצה ויוצא מחוזק מאוד מהקו"פ סבי מטאלנא אומר תמיד בשם צדיקים שכתוב בפסוק "קח לך בשמים ראש" שצריך לקחת רבי שהוא ראש בשמים וראי יהיה לך "מר דרור" מי שקורא דרור למרירות של אנשים הינו ראש בשמים וב"ה כולם יוצאים מעודדים ומרוצים:

אד"ש: נהנה מהוראט ושאל אתה מתכוין ברצינות?

הרי"ם: רק בשבת בא איליו יהודי מפ"ת סלומון כ"כ שמח שאד"ש מאוד עודדו וחיזקו.

אד"ש: נכון הוא היה אצלי ראיתי אצברוכן נפש שאלתיו אתה מבין יותר טוב עברית ודברתי עמו חזק לנחמו ולעודדו:

אד"ש: יודע הנך דברים נפלאים קורים כשאני יושב על הכסא למטה ואני עצמי עומד ומשתומם אספר לך מורידקע זאך שהיה לי, כשאנשים נכנסים עם קויעטל טייל מאהל מסתכל אני קודם על הנכנס ואח"כ בקויעטל ולפעמים הפוך קודם קורא הכתוב בקויעטל ואח"כ עונה, ולפעמים אני עונה עוד לפני שראיתי מי העומד לפני, שבוע שעבר ישבתי ונכנס מישהו עם קויעטל ועוד לא ראיתי מי העומד לפני ראיתי כתוב פלוני וכו' עברתי עבירה חמורה ורוצה הנני לשוב בתשובה ומבקש דרך תשובה, משום מה הרגשתי שהעומד לפני הינו בחור משיבה פלונית ועשה כך וכך ועניתי לו בעברית אתה כתבת כל מה שעשית? אני חושב שעשית דבר יותר ממה שכתוב תגיד האמת! ומיד חשבתי לעצמי הרי לא ראית עם מי אתה

מדבר ואולי עומד לפניך אדם זקן ובכלל לא בחור כמו שאתה חושב הרמתי עיני וראיתי שלא טעיתי ובדיוק כמו שחשבתי כך היה שהיה זה בחור מישיבה פלונית כפי שהבנתי וענה לי שהרבי צודק שעשה יותר ממה שכתוב, אמרתי לו כשראיתי שמתחיל לבכות שיספר למשגיח הכל מה שהיה ויהיה טוב מהיום ואני אתפלל עליך שתצליח!!

ב. אד"ש שאל מה אתה אומר על דניאל והשמייעסן? הבנים אומרים שגם אני יכתוב, אני דוקא עובר בדייקנות עליו וחושבני שהוא מצליח לכתוב טוב, לפעמים כותב אני חלק מהדברים ולא מראה לו ואח"כ כשמביא מה שכתב אני מושה בין דבריו לדברי והוא ב"ה כותב מאוד טוב לא מחסיר מהרעיון כמעט.

ג. אד"ש הרחיב הדבור בענין דוברי היהדות בגור ואמר שאיננו יודע מדוע כולם בדוקא עם ראש קטן? צריך גם חכמה! בונים קורניק כבר החכם מכולם אבל הוא קצת משוגע, משה איילנברג כן חכם אבל לא עוסק בזה כל היום, השאר סתם לא חכמים ובראשם א"י, עכשיו עשו אברך חדש אתה מכירו לאזננה שמו, מכירו אני היטב לא חכם רבה יכלו כמוהו למנות עוד 003 אברכים הוא מהחברה של בני דניאל אתה מכירם א.ט. שם בחברה מהסתם הכניסוהו בגלל רחמנות הרידער החדש לאזננה נכנס אילי לאחרונה עם קויעטל וראיתי שזה ערוך טוב מנוסח יפה חשבתי הוא כבר היה כמה פעמים ולא כתב כך מהסתם יד בני דניאל כאן וזה הנוסח שלו. (כשהרצתי הדבר לפני דניאל התפעל מרוה"ק ואמר שבדיוק קויעטל זה כתב וכמעט אף פעם לא כותב קויעטל).

הרי"ם: ששמע בשם הרבי הלב שמחה שיסוד דבר חשוב מאוד ועליו עומד כל הבנין אבל יסוד בלא בנין גם אינו כלום שצריך גם אח"כ לראות שיהיה המשך בעוד דברים לא רק האידשקייט

אד"ש: הפליג בשבח הווארט ושאל אם הוא מוסמך בשם הרבי הלב שמחה שהוא לא שמע מזה? אמר הרי"ם שזה לא מוסמך אלא כך שמע:

ד. דיבר על הרבנים ועל קרית גת שחשב אולי להביא לשם את הרב צ'רסקי מחצור, בני אמרו לי שמוהרי"א כבר ביקש ממנו על בית שמש, אביו הרבי הל"ש עשה הרבה דברים כך אבל היה לו סיעתא דשמיא ושום דבר לא ניוזק מזה הוא באמת בנו אבל יש לו כזה סעייתא דשמיא? אני צריך לחשוב הייטב כמה פעמים ומה אם חצור עצמו וכו' וכו'.

ה. הרי"ם דיבר על האסיפה של ההורים בענין הרישום: אד"ש שאל מה אמר? וענה שאמר השפ"א שמשה רבינו טען "אנוכי הרייתי את העם הזה" ומשמע שאם היה האבא היתה טענתם צודקת ומנין לו כל-כך הרבה בשר? אלא שלאבא יש תמיד מה לעשות והיה כבר מסתדר אפי' למעלה מדרך הטבע, הוסיף אד"ש הזכרתי מעשה ויכול אתה לומר להורים מעשה זה והוא חשוב, היה לי אח מאמא ליבל טעמקין והגיע צו גיוס האמא מאד פחדה ונכנסה לאבי ולא ענה כלום הייתי ילד קטן ותמיד אמא היתה מלאה בשמחה וניהלה כל החצר - יום אחד רואה אני אמא יושבת ובוכה ואומרת תהילים לא הבנתי מה קרה נגשתי לשאול? וסיפרה לי על הצו גיוס של בנה שאלתי ומדוע לא תבקש ברכה מאבא? אמרה לי תהיה אתה השליח הטוב ותבקש מאבא, אמרתי לאבא שאמא בוכה ובקשתי שיבטיח שיהיה טוב וגם לי לא ענה והיה לפלא, כעבור תקופה חדש שתיים הגיע מברק מורשא הבירה שליבל שוחרר לגמרי האמא כ"כ שמחה קראה לי ואמרה אתן לך הזכות להיות המבשר הראשון לאבא שב"ה השתחרר, רצתי בשמחה לומר לו וכשפתחתי לומר הגיב "איך וויס שוין" הייתי כ"כ מאוכזב שמישהו הקדמני ובאתי בטענה לאמא שלי שאינני הראשון והיא התפללה מאוד מי אמר כבר? בארוחת הצהריים שאלה אם יודע מליבל? וענה יוא דקליינער האט מיר גזוגעט ושאלה ע"ז שאמר שיודע? וענה ידעתי כל הזמן שישתחרר ואפי' אמרתי לאמא שלך (אחותו של הא"א אסתר), לאימי הרבנית פייגא מינטשה היה תערומת על אמא שלה מדוע

לא גילתה לה ונתנה לה להיות כ"כ במתח ובפחד ובהזדמנות כשנפגשו שאלה אותה מדוע לא גילתה אזנה? ענתה הרבנית אסתר שהא"א בעצמו ציוה עליה שלא תאמר, וגדלה הפליאה שבעתיים מדוע? ושאלה את הא"א ע"כ? וענה צריך בכל דבר את הלב של אמא, אמא בשביל בן צריכה לדאוג לבכות ולבקש ולא רציתי לגלות אע"פ שידעתי שיתחרר שתדעי לעשות מה שאמא צריכה לעשות לדאוג לבקש להתפלל ולבכות! זה סיפור שמותר להורים לדעת כמה יגיעה צריך לבנים סיים אד"ש.

ו. כשהייתי ילד שלחה אותי אימי הרבה פעמים לאבי בשליחות זכורני דברים שמתחרט אני עליהם ויש מהם ששמח אני עליהם, לדוגמא היתה אשה קשת רוח וביקשה תמיד מאימי להזכר לטובה אצל הא"א ואימי שלחה אותי להזכירה וראיתי שהיה לאבי זי"ע עגמת נפש והבנתי אח"כ שהיה מהסתם פעקל קשה וידע שלא יכול לעזור והצטערתי, כן זכורני שאימי שלחתי להזכיר פלוני ולא שאלתי עם השעה טובה להכנס ונכנסתי בבהלה להזכיר וראיתי שעשיתי טעות שהפרעתי, ולטובה גם זוכר אני כאן בארץ היה יום הולדת או יום החתונה ונכנסתי לומר שפעם בפולין היה יום זה יום שמח וטוב הרים אבי זי"ע ראשו וחייך מאוד ונהנתי שזכיתי לשמייכל.

ז. שאלו את הרה"ק רמ"ב על רשיון לברוח מגיא ההריגה בפולין? וענה קודם כל דעיקר דברודער והתכוין שלא יעסקו בו בתחלה רק באחיו הא"א, והיה אדם מסוים שפירש דבריו אחרת ואמר לא"א שלא צריך מקום לרמ"ב שאינו רוצה לעלות בכלל לארץ והיה ידוע במשפחה שמאוד הקפיד עליו רמ"ב ע"כ, ורמ"ב ביקש מהא"א שיקח עמו על מקומו את בנימין אלתר נכדו שהיה יתום מאבא ואמא ואמר הא"א שצריך לשאול את הרבנית אם היא מסכימה שהיא תצטרך לגדלו ואמרה ודאי שכן, **ובפעם אחרת סיפר אד"ש:** שהא"א אמר כשלקחו את בנימין אלתר הרי הוא יתום, והתורה ציותה בפירוש לרחם על יתום ולכן צריך לקחתו.

דרשת הרי"ם שליט"א בסעודת האופרוף בבית וגן:

א. משגיח דישיבת פוניבז הרב פלינדרדר ז"ל נכנס עם בנו חתן במוצאי שבת אופרוף לרבי הלב שמחה זי"ע ואמר הרבי חתן דומה למלך מזעיט מזעיט! והתפלא המשגיח הרי אין שום דין חתן עד יום החופה ומה יש לראות בשבת אופרוף והגיעו הדברים אילי דרך גיסי ר"א ויסבלום ומצאתי בעזר ה' סמך מדברי הראשונים לדברי הרבי דהנה בערוך לנר בסופו יש קונטרס על הלכות סוכה, ושם בהלכות שמחת תורה מפלפל מי ראוי לקבל עליה חתן תורה וכותב שם בשם הראשונים שאם יש חתן יש לו דין קדימה ואיך יתכן שיהיה חתן בשמחת תורה הרי אין נושאין נשים במועד? ואם לפני המועד הרי בשמחת תורה כבר יהיה לאחר השבע ברכות אלא מסביר שם בשם הראשונים שהיה לו בשבת עליה לתורה לפני החתונה ואז כבר נקרא חתן.

ב. בפרשת ויקהל נאמר בצלאל רק בארון ומובא בספרים שהעגל היה עבירה שרצו לגשם דמות אלוקי' ובארון שהיה בו כרובים גם היה חשש שמא יבוא מי לטעות שוב לגשם אלוקי' בצורה לכן חפשו משהו מיוחד שרק הוא יעשה הארון לכן נאממר "בן חור" שהיה היחיד במעשה העגל שמסר נפשו למיתה בשביל לא לטעות אחרי העגל כזה אחד יכול נכדו לבנות הארון עם הכרובים בלא פחד שיבוא לטעות ח"ו. כן הוסיף הרי"ם: חתן דגן שהולך לבנות בית נאמן ארון קדש יסמוך על זקנו ר' דודל זי"ע שמסר נפשו בעבור חסידיו כמו שאמר ע"ע כמה פעמים ועי"ז נקל לא לטעות.

ג. ביוצר בפרשת פרה נאמר "המת בבית אינו טמא, יצא ממנו אותו מטמא" וכולם תמהים שמת הרי מטמא בבית טומאת אהל? והסביר הרבי מאנטניה זצ"ל שיש דין עובר שמת כ"ז שהוא במעי אמו לא מטמא אם יצא ממעיה או אז מטמא את אמו וזה הפי' מת - עובר, מת

בבית בבטן אמו שנקרא בגמ' בכמה מקומות בית אינו טמא יצא ממנו אותו מטמא את אמו שנהית בגללו טמאה.

ד. הרבי הבית ישראל זי"ע אמר פעם ווארט בשם המשך חכמה לרבי ר"א מבלז זצ"ל ולא רצה לשמוע באומרו שאינו יודע בספרים שאינם מדרך הבעש"ט אמר לו הבית ישראל מותר לך לשמוע המשך חכמה אומר דברים חסידים טובים.

ה. בפרשבורג היה מעשה באדם שהניח כסף שקיבל לשמור בכיס האחורי של מכנסיו ונגנב, ונשאלה השאלה האם זה מקום המשתמר ושומר חנם פטור מגניבה, או שזה פשיעה שאינו מקום המשתמר וחייב הש"ח עליה? פסק החתם סופר שכיס אחורי של המכנסיים אינו מקום המשתמר וחייב וכשהגיע השואל לשאול בגלציה אצל השו"מ הרב נתנון פסק שפטור ככל גניבה בש"ח והוא מקום המשתמר, שאלוהו ומה יעשה שהחת"ס פסק אחרת? ענה בחכמה אין כאן סתירה בפרשבורג הולכים עם חליפות קצרות ולכן כיס אחורי בודאי אינו מקום המשתמר וזה פשיעה משא"כ בגלציה כולם הולכים בקפוטות ארוכות וכיס אחורי שפיר הוי מקום המשתמר, הוסיף הרי"ם בדרך הלצה לשמח החתן, ומה יהיה הדין באדם ההולך "בפראק" כמו המחנותן ושם כסף בכיס האחורי שמצד אחד ארוך הוא כגלציה ומצד השני פתוח הוא וקל לגנוב? ע"כ!

יום ראשון כ"ג אדר קרא אד"ש ב"פ להרי"ם ודיבר עמו בארוכה ענה לו על 4 שאלות מסובכות, בפעם השני שמע הרי"ם שאומר הרבי לרבנית "קראתי לשר המשטרה" שאלה הרבנית בפליאה למי לשר המשטרה? ענה אד"ש כן קראתי לר' יצחק מנחם וינברג הוא שר המשטרה שלי הוא שומר עלי.

יום שני כ"ד אדר קרא אד"ש להרי"ם וכשנכנס שוב קרא לו או הנה שר המשטרה שלי, בתוך הדברים אמר אני עושה לך פולגן אמרתי לי בטיול בגן סקר לקרב ולחזק השבוע היו אצלי ג' בחורים מבוגרים והארכתי עמם בדבור וחיזקתי אותם! (הרי"ם בטיול אמר שכך הרבי עושה לא שיעשה)

פלוני נכנס לרבי הלב שמחה לבקש ברכה על בעיה רצינית והוסיף שפעם כבר היה לו בעיה זאת אצל הבית ישראל והתברך מפיו וניצל ועכשיו שוב חזר - הגיב הרבי הלב שמחה זי"ע אינך זינן דאך ביידע פון איין טאטא וזה לא בעיה בכלל בשבילי לברך על הבעיה הזאת ובירך אבל מחנך כמו אחי מי יתן לנו תמורתו אהר איז גיוען אגוטע מחנך! (תשל"ז)

הרבי אמר פעם אבי הא"א נתן אגודת ישראל לידי גיסי הרי"ם לזון את החינוך של הדור לרבי הבית ישראל זצ"ל ואת אהבתו לארץ ישראל נתן לרבי הלב שמחה זצ"ל.

אברך ליטאי נכנס לאד"ש לפני שנה והיה לו בעיה רצינית ולא כתב רק שמו ושם אמו בלבד אמר לו אד"ש נברך אותך שתתארכ? ענה שהוא אברך, התנצל אד"ש הרי לא כתבת שם אשתך ולכן חשבתני שאינך נשוי אולי אתם לא חיים ביחד? ואמר שח"ו, וכך האריך עמו אד"ש בדבור עד שהגיע לבעיתו וענה לו על הכל הנ"ל התרגש מאוד והתקשר לרבי ונהיה מאנ"ש.

בגמ' ב"ק נאמר ששן ורגל לא ידיענן האי מינהו מפקת ולכן יבואו שניהם, **והקשו הראשונים:** הרי ספק ממון לקולא שהמוציא מחבירו עליו הראי' ומדוע אפשר לחייב ממון משום האי מינהו מפקת ששקולין הן ויבואו שניהם ומדוע לא נאמר שא"א לחייב אף אחד מהם שאני יאמר שכוונת התורה בשני? **הרשב"א מתרץ:** ספק נזיקין זה יותר חמור מספק

ממון. והקשו עליו כולם: שהנאמר ספק ממון לקולא מובא בהרבה מקומות על נזיקין ואידך יכול לתרץ שניזקין יותר חמור מסתם ממון ובשניהם נאמר המוציא מחבירו עליו הראי? ותירץ כ"ק מרן אד"ש להרי"ם: שמובא בדף ה' וכולהו כי שדית בור בינהו אתיא כולהו א"כ יוצא שלחייב שן ורגל ידוע לנו מהבמה מצינו שהוא אחד מלימודי התורה ובדאי שחייב שן ורגל וא"א כלל לפוטרו, כל מה שנאמר בכלל בתורה שן ורגל הוא להלכותיהן לפוטרו ברה"ר א"כ שפיר אפשר לומר האי מינהו מפקת שכ"א מהן או שן או רגל שתצא לחייבו ברה"ר נאמר המוציא מחבירו עליו הראי וזה הפי' האי מינהו מפקת יבואו שניהם להלכותיהן. ודפח"ח!

סיפרו לאד"ש שהרבי מבולו אמר להרב ש"ך שהחסידים אומרים שאין אדם זקן יש כמה אברכים והוא שלש אברכים בני ל' שנים, הגיב אד"ש כן והרבי מבולו הינו חמש פעמים ילד בן 01!

דברים נחמדים ששמענו מהרי"ם בסעודת וואכנאכט אצל ר"ז הונגסברג סוף זמן חורף התשנ"ד סעודת פרידה כ"ו אדר:

א. מסופר על הא"א זי"ע שבאחד מהנסיעות לאר"י עבר דרך מצרים והסתובב כמה שעות בגן החיות והיה שם קוף שהסתובב עם מטריה הגיב הא"א כך היה נראה נבוכדנצר בזמנו שנהפך לחיה, כן מסופר על הרבי הלב שמחה שהסתובב כמה שעות בסאפרי בחו"ל והלך עם מקלו בלא פחד מהחיות וחשבתיו גם לקחת הכולל לסאפרי אבל מה יאמרו הבריות ע"כ שלא יבינו התועלת ולכן הנסיעה לא מתקיימת, וידוע המעשה בא"א שאמר להרב קוק אם אני יבין דבריד התמוהין בספרך אחרי שבועיים מה יאמרו כל העולם שהרי להם יקח הרבה זמן.

ב. מובא באבני נזר בשם החידה"ר: להסביר הנאמר מדוע מילה בשמיני? שלא יהיו כולם שמחין ואביו ואמו עצבין שהם בתחלה אסורים וזה לא מובן? אמר ע"ז החידה"ר שרצו שיהיה השמחה בשלמות בלא נדנוד עצב לכן עשו בשמיני שאדם פשוט יוסיף הנאה בגשמי, וודאי אדם גדול יוסיף הנאה ברוחניות שהיא גבוה מעל גבוה אבל כ"כ רצו שיהיה השמחה בשלימות היה כדאי אפי' לאדם פשוט בהוספת גשמי.

ג. כשהייתי צעיר "פריצ" באתי פאר טאג ופגשתי הבית ישראל זי"ע בשעה שטייל במלכי ישראל קרא לי ושאל אם כשנטלתי ידים ע"י המטה התעוררה האשה? ועניתי שכן, אמר הב"י ומה היושר שאתה רוצה לקום ובנתים מעיר האשה, אפשר לסמוך על דעת הראשונים שכל הבית כד"א וליטול בחוץ!

ד. ר"י מסלנט החמיר מאוד ליטול ידיו בהרבה מים ובמקום אחד מאוד קימץ במים ולא ידעו מה קרה עד שהתברר שהשפחה צריכה כל פעם ללכת רחוק למלאות מים ואמר שאינו רוצה להיות מחמיר על חשבון הטירחה שלה. ע"כ!

דברי הרי"ם בליל ש"ק פרשת פקודי החדש התשנ"ד:

א. מובא בספרי חב"ד שהיה חסיד בחב"ד שנתפס חזק למשכילות והרגיש בו הרב בעל התניא ושלחו לר"ש מקרלין וכשהגיע לקרלין וחיכה בתור יצא הר"ש בבהלה נענע אותו חזק וצעק אין טאמר סאיז יוא דא אגוט! וחזר לחדרו וכך היה אחרי זמן קצר שוב יצא ואמר לו כנ"ל וכן פעם שלישית, כעבור שנים התקלקל האיש והשתמד ונהיה מגדולי הממשלה, ופעם נגזרה הגזירה לעשות כביש בדיוק היכן שמקום קבורת הבעל התניא ונסעו אליו לבקש והסכים לשנות הענין שזכר ימים מקדם שהיה חסיד בחב"ד וסיפר להם שלכא' לא חסר לו בעוה"ז כלום בית כסף וכבוד ואפ"ה אין לו מנוחה שכל יום ויום מהדהד בראשו מילים החזקים של ר' שלמה מקרלין אם יש קב"ה ויש דין על מה שעושה, והסבירו בחב"ד זקני

החסידיים מדוע לא אמר לו הרב בעל התניא אלא שלחו לר"ש מקרלין וייל אין חב"ד נישט דא קיין טאמר!

הוסיף הרי"ם: שזה מאוד משקף גישתו של כל חסיד חב"ד אבל הוא היה אומר טעם אחר בגלל שהר"ש מקרלין היה מיוחד בענין הזה של ההתלהבות וכאן היו זקוקים לכך.

ב. גביר גדול גוי רצה לתת סכום גדול של כסף לגור ושלחו את הרי"ם לשאול מה לעשות לקבל הכסף או לא? ענה אד"ש שהשאלה שאלה רבנית ושילכו להרב שלמה זלמן אוירבעך שליט"א, הרב אוירבעך עיין בשאלה ואמר שיש צדדים להקל ולקחת הכסף ויש צדדים להחמיר אבל בכל אופן אתם הרי חסידי גור ולמה לי לענות תאמרו לרבי שהוא גם רב גדול ופוסק ויכול לפסוק לכם ולא רצה לענות, הרי"ם הרצה הדברים לפני אד"ש חייך מאוד וגם פלפל בצדדים באמצע אמר שיש דין שאם נותן גוי לדבר מסוים לא כדאי לקחת ואמר "גור איז אדבר מסוים ברוחניות" אם רוצה לתת סתם שפיר לקבל ממנו, אבל אם רוצה לתת בדווקא לגור לא כדאי לקחת מגוי.

ג. **מובא ברש"י:** בגי' מקומות תשא, ויקהל, פקודי, שבגדי השרד אינם בגדי כהונה אלא המכסה ששמו על כלי הקדש שנסעו ממקום למקום **הרבה ראשונים חולקים עליו:** ועלה ברעיוני דבר חדש וטוב שבגדי השרד הם בגדי הלויים ומובא מחלוקת מענינת **בשם משמאל** **בשם אביו:** מובא שלא היו ללויים בגדים מיוחדים ועבדו באותם בגדים שהיה להם ומסביר ע"פ חסידות שכהן הינו פנימי וצריך בגד מיוחד לכסותו אבל לוי הינו מקיף ול"צ בגד מיוחד, **אבל בתורת הלויים:** מובא בשם תוספתא שודאי היה ללויים בגדים מיוחדים לעבודתם וכן מובן ע"פ דברי רש"י בתענית על משה רבינו שהגמ' שואלת במה שמש בשבעת ימי המילואים? ורש"י מסביר שבודאי מסתבר לגמ' שלא שמש משה באותם בגדים שהלך בהם כל היום א"כ גם בלויים יש הסברא הזאת, א"כ אומר הרי"ם הפלא ופלא מצאנו הסבר לבגדי השרד שהם בגדי הלויים שלא היה בהם שש שלא הותר כלאים אלא לכהנים בעבודתם. ודפח"ח! ע"כ!

אד"ש אמר להרי"ם על המשב"ק י"ש שאמר לו לה"ר על פלוני והאריך בענין שדובר, אח"כ אמר בחיך כתוב הרי בגמ' ליכא דידע לישנא בישא וכו' ידע=יהודה.

סבא טאלנא בקו"פ אחרי מנחה יום ראשון ר"ח ניסן התשנ"ד:

אד"ש ברכו באגוטען חדש וציוהו לשבת, סבא ישב רגע כמימרא וקם לא רצה להרבות בזמן, אד"ש אמר לו "צדיקים דארפן גוט שטיין דהייבשטער וועט העלפין זאלסט קענן אלע מאהל גוט שטיין" סבא הראה את הנכדים הרבי נתן לכ"א שתי שוקולדות לדוד אמר אוהו דודל טאלנאר על ילדי ליבל אמר מזייעט אויף זיי און מדרקענט אז זיי זענן ליבעלס קינדער, על אמתו אמר סבא שלומד גישמק באשדוד אמר אד"ש גישמק? אין אשדוד! סבא אמר שמציעים לו לקנות שטח ולבנות ביהכ"נ בעיר ולא יודע בשביל מה צריך את זה ואם בכלל לעשות את זה? ענה אד"ש פאר וואס נישט שיש הרבה מה לעשות מזה יש הרי גם מפעל המשניות, אד"ש בירכו באגוטען חדש ושיהיה בריא ויצאו.

מוסיף יחיאל שאד"ש שאל את אמתו מה לומדים בישבה? וענה גיטין אמר אד"ש זאל זיין צום גיטען וכן אמר אשדוד איז אַ מקום תורה.

כשסבא קם אמר לרבי ואתה קדוש יושב שהרבי ישאר לשבת אבל הרבי חייך נעמד ואמר צדיקים דארפן שטיין אויך.

כשסבא קם ללכת לקחו אד"ש ביד כמשמש וסבא אמר ניין ניין ואד"ש אמר יוא יוא ולא הרפה מידו עד הדלת.

בס"ג בטיש פרשת פקודי החדש ראה אד"ש את י.ק. בשורה הראשונה ואמר לי.מ.ט. הרי הוא עמד כבר בליל ש"ק בשורה הראשונה מדוע עומד שוב? שלח לו צלחת פירות ויצא, וכן כשעזבו הבחורים את השורה לפני ברכהמ"ז בגלל השבע ברכות והסתערו האברכים לעבר השורה נפל לא' מהם הכיפה ואד"ש אמר לי.מ.ט. או וי הוא עומד בלי כיפה ולא נרגע עד שראה שיש לו כבר כיפה.

יום שני ב' ניסן התשנ"ד:

אד"ש בטלפון להרי"ם: הרבנית השאירה לי פתק רוצה לדעת מה כתבה? הרב וינברג חבירך מבקש שלא תלך למצות בגלל מזג האוויר ואפי' בלא מזג האוויר מדוע לעשות חזקה בדבר כ"כ לא חשוב וכן מבקש י.מ.ט., נו לא הלכתי לא חשבתי ללכת בכזה מזג אוויר גשום, לדברך האחרים על לא ללכת בכלל דוקא כן חושבני שהיתי הולך נו לזה יש זמן ואפשר להתוכח פנים בפנים אולי אשכנע אותך או שאשתכנע ממך ברצוני לדבר עמך נושא חשוב תעלה מחר הביתה:

אד"ש פעם שניה להרי"ם: תהיה במנחה ברצוני לקרוא לך, אבל הענין ארוך ויותר טוב בבית יותר כדאי שתעלה אילי הביתה אתה מגיע בין כך לישיבה ותעלה, לאסתר שענתה לטלפון שאל היכן אבא וסיים כל טוב לך.

ביום שלישי ג' ניסן נקרא הרי"ם לקו"פ אד"ש סגר הדלת ובתוך הדברים דיבר על חב"ד ואמר ממש בקפידה אני לא מבין אותם עושים מסיבה שלמה מזמינים מרדכי בן דוד שישיר שם, כן משיח לא משיח כן משוגע לא משוגע איפא הרגש היכן ההרגשה הנכונה שוכב אדם גוסס! צריך לרחמי שמים מרובים והם רוקדים עושים מסיבות, תעתיק כזה דבר במשפחה גדולה שוכב ראש המשפחה גוסס עושים בלגן ושמחה לרפואתו זה גפיל חס של יהודי? .

מדברי הרי"ם בליל ש"ק פרשת ויקרא אחרי הטיש ז' ניסן התשנ"ד:

א. כתוב עה"פ "ויקרא ה' אל משה" שת"ח שאין בו דעת נבלה טובה הימנו ומדוע דוקא בלשון הזה? נאמר ונפסק בדבש שכל הנופל בפנים כשר לאכילה שיש בדבש כח להפוך הכל לדבש כרגלי הדבורים שנשאר בדבש וכן כל דבר איסור, התורה יותר טובה מדבש - מתוקה מדבש ומופת צופים והיא מקור הדעת והחכמה א"כ אדם הלומד תורה ומונח בתורה בודאי היה צריך להיות בו הרבה דעת, ולפ"ז מובן ת"ח שאין בו דעת שלומד תורה ולא קלט הדעת נבלה טובה הימנו שהרי אם תפול נבלה בדבש תהיה מותרת לאכילה משום שתקלוט ותהפך לדבש.

ב. כתוב בפרשה בענין המלח שצריך לשים על הקרבנות פעם נוספת ומיותר ונדרש בגמ' תמלח ואפי' בשבת ושאלת השאלה מה החידוש בדבר ומה ההו"א בלא הפסוק שבשבת יהיה איזה איסור למלוח הרי אין עבוד באוכלין מהתורה? כתוב שבבריאת העולם הפריד הקב"ה מים עליונים ממים תחתונים ובכו התחתונים אנן בעינן למיהוי קריבא למלכה ריצה אותם הקב"ה שמהם הרי עושים מלח וכל קרבן יצטרך מלח ואז שוב יהיו קרובים, בשבת כתוב שהכל חוזר לשורשו והכל ברוחני נהיה כביכול כזמן בריאת העולם הכל משתנה ונהיה כהתחלה א"כ היה הו"א לומר שבשבת ל"צ למלוח הקרבן שהרי כל הטעם בדבר פיצוי על זה שהתרחקו מהקב"ה אבל בשבת שהכל כהתחלה מה צריך למליחה קמ"ל התורה תמלח אפי' בשבת.

ג. כתוב בתהילים "על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו" וקשה מהו הגם בכינו ישבנו ובכינו היה צריך לומר? ותירץ האמרי אמת זי"ע שמים התחתונים הפסיקו לבכות כששמעו שעל הקרבנות יהיה מלח ויהיו קרובים להקב"ה, אבל אחרי החורבן שידעו שנגמר ענין הקרבנות ושוב יתרחקו מהקב"ה חזרו לבכות שוב אנן בעינן למיהוי קריבא למלכה וזה הכונה על

נהרות בבל ישבנו ושמענו את המים את הנהרות בוכים שוב שנתרחקו ואין קרבן עם מלח
לכן **גם** בכינו אנחנו הגולים הצטרפנו לקול בכי הנהר. ודפח"ח!

ד. ביום חמישי ה' ניסן היתי בקו"פ והראה לי מכתב מאישיות מכובדת ועשיר גדול ששולח
לאד"ש שקים של 05 ש"ח בסכום של 0052 שקל שיחלק אד"ש לכבוד פסח לנצרכים וימלא
הספח ויחזיר לו ושאלני מה אני אומר? היתי נפעם מהחוצפה הכפולה ואמרתי **א'** זה בושה
וחוצפה שגביר כזה גדול שולח לרבי מגור כזה סכום פעוט: **ב'** הרבי המשב"ק שלו שצריך
לעשות זאת? אני אוחז שצריך לשלוח א"י בחזרה בלא שימוש. **אד"ש חייך ואמר:** אתה
תמיד קנאי בנושאים אלו לא כ"כ נורא הוא באמת רצה לקנות אותי ולא השיג מבוקשו גם
אני חשבתי שזה לא כ"כ יפה אבל מדוע לא לחלק יש באמת אברכים שיהנו מכל סכום כסף
גם 05 ש"ח וזה לתועלת, תצלצל לד"ח ונשמע מה בפיו וצלצל וכמובן שכעס ודיבר הרבה
יותר ממה שהר"ם דבר צחק אד"ש ואמר אתם אנשים צעירים וישר כועסים מה יש זה לא
כ"כ נורא וכדאי לחלק, אמר הר"ם שיכול להשיג כסף ממישהו אחר הגיב אד"ש הרי בכל
מקום שתשיג כסף החשבון יהיה אותו דבר שחבל על הכסף הזה שיכול להתחלק לנצרכים
אני כבר יראה מה לעשות. (וכן אמר ששלח למשפחה נזקקת סך של 000,01 ש"ח)

ה. ביום הני"ל שאלתי את אד"ש מתי רוצה לעשות ההכנסת ספר תורה לע"נ ר"א ז"ל? ואמר
שנוהגים לעשות בסיון וחושב בחדש זה יש מכתב על תאריך שלפני שבועות שיותר מקובל
וכך עשו גם על ספרו של הב"י זי"ע וגם כשהכניס הרבי הל"ש ספר תורה, וכן אני בעצמי
שהכנסתי אבל ברצוני היה לעשות בסוף החדש ולא לפני שבועות, זכורני האוירה לפני
שבועות בגור המתח גדול מדאי בשביל לעשות הכנסת ס"ת, זכורני בטוח הכנסת ס"ת בגער
בסיון וזכורני גם את הלפני שבועות בגער ולא נראה לי בזכורני שהיה ב' הדברים ביחד
ונראה לי שזה היה אחרי שבועות בכל אופן אם אדע בטוח שגם אבי הא"א עשה בדוקא לפני
שבועות ברצוני לפני שבועות, אבל אם לא אכניס בסוף חדש סיון.

הר"ם: אפשר לשאול את א"מ סגל.

אד"ש: כן, בודאי כדאי לשואלו הוא יותר מבוגר ממני, חייך ואמר אני מבין כוונתך שהוא
יכול לברר יש לו מקורות, לפי חשבוני היתי אז בהכנסת ס"ת בן שנתנים או שלש ובאמת
א"א לסמוך עלי האם היה לפני שבועות או אחרי, תברר!

ו. אד"ש כשהיה ראש ישיבה היה לביקור אצל החבד"י שליט"א ואמר לו הרבי מחב"ד שרצה
לצאת בתוקף נגד המנהג החדש שנוהגים לעשות מגלת יסוד ולטמון באדמה בהנחת אבן
הפינה וחיפוש ולא מצא לזה שום מקור ויש בזה הרי פסוקים וכדומה ומדוע לטמון בעפר,
רק ראה אחרי זמן תמונה של הרב מטשבעין זצ"ל חותם על מגלת יסוד של ישיבת כוכב
מיעקב א"כ ידע מן הסתם מקור לכך שהיה רב גדול ולכן לא יוצא נגד זה, אמר לו אד"ש ומה
הראי"א אולי הרב מטשבעין רק חתם על מגלת היסוד אבל לא קבר א"י באדמה והטענה של
הרבי נשארת במקומה? נהנה מאוד החבד"י מחריפות אד"ש וביקשו לברר בשבילו באמת
באר"י דבר זה, וכשהגיע אד"ש ארצה שאל את חתנו הגרש"ב שניארסון ואמר ששאל באמת
חותנו הרב זצ"ל מה זאת ואמרו לו שנוהגים לחתום ולקבור ולא הסכים ואמר לחתום למה
לא אבל לקבור מה פתאום לקבור פסוקים ונשאר במשרד הישיבה עד היום הזה ושלח מכתב
לחבד"י שצדק בהשערותיו ולא נפל מדבריו מאומה.

ז. ברמב"ם פ"ח ה"ה מהלכות חמץ ומצה מובא סדר ליל יו"ט בזמן הבית ושלא בזמן הבית
וכל מקורו ממשנה בפסחים והוציא בדעתו הגדולה חלקים שמתאימים לומר בזמן המקדש
ומה שלא שייך לומר בזמן הבית רק בזמננו, ומביא שם בנוסח הברכה בזמן הבית "והגיענו
ללילה הזה לאכול בו מצה ומרורים" ולכא' פלא גדול וקושיא עצומה מדוע לא כתב הרמב"ם
גם "פסח" הרי ודאי בזמן המקדש אכלו פסח וודאי מתאים בנוסח הברכה שמודים לה'

שהגענו לזמן הזה לאכול פסח מצה ומרור ולהיכן נעלם המלה "פסח" וצע"ג! וכשהרצה הקושיא לפני ראש ישיבת שפ"א רש"א שליט"א קילס הקושיא מאוד ולא מצא לה מזור ותרופה. ע"כ!

יום ראשון ח' ניסן התשנ"ד: צלצל הרי"ם לרבנית לדבר בענין רופא לאד"ש, הרבי נגש לטלפון ואמר תסביר היטב גם בעלה של הרבנית מקשיב, אח"כ כשגמר הוסיף אד"ש כן יש עוד מעלה גדולה שאסע לרופא אתן לרבנית קצת חופש ממני ויהיה יותר קל לנקות לפסח.

אד"ש צלצל שוב כעבור זמן לבית הרי"ם ואמר שחושב בהפסקה שיש בין טיפול לטיפול אצל הרופא לנצל הזמן לנסיעה לביקור אצל הרב מערלוי חנינא וח. מילר דחקו בי כל השבוע האחרון שצריך לבקרו שעשה שמחה ולא היתי אצלו ארויח ע"י הביקור הזה ב' דברים כאחד שהיתי ביקור אצלו, ולא היתי יחד אתם שידעו שידע אני לבקר גדולים גם בלא צורך ליסוע בדוקא כשהם רוצים אלא כשאני רוצה.

כשנכנס אד"ש למכונית אמר להרי"ם: כשצלצלתי אילך ברגע הראשון לא זיהיתי הקול אבל ישר אח"כ תפסתי שהקול קול יעקב נז"ה גדל מרגישים על הקול שגדל, צריך לומר לו שכתוב בזמן שהקול קול יעקב אין הידיים ידי עשו א"כ יש גם לו חלק בעזרה לעולם כולו להנצל מהזמן הקשה שבו אנו נמצאים.

הרי"ם הזכיר את דוד שמניח תפילין בעזרת ה' ביום שלישי הבעל"ט, **אד"ש הגיב:** אוהו ב"ה מזל טוב, נו יש לך פעשטיל מוכן לומר לו קטן שהגדיל בין שני פסחים, אולי עוד יבוא משיח ויהיה ביהמ"ק ונוכל כולנו לעשות פסח ראשון כהלכתו בביהמ"ק הלואי, **אמר הרי"ם:** המשיח צריך להיות בריא. **הגיב אד"ש:** משיח יוא משיח איז אין אַ שווערא מצב.

אד"ש אמר בנסיעה: כתוב בגמ' פסחים היה יושב בבית המדרש ונזכר שיש חמץ בתוך ביתו מבטלו בלבו אחד שבת ואחד יו"ט, בשלמא שבת משכחת לה כגון שחל י"ד להיות בשבת [כהאי יאהר] אלא יו"ט ווי אזוי מבטלו בתר איסורא? הגמ' עונה בתלמיד היושב לפני רבו ונזכר שיש לו עיסה מגולגלת בביתו ומתירא שמא תחמיץ ומקדים לבטל קודם שתחמיץ ע"כ הגמ', יש כאן מוסר השכל גדול אפשר להיות תלמיד בביהמ"ד לפני רבו, בשבת ביו"ט וצריך לפחוד ולדאוג שמא תחמיץ שעוד שייך שמא יהיה מעשה חמץ יצה"ר דאס איז אגרויסע לימוד פון די גמ' שהיצה"ר לא שובת ונמצא בכל מקום אפי' ביו"ט בביהמ"ד לפני רבו צריך להיות ער ולשמור שמא תחמיץ.

כשגמרו אצל הרופא נתן הרי"ם ג' מצות לפסח לרופא עם מעטפה עם כסף מהרבי:

במכונית:

אד"ש: מה הבאת לו כבר בשמי?

הרי"ם: שלש מצות.

אד"ש: מהיכן הם?

הרי"ם: מהחבורה של יהושע גולדשמיד מצות מהודרות.

אד"ש: ומה הוספת?

הרי"ם: קצת כסף במעטפה.

אד"ש: צחק ואמר אולי לא ידע ויפתח רק ביו"ט ויהיה לו מוקצה ביו"ט עליהם?

הרי"ם: יש לו שפחה גויה וכו'.

אד"ש: אבל הרופא יחשוב שאסור לתת לגוי לגעת בכאלו מצות מהודרות, אח"כ הוציא מכיסו 052 ש"ח דחף להרי"ם בכיס ואמר שלש מצות מהודרות כ"א עולה 05 ש"ח והשאר על המעטפה.

הרי"ם: לימדו אותי שמרבי לא צריך לקחת , רק לתת ואני כלל לא נצרך - עכשיו קיבלתי מיהודי טוב הרבה כסף ועכשיו שוב.
אד"ש: אסור לסרב לרבי בדיוק כמו כל מה שאתה אומר ואני מצוה לך לקחת מספיק אתה מוציא בשבילי.

שיחת כ"ק מרן אד"ש אור ליום י' ניסן על הנחת תפילין לדוד מרדכי נ"י

נכנסו כ"ק אד"ש מטאלנא, ד.מ., יעקב, אמיתי, שלמה זלמינא, ויהודה כהן.
עם הכניסה נעמד כ"ק מרן אד"ש ובידיו הקדושות נטל כסא והעבירו לצד השולחן עבור ס"ט.

ס"ט: דער רבי איז זיך אליין מטריח.

אד"ש: בעסער וואס מעטיט אליינט.

הרי"ם: דוד הייבט אוהן צי לייגן אי"ה מארגן תפילין.

אד"ש: יא, ר' דודל טאלנער, ביי ענק איז דער מנהג צי לייגן תפילין א' חודש פריער אזוי ווי אין גער?

אד"ש: דער ינגעל פארשטייט מסתמא בעסער עברית, קודם א' תהלים ביז דער וויל שפעטער ביי די בר מצוה וועל איך געבען א' מתנה.

תראה אתה עכשיו נכנס להיות בר מצוה אתה צריך להתכונן לזה לא העיקר הפשעטיל זה אתה בטח יודע אבל אתה מקבל עכשיו אורח חשוב יצר טוב נו אתה צריך לקבל אותו יפה לעשות לו הכנסת אורחים, הכנסת אורחים מעולה זה אם שואלים את האורח במה הוא חפץ ועושים רצונו היצר טוב אינו אוהב ממתקים וכאלו דברים היצר טוב אוהב מדות טובות לימוד תורה בשמחה ולהיות שמור מן החטא אז תתחיל ללמוד בשמחה ותקבל את האורח כמו שצריך.

יש ארבעים ושמונה דברים שהתורה נקנית בהם עכשיו אתה מתחיל לקנות את התורה העיקר להיות משומר מן החטא, עכשיו אתה נקי בלא חטא תראה להשאר כך. אתה הרי ר' דודל טאלנער צריך להיות כמוהו משומר מכל.

עד עכשיו היית ילד עכשיו אתה מתחיל להיות בחור מדוע נקרא בחור בשם הזה? אבי ז"ל בספר אמרי אמת על סוכות כותב על הפסוק "זכור בוראך בימי בחורותיך" שבשנים הצעירות זהו הזמן לבחור בטוב אז עומדת הברירה בפני האדם וכפי מה שהוא בוחר בזה הוא נשאר לכן נקראים ימים אלו ימי הבחורות ימים שבחרים בהם את הטוב.

ס"ט: וואס?

אד"ש: דאס איז דער צייט וואס מקלויבט אויס.

הגמ' בשבת אומרת ינקותא כלילא דוורדא אזלא ולא הדרא, השנים הצעירות השנים הכי טובות אפילו אם תחי' מאה ועשרים שנה מאה ושמונים שנה אף פעם לא יחזרו השנים הטובות האלו.

[פנה ליענקלה] יענקלה די ביסט שוין א' גרויסער גייסט שוין אין ישיבה גדולה אבל גם זה שנות הבחורות השנים הכי טובות.

ני ר' יצחק מנחם א' פלאש ויין. א' קטן האט דאך נישט קיין יד בבר מצוה כבר יהיה לך יד אז אתן לך.

ס"ט: דער רבי זאל און ווינטשען.

אד"ש: עס איז מיר בעסער צי הערין "וישמע משה ויטב בעיניו" דער רבי זאל ווינטשען.

ס"ט: דער רבי זאל און ווינטשען עס איז צען טאג אין ניסן שוין באלט דער יו"ט.

אד"ש: יא, מצה מיכלא דאסוואטא מזאל האבען א' רפואה שלימה מזאל זוכה זיין.

ס"ט: יא, מהייבט שוין אוהן די מצות.

הרי"ם: ביים זיידען איז דא א' קליין אויבען און מגייט באקען מצות.

אד"ש: וואס הייסט א' קליין אויבען?

הרי"ם: נאר פאר איין מצה.

אד"ש: ביי יו"ד איז דא א' חילוק צווישען א' קליין אויבן אין א' גרויסע אויבן.

ס"ט: איך האב שוין אביסעל גיגאבין ביי שפירא אין ראחמסטריווקא אויבן, זאל זיין א' כשערע יו"ט.

אד"ש: אין קאצק קאצקע חסידים האבן גיזאגט אז דער וועלט ווינטשט א' - פרילעכן פורים אין איכשערע פסח אבער מדארף און ווינטשען פארקערט א' כשרע פורים אין א' פריילעכע פסח וויל פורים איז סיי ווי פרייליך "ליהודים היתה אורה ושמחה" מדארף נאר זעהען זאל זיין בסדר כשר, אין פסח וועט דוך אוודאי זיין כשר מדארף נאר זעהען זאל זיין פרייליך.

לשעבד בזה תאוות ומחשבות לבנו לעבודתו ית"ש :

בחור מבוגר בישפ"א נכנס להזכיר שב"ה קיבל פטור מהצבא אמר לו אד"ש התפטר מהצבא ה"י יעזור שבקרוב תתפטר גם מהישבה תהיה חתן כדאי לעשות קביעות ללמוד קצת כל יום זה בוודאי יעזור.

ביום חמישי י"ב ניסן נסע אד"ש אחרי מנחה למוצא לשאיבת מים שלנו כשיצא מהמכונת בדיוק הגיע סבא טאלנא ניגש אליו הרבי נתן לו ידו הקדושה ואמר "לשנה הבאה בירושלים הבנויה" אחרי השמועס המתין כמה דקות ושאל על א"מ במהורי"א אם נמצא.

אד"ש אמר להרי"ם: ע"ע שהוא חלש מטבעו לבצע, הרבה דברים שעושה אע"פ שלפעמים מגיע לאנשים לקבל על הראש למשל ש.צ.ו. מנהלו של הת"ת שעושה צרות ורוצה כך וכך ואיני אומר לו כלום, יודע אני שיש בלבך עלי ע"כ וכאשר אמר הרי"ם שח"ו ואף פעם לא היה ליבו חלוק על המקום, אמר אד"ש אני חושב שאתה משקר הרי בגללי א.י.ז. יצא מהת"ת ואין לו פרנסה זה אכפת לי אבל כאשר אני יושב בחדר ונכנס אברך חושב אני רק על טובתו יש סוג אנשים קלקשטיינים רק נגד הזרם נגד כל העולם כאלהו קליקשטין אתה ר' יצחק מנחם עומד בראש האנשים האלו א.י.ז. גם שייך למפלגה הזאת צ.ק. ההפך הגמור הוא מלך השאננות לא להזיז כלום ולכן חשבתי שלעולם לא יסתדרו וטוב לו לצאת משם וכן בהרבה דברים חושבני העיקר התכלית לאותו אדם ולא דבר אחר.

כשנסעו לביקור אצל הרב מערלוי **אמר אד"ש להרי"ם:** מה אתה אומר עליו שהוא לא חכם רבה מיותר לומר אבל מה עוד? חושבני שהבעיה העיקרית שלו שהוא בעל רגש גדול ולא עומד ברגשותיו ולכן עושה לפעמים דברים משונים ובוכה כל הזמן.

אברך סבל חורף שלם מרטיבות בדירתו ולא אמר מאומה ע"כ בקו"פ בתחלת ניסן היה לו משפט בענין מסוים עם שכן ונכנס להזכיר בקו"פ לברכה שיצליח במשפט ענהו אד"ש: סבלת הרי כל החורף מספיק יעזרך ה"י שתצליח במשפט ויהי לפלא!

אברך נכנס להזכיר בנו בן החצי שנה שגילו אצלו שבר במעיים מלידה ושואל על ניתוח? ענהו אד"ש מענין כבר בברית הרגשתי עליו שאינו בסדר ואפי' שאלתי את יוסל המוהל אם אפשר למולו שנראה לי חולה ואמר שאפשר והנה עכשיו אתה מספר על שבר.

כשהיה אד"ש אצל הרופא ביחד עם הרי"ם, **אמר אד"ש:** אני יושן בלילה רגיל 4 שעות ולפעמים שתי שעות ומשלים במשך היום, הרופא התפעל ואמר איך אפשר כ"כ קצת? **ענה הרי"ם:** כך זה נראה שכל כלל ישראל סמוכים ונשענים על הכתפיים של הרבי. **הגיב אד"ש:** אי עזוב אותו במה שהוא אומר זה רק בגלל שעון הקיץ.

כשנסעו להרב מערלוי, **אמר אד"ש**: ברצוני לומר שמאוד מתאים לפני פסח לבקר אצלו שהרי ערל אסור בקרבן פסח וצריך להסיר הערלה לפני פסח אתה מרשה לי לומר זאת שם? **ענה הרי"ם**: אם יהיה שם רק הרב דשם לא נורא הוא לא יבין להעלב אבל אם בנו שמעון סופר יהיה שם לא כדאי הוא חריף ופוליטקאי גדול ויעשה מזה עסק. כשהגיעו לערלוי ישב שם אד"ש בנחותא ודיבר מאוד בדרך כבוד וכו' ובנו שמעון לא היה שם אחרי כמה דקות הגיע בנו שמעון ואיך שראהו אד"ש אמר בדוקא פסח איז אַ זמן פין הסרת הערלה וכו' וכשנכנס למכונת אמר לא שמעתי בקולך!

אד"ש: אתה יודע איך הרב מערלוי נכדו של החת"ס? **הרי"ם**: לכתב סופר בנו של החת"ס היה שלש בנים ולקטן קראו ר' שמעון מערלוי והוא אביו של ר"י סופר שליט"א. **אד"ש**: במשפחה היה עוד שמעון סופר. **הרי"ם**: לכתב סופר עצמו היה אח בן של החת"ס שהיה ר"ש מקרקא והיה אביו של ר' יואל סופר שהיה חסיד של הא"א.

אד"ש: הזכרתי מעשה ר' יואל הנ"ל היה חסיד גדול של אבי הא"א ודייק בכל מילה ובכל תנועה של אבי זי"ע, הא"א נהג להתאכסן אצלו ולהשאיל ממנו כתבים מהחת"ס ובפעם הבאה שהיה בא היה מחזיר ולוקח אחרים כך היה כל פעם, פעם אבי הגיע כהרגלו והחזיר הכתבים ולא לקח חדשים ובדלת כשיצא אמר בלייבט געזונט ר' יואל, קרא ר' יואל לכל משפחתו ואמר צו לביתך בטרם תמות - מרומי לי בפירוש שאני הולך למות והפספורט שלי כבר חתום היות והרבי היה כאן ולא לקח כתובים בחזרה וכן קרא לי ר' יואל בלייבט געזונט ואמרו לו מה פתאום כך מדבר? ואמר שזה לו בטוח ובאמת כעבור כמה שבועות נפטר.

אד"ש אמר להרי"ם: כשנפטר החת"ס השאיר אחריו הרבה מאוד כתבים וישבו בניו וחתניו וניפו כל הכתבים בייג נפה והוציאו השו"ת חת"ס שיש היום והשאירו הרבה מאוד מדבריו שלא הביאו לדפוס משום שסברו שזה פחיתות כבוד בשביל להוציאם לאור, ואח"כ אנשים מצאו פה ושם כתבים והוציאו ברעש גדול שמצאו כתבי החת"ס ולא תפסו שהפוך שהיה הכל בידי המוציאים ולא הוציאו בכונה שלא אחזו שזה יהיה לכבוד. כן לא"א זי"ע היה כתבים של החת"ס עמ"ס שבת ונתן ליהודי נכד החת"ס הרב שטרן שהיה עוסק בכתבי החת"ס והוסיף לו שאינו יודע אם כדאי להדפיס שנראה שכתבם כשהיה צעיר, הרב הנ"ל הסתפק הרבה אם להוציא הכתב בגלל דברי הא"א אבל לא עמד בפיתוי והוציא אולם אח"כ אמר שמתחרט ששמע מגדולי עולם שהחת"ס הינו "גנרל" בכל ספריו אבל בספר זה על מסכת שבת הינו "חייל פשוט" שאינו ככל חידושי דברי הא"א, **דבר זה הוסיף אד"ש**: ביקורת גדולה לכל מוציאי הספרים שממהרים ולא חושבים מה לכבוד ולתועלת ורק חושבים שהעיקר שיצא עוד ועוד.

הוסיף אד"ש: גם אני עצמי נכשלתי בזה ואספר לך האיך - הוצאתי ספר לפני שנים מאור יעקב שמו, דברי תורה מסבי הרי"ם בידרמן זצ"ל וחיפשתי עוד ועוד חידושי להדפיס היה לי מכתב שהודפס בחלקו בדגל התורה בפולין וחלקו השני לא הודפס ולי היה הכתב יד והעלתי בדפוס, חשבתי הנה דבר חדש וטוב אעשה להנות הצבור בדבר חדש, פגשני הרב מנדל כשר וביקש רשות לעלות לביקור וכשישב שאל אם יכול לומר ביקורת על הספר החדש? ואמרתי בודאי מעונין אני לשמוע ביקורת, אמר לי ראיתי שהדפסת כל המכתב של הא"א הרי זה מכתב לדגל התורה והית צריך לברר מדוע לא התפרסם החלק השני, הא"א כתב לנו שאולי יוכשר מה בעיני ועדת הביקורת וכשקבלנו מכתב זה חשבנו שאינו לכבודו החלק השני. נאמר שם מדוע גדל לושתי זנב הרי אין כל חדש תחת השמש? אלא שבתחלה נברא אדם הראשון עם זנב ולא רצה להדמות לבהמה וריחם עליו הקב"ה ונטלו וושתי שהיתה פרוצה ונתכונה לדבר עבירה חזר לה הזנב כבתחלה ואין זה חדש תחת השמש וזה

ע"ד צחות ולא ידענו בנפשנו לבד ליגוע בדבר ששלח הא"א ועלינו לשאול את פי בנו בכורו ר"מ הי"ד ואמר לנו להשמיט חלק זה והנה אתה מוסיף זה, דבריו של ר' מנדל כשר נכנסו בי חזק והיה לי עגמת נפש גדולה אני רוצה תמיד בכבודו של אבי ומחפש ביקרו והנה נכשלתי כאן ובצר לי נכנסתי לכ"ק הבית ישראל והרציתי לפניו כל המעשה, דרכו של אחי הבית ישראל זי"ע היה תמיד שמאל דוחה וימין מקרבת נחמני ואמר משמים רצו שחידוש זה יתפרסם ולכן גלגלו ע"י הזכות שיתפרסם דבר תורה זה של אבינו ואין זה נורא ולאידך גיסא אמר שבאמת הא"א הקפיד להוציא דברים לא טובים וזוכר שכעס מאוד שיצא מאיר עיני הגולה עם השמטות שהוא הוציא למשל שהיה כתוב שבעלה של תמריל נפל בעבירה חמורה של ניאוף והמגיד מקוונץ עבד קשה לתקנו בזכות הצדקה שעשה ולא רצה הא"א שיפרסמו דבר זה. ע"כ!

שאלו את אד"ש ביו"ט ראשון אם יעברו לומר אגוטען יו"ט? וענה לא צריך בין כך נכנסים כולם לומר אגוטען יו"ט בימי החוה"מ.

ביו"ט הראשון הזכיר אד"ש את הרבי הלב שמחה זי"ע שיום הולדתו לשיטתו הוא ביו"ט ראשון והיה נוהג ללכת מוקדם ממקומו ולתת לכהנים לעמוד וכן עשה אד"ש ביום טוב ראשון.

ביום ב' א' דחוה"מ נכנסה הס"ק מטאלנא לקו"פ:

אד"ש קם ממקומו וציוהו לשבת:

ס.ט.: באתי לקיים חייב אדם להקביל פני רבו ברגל.

אד"ש: איך דארפ דאס מקיים זאין איך האב גדארפט צו קומען צו אייך, איך מרגישים בבראות?

ס.ט.: צריך ברכה.

אד"ש: בריכו מאוד שיהיה בריא וחזק ויארך ימים.

ס.ט.: האם איטשה היה כאן?

אד"ש: לא בימים האחרונים לא היה הוא עסוק מאוד מעל ומעבר לראש יש לו ממני הרבה ענינים לסדר אבל הוא כאן כמעט כל יום.

ס.ט.: הזכיר את נינו אמתי שהיה לו יום הולדת ביארצייט של הס"ק מרחמסטריווקא.

אד"ש: יוא סבא קדישא סבא פין אלע יודען.

ס.ט.: יש כאן כמה בחורים שצריכים ברכה לשידוך.

אד"ש: זיי האבן דא א רבי זאל זיי אונוינשען.

ס.ט.: איך וייס נישט וואס צו מאכען.

אד"ש: איך וייס אוך נישט וואס צו מאכען איך פארלועדע אויף דהייבשטער אהר זאל טיעהן.

סבא קם אד"ש ליוהו עד הדלת וסיים אגוטען מועד:

דברי הרי"ם בסעודת החברה בבית ר' מוטל וינברג אור לח"י ניסן התשנ"ד:

א. ראיתי בספר עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו שיש ד' יסודות בכל דבר ואחד מהם "אש" ומזה מגיע לאדם ענין הכעס ופסח זמנו מסוגל לאדם להרגיל עצמו לנצל "האש" לדברים טובים להתלהבות בתורה ועבודה ולהנצל מאש רעה הגורמת למדת הכעס המגונה.

כן בפסח יש ענין של רענון הזכרון "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים" וזה קשור לתפעול האנרגיה לטובה שדובר לעיל שע"י מתרענן הזכרון שידוע שאנשים שסובלים משכחה אומרים להם לתפעל האנרגיה אפי' להגיע לידי כעס בשביל לרענן הזכרון וזה הקשר שבפסח יש ענין זה לזכור ולנצל האש לדברים טובים והצדיקים באמת נחוונו לזכרון מיוחד. כמסופר לעיל מכ"ק מרן אד"ש שזכר מגיל צעיר מאוד הכנסת ס"ת בגור כשהכניס גיסו מו'.

איטשה מאיר בהרה"ק רמ"ב ס"ת בתמוז יחד עם שמחת ש"ב של בתו ואד"ש זכר שזה לא היה לפני שבועות אלא לאחר מכן וזה היה בג' תמוז.

ב. אד"ש סיפור להרי"ם: לר' שבתי פרנקל המו"ל של רמב"ם המוגה היה אח שהיה חתן אצל אחי הגדול ר' מאיר וזכה עוד להיות אצל השפ"א ונהג השפ"א ללמוד עם נכדיו ולסיים כל שנה ארבע חלקי שו"ע ולמד גם הוא עמו והיה להם דפוסים חדשים של שו"ע שהודפס שם הגהות הגר"א ורע"א ולשפ"א היה דפוס ישן שלא הודפס בזה הגהות אלו, וכ"פ שאמר משהו עיינו שם מהר לראות אולי מכיון לחידושי הגאונים המודפסים, ופעם שם לב לכך ושאלם מה הם מסתכלים? ואמרו לו שיש להם הגהות מהגר"א ומרע"א. הגיב השפ"א: ר' עקיבא אייגר למד תורה לשמה! הסיפור נאמר ע"י לומר שהשפ"א דייק דוקא על רע"א ולא על הגר"א למעט בגדולת הגר"א כביכול אבל אני אומר לך שאינו כן (הוא היה יותר מדאי שארף) השפ"א רק רצה לומר שניכר בחידושי אדם שלומד תורה לשמה ונקט רע"א ולא כיון ח"ו למעט מהגר"א.

ג. אד"ש סיפור להרי"ם: רע"א רצה בערוב ימיו ליסוע לפשיסחה וכשהכין עצמו לנסיעה גערו בו בחריפות נו עקיבא קום שוין הגיב זה כבר יותר מדאי בשבילי להתחיל בגיל מבוגר התנהגות כזאת שהיה רגיל כל דבר בניחותא ובכבוד ומנע עצמו מליסוע וכששמע זקני החידה"ר מעשה זה הצטער מאוד שהפסידו ביקור של כזה גאון וצדיק ואמר נו הערש בער האט נישט גיפלעט אין פשיסחה! וכששמע מזה החסיד רב"צ מאוסטרובה בכה מאוד שהבין שהחידה"ר לא כ"כ נוחה דעתו מהערש בער והוא הסתובב שעות ע"ג שעות אצלו והצטער על השעות שהלכו לריק.

ד. אד"ש המשיד לספר: לרב"צ לא היו ילדים ודחקה בו אשתו שיבקש מרבו החידה"ר ברכה להפקד בזש"ק והבטיח לו החידה"ר שאם ירצה ויבקש יהיה לו ילדים ואח"כ נשכח ממנו דבר זה ולא נפקד ודחקה בו שוב אשתו שישע לרי"א מראדזמין שהיה ידוע בנפלאותיו ובמופתים ונסע לשם וכיבדהו מאוד ולא הוציא מפיו מדוע בא רק כשנפרד אמר לרי"א נו אם הרבי הבטיח לי ילדים בטח שיהיו לי ילדים ולא רצה להזכיר אצלו בפירוש, הרדזמינר קצת הקפיד על צורת הבקשה להבטחה לילדים אבל ישר מחל ובירכו בילדים וכן היה שנפקד בזש"ק ע"י שעמד בקרן זוית ובכה הרבה שזכר שהחידה"ר אמר לו שאם יבקש ויבכה יהיה לו ילדים.

פעם היתי יחד עם הרבי הלב שמחה זצוק"ל ודובר על קדיש על נפטר וסיפרתי בפניו את הסיפור הידוע שרב"צ קרא לבנו לפני פטירתו ואמר לו משניות וקדיש אחרי פטירתי לא איכפת לי אם תקיים או לא, אבל זה ברצוני שתקפיד לקיים שח"ו לא תשכח לתת תיקון בשטיבעל ביארצייט שלי לזה קראתיך שתמיד תזכור להביא הלחיים והמזונות ביארצייט לבית החסידים.

הרבי הלב שמחה צחק מאוד ואמר לי אני יסביר לך הדברים, האם הכרת את רב"צ? ועניתי שלא, אמר לי אבל אני כן הכרתי אותו הוא היה כלי מפואר חסיד אמיתי חסיד בר דעת שידע חסידות מהו ובנו לא היה בכלל דומה לו פשוט שבפוסטים אפי' קצת מודרני וזה היתה כוונת רב"צ ודאי שלא זלזל במשניות ובקדיש ביארצייט אבל הוא רצה שלבנו יהיה אחיזה ומזה בנו לא יתחזק אבל לצוות לו להביא כל שנה תיקון יצטרך גלל זה בנו להחזיק עצמו בחבורה עם כולם וזה יחזיק אותו לא לסור מדרך אבות ובחכמה סידר זאת כך! אח"כ הרהר ואמר ברכתו של זקננו החידה"ר ודאי היתה צריכה להתקיים ולכן זכה רב"צ בבן אבל קפידתו של הרי"א מרדזמין גם יש לה מה לומר ורגע זה של חלישות הדעת גרמה מהסתם שיהיה לו בן כזה מודרני ולא כלי כמוהו.

ה. אבא שבנו רצה ללכת לצבא ופחד מאוד שיצא לתרבות רעה בא לבכות אצל הרב מטשבעין זצ"ל ובקשו שיבא איליו היה אצלו כמה דקות והלך לצבא אבל נשמר מכל והיום הינו אברך מפואר ושאלוהו מה היה הסוד שהחזיקו להשאר יהודי כשר ומה אמר לו הרב מטשבעין? ענה הוא אמר לי אתה הרי יודע שיש סכנה בצבא ברצוני שתקבל ע"ע חזק קבלה אחת וקלה שלא לומר תחנן באף יום בצבא והבטחתי לו ודבר זה לא נתן לי שם מנוח איך אפשר שלא לומר תחנן אם לא מתפללים ולכן דבר זה החזקני וחזר לדרך האמת עד כדי כך היתה חכמתו של הרב מטשבעין שידע שמהו אחר לא ישמע לו. ע"כ!

אברך נכנס בא' מימי חוה"מ והיה לו בעיה שרצה לפרט והחליט במחשבתו שידחה השאלה לאחר יו"ט שלא בוער ובלא לומר כלום שאלו אד"ש בדיוק על דבר זה וענהו דבר דבור על אופניו.

י.ר. נכנס בעיו"ט עם קויטעל ודבר אחד לא רשם שחשב שצריך עוד מחשבה ואד"ש ענהו בדוקא על הדבר הנסתר הזה ופלא.

הזכירו את יודל צ. לרפואה וענה אד"ש הוא נחלה שלא ע"פ דרך הטבע ה"י צריך לרפאו שלא ע"פ דרך הטבע בשביל יהודה צריך לעשות הכל.

מ.ר. שאל את אד"ש האם לתת בטיש תמרים כבכל שבת? וענה אד"ש אני לכשעצמי הייתי אוכל תמרים אבל לא כדאי בטיש בכל אופן זה לכל הצבור ואדם חשוב אני צריך יותר להזהר ול"צ לשים תמרים.

ח.א. שאל על בחור מישפ"א לשידוך והוסיף שמפחד משום שיש לו שתי אחיות נשואות ולהם אין עוד ילדים, אד"ש ענהו בחיוב על השידוך ואמר זה לא ראוי עד החתונה יהיו שניהם גיהולפין וכדבריו לא נפל דבר ובחתונה היו כבר שתי אחיותיו גיהולפין.

אברך נכנס לפני החג לומר על ניתוח שבר וענה אד"ש שיחכה אולי לא צריך בכלל ניתוח לפעמים מסתדר לבד, ואחרי החג שנכנס לאד"ש אמר לו אד"ש לעשות הניתוח והוסיף רציתי שבבית יהיה שמחת יו"ט בשלימות ולא יחשבו על הניתוח לכן אמרתי שיכול להסתדר לבד וכשעברו ימי החג בשמחה יכול אתה לעשות הניתוח.

בערב שביעי של פסח סיפר סבא טאלנא שליט"א:

א. פעם הראשונה בחיי שבאתי לגער היה יו"ט ז' דפסח, הלכתי ביחד עם הרבי זושא טברסקי מטשרנוביל לר' יוחנן רחמסטריווקא ולא ניהל שולחן בליל יו"ט והציע לי ר"ז לעלות לישפ"א כשנכנסתי לביהמ"ד הסתובב הב"י זי"ע לפני הטיש וישר כשראה אותנו שלח הגבאי לשאול אם ברצוננו לשבת בשלחן? וענינו שכן, וישבנו בטיש בגור וזה היה לי פעם ראשונה ומאז נדלקתי על הבית ישראל זי"ע ובאתי עוד ועוד.

ב. היה כמה פעמים שהגעתי מאוחר לטיש וכבר עמדו השורות וציוה הרבי לפתוח השורות ולהכנסני והיה דחוק קצת ודחפו אותי הגיב הב"י לדוחפים נו יאמרו רבן דחפו!

ג. כשהיתי בחור כאן באר"י והלכתי בעיר העתיקה לכותל המערבי ראיתי פתאום אדם בעל צורה גדול והיה נראה כמרחרך והולך גבוה גבוה מעל הארץ ועבר בין האנשים והלך מקיר לקיר וראיתי שאנשים לא שמים לב רק אני והשתוממתי על המחזה ממש ריחף באויר בלא דמיון ואולי היה אליהו הנביא.

ד. כתוב בגמ' שהמלוה בריבית שוטה גדול הוא שלוקח עדים ומחתימים ע"ז שהוא רשע שהרי יש עדים על השטר שלוה בריבית, וכן מסתכל אני על אנשים ששמים מודעות בעתון למז"ט וכו' לכבוד ולתפארת וכולם יודעים שהם עצמם מכניסים א"ז ומודיעים בשער בת רבים תראו אני רוצה כבוד.

ה. בסקוירא לא אמרו בטישין תורה ובכלל מיעטו בדבור כשהיתי צעיר שלחני אבי פעם להיות כל חג הפסח אצל הרבי מסקוירא זצ"ל ושמעתי ממנו הנאמר בפסוק "חכמת המסכן בזויה" שמסכן הוא לשון אוצר = מחסן כנאמר ערי מסכנות וברש"י ובתרגום בית אוצר שחכם שאוצר בתוכו חכמתו ולא אומר בזו - י-ה שבזה יש שם ה' שזה דבר טוב גם לשתוק. ע"כ!

דברי הרי"ם בליל ש"ק יו"ט ז' דפסת אחרי הטיש :

א. הרבי הזכיר בשמועס הגמ' בחולין דף ז' ע"א על רבי פינחס בן יאיר שנהר גינאי חלק מימיו בשבילו וכן בשביל יהודי שהיה עסוק במצוה דדארי חיטי לפיסחא ומה העיסוק במצוה? אפשר להסביר בזה ב' דרכים א' שיש לו מצוה של כזית מצה בליל פסח וכל העיסוק קודם הינו מכשירי מצוה, ואפשר להסביר עצם שמירת החיטים שלא יחמיצו ונפסק להלכה שצריך שימור מקיצרה ואילך, והנה הערה ברש"י מהרבה שנים שמסביר שיש מצוה בתורה "ושמרתם את המצות" דמתחלת טחינה והרקדה בעינן שימור לשם מצה ועל אדם זה נאמר הרי דדארי חיטי ואינם קמח ואם לקח חיטים היה מתאים שרש"י יאמר שהמצוה משעת קצירה ואז מובן שעוסק במצוה וכן נפסק באמת בשו"ע תנ"ג שהשימור צריך משעת קצירה ורש"י לכא' מערבב שנוקט שהמצוה היא השימור ואומר שהשימור משעת טחינה ולא משעת קצירה ולפי"ז לא מובן במה קרא לו רבי פינחס בן יאיר עוסק במצוה הרי הוא דארי חיטי ועדיין אין את מצות שימור וצע"ג.

ב. סיפר לי ב.מ. שלקח את אד"ש לתפילת שחרית בחוה"מ שאל הרבי אם כבר קרא ק"ש? וענה שלא, דהרי מספיקים בתפילה לומר ק"ש עוד בזמן אמר לו אד"ש כן אינני מתכוין לזמן ק"ש יהודי בבקר לפני שמתעסק עם כל דבר שהוא לפני שפוגש אדם כדי לו לומר דבר ראשון שמע ישראל ה"א ה"א - קבלת עומ"ש!

ג. הרב"ש שניארוסון חתן דהרב מטשבעין זצ"ל התחתן בסיביר הרחוקה אחרי כמה שנים שהיה חתן ובשבת ש"ב התעורר שאלה על שתית היין בש"ב בסעודה שלישית שזה מבוכה בהלכה והיה שם מתגורר זקן מחסידי סדיגורא ורצה הרב מטשבעין לכבדו וציוה שיקראוהו לשאול פיו אולי יודע איך נהגו בסדיגורא והוסיף הרב מטשבעין אע"פ שאינני יודע אם יועיל משהו אבל עיקר כוונתי לכבדו לשים לב איליו וכשבא הישיש אמר שזוכר שהרבי מסדיגורא ציוה לא' מהמסובין לא לברך ברכת המזון והוא שתה היין שהרי מותר לו לשתות שעוד אוכל ס"ג ונהנה מאוד הרב מטשבעין וציוה לעשות כעצה הזאת שא' לא יברך וישתה, והוסיף משמים זיכינו לשמוע דבר זה היות וחשבתי לדאוג ליהודי זה ולכבדו. (ובגור נהגו לשתות הכוס גם בס"ג).

ד. אד"ש שם לב לפכים קטנים בכל מיני מקומות והדבר מבהיל על הרעיון, חזרנו פעם עם נחום אלבוש והגיעו לתחלת הרחוב שמגיע לבית הרבי והיה שם פקק גדול וסיבוך לחש אד"ש להרי"ם האמת שאפשר כבר כאן לרדת וללכת הביתה רגלי נגיע מהר יותר מלשבת ולחכות אבל זה לא יפה כביכול אנחנו הסתדרנו והשאירו את נחום לבד להסתבך וישב אד"ש כל הזמן עד שהצליח להגיע לבית אד"ש.

וכן פעם שנתתי לרופא מצות מאד"ש ושמתי כסף בפנים ביקש אד"ש שאצלצל לומר שיש כסף בפנים אולי לא יפתח המצות עד הסדר ויתבייש שיש בפנים כסף עד כדי כך דאג לבושתו של הרופא שצלצל מיוחד להרי"ם שיאמר לו שיוציא הכסף לפני יו"ט.

ה. הבית ישראל שלח את הרי"ם לברר דבר מה ביהדות והיה צריך לענות תשובה והבירור לא היה עם בשורה טובה וחכך בדעתו אם לומר? ואמר לו אברהם יוסף אירנשטיין שלא יאמר כלום בחג הפסח אלא יחכה עד לאחר החג, ביו"ט שביעי של פסח קרא לו הבית ישראל ושאל מדוע לא עלה כל הזמן לומר תשובה על השליחות? וענה שא"י הציע לו שיחכה עד לאחר החג אמר הבית ישראל יש לו טעות בדיוק הפוך עכשיו הזמן המוכשר לדבר ע"ז כתוב שבקריעת ים סוף עשה ה' למצרים בוך בים וטבעו ומאידך גיסא בני ישראל יצאו מהים ומהבוץ א"כ יו"ט זה מוכשר הוא לצאת מהבוץ מכל הדברים האלו וע"י שתאמר ונסדר הדבר נעזור לו להחלץ מהבוץ.

ו. סיפר לי ב.ק. שהא"א הלך רק עם מכנסיים, והבית ישראל הלך גם עם גטקעס ופעם אמר לו שרוצה להתחיל ללכת רק עם מכנסיים ופחד ב.ק. שיראה בשרו שהלך עם מכנסיים מאוד דקות והע"ז ואמר אולי יראו הברש? אמר הב"י חכה רגע נכנס לחדרו ושם רק המכנסיים יצא למרפסת בשמש בחיפה בכרמל ואמר נו בונים תסתכל עכשיו ותגיד אם רואים ולא ראו כלום זה היה ממש מופת שלו סיים ב.ק.

ז. סיפר לי ש.ב. נויפלד שהיה מתפלל בשנים האחרונות של הא"א כל שבת בישפ"א ובקושי הא"א הלך וסחבו אותו ממש אבל שהיה מגיע לעליה לתורה לברכות התורה עיני ראו ולא זר איך שקבל אדמומית בלחיים ואמר הברכות בקול רם ושמעו כולם.

ח. שמעתי שסיפר משמשו של הא"א ד. סנקביץ שהיה באמצע הלילה במשמרת אצל הא"א נמנמתי ופתאום ראיתי שהא"א יושב על מטתו ומתחיל להתפלל שחרית מתחלה לאט ובקול כמונה מעות נבהלתי מאוד היה עוד לילה ולא ידע מה לעשות, רץ מהר לבית ישראל וסיפר לו, הב"י רץ ואמר שהוא יפסיקו ויאמר לו שעוד לילה וכשהגיע ראה איך שאביו מתפלל טוב וכו' לא מלאו ליבו להפסיקו רק עמד בצד והקשיב -כשגמר הא"א נשכב שוב לישון בבקר הגיע שוב הב"י להניח לו תפילין הא"א הניחם קרא ק"ש ותו לא וציוה להוריד הגיש לו הב"י סידור ואמר שצריך להתפלל שחרית לא הסכים הא"א ואמר כשהתפללתי שחרית היה הזמן! ומוסיף הרי"ם שכתוב בגמ' אימתי שעת רצון בשעה שהצבור מתפללים ומובא מאחד מקדמאי שהיה כתוב בגמ' אות צ' ופירשו שהכונה צבור אבל יכול להיות בשעה שהצדיקים מתפללים אז זה עת רצון ומי יעמוד בסוד קדושים וטהורים.

ט. הא"א היה זריז במיוחד ואף בזמן חולשתו הקפיד על הדקות ופעם רחצו משמש ולקח קצת זמן התאנח הא"א ואמר פעם הייתי עושה כל זאת בשלש דקות ועכשיו 4,5, שש דקות ואין לזה סוף.

י. כשהיה אד"ש עדיין ראש ישיבה יצא לדבר ע"כ שהרי"ם מאוד אוהז ממנו, ואמר לו אד"ש אתה לא משוגע יחיד בענין זה זכורני שבקשתי מא' ממשמשי אאז"ל שיסדר לי זמן טוב במיוחד להכנס אצל אבי, וכך היה ומאוד נהנתי ביקשני המשמש הזה אח"כ בזה הלשון ידוע לי בבירור שסוף כל סוף תהיה אתה לאדמו"ר גדול ואז לא תסתכל עלי ברצוני שתבטיח לי בטובת הנאה שסידרתי לך עכשיו שתזכירני לטובה גם אז שתהיה רבי וביטלתי דבריו מכל וכל אני אהיה רבי? ולא נתן מנוח ואמר שבטוח לו שכן הנה לך סיים אד"ש עוד משוגע כמוך שכך חושב. ע"כ!

יום שני כ"ג ניסן התשנ"ד: נקרא הרי"ם לקו"פ והיה זמן רב

אד"ש: האם אתה יודע מהמכתב שהכניס סבא טאלנא בענין המשך השולשלת שרוצה שהרבי יצוה על איטשה שיסכים לקחת ע"ע את המשך ההנהגה?
הרי"ם: בשעת מעשה לא ידעתי אבל אח"כ נודע לי.

אד"ש: ומה יש לך לומר ע"כ?

הרי"ם: ב' דברים כאן לא דופקים: **א'** אני מכיר את החצר מקרוב ואין כאן משהו שעליו שייך לדבר אין חצר ואין חסידות. **ב'** אני יודע מצבי שאני רחוק מלכהן כאדמו"ר.

אד"ש: קודם כל לא נגעת בנקודה שלישית ומה אם להפיס דעתו של אותו זקן? זכורני לפני שש או שבע שנים דיבר איתי הס"ק על אחיך מוטל ואמרתי לו אז אין וואס טויג נישט ר' יצחק מנחם ושמוח אני שכונתי לדעתו הגדולה עכשיו שרוצה בך.

יש בכל הנושא טעות אחת כתוב "אז הוחל לקרוא בשם ה"י יש בזה הרבה פשטים - ויש פירוש שפעם היה שם השם קדוש בלתי לו לבדו ואז נהיה חולין וכ"א קרא בשם, כן באדמו"ר"ם קודם כל יש מושג רבי ובמה הוא רבי בזה עצמו שנקרא רבי, מלבושיו הדר - פיטער, יש לו רכב אולי גם מוסדות אח"כ מנהל גם לפעמים שלחן ולפעמים מקבל גם קהל האם אתה חושב שלרבי ר' זושא וכדומה היה פיטער ורכב? לא היה להם! ביהמ"ד היה, היו רכטיקע רעביס רבי זה ששומע צרותיו של השני ומנסה לעזור לו רבי זה שיושב ומתפלל וחושב איך לעזור לכלל חוץ מזה יכול להיות לו כל הנ"ל ולא הפוך נו לעזור לו בזה הנך יכול הכרתי הרבה יהודים בפולין שהיו רעבישע מענטשין במעשיהם ובעבודתם אע"פ שלא היה להם שום סימן של אדמו"ר וליידער מכיר אני אנשים בלא שום צורת אדמו"ר ויש להם תואר אדמו"ר א"כ חושבני שהדבר פשוט כך - אחיך לייבל חסיד באמת אבל לא יותר מזה אין לו מעוף הראש הפתוח לפתור בעיות, אחיך מוטל גם ציצקה גיט אבל צעיר ולא ראה הרבה בחיים גם קצת פחדן ואתה יש לך נסיון בעזרה לזולת וסבך אדם גדול ומהסתם גם לא מתכוין הפיטער והרכב אלא את עצם הדבר לכן חושבני לומר לו שראיתי הקועטיל ודיברתי עמך ואני אוהו כמוהו שאתה ראוי לכך לעזור לו בנושא ותשועה ברוב יועץ ויכול לשלוח איליך אנשים גם להתיעץ ואתה מקבל ע"ע לקחת זאת וזה שאתה עוזר לאנשים יקרא אצלך כדבר הזה ואצלו יתפרש כהמשך השולשלת וירגע אח"כ חייך אד"ש כמובן לא לפני שיחתום לי על פתק תנאי קודם למעשה שכ"ז בתנאי שהוא סבך שליט"א ילך לקראת משיח. כן דיבר על ר"מ בורנשטיין שרוצה להכנס בפרטיות לאד"ש והסכים אד"ש בתנאי שיכנס עמו הרי"ם והוסיף הכרתי את אביו הרה"ח א.י.ב. הוא היה אדם אציל.

דברי הרי"ם בסעודת שלישי למילה ליצחק פלדמן בבית ר' מוטל וינברג אור לכ"ה ניסן התשנ"ד:

א. נכנסתי עם אברך בנש"ק שזה לו 41 שנים שלא זכה לזש"ק והוציא עכשיו ספר של סבו, אד"ש התעניין בספר ובמחיר ואח"כ שאלו ומה נשמע איתך? האברך פרץ בבכי מר וביקש שצריך להושע בזש"ק אד"ש הרהר זמן רב ואמר לו הסברא שלי אומרת שצריך אתה להושע הרי מגיע אתה מבית של אדמו"ר"ם גדולים וכמה נשאר ממשפחתך וראוי שגם ממך יהיה זכר והמשך למשפחתך הגדולה, הרהר שוב נתן ידו ואמר הרי אמרתי מילתא בטעמא ואם הסברא כך בודאי יעזור לך ה"י.

ב. מגי"ש בישבה התבטא לבחורים שלהם אין כזה מושג של גיטע זמנים וזה רק לעובדי ה' בחור כל הזמנים שוים וצריך תמיד ללמוד, נהיה מדבריו רעש גדול והתנגדות גדולה מצד המשגיחים והבחורים דקיימ"ל בכל השמיעסן שיש זמנים טובים, והגיעו הדברים להרי"ם וביקשהו שירצה הדבר לפני אד"ש.

אד"ש אמר: כתוב על רשעים שכל ימיהם כחגים וזאת משום שכל העולם דומה להם כמישור ישר בלא שום עבודה ולכן באמת אין להם חילוק בזמן טוב, משא"כ הצדיקים שנדמה להם כהר עובדים כל הזמן את ה' משקיעים כוחות ובודאי כשמגיעים לראש ההר יש

להם זמן טוב שגמרו עבודה אחת, ושוב חוזרים לעבודתם בודאי אם עובדים היטב בישיבה בחדש חשון ואח"כ כסליו משקיעים בתורה ועבודה מגיע אח"כ חנוכה והוא להם בודאי אגוטע זמן, משא"כ שלא משקיעים כלום בודאי שאין חילוק כל ימיהם כחגים.

ג. **בענין ספירת העומר** חשבתי רעיון מדוע מגיעים כ"כ גבוה ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה? מובא ברמב"ם שמעלת הנטהר מטומאתו גדולה וניכרת מהטהור מעיקרא, אע"פ ששניהם לכא' שוים כרגע בנקיון אפ"ה יתרון הטהרה ניכרת על אחד שנטמא ונטהר יותר מטהור מעיקרא כנאמר ויתרון האור מן החושך וזמן זה של ספירה גדול מאוד בניי יצאו ממ"ט שערי טומאה והכינו עצמם למדרגה הכי גדולה למתן תורה ומובא בא"א בשם הזהור שמי שנשמר בימי הספירה לא יצטרך לעמוד בדיון ברי"ה ויוה"כ א"כ מובן שהסופר ספירת העומר ונשמר בימים אלו שניכר בו יתרון הטהרה מן הטומאה כנאמר מי יתן טהור מטמא שיתרון הטהור ניכר יותר אחרי העברה מהטומאה לטהרה, ויכול בודאי להגיע לקדושה של מעלה.

כן בענין ברית מילה מתקשר רעיון זה מובא שאלה ידועה מדוע אאע"ה שקיים כל מצות התורה אפ"י עירוב תבשילין לא קיים מצות מילה שהיא כ"כ חשובה וחיכה לציוי של ה'! **החזו"א מתרץ**: שמצות מילה הינה כריתת ברית בין ישראל לאביהם שבשמים וא"א לברית אם אין את הצד השני ולכן רק במצוה זו היה צריך אאע"ה לחכות לציוי של הקב"ה ואז יכל שפיר לברית ברית, **הרב מבריסק ענה תירוץ עמוק**: ברית מילה אינה עצם הדבר בלבד אלא הסרת הערלה וכנאמר שצריך הטפת דם ברית מנולד מהול דלמא ערלה כבושה אבל בלא ערלה כבושה אין שום ענין בהטפת דם ברית כמוה כסתם הורדת דם שאין בו שום ענין רק אחרי שיש ערלה ונצטוינו להסיר הערלה או אז מתקיים בשלמות מצות מילה לכן כל זמן שלא נצטוו אאע"ה במצות מילה לא היתה לו ערלה דהיינו לא היה בו מאוסה הערלה ולא היה שייך לקיים מצות מילה שעיקרה הורדת הערלה, רק אחרי שנצטוו נהפך הערלה לדבר מאוס ואז מקויים היטב מצות מילה, ורעיון זה תואם לרעיון שאמרנו בספירה יתרון האור מן החושך שעיקר האות ברית אחרי הורדת הערלה כיתרון הטהור שנטהר מטומאתו.

משגיח בישיבת גור נכנס לרבי אחרי פסח - ואד"ש שיבח מאוד את ר' יצחק מנחם ושלחו למשגיח זה להרי"ם להתיעץ עמו ושאל המשגיח שאינו יודע מי זה ר' יצחק מנחם? צחק אד"ש ואמר אני מתכוין לר' איטשה וינברג שמו הפרטי הוא ר' יצחק מנחם.

אד"ש דבר בטלפון בארוכה על פלוני שצריך לזורקו מהביהמ"ד שאומר בשמו דברים שאינם ושאל הרי"ם האם מרשה לו אד"ש לעשות מעשה? ישר אמר אד"ש שצריך לברר הדבר היטב לפני שצועקים עליו וכו', אמר הרי"ם ידעתי שאד"ש ישר ירחם שאד"ש טוב מאוד וצחק אד"ש.

מדברי הרי"ם שליט"א בליל ש"ק פרשת שמיני התשנ"ד:

א. הייתי בקו"פ השבוע לפנה"צ אד"ש קיבל טלפון והבנתי שרוצה לדבר ביחידות ויצאתי מהחדר, פגשתי את הרבנית תליט"א ושאלתיה להרגשתה שהיתה חולה ביו"ט ואמרה שלא ידעה אם מותר לומר ביחידות "יזכור" שנשארה בבית אבל בכ"ז אמרה וחושבת שזה לה הפעם הראשונה שהרגישה טעם טוב ביזכור אמרה לאט במתינות ובישוב הדעת זכרה כ"א מיקריה הורים, בניס ל"ע וכו' והקשתה מדוע בביהמ"ד צריך הכל ללכת בבלגן במהירות עד שמצליחים לומר כמה מילים כבר מסיימים?

ענה לה הרי"ם: הרבנית צריכה להבין איך הולך בביהמ"ד שורות שורות של אברכים צעירים עומדים ושואבים קדושה מהבטת פני הצדיק וברובם יוצאים ביזכור החוצה מהביהמ"ד משום שיש להם הורים והלחץ לחזור כ"א למקומו שלא יתפסו לו גדול ולכן הולך במרוצה ובבלגן אבל סיים הרי"ם בטוחני שההורים והסבים למעלה בשמים מלאים

נחת רוח בראות הבנים והנכדים בתשוקה נדחפים לראות את הרבי יותר מאשר אמרית יזכור במתינות.

בכל זמן שאמר דברים אלו עמד הרבי מאחוריו והקשיב והרי"ם לא הרגיש כלל וכשגמר שאלה הרבנית את הרבי מה הוא אומר לדברי הטענה שלה?

אמר אד"ש: הוא צודק מאוד, ויש לי להוסיף יש שתי סוגי בכיות יש בכי של הנפש והוא קצר ושקט ועיקרי ככתוב "במסתרים תבכה נפשי" וזה הבכי הרצוי גם ביזכור ומספיק לזה רגע כמימרא זה הרי פנימי בלב, ויש בכי של הגוף הוא ארוך הוא ממושך הוא של פינוק ואינו הרצוי ביזכור בודאי שלא הרי ביו"ט תקנו יזכור האם יתכן בכי של צער בחג ובודאי לדבר זה לא התכוונו להצטער בימי שמחה ולכן לא צריך אריכות מיותרת.

ב. אד"ש דיבר איתי בארוכה על אחיו הגדול ר' מאיר זצוק"ל והפליג בשבחו שהיה אדם גדול מאוד ובס"ה הבדיל בינו לבין אביו הא"א שש עשרה שנים בלבד! והוסיף צריך אתה לומר לידידך א"מ סגל שעוד 031 שנה כשיגמור לכתוב על אבי ואח"כ כשיעבור עוד 031 שנה שיגמור על הבית ישראל והלב שמחה מותר לו לכתוב כך מיוחד על ר"מ שהוא היה אדם גדול מאוד, מאיר אחי אחז מאוד מסבי ר' יעקב מאיר בידרמן ואמר עליו שיש לו רבישע כוחות עד כדי כך כשלא הזדמן לו ליסוע לגור והיה צריך להזכיר משהו היה מזכיר ממש כמו בפני רבי אצל הסבא ר' יעקב מאיר בידרמן.

כן פעם זלזל אדם פלוני בכודו של ר' יעקב מאיר ואותו אדם נהיה שטיקעל רבי ומקודם לכן היה שטיקעל רב וישב פעם ביחד עם ר"מ בב"ד ונכנס אחי ר"מ וזכר את קפדתו על אותו יהודי {ובדרך אגב הוסיף אד"ש שר"מ היה אדם שליו ונינוח ואם כבר הצליחו להרגיזו שיקפיד היה ארעד ציטרניש (רעידת אדמה)} ר"מ ניגש לאותו אדם ואמר מילא ר' יעקב מאיר הינו רב מושלם וכן רבי מושלם והכל טוב אבל אתה רברבי חצי רב חצי רבי וחצי רב הינו כלום וחצי רבי הינו כלום א"כ הנך כלום אחד גדול ויצא בקפידה מלשכת הבי"ד!

ג. היה יהודי צדיק בהונגריה ר' ישעיה קארסיטר שמו ואמר פעם בבדיחותא אומרים ביקום פורקן רברביא - גרויסא רעביס, עם זרעיא - קליינא רעביס, טפלא - נאך קלענרע רעביס, אין ווי איז איך? ונשיא נשמע כשאומרים במהירות שעי' שגם אני ר' ישעיה נמצא ביקום פורקן ב"ונשיא".

ד. נכנסתי לקו"פ ביחד עם ר"מ בורנשטיין וסיפר לרבי בשם דודו ר' אהרן ישראל בנו של השם משמואל ששמע מאביו השם משמואל שהרב מביאלה אביו של האבני נזר אמר פעם שהידיד הכי טוב שלו הינו א"מ בנו של החידה"ר, אד"ש אמר שאף פעם לא שמע מזה ומאוד התעניין בזה ועשה חשבון אם מתאים השנים, כן דברו ע"ז שהא"א כשהיה גר בביאלה דבר בלימוד עם הרב מביאלה וגם עשה חשבון אם מתאים עם השנים.

ה. אד"ש הלך רגלי מביתו לאולם מלכי ישראל לסעודת ברית של אברהם בוך בלויית בנו מו' שאול ומשמשו י"ד פלינקר, אד"ש עיין בדרכו במכתב פנה לי.ד.פ. ואמר ברצוני שתמסור לר' יצחק מנחם שאול אמר לרבי שהרי"ם ידיד טוב של א. בוך ומן הסתם יפגשו אד"ש שם ויוכל לבד לדבר עמו, הגיב אד"ש ר' איטשה שם? מכירו אני קצת יותר טוב לא חושב שיהיה שם, וכשיצאו משם לחזור הביתה שאל אד"ש בחיך את בנו נו ר' יצחק מנחם היה כאן?!

ו. פלוני העוסק ברפואה נכנס לבקש מהרבי הלב שמחה שיעשה בדיקה שמגלה אם ח"ו יש מחלה הארורה במעיים אמר לו הל"ש לעצם הענין כבר לפני חצי שנה עברתי זה ובי"ה אין לי כלום, ולדברך שצריך אני לחשוש משום שיש סבירות גבוהה אצל הרופאים שזה ענין תורשתי ולאחי היה אומר אני בוודאות יודע אני שהצבור מדבר כך ואין זה נכון לאחי הרבי הבית ישראל לא היה מחלה ארורה זו בכלל, יש המיחסים זאת לשפ"א שחלה אז במחלה

נדירה לא נראה לי, וגם לאבי הא"א לא היה את זה ולא לבית ישראל וכן אמר אד"ש שלל"ש גם לא היה זה.

ז. ב.ק. מספר שיודל צישינסקי דחק פעם בבית ישראל לברך שכנו שלא מאנ"ש לרפואה שלימה, והתעניין הבית ישראל בדיוק במצבו הרפואי והתברר שכולם לאחר יאוש וע"פ דרך הטבע אין לו שום סכוי דחק יודל בטענה שהרבי יכול לפעול גם שלא ע"פ דרך הטבע ענהו הבית ישראל יודל לעמול כ"כ קשה שלא ע"פ דרך הטבע משאיר אני להימשע. ומוסיף הר"י שםבהיל על הרעיון שכשהוא הזכיר את יודל אמר לו אד"ש כך כמכין לדברי הב"י שיודל חלה שלא כדרך הטבע ויעזרהו ה"י גם שלא כדרך הטבע בשביל יהודה צריך לעשות הכל.

ח. אברך נכנס לשאול בענין דירה ובביתו לא הבינו כל התשובה ונכנס למחרת שוב, ישר שנכנס חיך אד"ש ושאל וואס שלום בית? והופתע האיש לרוה"ק והתנצל שלא הבינו ברור ורוצים לשמוע תשובה ברורה אמר אד"ש לא צריך להתנצל בשביל זה אני יושב כאן על הכסא וענה תשובה מדויקת בפרוטרוט שתניח דעת כולם.

ט. דבר בענין הפוליטקא ואמר לנו שהבית ישראל היה זהיר מאוד בכל דבריו ופינק את הגדולים דליטא ופעם נסע כולו מתוח למועצג"ת וכשחזר שאלו המשב"ק מדוע נסע בזה מתח? וענה פשוט לא ידעתי אם אצליח להעביר ענין שרציתי ובי"ה שהצלחתי, משא"כ הרבי הלב שמחה לא שאל אף אחד ולא התחשב באף אחד וסיפר לו עסקן אחד שלפני הבחירות בתשל"ז רצו הליטאים להתפלג מחמת שנתן הרבי הל"ש ברכה לפא"י ונסע לטלו ולא התרגש הל"ש כלל ואמר בשביל כזה דבר צריך לפרוש ואמר שיעשו כנס ושם יאמר שתומך רק באגודה, ונסע לאסיפה ואמר רק אייר ר"ת אני ה' רופאך וראו עליו שאינו כאן כלל אלא מרחף בעולמות העליונים..

ומאידך גיסא סיפר אד"ש להר"י שהל"ש קרא לו ואמר לו אתה הרי בעל עצה תאמר לי עצה מה לעשות בענין הרב הזקן מבני ברק שכל דבר שיודע שאני מציע הולך נגד בחרב וחנית ויש דברים חשובים ודברים של טעם וכל דבר מתנגד ולא איכפת לי שיאמר בשמו העיקר שיהיה מקוים. ע"כ!

יום שני ל' ניסן בשעה 03.8 בערב בביהמ"ד הגיע האדמו"ר מטאלנא להכנס לכבוד ר"ח אייר אור לא' אייר ביחד עם נכדו ר' יצחק מנחם וינברג:

כשנכנס הס"ק קם אד"ש לכבודו עד הדלת ואמר "כל המקבל פני זקן כמקבל פני שכינה! הס"ק שאל וואס? ואד"ש חזר שוב "כל המקבל פני זקן כמקבל פני שכינה צריכים א"כ לקבל את הפנים ולכן קמתי.

ס.ט.: כן זקן אני באמת (ואח"כ הוסיף בענוה שרצה לומר לרבי שהוא זקן כסיל אבל הסתפק בזה שהסכים שהוא זקן).

אד"ש: הזיז במיוחד כסא עבור סבא שישב.

ס.ט.: אסור להראות שא"א ללכת לכן אני הולך בדוקא שיראו שכאן אפשרי לי ללכת.

אד"ש: ה' יתברך לא עושה שום דבר בחנם וה' ברא באדם רגלים בשביל ללכת בהם נו יעזור ה"י שבאמת יוכל ללכת בהם עוד ועוד.

ס.ט.: באתי רק לומר אגוטען חדש ולהתברך.

אד"ש: כ"כ אתם מטריחים עצמכם בשביל זה.

ס.ט.: ב"ה זה לא כ"כ טירחה וטוב ללכת.

אד"ש: הושיט ידיו לס"ק ובחמימות אמר דהייבשטער וועט העלפין אייר איז ר"ת אני ה' רופאך, אין אייר איז אויך ר"ת רבי יוחנן ירפה אמן!

ס.ט.: אמן. היה משתלם לבא רק בשביל הברכה הזאת.

אד"ש: אם הרבי ישב נוכל גם לשבת.

ס.ט.: התיישב, ואמר: הסבא שלי ר' דודל מטאלנא אמר שבאייר היה זמן של הדגלים וכתוב "בשם ה' אלוקינו נדגול" - לשון דגל הסיפא היא ימלא ה' כל משאלותיך שזה זמן טוב.

אד"ש: אני מאוד מחבב לומר פסוק זה וכבר חדש שלם שלא אמרתי ב"ה שהפסוק שוב מוזכר ע"י הרבי.

הרי"ם: הגיש הזמנה לבר מצוה של דוד מרדכי נ"י.

אד"ש: כבר הזמנה? הרי החתונה בסיון לא מתחתנים הרי בספירת העומר, יש כאלו שמתחתנים בל"ג בעומר, הסתכל בפנים ואמר אוהו בר מצוה של דודל, דוד איז אגוט קינד.

ס.ט.: שאל וואס?

אד"ש: דוד איז אטייער קינד אני קורא לו תמיד ר' דודל טאלנער.

אד"ש פנה להרי"ם לדבר באיזה ענין ופנה לסבא ואמר: אני מדבר עמו דברים שביני לבין ר' יצחק מנחם, ובחינוך הוסיף "סודות התורה".

הרי"ם: מחר מתחיל הזמן בכולל.

אד"ש: איזה כולל? כולל של הסבא מטאלנא?

הרי"ם: רעבנס כולל.

אד"ש: הפסיקו שוב - רעבנס מתכוין אתה לכולל של הטאלנא רבי?

הרי"ם: נר יהודה אריה! גמרו ב' פרקים ראשונים ממסכת יבמות גפ"ת וחשב לצאת קצת ע"י ירושלים לשבת משקה לחיזוק.

אד"ש: נהנה ואמר: אוהו ר' יצחק מנחם איז גיווערן אברונריסט פאר וואס נישט א קומזיץ - ולסבא אמר בדלת לרבי אסור לעשות קונצים אתם צריכים להיות לגמרי בריאים על הרגלים. ע"כ!

יום שלישי א' אייר ב' דר"ח לפנה"צ בפארק קנדה עם הכולל דברי פתיחה מהרי"ם

שליט"א לזמן הקיץ הבעל"ט - התשנ"ד:

א. כשעברו בדרך ע"י קבר שמואל הנביא סופר:

הבית ישראל היה פעם כאן בנבי סמואל הסתובב ואמר "מרגישים שזה מקום קדוש!

ב. כשצלמו סופר:

היה מחלוקת גדולה בליטא אם טובה השיטה בלמוד המוסר בישובות או לא והיה בזה רעש גדול היו שצדדו לכאן והיו לכאן, שאלו את החו"א אם סובר כצד הזה או כצד הזה? וענה בחכמה בודאי שפחות אוחז אני מהמתנגדים למוסר:

כן אני סיים רה"כ לא אומר אינני מצטלם אבל בודאי שאוחז אני פחות מענין התמונות ומצלמה!

ג. כששאלו להרגשת אד"ש סופר:

הרבי אמר לש.ז. בקושי יושן אני בלילה כ"כ הרבה מקרים צרות קויעטלך בתור קשה לישון, כשאני נרדמתי כבר שאלה אותי הרבנית בבקר מדוע התאנחת בשנתך כל הלילה?!

ד. י.מ.ג. ביקש מאד"ש שיבוא לבקר בישיבת בית ישראל אשדוד אמר לו אד"ש האמן לי יותר ממה שאתה רוצה שאבוא רוצה אני לבא לישיבה צריך לחכות להזדמנות שאהיה בנסיעה, אולי השבוע אהיה באזור עם ר' יצחק מנחם וינברג.

ה. בחורשה בין העצים סופר:

אד"ש סיפר לי אבי זי"ע היה מתאכסן בעיר וינא אצל ר' משה שרייבר נכד החת"ס, זכורני פעם שגם אני היתי שם בביתו פעם אחת נסעה גם אימי הרבנית והתאכסנה שם היו לו לר'

משה שלש בנות בוגרות ולא מצאו להם שידוך והוזכר כמה פעמים לא"א ולא ענה ובעלת הבית ניצלה את ההזדמנות ובכתה אצל הרבנית לבקש על נפשה לברכה בזיוג הגון לבנותיה בשכר הטירחת ש"כ טורחים תמיד באכסניה, הרבנית נכנסה להזכיר והא"א התאנח ותו לא ושוב ביקשה והזכירה האכסניה לטובה ושוב התאנח, שאלה ומה אם תשובה? ענה לה אבי דבר נורא עד למאוד החת"ס הקדוש החזיק בישיבה בחורים מבוגרים זה לא טוב ואסור סביבו נשערה מאוד הקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה אולי זה קפידא משמים שעכשיו נכדו נכדו מחכות.

אימי לא אמרה נואש ואמרה אבל הם לא כ"כ צדיקים, חייך הא"א ובירך ובפרק זמן קצר התארסו כולם.

אני עשיתי מראה של התפעלות הגיב אד"ש מה יש אין לזה אישור מסגל? אח"כ הוסיף הסיפור נורא וצריך הסבר, החת"ס היה איש אלוקים ובודאי אהיילגע מענש תורה היה חשוב בכל מקום אבל אצל אבי תורה בטהרה, הוא היה זהיר במיוחד בנושא זה של תורה בטהרה לכן הדקות הזאת הורגשה בעיניו עד כדי כך להבין שהיתה קפידה בשמים על הבחורים המבוגרים שלא גער וזירז אותם החת"ס להתחתן ושיהיה תורתם בטהרה. א"מ סגל אומר שהב"י היה מספר אחרת הסיפור הנ"ל שהא"א אמר פעם מדוע נכדו של החת"ס מתחתנים מאוחר היות והוא עצמו התחתן מאוחר לכן כל משפחתו כך.

ו. בעת טיול רגלי במקום סופר:

הא"א אמר פעם שכל אברך המתנהג בביתו בקדושה וטהרה הינו בעצם כמוזזה, תפקיד המוזזה לשמור על הבית כן האברך נהיה כמוזזה ושומר על הבית, וכבר היה מעשה אצל הרבי ש"ב מאוטווצק שהקפיד מאוד לא לתת להכנס איליו אדם שלא נישק המוזזה ופעם בא איליו השפ"א ולא נישק המוזזה ורצה המשמש לעצור אותו ראה זאת הרבי רש"ב מאוטווצק גער במשמש ואמר לו שוטה שבעולם האדמו"ר מגור בעצמו מוזזה, וצריך הוא לנשק מוזזה?

ז. הרצאה עמוקה שנאמרה בסעודת הבקר בחורשה בין העצים:

מובא בגמ' וכן בתוספתא שרבי טרפון תמה מדוע בדיעבד אם הביא מנחה לפני הקרבת העומר לא כשר היות שהעומר הוא המתיר את התבואה החדשה באכילה, משא"כ בדיעבד אם הביא קרבן מנחה לפני שתי הלחם שמתיר במקדש יצא י"ח אע"פ ששתי הלחם הם המתירים במקדש? השיבו ר' יהודה בר נחמיה כאן הותר מכללו בארץ ע"י העומר ולכן יצא י"ח בדיעבד וכאן לא הותר מכללו שעדיין לא קרב העומר ולכן פסול בדיעבד, אמר לו ר"ע צהבו פניך שהשבת את הזקן תמהני אם תאריך ימים אמר ר"י בר"ע לא עבר הרבה זמן ועליתי לירושלים בעצרת ושאלתי עליו ואמרו לי ר"י בר"נ מת מעולמו והלך לו ומעשה היה בפרוס הפסח דהיינו שבועיים לפני פסח ע"כ המעשה.

וכבר בילדותי לא הבנתי כאן כמה דברים קודם כל מדוע נענש אותו תלמיד שבס"ה ענה תשובה טובה לר"ט? ועוד נראה שהקפידה היתה של ר"ע והרי הוא התחיל עם ר"ט והוא היה צריך להקפיד? ומה הלשון תמהני אם תאריך ימים היה צריך לומר לא תאריך ימים? ועוד מה הלשון "זקן" שלא נמצא הרבה בגמ'?

ונראה לענ"ד להסביר הסבר נפלא עד למאוד - ר"ט מייצג השכבה העליונה של הצבור אדם עשיר, יחסן כהן מיוחס נולד בבית טוב ובשם טוב זכה ליקר וגדולה, תורה וגדולה במקום אחד. מצד שני ר"ע היה בן גרים בלא יחוס עני מרוד ורק בגיל 04 התחיל ללמוד ולפני זה אמר מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור, ובעמל ויגיעה הגיע למה שהגיע, מסופר שנחלקו ר"ט ור"ע במחלוקת גדולה ור"ט בסופו הודה לר"ע ואמר עקיבא כל הפורש ממך כפורש מהחיים, מונח כאן עמקות גדולה יש ב' דרכים דרך הקלה יותר להולד בבית טוב ומיוחס להיות מגיל קטן גדול בתורה וכו' וזה היה לר"ט ויש ההיפך עמל ויגיעה בלא שום עבר מפואר וזה היה לר"ע, ור' טרפון בסוף ימיו שכבר נהיה זקן הגיע למסקנא שלתורה צריך את שטתו של ר"ע

ולא את דרכו שלו דהיינו צריך עמל ויגיעה וזה הכונה הפורש ממך = משיטתך כפורש מהחיים, ור"ע ראה כאן את ר"ט עומד ותמחה והתלמיד בקלות הבריק והוציא תירוץ - תירוץ טוב אבל בודאי שר"ט גם חשב עליו גם יכל להגיע לזה, יש אמירה ויש אמירה לא היתה כאן קפידה הוא אמר אם אדע בטוח שיהיה לך אריכות ימים כר"ט לא נורא תלך בדרך הזאת עד שתראה ותכיר שתורה צריך יגיעה צריך לעמול עד שיודעים ואומרים תירוץ בודקים היטב אם זה נכון וזו היתה הבעיה של ר"ע ומה יהיה אם לא תאריך ימים ותשאר בדרך הזו לענות בחופזה תירוץ איך תדע דרך התורה מהו וכמובן כשגגה היוצאת מפי שליט היות ויצא מפי הצדיק שלא יאריך ימים מת כעבור זמן קצר אבל ר"ע שאמר זאת לא התכוון שימות אלא להסביר הענין של יגיעת התורה וזה הכונה צהבו פניך שהשבת את הזקן דהרי גם הוא הלך בדרך הזאת והגיע למסקנא שלא זו הדרך אלא צריך יגיעה וזה שאמרו לר"ע מה לך אצל אגדה כלך לך אצל נגעים ואהלות שהתכוין לומר לו הרי הדרך שבחרת לך זה יגיעת התורה שנרמזת בנגעים ואהלות ולא אצל אגדה דברים שאינם צריכים יגיעה. ודפח"ח! ע"כ מהנסיעה!

יום רביעי ב' אייר נסע כ"ק מרן אד"ש עם הרי"ם לת"א לרופא עינים, ביקר אצל הרבי מסדיגורא, ביקר באשדוד בישבה ובכולל בקריה של חסידי גור בבית שמש, הכל ביוזמתו של הרי"ם קטעים שזכינו לשמוע:

א. כשגמרו אצל הרופא בת"א שאל אד"ש אצל מי אפשר לבקר עכשיו הרי בין כך אנחנו כאן? בישובות הרי מוקדם מדאי מהסתם בארוחת בוקר ואמר שילך לבקר את האדמו"ר מסדיגורא, אני יאמר לו שהייתי כאן בקירוב מקום אצל רופא ולכן עליתי לבקר שלא יחשוב שבאתי במיוחד מירושלים לבקר לא עד כדי כך עוד אצטרך לבקר את כל חברי מועצג"ת, נחמן שאל אם לצלצל להודיע? וענה שלא ביקור פתע יותר טוב. כשהגיעו ישב הסד"ג עם טלית ותפילין, אד"ש ישב שם כ-02 דקות על הרי"ם אמר הוא היועץ שלי אד"ש דיבר בעיקר בענין שמעון פרס שהיה אצלו ואמר באנחה פרס וויל פאר קופען דגאנצה מדינה פאר זיי, נכדו של הסד"ג צילם והרי"ם גער בו מאוד במכונית שיבח אד"ש את הרי"ם על גערותו בנכד שצילם, הסד"ג הביא כוס גדולה של 777 ואד"ש שאל מה זה? וענה שרצה שישאר שיריים.

ב. **הרי"ם:** מהסתם לא יסכים אד"ש לשגעון שנופל לי בראש.

אד"ש: במה מדובר?

הרי"ם: ליסוע לבקר באשדוד בישבת ב"י - אברמי אומר שזה 02 דקות.

אד"ש: אני יהיה חייב לעלות לבקר את הרב דשם הרב גרוס? איני חפץ בכך.

הרי"ם: לא צריך.

אד"ש: אני הרבה פעמים מתבדח אבל עכשיו אני רציני מה זה יתרום ומה יועיל ולמי יועיל ביקורי שם?

הרי"ם: בטוח לי שילמדו שם כ"כ טוב אח"כ והכל יהיה בזכות הביקור.

אד"ש: הרי אומר אתה שזה ישיבה טובה ולומדים שם ממילא?

הרי"ם: שמעתי מהרבי שלטוב אין שיעור.

אד"ש: חייך ושאל את אברמי זה באמת 02 דקות?

א"מ: בין 02 ל-52 דקות.

אד"ש: נוסעים, אבל אני מוציא שעון.

כעבור 02 דקות הגיעו לאשדוד ביקור פתע ממש, אד"ש נהנה מאוד הצבור יש ולמד פעסט [השעה 51.9 בבקר] אד"ש הסתובב בין כל השלחנות לאט סקר הבחורים, נגש לאנשי הצוות ויצא הראו לו את הכולל בית ישראל בנין ע"י הסכים לעלות וגם שם הסתובב.

רוה"כ של א. בוך ביקש מהרי"ם שיאמר שגם לו יש כולל במקום אחר ושד"ש יבוא לשם הרי"ם לא הסכים לבקש והציע לו לא לבקש אבל החכם ביקש וד"ש ענה קצת בקפידה מה אתה רוצה ממני כבר הסתובבתי כאן ואלך לעוד מקום ואני עם כאב לב!! כשיצאו מהמקום בדיוק הגיע הרב ד.ג. רבה של הקריה, אד"ש נתן לו יד בחביבות והרב אמר יש כאן עוד כולל, אד"ש ענה אני מקוה שאתה יודע הדרך לשם לבד ואינך צריך ליווי!!

ג. כשנכנסו למכונת:

אד"ש: בחיך, ומה התכנית הלאה ר' יצחק מנחם?
הרי"ם: אם על המלך טוב אולי נבקר בדרך בקריה החדשה של בית שמש.
אד"ש: הצעה טובה כבר מזמן הבטחתי לי. ליצמן שאהיה שם.
כשהגעו לשם ראו מהחלון אברך מאנ"ש עובד שם שאל אד"ש אין וואס איז דאס?
יצאו מהמכונת וסיירו שם אד"ש דיבר עם מתתיהו ראט שהוא מנהל עבודה ושאלו על כל הדברים, עלה על גג לראות כל השטח
אד"ש להרי"ם: בסדגורה צעקת על הצלם והיה צודק אבל כאן דווקא חסר מצלמה זה יכול להועיל לדירות ביקור של הרבי בקריה.
הרי"ם: בעזרת ה"י אני יפרסם הדבר בצבור ויועיל כתמונה.
כשנכנסו לרכב אמר הרי"ם שגם הוא קנה כאן דירה לבתו אמר אד"ש: חבל שלא אמרתי לי כשהיינו בחוץ הייתי נכנס לדירה שלך ורואה איך זה נראה.

ד. **אד"ש:** גם לי יש העצמה ליסוע לבית וגן לבקר את הסבא הוא תמיד מגיע אילי.
הרי"ם: לא כדאי לפנה"צ הוא לפני התפילה ובהכנות לכך וקשה לו לקבל אורחים.
אד"ש: יהיה עוד הזדמנויות הרי יש לו גם דירה מתחתך כאן בעיר אולי נעשה לך הפתעה ונבקר שם.

ה. כשהגיע לביתו צלצל ליעקב ליצמן לבשרו שקיים ההבטחה שיבקר בקריה ומאוד נהנה. ע"כ!

יום רביעי ב' אייר: הסתובב אד"ש בחזרת הש"ץ של מנחה ונתן צדקה לעני ומרחוק ראה עני שני והתחיל מפסיע לעברו האנשים שעמדו בקרבת העני דחפוהו שירוץ לרבי לקבל הכסף, לאחר התפילה שינה אד"ש להפתעת כולם מדרכו הביתה ופנה לעבר ב' האנשים שהריצו את העני ואמר: לא צריך לדחוף העני שילך, ברצוני ללכת לעני מדוע שאפסיד שכר פסיעות יש הרי שכר בכל פסיעה ופסיעה כשהולכים לתת צדקה - מצוה.

י.ד. פלינקר מספר שביום שלישי א' אייר לפנה"צ שאלו אד"ש מדוע ר' יצחק מנחם לא נכנס והיכן הוא? וענה שנסע לטיול עם הכולל, שאל אד"ש: מה עכשיו לעשרה ימים ואני הרי צריך אותו דחוף להרבה דברים ומה אעשה? ענה י.ד.פ. שנסע רק לכמה שעות, והנהן אד"ש בראשו שזה בסדר.

אברך ספרדי דפק בדירה ופתחו לו ואמרו שיכנס בתור בביהמ"ד ובדיוק עבר אד"ש קרא לו פנימה והתנצל האברך שלא צריך ולא ידע שפתוח למטה ויכנס כמו כולם ולא הסכים אד"ש וצוהו להכנס ושאלו למבוקשו ואמר שצריך הרבה כסף לדבר פלוני חשוב הוציא אד"ש פנקס שקים וכתב לו 007 ש"ח.

מדברי הרי"ם בליל ש"ק פרשת תזו"מ:

א. לאחר הביקור אצל הרבי מסדגורה:

אד"ש: האם ראית שהוא לא מתכופף לאוכל? ברוזין יש מנהג שהרבעיס לא מתכופפים.

הרי"ם: הרי הוא כלל לא אכל?

אד"ש: נו זה מה שאמרתי שהוא לא מתכופף כי לא אכל, אבל באמת יש שם כזה מנהג לא להתכופף אינני מבין מנהג זה, אצל אבי זי"ע לא ראיתי זה בכלל, כשאכל התכופף כמו כל אדם, אכילה או שהיא מצוה גדולה או שהיא עבירה וממ"נ אם אוכל למצוה לשם שמים לחיזוק לעבודת ה"י מדוע שלא יתכופף? לכזית מצה גם לא התכופפו לשתית כוס של קידוש גם לא מדוע? וכן כל אכילה עם כוונה טובה היא מצוה, ואם ח"ו לצד השני אדם שאוכל לתאוה לא לש"ש שזה עבירה מה יעזור שלא מתכופף לאוכל? יש דבר אחר שכתוב כמי שכפאו שד והכוונה לא למעשה עצמו אלא למחשבה, וגם כאן אפשר לאכול בכונה לש"ש כמי שכפאו שד, אבל לא להתכופף? אתה הרי נכד לאדמור"י רוזין אולי תסביר לי הענין? מה אתה שותק?!

ב. **אד"ש:** יש לי שאלת מחקר הרבי מלובלין = החוזה זי"ע היה ידוע כת"ח גדול, רב גדול בעיר וכדומה, משא"כ הרבי מלזענסק שהיה ידוע כצדיק עובד ה' ולא כת"ח ובספרים שהשאירו אחריהם הנועם אלימלך מלא מגמרות כמעט כל עמוד מוזכר קטע גמ', פעם לא היה אוצר המאמרים לחפש ומביא הרבה גמ' פזורות, משא"כ ספרי הרבי מלובלין ברובם רק על הפרשה על המדרש במקום.

הרי"ם: שמת לי לב שבשפ"א מובא מעט מראשוני החסידות משא"כ באמרי אמת הרבה מאוד.

אד"ש: מהסתם כולם אמרו מראשוני החסידות והשפ"א הרי כתב בעצמו לכן כתוב מעט משא"כ הא"א הרי רק נאסף מכתבי החסידים מה שאמר ויכול להיות שאם היה כותב בעצמו היה מקצר, הנה הסבא החידה"ר זצ"ל אמר הרבה תורה אומרים שעמד על ספסל ואמר כשעה תורה והוא עצמו כתב רק ספר הזכות כ"כ צמצם עצמו בספר כזה קטן, אם היה מצמצם עוד יותר היה נשאר הזכות בלא הספר.

אני מסתכל בכל החסידשע ספרים מראשוני תלמידי הבעש"ט וכו' דגל מחנה אפרים ספר מענין הרבה חזיונות גם בספרי הסבא אני מסתכל - מגן דוד צריכים להתרגל לנוסח הוא מדבר בעיקר הרבה מאמונה, אמונה פשוטה נכון?

הרי"ם: בטשרנוביל כמעט ולא אמרו תורה, הסבא ר' דודל היה מאלו שאמרו הרבה גם ברוזין לא אמרו בשלחן תורה.

אד"ש: א"כ איך יש כ"כ הרבה ספרים מרוזין?

הרי"ם: אולי אמרו אחרי התפילה שלא בטיש.

אד"ש: ומה אתה רוצה מהרבי מסדגורה שלא אמר לנו בשיחה כלום הוא לפני שחרית, ותורה אומרים אחרי התפילה. גם דבר זה לא מובן לי מדוע באמת לא לומר תורה אצלנו כל הרבעים אמרו, מהסתם רצו החסידים לשמוע והיה לרבעס מה לומר ומדוע שתקו אולי היו כולם בעלי מדרגה והיה מספיק ברמיזא?

ג. **אד"ש:** התחלתי לומר לרבי מסד"ג דברי ש. פרס הוא לא הבין, לך יכול אני לומר בפרוטרוט, שאלתיו הרבה שאלות נגד התכנית שלהם, על כל דבר היה לו תשובה לא קבלתי דבריו אבל הוא לא נשאר חייב שמעון לא טיפש הוא הכין טוב שיעורי בית, שאלתיו בסוף שאלה ניצחת ולא ידע להשיב, אמרתי לו כל אדם שרוצה להציע תכנית חושב עמוק כל ההשלכות ולכן יגיע עם התוכנית, חושב מה יהיה אם זה לא יתקבל ומה יהיה אם זה לא יעבוד כמו התוכנית והיכן נעצרים יש אדם שגם המפלט האחרון להתאבד אצלו בחשבון וחושב הכי הרבה בסופו של דבר העסק נדפק אני מתאבד, אדם כזה הולך רחוק בתכנית, משא"כ אדם אחר שאצלו אין כלל צעד כזה של התאבדות אין זה בחשבון ונעצר בתכנית שלו קצת קודם, אדוני שמעון כמובן יש סיכוי טוב והתקוה שלך רבה להצליח (לשיטתו של ש.פ.) אבל תודה לי שבתת הכרה חושב הנך ומה יהיה עם הכל מסתבך והולך מסתבך והולך וכל המדינות מסביב ירדן סוריה לאחר קבלת שטחיה חזרה והערבים ביו"ש ומצרים פותחים

במלחמה ואין שום ברירה אז אתה ואשתך וכל המשפחה מסודרים ברגע, טסים לחו"ל ושלוש, אינני יכול לדרוש ממך במצב שלך וע"פ הדרך שלך לעשות חושבים ומה אם אלו שאין באפשרותם לברוח הרי לא חונחתך ע"פ התורה לחשוב כך אע"פ שזה מחשבה נכונה אבל אנחנו שאין לנו כזו תוכנית אנחנו נעצרים קודם אנחנו לא בורחים מהארץ אנחנו נשארים כאן ורק כאן ומה שיקרה לכל היהודים יקרה גם לנו ולכן לנו התוכנית נעצרת הרבה הרבה קודם היות והאתבדות והברחה לא באים בחשבון החשיבה שלנו, ומה תענה על כך? האיש היה המום השתומם מעומק השאלה ותשובה לא היה לו ואמר: אינני אוהב לענות מהר צריך לחשוב וכשיהיה לי תשובה אענה, שאלתיו ואם לא יהיה לך תשובה וכנראה שלא יהיה אז מה יהיה כלום תמשוך ידיך מהתכנית?! ולא ענה לי כלום רק חיידך. למעשה יש לי הרגשה בלב שסוף כל סוף יהיה טוב כבר הרבה פעמים דברו מהחלפות וכדומה אפי' דברו לעבור כמדינה לארץ אחרת ובסוף לא יצא כלום ה"י יעזור שגם כאן לא יצא כלום ויהיה אך טוב לישראל אמן.

ד. אמר אד"ש: שהיה רוצה לבקר את חנוך אירנשטיין אבל הבין מאחיו א.י. שמצבו גרוע עד כדי כך שא"א לבקרו נאנח ואמר להר"ם: האסט דאך אזא גרויסע זיידה פאר וואס דארמנסטי נישט ביי אהיים?

יש עוד שתיים שסובלים קשה מאוד ומקוה אני שיפסיקו לסבול השויער של בני יצחק דוד כבר א"א לראות הסבל וכן יחיאל נרקיס מצבו החמיר מאוד (הוא באמת נפטר כעבור כמה ימים)

הר"ם סיפר: מה שאמר ב.ק. שהבית ישראל אמר שלא ע"פ דרך הטבע כדברי אד"ש על יודל צישינסקי.

אד"ש הגיב: אינני מבין ומה אתה מספר לי כאן מופת, זה מופת? חשבתי שתספר שהבריא כבר וזה יהיה מופת, הרהר דקה ואמר באמת פלא הב"י אמר פאר די אייגנע, חסידים יש הרבה אייגנע יש קצת ה"י באמת צריך לעזור גם שלא ע"פ דרך הטבע וירפאהו במהרה אמן!

אד"ש: אם כבר אתינא לדבר במופתים אספר אני לך מופת ממני אבל לא מופת אהוב עלי צלצל יהודי שצריך לעשות ניתוח קטרק על העין, להרבה אנשים אומר אני שלא כדאי רופא גדול חבל על הכסף אפשר לעשות אצל רופא קופת חולים, אני הרי לא יודע מה אני עונה ואמרתי שבדאי ינותח בהצלחה אבל רק אצל רופא מומחה, לא הסתפקתי בזה ואמרתי לאחד מהמזכירים אתה יודע שאצלי זה כמעט כמו בחב"ד יש לי שתי מזכירים האחד ד"ר ברוידא והשני הרב שפירא חילוק קטן יש, שם בחב"ד רבים מאוד אצלי ב"ה לא רבים פשוט כולם מפחדים משפירא, ד"ר ברוידא עובד גם בחול וגם בשבת הוא מזכיר במי שברך חולים דרך אגב הוא מזכיר לי הסיפור בקבצן שהיה ב' ימים טובים ושבת והלך כל הזמן עם היד מושטת כעושה כסף, ושאלוהו מה זאת שבת ויו"ט היום? ענה שכזה הפסקה גדולה בעבודה ג' ימים מפחד שישכח לכן עושה חזרות כן הוא מזכיר גם בשבת שלא ישכח העבודה, ושלחתי אתם תזכורת לאדם זה שיעשה דוקא דרך רופא מומחה, הדבר משום מה לא הובן כראוי והניתוח נעשה ע"י רופא זוטא ובאמצע נפל חלק מהקטרק על הרישתית והעסק הסתבך וצלצלו דחוף להזכיר והתנצלתי שאמרתי בדוקא רופא גדול זה מופת לא כ"כ טוב הא?!

ה. זרק מהחלון ג"פ טישו כשניגב האף ומר להר"ם ג' פעמים לזרוק מהחלון בשטח ציבורי זה עבירה על החוק, זרק עוד ג' פעמים ואמר אתה יודע מזה באמת אם יעבור שוטר הוא יכול לעצור אותי אני עבריין עברתי על החוק, דוקא רוצה אני להרגיש קצת עבריין כמו ברוך מרזל גם הוא עבריין לא? כל המדינה עבירה (מ).

ו. דיבר על הרבה רעביס ושאל מי יותר בעיניך משונה האדמו"ר מאזורוב או האדמו"ר מקרלין שניהם נראים לי משונים אבל מי יותר? (קוקו)

ז. אד"ש: יודע אתה מנהגי המדינה? היום כל הדגלים עד חצי התורן יום הזכרון לחיילים אח"כ בתופים מעלים את הדגל.

הרי"ם: אד"ש רוצה להזכיר לי לעשות תשובה - חטאת נעורים.

אד"ש חייך ואמר: אני יאמר לך האמת מה שאני חושב, שמעתי פעם מאימי ע"ה כמדומני שראתה בצאינה וראינה כן ראיתי זאת במאור ושמש במקום אחר לא מצאתי לזה מקור מדוע נבראו השדים והמזיקים בערב שבת בין השמשות? הקב"ה רצה לברוא עוד אנשים חוץ מאדם וחיה והכין הנשמות שלהם ופתאום קדש השבת והיה צריך להניח מכל מלאכה נשאר הנשמות בלא הגופים וזה השדים, המדינה בדיוק אותו דבר ובציור הפוך יש כאן מדינה עם כנסת וחברים שרים ומשרות וכו' יש גוף אבל בלא נשמה, חבל מאוד ע"כ היו צריכים להכניס השדים הנשמות בגוף והיה יוצא משהו, א"א לזלזל משהו היה אז הרב מבריסק אמר שהיה שמייכל מהשמים ליהודים והפסידוהו, גם מאבי זי"ע הבנתי כך שהיה שעת כושר והחמצנו לקחיהו הציונים בלא נשמה והפכוהו רק לגוף.

ח. הרי"ם: בני יעקב מסיים ישיבה קטנה ומתלבט להכנס לאשדוד - בית ישראל או לחיפה - אור שמחה.

אד"ש: ומדוע לא חושב בכלל על שפת אמת? הוא לא רוצה להפריע לך עם הרבעסטוה שאני הולך לשם עליך? הוא חושב מן הסתם בגללך שלא כדאי, יש אנשים שחושבים שאבא בישיבה זה חסרון חושבני שזה טעות זה יכול להיות גם מעלה.

הרי"ם: אד"ש אומר לי להכניסו לישפ"א, אני יכניס.

אד"ש: אם הייתי היום ראש ישיבת שפ"א הייתי משכנע אותך להכניסו לישפ"א עכשיו בתור רבי הנני ראש ישיבה על כל הישיבות כאחד ככל אשר תעשה תצליח.

ט. ביום ה' היתי בקו"פ ודיבר בענין הרבנית שלא מסכימה בנתיים לדברי הרופא ולא יודע מה יותר קל להסתדר עם העין החולה או אם הרבנית? אח"כ אמר אינני רוצה להפתיע אותך סבך אדם גדול הגיע במיוחד עם קועיטל ומבקש שאסכים, מגיע בר מצוה בעזרת ה' אומר שם שאתה הממשיך, ניסיתי להתקומם מאוד, אד"ש הגיב: אינני גזמן ולא אוהב פרסומת וצרמוניה לא אשים שתי ידיים על ראשך ואכתיר אותך אבל משהו לעשות צריך להפסיק דעתו של הסבא שליט"א לא באתי לשאול אותך רשות רק לידיד כזה לכה"פ לומר קודם התוכנית שתדע מה אני הולך לעשות...

י. אברך נכנס בחוה"מ פסח לשאול האם יכול ליסוע לבית-אל לגיסו שעושה שם סעודת חנוכת הבית? אד"ש ענה: שלא כדאי עכשיו די מתוח בעזרת ה"י עוד יבוא זמן שיוכלו ליסוע לכל המקומות בלא פחד. ע"כ!

היה תקופה שסבא טאלנא התפלל בזכרון משה ולפני התפילה בא לביהמדר"ר והציץ בפני כ"ק הבית ישראל שקיבל קהל לפנה"צ והב"י שם לב שהרבי מטאלנא מגיע מציץ ובורח, אחרי כמה ימים קרא להרי"ם בבוקר ושאלו על כך מה זה שמגיע? והרי"ם השיב שאולי רוצה לראות פני הרבי לפני התפילה, צחק הב"י ואמר בהלצה כתוב לתת צדקה לפני התפילה שנאמר "אני בצדק אחזה פניך" האם סבך מתרגם הפסוק אני בצדיק אחזה פניך שצריך לראות פני צדיק לפני התפילה!

היה שבת שהתאכסן סבא טאלנא בבית הרי"ם ובבוקר מוקדם פאר טאג הלך הרי"ם לביהמדר"ר קראו לו למעלה והב"י זי"ע שאלו איפוא הסבא? וענה שעדיין יושן גער בו הבית ישראל הרי השארתו לבד עם אשתך ויש איסור יחוד, יחוד אין לו קשר לאדם רע או צדיק גם לזקן וכדומה יש איסור, הרי"ם הצטדק שלהלכה בעיר וביום וכו' אין איסור והראה לו

הב"י בהלכה שיטה שמחמירה וצריך להחמיר, ציוהו לחזור לביתו ולהשאר עד שיקום וח"ו שלא יעיר אותו.

אמר פעם אד"ש להרי"ם: כל דבר שמחליטים לעשות ביום הראשון הכל דופק עם כל ההתלהבות אבל אח"כ זה דועך ומזה צריך להזהר וזה הענין שביום השני לבריאת העולם נברא הגהנום שבתחלה הכל דפק שאפי' שבתחלה הכל דפק נברא ביום השני הגהנום לרמז שאפי' שתחלה הכל בהתלהבות כבר ביום השני יכולים להגיע לגהנום שהכל מצטנן.

אמר אד"ש להרי"ם: אני לומד דף היומי כל יום והנני מקדים כל יום עוד כמה דפים שיהיה לי רוזבה אם פעם לא יצא ללמוד באותו היום אני כבר למדתי.

יום שלישי ח' אייר היה הרי"ם בקופ: היה אד"ש נראה כפני מלאך ושאלו כמה דברים אח"כ אמר שמרגיש ב"ה יותר טוב הסתובב פאר טאג שעה שלימה והרגיש טוב, אולי תגיד שזה בזכות מ.ד. שהלכתי עמו היום, כמובן שלא יוותר על התפקיד יום שלישי שלו! זה הפוך ק"ו מה אם הלכתי עם כזה פיגא כ-מ. הרגשתי טוב ודאי שאני בסדר, אח"כ הרי"ם יצא ודבר עם הרבנית אד"ש עבר ואמר היום אני רואה שהרב וינברג ברוגז איתי ומדבר עם הרבנית יכול אני לעלות למעלה לחדרי ללמוד שהרי הוא לא מדבר איתי.

מדברי הרי"ם בליל ש"ק פרשת אח"ק התשנ"ד י"ב אייר:

א. ביום חמישי אמרה לי הרבנית אספר לך מופת מהרבי היה כאן פלוני לא מאנ"ש חילוני וביקש בשכר דבר פלוני שעשה שאזכירו לטובה שזה לו כבר 41 שנה מהחתונה ולא נפקד בזש"ק, אד"ש אמר לו יש לנו ספר תהילים תאמר בזה ומובטחני שתושע, שאל הנ"ל את הרבי זה ספר ארוך? חייך אד"ש ואמר: אומר לך לומר מזה שתי פרקים בלבד אתה ואשתך בכוונה ותראה להודיענו מתי שתושע, והנה היום הגיע טלפון בשמחה שנפקדו! **הרי"ם:** אין זה פלא אחרי שהרבי אמר.

אד"ש הגיע במפתיע ואמר: ומה עם הספר תהילים עצמו אולי הוא עשה המופת.

הרי"ם: הרבי אמר לומר וזה הועיל.

חייך אד"ש ואמר: אצל הרב וינברג הודפס ספר התהילים בפעם הראשונה בשנת תשנ"ד!

ב. ביום חמישי י' אייר לפנה"צ נקרא הרי"ם לקו"פ אד"ש סגר בתחלה הדלת ואמר לו רגע יש לי הפתעה בשבילך אני רושם הקדשה בספר לבנך (ואד"ש כתב שם שדוד מרדכי הינו בן נוי ונכד לאדמור"י טאלנא)

אד"ש דיבר על איזה ענין חינוכי והסביר שילד נקלט במוחו הרבה דברים אפי' שוליים ונחרט בראש מאוד חזק גם לשנים רבות והביא דוגמא שכשהיה ילד לא היה לו קל בכלל גדל במטרפולין של היהדות החרדית ולא היה מי שישמור עליו אמו נסעה הרבה פעמים והיתה צריכה לקחתו עמה אבל לא בכל מקום יכל להיות והיתה משאירה אותו לפעמים אצל הסבא והסבתא בורשא הרי"ם בידרמן והסבתא אסתר ולפעמים במונקטוב לפני ורשא אצל הרב דשם ר' מאיר ורשביאק! אני בתור ילד מאוד לא אהבתי להיות במונקטוב לא היה שם מה לעשות היה לי מאוד משעמם, רב חשוב היה ר"מ יהודי זקן וכן הרבנית שלו ומה היה לי לעשות שם, תמיד שנסעו לורשא וראיתי מהאוטו את השלט "מונקטוב" אחזני רעדה וביקשתי מאמי שלא תשאירני שם שנים עברו השואה וכו' נסעתי עם כמה אנשים שוב לפולין לפני כמה שנים וכשעבר האוטו לורשא וראיתי השלט מונקטוב אחזני רעדה ונזכרתי מאז עד כדי כך נכנס בילד כל דבר.

ובדרך אגב זכורני שפעם היתי אצלו אמרו לי שהיום יהיה מענין שהרב מסדר חו"ק וראיתי שהרבנית שלו הולכת כרגיל לא עם בגדי שבת והתפלאתי משום שלא הבנתי שזה מעשים שבכל יום ואינה כלל צד בחתונה, ושאלתי מדוע לא הולכת הרבנית בבגדי שבת? פנה הרב

ר"מ לאשתו ואמר נו הבן של הרבי אומר! והלכה לשים מלבושי שבת עד כדי כך היה דרך ארץ בפולין לבני האדמו"ר היתי ילד קטן.
היא היתה דומה מאוד לדודה שלי ומרחוק כשראתיה הולכת יפה אמרתי בקול אוהו הדודה פלוניתא הולכת יפה והיה מזה צחוק גדול.

ג. אד"ש קרא למשב"ק י.ד.פ. ואמר לו שילך לקנות ספר שפ"א בשביל הבר מצוה, י.ד. שאל עה"ת או עה"ש? ענה אד"ש: מעשה אבות סימן לבנים ר' יצחק מנחם עוסק הרבה בשפ"א על הש"ס תקנה לו עה"ש, וכשהביא סט והיה קטן אמר לו אד"ש זה איננו מכובד כ"כ לר' יצחק מנחם צריך מתנה מכובדת והחליפו בשפ"א גדול!

ד. בערש"ק שאל אד"ש את הגבאי רח"ש מה נותן לר' איטשה? וענה שנותן לדוד עליי, ולהרי"ם טיש בס"ג, אד"ש אמר: אני מכירו הוא לא ירצה לשבת בטיש הוא עומד תמיד למעלה אין לך עליה בשבילו? אמר ח.ש. שיכול לתת הגבה או גלילה, אמר אד"ש: כן תן לו גלילה לכבוד הבר מצוה גולל נוטל שכר כולם.

ה. בעל הבית של מרקחת אופלטקא ברח' יפו נכנס לאד"ש שצריך לעבור ניתוח מסובך על רגלו, אמר לו אד"ש: שיעשה וה"י ירפאהו אבל זה יהיה הרבה יותר קל ממה שהרופאים חושבים, ולא הבין כונת אד"ש, וכשהתעורר אמרו לו הרופאים שתכננו ניתוח מסובך מאוד, ולהפתעתם לא היו צריכים לכל זה כדברי הרבי, והוסיף שטלפון ראשון שקיבל היה מאד"ש שבירר על מצבו איך מרגיש.

ו. השפ"א אמר פעם שיש קעפיטל תהילים אחד שמוסגל לעשירות ולא יודעים איזה, ושאלוהו שאפשר לומר כל התהילים? וענה שיש קעפטייל אחד שמוסגל לעניות, ושאלוהו שאפשר לקחת 051 אנשים וכ"א יאמר קעפטייל וזה שיתעשר יאמר לכולם הפרק שלו וכולם ידעו מה מסוגל לעשירות? חייך ואמר זה שיתעשר לא יגלה!! ע"כ!

יום חמישי י' אייר הגיע כ"ק אד"ש ב-4 אחה"צ לאולם החדוה לבר מצוה של הבחור דוד מרדכי בן הרי"ם שליט"א:

אד"ש נתן מז"ט לאבי הבן, לחתן הבר מצוה ולסבא טאלנא, כן סקר את הצבור ועשה עם ידו לשאר היושבים בשולחן הנשיאות.

אד"ש שאל אם יותר טוב לדבר באידיש או בעברית ומהסתם מבין יותר טוב עברית, ואמר יש לך מלאך היה לך מלאך המייעץ מה לעשות קבלת יצר טוב כתוב בספרים שכל מצוה שעושים בוראים מלאך ששומר על האדם ומסייעו, בפרשה כתוב "כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל" אדם עץ השדה אַ פרישע בויס אַ פרישע בחור בר מצוה לאילנא רברבי יגדל שיעזור ה"י שילך בדרך הנכונה בדרך רבותיו זכות אבותם מסייעתם גרויסע זיידעס.
שאל את הרי"ם אם אפשר לפתוח הבקבוק יין? מזג לעצמו ולסבא טאלנא, חיכה עד שסבא ישתה ראשון, הראה לדוד שיתן יד קודם לסבא טאלנא אח"כ אמר לחיים לכולם ובירך את סבא טאלנא.

אמר שבעה"ב לא בצע העוגה לכן עשה בפה"ג קודם, איטשה חתך העוגה.
אמר שהיה נשאר לסעודה אבל הוא טרוד ואינו מרגיש טוב אכל מהעוגה והרי"ם חילק לכולם, שתה כוס מים חמים קם ואמר מז"ט שוב יד לסבא ולבר מצוה נתן הספר מתנה והלך.

מדברי הרי"ם בסעודת פסח שני התשנ"ד אצל הר"א ויסבלום נ"ו:

א. הרבי הצמח צדק זצ"ל אמר פעם על חיזוק בעבודת ה' משל ממעשה שהיה באדם שהיה מסיע ממקום למקום מכונה שהיו מסובבים אותה והיה עושה קולות של זמרה ושמחה והיה לו נער שמחה כפיים וצעק פרייליך פרייליך, היו מתאספים אנשים וכ"א נתן את הפרוטה

וכך התפרנס והילד קיבל בשכרו לאכול ולשתות, פעם הרגיש הילד את הבעה"ב ונתן לו סתירה מצלצלת קהל עם ועדה וכך מבויש ונכלם היה צריך הילד שידע שפרנסתו כאן מצויה להמשיך למחוא כף ולצעוק פרייליך פרייליך, כן האדם מקבל מפעם לפעם סתירה מהקב"ה וצריך להמשיך למחוא כף פרייליך פרייליך.

כשהרצה אחד מהמשפיעים הגדולים הרצ"ד חן זצ"ל הדברים הסתפק מה באמת קורא בכזה מצב? הראיה השטחית אומרת שהילד בתוכו עלוב, עצוב, פגוע אבל עושה עצמו בשביל פת לחמו ומוחא כף וצועק פרייליך אבל יש צד לומר שבאמת בפנימיותו שמח הוא והפרייליך מגיע ע"י שידוע שיום יבוא וישכח ממנו כאב המכה והעלבון הצורב וכאן יש לו פרנסה אוכל ושתיה וא"כ בתוך תוכו שמח הוא באמת על אף העלבון, וזה חקירה שצריך לתת עליה את הדעת מה מונח לאדם בתוך תוכו.

ב. הרי"ם סיפר לאד"ש: ששמע מחיים כ"ץ שהתאכסן אצלו הרבי הל"ש עם בנו מוהרי"א ובתו רבקה והרבנית, ועבר עליהם יום קשה והבת נאבדה והרבנית צעקה עליו מאוד וכו' וכו' בסוף היום שמע שאומרת הרבנית יוטא הנא לרבי הל"ש זי"ע אין דבר העולם אומר שלכל האנשים הטובים יש נשים רעות, מיד אמר לה בניחותא אני לא כזה יהודי טוב ואת ח"ו לא אשה רעה.

אד"ש נאנח ואמר: אתה מספר לי, אחי הרבי הל"ש היה יהודי צדיק גאון בצדקות כמה שסבל לא התרעם ותמיד היה שמח ושליח הוא היה חד בדרא בזה.

ג. אד"ש הרחיב הדבור בהבדל בין הרבניות של אביו הא"א זי"ע ואמר שאמו ע"ה היתה מאוד טובה לא"א בפרט כשהיה זקן שרתה אותו בנאמנות והרבה פעמים ראה על אביו הקורת רוח וההנאה על צעד זה שהתחתן איתה שלא היה קל לעשות כזה דבר, שהיא לקחה הרבה ע"ע בשביל לא להטריחו.

זכורני שהגעתי קצת מוקדם מלימודי לאכול ושמעתי צעקות מהמטבח והיתי סקורן לדעת מי המדיין שם אצל אמי ומהרתי להגיע, אמי היתה מחנכת גדולה וידעה השעה שאני צריך לבא ולא רצתה שאראה מי ומי ומה הדברים וכבר חיכתה לי בחוץ עם דבר מאכל ושלחה אותי לחצר לשחק, רציתי מאוד לדעת ותירצתי שאני רעב חייכה אילי ואמרה מה לך למהר ולשמוע כאלו דברים עוד יגיע זמן שתצטרך לשמוע ומה לך לדחוק השעה, חייד אד"ש ואמר להרי"ם: אתה כבר תתלה הדבר ברוח הקדש שלה שהתכוונה לזה שאני יהיה רבי, לא! כוונתה היתה שאגדל ולא ימלט שלא אשמע בדברים האלו.

אמי עסקה הרבה בשלום בית, זכורני שכבר היתי אברך ועליתי לביתה ושמעתי שוב צעקות והבנתי שעוסקת בשלום בית, זכרתי היטב דבריה כשהיתי ילד וירדתי לאחור בחזרה בשביל שלא אתקל בזוג ולא אראה מי הם, בדיוק הגיע אחי הרבי הל"ש לבקר ושאלני אם פלוני אלמוני נמצא למעלה תאמר לאמך ששם השלום בית זה המריבות כך הם חיים ומזה יש להם חיות ולא כדאי להשקיע שם בשלום בית, עליתי ואמרתי לאמי כל דבריו ולא קיבלה, לימים אחרי פטירתה התגלגל לידי תיק זה והיתי צריך להכנס שם בעובי הקורה וראיתי שצדק אחי זי"ע בכל דבריו שאמר ששם השלום בית זה המריבות זכותו תגן עלינו.

ד. הרבי מקאצק כשישב שבעה התאנח מאוד על אשתו והתפללו עליו אמר לר"י מוורקא אתם מבינים כלל מה זה אשת נעורים, וכן היה אצל הרבי הלב שמחה שיצא מחדרה וראה שאחדים מהמשמשים וכו' לא מבינים מה כל הרעש סביבה הפטיר וואס פאר שטיין זיי אויפ אַ אשת נעורים!

ה. אדם נוכל סיבך הרבה אנשים בחובות במרמה וגם חלק מאנ"ש מתושבי ערד, לפני שנתיים כשרצה להכניס בנו למוסדות שלנו והיתי השליח לשאול פ"ק והיה נקרא אברך בעל תשובה שמתקרב וכו' לא נתן אד"ש בעיניו הצופיות למרחוק ואמר לא! נחרץ בהוסיפו עם

שוניים אל תתערב, כן אמר לרבה של ערד שרצה לפתוח ישיבה דרכו מי זה יש לו כלל משפחה? וכשענה שלא, הגיב אד"ש מה הוא פרוש? והבין שלא נוחה דעתו מזה, וכן לאברך ששאל אם להשקיע אצלו? לא הסכים וכשהנ"ל הפציר אמר לו תשאל מבינים.

ו. הרה"ק רבי יהודא צבי לאנגנר מסארטין זי"ע יום הילולא שלו בי"ד אייר פסח שני, ומספרים עליו שביקש לפני פטירתו שיטבלהו בדוקא בביהמ"ד מסוים שהיה שם מקוה שמקורו מעין ונשמט מידי החברה קדישא ולא ידעו מה לעשות שנסחף במימי המעיין וכבר חשבו שנאבד מהם ופתאום מעצמו צף לפניהם ועלה, ויהי לפלא גדול. כן היה בעירו מושל רשע מאוד שר בצבא ועשה הרבה צרות, וקרא בהחבא לחייט ובקשו שיתפור לו בדיוק אותם המדים של אותו גוי לבשם נגש למראה ועשה כיורה בבואה שנשקפה בראי ואמר נו הרגתי אותו וכעבור זמן שמעו שבדיוק באותו רגע נורה למות אותו רשע ע"י מתנקש גוי. זי"ע. ע"כ!

יום שני י"ד אייר פסח שני התשנ"ד נכנסו לקו"פ ברלב"ח כ"ק הרבי מטאלנא, נכדו הרי"ם וינברג ובנו דוד מרדכי ונינו של הס"ק אמת' מלכיאל:

אד"ש יצא לקראתם לדלת ואמר: ר' יצחק מנחם מה קורא כאן כמה השיעור לקבל כבוד? שוב לבא עם הסבא ולהטריח.

ס"ט: באתי לומר מזל טוב מגיע הרי לרבי מזל טוב.

אד"ש: כן, מגיע לרבי גם מזל טוב על הבר מצוה האמת שכל אחד נהיה כל יום מחדש בר מצוה מעוד מצוות ועוד מצוות שעושה, בבר מצוה לא היה לי זמן להאריך אבל עכשיו גם בר מצוה כל יום מחדש.

הרבי ביקש מסבא טאלנא לשבת וכשישבו שאל אד"ש את דוד מרדכי איך מרגיש האורח החדש אצלך היצר טוב מרגיש בנוח?

הרי"ם: הבאתי לכבוד הבר מצוה יין וקועטיל ופדיון, בטשרנוביל נהוג לתת גם פדיון.

אד"ש: לקח הקויטעל בידו הקדושה ועיין בה, לקח הפדיון ושמו לכיון סבא טאלנא ואמר: את זה אני לא צריך לקחת העולם אומר שר' מרדכי מטשרנוביל פירנס צדיקים הנסתרים, לבחור הבר מצוה הרי קוראים דוד מרדכי, דוד ע"ש הטאלנער ומרדכי ע"ש הרבי מטשרנוביל כן?

ס"ט: כן.

אד"ש: אנחנו לא יודעים מי הם הצדיקים הנסתרים בקושי יש לנו כסף לפרנס הצדיקים הגלויים ואיך נפרנס הצדיקים הנסתרים אני לא צדיק גלוי ולא צריך נסתר ומה צריך לתת לי כסף לפרנסני! אד"ש בירך את הרי"ם ובנו ואת ס"ט.

ס"ט: היום היארצייט של סבי הרבי מסטרטין.

אד"ש: אני חושב שיש קשר בין סטרטין לזידטשוב.

ס"ט: חושבני ליסוע לטבריה ולמירון.

אד"ש: א"א לדעת אם תסעו לשם!

ס"ט: נבהל ואמר: כל שנה אני נוסע וברצוני גם השנה לכן באתי לעשות גיוגענן ולבקש ברכה.

אד"ש: בודאי אבל א"א לדעת אם תסעו הרי משיח הולך לבא כל יום ואם יבא הרי צריך לבוא מרומי, ואם יבוא לאר"י דרך טבריה טוב שתסעו לשם לקבל פניו, ודאי שהרבי מטאלנא צריך לקבל פניו, אבל אם יבוא לכאן קודם מהסתם גם רשב"י יבוא עמו ומה צריך לטרוח ליסוע לשם והם יהיו כאן, אומרים אחכה לו בכל יום שיבוא מתכוונים ברצינות לכל יום ויום ממש, הרבי יסע בעזרת ה' בתנאי שהמשיח לא יבוא עד אז.

אתם נמצאים שם בהדלקה?

הרי"ם: סבא מגיע יותר מאוחר.

ס"ט: אני עושה הדלקה בלילה בטבריה ורק למחרת במירון.

אד"ש: גירכעט במשנה מוזכר המקום הראשון של הדלקה בטבריה.

אד"ש: תסעו לחיים ולשלום מזאל אויס פוילען אלץ גוט תזכרו שם לטובה את כולם ואותי כל כלל ישראל יודען דארפן גיהולפין ווערן מיט ישועות.

ס"ט: והיום פסח שני באמת שיושעו כולם.

אד"ש: הרים ידיו הקדושות למעלה ואמר: כן פסח שני תרעין פתיחין דהייבשטער וועט העלפין.

הרי"ם: הסבא ביקש להזכיר את נינו אמתני שרוצה שילמד עם בני דוד מרדכי חסידות.

אד"ש: יוא, דהייבשטער וועט העלפין סזאל זאיין גוט, להיכן אתה שולחו?

הרי"ם: לחצור.

אד"ש: את יענקלה לישיבת שפ"א וגומר שם, ואת דוד לשם לחצור זייער גוט, ולסבא אמר שאלתיו להיכן שולח את בנו הקטן.

ס"ט: דהייבשטער וועט העלפין מזל האבן נחת.

אד"ש: בחיוד רחב יוא יוא.

ליוהו עד הדלת וס"ט פתאום אמר לרבי על איטשה אהר שטייט ווי א חסיד, אד"ש צחק ואמר: סוועט זאיין גוט!

החתן היקר א.פ. נכנס לקו"פ עם קויעטל כשהיה כבר בדלת שאלו אד"ש אתה חתן של ר' יצחק מנחם? והנהן בראשו, קרא לו איליו שוב ושאלו אתה לומד בספרי מוסר? וענה שכן, שאלו במה? וענה אורחות צדיקים שער השמחה, אמר אד"ש: שער השמחה איז גוט, זייער גוט זיי ממשיך אובער לערנן אויכט אין חובת הלבבות שער הבטחון!

כשהיה אד"ש בבית שמש עברו דרך מנוחה ונחלה ושאל איך קוראים לרחובות? וענו לב שמחה, בית ישראל, חייך אד"ש ואמר: אם בליטא קוראים לרחובות בשמות אלו אני כבר יודע איך יקראו לרחובות שלנו הרב מט.

כשנסע לבקר בסדגורא אמר בחיוד אבי אמר לי פעם כשהולכים לבקר רבי אם הוא נמצא טוב ואם לא הרבה יותר טוב.

ביום שלישי ט"ו אייר צלצל אד"ש להרי"ם ב"פ לדבר עמו כמה ענינים, ואמר הרי"ם לאד"ש שח"ש נעלב על אי הזמנתו לווארט ויש לו תערומת על י.ש. אולי אפשר לפייסו. אמר אד"ש: אתה צודק ודואג לכולם מחר ביום רביעי ט"ז אייר יש מועצג"ת אשלח את יהודה למלאכתו ואקח רק את חנינא אני חושב ללכת ברגל לשם ואלך עמו.

אד"ש שלח מכתב תנחומין לבני הר' יחיאל נרקיס בידי הרבנית ואמר כתוב אשתו כגופו א"כ אני עצמי מגיע כביכול לנחם וזה יותר משליח, הנה כתוב מצוה בו יותר מבשלוcho ולגבי טירחת סעודת שבת מובא רבא מכריח רישא וכדומה והיום שולחים הרבנית לקנות הדג ולבשלו רא"י שאשתו כגופו מועיל יותר משליח ולכן שיקבלו המכתב ממנה כאילו אני עצמי שם.

פנינים שנלקטו בסעודת הילולא דרשב"י וכן בליל ש"ק אמור התשנ"ד:

א. קיץ לפני פטירת הרבי הלב שמחה נסע כ"ק מרן אד"ש ביוזמת הרי"ם למירון - צפת וכו' עם ישפ"א כשהגיעו למירון ביקש אם אפשרי שיהיה לבדו בציון וראו ממש שינוי צורה בפניו הקדושים, בצפת היה רק בקברו של ר' ליבל בעל היסורים ולא ירד לקבר אחר, אח"כ כשנח בחצור אמר להרי"ם ב"ה עשיתי אויס פוילען בשביל דניאל הוא חושב שר' ליבל הועיל אני יודע שזה במירון.

במירון כשחילק לחיים חיפש כוס נקיה למשגיח טוביה ירט באומרו אַ ריינע יונגארמן דארף אריינע גלז!

ב. כשהתחיל ואסף הרה"ח א.מ.ס. חומר על הא"א שלח הרבה לכ"ק אד"ש כשהיה ראש ישיבה, אחד מהערות סיפר לנו שהיה כתוב בשם כמה מנכדי הא"א ששמעו מפ"ק הבית ישראל שהתבטא על אביו שהיה בשנותיו האחרונות "בילתי לה' לבדו" הגיב ע"כ אד"ש הם לא הבינו כונת אחי הבית ישראל, אבינו הא"א זי"ע היה כל ימי חייו בילתי לה' לבדו, רק דרך הצדיקים להסתיר זאת ובעודם בכוחם קל להם, משא"כ כשמזקינים וחולים קשה להם להסתיר ורואים כולם עבודתם הנפלאה, וזה היתה כוונתו שבשנותיו האחרונות ראו כולם שהוא בילתי לה' לבדו שהיה חולה ואין בו כח להסתיר אבל בודאי כל ימי חייו היה בנסתר בילתי לה' לבדו.

ג. אברך מחסידי ויזניץ שרבו ציוהו להתגרש נכנס לקו"פ בענין הגירושין בהסתירו את מוצאו, אד"ש שאלו אם משתייך לאיזה אדמו"ר? וענה שמשפחתו אביו וכו' נמצאים בוויזניץ, ושאלו אד"ש ואתה? וענה שהוא לא, שאלו אד"ש קצת בחיך ממתי לא מעכשיו?! וענה האמת שעד עכשיו היה שם אבל לא מוצא חן בעיניו ולכן בא לשאול כאן, אמר לו אד"ש: צריך לשמוע בקול הרבי ששם נמצאים ולא רצה לענות לו כלל.

ג. הבית ישראל אמר פעם להרי"ם על ב"א של החידה"ר ר' פינטשה מפילץ שהשפ"א וכן אביו הא"א אחזו בזמנם שר' פינטשה הוא האדם הגדול ביותר בדורם וכן יש מכתב מהא"א שכולם יודעים שכל גדולי הדור בכף אחת ור' פינטשה בכף שניה מכריע את כולם. ועוד סיפר הבית ישראל שנהג הנ"ל לשתות ברונפין 69 וכשהזקין דחקו בו בשם הרופא להוסיף מים, בשעת פטירתו שאל את הרופא על מה כל הרעש והטיפולים? וענהו שיש לו מים בראות, קרא מהר לבניו ואמר להם אתם רואים בגלל המים שהוספתי לי ב - 69 אני עכשיו מסתלק מהעולם שיש לי מזה מים בראות. וכן מוספר עליו שעבר פעם מאוחר לטיש של השפ"א דרך המטבח והיתה שם אשה ושאל אותה מי היא? וענתה שהיא עגונה וצריכה ישועה, ואמר לה תמלחי מהיום כך וכך את הבשר ויבא בעליך וכן היה.

תמיד היה זורק עצמו מהמטה כשקם בבקר וצועק ע"ע פינטשה פופער עד מתי תשכב. ע"כ!

יום שני כ"א אייר נקרא הרי"ם לקו"פ לפנה"צ והיה כשעה שלימה בין הדברים שנאמרו:

א. שאל על הכנסת ס"ת ע"ש ר' אריה ז"ל, ואמר אד"ש: שהיה רוצה לקבוע על תאריך של לי' סיון ר"ח תמוז והוא ישתתף בטקס רק בביהמ"ד, אח"כ אמר שצריך לכבד כל אלו שהשתתפו בהוצאות הס"ת שישלחו להם הזמנות כבוד, ואולי יעברו במיוחד בקו"פ, לגבי הסעודה אמר אחי הבית ישראל זי"ע נפטר בלא ילדים כולם היו ילדיו אחי הרבי הלב שמחה הכניס בתוך השנה בר"ח סיון ס"ת ע"ש וכולם באו והיה מהראוי שיזמין כולם, אבל הוא אמר אז שסעודה הוא רוצה מצומצם בחוג המשפחה והיחיד שהוזמן לא מהמשפחה היה הסופר אני גם לא מחויב יותר בפרט שאין זה ס"ת על רבי אלא על בני לכן חושבני שהסעודה תהיה מצומצמת בחוג המשפחה.

ב. הרי"ם אמר שנוסע לתת מתנה לרופא של הרבי, ושבו אד"ש על הכרת הטוב שעושה למענו, אח"כ אמר הרי"ם שחושב להכנס גם לקרית גת נתן לו אד"ש בקבוק יין ואמר שישב שם עם האברכים החדשים ויחזקם ויאמר להם בשמו שהם האבן פינה של הקריה אברכים הראשונים צריך שיהיו האבן פינה דאך גיוויקעט ביראת שמים גיט אדורך אין אדורך שאם לא יהיה האבן פינה ביראת שמים יהיו הם חב לאחרני לבאים אחריהם ויש עליהם אחריות להתנהג בקו"ט.

כן הוסיף הרי"ם שבדעתו להכנס לסאפרי להתאורר ונהנה אד"ש מאוד.

ג. הרי"ם שאל על כך שברצונו להוציא קובץ של הכולל על מסכת יבמות ולהדפיס בתוכו גם דברי אד"ש? ובתחלה זלזל אד"ש מה צריכים לשטיות שהוא כותב, ואח"כ אמר: שאם רוצה יתן לו הגמ' שלו ואולי ימצא שם דברים הראויים להדפסה. ע"כ!

יום חמישי כ"ד אייר נקרא הרי"ם לקו"פ לפנה"צ באמצע השיעור והיה זמן רב בין הדברים שנאמרו:

א. שאלו אד"ש על חתונת ביתו בשעה טובה? ואמר הרי"ם שזה יומיים לאחר חג השבועות ולא צריך הרבי להטריח עצמו לבוא. אמר אד"ש: מה אתה סח כבר כתבתי התאריך ביומן שלי קוראים לחתן גם וינברג לא? ודפדף ביומן והראה להרי"ם שכתוב חתונת אסתר וינברג עם פינקלשטיין אהרון הכהן והוסיף אולי אבוא לשבע ברכות אני ארצה לשבת זמן רב.

ב. **סיפר אד"ש:** שנסע בשליחות אחיו הרבי הבית ישראל לארופא לאסוף כסף בשביל ביהמ"ד החדש (תשט"ו) וכשנכנס לדבר בא' מבתי המדרש בלונדון נגש אליו יהודי זקן ישיש נעמד מולו סקר אותו במבט חודר כדקה ואמר בקול רם בשם ומלכות ברכת שהחינו בהוסיפו ב"ה שזכיתי לראות בחיי נכדו של הרבי שלי.

הייתי בטוח שטועה ומתכוין לאבי הא"א זי"ע ולא יודע שיש לו בן כה צעיר, אמר לי הזקן אינני טועה רבי מתכוין אני למי שנקרא היום השפת אמת הוא היה הרבי שלי בפולין אני היום בל"ע בן 39, אספר לך מסבך השפ"א היה קשה לי בפרנסה נכנסתי איליו כגנב - חסיד ויצאתי כחסיד ברמ"ח אברים ושס"ה גידים, תשאל מה הפי' אגיד לך הייתי אברך, אצל השפ"א לא נסעו בחורים ורציתי ליסוע לאמריקא - לארופא שמעתי שיש שם פרנסה אבל ידעתי שהרבעס שלנו הס מלהזכיר מקומות אלו שרחוקים מאידשקייט זה היה אצלם ליסוע לאמריקא כמו להזרק לנהר וויסל, ומצד שני ליסוע בלי לעשות גיזעגן מהרבי לא בא בחשבון שאלתי את החברה הבנדיטים מה עושים כאן? יעצו לי להכנס לקו"פ ולומר שחושבני לעבור דירה להקל עלי בפרנסה ותו לא ומה משנה לרבי אם אעבור מלודז' לעיר סמוכה או מלודז' ללונדון, נכנסתי ואמרתי כעצת חברי, נעץ בי הרבי מבט חודר ורציתי לברוח מרוב פחד ולא היה דרכו בכך להאריך ולהסתכל כל דבריו היה ברמז ובזריזות הוא שאל יודע אתה לעשות משהו לפרנסה מהידשע זאכין שוחט - חזן? ועניתי שלא, אמר לי שוחט חושבני שלא בשבילך חזן כן תראה קודם ללמוד חזנות ואח"כ תסע זה יחזיק אותך כל ימך באידשקייט! עשיתי כדברי הרבי אף שחשבתי מיד ליסוע התעכבתי עוד חודש ללמוד קצת פרק חזנות, נסעתי ללונדון וישר שנכנסתי לשטיבל הראשון שאלו אותי מה אני יודע ואמרתי חזנות וישר קיבלו אותי לחזן וקבלתי משכורת חודשית וב"ה לא נפל מדברי הרבי מאומה, כל יוצאי חלצי נשארו כאן יהודים טובים בזכות החזנות, וב"ה שזכתי לראות עכשיו נכדו.

הוסיף אד"ש להרים ואמר: יש ללמוד מהסיפור ב' דברים, א' חסידים של פעם אוהו ליסוע ויהי מה אבל חייב לעשות גיזעגן ולא יסע בלא זה, ב' המופת בדברי זקני שידע שע"י שיהיה חזן לא יוכל לרדת מיהדות, זוכרני התדמה שאחזני אתה יודע מה זה חזן אצל השפ"א דבר כזה מודרני אבל עיני מנהיג היו לו וידע שזה ודוקא זה יחזיקו ביהדות.

ג. הרי"ם שאל על שידוך בשביל ביתו נחמה וענה אד"ש: האטיקה המקצועית שלי לא מרשה לי לגלות דברים שאני שומע ביושבי על הכסא אבל לידיד אמת כר' יצחק מנחם לא נדרנא, בחור זה שאתה שואל עליו באמת בחור טוב, אבל המשפחה כך וכך היה מעשה בכסף ובעוד ענינים ועכשיו תעשה כפי הבנתך.

אני כחלא לגבי חמרא לאבי זי"ע הוא מעולם לא אמר שום דבר ששמע בקבלו עולם, אימי ע"ה אמרה לי הרבה פעמים שכל שנותיו של הא"א לא היה פעם שאמר דבר ממה שנאמר לו בקו"פ.

דברים טובים ששמענו בל"ש פרשת בהר-בחוקותי חזק כ"ו אייר התשנ"ד:

א. פלוני נכנס לשאול אם לחדש רשיון לנשק שהיה לו ועבר הזמן? שאלו אד"ש אם צריך לזה עכשיו? וענה שלא צריך במיוחד, אמר אד"ש: שלא יחדש הרשיון, ואח"כ הוסיף אינורע חרב איז ד'תורה דהייבשטער וועט העלפין יש לי הרגשה שבעזרת ה' נוכל להם וננצח.

ב. אברך נכנס לשאול על בעיה רצינית בחינוך ואמר לו אד"ש יש אדם בביהמדר"ר ר' יצחק וינברג שמו סומך אני עליו בכלל ובפרט בעניני חינוך, תראה לגשת איליו ועשה כעצתו.

ג. הרבנית ביקשה מהרי"ם שיעסוק בשלום בית מסוים ובדיוק יצא אד"ש מחדרו ואמר לה מה את רוצה ממנו הוא הרי עסוק - ערב חתונה, אמרה הרבנית הוא הרי לדברך עילוי גדול ומה הבעיה בשבילו לעשות שניהם? אד"ש חייך אח"כ פנה להרי"ם ודיבר מענין קרית גת שקיבל לה"ר שהאברכים לא כ"כ בחסידות שם וישר אמר שלחתיך לשם וודאי שלא אסמוך על אחר ורוצה אני לשמוע ממך.

ד. כשדברו על ההכנסת ס"ת אמר אד"ש שיעיין ביומנו מתי טוב לו וכשהגיע לשבוע של כ"ג, כ"ד סיון אמר אולי כאן? פנה לחיים מילר שעמד שם ושאלו זה תאריך טוב בשבילך תהיה כלל בארץ אולי תסע לחו"ל? ח"מ נדהם התרגש ואמר רוח"ק, ממש היום בבקר צלצל אילי גוטניק מחב"ד שמחתן בכ"ד ומבקש שאבוא לחתונה וכבר הרבי שואל! הרבי ביטל הענין ואמר שיש לו עוד טעם למה לא בתאריך הנ"ל, אלא יהיה בר"ח תמוז אבל בל' סיון שיהיה לכה"פ בחודש שניתנה בו התורה.

ה. פלוני נכנס לא"א לשאול על שידוך ענהו "איך קען אייהם נישט" וכשהגיע הדבר לצד השני נכנס בטענה לא"א שהרבי ודאי מכירו והוא מאנ"ש, אמר לו הא"א האם צריך אני לענות לכ"א עד הסוף? אמרתי איך קען אהיים נישט ולא סיימתי הכוונה היתה איך קען אהיים נישט צו רעדען שהרי אני ואתה יודעים שבתך חולה ואיך אדבר לך בחור בריא ולא תרצה אבל לו לא רציתי לומר שום דבר לכן אמרתי תחלת המשפט ותו לא.

יום שני כ"ח אייר התשנ"ד נכנסו בקו"פ כ"ק הס"ק מטאלנא שליט"א נכדו הרי"ם שליט"א המחנות פינקלשטיין והחתן אהרן ני"ו:

אד"ש: יצא לקראתם לדלת הרים ב' ידיו ואמר: אזא כבוד וואס איך קריעג האנט דגרויסע רבי, רבי יוחנן איז דא:

ס"ט נכנס לחדר:

אד"ש: יש לי עגמת נפש שהרבי כ"כ טורח לבא לכאן אבל ב"ה באים בשביל שמחות שתמיד יבואו לשמחות.

ס"ט: באתי במיוחד כדי.

אד"ש: הפסיקו ואמר: בהראותו על הכסא קודם שהרבי ישב אח"כ נשמע מה בא במיוחד.

ס"ט: התיישב, ואמר: באתי במיוחד כדי להזמין את הרבי שליט"א לחתונה.

אד"ש: ידיד טוב לא צריך הזמנה, אני מוזמן ועומד לחתונת ר' יצחק מנחם ודאי שאבוא, ופתח ההזמנה והסתכל בה.

אד"ש: פנה לחתן ואמר: החתן עושה כמו שצריך, כמו שכתוב בתורה קודם לקח בת ת"ח, אח"כ האופריפען ושבועות קבלת התורה ואח"כ ביום רביעי שבו לכם לאהליכם דוד המלך ע"ה אמר בתהילים אם אבא באהל ביתי, אם אעלה על ערש יצועי .. עד אמצא מקום לה' החתן יבנה אהל ויעשה מקום לה' יבנה בית חסידי בקו"ט ויהיה שם ה' על ערש יצועי על המטה וה"י יעזור שיהיה הכל לש"ש ויראה בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות.

ס"ט: בהתפאלות לחתן הערסט וואס דרבי זאגט דא!

ס"ט: לאד"ש: רציתי להזמין את הרבי לסידור חו"ק איטשה הרי כאן תלמיד.
אד"ש: אמת, תלמיד ויותר מתלמיד כאילו ילדו כבן ממש אבל אינני רוצה בסדור קידושין זה בשבילכם, ולי טוב גם ברכה.
ס"ט: וזה הדבר לי טוב ברכה ולרבי יהיה סידור חו"ק.
אד"ש: לא ולא, סידור קידושין בשבילכם אני יסביר לרבי מגיע שבועות עולם גדול ובאותו שבוע ביום חמישי יש לי סידור קידושין אצל פלומניק ואם אקח סידור קידושין ביום רביעי מפחד אני מעין הרע.
ס"ט: בהשתאות, וואס?
אד"ש: העיקר שנבוא לחתונה ונשמח בודאי שאבוא וארקוד העיקר שהטאלנא רבי יהיה בריא ובעיקר ברגליו צריך הרי כוחות לחתונה צריך לרקוד לרקוד ולשמוח.
הרי"ם: החתן רוצה לעשות גיזגען רוצה ליסוע מחר ערב ר"ח למקומות הקדושים להתפלל.
אד"ש: יוא, מזאל אויס פוילען אלס גוט מזאל פארן געזונט ומזאל צרוק קומען געזונט אתה לא נוסע לבד?
החתן: יש עוד עשרה בחורים מהישיבה.
אד"ש: כן, לחיים ולשלום.
ס"ט: ברצוני לדבר דבר פרטי עם הרבי.
כולם יצאו והס"ק נשאר כ-01 דקות וכשקם ללכת נכנס הרי"ם שוב.

יום שלישי כ"ט אייר אור לר"ח סיון דברים טובים שנשמעו בסעודת ר"ח אצל הסופר ראובן פרומן הי"ו ע"י הרי"ם שליט"א:

א. הרי"ם שאל את אד"ש לפנה"צ על ר.פ. הסופר שאינו רוצה להיות בכתיבת האותיות שמתבייש מהאנשים שיהיו שם והוא צעיר, אמר אד"ש: מי הם האנשים החשובים שיהיו שם אני לא אדם חשוב, אולי ר' יענקל הוא אדם חשוב, הוא מתבייש - לא הביישן למד כתוב אין המצוה נקראת אלא ע"ש גומרה, הוא כתב כל הספר וצריך להיות גם בסוף, בושה זה לא דבר רע זה סימן יהודי יבוא ויתבייש ויכתוב.

ב. אד"ש ביקש מהרי"ם שיכתוב נוסח על הפרוכת של הס"ת, והכניסו בבקר לאד"ש, היה כתוב **מורנו** הרב ר' י.א. וכו' הגיב אד"ש: צריך למחוק "מורנו" בשמים כמדומני שאין מורנו שם אין כזה טיטל בגלל שאנשים כאן בעולם קבעו למי לקרוא מורנו אין בזה כלום שם בעולם האמת, "הרב" צריך להשאיר זה דבר שיש גם שם בשמים אמת שהיה רב. אח"כ אמר ברצוני לכתוב גם נוסח משלי ויהיה שתי מעילים אחד לכל השנה יהיה כהנוסח שלך שהוא גם טוב, ובחג יהיה פרוכת לבנה ובה יהיה נוסח שלי, אינני רוצה שיהיה כתוב בן כ"ק אד"ש מה צריך להזכרני, וכתב לע"נ בני.
 כן שאל מדוע לא כתוב בנוסח ירושלים? והוסיף הרי"ם בנוסח שלו רב בירושלים, ובנוסח של אד"ש נלב"ע בירושלים.

ג. אד"ש כתב מכתב תנחומים לאברך בחו"ל שנפטר לו בן והביא להרי"ם העתק והקריאו בסעודה מובא שם הסיפור ברבי יוחנן שהראה עצם עשירי ומסביר מה הנחמה שאדם לא יחשוב שדוקא עליו כביכול יש קפדה שגם ר' יוחנן שהיה צדיק קרה כזה דבר וא"א לדעת רצון ה' ומדוע עושה כאלו דברים, ומסיים שאינו חושב עצמו ח"ו כר' יוחנן אבל גם לו נאבדו ב' בנים וכשבנו התייסר חשב ע"כ שהכל מאתו יתברך שמו, ולסיום כותב דבר מבהיל שהיה בברית של הילד וכבר אז הרגיש שהילד לא בריא והרגיש כבר בצער.

ד. אד"ש מביא לכל ברית במשפחה מע"ד (מי דבש) ובברית של בנו של מוהרי"א (נחמיה) לא היה מע"ד אמר אד"ש לא נורא כל הענין בזה שיש סגולה שהילד יגדל ת"ח דהתורה נמשלה

לדבש, אבל כאן לא צריך להגיע לסגולה שכבר נאמר כל שהוא ת"ח הרבי הלב שמחה ובנו ת"ח - מוהרי"א, ובן בנו דהוא בעל הברית שוב אין התורה פוסקת וכו'.

ה. פעם יצא הא"א זי"ע משיעור עם ילדיו במסכת מנחות פרק רבי ישמעאל אומר העומר וכו', שאל בנו ר' יצחק שהיה נסתר שאינו מבין מדוע חוזרת המשנה ב"פ האומר וצחקו כולם, ובדיוק חזר הא"א ושאל על מה צוחקים? והוצרכו לומר לו מילתא דבדיחותא של ר' יצחק, אמר הא"א לבנו רוצה אני שתאמר מיד הדף בע"פ גפ"ת עוד יחשבו שהנך עם הארץ, החויר ר' יצחק שתמיד היה נסתר אבל מצות אביו שמר ואמר בע"פ כל הגפ"ת, ויהי לפלא.

ו. הבית ישראל שאל את נ"ס מדוע איחר לבא לביהמ"ד? ענה נ"ס שנסע לכותל והתעכב, הגיב הבית ישראל גם כאן זה כמו כותל, עמד שם רי"מ בר"ש אלטר ולחש כן, שם מדברים לקיר ופה מדברים לקיר שמע הבית ישראל דבריו ומאוד צחק.

7. מדוע ניתנה התורה דוקא במדבר? דבכ"מ יש דבר המגדירו משא"כ מדבר הינו מקום צחיח בלא צמחים בלא כלום רק חול ושמם יוקדת וזה בא לרמז ולתת חיזוק לכל אחד שיכול לעלות במעלות התורה, אפי' שבכל המקצועות נמדד הדבר בדרך כלל לפי הראש הטוב וכדומה התורה ניתנה במדבר להראות שכל אדם בכל מצב ובאיזה מקום שהוא נמצא יכול להתעלות בתורה. ע"כ!

יום חמישי ב' סיון התשנ"ד: נכנסו כל משפחת וינברג לגיזענן חייך אד"ש ואמר מז"ט, לאחר כמחצית השעה נכנס הרי"ם שליט"א לעשות גיזענן וישר שנכנס חייך אד"ש ואמר אגרוס פון דאיינא ברידרען, בירכו מאוד במזל טוב ובנסיעה טובה. אח"כ דיבר על הסי"ת ע"ש של בנו מו' ארי' ז"ל ואמר כתוב עת ללדת ועת למות בני ר"א נולד וכבר מת, אתה בזמן שמחה ומה אני צריך להפריע לך בדברים אלו אבל אתה ידיד טוב והאריך בזה. לאחר מכן קרא לי.ש. וציווהו להביא בקבוק יין ואמר אגברא חמרא וכו' [גמ' על בי הילולא שציוה ר"ג להוסיף יין לשמחה] האצט מיר אינזינען דארט!

ליל חג השבועות התשנ"ד לאחר הטיש בבית הרי"ם שליט"א:

א. סיפר אד"ש שאביו הא"א הצטיין במאוד במדה זאת שלא כעס וכמעט שלא היה בנמצא לראותו כועס וכן העידו המשבקי"ם והרבנית שלו, פעם אחד כאן באר"י היה יו"ט אולי ר"ה ונכנסו לומר גוט יו"ט ואח"כ היה הפסקה וסגרו הדלת ובחוץ התאסף בינתיים צבור גדול לא מאנ"ש כחסידי קרלין וכדומה, שאל הא"א מה הרעש בחוץ אולי יש מישהו שרוצה להכנס? והמשמש שלא רצה להטריחו אמר שאין אף אחד שצריך להכנס אלא יש רק "פרעמדה עולם" הזדעזע הא"א ואז ראיתי אמר אד"ש פעם יחידה שממש כעס והקפיד, שאל את המשמש יש בכלל כזה דבר פרעמדה יודן? אַ יוד איז פרעמד?! ולאחר מכן כשנכנסה הרבנית עוד כעס ע"ז וסיפר לה שאמרו על יהודים פרעמד ואין כזה דבר.

ב. סיפרה מאטיל לוי' ע"ה שלא שמעו אף פעם מילה שקצת מגונה מהא"א זי"ע ופעם אחת זוכרת שנכנס אחרי הטיש בפורים ואמר אני עייף כגזלן, והיה לפלא אמירה זו.

ג. עוד סיפרה מאטיל ע"ה שגערה פעם בבעלה הרי"ם לוי' שתמיד היה אומר אני הולך ללמוד אני הולך להתפלל וכדומה שאת אביה תמיד ראו ללמוד או להתפלל וכו' ואילו אתה הולך ללמוד וכו' במקום לעשות למעשה.

ד. סיפר הרב י.ד. רוסט להרי"ם שנמנו וגמרו יום אחד שצריך לזרוק את מוטל האדום מהנהלת ישפ"א ורצו ע"כ אישור מהא"א והתייעצו ע"כ עם הרבי הלב שמחה, אמר להם אם תתחילו לדבר סרה ביהודי לא ישמע לכם אבי, לכן כדאי קודם שיאמרו לו שרוצים להעבירו מהמשרד בלא טעם ואם ישאל מדוע יאמרו לו מטעם זה וזה, וכשאמרו לא"א הגיב: אופ זאגען אַ יוד?! ונשאר בהנהלה עד יומו האחרון.

ה. היתי פעם בקידוש אצל הרבי הבית ישראל ואמר על הנאמר שהזקנים נשמטו להם אחד אחד כשהלכו משה ואהרן לעמוד לפני פרעה והיכן פרע להם במתן תורה שציוה לזקנים לעמוד מהצד ולא להתקרב, ומה הקשר ההשמטה שלהם למתן תורה? אלא הזקנים היו גדולים בתורה ראשי ישיבות וכשבאו משה ואהרן לבקשם להתעסק למען הכלל השתדלות אצל פרעה להקל על היהודים נשמטו להם באמרם זה תפקיד של גוטע יוד רעביס ולא שלהם בני תורה שצריכים ללמוד וחבל להם על הזמן, לכן חיכה להם הקב"ה עד מתן תורה להראות להם שאין הדבר כן שכאן הם חשבו בטוח ששייך לנו מתן תורה ואנחנו נהיה קרובים אמר להם הקב"ה "ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה" שמי שאינו רוצה לעזור ליהודי גם במתן תורה אין לו מקום ורק זה שרוצה לעסוק למען הכלל יש מקום במתן תורה. והוסיף שמובא בגמ' בבלי טפשאי שקמים מקמי ס"ת ולא מיקמי רבנן ומה גדולתם של רבנן שבתורה כתוב 04 יכנו ובצרו רבנן חדא והעמידו ב-93, ומדוע אומרת הגמ' דוקא דברזה על רבנן? דדבר זה היא עיקר גדולת רבנן שהורידו מכה מיהודי וזה סודם של רבנן להועיל ולהטיב עם יהודים.

ו. הגיעו פעם להלשין על משבקו של הרבי מצאנו שמכניס לכיס כסף שמגיע לחצר ע"י החסידים, אמר הדברי חיים בשמים בגן עדן יש כסא מיוחד יפה עד למאוד כולו עשוי זהב וכסף ותלוי בו מרגליות שאלתי למי מיועד כסא זה? ומדוע עומד ריקן? ענו לי שנעשה בשביל העוסק עם הצבור ולא לוקח לכיסו כלום ועד היום לא הצליח שום אדם לישב עליו ואתם רוצים בדיוק מהגבאי שלי שלא יקח כסף?!

ז. הלומד תורה שלא ע"מ לעשות ראוי היה שתהפך לו שלייתו על פניו ומדוע דוקא לשון זה? משום שמלאך לומד כל התורה עם האדם ולבסוף סוטר ושוכח כל התורה וא"כ זה לימוד שלא ע"מ לעשות ואח"כ מייגע ולומד שוב ע"מ לעשות, אבל אם ילמד שוב שלא ע"מ לעשות מיותר הכל דזה כבר עשה עם המלאך לפני לידתו ולכן דוקא כתוב לשון זה שתהפך לו שלייתו על פניו.

ח. הא"א הקפיד שלא יקבלו עליה בביהמ"ד רק אנשים שמגדלים זקן ופעם בשבועות חשקה נפשו של אחד מהמגולחים בעליה וכשמכרו העליות שלח אדם אחר שירנה עבורו והני"ל קנה עליה בהרבה כסף וכשהגיעו לתת העליה הבין הגבאי את הרמאות שנעשתה ולא נתן לו עליה שידע שהא"א מקפיד ע"כ, במוצאי החג כשנכנס המגולח גיזגענן אמר לרבי ממ"נ אם חושבים לתת שהרי מוכרים העליות מדוע לא נתנו לי ומתרגמים שאין לך זקן ואם לא חושבים לתת מדוע כלל מוכרים העליות הרי בין כך נותנים למי שרוצים? הא"א לא ענה כלום, אח"כ קרא לחתנו רי"ם ברמ"ב וסיפר לו הטענה של אותו היהודי, שאלו חתנו ומה ענה הרבי? ואמר לא עניתי משום שלא היה לי תשובה עשיתי באמת תקנה לא לתת עליה בלא זקן אבל למכור עליות תקנה קדומה היא מימות הגאונים ואיך ידחה תקנה שלי תקנת הגאונים הרי כונתם היתה לאפשר לכאלו בלא זקן גם לקבל עליה ע"י שיקנו בכסף, ולשנה אחרת ציוה הא"א שיתנו לו עליה בשבועות. ע"כ!

יום רביעי ח' סיון התשנ"ד:

לפנה"צ בקו"פ:

אד"ש: סאיז ביי דיר האנט אגרויסע טאג - חתונה.

הרי"ם: הזכיר כמה אנשים.

אד"ש: ענה: והוסיף אתה חושב על אחרים יפה, ואת עצמך אינך מזכיר כלל, אינני נותן מתנות יקרות לחתן שלא מהמשפחה אע"פ שהיתי רוצה היות ואין לדבר סוף, אבל לך ברצוני לתת אתה אהוב עלי כבן תשאל את אסתר שלך מה רוצה מכסף טהור ואתך לך - {למחרת ביום חמישי שלח אד"ש את המשב"ק י.ד.פ. עם כלי כסף וציווהו לתת לחתן אבל

שקודם יביאו לבית הרי"ם בשביל שיראה}

ליל החתונה בשעה 55.9 באולם פנורמה חלק קטן ממה שראינו ושמענו:

אד"ש ישב כחצי שעה! נתן מז"ט לכל המסובים בראש השולחן, הגישו מזונות, ושאל לא רוצים שאטול ידיים? רצו להביא מים ולחם בנתיים נעמד אד"ש ולחש לאוזנו של הרי"ם סוד בחיך גדול, כשהגיע המים אמר לחתן ולהרי"ם שאין זה לצאת ידי חובת ש"ב ועוד יהיה חייב איך בלייב א בעל חוב, אמר שהכל על מים חמים לפני הנטילה, נטל ידיו ואכל שרו עוד ישמע סקר הקהל, שמה מיץ ענבים ונתן לחיים לכולם, שרו שיר שמח ובנתיים אמר לחתן ווארטער.

הרי"ם: אפשר לשיר שיר המעלות, ובדיוק הביאו לאד"ש דגים.

אד"ש: אןן אדעתי דבעה"ב סמכינן חסידים אמרו שהכונה בעה"ב על הקב"ה אבל פשוטו גם יש, אמרת לשיר שיר המעלות ואתה כאן הבעה"ב א"א לי כבר לאכול דגים, ודחף הצלחת.

הרי"ם: אני רק חצי בעה"ב והמחותן לא אמר לשיר.

אד"ש: בחיך, אוהו נכנס אני כאן בין שני מחותנים לאז מרי ארויס.

הרי"ם: הרבי יסכים לברך.

אד"ש: תתן לסבא טאלנא לברך.

ס"ט: היתי פעם עם הרבי הבית ישראל וגם נתן לו הבענטשין.

הרי"ם: שהרבי יגיד כל השבע ברכות.

אד"ש: לא בא בחשבון תחלק השבע ברכות.

כששרו שיר המעלות שוב דיבר עם החתן:

לפני ברכת המזון אמר אד"ש לסבא דוי הסר, ס"ט אמר שבטשרנוביל לא אומרים דוי

הסר, אמר אד"ש: כן, לא העיקר לומר העיקר להיות דוי הסר, אד"ש בירך ברכה אחריתא

בקול רם, קם ורקד עם החתן נתן יד בחביבות לכולם והלך, בדרך הגיש הרי"ם את הרופא

זלפרינד ואד"ש שמח איתו, כן נתן יד בחביבות לאדמו"ר מקרלין. ע"כ!

הרב מאיר שפירא מלובלין נכנס לאמרי אמת לשאול על פלוני האם לקחתו להיות משגיח בשיבתו שאמרו עליו גדולות? ענהו הא"א אהר איז אַ פקח, כשיצא היה בטוח שכונת הרבי שיקח אותו לשיבה בזה ששיבח אותו שהוא פיקח, חברו עליו החסידים שילך לשאול את הרה"ק רמ"ב אלטר שתמיד הסביר פשט בדברי הא"א תחילה סירב שהרי התשובה פשוטה ואין שום ספק, לבסוף התרצה אמר לו רמ"ב אחי הרבי מדבר מאוד בקיצור, וכן אחי לא יאמר דבר גנות בפירוש על בן אדם ולכן לא אמר לך בלשון חיובית שתקח אותו למשגיח או בהצלחה הוא רק אמר לך שהוא פקח - אין זה מעלה הנה בחומש מנוי פקח יחד עם עוד מומים "מי שם פה לאדם או מי ישום אלם או חרש או עור" וזה היתה כונתו שלא תקח אותו למשגיח, ולימים הוברר שהיה אותו פלוני מקולקל בדעותיו ונגע ההשכלה נגעה בו וראו כולם שצדקו דברי הא"א.

צפורה וידסלבסקי סיפרה לבית ישראל שזוכרת שכשהיה ילד והיא היתה ילדה יותר גדולה וניהלה החנות של דודה השפ"א והביאה לו את החשבונות של החנות ופעם כשדיברה עם השפ"א בעניני החנות בדיוק עבר הבית ישראל כשהוא עדיין ילד קטן וזעק אַ רבי מדבר עם נשים! צחק השפ"א ואמר הוא יגדל רבי יותר גדול ממני!

יום שני י"ג סיון התשנ"ד:

נקרא הרי"ם לפנה"צ לקו"פ בעיקר דיבר עמו על מצב הבריאות של העין. בתוך הדברים אמר לו אד"ש היו אצלי אתמול שתי תלמידים שלך אמרו לי בענין השבע ברכות, לא התכונת להזמין אותי שאבוא? ענה הרי"ם: שרק רצה להודיע. אד"ש: חשבתי אח"כ שהיתי צריך לתת להם בקבוק יין אני עוד אתן להם בקבוק יין.

יום שלישי י"ד סיון התשנ"ד:

נסע אד"ש לבני ברק לחלאקה של מו' יצחק דוד בפתח של הכולל עמדו ב' חתנים א' מהם א. פינקלשטיין אד"ש נגש לשניהם בחיך ונתן להם ידו הקד' אח"כ אמר לבנו "חתן לא יוצא רק למלחמת מצוה ומדוע יצאו כאן החתנים יש מלחמת היצר שהיא גם מצוה אבל כאן הם תינוקות של בית רבן שאין להם עוד מלחמת היצר.

יום רביעי ט"ו סיון התשנ"ד:

אד"ש צלצל בערב להרי"ם ודיבר עמו שיחה ארוכה בתוך הדברים אמר להרי"ם היו אצלי היום משלחת מכובדת של רבנים מליטא, הם באו לשאול שאלה מסובכת שאלה הנוגעת לכלל ומוקפת בבעיה תורנית בתחלה זכרתי הויכוח שלנו שאתה טוען שיש ביניהם פיינע מענטשין וצריך לענות יפה ולכן אזרתי חלצי ועניתי להם יפה ובהמשך השיחה ראיתי שאנחנו לא נגמור וזה רק הולך ומסתבך ראיתי שאני צודק והם סתם מבלבלים בראש אמרתי להם אני עונה בדרך כלל שאלות בגמ' עם תוס' אבל אני רואה שאתם גולשים ושואלים ברשב"א לזה צריך אני משקפיים אחרים יש לי אדם הנאמן עלי ת"ח גדול ואיש סודי הוא ראש ישיבה כאן בישיבה הרב יצחק וינברג תגשו איליו הוא המשקפים שלי ומה שיאמר לכם תשובה בנדון מקובל עלי בעיניי עצומות כאילו אני בעצמי אמרתי: לכן תדע שיבוא איליך משלחת מכובדת מליטא וזקנם עד מילתם תדע שאני שלחתי ותענה להם. ע"כ!

אברך שלח את י.ב. לשאול בשבילו שאלה ובנתיים למד בביהמ"ד חובת הלבבות שמדבר שצריך להודות על כל דבר לה"י ובקו"פ אמר אד"ש לי.ב. שיאמר לאברך שיכוון במודים על כל דבר ויהי לפלא שכיון לדבר שלמד באותו עת.

יום חמישי ט"ז סיון התשנ"ד:

נקרא הרי"ם לקו"פ דובר בעיקר על ההכנסת ס"ת, והרי"ם אמר לאד"ש בשם הרבנית שאד"ש לא רוצה כתיבת אותיות ומפחד מבלגן כשיהיה תהלכה, אד"ש ביטל הדברים במחי ידו הק' ואמר אנשים לא מבינים אותי לא זאת היתה כונתי, אלא מה כל הענין של כתיבת ספר תורה לע"נ אדם? באותיות חושבים ומקשרים הדברים ששיכים לנפטר ועי"ז מעלים נשמתו וצריך כל הזמן לחשוב בנפטר ובמצבו האחרון - השבועות האחרונות של בני ז"ל שעוד היה תקוה אולי יחיה לא קלים היו, אנשים שוכחים דברים לא כך אבא ולעמוד ולצייר אותם רגעים וימים קשים ולקשר האותיות לעילוי נשמתו זה דבר קשה עבורי אם תבטיח לי שכל כתיבת האותיות יהיה רק חצי שעה ואני אהיה נכנס ויוצא מוכן אני לכתיבת האותיות, וכן אכין עכשיו מי יכתוב, הרי"ם הגיש רשימה של אנשים אד"ש עיין והסכים הוסיף שם אחד כבוד קדושת אדמו"ר שליט"א מטאלנא בהפטירו הוא גם מבין היטב דברי הנ"ל בכתיבת האותיות, אותו אתה מחסר? כן ביקש רשימה של המשתתפים בסעודה והוסיף בכתב ידו את הסופר ראובן פרומן וכן עשה צורת וי גדול על א.י.ג. ואמר הוא היה בכלל ויצא מהכלל וחזר וכלל.

מדברי הרי"ם בליל ש"ק פרשת שלח מברכין תמוז התשנ"ד:

א. זכיתי להיות שעה תמימה לפנה"צ ביום רביעי כ"ב סיון בקו"פ, אד"ש הוציא מהמגירה קויעטל ואמר לי קויעטל זה העלתי במיוחד בשבילך קי"ל שלא מראים קויעטל לכן אקריא לפניך הכתוב ברצוני להתייעץ עמך בנושא, אד"ש קיפל השם והתחיל לקרוא הפסיק ואמר יש לי סייעתא דשמיא בענין קריאת הקויעטלך, משמים אני מסתכל כ"פ במקום אחר בקויעטל אינני יודע האך זה קורא איך מסובבים משמים שאקרא דוקא כאן ולא כאן ובקויעטל זה קראתי רק הקטע הראשון ורק לאחר שיצא ראיתי ההמשך וכו'.

ב. הרי"ם שאל שאלה בענין רפואה ואד"ש אמר שלא תמיד יש הצלחה בדוקא ברופא מפורסם, והוסיף שהיה אצלו אדם עם בעיה מסוימת ואמר שחושב לעשות ניתוח אצל רופא מפורסם, שאלתיו וכמה ההוצאות? וענה כ-0005 \$, אמרתי לו אני עצמי סבלתי במקצת בנושא זה ודרך הרי"ם הגעתי לרופא פשוט בת"א שטיפל בהרב לאו ואמרתי לו שאם היה מוכן להוציא כ"כ הרבה כסף שינסה קודם רופא זה בקצת כסף וכך עשה וב"ה התרפא לגמרי ולא היה צריך כלל ניתוח, ראיתי כך קיבלתי אומץ ושלחתי איליו חולה גמור בנושא ממש משכתי אותו ממטת חוליו שלא האמין שיוכל כלל להרפא ורופא זה ריפא אותו לגמרי בעזרת ה"י אע"פ שאינו רופא גדול.

הרי"ם: אם לדין יש תשובה חסידים אמרו מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות מכאן מתכוונים מהצדיק שהרבי אומר ללכת נהיה הרפואה.

אד"ש: יודע הנך ע"מ אמרו זאת החסידים.

הרי"ם: על האמרי אמת.

אד"ש: נו אם אתה יודע אז מה אתה משהו איזה דמיון יש בין אבי זי"ע לביני!!

ג. אד"ש אמר לי הגבאי רח"ש הונגרי ממוצאו מרגישים זאת לפעמים - הוא נגש אילי בהצעה לדחות ההכנסת ס"ת לשבוע הבא היות והרבי מסטמאר מגיע ויהיה ביום ג' עולם גדול בקבלת פנים ואח"כ בחמישי יהיה ההכנסה ויהיה עולם קטן ואנשים ישו מפגן כוחות, איזה שטות דחיתי אותו בקש משהו מתכוין כאן לעשות מפגן כוחות אח"כ האריך בדבור על הסיגטר ועל ר' יואליש זצ"ל.

ד. בחור ספרדי נכנס לקו"פ ובעיתו גדולה נפל עליו פחד שרודפים אחריו והגיע עד לכדי שגעון ומפעם לפעם תוקף אותו הפחד ורץ וצועק מרה שרודפים אחריו להורגו, אד"ש שאלו היכן לומד? וענה אצל הרב צמח שיש לו ישיבה בסמוך לבית אד"ש, הרבי שאלו בניחותא האם כבר תפסו אותך כבר פעם? ואמר שלו הרגיעו הרבי ואמר לו גם אחרי רודפים ואם לא תפסו עד היום היה סמוך ובטוח שלא יתפסו אותך גם המיקום הינו טוב רחובות קטנים ובתי מדרש בכל פינה, ולכל מקום אפשר ישר להכנס א"כ מה לך לדאוג גם אם נניח שבאמת רודפים אחרך לא יתפסו אותך אף פעם. ויצא מאושר מהקו"פ.

הרי"ם מוסיף בזה ב' הסתכליות:

א. ידוע המעשה בר' דודל טאלנא שידע לרפאות משוגעים והלך לרוח כאו"א ועי"ז היה לו קל לרפואתם כאחד שאמר שנהיה זכוכית ופחד לעשות כל תנועה מחשש שישבר וציוה להושיבו בכח ולגבאי אחר ציוה לשבור באותו זמן כלי זכוכית ואמר לו שיותר כבר לא יוכל להשבר ונרפא מאותו שגעון, כן בסיפור זה אד"ש ירד לרוחו של אותו משוגע, וזה הכונה ויחכם שלמה מכל האדם במדרש אפי' מהשוטים שידע לא לבטל דבריהם לגמרי שע"ז לא יהיה להם תרופה אלא לקבל דבריהם וע"פ שגעונם לרפואתם.

ב. הצדיק שרחוק מאוד מתאות העולם הזה צריך לרדת לכאו"א שמגיע איליו גם לברכת הצלחה במלחמת היצר ומאי נ"מ לו כבר בין תאות אכילה או שאר תאות ובין שגעון זה הכל אצלו ירידה בדרגה ורק אנחנו חושבים שאצל המשוגע צריך לרדת ולא אצלנו אבל האמת אינו כך אלא גם אצלנו צריך הוא לרדת ממדרגתו.

יום ראשון כ"ו סיון התשנ"ד לסדר קרח , כ"ק מרן אד"ש נסע לפנה"צ עם הרי"ם לרופא עינים והמליץ מאוד לעשות הטיפול על העפעף שצונח:

א. **אד"ש אמר להרי"ם בדרך:** ראיתי בשבת את חתנך הצעיר פינקלשטיין הן בקבלת שבת וגם בבקר הוא מתפלל בגור בביהמ"ד? חשבתי נכד חדש במשפחה מן הסתם הוא אצל הסבא הרי הוא רבי ויש לו ביהמ"ד? **הרי"ם נדהם מהשאלה ואמר:** הוא לא מחוייב יותר מהנכדים עצמם שלא הולכים לשם להתפלל. **אמר אד"ש:** לא ידעתי שאתם כלל לא הולכים את ליבל אני לא רואה בתפילות הוא תמיד מתפלל אצלי בבימ"ד? מוטל גם אינני רואה גם הוא מתפלל תמיד בגער? אני חושב שאין זה נכון סבא כה חשוב, רבי, יש לו לבד ביהמ"ד? לא להתפלל אצלו אף פעם? חושבני שעוד תקרעו את השער מהראש מצער ועגמת נפש שלא שירתתם די צרכיכם את הסבא, ודאי שלא צריך תמיד וכו' אבל מפעם לפעם אולי לא כולם ביחד אלא לעשות תורות וכך תסחוב גם את הנייע איידים שלך, סבך אדם גדול יש לו מנין , מדוע לא!!

ב. **כשירדו מהרופא שאל הרי"ם:** האם רוצה אד"ש לבקר במוסדות? שאל אד"ש איזה? אמר הרי"ם: אולי בכוללים הסתכל אד"ש בשעונו ואמר עכשיו זה מאוחר אולי פעם אחרת, אחרי ברית יותר קל - מוקדם יותר.

כשעלו הביתה קרא אד"ש להרי"ם ואמר: לא רציתי להכנס לכוללים ברצוני להסביר לך מדוע, אני יודע טוב המצב אברכים כ"א אצלו כל החיים מה אני חושב עליו ואם אכנס ב-11 לכולל ואראה למשל את מ.ד. מתפלל , אחד אוכל וכדומה איזה פנים יהיה להם ומה ירגישו שאני חושב עליהם ויעשו זאך פאלוארין אינגנעצין ומרחם אני עליהם , ברצוני לחזק לתת את הביקורת אבל שאברך שאתפוס אותו על חם שיהיה לו לכה"פ מקום מפלט בלבו לתרץ עצמו ולא להתייאש, אם ארד אחרי הברית ניחא זה מוקדם ולכ"א התירוץ עוד לא התיישבתי עוד לא הסתדרתי היה ברית, אבל באמצע היום ב-11 מה יהיה להם לומר, יכולני לבקר רק בכולל שלך כולל למצוינים מהסתם שם לא הייתה לי בעיה, אבל לשנות כך בין הבנים, עוד אעשה זאת בכל הכוללים מוקדם יותר (מ.ד. בדיוק באותו יום התפלל באמת ב-11)

ג. **כשנכנס אד"ש למכונת אמר:** קצת אכפת לי שאתה צריך ליסוע ביטול תורה דרבים ודיחיד רבים כונתי לתלמידים יחיד אתה, הגמ' בתענית קוראת מאן יחידים תלמידי חכמים מי עוד ת"ח כמודך?!

ד. **אד"ש:** הרבה אנשים שעוברים לי"ע צרות נכנסים אילי לשאול מה יהיה בעבורם טוב לקבל ע"ע תקנה טובה קבלה חזקה, לי"ע יש הרבה צרות לא מזמן היה אצלי אברך מאנ"ש יקר ת"ח ואברך מעולה עם כזו צרה גדולה ומי יודע מה הקב"ה דורש מעמו? לכולם פחות או יותר עונה אני אותו דבר יש לי הרגשה שזה הענין ואת זה צריך בעיקר לחזק והוא שמירת הלשון אני אומר שצריך לקבל ע"ע לשמור הפה לא לדבר לה"ר דבר זה גרוע מאוד זה עבירה שגוררת הרבה מחלוקת ועוד דברים זה גורם לאחרים שידברו, זה עבירה שלא מתביישים לעשותה ומביא כל הצרות אחריה, אני מרגיש שזה הגורם לצרה ולמחלה ואפי' הטובים תמיד שייד לקבל ע"ע בזה ולהתחזק, מצאתי לזה השבוע אסמכתא לזה מהפרשה כתוב בקרח "ולא יהיה כקרח ועדתו" עד "ולא יקרב זר" ובקרב זר כתוב ב"פ "ולא ימותו" לרמז שהנזהר מלה"ר - ולא ימותו.

ה. **בבית סיפר אד"ש:** שאביו האמרי אמת היה פעם בקידוש אצל אביו של רש"י אוירבעך ר' חיים לייב אוירבעך זצ"ל יהודי חסידי והביאו עוגה ויין והוסיפו שהעוגה מעשה ידי הבית, הא"א לא רצה לטעום מהעוגה רק עשה ברכה על היין בירך מז"ט והלך במדרגות אמר הא"א אם הם מחמירים לומר מאפה בית סימן שמחמירים שלא לאכול שלא מהמכון

מהבית, ובבית עשה ר' חיים אוירבעך בירור מדוע לא אכל הא"א העוגה והתברר שפחדה הרבנית שלא יספיק העוגה שעשתה לבד לכל האורחים לכן קנתה גם מהרחוב והתבלבל לה העוגות ולפני האורחים שמה העוגה שעשתה ולפני הא"א העוגה שקנתה, ועד כדי כך הרגיש הא"א שלא לאכול בהוסיפו שהוא עצמו לא כ"כ היה מחמיר אבל בבית הזה יש בזה חומרא שהרי הקפידו לומר שזה עשוי לבד לכן לא רצה לאכול מהעוגה.

כ"ק מרן אד"ש כתב בהזמנה של מוריניו שאול לשנת "ופקוד גפן זאת" והיה בזה רוה"ק שהיה באמת צריך לברכה ששבע שנים לא נפקד בזש"ק, ואצל בנו מו' יא"ל כתב לשנת "והארכת ימים" והיה בזה רוה"ק שהיה צריך לברכה שנפטר ל"ע בן ז"ך שנים.

כשכ"ק אדמו"ר הלב שמחה שמע שיש כולל לבעלי תשובה הגיב ואמר: מי לוקח ע"ע כזה אחריות לכה דבר לא טוב שבעל תשובה ילמד כל היום הוא יכול להשתגע אלא צריך שיעבדו ויקבעו עיתים לתורה {ועיין בהסברו של הרי"ם בבטאון החסידות ודפח"ח!}

כשהיה האדמו"ר זצ"ל מסטמאר בביקור באר"י קרא ללייבל גובנר שהיה אז אברך צעיר וסגר בעדו הדלת וציווהו לומר כל ההנהגה של הרבי הב"י עם האברכים וכשגמר לייבל לומר הכל בפרוטרוט כל ההנהגה של האברכים בגור נאנח האדמו"ר מסטמאר ואמר: אילו הייתי יכול לפעול אצלי בסטמאר על עשרה אברכים בלבד שיסכימו להתנהג כך בקו"ט הייתי הופך את כל סטמאר!!

יום רביעי כ"ט סיון התשנ"ד:

נסע כ"ק מרן אד"ש לבני ברק לנחם אבליים וכשנכנס לנחם עמד שם מוהרי"א, אמר לו אד"ש כתוב בהלכה שלאכל אסור לומר לשבת אבל אני יכול לומר לכם לשבת, התנצל מוהרי"א שכבר ישב וקם ללכת.

וכשנכנס לבקר במושב זקנים: התאונן זקן אחד שא"א לו להתפלל, אמר לו אד"ש: אשרך, אתה לא מתפלל היות ואינך יכול ואני יכול להתפלל ואינני מתפלל! וביך הזקנים כולם מאוד בחמימות.

יום חמישי ל' סיון התשנ"ד פנינים שזכינו לשמוע אודות ההכנסת ספר תורה לע"נ מו' י.א. בן יבלחט"א כ"ק מרן אד"ש:

א. אד"ש ירד מחדרו מוקדם יותר מהצריך ואמר למשב"ק י.ד.פ.: לא רציתי שהס"ת יגיע לפני ויחכה לי, ירדתי קודם שאחכה אני לבואו של הס"ת.!

ב. כשהגיע הרי"ם והסופר ראובן פרומן ני"ו עם הס"ת נעמד אד"ש מלא קומתו ואמר: הספר עוד לא גמור ואין לו עדיין קדושת ספר תורה רק קדושת חומשין ואולי לא צריך לקום, רק מפני מראית העין שזה ס"ת, ואולי ס"ת שהולכים ממש עכשיו לגומרו דינו אחרת וצריך לקום מפניו יש ע"כ רמז בגמ' שכתוב שקמו בבלי "מקמי" ס"ת "מקמי" מלשון לפני עוד לפני שנגמר הס"ת כבר קמו.

ג. אד"ש שאל את הסופר איך כתב הפסוק בפי תצא "פצוע דכ' ב-א' דכא או ב-ה' דכה בהוסיפו יש בזה מחלוקת ובי' גירסאות מהאריז"ל וכו' בגור נהגו הרוב לכתוב ב-ה' ולא ב-א', הסופר בהתרגשותו כי רבה לא זכר האיקך כתב, הרי"ם הציע שאפשר לגלול ולראות, אמר אד"ש: לא צריך עד כדי כך, אולם לאחר מכן נגש אד"ש לספר והתחיל לגלול לבד, הבין הרי"ם שכן רוצה לראות ועזר לרבי לגלול וכשהגיעו לפסוק הנ"ל הביט אד"ש ובחיוך רחב של שביעות רצון הכריז אוה שטיט "דכה" מיט ה'!

ד. כתב אות ב' ו-ע' באומרו שצריך רפואה על ב' עיניו לכן מהדר לכתוב בספר תורה אות ע' שיהיה לו לרפואה.

ה. מוהרי"א הגיע לכתוב אות יחד עם בניו אד"ש כבדו מאוד, בשתיית הלחיים דברו על האמרי אמת מה שזכר מוהרי"א היכן ישב הא"א בדרך כלל, כן דברו על ההסקה שהיה חס והגיב אד"ש שההסקה עוד לא הייתה בזמן אביו, הרי"ם שאל אם גם בניו יכתבו אות? ואמר אד"ש: אי' ודאי אברהם וועט שרייבן נחמיה אלע אלע.

ו. הגש"ז אורבעך הגיע לכתוב אות, ואד"ש כבדו מאוד.

בשתיית הלחיים:

אד"ש: מנהג זה שכותבים בספר בסופו גם סתם אנשים שלא יודעים לכתוב לרמז שלכל יהודי באשר הוא שם גם פשוט וגם ל"ע עבריינין יש חלק בתורה ומרשים לכ"א לגשת ולכתוב ממש בס"ת אע"פ שאינו כ"כ בהידור.

הגרש"ז: מנהג זה מקורו בספר קדמון שמובא שם שאלה להלכה שמצאו ס"ת ולא ידעו האם להכשירו או לא האם יש לו חזקת כשרות שכתבו סופר ירא שמים או לא, וכתוב שם שענה אותו קדמון שישתכלו בסוף הספר ואם יהיו האותיות בסופו שונות מכל הספר ראה מוכחת שנכתב בכשרות שנהגו בו מנהג ישראל הידוע לתת לאנשים לכתוב האותיות האחרונות לבדם ולכן שונה הוא מכל הספר, ומכאן ראי' שכבר נהגו מנהג זה מקדמת דנא עד כדי כך שהתירו ס"ת עפ"ז.

אד"ש: נכון עפ"ז מאי דאמרינן מנהג ישראל תורה שע"י מנהג ישראל מכשרים התורה שע"י שרואים שנהגו בזה מנהג ישראל של כתיבת האותיות יודעים שהס"ת כשר.

הגרש"ז: נהנה מאוד ואמר: איר זאגט גוט!

ז. ראב"ד ירושלים הרב פריינד הגיע לכתיבת אות, אד"ש קבלו בכבוד גדול וביקשו שינוח לפני כתיבת האות, הראה למשמשו היכן לנקות המשקפיים במים, לאחר כתיבת האות כבדו אד"ש בלחיים והתעקש הרב הצדיק שאד"ש ישתה קודם ואד"ש התעקש שהרב ישתה קודם, אמר הרב: שהרבי הרי בעה"ב. הגיב אד"ש: אתם עושים אותי בעה"ב דעת בעה"ב - היפך דעת תורה, צחק הרב פריינד ובירך קודם, כמו"כ בירך את אד"ש באריכות ימים ושנים, ואד"ש בירכו אי"ה ביידיר אויף שמחות.

ח. אמר בחיך צריכים להשאיר אות למשיח שיבוא לכתוב אות, הגיב הר"מ קליין שיבוא אבל במהרה, והרים אד"ש ידיו למעלה.

ט. בשתיית הלחיים עם הר"מ קליין אמר אד"ש: כתוב בגמ' מגילה שנתן יין לכ"א ממדינתו זה יין מאמריקע מהמדינה שלך, אח"כ אמר יש דין בשו"ע שרב אסור בשתיית יין כדי שיוכל לפסוק הלכות אולי לא כדאי שישתה הרב רביעית שמא יתעורר שאלה בס"ת שנוכל לשמוע פסק דין.

י. שאל על האדמו"ר מטאלנא ורחמסטייוקא אם לא באים לכתוב אות!

יא. שאל האם כולם כתבו? ואמרו שכן, פנה להרי"ם המחזק הראשי ושאל האם כתב אות? והתחמק שלא צריך, אמר אד"ש: אל ישנה אדם מן הנמהג כולם כותבים גם אתם וחזר שוב אל ישנה אדם מן המנהג ונגש הרי"ם לכתוב אות.

לאחר מכן כתב אד"ש את ה-ל' האחרון וסביר שהס"ת לפני גימורו אין לו קדושת ס"ת, וב-ל' זה האחרון נגמר הס"ת ונהיה לו קדושת ס"ת, עכשיו אפי' שיפסל כבר אין לו דין כמקודם

שקודם היה לו דין של חומש ועכשיו של ס"ת פסול שזה לגמרי דין אחר וא"כ יש חשיבות בזה שגמר והכשיר הספר להיות ס"ת.

יב. שאל האם הספר עבר הגהת מחשב? וכשענו שכן, אמר: צריך לזכור גם לתקן מה שהמחשב אומר, לפעמים שוכחים העיקר ויודעים רק שעבר הגהה במחשב ולא זוכרים שצריך גם לתקן אם הראה איזה טעות.

יג. נתן לסופר שיק בסך 081 ש"ח בשקל הקודש בהוסיפו סאיז דאך א' מנהג ישראל לתת לסופר בכתיבת האותיות. ע"כ!!

ביום חמישי הנ"ל לפנה"צ היה כ"ק מרן אד"ש ביקור אצל הרבי מסטמאר שליט"א והרבי מסטמאר התנצל שבגור יודעים לברוח מהרבי לעשות ריוח וכאן הפוך שכולם דוחפים, אד"ש אמר להר"ם שאיננו נראה קנאי א' סולידע מענטש נראה שאוכל ושותה גם כדבעי, הייתי שם כעשר דקות וכמעט שנחנקתי מרוב אנשים ודוחק.

הרב מאיר זילברשטיין מספר שלאחר קבורתו של הרה"ק ר' אהרן מבלו זי"ע שאל הבית ישראל באנחה ומי השאיר להם אחריו? ואחרי הרהור אמר אולי ר' איצקיל מפשוורעסק אמרו לב"י שאומרים שהילד ישכר דב יהיה הממשיך הגיב הבית ישראל אובער אהר איז איונגעיל אח"כ סיים אזוי ווי אהר אהט שוין נישט זאין!

יום ראשון ג' תמוז התשנ"ד:

הר"ם הזכיר בטלפון את ס"ט שעובר ב' בדיקות בהדסה, אד"ש בירך בהצלחה וברפואה שלימה וביקש למסור ישר משם מה אומרים הרופאים, הר"ם צלצל מהבי"ח לומר דיאגנוזה הרופאים אד"ש התעניין ובירך בחוס ברפואה שלימה ואריכות ימים ושנים, כן סיפר להר"ם שקיבל טלפון מחב"ד שבאמריקא על פטירתו של הרבי מחב"ד והוסיף עליו מספר מילים.

יום שני ד' תמוז התשנ"ד:

הר"ם נקרט לקו"פ אחרי ההפסקה בביהמ"ד בשבע ומחצה בערב, אד"ש אמר לו שהיה אצלו רופא בראון והמליץ לחכות ג' חדשים עם הטיפול על העין לפליאתו של הר"ם מה ענין בראון לטיפול העין? צחק אד"ש ואמר יהודה קנה אותו בכסף מן הסתם כדאי שהכל ידפוק בענין חיפה, יהודה דוחק שמה שאפשר יותר מוקדם שאהיה שם אע"פ שאיני כ"כ בהול וממהר ליסוע לשם ולכן מסדר הכל עפ"י שלא יפריע לו כלום, ידעתי שהענין לא כ"כ סובל דיחוי ואמרתי לד"ר בראון שרופאי העין ממליצים מאוד ומה שיותר מקודם יותר טוב ירד בראון לג' שבועות בטוענו שגופי חלש עכשיו לעבור זאת, קיבלתי דבריו שאפשר לדחות בכל אופן רופא גדול ממליץ לחכות ומה יש לי למהר די לצרה בשעתה, הנני רואה שאתה מקפיד עלי וברצוני שתאמר שאינך מקפיד, אמר הר"ם: שח"ו לו להקפיד וכל כוונתו להיטיב עם האד"ש בשביל בריאותו ואם האד"ש רוצה לחכות מה טוב ומה נעים, הר"ם הלך ואד"ש שלח שוב את המשב"ק י.ש. לקרוא לו וכשנכנס אמר אני בכל זאת מפחד שהנך מקפיד עלי בזאת שלא שמעתי בקולך לעשות עכשיו הטיפול וברצוני שוב לשמוע בפה מלא שאין בלבך עלי מתכוין אתה רק לטובתי וברצוני שלא יהיה לך קפידה, הר"ם חזר ואמר שאין לו ח"ו קפידה ומה שטוב לרבי בודאי טוב לי, אד"ש אמר: ברצוני לפייסך בדבר אחר אסע עמך לבקר את סבך האדמו"ר היכן הוא עוד בהדסה? ענה הר"ם: שהוא בביתו כרגיל שרק היה לבדיקות אבל האד"ש ל"צ ליסוע שאין שם זמן מתי שיהיה נח גם לאד"ש וגם לסבא אמר אד"ש: אבל בכל אופן הנך שליח לומר לסבך בשמי שאני זוכרו יום יום בתפילתי יוחנן בן חוה לרפואה שלימה תאמר לו שמו בר"ת זה חבי והפסוק אומר "חבי כמעט רגע עד יעבור

זעם" ובעזרת ה"י יהיה לו אריכות ימים ושנים ברצוני כן לבקרו ותאמר לו שעוד אהיה אצלו לביקור בעזרת ה"י.

אד"ש סיפר להר"ם וכן סיפר לאדמו"ר מסטמאר בביקור שפעם אביו הא"א נסע בכרכרה בעיירה צאנו והיה שקוע בספר ולא שם לב לנעשה בחוץ כדרכו בכ"פ ופתאום הר"ם ראשו וצוה לעצור הסוסים ועצרו קצת רחוק (הסביר אד"ש עד שהצליחו לעצור הסוסים) צוה הא"א לחזור כברת דרך עד לפני בית מסוים ויצא מהכרכרה ונח שם על אבן קצת זמן ועזב והיה לפלא גדול מה זאת? וחתנו ר"מ ברמ"ב הלך לברר הענין ונודע שהיה שם ביתו של הדברי חיים מצאנו ז"ע והרגיש בקודשת המקום.

כן סיפר אד"ש שאשת השפ"א שהיתה נכדת הדברי חיים נסעה פעם לצאנו וכתבה ב' קויעטלך שלה ושל אחותה ועל הקויעטל שלה שהיה מוזכר בו השפ"א אמר הדברי חיים איזה הבדל בין הקויעטלך שמו זורח ממש בשמים וכשחזרה וסיפרה שהייתה בצאנו שאלה השפ"א אם הזכירה אותו על אוזנו שהיה כבד שמיעה וענתה שלא והצטער על כך.

ז' תמוז התשנ"ד פנינים שנלקטו בסעודת ההילולא של כ"ק הרבי הלב שמחה ז"ע

בביהמ"ד ר':

א. פלוני נכנס לקו"פ לרבי הלב שמחה באומרו שהרופאים מצווים לעשות זריקה פלונית, דחוהו הרבי כבר עשית ולא הבין כוונתו ושלח את א.י. אירנשטיין לשאול פי' הדבר? וענהו הרבי שוב מה הוא רוצה הוא כבר עשה הזריקה ולפליאתו הגדולה חייך הרבי ואמר הרי בפרשה כתוב בענין זריקה "וזרקתי עליכם מים טהורים" יצא כבר י"ח זריקה בזה ול"צ לזריקה מהרופא וכך היה.

ב. מו' א.מ.א. נכנס לשאול על בדיקת אולטרא-סאונד? וענהו הסבא שיעשה הרי מרומז כך בפרשה - חקת ולא הבין כוונתו עד שהרצה הדברים לפני הר"ם ואמר שכתוב בפרשה תרגום יהונתן ובדיק יתיה ב"ח טריפות והיאך שייך לבדוק ב"ח טריפות הרי מצוים לשרוף הפרה בשלימותה ויש טריפות שצריך כדי לבודקן לפתוח מעי הבהמה? ומובא מר"מ זמבה לתרץ אליבא דהתוס' במסכתא שבת שהענין היה מאיר כ"כ חזק שהיה מראה להם מה בתוך החבית ומובן לפי"ז שהעבירו את הפרה ע"י הענין וראו כל הנעשה בבטנה, וא"כ מרומז בוודאי אולטרא-סאונד בפרשת חוקת.

ג. פלוני נכנס לרבי הלב שמחה להתברך על עסק גדול שרוצה לעשות הרבי שאלו כמה יצטרך להשקיע בשביל שגשוג העסק? וענה \$ 000,01 הרהר הרבי ואמר לתת לך כ"כ הרבה כסף אין לי, התנצל האיש שלא התכוין לבקש הכסף מהרבי רק להתברך בברכת הצלחה, הרבי ז"ע כלא שומע אמר אבל להלוות לך אני יכול לא את כל הכסף אדם צריך גם מעצמו לעשות משהו אתן לך \$ 000,8 ותכתוב לי שיקים דחויים כמו סכום ההלוואה ואפרע ממך מדי חדש מיד הוציא הלב שמחה כסף ומנה לו טבין ותקילין \$ 000,8 מזומן והפלוני נרעש ונפחד רשם שיקים על הסכום, כעבור זמן רב בדק האיש בחשבונו וראה שהרבי לא מוציא השיקים וב"ה ההצלחה רבה והעסק מצליח ורוצה להחזיר חובו לרבי שלח את ר' אלעזר הנדלס וביקש מהרבי שיפדה את השיקים התחמק הרבי ואמר צריך לבדוק הנושא מדוע באמת לא יוצא ועד יומו האחרון לא פרע.

ד. כ"ק הס"ק מטאלנא נסע לשבת לגלות באחד מערי השדה ונכנס להפרד יחד עם נכדו מוהר"ל וינברג וכשנשאל מדוע נוסע? ענה הס"ק שיש לו ישיבה (כולל) ואוסף אחרי שבת קצת כסף מיד הוציא הרבי ז"ע שטר הכי גדול שהיה בזמנו 005 לירות ונתן, הס"ק הזדעק שלא לזאת הייתה כוונתו ולא רוצה לקחת מהרבי הכסף רק רצה לעשות גיזענן אבל הרבי

לא מוותר ודחף לידיו את השטר, בחוץ ציוה הס"ק לליבל לשמור השטר ולא להוציאו ורשם ע"ז נתקבל מכ"ק אד"ש (היום זצ"ל) והתאריך - ונמצא השטר עד היום בידי ר' לייבל.

ה. הרב מאיר זילברשטיין סיפר שפגש ברחוב את כ"ק הרבי הלב שמחה שנים רבות לפני הנגהתו וסיפר לו הרבי שחוזר זה עתה מחו"ל והיה שם לבקר את הרבי מחב"ד והרבי מחב"ד שאל מדוע אומרים כל החסידים שחידושו של הבעש"ט זי"ע היה שמחה הרי קדמו הרמב"ם בספרו שכותב שכל דבר מצוה צריך לעשות בשמחה? המשיך הלב שמחה ואמר לא עניתי לו כלום ביודעי שיתוכח ורוצה לומר את תירוצו, אבל לך אומר התירוץ האמיתי הרמב"ם מדבר רק בשמחה של מצוה הבעש"ט תיקן שמחה כל היום, שמחה גם בדברי הרשות, תמיד תמיד לעבוד על מצב זה להיות בשמחה בכל מצב ובכל מקום ולא רק בדבר מצוה.

ו. אברך מב"ב הזכיר דרך המשב"ק שם בתו ושם אמה שעשתה טיפול באוזנה עם הרדמה כללית, כעבור יותר מחצי שנה היה בערב ר"ה עם קויעטל שלו וכל משפחתו להתברך בשנה טובה הרבי הלב שמחה עבר במרוצה על הקויעטל וברגע כמימרא נעצר בשם בתו ושאל ומה נשמע איתה הכל בסדר באוזנה.

ז. כ"ק אד"ש אמר להרי"ם שיאמר לח"כ א.י.ש. שיהיה גורל בענין הרוטציה ושלא יחשוב שגורל זה פשיטת רגל, גם בגורל יכולים להצליח וה"י יעזור שישאר, כעבור שבוע שיצא באמת הנ"ל שישאר בגורל אמר הרי"ם לאד"ש שיש כאן מופת חותך שכך רצה אד"ש וכך באמת נהיה - אד"ש ביטל במחי יד את המופת - אמר הרי"ם: שבתקופת הבחירות שהיה בהם מחלוקת שזכו הליטאים בשני ח"כ התהלכה בדיחה ברחוב שיום זה של הבחירות הלך הקב"ה בפארק ובצילינדר ולכן זכו, אינני יודע מה היה אז סייס הרי"ם, אבל ביום של הגורל בודאי שהלך הקב"ה עם אויזן-זעקן שהרי יצא א.י.ש. האד"ש נהנה מאוד, ומאוד צחק.

ח. האד"ש אמר הספד במועצג"ת על הרבי מחב"ד ולמחרתו נדפס בעתון. **האד"ש אמר להרי"ם:** הם לא כתבו כ"כ טוב ולא הבינו כונתי אני אמרתי שהרבי מחב"ד היה הכי גדול במעשים, יש ב' ענינים כמובא בגמ' בעל מעשים הוא אדם שעושה הרבה מעשים טובים ותיקונים ובדק הבית בעולם אבל יש אדם גדול - גדול בעצם אישיותו הם כתבו שאמרתי שהיה באישיותו הכי גדול ואין זה נכון ואיך אוכל לומר כך אבי זי"ע היה הרבה יותר גדול, אחי הקדושים היו בודאי יותר גדולים כוונתי היתה גדול הדור במעשים אשר מי ידמה לו בכ"כ הרבה פעלים שעשה למען הכלל בהפצת תורה ויהדות לעם. ע"כ!!

אד"ש הסביר להרי"ם מדוע מתעקש דוקא על גורל משום שמרגיש שאביו הא"א זי"ע היה עושה אותו דבר ולא היה משנה מהחתימה שחתמו אע"פ שהיה להם הרבה תירוצים טובים וצודקים שלא לכבד ההסכם, אבל הוא מרגיש ממש שכך היה אביו נוהג ולכן לא רוצה לשנות, ובטוח שה"י יעזור שלא יגרם לגורל גלל כן שום נזק וימשיך להיות לה נציגה.

מו' ד.ח. בן אד"ש אמר לרבי שהחסידים מדברים שהיה רוה"ק בפרשת קרח בס"ג שדיבר בענין צדיק שמת בלא בנים וכו' ולמוחרת נפטר הרבי מחב"ד, אד"ש כמובן ביטל הענין מכל וכל ואמר שלא היתה כוונתו לכך אח"כ הרחר ואמר אובער סהאט זעך אזוי ארוייס גירעט קען זאין טאקי א' שייכות!!

אד"ש סיפר להרי"ם שבתחלת דרכה של האיחוד שלחו אנשים לאסוף כסף מחו"ל ותקופה שלחו את ש.ה.ו. ומ.ז.פ. היה יהודי עשיר באמריקה נותן גדול למוסדות ר' לייבל כהנשטם נתן הרבה כסף ובדרך כלל בסדרת שיקים מאוחרים, והי היום פרצה מחלוקת בין השניים

על מספר שיקים מי הביאם שעל כל הבאה לקחו אחוזים ואד"ש שהיה בזמנו יו"ר האיחוד ישב באסיפה ועלה רעיון לצלצל ללייבל הנ"ל לשואלו שיאמר לבד מי היה השליח הגיב אד"ש: שאין זה נכון משום שאם רואה נדיב שיש מחלוקת בענין ההתרמה יחלש לבו מלתת עוד, וכמובן שלא הגיעו לעמק השווה ומאוחר הגב שלח ש.ה.ו. מכתב ללייבל הנ"ל שיאמר מי הוא הזוכה המאושר? וענה שיגיע לארץ יאמר, וכשהגיע עשו לו מסיבה קטנה קם ואמר בהיות שרואה שיש מריבות - מהיום יתן השיקים רק לראש ישיבה יו"ר האיחוד ודרכו יגיע הכסף לאיחוד ולא יתן יותר לשליחים מאר"י, כעבור שנתיים שהעסק התנהל למישרין כשהוא שולח לי שיקים והנה יום אחד הפסיק לשלוח ואין יותר נתינה מהנ"ל לאיחוד כשפגשתי באר"י שאלתי בנימוס מה קרה שהפסיק לשלוח? הזדעזע ואמר הראש ישיבה לא קיבל השנה השיקים? ואני הרי שולח בתום לב כבימים ימימה! אחרי בירור קצר התברר שקיבל מכתב מהראש ישיבה שעבר לרחוב יואל ושישלח לשם הכסף ולכן לא הגיע הכסף לראש ישיבה רק לרחוב יואל, באותו זמן הקפדתי מאוד על ש.ה.ו. מעשה גנבה בחוצפה כזאת ובאסיפה הבאה של האיחוד נתתי למ.ז.פ. המכתב שישאלהו מה זה וע"מ זה? וצעק שם ש.ה.ו. שלא רוצה לענות ולא רוצה לדבר מזה. בתחילת ההנהגה שרציתי להתחיל לטפל בענינו ידעתי שצריך אני דבר ראשון להוריד הנגיעות שלי, היתה לי עבודה קשה בזה וב"ה מחלתי והורדתי כל הנגיעות ואז פניתי לעבודה!!

דברי הרי"ם שנלקטו בעזה"י בסעודת ג' למילה למ. ארשטר אור לי"ב תמוז:

א. מובא בגמ' מפני מה נתקנה ברכת רופא חולים בשמינית שהמילה בשמינית והמילה צריכה רפואה לכן נתקנה בשמינית, מובא באבני נזר שהסביר שאחד ממעלותיו של הקב"ה הוא "בורא רפואות" וכתוב שעד יעקב אבינו לא היה חולי בעולם ומה היה להקב"ה במדה זו של "בורא רפואות"? רק לברית מילה שזה מצוה שנצטוו עליה ישראל וצריכה רפואה ורק בשביל זה הקדים ענין הרפואה ולכן בדוקא נתקן ברכת רופא חולי עמו ישראל בשמיני ע"ש המילה שהרי למילה היה בתחילה כל ענין הרפואה.

ב. ראיתי בכתב סופר דבר מבהיל ואקטואלי לזמננו, הנביא ישעיהו אמר תוספת על הקללה "ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבונים תסתיר" ומסביר שאע"פ שיש צער גדול ואבדה רבה בפטירת צדיק יש בזה גם מעלות גדולות א. מיתת צדיקים מכפרת. ב. שאנשים בוכים ולוקחים ללבם פטירת הצדיק ושבים בתשובה שלימה. ג. שאין הקב"ה לוקח צדיק מהעולם עד שיהיה אחר כמוהו וישר יש צדיק אחר שעונה ומייעץ. והקללה היתה לא שיקח הקב"ה הצדיק אלא יעשה סילוקן של צדיקים באופן שונה שלא יהיו כל מעלות אלו אלא יהיו רק החסרונות ע"י שלוקח הצדיק ועושה אותו שבר כלי אבל הוא עוד בחיים, אין מיתת צדיקים מכפרת, אין תשובה כ"כ כפטירתו שאנשים כבר דשו בזה שנים שהרבי חולה, לא קם צדיק אחר במקומו שהרי הוא חי ובנתיים אין מי שיענה עצה ותושיה, דבר מבהיל זה תואם מצבו המשונה של הרבי הלב שמחה זי"ע שהיה חולה שבע שנים בלא שידעו על מה ולמה, וכן מצבו של הרבי מצאנו זי"ע וכן מצבו של הרבי מחבד זי"ע בב' שנותיו האחרונות, וזה חיזוק לנו שהנה הנה משיח בא שכבר נתקיימה גם קללה זאת האחרונה של ישעיהו וכבר יבוא הגאולה בב"א.

ג. מספרים על ר' אייזל חריף שטעה בדבר הלכה בפסק שפסק אחרת ממנו הבאר היטב וכשאמרו זאת לפניו חלשה דעתו מאוד רצה האומר לפייסו ואמר לו רבי אתם יודעים הרבה יותר מלימודו של הבאר היטב, ענהו ר"א באנחה יכול להיות שראשי יותר טוב ולמדתי יותר אבל הוא חי לפני שישים שנה ובכל זאת נשם אויר אחר יותר צלול ויותר נקי והיה מדור קודם וא"א להשוות דור אחד לקודמיו.

ד. מספרים שרבי ר' ברוך מגורליץ שאל פעם מחסידי בלו על רבם החדש הרה"ק ר' ישכר דב רוקח ואמרו שיותר גדול מאביו שכך קיימ"ל בבלו כל רבי גדול מקודמו, הגיב ר' ברוך שהיה פיקח יוצא לדבריהם שאבי עם כל מה שהיה חולה לקחני לראות אדם קל שהרי את הרה"ק ר' ישכר דב מכיר אני וא"כ צריך אני להוריד מאביו גדולה ומסבו גדולה וא"כ שלקחני אבי לשר שלום מבלו לקחני לאדם קל!! והתכוין לצחוק עליהם על שאמרו כך שהרי בודאי הדור הקודם היו יותר צדיקים. ודפח"ח!

ה. כשלקחו את הרב בעל התניא זי"ע למאסר רצו בדוקא לקחתו בשבת וביקשם לכה"פ שישבתו בשבת ולא שמעו לקולו אמר הבעל התניא צווחין אף עקתין בטלין ושבתין שישברו הגלגלים יהיה ממילא שבת שבת וכך היה שנשברו הגלגלים ובע"כ שבתו בשבת.

ו. יהודי ת"ח כתב ספר עבה על מחלה מסוימת שיכולה לגרום לאנשים בגדלותם שלא יוכלו להביא ילדים ולכן מוכיח שצריך להתנהג בנושא כך או כך ויש לו הסכמות מכל גדולי הדור וביקש גם מכ"ק מרן אד"ש, וכתב לו אד"ש במכתב א"א לי לכתוב שבודאי כל הלוקה בדבר פלוני זה לא יהיה לו ילדים שאם רבנן כך יפסקו הא"י יהיה באמת תקומה לכ"א שילקה בזה, וכמה דמעות שפכו נשים עגונות על ההלכה שנפסקה שאדם שנפל למים שאין להם סוף שאשתו אסורה ואמרו הצדיקים שאם היה נפסק שאשתו מותרת לא היה בנמצא אדם שינצל ממים שאין להם סוף ולכן פסקו אשתו אסורה שהרי כל המציאות בעולם סובב בגלל רבנן ובגלל פסקם, וכן כאן לא כדאי לקבוע עובדא שא"א להם להביא ילדים כדי שבאמת יהיה תקומה לאלו שלקו במחלה זו.

ז. כ"ק הרבי מסטמאר שאל בביקורו את האד"ש אם כבר התפלל שחרית? וענה שכן, כבר התפלל וכבר היה סנדק בב' בריתות והוסיף אחרי כזה תפילה שלא נקראת כלל להתפלל. [וכן אמר בברית שפגש את כ"ק האדמו"ר מטאלנא והתנצל שאוחז לפני התפילה אמר אד"ש גם אני אוחז לפני התפילה לפני תפילה אחרת, ובכלל תפילה כמו שהתפללתי אינה תפילה].

פנינים יקרים שנשמעו בבית הרי"ם ליל ש"ק פרשת בלק ט"ז תמוז התשנ"ד:

א. בערש"ק נכנס א.מ.א. לקו"פ למעלה בבית אד"ש באמתלא לשאול דבר מה אד"ש גער בו שסתם מחפש להכנס והוסיף מדוע אינך לומד מר' איטשה וינברג תמיד לשרותי כשאני צריך, וכשלא - לא רואים אותו!

ב. אד"ש סיפר פעם מר' גרשון לפידות יהודי ישיש בירושלים שאמר בבדיחותא כדאי לחיות כרבי ולמות כרב, רב אין לו חיים צריך לפסוק הלכה ועל כל פסק יש עוררין טענות ומענות וכל ימיו אנחה מאידך גיסא על רבי אין שאלות הכל לשם שמים וכל מעשיו באמונה ל"צ לפסוק הלכות ולקבל עוררים על פס"ד, אבל למות טוב כמו רב שכשמת נספד כהלכה עצרות התעוררות בימי השבעה ובשלושים וכו', משא"כ רבי ישר ששמים אותו באדמה בלא הספדים צועקים כבר מז"ט יש להם כבר רבי חדש!

ג. פלוני תבע מסופר פרשה חדשה והראהו צילום של פרשה שכביכול קנה ממנו ויש בו טעות וכשנשאל היכן המקור תירץ עצמו שהרבי מגור לקחו להראות עד כמה יכול להיות טעות בכתב סופר, ושלח הסופר את מו"ד.ח. לברר הדבר, אמר לו האד"ש לא היו דברים מעולם.

ד. הרבי מצאנו זצ"ל היה ביקור אצל הרבי מסידגורא זצ"ל בא"י ובהמשך השיחה אמר הרבי מצאנו ב"ה שיכולים להפגש צאנו ורוזין שיש שלום ונשכח כל המחלוקת שהיה פעם. הגיב הרבי מסידגורא בודאי! פעם שהיינו בארמונות ואתם בצריפים היה מחלוקת, אבל היום שאתם בארמונות ואנחנו בצריפים מי צריך למחלוקת ובודאי שיש שלום.

ה. הרבי מסטאמר לעג על אלו שאומרים שיודעים מקום קברו של דוד המלך מנין שבדיוק שם קבור? אמר לו הרבי מצאנו זצ"ל אבל זה ברור שבויילמסבורג דוד המלך לא קבור ובאר"י בודאי שכן!

ו. אדם חשוב בעל משפחה התחיל להדרדר ביהדות ובאו בניו בבקשה להרי"ם אולי יועיל האד"ש לומר לו מילה שח"ו לא ילך מדחי לדחי, הרי"ם שלח קודם חוקר פרטי בכסף לברר אם הלה"ר נכון ואמר החוקר ברחל בתך הקטנה שהמצב לא טוב. - הרי"ם דיבר עם הרבי על הנושא - אמר אד"ש: הוא עוסק בענינים טובים וחשובים והאיך נפל כך מאיגרא רמא לבירא עמיקתא כשיבוא אילי אדבר עמו, לאחר זמן מה - קרא אד"ש להרי"ם לדווח לו מה היה ואמר שאותו יהודי בא באמת ודיבר בענין מסוים בילתי לה' לבדו, אמרתי לו שמספרים מתלמידי הבעש"ט שראה פעם אדם שקורא ק"ש והמליך הקב"ה בשמים ובארץ ובד' רוחות וכו' נגש איליו ואמר על עצמך שכחת להמליך את הקב"ה! כן אתה עוסק בדברים טובים ואל תשכח להמליך קוב"ה על עצמך, האדם נדרך ושאל הרבי חושד בי במשהו? וזה היה קצת לראי' שהחוקר צודק, אדם נקי לא חושב ישר שחושדים בו, אמרתי לו לא שאני חושד אלא שאני יודע ורוצה שתעשה בענין הזה כך וכך קפץ היהודי ואמר שמוכן להשבע בספר תורה שהוא נקי ואמרו עליו שקר ולה"ר, אד"ש דפק על השלחן ואמר אני בחדר זה לא אומר שקר ולא מקבל לה"ר ואני יודע מה שאני אומר תן תודה לאלוקי ישראל ותעשה כך וכך ויגמר הדבר בכי טוב. האדם יצא מרוגז על האד"ש וישר חשד בבניו שדברו בו סרה ולא רק שלא עשה כדברי הרבי אלא שהדיר בניו מכל נכסיו וכו' וכו'. הבנים ביקשו שוב מהרי"ם שיזכיר לטובה בקו"פ שהמצב נהיה גרוע אמר אד"ש להרי"ם: שיאמר להם שלא ידאגו בכל זאת המקום קדוש משפיע ובטוח שיזוז בו לטובה וסוף כל סוף ישתנה ויקבל המוסר ויעשה ככל מה שאמרו לו ויהיה אתם בסדר.

כעבור כמה חודשים עשה האדם ככל אשר הצטווה והתפייס עם ילדיו וביקשו מהרי"ם שיאמר לאד"ש וכשהרצה הרי"ם לפני אד"ש, אמר אד"ש אני יודע הוא היה אצלי כאן, אבל ברצוני לומר לך דבר חשוב: הרבה חשבתי בנושא וצריך אתה לדעת בבירור שאדם זה לא כ"כ גרוע כמו שאמר החוקר - החוקר הגזים בדבריו, לכל יהודי יש חזקת כשר, הוא בנש"ק נכד של צדיקים אפי' שבאמת היצה"ר קשה מאוד וקשה להתפטר ממנו אבל בכל זאת יש לו חזקת ישראל כשר וברצוני שלא תלך עליו במחשבה שהכל היה אמת צריך אתה לדעת בבירור שדברי החוקר היו מוגזמים ויש לו חזקת ישר וכשר.

ז. מובא בגמ' וכן נפסק ברמב"ם שכל דיין שיש לו הרגשה חזקה בדבר ממון המוטל במחלוקת אם דינו כך או כך יכול לפסוק ולהוציא ממון ע"פ ההרגשה שלו דהיינו ע"פ האמודנא שלו בלא עדים ובלא שום ראי' וכל מה שנאמר בתורה ע"פ שנים עדים יקום דבר זה הכל כשהדיין לא יודע ומסתפק בדבר אבל אם קים ליה לדיין שפלוני עני מרוד ואין לו למשל גביע כסף מיוחד והמפקיד טוען שזה שלו יכולים להוציא מהיתומים בלא עדים כלל. ושאל הרב מקוטנא זצ"ל שהרי נפסק להלכה בכל מקום שאין עד נעשה דיין ומדוע שלא יוכל הדיין לפסוק לפי האמודנא שיודע שכך הדבר בלא להשתמש בדין עדות שע"ז יש לנו הלכה למשה מסיני שאין עד נעשה דיין אבל תיפוק ליה מזה שלאחר ראייתו ודאי יש לו אומדנא שכך וכך היה הסיפור ויפסוק לפי ליבו כדברי הרמב"ם?

ח. לפני כשנה הזכירו אצל אד"ש ילד בעייתי שצריך טיפול אמר אד"ש הוא עוד ידרדר ויגיע לכך שיהיה לו כרטיס טיסה לחו"ל אבל בסופו יתיישר ויעמוד טוב, הדבר היה מופלא דהרי הוא עוד נער קטן? והגיע לטיפול לידי הרי"ם ובי"ה עומד יציב על רגליו ומכאן לשם סיפר הקטן שכבר היה לו מוכן כרטיס טיסה לחו"ל ולא נפל מדבריו כלום.

אדם שלא מאנ"ש נכנס לקו"פ שיש לו בעיה עם ילד וצריך לטוס לחו"ל וצריך עזרה אד"ש חיזקו מאוד ועדדו ותו לא, וכשהגיע לשם עמדה לשירותו כל הזמן גברת אחת שעובדת שם בביה"ח בצורה מאוד מיוחדת, ולא הבין מה זאת עד שהוברר לו שהאד"ש צלצל מיוחד לבקש ממנה שתעזור לו, והיה בבחינת אמור מעט ועשה הרבה.

פנינים חשובים שנשמעו מפ"ק הרי"ם שליט"א בסעודה אצל ר. פרומן אור לכ"א תמוז התשנ"ד:

א. הלילה יומא דהילולא של הרבי משטפינשט זי"ע נכדו של הרבי מרוזין מספרים שהרי"י מרוזין למד עמו א"ב וכשהגיע לאות יוד אמר מספיק תדע שאתה יהודי. כן אמר לפני פטירתו ששמח שלא אמר אף פעם תורה בשולחנו הטהור. להסיק מטאלנא שליט"א יש סטנדר עמוד תפילה שהוא ירושה ממנו. הוא היה חסיד גדול של ר' דודל טאלנא.

ב. היה חסיד גדול הרש"ב ליזרזון ז"ל נפטר בגיל צעיר בן ל' שנה הא"א ציוה על האד"ש ללמוד עמו אוואנע לימוד והוסיף א' שטייגער ווי מנחת חינוך, כן פעם סיפר אד"ש ששאלו הא"א מה דין אדם שקיים מצות כתיבת ספר תורה אבל הרשעים לקחו לו הספר האם מספיק שכתב בזמנו וקיים המצוה או שצריך עכשיו לס"ת ואין לו וממילא צריך לכתוב שוב? כמוני שכתבתי ס"ת בפולין והרשע ימ"ש לקח הכל! שאל את רבך הרש"ב וכששאלו אמר שיש בזה דיבורים בספר מנחת חינוך במצוה זאת וכשהרצה הדבר לפני אביו הא"א אמר כן חשבתי שידבר מזה.

היה שנה שהורידו את הא"א לחצר רחמסטריווקא למים שלנו ולפני ששאב לחש בונם איז דא? וחשבו הכל שמתכוין לבנו הרבי הלב שמחה והיבלוהו מהר לאביו הרים עיניו הקדושות ואמר הוא מהסתם למעלה אמר הרבי הלב שמחה אבי מחפש את הרש"ב ליזרזון ורצו לישיבה למעלה וקראו לו שירד למים שלנו עד די כך הגיע התמדתו בתורה.

ג. שמעתי פעם מהחסיד ר' גודל אייזנר ז"ל שאמר על אישיות מסוימת שהוא חסיד גדול ובנו אינו כ"כ ... שהוא (גודל) יודע סיבת הדבר משום שכשנולד התעקש אביו ליסוע לא"א לבשר על הולדת בנו והיה זמן מלחמה ומצור ואמרו לו שאולי לא יוכל לחזור לברית ולא שמע אלא העיקר ליסוע לרבי ובסוף לא הצליח לחזור שהיה מצור ולא השתתף בבריתו של בנו אמר ר"ג זה הסיבה צריך להשקיע הרבה בילדים יותר מבחסידות עצמו ולא להיפך והוסיף עוד שהא"א אמר הרבה פעמים שרבי זה הטפל העיקר זה האדם עצמו שצריך לקבוע דרכיו בעבודת ה"י חזק והעיקר בחינוך הילדים ואת ההדבק בחכמים ותלמידיהם כתוספת. והוסיף הרי"ם שהאד"ש סיפר לו כמה שזוכר ומונח לו בעצמות שלפני כל יו"ט קרא לו אביו זי"ע והראה לו במחזור היכן מתפללים ומה אומרים וכו' בהוסיפו אבי לא היה אדם צעיר רשכבה"ג עולם גדול ולפני כל חג תמיד לא שכח "ושננתם לבניך" להראות בעצמו לבנו מה לומר במחזור עד כדי כך חשוב הלימוד לילדים.

ד. יהודי שהציעו לו לעבוד כמנהל חשבונות בהיכל שלמה ושלח חותנו לשאול את הבית ישראל ענה הב"י "היכל שלמה"? לא הסתפק היהודי בתשובה זאת ונכנס לבד גער בו הבית ישראל ואמר ברצונך שאסכים שתכנס לעבוד בהיכל שלמה?! וכשיצא קרא לו ואמר אולי סברא שתנסה למצוא משרה במשרדי הממשלה. והסביר הרי"ם שהרבי אחז שאנשים שהם לדעתם חרדים ולא מתנהגים כדבעי כאנשי המזרחי היכל שלמה יכולים יותר להשפיע רע משום שהאדם משלנו לא מרגיש מהם ריחוק כ"כ, משא"כ לעבוד בממשלה שכולם בכלל לא דתיים ניקל שיודעים לשמור מרחק שאינם כמונו. והוסיף שהיה מעשה אצל ר"ו מבריסק זצ"ל ששאל לו בנו על ב' דירות א' ע"י בית מאיר של המזרחי וא' ע"י ההסדרות מה לקנות?

וענה ח"י שלא יקנה הדירה ע"י בית מאיר אלא ע"י ההסתדרות והסיפור תואם כנ"ל בהסבר.

ה. יהודי סיפר להר"ם שמתמחה בקרנות פנסיה וכו' וקיבל טלפון ביום לפני יוה"כ בשנה שנפטר הרב סנקביץ לשעבר ראש ישיבת שפת אמת מהרבי הלב שמחה שמבקש שישדר עם ההנלה הפנסיה לאלמנתו של ראש הישיבה וחשב אותו יהודי שמתכוין ישר אחרי עבור החגים אמר לו הרבי כונתי כבר הלילה לפני הלילה לא אתן לערוך הלוייה עד שישודר הפנסיה! וקרא לכל חברי ההנלה בערב יוה"כ לפני הלוייה וישבו וסדרו הפנסיה, אח"כ אמר הלב שמחה למ.ל. זה יעזור גם לך שידע שאם לא יעבור חק זה עכשיו לפני הלוייה לא יתקבל ההחלטה לעולם ועי"ז יועיל לכל חברי ההנלה בעתיד עד כדי כך דאג הרבי הלב שמחה לאחרים אפי' שהיה ערב יוה"כ.

ו. מ.ל. סיפר להר"ם שהיה בצפת אצל הרבי בית ישראל כשהגיע הידיעה שהמצב אצל הרה"ק ר"א מבלז לא טוב, הרבי היה מאוד ציקוכט וציוה עליו ועל שאר האנשים שהיו שם ליסוע להתפלל בקברים, וכשחזרו מלהתפלל ראו שהרבה אנשים חילונים מסתכלים בהשתאות לכיון המרפסת שהשתכן שם הרבי ומיהרו לראות על מה זה וראו את הבית ישראל עומד במרפסת ופניו להבים כלפי השמים וכן ידיו מרומות כלפי מעלה ועמדו כך כחצי שעה לראות את המחזה. (ועוד סיפר כשנודע במוצאי ש"ק שקלים שמצב הב"י קשה הלך הנ"ל ליי"ד מבלז להזכירו ולא זע ולא נע התרגז הנ"ל ואמר הייתי אני אצל הבית ישראל כשהזכירו את דודך והרעיש עולמות ואתה יושב ולא זז ממקומך).

ז. הבית ישראל היה לבקר את ר' איתמר מנדבורנא זצ"ל ובגמר הביקור התחיל הנדבורנא ללוותו ולא נתן לו הבית ישראל, אמר ר' איתמר אם הרבי היה יודע עד כמה אני רוצה ללוותו היה מניח לי ללכת שטיקעל קטן נהנה הב"י והניח לו.

ח. הבית ישראל הקפיד מאוד שלא לזרוק דבר ישן והכל נתן לאכול אפי' דברים מקולקלים ופעם פאר טאג מזג להר"ם חלב בתה והיה ישן וחמוץ אמר לו הרבי לא נורא בפולין היו שותים חלב כזה והכריחו לשתות. כן מספר ב.ק. שתמיד שאלו הב"י על אוכל שנשאר אם מסכים לאוכלו ותמיד נענע בראשו להסכמה אכל קצת וזרק, פעם שמעה הרבנית תליט"א ששואל אמרה לו בונס תמיד זורק אח"כ מאז נתן הב"י לבונס רק דברים טריים והיה מפטיר אתה הרי לא אוכל ישן!

ט. מו' ד.ח. סיפר להר"ם שבסעודת ש"ק פרשת בלק אמר האד"ש ווארט על יהושע בן נון ושנאמר שלא היו לו בנים רק בנות, ופתאום אמר ומה נאמר על א.י. בן ט.ג. שאין לו לא בנים ולא בנות הוא היה כאן צריך להטיב עמו צריך להתפלל עליו שימצא מקומו ויגיע אל המנוחה ואל הנחלה.

י. הס"ק מטאלנא ביקר את האדמו"ר ממכנווקא זצ"ל וסיפר על כ"ב תמוז יארצייט הר"ש מקרלין שאוחזים שם בקרלין שאינו יום מג' שבועות שהרי יש יום מיותר ואומרים ביום זה שהחיינו וכו' הגיב הרבי ממכנווקא שלא מבין אומרים שהחיינו ביום פטירת רבם? וכן נשנה הדבר ג"פ סבא הסביר והוא שאל מדוע לומר שהחיינו ביום פטירת רבי? ומאז הקפיד עליו הס"ק שעשה ליצנות מעדה קדושה כקרלין. ע"כ!

יום שישי כ"ב תמוז:

האד"ש דיבר בארוכה עם בנו מו' ד.ח. על הר"ם שיש לו הרבה דברים לדבר עמו אבל לא יוצא שנוסע בראשון וחוזר בשישי, שיאמר לו שבתשעת הימים יהיה בירושלים וישלים אז

החסר, ד.ח. אמר לרבי שהרי"ם אומר שמאוד מתגעגע לרבי אבל מחזיק מעמד ושמח שהרבי נהנה ונח, אד"ש צחק ואמר כן כן ידוע לי מסירותו אילי.

אברך שלח את מו' ד.ח. לשאול על ילדו להכניסו לחידר שע"י הבית ומצד שני לומדים שם באידיש וכו' וענה שלא נורא שידע עוד שפה וילד קטן ל"צ ליסוע רחוק וטוב ללמוד ע"י הבית, הרבנית עברה ושאלה במה מדובר? ענה אד"ש אמרתי לו לומר לחבירו שישלח בנו ללמוד לא בגור וצחק ואמר תשובה נגד המימסד.

הרי"ם ראה מכתב שכתב אד"ש לנכדו החדש חתן ר"ב ליפל שאינני נמצא כעת בביתי ואין עמדי ספרים שאוכל לעיין היטב לענות ואפי' מנחת חינוך אין עמדי אף שבבית החסידים יש ספרים למכביר וגם מנחת חינוך מה אעשה שבבואי לשם הנני נרדף מריבוי השואלים אותי שאלות.

דברים נפלאים שנאמרו ביום חמישי כ"ח תמוז התשנ"ד בנסיעת כל האחים הקדושים נכדי הס"ק מטאלנא לערד לביקור אצל הס"ק מטאלנא:

א. **סיפר האד"ש להרי"ם:** שהיה לאביו משב"ק בונם ליבל ואביו חסיד קאצק קרא לו לפני התמנותו למשמש באומרו בקאצק אמרו בדיחה מדוע כל הגרויסא רעביס משמשיהם לא טובים כנאמר באלישע הוא קדוש ואין משרתו קדוש שהיצר מלך זקן וכסיל עושה חשבון יותר קל להחטיא רבי גדול וע"י אדם אחד יפלו ברשתי הרבה מאוד אנשים - כל חסידיו, ומנסה בכל כוחו הרבה זמן להכשיל הרבי וכשלא הולך לו והצדיק לא מניח עבודת ה"י בגללו יוצא מחדרו של הרבי בחמת זעם והראשון שפוגש שם עליו כל זעמו ולכן בדרך כלל העומד בדלת דפוק. נבהל בונם ליבל ובצר לו נכנס לקו"פ לא"א לספר את דברי אביו הקאצקאי ואולי לא כדאי להיות משב"ק אמר לו הא"א תעשה לעצמך כל יום שיעור בתורה ושוב אין לך ממה לחשוש.

אותו משב"ק היה בא' מהנסיעות של הא"א בארץ ישראל וחברו עליו חבריו שיספר להם מהחוויה ולא ידע כלום רק מרבו ואפי' שבקשו שיצייר להם האיך נראה הכותל המערבי אמר בתמימות תאמינו לי שכחתי להסתכל כל הזמן הסתכלתי על הרבי ואינני יודע איך נראה הכותל.

ב. לפני רבות בשנים היה לבחור מישפ"א משבר, משום שהיה בכשרונות ירודים מאוד ולא הצליח בלימודו והכל לא הלך, וביקש מהרי"ם שימליץ טוב בעדו אצל הראש ישיבה הוא ניהו עט"ר מרן אד"ש והעלהו לקו"פ והבחור מהתרגשותו ומשפל מצבו בכה בכי רב נעמד הרבי תמך בו בשתי ידיו בחום ואמר: תאמין לי מקנא אני בך ממש מקנא יש מושג של יגיעת התורה עמל התורה אין לי אף פעם עסק בזה כל דבר תמיד אני תופס תמיד זוכר לא מתאמץ כלום כך ברכוני משמים כמה דמעות שפכתי שאזכר פעם גם לעמל ויגיעה בתורה והנה לפני אדם שכל ימיו יגיעה כל דבר עולה לו בעמל ועוד עצוב הנך, אתה מבורך בדבר טוב עמול ועמול בשמחה ותתחזק ומיותר לסיים שהדברים נכנסו עמוק בלב וכהיום הינו מפארי האברכים המצליחים.

ג. האד"ש דיבר פעם על בחורי ישיבה ואמר להרי"ם: כתוב אצל יעקב אבינו שנלחם עם שרו של עשו י"א כגוי נדמה לו וי"א כתלמיד חכם נדמה לו כמדומני שיש כאן רמז לבחורי הישיבה שיש להם שתי אופנים בנסיון, לפעמים מייאש ואומר בין כך אתה חלוש, לא לומד תהיה כבר חוטא וכדומה וזה כגוי נדמה לו, ולפעמים הפוך אתה כבר כ"כ צדיק ות"ח ולומד נהדר ומה צריך אתה עוד לעמול ומותר לך קצת לדבר וכדומה וזה כת"ח נדמה לו ושניהם מקבלים חיזוק מדרכו של יעקב אבינו שניצח את היצר וסלל דרך לכל האנשים ללמוד בלא ליאות ולא לשמוע לא לגוי נדמה לו ולא לת"ח נדמה לו, וסיים בחור שלומד התורה היא תעודת האחריות עליו וכשיש אחריות הכל טוב.

ד. אברך הגיע השבוע ביום ראשון לחיפה להכנס לקו"פ ואמרו לו שא"א רק מוזמנים והמשב"ק י.ש. הסכים להכניס בשבילו הקויעטל אד"ש קרא ולא ענה למשב"ק כלום ולפני נסיעתו קרא אד"ש לאותו אברך ואמר בוא נכנס פנימה הרי אינך חפץ שישמעו וקיבלו בחדר וענה לו על הכל למרות איסור המשב"קיים.

ה. הס"ק מטאלנא ואבא וינברג וליבל נסעו בערש"ק לערד משום שכל הרופאים דכאן המליצו לליבל להכנס לביה"ח עקב כאבים בגבו, המשב"ק אמר שהרבי איננו בביתו ועודם מדברים מה לעשות ירד הרבי זי"ע מביתו אבא נגש לומר שהמשמש אמר שהרבי איננו התנצל הרבי הל"ש זצוק"ל שהוא באמת לא ידע שירד לטייל וחזר בלא ידיעתו הרבי עלה שוב כיבדס בשתיה קרה וכו' שמע בחצי אוןן הדברים ואמר לחזור לביה"ח בשום פנים ואופן, מספיק סבלת ול"צ לסבול עוד כל מה שצריך לבדוק אפשרי גם בלא ביה"ח, אח"כ דיבר בארוכה כחצי שעה על הצורך בדירות להשכרה ואמר שבזה תיראה המדינה במצב הרבה יותר טוב ואין כוונתו רק לציבור החרדי אלא לכולם לחילונים ולחיילים וכדומה, אח"כ אמר הרופא המנתח מחו"ל בדיוק כדברי הרבי וצלצל ליבל לבשר שהרופא אמר כדברי הרבי.

(הס"ק כמובן נשאר לשבת בערד בלא קפוטה ובלא שטיירמל וכו')

ו. היה שבת שהס"ק מטאלנא היה בעיר האבות ערד והרבי הל"ש לא הרגיש בטוב ולא ירד לשטיבעל ובחור טיפש סחב את הס"ק שיעלה בדווקא לבית הרבי, הרבי הקפיד מאוד על הבחור שהטריח את הס"ק לעלות - ולא אחז הרבי לשבת סעודה שלישית עם העולם, הוא ציוה להכניס את הס"ק והתנצל שאינו בכח לשבת ואמר לו תמיד צריך לשבת עם העולם, יש הרי ציבור גדול בשטיבעל ואתם צריכים לשבת שם עם העולם ולא לעוזבם, אח"כ שלח הרבי פירות לסבא שיחלק בס.ג. בשטיבעל, אח"כ אמר שלא חשב לרדת למעריב אבל אם הס"ק הטריח עצמו גם הוא ירד, (נכדו א.מ. במוהרי"א טוען שצרות רבות פקדו את הבחור הזה מקפידתו של סבו שהקפיד ע"כ שסחב את הס"ק למעלה).

דברי הרי"ם בליל ש"ק מטו"מ התשנ"ד ראש חדש אב:

א. הרבי שליט"א הזכיר עכשיו בטיש שהפרת נדרים בשבת אסורה משום קושר ומתיר שהנדר כביכול קושר אדם למעלה או מתירו מפלונוטר שהסתבך בו, הדבר הזכיר לי מעשה ששמעתי ששלח ר' איציקל מפשווערסק זי"ע שאלה להרב מטשבעין בהיות שראה בספר שהבוכה על עבירות ושותה בכוס את דמעותיו הקב"ה מוחק מיד כל עבירותיו אם מותר לעשות כך בשבת? הרב מטשבעין זצוק"ל קיבל את השליח מאוד ברצינות שמע לשאלה ולא מיהר להשיב וכעבור הרהור אמר: תאמר לרבי מפשווערסק שנראה לי להתיר כיון שהאדם לא מוחק ממש בידים רק עושה מעשה שבשמים מוחקים וראי' לדבר מעבודת יוה"כ שדינו כשבת ואם עשו הכל טוב חוט השני היה נהפך מאדום ללבן לרמז על ליבון העבירות ולא חששו למחיקה, כשחזר השליח רצה דבר ראשון ר' איציקל לדעת אם הרב מטשבעין צחק על השאלה ואחרי ששמע כל התשובה אמר דער טשביענר רב איז אַ גאון והתכוין לומר שכל אחד יכול לומר שמותר שאין כאן שאלה אבל הוא גאון לענות כשאלה ואפי' להביא ראי' מגמ'.

ב. הרב שנאור קוטלר ז"ל בנו של ר' אהרן סיפר לי פעם שאביו ר' אהרן ראה פעם את ר' ברוך בער בחלישות הדעת וכששאלו מדוע? אמר שזה כבר לו כמה שבועות שמתייגע בפשט ברשב"א מסוים ולא מוצא והנה פגש את ר' מנחם זמבה ומהשרוול הוציא לו ג' פשטים אחד

יותר טוב מהשני. רצה ר' אהרן לפייסו ואמר: רבי אבל לך עושה הרשב"א קרענקיען אין לך מנוח בזה שאינך מבין דבריו הוא ר' מנחם משחק עם הרשב"א.

ג. הרבה פעמים היה הבית ישראל זי"ע מתייחס בדבורו להליכתי ברגל מבית וגן בשבתות, ופעם שאל כמה זמן הלכתי? ועניתי ג' רבעי שעה, אמר הרבי: לא יכול להיות מביתך עד הר הרצל בלבד 02 דקות וכן פעם נתן ידו בחיך גדול ואמר היאך הגעת היה לך טרמפ!

ד. הרבנית תליט"א צלצלה בערש"ק ער"ח שהרבי אמר שהיה רוצה לראותי אם יכול אני לבוא והיתי שם כחצי שעה ויותר. בין הדברים:

א. שאל דבר ראשון על מצבו של הס"ק מטאלנא והתעניין היכן הוא וכו' ובעיקר התעניין במצב בריאותו והרגשתו ובירכו.

ב. דיבר בארוכה על שהותו בחיפה בימים אלו ואמר: תחלה חששתי מהאוויר שם שיזיק ולא יתאים לי, ב"ה הדבר אינו כך האוויר טוב לי ואני נהנה שם מאוד, הולך אני כל בוקר כשעתיים ומרגיש שהדבר מעמידני על רגלי, 81 שנה לא לקחתי חופש כבר שנתיים שעובד אני ללא ליאות, קשה. הדבר הגיע לכדי פקוח נפש והיתי חייב לצאת לנוח וב"ה שיש לי שם מנוחה אבל אנשים שולחים פקסים קליינע קאפ נערישע מענטשן על שטיות כבוד זאכין דאס נעמט מיר אואק דער גאנצא מנוחת הנפש, לדוגמא: פלוני דיברו עליו לה"ר בקו"פ 5 אנשים ממשפחתו כבר היו כאן כ"א לומר בשבילו משהו, לא מספיק אחד!! (גם להרב אשר ניהוהו שביקש לביקור בחצור אמר שהיה כבר שעת ה-0 במצבו ולכן נסע לנוח בלבד ולכן לא יכול לבוא לביקור בחצור).

ג. דיבר על רב מסוים ואמר: דודי הרב ר' מנדל מפאבניץ היה אומר בבדיחותא כשאשה חוטאת יכולים להלשין לבעלה, כשאישה חוטא יכולים להלשין אצל רב העיר לייסרו, כשחסיד חוטא אפשר לומר לרבי ויועיל, אבל מה עושים כשרב חוטא? נהיה פרשה שלמה "אשר נשיא יחטא"!

ד. הרי"ם הגיש קויעטל בענין מסוים האד"ש קרא וענה והחזיר הקויעטל, הרי"ם אמר: חסידים אוהבים שהקויעטל נשאר אצל הרבי, הגיב אד"ש: בלחישא באוזנו "חסר לך שיציצו כאן בקויעטל"!

ה. סיפרו לאד"ש ששלחו משלחת לנתן גרינברג בענין מכתבו, שאל ריי"מ גם היה במשלחת? וענו שלא. שאל אז מי דיבר עמו? וענו י.מ.ש. ועוד, עשה בידו תנועת ביטול ואמר: ר' יצחק מנחם רעט!

אח"כ ביום ו' דיבר בארוכה על כל הנושא ואמר שהוא כאוב מאוד שאין מי שיסביר וראה בעתונות איך שמ.פ. מסביר הסברים ויוצא שהוא צודק או לכה"פ צד שוה לרבי והאמת נעדרת, שאל את הרי"ם אם מוכן להתראיין באותו עתון להציג הצד שלו? ואמר: שבודאי, שאלו אד"ש: אם חושב שיהיה לו תשובות על כל שאלותיו? וענה שמקוה להכין טוב שיעורי בית והאמת תדבר, והודה לו האד"ש מאוד ע"כ.

ו. קבוצת אברכים העוסקים בגמ"ח בצרכי אוכל לחולים ולמשמשיהם בביה"ח הדסה פנו להרש"ז אוירבעך שיכתוב מכתב להנהלת ביה"ח להענות לדרישות שלהם לממן חלק מהאוכל של החולים הדתיים שלא רוצים לאכול אוכל לא כשר ובפרט בשמיטה. וכתב מכתב חריף להנהלת ביה"ח וביקש שיצרפו לחתימתו עוד חתימות של גדולי ישראל, וביקשו את הרי"ם לבקש מאד"ש, הרבי עיין במכתב ושאל מה אמרת להם? הרי"ם ענה: שאמר שאין דרך הרבי לחתום ולכה"פ אולי ישלח שליח בע"פ לומר בשמו שמסכים, אד"ש הנהן בראשו

שכך באמת יעשה, אחרי הרהור לקח שוב המכתב והראה באצבעו הק' על המילה "שמיטה" ואמר כתוב בפסוק "גיבורי כח לשמוע בקול דברו" ומוסבר הכוונה על שומרי שמיטה שהם הגיבורים האמתיים, מפקירים שדותים בלא עבודה ובמה אני שאין לי שדה אעשה לשמיטה בגבורה הנה דרכי אף פעם לא לחתום ולכן חושבני שכן אחתום ואהיה גיבורי כח לשמוע בקול דברו לצאת מגידרי ולחתום למען שמירת שמיטה גם בביה"ח ולבש הגרטל וחתם במקום ובגדול.

ז. הא"א הקפיד מאוד לבקר בכל עיר את רבה של העיר עד דכי כך שסיפר האד"ש שלפעמים כשלא מצא חן בעיניו הרב או שהיה לו עליו קפידה לא התעכב בעיר ההיא כדי שלא יצטרך לבקר את הרב ולהיות בעיר ולא לבקר את הרב גם לא רצה.

ח. היה פעם הפגנה של גוש אמונים וקבעו לצאת פאר טאג מע"י הפסגה 06, והס"ק היה בטוח שבא משיח כ"כ הרבה אנשים והעיר את סבתא ע"ה בשמחה שהנה הנה משיח בא.

אברך נכנס במוצאי ש"ק מטו"מ עם קויעטל על אדם מחו"ל שצריך לעבור טיפול ברגלו, האד"ש בירך והפטיר לפעמים לא יודעים והעסק מסתבך חושבים רגל זה ולבסוף רגל אחר, סתם ולא פירש ולמחרתו קיבל האברך טלפון שכך היה ומצאו נמק ברגל השניה וכתרו לו שם חלק.

יום רביעי ה' אב התשנ"ד:

דיבר כ"ק האד"ש עם הרי"ם בטלפון מחיפה ואמר לו שהרבנית מבקשת שידבר בפני בנות הסמינר של גור והוא רוצה שידבר, קודם כל אתה הרי ממליץ לחופש וכו', ושנית דבר זה באמת חשוב וגדול לחנך הבנות בנות ישראל סבא.

יום חמישי ו' אב התשנ"ד:

דיבר כ"ק אד"ש עם הרי"ם בטלפון מחיפה ובירכו בחום בענין הרבנית שלו וכן אמר בענין הראיון לעיתון שישמור זה שאולי עוד יגיע פעם לשימוש.

דברי הרי"ם בליל ש"ק פרשת דברים ח' מנחם אב התשנ"ד:

א. אברך א.י.ג. נודע לו על מחלה נדירה שלוקה בה זוגתו והיה שאלה גדולה מה עליו לעשות, ובדיקת התפרסם בעתון השבוע - משפחה כתבה גדולה על מחלה זאת, ביקש הנ"ל את הרי"ם שיכניס הדפים האלו על המחלה לאד"ש שאז היה ראש ישיבה שיידע מה המחלה ומה עליו לעשות, כשהכניס את הדפים אמר לו הרבי: אתה קרוב כאן בבית אַ היימשע יכול אני קצת לייסרך, מקפיד אני שלא ליגוע בעתונות חילונית זה מטמא במגע ובמשא ובאהל הנני מקפיד שלא יכניסו כאלו עיתונים לביתי, כשאני צריך בכל זאת לענין מסוים להסתכל צריך לצלם ולהביא, צילום מעתון זה כבר דבר אחר! הרי"ם רצה לקחת בחזרה ולצלם אמר אד"ש: כבר הבאת לא נורא הרבי עיין וראה שזה עיתון דתי אמר אם ידעתי לא גערתי התכוונתי לעיתונות חילונית זה לא נורא.

כעבור יומיים אמר אד"ש להרי"ם שרוצה ללכת עמו למקום פלוני וצריך להיות קודם בחדרו בבית פינחס של אגו"י ושהרי"ם יבוא לשם ומשם ילכו, כשהגיע לשם היה אד"ש שקוע ראשו ורובו בעיתונים חילוניים מכל הסוגים, הציץ רגע ושאל ר' יצחק מנחם ממהר? וענה שלא, והמשיך לדפדף וכו' הרים ראשו ואמר נו וחיכה שהרי"ם ישאל והרי"ם לא נרמז, אמר אד"ש בדרך כלל אדם שלומד תורה ויש לו זכרון, ראש טוב, מגיע לו להקשות קושיות היות וזוכר דברי הגמ' כאן שסותרים דברי הגמ' שם, נו- והרי"ם לא נרמז, אמר לו האד"ש אין לך שום קושיא? ענה הרי"ם: הראש ישיבה יודע שאין לי על הראש ישיבה שום קושיא לא עכשיו ולא אף פעם. האד"ש הגיב: אברהם אבינו גם שאל את הקב"ה אתמול אמרת לי "כי ביצחק

יקרא לך זרע" ועכשיו אתה אומר להעלותו ועכשיו להורידו וכו', אמר הרי"ם: אינני יודע מה היה באע"ה ומן הסתם גם לא היו לו קושיות על הקב"ה, חייך אד"ש ואמר אז אני אשאל מדוע כאן נוגע אני ומסתכל בעתון חילוני ועליך צעקתי בביתי שלא הבאת צילום? אמשול לך משל אדם שמלאכתו קצב עומד כל היום באטליו ולא מפריע לו שנוגע בשומר ובדם בבשר ובעצמות, אבל אח"כ בביתו כבר מתנהג כאדם רגיל וכל לכלוך ינקה מיד ויפריע לו ככל אדם. כאן זה האטליו שלי כאן אני עובד פוליטקא בשביל אגודת ישראל חייב אני להסתכל פה ושם דע מה שתשיב לכן אין לי בזה קפידה ובביתי הנני אויס קצב זה בית של יהודי של ראש ישיבה לכן מקפיד אני לא לגעת ולא להכניס וכשצריך רק צילום. (זה היה פעם היחידה שזמינו לבית פינחס הכל בשביל שישאל ויענה לו ודפח"ח)

ב. הרי"ם סיפר לרבנית שידע כבר מקודם שאצלו יגמר העסק לא טוב היות והאד"ש החזיר לו הקויעטל וכשסיפרה זאת לרבי לא ביטל הדבר אלא אמר: הוא יהודי חכם!

ג. האד"ש ישב פעם נינוח ונתן לי סקירה על כל הגלריה של הזקנים שהיו בזמנו כשהיה צעיר מי למעלותא ומי להיפך בתוך הדברים: הזכיר את מוטל אוסטרובער ליכטנשטיין אביו של חיים בער ואמר עליו שהיה אדם המעלה ת"ח גדול ומאוד מאוד החזיק ממנו, כן דיבר על שמואל ליקיווער בורנשטיין אביו של א.מ. ואמר שהיה גם לו מעלות גדולות אע"פ שהיה לו קצת ביקורת עליו ואמר שהיה קומאדנט גדול מאוד בפולין ופעם שתי בחורים מחסידיו רצו לערוך סקר כמה אהדה יש לו בציבור והלכו בשבועות בלילה כשהיתה גור מלאה מפה לפה העירו כל יושן בביהמ"ד בחצרות וכו' ושאלו מי מכיר את שמואל הנ"ל ורוב רובו של החצר נענה בהן. כן אמר שהיה לו מקום גדול אצל הרבי בית ישראל והיה מהמקורבים ביותר ויכלו דרכו לסדר הרבה אצל הבית ישראל.

כן סיפר הרי"ם שאמר פעם ר"מ מאמשינוב לבית ישראל יש לו חסידים שרופים ששכב שמואל בביה"ח אחרי התקפת לב קשה וכמעט שהיה בעולם העליון ובא ר' מאירל לבקרו ושאל שמואל בן? ומלמל מילים רכן והתכופף ר"מ לשמוע מה שם אמו? ושמע שאומר איך האב אַ רעבין! והתפעל ר"מ וסיפר זאת להרי"ם על חסידתו של שמואל בורנשטיין.

ד. כשדובר על נתן לואברט ועל היותו פרא אדם אמר האד"ש אבל היה נקי מכל חטא והיה בקדושה אדם המעלה, שאל הרי"ם האם זה משתלם להיות לא כ"כ והקדושה תהיה כיו"י? אמר אד"ש: לא תמיד, אבל הקב"ה צריך כאלו נשמות טהורות והוא היה אחד מהם!

ה. ר' אריה לויין בא עם אשתו לרופא ואמר: הרגל של אשתי כואבת לנו!

ו. ב.ל. אמר לאד"ש בליל שבת שם של אדם שחשב שאד"ש שואל עליו וד.ח. אמר שם אחר, התחייך אד"ש ואמר מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי.

יום שני י' מנחם אב התשנ"ד:

לפנה"צ נקרא הרי"ם לקו"פ דיבר הרבה זמן ובעיקר דיבר על העין שלא מרגיש טוב ומרגיש שהמצב מדרדר ומבקש שיעשה תור כמה שיותר מהר, שבוע האחרון בחיפה היה נורא בענין קריאת הקויעטלך והיה קשה לי לקרוא, יכלתי להתקשר ולבקש משם שתעשו תור אבל התביישתי פשוט בושה שדחיתי דברך בזה לפני שנסעתי לחיפה ואתה התכוונת רק לטובתי והית צודק!

אחה"צ אמר האד"ש לחנינא שיף לא אוכל לסלוח לעצמי אם לא אלך לבר מצוה של יהונתן בורנשטיין הוא הרי היה משמש אצל אחי הרבי זצ"ל.

אחרי שחזר מהבר מצוה קרא להרי"ם ואמר: מרגיש אני ב"ה הרבה יותר טוב על העין
מלפני הצהריים אולי לא צריך לרופא רק לדבר עם ר' יצחק מנחם בכל אופן מתי התור
רביעי וכו' יישר כח גדול.....

יום רביעי י"ב מנחם אב התשנ"ד נסע כ"ק אד"ש עם הרי"ם לרופא, פנינים מהנסיעה:

א. אמר בדרך שהיה מאוד רוצה לבקר את סבא טאלנא ומצטער מאוד שיש לו יסורים
ברגלו, בפירוש לא ביקור חולים אינני אוהב לעלות לאנשים בתור שבאים לבקרם והם במצב
לא טוב, ב"ה סבך מאלה שאוהבים להיות תמיד בריאים ומנסים ללחום ע"ז, פשוט ביקור
לקיים מצוה לקבל פני זקן כמקבל פני שכינה לשבת חמש - עשר דקות ולדבר, אחרי הרופא
ביקש אד"ש שהרי"ם יצלצל וענה משה דוד מרדכי שלא שייך היה בהכנות לתפילה, אמר
אד"ש: שא"כ לא יבוא אבל רוצה מאוד שיאמרו לסבא שרצה לבוא ועוד ישלים הביקור
ומברכו בכל הלב ברפואה והרבה כח.

ב. משם נסע לביקור פתע ביוזמת הרי"ם לשיבת תפארת משה בצלאל למדו היטב והיה לו נח"ר.

כשיצאו מהשיבה:

אד"ש: ב"ה יש לי נחת רוח לומדים היטב הם עוסקים בגמ' תיקון העולם.
הרי"ם: בחורים חסידיים שלומדים כך היטב בסוף זמן באמת תיקון העולם.
אד"ש: חייך ואמר ממש הוצאת המילים מהפה שלי זה מה שרציתי לומר בדיוק לומדים
תיקון העולם וזה מה שעושים, חשבתי לפרש: הצדיקים רבנן של הדור מתי באים הם לידי
תיקונם כשהצבור שלהם בסדר בזה הם באים לידי תיקונם, וזה הפירוש כל דתקון רבנן כעין
דאורייתא תקון שכל דתקון רבנן מתי הוא תיקונם של צדיקים כעין דאורייתא כשהצבור
שם עינו בתורה בלבד.

כשנכנסו למכונת לאחר תמב"צ:

שאל הנהג נחמן אם הרבי רוצה ליסוע לשיבה לצעירים? וענה שלא.
הרי"ם: יכול להיות שיהיה קנאה בין השיבות וזה היום אחרון בישיבות.
אד"ש: אם כך נוסעים אם אתה אומר אתה צודק.

כשגמר הסיבוב בישראל"ץ:

ביקשוהו שיכנס גם לחדרים שלומדים שם, בא' מהם למד ח.ב.ז. עם בחור ונעמד בפחד וכל
השולחן נפל וכו', כשיצא הרבי שאל את הרי"ם אינני יודע מי לומד עם מי?
כשנכנס לחדר אחר אמרו לו שזה הכולל של הישיבה והיה חדר גדול ובס"ה 4 אברכים,
כשיצא אמר להרי"ם בחיך זה היה עם הכולל או בלא הכולל?

כשירדו מישראל"ץ:

אד"ש: שראה לנחמן ברידער ר' העינד ארנרייך ויש לו כבר שערות לבנות כבר הרבה צרות
לי"ע.

הרי"ם: אם כך לאחיו נחמן אין צרות ב"ה שהרי אין לו שערות לבנות,

אד"ש: הרהר חייך ואמר: לנחמן יש גם הרבה רדיפות שונאים מקנאים הוא ישב כבר
בתפיסה יותר מהרבי הרי"ץ.

ג. בדרך חגר פתאום אד"ש חזק הגרטל ואמר לעצמו: איך בין גרייט! הסתובב להרי"ם
ואמר: אני אומר באמת בכנות איך בין גרייט באמת גרייט! ולא הבין הרי"ם כוונתו, חייך
מאוד והצביע למולם הייתה מכונת ועליה שלט גדול הכונו לביאת המשיח וע"ז אמר כך.
אח"כ הרהר ואמר בבדיחותא יש לי פשט חדש ביי"ג עיקרים מדוע הב' האחרונים קודם אני
מאמין בתחית המתים ואח"כ אני מאמין בביאת המשיח? דהרי לביאתו של משיח צריך
להיות קודם תחית המתים (חב"ד).

ד. אד"ש סיפר שלגיסו הרי"ם לוי זצ"ל שהשבוע יהיה יום הילולא שלו היה צריך לעבור ניתוח אפנדציט בפולין בצורה מסובכת שכבר התפוצץ ולקחוהו לפרופסור סולובייצק שהיה שומר תומ"צ ורופא מפורסם וב"ה הצליח מאוד, האמרי אמת בא לבקרו וביקש הרופא לדבר עמו וישב עמו זמן רב שהיה לכשעצמו חידוש גדול, אח"כ סיפרו לא"א שהרופא יצא מהתפעלות ואמר מילא על הניתוח אפנדציט יודע הרבי הכל כמוני מגמ' חולין בית הכסות והמסס וכדומה כל הטרפות הכתובות שם, אבל שידע כ"כ טוב על המח של האדם מוח עליון ומח תחתון זה חידוש אצלו הוא לומד ע"ז כבר שלש שנים יום ולילה והא"א יודע בדיוק כמוהו, הגיב הא"א בחיך ס'שטייט אלץ אין תורה!

יום חמישי י"ג מנחם אב התשנ"ד: נקרא הרי"ם לקו"פ בבית.

א. אד"ש הראה בידו קויעטל להרי"ם ושאלו אם מכיר את פלוני הכותב כאן? וענה שכן, אמר לו הרבי יש הרבה דברים שצריכים יגיעה רבה תורה, יראת שמים, וגם מדות טובות, אדם זה נתן לי עבודה ונסיון במדות וב"ה עמדתי בזה, ואספר לך דבר דבור על אופניו שתדע במה דברים אמורים: לפני הרבה זמן נכנס הפלוני עם קויעטל יתום מהורים, משפחה גדולה, ורוצה לדעת אם כדאי להשאיר כספו בבורסה או להוציא? רציתי לומר לו שאינני עונה ע"כ, אבל יתום אמרתי לו שדבר זה מסוכן שאפשר להרויח אבל גם להפסיד, אם ישאיר רק קצת זמן זה עוד יעלה וירוויח אבל אח"כ שמיד יוציא, עבר זמן רב ולא בא בכלל וכדברי כן היה תחילה עלה ואח"כ ירד, האיש הגיע בפעם השניה מתעלם מכל מה שצויתיו וכותב שהפסיד כספו בבורסה ומה יעשה עכשיו והוא מסכן 8 ילדים, העברתי על מדותי ואמרתי לו אתה תשמע מה שאומר לך? וענה שכן, אמרתי לו השאר עכשיו כספך עוד שבוע בדיוק מיום ליום זה יעלה ולא תפסיד ואפי' תצא עם ריוח אבל לאחר שבוע תוציא וזהו.

הזמן עבר ואתמול היה כאן עם קויעטל היות ושמע לעצתי והניח בהשקעה כסף בבורסה והכל צנח והפסיד, כמובן שלא בא בטרוניא על ההצעה הכושלת אבל מפרט בפרוטרוט ההפסד ומהסתם מסיים בקויעטל רוצה אד"ש לעזור לו יתום עם משפחה גדולה! רציתי להראות לו הדלת, זה הפעם השלישית שלא שמע ועוד צריך לפייסו השאיר הכסף גם בפעם הזו שבמפורש אמרתי לו יום מתי שיוציא ולא שמע וכמובן שהפסיד, אבל גברתי ע"ע ואמרתי לו בעזרת ה' אעזור לך כמה שאוכל אבל רואה אני שאיתך ישיר קשה להסתדר שאינך שומע אקח אדם שלישי בינינו ולו אתה הכסף שיעזור למשפחתך!!

ב. רבנים מהגולן רצו שאבוא לשם לחזק, שלחתי בני מו' שאול ראש הישיבה אמר שם שיעור והסתובב שם בכל המקומות שמעת מזה? הרי"ם ענה שיודע ועוד באותו יום השתתף בערב במסבה של הת"ת ודיבר להורים, אד"ש התפעל ואמר: שלא ידע שעוד הספיק לחזור ולדבר גם בת"ת, שאל כמה זמן דיבר ואם דיבר יפה? כן שאל אם מסתדר עמו בישיבה ואיך נוהג בישיבה?

[למחרת אמר להרי"ם אמרת לי שבני דיבר בת"ת ולא סיפרת לי שגם אתה דברת בני שאול אמר לי שהוא דיבר דקה אחת ואתה אמרת דרשה יפה תמיד אתה מספר על אחרים ומסתיר על עצמך].

ג. הרי"ם המליץ שאד"ש יסע לחיפה בשבוע הבא לנוח שהרי כ"כ נהנה שם ב"ה, אד"ש אמר: שבאמת חושב ליסוע אבל לזמן קצר משום שביום חמישי צריך להיות חזרה פניע לוי עושה בר מצוה אין כונתי לפניע לוי שבשמים שמהסתם גם יבוא כונתי לבר מצוה בחור ששמו פניע לוי הוא עושה הבר מצוה אביו בונם גם יהיה.

יום השישי י"ד מנחם אב התשנ"ד ערש"ק פרשת
ואתחנן, נסע אד"ש עם הרי"ם לרופא פנינים
שזכינו לשמוע:

א. הרי"ם נתן לרופא מתנה - ספר:

בחזור מהרופא:

אד"ש: איזה מתנה הבאת לו?

הרי"ם: ראש גולת אריאל.

אד"ש: הוא דתי או רפורמי?

הרי"ם: דתי - ומשמש כגבאי בביהכ"נ של אורטודקסי.

אד"ש: הרחיב הדיבור על הספר ואמר: יש ספר על הרה"ק מבלו זצ"ל ביתו נאווה קודש ספר זה א"א לתת לרופא זה יותר מדאי בשמעלץ חסידי סיפורים כאלו שלא שייך לאדם קצת מודרני, יש מאידך גיסא ספר על החזון איש זצ"ל פאר הדור גם א"א לתת לו הליטאים חושבים שהחסידים מצומצמים והאמת שיש בהם הרבה צמצום בכל ספר שלהם צריך לבוא דברי תורה ואגרות להראות גדלו בתורה ויש שם פרקים שלמים מד"ת ואגרות גם זה לא כ"כ מתאים, הספר על אבי זי"ע אם היה נכתב רק ע"י א.מ.ס. היה כספר על הרה"ק מבלו כביתך נאווה קודש.

הרי"ם: עד כדי כך?

אד"ש: כן, א.מ.ס. מצומצם גדול על חסידות גור לא ממש כך אבל בדרך זה, ואם היה כותב רק א.ס. היה כפאר הדור, עכשיו קדרה דבי שותפי הספר הזה ויצא כך וכך טוב מכל הצדדים וראוי לבוא לכל מקום גם לרופא.

הרי"ם: הספר מכה גלים בכל מקום, ומחכים כבר לחלקים הבאים.

אד"ש: מקודם לא נתת לי לדבר על א.מ.ס. והנה אתה עכשיו מדבר עליו, ומדבר על החלק השני שלא יוצא אין זה פלא הספר הזה האישיות של אבי זצ"ל הוא היה אדם הגדול בענקים משהו מיוחד!!

ב. בחזור מהרופא:

הרי"ם: ביום ד' רצה הרבי לבקר את הסבא הרבי מטאלנא אולי רוצה הרבי עכשיו לבקר, עכשיו אפשר.

אד"ש: היום יום שישי כתוב שהצדיקים היו עסוקים בערב שבת לקבל פני שבת מלכתא ואמרו בואו ונצא לקראת שבת היאך יש זמן, אני באמת לא מאלו אבל בכל אופן כתוב הרי שכל המקבל פני זקן כמקבל פני שכינה א"כ זה גם כמקבל פני שבת וזה דוקא רעיון טוב נסע לרבי מטאלנא. תמיד מרעישים על חמאין אפי שכינתא הנה בקלות נעשה את זה נלך לבקר את הרבי מטאלנא ונזכה לקבלת פני שכינה, יש הבדל בין חמאין אפי שכינתא למקבל פני שכינה אבל הם מאותו משפחה מאותו רעיון.

כשהגיע אד"ש נכנס קודם לבית המדרש וישב שם אברהם יהודה קורדיש הרבי עשה לו

שלום בחיך רחב.

אח"כ נכנס לבית הס"ק, והסבא בדיוק יצא מחדרו לכיון הסלון.

ס.ט.: בהתפעלות ובהתרגשות, אוי אזא זכות דרבי איז ביי מיר אין שטוב און דלנגע יארן דרבי דבית ישראל אויך גיוען ביי מיר.

אד"ש: כתוב באמת לא להכנס לביתו פתאום ק"ו לבית חבירו, אבל ברבי זה לא שייך איך שמוצאים אותו הינו רבי! כן כתוב בהלל שבאו לנסותו בערב שבת ולא התפעל.

ס.ט.: רוצה אני לשבת בכסא פשוט איך בין גאר נישט שבגאר נישט אפי' דבהושער רבי זצ"ל האט אמעל דאס גיעזוקט אויף מיר.

אד"ש: ומה אני? בודאי וק"ו גאר נישט שבגאר נישט.

נכנסו לסלון והמתין הרבי עד ש.ס.ט. יתיישב ואח"כ ישב ע"י.

אד"ש: וואס הערט מאן ויגען געזונט?

ס.ט.: אתמול קבלתי זריקה בגב שלא יכאבו הרגלים הרבה לא עוזר.

אד"ש: הזדעזע כן שמעתי ע"כ ה"י יעזור בבריאות.

ס.ט.: נכדי דודל היה כאן השבוע נהנתי ממנו אבל הוא עוד קטן מאוד.

אד"ש: נו הוא עוד יגדל זה הקטן גדול יהיה, דוד איז אלכטיקע קינד.

ס.ט.: כונתי לגבוה, הוא נמוך.

אד"ש: גם זה יעבור הוא יגדל כאחיו יענקלה גם גדל בסוף.

ס.ט.: נשתה לחיים, וציוה להביא מיץ ענבים.

הרבי חיכה עד שסבא ישתה אח"כ הוא שתה נתנו ידים ובירכו לחיים.

ס.ט.: נו דרבי געט מיר האנד אין אהר מאכט ביי מיר יהב ליה ידא ואוקמיה.

אד"ש: חייך, הלואי והיתי יודע הסוד היאך לעשות זאת והיתי עושה, לא אאריך זה בכל

אופן ערב שבת ואין זמן, אגוטען שבת אין מזאל זאיינד געזונט.

ס.ט.: ברצוני ללוות את הרבי, כזה זכות.

אד"ש: ח"ו ח"ו, והלך מהר מהר.

במכונית לאחר הביקור בטאלנא:

אד"ש: הסבא מדבר מדוד הוא געבינדט איליו הדבר מובן אהר האט טאלנא אויגען. היכן

יהיה הסבא בשבת?

הרי"ם: א"א לדעת אצל הסבא עד הרגע האחרון.

אד"ש: מהסתם יהיה בעיר השבת הרי ט"ו אב יום טוב לא היו ימים טובים לישראל כט"ו

באב הותרו לבא שבטים זה בזה, מהסתם ירצה להיות בין קהל ציבור יותר גדול עתיד

הקב"ה לעשות מחול לצדיקים.

ס.ט. כששמע אמר: הו"א של רבי צריך לקיים והגיע לעיר

ועל סוף דברי הרבי, אמר: הרבי מתכוין שיש צדיקים שצריכים מחול מלשון מחילה שעתיד

הקב"ה למחול לצדיקים כמוני!

מוצאי שבת קודש פרשת ואתחנן:

הרי"ם נקרא לקו"פ ואד"ש אמר לו שאיננו רוצה לעבור הניתוח על עינו היות ויש עכשיו

בעיות בעין השניה וקודם כדאי לטפל בזה ומבקשו שיעסוק קודם בעין שמאל, ואח"כ נראה

בעין ימין ובנתיים שידחה הדבר, והוסיף אומר לך את האמת אם לא יצליח ח"ו הניתוח

בימין ובשמאל יש לי בעיות אאבד ח"ו ביידע אויגען לכן כדאי להניח לימין ולעסוק בשמאל,

אמר שנוסע לחיפה ונפרד ממנו, ביקש שיצלצל אם יש חדש.

בא' מהנסיעות אמר הרי"ם לאד"ש יש לי גיס חסיד חב"ד שרופ משה סלונים שמו בן הרה"ח

זליג סלונים וסיפר לי מופת מרבו הרמ"מ זצ"ל שפעם היה אד"ש שם ב-077 בעודו ראש

ישיבה ויצא לו להתפלל שם תפילה ועשה הרבי מחב"ד מעשה שהרעיש את הביהמ"ד של

עשה אף פעם בכל ימי נשיאותו כרבי בזה שהביא בידו כסא לתפילה כדי שישב עליו אד"ש

והבינו שהיה בזה רוה"ק והכמה לסומכו לרבי אחרי פטירת הלב שמחה זי"ע.

הגיב אד"ש: זוכרני היטב את האירוע והוא נכון זה היה תפילת מעריב ובאמת הביא כסא

שאשב, אבל אם להגיע לסמך מציווי לשבת מה צריך ללכת כ"כ רחוק עד חב"ד באמריקא,

אחי הרבי הלב שמחה זצ"ל אמר לי תמיד לשבת, אחי הבית ישראל זי"ע אף פעם לא ציוני

לשבת חוץ מפעם אחד והיה לזה סיבה ואכמ"ל, אבל אחי הלב שמחה זי"ע תמיד בכל פעם

ובכל מקום ובכל זמן ציוני לשבת, אולי אין זה כזה ראוי כי היה אחי אבל זה גם סמך.

אח"כ הרהר אד"ש ואמר: אינני מבין בכלל מה הקשר בין ציוי לשבת להנהגה, מנהיג צריך

לשבת? במשה רבינו ע"ה נאמר "ואתה פה עמוד עמדי" מנהיג צריך לעמוד, לעמוד טוב ללכת

ולעמוד בדברים למען הכלל והפרט ולא לשבת א"כ כל המופת נופל וחולק אני בכלל על הרמז

שאין בו כלום לגבי ההנהגה.

בא' הנסיעות שאל הרי"ם את אד"ש על בנו דוד מרדכי שהסבא שליט"א מטאלנא מתנגד

שילמד בישיבת חצור, אמר אד"ש: צריך לשאול את סבא אם כלה ונחרצה עמו שילמד אך

ורק בירושלים לא צריך להתנגד וצריך לשמוע בקולו, אבל כדאי להשפיע עליו שכדאי לנסות שילמד שם שנה ואז יראו איך מתאקלם ואם גם אז ירצה שיעבור יוכל אז לעבור.

יום רביעי י"ט, מנחם אב נסע הרי"ם, עם אד"ש מחיפה לת"א ולבני ברק ומשם לירושלים פנינים בודדים שזכינו לשמוע:

א. מו' ד.ח. צלצל לרכב בשם אד"ש לומר שכשהרי"ם מגיע לחיפה שיעלה קודם לביתו למעלה שרוצה לקיים מצות הכנסת אורחים וציוה להכין פירות בעבורו, הרי"ם עלה ועשה סיור בכל הדירה.

ב. אד"ש נכנס ישר אחרי מנחה ואמר שאפשר לומר תהילים גם בלעדיו, וכן אמר לכולם בלייבט געזונט.

ג. כשהתיישב במכונית ישר שאל וואס מאכט ר' יצחק מנחם ווי איז אריבער דנסיעה ואם היה בדירה? מו' ד.ח. אמר: שגם למד עמו בבא קמא, ואמר בשם הרי"ם קושיא, אד"ש פלפל בקושיא ואמר תירוץ שאמרו גם הרי"ם, וחייכו, אמר אד"ש: שמבין שכיון בתירוצו לדברי הרי"ם.

ד. אד"ש סיפר סיפור על אביגדור כהן ז"ל ואמר הוא סבא של יודל כהן משמש כונתי לא לשפירא אלא למשמש של הרבי מתכוין אני משמשו של הרבי מטאלנא סבא של הרי"ם.

ה. אד"ש שאל מה נהיה עם דודל? וענה הרי"ם: שהשפיע על סבא שילך ללמוד בחצור, אמר הרבי: תננוח דעתך שהנחת את דעתי הוא צריך ללמוד שם, בירושלים הוא לא היה מצליח כ"כ בלימודיו.

ו. אד"ש התלונן על י.מ.ב. שהיה 4 פעמים לא פחות ודרש במפגיע שהרבי יהיה בחתונת ביתו ולא קיבל התירוץ שיש לרבי חתונה באותו יום של פלומניק שהאד"ש דוד.

ז. אד"ש אמר להרי"ם: גיסך הרב נפתלי היה אצלי עם נכד שהתחיל להניח תפילין לא כיבדתיו מספיק ולא אמרתי להביא כסא בשבילו הוא רב ובן אחא בן לר' אלימלך מליזענסק בן אחר בן לרבי ר"א לא דבר פשוט הוא, ברצוני שתתנצל בפניו ממני שהיתי צריך לכבדו.

ח. בען טל חיכה מו' ד.ח. כשראהו אד"ש אמר לו וואס הסטי גידארפט אזוי זעך מטריח זאיין זעך? אהה צוליב בערל!

ט. הרי"ם צעק על אדם שעמד שם במסדרון להסתכל על אד"ש, ואד"ש שאל את בנו מו' ד.ח. מה הוא צועק? ענה שגוער באדם המסתכל, אמר אד"ש: אינני מאמין שהרי"ם יכול לסלק אדם הוא אדם כזה עדין מלצעוק ולסלק.

י. מהרופא עד שהגיעו לבני ברק אמר כמה פעמים את הפרק אשרי וכו' ואמר זאת בכל מיני צורות, ובחלק מהפעמים דייק בהרבה מילים כמו שמדייקים בבריסק בקריאת שמע, וכן עשה תנועות משונות, והיה לפלא.

יא. אד"ש אמר שהרבה אנשים עושים כביכול בשבילו דברים אבל מתכוונים את עצמם יותר ומזכירים לו מעשה שהיה, כשהיה צעיר ונסע עם אביו הא"א לאר"י נסעו ברכבת בדרך חיפה - ירושלים ובמקום א' זרקו הערבים אבנים וסגרו החלונות נהיה חם מאוד אח"כ הגיעו

לתחנה והמתינו שם כ-01 דקות וירדו הרבה אנשים לקנות מים ובקרון שלהם היה חדר לרבי והמשבקי"ם וחדר למשפחה אמי ע"ה וכמו"כ היה קרון מהרבה זקני חסידים וחשובים, פתאום נגש אלי אדם מכובד זקן ושאלני אם אני רוצה לשתות? ועניתי שלא, (והוסיף שאהב מאוד להסתכל נוף וכדומה כשהיה ילד ועמד והסתכל בחלון ולא היה צמא למים) עבר כמה דקות ושוב הזקן כאן פ.מ. אתה לא רוצה לשתות? ועניתי שוב לא, אמר לי אותו זקן אתה צריך לשתות אביא לך קצת ויצא, ושמעתי המולה בחוץ שהזקן הנ"ל עשה צעקות פ.מ. בן הרבי צריך מים וישר רץ א' מהחסידים והביא שתי', והבנתי שנעשה כאן עוולה שאותו אחד רצה לבד שתיה ולא היה בכוחו לעמוד בתור והבין שאם פ.מ. צריך מים יגיע מהר וגם הוא ישתה! זה שרץ היה אביגדור כהן סבו של המשב"ק בטאלנא יהודה כהן.

יב. בביה"ח:

אד"ש: שאל את הרופא על העפעף שצונח?

הרופא: ודאי צריך לעשות קודם, זה יותר יפה כך?

אד"ש: אני בדברים האלו לא מתחשב ולא חושב ע"ז כלל באיזה צורה אני הולך וכדומה, גם להסתפר יכולתי פעם בחצי שנה כך להסתפר וכך במלבושים ומה נ"מ לי צורת העין?

הרופא: אבל אתה רבי גדול האם אתה לא חושב שבשביל החסידים צריך אתה להופיע מסודר ויפה ובחליפה וכובע לא מרופטים א"כ גם בעין לא עצומה ועפעף צונח.

כשיצא הרופא לרגע:

אד"ש: אפי' אזא גוי פאר שטייט אין מלך ביופיו!

הרופא: זה לא מפריע לך סתם כך?

אד"ש: מאוד מאוד מפריע לי בפרט שכבר עיף ואין לי כח שצונח יותר.

ע"כ מהנסיעה!

יום חמישי כ' מנחם אב התשנ"ד:

אמר אד"ש למשב"ק י.ש. צריך אני להכיר טובה להרי"ם, הוא עשה לי שירות גדול מאוד אתמול אצל הרופא והוא מסור.

יום שישי כ"א מנחם אב התשנ"ד:

אמר אד"ש למשה שיינפלד: שהיה ביום רביעי בביה"ח והרופא הבהילו פתאום שצריך לעבור טיפול חירום ומאוד נבהלתי והיה לי למזל שרעי המסור לי מאוד הרי"ם וינברג היה עימי ואם לא הוא שם על ידי לא יודע אני אם היתי מסתדר.

דברים שנאמרו מפ"ק של הס"ק מטאלנא שבת קדש כ"ב מנחם אב התשנ"ד:

א. בערב שבת היה יומא דהילולא של הרה"ק רבי אהרן מבלז זי"ע, זכיתי להסתופף בצילו כשהיה בתל אביב, וזכיתי לג' דברים שבדידי הוה עובדא:

1. שביתי יחידתי מרת גיטל היתה לפני לידה הסתבך כל העסק והיתה בסכנת נפשות מקשה לילד, ורצתי לשם וביקש לומר השם ג' פעמים כך נהג וכך גם חזר ג' פעמים על השם גמב"ל בת צ"פ ואח"כ שהה מעט ואמר ג"פ מז"ט והסתכלתי בשעון וחזרתי לביה"ח ובדיוק בזמן הזה שאמר מז"ט יצא הולד והיה הכל כשורה גם עם היולדת וגם עם הולד והברית היה בזמנו וקראו לו שלמה זלמינא נ"יו.

2. נסעתי לאר"י באניה והיה שם חסיד בלז סוחר, והביא תפוחים לאר"י והיה חלק מונח תחת המטה שישנו עליה, וחשבתי שיקפיד הרב, והוא לא סיפר כלום לרב על-כך, אח"כ כשפגשתינו סיפר לי שישר שהכניס לרב את התפוחים, שאלו הרב אם לא היו מונחים תחת המטה שישנו עליה? ולא רצה לקבלם.

3. בכ"ג שבת היה טיש בבלז יארצייט של הר"י מבלז ובלילה היה יום הולדת של בתי יחדתי ועשו לה במשפחה מסיבת יום הולדת בכפר דרום והרבנית נ"ע מאוד ביקשה שגם אבוא לשם

והזמנתי טקסי ליסוע לשם, רציתי ליכנס לרב ופחדתי שיזמנני לסעודה ואחר ביקשתי מהמשב"ק שלום פויגל שיסביר לרב שאני ממחר לכן לא אשאר לסעודה, וכשנכנסתי לקו"פ באמת הזמין אותי ובקשני שאשאר לטיש לסעודת היארצייט, והמשב"ק שלום פויגל אמר: ישר כמו שביקשתי, אמר הרב נו שאולי אהיה לכה"פ בתחלה ואברך באמצע ואטול ידי במקום אחר בכוונה לברך באמצע, ועוד הייתי צעיר בחסידותי ולא ידעתי שהו"א של רבי כדאית לשמוע ועוד שנתן לי עזרה ועצה ליטול ידים במקום אחר וכן עשיתי ומהירתי למונית ליסוע למסבה, והיה בדרך פנצ'ר לא ע"פ דרך הטבע לא גלגל וכו' ובסופו הגעתי לכפר דרום בחצות הלילה, היה אז משמר ולא ידעתי הסיסמא וכמעט שהשומר ירה בי שחשב שזה מחבל ולא היתי לא ביום הולדת ולא במסבה והפסדתי הטיש, עד כדי כך גדולים דברי חכמים ומתאים סיים הס"ק עם הפסוק בהפטר "אשר הלך חשכים ואין נוגה לו" שנדרש בגמ' ברכות אם לדבר מצוה הלך נוגה לו ואם לא הלך לדבר מצוה חשכים.

ב/1 מובא בספר אהל משה בשם זקני הרה"ק ר"ד מטאלנא זי"ע "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלו" שבזמן עיקבתא דמשיחא יהיו כל חוקי התורה משפטים ולא חוקים שיבינו את התורה הכל כמשפט ולא כחק.

ב/2 מובא בספר ליקוטי אוהב ישראל בשם זקני האפטא רב זי"ע "והיה כי תבואו אל הארץ" אין והיה אלא לשון שמחה, והיה זה לשון עתיד ומה השמחה? ששם הויה בסדרו יש בו קודם י-ה נגד אב ואם ואח"כ ו-ה נגד בן ובת, ולעתיד יהיה השם הפוך כלשון והיה קודם ו-ה נגד בן ובת ואח"כ י-ה נגד אב ואם וזה לרמז שיהיו הבנים יותר טובים מהאבות וזה השמחה.

ב/3 חשבתי לפרש "והיה עקב תשמעון" לפי שני הצדיקים האלו שגם כאן נאמר והיה לשון שמחה והשמחה שהשם הפוך שהבן והבת יהיו יותר טובים וזה בעיקבתא דמשיחא וזה אמת ויציב זכורני הישיבות באמריקא בזמני 4 שעות אנגלית היה חובה וכדומה ולא היה שייך להגיע משם ללמוד כאן באר"י וכהיום הכל משתנה והבנים ב"ה יותר טובים מהאבות וזה הכוונה ממש בעיקבתא דמשיחא שיהיה והיה, שמחה. ודפח"ח!

ג. היה בזמן זקני הרה"ק ר"ד מטאלנא גזירה שילמדו רוסית בחדרים ובאו לשאול בעצתו? וענה: שלא אכפת לו שבסוף היום ילמדו הילדים שעה הרוסית אבל בדוקא ובקפידה שהמורה יהיה גוי ולא יהודי, שילד שרואה יהודי מלמד יכול להתקרב לנושא אבל אם המורה הוא גוי מבין הילד שצריך ללמוד שפה רוסית אבל אין לו שום קשר לנושא ולא יסחף מזה לדברים אחרים וכן היה אצל הר"י מקרלין סטולין שאמר על לימודי חול שילמדו אבל בדוקא שיהיה מורה גוי ולא יהודי.

יום שני כ"ד מנחם אב התשנ"ד:

הר"ם נכנס לקו"פ ביחד עם בנו דוד מרדכי נ"ו ואמר שרוצה ברכה להצלחה מחר נוסע לישיבה בחצור, האד"ש חייך מאוד ואמר ברכה להצלחה, הוא מבין יותר טוב עברית ואמר: אתה הולך מחר לישיבה אתה כבר לא ילד, בחור שבו נאמר "זכור את בוראך בימי בחורתיך" צריך לזכור את ה' בכל מעשיך צריך לדעת לנצל הזמן ללמוד ולעשות כל דבר בישוב הדעת וה"י יעזור שתעלה מעלה רבה, צריך לזכור שזכות אבותם מסייעתם ויש לך זכות אבות גדולה.

הר"ם אמר שמפחדים שמאוד יתגעגע, אמר אד"ש: מתגעגע לא נורא, זה עובר תשקיע ראשך בלימוד התורה זה יעזור שתהא עסוק בתורה ולא יציק לך הגעגוע הצלחה וכל טוב.

יום שלישי כ"ה מנחם אב התשנ"ד:

היה הר"ם לפנה"צ זמן רב בקו"פ בתוך הדברים: דובר על ישיבת מאור יעקב שמחפשים לשפר ורוצים שהר"ם יבחר להם שו"מ ומג"ש וחשב על שתיים מהאברכים בכולל לשו"מ

הא' נ.פ. והשני א.י.ז. , אמר אד"ש שהיה מעדיף לתת התפקיד לא.י.ז. היות ונ.פ. יום יהיה יום יהיה פאר שלופען אבל א.י.ז. יותר במרץ וכו' אבל צריך לומר לו שיקפיד מאוד על הזמנים שיראה לשים כל המרץ בתורה ובקידום הבחורים ואם יש לו טענות שיפנה רק לאד"ש או להרי"ם, הנה בת"ת עבר זמן כולם יודעים שצ.ק. לא כולו תכלת וא.י.ז. לא כולו חייב - צריך לראות להצליח.

כן דיבר על ההפגנה של חטוטי שכבי ואמר שאינו חפץ בחתימה היות ותמיד הסתייג מחתימה בפרט במקרים של הפגנה שמסתיים באלימות, אבל אמרו לו שאנשים יאמרו שלא רוצה שיבואו להפגנה ולא אכפת לו מזה לכן חושב לבוא, וכן היה שבא רגלי ועמד זמן מה בין המפגינים וחזר לביהמדר"ר.

בא' מהנסיעות שנסע אד"ש עם הרי"ם לפני הכניסה לירושלים, אמר אד"ש: באים לירושלים בה נאמר שאוכלים מעשר ובמעשר נאמר "למען תלמד ליראה" א"כ צריכים כבר להתלבש במצות היראה זה כבר דבר אחר, כתוב "למען תלמד ליראה" וואסט אויס שע"י תורה, לימוד התורה היטב באים ליראת ה"י צריך באמת להתחזק בתורה. כן הזכיר כמה פעמים שעוד לא התפללו מעריב ואמר: צריכים לזכור שאוחזים לפני קבלת עומ"ש של ערבית וצריך לזכור תמיד שעוד לא קבלנו עלינו עומ"ש.

שאלו על שידוך בחור מיוחס נכד הא"א? וענה יחוס יש דורשים לשבח ויש דורשים לגנאי צריך טוב לחשוב על הדבר גמ' קידושין הטעה לשבח מקודשת והשאלה אם זה שבח.

אד"ש דיבר בהרחבה עם הרי"ם על אחותו מאטיל ע"ה שהיתה חכמה ומלאה מרץ וכשהרבי הבית ישראל עבר הניתוח בחיפה בתשל"א היא עודדה והמריצה את כולם ליסוע לחיפה והיה שם בחיפה כמה דברים מעניינים:

א. שהרבי הל"ש ז"ייע אמר לאחיו הפסוק "ויתחזק ישראל וישב על המטה" ואח"כ כל מי שנכנס אמר הבית ישראל אחי הרש"ב היה כאן וחיזקני מאוד מאוד.

ב. מאטיל סיפרה לאד"ש ולרבי הבית ישראל שראתה בחלום את אמא שלה הרבנית חיה ראדה ואמרה לה מאוד בשמייכל שלא תדאג ויהיה טוב, הוא "הב"י יתגבר על זה ועוד יש לו שנים לחיות בבריאות וכו', הבית ישראל מאוד נהנה מדבריה והיה מאוד גישמייכלט.

הוסיף אד"ש שחזרו לירושלים הצטרף עמם נח יוסקוביץ וידעתי שהוא חריף ואחותי עוד יותר ויהיה מענין ולכן ביקשתי ממנה שגם נח רוצה לדעת מהחלום שלא שמע, סיפרה מאטיל שוב החלום, אמר נח: אינני מבין יש הרי גם אבא במשפחה (הא"א) ומדוע דוקא האמא באה בחלום לבשר שהרבי יבריא ויחיה, ומה עם האבא? רגע כמימרא הגיבה מאטיל בחכמתה ואמרה: האבא היה רבי של כלל ישראל ולא היה לו בדוקא קשר לזה יותר מזה, אבל אמא נשארה אמא פרטית של הרבי לכן היא בדוקא באה בחלום לבשר שעוד יחיה בבריאות ודפח"ח.

אד"ש דיבר עם הרי"ם על הכולל, ואמר הרי"ם: שחושב בזמן הבא לעזוב נשים - נזיקין ולהתחיל קדשים, אד"ש אמר: קדשים רעיון טוב אולי בכורות אחשוב ואומר תשובה, וכעבור כמה ימים אמר שחשב שכדאי ללמוד מסכת יומא שזה יהיה המעבר בין נשים נזקין לקדשים שיש ביומא מענינא קדשים וכן יוה"כ ובדיוק מתאים לזמן אלול.

י.מ. שפרנוביץ נכנס לקו"פ לומר ששמע על הכולל של הרי"ם שהוא מיוחד ואולי שיעבור ללמוד בישיבת מאור יעקב? ענהו אד"ש: ידעתי שזה כולל הטוב ביותר ולא ידעתי שצריך להפסיקו.

פעם השתדכו הר"י מבלז זי"ע עם חצר צאנו ובשבת ש"ב היה מתח שבבלז לא נהגו לומר ה' מלך ביצוה בס"ג ובצאנו כן נהגו לומר ה' מלך ולא ידעו מי יהיה המנצח בדבר, כשהגיעו ליצוה נעמד חסיד אחד מצאנו ואמר בקול ברצוני לומר עכשיו משהו ונראה מי יאמר שזה לא נכון אני אומר ה' מלך ומי יעמוד לומר ח"ו שה' איננו מלך?! ונהנו כולם.

יום ראשון ל' אב א' דר"ח אלול נכנס הוד כ"ק הס"ק מטאלנא לאד"ש בביהמדר"ר ב-9 בערב עם נכדו הגדול הר"ם שליט"א:

אד"ש: רץ לדלת ואמר: חבל שהטאלנא רבי מחמיץ לי המצוה הייתי אני צריך לבא למר, ולא שתטרחו לבא אילי.

ס.ט.: הרבי ב"ה כבר היה אצלי לביקור זכיתי וזה מספיק וב"ה אומרים שאני בריא הנה אני הולך ב"ה.

אד"ש: כן היתי לביקור אבל לא באתי לכבוד ר"ח, וברצוני לבא גם לרבי לכבוד ר"ח, אבל הטאלנא רבי יותר מבוגר ממני ראה עולם גדול אנשים צדיקים יותר, ולכן הוא זריז יותר ממני והקדים לבא לפני לכבוד ר"ח.

הסבא עמד והאד"ש אמר: צריכים באמת טאלנא רבי בריא שילך בבריאות ויעמוד בבריאות אבל עכשיו אפשר לשבת והתיישבו:

אד"ש: אני חושב נכדך ר' יצחק מנחם עשה עימי הרבה טובות וב"ה שמתחילים קצת כטיפה להחזיר לו טובה, הנה ר' יצחק מנחם למד עם בני שאול, ועם בני דניאל לא רק למד אלא לומד עד היום ועוזר לו והוא ממש תלמידו ועכשיו מתחילים להחזיר טובה יחיאל לומד אצל דניאל והוא מאוד מרוצה ממנו בשיעור ויענקלה גם לומד בישיבה בני שאול בחן אותו וידע הייטב ויהיה תלמידו וב"ה אמגעט אופ אביעסל הכרת הטוב.

ס.ט.: ב"ה הם לומדים בשפת אמת - שפת אמת תכון לעד.

אד"ש: סיים הפסוק של שפת אמת תכון לעד - ועד ארגיעה לשון שקר.

ס.ט.: השבוע ימלאו לי 87 שנים ואכנס בעזרת ה"י ב"י אלול לשנת ה-88 וצריך אני לברכה.

אד"ש: נו רק 88 ויש לטאלנא רבי בעזרת ה"י עוד 33 שנים מתוך בריאות הגוף והרבה נחת וכח.

ס.ט.: אמן אמן, נו עכשיו זה כבר מוצאי שביעית וכתוב שכן דוד בא בו ה"י יעזור שנוכה כבר שיבוא.

אד"ש: בודאי, אבל למי יש כח כ"כ הרבה לחכות עד מוצאי שביעית זה עוד 28 יום כתוב אחכה לו בכל יום שיבא ומקוים שיבא בכל יום למי יש כח לחכות 28 יום, הצדיקים צריכים לבקש, טאלנא רבי זאל געבין איין קוועעטש זאל שוין זאין דגאולה.

ס.ט.: כן, הרבי יכול לפעול הנה כ"כ הרבה קויעטלך על השולחן ויעזור ה"י שהכל יתקיים לטובה הברכות.

אד"ש: אמן, סאיז אגוטע ברכה.

שאלו אם הס"ק רוצה בקבוק יין? והאד"ש אמר בודאי שצריך לתת לכבוד ר"ח יין, והוסיף: שאינו רוצה שסבא יטרח שהמשמש יקח וסבא הושיט יד ימין וצעק כן אני לוקח ביד ימין, הסבא קם והאד"ש ניגש ואמר: רוצה אני בזכיה גם לשמש ת"ח. כן ביקש הס"ק שהרבי יזכורו בתפילותיו איך בין דא כסדר מקושר, אמר האד"ש: אין איך בין אויך כסדר מקושר.

אד"ש הושיט ידו מתחת סבא לעזור לו ללכת, סבא הזדעזע וצעק ח"ו שהרבי ישמשו אבל הרבי לא ויתר.

בדלת הזכיר דינקל לסבא שרצה לשים כסף בקופת צדקה שעומדת על שולחנו של אד"ש הרבי שמע ורץ מהר לשולחן והביא לסבא הקופת צדקה, סבא שלשל לפנים שטר של 50 שקל ואמר לרבי "וצדקה תהיה לנו" אד"ש חייך מאוד ואמר "לנו" לשון רבים סאיז כולל מיר אויך אין דברכה, בירכו באגיטען חדש אלול אגוט יאהר גיטע זמנים, אפריש יאהר, ועוד ויצאו.

על הצדקה אמר האד"ש שיש מקפידים לא לתת בלילה רק בעת רצון, אמר סבא: אצל הרבי תמיד עת רצון, והאד"ש נהנה.

יום שני א' אלול ב' דר"ח התשנ"ד נסע אד"ש עם הרי"ם בבוקר אחרי התפילה לרופא בת"א וכן ביקר בישיבת חידה"ר פנינים שזכינו לשמוע מהנסיעה:

א. ישר שנכנס למכונית פתח אד"ש גמ' מסכתא יומא ואמר מדארף זעך נעמן צו לערנן לגמור מסכתא יומא וכבר להתחיל סוכה, והתחיל ללמוד בקול סוגיית היאך מפיסין, והוסיף בבדיחותא: היאך מפיסין את הכהן שלא לקחנו אותו לנסיעה. (י.ש.).

ב. אמר להרי"ם ד"ש מבנו יענקלה שרואהו בישיבה לומד ב"ה טוב והאריך בו בכשרונותיו, כן אמר את ב"א יחיאל רואה אני גם הוא מתנדנד טוב ולומד טוב ב"ה. גרדא בסיבוב האחרון לא ראיתיו.

ג. אד"ש כתוב בגמ' בפייס שפתח אחד פתוח לקדש שיהיה רעש מהפייס "בית אלוקים נהלך ברגש" ואחד פתוח לחול שהזקן יוכל לשבת, ומדוע לא הכל בקדש בלא הזקן שישב? כתוב בתוס' שלא אורח ארעה להיות בגלוי ראש בעזרה שבפייס אחד הוריד הכובע וכך היו מפיסין, והוסיף הרבי: אע"פ שהיה יכול לשים כיפה? אולי גילוי של קצת מהראש אינו דרך ארץ בעזרה אבל בפשטות היה הבעיה גילוי ראש לגמרי ויש לי לכך רא"י שהרי בשבעת ימים קודם יו"ה"כ הפרישו כה"ג ללשכת פרהדרין וכתוב שכה"ג מסתפר פעם בשבוע והיכן הסתפר בשבוע זה בודאי במקדש בלשכת פרהדרין הרי לנו שהלך בלא כיסוי שלם על ראשו במקדש שהרי לשכה זו היתה פתוחה לקדש.

ד. היה בחידה"ר והיו הרבה בחורים בחוץ ורץ מהר לביהמדר"ר לפני הבחורים ועמד והסתכל עליהם שהם נכנסים לביהמדר"ר, אח"כ במכונית אמר: איזה ישיבה של א.י.א. כך לומדים?

ה. האד"ש ניגש בחידה"ר גדולה להר"נ קרנביסר ואמר: ב"ה המצב משתפר פעם אמרו בחידה"ר בחור לומד מדרש עכשיו צדו עיני רשב"א, ריטביא.

ו. בחידה"ר קטנה ניגש לנחמיה אלטר במוהרי"א ושאלו איך היה בהר כנען והיאך מרגיש אביו מו' רי"א? ואם נהנה שם וכו', כן לפני שעזב ניגש שוב נתן לו יד בחביבות וברכו בהוסיפו שנהנה לראותו לומד ומלמד תלמידים בישיבה.

ז. האד"ש שאל במכונית את הרי"ם על מצבו של הס"ק? והרי"ם אמר: שי.מ.ב. הזמינו היום לסידור חו"ק ורצה לשאול את פ"ק אם לקחת הדבר שמפחד שלא ירגיש טוב בפרט שלוקח ע"ע ואולי שישאל רופא? אד"ש ענה: דאיין זיידה איז אַ מסירות נפש יוד סאיז זייער גוט זאל יוא גיין שלא יפחד ולא ילך לרופא כלל שיסדר החו"ק כהרגלו תמיד ללכת ולפעול ובטחוני שבעזרת ה"י בזכות זה ירגיש יותר טוב ולא יהיה לו שום מכשול והרגשה לא טובה.

ח. אד"ש דיבר על האדמו"ר מוויזניץ שליט"א שהזכירוהו שלא מרגיש טוב, אמר הרי"ם: הוא עבד קשה עכשיו בנסיעה למקומות הקדושים עם קהל חסידיו, אמר אד"ש: כן, אמת הוא עובד מאוד קשה, הוא משקיע הרבה בתפילה, אולי בבדיחותא אפשר לומר כתוב בגמ' המגביה קולו בתפילתו הרי זה מקטני אמונה הוא לא נותן אמן בחסידיו שגם אם יתפלל פחות וירעיש עולמות פחות ימשיכו להיות חסידיו וזה מקטני אמונה שלא מאמין כ"כ בחסידים שלו ולכן צריך להרעיש ולהשקיע הרבה בתפילות!

ולעצם דברי הגמ' תמיד לא הבנתי הפי' הפשוט שנקרא מקטני אמונה שחושב שהקב"ה לא שומע, וכשמגביה קולו כבר מבין שהקב"ה שומע הרי המרחק כה רב ומה עוזר לו אם מגביה קולו לשטתו של אותו אדם? אלא חשבתי לפרש בדרך אחרת יהודי העומד בתפילה לפני הקב"ה ומאמין בזה חזק באמונה ברורה שהקב"ה שומע אותו לא צריך לשום פעולה כדי לכיין הלב בתפילה שהרי עומד הוא לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה אבל אחד שקצת פחות אצלו האמונה כדי להתחזק בכוונת הלב בתפילה צריך לעשות פעולות אחרות לכך, וזה הפי' המגביה קולו שצריך להגיע לפעולות חיצוניות כדי לכיין לבו ה"ז מקטני אמונה שאם היה באמת מרגיש שעומד לפני הקב"ה היה ואני תפילה ומתפלל היטב בלא כלום, ודפח"ח!

ט. בדרך לרופא ניגש אד"ש ליהודי זקן שעבר ברחוב ופרס בשלומו ועזר לו להסתדר עם המקל שלו וכדומה, אח"כ פנה להרי"ם ואמר: כתוב בפסוק "קרוב ה' לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע" תמיד תמה אני מילא יושע מובן אבל אצל הנשברי לב במה מועיל להם שה' קרוב איליהם האם בזה נהיה כבר לא שבור לב הרי לא כתוב שיושיעו משברונו שירפאהו ממחלתו? חושבני שהפירוש הוא כל אדם רגיל פחות או יותר יודע כל אחד מהם הצטרפותו ובמה אפשר לעזור לו אע"פ שכל אחד מוטבע בטבעים ורצונות אחרים, אדם שהינו נשבר לב מסכן מדוכא הרבה יותר קשה לדעת במה אפשר לעזור לו כ"א יש לו זיינע זאכין משל למה הדבר דומה לאדם הרוצה מאוד להיטיב עם זולתו וקונה לו טייפ גדול והלה בכלל חרש ולא יכול לשמוע השירים מה הועיל? לכן אמר הפסוק קרוב ה' לנשברי לב הקב"ה קרוב לכל המסכנים ומבין היטב כ"א מה הוא צריך ומה חסר לו בהיותו נשבר לב מדוכא ואז יכול לקיים את המשך הפסוק "ואת דכאי רוח יושיע" שע"י שידוע ומבין כ"א בדיוק מה הוא צריך יכול לעזור לו במה שאפשר. ודפח"ח!

י. אד"ש אמר להרי"ם: זכורני בשנת תשי"ד הרבה לפני מתן תורה (הרבי קורא הרבה פעמים להנהיג מתן תורה) היה סיום הש"ס בבלי וכיבדו אותי לדרוש ולהיות הפותח במסכת ברכות כמדומני שהרבי מקלויזנבורג היה המסיים, כ"ד שאלתי את אחי הרבי הבית ישראל ז"ע וגם כאן שאלתי אם להסכים לכך? ואמר שכן למה לא, להגדיל תורה ולהאדיר, זכורני שדיברתי על המשנה השניה מאימתי קוראין שמע בשחרית, כולם בדרך כלל מדברים על המשנה הראשונה אני אהבתי תמיד להיות הפוך משהו חדש אמרתי צדיקים אמרו קריאת שמע בערבית הכונה לקבלת עומ"ש בגלות שהלילה מרמז עליה אם כך שחרית מרמז על הגאולה כונת המשנה מאימתי קוראין שמע בשחרית מתי תהיה כבר קבלת עומ"ש בגאולה שלימה משיכיר בין תכלת ללבן הגמ' אומרת שיש תכלת אמיתי ויש קלא אילן הדומה לתכלת אבל הוא מזויף כתוב ביומא שאמרו לשחיתת התמיד ברקאי משום שפעם עלתה אור כוכב וחשבו שכבר יום וטעו לכן תקנו לומר ברקאי ז"א שיכול להיות אור אבל אינו האור האמיתי עליו מתכונים כתוב בגמ' שראה אילת השחר מפציע ואמר כך גאולתן של ישראל קימעה קימעה וזה הכונה שיש מדינה אתחלתא דגאולה אבל צריכים לדעת שעוד לא הגענו לאור האמיתי הגאולה תהיה משיכיר בין תכלת לקלא אילן בין אור האמיתי לאור לא אמיתי, הדברים עשו רושם רב הרבי מסטריקוב עוד זוכר ווארט זה הוא ניגש אילי לפני כמה שנים ואמר שעוד זוכר הווארט הוא היה תלמיד של הרב מבריסק זצ"ל ולכן חיבב ווארט קנאי זה, כשבאתי לרבי הבית ישראל כבר שמע מהדרשה ואמר סאיז צו שארף הוא היה אז הרבי המנהיג ואני רק בעל דרשן, כהיום אומר אני באמת ווארט הפוך (והוסיף בבדיחותא: אולי ווארט זה לא ימצא חן בעיני רא"ש הוא רוצה לשים כולם בחרם את ש"ס ועובדיה וקרית ספר) כתוב בהמשך המשנה משיכיר את חבירו בריחוק ד' אמות, אדם שחייב נידוי צריך להיות בריחוק ד' אמות מזולתו וזה כונת המשנה מאימתי קוראין שמע בשחרית מתי נזכה לקבלת עומ"ש בגאולה האמיתית משיכיר שהאנשים יכירו במעלת כל יהודי ויהודי ויקרבו כל יהודי ויהודי גם אלו הרחוקים הצריכים להיות רחוקים ד"א או אז תבא הגאולה. ודפח"ח!

יא. אד"ש להרי"ם: תאמר משהובלימוד.

הרי"ם: יש קושית המנחת חינוך מדוע לא מובא ברמב"ם שאמרו האיר עד שבחברון? ותיירץ הרי"ם שיש הרבה ראיות שכונת הרמב"ם רק לדינים שיהיו לעתיד לבא ולא לספר הסטוריה לכן לא מביא למשל איסור במות אע"פ שנכתב בו הרבה הלכות בגמ' ולכן גם לא מביא חברון שהרי יקומו כבר ישיני חברון ומה לנו להזכיר חברון.

אד"ש: נהנה, ואמר: שלא שמע אף פעם מהרעיון זה שהרמב"ם מדבר רק על עתיד לבא ולא הסטוריה דבר זה צריך ראיה. ולעצם קושית המנחת חינוך אולי כלל לא יאמרו לעתיד לבא ברקאי ולא האיר שהרי כתוב שיהיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יאיר שבעתים ולא יהיה ספק בכלל ביום מתי האיר היום ודו"ק.

כשהגיע הרי"ם לביתו פתח חתם סופר על הש"ס ונפתח לו בגמ' בב"ב מרחיקין אילן מהעיר עשרים וחמש אמה משום נוי העיר ואם הוא עץ פרי שיש לו הרבה ענפים חמישים אמה ואילן סרק בין כך ובין כך מרחיקים חמישים אמה והרמב"ם מביא רק את דין אילן הפרי שיש בו חילוק בין 25 ל- 50 ולא מביא כלל דין אילן סרק והקשה בתיו"ט מדוע השמיט הרמב"ם דין זה? וכותב בחת"ס שדברי הרמב"ם רק במה שיהיה בזה נפקותא לעתיד לבא ונאמר עתידין אילני סרק שיתנו פירות א"כ לעתיד לא יהיה אילן סרק רק אילן פירות ולכן אין לרמב"ם שום נ"מ להביא דין זה ובכונה השמיטו עכ"ד החת"ס! וממש היה מופת חותך להרי"ם שאמר הרבי צריך ראיה וישר שבא לביתו נפתח לו הספר ממש ראיה מוכחת לדבריו הטובים בדברי הרמב"ם. ודפח"ח!

יום רביעי ג' אלול התשנ"ד נסע אד"ש עם הרי"ם בירושלים לרופא לפנה"צ פנינים שזכינו לשמוע מהרי"ם שליט"א:

א. הרי"ם: הס"ק היה בחנוכת הבית בקרית גת.

אד"ש: לא ראיתי כלל ולא ידעתי שהיה, חבל מה מגיע לנו שמטריח כ"כ עצמו כזה יום חם בכזה גיל להסחב עד קרית גת סבך עושה למעלה מכוחותיו.

ב. אד"ש אמר: פלוני תמיד מוצא אותי בכל מיני הזדמנויות לשאול שאלות מהסתם חוסך לעצמו נסיעה לירושלים הוא עוד חושב שיש בזה מעלה בנתיים אני מאריך אף ועונה לו בכל פעם ששואל חושבני לומר לו שיש לי משרד בירושלים ושם אני מקבל קהל!

ג. אד"ש אמר להרי"ם אתה מחבב מופתים אספר לך שתי הרגשות שהיו לי ובעצמי לא אדע מדוע כך עניתי ובשניהם צדקתי:

1. נכנסו להזכיר פלוני לא דבר מיוחד והרגשתי שהמצב לי"ע הרבה יותר גרוע ממה שהם חושבים ועניתי בהתאם ולבסוף אמרו כדברי.

2. נכנס אילי י.ג. כולו מבוהל זה כשעתיים ויותר שבנו נאבד אמו לקחה אותו לכותל המערבי , ר"ח גמרו מוקדם בחיידר וסיכמה איתו שיחכה לה כעבור 20 דקות היא בנשים והוא בגברים ולא הגיע שלחה לחפשו ניגשה למשטרה הודיעו ברמקול וכבר למעלה משעתיים חיפושים והאבא כולו לבן רועד מבוהל, עניתי לו על אתר זה שום דבר ימצאו אותו הוא כאן הוא נמצא! כעבור 10 דקות הוא שוב בפנים בשמחה הילד משחק כאן בביהמ"ד פלוני ראהו בכותל ושאלו אם אביו נמצא ואמר שלא ולקחו עמו לביהמ"ד בלא ידיעת אמו, והיה בדיוק כדברי.

חשבתי אח"כ מדוע היה כזה דבר ומדוע כך קרה להם כזה פחד ומורא? אינני מבין חומרא כזאת לשלוח ילד לבד לגברים ומה היה קורה אם היה איתה בנשים ממ"נ אם כה גדול שלא תדאג לו ואם יותר קטן שלא תשלח אותו לגברים או שלא תקח אותו כלל זה הלימוד

שלמדתי מכאן יכולים להיות מגושמים ופה פתאום פרום כ"כ פעם היו יותר בקדושה בדברים אחרים ובזה לא היו כלל פרום.

יום רביעי י' אלול התשנ"ד, אד"ש צלצל לבית הרי"ם בלילה מחיפה:

הרי"ם: וואס מאכט דרבי אין געזונט?

אד"ש: בבריאות ב"ה יש לי לבשר טוב מרגיש טוב ב"ה, וואס מאכט מאיין ר' יצחק מנחם? נאך אמהל דער אלטער נודניק שטרט דין.

אח"כ ביקש אד"ש מהרי"ם טובה שיעסוק בנושא מסוים מסובך שהגיע לרבי בתור, וכשסיפר אד"ש להרי"ם חוצפתו של הפלוני שנכנס, הזדעזע הרי"ם מהחוצפה אמר לו אד"ש: אל תבהל לא התבלבלתי ולא עשיתי זאך פלירן אפי' שהיה כבר חוצפה בגוזמא עצרתי עצמי ודיברתי יפה, אפי' מיט אשמייכל עצמתי עיני ואמרתי לו איך זיצ דא אויף דער בענקיל פין געררע רבעין אין אויב נישט חאטש אויף דבענקיל פין געררע רבעין זון, אין אויב פאר דיים אוב איך נישט קיין זכות חאטש אויף דבענקיל פון געררע רבעינס אַ ברידער נישט אויף צו זאיין דאיין משמש! עצמתי עיני וחיכיתי בסבלנות שיצא מהחדר!

יום שישי י"ב אלול נקרא הרי"ם לפנה"צ לקו"פ בבית אד"ש:

א. הרבי אמר על השבוע בחיפה שלא היה כ"כ מוצלח היה חס מרגיל תמיד פאר טאג לכה"פ יש אויר ואני מסתובב שעה ויותר השבוע כבר מוקדם היה חס היתי צריך לקצר בטיול בוקר, גם היה אצלי פיגא אחד וואס האט אטעל גימעכט גאנץ חיפה.

ב. הרי"ם הביא לרבי משקפיים חדשים הרבי רצה לבדוק אם רואה בזה אותיות מאוד קטנות, והיה על השולחן פתק רפואי באותיות קטנות מאוד, הרי"ם הקריב הפתק חייך אד"ש ואמר: אם רוצה אני לבחון הראיה מדוע שלא אנסה מיט היילקע אותיות, יש לי ילקוט שמעוני בדפוס קטן מאוד וקם מהר, טיפס על כסאו והוריד ילקוט שמעוני קטן וקרא בזה במרוצה ואמר שב"ה הרי"ם כיון היטב במשקפיים וברופא וב"ה זה טוב ומוצלח.

בא' מהנסיעות של אד"ש עם הרי"ם למד הרבה במסכתא יומא וחידש ופלפל בהרבה נושאים וכן שאל את הרי"ם בהרבה מקומות שיאמר חידוש, אח"כ הגיע אד"ש לגמ' שמסבירה המשנה כלל היה במקדש כל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים היות ואסור לאחוז ולהשתין ויש ניצוצות וצריך לנגבם בידו שלא יאמרו שהוא כרות שפכה לכן צריך גם קידוש ידים, חייך ושאל את הרי"ם כאן בגמ' יש לך גם חידוש?

ענה הרי"ם: ששאל פעם מגמ' בסוף ש"ס על אמורא שעמד על גג בית הכנסת ששף ויתב בנהרדא והטיל מים ואמר לו אמורא אחר שיאחוז באמה וישתין והגמ' מקשה היתכן? ומתרצים כמה תירוצים וא' מהם בעיתתא דשכינה שאני שהיה בית המדרש חשוב מאוד ומפחד השכינה לא יבוא לידי טומאה לכן מותר לאחוז, וקשה כאן מדברים בבית המקדש עצמו שודאי יש פחד שכינה ומדוע שלא יאחוז הרי אין חשש לטומאה ולא יצטרך לנקות הניצוצות וממילא לא יצטרך קידוש ידים?

הסטייפלא ענה לי: יש דרגות ולא כ"א מהכהנים היה בדרגת האמורא.

הר"ח קנייבסקי ענה לי: שהמקום של הטלת מים בבית המקדש היה במחילות וכתוב מחילות לא נתקדשו ואם כתוב במפורש ע"ז שלא נתקדשו א"א לומר שיש שם פחד שכינה. **ואני תירצתי:** שיש הבדל בין מקום שנמצאים בו לפעמים אז ההרגש גדול כר"י בבית הכנסת בנהרדעא לכהנים ששם ביתם יום יום ונכנס לשם ברגילות לכן א"א לומר תי' של פחד שכינה.

אד"ש נהנה - הרחיב הדבור על הנושא ואמר: יש לי תירוץ כתוב שנפטר צריך טהרה טבילה במקוה וזה מפני שלפני פטירתו נטמא בקרי מחמת פחד המות שראה מלאך המות מלא עינים שבא לקחתו וכן באשה צריכה טבילה שנטמאת מפחד א"כ חזינן שהפחד גורם טומאה

וכאן כתוב שהפחד גורם להשמר מטומאה והיאך זה מסתדר? אלא יש שני סוגי פחד, יש פחד אבל האדם עוד בשליטה על עצמו הוא נשאר אדם ומפחד וזה הפחד גורם להשאר בטהרה וא"א להטמא וזה דרגא פחותה בפחד וזה היה שם על גג ביהכ"נ שאמר לו אחוז באמה שמותר שלא יבוא לידי הרהור וטומאה מחמת פחד השכינה שנמצא שם, משא"כ פחד איום ונורא שהאדם נהיה אויס אדם והשליטה ע"ע מאבדת כל כיון זה פחד הפוך שמביא טומאה וזה באדם שהולך למות וא"כ מובן שגם בבית המקדש שהיה מורא שכינה גדול היה מעין פחד זה ולכן היה יכול להגרם ח"ו טומאה ולכן היה אסור והצריכו קידוש ידים.

ומצא הרי"ם סמך לדברי אד"ש: בספר מתלמידי הבית יוסף שמקשה מה הנס הגדול ביוה"כ מעשרה ניסים שלא ראה כה"ג ביוה"כ קרי והדבר תמוה עד למאוד? ומביא לתרץ ע"פ הזוהר ועוד ש"וכל אדם לא יהיה באהל מועד" והיאך כה"ג עצמו היה שם שנהפך מאדם למדרגת מלאך וכתוב שכל אדם שמת נטמא וא"כ היה לכה"ג מיתה שנהפך למלאך והיה צריך ח"ו להביא טומאה וזה היה הנס שלא נטמא ותואם ודו"ק!

יום שני ט"ו אלול התשנ"ד:

אד"ש דיבר עם הרי"ם בצהריים:

הרי"ם: שאל על סבא טאלנא שיש רופא בתל אביב שמציע לעשות מתיחה ועי"ז להקל על מכאובי הדיסקוס?

אד"ש: מה אומר הס"ק בעצמו שגם רבי ויודע מה לעשות?

הרי"ם: הסבא טוען כל הזמן מדוע לא עושים כלום איתו ומהסתם רוצה בטיפול.

אד"ש: האם יש לסבא רופא פרטי? ומה הוא אומר עי"ז?

הרי"ם: אני חושב שמסכים.

אד"ש: תאמר לסבא אם הרופא שלו מסכים חושב אני גם שכדאי לעשות הטיפול וה"י יעזור שלא יהיה שום מכשול בדבר ויועיל לרפואתו ולחיוזקו אמן.

יום שלישי ט"ז אלול התשנ"ד היה הרי"ם בקו"פ לפנה"צ:

סיפר הרי"ם לאד"ש על הנפילה של סבא ב-3 פאר טאג במקוה ועל החבלות, האד"ש נבהל והיה אכפת לו, אמר הרי"ם: שסבא אמר שעשה במקוה הרבה אנשים אינזינען ובראשם האד"ש, אמר הרבי להרי"ם: זאג אהיים אני לא מסיח דעת ממנו אף פעם, בכל תפילה מזכירו אני לטובה חוץ מ-ועל הצדיקים בתפילת י"ח גם בשאר מקומות ובכל זמן! כתוב אין אדם נוקף אצבעו מלמטה עד שמכריזין עליו מלמעלה ביי א רבין קימעט די הכרזה גאר פין אהויכע ארט, סאיז מן הסתם גיוען אלץ לטובה, זאגסט אז דקאפ איז גיוען ארויף דאין זיידה גייט שטענדיק מיט דקאפ ארויף דהייבשטער וועט העלפון וייטער צו גיין שטענדיק מיט דקאפ ארויף.

אד"ש שאל את הרי"ם היאך מסתדר גם לומר שיעור כל יום לשיעור ב' ויש לו הרבה על הראש? אח"כ היה אצלו מו' ד.ח. ודיבר עמו על השיעור של הרי"ם, אמר ד.ח.: הרי"ם מוציא השיעור מהשרוול, צחק אד"ש ואמר: כן, ב"ה הוא עושה הרבה זכורני ביום שעשה בר מצוה עוד אמר שיעור בישיבה ומהסתם בבית עוד מילא שתי קסטות לקול הדף, ולהרי"ם עצמו אמר כתוב במשנה על דאטפת אטפוך יכול להיות גם לטובה סידרת לבני ד.ח. מגיד"ש ודחפת שיאמר שיעור כל יום הנה גם אתה נהיית למגיד"ש.

אברך שאשתו נכנסה למשבר נפשי נכנס לקו"פ עם קויעטל לשאול אם לקחתה לרופא נפש? אמר אד"ש: לא צריך כבר אולי התרגשה ממשוהו ה"י יעזור, האברך אמר שדיבר קודם לכן עם הרי"ם והמליץ לקחתה לפסיכולוג, אמר אד"ש: חשבתי באמת לדבר איתו עי"ז אני כבר ידבר עמו, ולפני שיצא הנ"ל אמו לו אד"ש: צריך להתחזק מגיע שנה חדשה.

וכשהיה הרי"ם בקו"פ אמר לו הרבי כשקראתי בהתחלה הקויעטל לא ידעתי עוד מה אתה אומר והרגשתי שזה יסתדר לבד וכך אמרתי לו, אמר הרי"ם אם הרבי רואה כך לא אמרתי כלום, אמר הרבי: כן, אולי היה לה איזה התרגשות היום איז אשוואכע דור מיט נערוין צריך יותר לשים לב בבית והי"י יעזור לאט לאט שתחזור לאיתנה לא צריך למהר ללכת לרופא היה לי הרגשה בקריאת הקויעטל שיסתדר לבד.

אד"ש סיפר לבניו שנכנס אליו אברך שחלם שהאד"ש בא אליו בחלום ואומר לו שאם צריך לסוע שיזהר עם מי נוסע ולמחרת היה לו נסיעה מחוץ לעיר והיה לו טרמפ ונזכר בדברי החלום ופחד ליסוע ואח"כ נודע לו שהנהג באמת עשה תאונה נרגש מאוד האברך ונכנס לרבי לספר כל הסיפור, נענתי ואמרתי סיים אד"ש באמת חשבתי עליך באותו הלילה.

יום רביעי י"ז אלול התשנ"ד היה הרי"ם לפנה"צ בקו"פ זמן רב:

שאל הרי"ם את אד"ש על רופא פלוני אם כדאי להרשימו ולהביאו לסליחות? האד"ש נהנה מהרעיון ואמר שהרי"ם מכין טוב בכל צעדיו וכדאי באמת וצריך לומר לו שהבחורים והאברכים מחוץ לעיר לא באים לסליחות רק לר"ה שיבין שהצבור הגדול שיראה זה רק חלק קטן מהצבור, אח"כ שאל הרבי היכן יעמוד? אמר הרי"ם: שחשב להעמידו בגלריה במקום שהילדים עומדים, ולא הבין תחילה אד"ש לאיזה גלריה הכונה והתחיל למנות העזרת נשים והקטנה והחדשה וכו' אח"כ כשהבין אמר פשוט הית צריך לומר בגלריה היכן שאתה עומד בטיש זה אני יודע.

אחה"צ ביום הנ"ל שלח אד"ש 4 אנשים מהתור להרי"ם א' לא מאנ"ש שאל היאך ידע הרי"ם מכך ואם הוא עומד בתור ואד"ש יאמר לו: ענהו אד"ש ר' יצחק מנחם איז דא אַ בן בית ביי מיר הוא לא עומד בתור הוא נמצא אצלי כל יום בלא תור והוא כבר יטפל בבעיה שלך.

יום חמישי אור ל"ט אלול יארצייט הרה"צ בנש"ק הגאון הרב יעקב יצחק זצ"ל ויסבלום בסעודת הילולא בבית הרי"ם, בהשתתפות הס"ק מטאלנא שליט"א והבנים למשפחת ויסבלום, והרי"ם שליט"א:

דברי הס"ק מטאלנא שליט"א:

א. כתוב בגמ' שבת שאברהם אבינו ויעקב אבינו אמרו לקב"ה על בני"י כשחטאו ימחו על קדושת שמך ואילו יצחק אבינו לא ויתר והגיע לפלגא עלי ופלגא עליך ועפ"י מובן הנאמר בתורה "ויסעו מקהלתא" - מיעקב אבינו שנקרא קהלת יעקב שלא סינגר עליהם "ויחנו בהר שפר" - אברהם אבינו ע"ה, "ויסעו מהר שפר" שגם אמר ימחו על קדושת שמך "ויחנו בחרדה" - יצחק=פחד יצחק שרק הוא סינגר עליהם, והוסיף ווארט זה שמעתי מבעל ההילולא זי"ע.

ב. הגר נקראת שפחה וממנה ישמעאל שאנו סובלים מהם, כתוב "הפח נשבר ואנחנו נמלטנו" בשפחה יש אותיות "פח" וכן אותיות "שה" וזה הכוונה "הפח נשבר" שאם נוציא הפח משפחה אנחנו השה נמלטנו שיהיה ליהודים תקומה, בדיוק השנה נהייתי בן פ"ח וצריך לבקש באמת מהקב"ה שיהיה ואנחנו היהודים שה קדשים נמלטנו מכל הצרות והגויים. ודפח"ח.

ג. אומרים בברכת מעין שלש ב"פ ונאכל מפריה ומוסיפים בקדושה וטהרה מדוע? וחשבתי שבתחלה מדברים סתם על פירות ואח"כ מדברים בדוקא על מעשר הנאכל בדוקא בירושלים ולכן חוזרים שוב לבקש ונאכל מפריה - מעשר בירושלים ומתאים בקו"ט.

ד. הרב ויסבלום ביקשני פעם שאזהר לעטוף בקובק יין ששלח עימי שאם לא הרי ישבר וכמובן שהגעתי לירושלים עם בקבוק שבור וצלצלתי לשואלו מנין ידע ברוה"ק שישבר וצחק מאוד.

דברי הרי"ם שליט"א:

א. להרב הנ"ל היה סמיכה מרבנים חשובים נ"ע, כ"ק הבית ישראל רצה פעם לראותם ושלח על ידי, אמר הרבי הב"י פליאה על השווער שלך אדם כה מסודר ששלח מסמכים כאלו בלא מעטפה זה לי לראי' שלא חש בטוב ואין לו כח להיות מסודר כבימים ימימה, וכשהרצתי הדברים לשווער התרגש באומרו הרבי מכיריני היטב.

ב. כשנפטר התפלא הבית ישראל שלא השאיר צוואה, ואמרתי שציוה הכל בחייו, בכל אופן העיר הב"י שצריך להשאיר צוואה ופלא שלא השאיר, ולכן היה בעיני לפלא שלא השאיר הוא עצמו ז"ע צוואה.

דברי הבנים שליט"א:

א. הבית ישראל עלה הרבה לאבא זצ"ל ובפעמים הראשונות שלח המשב"ק לשאול שיהודי אחד רוצה לבקר כך היה הלשון והאמא אמרה שא"א שהרי לא הרגיש בטוב, אח"כ נודע להם שהאיש אחד אינו אלא הב"י וכבר ידעו לומר שאפשר.

ב. הרב זצ"ל סיפר שרבי אחד שלח לומר לאדם שהסיג גבול חבירו, הצדיקים נקראים מאורות טובים "מאורות שברא אלוקינו כח וגבורה נתן בהם להיות מושלים בקרב תבל" דהיינו שיש להם הממשלה לאות ב' שבאמצע המילה "תבל" שמי שלא שומע בקולם מוציאים הב' ונשאר ממנו תל-עולם.

דברי הרי"ם שליט"א בליל ש"ק כי תבא התשנ"ד:

א. ביום ה' נכנס בין הבאים אברך מאנ"ש והוסיף בע"פ על הקויעטל שאשתו סובלת משיעול כבד לאחרונה, האד"ש כתב לו על הנייר של הקויעטל שם של תרופה מסוימת בעברית ובאנגלית שיקנה בעבורה ולא נתקרה דעתו ואמר: שיש לו בבית כזה ועכשיו אינו בשימוש ויכול לשלוח לו, וכשחזר בשעה 11 בלילה אויס געמיטשעט מהתור דבר ראשון חיפש התרופה ושלח י.ד.פ. המשמש שיביא לפלוני בעבור אשתו. והדבק בחכמים ובמדוותיהם הטובים.

ב. בא' מימי השבוע הזכרתי אברך שקבע זמן חתונת בנו לח"י שבט, האד"ש אמר שח"י תאריך טוב כתוב בפסוק "חי חי יודוך וישבחוך" אח"כ שאל מי המחותן שלו? ואמרתי שמו, הרבי שיבח מאוד את אחיו של המחותן בר אורין אברך יקר וכשגמר שאל בחיוך והמחותן בעצמו מה הוא? ועשיתי תנועה כאומר שהרבה פחות ממנו, אמר האד"ש עכשיו אלול כאן אני צריך לומר רק טוב על היהודים יש הרי גם כאן מזוזה, וניגש פתאום למזוזה שם יד ימינו ואמר ברצינות: אלע יודען זענן גוט! אלע יודען זענן פייך! אלע יודען זענן וויל!

ג. מצאתי במדרש שמואל במ"ח דברים שהתורה נקנית בהם במיעוט דרך ארץ שמסביר לת"ח בתשמיש למעט אפי' משבת לשבת וראי' ניצחת בעד הרבי הב"י ז"ע, כן מסביר שם במעוט ביישנות שאין הביישן למד ודפח"ח.

ד. זכורני את הרבי מקלויזנבורג בפ' כי תבא בנתניה שסיגר והפך כל הקללות לברכות "ובאכלת בשר בניך ובנותיך" אמר: מזאל קענן אסעין פליישיק ביי דקינדער שיש משפחות

שהילדים התקלקלו וא"א היה לאכול בשרי מחמת הכשרות וזה הברכה בתורה שיוכלו לאכול ויהיה הכל בכשרות. ודפח"ח!

ה. הרבי מטשעקערס היה מברך כ"א ששם כסף, ובאה לפניו אשה להפקד בזש"ק ובירכה והוסיפה כסף שיהא ת"ח ובירכה, והוסיפה כסף שיהיה עשיר ומצליח ובירכה, הוסיפה כסף שיהיה צדיק ובירכה, הוסיפה כסף שיהיה ערלכע יוד כמו הרבי הרים גבות עיניו והסתכל עליה ואמר: אמי הלכה עם מטפחת יותר גדולה כאומר שלכן יצאתי כך וזה א"א לי לברך.

הגבאי הרח"ש אמר לרבי שבונם לוי דוחק בו לבקש שהרי"ם ידבר בפני בנות הסמינר בפתיחה בבניני האומה, האד"ש אמר: הרי"ם מה פתאום? הוא היום מגי"ש בישיבה ולא סתם שואל ומשיב, ואצלו בבית מתנגדים לזה, הרח"ש שאל הרי דיבר כבר כמה פעמים? ענה אד"ש: כן, בפקודתי תמיד מדבר אבל אין זה לתמיד גם אבי ציוה לר"ד מינצברג לדבר, וכמו"כ כשמרגיש אני בצורך רב מצוהו לדבר אבל לא בכל פעם, שיק אהיים צו מיר אני אדבר עמו.

מוצאי ש"ק פרשת כי תבא, סליחות:

כחצי שעה לפני סליחות הביא הרי"ם את ד"ר סולפריינד של הרבי לקו"פ:

האד"ש קיבלם בקאבינט ורמז להרי"ם לסגור הדלת על מנעול.

אד"ש: קודם כל אני חושש מדלקת, אבל חבל מהסתם לא הביא שום מכשיר.

הרופא: דוקא יש לי בכיס מכשיר, הרי"ם אמר לי להביא אולי יצטרך הרבי.

אד"ש: נהנה מאוד וחיידך במאור פנים להרי"ם שכיון לאמת.

הרופא בדק ואמר: שאין ב"ה דלקת והכל בסדר.

הרי"ם: הגיש קויעטל גדול מהרופא.

אד"ש: חיידך ואמר: חושבני שהיה כאן עבודה טובה של שטיפת מח, הרופא אדם איטלגנט, פתוח, מאמין בדף שאברך?

הרופא: אני מאמין כל מילה וברכה של הרבי, ומבקש להתברך בשנה טובה.

אד"ש: כן אמרתי שהיה כאן שטיפת מח של הרי"ם לרופא.

אד"ש הרצין קרא הקויעטל וענה דברים נפלאים והרופא התפעל מאוד.

אד"ש: היכן יעמוד? סומך אני על הרי"ם שיסדר אותך היטב

בסוף הקויעטל היה כתוב שנוסע לאחר שמחת תורה לכנס של רופאים מכל העולם בענין

רשתית העין ונבחר הוא לשליח מארץ ישראל ומבקש ברכה להצלחה.

אד"ש: גחן איליו ושאלו, מה עושים בכנס זה?

הרופא: כ"א מספר על ההשגים שלו בנושא, ומרצים וכל אחד קונה ידיעות מהשני.

אד"ש: אין מישהו שמסתיר מידיעותיו? הרי אחד שמגיע לחידוש מסוים ברפואה מסוימת יש לו קצת ענין שרק הוא יהיה בזה בלעדי כבוד וגם כסף אומר משהו, אין כונתי ח"ו לרופא אבל האם יש שם כזה?

הרופא: הנהן בראשו שיכול להיות.

אד"ש: אתה יכול לומר שם בשמי בשם רב גדול מארץ ישראל, יש בעין טובה ב' משמעויות, עין טובה לעזור לראי' שלא יהיה חושך צל, ויש עין טובה שטוב לי כשלשני טוב, וצריך הרופא לדעת כשעוסק בעין טובה לרפאות ולעזור שצריך להיות לו קודם עין טובה במשמעות השניה שירצה להטיב עם הזולת וזה יגרום שכ"א יגלה כן הכל.

הרופא התפעל מאוד ואמר בחוץ להרי"ם שהרבי נביא!

יש שם רופא אחד מנורוגיא שמרננים אחריו שמסתיר מהמידע שלו באמת בגלל זה,

והמבהיל הוא, שכל הרופאים שם גויים חוץ מרופא זה של הרבי והרופא ההוא וממש

מתאים ששלח הרבי לומר ליהודי היחיד שם עין טובה וכו'. ופלא!

יצאו כבר היה כמה דקות לפני שליחות וכשיצא אד"ש לביהמדר"ר סקר הגלריה לראותו, ועשה עם היד.

יום רביעי כ"ד אלול התשנ"ד, הגיע כ"ק הס"ק מטאלנא ב-9 בערב עם נכדו הרי"ם שליט"א להכנס לקו"פ אצל מרן אד"ש, להתברך בשנה טובה, אד"ש כבר יצא מהקבינט ליסוע לביתו ובדיוק הגיע הס"ק:

אד"ש: קיבלו במאור פנים והתנצל על הטירחה רבה שהס"ק טורח ובירכו בכתיבה וחתימה טובה ואגוט יאהר.

אד"ש: ציוה שיביאו כסא לשבת.

ס.ט.: לא צריך אני יכול לעמוד היטב, וצריך לעמוד בדרך ארץ אצל הרבי.

אד"ש: צריך באמת טאלנא רבי בריא, טאלנא רבי שעומד והולך אבל מותר גם לשבת.

ס.ט.: בפרשה כתוב "אתם נצבים" שיוכלו לעמוד באמת, אתם אותיות אמת.

הביאו כסא והס"ק התיישב רגע ונעמד באומרו: קיימתי הציווי לשבת ועמדתי.

אד"ש: נהנה מאוד פנה למשב"ק ואמר: למדתי היום לימוד חשוב, למדתי היום לימוד טוב!

אד"ש: בירך את סבא שיהיה לו נחת מכל יוצאי חלציו, נכדים, כולם שילכו בדרך אבות הצדיקים לבית טשרנוביל ויהיה אך ורק שמחות, עוד שמחות אצל ר' יצחק מנחם בביתו ובניו וכן אצל לייבל ואצל כולם.

ס.ט.: רציתי להזכיר את ניני שרוצה להיות חתן.

אד"ש: צחק ואמר: מי לא רוצה להיות חתן, כולם רוצים, למי הכוונה?

ס.ט.: כוונתי לניני אמיתי הלומד באשדוד.

אד"ש: בירך אצל כולם בשמחות כ"א מה שצריך.

ס.ט.: אני גם רוצה לברך את אד"ש:

אד"ש: הפסיקו ואמר: אני כבר שמעתי מהטאלנא רבי מה שהיתי צריך לשמוע, ברכה טובה "אתם" אותיות אמת שאהיה רבי באמת!

ס.ט.: ח"ו לא היתה לי כזאת כונה הרבי - רבי ברצוני לברך בבריאות, ואמר: שהרבי יהיה בריא ונחת והצלחה, ושכל ברכותיו של הרבי יתקיימו.

אד"ש: נהנה מאוד, ואמר: סאיז אגוטא ברכה אמן, וכן למר גם צריכים לברכה זאת, גם רבי שיתקיימו הברכות וברכה זאת גם!

ס.ט.: לא הספקתי ללכת למקוה לפני בואי אצל הרבי ל"צ מקוה הרבי בעצמו מטהר כמקוה בטשרנוביל אומרים סוד המקוה אריין ארויס וגם כאן ב"ה היה כך מצאתי הרבי כבר הולך.

אד"ש: הרי"ם איז אַ חכם, מה עושים עכשיו?

הרי"ם: הרבי יכול ללכת והס"ק קצת ינוח ולאחר מכן יסע.

ס.ט.: ודאי, אלוה את הרבי, הרבי לא צריך להתעכב בשבילי.

אד"ש בירכו שוב והלך.

(גם אמר אד"ש באמצע טאלנא רבי האט נאך אסאך געזונטע גוטא יאהרן).

פנינים שנלקטו בשבת קדש פרשת נצבים כ"ז אלול התשנ"ד:

א. הרי"ם שליט"א קיבל טלפון מאישיות מכובד בירושלים לא מאנ"ש שהאד"ש הבטיח לו 10,000 שקל עבור מטרות צדקה מסוימת ואמר לו שיקבלו דרך הרי"ם.

ביום ג' השבוע כשהיה בקו"פ שאל הרי"ם מה עליו לעשות? הגיב אד"ש: לא הבטחתי לו כלום אבל הסכום הזה של 10,000 הזכרתי, שלחתי אליך חשבתי שתהיה יותר חכם לחשוב שכוונתי שתברר בדיוק מה קורה שם ומה הבעיה ומי יקח הכסף וכו' אני לא יכול לברר הכל, ואח"כ שאדע באמת שיש צורך מוכן אני לתת אחרי שיצא מפי את כל הסכום הנ"ל, אדם מאנ"ש לא בעיה לדעת אם באמת צריך אבל כאן איני מכיר.

ביום ד' השבוע כשהיה בקו"פ אמר הרי"ם: שבירר הכל וכך וכך המעשה ופלוני מוכן להתעסק בזה להיות אחראי על הכסף שיגיע למקומו כדבעי, האד"ש אמר: בתחלה חשבתי

לתת שיק על הסכום אבל אחרי שעשית תשובה ועשית הכל כדבעי בשלימות גם אני אעשה הכל בשלימות ואתן בדוקא מזומן, חיפש במגירה מזומן סך 10,000 ככר כסף ונתן לפלוני בעבור צדקה.

ב. רופא העין של הרבי כתב בקויעטל בתו בצבא שיש לה ספיקות באמונה, הרבי ענה: אי, היא צריכה בחור חבר שלבסוף יתחתן עמה ואז כבר לא יהיו לה ספקות ולא בעיות זה הכל כשאין מה לעשות מתחילים לחשוב, יהיה לה בעל ומשפחה כבר יהיה תעסוקה ומחשבות של שטויות לא ימלאו את ראשה, הרופא התפעל מאוד שהרבי ענה תשובה כהלכה שגם הוא כך הרגיש שזה הבעיה.

ג. בערש"ק טילפן הרבי לשאול על העין משהו? ואמר: זה רק לתירוץ בעלמא סתם רציתי לדבר עמך אני לא נודניק קטן, כמה עלה המשקפיים? ענה הר"ם: 400, האד"ש שאל שוב אם באמת כך או שהר"ם מוריד בכונה שלא יעלה לרבי יותר? ענה הר"ם: יש בפנים חשבונית של הסך הנ"ל, אמר הרבי והרופא לא משקר? אח"כ שלח את י.ד.פ. עם ד' מאות וביקשו לברר שוב אם באמת כך עלו המשקפיים.

ד. אברך אמר בקו"פ שיש לאשתו תאומים והרופאים ממליצים נתוח וכן מוהר"א ענה אד"ש: לא צריך ויצא בעזרת ה"י בניקל הילד השני לפעמים עושה בעיות אבל בסופו של דבר גם יצא לבד בלא ניתוח וככל דבריו היה לא נפל שיערה.

ה. הס"ק מטאלנא התאונן ע"כ שמפחד שלא יהיה לו כח לתקוע בשופר השנה שזה מלאכה קשה לנשוף, אמרו לו נכדיו כתוב הרי בגמ' שתקיעת שופר חכמה ואינה מלאכה א"כ אין מקום לדאוג? ענה הס"ק: חכמה ר"ת חילו מפניו כל הארץ ודבר זה יותר קשה ממלאכה ובודאי שהעבודה קשה.

ו. בשנת התשכ"ח בערך הגיע הס"ק מאוחר בערב יוה"כ וכמובן שהסבתא נ"ע סגרה הדלת נכנס הס"ק לביהכ"נ עד יעבור זעם ובדיוק פתח גמ' כתובות על חסיד גדול שירד דמעה מאשתו בערב יוה"כ על זה שמאחר ומת באותו יום, הס"ק נבהל ונסע תיכף לבית ישראל זי"ע וחזר ממש לפני כל נדרי וכל היוה"כ היה מתנוח, אחרי נעילה הסתובב בחיוך ואמר: דער רבי האט מיר גיראטוועט!

יום ראשון כ"ח אלול התשנ"ד:

א. הרבנית תליט"א ביקשה שהרבי ישלח יינות לכל העוסקים בצרכי החצר כהאחים אירנשטיין, ובוד, בענין האוכל, והנהגים למיניהם וכו' האד"ש הסכים ושלח, אח"כ שאלה הרבנית ומה עם הר"ם? אמר הרבי: ר' יצחק מנחם צריך יין, ומה יעשה בזה? ענתה מדוע לא, כמו כולם. שאל הרבי הרי אמרת רק לאלו העוסקים בצרכי הגשמיים ומה הר"ם לכאן? ענתה הרבנית שגם הר"ם עוסק ברופאי הרבי, אמר הרבי: רפואות ורופאים איז רוחניות בלויז, אין דא רעט מאן ויגען גשמיות!!

ב. הפאקס התקלקל והמשב"ק י.ד.פ. נסע לתקנו וכשחזר שאלו אד"ש כמה עלה? ואמר סכום, שאלו הרבי זה תעריף וינברג? ניגש לרבנית וסיפר לה שאלתי את י.ד. על המחיר אם זה תעריף וינברג רי"מ תמיד מסתיר ממני המחיר המלא ומוסיף מכיסו לכן שאלתי.

ג. כל השבוע היה במתח מאימת יום הדין (לדברי ר"י ברוידא) וביום הזה כבר ענה לכולם בחיוך תחל שנה וברכותיה סקמעט אגוט יאהר. אמן!

יום שני כ"ט אלול התשנ"ד ערב ראש השנה שלח כ"ק מרן אד"ש סלסלה מלאה כל טוב להרי"ם, היחיד מכולם ושם לבד בקבוק יין וכו' ולשנה טובה נכתב ונחתם לאלתר לחיים טובים ולשלום תחל שנה וברכותיה!!!

התשנ"ה

פנינים שנלקטו ביומא האריכתא ראש השנה התשנ"ה, יום ג' וד':

א. בא' מהנסיעות שנסע כ"ק מרן אד"ש עם הרי"ם אמר: בהקב"ה נאמר "לעולם ה' דברך ניצב בשמים" שדבריו של הקב"ה עומדים חזק וא"א שיזוז מזה מאומה וכמו שאומר הקב"ה כך חייב להתקיים במלואה וכמו"כ הצדיקים ההולכים בדרך הקב"ה הדבר במדותיו לא יפול מדבריהם דבר אע"פ שלא מתכונים בדוקא לדבר זה, אבל כיון שיצא מפיהם "ולשונו תדבר משפט" אמר דוד המלך נהיה כדבריהם והוסיף לדוגמא א' מני רבות אצל אבי הא"א זצ"ל ואחי זצ"ל.

1. אברך מחסד"ג רצה לעבור לגור באר"י והשווער התנגד נכנס לא"א לומר רצונו והתנגדותו של השווער, הא"א ענה: שיראה לשלוח השווער איליו וכשנכנס שאלו מדוע מתנגד אתה לכך שחתנך יעלה לאר"י? וענה: שמפחד שלא יהיה לו שם פרנסה והיאך יסתדר, ענהו הא"א: לא כדאי להפסיד לגור באר"י מפני דאגת פרנסה ה"י יעזור עם בעיית הפרנסה וימצא כבר משהו, אפי' קלייכער - סייד לפרנסתו העיקר לגור באר"י זה כדאי, השווער שהיה גם מאנ"ש כמובן שסבר וקיבל ואמר לחתנו שמאשר את יציאתו לאר"י ולא אמר לו כלל מדברי הרבי על הפרנסה, סוף דבר שהתפרנס אותו אברך מסיידות באר"י כדברי הא"א אבל היה ארכטיקע קלייכער ומת קלייכער וקראו לו קלייכער הכל היה מזה שיצא מפה קדש סייד וכך היה צריך להיות.

2. אברך מאנ"ש שההורים מאוד התערבו בחיי המשפחה שלו והדבר לא מצא חן בעיני אחי זצ"ל (הרבי לא פירש אם כונתו לכ"ק הבית ישראל זי"ע או לכ"ק הלב שמחה זי"ע) ומאוד הקפיד בדבר ושלח לקרוא לאביו של האברך וגער בו ע"כ שמתערב להם בעסקיהם הפרטיים וציוהו שיעבור דירה ולא יגור בשכונתם להקל עליו מלהתערב, ושאל להיכן אעבור? אמר הרבי לא משנה לי להיכן העיקר לא באותו העיר שלהם אפי' באוסטרליה, הדבר יצא מפי הרבי ודברו ניצב בשמים וכך היה בדיוק שלא מרצונו שלא בטובה הגיע אותו אבא בדוקא לאוסטרליה וגר שם וכן גמר שם עם חייו כי כך יצא מפ"ק.

ב. סיפר ר"א אלתר גיס האד"ש שזוכר כשעשה הרש"ב ליזרון ברית בישפ"א למעלה כובד הא"א זי"ע בסנדקאות, והיה נהוג תמיד שכ"ק הבית ישראל זי"ע מקבל ברכות, והרבי הל"ש זי"ע מקבל עמידה לברכות, החסיד הנ"ל היה איש אמת ות"ח גדול אבל אחז מאוד מהרבי הלב שמחה ולא מהבית ישראל ואמר בגלל שכולם עושים כך גם אני צריך לעשות כך? הפך הסדר נתן לרבי הל"ש ברכות ולאחיו הגדול הב"י עמידה לברכות הל"ש לא רצה ברגע הראשון לגשת ורמז לו הב"י שיגש ולאחרי הברית נעלם הב"י, הל"ש נגש לשב"ל ואמר לו שירוץ מהר לחפש הב"י ולפייסו ולא מצא אותו בביתו, הל"ש לא רצה לבא לסעודת הברית עד שיפייסו והבטיח שב"ל שעד סוף היום ימצאוהו ויפסוהו ובסופו של דבר עבר היום ולא מצאו אמר לו הל"ש באנחה אינני יודע אם אוכל לעזור לך! ולא ארכו הימים ונחלה הרשב"ל ונפטר בדמי ימיו בן ל' שנה והזהרו בגחלתן שלא תכוו זי"ע.

ג. הב"י אמר פעם אבי זי"ע אף פעם לא הקפיד אבל היו הרבה שניזוקו כשפגעו בו זה היה מחמת החסידים שהיו לו שהם הקפידו על כבוד רבם וזה הזיק לאנשים האלו.

ד. בחיפה החליפו יום אחד את מקום טיולו של האד"ש פאר טאג והרבי השתעל שם מאוד ולא נהנה וכשחזרו אמר המקום מלוכלך מאוד ואין רצוני יותר לטייל שם לא ראיתי את השם שאני רואה תמיד לפני שחרית, והיה באמת מקום טמא מאוד במשך כל השנים שם בחיפה מלא פריצות.

ה. אברך נכנס לקו"פ להזכיר אביו שחולה מאוד, ובירכו האד"ש ואמר: ידוע לי מזה אביך היה אצלי וכבר הבטחתי לו שיצא מזה בבריאות, האברך התפלא מאוד שהרי אין אביו מאנ"ש וידע היטב שלא היה לאחרונה אצל האד"ש וגם רתוק הנ"ל למיטתו וכשהרצה הדבר לאביו אמר לו חלמתי אתמול בלילה שאני בקו"פ וראיתי דמותו של הרבי ואומר לי כדבריו אילך שאצא מזה בבריאות ופלא!

ו. אברך נכנס לשאול על ניתוח ברגל בנו האד"ש הסכים ואמר אבל זה לא מכה סתם חבר נתן לו בעיטה, נכון? וכך היה האמת לאחר מכן שלחו אד"ש לרופא גדול שגם יסכים לניתוח ורצה לדעת אם גם הבחין בדבר שאין מכה גרידא אלא בעיטה והרופא לא הבחין.

פנינים שנלקטו בצום גדליה התשנ"ה:

א. אברך מחסד"ג התוכח פעם עם ר' שלמה'ניו מסדיגורא בת"א על היותו שותף לתנועת המזרחי וממש הגיעו לידי צעקות, כעבור יומיים נפטר לי"ע ר"ש זצ"ל וב"ב אמרו לאברך שידע שהוא אשם בזה משום שהיה חולה לב והיכוח גרם לו להתרגשות יתר ונבהל מאוד ורץ לכ"ק הרבי בית ישראל זי"ע אמר לו אין לך מה לדאוג הרי עכשיו הוא בעולם האמת ובודאי יודע שם שצדקת ודרך האגו"י חשובה יותר מדרך המזרחי ואין לך מה לפייסו.

ב. הב"י אמר פעם להרב ש. רפאל דיין זי"ד אין גהנום (שהיה מראשי המזרחי) פרייט זעך שטארק אז די דרייסטעך דא ביי מיר.

ג. קנאי שלח מכתב מלא גידופים לר' אברהם יעקב מסדיגורא זצ"ל ונודע לא' מאנשיו ונסע במרוצה לביתו להוציא המכתב מתיבת הדאר לחסוך לו עגמ"נ והגיע באיחור שכבר לקחו כל הדאר ושאל את רבו אם הצטער מאוד ואם קיבל מכתב מלא גידופים? ואמר שלא, אלא קיבל מכתב מירושלים אבל זרקו לפח בלא לפתוח ולתמיהתו כי רבה מהמופת אמר: שאין מופת פשוט הבול היה הפוך מודבק על המעטפה חשבתי מכתב זה מהסתם מאנשים מבולבלים שמדבקים הפוך לכן לא פתחתי אלא זרקתי ישר לפח.

ד. אמרו לר"י מרוזין זי"ע שהשר שלום מבלז זי"ע אומר שהם ממלכות בית דוד אמר ע"כ ר"י מרוזין שמעתי שכשמתעייף מוריד הספודיק מראשו והופכו לכר תחת מראשותיו זה רא"י ברורה שאינו ממלכות בית דוד, כזה דבר אינו תואם עם מלכות.

ה. א. אלתר אמר להאד"ש שראה בכתבי הרמ"מ שידוע שנשיאנו הם ממלכות בית דוד, ומניין להם מקור לכך? הגיב האד"ש: אינני אומר שהוא משיח לבית דוד, אבל שהם מצאצאי מלכות בית דוד יכול מאוד להיות ול"צ לזלזל.

ו. הרי"ס דיבר עם האד"ש בענין הגלריה של הילדים, והתבטא: הגלריה של י. גולדקנופף, הקפיד אד"ש, ואמר: מה פתאום הגלריה שלו ממתי הוא שם בעה"ב אולי אם יקנה א"ז בכסף מלא יהיה שלו, הוא שילם ע"ז?

פנינים שנלקטו בסעודת ג' דמילה של מ. ראט מוצאי צום גדליה אצל הס"ק מטאלנא:

א. הס"ק מטאלנא שליט"א דיבר בחזקה על האד"ש וכל אדמור"י גור, ואמר: בר"ה מסופר בהפטרה על חנה ועלי הכהן שחשבה לשיכורה, מובא בספרים הקדושים שבאורים ותומים רואה הכהן הכל ועי"ז באותיות יודע לענות והיה בלבול שהיה לה תשובה "כשורה" כמו שעונים לכל המעוברות שהולכות לילד, שתלד כשורה ונהפך לו לשכורה שהם אותם אותיות לכן אמר שהיא שיכורה, כן כל הצדיקים כשבאים לפניו בקויעטל רואים הכל באותיות הקויעטל ועי"ז עונים ומברכים, וכן מסופר בצדיק אחד שהשתה הרבה בענית תשובה על קויעטל והסביר ראה את שם של מדת הדין שורה על שמו של האברך וכ"כ שהה להסתכל עד שנהפך משם ה' של דין לשם רחמים ואז ענה, וכן יודע הוא בבירור שאדמורינו עוסקים בסוד זה ובכלל בגור הולך הכל ב"ה כשורה.

ב. בהרחמן של ברית אומרים הרחמן יברך את אבי הילד ואמר הס"ק ומדוע עשו הפסקה בין האבא לאמא והכניסו את הילד באמצע, הרי היה מתאים לומר יברך את הורי הילד או את אב ואם הילד? אלא לרמז בהרחמן דרכם המיוחדת והמופלאת של חסידי גור כאשר חונכו אצל כ"ק הבית ישראל והומשך ע"י האדמור"ר הלב שמחה עד האד"ש הצניעות והחסידות בין בני הזוג, לכן הרחמן הוא יברך את אבי הילד בנפרד ואח"כ את אמו.

פנינים שנלקטו בשבת שובה פרשת וילך התשנ"ה:

א. אברך שאל בקו"פ דרך ר"י ברוידא על עסק מסוים שיכניס לו ריוח? ענה האד"ש: שישמע בקולי וינצל הזמן של ימים גדולים אלו לתורה ועבודת ה"י ישב וילמד בביהמ"ד ובכל מקום ויעזור ה"י לשנה טובה ופרנסה טובה ממקום אחר וירויח הרבה יותר.

ב. **ברא"ש** איתא שמצות כתיבת ספר תורה זה בדוקא בזמן שלמדו מהספר תורה אבל בזמן הזה שעיקר התורה לומדים מספרים, שכותבים תורה שבע"פ שייך לקיים המצוה בשאר ספרים. **ומובא מהאמרי אמת** שדייק "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" שהתורה מדייקת "ועתה" שרק עכשיו שלומדים מהתורה עצמה כתבו לכם תורה דווקא אבל ברבות הימים יקיימו המצוה בשאר הספרים. **מוסיף הרי"ם שליט"א נופך משלו** מובא בספרי השו"ת על אדם נכבד שהשאיר בצואתו סכום נכבד למעשה טוב ונשאלה השאלה צדקה לעניים או ספר תורה לבית הכנסת? ופסקו הרבנים שצדקה הרבה יותר חשובה מספר תורה ואולי גם שייך לדרוש "ועתה" שאין ענין צדקה שכולם במדבר היו אותו דבר ולא היו עניים צריך לשים הכסף לספר תורה אבל בזמנינו אדם צריך להדר לתת מכספו לצדקה לעניים לפני שנותן לכתיבת ספר תורה. ודפח"ח!

יום שני ז' תשרי התשנ"ה בין כסה לעשור:

א. **הרי"ם לפנה"צ בקו"פ**: דיבר על אברך צעיר שהרופאים קבעו שמצבו גרוע ושאל האד"ש ע"מ מתבססת קביעתם? וענה הרי"ם: ע"פ צילומים ובדיקות רפואיות, אמר אד"ש: אני אוהב שתאמר לאברך זה לא לעשות כלום ויחכה עד אחרי יום הכיפורים אז יעשה שוב הבדיקות ונראה, אין שום ראי' למה שרואים לפני יוה"כ לאחר יוה"כ, בר"ה כתוב יושב מכסא דין לרחמים, יוה"כ איז בלויז רחמים מרחמים א"א לדעת היאך יהיה מצבו אחרי יוה"כ ואולי יחוס הקב"ה ויהיה תוצאות טובות!

ב. **אברך מאנ"ש אחה"צ בקו"פ**: חסר לי שמחה, ענהו אד"ש: תקח שמחה באשראי, שאל האברך: איני מבין מהי כוונת הרבי? אמר אד"ש: אשראי זה הקפה, מגיע יוה"כ הוא מתחיל בשמחה אומרים "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה", אח"כ מגיע סוכות זמן שמחתנו ואח"כ שמחת תורה הכל בשמחה ואח"כ לומדים היטב כל החורף בשמחה "פקודי ה' ישרים משמחי לב" תקח כבר עכשיו שמחה על החשבון!

ג. צבי בילאסטוצקי אחה"צ בקו"פ: הרבי שאלו כמה היה ההוצאות בדירה בחיפה? והבין שרוצה לתת, אמר לרבי: שנוהג בעסק טוב שמזדמן לו לא לקחת שותף, חייך האד"ש ואמר: וגם לא שותף טוב כמוני! אח"כ אמר צבי שא. בוך חייב לו חוב גדול והרי"ס אמר לו בהלצה שימחול לו ע"כ, הגיב אד"ש: לגמרי למחול עד כדי כך אבל עושה מחצה לחצי למחול היה סברא.

יום ג' ח' תשרי התשנ"ה, בין כסה לעשור: הרי"ס נקרא להרבה זמן לפנה"צ לקו"פ: א. האד"ש ישב עם "ונכתב בספר" (מאמרים שאמר בהיותו ראש ישיבה ונכתבו ע"י הרי"ס) ואמר בחיך יודע הנך מי חיבר את זה? כתוב כאן הרבה דברים טובים ערוך היטב ויש לי הנאה, אבל לא כתוב מי ערכו אולי משה דריימן, כתוב כאן שמו?

ב. האד"ש אמר: שראה שאמו של ר"ש בידרמן נפטרה חשבתי ללכת לנחם הוא מגיע לפעמים לטיש לומר לחיים... היום אולי יקשה עלי, אולי מחר. הרי"ס אמר: שלי"צ בכלל ויכול להיות שליחו, אמר הרבי שהוא עוד יראה אבל היה רוצה ללכת איתו בערב יוה"כ בבקר אם שייך שם לנחם בבקר.

ג. האד"ש שאל מה שלומו של הסבא מטאלנא? והוסיף: דאיין זיידה איז אלייב, איך האב אהיים כסדר אינזיענן אולי היתי צריך לבקרו אולי יצא ביום לפני סוכות ניסע איליו להתברך בשנה טובה.

באחד מהנסיעות אמר הרי"ס לאד"ש: ששמע מר"ג אייזנר ז"ל בשם ר' איטשה זצ"ל בן הא"א שאמר בדרך הלצה מדוע דופקים סלח לנו בתפילת י"ח במוצאי יוה"כ הרי לפני רגע כמימרא מחלו הכל ולא הספיקו עוד לחטוא וע"מ דופקים סלח לנו? ותייך שבגור אומר הקהל בקדיש בריך הוא לעילא מכל ברכתא ושירתא ובעשרת ימי תשובה מוסיפים לעילא ולעילא ובחצי קדיש לפני תפילת י"ח עוד אומרים לעילא ולעילא שרגילים מעשרת ימי תשובה והאמת שכבר צריך לומר רק לעילא אחד ועל עבירה זאת דופקים.

אמר אד"ש: אחי ר' איטשה ז"ל לא אמר סתם בדיחות, מונח כאן רעיון ואסביר לך אותו, כתוב אך טוב לישראל" שהקב"ה נתן "אד" ימים טובים לעם ישראל, 12 יום שיש בהם הארות גדולות אור ושפע טוב, איתרעותא דלעילא גדולה ולכן גם אומרים בקדיש לעילא ולעילא השמים ושמי השמים אבל העיקר רצונו יתברך ועבודת האדם אינו בימים טובים אלו אלא בדוקא בימים הפשוטים בהם כביכול אין כלום ואז צריך האדם לעמוד במבחן לראות האם יודע להתנהג כדבעי האם לקח השפעות טובות מימים טובים יודע עכשו להתנהג כמו שצריך בימים הרגילים וזה עיקר מגמתו של האדם וזה עיקר התכלית של הימים הטובים, ולכן במוצאי יוה"כ העיקר הוא לעבור ליום רגיל של חול תפילת ערבית ולהיות בהתנהגות טובה, והאומר לעילא ולעילא במעריב בעל דמיון הוא וממשיך ההערה שכבר איננה ולכן מגיע לו לו באמת לדפוק סלח לנו ע"ז שנגמר כבר הלעילא ולעילא ועכשו צריכים התנהגות טובה בלעילא בלבד, עכד"ק של אד"ש. ומוסיף הרי"ס: שאמר לו ר"מ הורביץ ז"ל שראה את כ"ק הרבי הבית ישראל זי"ע במוצאי יוה"כ ששם הספודיק בקופסא ומלביש כובע לקרוא ק"ש שעל המטה שזה מראה יום חול לגמרי ומרמז כנ"ל בדברי אד"ש.

פנינים שנלקטו בימים טובים: יוה"כ, שבת, סוכות, שמחת תורה, התשנ"ה:

א. סיפר ר"א אלתר נ"ו גיסו של האד"ש: בתחלת שנות נשיאותו של כ"ק הבית ישראל זי"ע רצה פלוני מחשובי החסידים להכנס לקו"פ ולנסות למתן ולהוריד ההתלהבות והחומרות של הב"י מהצבור, היות ולא היה לו כח שוב להכנס למשטר חזק חסידי וסבר שהדור לא כשר לכך, ופיחד להכנס, ובחר באדם חשוב מאוד שידע שמלתו תופסת מקום אצל הרבי והשפיע עליו להכנס לקו"פ ולומר אולי יחוס ויוריד קצת מהחומרות שאין הדור

יכול כ"כ להתנהג בחסידות, נכנס הנ"ל לקו"פ והרצה דבריו והבית ישראל לא ענה שום דבר, אחרי שיצא אמר הב"י לכמה מאנשיו מה הוא חושב רוצה אני לבנות דור להקים יהדות חרדית מחדש והוא יפריע לי! לא עבר שבוע וניתך על אותו נכנס צרה ל"ע משהו גרוע מאוד והתחרט הפלוני מאוד ע"כ שדחפו להכנס.

ב. סיפר ר"א אלתר נ"ו גיסו של האד"ש: היה לו חבר רחוק מחסידות ובקושי דתי, אבל כל דבר שאל את הב"י והיה דבוק בו והנ"ל פגש בבחורה ורצה להתחתן איתה והתברר לו שההורים שלה מחללי שבת ולא ידע מה לעשות ונכנס לקו"פ, שאלו הב"י זי"ע אם שומרים שם בבית טהרת המשפחה? ואמר: שלא יודע, אמר הב"י: תשאל אותה ואח"כ אענה לך תשובה, אמר הנ"ל: שמתבייש לשאול כזה שאלה! צחק הב"י ואמר: כ"כ הרבה שעות דברתם על כל הנושאים שבעולם כבר פטפטטת ואת זה א"א לשאול? תשאל! שאל ואמרה שבודאי דבר זה מאוד מקפידים גם אמא שלה וגם היא תלמד ההלכות ותקפיד אמר לו הב"י שמסכים לשידוך ושיתחתנו ולפני החתונה שיבקש מאביה שיבוא איליו וכשהגיע אמר לו: ב"ה בתך מצאה בחור טוב ובעזרת ה' יחיו ביחד בטוב ואיזה טעם יהיה לשבתות שיבואו לביקור אנא תקבלו ע"ע לכה"פ לשמור שבת והדברים עשו את שלהם ונהיו בע"ת גמורים ההורים והזוג הצעיר!!

ג. מוהרי"א סיפר בשבעה על אביו הרבי הלב שמחה זי"ע: עשר שנים לפני פטירת אביו נפטר בז' תמוז הרה"ח רמ"ר פרקל ובהלוויה צוה הל"ש את בנו מוהרי"א שיאמר קדיש יתום עליו היות ולימדו הרבה שנים וכל המלמד את בן חבירו תורה כאילו ילדו, ורח"ש הגין עליו באומרו שיש לו אבא ואמא שיחיו עד 120 ואין אומרים קדיש יתום כך, ושוב ביקש הרבי מבנו שיאמר וכשלא רצה אמר הל"ש בעצמו והוסיף מוהרי"א: שפחד כסדר מתאריך זה ופלא והפלא שבאמת נפטר הל"ש בתאריך זה ז' תמוז תשנ"ב.

ד. א"מ אלתר ברמ"ב ז"ל נכנס לשאול את הבית ישראל מדוע אינו יושב על כסא בביהמ"ד והיה כבר בגיל מבוגר וכולם לפניו ישבו (עד תשל"א לא היה כסא) וחשבו כולם שיאמר כ"מ תירוצים אבל על תירוץ שאמר אף אחד לא חשב, וכך אמר: בפשטות רגיל אני לקום מוקדם מאוד בבקר ומפחד אני שארדם אם אשב לכן מעדיף אני לעמוד ולא להרדם איזה פנים יהיה לך אם הרבי שלך ירדם באמצע התפילה.

ה. א. ליהמן סיפר שבא אליו משמשו של חיים זאב מאלך ישיש שהיה חסיד גור בבהלה שנראה לו שנפטר, ורצה א.ל. להיות המבשר לרבי הבית ישראל ורץ מהר לדירה הב"י יצא ושאלו לרצונו? ואמר: שהזקן רח"ז נפטר, הגיב הב"י: חיים זאב נפטר? לא! הוא לא נפטר, אתה היית שם? והתנצל ששמע ממשמשו בחור, אמר הב"י שילך לבד לברר ולראות וכמובן שבא לשם וראה שהנ"ל חי ורק היה נדמה לבחור וכבר רץ לפרסם זאת.

ו. פלוני בת"א מחסד"ג שמע בתחילת נשיאותו של הרבי הבית ישראל שקשה מאוד בענין כסף, והוציא מחסכוניותיו הון עתק בלא לספור ונסע לרבי והניח החבילה על השולחן ואמר לרבי שיכול להשתמש בזה כמה שרוצה, שאלו הב"י אם ספר את הכסף? וענה שלא, הב"י לקח חלק גדול ובירכו ואמר שיכיר לו טובה ע"ז.

הנ"ל נהג לבא כל יוה"כ נסיעה מת"א והב"י נהג להסתובב בין כל נדרי למעריב עד שהגיע הזמן פעם ניגש איליו הב"י ואמר: חושבים שלא הגיע הזמן אבל כבר הגיע הזמן! הסובבים חשבו שמדבר על זמן מעריב אבל הנ"ל פרץ בבכי והבין הרמז ולא הגיע חג הסוכות ושבק חיים לכל חי ועלתה נשמתו לגנזי מרומים.

ז. החזן ר' יוסף חענטשינער בפולין לא רצה לגשת לעמוד שנה אחת שהיה במצב רוח רע שהפולנים ימח שמם הרגו בנו בחור צעיר וציוה הא"א זי"ע שיקחוהו בע"כ לעמוד וכבר יתפלל וכך היה שהתפלל כדבעי כל השנים.

ח. הב"י קרא לרא"ה ראטה אחרי שנפטר בעל שחרית ואמר לו ברצוני שתגש לעמוד גם שחרית וגם מוסף אין רצוני שאברכים צעירים יגשו לעמוד, ובסוף לא אסתיעה מילתא ואז התחיל לגשת לשחרית רמ"ש שליט"א.

ט. הב"י קרא פעם לר"מ ראטה ושאלו מאטל וילסט זאל זאיין אגוט יאהר? וענה בודאי, אמר הב"י: זאג דאיין טאטן זאל שריין הויך ביי דעדאבינן וועט זאיין אגוט יאהר.

י. האד"ש מהשמועס של ר"ה והלאה התחיל לומר גימטריאות שלא נהג כך קודם ואמר שפתחו לו שפע חדש של גימטריאות - אולי 200 ואינו יודע מה יהיה לעולם מזה אבל הוא אומר מה שנותנים לו משמים, וכן אמר שיש לו הרבה יותר אבל הוא מתאפק מלומר.

יא. האד"ש דיבר בקפידה על פלוני מחסד"ג בעשרת ימי תשובה, ורצה הרי"ם לסנגר עליו, ואמר לרבי: שיודע שעבר קשה את מאורעות השואה - שאלו אד"ש זאת מנין לך? וענה: שיוחנן הילר ז"ל שגם עבר את המלחמה סיפר לו פעם על כמה יהודים מהבימדר"ר איך שעברו קשה את המחנות ואחד מהם היה פלוני זה, הרהר הרבי ואמר: אתה צודק ויודע להמליץ טוב, כתוב הרי על קדושי לוד שנהרגו על קידוש השם אין ברי יכולה לעמוד במחיצתן.

יב. אד"ש אמר להרי"ם: על מחלה מסובכת שגילו במשודכים שלוקח ע"ע הענין ול"צ לספר שום דבר לצד השני ובעזרת ה"י יעלה הזיווג יפה.

יג. בחור מישפ"א בא להרי"ם שאמרו לו על כלתו - שעברה לי"ע ב"פ משבר נפשי ולוקחת כדורים ומה יעשה ועכשיו נזכר שגם לא קיבל לפני הווארט תשובה טובה בקו"פ ומבקש על נפשו מהרי"ם שישאל בקו"פ מה יעשה? ודיבר עליו הרי"ם, אמר אד"ש האם יכול לברר הדבר היטב, וע"מ שאומר שלא קיבל תשובה טובה כבר אמרתי כמה פעמים שאיני יודע מה אני אומר הכל משמים, הרי"ם בירר בעוד מקום והוברר הדבר שאמת דיברו והיה ב"פ משבר ודרשה ברופאים והעביר הכל לרבי, אמר לו הרבי: מה שהיה כבר היה ובטוחני שלא יחזור, תאמר לבחור שלא יבטל השידוך ויתחתן בשעה טובה ומבטיח אני שיהיה בסדר ושוב לא תסבול! והבחור התחתן וב"ה כבר עברו ב' שנים מאז והכל בסדר.

יד. כ"ק מרן האד"ש נסע עם הרי"ם ביום ראשון י"ג תשרי לב' רופאי עין בירושלים בין הדברים מה שזכינו לשמוע:

1. הרי"ם: הלכתי אתמול עם חתני אהרון ואחי מוטי לקנות ד' מינים, אמרו שהרבי ציוה לקנות, והוסיפו שזה סגולה לילדים.

אד"ש: לא אמרתי עד כדי כך לא חובה, ולא סגולה לילדים, חשבתי מדוע שלא יוציאו כסף עבור מצוה זה הרי בכלל שמחת יום טוב לא מוגזם חמישים שקל, כשהייתי בחור ציוני אבי הא"א זי"ע לקנות ד' מינים, עוד סברא היה לי: היום הבנות כ"כ מלומדות והוא (הבעל) בקושי עם שתי שערות בזקן מה רושם הוא עושה, מגיע יום טוב וכו' כך לפחות יש לו ד' מינים, חתנך מילא אברך בשנה ראשונה אבל אחיך מוטל האט שוין דריי פיר קינדער ואין רבותא בקנייתו נו הוא גם נראה צעיר אברך צעיר.

2. **אד"ש:** ברצוני לומר לך החידושים בדברי תורה שעלו ברעיוני, דני בני אומר לי שמכל דבר קטן שאתה שומע אצלי עושה אתה מטעמים ומרחיב הדבר הרבה יותר ממה שאמרתי וחבל שלא אומר ותוסיף חכמה ותאמר גם לאחרים, ואמר כמה חידושים שעדיין לא זכינו לשמוע. (מור' דניאל חיים אמר להר"ם שאמר לפני כחודשיים כשנסע עם הרבי וביקש הרבי שיאמר משהו בלמוד, ואמר אולי הרבי יאמר ואז הוסיף ר' איטשה ששומע רק כחמש דקות מהרבי מספיק לו לעשר שיעורים והרבי נהנה).

3. **אד"ש:** שלחתי איתך במוצאי שב"ק לנכדי א.מ. שקדים היאך מרגיש? **הר"ם:** ב"ה מרגיש יותר טוב ומכין עמו את הפלפול לסעודה ליומא דהילולא של אביו זצ"ל.

אד"ש: כן, אמו עשתה מזה יותר ממה שזה הרי בן יחיד אני מבין אותה, הרבנית אומרת שב"ה אצלכם מוצאת מקום לנחמה ומגיע לכם הרבה ע"ז בודאי אבוא גם לסעודה כמו בכל שנה אולי אם ארגיש בטוב אאריך, ומה עם הסבא שליט"א אולי כדאי לעשות הסעודה שם בטאלנא בבית וגן כדי לא להטריחו אני מוכן ליסוע לשם, ואולי הפוך הוא ירגיש שלא בטוב שצריך לשנות בגללו ולא יכול אפי' לבוא לכאן.

4. הרבי העביר ביקורת על יוה"כ בדירה בביהמ"ד שהרגיש לא טוב חלש, והצום עבר עליו קשה, היה אור בחדר כל הלילה והיה קשה עליו עבודת השינה בליל יוה"כ ולכן היה בחולשה.

5. **הר"ם:** אולי הרבי יעזור לי בענין ד' מינים יש לי הרבה חששות מהאתרוגים. **אד"ש:** מה יש לך כ"כ לחשוש, נראה לך שהאתרוגים הם שמור ונעבד? באמת יש מקום לחשוש אתרוגים כ"כ יפים אבל אין כל איסור בענין נטילתו למצוה, ראית את המחירים כתוב בעתון שהרב הצדיק אפרתי אומר שאם יכוסו כל ההוצאות ירד המחיר, יתחילו לחלק חינם, אמת שהוא עוד לא פשט את הספק אני מוכן לפשוט לו הספק אם כוסו כבר כל ההוצאות, מכיר אתה את הצדיק אפרתי הוא תלמידו של הרב אלישיב ועכשיו תלמידו הוא ד.ל. איך נותנים כאלו מחירים בשמיטה כך לומדים לגנוב, אולי מורכב זה הבעי' ומה אוכל לעזור בזה?

הר"ם: אני יודע שכל אתרוג שהרבי יאמר עליו שאינו מורכב בטוח שאינו מורכב ואז לא יהא כלל בעיות.

אד"ש: היאך יכול אני לתת לך אתרוג ולומר זה אינו מורכב יש לי רוה"ק? אני מצטער ר' יצחק מנחם בזה אינני יכול לעזור לך.

6. **אד"ש:** דיבר בענין לועג לרש ושאל את הר"ם אם יש לו איזה חידוש בזה? **הר"ם:** שמעתי מר' חיים מיליקובסקי ז"ל שלעג על החסידים שסוברים שחייבים לשים אבנט והוכיח דבריו מכח קושיא מדוע ציצית צריך להחביא בבית קברות ואבנט לא מחביאים וכולם הולכים עם אבנט? אלא ראוי שגם החיים וגם המתים יודעים היטב שהדבר מיותר וממילא אין כאן לועג לרש.

אד"ש: צחק מדבריו ואמר: חושבני לתרץ תירוץ אחר אמיתי יותר כל הענין של לועג לרש הינו משום "ולמתים חפשי" שא"א להם לקיים מצוות ומצטערים ע"ז דכל אחד היה נותן מליון דולר שיוכל לקיים מצוה אחת שכה חשובה בשמים, ומסופר על הגאון ז"ל שאחז הציצית לפני פטירתו ובכה שמפסיד כזו מצוה חשובה, ולכן כל דבר צריך להחביא מפניהם שהיו יכולים לעשות אם היו בחיים, אבנט חובה היא לכל יהודי ולא כדברי ר"ח אבל כל ענינו הוא להבדיל בין הערוה ללב - לאדם השוכן בעוה"ז יש חציו ולמטה המלא בתאוות וכדומה ומושכו לרע וחציו ולמעלה המח והלב המושכו לטובה וצריך אבנט להפריד ולהבדיל,

המת שכבר נפרד מהעולם הזה ל"צ להגיע לזה ואין כאן לועג לרש שבזה הוא לא מקנא בנו הפוך הוא לועג לחיים שעוד צריכים להפרדה זאת משא"כ הוא שכולו רוחני.

הרי"ם: עכשיו בשמים בודאי יודע ר"ח ז"ל שהפירוש של הרבי הוא הנכון ולא פירוש.

אד"ש: אני בטוח שר' חיים יושב בגן עדן היום, הוא הרי היה מונח כל חייו בתורה הקדושה.

אח"כ הוסיף אד"ש בבדיחותא: צריך לחקור מה עם אלו שהולכים עם תכלת אולי אם אין

כך ההלכה אין בזה לועג לרש שיודעים המתים שאין בזה צורך, וכן הגאון רחפ"ש אולי מותר לו להכנס בציצית בביה"ק הרי בודאי שאין בזה לועג לרש, צריכים כ"כ הרבה?

7. **אד"ש:** עלה ברעיוני חידוש, מובא בגמרא שרבי יהונתן מוכיח שבן סורר ומורה היה וישב

על קברו ולא כדברי רבנן שאומרים שלא היה בן סורר ומורה ומקשים המפרשים רבי יהונתן

היה כהן והיאך היה בבית הקברות? וכן היאך ישב על קבר שזה בזיון הנפטר לישב על קברו?

וחשבתי לתרץ כתוב שהיה מקום מיוחד לקבורת הרוגי בי"ד ולא היו נשארים שם תמיד

אלא אחרי עבור עיכול הבשר היו קוברים עצמותיהם כ"א באחוזת אבותיו וא"כ ב' הקושיות

מתורצות כמין חומר הוא היה בבית הקברות של הרוגי בי"ד וכבר פינהו ולכן היה מותר

להכנס ומותר לישב על קברו הריק, ומובא באור שמח על הרמב"ם שרוצח שנקבר בעיר

מקלט לכו"ע קברו לא מטמא אחרי שהעלו עצמותיו לאחוזת אבותיו היות ונקבר לכתחלה

ע"ד להעבירו משם וכמו"כ בהרוגי בי"ד ובתוכם בן סורר ומורה שלכו"ע קברו לא יטמא

אחרי שהעבירו עצמותיו שנקבר ע"ד כן, ועוד ראוי שכתוב לפי סדר הדורות שכבר לא דנו

דיני נפשות הרבה לפני זמנו של רבי יהונתן והיאך אמר אני ראיתי אותו אלא בודאי שהיה

כבר דבר ישן ובודאי כבר נתעכל בשרו והעבירוהו לקברי אבותיו.

8. **אד"ש:** אתה יודע מה העינוי הכי קשה אצלי ביום הכיפורים? נעילת הסנדל! רגלי ישרה

ויש לי מדרסים וביוה"כ א"א ללכת איתם וזה כואב מאוד ישבתי אולי יותר מהרגיל ביוה"כ

ולא מחמת חולשה אלא מחמת כאב ברגלי.

9. **אד"ש:** דיבר עם הרי"ם בכאב על איזה נושא שהיה בביהמ"ד"ר בשבת שהפריע לו, והגיב

ומי זכר בכלל ששבת זה היה שבת לפני היארצייט של בני ר' אריה ז"ל ובשבת כואבת כזאת

צריך לבלבל במח עם כאלו דברים...

ובשיחה זאת אמר הרבי מדוע השתרש המנהג בכל המקומות שלעמוד לשלוח חזן שליח צבור

מדקדקים שיהא בר הכי ירא שמים זקן וכדומה משא"כ בעליה לתורה כ"א שיש לו יארצייט

או כסף וכו' מקבל בלא שום פקפוק, התורה ח"ו פחותה מהתפילה? ישראל נוהגים משהו

אין לזלזל בזה ויש לזה הסבר צודק, התורה פתוחה לכל אע"פ שמעלתה גדולה ממזר ת"ח

קודם לכה"ג ע"ה ולכן כל הרוצה לבא ולברך על התורה רשאי ולכן אין לדקדק בדבר, תפילה

שצריך כוונת הלב ובפרט להיות שליחו של הצבור צריך כבר להיות בר הכי וירא שמים.

01. אצל א' מהרופאים של העין בודקים ב' בדיקות של ראייה, א. בדף קבוע בקיר מרחוק, ב.

בדף קרוב באותיות קטנות.

והאד"ש אמר פעם להרי"ם מילא הדף הגדול קבוע בקיר אבל בקרוב אותיות קטנות מה אני

צריך דוקא הדף שלו שכתוב שם סתם מילים אפשר בתהילים קטן הרי בשביל כל זה צריכים

הראיה. הרי"ם זכר הדבר ולקח עמו עכשיו תהילים קטן וכשרצה הרופא לבדוק הוציא

הרי"ם התהילים ושאל את הרופא אם אפשר לבדוק בזה? הרופא קצת נעלב ואמר שאין כאן

רק ענין של אותיות קטנות יש שם כ"מ סוגים וגם בתהילים הוא רגיל וצריך דוקא הנייר

הזה.

כשיצאו מהרופא חייך אד"ש ואמר להרי"ם: יצאה בת קול ואמרה אל תהי צדיק הרבה,

ובמכונית אמר האד"ש להרי"ם: אתה יותר מדאי חסיד, אמרתי באמת אבל רופא זה רופא,

אספר לך סיפור חושבני שלא כתוב בשום מקום והסיפור מדויק שמעתי מהחסיד ר' בונים

לעביל משבקו של אבי זי"ע והוא שמע מאביו חסיד קאצק ששמע בעצמו מפ"ק של הרבי מקאצק זי"ע שידוע שהחזוה מלובלין רצה להביא את משיח ונזרק בדרך פלא מחדרו בשמחת תורה וראו שהיה משונה שעמדו על החלון בקבוקים והם לא נפלו והיאך הוא נפל, וחיפשוהו ומצאוהו במקום רחוק בין השיחים גונח - וענה כששאלוהו מי הוא? יעקב יצחק בן מאטיל, והביאוהו לחדרו ומי היה זה שהביאו לחדרו לא ידעו והרבי ר' נפתלי מרופשיץ רצה לדעת מי הרים את הרבי ובירר ומצא שהרר"ב מפשיסחה הרימו קרא לו וצעק עליו היאך העזת לגשת ולהרים את הרבי מכל התלמידים והחסידים מלאך ליבך לעשות כך והיאך לא יראת לגשת לרבי ועוד בכזה מקרה פלאי? ענהו הרר"ב אתה באמת החכם ואני יותר חכם עשיתי חשבון כולם בפחד ולא יודעים מה קרה וכ"א עושה חשבון אני יעזי להרים את הרבי ומה יהיה ישאר ח"ו הרבי גונח בין השיחים חשבתי בעצמי אינני מרים עכשיו את רבן של ישראל אלא חבילת עצים בעלמא ובוזה היה לי כח לעשות מה שעשיתי ולהביא את הרבי בלא התפעלות בחזרה לחדרו שלא חשב על הרבי אלא על חבילת עצים! הר' נפתלי התרגש מאוד מדברי הרר"ב סמך ידיו עליו ואמר עוד תהיה רבי גדול ותעשה מקרשים אנשים, והתכוין אד"ש שאצל הרופא לא היה צריך להתייחס אליו כ"כ כאדמו"ר ולהביא התהילים.

ט"ו. ר' יצחק הוטנר אמר: הבעש"ט ידוע בתור גדול בנסתר בחסידות משא"כ בתורה, והגר"א ידוע בתור גדול בנגלה הלכה ולא בנסתר, והנה הבעש"ט נלבי"ע בדיוק בחג מתן תורה והגר"א בחג הסוכות ללמדך שהכל היה בשניהם ושניהם שקולים.

ט"ז. מו' ארי' אלתר ז"ל אמר להרי"ם: שכשהכניס א"מ בנו של מוהרי"א את בנו לברית והרבי הל"ש היה סנדק שזהו מופת של מוהרי"א שאביו היה ממש בחוס גבוה ולא היה שייך שישב בברית ומוהרי"א הבטיח וכך היה.

י"ז. במוצאי יו"ט של סוכות התשנ"ה נסע כ"ק האד"ש לשפוך שיח בכותל המערבי ומשם הגיע לסוכתו של הרי"ם שליט"א:

1. הרבי נכנס ועוד בעומדו אמר לבונים לוי: אַ גריס פֿין דאין חבר משה אשרי איך בין גיוען יעצט ביי אהיים נישט קשא ב"ה.

2. הצביע על הכסאות והיה מוכן כסא יפה באמצע בשבילו, ושאל את הרי"ם מהיכן נכנס הס"ק מטאלנא? והראה מהיכן, התיישב אד"ש על הכסא האחרון, כשסבא נכנס קם אד"ש נתן ידו בחביבות לסבא ואמר: אגוטען מועד ציוהו לשבת על הכסא באמצע שהיה באמת מוכן עבורו, סבא התנצל שהרבי מצוה וישב על הכסא.

3. הרי"ם התנצל שהילד א"מ עוד לא נמצא - עשה עם היד שלא נורא, חייך ואמר: בתורה מובא שאברהם חיכה ליצחק מאה שנה וכאן יצחק מחכה לאברהם...

4. הרי"ם הגיש כוס מים חמים וצלחת פירות, הרבי בירך שהכל ואמר שלא יטעם מהפירות. הצביע לסבא שיאכל, הס"ק לקח תמר ושאל האם לברך על התמר לישב בסוכה? הרבי אמר: יוא לישב בסוכה, הס"ק בדק והרבי אמר: כתוב ברא"ש שכ"מ שאפשר לבדוק ל"צ לסמוך על החזקה וטוב שבודק מתולעים אע"פ שיש חזקה שאין. הגרעין נשאר לסבא ביד והרי"ם רצה לקחתו וסבא לא נתן, חייך אד"ש ואמר: הרי כתוב חזקה על חבר שאין מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן ונכון הדבר שלא רוצה לתת הגרעין.

5. הרי"ם שאל אם לשיר שיר המעלות ולא מצא חן בעיני האד"ש.

סקר היטב כל היושבים והעומדים ולחלק מהם חייד.

6. הילד הגיע ועשה סיום על מסכתא סוכה ובסופו כתוב על בילגה שסתמו למשמרתה חלונה שותא דיונקא בשוקא או מאבא או מאמא, התחייך האד"ש ואמר לילד בעברית מדוע כתוב בגמ' דוקא שוק הרי ילד לא טוב מדבר בכ"מ לא טוב וגם בחיידר ידבר רע ומדוע בשוקא? אלא שבחיידר יש משגיחים טובים וגם הילד הרע מפחד רק ברחוב שאין משגיח ניכר עליו דיבורו.

7. הילד אמר קדיש הרבי נעמד והושיב את סבא שלא יעמוד וכשראה שרוצה לקום התיישב, רק באמן יהא שמיא רבא קם במקומו במרוצה וס"ק רצה שוב לקום והתיישב מהר חזרה לכבודו של סבא והראה בידו לסבא שלא צריך לקום.

8. הילד אמר פלפול ובסופו שר המשב"ק י"ש "ושמחת בחגך והית אך שמח" וכשגמרו לשיר אמר האד"ש: כתוב בגמ' אך לרבות ליל יו"ט לשמחה ובכ"מ אכין וגמין מיעוטין וכאן זה מרבה, אצל הילד ה"אך" קצת ממעט יו"ט הראשון לא כ"כ שמח אבל מהיום והלאה יהיה רק טוב ושמח!!

9. חלקו יין והאד"ש שתה קצת, נתן לחיים לס"ט ולכולם, הצביע על יוסל צוקרמן ואמר: שותים יין לא צריכים להגיע לצוקרמן כתוב הרי בראש כל אסיא אנא חמר, הסתובב לסבא טאלנא ומלמל: היה נראה שאומר רפואה שלימה. נתן להרי"ם לחיים ואמר: בעל אושפיזא ר' יצחק מנחם.

10. הצביע על הוינטלטור ואמר: הצבור רוצה אויר ולי זה מפריע לא אאריך אגוטען מועד וקם ללכת.

11. היה קצת בלגן ואמר: צוופנישט דסוכה - "סוכת דוד הנופלת".

21. בפתח ניגש בנו של נ"כ ואמר שהוא כאן שכן, אמר אד"ש: יוא איך וייס!

י"ח. סיפר החסיד ב"ק שם בסעודה שבגור תמיד ביום ד' דעשיית אמר רמ"ל סליחות "ישמענו סלחת" וביום ה' דעשיית אמר ראה"ר סליחות ה' ה', שנה אחת חזר הב"י מהשפאציר פאר טאג ושמע בכל הבתי כנסת שאומרים ה' ה' ביום ד' דעשיית שהיה יום הקריאה אפי' שאינו יום ה' דעשיית ונהגו כמנהג טשרנוביל לומר י"ג מדות דוקא ביום הקריאה אפי' שאינו יום ה' דעשיית נגש לחזן רמ"ל ואמר לו עם ה' חזקו ונתחזקה ואמרו כמו כולם י"ג מדות אחרי הסליחות קרא הב"י לגבאי רינ"ב וצעק עליו מדוע עמד בעמוד רמ"ל ולא ראה"ר? התנצל הגבאי שתמיד אומרים ביום זה ישמענו סלחתי ולא ה' ה' - ו-ה' ה' אומרים למחרת, צעק עליו הב"י כל ירושלים אומרים היום י"ג מדות ואני יאמר אחרת?! לשנה אחרת שיצא יום הקריאה לפני ה' דעשיית כבר פחד הגבאי ונכנס לשאול בקו"פ מה לומר? אמר לו הב"י מה השאלה בודאי ישמיענו ולא י"ג מדות אומרים זאת אצלינו בה' דעשיית והיה לפלא! והוסיף ב"ק שתמיד אהב הב"י לכה"פ פעם אחד לעשות כמו כולם בהרבה דברים כך היה נוהג.

י"ט. הב"י אמר תמיד בשם הרה"ק רל"י מברדיטשוב מדוע נקרא סוכות ראשון לחשבון עוונות? שכשעושים תשובה מאהבה כל הזדונות נהפכות למצוות לכן ראשון לחשבון עוונות שאנחנו רוצים לספור העבירות כמעשהו של רח"ד דוקטור שלא ויתר על אף יום שהכל נהפך למצוות והטעים הב"י הפסוק שמבקשים "חטאת נערי ופשעי אל תזכור" אבל "כחשדך" אם עשיתי תשובה מאהבה "זכור" שכן יזכור כל העוונות שנהפכים לזכיות. ודפח"ח!

כ. לר"מ מורקא זי"ע היה חבורת אברכים והיו מלוכדים ביחד לתורה ויראה וכשנהיה רבי קצת התרחק מהם והיה סגור פה ושם, וכאב להם הדבר - קרא להם ואמר: כתוב אחרי פטירת יעקב אבינו שפיחדו אחי יוסף לי ישטמנו יוסף ואמרו לו אביך ציוה מה קרה שכן חשבו? אלא כל זמן שיעקב היה חי היה הוא הרבי ויוסף היה אתם בחבורה אחת ביחד וכשנפטר יעקב ונהיה יוסף רבי התחיל פה ושם לסגור עליהם הדלת שכן צריך רבי להיות מובדל ולכן נבהלו וחשבו ששוטם אותם ולא כך היה ודו"ק, וכן מובא ווארט על אשת און בן פלת שאמרה משה הרב ואתה תלמידו קרח הרב ואתה תלמידו הכוונה שאמרה לו אתה חושב שתרויח שתהיה מקורב אצל קורח יותר ממשה שמתנשא טעות בידך גם כשקרח יהיה רב תהיה אתה תלמידו ומרוחק ממנו שהרבי רחוק מהחסידים ובזה הצילה אותו.

כ"א. פלוני מחשובי עסקני אגו"י מאנ"ש ביקש מהרי"ם שידבר עליו טוב בבית המלך מחמת איזה טענה שהיה להאד"ש עליו וכשדבר בשבחו אמר אד"ש: אני מבין שהוא שלח אותך לדבר בזכותו יש לי חסרון גדול שיש לי זכרון טוב וזוכר אני היטב כל צעדיו במשך כל דרכיו באגו"י משנים אמר עלי אבי זי"ע בור סיד נכון תלוי מה מכניסים בבור אבל לא שכחתי שום דבר.

הנ"ל נכנס אח"כ לבדו לקו"פ, אמר לו אד"ש: תאמין לי שאני זוכר כל דבר שעבר עלינו הית ביחד איתך באגו"י 22 שנה ובתפקיד של יושב ראש מרכז הארצי היו צריכים להרשם אצלי בכל אסיפה מי שרוצה לדבר ויכול אני למנות לך עכשיו בכל ה-22 שנה כל אסיפה מה דובר ואם נרשמת לדבר ואיזה מספר היית! והתחיל למנות לו כמה אסיפות והוסיף: יש עולם גדול בחוץ וחבל על הזמן אבל אם תרצה בהזדמנות אחרת אומר לך! הנ"ל יצא נדהם מזכרונו של האד"ש לזכור כזה דבר שולי.

כ"ב. י. ברוידא הזכיר בחור בר מצוה שנכנס קצת לפחד וענהו אד"ש המשפחה הונגרית ועושים לו כנראה פאנקין על הדרשה וכדומה שלא יכניסו אותו ללחץ לדעת היטב הדרשה ולא יצטרכו להזכיר אצלי פחדו, אין זה הלכה למשה מסיני לדעת היטב הדרשה.

כ"ג. אברך נכנס לספר נס גדול שהיה לו שנתן לבנו הקטן תפוח מרוסק וכמעט שנחנק שלא ריסק טוב ורצה שיאמר לו אד"ש מה לקבל ע"ע בהיות לו כזה נס? אמר לו אד"ש: שיקבל ע"ע מה שרוצה ואין לו בזה נ"מ רק דבר אחד יכול לומר לו שיקבל ע"ע פעם האחרת לרסק היטב התפוח שלא יהיו חתיכות גדולות וממילא לא יצטרך להגיע לנס!

כ"ד. אברך רצה להוציא ספר לילדים על הא"א זי"ע וא"מ סגל התנגד וביקש מהרי"ם להכניס הדבר לשמוע חוות דעתו של האד"ש, הרבי אמר: בודאי מצד אחד אוחז אני לא למחר להוציא דברים שלא יהיו לכבוד ולכן אינני מסכים להוצאת הספר של האברך שאיננו כ"כ לכבודו של אבי אבל מצד שני אמ"ס גם צריך לדעת שאי דייקין כולי האי לא גמרינן גם נאמר בגמ' וגם הוא מאריך מדאי בהוצאתו.

כ"ה. יהודי ישיש מב"ב ליפשיץ שמו כתב מכתב לאד"ש ששמע כשהיה הרבי מסטמאר אצל אד"ש נמנו וגמרו שהחידה"ר לא פגש את הדברי חיים ויש לו סיפור שכן נפגשו, שלח לו האד"ש מכתב בחזרה שלא נמנו וגמרו רק דברו ע"ז וממעט בתוארים ויסלח לו שאינו מכיר ומודה לו על המעשה, והיהודי שמח על מכתבו של האד"ש ובא בסוכות להכנס וישר בדלת חייך אליו האד"ש ואמר ליפשיץ? התפעל ואמר הרבי הרי כתב שאינו מכיר אד"ש: הרגשתי, התנצל האד"ש שיש צבור גדול ולא יכול להאריך בירכו ויצא.

כ"ו. י. תלמיד היה תמיד בשמחה ומיליו היו בבדיחותא ושאלו אותו בר"ה האחרון לימי חייו איך הרגיש התעלות בתפילה? ענה שכולם סגרו העיניים בברכת כהנים אני סגרת האף שעמד ע"י הכהנים וכולם הורידו הנעלים ונשארו בגרביהם.

כ"ז. יהודי מטורנטו קנדה יוסף סילבו היה מקורב לכ"ק הרבי הב"י זי"ע ואהב לשתות פעם בקידוש שאלו הב"י אם רוצה קצת ברונפין? ואמר: שכן, מזג לו הב"י קצת בכוסית קטנה ואמר לו יוסל מדארף אכטונג געבן נישט צו פיל טרינקען וייל מקען דאטרינקען ווערן (לשון נופל על לשון) וכשגגה היוצאת מפי השליט והנ"ל הלך לעולם שכולו טוב ע"י טביעה שהיה לו בריכה בביתו ושתה יותר מדאי והלך לשחות והתערפלו לו חושיו וטבע ל"ע.

כ"ח. בספר נפש החיים של ר"ח מוולזין נאספו כל התשובות נגד עדת החסידים ומובא שם מה ששיבח הבעש"ט אמירת התהילים של האנשים הפשוטים כלומדי התורה שהרי דוד המלך ביקש שיעלו אמירת התהילים לפני הבורא כנגעים ואהלות ודוחה א"י שמי אמר שנענה הקב"ה לבקשת דוד המלך והסכים שיהא כנגעים ואהלות וראי' לדבר מגמ' ערוכה שמונה כל אלו שלא שלטה בהם רימה ומקשה הגמ' מדוע לא מונים את דוד המלך שביקש אף בשרי ישכון לבטח? ומתציין ההוא רחמי הוא דקבעי והכונה שדוד ביקש אבל לא נענה והיאך ימנה אם אלו שבאמת לא שלטה בהם רימה, ואם בזה לא נענה מי אמר שבה שיהיה תהילים כנגעים ואהלות כן נענה? ותירץ הרה"ק רמ"צ מסאוראן זי"ע שהפירוש בגמ' אחרת דבודאי ובלא שום ספק אם ביקש דוד נענה בכל דבריו והכונה ההוא רחמי דקבעי שזה לא היה בלא תפילה ולכן לא נמנה עמם שהם היו גם בלא להתפלל ע"כ ודוד באמת לא שלטה בו רימה אבל היה בסיבה שביקש מהקב"ה. ודפח"ח!

כ"ט. הר"ש מסלונים ביקר פעם את ר"ח מבריסק ושאל מדוע כל תלמידי הגר"א צאצאיהם פה ושם התקלקלו והיחיד שכל מטתו שלימה מתלמידי הגר"א הינו ר"ח מוולזין בעל הנפש חיה? ולא ענהו כשיצא ליוהו בן ר"ח אמר הר"ש לבנו לאביך לא רציתי לומר אבל לי יש תשובה היחיד שלא חתם על החרם נגד כת החסידים היה ר"ח מוולזין לכן זכה בכך וכשהרצה הדברים לפני ר"ח מבריסק הגיב יש דברים בגו. וכשהשתדך ר"ח עם חסיד גור ושאלוהו מה עם החרם? ענה שכל כוונת החרם היה רק על חב"ד ולא על כל החסידים.

ל. הרב מטשבעין זצ"ל אמר שכתוב "רקב עצמות קנאה" שזה הגורם לרקב, אבל כ"ז בקנאה סתם משא"כ בקנאת סופרים בקנאה טובה לא וזה הכוונה שנאמר כל ימיו היה מתקנא ברצועה שיצאה מיהודה לתוך שטחו של בנימין וכתוב עליו ידיד ה' ישכון לבטח אפי' שבין כתיפיו שכן ונתקנא בו כל היום בכל זאת בשרו שכן לבטח בלא רקבון.

ל"א. מהו ענין של הקפות שניות שנהגו באר"י? כתוב ברמב"ם שכל מצוה צריך לעשות בשמחה ונשאלת השאלה בסוכות שנאמר לנו לשמוח בשמחה יתירה במה נקיים השמחה בשמחה וכן בשמחת תורה במה נקיים השמחת תורה בשמחה? אלא כשנגמר החג ונגמר המצוה לשמוח שמחים שוב בשמחת התורה ובה מקימים את השמחה היתירה. ע"כ מהחגים!!!

באחד מהביקורים אצל הרופא עיניים שוחחו אד"ש והר"ם על קרני לייזר והיה נוכח גם בנו של אד"ש מו' י.ד. ואמר לרבי שקרא ע"כ באינצקלופדיה לבית ישראל, נהנה הרבי ואמר שלא ראה א"י אבל מבין שזה טוב, ואמר אד"ש להר"ם על י.ד.: מאיין זון האט ליב צויעסן אלץ, הר"ם שאל האם כתוב שם מדוע נקרא בשם קרני לייזר והאם זה ע"ש הממציא? אמר

י.ד: שלא כתוב, חייך אד"ש ואמר: ר' יצחק מנחם וינברג האט ליב צו פרגען אלא מאהל אגוטע קושיא שאין לה תשובה.

פנינים שנלקטו במשך השב"ק בראשית התשנ"ה:

באחד מהנסיעות:

א. **הרי"ם:** כתוב בגמ' שאבן המנוגעת לא היתה ולא תהיה ולמה נאמרה משום דרוש וקבל שכר, וקשה הרי מובא על נגעי בתים ברש"י בחומש בשם מדרש מה הבשורה שהתבשרו בה בני ישראל שכשיבואו לארץ ישראל "ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם" אלא היה להם בשורה טובה שיהיו צריכים לנתוץ את הבתים וימצאו שם את המטמוניות שהאמוריים החביאו בקירות בתיים חזינן מכאן שכן היה נגעי בתים?

אד"ש: ראיתי לפני הרבה שנים בספר אינני זוכר שמו, אבל אם מונח לי כ"כ טוב בזכרון מהסתם היה ספר חשוב שהרבה דברים נכתבו בתורה ובגמרא כדאי שהדבר לא יהיה, התורה רצתה שכל יהודי באשר הוא שם ימצא דרך לחזור לבורא יתברך שימצא דרך לעלות שוב במסלה העולה בית אל ולכן כתבה דברים נוראים כעבירות חמורות בשביל שגם בכזה מצב אדם ימצא דרכו חזרה שהרי התורה דיברה איליו ועליו, אבל אחרי שכבר נאמר יכול להיות שזה עזר שכלל לא יהיה וזה הכונה בג' דברים אלו בגמ' שלא היו ולא יהיו בן סורר ומורה, עיר הנדחת, ואבן מנוגעת שהתורה כתבה אותם וע"י כן לא היו כלל, ולגבי אבן מנוגעת יכול להיות שכלל לא היה נגע צרעת אלא טעו בדין ופסקו לנתוץ בשביל שימצאו אבל למעשה לא היה כלל אבן המנוגעת. עכד"ק.

ב. **הרי"ם:** רבנן אומרים סברות על בן סורר ומורה שלא היה ולא יהיה ואח"כ אומר ר' יהונתן שראה וישב על קברו ומסתבר היה שידודו רבנן שהרי באמת ראה ולא מצאנו בשום מקום שרבנן חזרו בהם אדרבה משמע בכל מקום שמביאים שיטת רבנן שהם עדיין אוחזים בשיטתם ומדוע?

אד"ש: מצאנו כמה פעמים בש"ס הריגת ביי"ד שלא ע"פ דין אלא למגדר מילתא באדם פרוץ וכדומה כשריפת אשה בזמורות ולא עם פתילת אבר, ואפ"ל שהאדם הזה לא היה ממש בן סורר ומורה רק היה הוראת שעה למגדר מילתא להורגו ולכן רבנן צדקו בדבריהם שע"פ סברא לא היה ולא יהיה בן סורר ומורה שקשה שההורים יהיו שויים וכדומה עוד דברים, ור' יהונתן חשב שהיה כי ראה קברו של בן סורר ומורה וע"פ אמת זה היה כבן סורר ומורה ולא מחמת עצם הדין אלא למגדר מילתא.

ג. בגור נהגו לתת שם אחרי קרוב הנפטר גם אם היו נותנים רק חלק משמו משום כל סיבה שהיא כן במשפחת הא"א בבניו ונכדיו וכן בתשובות הרבי"ס לקהל החסידים וידוע תשובתו של הרבי הלב שמחה להרי"ם שליט"א ששאל האם לקרוא רק יעקב על שם השווער זצ"ל בנש"ק ר' יעקב יצחק משום שיצחק לא יכל לתת והשווער היה נוהג לומר שחצי שם זה כלום? וענה שכלום זה בודאי כלום ושיתן חצי שם רק יעקב, וכן בני הא"א מאיר ויצחק שניהם על החידה"ר ונתנו להם רק חצי, אבל היו מקומות שהקפידו בזה מאוד או כל השם או כלום כלעזנסק אולי עוד מהר"א זי"ע.

ומצא הרי"ם תשובה מעניינת באבני נזר לגבי דבר אחר - היה אדם שנקרא ע"ש רבו של אביו מנחם מנדל וכן ע"ש איזה סבא גדליה ונתן קודם השם ע"ש רבו מנחם מנדל ואח"כ ע"ש אביו גדליה, וכשנתן ל"ע גט כתב גדליה מנחם מנדל והיה שאלה מסובכת האם הגט כשר או לא שהרי שינה שמו ושמה פסול וכאן אפי' שלא היה שינוי השם אבל הפך הסדר? כותב האבני נזר בתשובה שזה יהיה תלוי האם אדם שנקרא ע"ש שני אנשים אצלו זה הפך להיות שם אחד מורכב ואז מנחם מנדל גדליה זה לא גדליה מנחם מנדל והגט יהיה פסול, או דילמא יש לו ב' שמות אם סדר מסוים ואז גם אם ישנה הסדר לא יפסל הגט כמו שמצאנו שהתורה לא הקפידה על סדר חליצה ולכן הגט יהיה כשר בצורה של גדליה מנחם מנדל גם בשביל

מנחם מנדל גדליה ולכא' ממש בזה הדבר יהיה גם תלוי המנהג האם לתת חצי שם או לא אם נאמר ששני שמות שיש לאדם זה דבר מורכב אז אין ענין לקרוא לאדם חצי שם וזה כלום אבל אם יש לאותו אדם שני שמות נפרדים אפשר לקרוא לו רק שם אחד ולא צריך שני השמות.

והאבנ"ז? פושט להכשיר הגט ומביא רא"י מזה שכתוב ונפסק להלכה המקדש אשה ע"מ שהוא יוסף ונמצא ששמו יוסף שמעון מקודשת ואם זה היה שם מורכב מדוע מקודשת הרי יוסף אינו יוסף שמעון? אלא ע"כ זה שיש לו ב' שמות זה לא שם אחד מורכב אלא ממש ב' שמות ולכן הוא באמת יוסף כמו שאמר רק יש לו תוספת של שם ואין זה חסרון ומקודשת. **הרי"ם** מביא רא"י לצד השני שכתוב שאסור לקרוא שם ע"ש הרשעים וקשה מר' ישמעאל כה"ג למ"ד שישמעאל לא עשה תשובה? ומתרצים שהיה לר' ישמעאל ב' שמות, ולכא' אם זה שם מורכב מובן התירוץ שישמעאל לבד אינו ישמעאל מורכב עם עוד שם, אבל אם זה ב' שמות נפרדים מה עוזר שיש עוד הרי נקרא בשם ישמעאל ע"ש ודו"ק. ודפח"ח!!

פנינים חשובים שנלקטו ביום השני כ"ח תשרי **התשנ"ה** **בנסיעה למקומות הקדושים** **בהשתתפות דו"ר ר"כ הרי"ם שליט"א:**

א. הרי"ם היה בקו"פ ביום ראשון ז"ך תשרי ושאל על רצונו ליסוע עם הכולל לגליל? הרבי חי"ך ואמר: למה לא דבר ישר ליסוע למקומות הקדושים, מן הסתם תשבו ביחד באיזה מקום כאן אין לי יין נבקש מיעקב דוד שיביא מהחדר למעלה יש לו שם יקב שלם, כשהביא היין נתן בחיוד גדול ואמר: חמרא וחילא לפוס רבנן ותלמידיהון הרי כאן נוסעים התלמידים עם הרבי, הושיט ידו בחיוד ואמר: האסט מורא צו געבין האנד פארסט געזונט אהייט און קומעט צוריק געזונט, הרי"ם שאל על הדרך אצל הערבים? וענה: צריכים ליסוע רק במקום ששייך לנו היום בזמנים אלו שלא יסעו דרך הערבים.

ב. ביום שישי שלח הרי"ם קויטעל בתוספת פדיון לרגל יום הולדתו, האד"ש קרא בעיון רב את הקויטעל ודובר למעלה על גובה הגיל.

ביום א' ז"כ תשרי אמר האד"ש להרי"ם: מה זאת ששלחת כ"כ הרבה כסף אינני מבין מדוע אנשים נותנים כ"כ הרבה, גם בתור מכניסים אברכים צעירים הרבה כסף מילא היה להם נראה לי שהכסף בא להם בקלות לא אנשים שעובדים על הכסף אין להם בו כ"כ חשיבות לכן נותנים, בכל אופן חייב אני לך הרבה כסף ועכשיו נתת? אחזיר לך הכל עכשיו! אמר הרי"ם: שלתת אצל הרבי זה לקבל, האד"ש לא ויתר והלך למגירה להוציא כסף, ביקש הרי"ם שוב והתחנן שהאד"ש לא יחזיר ונתרצה האדמו"ר ונשאר הכסף אצלו.

ג. הרי"ם סיפר לאד"ש שחלם בערב יו"ט סוכות שנכנס אדם לביתו ושבר את הפיטם של האתרוג ואח"כ לפני יו"ט כשפתח הקופסא היה הפיטם שבור.

הגיב אד"ש: ובבית מן הסתם דואגים מאוד ובקשו להזכיר? וכשענה הרי"ם שכן, אמר האד"ש: קודם כל אין מה לדאוג נטילת פיטם זה סימן טוב הפוך הנשים צריכות לדעת מזה והיא יודעת זה הרי סגולה לנשים - לשמחות בעזרת ה"י, הרהר ואמר: הדבר באמת מופלא ר' יצחק מנחם דאס זאקט עפעס, אולי להראותך שאתה יותר מדאי פרום וצריך אתה לא להיות כך, לאחר זמן מה כאשר דיבר הרי"ם עם הרבנית ניגש אד"ש ואמר: מתחרט אני ע"מ שאמרתי לך מקודם פתרון החלום יכול אתה לילך הלאה בדרכך ולא צריך לרדת מחומרותיך.

ד. **הרבנית תליט"א סיפרה להרי"ם:** שסיפרה לה הרבנית פייגא מינטשה ע"ה שלא היתה צריכה לראות הספר בעיניה כדי לדעת שעכשיו לומד בעלה הא"א זצ"ל "זוהר" היות ופניו

היו משתנים והיה כולו קורן ממש באור של קדושה והרגשו עליו וראו שהוא עכשיו משהו אחר וישר ידעה שלומד קבלה.
הרי"ם שאל אם ראתה שינוי אצל כ"ק אד"ש? ואמרה: שפעם ראתה אותו מאוד משונה ומשך ב' פאותיו על מצחו חזק והבינה שהקבלה עכשיו על השולחן.
בתוך הדברים נכנס האד"ש ושאל במה מדברים? וענתה שסיפרה לו על אביו כהנ"ל, הגיב: אמי ע"ה הכירה אותו כבר בזקנותו ואז היה לה זה לסימן לאחי וגייסי שהכירוהו בציערותיו היו סימנים אחרים לדעת מתי לומד קבלה (סתם ולא פירש כוונתו).
אח"כ התחייך ושאל: ומתי רואה את עלי שאני לומד קבלה? והשיב: כשאת רואה שאני לא מבין שום דבר הא!!

ה. כשהיה הבלגן עם חה"כ מ"פ הצטער האד"ש ע"כ שנהיה כביכול ב' צדדים שלו ושל מ.פ. וביקש הרי"ם להתראיין אצל א. ארצי להוכיח לעם צדקת הצדיק ורשעת הרשע, קיבל אישור והתראיין והיה בהצלחה גדולה עד למאוד, אח"כ הוברר שחה"כ עצמו מעוניין שיתפרסם הראיון בשביל להכחישו ולטעון שהוא נרדף ומסכן וחסידי גור מוציאים עליו שקרים שאל הרי"ם האם בזה אופן כדאי להוציא המאמר לאור בעתון או יותר לא להוציא? אמר אד"ש: כל מטרתי היתה לש"ש שידעו האמת ויבינו שיש רק צד אחד אם הראיון לא יביא למטרה וימשיך להיות אש בין הצדדים מה הועלנו סתם לומר שאני צודק בלא שום תועלת אין לי בזה צורך.

ו. הב"י זי"ע קרא פאר טאג לכוס תה יום אחרי יום וביום הראשון היה לאחר ל"ט ורק דיבר עמו, ביום השני קרא לו קים אהר היום אפשר להרביץ לך וחבט בו בחביבות כדרכו והבין שרצה לרמוז שידע מהל"ט יום קודם ולכן כביכול לא רצה לנגוע בו.

ז. כשהיה האד"ש ראש ישיבה הראה פעם אבן עזרא על פרשת בראשית ואמר שכאן מונח סודו של קדושת אברך חסידי וביקש הרי"ם לראות הקטע חתך האד"ש נייר וכתב כל האבן עזרא עם תוספת ביאור ממנו ונתן לו.

ח. אברך ביקש מאד"ש לזכות בפייס והבטיח לביהמ"ד החדש, הגיב אד"ש: הרבה מבטיחים ולמעשה כשיש כסף אינם נותנים.

ט. האד"ש סיפר להרי"ם שאחותו מאטיל סיפרה כשאמה הרבנית חיה ראדה חלתה מאוד ביקשה מבעלה הא"א שישב ע"י מיטתה וביקשה ממאטיל שתשמור עליו שלא יתחמק, הא"א ניסה להתחמק כמה פעמים ומאטיל מנעה ממנו, ולא הבינה מדוע לא יכול לשבת ע"י מיטתה ובאותו היום נפטרה.

ככלות השבעה קרא לה הא"א ואמר לה אני מבין שיש בלבך תערומת עלי מדוע ניסיתי להתחמק ביומה האחרון של אמא וברצוני להסביר לך חיכיתי לתום השבעה שלא יהא בשעת כעסו, אבי זי"ע השפת אמת קרא לי פעם ואמר אם יהיה לך זמן קשה תעלה אלי על קברי ואעשה בעבורך כל טצדקי שבעולם לעזור לך ראיתי שהמצב אצל האמא קשה ורציתי לעלות על קברו אבל זכרתי שאמר שאף אחד לא ידע והיאך יכולתי לגלות, הקב"ה יותר חכם מכולנו וגם מאבי השפ"א ורצה לקחת את האמא לכן נתן בלבה רצון שאשב ע"י מיטתה ונתן לי שומר כמאטיל ...

י. הבית ישראל זי"ע קרא להרי"ם ודיבר עמו אודות ישיבה אחת מעדת הליטאים שירדה פלאים במעשים אשר לא יעשו וביקש ראש הישיבה את עזרת הב"י.
סיפר הב"י להרי"ם שלפני כמה שנים שנפתחה הישיבה בא אלי ראש הישיבה דשם שאלתיו מה עושה לטובת הישיבה? ומנה הרמ"ם והמשגיחים וכו', שאלתיו ומה אם אדם שישגיח

על האידשקייט של הבחורים? ענני בקול גדול ביי אונז איז נישטו גארניש חוץ מהתורה ול"צ לכ"ז בענין האידשקייט אמרתי לו אחי יהא לך אשר לך ואתה עוד תסבול ותתחרט והנה הוא עומד עכשיו לפני שוקת שבורה וצריך ממני עזרה!!!

י"א. האד"ש סיפר שהרבי הל"ש אמר לו פעם כשהיה הפסקת חשמל הם לא מבינים מה זה אשת נעורים אצלי נהיה חושך בעת פטירתה כבר לפני שנה.

י"ב. הב"י אחז מאוד מר"מ מסלונים שהיה יהודי חסידי אמיתי והתבטא פעם לח"ש הוא עובד ה' מיט אַ רציחה! והיה עמו מעשה שהלך להתגרש מאשתו שעשתה לו צרות והמשב"ק אמר לו שראה שמנקה מעילו עם כל הרגש שוב חזר בו ולא רצה יותר לגרשה.

יום רביעי ל' תשרי א' דר"ח מר חשון התשנ"ה:

הוד כ"ק הס"ק מטאלנא שליט"א אצל האד"ש עם נכדו הרי"ם שליט"א:

אד"ש: יצא לקראת ס.ט. ואמר: טאלנא רבי מי יותר זקן אתה או אני? אם אני יותר צעיר צריך אני לבא אילכם ואתם באים אילי נראה מכך לומר שאתם באמת יותר צעירים.

ס.ט.: נכנס לחדר ואמר: "דרשתי את ה' ומכל מגורתי הצלני" (התכון לווארט שליובת ת"ח ניצלים ע"י דבקות ברבי מכל הצרות אבל לא פירש לרבי כוונתו רק לנכדו אמר שזה היתה כוונתו)

אד"ש: יוא, אומרים זאת כל שבת לפני ברוך שאמר.

אד"ש: הגיש כסא ואמר: דטאלנא רבי זאל זיצן אם אתם לא תשבו אני יעמוד.

ס.ט.: התיישב ואמר: באתי כהרגלי לכבוד ראש חדש.

אד"ש: כתוב בטור שלעתיד לבא יהיה כל ר"ח יו"ט.

ס.ט.: עוסק אני עכשיו ב.....

אד"ש: במשניות?

ס.ט.: הרבי אומר טוב מוסר בשבילי צריך אני ללמוד יותר, לכה"פ משניות כן בל"נ מעכשיו אתחיל לעסוק במשניות ללמוד, אבל כוונתי שעוסק אני עכשיו ברפואות טיפול ארוך ידני להקל על ההליכה ואיני רואה בזה כ"כ תועלת ויש רופא גדול שמתיימר לעשות בשלש פעמים את כל הטיפול וביתר חוזק ושאלתי האם להפסיק הטיפול כאן וללכת איליו או להמשיך?

אד"ש: ואיליו צריך ליסוע והעכשוי עושה בבית וזה מת"א גם יש יסורים יותר, הוא עבד פעם עם אדם בכזה גיל?

הרי"ם: לא, אבל מוכן לקחת אחריות.

אד"ש: חושבני שכדאי להמשיך כאן טירחא שש פעמים להכנס ולצאת באוטו לת"א והיסורים, והוא הרי במקום.

ס.ט.: אני תמיד מקבל דברי חכמים ובודאי שאציית וכך אעשה.

אד"ש: חיד, אומר לטאלנא רבי טעם הענין רעביש, כשהולכים לרופא קטן ויודעים שאינו מועיל כלום סומכים העיקר על הקב"ה והוא בודאי שיכול לעזור, משא"כ אם נוסעים לת"א לרופא גדול ח"ו אפשר לחשוב הרופא ירפא ושוכחים מהקב"ה.

ס.ט.: רציתי לבשר לרבי בשורה טובה שיהושע הלפרין יצא לחפשי מבית האסורים.

אד"ש: ב"ה, העיקר צריך לראות שיהיה לו מעכשיו פרנסה.

האד"ש הושיט ידו ובירך באגוטען חדש ובבריאות אגעזנטא טאלנא רבי מזאל קענן גוט שטיין.

ס.ט.: מה אומר הרבי בענין הנענועים שהוצרכתי לעשות בישיבה עשיתי ככל יכלתי אבל ישבתי.

אד"ש: ומה עם הקפות?

ס.ט.: גם הוצרכתי לעשות בישיבה.

אד"ש: לא נורא, התורה שמחה עם האדם גם כשיושב והרי מבינים יותר טוב כשלומדים תורה בישיבה, ולנענועים גם אפשר הכל לכוין בישיבה, יעקב אבינו זקן ויושב בישיבה ונוסיף אנחנו עוד אחד טאלנא רבי זקן ויושב בישיבה.

ס.ט.: קם והאד"ש אמר: ראיתי שהישיבה גם כואבת ומתנצל אני אולי היה יותר נוח לעמוד וציותי לשבת.

ס.ט.: ומה אומר הרבי על נכדי הרי"ם הוא עוזר לי כ"כ תמיד.

אד"ש: ולי נכדך זה אינו עוזר בלא סוף ולחצי גור אינו עוזר? הוא אדם עם לב טוב ועוזר ב"ה לכולם.

ס.ט.: מגיע לו ברכה טובה ע"כ.

אד"ש: כן, אני מברכו בהרבה הצלחה ושמחות

אד"ש: לקח ידו של סבא ואמר: יאמין לי טאלנא רבי גם אני עושה קצת בשביל הקהל אני יושב כאן ומנסה לעזור לאנשים א"כ מגיע גם לי ברכה.

ס.ט.: ממי רוצה האד"ש לקבל ברכה?

אד"ש: ממכם, לא אניח לכם לצאת מהחדר עד שאזכה בברכה טובה.

ס.ט.: אתם הרי עושים הכל במסירות נפש בשביל כלל ישראל ובודאי יעזור ה"י להצלחה וכל היוצא מפיכם יעשה!

אד"ש: אמן, פנה לרח"ש ואמר: נו סהאט גילונט אזא גיטע ברכה.

ס.ט.: פנה ללכת ואמר: הסבות אמרו בשם הרבי מנשכיו זצ"ל שלא אמר מר חשון אלא רם חשון.

אד"ש: דבר זה לא מפריע לי בכלל רם - מר אני כבר אוחוז בכסליו.

ס.ט.: מזאל האבען אלכטיקע חנוכה.

אד"ש: אמן, טאקי דאס האב איך גימענט

האד"ש נתן ידו לסבא ועזר לו ללכת וליוהו עד הדלת.

(הס"ק אמר כשיצא שהיה היום אגוטע פרואכטס אצל הרבי, והתפעל מאוד מתשובת הרבי על הרופא הגדול והקטן).

פנינים שנלקטו בשבת קדש פרשת נח ג' חשון יומא דהילולא דהרבי מרוזין מוהר"י זי"ע ובזכות שזכינו לבא הוד כ"ק האדמו"ר מטאלנא לשבות בעיר:

א. הס"ק מטאלנא אמר: שהוא דור חמישי לרבי מרוזין רבי ישראל! באשר בנו בכורו הרב שלום יוסף היה חותן הרה"ק אברהם יהושע העשיל ממזבז (נכד הרבי מאפטא) והמזבזר זי"ע היה חותן הרה"ק רש"י מראשקוב, והרש"י מראשקוב היה חותן הרב ד"מ טוורעסקי אביו של כ"ק האד"ש מטאלנא א"כ הינו בדיוק דור חמישי, ובאשר אומרים בסדג' שעצמו של יום מכפר מבקש שימחלו באמת ביום קדוש כזה כל עבירותיו!

ב. הרבי מוהר"י מרוזין זי"ע אמר לרבי אהרן מטשרנוביל שהוא רבי יותר גדול ממנו בהיות שפעם נפגשו ובירכו כ"א את השני שיהיה ירא שמים והנה סיים הרוזנאי ברכתו נתקיימה והנך מלא ביראת שמים וברכתך עלי לא התקיימה וא"כ אני רבי יותר גדול.

ג. רבי אהרן מטשרנוביל שלח בגד א' מבגדי לבן שלו למוהר"י מרוזין, החזירו ואמר: שהבגד כולו מלא ביראת שמים אפי' הבטנה כולה מלאה ביראת שמים.

ד. הרבי הב"י זי"ע אמר: שהעולם חושב שקוראים לו ישראל ע"ש רבי ישראל מרוזין שהברית היה סמוך לג' חשון, חושבני שע"ש הבעש"ט נקראתי כך! ואומרים שהגיב הרבי הלב שמחה זי"ע בבדחותא שלא ע"ז ולא ע"ז אלא ע"ש אביו של החידה"ר שהיה רב בגור, רבי ישראל!

ה. הבית ישראל זי"ע עלה לומר מז"ט בבית מוהר"י מרחמסטרופקא כשהכניס בנו את בנו ר' דודל שליט"א בבריתו של אאע"ה ושאל היאך קראו לו וע"ש מי נקרא כך? הסביר ר' יוחנן כל השולשלת אביו ר' דוד וע"ש מי נקרא, קטע אותו הב"י ואמר: זאג שוין נאך דוד המלך ע"ה!!

ו. הבית ישראל זי"ע היה מבקר הרבה את הרבי מסאכטשוב רבי היענך זצ"ל ואחז ממנו מאד ועלה אפי" ב"פ אחרי פטירתו לבקר במיוחד את מחברתו אשת חבר הרבנית ע"ה מסאכטשוב, ופעם אחרי שישב הב"י זמן רב אצל ר"ה שאלו בנו אברהם יוסף בורנשטיין ז"ל מה האריך כ"כ אצלו? ענהו אביו זה שמקנא ברבי מגור סכל הוא אין בכלל במה לקנאות בו, ולא פירש יותר והבין שהב"י תינה לפניו כמה מצרותיו ל"ע.

ז. **סיפר האד"ש להרי"ם:** שהיה ש"ב במלון באבד לאחד מנכדי הא"א בהשתתפות הא"א זי"ע בשנותיו האחרונות וישב כל הזמן בראש כפוף ולא התענין בכל הסובב אותו, חוץ מב' דברים ציוה להזמין לש"ב את ר"ה מסאכטשוב מבית וגן, ושאל באמצע הש"ב אם ר' היענך הגיע, וכאשר נכנס לשם רב חשוב מהונגריה הרים ראשו ושאל מי הרב הזה?

ח. ר"ה זצ"ל שיבח את ר' מאירל מאמשינוב שנהג תמיד לבא לשם ולשבת אפי" בקידוש שלאחר התפילה, ולא שמו לב כלל שאינו טועם כלום אלא הציג כאילו הוא ככולם בהיותו עדיין לפני תפילת שחרית ורק אהב לבא לשמוע חזרת הש"ץ וקריאת התורה וכדומה..

ט. משמשו של ר"ה פישל דימנטמאן סיפר שכמה פעמים סיפר לו ר"ה זצ"ל על נפטרים שבאים איליו בלילה לתיקון ואף אמר לו פעם על חבריו חסיד בחצר שנפטר שהיה אצלו אתמול והיה נראה שחור ממש מעבירות ולא הנחתיו עד שעלה בידי להעמידו במקומו.

י. **האד"ש אמר להרי"ם:** שיש לו הרבה מעשיות על החסדי דוד שהיה אחיו של ר"ה והיה רבי בסכאטשוב בפולין לאחר השם משמואל, באומרו החסדי דוד היה אוהב גדול וחבר טוב של אבי הא"א.

חנהמ"ס תשנ"ה: אושפיזא דיוסף הצדיק קיבל גלילה בביהמ"ד"ר אברך קצת ריק - פ"י - והאד"ש קצת הקפיד בדירה לאחר התפילה אמר לבניו מה יש לפינחס עם יוסף? אולי עם אשת פוטיפרע!

יום שני ה' חשון התשנ"ה:

נקרא הרי"ם לקו"פ בין הדברים: אמר האד"ש שביום א' אתמול שמע שיעורו של הרי"ם ונהנה מאוד.

גם שאלו הרי"ם על הווארט אצל מוהרי"א והגיב: הצבור חושב שיש לי עול מאלו דברים אין לי בזה כלל עול יש לי קצת עול מעיני והעיקר העול מהפקעלך שנכנסים אצלי ודיבר על כמה מהם.

היה יהודי ישיש באנגליה שסיפר שהיה ילד אצל ר' דודל מטאלנא וקרה שנמצא בס"ת טעות ורצה ר' דודל בדוקא שלא יפסלוהו ולא יחליפו הספר תורה וביקש שיביאו ילד שיקרא, וקראו לו, וקרא טוב והוכשר הס"ת ולא היו צריכים להחליפו ושמו מאד הר' דודל ואמר לילד נהנתי ממך יהיה לך אריכות ימים וחי הנ"ל למעלה ממאה שנה.

פנינים שנלקטו בשבת קדש פרשת לך לך י' מר חשון התשנ"ה:

א. **אד"ש אמר להרי"ם:** בענין מסוים אבי סיפר לי מעשיה ולכן מרשה אני לספר לכם.

מסור אחד שהתפרנס ממלאכתו בזויה זו הלך לבית עולמו וחילק לכל בניו מאוצרותיו ולבנו הקטן לא נתן כלום, שאלו הקטן אבא מה יהיה עלי? ענהו: אותך אני אוהב מאוד ואתן לך יותר טוב מכולם רשימה של אנשים שאפשר להלשין עליהם ותאמר להם לעלות לך דמי לא יחרץ כל חדש ותתפרנס בכבוד, שאלו הבן ואולי האנשים לא יפחדו ממני ולא יתנו לי כל חדש? ענהו האבא: מה אתה מדבר הם הרי אונטלך מענשין!!

ב. אד"ש אמר להרי"ם: פלוני נכנס אלי בבקשה שעומד לפני שמחה משפחתית גדולה ומאוד רוצה שיגיע גם קרוב משפחתו שהוא סכסוך גדול עמו אבל לא ידוע בצבור ואם לא יבא ידעו כולם ומבקש מהרי"ם שידבר עם הקרוב שאולי יאות לבא ומה יפסיד עם יבא! הרי"ם בירר הנושא והשיב תשובה להאד"ש שהפלוני מוכן ומזומן לקיים מצות הרבי ולבא לשמחה אבל יפסיד את שלום ביתו שאשתו לא מוכנה בשום פנים שישתתף בשמחה ומאימת בטריקת דלת בפניו.

אמר אד"ש: א"כ יוצא שהמבקש יפסיד בזה שקרובו לא יבא - "כבוד" משום שידברו שיש סכסוך דהיינו ימנע ממנו כבוד שעדיין לא היה לו, והוא יפסיד דבר שכבר יש לו א"כ נפשוט השאלה מגמ' סנהדרין דף ה' שירד רבה בר חנה לבבל ביקש ר"ח מרבי יורה? וענה: יורה, שאל ידן? וענה: ידן, יתיר בכורות? יתיר, אח"כ כשירד רב לבבל שאל שוב יורה? יורה, ידן? ידן, יתיר בכורות? אל יתיר, והגמ' מבררת מדוע לא קיבל רב היתר הוראה גם לגבי להתיר בכורות הרי היה בקיא גדול בזה? ומתריצין משום כבודו של רבה בר בר חנה ע"כ לשון הגמ', והקשה אד"ש און כבוד פון רב איז גארניש? אלא מכאן נבין, רבה בר בר חנה כבר קיבל היתר הוראה ולתת לרב גם אותו דבר לוקח לרבה בר בר חנה כבוד שכבר קיבל, משא"כ לא לתת לרב יתיר בכורות זה מניעת כבוד שצריך היה לקבל, א"כ גם כאן אח זה שרוצה שקרובו יבוא לחתונה זה בשבילו אי נתנית כבוד, אבל לומר לקרוב לבא ולהפסיד את אשתו את השלום בית זה לקיחת כבוד ולכן משיב אני שלא יבוא ולא יערער שלום ביתו והשני יפסיד את הכבוד שעדיין לא קיבלו.

ג. שלחו לשאול את האד"ש דרך הרי"ם על הצעה לרוה"כ אברך צעיר, שמצד אחד מוצלח בלימודו ומצד שני מפחדים שידברו עליו מחמת קנאה שהוא מאוד צעיר ויהיה שכרו בהפסדו?

בראשית תשובתו אמר הרבי: שצריך לברר אם באמת אותו פלוני כ"כ מוכשר ומוצלח וראוי להיות רוה"כ ודבר זה צריך לבדוק היטב שלפעמים אומרים אנשים דברים לא כ"כ נכונים מחמת נגיעות וכדומה. ולעצם השאלה ענה אד"ש: הרי אברכים בינונים והדומים להם לא יפסיקו לדבר ואם לא עליו אז על אחר הרי לא עוסקים בתורה ובמצות כ"ד שעות ביממה וא"כ גם כשלא יהיה שם רוה"כ ידברו עליו או על אחר ומדוע שלא יהיה רוה"כ ובנתיים יצליח ויעשה חיל בלימודו ויעזור לאברכים וירבה כבוד שמים וגם ידברו עליו קצת לא נורא.

ד. דובר בקו"פ על ש.ה.ו. ורצה האד"ש להעמיד כמה אנשים רצינים שיעסקו בנושא, והציע הרי"ם את מ.ז. אמר אד"ש: אע"פ שש.ה. יכול לומר שאינו רוצה לשבת עמו שלפני בערך שלשים שנה היה ביניהם איזה סכסוך אבל אני רוצה שישב עמו! וכשהרצה הרי"ם את הדברים למ.ז. התפעל מאוד מידיעתו של האד"ש על עצם המחלוקת ביניהם.

ה. האד"ש שלח לקרוא להרי"ם ושאלו מה דעתו על פלוני? וכשגמר לומר מה שאמר אמר לו האד"ש: ב"ה שגם אני יודע קצת להבין על אנשים ואני אחזתי עליו בדיוק כדברך, ומהאנשים שעוסקים עמו קיבלתי דו"ח אחר לגמרי והתפלאתי אני כזה חלש בהבנה על אנשים עכשיו כשרואה אני שאתה בלא נגיעות לענין אומר כמוני נחה דעתי שאני צודק באינפרומציה עליו הנה גם אתה אומר כך!

ו. דיבר על שיעורו של רמ.ח.ד. שאומר הרבה ר"ש ור"ל גורביץ וכדומה והוסיף: שמעתי שיעורך ממש א' מחיה שומעים הימשע שמות חידה"ר, אבני נזר, שפ"א.

ז. ביום השישי בסעודת הברית אצל הנכד מו' מ"ב קמפינסקי לא אמר אד"ש בברהמ"ז "נודה לשמך" ואחרי ברהמ"ז אמר: שכחתי לומר נודה לשמך עוד מעט כבר יעשו מזה הלכה לדורות שלא אומרים ביום שישי לכן ברצוני לומר עכשיו אחרי ברהמ"ז להוציא מלבם ואמר עם שם השם.

ח. הרבי מצאנו זצ"ל שהיה אונן על בנו כשחזר מהלויה עוד היה יום ויכל להתפלל שחרית ושמח כ"כ ואמר: כל היום דאגתי של אוכל היום לומר "הודו לה' קראו בשמו" ב"ה שיכול אני לומר והתפלל כ"כ בשמחה.

פנינים שנלקטו בסעודת הילולא דהס"ק המאור עיניים בחצרות טאלנא בהשתתפות הס"ק מטאלנא ונכדיו הרבנים הרי"ם וכו':

א. פתח הרב ואמר: פעם התחילו אנשי דלא מעלי עם הס"ק המאור עינים, אמר להם: כתוב באמת בתורה "ולא נחם אלקים" שאני נחום אינני גוט ח"ו אבל אתם "דרך ארץ פלישתים" וכמובן שהקפידה עלתה להם לרעה, כן סיים הס"ק צריך לומר היום כיהודים בארץ הקדש הרוצים לקיים מצות ישוב אר"י בהידור אנחנו באמת לא אלוקים, אבל דרך ארץ - פלישתים!

ב. בל"ג בעומר תשל"ג נכנס הס"ק גיזגען לכ"ק הב"י שנוסע למירון להתפלל, יצא איליו הבית ישראל כולו שארץ עם הקפוטה פתוחה והט"ק עץ ברוח ואמר לו בחזקה צריכים באמת להתפלל סע והתפלל שיהיה לנו שנה טובה, וכשפרצה מלחמת יום הכיפורים בל"ד הבנתי למפרע סיים הסבא שהצדיקים רואים הכל קודם ולזאת היתה כוונתו.

ג. המהרי"ל דסקין אמר שבכ"מ בתורה כתוב קודם שם העצם ואח"כ התואר ולפ"ז היה צריך להכתב בישמעאל והוא יהיה אדם פרא ומדוע כתבה התורה "והוא יהיה פרא אדם"? ללמדך שהעצם של ישמעאל זה פרא ולא אדם והתואר יכול להיות גם אדם דהיינו הפרא יהיה בצורה של אדם.

ד. א' מחסידי הא"א זי"ע האריך ימים וראיתו נעשתה עליו קשה התאונן ע"כ אצל רבו הא"א, ענהו הרבי: מה אתה באה בטענות הרי הם גישענגעט יארן שניתנו לך במתנה כ"כ אריכות ימים? השיבו החסיד רבי הרי כתוב כל הנותן בעין יפה הוא נותן, מצא הדבר חן בעיני הא"א וגרמו דבריו לעת רצון והתברך מפ"ק ואורו עיניו.

ה. האד"ש סיפר שגיסו רי"מ ברמ"ב אמר לו פעם לשים לב לדבר מעניין שכ"פ בנסיעותיו של אביו לומד ללא הרף במרכבה אבל בעיר טשנסטוב בלא שהוא מסתכל לחוץ מתחלת העיר ועד סופה סוגר הספר ולא לומד, וכשראה אד"ש שהדבר אמת שאל מדוע? וענו לו: מחמת ריבוי המנזרים והטומאה שיש בעיר הזאת.

ו. אמר האד"ש: פעם אמר לי מלמד בפולין מדוע נאמר ט' קבין שיחה נטלו נשים הרי בעינינו חזינו הרבה גברים מפטפטים ללא הרף? אלא הכונה שיחה של אותו נושא נטלו נשים שיכולות לדבר שעות על אותו נושא.

ז. לבחור חתן מישפ"א שצריך לקבל עליה לתורה בשבת האופרופ נאמר ע"י הגבאי ועושי דברו י"ש דוידוביץ שאין לו עליה ויעשה האופרופ במקום אחר, נפגע הבחור מאוד והגיעו

הדברים לאוזני האד"ש, הקפיד וקרא לרח"ש ואמר לו מבין אני שאתה הבעה"ב כאן בביהמ"ד ובוא נחליף מקומות שב אתה כאן ותענה תשובות ואני יעמוד בדלת זה עבודה יותר קלה האמן לי, ואם אינך רוצה להחליף ברצוני שתתן לכל החתנים עליה ומיד סודר הענין.

ח. הרבי הל"ש היה במקום פלוני וידעו שרוצה לחלק פירות והביאו לפניו תאנים, אמר: אינני רוצה לחלקם לאנשים שבאידיש תאנה אומרים פייג ופייג צריך אדם להראות לעצמו ולא לאחרים.

ט. פעם בישיבת מועצג"ת שלח הרב מבריסק שליח לומר דברו בענין מסוים והגיב הרבי מסדיגורא רא"י שכדאי שיבוא הרב מבריסק בעצמו לומר דברו ולא דרך שליח, ענה השליח בחוצפה מה יש לבעה"ב להתערב בדעת תורה! הגיב רא"י סדיגורא בעונה אבי זצ"ל אמר עלי שיודע אני ללמוד, כ"ק הבית ישראל הבין את אשר לפניו וציוה לשליח לבקש סליחה מהרבי מסדיגורא ולא רצה ולא ארך שבוע ימים ונפטר אותו שליח והיה רעש גדול, אמר על כך הרב מבריסק יוא דאס קענן זיי! וכששאל ר"א קוטלר לאחר מעשה את הבית ישראל מה הרעש הגדול שבשביל כך היה צריך הנ"ל למות? ענה לו: מפרשת קרח שכתוב "אם כמות כל אדם תמותין לא ה' שלחני ואם בריאה יברא ה'" סימן שה' שלחני ומדוע גם אם ה' לא שלחני יקבלו קרח ועדתו מיתה? אלא מלמדת אותנו התורה שקרח ודאי ימות היות ודיבר בחוצפה נגד צדיק הדור ומיתתו נקנסה עליו מ"מ רק אם ימות כמות כל אדם לא ה' שלחני.

פנינים שנלקטו בשבת קדש פרשת וירא י"ז מר חשון התשנ"ה:

א. הרי"ם דיבר עם אד"ש על המצב הנורא בפיגועים האחרונים באר"י, הגיב אד"ש: פעמים שמשמים מלמדים בדרך קשה אני מקוה שילמדו מהר! ולא פירש יותר.

ב. כאשר נכנס ההרי"ם לכ"ק הבית ישראל זי"ע בסוכות התשל"ד לעשות גיעזגען שנסע לשווער בחיפה אמר לו הרבי: תמהני היאך מחזיקים מעמד כל אותם ציונים חילונים בשלמא אנחנו יודעים בבירור ובאמונה שיהיה טוב נצח ישראל לא ישקר אבל הם מה הם חושבים הרי ערבים מכל צד יתעצמו יתרבו ויהיו חכמים יותר וכו' ובמה נאחזים?

ג. העדה החרדית אירגנה הפגנה בליל ש"ק ברחוב בר אילן כדי שיסגרוהו בשבתות, תגובת האד"ש היתה גם אני שומר שבת ודואג לקיומה אבל יותר דואג מחינוך הצעירים ובדרך כלל לא מצליחים לשמור על הבחורים הצעירים שלא ישתוללו שם אח"כ ויצא שכו בהפסדו, לחתום על ההפגנה לא אחתום אבל אבוא ואשלח את האברכים בדוקא ולא הבחורים והילדים.

זכורני שבחור מהישיבה נתפס ע"י המשטרה בהפגנה בירושלים ובתור ראש ישיבה דאגתי לו וסדרתי ע"י חכ"ם שישוחרר מהר, הרבי הב"י קרא לי ואמר: מן הסתם חושב הנך שעשית מעשה טוב לשחררו, לא היה קורא כלום עם היה נשאר שם לילה אחד והיה לומד לקח ולימוד לתמיד שמקום של חסידשע בחור איננו בהפגנה כלל וכלל, אל תפרוש מהצבור ולכן אלך.

ד. ח. ח. אמר שהוא יתפלל שלא יסגרו הכביש צחק אד"ש ושאלו מדוע? ענה: שיהיה שם כרחוב ר"ע בב"ב ויצטרכו משמרות הצניעות ומה יותר טוב.

ד. אדם שקיבל תשובה שלילית מהאד"ש על שידוך ובנתיים הצד השני גמר שידוך אחר והוא נמצא בהמתנה ובצר לו הזכיר עצמו לשידוך טוב וקצת רמז שיש לו טענה על האד"ש שלא הסכים לשידוך שהוצע קודם לכן, הרגיש אד"ש בדבר ואמר: שידוך הוא משמים ואם זה שייך לאותו אדם אפי' רבי לא יכול לקלקלו.

ה. אדם ת"ח וחשוב חתן אצל חסיד גור התקרב בשנים האחרונות לחצר ושלח כל ילדיו למוסדות גור לחידור ולישיבה, ובתקופה האחרונה התברגז עם החצר משום שהסתבך עם כסף אצל כמה מאנ"ש ולא בא יותר לביהמ"ד והוציא ילדיו מהת"ת, בן אחד כבר גדול בישיבה התנגד ואחז בקרנות המזבח ולא היה אכפת לו להפסיד בית אביו העיקר להשאר במוסדות גור, הגיע הדבר למחלוקת רצינית בין האבא לבן ואיים לפנות למשטרה לאסור על הישיבה להחזיקו כבן חטוף והתגללו הדברים לידי אד"ש.

האד"ש קרא להרי"ם ואמר לו: שרוצה שיעסוק בזה להשפיע על האבא לוותר לבן ללמוד במוסדותינו לא איכפת לי גוראיותו של הבחור אני רחוק מלעבוד במסיון ובכלל גור לא מחפשת חדשים אכפת לי שלוות הנפש של הילד ואם כ"כ קשור במקום וחפץ בזה יזיק לו ההתנהגות של אביו הרוצה דוקא להכריחו ללמוד במ"א, צריך להסביר לו שישאר בעה"ב לגביו לגבי שידוכים וכדומה רק יניחו ללמוד בגור.

הוסיף אד"ש ואמר: כבר מלפני זמן רב ציינתי לעצמי על אביו שהוא נטע זר בתוכינו ואינו מאנ"ש, אומר לך מתי - האבא הנ"ל עשה ברית בביהמ"ד אתה יודע שאני מסתכל פה ושם על הצבור אינני רואה בפרטות אנשים אבל להרגיש מרגישים, בכל ברית מרגיש אני שהעולם עושה מיט האלטעין עם השמחה פחות או יותר, כשיצאתי לברית שלו והרגשתי שאף אחד מהביהמ"ד לא משתתף בשמחה אף אחד לא עושה מיט האלטעין ציינתי לעצמי הוא לא מאנ"ש הוא נטע זר.

(אמר הרי"ם: כמה עומק יש במעשה זה, מלך ליבו לב כל העם שמרגיש האד"ש את ליבות האנשים בברית האם הם משתתפים בשמחה או לא אע"פ שכלפי חוץ לא רואים כלום).

יום ראשון י"ח מר חשון התשנ"ה:

האד"ש נסע לקרית גת ולפני זה ביקשו ח.מ. שישע, אמר אד"ש: שיבוא בתנאי אחד שיהיה הדבר הפתעה, אח"כ כשביקש ח.מ. להצטרף לנסיעה והסכים אד"ש, אמר אד"ש לבנו מו"ד. ח.מ. אני חושש שכל בקשתו לחיזוק הקריה היה בשביל ליסוע עמי. כשהגיע אד"ש לקריה היו כולם מוכנים לביקור, והאד"ש הקפיד ואמר לח.מ. די ביעסט נישט קיין אונטלך מענש לא אסמוך עליך יותר! ולהרב מקוממיות שהיה נוכח והתנצל שבא באקראי אמר: מקרה זה לא טוב. לאברכים אמר: לומדים ב"ק מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין.

יום שלישי כ' מר חשון התשנ"ה:

כשהזכירו אצל האד"ש את הרבי מתולדות אהרן שנפל במצב קשה, אמר: שיבקש עליו והוסיף שיזכירוהו על הציון של אביו האמרי אמת.

האד"ש סיפר להרי"ם: שהרבי מסלונים שליט"א אמר לו פעם יש במה לקנות בחצר גור בזה שקבעו לעצמם שלא צריכים דוקא להשתדך עם חצרות אדמורי"ם, לכל אדמו"ר יש כאב ראש לחפש בית אדמו"ר אחר וכאן בגור הכל פשוט מאוד.

פנינים שנלקטו בשבת קדש פרשת חיי שרה התשנ"ה:

א. האדמו"ר הרש"ב מחב"ד כתב שראה בצעירותו חסידים נשואי פנים זקנים נושאים דלי מים מהנהר ורצה לעזור להם ולא הניחוהו, סקרן אותו מה העבודה הזאת להם עקב אחריהם עד שהגיעו לבית מסוים ניקוהו וסידרוהו, שאלם מאי האי? ואמר: שרבים הרה"ק ר' דודל מגיע לעירם ולכן רוצים בגופם לנקות האכסניה ואע"פ שהיה להם מים ע"י רצו דוקא מים מהנהר, שיבח הרש"ב מאוד.

ב. הרב שמואל חפר חתנו של הרש"ג גיסו של הרמ"מ זי"ע מחב"ד פגש את הס"ק מטאלנא וסיפר לו שיש להם בבית מטבע מהרה"ק ר' דודל זי"ע שקיבלה אשתו מאמה שהיא בתו של

הר"י שקבלה מאמה אשת הר"י שהיא קיבלה זאת מר' דודל בעצמו שפעם כשהיתה ילדה קטנה במרוצתה כמעט ופגעה בריצתה בר' דודל ובירכה ונתן לה המטבע וכך עבר בירושה כשמירה.

ג. הרבי ר' מנחם נחום מטאלנא היה היימיש בבית הפריץ מושל המחוז ועזר לו רבות וכשהיה צריך לדעת חדשות היה מגיע אליו לשמוע ופעם ישב הפריץ במסבת הרבה שרים ובא הרה"ק לשמוע החדשות ובדיוק הגיע ידיעה שהקיסר מת, פלט הרבי מפיו בשוכחו מי המסובים כך יאה וכך נאה למי שמיצר לישראל! ומיד נזכר מי כאן היושבים ויכולים להורגו נעשה לו נס והגן עליו מושל המחוז והסביר את דבריו וכו' כשחזר לביתו עשה סעודת הודיה ובירך הגומל.

ד. היה מדובר בקו"פ בענין ש.ה.ו. שצריך להעמידו על מקומו, אמר אד"ש להר"ם: צריך בדוקא אנשים מבוגרים אנשים שהם בעצמם מנהלי מוסדות וראו כבר עולם ויודעים גניבה מהו או עצמם טעמו או שמכירים בזה ועי"ז כשיבואו להוכיחו יהיה בחסד וברחמים הרי הוא אדם עם משפחה וילדים צריך באמת להוכיחו אבל לא ברעש גדול!!

ה. הר"ד לוינטל היה בקו"פ לפני ב' שנים עם הר"ם ויצא שאמר שאינו מסוגל בלא הרבי להכניס ילד לחופה, אמר אד"ש: זה לא יהיה בעיה.

השבוע הולך הנ"ל לחתן בת ובא בטענה שצריך אד"ש להיות מסדר חו"ק ובמשפחה התנגדו שלא יהיה תקדים לטירחתו של האד"ש, הרבי קרא להר"ם ושאלו האם מאשר טענתו? ענה הר"ם: שזוכר את דברי הרבי כנ"ל. אמר אד"ש: אני מבין שבמשפחה מפחדים על כך שיראו עוד אנשים וכך יעשו, כתוב חוצפה כלפי שמיא מהני ואם היה כאן ענין של חוצפה היה עלי לפחד שלא יחקוהו שאר חוצפני החצר אבל כאן זה משוגע ומזה אינני מפחד שאף אחד לא יחקוהו שאף אחד לא רוצה להיות משוגע ולכן אהיה שם מסדר חו"ק.

ו. אד"ש אמר להר"ם מחבב אני את ח.י. שוירץ מת"א חריף ויודע ספר אבל אל תמהר אליו עם קויעטל הוא רחוק מזה, שמעתי ממנו ווארט טוב, במשנה תענית על ט"ו אב מכוערות שבהם היו אומרות קחו מקחכם לשם שמים ובלבד שתעטרנו בזהובים, וקשה לא די שאין להם כלום עוד מבקשות יותר מאחרים כסף? אלא נאמר במקום אחר בגמ' שהאמת שבנות ישראל נאות הן אלא שעניותן מנולתן וזה כונתם ובלבד שיעטרנו בזהובים ושוב לא יהיו עניות ויהיה ניכר יופין של בנות ישראל.

ז. הב"י פגש בר"ש יוסקוביץ ואמר לו מילא אני לוקח בחור למשמש מהחלשים והופכו לבינוני או טוב אבל אתה לוקח בחור טוב למשמש והופכו לחלש ומה התועלת בדבר?

ח. מובא **מרב"י משה מביאן**: ששאל האם מאכל גזול חמור כחפץ איסור של טבל וכדומה שבזה נאמר שאשה המאכילה בעלה תצא בלא כתובה או שזה איסור על האדם עצמו ואינו כמאכל איסור בעצמותו?

הרב מטשבעין זצ"ל: מביא רא"י ממדרש שמקשה מדוע היו צריכים בהמותיו של אברהם אבינו להיות זמומין הרי הגמ' מספרת על חמורו של ר"פ ב"י שלא רצה לאכול דבר שלא מעושר ומהסתם גם כך היו בהמותיו של אברהם אבינו ע"ה? ומתרץ המדרש שאין סומכין על הנס ולכא' אם נאמר שגזל הוא איסור רק על הגברא יכלו לענות תירוץ פשוט שכל מה שנאמר בצדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם מק"ו מבהמתם רק לגבי דבר מאכל שהוא בעצמותו אסור אבל שאר דברים או מאכלים שבזמן נאסרו ולא בעצמותם כחמץ בפסח יכול צדיק וק"ו בהמתו להכשל וא"כ הדבר פשוט שבהמתו של אדע"ה לא תהיה בטוחה מגזל שאינו כדבר איסור בעצם משא"כ חמורו של ר"פ ב"י שהיה מאכל טבל שבעצמו אסור, ומדלא משני הכי המדרש רא"י מוכחת שגזל נאסר בעצמותו והוי כטבל.

הרי"ם שליט"א: מוכיח הפוך שהגמ' לומדת מ"קרבנו" מיותר לרבות הגזול שפסול לקרבן, ואם נאמר שגזל הוא איסור בחפצא הרי כבר למדנו שכל דבר צריך שיהיה מ"משקה ישראל" וכ"ז שאינו ממשקה ישראל אסור לקרבן אלא ודאי הראי' שהאיסור על האדם ולא על החפץ בעצמו.

פנינים שנלקטו בסעודת ג' דמילה של נפתלי פרקל אצל ר' מוטל בבית בהשתתפות הרי"ם שליט"א כ"ו מר חשון התשנ"ה:

א. מסופר על בחור שלמד חכמות חיצוניות וזרקוהו מהשיבה ולאחר מכן נעשה עו"ד גדול, ובסופו נפל ראש הישיבה למשפט כבד שהתנהל נגדו ונגד הישיבה ע"י הלשנה ואותו עו"ד הנזרק מהישיבה עזר לו לצאת זכאי במשפט ע"י עבודה ויגיעה רבה, כשעלה ראש הישיבה להודות לעורך דין שעבד בשבילו כ"כ קשה והצילו מהמשפט שאלו אותו תלמיד: ילמדנו רבינו כשלמדתי בישיבה חכמות זרקת אותי מהישיבה בטענה שצריך ללמוד רק תורה והנה רק בזכות זה שלמדתי את יתר החכמות ניצלת מהמשפט? ענהו תשובה נצחת: משל בבי' שותפים שהחליט אחד מהם לצאת לדרך בשביל המסחר ביום קור ושלג והשני לא רצה משום שפחד שיצטנן ויתקרר, הפציר בו שותפו ונסע בע"כ, באמצע הדרך נחלה אותו פחדן וכמעט שקפא למות ולקחו מהשלג ושפשפוהו חזק, דיש בתכונה של השלג שמחמם הבן אדם - והצילוהו וריפאוהו, טען אותו שותף הנה כ"כ פחדת מהשלג ובסופו של דבר השלג הציל אותך נענה אותו חולה ואמר: שוטה אם הייתי נשאר בבית לא הייתי צריך להגיע לשלג שיצליני!!! כן כאן אם לא היו מתקלקלים בחורים ועוזבים דרך התורה לא היו מגיעים הלשנות ומסירות ומשפטים ולא היו צריכים עו"ד! (נאמר הדבר כלפי ש. קרליבך שאמרו שהחזיר בתשובה וטען הרי"ם שגם קלקל הרבה ואכמ"ל).

ב. כשהיה הרי"ם צעיר ונולדה לו בתו הראשונה שאלו הרבי הב"י כשהיתה בגיל ג' חדשים נו זי אנטריקלט זעך? וחשב הרי"ם שהכוונה לחול וענה: שהיא עוד קטנה, דפק לו הב"י על מצחו בחיך שהבין שלא יודע הרי"ם מה פי' המילה אנטויקעלט זעך ואמר שהפי' מתפתח!

ג. הב"י קיבל פעם פדיון 100 לירות והחזיר לנותן 25, אמר לו הפלוני ברצוני לחיות מאה שנה, אמר לו הב"י: כדאי לחיות פחות אובער געזונטע יאהרן, והאיש חי בדיוק 75 שנה בבריאות, ויהי לפלא.

ד. אברך נכנס לקו"פ (בערד) ע"כ שיש לו חובות וקשיים בפרנסה, אמר לו אד"ש: כתוב הרעותי את מעשי קיפחתי את פרנסתי! אח"כ שאלו מדוע יש לך חובות וכמה? וענה סכום גדול, שאלו אד"ש מה קניית? וענה בבהלה שקנה טייפ, אמר לו אד"ש: יש קצת כסף צריך לקנות טייפ גדול ולהכנס לחובות א"א להסתפק בקטן?! וביקש מהרי"ם שידבר עליו לטוב בקו"פ, ואמר אד"ש: מבין אני שאין זה כסף שעבד עליו קיבל כסף מהאבא ומהשווער ומבזבז זאת עד שהגיע לחובות כך זה נראה אהר האט גיגויפעט אזא מעשיון!

ה. אברך נכנס לקו"פ שהיה לו מכשול ביום הקדוש, אמר לו אד"ש: אין לך מה לדאוג והשנה תעבור בסדר אבל מהיכן בא לאברך חסידי מעשה שכזה!

ו. יצחק רצה דוקא שעשיו יקבל הברכות ע"י יגיעה לכן אמר לו "שא נא כליך וקשתך" שמה היה לו נ"מ בדבר היאך יעשה האוכל אלא התכוין להכנה שיביא כ"ד ביגיעה ולכן שיעקב הביא שאל "מה זאת מהרת"? ולכן גם עשיו לא לבש באותו יום את בגדי נמרוד שהיה להם טבע שהחיות פחדו מזה.

פנינים שנלקטו בסעודת מרעים בבית א"מ קורניק בהשתתפות הרי"ם שליט"א יום ד'

כ"ח מר חשון התשנ"ה:

א. הרי"ש גורן היה לנחם את הרבי"ס כשישבו שבעה על הרבי הבית ישראל זי"ע, ואמר: שכתוב בירושלמי מת שהגיע לגבורות הוא מיתת נשיקה, שאלו הרבי הלב שמחה היכן יש כזה ירושלמי? ענה הרי"ש: אולי זה מדרש, שאלו הלי"ש היכן יש כזה מדרש? נבדק הרי"ש, חייך הלב שמחה ואמר: זה אינו ירושלמי ואינו מדרש זה גמ' בבלי מו"ק דף כ"ח ע"א. ובזמן אחר אומרים שאמר הלב שמחה שיתחילו ללמוד ירושלמי לא יוכל לומר הרי"ש גורן על כל דבר שזה ירושלמי שכך היה דרכו.

ב. האד"ש נסע עם הרי"ם לפנה"צ לרופא עיניים וביקרו גם בישיבת מאור יעקב:

1. הרבי סיפר בחיי אבי כאן בארץ סיפר לי אחי הרבי הלב שמחה שבחן את פלוני (א.א. גיסו של אד"ש) 90 דף גפ"ת ממסכתא גיטין ויותר התפלאתי על הבוחן שידע לבחון את כל גיטין גפ"ת ממה שהתפלאתי על אתו פלוני שנבחן, הבחין אחי בפליאתי ואמר: גמ' מיט תוסי' כל הש"ס כבר ידעתי היטב בגילך!

2. הרבי דיבר על פדיון הבן של נכדו שיהיה ביום ראשון ואמר שאינו יודע עוד מה עם הבחורים אם יתן להם רשות לרדת! כן רוצה שיהיה הרבה חלה שיוכלו לחלק לכולם בריות, שום וסוכר ל"צ הרבה לא ראיתי אצל אבי בזה קפידא.

וסיפר הרי"ם מסבא טאלנא שפעם נכנס הרי"י מרחמסטריווקא לבית מדרשו וראה שהוא ריק מאנשים אמרו לו שהלכו כולם לפדיון הבן לקחת חלה שכתוב שיש בו סגולת פ"ד תעניות, אמר הרי"י כתוב שהיה יוצא דף בקוה"ק ושם תורה מונחת דף הינו פ"ד ויכולים בדף גמ' בביהמ"ד לקבל סגולת פ"ד תעניות כמו בחלה ולא צריך ללכת.

הרבי נהנה מאוד ואמר: חסידים אמרו שכל חסידשע ווארט מובא לזה מקור בגמרא ויש לי בזה מקור, כתוב כל הלומד תורה אומר עליו הקב"ה שכאילו פדאו לי ולבני מבין או"ה וזה ממש כדבריו. ודפח"ח

3. הרבי רצה לבקר את הס"ק מטאלנא באומרו שבא תמיד בר"ח ומותר לי להקדימו, אמר הרי"ם: שאינו יודע אם יחסוך ביקור שהרי הסבא יבוא ממילא וגם השעה אינה כ"כ נוחה, אמר הרבי: א"כ נוותר הרי הוא בין כך יבוא אלי.

4. הרופא שאל האם הרבי מברך הנכנסים אליו עם היד? וענה שהרבה פעמים כן. שאל הרופא האם מדברים מקרוב? וענה: שכן. אמר לו הרופא: שמסתובב דלקת עיניים וכדאי להקפיד לכה"פ באלו הנגועים בזה שלא לתת יד ולא לדבר מקרוב שיכול להדבק.

אח"כ אמר הרבי: שצריך לומר לגבאי רח"ש שיאמר בחוץ לאנשים שיש להם דלקת שלא יתנו יד וכו' כדי שלא ידבק, והוסיף: אבל צריך גם לומר לרח"ש שלא יתן להם יד הרי גם הוא צריך להיות בריא ולשמור עצמו שלא ידבק.

5. כשנכנס הרבי לישיבת מאור יעקב הסתכל בקעך והיה הכל ריק, אמר בבדיחותא: כתוב בתרומה ראשית שיהיו שייריה ניכרין וכאן אחרי ארוחת בקר לא נשאר כלום, מרגישים שיי"מ אלטער כאן המשגיח, והוסיף: כתוב באמת בקדשים מילא כריסו בקדשי שמים ג' מאות גוזלות בקינוח סעודה.

דיבר עם אנשי הצוות ועשה שפאציר בישיבה, וכשיצא אמר: שב"ה למדו ורואים שיפור בישיבה. כן אמר: שחלק מהם היו נראים רציני ולכה"פ החלק השני ידע היאך לפתוח הגמ' ולהתנדנד כבר טוב.

ברכב לפני שהגיעו לישיבה ביקש הרי"ם רשות לקרוא לש. שיף שנמצא באיתרי גדולה של הליטאים שע"י כך יהיה בשבילו חיזוק, והסכים אד"ש ושלחו את א"מ אלתר לקרוא לו

וכשבא דיבר עמו אד"ש כמה דקות, אמר שמחה לרבי אולי רוצה הרבי לבקר גם בישיבה עצמה? אמר אד"ש: כן, למה לא! והתחיל ללכת לכיוון הישיבה הרי"ם היה בספק גדול אם צריך הרבי לבקר בישיבה דאין זה ד"א וגם לא מגיע להם וכו' וכו', הרבי עצמו פנה לשמחה ואמר: לשאת דברים אינני מתכוין רק סיבוב בישיבה, ניצל הרי"ם ההזדמנות ואמר לשמחה בקול שהרבי ישמע זה לא רחוק מכאן עד הישיבה טירחא? האד"ש נעצר ואמר: כן, באמת חשבתי שאין לי כח, תאמר בשמי שרציתי לבא ואתה השליח לכל הצוות אצלינו החסידים עושים קאכן על הו"א של גמרא בבא מציעא כתוב בראיה בעלמא קני א"כ רואה אני מכאן הישיבה וזה עצמו כבר כמו שהייתי שם.

האד"ש פנה ללכת לכיוון המכונית ולחש באוזנו של הרי"ם הרי אמרת שצריך לחזקו? במכונית אמר: הבנתי משאלתך שלא רצית שאבקר שם למה? אמר הרי"ם: משום שזה אינו לכבודו של הרבי ולא מגיע להם ולא ידעו להעריך זאת. אמר אד"ש ביסט גירכעט! אחרי דרך אמר הרבי אם הייתי פוגש שם את מ. אליפנט אולי היה כדאי שהיה מוריד מהשכר דירה שלוקח כל חדש מיצחק מאיר אלטער.

6. הרבי דיבר על פורים שהמן אמר "וכל זה איננו שוה ליי" וכן כל הגויים אומרים על היהודים שאינם שוים ומקטרגים, אבל הקב"ה אומר בני בכורי ישראל ולדידי שוה לי שהיהודים שוים לו כן.

יום חמישי כ"ט מר חשון בלילה ר"ח כסליו התשנ"ה:

הס"ק מטאלנא הגיע לרלב"ח והאד"ש כבר היה בדרכו החוצה ליסוע הביתה הרבי רץ לסבא ברחוב ואמר לו בחיך שמעתי שהרבי מגיע ולא יכולתי להתאפק ויצאתי אליו חסכתי לכם חצי דרך מללכת עד לבית שלי.

הס"ק אמר שמפחד שהרבי כ"כ טורח עבורו, אמר הרבי אם לפחד צריך אני הרי כתוב "את" לרבות תלמידי חכמים, כן בירכו בחדש טוב ובבריאות הגוף והנפש והרגליים ונחת מכל יוצאי חלציו.

פנינים שנלקטו בשבת קדש פרשת תולדות ב' כסליו התשנ"ה:

א. **הס"ק מטאלנא אמר:** שעשו טען מה צריך יעקב לברכת גשמיות הרי כולו רוחניות? וע"ז ענה יעקב מכרה כיום ר"ת כולם ישבעו ויתענגו מְטוּבך שהולך על שבת ובשבת מצווה היהודי כן על גשמיות וצריך היהודי את ברכת ויתן לך הא'. ודפח"ח.

ב. **הס"ק מטאלנא אמר:** בשם הרבי הבית ישראל מדוע רצה יעקב כ"כ לצאת מאמו הרי למד תורה ממלאך? משום שהיה לצידו חבר עשוי ושלעכטע חבר גרוע מאוד גם אם הרבי הוא מלאך. ודפח"ח.

ג. **האד"ש סיפר להרי"ם:** שהציעו לו השידוך עם הרבנית תליט"א אמר לו אחיו הרבי הלב שמחה כתוב יבדוק באחיה עשיתי בשבילך שירות זה ובחנתי את המל"ג שלך ארי' אלתר וידע היטב היטב.

ור"א אלתר הגיס סיפר להרי"ם: ששבועיים לפני שנהיה האד"ש חתן קראו לו לא"א זי"ע והיה הדבר חידוש שהאמרי אמת קורא לו, ושאלו מה לומד? וענה: ב' מסכתות, שאלו הא"א שתי שאלות בכל מסכת ואח"כ כשנהיה האד"ש חתן הבין שרצה האמרי אמת לקיים מאמר הגמ' יבדוק באחיה ולכן שאלו.

ד. **האד"ש סיפר להרי"ם:** שגיסו ר"א הנ"ל עבר בצעירותו קורס לספרנות כדי שיוכלו לקבל את ספריתו של ר"א סירקיס ז"ל, וסיפר לו אז בהתפעלות שאמר המרצה שבספרים ישנים

מאוד כדאי גם להסתכל על הכריכה ממה היא עשויה שפעם היה נייר יקר וכרכו ספרים עם ספרים ישנים ויכלו למצוא בכריכת ספר ישן שער בלעט של ספר הרבה יותר ישן. [וכשהרצה הרי"ם הדבר לפני ר"א הנ"ל התפעל מזכרונו של האד"ש שהדבר נאמר לפני יותר מלי שנה בדרך אגב ואד"ש זכר כל מילה].

ה. כשנסעו האד"ש והרי"ם ביום ד' לרופא: היה ברחוב יהוסף שווארץ עגלה גדולה בכביש והפריע המעבר, המשב"ק י.ד.פ. רץ להזיזו, האד"ש הציץ מהחלון ושאל זה של ספרדי? ופנה להרי"ם ואמר: זכורני כשהייתי צעיר מאוד הייתי אביסעל ווילד, שאל אותי חבר מה הר"ת במי שברך "פב"פ"? ועניתו פרנק באלייבט פרנק, יש להם טבע מענין ברח' יוסף בן מתתיהו ראיתי פתחו מוסך כזה רחוב קטן מכל הצדדים מכוניות היאך אפשר לפתוח מוסך? צריכים לטפל במכונית וכל התנועה עוצרת שמתי לב כמה פעמים יושבים שם במנוחה ולא אכפת להם כלל זה פרנק, וכן פעם כאן ברחוב היה א' שפירק סחורה מאחור הסתרך תור ענק של מכוניות צפרו רעשו ואינו משים לב, פרנק. לכן שאלתי מן הסתם עגלה באמצע הרחוב זה של פרנק, אבל "ועמד כולם צדיקים" יש מהם טובים, מאוד טובים!

ו. האד"ש אמר: ראיתי משל מר' ישראל מסלנט שכותב תלמידו ר' יודל מנוברדוק והתפעלתי מאוד "מלך שהיה לו מקורב נאמן ביתו ורבו המקנאים בו והמביאים לה"ר עליו אשטייגער ווי די!" ופעם התערב א' מאנשי המלך על מליון דולר אם יצליח לגרום שהנאמן ימרה את פי המלך וביקש מהמלך שיצוהו לא להוריד מלבושו העליון בפני אדם, קרא המלך לנאמנו וציוהו על כך, השר ניסה להכשילו ע"י שאמר לכולם שיש להנ"ל גיבנת כדי שירצה להוריד חלוקו להראות שאינו נכון הדבר, הנאמן עמד בנסיון ולא הוריד, ראה השר שברך זו לא ילך פירסם שמצבו של המלך בכסף קשה ואוצרות המלוכה מתרוקנים ואז ניגש לנאמן והבטיח לו סכום נכבד עם יאות להוריד בפניו מלבושו העליון ולא הסכים אמר לו אתן 500,000 דולר לאוצר המלוכה אם תוריד בפני לו לרגע אחד וניאות הנאמן בשביל המלך ועשה כדבריו, קרא המלך לנאמנו ואמר: אתה הרי נאמני ומדוע המרת פי? ענה שהתכוין לטובה להכניס באוצר המלוכה סכום גדול באשר שמע שהקופה מתרוקנת, אמר לו המלך טיפש רצית להרויח לי 500,000 דולר והנה שהמרת פי צריך אני לשלם מליון דולר! וזה הכונה במגילה "וכל זה אינו שוה לי" שהכונה על היצר הרע שמבלבל לאדם לחטוא נגד רצון ה' ומראה לו כביכול שיש ריוח להקב"ה אבל האמת אינו כן אלא זה לא שוה ויש הפסד.

ז. בנסיעה ביום ד':

אד"ש: אני כבר אוחוז כולי בפורים, במגילה יש דברים נפלאים, כתוב פושטה כאגרת - שכשפושטים המגילה מגלים הרבה סודות, שם השם לא מוזכר בפירוש אבל ברמז בס"ת יש "וכל זה אינו שוה לי" יש שם ה'. ומה מחדש אתה במגילה?

הרי"ם: שמעתי בבחרותי מהרבי מקאצק שהיה גר בבני ברק, שבמגילה כתוב מפורש דברים לא כ"כ צנועים כמו כל הסיפור של אחשוורוש ואסתר וכו' ואע"פ שבדאי יש בזה דברים גדולים והכל רוחני בכל זאת אמר הקב"ה אל תזכירנו כאן דהיינו ששם ה' לא יוזכר בכאלו מעשיות.

אד"ש: חייך, דאס פאסט פדער קאצקער חידערה! אני אשפץ ואסביר לך הענין בצורה אחרת שם ה' מורה על אהבה וצריך להזהר שלא יתפשט וינוצל לדברים לא טובים לכן באבות הקדושים שכתוב כ"כ פתוח כל הענינים הגשמיים לא היה אפשרי שיכתב שם ה' ולכן כתוב ושמי ה' לא נודעתי להם שח"ו לא יתפשט לדברים אחרים, משא"כ במשה רבינו ע"ה שהיה בפרישות גדולה כבר ביקש לדעת את ה' וכמו"כ במגילה שהיה דברים פתוחים בענינים אלו לא היה יכול להזכר שם ה' בפירוש שלא יתפשט לדברים אחרים ויש בזה הרבה עמקות. עכ"ד.

ח. בנסיעה ביום ד':

הרי"ם: למדתי עם הבחורים לכבוד השמחה הלכות פדיון הבן ואמרתי להם קושית השפ"א שנפסק שלפדות בן בכור צריך שיהיה גופו ממון ונלמד מהתורה בגזיה"כ לא צריך דוקא כסף טוב גם שזה כסף אבל העיקר לא שטרות חוב שאין גופן ממון אע"פ שאפשרי לגבות בזה כסף. והגמ' מספרת על ר"כ שלקח סודר ששזה פחות מה' סלעים ואמר לדידי שזה לי ה' סלעים והיה טוב היות ולו היה חשוב הסודר כה' סלעים. והקשה השפ"א מדוע שלא יועיל לפדות בנו בשט"ח לא בתורת החוב שיש בשטר שהרי יש לנו בזה גזה"כ אלא בתורת לדידי שזה לי שבכל נייר יש בו בעצמו שזה פרוטה לצור ע"פ צליחתו ולדידי שזה לי בתור ה' סלעים שיוכל אח"כ לגבות בו כספו?

עצרו האד"ש ואמר: תן לי לחשוב תשובת השפ"א לבד ותירץ האד"ש מעצמו:

1. הנייר בכל הלואה צריך להיות מממונו של הלוח ומכספו ונמצא בכל זמן החוב אצל המלוה וכשמחזיר לו הכסף חוזר השטר ללוח לצור ע"פ צליחתו ומהדין זה שלו א"כ כשיתן המלוה לכהן שט"ח לא יוכל הכהן לומר לדידי שזה לי שהרי הנייר הזה לכשעצמו לא שייך למלוה והיאך יפדה בנו באמירת לדידי שזה לי אם הנייר בכלל לא שלו (של המלוה) וצריך לחזור ללוח. (תירוצו זה לא מוזכר בשפ"א והוא מאד"ש לבד).

2. כשאומר אדם על חפץ מסוים לדידי שזה לי מונח באמת בחפץ לגביו שווי של ה' סלעים למשל בר"כ שהיה אדם חשוב ולקח סודר ב-ה' סלעים אע"פ שלא שזה ברחוב ה' סלעים אבל לאדם חשוב זה שזה שצריך לסודר אבל בשט"ח גם כשיאמר לדידי שזה לי אין זה באמת בשווי הנייר גם לגביו אלא ששזה לו כדי לגבות בו כסף ואין כאן שום שווי בחפץ עצמו. (בתירוצו זה כיון האד"ש לתירוצו של השפ"א).

סיים האד"ש: שהקב"ה ודאי אומר על היהודים לדידי שזה לי "בני בכורי ישראל".

יום שלישי ה' כסליו התשנ"ה:

הרש"י וינברג נכנס בתור לקו"פ עם הספר "נצח שבנצח" ואמר שרוצה לתת הספר שהוציא לאור במתנה.

האד"ש לקח והסתכל בשער ועיניו הקדושות נחו על שם המחבר - ושאל בעברית אתה אחיו של הרב יצחק? - זה דבר טוב ונפלא ר' דודל מפורסם, פתח בתמונה ואמר: התמונה ידועה ומוכרת סבך דומה לו במקצת - עלעל עוד ואמר: זייער פיין, שאל איך מרגישה האחות ובירך ברפואה שלימה ובבריאות הגוף וגם בירך את הסבא שיהיה יותר בריא ויאריך ימים ושנים בנעימים וכן על רגליו בבריאות - בירכו בכוט"ס ואמר: שרוצה לשלם על הספר, אמר ש.ז. שרוצה לתת במתנה, ואמר שוב שאפ"ה היה רוצה לשלם, אמר ש.ז. כדברי הגמ' בההיא הנאה שמסכים הרבי לקבל ממנו מספיק לו כתשלום ונהנה האד"ש חייד והסכים.

הרי"ם לפנה"צ בקו"פ זמן רב:

בתוך הדברים דובר על ירושלמי שהאד"ש חשב לתת לו סך 10,000 שקל צדקה, ואמר הרי"ם שהירושלמים טיפ מסוכן ועוד יתפרסם הדבר ויעמדו בתור כל ירושלים לקבל כסף, קיבל האד"ש דבריו והוריד ל-1000 שקל.

פנינים שנלקטו בחברה אצל מוטל יום רביעי ו' כסליו לסדר ויצא:

1. אברך נכנס לקו"פ ודיווח על ענין רפואי בביתו והוסיף את דעתו של יוסף צוקרמן, אמר אד"ש אחרת מקביעתו של צוקרמן והגיב בביטול לדבריו באומרו אם נתייחס ברצינות לכל דברי יוסל לא שבקת חיי לכל בריה.

2. סיפר מו' נחמיה מאנדל שסבו הרבי הלב שמחה זי"ע אמר לו על קטע שפת-אמת מעניין למדתי הקטע כבר שבעים פעם! ובכל פעם רואה אני בזה דברים חדשים.

3. הב"י אמר פעם לרח"ש רבי כמו הרבי מסטרופקוב צריך לכבד כד צריך להראות רבי אמיתי, ובפעם אחרת כשביקש ללמדו היאך קוראים קויטעל צחק הב"י ואמר: קודם צריכים ברכה שיבואו אנשים עם קויטלך ואח"כ ללמוד הלכות קריאת קויטל.

4. הב"י אמר לב"ק אבי זי"ע ביקש מילדיו שיתפללו לאט אצלי הועיל בבקשתו.

5. הרי"ם היה בקו"פ לפנה"צ ועל השולחן עמד הספר "נצח שבנצח" הצביע האד"ש על הספר ואמר: דאיין ברודער גיפלעט מיר, יש לו אומץ.

6. האד"ש דיבר עם הרי"ם בענין הממשלה ודרכה בשלום ואמר: שאינו מבין ואינו יורד לסוף דעתם בויתורים הנוראים שעושים יש פתגם בדואי האומר ניקח נקמת דם אפי' אחרי 40 שנה מהמעשה, הוסיף ואמר: עושים מעשה בפזיזות שהרי הם עם צמא דם ופזיז בנושא גם כעבור 40 שנה, בשנת תש"ו נהרג כאן באר"י ר' חנוך אירנשטיין מחסידי גור, אז לא היה שום סיבה להורגו לא חשבו על מדינת ישראל ואפ"ה נהרג משום היותו יהודי כשאמרו לאבי הא"א הבשורה הרעה שנהרג - הרים ידיו והגיב: דארט (בפולין) אין דא (באר"י) הלכה בידוע! סיים אד"ש: אינני מבין מה הם חושבים מוותרים ונותנים הכל ובסוף מי יודע מה הערבים יעשו הרי הם פרא אדם שונאים של היהודים ויכולים ח"ו להפתיע אינני רוצה לחשוב מה עלול לקרוא ובעזרתם של הממשלה.

7. פלוני כתב מכתב לאד"ש וכונתו היה להתחיל חליפת מכתבים בינו לאד"ש שהוא מדפיס הרבה מכתבים בינו לבין גדולי הדור - האד"ש החזיר לו מכתב שניכר מתוך מכתבו שהינו פליט שעבר שואה (זה נכון) הנה גם אני עברתי השואה ונלקחתי ב' ימים לעבודת כפיה ואין בכוחי לנהל מערכת מכתבים ולכן בודאי יבין מצבי כמצבו שלא אמשיך שוב בקסת הסופר וכו'.

8. י.ב. הזכיר אברך הונגרי שצלצל לומר שהיה כאן בימים נוראים והציץ בחצר גור ונדלק ועכשיו בגולה בוער ליבו בקרבו לחסידות זאת ושואל מה עליו לעשות? ענהו האד"ש לומר שחסידים אמרו בשם הבעש"ט זי"ע שמקום של האדם נחשבת למקום שמחשבתו נמצאת א"כ מספיק שבמקומו חושב על כאן ונחשב כאילו נמצא כאן ממש!

פנינים שנלקטו בשבת קדש פרשת ויצא ט' כסליו התשנ"ה:

1. הרבי מפילץ השפתי צדיק זי"ע הגיע לגור לשבת והא"א לא אמר תורה בליל ש"ק, בטיש בס"ג ביקש מהשפתי-צדיק שיאמר תורה - אמר הרבי מפילץ באתי ללמוד ולא ללמד ומיד פתח האמרי-אמת זי"ע בדברי תורה כהרגלו כל סעודה שלישית.

2. אמרו לר' מ.ז. שיתנהג אחרי נשואיו כסידור בית-יעקב וכך נהג סבו הרבי מפילץ, קרא הבית ישראל זי"ע לאחיו הרב שלמה ואמר לו תולים ברבי מפילץ השפתי צדיק היה אדם גדול מאוד ולכן יכל לנהוג כך לא כן היום בדור חלש. וכן אמר הבית-ישראל לכ"ק הרבי מטאלנא אנחנו גם יודעים מהנאמר בסידור בית-יעקב אבל בדורות שלנו אמרינן "וכוש ילד את נמרוד".

3. ב.ק. מספר שנכנס חותן להתלונן על השיטה ואמר הב"י שיאמר לחתנו לנהוג אחרת וקרא לו קודם ואמר לו שיצחק עליו בפני השווער שלא ינהג בחסידות וידע שאין כונתו באמת לכך, ובאמת כך עשה קרא לחותן ולחתן וציווהו להיות מתון.

וכן עוד מעשה באחד שנכנס לשאול את הב"י האם לקחת חסיד גור לבתו היות ששמע מפרישותם הגדולה? דחהו הב"י ואמר: כדאי לך לעשות השידוך רובם לא שומעים בקולי וכו'.

4. האד"ש סיפר שהיה בגור קפידה גדולה בענין רבי אחד וכדומה עד כדי כך ששנה אחת בשנות ה-צ' לא היה האמרי-אמת בגור בראש השנה ואחיו רבי משה בצלאל הי"ד שהיה תושב גור ובעל תוקע נסע בערב ר"ה לעיירה קטנה סמוכה מפני שלא רצה להיות בביהמ"ד בגור שמא ח"ו יחשוב פלוני שגם הוא מעלה התפילות למעלה ולא כך הוא אלא הכל הרבי בלבד - וניסו למונעו מליסוע ולא הסכים, במוצאי ר"ה שאלתו בתו אם היה כדאי להתיישר במקום רחוק מביתו בר"ה? וענה הכל כדאי העיקר שידעו שיש רבי אחד. ובנוסף טעם מוסיף הרי"ם שבשנה הראשונה שנחלה הרבי הלב-שמחה והיה בר"ה בביה"ח לא רצה האד"ש שהיה אז ראש-ישיבה שיעלו לביתו ככל שנה להתברך בלשנה טובה אלא הסתובב כל הזמן בביהמ"ד שיאמרו לו רק בביהמ"ד.

5. הרבנית סיפרה שהאד"ש שאלה מה אומרת על הספר "נצח שבנצח" שיש בו הרבה חומר, אבל הוסיף יש דברים שלא מבוקרים ולא היו צריכים להכתב ולמשל הסיפור על משמשו של הטשרקאסר שאמר על הרבי שבטח ירד גשם שעל עוון גזל יורד מבול וכזה סיפור אינו ראוי להכתב שנראה כליצנות ממש כמו הליטאים הצוחקים.

6. האד"ש קרא להרי"ם ואמר לו שהיה אצלו אברך לשאול על עבודה האם להצהיר שעובד ואז מסתכן עם הצבא או לעבוד שחור וטוען האברך שהרבי ענה לו שלא יקחוהו והלך ואמר שעובד וגזרו עליו גיוס זמן רב - אכפת לי הדבר מפני שזוכר אני שלא עניתי לו כך וברצוני שתברר הדבר אצלו, הדבר מסובך יש שם הרבה בעלי בתים ולפעמים רוצים בדוקא להרע ליהודים חרדים, ב"ה יש לי סייעתא דשמיא למטה כשאני עונה לאנשים ומה ששמים בפי אותו אענה דוקא זוכר אני שאמרתי לו שצריך להזהר ופעמים שתופסים ופעמים לא. הרי"ם בירר הדבר אצל האברך וראה שבאת כך אמר הרבי שלפעמים כך ולפעמים כך רק המדריך שלו פירש הדבר שכוונת הרבי שיתייצב ואין לו ממה לפחד. וכשהרצה הרי"ם הדברים לפני הרבי - אמר: לא היה אכפת לי המופת שלא ילך, אכפת לי דבר אחר הרבה אברכים נכנסים לשאול לעבוד לבן או שחור וברצוני היה לשמוע שאלה אחרת האם בכלל לצאת לעבוד האם מספיק זמן למדתי בכולל וכבר מחוסן אני לצאת לעבודה ואם הם לא שואלים את פתח לו ואני שואל ומה אם הכולל? והם עונים אני לא מסוגל להמשיך אף לא יום אחד שם, חושבני שצריך לשים יותר דגש על לימוד התורה והתועלת שבה אולי בשמיעסן צריך אני יותר להבליט את גודל מעלת התורה. (ובאמת שבת שאח"כ דיבר בארוכה בשמועס על היציאה לעבוד ועל התורה).

7. פלוני ת"ח חיבר ספר על מגילת אסתר ואמר לו אחד מרבני ליטא החשובים שספר כזה צריך הסכמה מאדם גדול מהחסידיים ונכנס לקו"פ והרצה הדבר - אמר לו האד"ש בחיך אם לאדם גדול כונתך טעית בכתובת, אח"כ עלעל בדפי הספר ואמר - במגילה רב הנסתר על הנגלה ונקרא מגילה שאם לומדים תורה לשמה מתגלת המגילה לאדם. המחבר אמר: שהעיקר בספרו כותב על השמות החבויים במגילה ועל הקב"ה שנמצא בכל פרט מהסיפור, אמר אד"ש: כן אני רואה והוסיף: אם דעתי מספקת אותך חושבני שהחיבור ראוי להוציא.

8. מנהל בנק טפחות נכנס עם הרי"ם על תכנית שלמה שהכין בשביל הציבור החרדי ולבקש הסכמתו של אד"ש, אמר לו הרבי: ראית בחוץ הצבור שמחכה אני כאן שאול בשביל הצבור לענות להם שאלות לכן אבקש סליחתך עם אקצר ואשאל כמה שאלות בענין - והאד"ש התחיל לסבכו בשאלות מדויקות על התכנית והנ"ל לא ידע מה לענות והתנצל שצריך להכין

עצמו יותר טוב ובאמצע הוציא מחשב והאד"ש עשה הכל בראשו - וכשאמר שהבנק גדול - אמר לו אד"ש: שאין בזה מעלה לטובת הצבור שלא אכפת להנהלת בנק גדול בטובת הלוקחות - כן ביקש הנ"ל שהאד"ש יסכים לשבת עמם אסיפה בענין והרבי התחמק שאל המנהל מה כ"כ קשה לשבת הנה אני טרחתי מחוץ לעיר ולבשתי חליפתי של ימים הנוראים ובאתי לכאן - האד"ש התחייך ואמר: בודאי שברצוני לשבת אבל בשביל מה אני צריך לטרוח א"א לי לשלוח עם הרב וינברג דעתי וכו' וכו'. בחוץ התפעל המנהל ואמר: כבר 40 שנה אני עוסק בבנקאות ולא להאמין שהרבי שלא למד בנקאות וכ"כ הדמו הרבי בידיעותיו עד שלא ידע מה לענות.

פנינים שנשמעו בחברה יום רביעי י"ג כסליו התשנ"ה:

1. **האד"ש אמר להרי"ם:** כשהתחיל אחי הרבי הלב-שמחה ההנהגה היה אדם פלוני שעלה לגדולה והתחיל להיות מקורב גדול כשבזמן אחי הרבי הבית-ישראל לא היה כלום - ולחש לי חבר ראה אדם זה נהיה גדול פתאום וכו' לחשתי לו באזנו תשובה אדם זה לא נהיה גדול הוא נשאר בדיוק באותו מצב שהיה העולם נהיה יותר קטן! ולהטעים הענין זכורני ששמעתי בילדותי סיפור מאדם נאמן על הנודע-ביהודה שכידוע היה אדם גדול מאוד גם בגופו הוא היה גבוה ורחב {מ"י איינפלד ז"ל היה נכדו גם היה גבוה מאוד זכורני תמונה שלו בפולין ר' מ.ע. איינפלד דומה לו מאוד הוא הרי נכד} בבית הכנסת היה כסא ושולחן מיוחד לרב וקודמו של הנודע-ביהודה היה רזה ונמוך והכינו לו כמדתו ועכשיו שבא הנודע-ביהודה היה צר הכסא והשולחן - פרנסי העיר בין כך לא היו כ"כ מרוצים מהרב החדש שהטיל תקנות חזקות וכולו היה אש שלהבת קדש מצאו בזה לרמוז לו ע"כ ובא ראש הקהל ואמר לרב שנראה שהרב יותר מדאי גדול לעיר שלנו - ענהו הנודע-ביהודה לא, אני לא גדול מדאי אלא אתם, העיר, יותר מדאי קטנה בשבילי.

2. **אד"ש סיפר להרי"ם:** שהיהודי הנ"ל סיפר לו בילדותו שהנודע-ביהודה ביקש שלא יפריעוהו מלימודיו ורק בתקנות חדשות יבוא להחליט - ורצו להחליט שהעניינים לא יסתובבו בבתי הכנסת לאסוף כסף רק יהיה מקום מסוים ששם יבואו וכל אחד יקבל ממון קצוב - והיה דבר זה תקנה חדשה ולכן הזמינו את הרב - ישר ששמע במה מדובר קם ואמר: מה הזמנתם אותי הרי זה תקנה ישנה מועד ארבע ארצות, התחילו ראשי הקהל לחפש בפנקסים של ועד ארבע ארצות ולא מצאו נכנסו לשואלו היכן זה כתוב אמר להם לא לועד ארבע ארצות זה כונתי אלא לנאמר בחומש ועד ארבע ארצות, סדום ועמורה אדמה וצבאים, שהם לא נתנו לתת צדקה לעניים.

3. **אד"ש סיפר להרי"ם:** בתחלת ההנהגה של אבי הא"א זי"ע נהגו לכבדו בסנדקאות וכן בברכות עד שצויה הא"א לכבד אחר בברכות וכשנולד לחתנו ר"ש יוסקוביץ בן נכנס לקו"פ לשווער לשאול מה יקרא לבנו? וענה הא"א אני הרי יהיה שם! דהיינו שאז יחליט מה לקרוא לו ובברית אמר הא"א אהרן נח, השם נח הבינו כולם שהיה במשפחה סבא נח, ר' נח שחור, אבל אהרן מדוע? טכסו עצה לשאול את הא"א בסעודת הברית ופחדו מאוד מהא"א והדרך ארץ היה גדול והחליטו גיסו הרב מבענדין וגיסו הרב י"מ בידרמן חתני השפ"א שישאלו א' את השני והא"א ישאל מה מדברים וישאלוהו - כך עשו ושאל ע"מ מדברים? ואמרו: שרוצים לדעת מדוע נקרא שמו אהרן? ענה הא"א: אהרן הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום ואנחנו כולנו צריכים עכשיו לשלום בעולם! היה אז ערב פרוץ מלחמת העולם.

4. **האד"ש דיבר עם הרי"ם על הרבי מסלונים שרוצה לבקרו,** והיה אצלו הזמנה של חתונת בתו של שמאול ברוזבסקי וחתם שמו בבקשה להתפלל עליו ומבין שהוא בנו של הרבי מסלונים ורוצה שיברר לו על-כך שידע האם לומר מזל-טוב לסבא ולבסוף הוברר שאינו בנו אלא מהמשפחה אדם אחר.

5. אברך נכנס לקו"פ לשאול בהיות שעבר לדירה חדשה מה עליו לעשות? ענהו האד"ש: יש הרבה מנהגים והרבה דברים, אני חושב שהעיקר לשמח את הקב"ה והוא אוהב אחדות תזמין חברים ותעשה סעודה אם אין לך אפשרות אפשר רק ארוחת ערב העיקר לשבת ביחד לשמוח ולהודות זה הכי חשוב, גם לפני השינה תאמר לאשה שתאמר תפילה יש את זה מודפס מה שאומרים בחנוכה הבית.

פנינים שנשמעו בליל שבת קדש פרשת וישלח ט"ז כסליו התשנ"ה:

1. אברך מב"ב ליטמן שמו נכנס לקו"פ קיבל בקבוק יין על שמחה ובעת אשר הגיש הרבי הבקבוק צנח לארץ ונשבר - הגיב האד"ש: בחיך לאברך הבקבוק נשבר היות ולא נתתיו לך בלב שלם היות ואיני שותה הכשר של בלז.

2. מו' י.ד. בן האד"ש סיפר שהאד"ש אמר לו בטלפון שאחיו של הרי"ם הוציא ספר "נצח שבנצח" על ר' דודל טאלנא ויש שם דברים נפלאים ואמר לו משם הווארט שאמר ר"ד לחסיד שנשאל עם מי נוסע ואמר עם הגוי, ייסרו ר' דודל ואמר עם אותו גוי שאתה באת הנה הנך נוסע חזרה, והאד"ש נהנה מאוד מהווארט.

3. הבית-ישראל זי"ע הביא פעם בישיבת מועצג"ת את אחיו הרבי הלב-שמחה שחשש שצריך רוב לדבר פלוני והרבי הלב-שמחה שאל גם את המזכיר ר"פ לוי מה הוא אומר והקפיד ראמ"ש ואמר: גם את הבעלי בתים שואלים? מה הם קשורים לדעת תורה של מועצג"ת. הלב-שמחה קם בקפידה ואמר: גיסי הרב מבענדין היה ת"ח גדול וידע ללמוד וחיך היטב את ילדיו.

4. אברך מחו"ל שלח את ר"י ברוידא לשאול בקו"פ שהוא עד היום גם למד וגם עבד וחושב להיטיב עם פרנסתו ורוצה ללמוד שעה פחות, וכמו"כ להוריד את האוזנזקן ולקנות מכונית וכמו"כ שואל היאך לקבל גדרים וסייגים? האד"ש ענה: שעה פחות לא נורא העיקר ללמוד היטב, להוריד את האוזנזקן לא נורא בכלל, מכונית לא מרויחים זמן הרי מחפשים הרבה זמן מקום לחנות במקום העבודה, גדרים וסייגים שיראה לא להתלוצץ ולא לעשות ווערטליך בק"ו עם נשים וגם סתם כך שישמור על פה נקי וכדומה.

5. האד"ש אמר להרי"ם:

אבי האמרי אמת זי"ע: לחם עם המזרחי הרבה, זה היה תקופה שנלחמו על אותו צבור האגודה והמזרחי דברו על לב של אותם אנשים - ולכן היה צריך הרבה ללחום מלחמת ש' ב ש' להציל אנשים מלהסחף אחריהם.

אחי הבית ישראל זי"ע: היה מטבעו קנאי, שילם דמי חבר בעדה החרדית אבל היה צריך לבנות את החצר אחרי המלחמה הנוראה שנהרגו כ"כ הרבה אנשים, להיות קנאי עוזר לשמור על חברה סגורה וזה רצה הב"י, פה ושם יכל לקרב מהם אבל רק בשביל לסחוב אותם אלינו ובכללות נלחם עמם וכשתמצי לומר ראה כ"ז אצל אביו זי"ע.

אחי הרבי הלב שמחה זי"ע: הפך הקערה ע"פ קירבם מאוד ואת כל הנלוים אליהם כל הארץ רעשה בהיתרו של ש.ג. אצל הממזרים הלך דוקא לבקרו אז וכן עם חב"ד וכן עם הרבה דברים הוא היה אוהב ישראל אמיתי ואוהב ארץ ישראל, אבל בזמנו כבר לא היה משנה שמקרבם שהרי לא דברו על אותו צבור, היה להם את שלהם ולנו את שלנו לכן קירבם מאוד וכשתמצי לומר ראה זאת אצל אביו זי"ע שקירב הרבה אנשים ואהב את אר"י.

אני בהנהגהתי: חשבתי לקרבם מאוד אין שום פחד מהצבור שלנו שיסחב אחריהם לכל אחד יש את הצבור שלו, יש אצלם ארליכע טובים אנשים פשוטים ואמתיים, אבל בגלל דרכו של הרבי מחב"ד צריך אני לשמור על עצמי ולא לקרבם כ"כ אע"פ שהם יודעים שיש להם

אצלי פינה חמה בלב. יש גבולות ויש טשטוש גבולות, ויש גבול לטשטוש, הרבי מחב"ד טשטש גבולות בקירובים שלו לחצר חב"ד אבל עבר כל גבול בצורה מוגזמת כל צרוע וכל זב כל אדם מלוכלך קיבל דולר וברכה וספר התניא וכדומה גם מלכת היופי, זה דבר גרוע מאוד בבחינת מה מרגישים אלו שהם יכולים להמשיך בדרכם הקלוקלת ולהיות מאנ"ש וזה לא טוב השאיר אחריו צבור חסר אחריות מהם משוגעים ואנה אנחנו באים מפחד אני ממה שיהיה שם, ולכן אני בגלל דרכו לא יכול לקרובם צריך אני לעמוד על המשמר לעמוד על הגבול שידעו אחרי הטשטוש הנורא שעשה שיש גבול.

האד"ש אמר לבנו מו' ד.ח. בערד - מקפיד אני לקרוא לכ"א בשמו המלא למדתי זאת מאבי זי"ע, כשהייתי צעיר בפולין ביקשני הא"א שאקרא מהחדר הסמוך ל-"יצחק" הלכתי במרוצה לקיים מצות כיבוד אב ולא מצאתי יצחק בחדר וחזרתי לאמור לא מצאתי - ביקש שוב הא"א שאחפש היטב "יצחק" ראיתיו שם מקודם הוא כבר עזב? הלכתי שוב וחיפשתי היטב ולא מצאתי יצחק וחזרתי שוב בלי לקיים השליחות - ופתאום תפסתי עצמי אולי מתכוין אבי לאחי הגדול "איטשע" והיות וכולם קוראים לו איטשע בחצר, במשפחה וכו' לא נקלט לי יצחק על איטשע אחי ושאלתי את אבי אם מתכוין לאחי איטשע? חייך אבי הא"א ואמר: בברית שנתתי לו שמו לא קראתי איטשע אלא יצחק!

פנינים יקרים שנלקטו בשבת קדש פרשת וישב כ"ג כסליו התשנ"ה:

1. הרבי מאוסטרובצה קיבל מגביר סכום נכבד של כסף וציוה לבנות בו ביהמ"ד לקהלה והיה הוא נותן מפעם לפעם לפועלים מסכום זה וכמובן שלא בא אף פעם לשם לראות היאך מתקדמת העבודה וכולו היה בשמים בעבודת הקודש, נכנס איליו ראש הקהל בטענה שכך לא יגמר בנית ביהמ"ד בטוב והעבודה מתנהלת בעצלתיים וצריך יותר להשגיח על המלאכה והרבי לא עונה וממשיך להיות עסוק בעסקיו - אמר ראש הקהל רבי גמ' ערוכה היא "הרוצה לאבד מעותיו ישכור פועלים ואל ישב עמהם!! חייך האוסטרובצער וענה: אני ילמדך פשט אחר הרוצה לאבד רק מעותיו ולא את לבו אל ישב עמהם אבל הרוצה לאבד גם מעותיו וגם את לבו שישב עמהם! דהיינו שעבודתם בין כך תתנהל בעצלתיים וכך מאבד רק מעותיו וכך מאבד גם ליבו ויותר טוב לעסוק בזמן זה בצרכי שמים.

2. פלוני אמר בקו"פ שלא יצא מחדרו של אד"ש עד שיובטח לו הענין שבגיננו נכנס - הגיב אד"ש חכה כאן כמה אנשים ותשמע מה שאני שומע ומיד תצא מעצמך שלא תוכל לעמוד בלשמוע כ"כ הרבה צרות!

3. פלוני נכנס לשאול רשות ליסוע לירדן - וכשנשאל מדוע בדיוק לשם? ענה שיש לו בעיות בשלום בית וחשב להתפלל על קברו של אהרן הכהן שהשכין שלום בין איש לאשתו - חייך האד"ש ושאל חשבת ליסוע לבד או עם אשתך? וענה ביחד איתה - א"כ סיים האד"ש לכ"מ שתסע עמה גם כאן בארץ יהיה אותו סגולה ויחזור השלום לביתך ולי"צ עד כדי כך ליסוע לירדן.

4. פלוני נכנס עם קויטל שהיה לו מקרה ביוה"כ ומבקש תיקון - ענה האד"ש אין נ"מ יוה"כ או כל השנה הדבר גרוע ונורא ה' ירחם ויעזור שלא תגיע לידי זה שוב.

5. פלוני לא מאנ"ש הוציא חוברת שפ"א על התורה מסודר בצורה אחרת עם מקורות וכו' על נושאים מסויימים והכניסן לרבי - הרבי עלעל, ואמר: יש כאן עבודה יפה ברצוני שתגש לרי"מ וינברג וממנו תשמע בענין עצה ותושיה.

6. פלוני נכנס לקו"פ לבקש - בהיות ושמע שיש גוי זקן שניחון בחוש ריח מפותח שמריח כתב יד ויודע לומר היכן בכל מקום בעולם יש עוד כזה כתב יד, אם יתן לו האד"ש כתב ידו של הא"א זי"ע אולי ימצאו דרך גוי זה כל אותם כתבי ידות אבודות שכ"כ חפשו - האד"ש ענה לו שנראה לו שהיות וכ"כ הרבה אנשים משנים שנים עסקו בזה לנסות לאתר ולחפש מקום המצאו של הכתבי יד והעלו חרס התבקש מאיליו לומר שהדור לא היה זכאי וראוי לקבל דבריו ולכן סבבו שלא ימצאו ממנו כלום לכן נראה לי שלא יועיל הרבה אבל זה דבר מענין ויש בו לפעמים מהאמת - וסיים הרבי יש לי איש נאמן ר' יצחק מנחם וינברג שמו תגש איליו ותספר לו הכל הוא כבר יתן לך כתב יד מאבי!

7. פלוני שלא מעדת החסידים נכנס לקו"פ בשאלה שלבו מושכו לתורת החסידות מאוד ויודע שירד עי"ז מהתמדתו בתורה שב"ה כהיום אוהב את התורה ומתמיד בה - ושאל מה עליו לעשות? ענהו האד"ש: אתה לא חסיד, אבל אצלינו החסידים יודעים כך מקובל שיש ענין של שורש נשמה לכ"א שורש נשמתו במקומו ולכן צריך אתה להמשיך בלימודך והלך אחרי צו ליבך ואם בסוף תיפול לחסידות כל שהוא יהיה זה משום שהיא מקור ושורש נשמתך ויערב לך!

8. האד"ש אמר להרי"ם: הרבה עסקתי פעם בחקר מלחמת העולם השניה וקראתי הרבה ע"כ - כהיום אינני אוהב לחשוב ע"כ ולא לרדת לכל מה שהיה שם! וכן דיבר מאוד בתוגה ובדאגה על המצב של היום במדינה ששופטי העם טחו עיניהם מלראות המצב המסוכן בו אנו נמצאים מסכנת הערבים ימ"ש.

9. האד"ש אמר להרי"ם: בנוסעי מערד לירושלים ביקשתי מבני ד.ח. שיאמר משהו - ואמר בשמך חידושו של ר' יוסף ענגל מדוע לא אמרין מיגו להוציא ומסביר שכל הסברא של המיגו שאם האדם שקרן היה לו לטעון טענה יותר טובה ובה שלא טען רא"י שדובר אמת וזה רק אם נלך אחרי הרוב שהרי יש מיעוט שאינו כ"כ חכם באמת לחשוב טענה יותר טובה ואולי שקרן הוא וטעון טענה פחותה משום שלא יודע מהטובה יותר אלא שאמרין רוב אנשים יודעים א"כ כל המיגו נסמך על רוב - ובממון אמרין שלא מוציאים ע"י רוב ולכן לא אמרין מיגו להוציא!

האד"ש המשיך: חידוש זה ראיתי בספריו בהיותי צעיר והרצתי הדבר לשותפי ורבי רש"ב ליזרזון ז"ל ונהנה מהחידוש שלא ידע אותו ושמתתי שהצלחתי לומר משהו שהוא לא יודע - הוא התנצל שאין לו זמן לעיין בספרי האחרונים שעוסק הרבה בדברי הראשונים, אח"כ הבנתי ששמתתי לתופסו באי ידיעה קלוש מאוד שחשוב באמת לעיין היטב בראשונים וזה הוא ידע היטב.

האד"ש אמר: בני ד.ח. אמר לי שיש לך קושיא על דבריו מדין של סתם גניבה יאוש בעלים שמוציאים ממון והרי זה גם דין שמסתמך על רוב שהרי רוב אנשים מתייאשים ותמיד יש מיעוט שלא מתייאש וקבעו מהרוב שמתיאשים ולפי דברי ר"י ענגל הרי בדבר שנבנה ברוב א"א להוציא ממון וא"כ מדוע אמרין סתם גניבה יאוש בעלים? שאלה יפה סיים הרבי - והוסיף: שאולי כאן שרבנן קבעו שמתיאשים כבר אין רוב אלא כולם מתייאשים בגלל הקביעה ולכן אפשר להוציא.

ומעיר הרי"ם: שצריך להבין לפני הקביעה מדוע באמת קבעו רבנן כך שהרי לא מוציאים ע"פ רוב ואם לא יקבעו כך לא יתיאשו כולם? ודו"ק.

10. האד"ש אמר להרי"ם: ב. וידסלבסקי מוציא ספר על הרבי הל"ש והראה לי גם דברים בשמי ויש שם בשמך ואמרתי לו שאיני זוכר על פרט מסוים בסיפור על המקוה בצפת שאמרתי - וכן כתוב שם שהגאון רש"י אורבך שאל את האד"ש על ידיעת הלב-שמחה בלימוד ואמר לו שיכול להעיד שלמד עמו בצפת הרבה וכו' חייך הרבי שהרי"ם זוכר כ"כ טוב

מה ששמע ואמר שא"ז לא יכתבו - כן היה כתוב שהלב-שמחה קיבל מאביו את אהבת אר"י והוסיף ע"ז האד"ש הסיפור שלא רצה לומר בפירוש ל"ג שיעזוב הארץ אע"פ שהיה צריך משום שלא היה מסוגל לומר ליהודי לעזוב הארץ - וכן הוסיף: בנותן טעם שראה בכתביו של הלב-שמחה מדוע לא שאל משה רבינו את הקב"ה בענין בקשת בני גד וראובן להשאר בחו"ל שידע שמהקב"ה לא יקבל שום תשובה בנדון להרשות ליהודי לא להכנס לאר"י לכן פסק להם לבד. ודפח"ח!

ליל ב' דחנוכה התשנ"ה מפ"ק האדמו"ר מטאלנא שליט"א:

טומאה הותרה בצבור ואפ"ה רצו דווקא בטהרה ויש רמז טומאה ע"י מה תטהר ע"י הצבור שע"י שמחזיקים עצמם באחדות ביחד נטהרות כל טומאה וזה הרמז טומאה הותרה בצבור ע"י הצבור - וכתוב שכל יום ע"ש אחר של הקב"ה ונר ב' "רחוס" וכתוב גם בקב"ה הדבק במדותיו והכוונה מה הוא רחום אף אתה רחום לשון אהבה להכניס אהבה א' בשני.

ליל ג' דחנוכה התשנ"ה מפ"ק האדמו"ר מטאלנא שליט"א:

1. אינני דרשן ולא אדם היודע לדבר רק אומר אני דברים היוצאים מהלב והלואי שיכנסו ללב כל עבודתינו לקרב ליבות בני-ישראל לאביהם שבשמים לעשות עבודתו יתברך וכמו שהיה אז ניסים יש גם בזמן הזה ממש ורואים בעינים כמדינת רוסיה שהיה שומם מרוחניות ולא נתנו לקיים שבת חדש מילה ושאר דברים כהיונים וכהיום ב"ה הכל פתוח שם והרבה עושים שם נפשות והרבה רוחניות והכל חזר וזה נס כמו בימי חנוכה.

2. מהו נס של טמאים ביד טהורים? ואולי הכוונה שעצם הדבר שהיו טהורים בזמן כזה קשה זה היה הנס ואין הכוונה זה ניתן ביד זה אלא שהיה בכלל יהודים שהחזיקו עצמם בטהרה.

יום רביעי ז"ך כסליו התשנ"ה, נר ד' דחנוכה:

הס"ק מטאלנא הגיע לחצרות הקדש גור ללאכטיל ועמד בשלום שטוב, הרבי ציוה שיביאו לו כסא שישב ורמז באצבעו כמה פעמים באמצע השיר מעוז ציר שישב, והס"ק לא רצה רק מחמת ציווי של הרבי התיישב ואח"כ נעמד, אחרי שעברו כל הצבור לומר אגוטען חנוכה נכנס האד"ש לחדר המתנה שם חיכה הס"ק ואמר לו במאור פנים אגוטען חנוכה וברכו בבריאות הגוף ברגליים בריאות ובהרבה נחת מכל יוצאי חלציו - אח"כ אמר הרבי ראיתי את הרבי מטאלנא ולכן אמרתי ווארט שראיתי בספרו של זקינו ר' דודל זי"ע מגן-דוד על חנוכה בשם אביו ר' מרדכי מטשרנוביל אבל אמרתי ברמזיה! {הס"ק אמר שיודע לאיזה ווארט כוונתו}

פנינים שנשמעו בסעודת מרעים אצל הרה"ח ר' ראובן פרומן כ"ז כסליו התשנ"ה:

1. **כ"ק האד"ש סיפר להרי"ם:** אצל השפת-אמת היה חסיד ר' משה זאב יוסקוביץ נגיד ועשיר ואח"כ נהיה מחותן אצל האמרי-אמת עם בנו ר' שלמה ולאחרי פטירת השפ"א שלח כמובן כל בניו לא"א זי"ע - אבל הוא עצמו לא נסע פעם הוצרך לשאלה מסובכת בעסקי ממון והיה נ"מ בממון רב דחקו בו בניו שישע לגור לא"א לשאול - ונענה להפצרות נסע קיבל תשובה ברורה כדת מה לעשות וכך עשה והפסיד רוב ממונו בעצה שהא"א נתן לו - וכמובן שהוסיף הסיפור סיבה גדולה לא להיות חסיד ומנע עצמו מלבא לגור - פעם אחת היה בעיירת מרפא ופתאום למולו הולך הא"א ולא יכל לברוח - ניגש אליו הרבי ואמר: בתורה בפרשת שלח כתוב שמושה רבינו טעה בשילוח המרגלים ונהיה בזה בכיה לדורות ובי' מקדשות נחרבו - ואפ"ה פרשה אחרי זה קרח דיבר סרה במושה רבינו נענש כ"כ בפצתה האדמה פיה ולכא' הרי משה רבינו כ"כ טעה כנאמר בפרשה הקודמת אלא ללמדנו סיים הא"א אז משה רבינו בלייבט משה רבינו! והבין היטב את הענין.

2. האד"ש אמר לאברך שלא יקנה רכב ואח"כ הוסיף לו אם לא תעמוד בנסיון ותקנה יכול אתה להמשיך לבא לכאן ותמיד נקבלך ונענה לך תשובות!

3. הב"י ז"ע אמר לב. קורניק מענין הרב מבריסק וכן אשתו של הגבאי יהושע נח בינקה לא מרגישים טוב - ולא הבין בונים מה הקשר של הרב מבריסק לאשתו של יהושע נח ואחרי כשבועיים נפטרו שניהם באותו היום והבין מדוע צירפם הבית-ישראל.

4. מובא בספרו של ר"י ענגל בשם ספר התשב"ץ שהיות וכתוב כ"ג ע"י יוחנן ולא ע"י מתתיהו סימן שיוחנן היה הכ"ג ולא מתתיהו - ומקשה הרי"ם מדברי הריטב"א שפוסק לא לחתום בשטר פלוני עד בן פלוני אלא פלוני בן פלוני עד והעד הולך על הפלוני וראי' לדבר מביא הריטב"א מהפסוק "שאל בן קיש מלך ישראל" ובודאי הולך מלך ישראל על שאל ולא על קיש אע"פ שכתוב קודם לכן שמו ושם אביו שאל בן קיש - ולכא' עומד דבר זה בסתירה לדברי התשב"ץ ולפי הריטב"א מתתיהו היה הכה"ג. ודו"ק.

5. להמגיד מטריסק היה בן ר' מרדכי מקוזמיר - הוא היה אדם מיוחד - והיה בסכסוך עם אחיו ר' יעקב ליבנו - ר' מרדכי הנ"ל נפטר ללא ילדים ל"ע וממש לפני פטירתו אמר: אחי חושב שאצטרך לו איפייג וכשנפטר בא אחיו לקיים טובה לנפטר ע"י עשיית חליצה - אולם לא הספיק ונפטר שם בעיר וקברוהו ליד אחיו שם בקוזמיר.

כן מסופר שהיה אצלו רבי להתאונן שאין לו עולם והחצר לא מתפקדת - שאל אותו ר' מרדכי עם מה מדליק בחנוכה את הנרות? וענה: בשמש רגיל - אמר לו ר"מ תקנה שמש גדול מאוד מיוחד ובו תדליק - והיה לפלא מה ענין זה לבקשתו? כעבור שמנת ימי חנוכה הגיע אדם גדול לאותו רבי וסיפר שהיה משמש אצל א' האדמו"רים ברוסיה והיות שהיה צריך לברוח מרוסיה לפולין הוא מבקש להיות כאן משמש והתיישב אצלו והפריח רוח חדשה בחצר והחסידות גדלה עד למאוד ואז הבינו את המופת בנר הגדול כנגד השמש המגודל. כן אומרים שאמר על האמרי-אמת ז"ע הוא הולך ישר ויגיע רחוק. כן מספרים כשהיה אומר בברכת המזון הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא היה מגיע להתפשטות הגשמיות ממש והיה בלא הכרה כמה דקות - סיפור זה סיפר רד"מ אביו של הס"ק מטאלנא שליט"א שזכה לבקרו בביתו.

פנינים שנלקטו בשבת קדש פרשת מקץ, שבת חנוכה ל' כסליו התשנ"ה:

1. אד"ש דיבר עם הרי"ם בענין אדם מסוים שצריך לטפל בו ואוחזים באמצע הענין וביקשו האד"ש לדחות הענין לאחר חנוכה בהוסיפו גם החשמונאים דחו את היונים עד אחרי חנוכה!

2. חסיד ישיש אמר בבדיחותא "צדקתך כהררי קל" = הצדיקים נופשים בהרים, "ומשפטיך תהום רבה" = הדיינים נופשים בים, ומי נשאר בעיר וצריך לישועה אני ואשתי ככתוב "אדם ובהמה תושיע ה'".

3. פלוני נכנס לאד"ש בשאלה היות ויש לו בביתו ילד מאומץ בפקודת הרבי הבית-ישראל ז"ע והגיע עכשיו לענות שידוכים ואינו יודע האם כשר הוא בתכלית ויכול להציע לו שידוך טוב לגמרי או לא? ענהו האד"ש: בזמנו כשלקחתו לאימוץ קרא לי אחי הבית-ישראל ואמר לי המלצתי לפלוני לאמץ ילד ביררתי הדבר היטב לפני כן והילד כשר בתכלית ואין בו בעיה צריך אתה לדעת מזה סהאט נאך צוניץ קומען!

4. א.מ. ויגדרוביץ נכנס לבשר שנולד לו בן - אמר לו האד"ש: כן אני יודע סבך היה אצלי ואמר לי - חשב הנ"ל שהרבי טועה בו באברך אחר שהרי סבו איננו בעולם הזה כבר הרבה

שנים, והתחיל לומר שהוא פלוני בן פלוני - קטעו האד"ש ואמר: כן כן, אני יודע סבך היה אצלי ובישר לי כבר שנוולד לך בן.

5. בעיירת מרפא נפגשו בשבת הא"א זי"ע והרב מאיר שפירא מלובלין - וכבדו הא"א להתפלל לפני העמוד כל השבת דהיינו מהודו במנחה דער"ש עד מוצ"ש ובמנחה של שבת לא אמר צדקתך ושאלו הא"א מדוע? הצביע על אביו של א.מ. סגל שהיה שם ואמר: שהוא אמר לו שבגור לא אומרים צו"צ - והא"א הקפיד.

האד"ש סיפר להר"ם שבאמת בגור חשבו שלא אומרים צו"צ ולא אמרו גם אב הרחמים אבל הוא רצה לדעת ועיין היטב באביו זי"ע וראה שכן אמר צו"צ תמיד - וכן גמר ב"אדם ובהמה תושיע ה'" - ובאר"י רצה הרבי הבית-ישראל שינהגו ע"פ ההלכה וקבע להקפיד לומר תחנון וכדומה וזכור לו שקרא לו (לאד"ש) הרבי הב"י ושאלו הא"א אמר צו"צ והוסיף מכאן מאר"י זה לא רא"י אלא מה היה שם בפולין? וענה שזכור בבירור שאמר כל שבת במנחה צו"צ.

דברים נחמדים שנאמרו בשבת קדש פרשת ויגש ז' טבת התשנ"ה:

1. הר"ם הזכיר באמצע השבוע חולה לבקשת אחיה הרה"ח ר' משה פרידמן בהוסיפו שהאד"ש אמר לו פעם שמכיר את אביו של משה שהוא מחשובי חסידי ויזניץ - הרבי הגיב שאינו זוכר כזה שם ופרידמן מזכיר לו אדם אחר - אבי הא"א בפולין אע"פ שהיה מטיל אימה מיראת הכבוד גם ראו הרבה פעמים פנים שוחקות אישמיכל כשהגיע לאר"י אחרי החורבן היה שבר כלי חלוש וחולה ובעיקר כאוב על אבדן עמו ומשפחתו אישמיכל היה ממש יקר המציאות כמה שניסו וכמעט ולא הצליחו - זכורני שיום אחד נכנס איליו יהודי שהיה גר בעיר העתיקה ושמו פרידמן ואבי זי"ע קבלו במאור פנים מיט אישמיכל אני הייתי בחור צעיר וכ"כ ענין אותי מה זכה פלוני? ולאחר שהלך שאלתי את אבי - וענה: הוא שירת אותי בברלין ולא הוסיף יותר כלום - הלכתי לאמי לברר ואמרה לי שהיה הנ"ל גר בעיר ברלין והיה שוחט וכשהא"א בא לשם לנופש שחט גם בשבילו ולהכרת הטוב חיך איליו. לא ראיתיו עוד פעם רק בחתונה שלי.

אח"כ אמר האד"ש על החולה אתה אומר שאחיה "ליגט אין לערנן" התורה מביאה רפואה, הרפואה הכי טובה תורה היא יכולה לשנות מצב עד בלי הכר יכולה להפוך אשה בלא הכרה לעם הכרה ה"י ירחם וישלח לה רפוי"ש.

2. הר"ם שאל את האד"ש על שיעור באפרת האם ליסוע לשם לומר השיעור לבקשת אחותו חוה ברכה בת גמב"ל? והרבי ענה: בודאי שיעור ודבר גדול הוא הרבצת התורה בכל החוגים - ויש בזה גם ענין של קדוש ה' שיראו במזרחי חסיד גור ויודע ללמוד כ"כ טוב - והוסיף שאין לו מה לפחד בדרך מהערבים שיירות מצויות שם וכו'.

3. הר"ם הגיש לרבי רשימת הבחורים שהם הסדרנים בגלריה בימי החנוכה - האד"ש אמר: אחד כבר חתן ב"ה והצביע על מינקה שנהיה חתן, אח"כ אמר: דרישתי מהסדרנים היא שאף אחד לא יצא פגוע שינתנהגו יפה, ברשימת הסדרנים רואה אני את י.ק. הוא מתאים לדרישתי מבחוץ נראה גדול ומפחיד וכך יכול לשלוט על הסדר שצריך משמעת אבל באמת בפנים הלב הינו רחום וטוב וכך לא יהיו נפגעים.

4. המשב"ק י.ד.פ. נשאר כל לילה בדירה לשמור ולא השתתף בלאכטיל כל ימי החנוכה - האד"ש העריך זאת מאוד ורצה שיהיה לכה"פ בלאכטיל במוצאי שבת - קרא למשב"ק י.ש. ושאלו מי ממנה על הסדר מי נכנס ומי לא ללאכטיל? שאל י.ש. מדוע האד"ש שואל? ענהו הרבי: שמבין שצריך סדר אבל היה רוצה לבקש מקום אחד בשביל י.ד.פ. ותו לא (עד כדי כך שמבקש מקום בהדלקתו).

5. מדוע דווקא חושים בן דן הרג את עשו ולא השאר? משום שהם כולם נכנסו לויכוח ואז מתעוות כל הענין והוא היה חרש ולא שמע כלום רק ראה הענין שיעקב אבינו שוכב ועשו לא נותן להכנס למערה לכן היה לו פשוט שצריך להורגו על החוצפה, שלפעמים שהאדם נכנס לויכוח מאבד כל התמונה הנכונה.

6. בחור שנכשל קיבל חיזוק ממשגיחו בישיבה שהדבר לא נורא והעיקר להמשיך בטוב ולא להשבר וכו' וכו' - וכשנכנס לקו"פ הרבי דיבר עמו מאוד בחזקה על הנושא ויצא שבור לגמרי וכולו תמי' על המשגיח שדיבר אחרת מהרבי - התגלגל הדבר להרי"ם בבקשת המשגיח מה עליו לומר מהיום בנושא זה - וכשהרצה הדבר לפני המלך הרחיב האד"ש מאוד בדיבור - ובערך נביא את דברי האד"ש - קודם כל זכר האד"ש כל מילה שאמר לבחור והוסיף: כשנכנסים אברכים על דבר זה מצד אחד אין הדבר כ"כ נורא כבר נפתח מעיינים וכו' ולפעמים בא מכעס והכעס עבירה מספיק גדולה וצריך להזהר בזה ואם אני רואה פנים חסידיים של אברך חסידי מבטל אני הדבר שזה כלום ול"צ לחשוב בדבר והעיקר הלאה - וכשנכנס בחור מצד אחד יותר גרוע ולפעמים לא כ"כ שלא מבין ולפי הענין אני עונה כשהבחור טוב זה לפעמים איתות משמים שיתן הבחור אשוקעל רציני - אמרתי לבחור תחלה דברים קשים שצריך לקבל האיתות משמים אבל מצד שני חיזקתיו וראיתי שהוא כבר לא שומע הוא לא צריך להתייאש יש לי עגמ"נ שמסתובב הבחור בלא ראש צריך לראות לומר למשגיח שידאג שיכנס אלי שוב ואחזקו וכך צריך להיות מצד אחד להתחזק ומצד שני להבין האיתות משמים ואשוקעל רציני (הלשון בדיוק נמצא באמתחת הרי"ם).

פנינים יקרים שנלקטו בשבוע דפרשת ויחי ח' - י"ד טבת התשנ"ה:

1. **האד"ש אמר להרי"ם:** כתוב בזוהר ובעוד ספרי קבלה שמסביב למשוגע יש הרבה קליפות שיונקים חיות ממנו והמשוגע גם משתגע יותר ע"י הקליפות וכ"א תלוי בשני שגעונו בקליפות והקליפות בשגעון - נפטר צריך לרחמים מרובים מהקליפות שבאים ורוצים להדבק בו וצריך עבודה רבה בהליות המת לנצלו מכל הקליפות רח"ל - יצאתי להליותו של יצחק דריימן וחשכו עיני וחשבתי שאני נופל על הארץ ראשון האוחזים במטה היה א.מ.א. ואני רואה הקליפות שמסבבו הוא הרי משוגע ומה חסר לנפטר צרה כזאת רציתי לגשת ולומר לו שיעזוב מהר המטה וילך מפה - אבל עמד לנגד עיני גדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת ובודאי שדוחה ענין זה ולא אמרתי לו מאומה ופעלתי לנצלו כך!!!

2. א.מ.ו. ביקש מהרי"ם שיזכירו לכ"ק מרן אד"ש שינצל מצרותיו - הרי"ם הזכירו באמצע השבוע אמר האד"ש: בודאי צריך לחזקו תאמר לו בשמי שישמע בקול הרופאים ולא יעשה בעיות ואני מבטיחו שבודאי יצא מכל מאכוביו ויהיה לו מאוד טוב - וכשפנה ללכת אמר לו האד"ש: אברהם מרדכי צריך בחיזוקו הפירסומת צריך לעשות להגדיל העסק שישמעו ששלחתך.

3. הרב מסוקולוב אמר שהעונש הגדול ביותר היה בזה שאמר יוסף לאחיו "אנכי אכלכל אתכם" שלהגיע לכך שהשני המכלכל זה עונש מספיק גדול.

וכן נהג מאוד בהשתמשות משבקי"ם ופעם אמרו לו מדוע כ"כ מנצל המשמשים הרי נאמר בגמ' סוטה י' ע"א על שמשון "זכור לי כ"ב שנה ששפטתי את ישראל ולא אמרתי לאחד מהם העבר לי מקל ממקום למקום" ומשמע שהשתבח בזה שלא השתמש באנשים? ענה הרבי מסוקולוב: הפשט בגמ' אחרת לא שלא ניצלם אלא שלא היה צריך לצוות להם שהיו כ"כ מיומנים וממושמעים וידעו לבד מה הרבי צריך - ודייק, שלא כתוב שלא העביר המקל ע"י אחר אלא שלא אמר לאחד מהם דהיינו שעשו לבד!!

4. האד"ש אמר להרי"ם: בילדותי שמעתי מהמלמד שלי ומגיסי רי"מ ברמ"ב הרבה מעשיות על הישובנים דהיינו יהודים שגרו במתי מעט בעיירה מלאה גויים בלא בית כנסת ובלא סביבה יהודית עמי הארץ נוראים ורק מפעם לפעם היו נפגשים עם רב או שבא אליהם או שנסעו הם לעירות שבהם היה ישוב יהודי - ומעשה בישובניק אחד שהיה מופיע כמה פעמים בשנה לרב לסדר כל שאלותיו ושנה אחת לא הגיע והרב במסעותיו טרח להכנס למקום מגוריו לשאול בשלומם ולראות מדוע לא בא? ענה הישובניק: רבי זקנתי וסבתי ואין בי כח שוב לבא לעיר וגמלה בליבי החלטה שאפסוק לי לבד כל שאלה חמורה - אחמיר ע"ע בלא שאדע ההלכה וכל שאלה קלה - אקל להיתר ובי"ה אני מסתדר! שאלו הרב האם כבר בא למעשה שאלות כאלו? ענה בודאי אשתי עשתה לי כר וכסת חדשים לחורף ותפרה אותם עם המחט של המיגלע של הטשונט ונשאלה שאלה חמורה אם אין לכר וכסת דין בשרי? ופסקתי לעצמי לחומרה ואף פעם אחרי סעודה חלבית לא אשן על כר וכסת אלו רק כעבור שש שעות האם גוי אני להכשל באיסור חמור של בשר וחלב?! וכן לאידך גיסא הגוי שכח אצלינו סיר גדול שלו וחשבתי שאלה פשוטה האם מותר להשתמש בסיר? ופסקתי לעצמי בודאי טעות גוי מותר ואמצנו את הסיר ובשלנו בו השכם והערב מאכלים... תמיד ידעתי סיים האד"ש להרי"ם - שזה רק בסיפורים אבל לא יקום ולא יהיה כזה טעות להפוך הדבר, ואני מזועזע עומד תמה ונדהם שמעשה כזה קרה לפני יום בקהלתי ועוד בראשות של מו' א.י.א. נכנס אלי לספר על אברך ופסקם לא מצא חן בעיני במקום שהיו צריכים להחמיר הקילו ובמקום שהיו צריכים להקל החמירו זה חסידות? זה תורה? חבורת עמי הארץ אני ממש מזועזע שדבר שתמיד חשבתי שלא שייך שיהיה רק בסיפורים קורה אצלי בקהילה - לא רציתי לפגוע בו נזהרתי בלשוני אמרתי לו שזה שאלה הלכתית וצריך לשאול רב - והוספתי שישאל בדוקא את ר"מ שפרן בידעי שלא ישא פניו להם ויעמידם על טעותם!

5. האד"ש הראה להרי"ם: מכתב מאת הרב של גילה שכותב לרבי שקשור איליו בעבותות אהבה ושאלה בפיו היות שב"ה מאוד מצליח בעבודתו ויש בערך 30,000 נפשות כ"י בגילה וברובם חילונים והוא עובד עמם להכניס מושגים ביהדות לכולם - ובעיקר לקח ע"ע ענין הבר מצוה לעשות טקס לכל בחור ומרויח מזה הרבה קשר רוחני עם המשפחה ועם הבחור להכניסו לעליה לתורה ולקראת ההפטר, תפילין - ולאחרונה נתקל בבעיה של חילול שבת שבאים מהמשפחה ברכבים ואינו יודע מה עליו לעשות האם להפסיק לגמרי טקסים אלו ועיי זה להפסיד הרבה מעבודתו לקרב יהודים לעבודת ה"י דהרי יש כן חילול שבת או להתעלם מבעיה זו? והיה שמח אם יענה לו האד"ש תשובה בכתב.

קודם כל **שאל האד"ש את הרי"ם:** אם מכיר רב זה והאם יודע מה הקשר שלו לגור עד כדי כך שכותב שקשור בעבותות אהבה והאם היה כאן פעם בכלל?

הרי"ם: אני יודע שהיה לו קשר עם הרב שילה רפאל ז"ל ואולי הביאו הנ"ל פעם לרבי.

אד"ש: הכנתי לו מכתב בנושא ואני רוצה לתת לך לעיין בזה לפני שאשלח לו.

הרי"ם: מדוע שישלח הרבי מכתב מהסתם שאל הרב הנ"ל עוד רבנים השאלה ולאחר מכן יעשו השוואות - ואפשר לענות בשם הרבי בע"פ ולהביאו לרבי.

אד"ש: אתה צודק אבי זי"ע היה מאוד נזהר במכתבים שאח"כ יעשו מזה ענין - ואתם תהיו מוכנים לענות לו תשובה?

הרי"ם: בודאי אני מוכן להסביר לו תשובת הרבי וגם להביאו לשמוע מהרבי עצמו.

אד"ש: בצעירותי היה לי חנות ספרים ביפו - פעם נכנס אדם שבקושי היה נראה יהודי וקנה הרבה ספרים אח"כ שאל האם אוכל להשיג לו תפילין בזול? עניתי שאין אצלי תפילין בזול - אם תפילין שיהיה כשר עולה הרבה כסף ואם תפילין פסולין שהם בזול א"א לי למכור שאינני מסוגל להכשיל ולמכור תפילין פסולין - הקונה נהנה מישרותי וסיפר לי שהוא רב אורטודוקסי באמריקא ויש לו תחרות סמויה תמיד עם הרפורמים ומנסה לעורר בלבנות הצעירים ענין ביהדות ו-א' מהטקסים שעושה הוא בר מצוה והוא עושה הטקס בשבת ויש עליה לתורה ודרשה וקידוש - והרפורמים עושים ביום ראשון שהוא יום חופש לגויים ומעלה

אחת יש להם עליו שיש להם טקס של הנחת תפילין - והוא שעושה זאת בשבת מפסיד א"ז ולא ידע מה לעשות ושלח לרב גדול לשאול שרוצה להניח להם תפילין בשבת שלא יעדפו עליו הרפורמים? וענה לו שבדאי לא יוציא ממנו פסק הלכה שמותר להניח תפילין בשבת אבל בלא דין אומר לו תחזקנה ידיכם ותמשיך במעשיך והבין שיכול להניח להם תפילין - שאלתי אותו ומדוע לא תעשה אתה הבר מצוה ביום ראשון? וענה לי שמרגיש שילד שיעשה הבר מצוה ביום שבת של היהודים יגדל כיהודי אבל משא"כ עשיית הבר מצוה ביום מנוחת הגויים יגדל ח"ו הילד כגוי. - ביררתי הפסק של הרב הזה ומצאתיו אמת - וכוונתי להעביר לרב זה שהדבר מאוד לא פסוק וברור וצריך לדעת בכל אחד היאך לנהוג לחשב שכר מצוה כנגד ההפסד או ההיפך - הוא כותב רק נסיעות בשבת מהסתם לפעמים אפי' מצלמים צריך לדעת בכל מקום היאך לנהוג ואין בזה פסק תמידי.

הרי"ם: התקשר אליו וקבע זמן להכנס עמו לרבי (ובדרך אגב סיפר הרב שהיה אצל הרבי ב' פעמים, וכן באמת צילמו כבר כמה פעמים בשבת, וכן ששלח לעוד כמה רבנים את השאלה - כהרב אלישיב) הרי"ם והרב נכנסו לקו"פ:

אד"ש: לרבה של גילה: שלחתי את התשובה ע"י הרי"ם מפני שהוא יד ימיני ונאמן ביתי הוא ראש ישיבה בישיבת שפי"א - אח"כ אמר לו: צריך לעשות שיעורים בתורה - בתורה שבכתב שם מונח הכל יש כ"כ הרבה תושבים בעירך וכל יהודי יש לו חלק בתורה ותמיד ימצא עצמו בה ולכן כדי לשמור קשר לכא' כדאי ללמוד עמם תורה - התורה היא כדיסק קשוח שבו מונח הכל התורה היא קוד אלוקי כל כלל ישראל וכמו הרעיון של הדף היומי שמקשר את כולם כך באמת התורה שבכתב מקשרת את כולם וזה חשוב מאוד - אח"כ הוסיף: על השאלה שזה מאוד אינדודואלי ותלוי וכו'.

ר.ש.ג.: אני רוצה ברכה (ואמר זאת בהברה כמו שלנו החסידים) שלא יצא מכשלה מתחת ידו וידע מתי כן לקרב ומתי לא - האד"ש ענה: כאן בחדר בדרך כלל אנשים מגלים כל מה שבלבם ואומרים האמת אפשר לומר ברכה - ובאמת אברכך שתתנהג כמו שצריך בתורה ויראה ובודאי יעזרך ה"י שיהיה לך הצלחה גדולה בלא מכשול בכל מעשה ידך. (הרב התפעל שבאמת היה לו שאלה האם ללמוד בשיעוריו חומש או משהו אחר יותר למדני וכיון הרבי למחשבותיו ואמר לו ללמוד עמם חומש).

פנינים שנלקטו בשבוע דפרשת שמות ט"ו - כ"א טבת התשנ"ה:

1. גיסו של הרבי מו' ארי' אלטר חבר בהנהלת איחוד מוסדות גור הכניס לאד"ש רשימת מכובדים ואישי צבור לבחור מתוכם לדבר בסעודה שתערך למחרת הכינוס לטובת האיחוד - הרבי עבר על כל הרשימה הוציא עט ועשה פס על כל השמות וכתב מתחת כולם ר' יצחק מנחם וינברג ונתן לארי' בהוסיפו הוא יותר טוב מכולם!

2. הרי"ם היה בקו"פ וצלצל חה"כ א.י. שפירא לשאול אולי לא לעשות הצבעת אי אמון בכנסת על דברי שמעון פרס נגד דוד המלך ע"ה משום שההצבעה בין כך לא תעבור שיש להם רוב ויהיה חילול ה' שעל כזה דבר גם לא הצליחו להפיל הממשלה - ושנית: העונה מטעם הממשלה לפי מה ששמע יהיה שולמית אלוני ויעל דיין והם יפתחו הפה ח"ו הרבה יותר גרוע ממה שדיבר שמעון פרס ויהיה בזה שוב ביזוי כבוד שמים - ושואל את האד"ש האם צודק הוא בטענתו לדחות האי אמון או לא?

האד"ש ענה לו בטלפון (ברמקול והרי"ם שמע) קודם כל ר' א.י. שפירא ברצוני לשואלך דבר אחד לפני תקופה לא היה מצבך כ"כ טוב וממש מהראשונים שידעו מכך ורצית בדוקא שידעו מכך זה היה אני ומדוע דוקא אני חשבתם מחמת הכסא שעליו אני יושב מחמת זכות אבות שמסייעת ומחמת אחים הקדושים שהיו לי אוכל אולי לשנות המצב לטובה ומה אתה חושב שעשיתי לקחתי את ספרו של דוד המלך ע"ה נעים זמירות ישראל ואמרתי בכונה פרקי תהילים ומן הסתם אמרו עוד יהודים תהילים וב"ה הבראת - האם ברצונך באמת לוותר ולא למחות על כבודו של דוד המלך ע"ה!?

הח"כ נבהל מאוד ובכה ואמר: ח"ו ח"ו ושהרבי ימשיך להעיתיר בעדי לבריאותי.
האד"ש אמר לו שיחכה ויצלצל עוד כעשרה דקות ויענה לו תשובה סופית - כשסגר אמר הרבי להר"ם כוונתו לא היתה נכונה הוא חבר טוב של שמעון פרס ולכן קיבל ממני מה שקיבל אבל לעצם טענותיו אומר את האמת צריך לברר האם הם המשיבים וכן לברר האם המפד"ל מציעים גם אי אמון אז ממילא יהיה ע"כ הדיון ואפשר להשאיר את ההצעה שהרי צריך למחות - והאד"ש בירר ונודע שהמפד"ל מציעה אי אמון וכשצלצל שוב אמר לו האד"ש שלא יבטל האי אמון וימחה על כבודו של דוד המלך ע"ה.

3. שמשון לנדסברג ני"ו מספר שפתח בער"ש בקבוקים כציווי הרבנים והרבי הלב-שמחה עבר ושאלו בשביל מה זה? וענה כנ"ל - ביטל הרבי את הדבר ואמר שלא צריך ואין בזה חילול שבת ויכולים לפתוח בשבת.

4. נפתלי פרקל עבר במוצאי שבת ואמר האד"ש לחלל "ירא שמים יוצא ידי שניהם" ולא ידע מה כוונתו - ושאל פי מו' ד.ח. ואמר לו שהיה מעשה בפולין שאדם נכנס לא"א ושמע שאומר "רבי יהודה מחייב" ונבהל והלך לשאול את הרה"ק רמ"ב אחיו של הא"א - אמר לו רמ"ב: אחי לומד הרבה בע"פ ובדיוק אמר בקול חלק ממשנה ואין בזה כלום - וכמו"כ אמר ד.ח. שאולי למד בע"פ משהו ולכן כך אמר.

5. אברך נכנס להזכיר שזוגתו בהריון עם תאומים ובירכו האד"ש ואמר לו לחזק בבית שהקב"ה שולח שתי לבות לשתי תינוקות ושולח גם כל מה שצריך לשניהם - ולאמא יהיה טוב בעזרת ה' ולא הבין חיזוק זה לשם מה? ולאחר מכן הסתבכו הענינים וכל הרופאים ייאשו אותם שהדבר לא יהיה כדבעי ונכנס שוב להזכיר ביטל האד"ש הכל ואמר: שיהיה הכל בסדר נגד דעת כל הרופאים וכך היה שנולדו לו תאומים למז"ט והכל בסדר (גיסו של נ.פ. וסופר בחברה).

6. האד"ש דיבר עם הר"ם על הכנס של האיחוד בבניני האומה ואמר: אינני יודע מה קרה לי פעם לא היה אכפת לי מי ומי ההולכים וכמה אנשים נמצאים הורדתי הכובע ודיברתי בלא שום מורא היום אני לחוץ מה אומר ומה אדבר אולי ההנהגה...

7. בקשר לענין מסוים אמר האד"ש להר"ם: אם הייתי יושן שש-שבע שעות ביממה היה טוב ליידער אין זה כך - מגיע אני באמת מוקדם הביתה ב-9 בדרך כלל אני כבר בבית אבל אינני מסוגל לישון - צרות של היהודים בתור בפרט וגם המצב הקשה בכלל קום קום קוועטש איך אשעה צווי צי שלפעין וביום משלים אני עוד שעה!!

8. אברך נכנס לקו"פ עם קויעטל שלוקח לו הרבה זמן בהכנות לתפילה ובתפילה עצמה ושואל האם עליו להמשיך כך או לשנות הדרך? ענה לו האד"ש: פעם היו אנשים גדולים ויכלו לעמוד בזה - הדורות התמעטו הרביס שלנו היו ריאלייה מענשין והבינו את הדור וקבעו זמן תפילה התפילה באריכות מגיעה או מגאות או מנרווען - אתה צריך להפסיק עם זה דאוינען גיח נורמל טיעהן וואס מדארף טועהן און גיין לערנען.

9. הר"ם שאל את האד"ש בענין אשה דתיה ספרדיה שעוסקת בעזרה לחולים מסוכנים ע"י התקשרות במוח החולה ועוד כל מיני פעולות והמשפחה רואה קצת שינוי לטובה - ואחיה של החולה מפחד אולי יש כאן ענין של טומאה - ושאל אחיה רמ"פ את הרבי מרחמסטריוקא ואמר שאינו יודע בכוחות הטומאה וכדאי לשאול את הרבי מגור ולכן שלח את הר"ם לשאול את האד"ש - תחלה שאל אד"ש אם זה פרידמן ממשפחת היתומים מב"ב וישר תיקן שאין זה הם וזה משפחה מויזניץ. ולגופא של ענין אמר: מסטרא אחרא אינני

מפחד צריך להיות בעל מדריגה צריך שיהיה סטרא דקדושה גדול שיהיה נגדו כזה סטרא אחרא גדול והיום בדורות שלנו אין מה לחשוש - כישוף גם אין מה לחשוש היא הרי אשה דתיה ויש לה חזקת כשרות ומדוע שנחשוד בכוחות של כישוף - אבל לי יש פחד מדבר אחר שלא אמרו אותו כתוב רובן בגזל א"כ מותר בזה לחשוד אני חושב מה אם גזל הרי זה לא עוזר והכל בלוף וסתם לוקחת כסף מהמשפחה שהיא לחוצה ומוציאה כסף לריק! נו אם יש בזה רגיעה נפשית למשפחה אפשר להמשיך בזה אע"פ ש... וסיים יבוא הנס מ"מ {היא נפטרה לי"ע למחרת}

01. האד"ש בטלפון להרי"ם (ביום ד) מה נשמע עם הס"ק מטאלנא האם לא היה סברא לבקרו בביתו? ומשם עבר לשאול על שאר צורכי הרפואה במשפחה? ענה הרי"ם שהמצב משתפר אצל כולם וצריכים לגמר טוב ברפואה לכולם.

האד"ש אמר: "סאיז גוט יעצט ווער נאך וילסטי צו דאמנען? הרי"ם היה מבולבל ולא זכר שום דבר רק היה אצלו יום קודם אברך עם בעיה מסובכת וכתב לו קועטיל זכר רק אותו והזכירו - שאל האד"ש לכם יש קשר אליו? לא ידעתי וחבל ראיתי באמת שהקועטיל אינו כתוב לפי השגתו והיה כתוב טוב - יש אברכים שאינני מכירם והיה לי ספק האם מדבר עם מדריך או לא, אברכים צעירים כולם צריכים למדריך ושואל אני אותם מי המדריך שלהם הרבה שנים לאחר החתונה יש ויש, יש כאלו שמחזיקים עצמם אפ"ה במדריך וחברה ויש כאלו שלא צריכים לזה כאברכים מבוגרים - והוא שמונה שנים אחרי החתונה ולא רציתי לשאול האם יש לו מדריך שאולי אין לו ויתבייש והרי הוא ל"צ עכשיו לכך והיה נ"מ בדבר זה לגבי התשובה סגרת את עיני והרי ידעתי שכל מה שאני אומר מגיע ישר משמים ומה לי נ"מ וסמכתי על סייעתא דשמיא ועניתי מה שעניתי ובי"ה ע"כ.

11. הרי"ם שאל את האד"ש על אברך שקשה לו מאוד בפרנסה ואין לו דירה ואין לאביו והשווער יכולת לעזור להם וממש באו מים עד נפש - ומציעים לו ליסוע לעיר בגרמניה להיות שם כלי קדש ויצליח להתפרנס בכבוד ולאגור חסכון אבל מצד שני כזה מקום רחוק מכל רוחניות?

האד"ש ניתח את כל צדדי הבעיה ואמר: יש כאן מצד אחד שלש בעיות רוחניות - בעיה שלו אם ח"ו ירד בדרגתו, ובעיה שלה ח"ו שתדך בדרגתה, ובעיה של שניהם ביחד צווי מענשין אויף אאינזיל אולי לא ימצאו חברה לא הוא ולא היא ויתנהגו שלא כדבעי - ומצד שני להמשיך כאן הוא יכנס ח"ו ליאוש ולעצבות ואפי' שיעזרו לו בכסף פה ושם היאך יעמוד על רגליו לתמיד והוא יכול לאבד כל המצב רוח והחוסן וגם בבית יורד כל הערך - א"כ בודאי תשובתי שצריך ליסוע שעצבות ויאוש הרבה יותר גרוע מחששות אלו ולבעיות של שם אפשר להסתדר לקשור אותו לכאן לעשות תנאים שיבוא לכאן נסיעות ויתקשר עמכם מפעם לפעם וכן חליפות מכתבים וכומ"כ יהיה שם רק שנה שתיים שהילדים קטנים מאוד ולא צריך כ"כ בתי חינוך בשבילם וכעבור שנתיים יחזור לכאן.

21. הרי"ם נקרא פאר-טאג לכוס תה אצל כ"ק מרן הרבי הבית-ישראל זי"ע ביום שהיה צריך להתארס עם ב"ג שתחי' לאויטו"ש וכן קרא לבחור אחר שכבר היה חתן - ובאותו יום נהיה ר"ש גורן רב ראשי לישראל יצא הב"י נגש להרי"ם ואמר לו בחיך: אז א'ערב רב קען ווערן א'ירב איז א'ערב חתן איז אויך חתן ומגיע לו כבר מז"ט.

אחרי ששתה הכוס תה אמר בהצביעו על הרי"ם ככה א"א להיות חתן קודם כל נעליך לבנות כמו... וצריך לצחצחם ועוד הצביע על הטלית קטן שמבצבץ מהחליפה ואמר: זה לא יפה יש מחלוקת ושיטות בענין גודל הט"ק אדם נמוך יכול לסמוך ללכת בשיעור יותר קטן שלא יציץ כך אין זה יפה.

31. אברך שנשא אשה פעם שניה אחרי גירושין נכנס לקו"פ שאינו מסתדר עמה שרוצה להתנהג לא כ"כ כמו בגור - אמר לו האד"ש: שלא יעשה בעיות וימשיך לגור עמה סאיז אלץ בעסר פון צו זיין אליינט!

פנינים שנלקטו בשבוע דפרשת וארא כ"ב-כ"ח טבת התשנ"ה:

1. הרי"ם פגש ביהודי ישיש שראה את השפ"א - וסיפר לו שנכנס לרבי הבית-ישראל ואמר שראה את השפ"א, ענהו הב"י אז מה גם אני ראיתיו.

וכן סיפר לו הנ"ל - שהיה אברך צעיר והציעו לו עסקה עם חסיד גור ונסע לשפ"א לשאול האם האברך ישר ואפשר לעשות עמו עסק? וראה שעומד בתור לפניו רבו רב העיר לודז ר' אליהו חיים מייזל וחשב שיהיה בפנים הרבה זמן וכעבור שתי דקות כבר היה הרב בחוץ וראה עליו חלישות הדעת, אח"כ נכנס הוא וענהו השפ"א שיכול לעשות העסק ולפני שיצא שאלו השפ"א האם נוסע ללודז? שילוח את הרב - והוסיף הנ"ל שכך לא היה מעיז ללותו אבל בפקודת הרבי ניגש אליו וכשנסעו העיז לשאול שרואה שהרב לא יצא מרוצה מהרבי? וענהו שיאמר לו האמת שהיה אצלו בעיר סיפור של פיקוח נפש ממש של פדיון שבויים דחוף ולקח בהלואה כל הסכום ועכשיו צריך להחזיר ואין לו מהיכן והסכום מאוד גדול ע"כ נכנס לרבי לבקשו שיצוה על חסידיו שהיו גבירים גדולים בלודז שיתנו לו - וענהו השפ"א אם אין מהיכן לשלם לא לויס! ולכן היה מאוד מאוכזב. וכאשר ירדנו מהרכבת בלודז חיכו לרב מייזל שם שתי גבירים מחסידי גור נגשו אליו ואמרו שקבלו ציווי מהרבי לחכות לרב בתחנת הרכבת עם כל הסכום שצריך במזומנים ושלשלו לידיו הכל - התפעל מאוד הרב אלי' חיים מייזל ואמר למלוהו כתוב בצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה והוא אפי' לא אמר כלום ועשה הרבה.

הרי"ם סיפר ד"ז לכ"ק מרן האד"ש בתוספת סיפור שכשהיה הרי"י מרחמסטריווקא חולה והוצרך לאשפוז בביה"ח שערי-צדק והניחו עוד חולה בחדרו וניסו לעשות פרוטקציה ולא עזר וביקשו מהס"ק מטאלנא שיבקש מהרבי הלב-שמחה אולי יש לו שם השפעה ונכנס לבקש ודחוהו הרבי שאין לו שום קשר עם הבית-חולים וכשהגיע כעבור כמה שעות לבקרו שמע שהכל סודר על הצד היותר טוב ע"י שצלצל הרבי הלב-שמחה ועשה בלגן היתכן שלא יתנו לר"י חדר לבד. וזה אותו רעיון של הסיפור הקודם.

הגיב האד"ש: מדוע באמת לא אמרו גם השפ"א וגם הל"ש שרוצים לעשות ודחוהו מכל וכל ואח"כ עשו הכל? ההסבר בזה כתוב עשה דבר לשם פועלם, ובכל דבר תמיד משתרבב האני ומפריע לדבר להיות לש"ש במלוא הנקיון והצדיקים הגדולים שעושים כל דבר באמת בשלימות אך ורק לש"ש רצו לשבור ולהרוס את האני מכל וכל שח"ו לא יהיה שם נדנד האני ולכן דבר ראשון לא אמרו כלום שהולכים לעזור ואז כבר האני התנפץ ואח"כ כבר יכלו לעזור ועוד יותר מכולם.

2. יהודי נכנס לרבי האמרי-אמת בפולין לשאול אם ללמוד באונברסיטה רפואה או תלמוד? ענהו הא"א יותר טוב לי שתהיה רופא יהודי מאשר גוי שיודע תלמוד ונהיה רופא מפורסם דתי והגר אח"כ לאמריקא והיה רופא ירא שמים ד"ר פרנק שמו.

3. אד"ש סיפר להרי"ם שזוכר חסיד אחד בפולין שלא אמר את המילה "נשים" אלא קרא להם תמיד "שעשני כרצונו" והלך עמו פעם אחד וראה מרחוק קבוצת נשים אמר לו שילך עמו ממקום אחר מפני שיש שם הרבה שעשני כרצונו.

4. פלוני נכנס לקו"פ לשאול על שידוך בשביל בנו - והדיווח על הבת בכל מדה נכונה היה נהדר אבל חלשה בלימודים והציונים לא טובים ואשתו מורה ומפחדת מזה ומה לעשות? ענה האד"ש: כתוב לקחת בת ת"ח ולא שהבת עצמה תהיה ת"ח ואם שאר הדברים טובים מה יש לחשוש - אמר הנ"ל שאשתו מפחדת מאוד שהילדים יהיו כמותה ויהיו גם הם חלשים

בלימודים? ענהו אד"ש: אם היא תשמע בקולי תאמר לה שאין זה חשבון אמיתי ולא נמנעים משידוך מחמת דבר כזה ילדים זה מתנה משמים והיאך שנותנים אותם כך מקבלים, ולבקש הרי תמיד צריך ואפשר.

5. האד"ש דיבר פעם בארוכה עם הרי"ם: על הרבי מביאלה זצוק"ל ואמר לו שזוכר פעם אסיפה של אגו"י שישב על יד ר"א סילבר שהיה גאון גדול ולץ גדול וכבדו את הרבי מביאלה לדבר והוא שהיה יהודי עובד ה' בחמימות ותמים דדיבר מאוד בחזקה ובהתלהבות - וכשסיים אמר ר"א סילבר לאד"ש זה היה אהייסע סעודת שלישית תורה שאינו מתאים לכנס של אגו"י.

אמר הרי"ם לאד"ש: שזוכר שפעם קרא לו הרבי מביאלה בענין בחור שהיה משמש אצלו ובתוך הדברים אמר לו ווארט שנאמר ביהודי הנותן סלע לצדקה בשביל שיחיה בני הרי זה צדיק גמור - ובגוי אמרינן שהצדקה שנותן אינו שוה כלום משום דלגרמיה היא דעביד ומה כאן בשביל שיחיה בני זה אחרת? ומסביר תוס' שבגוי אם בסופו של דבר לא מקבל מבוקשו בועט, והיהודי אם לא מקבל ממשיך להאמין ולא בועט - והטעים הרבי מביאלה על הפסוק בפרשה "ושמתי פדות בין עמי ובין עמך למחר יהיה האות הזה" שמחר יהיה האות בין הגוי ליהודי בצדקה כשלא מקבל הנצרך אם בועט או לא.

האד"ש נהנה ואמר להרי"ם: הזכרתני ווארט מאבי זי"ע - הוא נהג ללמוד עמי הרבה כל פעם בדבר אחר ופעם למד עמי ברכות השחר בשו"ע ומגן אברהם והראני מהאריז"ל טעם הברכה כל בוקר שלא עשני גוי שמא נדבק בו בלילה נשמת גוי לכן צריך לומר כל בוקר הברכה - והוסיף הא"א עה"פ "ושמתי פדות בין עמי ובין עמך למחר יהיה האות הזה" שלמחר ידע אם נדבק בו נשמת גוי וכו'. כשיצאתי מהלימוד פגשתי באחי הגדול הבית-ישראל ושאל מה למדנו? והרציתי לפניו הווארט של האבא, ונהנה מאוד, שאלתיו ומהיכן ידע האדם באמת שלא נדבק בו נשמת גוי שיכול לברך שלא עשני גוי אולי כן נדבק בו באמת נשמת גוי? התלהב אחי הב"י וענה: יהודי שיושן כמו שצריך וקם בבוקר ואומר מודה אני נוטל ידיו ושמח בקו"ט בהיותו יהודי ומרגיש שמברך בכונה שלא עשני גוי שוב אין לו צורך לפחד שמא נדבק בו נשמת גוי.

6. הרבי הלב-שמחה היה בקידוש אצל הרבי מביאלה ואמר הוא זצוק"ל ווארט מספר הקדוש שפת-אמת, הגיב הל"ש זי"ע שאין כזה שפ"א ציוה הרבי מביאלה להביא ספר שפ"א והראה לל"ש שהווארט מודפס כמו שאמר - ציוה הרבי הל"ש להביא מביתו ספר שפ"א והראה להם שאצלו לא הודפס ווארט זה שהיה הבדל בין הדפוסים.

7. נתן לואברט ז"ל שכב בביה"ח אחרי טיפול בעינו ובא לבקרו הרבי הלב-שמחה לראות האם הכל בסדר ולא נתן לנתן לדבר ולא הבין נתן מדוע אינו מניחו לדבר? אמר לו הרבי מה אתך גמ' מפורשת היא - והתאמץ הגאון נתן ולא זכר הגמ' - אמר לו הרבי בגמ' נדרים שדיברו קשה לעין והיות שהיה אחרי טיפול בעין לא רצה שידבר.

8. הרבי הלב-שמחה אמר פעם גמ' והיה רב חשוב שהטיח בפניו שאין כזה גמ' כלל - הגיב הל"ש ובהגהות הב"ח שם במקום עיינת, ומצאו שבהגהות הב"ח מוסיף קטע גמ' שציטט הרבי הל"ש זכותו תגן עלינו

9. מדברי הס"ק מטאלנא שליט"א בעת שהותו בשבת בעיר:

א. דובר פעם על הספר מאור עיניים בקו"פ אצל הרבי הבית-ישראל זי"ע ואמר לי: מיר האבען דמאור עיניים אין מיר קענן דמאור עיניים!

{והוסיף הס"ק שמאוד פלא שבספר הק' ב"י מובא עשרות פעמים הווארט על החרש היה לבם - החדש הזה לכם בר"א בן ערוך ולא מוזכר בשם הספר הקדוש מאור עיניים שהוא הראשון שכתב זאת והיה תלמידו של הבעש"ט}.

ב. "שבט" ר"ת שמרם ברכם טהרם, וכן שלום ברכה טובה, וכן שיהיו בנים טובים, אמן.

ג. משל ביהודי שהיה פעם מלמד תינוקות בעיר ולא היה פרנסתו מצויה ונסע למרחק לאסוף כסף ולפני שחזר שלח מכתב לביתו בר"ת "מת בעיר ושכח לעשות הנקודה ב-ת' שיבינו שהכוונה מלמד תינוקות בעיר והיה משמע שמת וישבה עליו האשה שבעה ולאחר מכן הגיע והיה מלוכלך בלבן ולכן היה נראה לה שהגיע מעולם האמת נבהלה מאוד וברחה והכל היה בגלל ששכח לעשות הנקודה ב-ת' וזה לרמז שעיקר הצבת הנקודה הפנימית שהופכת כל הקערה על פיה והופכת מלמד תינוקות למת והעיקר צריך לעבוד על פנימיות!

ד. בחתונת ר. וקסלבוים היה המסדר חו"ק הר"א בינה ז"ל והס"ק היה שם והעיר שהעדים הם שני בשלישי ואינם כשרים לעדות - ועשה המסדר חו"ק ליצנות מהס"ק שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין ולא יתערב ואח"כ בביתו ראה הס"ק הלכה מפורשת כדבריו ותהום העיר.

פנינים שנלקטו בשבוע דפרשת בא ער"ח שבט - ו' שבט התשנ"ה:

1. על אברך שנתפס באמריקא על הברחת כסף שקשור לסמים אמר האד"ש לפלוני שעוסק עמו: שאלתיו קודם אם עוסק בזה? (היינו בסמים) ואמר שלא רק בכסף סתם, ובירכתיו, וכן אמרתי לו שלא יסע לאמריקא רק לשויץ שהרגשתי שלשם זה לא טוב שישע ומה אעשה שנסע לשם.

ולאברכים ששאלו האם לאסוף כסף לשחררו? אמר אני לא יודע האם יש בזה גרויסע מצוה! משא"כ לב"צ פ"שהוף אמר הרבי: שיראה לעסוק בזה לשחררו והבינו שאוחז שצריך לשחררו אבל לא מכסף של אברכים שאין להם.

2. אברך נכנס להתלונן על קשיים בפרנסה הצביע האד"ש על ערימת הקויעטלך שעמדו על השולחן ואמר לו - ראה ערימה זאת צרות של כלל ישראל וכולם עלי היו כלנה האמן לי צרתך אינה צרה לגבי כל הנעשה כאן.

3. האד"ש דיבר בטלפון עם הרי"ם מחיפה ובתוך הדברים הזכיר הרי"ם את גיסו הרב אורי ויסבלום שהוצרך לעבור ניתוח דחוף על שבר-חוזר ומבקשים ברכה לרפואה - האד"ש שאל מה הבהלה בדבר שנשמע מודאג והרי שבר הוא דבר פשוט והרבה אנשים עוברים זאת? ענה הרי"ם שמטבעו הר"א אדם חלוש וקשה לו הדבר בפרט שזה פעם שניה וצריך חיזוק - אמר האד"ש בפרשה שעברה כתוב "והחטה והכסמת לא נכו כי אפילות הנה" וברש"י ועדיין היו רכות ויכולות לעמוד בפני קשה אתה אומר שהוא ווייך נו א"כ יוכל לעמוד בפני קשה עושים בייג ועובר הכל ובעזרת ה"י יבריא.

4. אברך מחסידי סערט ויזניץ נכנס לשואל על שידוך בגור? וענהו אד"ש: בחיוב וכשנכנס החסיד גור אמר לו האד"ש מכירו אני משנים הוא התפלל בשבתות במנינו של הרי"ם לזון ז"ל וכשהרצה הדבר לפני כמעט שנפל מרוב התפעלות על זכרוננו המופלא של אד"ש שהיה אז הנ"ל ילד ואביו לקחו לפעמים להרי"ם לזון להתפלל ועכשיו הוא אדם מבוגר ולא היה לו שום קשר במשך כל השנים לאד"ש ובכל זאת זכרו!

5. אברך נכנס להזכיר שהרופאים מודאגים בענין שליה שנקרעה והבטיחו אד"ש שהכל יהיה בסדר ואל ידאג וכך היה ועשה ברית בשעה טובה מוצלחת.

6. משלחת של רבנים וביניהם נויגרשל וסברניק מערכים נכנסו לקו"פ להאד"ש לומר שיש בדעתם לעשות בית מדרש להדרכת דע מה שתשוב שהם יהיו הגוף שיענה בשביל כל הצבור החרדי לעם היושב בציון החילוני - כל הדברים שצריכים ביאור או ויכוח וזה יהיה דבר מאוגד וכך לא כ"א יאמר מה שרוצה ויש להם הסכמות מהרבה רבנים ואדמו"רים ורוצים גם את ברכתו והסכמתו של אד"ש.

הרבי שאלם למשל במה יעסקו? ואמרו: בהסבר מה הוא הקו של היהדות החרדית בענין מדינת ישראל. שאלם האד"ש: ומה באמת הדעה אצלנו? ואמרו: יש הקו הקיצוני כגון סאטמר והקשורים אליו, ויש את הקו הכללי שלנו. שאלם האד"ש: יש קו כולל? ואמרו: שלא ידוע להם בזה חילוקי דעות.

אמר להם אד"ש: לפני הרבה שנים עשו בי"ד רוחני לעתון המודיע שיפסוק בכל מיני שאלות שיעלו לעתון - נבחרו אני, הרב מערלוי, ור"ש ברמן - בעשור למדינת ישראל ביקשו שהמודיע יכתוב דברים בענין המדינה ונשלחה השאלה לבי"ד, אמרתי ועניתי קודם כל לפני שנדון אם המודיע יתייחס למדינה או לא בא ונשמע אם יש קו אחד בדעת היהדות החרדית בענין המדינה - הרב מערלוי שליט"א אמר דעתי על המדינה הוא טוב לו שלא נברא משנברא, שאלוהו ועכשיו שנברא? ענה: נשאר אותו דעה שטוב לו שלא נברא משנברא - ר"ש ברמן אמר: שאסור בכלל לעסוק בזה ולחוות דעה בזה ואין לנו בזה עסק כלל - והאד"ש אמר: אדם שנכנס לחנות כלים לקנות כלי אפשר לומר שהכלי הזה טוב או רע? תלוי בזה שישתמש בזה יבשל בזה אוכל ויתן לנצרכים הרי זה טוב יבשל ח"ו סם המות להרעיל מישהו הרי זה רע - כך המדינה גוף מסוים ככלי, יתנו בו חוקים ישרים ותכנים טובים יהיה טוב, יתנהגו שלא ע"פ התורה יהיה רע! הלכנו לשאול דעתם של גדולי ישראל - הרבי הבית-ישראל זי"ע לא רצה כלל להתערב ואמר: מאי נ"מ לנו מה דעתנו בענין המדינה צריך לדעת דבר אחד צריך מאוד להזהר מהם - הלכנו לשאול את דעת הרב אברמסקי ודעתו של הרב כהנמן מפונביץ והתנאי שלי היה שלא אומרים דעתו של כאו"א מה אמר רק הדעות - ושניהם ז"ל אמרו כדברי שהמדינה היא ככלי כנ"ל. וכמובן שלא כתבו כלום בענין המדינה בסופו של דבר.

ורואים ממעשה זה שאין בדיוק קו משה, הוסיף הרבי ואמר: למעשה בענין ברכתי והסכמתי תגשו בשמי לאיש ימיני הגאון הרי"ם וינברג שליט"א והוא כבר ישב עמכם בנדון. לפני שיצאו מהחדר קרא להם אד"ש שוב ואמר: יש לי שאלה ל"צ לענות ישר במקום - תחשבו האם בית המדרש הזה יהיה כבית מדרשו של שם ועבר? לא אמרתי כלום! ...

7. בחור נזרק משיבה בגלל אלימות מופרזת שהרביץ בישיבה - ואביו נכנס לקו"פ לשאול מה לעשות שאף ישיבה לא רוצה לקבלו? והאד"ש שלחו להרי"ם וכן אמר לר"י ברוידא שהרי"ם ידע כבר היאך להסתדר והוסיף האד"ש אלימות זה דבר לא טוב זכורני משנים בחור בישיבה שהרביץ לחבירו וחזיתי בדבר שזה היה מכה של רציחה ולא טעיתי לדאבוני לא עברו כמה שנים אחרי חתונתו מת בהפתעה ותליתי הדבר בהשתלשלות ממכות אלו, והמכה ל"ע סובל עד היום הרבה צרות וסבורני שהכל בגלל מכות אלו שדם הנפטר תלוי בו - עד כמה צריך ללמוד מזה כמה חמורה האלימות והמכות - וציוה לומר שוב להרי"ם לטפל בזה.

8. ה' שבט התשנ"ה יארציט של השפת-אמת זי"ע :

א. הס"ק מטאלנא שליט"א הגיע לשטיבל בחיפה ביום ה' לפני מעריב - האד"ש יצא לקראתו לרחובה של עיר והלך עמו עד השטיבל - בדרך הזכיר הס"ק את הרי"ם שמצוין וצריך להיות בריא בפרט שאומר שיעורים כסדרן, האד"ש חיך ואמר: בודאי שה"י ישלח לו רפוי"ש ואומר שיעורים טובים ועוד בעזרת ה' יאמר ויאמר - כן אמר: שהערב יום היארציט של סבו השפ"א זי"ע.

אחרי מעריב התיישב האד"ש בשטיבל לשתות לחיים והס"ק ישב מולו מתחת השולחן שכבו החסידים וא' מהם שלא ידע רגלו של מי מפריעה בעט הרבה בסבא והס"ק הזדעק אוי דפוס אוי דפוס - האד"ש נראה לא מרוצה מהדחפות ומהצעקות ומיהר בכל שתיית הלחיים - היה כוס מכסף אחת לרבי ואמר: טאלנא רבי דארף האבען איבער ושפך מכוסו לכוסות סתם שעמדו בשולחן ומוזג לס"ק לכוס הכסף בצוותו שישתה לפניו.

ועל צעקתו של הס"ק - אמר לו האד"ש: ביציאת מצרים איז אויך גיוען איינעק אין מאיז ארויס פון דעיים - הרבי שלח יין לי. כהן בהוסיפו: אהר האט נישט גידארפט אהיים דא אהר שלעפין, וכשקם האד"ש ללכת ועבר ע"י נתן יד לסבא ואמר ל"כ בעברית למה סחבת אותו לכאן?

האד"ש אמר שם הווארט מהשפ"א על השכמת שחרית וערבית שאם הולכים לישון מוקדם זה חלק מהשכמת שחרית.

ברכב מבני-ברק לירושלים אמר האד"ש לגבאי ר' חנינא שיף שליט"א אינני יודע היאך עושים כך משמשיו של הרב מטאלנא לקחת יהודי בן מאה בעל יסורים בקושי עומד על רגליו ולהביאו אלי לחיפה אני מתבייש אני צריך ללכת אליו והוא בא! רח"ש אמר: שיש לס"ק חיות מזה. אמר אד"ש: הית צריך לראות איזה דוחק היה והוא צעק ראטוועט לא עושים כך לקחת יהודי בכוזה מצב ולהטריחו לבוא אלי.

כן דיבר על היותו בחיפה ואמר: שהיה מיותר כל החופש היות והעולם היה אותו דבר וגרצקה בשטיבל היה בתפילה בפרט בר"ח בשחרית היה יותר בלגן מהביהמדר"ר והיה כבר יותר טוב בירושלים.

ב. האד"ש אמר להר"ם: מענין שבספר שפת-אמת הלשון מאוד מדויק ומתוקן ע"פ לה"ק משא"כ בשאר ספרי החסידות - והסבא השפ"א היה כולו קדש לשמים ומהיכן ידע תורת הדקדוק? אלא שהסבא חפר עמוק מאוד מאוד אהר איז גויען זייער טיף אין אימגרובעט טיף מוצאים הכל שלמטה יש כל שורש החכמה והגיע גם ללה"ק מדויק ומדוקדק.

המשך ה' שבט התשנ"ה:

ג. אד"ש: בלימוד התורה (בנגלה) לכ"א היה דרך אחרת משא"כ בפנמיות התורה בחסידות מקבלים איש מפי איש והנה בספר הק' שפ"א עה"ת אין שלש קטעים שלא יובא אמרה בשם זקינו החידה"ר שהיה רבו מובהק, ובשפ"א על הש"ס ושוי"ע - הכל יחד אולי מובא חמש פעמים את זקינו החידה"ר שדרך אחרת היתה לו לו בלימוד ולכן לא הביאו.

הר"ם: דהנה בשפ"א על הש"ס במסכת ברכות על ענין הנאמר בשכינה שביום כארי ובלילה כיונה שיש ענין דינים ורחמים זכר ונקבה ומסיים השפ"א "אלא שאין לי עסק בנסתרות" ולכן לא מאריך בזה ובספרו עה"ת מובא כמה פעמים בארוכה הסבר בזה ומדוע כתב אין לי עסק בנסתרות? אלא ששפת אמת עה"ת לחוד שזה עוסק בחסידות ושפ"א עה"ש"ס לחוד ששם זה תורת הנגלה. ודו"ק!

ד. נאמר בגמ' על ר"י בן זכאי שארבעים שנה הראשונות בחייו עסק בפרקמטיה - מסחר, ארבעים השניים למד תורה, וארבעים האחרונות לימד אחרים, וס"ה חי מאה ועשרים שנה. ובשפ"א עה"ש"ס מקשה שמובא בגמ' דברים שאמר ע"ע ריב"ז וביניהם "מימי לא קדמני אדם לביהמדר"ר" והרי ארבעים שנה הראשונות עסק במסחר וקדמו אדם לביהמדר"ר ומה הפי "מימי לא קדמני אדם"? ומתרץ שכל ימי לא קדמני אדם כוונתו על יום עומדו על דעתו מאז שלמד בלבד.

ומטעים הר"ם בזה לכבוד ההילולא כמה דברים:

א. שהשפ"א לא מקשה על-כך שאמר ריב"ז שלא דיבר שיחת חולין בארבעים הראשונות משום ששייך לעסוק במסחר ולא לדבר שיחת חולין, וא"כ מדוע קשה לו על מה שאמר מימי לא קדמני אדם הרי לעסוק במסחר ולקום כל בקר מוקדם ולהגיע ראשון לביהמדר"ר זה דבר

שבהחלט יכול להיות? אלא שהדבר היה ברור לשפ"א שאין שום רבותא באדם שמגיע ראשון אבל הוא גם הולך ראשון ואין בו שום עדיפות מאדם היושב ולומד כל היום.
ב. מובא בשם הרבי מקאצק זי"ע ששאל הקב"ה ממלא ימיהם ושנותיהם של הצדיקים מיום ליום והרי מצאנו הרבה צדיקים שנפטרו ביום אחר משנולדו? והסביר שכל צדיק יש בו יום שעמד על דעתו ומיום זה ממלא הקב"ה שנותיו ונפטר בדיוק באותו תאריך ולא הכוונה דווקא יום הולדתו ממש, ומוטעם בזה הפסוק "יודע ה' ימי תמימים" שעה"פ הזה דרשו כך שה' יודע היום שעמד אותו צדיק על דעתו ולפי"ז אומר הרי"ם: מובן השפ"א שמימי לא קדמני הכוונה מיום שעמד על דעתו זה היום שהחל לעסוק בתורה ולפני כן לא נחשב לימיו.

9. אברך נכנס לקו"פ לחיזוק ביהדות - וענהו האד"ש תקשיב היטב מה שאני מדבר בליל שבת בשמועסין ויהיה כמו דברי חיזוק בפרטיות.

01. אד"ש שלח את גיסו יו"ר האיחוד לבקש ממוהרי"א לבא לכנס, וכבדו לדבר - אמר מוהרי"א שרוצה לדבר דברי ברכה בתנאי שיאמר גם דברי ביקורת כאביו הל"ש זי"ע בישיבת א"א שעל האיחוד לדאוג לקורת גג לכל הבחורים דחסד"ג, אמר לו היו"ר שאין מקום להערה הזאת בכנס משום שהאיחוד לא עוסק ברוחניות של הישיבות, אמר מהורי"א: שאם-כך לא ידבר כלל.

וכשהרצה הדברים לפני כ"ק מרן אד"ש הצדיק האד"ש את דברי שניהם שאין במה זאת ראויה לביקורת זאת ולעצם הביקורת אמר: מוהרי"א צודק אזוי איז גיוען דחינוך פין אינזרע רעביס פין אלא יאהרן לדאוג לכאו"א שלא יפלט אף בחור אפי' הגרוע ממוסדותינו הקדושים.

11. כ"ק האד"ש היה בביקור אצל הרבי מסערט ויזניץ בחיפה - והתוכחו מי יברך ראשון בפה"ג, אמר האד"ש: פעם קודמת בירכתי אני הראשון ואתם השני א"כ עכשיו תברכו אתם ראשון - ולפליאתו של הרבי מסערט היכן היה פעם קודמת? אמר לו האד"ש: בש"ב של בני שאול בחיפה והשתתף האדמו"ר מסערט והאד"ש אבי החתן קיבל ברהמ"ז והרבי מסערט קיבל ברכה אחריתא! התפעל הסערט מזכרונו של הרבי, וכן ביקשו שידבר לפני בחורי הישיבה - הסכים אד"ש ואמר להם: שאפי' שיחיו 200 שנה יהיה חבל על שנות הבחורות שינצלהו "טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו" ושיבח את אדמו"רם בפניהם.
האדמו"ר מסערט של את הרבי האם נח בחיפה? וענה איך היום אפשר לנוח יש פאקסיס וטלפון, אולי קצת לפנה"צ.

מה שזכינו לשמוע בשבוע דפרשת בשלח, ז' - י"ג שבט התשנ"ה:

1. **האד"ש אמר להרי"ם:** היה לי השבוע שאלה שקשה להכריע בה, נכנסו שתי משגיחים לשאול על בחור שחובל ומזיק בישיבה וישיבה זאת כבר תחנה שלישית אצלו שכבר נזרק בעבר משתי ישיבות על דברים אלו ומה יעשו עמו? פסקתי להם שיזרקוהו אין לו מקום במוסדות שלנו א"א להפקיר כל הבחורים ברוחניות ואם לא עוזר אצלו כבר בשלש ישיבות אין מה לעשות.

להם ירד אבן מהלב הם התפטרו ממנו, לי נהיה אבן גדולה בלב מה עושים עמו הוא הרי בן של הקב"ה הוא הרי נפש יהודית באמת בישיבות שלנו לא ומה כן הרבה חשבתי כאב לי הלב נפש יהודית חשבתי שאין לי מה לעשות רק להתפלל לה' שיתן לו דרך הטובה התפללתי ואני ממשיך להתפלל!!

2. נ.ב. עמד בעשי"ת והסתכל בכ"ק מרן אד"ש - התחייך ואמר: נו עשרת ימי תשובה **תלוי** ועומד.

3. **הרי"ם:** בחצר רחמסטריוקא ובמכנווקא רוצים שהאד"ש יחתום על כתב מחאה נגד בלו בעקבות מעשיהם נגד האדמו"ר ממכנווקא.

אד"ש: רצוני לחתום אבל בשינוי הנוסח בלא הזכרת שמות של שום צד ולדבר בכללות על אלימות שאינו טוב - בהוסיפו ליידער יש אלימות בכ"מ, כתב צדקני מכל הרעביס למה לא? הרב משה אריה פריינד צלצל אלי לבקש הסכמתי לחתום והעיר לי מדוע שלא יכתב לכה"פ בכתב המחאה על ענין הספר-תורה? והשבתי לו בסיפור שהיה לפני שנים ומחותני הרב מנשה קליין הסתבך עם עדה יהודית מפורסמת ובאו לבית הכנסת שלו והפכו ושברו וקרעו ומרחו צבע שחור בהרבה מקומות אפי' בפרוכת ועל עשרת הדברות ב"אנכי" ועד כדי כך שהרבי מקלויזנבורג אמר על-כך בבדיחותא כ"א מוחק מה שלא מוצא חן בעיניו!! הרב פריינד נבהל ושאל ומי היה עדה זאת? עניתיו לא קשור לירושלמי רב זה היה עדת חסידי סטאמר! וכוונתי היתה שבאלימות יש מקום למחות בכ"מ והיה לי הרגשה שכאן מצא בע"ח לגבות חובו, אני יחתום כשאדע שאין לי שום נגיעות אישיות בדבר, אתה חושב שיש לו יראת שמים?

הרי"ם: לא.

אד"ש: ואפי' לא אחוז אחד של יראת שמים?

הרי"ם: הרבי הוא גוטע יוד וצריך לסנגר על כולם אני לא רבי אני אדם פשוט ולא נראה לי שיש לו יראת שמים.

אד"ש: חייך ואמר: יש הרבה סוגי רעביס א' חכם א' טיפש א' פוליטקאי א' צדיק א' לא כ"כ אבל כולם במכנה משותף אחד - אדמורי"ם רעביס פחות או יותר, הוא אינו כן הוא פולטקאי מושלם לא רבי-פולטקאי אלא פולטקאי המכהן באדמורו"ת, תמהני אמהות מתפללים על בניהם שיגדלו צדיקים "ישמך אלוקים כאפרים וכמנשה" וחושבים על צדיקים שמכירים שיגדל הילד, מזוזה יש כ"מ מזוזות יותר כשר יותר מהודר ויש פחות אבל כולם מזוזות כשרות האם שייך שאמא תבקש שבנה יגדל כמשרד הדתות מזוזה? ... שמעתי בדיחה שיצא פסק דין מהרב מבבל שבכ"מ בעולם לא יאמרו הכהנים שעולים לדוכן אשר קדשנו בקדושתו של אהרן רק בביהמ"ד בלו רק שם זה קדושת אהרן! מה אומר סבך על זה?

הרי"ם: סבא ודאי יחתום אם ידע שהרבי חותם.

אד"ש: היה ברצוני שסבך יחתום הוא חשוב בעיני אבל לא כדאי מי ישמור עליו? אולי כדאי שיחתום בסוף הם הרי נועזים בלא טיפת יראת שמים וירצו לנקום מי ישמור עליו יש לו באמת י. כהן אחד ועוד בחור מה שמו? דינקל בצד השני, ומה אם קדימה ואחורה הם מסוגלים לפגוע בסבך לדחפו לזורקו לדרך עליו מלמעלה ומלמטה מי יגן עליו הם יכולים לשבור כל ביתו יום אחד ומי יעמוד כנגדם, ה' ירחם על עמו ישראל!

4. **האד"ש דיבר עם הרי"ם על סבו השפ"א ואמר:** הוא היה קמצן גדול בדיבור והרבה דברים רק עשה תנועה, אבי זי"ע אמר שלא שכח תנועה אחת מאביו אין זה סתם לכל תנועה היה כונה. לחתנו ר' צבי הערש מבנדן לא היה בתחילה ילדים ונכנס מי מהמשפחה להזכירו שיפקד בזש"ק - עשה השפ"א תנועה עם הידים האומר שעוד יהיה לו ונולדו לו עשרה ילדים תשע זכרים ובת אחת הכל עשה אויס פוילען בתנועה אחת זוכר אני את בתו היא נשאה לבן אחי ר"מ נפתלי אלתר הוא והיא היו מיוחדים מאוד בברחתי עם אבי מגיא ההריגה היינו אצלם קצת וזוכר אני אותם היטב אי מה נשאר מכולם הכל הלך בשריפה הגדולה ל"ע.

5. דובר על גרפלוגיה וידיעה בכתב של אדם להכיר תכונתיו עד כדי כך שידע הגרפלוג שהכותב היה קשור חזק לאמו - הגיב האד"ש: אין זה פלא ויכול להיות שהכותב כתב בדיוק בתאריך הסמוך ליארצייט שלה וחשב עליה ולכן יכול לתפוס א"י הגרפלוג.

6. **ביום חמישי י"א שבט דיבר האד"ש עם הרי"ם ואמר:** אברך היה אצלי לבקש שרוצה להכנס לכולל של הרי"ם ונזכרתי בכולל שלך שאני נקרא שם הנשיא וב"ה יש לו שם מאוד טוב של כולל רציני ושל אברכים שיושבים ולומדים.

הרי"ם: אני מעביר קשה.

אד"ש: זה דבר אחרון שאאמין שר' יצחק מנחם מעביר קשה, בכל אופן מי לומד שם?

הרי"ם: הזכיר חלק כ-ז.ה. וא.י.ג., אח"כ אמר: יש לי שאלה קשה - בכולל כבר זמן רב יש אברכים טובים ב"ה אבל לא מתאימים למסגרת הכולל ומפריעים קצת וחשב לזרוקם ומצד שני אחריות אם יצאו אולי ירדו מדרגתם?

אד"ש: לעצם הענין אין זה חשש ולא צריך להסתכל ע"ז בכלל והעיקר להרבות תורה בכולל למסגרת הקיימת ולראות שלא יהיו מניעות ואם יש כאלו שמפריעים צריכים להוציאם, שאל שמותם על מ.ח.ק. עיקם אפו ותו לא על מ.א. שאל הרי אמר שיהיה רק עד חת' וב"ה כבר התחתן ומדוע צריך באמת להשאר בכולל ועל י.ח. שאל הוא הרי גר בבית שמש ומדוע צריך לבוא כל יום שם חסר מנין וכאן הוא לא חסר מדוע שלא ילמד שם ודי, ובירך כולם בהצלחה.

7. **הס"ק מטאלנא בשבת בשלח ברח' דוד חזן 10:**

א. בשנים עברו היתי שבת גלות בפתח תקוה ובעריכת השלחן הקשתי לצבור על דברי רש"י עה"פ "ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה" והלא חסר לי יום? מגיד שהעוגות שהוציאו ישראל ממצרים טעמו בהן טעם מן עכ"ל רש"י - ובאמת מדוע היה צריך לזה ומדוע לא ניתן ישר מן או לחילופין לתת פחות ימים מן ולא להיות שם טעם מן ולא היה "אכלו ארבעים שנה" בדוקא אלא פחות לי יום? וחשבתי תירוץ ע"פ הנאמר בגמ' שינוי וסת תחילת חולי מעיים ובני"י שיצאו ממ"ט שערי טומאה להתחיל ישר אכילת מן אוכל קדוש מהשמיים היה מזיק לכן הלך הקב"ה בהדרגה ונתן להם מצה ואח"כ נתן טעם מן ואח"כ המן עצמו בשביל להרגילם שיוכלו לקבל האור. ועפ"ז המשכתי הנאמר בגמ' חלק שאין לך קץ מגולה מזה על שיש הרבה פירות וכהיום רואים באמת ריבוי פירות באר"י מה שלא היה פעם כשהייתי בחור ומה הקץ בזה שה"י רוצה להרגילנו לטוב שיהיה בבואו של משיח ולכן מקדים לתת הרבה פירות שנתרגל וזה הקץ. וכן לענין השמחות שיש היום הכל משל ומעין מה שיהיה בשמחה הגדולה, זכורני שהייתי ילד ובבקר השכם צפרו כל האוניות באמריקא ושאלתי מה קרה? וענו שב"ה נגמרה מלחמת העולם הראשונה והכל שמחים ולאות שמחה צופרים כל האוניות, הסתובבתי קצת וראיתי יהודים רוקדים ובוכים משמחה שנגמרה המלחמה שהיה להם ילדים שנשלחו להלחם והשמחה היתה גדולה - ואח"כ כעבור שנים פרצה שוב מלחמה יותר גרועה וזה עשה עלי הרושם שכל השמחות הכל להתכונן לשמחה הגדולה בגאולה שלימה וכדי שלא יהיה לנו שינוי וסת לכן שמחים בשמחות קטנות ובעזרת הש"י בקרוב ממש נזכה לשמחה אמיתית שלא תפסק!!

ב. ביום ראשון הבעל"ט י"ד שבט יום הפטירה של השויגער הצדקנית מרת רבקה ע"ה שהייתה צדיקה גדולה וזכורה לטובה אצלי מאוד, פניה דמו לאשה מהדור הקודם שכולו אומר צדקות זכורני היטב הלויטה ושישבו לאכול פירות ט"ו בשבט בחזור מהלוייה.

ג. בעידן הגרצקה בפתח תקוה על הקולנע הפתוח בשבת ביקש הס"ק מחסידו ב.נ. שיסור לראש העיר דב תבורי ויבקשו באשר שיום הקדוש יום הכיפורים לכולי עלמא לא מחללים וגם החילונים מבינים זאת, לכה"פ בפרשת אחרי-מות שקוראים בזה פרשת יוה"כ שיהיה סגור ולא אסתיעא מילתא לדבר עמו - אבל המענין היה שמכל השנה באותו שנה שנתיים היה סגור בלא סיבה מיוחדת בפרשת אחרי ויהי הדבר למופת.

פנינים יקרים שזכינו לשמוע בשבוע דפרשת יתרו, י"ד - כ' שבט התשנ"ה:

1. האד"ש דיבר בענין נסיעותיו לחיפה ואמר בתוך הדברים: אבי זי"ע הא"א נסע הרבה מאוד ולקח הרבה זמן רק הנסיעה עצמה, מקומות מרוחקים ומקומות שלא היו שם הרבה אנשים ויהודים חרדיים בכלל, ותמיד התפלאתי מה אבי צריך לכל זה והאם לא יכול לנוח במקומות קרובים יותר ולא לבזבז כ"כ הרבה זמן? ושאלתי פעם ע"כ וענה לי הרי מקומות אלו צריכים קיום ובמה יהיה קיומם? חשבתי בלדותי שכונתו לאנשים שעסקו באכסניה והתפרנסו מזה, וכשגדלתי ועינתי בספרים הבנתי יותר עמוק כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה כל דבר בכל העולם מתקיים מכוחו של צדיקי הדור שצריכים לו כמשל הרמב"ם על הארמון שנבנה בכ"כ הרבה יגיעות והכל בשביל צדיק א' שיעבור שם וינוח שם וזה היתה כונתו אם לא אצטרך מקומות אלו לא יהיה להם קיום ממש!

2. אד"ש דיבר בענין קירוב רחוקים ואמר: שאצל רבותינו לא ראו בזה כ"כ ענין בפרט לא כדרך החבדי"ת אבל זה מתקוץ שכשאנשים מתנהגים בקו"ט כדבעי יכולים להועיל בלא משים ליהודים הרחוקים מכל דת בלא שום עבודה נוספת.

3. יצחק ברוידא הזכיר כל שבוע בתחלתו אברך שנוסע לרוסיה לצורך פרנסתו וחוזר לשבת, הרבי בירך כרגיל בנסיעה טוב ולפני שבועיים כשהזכיר אמר לו הרבי: שבוע זה יכול הוא ליסוע שבוע הבא לא חושב שיוכל ליסוע כדאי לומר לו כבר ששבוע הבא לא יסע אולי זה משנה לו לסדר עניניו, וכשהרצה הדבר לא הבין הנוסע במה מדובר ומדוע שלא יסע - אבל כשנגמר השבוע הבינו כולם שהיה שביתה בטיסות לרוסיה עקב סכסוך בין אנשי הבטחון של אל על לבין הרוסים ובדיוק כל השבוע הזה לא היה שום טיסה לרוסיה וראו בחוש רוח"ק שהופיע בבית מדרשינו ואשרינו.

4. אברך נכנס לקו"פ עם שאלה וקיבל תשובה ברורה - ומשום מה שאל שוב, הגיב האד"ש: אתה לא חושש לשאול שוב אחרי שקבלת תשובה? אתה לא יודע שאני אומר מה שאומרים לי בשמים ולשם מה לשאול שוב!

5. הרב אטלס שלח פלוני לא מאנ"ש לבקש ברכה מהאד"ש כשהיה בחיפה על ניתוח לב לאביו - הרבי אמר: אינני בטוח שסובל מהלב ול"צ ניתוח לב אולי זה בעיה בכליה! הנ"ל שאינו מחסד"ג לא קיבל דברי הרבי נגד חוות דעתם של הרופאים וחתם להסכמה לניתוח לב וכשערכו כל הבדיקות האחרונות לפני הניתוח ראו סתירות בכל הממצאים ועשו שוב סידרת בדיקות והגיעו למסקנה שאין לו שום בעיה בלב אלא בכליה כדברי א"ח מאד"ש.

6. אברך נכנס לבשר על שמחה בביתו שנולד לו למז"ט - והאד"ש שמח עמו בצורה מגוזמת, התפלא ע"כ ושלח את מו' ד.ח. לשאול לשמחה זו מה מרמזת? וענה האד"ש: בדיוק ביום זה כל האנשים שעמדו בתור לפניו הזכירו רק צרות וצרות ולכן כשבא לפני משהו חדש ב"ה שמחה שמחתי מאוד.

7. אברך נכנס לשאול האם להשקיע כספו בניירות ערך בבורסא? ענהו האד"ש: בגמ' כתוב לחלק כספו שליש בפרקמטיה, שליש בקרקע וכו' ולא כתוב בשום מקום את כל כספו בקרקע רק שליש, ומדוע שתפסיד ותכניס כל כספך בקרקע.

8. יום שני ט"ו בשבט - הרי"ם נקרא לקו"פ לפנה"צ לזמן רב: שאל שאלה מסחרית בשביל... וענהו על השאלה והרחיב הדבור על י. עצמו ואמר שלא מסיח דעתו ממנו 24 שעות ביממה ורואהו מנופח וכועס על כל העולם ועל עצמו ולפעמים קצת מתפייס ומסתכל בטוב, אח"כ הרהר ואמר היום חמשה עשר בשבט יום טוב להזכיר ומדוע שלא תזכיר אהרן יהושע בן טובה גיטל לגוטע פירות, הזכירו הרי"ם וביכו שיעלה מזלו לטובה, כמו-כן הזכיר עוד

אברכים, וכשהזכיר אב ב.ב. ואמר עליו שאוהב ללמוד תורה - אמר הרבי: אתה אומר שהוא אוהב תורה - תורה קען בערגנן קינדער קם ואמר: אגוטע זמן ט"ו דהייבשטער וועט העלפין זאל אהר גיהולפין ווערן מיט פירות בשמחה!!

הרי"ם נקרא שוב לקו"פ: בדלת אמרה לו הרבנית שהולך לקבל ברכה על הסכמתו לדבר בכנס נשות גור, הרבי הרים הראש וקרא לו - שאלו מה אמרה לו הרבנית?

הרי"ם: שהרבי רוצה לתת לו ברכה.

אד"ש: קודם שטער מיר נישט יעצט איך דארף רעדן מיט אימצר ובירך לה' ברכת בורא נפשות רבות, אח"כ פנה להרי"ם ואמר: יוא אברכך ברכה טובה - שיהיו דבריך יוצאים מהלב ונכנסים ללב, ויהיו דבריך יוצאים מלייב ונכנסים ללב ויצאו מלב ויכנסו בלייב, אתה מבין מה אמרתי?

הרי"ם: לא.

אד"ש: בחיך, יש בזה פרד"ס - אומר לך רק הפשט, אתה נקרא לייב כאריה התגברת על רצונך שלא לדבר שם ולציווי שמעת כן לדבר א"כ דבריך יוצאים מלב אריה ויכנסו ללב של השומעות, והיות ונאמר אחורי ארי ולא אחורי אשה ואתה הולך להכנס לגוב האריות ממש לדבר בפני כ"כ הרבה נשים שיכנסו ללייב אליהם, אח"כ בירכו בפרטיות על משפחתו.

הרי"ם נקרא בשלישית לקו"פ: האד"ש נתן בידו מכתב ובו נוסח שכתב הרבי מחאה נגד המכות של בלו במכנווקא והיה כתוב בו בכללות נגד אלימות והצורך ללכת לדין תורה, היה חתום ראב"ד ירושלים הרב פריינד הרבי שליט"א שחתם שמו בן הא"א מגור זי"ע ואחרי ריוח ניכר האדמו"ר מרחמסטריווקא באומרו שרוצה שס"ט יחתום לפניו, הרבי אמר להרי"ם: סע לסבך שליט"א ואמור לו שאתה שליח וחתמתי כך בתנאי שגם הוא זקן אדמו"ריי טשרנוביל יחתום על הכרוז

הס"ק אמר כשבאו אליו שמדרכו אינו חותם בכלל מחמת הנאמר "השמר-פן" תשמר מהעט וכן מה צריכים לו אבל מצוה לשמוע בקול דברי חכמים וחתם "לא צריכי לדידי יוחנן טווערסקי בן הרהד"מ מטאלנא.

9. יום שלישי ט"ז שבט שלח האד"ש סלסלה מלאה פירות לבית הרי"ם, הרבנית אמרה: שהרי"ם יאכל הפירות והסלסלה ישלח לרופאי הרבי, אמר הרבי: לא אינך מכירה את ר' יצחק מנחם את הפירות יחלק לכולם! (היחיד מכל גור שקיבל סלסלת פירות ט"ו בשבט)

יום שני ט"ו בשבט התשנ"ה:

האד"ש קיבל טלפון שהיה תאונה ע"י ביה"ס החסידי ונפגעו שתי בנות ומבקשים ברכה ע"כ, אח"כ צלצל ר"י ברוידאי מבוהל להזכיר והאד"ש הרגיעו ואמר אח"כ שצריך להרגיעו הוא גר שם באזור וכנראה ראה את התאונה ולכן צלצל ולכן הוא כ"כ מבוהל (ובאמת כך היה וחכם עדיף...)

כשהרי"ם היה בקו"פ סיפר לו האד"ש מהתאונה ואמר: שבתחלה היה לי עגמ"נ על הבשורה הרעה אבל חשב שהיום כ"כ גדול ט"ו בשבט ומקובל שמסוגל לפירות ואם מסוגל לפירות שעוד לא נולדו בודאי מסוגל לפירות שכבר נמצאים לשומרם מכל רע ובטוחני שזכות היום חמשה עשר עמדה להן ב"ה שניהם לא במצב קשה אחת עברה סיטי ובי"ה זה כלום (כשאמר זאת אד"ש בצהריים עוד לא היה תשובה וידע ברוה"ק שכך יאמרו באמת אח"כ).

בעתון התפרסם סיפור על זוג ש-22 שנה לא נפקדו בזש"ק ובי"ה היה השבוע ברית אצלם וסיפרה הרבנית תליט"א להרי"ם שמופת זה מבעלה כ"ק מרן אד"ש שהיו אצלה היולדת ואמא שלה ובכו מאוד שכבר נשואים 21 שנה ואין שום בעיה מחמת רפואה ונכנסה הרבנית לרבי וביקשה, ואמר: בזכות אבותי אני מאוד מקוה שיהיו גיהולפין וכעבור עשרה חודשים נולד.

אברך נכנס שהרופאים ממליצים נתוח לבן שנולד - והאד"ש לא הסכים ואמר: שלא נראה לו שצריך והרופאים אמרו שידע שזה אחריותו ונבהל ונכנס שוב ענה לו האד"ש: שאין לו מה לפחד שיחתום ויקחהו מביה"ח וכך עשה, אחרי זמן שלחו לו מכתב אוהרה מביה"ח שכדאי לו לנתח ושידע שיש עליו אחריות גדולה נכנס בשלישית אמר אד"ש שהדבר מחשיד וצריך בדיקה שנראה לו שרוצים לעשות על הילד ניסוי ואחרי בירור קצר התברר שהאד"ש צדק.

יום חמישי י"ח שבט התשנ"ה:

הוד כ"ק מרן האדמו"ר מטאלנא נכנס ברלב"ח יחד עם נכדיו וניניו:

אד"ש: יצא לעבר הדלת, ואמר: ברוכים הבאים. הושיט בקבוק יין ללייבל ואמר: א' מתנה פאר דער בר מצוה.

ס.ט.: התחיל ללכת לכיון החדר והסתכל על המזוזה.

אד"ש: דאס איז א' כשר'ה מזוזה.

ס.ט.: באתי לקבל ברכה המצב ברגלים לא טוב.

אד"ש: צדיקים צריכים לעמוד טוב גיט שטיין גיט גיין, בצדיקים כתוב "ויעמוד פינחס ויפלל" שיהיה בעזרת ה' עמידה טובה.

אד"ש: אם קשה לסבא לשבת אפשר לעמוד, ונעמדו ע"י השלחן.

לייבל הגיש את ההזמנה לבר מצוה:

אד"ש שאל את ס.ט.: אם יכול אני לומר כמה מילים לבחור הבר מצוה.

ס.ט.: בודאי, ברצוני גם לשמוע.

אד"ש: לדבר עברית?

לייבל: כן.

אד"ש: היית עד עכשיו טהור וצריך לזכור לשמור עצמך הלאה בטהרה הבל פיהם של תינוקות אתה כבר לא ילד אתה כבר בחור "שמח בחור בילדותיך" זמן טוב "טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו" מקבל אתה יצר טוב יש לך אבא ת"ח אבא חשוב סבא חשוב מאוד וזכות אבותם מסייעתם.

פנה לסבא ואמר באידיש: שהא"א זי"ע אמר - מדוע נקרא בחור בשם זה שבחר שזמנו לבחור בטוב.

ס.ט.: אני יכול לשבת?

אד"ש: בודאי בודאי, התכונתי רק אם קשה לשבת שראיתי שהרבי יושב קשה ומתאנח - כשצר ליהודי שכינה גם מצטערת ואומרת קלני מראשי קלני מזרועי צריכים רבי בריא. שאל להכניס כיבוד? אולי לא כדאי לפני מעריב, אבל אבא לבר מצוה ושם... מתי זה? והסתכל שוב בהזמנה, ראשון.

ס.ט.: הראה את אמותי - ושאל אם הרבי מכירו לומד בישיבת גור.

אד"ש: כן מלכיאל שילמד טוב ה"י יעזור, כן בירך לשמחות אצל כל המשפחה, בהוסיפו: שעוד מעט יתחתן כבר יחיאל בשעה טובה.

כשהלכו הרבי לקח בידו של הסבא ושימשו כך עד הדלת באומרו: בדיוק בפרשה "ואהרן וחור תמכו בידהם" הסבא שאל מה? חזר האד"ש בחיך ואמר: משה רבינו והצביע על סבא "ואהרן וחור תמכו בידיו מזה ומזה".

פלוני נכנס לרבי הב"י בטענה שמתוך בירור על בחור שמציעים לו לקחת לחתן לבתו הוברר לו שאינו עומד בשורה בטישין ושאלתו האם לסרב בגלל זה לשידוך? ענהו הב"י ח"ו הוא בס"ה איין אידלע בחור ולכן לא עומד.

פלוני נכנס לרבי שליט"א לשאול על ישיבה גדולה לבנו ומסתפק בין ישפ"א לאור שמחה בחיפה? ענהו אד"ש שמאז פטירתו של הרבי הלב שמחה מקפיד שלא להתערב בענייני הישיבות כפעם אנשים יטענו שממליץ על ישיבה אחת יותר מהשניה ואני צריך לדאוג לכולם

בשוה שניהם טובים לשניהם יש מעלות ישפ"א יותר רחבה מכניסה גם בחורים חלשים משא"כ חיפה יותר מצומצם מכניסה בעיקר בחורים טובים בישפ"א אולי יותר טוב גם הגשמיות ובחיפה לא אבל כוונתך הרי לרוחניות ולא לגשמיות וטוב שם יש לי שתי חתנים מישיבת חיפה, חידושי הרי"ם נישט אזוי!

האד"ש אמר לפלוני אבי הא"א אמר פעם שלבו נהיה לב אבן מרוב צרות ששומע לא הבנתי דבר זה אע"פ ששמעתי, כהיום שאני יושב ושומע צרותיהן של ישראל מרגיש אני גם שליבי נהפך ללב אבן!

פלוני נכנס עם בעיה מסובכת והאריך בדיבור - קטעו האד"ש ואמר: במטותא! יושב אני כאן כל יום מ-5 אחה"צ מגיע הבייתה ב-9 לפעמים ב-10 מלשבת ולשמוע כ"כ הרבה צרות מאבדים אפי' התאבון לחיות ובבית צריך להתפלל מעריב ולעשות גם מה לעצמי ובקושי נשאר משהו לישון לכן קצר ואמור בדיוק מה הבעיה.

האד"ש אמר להרי"ם: איך מאך דיר נאך, ציותי לבני מו' י.ד. לשלוח בנו לשיבת שפתי-צדיק זה ישיבה טובה ויקבל שם חינוך טוב גם יש מעלה שזה רחוק הוא מנהל היום ג' רבעי החצר מרחוק יהיה יותר טוב.

האד"ש שאל הרי"ם: מה אומר על חתימת הס"ד של בלז נגד האלימות?
הרי"ם: שהיה על-כך ויכוח שאנשים אמרו שזה פחיתות כבוד של הבלזר, אבל הוא טוען הפוך שזה מראהו בקלקלתו שלא מוחה באלימות ורק מחמת הלחץ ציוה על הס"ד שלו לחתום.

אד"ש: הרהר ואמר: לא כל העולם עילויים גדולים כמוך ורובם חושבים שטחי וחשבון זה שלך אע"פ שהוא נכון בודאי לא עלה בדעתו של הרב דשם שאנשים חושבים כמו שאתה חושב.

יום ראשון כ"א שבט אור ל"ב התשנ"ה בר מצוה של י.א. וינברג **באולם נהדר (תרגום חפשי)**

האד"ש הגיע והצביע על הכסא המכובד שהכינו עבורו ואמר לבחור הבר מצוה להתיישב שם, וכשזה לא נענה ציוה לר' ב.ש. שנארוסון ר"י טשבעין שישב שם ולא נענה, התיישב האד"ש על הכסא המכובד ופנה לרבש"ש ואמר: מכבדים אותי כאן היות ואחיו של הבר מצוה לומד אצל ילדי דניאל - הרבש"ש אמר: ואותי מכבדים היות ואבא של הבר מצוה ודודו הרי"ם למדו אצלי בישיבת טשבעין.

האד"ש שאל הרב בש"ש מן הסתם אסור לכם לשתות עם סוכר, היין עם סוכר, גם הליקר אבטיי קצת מתוק, והמיץ ענבים, אולי קצת, ומזג לו הרבי בבכער מכסף היחיד שהיה שם על השלחן קצת מיץ ענבים והושיט לו - הרבש"ש אמר: לשתות מותר לי קצת אבל למזוג מותר הרבה ומזג בכוס עד למעלה והגישו לרבי שישתה קודם, הרבי לקח את הבכער ומזג לכוס פשוטה והחזיר את הבכער לרבש"ש אמר בפה"ג, לחיים לכולם עם היד וכן לכל הצבור.

על השלחן עמד עוגה - האד"ש קירבה הרהר ואמר: הרבי מביאלה זצ"ל אמר: קבלה מידם מהיהודי הקדוש זי"ע הם נכדיו בן אחר בן שיהודי מקפיד לא לשתות משקה המשכר בלא משהו לאכול היות וכך מנהג הגויים להשתכר וזה בחוקות הגוי - חשבתי שבמיץ ענבים אין חשש הגויים שותים לשכרה ממש ובמיץ ענבים אין שכרה ול"צ דוקא צו בעסין.

העולם טועה בהסבירו "לא תלכו בחוקות הגוי" למנהגים פשוט פשט הכונה לדיני תורה ממש לעבירות שאסור לעשות והגוי עושה, הדרש שלא לחקות את הגוי מלשון חיקוי וזה "ובחקותיהם לא תלכו" שגם לעשות כמנהג הגוי בלא שזה עצמו עבירה אסור בגלל שהגוי עושה - ביהודי הדבר שונה "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" והיהודי כן צריך לחקות

את הקב"ה בדרכיו כנאמר מה הוא רחום אף אתה וכו' וזה מה שנאמר "לא עשה כן לכל גוי" אחר מה שנאמר "מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל" שביהודי יש ענין של חיקוי לדרכי הקב"ה מדשא"כ לכל גוי שאין בו דבר זה ולנו אסור לחקותו בכלל. פנה לבר מצוה בחור ובירך שיגדל כהסבות וזכות אבותם מסייעתם וכמו שהיה עד היום בלא חטא שימשיך להיות בלא חטא ויהיה לו חברים טובים וילמד תורה בהתמדה בשמחה ועוד. כן אמר: הסבא לא יכל לבא בעזרת ה' יהיה בחתונה הרי כתוב בספרים שהסבות באים מהעולם הבא לשמחות, הרהר ואמר: אם יכולים לבא סבות מעולם האמת בודאי יכולים לבא בחיים חיותם והסבא שיהיה בריא נמצא כעת גם כאן בבר מצוה. בחוץ נתן לליבל מעטפה (500 ש"ח) ואמר: א' קליינקעייט).

בביקור שהיה הבית ישראל זי"ע אצל ר' מוטל דיין אמר לו ר' מוטל שהיה חולה ווארט - שהגמ' דורשת כשם שצריך אדם להודות בעת שמחה כך צריך להודות בשעת צרה ל"ע שכתוב בתהילים "כוס ישועות אשא-ובשם ה' אקרא" וכן כתוב "צרה ויגון אמצא-ובשם ה' אקרא", אבל יש חילוק סיים החסיד הנ"ל דהפסוק "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא" זה פסוק אחד משום שקל לאדם להודות ולברך את ה"י בעת שמחה, משא"כ "בצרה ויגון אמצא" נגמר הפסוק ובשם ה' אקרא" זה תחילת פסוק חדש משום שלא קל לאדם בשעה שסובל יסורים להודות וכשיש הפוגה קצרה ביסורים יותר קל להתבונן ולברך - והתכוין להזכיר עצמו אצל הרבי שיקל עליו ממכאוביו, נהנה הבית ישראל מהווארט וחזר עליו הרבה בקידוש.

יום שלישי כ"ג שבט התשנ"ה לסדר משפטים, הרי"ם בקו"פ לפנה"צ:

א. כשנכנס אמר לו הרבי בחיך הרב וינברג למי באת לאדון או לגברת.

ב. **הרי"ם:** הזכיר את הסבא קדישא מטאלנא שסובל ומבקש מהרבי ברכה, והזכיר הגמ' לא הן ולא שכרן.

אד"ש: הזדעזע מהסבל הגדול, ואמר: אני מעביר דרך שליחות אליו שידע בבירור שאני מבטיחו שהיסורים ילכו וירגיש הרבה יותר טוב יש לי כאן למטה אבא טוב אבא חשוב התפללתי שם ואני ימשיך להתפלל שם עליו יוחנן בן חוה לרפואה שלימה וכל טוב אבל בתנאי אחד שיראה לא לשבת כל הזמן וילך כל יום קצת אפי' כל יום מחדרו למרפסת וחזור לא לוותר וזה מספיק.

(ס.ט.): בשומעו דברי הרבי ירד ממטתו והתחיל צועד לעבר המרפסת היות וכך אמר הרבי והיסורים היו עד לב השמים זעק הסבא מעומק הלב אם אין לי אמונת חכמים מדוע צריך אני לחיות).

ג. **הרי"ם:** הזכיר לאד"ש אברך שנכנס למשבר עקב מחשבות אשמה בענין מסוים שנגרם ע"י ומבקש ברכה ועצה.

אד"ש: תאמר לו בשמי שכתוב עה"פ "היטיבה ה' לטובים" ברבינו יונה שאדם שמתכוין לטובה עוזר לו ה' שהכל יהיה לטובה, וא"כ הוא שבודאי לא התכוין לכל מה שאירע והתכוין רק לטובה בודאי שבשמים מחשיבים הכל לטובה - והוסיף: שישב וילמד בהתמדה ובשמחה והשאר ישאיר לי אני לוקח הכל עלי ושאר הדברים לחשוב בזה הכל עצת היצר הבעל דבר אוהב לבלב ולעצוב שלא יחשוב ע"כ רק ילמד ואני לוקח על אחריותי!

י.ש. הזכיר לפני מנחה פלוני והוסיף פדיון בשבילו - האד"ש בירך ולאחר תפילת מנחה ואמירת י' פרקי תהילים אמר האד"ש למשב"ק אמרו עכשיו בביהמ"ד הפסוק "ויתן לו מזהב שבא ויתפלל בעדו תמיד כל היום יברכנהו" נתת כסף התפללתי עליו ואתפלל אליו ויבריא בעזרת ה"י.

החסיד ר' יעקב תלמוד אמר פעם בבדיחותא שבאים לרבי לקבל תשובה לא אכפת אם התשובה תהיה "תצא רוחו" או "ישוב לאדמתו" העיקר שיהיה "ביום ההוא" שיענה על אתר ולא ידחה לבא פעם אחרת.

א' מהרבנים זי"ע אמר בבדיחותא: השינוי הנאמר בשלשה פסוקים אלו א. "ואהבת לרעך כמוך - לשון אהבה ב. "לא תשנא את אחיך בלבבך" - לשון שנאה ג. "ונשיא בעמך לא תאור" - לשון קללה, שכ"א לדרגתו סתם יהודי אפשר לצוות לאהוב, אבל אח קשה מצוה התורה רק לא לשנוא, ונשיא שגם זה קשה מדאי באה התורה רק בבקשה לא לקללו. ודו"ק.

כ"ק האמרי אמת זי"ע היה לביקור אצל האדמו"ר מטשורקוב רבי ישראל זצוק"ל וביקשו הא"א שיתן לו תקיעת כף על בקשה שיבקש ממנו - ואמר: שקודם צריך לשמוע מה הבקשה אח"כ יתן תקיעת כף וביקש והפציר הא"א שיתן לו תקיעת כף על בקשתו עוד לפני ששומע מה ולא הסכים הנ"ל בשום אופן ואמר: שאינו משנה מדרכי אבותיו וקפידה גדולה אצלם לא לתת סתם תקיעת כף כ"ז שלא יודעים במה מדובר, ולבסוף הא"א ביקשו שהיות וידוע בין הצדיקים להקפיד להחזיר ביקור מבקש ממנו שלא יחזיר לו ביקור ולא יטריח עצמו וע"ז הוא רוצה תקיעת כף, התחייך הרבי מטשורקאב ואמר: נו מזל ונס יש לי שלא סטייתי מדרכי אבות ולא נתתי לכבודו תקיעת כף וואס א'פנים האב איך גיהעט ווען איך קימען נישט צוריק בזאכין דעם רעבין? !!! (הרי"ם בשם נינו).

הרבי מזלטלפול סיפר לר"י מרחמסטריווקא שהשווער שלו נהג שיחכו לחתנו הנ"ל בתפילת י"ח שהיה מאריך בתפילתו יותר מהשווער והוסיף: ראה עד כמה גדולה ענוה של הרב מטשורקאב שצויה לחכות, והוסיף הרי"ם המספר ואמר: ראה עד כמה גדולה הענוה של הרבי מזלטלפול שסיפר ולא הבין שיש כאן גם מגדולתו שחיו לו בתפילת י"ח.

יהודי עבד בענין שמיטה והתפרנס בכבוד ובביתו רצו שיפסיק מחשש הערבים שצריכים להסתובב בשטחים ונקלע ב-י אייר בשנה שחלפה לאולם נהדר לסעודת הילולא של ר"ד מטאלנא והס"ק אמר לו כשעבר לומר לחיים אל תעזוב עבודת שמיטה עבודה קדושה וחשובה ה"י יעזור שלא יארע כל תקלה ע"י ולא ע"י כל העוסקים בזה ותתברך בכל טוב (והתפלא והשתומם האיש שזה לו פעם ראשונה בטאלנא ואף פעם לא דיבר עמו).

מדברי האדמו"ר מטאלנא שבת מברכין אדר א' ז"כ בשבט פרשת משפטים התשנ"ה:

בליל ש"ק:

א. כתוב הכל תלוי במזל ואפי' ספר תורה שבהיכל והדברים באמת מעניינים מאוד הנה השאגת אריה זכה וכמעט כל בחור בר מצוה אומר מספרו פלפול על תפילין גם אני בדרשת הבר מצוה שלי אמרתי הסברו של השאגת אריה בענין מחלוקת רבנן וריה"ג - ומונח בזה משהו מדוע - וכן בשו"ע ידוע לי מחסידים שתמיד נהגו כהט"ז ולא כהש"ך ובמה זכה - וכן בספרי השו"ת תמיד העדיפו לפסוק כפסקי החתם-סופר על האחרים, ואמאי? מצאנו גם בגמ' ששואלת על הרבה אמוראים במה זכו ובמה האריכו ימים ומונים כ"מ דברים והכונה שהיו מיוחדים בדברים מסוימים וזה גרם להם כמו הדבר שנאמר חד בדרא האם היה באמת היחיד אלא שהיה בדבר מיוחד ומסוים היחיד וזה זיכה אותו וכן כל אלו, המשנה-ברורה ידוע בפי כל החפץ חיים ומדוע נבחר דוקא בשם זה משום שבזה היה יחודו שעשה ספר שלם על הלכות לה"ר שאף אחד לא חשב לעשות ובה היה יחיד בדורו ולכן נקרא ע"ש זה החפץ-חיים בפי כל העולם - כן הרבי מלובלין נקרא החוזה שראה דברים נפלאים וקיבל זאת מתנה מאת רבו הנועם אלימלך ובמה זכה מובא בספרים שהיה לו נסיון במידת היסוד כמעשהו של יוסף הצדיק ועמד בזה בגבורה וע"ז ששבר עצמו זכה מרבו למתנה כזאת להיות החוזה

התיר עגונות וכדומה בראייתו הרחוקה וכן באמת השאגת אריה מובא שלמד תורה מתוך הדחק ורדיפות ולכן זכה , ובודאי יש בזה גם ענין של נשמות כל נשמה וזכותה איך וויס

ב. מובא בספר הקדוש אור החיים בפרשה פירוש ואח"כ דוחהו שאינו אמת וצריך להתבונן מדוע בכלל הביאו ואומר אח"כ שאינו אמת? בצינורתי אמרתי שיש כאן מוסר השכל אדם חושב שתופס מלאכים אומר ועושה דברים טובים אבל צריך לדעת שאם סוטים מהאמת זה לא טוב ובכל דבר צריך להתבונן את האמיתות של הדבר ולכן מביא פי' זה ללמדנו שנתבונן שאם זה אינו אמת נבטלו. ועוד פי' ע"פ דברי זקינו המאור-עינים בישמח לב שבפרד"ס כל דבר מסתדר במקומו ולכן דבר שאינו נכון ע"פ פשט לא יכול להכתב בפשט אבל ברמז או בסוד כן יכול להכתב ולכן גם כאן שמדבר האוה"ח בדרך הפשט אומר שאינו אמת אבל בדרוש ע"פ רמז כן מביא האוה"ח פירוש זה - ולענין ראשון שדברנו שהאוה"ח זכה ומקובל מאוד בחסידים עד כדי כך שאחד מגדולי האדמו"רים יצא לטיש לפי גודל האוה"ח דהיינו רק כשגמר ללמוד את כל האוה"ח יצא , וכן הרמב"ן שמוצאים בו הרבה דברי קבלה.

ג. השבוע יחול יארצייט של הרבי הבית ישראל זי"ע שחיזק כל ימיו את כולם והייתי מבין הזוכים להסתופף בצילו וזכותו תגן עלינו כן ממשיכי דרכו יבלחט"א האד"ש מגור שמחזק בדרך נפלאה אנשים ורק לאחרונה כתב מכתב מלא תוכן וחיזוק על כל המצב חיזק לבבות שבורים ותוהים מה צריך לעשות וזה חשוב, כשעולים לשמים אי' מהשאלות ציפית לישועה ולכן צריך באמת כל אחד ואחד לצפות כסדר לישועה שקרובה לבא בב"א.

כשצויה להביא קוגעל אמר :

היה יהודי שבא לרבי ושאלו האדמו"ר מדוע בא לשבת? וענה: שהגיע לשמוע רזין דרזין וסתרי תורה - התחייך הרבי ואמר: לשובע ולא לרזון! אינני רואה שבאת לשמוע רזין רק לשובע - לאכול מהשיריים.

כששרו הפזמון י-ה רבון :

שרו בניגון לא מוכר , הקפיד ואמר: שיחליפו לניגון מוכר בפה כולם והוסיף בחיך: צריכים הרי להכיר את י-ה רבון!

בחדרו לאחר הטיש :

אינני יכול ללכת למקוה מחר ואפשר לטבול בין אנשים "מקוה ישראל", היה כזה מעשה ומובא בספרים גם אצל זקני ר' דודל מטאלנא וגם אצל הרבי מקארלין הבית אהרן זצ"ל שלא יכלו ללכת למקוה ונדחקו בין העולם באומרים שטובלין בין האנשים.

הוסיף הרי"ם שליט"א: שב"פ בהזדמנויות שונות כשראהו הבית ישראל עם מגבת הולך למקוה אמר לו מה צריך אתה לזה תטבול בי הרי נאמר "מקוה ישראל".

יום שבת קדש בסעודה :

א. בהיותי בחור והלכתי בעיר העתיקה בדרך לכותל המערבי זכיתי לראות דבר נפלא אדם אחד הלך וממש ריחף מעל האדמה לא הלך ממש על הרגליים אלא ריחף מקיר לקיר והיו רגליו גבוהות מהארץ לא אוכל לשכוח מחזה זה בעיני ראיתי ולא זר מן הסתם היה מצדיקי הדור ותלמיד חכם אולי מל"ו צדיקים כך דיכה כנאמר "רגליהם ידודון ידודון". ויהי לפלא!

ב. ב"פ אמר לי האדמו"ר הרבי הלב שמחה זי"ע על פרי הפמלה שהוא פרי חשוב ובריא ופעם נתן לי לאכול מצלחתו.

שוב הזכיר בארוכה את כ"ק הבית ישראל שהיארצייט שלו בב' אדר ודיבר גם על האד"ש בברכות עד בלי די.

סעודה שלישית:

השבת בירכו כבר את חדש אדר הבעל"ט משנכנס אדר מרבין בשמחה וצריכים לזה במאוד, אמר לי יהודי טוב "גשן" בגמטריה "שמחה" יהודים בארץ מצרים עם כל ההסתרות ומ"ט שערי טומאה בחרו לגור דוקא בגשן לרמז על השמחה שזה העיקר וזה מחזיק האדם בכל מצב שהוא עומד ובכל ענין ובכל מצב שהוא אפשר להתחזק בשמחה, ובפרט בחדש אדר שמרבין בו בשמחה, וזכות הצדיקים ובפרט אלו שזכינו להסתופף בצילם כהרבי הבית ישראל וב"ה כהיום לומדים כל נכדי במוסדות התורה של גור בנשיאות האד"ש, ימליץ הוא ממרום עלינו לחדש טוב ולכל טוב ע"כ מהס"ק מטאלנא.

האד"ש אמר פעם להרי"ם: שהולך לספר לו פרטי דבר שלא סיפר לשום ילוד אשה והיה בענין ניתוח שעבר בהיותו ילד, ואמר לו בין הדברים שהרופאים נבהלו כשמדדו לו החום שהיה מאוד נמוך ואמרה להם אמו הרבנית פ.מ. ע"ה שאין מה לדאוג שיודעת שזה טבעו שיש לו חום נמוך יותר מהרגיל, ולכן הוסיף האד"ש כשיש לי קצת חום הוא באמת כמו חום גבוה אצל אדם אחר.

הרבי הבית ישראל זי"ע שאל פעם את הרי"ם כמה זמן הלך רגלי בשבת לביהמדר"ר? וענה ג' רבעי שעה שהלך מאוד מהר - הגיב הבית ישראל: שקרן, מבית הוריק עד הר הרצל זה כבר רבע שעה.

דברים שנלקטו בסעודת ב' אדר א' התשנ"ה:

א. הבית ישראל זי"ע סיפר על זקנו השפ"א זצ"ל שנסע מאוד מעט ופעם שהגיע לעיר יצאו הרבה אנשים לקראתו ושאלם מדוע הגיעו? וענו שבאו לקבל פני הרבי - שאלם ובמה אני רבי שלכם ומה למדתם אצלי? והוסיף הרבי הבית ישראל זה הכל נאמר ברבי שבא לחסיד, אבל חסידים שבאים לרבי עצם הדבר קונה אצלם חסידות בזה שבאים להסתכל בצורתו.

ב. הרי"ם סינגר פעם על אחיו הרש"ז ובתוך הדברים אמר אהר שטייט און שורה - הגיב הבית ישראל: איפרישע אבן הבוחן שורות למי שיש כח ומרץ עומד ובוזה לא יהיה שום מעלה.

ג. כשבא הבית ישראל בתשל"ו לבקר את הס"ק מטאלנא אמר על החלון כבר מתוקן גאנץ שנעל פאר טאלנא (נשבר בביקורו בשבע ברכות של הרי"ם תשל"ג).

ד. נ.ר. מספר שהב"י כבדו בשתיית לחיים וחיפש פה ושם מה לתת לו ועל בקבוק אחד (ליקר ב"ג) אמר לו זה בשביל חייבי כריתות וחיפש ונתן לו מליקר אחר, שבת אח"כ נקרא לקידוש והיו עוד אברכים כרגיל ולאחד מהם אמר הב"י לך יש ליקר מיוחד והוציא ליקר ב"ג ונתן לו והבין נ.ר. שהכל בשבילו שיבין שצריך לדבר עם האברך והלך לדבר עמו והתברר שבאמת אינו בסדר ביהדות והתחרט ונכנס לב"י עם קויעטל ונהנה הבית ישראל שהבין הנ"ל כוונתו.

ה. האד"ש סיפר להרי"ם: שפעם בגור לא רקדו בהקפות בשמחת תורה רק בהקפה של הרבי, והב"י בגיל שמנה שהיה מאוד חביב על זקנו השפ"א תפסו בתמימות ורקד עמו גם בהקפה שניה וכולם רקדו עמו ומאז רקדו בכל ההקפות.

ו. ל.ו. נכנס לשאול את הרבי הב"י שאביו רוצה שיתן מתנה לכלה בימי האירוסין ולא עשה מזה הב"י עסק ואמר: מה הבעיה רק לא תתן לה ביד ולמחרת חקר בדיוק לפרטי פרטים מה היה.

ז. משפחת זילברברג בבית וגן הבית ישראל לא נתן להם לריב עם האבא בענין ישיבה, וכשהגיע הרבי הלב שמחה ונכנס הבן א.י. אמר לו הרבי שילך לגערר ישיבה ולא צריך לשאול את אביו מקום שלבו חפץ ובא אביו להתווכח ולא נתן לו הרבי ואמר שוב מקום שלבו חפץ.

ח. אברך נכנס ללב שמחה לשאול על המשך עניני הבית שהרופאים המליצו להפסקה מחמת סכנה והלב שמחה היה אז באנגליה וענהו שלא יודע ושישאל את המדריך ר' מרדכי יוסף קמיונקא - וזה אמר לו שבודאי ימשיך ויהיה הכל בסדר ולא הבין האברך מהיכן נלקח אומץ זה? הסביר לו רמ"י שקבלה היא אצלו מחסידים כשהרבי אומר דבר זה כוונתו שמקבל אחריות על כל מה שיענה ואם נותן לו השופר לתקוע מדוע שלא אומר תשובה טובה ואפ"ה נכנס האברך לל"ש לספר מה שענה - נהנה הלב שמחה ואמר: טוב מאוד שכך ענה ובאמת עשה שמחות והיה הכל בסדר. ע"כ מסעודת ב' אדר.

אברך בשם י.ב. צלצל בבהלה באמצע הלילה לאד"ש בהיותו ראש ישיבה שבבית"ח מבהילים שאשתו ושלושת עובדיה בסכנת חיים ואצל הלב שמחה סגור ומה יעשה? האד"ש הרגיעו מאוד ואמר לו שבודאי יצליח בבקר להזכיר הענין אצל הרבי ולא יהיה ח"ו כלום ובכלל לא צריך להתייחס לדברי הרופאים שהם לפעמים מגזימים ולא אומרים נכון ובטוח שיהיה בסדר וכך היה שילדה בשלום וכולם יצאו מכלל סכנה.

ל.ו. סיפר על חבירו שקיבל הבטחה מהרבי הלב שמחה לבן ונולד כעבור ט' חדשים בן ומצאו אצלו פגיעה מוחית ל"ע וכעבור שנה נכנס לל"ש להזכיר שהבטיח בן וזה מה שיצא והסבל נורא - הל"ש מאוד הקפיד ושאל אני הבטחתי אני מבטיח פעם אח"כ נרגע ושאל בשקט מה יש לו לבן וכשענה פגיעה מוחית הנהן בראשו וכעבור שבוע נפטר הילד ממש בדרך מופת, ולאחר מכן זכה לעשות עוד שמחות.

פלוני נכנס לקו"פ עם קויעטל שיש לו בעיות עם עיניו ומפחד שיפסיד הראיה - האד"ש שאלו ומי כתב לך את הקויעטל? וענה שהוא בעצמו כתב הפטיר הרבי ומה אתה רוצה הרי רואה הנך טוב ופטרם לשלום.

כ"ק מרן הבית ישראל קרא לחסיד ס.ד. לשואלו מדוע הפסיק לשבת באסיפות של הנהלת ישפ"א הרי הוא חלק מההנהלה? אמר סנדר: אינני רוצה לדבר באחיו של הרבי שהוא נשיא הישיבה, הבית ישראל ציוה עליו לומר מה כונתו? ואמר: שבכל אסיפה שיש דיון וכ"א אומר דעתו מנגן הוא בס בס בס ופוסק ישר מה לעשות בלא דיונים ובלא לשמוע טענות וכך א"א לנהל אסיפה והוסיף ס.ד. במליצה אם זה "ודברת בס" - ששר כל הזמן אז "בשבת בביתך" - מעדיף אני לשבת בביתי! הקפיד הבית ישראל ואמר: שפיל לסיפא דקרא "ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך" הוא ב-בס בס שלו שומר עליך בכל המקומות האלו ואתה כך מזלזל בזה הזהר ממנו הוא אדם גדול, סיים ס.ד. הסיפור ונאנח ואמר: שידוע שהדבר עלה לו יקר והזהר בגחלתן שלא תכזה.

האד"ש אמר לבנו מו' ד.ח. שהזמינוהו מחב"ד לכנס סיום הרמב"ם לילדים והוסיפו שכהיום יש בחב"ד שתי פלוגות המשיחיסטים והשפויים והם מהשפויים ואם יבא יחזקם מאוד, אמר הרבי לבנו: הם תפסו אותי ממש בנקודה רגישה וזה סיבה אמיתית לבא רק מחמת השפעת אשלח עמך ברכה לשם!

מובא ברמב"ם: שאדם שנהיה טמא בביהמ"ק צריך מיד לצאת ואם שהה כדי שיעור השתחויה עובר על טומאת מקדש וצריך לבחור דרך הקצרה ולצאת ואם בחר בדרך ארוכה

עבר וחייב אע"פ שיצא יותר מהר מההולך בדרך הקצרה שהנ"ל הלך יותר לאט. והדבר צריך ביאור הרי ההולך במרוצה אמנם הלך בדרך הארוכה אבל יצא מביהמ"ק מהר יותר מההולך בדרך הקצרה?

הסביר את הדבר הרי"ם שליט"א ע"פ דברי כ"ק מרן הבית ישראל: שקרא לו ודיבר עמו בארוכה אודות פרשה מסוימת ובתוך הדברים אמר לו שדוד המלך ע"ה אומר בתהילים "יתייצב על דרך לא טוב רע לא ימאס" וכונתו שלקבוע שהאדם עומד על דרך לא טובה לא יקבע עצם העבירה שהאדם עובר משום שהאדם יכול ליפול בעצת היצר, אלא לקבוע זה אם מואס ברע או לא שכשאדם עובר עבירה אבל לא טוב לו ולא נוח לו ומואס ברע ומה יעשה ונכשל - אבל כשאדם כבר לא מואס ברע ומרוצה בה גם אם לא יספיק לעבור העבירה הוא כבר עומד על דרך לא טוב, וזה הכונה "רע לא ימאס" - בלבד בלא העבירה עצמה כבר מראה לנו על דרכו שאינה טובה.

ולפי"ז יובן נהדר דברי הרמב"ם אדם שלכה"פ בוחר בדרך הרצויה והנכונה כנפסק לו בהלכה והולך בדרך הקצרה לא ילקה ולא יעבור גם אם יצא מאוחר יותר (כ"ז שלא שהה כדי שיעור השתחויה) משא"כ הבוחר ברע והלך לו בדרך הארוכה לא כמו שנצטוו אע"פ שהולך במרוצה ויצא מהר יותר יתחייב על טומאת מקדש שלא מאס ברע ובחר בדרך הלא רצויה הדרך הארוכה. ודפח"ח!!!

אחרי פטירת אמו של הרע"א התחיל הרב ללכת כפוף - ושאלוהו בני המשפחה מה קרה ומה הקשר לפטירתה של אמו? וענה: שבאמת היה צריך ללכת כפוף מזמן שכבר הזקין ואין לו כח לעמוד זקוף רק התאמץ כל הזמן שמא תראה אמו ותצטער ושום כבוד אם הלך כל הזמן זקוף ועכשיו שנפטרה ואין כבר חשש של כיבוד אם שוב אין כח במותניו להתאמץ וללכת זקוף בהוסיפו ע"ז את הפסוק בתהילים שאמר דוד המלך ע"ה "ואני כאבל **אם** קודר - **שחתי**" שבאבלותו על אמו שנפטרה התחיל ללכת כפוף שחוח. ודפח"ח!!

הרי"ם שאל על אברך שהסתבך בשלום בית והכל התחיל מחמת שלא ישן כלל בחדר שינה כל הזמן מחשש הרהורים - והאד"ש אמר: שא"א כך לחיות ואם התחתן צריך להתרגל ואין מהחכמה לברוח והפליג באומרו שאפילו אם יצטרך ללכת למקוה בגלל זה אפ"ה שישן שם עד שיתרגל.

האד"ש כשהיה ראש ישיבה אמר בחתונת בנו מו' י.ד. נתחיל בעזרת ה"י מלמטה למעלה וכך היה שבנו מו' י.ד. עשה שמחה ראשון אח"כ בנו מו' ארי' זצ"ל ואח"כ בנו מו' שאול.

הרי"ם שאל בקו"פ: על אברך שרוצה לעבור דירה היות ונפל בנסיון שחושב כל הזמן על אשה שכנה ומרגיש שהמצב עמו לא טוב ומפחד שזה יגיע לדברים לא טובים - האד"ש אמר שא"א לוותר ע"כ הבעל דבר מסתדר בכל מקום ולא חסר לו נשים ומי ערב לנו שבמקום אחר לא יביא לו נשים צריך לעבוד ולהתגבר במקומו וצריך להשקיע כמה שיותר המחיר יקר אבל צריך לעשות את זה, תן לי 24 שעות לחשוב, אח"כ שלח האברך לשאול שוב למעשה מה לעשות שאינו יכול - ענה האד"ש בקפידה שאם הוא מסודר בפרנסה במקומו ואשתו גם עובדת שלא יעבור דירה בגלל הנסיון והדמיון וצריך להתגבר ושידע שאם לא יתגבר הוא משוגע ואינו בן אדם בכלל ואין שום תירוץ.

האד"ש אמר להרי"ם: בהקשר לדבר מסוים שזוכר ששמע בפולין מחסיד ישיש מחסידי בעל התכלת האדמו"ר מראדזין זצ"ל שאמר שלשה כשהם זקנים לא שווים שום דבר - מלמד זקן, חייל זקן, וסוס זקן, והוסיף בהסברו: מלמד- מדוע נשאר במלמדות שלו ולא נהיה ראש ישיבה או שאר כלי קדש הראיה שהוא לא יוצלח. וכמו"כ חייל זקן מדוע לא עלה בדרגה ונהיה למפקד רמטכ"ל ורק נשאר חייל פשוט כ"כ הרבה שנים וזה ראוי שלכתחלה לא היה

טוב, וכמו"כ הסוס אם היה סוס טוב היו עובדים עמו הרבה ולא היה מאריך ימים שהיה מת ואם רואה הנך סוס זקן סימן בידך שאינו שווה כלום.

האד"ש נוהג תמיד לומר במחלת השפעת, שפעת ב-פ' רפויה ובהיותו ראש ישיבה ואמר כך חייך הרי"ם ושאלו הרבי מדוע צוחק? וענה: שכל העולם אומר שפעם ב-פ' דגושה ולכן חייך שהרבי אומר דוקא שפעת ב-פ' רפויה - הגיב הרבי ואמר: מדוע שאומר ב-פ' דגושה שיהיה בכל התוקף צריך שיהיה פחות מחלה לא אם כל התקיפות ב-פ' רפויה והבין שכונה עמוקה לו בזה למעט המחלה ורק כשאמר אצל גוי המלה שפעת הקפיד לומר ב-פ' דגושה לחזק המחלה.

הב"י שלח פעם את הרי"ם: לברר על בחור לשידוך לבתו של הרבי מלובלין שליט"א וכשהגיע עם המידע שלא מצא חן בעיני הב"י הגיב הבית ישראל: אין קדש הקדשים דארץ אחר זעכר נישט אריין גיין - דימה הרבי מלובלין לקדש הקדשים.

בתחילת ההנהגה של האד"ש דיבר עם הרי"ם על הטיש ואמר: יש הרי בגור תרפ"ט רבנים, תרפ"ט בנשקיי"ם, ומן הסתם יהיה כל שבת תרפ"ט בעלי שמחות, והאיך ישבו כולם על יד השלחן אפי' שיהיה שתי טישים כל שבת? הרי"ם אמר שאם יקפידו לכבד גם העומדים בגלריה יוכלו להרויח הרבה מקום - שאל האד"ש האם יסכימו רבנים כהרב מקוממיות והרב רוסט לעמוד שם? ענה הרי"ם: שחושב שכן שהרי רואים טוב ושומעים טוב ויקבלו שיריים.

האד"ש סיפר להרי"ם: על מלמדו שהיה חסיד סאכטשוב תלמידו של האבני נזר ואמר בשיעורים הרבה משמו - פעם בפורים קטן לא רצו הילדים ללמוד כ"כ בנימין אלתר וליבל היינה גם למדו עמו והביאו משקה משכר ונתנו למלמד בתואנה שישתה שהרי בפורים צריך לשנות - העניות היתה גדולה והמשקה בכל זאת היה טוב והמלמד שתה - הוא לא השתכר ואחז ראש אבל מה שרצו הצליחו כבר לא למדנו באותו היום - וכשהיה בגילופין חברנו עליו שיאמר משהו מהאבני נזר לא כתמיד פלפול אלא בדרך צחות, ואמר: שפעם רבו האבני נזר היה מאוד בבדיחותא ואמר על ספר מסוים מדוע כל המחברי ספרים כותבים קודם הקדמה שלהם ואח"כ דברי תורה הרי אין זה דרך ארץ שמקדימים דבריהם לדברי תורה והיה מהראוי לכתוב קודם כל הדברי תורה ואת ההקדמה בסוף הספר? אלא ודאי הטעם משום שלא יהיה ד"ץ הקדמה אלא אחור שהרי נדפס בסוף הספר - אבל כשמסתכלים בהקדמה והאדם מפאר עצמו א"כ הינו שוואנץ (זנב) חוזרת הקושיא שזנב באמת מתאים לאחור ומדוע שלא ידפיס ההקדמה באחורי הספר!!

רבי שלמה קאליש חתנו של החלקת יואב ותלמידו של האבני נזר סיפר להרי"ם שאביו סיפר לו על חסיד שהיה לו צרה גדולה בביתו ובא להזכיר אצל רבו האבני נזר והיה דרכו לומר ארבע שיעורים ביום ובדיוק למד בעיון תוס' קשה - אמר לו האבני נזר בטוח אני בשכר זה שלא תפרעני עכשיו להבין דברי התוס' הקשים תושע במה שאתה צריך - והוסיף החסיד ר"ש לא בדקנו מה שנהיה ובטוח לנו שנושע רק ד"ץ עבר אצלינו בודאות שכדאי להגיע בדיוק בזמן שהרבי עסוק בלימודו וכבר היתה מובטחת הישועה.

כן אמר להרי"ם שבסאכטשוב היו אומרים על ההולך לגור כנאמר בפסוק כל נבלה...

ח.ש. נכנס לקו"פ לומר שאדם שהיה מוכר כל הזמן כערבי וטוען שאמו יהודיה ורוצה להכנס לרבי - האד"ש אמר: שיכנס לא אריך עמו הרבה, האיש נכנס והאד"ש שאלו לרצונו? וענה שהוא עני ורוצה כסף תרומה - אמר לו הרבי: שבדרך כלל נותן עכשיו יש לי חובה בבנק ואשתי חולה ואין באפשרותי ופטרו לשלום.

אברך הזכיר לידה דרך ר"י ברוידא והיה לו ברשמתו של אותו היום עוד שתי שמחות על הראשונים ענה האד"ש בברכת מז"ט רגילה ועל השלישי הרהר האד"ש ואמר: שה"י יעזור שהאמא תהיה בריאה וגם הילד יהיה בריא - והיה לפלא בעיני ר"י ברוידא וכן בעיני האברך שהרי הכל היה בסדר, וכעבור יום בפתאום ממש הסבכו הענינים והיתה היא והילד בסכנת חיים וברכתו של האד"ש עמדה להם וב"ה יצאו מהכל.

אברך נכנס לשאול שרוצה לעשות רשיון נהיגה בהיות שנוסע הרבה לפרנסתו לגרמניה ושם צריך מעיר לעיר ולקוח לו הרבה זמן בתחבורה הציבורית - נתן לו האד"ש ברכה והסכמה וכשהתחיל לצאת מהקו"פ קרא לו האד"ש שנית ואמר: בין עיר זאת לעיר זאת נקט בשמות הערים יש כביש מפותל ומסוכן שם תראה להיזהר בנסיעתך, נדהם האברך שהרבי יודע בדיוק מה נעשה על הכבישים בגרמניה וכשהבחין האד"ש בפליאתו אמר: כן זה כך נכון אני לא היתי שם אני מרגיש.

הרי"ם נתן לרבנית תליט"א שהיתה חולה בדלקת ראות את הספר הקדוש תהילים דהרה"ק ר' דודל מטאלנא - והרבי אמר אח"כ להרי"ם יישר כח גדול ע"ז שהיה לה חיזוק מזה, היא שאלה אותי האם לכתוב שמה? והמלצתי לה שלא - גם אני אמרתי בזה תהילים בפולין, שאול בני גם פעל בתהילים זה היא אמרה במשך השבת כל הספר אני גם עשיתי אריין כאפין ואמרתי יום תהילים.

האד"ש דיבר עם הרי"ם: בארוכה על הבחור בונים ליקוער שהיה משמשו (בחיי אביו הא"א בפולין) ואמר עליו שהיה "יקר" והרבה עשה למענו הלך עמו, למד עמו, סידר לו כל דבריו הרבה אני חייב לו הכרת הטוב על כל מה שעשה עימי, מה לעשות הכל השמיד וכילה הרשע מגרמניה! אמי הרבנית ע"ה היתה צריכה ליסוע תקופה כמה ימים בשבוע מחוץ לגור לצרכי רפואה אין כאן המקום להאריך עוד אספר לך בדבר זה פרטי פרטים, בכל אופן אצל אבי זי"ע היה הרבה תפקידים, ארוחת הצהריים היה זמנה של האמא היא היתה מכניסה הצהריים והיא היתה מוציאה ואז היה זמנה לדבר עם אבי כל מה שרצתה להזכיר וכדומה - כל היום היה אבא עסוק ולא דיבר עמה, כאן היה זמנה ומקומה ועכשיו שהיתה צריכה להעדר היתה צריכה למנות ממלא מקום ושמה עיניה בבונים ליקוער שהיה מוצלח מאוד מאוד וגם אני שרציתי להכיר לו טובה דחפתי שתציע אותו הוא באמת היה גילונגענג בצורה מיוחדת - יש מי שמניח דבר על השולחן וזה גיליגעט ויש מי שמניח וזה לא כ"כ והוא היה מניח בצורה מיוחדת. היה לאבי הרבה משמשים המבוגר היה ר' שמחה ורשביאק כהן היה ואחי לא כ"כ חיבבו בתור משמש, היתי נוכח בשעה שהאמא נכנסה לומר שמבקשת לשים את בונים בחור - כך קראו לו בחצר רצו לצחוק ממנו שהוא עוד בחור חלק קראו לו בונים משמש, אבי זי"ע מיעט בכלל בדיבור וכשאמרה ההצעה שאל "אָ הָ הָ" אמא הבינה ואמרה "שמחה"? והנהן בראשו שבאמת זה כוונתו היאך נסתדר עם שמחה כשישמע שלקחו בחור צעיר לתפקיד כה רם ונישא - ענתה האמא עם דברים יותר קשים אתה מסתדר תסדר גם עם זה! בשמחה רצתי לבשר לו על מינויו במקום אמי כל צהריים, כמובן שהדבר נשמע בבית המשבקי"ם ונהיה רעש גדול שמחה עשה כזה ויצעקו שכל הבית הזדעזע הא"א אמר לו שהוא ת"ח וכהן ולא היה רוצה להשתמש בו ממש בתור מלצר וזה גם רק לתקופה קצרה ולא כל יום וכו' וכו' - היקר הזה בונים נכנס חזק למשמשות וחידש בה הרבה הלכות והיה ממש מיוחד וכיון הרבה לאמת בכל רמז ובכל תנועה של אבי וראיתי שהוא מאוד גילונגענג והא"א מאוד מאוד נהנה ממנו וכבר נהיה כמשמש ותיק בכל דבר - יום אחד קלטו אוזני שהאבא מדבר עם האמא ואומר לה שבונים ליקוער יותר מדאי גילונגענג וצריך לדאוג לשידוך מהיר ויפסיק המשמשות, האמא שאלה מדוע? וענה לה שישים כשרונותיו בתכלית שבא לעולם ולא כאן להיות כל חייו משמש והא"א קרא לא' משדכני החצר וציוהו שימהר לחפש

לו שידוך ולגמור הענין - כששמעתי שיחה זו רצתי מהר לספר לו והוא נהיה מאוד עצוב וממש בכה שהולך לאבד את המשמשות הוא ביקשני שאבקש בשבילו אצל הרבי ואני הרגשתי שאני לא יכול לסרב אפי' שהרבה ביקשו לעשות דרכי דברים ונמנעתי מלעשות כאן ידעתי כמה שבונים מסור בשבילי הוא ממש היה הכל בשבילי יצאתי מגדרי ונכנסתי לקו"פ - האבא הרים עיניו הקדושות וישר הבין ושאל וואס בונים? עניתי שכן שהוא בוכה ופרצתי גם אני בבכי, אבי קרא לי והסביר לי אדם צריך לחיות את חייו לעצמו לנצל כשרונותיו לעצמו לביתו לילדיו ומשמש משקיע הכל כאן ולא מנצל לעצמו הוא גם נהיה מצומצם הכל בשמשות להוסיף בזה חידושים ובדברים אחרים נהיה מצומצם גם אני נהיה צו געבינדן צו אהיים יותר מדאי בגיל מבוגר קשה לצאת מהרגל ואני מפחד שלא אעמוד בנסיון לכן בשבילי ובשבילו טוב שיתחתן מהר ויפסיק ענין המשמשות וישקיע כל הגלונגייט שיש לו בילדיו ובעצמו לקיים תפקידו בעולם הזה בשעת מעשה הרבה לא הבנתי דברי אבי הא"א זי"ע וככל שהשנים עברו הבנתי יותר חזק ויותר חזק וגם גדולתו שאמר שלא רוצה להכנס לנסיון שיהיה קשור איליו יותר מדאי - כמוכן שלא עבר זמן רב ונהיה חתן והתחתן, הא"א הקפיד גם כשבא נסיעות שלא יהיה לו שום דבר במשמשות והקפיד תמיד לשלוח שיסע במהרה חזרה לביתו - הבית הראשון לא הצליח והרבה סבל מהשווגער ומביתו ילדים לא היו לו ובסוף הוצרך להתגרש ומי יודע אם לא המשבקות היא שהפריע בסופו נשא בית שני והיה הכל על מי מנוחות והיה נראה שעכשיו הנה מתגשמת דברי אבי ויכניס כל כוחו בחינוך ילדיו וכו' עד שבא אותו רשע ימ"ש והעלה את כולם על המוקד בשריפה גדולה ולא השאיר מהם כלום! כן דיבר האד"ש עם הרי"ם אודות משבקות שלו שמאוד מצליח ולכן צריך לראות לחתנו במהרה שישקיע מרצו וכוחו בעצמו.

רש"ז וינברג סיפר שכ"ק מרן הבית ישראל אמר פעם ל.ו. אני מאוד מחבב ומעריך את איטשה טאלנר - אתה יודע מדוע? מחמת שהוא בר דעת! ולכן קירב גם רש"ז בתור אחיו של הרי"ם.

אברך כתב בקועטיל שיש לו משפט בערכאות ומבקש ברכה להנצל בפרט שעכשיו ימי אדר וכתוב לקבוע אז דין שבריא מזליא של היהודי - הרבי חייך ואמר: באמת יהודי אינו גוי אבל לצערינו בתי המשפט מצדיקים היום יותר הגויים מהיהודים ומתאים מימרא זאת של הגמרא.

הרבנית פ"מ ע"ה קיבלה טלפון שנולד במשפחתה בת ונכנסה לבעלה הא"א זי"ע לבשר - הא"א ענה: מזל טוב מזאל זאך נישט דאשרקען! הרבנית מאוד נבהלה ולא אמרה דבריו לאחרים רק שלחה לברר האם הכל בסדר? ואמר שב"ה הילד והיולדת הכל בבריאות - כעבור שבוע הגיע בדחיפות ידיעה שהיולדת הסתבכה בהרעלת דם וממש נמצאת בסכנת חיים נכנסה הרבנית לא"א והגיב: הרי כבר אמרתי שלא יפחדו ויהיה טוב, הרופאים טיפלו בה ואמרו שעד שנה מקוים שתצא מזה ויעבדו עמה לאט לאט - בערב ר"ה נכנסה הרבנית פ.מ. ואמרה שהנה עברה שנה אצלינו והרופאים אמרו שיקח שנה שיברך שכבר עכשיו יגמר השנה, הא"א מאוד נהנה חייך ובירך ונהיתה בריאה לגמרי.

יום רביעי ט"ו אדר א' התשנ"ה, הרי"ם בנסיעה עם כ"ק אד"ש פנינים שזכינו לשמוע:

1. **אד"ש:** אמר הרבה פעמים המימרא יעקב אבינו לא מת בכל ההברות ששייך חסידי, ליטאי, ברסקאי וכו' - אח"כ פנה להרי"ם ואמר: יש לי לשואלך קושיא נאמר בגמ' בענין חלוקת הארץ שכ"א חירושת אבותיו חוזר, זה שאומרים לירושת אבותיו אני חוזר מילא אאע"ה ויצחק אבינו כתוב שנפטרו ושייך ירושה אבל על יעקב אבינו נאמר לא מת וא"כ איך הם ירשו שיחזירו הכל ליעקב אבינו שהוא חי? חייך הרבי ושאל יש לך תשובה?

הרי"ם: אולי לגבי ממון א"א לבא עם למדנות ומדרש ולכן דרשו היהודים את הירושה.
אד"ש: חייך ואמר: נכון נכון, הם הראו תעודת פטירה של יעקב ואמרו שמגיע להם הירושה.

2. **אד"ש:** אמר דבר למדני מגמרא ירושלמי, ושאל האם הרי"ם לומד ירושלמי?
הרי"ם: לא.

אד"ש: ירושלמי גמ' קשה אני לומד דף היומי - אחרי שלש ארבע מחזורים מרגישים מתיקות וערבות הגמ' ירושלמי יש בו גם מעלה שאפשר לפלפל ולהסביר איך שאתה רוצה אין בזה הרבה מפרשים.

3. **הרי"ם:** המשנה-ברורה בביאור-הלכה כותב שמותר לשמוע ולצאת ידי חובת תקיעת שופר במקומות המטונפים משום שאין בזה הזכרת שם שמים.

אד"ש: נסער מאוד והאריך בזה הדיבור ואמר שאינו רוצה לקבל לה"ר על הרדינר - חייך ואמר: כ"ז שלא ראיתי בתוך הספר בעיני דברת לה"ר על הרדינר - היתכן לשמוע קול שופר במקום טינוף הרי כל המצוות יש בהם ענין של קבלת עומ"ש ובתקיעת שופר בפרט כתוב פסוק מפורש "ותרועת מלך בו" ובגמ' אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם ובמה בשופר א"כ במצוה זו יש קבלת עומ"ש ובגמ' נאמר הרוצה לקבל עומ"ש יפנה ויטול ידיו ויקרא ק"ש חזינן שלקבלת עומ"ש צריך לפנות מכל זה ולעמוד במקום קדוש והיאך יאמר שם ז"פ למנצח והברכה היאך יאמר?

הרי"ם: המ"ב מדבר באופן שעומד שם ושומע מבחוץ ורק יוצא ידי חובת התקיעה מהתורה אבל אינו אומר הברכה ואינו אומר למנצח.

אד"ש: לא קיבל, ואמר: צריך להתייגע בדבריו אינני מסכים לכך לעשות מצוה ובפרט תקיעת שופר בשירותים.

הרי"ם: יש עמוד שלם גמ' שאמר ר"א מבית הכסא ומקשה הגמ' היתכן? ומתצינן לאונסיה שאני - ומקשה שם השפ"א מה שייך אמירת ד"ת באונס? ובגלל קושיא זאת גורס אחרת בגמ' לא שאמר אלא ששמע שהוא היה בבית הכסא ושמע דבר תורה מבחוץ ולאחר מכן חזר עליו.

אד"ש: נהנה מהדימוי של דבריו לדברי הסבא השפת-אמת והוסיף: רואים עד כמה היה דחוק לסבא השפ"א ד"ז לומר ד"ת במקום טנופת ולכן לקח עצמו להתוכח עם רש"י ולגרוס אחרת שלא כדרכו.

4. **ביקור פתע בת"ת תפארת בית-ישראל רמות:**

אד"ש: הקפיד שהמנהל מ.ו. עמד בחוץ עם שומר שאחז מצלמה, נכנס בכל הכיתות ובירך שילמדו תורה ביראת ה' וכו' חילק לילדים שקדים.

כשעזב ה"ת ונכנס למכונית:

נ.א.: יש עוד סניף לת"ת במקום אחר אולי הרבי רוצה ללכת.

אד"ש: לא, יש שם בבנין גם גן של בנים ובנות יחד.

הרי"ם: נפתלי בנצולביץ שם מלמד.

אד"ש: אוהו, נפתלי כן רצוני ללכת.

הרי"ם: נפתלי רבי טוב.

אד"ש: אתה צריך לומר לי על נפתלי הוא איידלע בריאה.

נפתלי לא היה בכיתתו יצא עם הילדים לגינה וכשנכנסו למכונית:

אד"ש: אינני מבין את מ.ו. בסניף הראשון הרי ראיתי שידע מבואי ומדוע לא היה בדעתו להודיע גם לסניף זה שאנחנו באים.

5. בענין המ"ב שהוזכר לעיל אמר אד"ש להר"ם: ששמע מיודל צישינסקי בנו של יעקב יואל ז"ל שאמרו בבדיחותא שאסור לעשות קועטשין על לומדישע שטיקעל של ליטואק כי אפשר לקבל מזה מרידעין משום שחושבים ע"כ בבית הכסא.
כן אמר על דודו הרה"ק משה בצלאל הי"ד שהקפיד בהטלת מים לא להכנס בכלל לשירותים רק עמד בצד משום שהיה מקפיד להוריד הט"ק כשנכנס לביה"כ קבוע מחמת קדושת הט"ק אע"פ שמצד ההלכה מותר.

ירדנו מהרכב לפתע ניגש יהודי לאד"ש ובקש ברכה על עיניו - בירכו אד"ש בחום שיהיה לו רפוי"ש ויראה בעיניו תמיד דברים טובים עד שיראה מהם נחת אמיתי מכל יוצאי חלציו - הנ"ל המשיך לבקש עוד ברכה והתחיל לבכות שיש לו בת בוגרת ולא מצליח בשידוכים - אמר לו אד"ש: הלא כבר אמרתי לך שתראה בעינים נחת. התלהב האיש וצעק אוי הרי באמת הרבי כבר אמר אוי הרבי כבר אמר (היינו שהתפעל על שאד"ש ברכו בענין נחת עוד קודם שבקש) אד"ש המשיך ללכת ולחש באוזניו איך האב באלט גימערקט אז דער עיקר וואס פעילט איהם איז נחת [מיד הבחנתי שעיקר מה שחסר לו הוא הנחת]...

דובר בענין חכמת הגרפולוגיה [הכרת מדות האדם ואופיו ע"י כתב ידו] והאריך בזה בידענות מופלגת סיפרתי לפניו על אחד מהפרופסורים הגדולים בזה שקיבל לידי כתב יד של אחד מגדולי צדיקי הדור הקודם שהיה מופלג ביותר במדותיו התרומיות זהות הכותב לא נאמרה לאותו פרופסור ועל פי הכתב יד החליט הפרופסור שהכותב לא היה משובח במדותיו כששמע הפרופסור את זהותו של הכותב השתומם מאד ואמר שאין לו הסבר לכך שחכמת הגרפולוגיה לא תאמה במקרה זה את אופיו האמיתי של הכותב. שאלני אד"ש כלום יודע הנך מה היה תוכן של אותו כתב יד? אמרתי לפניו שתוכן המכתב היה בקשת המלצה למוסד מסוים, נענע אד"ש ואמר: כל חכמת הגרפולוגיה היתה כבר ידועה לחז"ל והיא מרומזת בדברי הגמ' "אנא נפשי כתבת יתבת" יסוד הענין הוא בזה שההכותב משקיע את מהות אופיו בכתיבה ועל כן ניכר בכתב אופי האדם אולם פעמים שהכותב כותב את הדברים ולבו בל עמו כפוי הוא בכתיבת הדברים מכל סיבה שהיא ובמקרה כזה לא ניתן להכיר מן הכתב את מידת הכותב ולכן במקרה דנן לא מן הנמנע שאותו צדיק שהיה אף הוא ראש ישיבה נאלץ לכתוב את מכתב ההמלצה ולבו בל עמו שמא יזיק הדבר לישבתו הוא וכיון שהדבר נכתב בצורה הזו שגה הפרופסור באבחנתו, גם האריך בדברי התפארת ישראל בסוף מסכת קידושין ובדברי האור פני משה בענין משה רבינו ואמר: שחסידי לא קיבלו את הנאמר שם שהרי נאמר חכמת אדם תאיר פניו ונאמר הכרת פניהם ענתה בס.

בשבתו במקום אליו נסענו הוריד את מגבעתו ועל ראשו הקדוש היו מונחים שתי כיפות באופן שהכיפה השנייה בלטה ניגשתי אליו ושאלתי אם כדאי להוריד את הכיפה הנוספת חייך ואמר "א' ודאי, וואס פארשטיין זיי אין יראה עילאה יראה תתאה" [בוודאי מה מבינים הם ביראה עילאה וביראה תתאה].

בדרך חזור לירושלים היה בדבקות עצומה ובעצימת עיניים ואמר בין השאר בעל פה את כל שירת דבורה כשסיים אמר: הגמ' בפסחים אומרת כל הכועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת וכל המתיהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת על כן קוראים לאדמו"ר "גיטע יוד" [יהודי טוב] שהרי אם יקפיד ויכעס יאבד כל חכמתו כך גם אם יתייהר וסיים ונפשי כעפר לכל תהיה והמשיך ואמר הרבה פסוקים מענין ענוה. אח"כ אמר: איתא בגמ' פסחים ס"ה הרודה חלות דבש בשבת בשוגג חייב חטאת וברש"י שם כתב "ורודה מדכתיב ויטבול אותה ביערות הדבש" ואמר: יכול להיות שכוונת רש"י שאף על פי שמשמעות רודה הוא לשון שלטון וכדכתיב "והוא רודה בכל עבר הנהר" וגם יונתן הלך עם מטה שהוא סימן של שלטון כדאיתא בשו"ע חשן משפט סימן א' שבין כלי הדיינים יש מקל ורצועה לרדות העם אבל

אפשר לטבול המטה ביערות הדבש שיהיה מקל נועם ויש בזה הוראה לכל מי שיש בידו מטה לרדות שיזכור שיש לטבול את ראש המטה ביערות הדבש.

7. **אד"ש סיפר להר"ם:** לאחי הרבי הלב שמחה היו פאות מאוד והלך עמם תמיד מתחת הכפה אבי הא"א קרא לו פעם בשבת הורידם ואמר: כך תלך בשבת ומאז הקפיד מאוד כל ימיו להוריד הפאות בשבת גם בשנותיו האחרונות שהיה חלוש וגם כשכבר נשרו שערותיו תמיד יכלו לראות בשבת שמציץ כמה שערות של הפאות בשני הצדדים לקיים דברי אבינו ז"ע.

כן פגש הא"א את חתנו ר"מ לויין כאן בארץ הוריד לו הפאות ואמר: בארץ ישראל תלך כך, היצר הרע סניפו בחו"ל אבל העיקר נמצא כאן באר"י ונגדו צריך לפאות בחוץ שזה עוזר.

8. **דיבר בארוכה על החזון איש:**

א. אד"ש: אבי הא"א אחז ממנו מאוד אע"פ שלמעשה לא הכירו והרא"י שכשבאו ואמרו לאבי שהוא יושב שבעה הגיב: אני לא מחויב ומזה הבינו שהוא לא מכירו כ"כ שיצטרך ללכת, ומשא"כ שיש הרב הרצוג שבעה ל"ע התענין ושלח כל בניו לנחם בשמו - משום שהכירו.

ומאידך גיסא בא פעם א' מאנ"ש לא"א בשאלה שכבר שאל את החזו"א ואמר מה שהחזו"א ענה לו - אמר הא"א: איך קען דעם חזו"א אהר איז ראוי צו ענפרין אין אהר האט גוט גיענפררט!

הוסיף הרבי ששמע שהחזו"א אמר על הא"א - שמכירו לא ישירות אלא את קומתו הרוחנית ושהוא גדול בישראל.

הר"ם: יש מוקלט שהחזו"א דיבר פעם עם נאמן ביתו היאך יראה כשיבוא משיח והכל יחזור למקומו ואמר: שבטוח שראש הסנהדרין יושבי לשכת הגזית יהיה האדמו"ר מגור (הא"א) שראוי לכך!

ב. אד"ש: הבית ישראל אחז מאוד מהחזו"א משא"כ הרבי הלב שמחה ולא מחמת אישיותו אלא שהיה אכפת לו שפלג זה הליטאי מנהל את הכל, וכשעשה הל"ש בר מצוה לבנו יחידו מוהר"א לקחו לחזו"א לקבל ברכה וכבדם מאוד אח"כ שאל החזו"א מה מוהר"א לומד ועם מי לומד? ענה הלב שמחה: שילדו אוהב ללמוד לבד - הגיב החזו"א: לבד, איננו דבר טוב צריך תמיד ללמוד בחברותא וגמ' ערוכה "חרב על הבדים" על ת"ח שעוסקים בד בבד. הל"ש אמר אח"כ לאד"ש כל הסיפור בהוסיפו אהר האט מיר אריין געזוגט אובער אהר איז גירכעט אהר זאגט א'גמרא - רציתי להפיס דעתו ואמרתי לו שגם החזו"א לומד כל היום לבד ואינו חפץ בשותפים. ובאמת מוהר"א תמיד אהב ללמוד לבד.

ג. אד"ש: הבית-ישראל שלח אותי ואת פ. לויין לת"א במוצאי שבת לבר מצוה שעשה י"מ אברמוביץ לבנו כהיום הרב מחזור צבי אברמוביץ - לא ישבנו בגלל זה בטיש וישר במוצאי שבת נסענו - להפתעתנו הגיע לשם החזו"א לומר מז"ט וי"מ התפלא שבא שהרי בס"ה שלח לו הזמנה בדאר כמו כולם, הציגו את אד"ש בפניו ונהנה מאוד - כשהלך ליוהו אד"ש ושמע שאומר למשמשו באתי בשביל לחזק היהדות שאז נבחר י.מ. לחבר בעריה (אח"כ בבית אמר שנהנה מאוד מבנו של האמרי אמת).

הוסיף אד"ש: חזו"א לשיטתו, נסעתי פעם עם אחד מאנשיו שהיה אז משמשו של החזו"א וסיפר לי שכאשר ישב ר' עמרם בלוי בבית האסורים על ההפגנות למען השבת ביקש החזו"א לבקרו בדרך שאלו המשמש הרב אוהז משיטתו של עמרם בלוי? וענה שלא, שאלו ומדוע הולך הרב לשם? ענה: אינני מבקר את עמרם בלוי מבקר אני את השבת! אמר אד"ש זה כמו הסיפור בבר מצוה שהחזו"א היה עושה דברים לחינוך.

ד. אד"ש: חסידים של פעם בתל-אביב כגון איצה צישינסקי שהיה מקים עולה של תורה ויראה בת"א בימים ההם והיה צעקן גדול מאידך גיסא החסיד ליבל סבינר (קורניק) שהיה 3/4 ליטואק ואחד וחצי חסיד היה מדבר בנחת ובשקט והיה ביניהם ויכוח איך צריך להתנהג החליטו ללכת לשאול את החזו"א עם מי הצדק? אמר החזו"א שאיזה יהודה בערס צודק ועם זה לתועלת מותר לצעוק שאל ר' ליבל סבינר ואפי' על ספק מותר להלבין פני חברו ברבים? וענה: שאם זה לצורך יהדות וחיוזק מותר - אמר אד"ש: שהבין כנ"ל שידע מצב העיר תל-אביב ונהנה מחוזק ואומץ של איטשה שהיה כורח וצורך השעה.

ה. אד"ש: היתי בשבת בת"א ונמנו וגמרו זקני החסידים ללכת לחזו"א אני לא רציתי להצטרף אבל ביקשתי שאפי' שאני לא הולך שיספרו לי אח"כ מה היה - וכשהלכנו אמר זאב זילברשטיין שהוא לא הולך עמם חברו עליו כולם מדוע הוא פורש מהצבור? הוא בשום אופן לא הסכים ללכת ואמר: כשתחזרו אומר לכם הטעם. וכשחזרו ובפיהם מלא שבחים ומלא התפעלות מהחזו"א מצדקתו ומגאנותו ומדותיו חברו כולם על ז.ו. שיאמר להם סיבת הדבר שלא הלך? אמר להם שידע שיש שם הכל אבל דבר אחד חסר שם ולכן העדיף להשאיר בבית וזה שמחה שהכל קוצר בלא שמחת חיים שיש בחסידים - ברבות הימים סיים הרבי: ראיתי שצדק מאוד בהגדרתו היה שם כל המעלות חוץ מחדות חיים ושמחה וכשפגשתי את ז.ו. ושאלתיו מנין ידע אז שכך הוא הענין? חייך האיש בחיוכו החכם קירב פיו לאוזני ולחש ידעתי שאין בכל העולם כמו בגור אצל הרבי ולא שידעתי באמת מה חסר איך האב גישועסן אין גיטרופען שבדיוק זה חסר שם. ע"כ מהחזו"א!

9. אד"ש האריך בשיחה מעמיקה על מקל, משענת, ואמר: שכתוב ביהושע בן נון כשהלך להיות מנהיג הדור "טול מקל והך על קדקדן דבר אחד לדור ולא שתי דברים" ומדוע במשה רבינו לא היו צריכים לכך? משום שמשנה הגיע ליהודים בתור מנהיג ויכלו לקבל ממנו בהכנעה משא"כ יהושע היה משרת כל הארבעים שנה סידר ספסלים בבית המדרש והיה חסר ההכנעה של הדור איליו לכן רק בו נאמר קח מקל והך על קדקדן שלא ירגישו כ"כ היימיש וגרויס וזה הענין של מקל שחובט להכניע האדם ובסופו האדם יכול לקבל השפעות מהצדיק ונקרא משענת וזה שכתוב אצל אלישע שישים המשענת על הילד להחיותו וכן נאמר במחלוקת בין ר"ג לר"י שצוהו לבא איליו ביוה"כ שחל בחשבונו במקלו ובתרמילו ומדוע נקט דוקא דברים אלו? אלא מקל הכונה כח המשפיע והתרמיל הינו כח המקבל וזה שאמר ר"ג אם ברצונך לקבל ממני מצדיק הדור וגם להיות לבד משפיע על אחרים קודם הנך צריך להתכופף אילי עם כל הכוחות, וזה מה שגם כתוב פני משה כחמה ופני יהושע כלבנה שהחמה היא המשפיע והלבנה היא המקבל שיהושע תחילה קיבל ממשנה רבינו ורק אח"כ השפיע על כלל ישראל. **ע"כ מהנסיעה!**

אד"ש שלח בטיש לאברך ואמר: שחשב שהינו אחיו שהיה בדיוק לאחר סיפור מצער של פטירת ילדתו בפתע פתאום ורצה לחזקו, אבל הצביעו החסידים שטעות איננה קיימת אצל הרבי שבדיוק בזמן ששלח לו נלקחה בתו של אברך זה לביה"ח וב"ה יצאה מכל הבעיה אח"כ.

אד"ש דיבר עם הרי"ם: בענין בנו מו' ד.ח. ואמר הרי"ם: שב"ה יש לו בן ובעזרת ה"י עוד מעט עוד - אמר אד"ש: לא, הפעם יהיה זה בת! וכן היה.

כשדיבר הרבי על זמן הנסיעה שאל לא יהיה בדיוק מפריע באמצע התפילה ברבע לעשר? וכן בבקורו של הנסיעה צלצל ב-שש וחצי ושאל האם זה מפריע והאם העיר מהשינה?

הרב מטשבעין אמר פעם בבדיחותא שלתולדות יעקב יוסף היה שלש תקופות - מתנגד, זמן שהתנדנד בין שתי השיטות, חסיד בצורה נפלאה - ולכן במשפחת אורבעך שהם נכדיו יש כל המינים ליטאים חסידים ובאמצע.

אד"ש שלח בשבת יין בטיש לא.ל. בהוסיפו הרי השבת יארציט של סבו הרבי ר"ה מאלכסנדר ואע"פ שמקובל שנפטר באדר ב' ורק אז יש היארציט זכורני מפולין כשהיתי ילד שערכו היארציט באדר א'.

בסעודת היארציט של הנועם אלימלך כ"א אדר א' התשנ"ה:

א. כשהיה היה הועידה הארצית בתשל"ז הופיע הרבי הבית ישראל ולא הרגיש כ"כ בטוב אמר שלא ישב כל הזמן רק חלק מהדרשות ולאחר שתי רבנים גחן להגרש"ז אורבעך זצ"ל ושאלו האם הולך לדבר שרצה לחכות גם לדרשתו וענהו שלא מדבר, רק אז קם הבית ישראל והלך. מפי ב.ק.

ב. סיפר ב.ק. שהיה עם הבית ישראל לבקר בדירתו של מוהרי"א ישר אחרי חתונתו ושם לב ישר כשנכנס שיש ידית בדלת הראשית שא"א לפתוח רק עם מפתח והעיר הב"י שכדאי להחליפו משום שיכול לבצר שאלות של יחוד כשזה נסגר - אמר הרי"ם שכבר היה מעשה אצל כ"ק הסבא מטאלנא שנשאר לבד ביום בבית הרי"ם והב"י רצה שהוא יחזור להיות עמו משום איסור יחוד אמר הרי"ם לב"י: שיש בדובב מישרים שביום אין בעיה - אמר הב"י שרוצה לראות הדבר בספר והראה לו.

ג. הב"י סיפר כששמע החתם-סופר על 300 חסידים המסתופפים בצל כ"ק מרן הרבי מקאצק שאל בתמימותו מהיכן יקחו 300 מזלגות שחשב שכ"א אוכל מסודר במזלג.

ד. א.ש. נזרק מביהמ"ד בגין מחלוקת עם הל"ש זי"ע בחי"א - אמר לו הא"א שיפייס את בנו ועי"ז יזכה בנו מ. לילדים - וכשנפטרה בתו של מ. בא בטרונאי שהא"א הבטיח לו ילדים אמר הרבי הל"ש אבי הבטיח לו ולא לי ומה זה עסקי!

ה. היה ילד מודרני שהוריו רצו שיכנס לתיכון ור' דוד אורבעך אחיו של הגרש"ז עבד עמו ע"מ להכניסו לישיבה קדושה ובא לפני אחיו לשאול עצה מה לעשות עם ההורים, אמר לו הגרש"ז: שילך לרבי הבית ישראל שהוא חכם וידע איך להסתדר וכשהרצה הדברים בשם הגרש"ז לרבי הבית ישראל אמר כדרכו מה אעשה ומה אוכל לעשות - וכמובן שבסופו של דבר דיבר ושלח את אנשיו והבחור נכנס לישיבה קדושה והצליח מאוד - לאחר מכן שלח הגרש"ז את אחיו להודות לבית-ישראל על עזרתו, ובהזדמנות שאל היאך באמת מבית כזה מודרני גודל בחור כזה טוב? ענהו הב"י: בדורות האחרונים כבר לא מחלקים בדוקא נשמות אלא זורקים ומי שתופס תופס רואים א"ז אצלי בטיש! (שהיה בסוף הטיש זורק שקדים בצורה מיוחדת).

ו. בזמן השואה הנוראה תפסו את בנו של הרב מבענדין לעבודת כפיה והרביצו לו מכות נאמנות וביזוהו וכו' בסוף היום כשחזר לביתו רקד כל הזמן ופזם לא אני לא אני - והיו בטוחים בני הבית שהשתגע האיש מרוב צרות ומכות עד שנרגע מהשירה והריקוד והסביר שכתוב בפסוק "בכל צרתם לו צר" הקב"ה מצטער עם יהודי ויהודי ולא רצה שהוא יגרום צער להקב"ה צער לכן רקד ורקד בפזמון לא אני לא אני שאני לא מצטער ולא מצער את הקב"ה!!

ז. הב"י הקפיד על פאות מתחת הכיפה מחוץ לירושלים, אבל להרי"ם אמר כשהיה חתן שנראה צעיר כילד ולכן ילך עם הפאות למטה.

ולב.ק שאל הב"י הולכים כל השבוע מתחת לכיפה? וכשענה כן - הוסיף לשאול ובשבת גם? וכשענה כן - התפלא ושאל ומתחת לחופה גם כן? והבין בונים שרוצה שילכו כך רק באמצע השבוע.

וכן אד"ש כשהיה ראש ישיבה ציוה לכל בניו ללכת דוקא בפאות בחוץ גם מחוץ לירושלים.

ח. הב"י הקפיד גם על ספודיק במקומות חילונים ופעם היה השווער של הרי"ם בבית החולים רוטשילד בחיפה והלך הרי"ם בשבת לבקרו - וכשהיה לאחר מכן אצל הבית ישראל וכדרכו שאל כל הפרטים? גער בו מדוע לא השארת הספודיק בבית פחדת שיגנבו לך הספודיק וישמו במקומו שטריימל קצר ככיסוי של השווער?!

ט. כשלמד הרי"ם בישיבת כוכב מיעקב טשבעין למד שותפות עם חבר בליל שישי כל הלילה בביהמ"ד דגור למטה - כ"ק מרן הבית-ישראל זי"ע כדרכו הסתובב מוקדם לפנות בוקר וראהו לומד ניגש ושאלם מה עושים כאן? וענה שעושים משמר שאל וואס מישימש? וענה שליל שישי חשבו ללמוד - שאל מה הוא ליל שישי? אם תאמר הכנה לשבת מבין אני מה הוא ענין ליל שישי, יש ענין להכין לשבת והזמינו לכוס תה ולמעלה בדירתו אמר: במה באמת יכול אדם להכין עצמו לשבת זקני החסידים אמרו לכו"ע בשבת ניתנה תורה לישראל מלמדינו שע"י התורה ולימודה יכולים להגיע לשבת ההכנה האמיתית היא רק דרך התורה ומינה מתבררין כל שיתא יומין אין כוונתי לספרי חסידות אלא פשוט גמ' עם תוס' בעיון! **ע"כ מהסעודה!!**

לכ"ק מרן האמרי אמת היה חבר מנעורים ושמו ר' מנלה רוזנשטרן היה להם קשר גדול כל השנים - היה פעם ונפטר לר' מנלה על פניו בנו יודל הא"א טרח ליסוע מגור לורשא והשתתף בכל מסע ההלויה עם הקבורה וכו' ובזבז כמעט יום שלם שלא כדרכו על הליות בן ידידו, ברבות השנים נפטר ידיד זה והא"א היה בדיוק באותו העיר וביקש שיודיעוהו כשעוברת המטה יצא מביתו ד' אמות ותו לא - היה הדבר לפלא גדול שלחבר וידיד כ"כ טוב לא עשה עשירית ממה שעשה לבנו - העיז פניו אחד מבאי הבית ושאל? ענה בחיך גמ' ערוכה היא בן חברך מת טעון שהרי חברך קיים ולמענו צריך לעשות הכל - חברך מת פרוק שהרי כבר חבורתך אינה קיימת עוד שנפטר ובשל מי הרעש הזה. ודפח"ח!!

כ"ק מרן הבית ישראל אמר הרבה פעמים מילים שלא בדקדוק הנכון והיה לו בזה סודות - היה תקופה שאמר בשמועס "בכל עת יהיו בגדיך לבנים וגו' אמר לבנים בצירה במקום לבנים בפתח נכנס פלוני להעיר לו ע"כ ובשמועס אחר כך אמר שוב לבנים בצירה ושאלו אחר כך נו הפעם אמרתי טוב? ולא ארכו הימים והזיק הדבר להנ"ל.

אד"ש סיפר להרי"ם: שהא"א זי"ע קרא לחסיד הרש"ב ליזרון ז"ל ואמר לו שיש לו מצוה של "ושננתם" והינו זקן כבר ואין לו כח וממנה אותו לשליחו ללמד לבנו תורה - ובאמת אחז הרבי כל ימיו את הרשב"ל לרבו מובהק.

והרבי הל"ש היה מקושר עמו מאוד ובחזור מהלויתו חילק תפוחים באומרו "והחי יתן אל לבו" הא"א שלח לומר לל"ש שלא יקח כ"כ חזק ללב את פטירתו - אמר הל"ש שאביו קלע לענין שלא היה לו יום כזה קשה במשך ימי חייו כמו יום פטירתו של ידידו הרשב"ל.

האד"ש אמר להרי"ם: שאם יצליחו בקריה החדשה בפרדס חנה יהיה לו נח"ר גדול מאוד - והוסיף בחיך: ח.מ. יהיה על הפנים.

האד"ש הראה להרי"ם: ידו ורגלו הפצועה לאחר נפילתו בחיפה וסיפר לו בפרוטרוט כיצד נפל וכו' ואמר: כשנפלתי חשבתי הרי אף אחד לא רואה ולא כדאי לקום במרוצה ונחתי קצת ורק לאחר מכן התרוממתי וכשהייתי אצל הרופא שיבחני על-כך שלא כדאי לקום במהרה רק להתבונן ולהרגע ורק אז לקום - הוסיף אד"ש: שחשב, יש כאן לימוד גדול לרוחניות אדם שנופל ונבהל ורוצה לקום במרוצה יכול להגיע לידי הפסד רק צריך להתבונן ולהרגע ולחשוב נפלתי נפלתי ועכשיו אקום ואהיה טוב מחדש.

כמה דברים מהס"ק מטאלנא:

א. כתוב "עד אשר יצא הספק מלבו" וצריך אדם לדעת שאם לא ח"ו יהיה הפוך שיצא לבו מהספק שנכנס למתח מספקות ומפריע ללבו!

ב. ידעתי בטוח שלא אירא כלום לאד"ש כשנפל שהרי לא יתכן רבן של כל בניי שעוזר לכ"כ הרבה אנשים שיהיה לו נפילה המזקת.

ג. סיפר על ביקורו של הרבי הבית-ישראל זי"ע אצלו וגער בו שמפחד מדברי הרופאים שיש לו בעיות עם הלב ואמר: שבשמים יודעים יותר טוב ושם אומרים שאין לו כלום והוא בריא אולם!! ע"כ!!

יום רביעי כ"ט אדר א' התשנ"ה:

הרי"ם בקו"פ לפנה"צ זמן רב, אד"ש שאל על הסבא איך מרגיש? ואמר: שצריך לבקרו אתמול היה הזמן עולם ולא היה שייך לבא אולי היום יבוא אחרי התור וצוה להרי"ם להכנס בהפסקה - וכשנכנס ניגש איליו ושאלו בשביל מה נכנסת שחשב שבא לבשרו בשורה טובה ואמר: שבא לשאול על הביקור? ענהו אד"ש: שאינו יודע כמה אנשים יש. אמר הרי"ם: שאמרו לו עד 10 עד 13 איש - וכשיצא אד"ש לאחר התור לביתו עמד הרי"ם בחדר ניגש איליו האד"ש ואמר באוזנו אמרת לי 10 איש ספרתי אח"כ 26 אנשים תאמר לסבך שאין לי כח אני אויס גימטשעט אולי בפעם אחרת.

מובא בגמ' שבת שאשת א' האמוראים רצתה להקדים זמן הדלקת הנר לימדה ההוא סבא שלא תקדים ולא תאחר אלא תדליק בדיוק בזמן הדלקתו ובספר שפת-אמת מובא שהגמ' אומרת רק סברא לאקדומי והיא לא אמרה לאף אחד ואין אדם יודע מה בלבו של חברו ומנא ידע ההיא סבא ללמדה ע"כ? אלא שלא ימלט שההיא סבא הינו אליהו הנביא ושוב לא קשה מנין לאלהיו הנביא מה שחשבה בלבה עכ"ד השפ"א - הוסיף ע"כ מרן האד"ש להרי"ם: מדוע זכתה אותה אשה לגילוי אליהו הנביא? אלא שבתחלה כתוב שהדליקה מאוחר ולימדה שלא לאחר סברה להקדים - בדבר זה שחשבה להקדים נעשתה שבירת המדה שלה שהרי היא היתה רגילה לאחר וזה היה מדתה של שלעפ וכשאדם שובר טבעו ומקדים אחרת ממה שגופו הורגל עד כה מגיע לו ע"כ גילוי אליהו. ודפח"ח! על גמ' זו אמר רי"ד מאמשנוב מדוע באמת אסור להוסיף ולהקדים בהדלקת הנר של שבת - שכל מצוה זאת תיקון על חטא אדם הראשון שנגרם ע"י האשה שהיא כבתה נרו של עולם והכל התחיל מזה שהוסיפה על דברי הקב"ה שאמרה חוה שאסור לגעת בעץ ודבר שנעשה לתקן חטא שנגרם ע"י תוספת א"א להוסיף.

אד"ש סיפר להרי"ם: שהיה צעיר וראה את אביו זי"ע שמדבר עם פלוני מהחסידים והיה פניו של אביו בחיוך, והיה בעיניו לפלא שידע שהשיחה היתה גערה לפלוני על דבר מסוים ואם זה גערה אין מקום כאן לחיוך? הלכתי לגיסי הרי"מ ברמ"ב אלטר שהיה רבי בהרבה דברים - הרבה שאלתיו - וענה לי שמחיוך של רבי צריך להזהר בדיוק כמו מילה חריפה ואין שום סתירה בגערתו של הפלוני לחיוך, והוסיף לי אתה לא הכרת את ר' פינטשה הא"א אחז

עליו שהיה אדם הכי גדול בדורו רפ"א רוטנברג בן אחיו של החידה"ר וממנו אספר לך שחיוך אינו דבר נעים באחרית ימיו היה סגי נהור וסיפר שבילדותו לקחו אביו להרב"ב שהיה סגי נהור וקראו לו בעירו דער בלינדער רבי וכשהיה בחצר שאל ר' פינטשה בקול ווי איז דער בלינדער רבי? והרב"ב עשה שמייכל קרא לו ובירכו סיים ר"פ אני עכשיו סגי נהור כמוהו מחיוכו של הרב"ב - וסיים גיסי רואים מכאן שחיוך של רבי איננו כזה דבר פשוט והבן מדוע אביך חיך.

אד"ש סיפר להרי"ם בארוכה: כל פרטי נס ההצלה של אביו ושיבח את אחיו הלב שמחה שרק בזכותו נצלו וורק בזכותו המשיכו בנסיעה והיה מקום שהא"א התעקש לרדת ולעשות תחנה והיה הדבר בנפשם וכולם פחדו רק הל"ש עשה כאינו שומע וציוה להמשיך ליסוע וכך עברו הנסיעה בשלום.

פלוני מאנ"ש נכנס לקו"פ אמר לו אד"ש שמעתי שנפלת! התנצל הלה שלא נפל ואינו יודע מה רצונו של האד"ש - אמר לו הרבי אני אומר לך ששמעתי שנפלת, אמר הפלוני האמת יודע אני שלא נפלת! אם הרבי רוצה שאומר סתם שנפלתי אומר... האד"ש לא נח דעתו ופטרו הנ"ל לא הבין מה הסוד בדבר ושבוע אח"כ נפל האד"ש בחיפה! כשבועיים אח"כ נכנס הנ"ל שוב לרבי בדבר מה - אמר לו הרבי אינני מבין אני לא נפלתי ואומר אני לכולם שנפלתי ואתה נפלת ומתעקש לומר לכולם שלא נפלת. ולא הובן הדבר?

אד"ש אמר להרי"ם: בנפלתי כאב לי במקום אחד ואח"כ כאב במקום אחר והבנתי שהעיקר לטפל בשורש הבעיה שמשם נמשך הכאב למקומות אחרים - וזה לימוד לפעמים יש לאדם בעיה ברוחניות ומנסה לטפל בה ואינו יוצא מזה ואינו מבין שעיקר הבעיה שלו איננה זה אלא השורש שמשם זה משפיע ואם לא יתקן שם לא ירפא לו "תחת אשר לא עבדת את ה"א בשמחה" מה מונח מתחת הענין שאת השורש צריך לרפאות.

פלוני נכנס להתאונן על ח.מ. שסמך עליו בענין מסוים שהבטיח לו שהכל בסדר ובסוף הסתבך עד למשפט ורצה שהרבי יגער בח.מ. - אמר לו אד"ש: כאן המקום לדבר לה"ר על שני אנשים? לא הבין הנ"ל כונת הרבי, התחיל הרבי ואמר: הנה דברת לה"ר על ח.מ. שאמר והבטיח ולא עשה כלום וסיבך אותך עד כדי כך - והנה דברת לה"ר על עצמך שהלכתה לח.מ. ומי סומך עליו ומי בכל החצר יודע שא"א לסמוך עליו?!

יום חמישי ז' אדר ב' התשנ"ה, האד"ש בנסיעה מחוץ לעיר - ת"א - בני ברק - עם הרי"ם שליט"א, פנינים מועטים מלאים הוד שזכינו לשמוע:

1. אד"ש דיבר בענין הבלגן של החפירות ביפו ואמר: ששאל שלשה רבנים חשובים כמה אחוזים צריך להיות שהקבר של יהודי בשביל שיריבו בעדו? וענו לי רוב, ושם ביפו רוב האומרים שהם גויים ורק המיעוט טוען שהם קברי יהודים ומה בכלל כל הבלגן מי אמר שצריך פתאום לחשוש למעוט - כן שלחתי לשאול את הרב ואזנר ועוד רבנים היכן חובת המחאה? וענו לי שכל אחד במקומו נו אני גר בירושלים ומה חובתי בנעשה ביפו - אבל כל זה לרוחא דמילתא לא זה העיקר חנינא דוחף שאחתום מדוע אני מסתייג שלחו לי שנים מהם אינני מחפש כבוד אבל בכל אופן כבוד הצבור זה השליחים ששולחים שאלתי אותם מה עם ביטול תורה? וענו שהולכים להפגנה בצהריים - אמרתי מי שלא לומד בצהריים למה לא! והאמת מה יש מזה אתה יודע אני מתמיד מפחד מהפגנות וכל הגוררת אח"ז האלימות וכו' זה חינוך לראות סחיבת זקנים וכדומה מה יש מזה ומי אמר שחובתינו לעשות את זה!!

2. **אד"ש:** לביה"ח תל-השומר קוראים גם שיבא ע"ש רופא שכך היה שמו - ידוע לך עליו?
הרי"ם: לא.

אד"ש: התאנח, חייך ואמר: זה כבר האיטלגנט שלי? אני קראתי עליו קורות חייו הוא נלחם חזק נגד הפלות הוא היה רופא גדול בתחילת המדינה ועשה הרבה תחבולות להציל עוברים הוא קנה מקררים שהיה בזמנו יקר המציאות ונתן מתנה לכל זוג שהסכים להשאיר העובר, כן מי שבכל זאת לא הסכים היה נותן בקבוקי מים פשוטים כביכול חומר לעזור להפיל ולא עזר וכו' וכך הציל הרבה הרבה ילדים - וחשבתי כל הזמן מה זכה האיש ובמה קיבל כזה התעוררות לנושא? וראיתי שממקורו היה אביו מחסידי קאסב והיה שר בבית שירים חסידיים ואע"פ שבנו הרופא התקלקל תמיד היה נהנה בשירים החסידיים ואולי זה מה שמשך אותו לעשות כזה דבר טוב - ראה סיים הרבי: כמה גדול כחה של שירה חסידית! אתה הרי אוהב סיפורים ממני, ובכן אינני בעל מנגן גדול אבל קצת יודע לשיר פחות מאחי הרבי הלב-שמחה וקצת יותר מאחי הרבי הבית-ישראל הוא היה חלש יותר בנגינה - כשהיתי ילד היתי עם אבי זי"ע בעיירת מרפא קערניץ והיה שם גם האדמו"ר מאנטוניה הוא וחסידיו ובשבת ישבו ביחד הם לא שרו בקול שידעו שאבי גם נמצא באכסניה וכבר הלך לישון אבל ישבו עם רבם ושרו בשקט אני ענין אותי לשמוע שירים לא מגור הם שרו - והרבי שר להרי"ם השיר במלואו אי די די די די די ואמר: הניגון נכנס לי בעצמות ונהנתי ממנו מאוד ברבות הימים זכרתי רק תחלת הניגון והחלק השני לא זכרתי וכמה שניסתי להזכר לא נזכרתי - הגעתי לחיפה לנפוש קיבלתי קהל בשטיבל כל אחד וצרותיו התיישבתי קצת ללמוד והניגון יוצא כולו במלואו פאל ראשון פאל שני במתיקות, ושר שוב להרי"ם כל השיר חשבתי ברעיוני מה בדיוק עכשיו נזכרתי בו במלואו הלא דבר הוא - ביררתי אצל המשבקי"ם מי היה כאן? ואמרו שגם הרבי מסערט ויזניץ נפש בדירה זו כמה פעמים, חשבתי עמדו כאן חסידים שרו הניגון בכיסופין ונכנס בקירות ואני שמעתי הניגון מהקירות של הבית - ראה כמה כחה של ניגון חסידי!

3. **נתינת הכסף לרופא:**

אד"ש: אתה מרשה לי לתת לרופא המעטפה שהכנת לתת לרופא - וכך היה שנתן בעצמו לרופא - ולאח מכן במכונית אמר: שרוצה לשלם להרי"ם כמה שהיה.
הרי"ם: קבלה לי מסבי שליט"א שלרבי נותנים ולא מקבלים ולוקחים, ובדבר הזה מותר לי לקיים דבריו.
אד"ש: מה פתאום שתשלם בשבילי הרי אין לך כסף לשלם היה שם \$ 200 מנין לך!
התפעל הרי"ם שהרי לא אמר לרבי מה הסכום ולא היה שייך לראות דרך המעטפה וזה היה הסכום שבאמת נתן.

4. **כשנכנסו למכונית לאחר הרופא:**

הרי"ם: ועכשיו ישר לירושלים?
אד"ש: ודאי, להיכן יש עוד ליסוע?
הרי"ם: חשבתי אולי למכנווקא הרבי הרי היה בבלז... צריך קצת לאזן עכשיו למכנווקא.
אד"ש: חייך שם שתי ידיו הקדושות על הרי"ם ואמר: האסט זייער גוט מכוון גיוען מדארף טאקי פארן דארט!
5. **בדרך למכנווקא:**

הרי"ם: האם רוצה אד"ש לנחם אצל משפחת ברגמן שאביהם נפטר?

אד"ש: זה שנפטר שבוע שעבר!

ומוסיף הרי"ם: שנפטר הנ"ל האמת בשבוע זה אבל היה מעשה פלא שבוע קודם שהאד"ש היה בתנאים במשפחתו של הנ"ל ולא רצה לתת יד והיה מאוד מורגש הדבר ומעליב ולא הבינו מדוע - ואח"כ כשנפטר הבינו שכבר לא היה צלם ולא רצה האד"ש לתת לו יד - והתאים לזה שהאד"ש אמר שנפטר שבוע שעבר כשראהו בשמחה ללא הצלם.

6. כשהגיעו למכנווקא :

היה הצדיק בביה"כ וחיכה לו הרבי כמה דקות וכשיצא מהשירותים :
האדמו"ר ממכנווקא : התנצל, באומרו פעם היה אחיכם הרבי הלב-שמחה לביקור פתע אצל דודי האדמו"ר ממכנווקא זצ"ל ואמר לו אז דודי אז דער גאסט קומעט אים גיערכט דער בעל-הבית איז גירכעט!
אד"ש : נהנה ואמר : כתוב באמת אל תכנס לבית חבירך פתאום אבל אצל רבי אין חשש מה שיעשה כשימצאוהו הכל הרי לש"ש ומה כבר יהיה!

הגישו כיבוד :

אד"ש : האם אתה עוד לפני התפילה? (היה על השולחן טלית ותפילין).

המכנווקא : לא.

אד"ש : איך האלט פאר דער דאונין כזו תפילה כמו שלי זה עוד נקרא לפני - אצלכם שהשקעתם בתפילה שייך אחרי התפילה.
כמו"כ שאל האם היה קפידה אצלם לא לאכול לפני הנחת תפילין דר"ת.
המכנווקא : לא. וביקש מאד"ש שיאמר ראשון הברכה.
אד"ש : ח"ו מחוצף אני לא, ואם הרבי בעל הבית מצוה אין ברירה ובירך בפה"ג.
שתו לחיים ובירכו אחד את השני.

כשקם אד"ש ללכת :

המכנווקא : דוחקים בי חסידי לצאת בהתקפת הגנה נגד מה שחסידי בלו מעוללים.
אד"ש : זקני החידה"ר אמר שלכל יהודי יש נקודה פנימית הנקראת מגן אברהם ואם אאע"ה מגין על כל יהודי איר האט נישט וואס מורא האבן אין לך ממה לפחד ועל מה להגן יש לך כבר מגן אברהם!

7. הרי"ם : יש ילד קטן שחוששים עליו בבדיקות מדברים נוראים.

אד"ש : ביטל הדבר, ואמר : שה"י יעזור ויכול לעזור שיהיה כלום לפעמים יש דברים אחרים שנראים.
ולבסוף הוברר כדבריו שיש לילד דיסקוס ובכלל לא מה שחששו.
(כן ס"ט שליט"א בירך ואמר שזה כלום).

8. הרי"ם : כשהייתי אצל הגרש"ז אוירבעך ז"ל שאלני האם יש לרבי עוד זמן ללמוד נגלה? ועניתי לו שלומד הרבי הרבה לפנה"צ - נעמד על רגליו ואמר : "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו".

אד"ש : צחק ואמר : הוא הרי נכד לבעל התולדות שהיה חסיד גדול אבל היה גם גאון גדול מבין השורות בספרו בחסידות רואים גם הגדלות בתורת הנגלה.

9. אד"ש : ראיתי בספרו של אחיך שזקינך ר' דודל טאלנא אמר הרבה בדיחות גם אני יאמר לך בדיחות - הרבי מאמשנוב לא מניח לי לעשות שלום בין בלו למכנווקא יודע מדוע? היה מחלוקת בסלונים ובי"ה עשו להם שתי חצרות זה סלונים וזה סאלנים נו הבדל, כאן חשבתי אפשר לעשות בלו ובעלזה אבל הרבי מאמשנוב לכל דבר מוסיף מה אה הוא אומר מלך העולמה וכדומה ואז אין הבדל כבר בין בלו לבעלזה.

אח"כ שאל באיזה מספר בדיחות אוחזים?

הרי"ם : אפשר לספור על כמה גדולים דברו.

אד"ש : זה אינו ראייה יש כאלו שיש עליהם כמה בדיחות. ולאחר הפסקה שאל שוב היכן אוחזים?

הרי"ם : במספר 35.

אד"ש: אוסיף לך עוד בדיחה, מדוע אומר אני בדיחות? פעם הייתי אצל המשיח הרבי מחב"ד זצ"ל ואמר לי שאלף השישי שייך לחסידות וצריך ללמוד הרבה חסידות להכין עצמך לסוף ותמיד דיבר על ההכנה למשיח, וא"כ למדתי בגמ' שר"ל אמר שכתוב "אז ימלא שחוק פיננו" שרק בזמן משיח יהיה מותר לשחוק וצריך הרי הכנה לכך הנה הנה משיח בא לכן אני אומר בדיחות כדי שנוכל למלא שחוק פיננו בזמן משיח - נו עכשיו יש לך כבר 36 בדיחות, סיים הרבי ואמר: הרי כתוב "אשרי כל חוכי לו" לו=36 חוכי מלשון חיוך - שמחה!

01. **אד"ש:** ביקש מהרי"ם שיאמר משהו על המגילה.

הרי"ם: ראיתי בדרשות חתם סופר כתוב "ויבהילו את המן" שהמן היה פיקח וידע שהמלך אחשוורוש נתון לתהפוכות וכל זמן שקירב אותו לא פחד לעשות מעשים נגד מרדכי אבל עכשיו כשראה שמקרב ומצווה לקרוא לפניו ככה יעשה לאיש ולהרכיבו בסוסו פחד שהוא יתרחק ומיד חשב שצריך לבטל את העץ גבוה שרצה לתלות עליו את מרדכי ולכן הבהילוהו שלא יספיק לפרק העץ - וכן אליהו הנביא שאמר בשם חרבונה בשביל שיספיקו לתלות עליו את המן.

אד"ש: שיבח את הווארט ואמר שרוצה להוסיף: אם בהמן היה ענין של ויבהילו בלא ישוב הדעת ובלא הכנה הלימוד מזה ליהודים שצריך לעשות כל דבר בישוב הדעת ובהכנה וזה הכח בפורים לקבל כל אדם ע"ע לעשות כ"ד בישוב הדעת.

והוסיף לספר: שהיה עסקן מאנ"ש שעשה דבר גדול מאוד ביהדות החרדית שהרבי הבית ישראל שלחו לעשות וטען לפני האד"ש שהיה אז באגו"י והיה ראש ישיבה שפני הבית-ישראל אינם איתו כתמול שלשום - דיבר עליו האד"ש עם הבית-ישראל וראה באמת שהרבי מעקם עליו האף - ושאלו מדוע הרי עשה דבר גדול כזה ליהדות החרדית? וענהו הב"י יוא, אבער דאס איז גיוען און א' ישוב הדעת! ועיקר כל עשיה צריך ישוב הדעת! ולמדתי אז שאפי' שעושים מעשים טובים העיקר זה הישוב הדעת וההכנה ולכן מתאים שבפורים יש את הכח הזה ודוקא אז יש ענין של עד דלא ידע וחסידים תמיד ידעו לעבוד ולא לאבד לגמרי הדעת והדברים עתקין. **ע"כ מהנסיעה!!**

א.ד. וי.כ. נכנסו לקו"פ לבקש שהרבי יצוה את הסב"ק מטאלנא ללכת לד"ר ליפו בשביל רגלו - הרבי ניתח את הענין ואמר: שבאמת מצבו של הסב"ק מצריך ללכת אבל אינני יכול לצוות לרבי אבל להסביר לו ולבקשו כן - אד"ש חתך פיסת נייר מקועטל וכתב לסבא מכתב יפה שכדאי ורצוי ללכת לרופא.

למחרת כניסתם קרא אד"ש להרי"ם: וסיפר לו שהיו אצלו - שאלתים אם אתה הרי"ם יודע מזה? ואמרו שכן, התנצל הרי"ם שבאמת ידע מזה כבר מזמן שסבא לא רוצה ללכת ואמר שאם הרבי יצוהו ילך ורק חשבתי שיותר כדאי שיגיע הדבר דרך משבקי"ו - אמר אד"ש: כן הבנתי, רק רציתי לדעת אם המשפחה יודעת זכורני אצל הרבי הלב-שמחה כל הזמן טופל בידי צוות משמשים אבל הכל היה צריך להיות בתיאום עם המשפחה עם מוהרי"א לכן ביררתי אם אתם יודעים מזה שיהיה תיאום משפחה ומשמשים.

י.מ.ט. היה בענין הטיש של פורים בקו"פ והאד"ש שאלו האם יהיה דגים? וענה שכן, הרבה סוגים יש חזקות של אנשים - אמר אד"ש: שלא צריך לבטל ושיהיה אבל זוכר הוא בשנה שנפטר ל"ע בנו מ"ב היה בשושן פורים הפטירה וכבר בבוקר פחדו שילך מהעולם שלח לומר לי הרבי הבית ישראל שאזכור שהיום פורים ומחויב בסעודת היום ושאטול ידים ואוכל בשר והזכיר רק בשר סימן שזה העיקר הסעודה ולא דגים שאל"כ מדוע לא הזכיר בדבריו דגים.

**ביום ראשון י"ז אדר ב' עבר האד"ש בבקר ניתוח
על העפעף של העין ונסע הלוח וחזר עם הרי"ם,
וכן למחרתו ביום שני י"ח אדר ב' נסע שוב
האד"ש עם הרי"ם לת"א להורדת התחבושת,
קטעים שזכינו לשמוע משני הנסיעות יחד:**

1. כשהרופא הוריד התחבושת ראו שנהיה כתוצאה מהנתוח כפצע גדול ונראה לעין מאוד מפחיד.

אד"ש: חייך, ואמר: אין דבר אנשים יחשבו שמישהו נתן לי סנוקרת.

הרופא: מנין הרבי יודע כזו עברית, סנוקרת?

אד"ש: אין זה עברית, מילה זו כתובה בגמרא במסכת ב"ק שדנה בנוקי אדם הנותן לחבירו סנוקרת שצריך לשלם כך וכך כדיני ופסקי התורה.

2. **הרי"ם:** יש בדיחה שמספרים - שהיה עני שגר ע"י הביהמדי"ר ולויל צדוק והיה עני מאוד והרב מבריסק חיפש בנרות עני שיהיה באמת עני כדי שיוכל לקיים בו מצות מתנות לעניים בהידור וכשמצא אותו שמח עמו ולא נתנו לו חסידי הרב מבריסק להתעשר בשביל שיוכל תמיד הרב שלהם לקיים בו המצוה של מתנות לאביונים.

אד"ש: צחק ואמר: נו צריך הרי לסגור על כל עם ישראל ובריסק מכלל יהודי לא יצא כתוב הרי על כל יהודי שצריך להדבק בקונו במדותיו מה הוא רחום אף הוא רחום וכו' וכתוב במדרש ששאלו את ר"א מאחר שהקב"ה אוהב כ"כ את העני מדוע אינו מפרנסו ומדוע כתוב "לא יחדל אביון מקרב הארץ" וענה כדי לתת לעשיר הזכות לתת צדקה ולהחזיק עניים - א"כ הבריסקאים רוצים לאחוז במדתו של הקב"ה לשמור שיהיה עני כדי שהעשיר או לחילופין הרב מבריסק יקיים בו המצוה.

3. **הרי"ם:** היה לי השנה חידוש בקריאת המגילה שר' ח.מ.ק. קרא "עץ גבוה חמישים אמה" לא בדגשה של אות ה' אלא כאילו שכתוב ב-א' ושאלתי לבעלי הדקדוק ואמר שכך הוא הנכון.

אד"ש: בודאי, אני יודע מזה - זה חטף נעלמת (ואמר עוד מילה בשפת המדע), ולא רק בגבוה במגילה גם בהלל "אלוה" צריך לומר לא ב-ה' רפויה אלא באלף מאותו טעם בדקדוק - כמעט אף אחד לא מדגיש אולי נחמיה ברוינר שידוע טוב דקדוק - אני לא ידען גדול בדקדוק אבל כבר מגיל שש יודע אני לומר בהלל "אלוה" בהדגשת אלף שמעתי זאת מאבי זי"ע שידע הכל הוא למדני מה להתפלל והיאך וגם זאת אמר לי שכאן צריך להקפיד לקרוא בכזה פתח. הוסיף אד"ש ואמר: אספר לך דבר יפה מכיר הנך את ר' מנדל קאלישר = מנדל לוי הוא בעל תפילה בביהמדי"ר בתהילים בפרק נ"ו כתוב בפסוק האחרון "כי הצלת נפשי ממות הלא רגלי מדחי וגוי וצריך לומר רגלי (בפתח) הוא אומר רגלי (בחיריק) בהלל גם יש פסוק דומה שם באמת צריך לומר רגלי (בחיריק) "כי חלצת נפשי ממות .. את רגלי מדחי" ואולי מתבלבל משם לא רציתי להעליב וחיפשתי ביותר משלושים תהילים מכל הסוגים בכולם בפרק נ"ו כתוב רגלי (בפתח) - אמרתי לגבאי ר' ח.ש. שצריך לומר בפתח והתכונתי שיעיר לו נו עובר שוב סיבוב ומגיע לקפיטל נ"ו ושוב ר' מנדל בשלו בחיריק אמרתי שוב לחנינא והנה עכשיו בתענית אסתר היה שוב פרק נ"ו ואמר שוב בחיריק - יותר אינני יכול לומר אבל ברצוני שתדע שאם יצא יומן מהאיחוד ושם יהיה כתוב מנהגי גור ויכתב שבגור נוהגים לומר רגלי בחיריק הנני מוחה ואומר שבגור אומרים רגלי בפתח רק החזן טעה!

4. יש לך ד"ש מבנך יענקלה רואה אני אותו בסיבוב הוא לא מרגיש שאני נכנס הוא לומד ב"ה גם יש לך ד"ש משרגא הוא לומד אחה"צ עם בנו של יצחק יששכר הקטנצ'יק בבקר אני לא רואה אותו הוא כן מרגיש שאני נכנס הוא קפצן כזה אבל ב"ה גם לומד הוא בחור שמח.

יום שני י"ח אדר ב' התשנ"ה אחה"צ בביהמדר"ר, הס"ק מטאלנא הגיע להכנס לקו"פ:
האד"ש יצא לקראתו למסדרון לפני החצר ושם נעמדו לדבר כעשר דקות:

ס.ט.: אוי מהאט אי זכות צקומען צום רעבין דרבי איז אזוי גרויס וואס אהר טיט נאר!
אד"ש: חייך.

ס.ט.: הזכיר נכדתו חוה בת צפורה.

אד"ש: חנה?

ס.ט.: חוה.

אד"ש: הנהן בראשו, ואמר: יוא איך וייס רפו"ש.

ס.ט.: אין לי כח ללכת לרופא.

אד"ש: הרבי צריך ללכת לרופא לד"ר ליפו - יש לרבי רופא אחר? רופא יותר טוב? הוא רופא טוב וחשוב ללכת איליו כדאי ללכת איליו.

ס.ט.: הדרך הלך וחזור עליו זה עלי לטורח ואפי' מהלב אני מפחד שלא יזיק.

אד"ש: כו"ע מודים ויודעים שלרבי יש לב טוב אין מה לחשוש ולפחד לא יזיק כלום אני מבטיח כדאי ללכת.

ס.ט.: התאונן בכלל על מצבו.

אד"ש: רפו"ש, צריך להתחזק.

ס.ט.: הראה על נינו אמיתי.

אד"ש: אמיתי, אני מכיר אותו בחור כארז.

ס.ט.: הראה על אליהו דינקל בהוסיפו: שצריך להיות חתן.

אד"ש: הנהן בראשו ובירך.

ס.ט.: הראה על י. כהן לברכה.

אד"ש: בזכותו של יודל כהן והרבי מטאלנא התחלתי להשתמש במשמש שלי יודל שפירא בתחלה פחדתי הוא כהן וסור להשתמש בכהן שמעתי שהטאלנא רבי משתמש ביודל כהן אמרתי מעשה רב גם לי מותר להשתמש עם יודל כהן שלי נו הרבי עזר לי בזה.

ס.ט.: חייך ונהנה.

אד"ש: כבר כואב לי הרגלים לעמוד.

ס.ט.: בודאי שהרבי ילך לשבת לקבל עולם ואני עוד ינוח כאן.

קצת דברי תורה נפלאים ששמע הרי"ם מהאד"ש בנסיעה:

המתין מעט והמשיך ואמר: בדף ס"ד: מובאת מחלוקת אביי אמר ננעלו תנן שסמכין אניסא ורבא אמר נועלים תנן דלא סמכין אניסא - וקשה על אביי ממסכת יומא, שנאמר במשנה שנוהרו בכה"ג שלא יאכל דברים המביאים טומאה אע"פ שאי' מעשרה ניסים שנעשו בבית המקדש שלא אירע טומאה לכה"ג ביוה"כ חזינן דלא סמכין אניסא? - וכן בבשר קדשים ששטחוהו על שולחנות שיש שלא יסריח אע"פ שאי' מהניסים היה שלא יסריח בשר הקדש מעולם ואם כן חזינן דלא סומכין על הנס? והוסיף שבתיו"ט הקשה כן. אמרתי לפניו שראיתי באי' מספריו של הרב החיד"א לתרץ: שבאמת בכ"מ לא סומכים על הנס אבל בפסח בו כתוב רוב ניסים הפלאת בלילה - והוא זמן מסוגל לניסים על כן סובר אביי שכאן מותר לסמוך על הנס.

אד"ש: שיבח את תירוצו של החיד"א - והוסיף: אני חשבתי לתרץ תירוץ פשוט והרבה פעמים הוא האמיתי - שם ביומא ובענין בשר הקודשים יש סיכון במה שנסמוך על הנס לפי שאם תארע תקלה לא יהיה לנו כה"ג לעבודת בית המקדש כך גם בבשר הקודשים שאם

חלילה יסריחו יהיה הפסד קודשים משא"כ בענינו אם הדלתות לא ינעלו ניתן יהיה לנעול אותם בידים ולא מפסידן מידי ודו"ק. !

אחר המתנה נוספת פתח ואמר : מגמ' בדף ס"ה. אפשר ללמוד יסוד חשוב ומוסר השכל גדול לעובדי ה' הצעירים בחורים ואברכים שנמצאים בתוקף חסידות כבתחלתה איתא שם במשנה סבירא ליה לר"י שאפשר היה למלא כוס מדם התערובת ובגמ' שם שכיון שכהנים זריזין הן ליכא למיחש שמא נתערב בדם התערובת גם דם שלא נתקבל בכלי ופריך בגמ' אי זריזין הן אמאי משתפך ומתריצין אגב זריזותיהו דעבדי משתפך וברש"י שם שממהרין לרוץ ולקרב ולזרוק מיתשיד מידיהו, והלימוד שפעמים מתוך הזריזות יכולה לקרות תקלה אבל אחר התקלה האלטמען קאפ [מחזיקים ראש] מאתרים את התקלה ומתקנים אותה מיד כך גם אחר הנפילה צריכים לידע בזריזות היכן נפלת וממה צריכים להשמר ולהמשיך את עבודת הקודש בשמחה.

אחר עצם את עיניו. לאחר שהות קצרה ביקש לומר תפילת הדרך וכשלא נמצא מיד האבנט הצעתי לו את אבנטי ואמר תפילת הדרך בהתלהבות עצומה, אחר שסיים אמר : אתה עכשיו בלי גרטל נזכרתי ממעשה פלא שהיה אצל אחי וראשי הבית ישראל זי"ע אחד מהרבנים ששמש כרב גדול מטעם המדינה נהג לבקר יחד עם רבנים צעירים אצל הרבי הבית ישראל, מדי שנה בחול המועד פסח וסוכות, אחד מהרבנים הצעירים סיפר שבאחד הביקורים יצא הרבי הבית ישראל אל כל הרבנים הצעירים נתן לכולם יד מלבד ל"רב" אחד שלא הושיט לו את ידו אלא שאלו בגערה מיט ציצית גייעסטע? [כלום הולך אתה עם ציציות] ואכן התברר שאותו "רב" הלך באותה שעה בלא ציצית. לשנה אחרת בחג נזדמנו שוב ליסוע ואותו הרב לפני עלותו לרכב נזכר בסיפור העגום של שנה שעברה וכיון שגם עתה לא הלך עם ציצית ביקש מהרב הגדול להמתין מעט עד שיביא ציצית אבל הנ"ל לא רצה ורגז ואמר : שאין זמן להמתין כשהגיעו לירושלים לפני שנכנסו לב"י בכה אותו רב וביקש מאחד הרבנים האחרים שיתן לו את הציצית שעליו משום שבו (היינו בנותן הציצית) בוודאי לא יחשוד האדמו"ר שאינו הולך עם ציצית בהיותו ירא שמים אמיתי נענע אותו רב להפצורותיו ונתן לו את ציציותיו כשנכנס הב"י מיד ניגש אל אותו רב ושאלו גייסעט דהן מיט דינע איגענע ציצית [כלום הולך אתה עם הציציות שלך] ויהי לפלא!

הוסיף האד"ש והסביר ההולך בציצית פועלים עליו הציציות אור של הכנעה ושפלות לפי שתעכלת דוטמה לרקיע הדומה לכסא הכבוד וכיון שלא ראה עליו הבית ישראל את אור ההכנעה הבין שהציצית הם בבגד שאול הפטור מציצית.

אחר משך זמן פתח ואמר בחיך מצאתי מקור להנהגה החסידית של נאך מאכען א' רבי [לחקות הנהגת הרבין] בדף ס"ו. מובא הסיפור שנעלמה הלכה מבני בתירא האם מותר לשחוט פסח בשבת ולמדס הלל שמותר משום שילפינן "במועדו" במועדו" מתמיד שדוחה שבת כן פסח דוחה שבת מיד הושיבוהו בראש ומינוהו נשיא עליהם - והלל קנטרס בדברים שלא ידעו משום שלא שמשו את שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון - אח"כ שאלוהו שכח ולא הביא סכין מער"ש מהו? ונתעלמה ממנו הלכה מפני שקנטרס, ואמר : הנח להם לישראל שאם לא נביאים הם בני נביאים הם ולמחרת היו הסכינים תחובים לפסח בצמרו או בגדי בין קרניו והגמ' שם מסבירה שאין כאן חשש מעילה משום שעשו כחומרתו של הלל שלא מעל אדם בעולתו שהיה מביאה חולין לעזרה ומקדישה ע"כ הגמ'.

העיר האד"ש : חומרא זאת של הלל מסתבר שעשה רק לעצמו וכל הקהל לא נהג כך שהרי נאמר בגמ' "שכך היה נוהג הלל" משמע ששאר העם לא נהג כך והנה כאן לפתע נהג כל העם כהלל מדוע? אין זאת אלא משום שדרכם היתה נאך מאכען דעם רביין [לחקות את הרבין] וכיון שאתמול הושיבוהו נשיא עליהם מיד ביררו כולם מה דרכו של הרבי וכששמעו מחומרא זאת של רבם כולם חיקו את אותה חומרא ולא הקדישו רק בעזרה.

הוסיף אד"ש בחיוד: נאך מאכין א' רעבין איז אגוטע זאך אובער נאר אין רוחניות נישט סתם אין דער וועלעט אריין [לחקות רבי הרי זה דבר טוב אבל רק ברוחניות ולא בדברים בעלמא] גם לזה מצאתי מקור בירושלמי פרק ב' ממסכת מועד קטן הלכה ב' התם איתא ר' שמעון בן ר' ינאי קטף כרמא במועדא [בצר כרמו במועד משום שהיה דבר האבוד] חמוניה כל עמא וקטפן בתריה [ראו כל העם ובצרו אף הם כרמיהם אף על פי שאצלם לא היה זה דבר האבד] בשתא חוריתא שבקיה ויבש ולא כן נהגו כל עמא אמר ילפון מקלקלתא ומתקנתא לא ילפון [לשנה אחרת הניח כרמו ויבש ולא כן נהגו אחריו כל העם, אמר: מחקים אותי רק במה שנוח להם ולא במה שלא נוח להם] וסיים בחיוד יש אמנם לחקות הנהגה טובה אבל להשגיח שיהיה תמיד בגדר של מתקנתא.

אחר משך זמן התחיל לדבר מדודו הקדוש הרב מבענדין חתן השפת אמת זצ"ל וסיפר בין השאר כך היתי פעם באוטווצק בילדותי עם אבי הקדוש הא"א זי"ע ולקראת שבת היינו אמורים לחזור לגור בשבת בשל שמחה משפחתית אלא שלפתע חליתי באנגינה ולא היתה שום אפשרות לקחת אותי לגור הוחלט להשאירני באוטווצק לפני שנסעו הרגעני אבי ואמר לי שגם הרב מבענדין נשאר באוטווצק והוא ישגיח עלי ומיד אחר השבת יחזור הרב מבענדין ששמע שכך אמר לי אבי שמח על כך כמוצא שלל רב ואכן כל השבת טיפל בי בנאמנות וסיפר לי סיפורים וכו' שבת זו לא אשכח לעולם, זכורני כשאבי חזר רצתי איליו בצעקה טאטא כ"כ התגעגתי אליך! אח"כ שאלתיו האם מותר לדבר באמצע תפילת י"ח? וענה: בודאי שלא - רציתי להיות בטוח ושאלתיו שוב אז אסור לדבר באמצע תפילת י"ח בשום אופן? וענה: בודאי שלא מדוע אתה שואל? עניתי: שבשבת עמדתי בתפילות ע"י הרב מבענדין ושמעתי מדבר באמצע תפילת י"ח הא"א התפלא ושאל מה שמעת? עניתי: אומר דברים משונים כשרצה אבי לדעת בדוקא מה אמר? עניתי: שמעתי אומר טאטא זיסר טאטא זיסר! [אבא מתוק אבא מתוק!] התחייך הא"א ואמר: הרב מבענדין כולו קדש אדם גדול מאוד אינו ח"ו סתם מדבר טאטא זיסר כונתו לשכינה והקרוב לה' מותר לו לומר כך ומאז ידעתי להסתכל על הבענדינר רב בצורה אחרת - שכולו רוחני. מכל מקום אצל אבי הקדוש לא שמעתי מעודי כדבר הזה אף שהתלהבותו בתפילה היתה גיואלדיג [עצומה] כנראה שהאיפוק הוא בדרגה גדולה יותר כמו שאומרים על הלל הזקן שהיה רבו של יונתן בן עוזיאל שאצלו לא נשרף עוף הפורח בשעת לימוד משום שעצר את אש ההתלהבות בתוכו פנימה.

המשיך לדבר בהפלגות נוראות על אביו הקדוש ובין השאר אמר כך: יש דבר שרציתי לשאול אבי ובסוף לא אסתיעא מילתא ואני מתחרט ע"ז כ"כ עד היום הזה - כשהייתי כאן בארץ למדתי בעץ-חיים אצל הרב חייקל מילצקי ז"ל הוא הכניס בי אהבת תורה והרבה לומדישע זאכין הוא היה איש צדיק ואמר פעם בשבוע שיעור מוסר בטוב טעם ודעת גם סיפורים עם מוסר השכל ואפי' מסיפורי האדמורי"ם הבעש"ט ותלמידיו אהבתי מאוד את השיעורים שלו ובפרט את שיעור המוסר פעם סיפר סיפור ידוע, היה רב דרשן שבא לעיר ודרש על לחם הפנים והלהיב הקהל על מעשה ביהמ"ק ועל עבודת לחם הפנים. אחד משומעי הדרשה יהודי תמים חשב שמהיום יתחיל גם הוא להביא כדוגמת לחם הפנים ע"י חלות שישים בארון הקדש בדחילו ורחימו כמעשה לחם הפנים לכבוד השכינה בבית מקדש מעט בביהכ"נ וכך כל יום שישי כשאף אחד לא ראה נכנס דרך החלון והניח את החלות. בסוף התפילה כשהגבאי סידר את ביהכ"נ מצא לפתע חלות טובות בארון הקודש וכיון שהיה עני סבר שמישהו קיים בו מתן בסתר ועל כן לקח החלות לביתו כך עברו הרבה שבתות אותו תמים ואשתו מכינים ומטיבים הבצק והחלות וכל יום שישי מתגנב ושם בארון קדש בדחילו ורחימו והגבאי אח"כ לוקח ונהנה והיהודי שראה בשבת בבוקר בשעת פתיחת ההיכל לקריאת התורה שהחלות אינם הבין בתמימותו שהקב"ה באמת לוקח החלות - פעם אחת חזר ובא אותו הרב הדרשן לעיר בסיבוב שני וביום שישי עלה לביהמ"ד להכין הדרשה שיאמר ולפתע ראה אדם נכנס בעד החלון ושם חלות בארון קדש ומברך להקב"ה שלוקח החלות ועוד מוסיף להקב"ה ברכת "בתאבון" ניגש איליו וגער בו וצעק עליו שזה אפיקורסות וחילול שם שמים ואסור

לעשות כך כשהצטדק אותו יהודי שאדרבא מדרשת הרב בשנה שעברה הבין כך נזף בו הרב קשות ואמר לו שטעה בהבנתו ואין בזה שום נחת רוח להקב"ה וכו' - האיש הלך בבושת פנים ובכה ואמר לאשתו שתפסיק מהיום באפיית החלות והכל היה טעות ומי יודע אם לא היה בזה איזה קלקול למחרת שלח האר"י ז"ל לומר לאותו רב צו לביתך כי מת אתה כיון שמיום שנחרב הבית לא היה אדם שעשה נחת רוח להקב"ה כאדם זה ואתה קלקלת הדבר ואולי למעלה הוא יוכל לעשות לנשמתו טובה כולי האי ואולי ולא עזר לו שום תירוצים ולמחרתו נפטר אותו הרב, **ע"כ הסיפור!**

הוסיף אד"ש ואמר: הוא ר' חייקל סיפר עשרת מונים יותר יפה ובטוב טעם - התעוררה לי מיד עם שמיעת הסיפור קושיא עצומה על הסיפור אלא שהתביישתי לשאול חשבתי אשאל את אבי ובסוף לא אסתיעא מילתא ומאד מאד אני מצטער ע"כ שלא שאלתי אותו אילו היתי שואל אותו בוודאי היה מאיר את עיני.

היה קשה לי היכן היושר באמת הרב גרם להפסק בנח"ר שעשה אותו יהודי אבל הרי הוא היה זה שגרם לנח"ר שיבוא שהרי בגלל הדרשה שלו בשנה הקודמת התחיל היהודי בהנהגה זו ומן היושר שלכה"פ יופחת מעונשו? זה יושר ודין אמת? כמה אני מצטער שאין לי על זה תשובה מאבי הא"א זי"ע - וחושבני שיש לי תירוץ ואולי תירוץ זה היה עונה אבי והוא אמיתי ומוסר השכל גדול - בשמים מחשיבים יגיעה ועמל בעבודת ה' שתהיו עמלים בתורה. אותו בעל דרשן נהג בוודאי לומר דרשות לצורך פרנסתו ולמרות שכמובן גלגלו זכות לידו שאותו תמים התעורר לנהוג כפי שנהג אולם לרב הדרשן לא היתה בזה שום יגיעה מיוחדת והרי זה כאחד שאבד כסף ומצא אותו עני לאחר מכן והתפרנס בזה שאף על פי שיש לו שכר אין זה שכר כשכר מי שהתייגע בנתינת צדקה לכתחלה אבל כשבא הרב לקלקל שם יגע צעק וגידף והתאמץ בקלקול לכן נענש כ"כ שהזכות שבאה בלא יגיעה לא יכלה לכפר על הקלקול שבא ביגיעה. ודפח"ח!!

הוסיף לספר גם על זקנו השפת אמת ואמר: שאין לתאר ואין לשער גודל המורא רבך שהיה לבני הבית מהשפת אמת זי"ע שמעתי מגיסי ר' שלמה יוסקוביץ חתנו של הא"א שנהיה חתן תוך כדי השבוע של השבע ברכות של גיסי הגדול יותר הקדוש ר' יצחק מאיר בן דודי הקדוש ר' משה בצלאל זצוק"ל עוד בחיי השפ"א. וכך סיפר ר' שלמה הנ"ל. הגענו לחדרו של השפ"א אני הבחור הצעיר ואבי ר' משה זאב יוסקוביץ, השפ"א ישב בראש השולחן ומשני הצדדים עמדו הא"א זי"ע וגיסיו הרב מבענדין, רי"מ בידרמן רמ"ב אחיו של הא"א ועוד שאר האחים נכנסו וראינו איך שכולם עומדים ביראת הכבוד - השפ"א הרים עיניו ואמר לחתן נו שישב חשבתי אני בחור צעיר אשב וכל הגדולים האלו יעמדו והתמהמתי הרים השפת הקדוש שוב ידו והראה על הכסא והתיישבתי והיתי בטוח שעכשיו יתיישבו כולם אולם אף אחד לא ישב וראיתי לחותני הא"א עומד באימה ויראה וברעדה התפעלתי מאד בן בכור אצל אביו בשמחתו שמחת אירוסין וכזו רעדה! - השפ"א מזג יין לי ולכולם נתן יד לכולם מזל טוב וכבר לאחר כמה דקות נגמר כל הווארט - ומזה למדתי עד כמה צריך להיות מורא רבך וכל פעם שאני נזכר במראה הזה חוטף אותי חיל ורעדה.

אמר לי אמור משהו על הפרשה [פרשה שמיני] אמרתי לפניו מה ששמעתי מהרב החסיד ר' ישראל שמעון קסטלניץ ז"ל ששמע מהרבי הלב שמחה זי"ע לפני כארבעים שנה כתוב בפרשת השבוע שמשה רבינו כעס על אהרן ובניו מדוע נשרף שעיר ר"ח ולא נאכל באנינות והקשה הרבי הלב-שמחה היכן היה משה רבינו עצמו מדוע לא היה שם להשגיח הלא כל הימים היה הוא האחראי ולהיכן הלך? וענה הלב שמחה בפשטות משה הלך להלוות נדב ואביהוא שהרי אהרן ובניו הנותרים היו אסורים לצאת והוא היה דוד שלהם אולי הוא לא נטמא הלך מרחוק אבל שלא ישתתף בהלויה? לכן לא היה!

אד"ש: נהנה מאוד, ואמר: אחי הלב שמחה היה גאון באמירת דברים אמתיים שכאלו כמהו לא אוכל לומר אולם אנסה לומר על הפרשה מעין זה - כתוב אחר שריפת נדב ואביהו "וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'" המפרשים מתקשים מדוע כתוב "יבכו" לשון עתיד? יש שאומרים שבאבדת צדיק ככול שהזמן מתרחק מרגישים יותר בחסרונם ולכן "יבכו" לשון עתיד. - אני פירשתי פשוט הרי היה זה בר"ח ניסן שאסור בהספד ותענית ויש שפוסקים כל חדש ניסן ולא יכלו לעשות הספד כראוי לאותם צדיקים ולכן כתוב לשון עתיד עוד נעשה עליהם הספד אחרי ניסן ואז יבכו! ודפח"ח.

סיפר כשנסעתי עם אבי הא"א זי"ע לאר"י באוניה היתי בחור בר מצוה אבי ישב למטה בחדרו והגה בתורה והקפדתי לשהות במחיצתו - באחד הימים עליתי לסיפון וראיתי עוף גדול יורד עד למים תופס דג בפיו ועולה עם הדג - אחי הבית ישראל שעלה לסיפון לחפשני גם ראה את זה ניגש אלי ואמר: אתה רואה רצו שלא לחנם תעלה על הסיפון והראו לך את ה"שלך" שכתוב בתורה בפרשת שמייני עליו כותב רש"י שהוא עוף ששולה דג מהים.

כשחזרנו ממקום שהותינו אמר: ברש"י שמייני איתא על החסידה שעושה חסד עם חברותיה ובשם החידה"ר ז"ל שלכן החסידה היא עוף טמא לפי שעושה חסד רק עם חברותיה **והקשה אד"ש:** והרי נאמר "ואהבת לרעך כמוך" משמע רק לרעך? ותיירץ: לאהוב ממש הוא רק לרעך אבל לעשות חסד בודאי חובה על כל אחד ואחד בלא שום ענין של חברות לכן הוא טמא. ודפח"ח!!

נסיעה יום ב' ח"י אדר ב' תשנ"ה:

נכנס לרכב עם גמי מסכת פסחים ומיד כשהתיישב אמר איך האב גיהאט א' רוהיגע טאג נעכטען גילערנט ב"ה פין כל שעה ביז תמיד נשחט 32 בלעטער [היה לי אמש יום רגוע ב"ה הספקתי ללמוד מפרק כל שעה עד פרק תמיד נשחט ל"ב דפים] גפ"ת, רמב"ם, שפת אמת [כבוד קדושת האדמו"ר זצ"ל עבר יום קודם ניתוח והיה חבוש בעין אחת על כן לא היה קבלת קהל באותו יום] - ר"י אומר אף התמיד ר"ש אומר הפסח ב"ד ושאר כל הזבחים וכו' ר"י ור"ש תרומתו לשיטתיהם הכהן העובד תפקידו להעלות את הבעלים שלא יהא ברשותיהם חמץ ר"י הוא ר"י בר אילעי עליו נאמר בסנהדרין שקר החן זה דורו של משה ויהושע שניהם עשו קרבן פסח בהידור והבל היופי חזקיה עשה פסח בהידור אשה יראת ה' זה דורו של ר"י בר אילעי אף הוא עשה פסח בהידור רב שאפילו בתמיד צריך להשגיח שלא יהא חמץ לאף אחד בקצה העולם ובשפת אמת מדבר מזה אם גם לגבי תמיד אמרינן אפילו אחד בקצה העולם דהוא קרבן ציבור דכל ישראל ורבי יעקב בידרמן בהגהותיו מביא שנסתפקו בזה תוספות במנחות עיין שם, ר"ש לשיטתו יכולני לפטור כל העולם מן הדין כל הקרבנות בזמן הפסח שייך להעלות את כלל ישראל שלא יהא חמץ ברשותם.

אמרתי לפני מחלוקת צל"ח וחכ"א בענין לא תשחט על חמץ אי אמרינן עשה דוחה לא תעשה כשאין באפשרותו לשרוף החמץ ואמרינן שישחט על החמץ מדין עשה דוחה לא תעשה ודברי ר' עקיבא אייגר מהשאגת אריה החולק וסבירא ליה דלא שייך בזה עדל"ת ואמר שעל פי זה גם בתמיד סוף סוף אפשר יהיה לשחוט אליבא דר"י מדין עשה דוחה לא תעשה ואם כן לא יתבטל התמיד באופן דא"א ועל פי זה מיושבת קושית השפת אמת, ודפח"ח.

המתין מעט והמשיך ואמר: בדף ס"ד: מובאת מחלוקת אב"י אמר ננעלו תנן שסמכינן אניסא ורבא אמר נועלים תנן דלא סמכינן אניסא - וקשה על אב"י ממסכת יומא, שנאמר במשנה שנוהרו בכה"ג שלא יאכל דברים המביאים טומאה אע"פ שא' מעשרה ניסים שנעשו בבית המקדש שלא אירע טומאה לכה"ג ביוה"כ חזינן דלא סמכינן אניסא? - וכן בבשר קדשים ששטחוהו על שולחנות שיש שלא יסריח אע"פ שא' מהניסים היה שלא הסריח בשר הקדש מעולם ואם כן חזינן דלא סומכינן על הנס? והוסיף שבתיו"ט הקשה כן.

אמרתי לפניו שראיתי בא' מספריו של הרב החיד"א לתרץ: שבאמת בכ"מ לא סומכים על הנס אבל בפסח בו כתוב רוב ניסים הפלאת בלילה - והוא זמן מסוגל לניסים על כן סובר אביי שכאן מותר לסמוך על הנס.

אד"ש: שיבח את תירוצו של החיד"א - והוסיף: אני חשבתי לתרץ תירוץ פשוט והרבה פעמים הוא האמיתי - שם ביומא ובענין בשר הקודשים יש סיכון במה שנסמך על הנס לפי שאם תארע תקלה לא יהיה לנו כה"ג לעבודת בית המקדש כך גם בבשר הקודשים שאם חלילה יסריחו יהיה הפסד קודשים משא"כ בענינו אם הדלתות לא ינעלו ניתן יהיה לנעול אותם בידים ולא מפסידן מידי ודו"ק. !

אחר המתנה נוספת פתח ואמר: מגמ' בדף ס"ה. אפשר ללמוד יסוד חשוב ומוסר השכל גדול לעובדי ה' הצעירים בחורים ואברכים שנמצאים בתוקף חסידות כבתחלתה איתא שם במשנה סבירא ליה לר"י שאפשר היה למלא כוס מדם התערובת ובגמ' שם שכיון שכהנים זריזין הן ליכא למיחש שמא נתערב בדם התערובת גם דם שלא נתקבל בכלי ופריך בגמ' אי זריזין הן אמאי משתפך ומתרצין אגב זריזותיהו דעבדי משתפך וברש"י שם שממהרין לרוץ ולקרב ולזרוק מיתשיד מידיהו, והלימוד שפעמים מתוך הזריזות יכולה לקרות תקלה אבל אחר התקלה האלטמען קאפ [מחזיקים ראש] מאתרים את התקלה ומתקנים אותה מיד כך גם אחר הנפילה צריכים לידע בזריזות היכן נפילתי וממה צריכים להשמר ולהמשיך את עבודת הקודש בשמחה.

אחר עצם את עיניו. לאחר שהות קצרה ביקש לומר תפילת הדרך וכשלא נמצא מיד האבנט הצעתי לו את אבנטי ואמר תפילת הדרך בהתלהבות עצומה, אחר שסיים אמר: אתה עכשיו בלי גרטל נזכרתי ממעשה פלא שהיה אצל אחי וראשי הבית ישראל זי"ע אחד מהרבנים ששמש כרב גדול מטעם המדינה נהג לבקר יחד עם רבנים צעירים אצל הרבי הבית ישראל, מדי שנה בחול המועד פסח וסוכות, אחד מהרבנים הצעירים סיפר שבאחד הביקורים יצא הרבי הבית ישראל אל כל הרבנים הצעירים נתן לכולם יד מלבד ל"רב" אחד שלא הושיט לו את ידו אלא שאלו בגערה מיט ציצית גייעסטע? [כלום הולך אתה עם ציציות] ואכן התברר שאותו "רב" הלך באותה שעה בלא ציצית. לשנה אחרת בחג נזדמנו שוב ליסוע ואותו הרב לפני עלותו לרכב נזכר בסיפור העגום של שנה שעברה וכיון שגם עתה לא הלך עם ציצית ביקש מהרב הגדול להמתין מעט עד שיביא ציצית אבל הנ"ל לא רצה ורגז ואמר: שאין זמן להמתין כשהגיעו לירושלים לפני שנכנסו לב"י בכה אותו רב וביקש מאחד הרבנים האחרים שיתן לו את הציצית שעליו משום שבו (היינו בנותן הציצית) בוודאי לא יחשוד האדמו"ר שאינו הולך עם ציצית בהיותו ירא שמים אמיתי נענע אותו רב להפצרותו ונתן לו את ציציותיו כשנכנס הב"י מיד ניגש אל אותו רב ושאלו גייסעט דהן מיט דייענע איגענע ציצית [כלום הולך אתה עם הציציות שלך] ויהי לפלא!

הוסיף האד"ש והסביר ההולך בציצית פועלים עליו הציציות אור של הכנעה ושפלות לפי שתכלת דומה לרקיע הדומה לכסא הכבוד וכיון שלא ראה עליו הבית ישראל את אור ההכנעה הבין שהציצית הם בבגד שאול הפטור מציצית.

אחר משך זמן פתח ואמר בחיוך מצאתי מקור להנהגה החסידית של נאך מאכען א' רבי [לחקות הנהגת הרבין] בדף ס"ו. מובא הסיפור שנעלמה הלכה מבני ביתרא האם מותר לשחוט פסח בשבת ולמדס הלל שמותר משום שילפינן "במועדו" במועדו" מתמיד שדוחה שבת כן פסח דוחה שבת מיד הושיבוהו בראש ומינוהו נשיא עליהם - והלל קנטרס בדברים שלא ידעו משום שלא שמשו את שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון - אח"כ שאלוהו שכח ולא הביא סכין מער"ש מהו? ונתעלמה ממנו הלכה מפני שקנטרס, ואמר: הנח להם לישראל שאם לא נביאים הם בני נביאים הם ולמחרת היו הסכינים תחובים לפסח בצמרו או בגדי

בין קרניו והגמי' שם מסבירה שאין כאן חשש מעילה משום שעשו כחומרתו של הלל שלא מעל אדם בעולתו שהיה מביאה חולין לעזרה ומקדישה ע"כ הגמי'.

העיר האד"ש: חומרא זאת של הלל מסתבר שעשה רק לעצמו וכל הקהל לא נהג כך שהרי נאמר בגמי' "שכך היה נוהג הלל" משמע ששאר העם לא נהג כך והנה כאן לפתע נהג כל העם כהלל מדוע? אין זאת אלא משום שדרכם היתה נאך מאכען דעם רבי' [לחקות את הרבי] וכיון שאתמול הושיבוהו נשיא עליהם מיד ביררו כולם מה דרכו של הרבי וכששמעו מחומרא זאת של רבם כולם חיקו את אותה חומרא ולא הקדישו רק בעזרה.

הוסיף אד"ש בחיוד: נאך מאכין אי' רעבין איז אגוטע זאך אובער נאר אין רוחניות נישט סתם אין דער וועלעט אריין [לחקות רבי הרי זה דבר טוב אבל רק ברוחניות ולא בדברים בעלמא] גם לזה מצאתי מקור בירושלמי פרק ב' ממסכת מועד קטן הלכה ב' התם איתא ר' שמעון בן ר' ינאי קטף כרמא במועדא [בצר כרמו במועד משום שהיה דבר האבוד] חמוניה כל עמא וקטפן בתריה [ראו כל העם ובצרו אף הם כרמיהם אף על פי שאצלם לא היה זה דבר האבוד] בשתא חוריתא שבקיה ויבש ולא כן נהגו כל עמא אמר ילפון מקלקלתא ומתקנתא לא ילפון [לשנה אחרת הניח כרמו ויבש ולא כן נהגו אחריו כל העם, אמר: מחקים אותי רק במה שנוח להם ולא במה שלא נוח להם] וסיים בחיוד יש אמנם לחקות הנהגה טובה אבל להשגיח שיהיה תמיד בגדר של מתקנתא.

אחר משך זמן התחיל לדבר מדודו הקדוש הרב מבענדין חתן השפת אמת זצ"ל וסיפר בין השאר כך היתי פעם באוטווצק בילדותי עם אבי הקדוש הא"א זי"ע ולקראת שבת היינו אמורים לחזור לגור בשבת בשל שמחה משפחתית אלא שלפתע חליתי באנגינה ולא היתה שום אפשרות לקחת אותי לגור הוחלט להשאירני באוטווצק לפני שנסעו הרגעני אבי ואמר לי שגם הרב מבענדין נשאר באוטווצק והוא ישגיח עלי ומיד אחר השבת יחזור הרב מבענדין ששמע שכך אמר לי אבי שמח על כך כמוצא שלל רב ואכן כל השבת טיפל בי בנאמנות וסיפר לי סיפורים וכו' שבת זו לא אשכח לעולם, זכורני כשאבי חזר רצתי איליו בצעקה טאטא כ"כ התגעגתי אילך! אח"כ שאלתיו האם מותר לדבר באמצע תפילת י"ח? וענה: בודאי שלא - רציתי להיות בטוח ושאלתיו שוב אז אסור לדבר באמצע תפילת י"ח בשום אופן? וענה: בודאי שלא מדוע אתה שואל? עניתי: שבשבת עמדתי בתפילות ע"י הרב מבענדין ושמעתי מדבר באמצע תפילת י"ח הא"א התפלא ושאל מה שמעת? עניתי: אומר דברים משונים כשרצה אבי לדעת בדוקא מה אמר? עניתי: שמעתי אומר טאטא זיסר טאטא זיסר! [אבא מתוק אבא מתוק!] התחייך הא"א ואמר: הרב מבענדין כולו קדש אדם גדול מאוד אינו ח"ו סתם מדבר טאטא זיסר כונתו לשכינה והקרוב לה' מותר לו לומר כך ומאז ידעתי להסתכל על הבענדינר רב בצורה אחרת - שכולו רוחני. מכל מקום אצל אבי הקדוש לא שמעתי מעודי כדבר הזה אף שהתלהבותו בתפילה היתה גיואלדיג [עצומה] כנראה שהאיפוק הוא בדרגה גדולה יותר כמו שאומרים על הלל הזקן שהיה רבו של יונתן בן עוזיאל שאצלו לא נשרף עוף הפורח בשעת לימוד משום שעצר את אש ההתלהבות בתוכו פנימה.

המשיך לדבר בהפלגות נוראות על אביו הקדוש ובין השאר אמר כך: יש דבר שרציתי לשאול אבי ובסוף לא אסתיעא מילתא ואני מתחרט ע"ז כ"כ עד היום הזה - כשהייתי כאן בארץ למדתי בעץ-חיים אצל הרב חייקל מילצקי ז"ל הוא הכניס בי אהבת תורה והרבה לומדישע זאכין הוא היה איש צדיק ואמר פעם בשבוע שיעור מוסר בטוב טעם ודעת גם סיפורים עם מוסר השכל ואפי' מסיפורי האדמורי"ם הבעש"ט ותלמידיו אהבתי מאוד את השיעורים שלו ובפרט את שיעור המוסר פעם סיפר סיפור ידוע, היה רב דרשן שבא לעיר ודרש על לחם הפנים והלהיב הקהל על מעשה ביהמ"ק ועל עבודת לחם הפנים. אחד משומעי הדרשה יהודי תמים חשב שמהיום יתחיל גם הוא להביא כדוגמת לחם הפנים ע"י חלות שישים בארון הקדש בדחילו ורחימו כמעשה לחם הפנים לכבוד השכינה בבית מקדש מעט בביהכ"נ וכך כל יום ישישי כשאף אחד לא ראה נכנס דרך החלון והניח את החלות. בסוף התפילה כשהגבאי

סידר את ביהכ"נ מצא לפתע חלות טובות בארון הקודש וכיון שהיה עני סבר שמישהו קיים בו מתן בסתר ועל כן לקח החלות לביתו כך עברו הרבה שבתות אותו תמים ואשתו מכינים ומטיבים הבצק והחלות וכל יום שישי מתגנב ושם בארון קדש בדחילו ורחימו והגבאי אח"כ לוקח ונהנה והיהודי שראה בשבת בבוקר בשעת פתיחת ההיכל לקריאת התורה שהחלות אינם הבין בתמימותו שהקב"ה באמת לוקח החלות - פעם אחת חזר ובא אותו הרב הדרשן לעיר בסיבוב שני וביום שישי עלה לביהמדר"ר להכין הדרשה שיאמר ולפתע ראה אדם נכנס בעד החלון ושם חלות בארון קדש ומברך להקב"ה שלוקח החלות ועוד מוסיף להקב"ה ברכת "בתאבון" ניגש אליו וגער בו וצעק עליו שזה אפיקורסות וחילול שם שמים ואסור לעשות כך כשהצטדק אותו יהודי שאדרבא מדרשת הרב בשנה שעברה הבין כך נזף בו הרב קשות ואמר לו שטעה בהבנתו ואין בזה שום נחת רוח להקב"ה וכו' וכו' - האיש הלך בבושת פנים ובכה ואמר לאשתו שתפסיק מהיום באפיית החלות והכל היה טעות ומי יודע אם לא היה בזה איזה קלקול למחרת שלח האר"י ז"ל לומר לאותו רב צו לביתך כי מת אתה כיון שמיום שנחרב הבית לא היה אדם שעשה נחת רוח להקב"ה כאדם זה ואתה קלקלת הדבר ואולי למעלה הוא יוכל לעשות לנשמתו טובה כולי האי ואולי ולא עזר לו שום תירוצים ולמחרתו נפטר אותו הרב, **ע"כ הסיפור!**

הוסיף אד"ש ואמר: הוא ר' חייקל סיפר עשרת מונים יותר יפה ובטוב טעם - התעוררה לי מיד עם שמיעת הסיפור קושיא עצומה על הסיפור אלא שהתביישתי לשאול חשבתי אשאל את אבי ובסוף לא אסתיעא מילתא ומאד מאד אני מצטער ע"כ שלא שאלתי אותו אילו היתי שואל אותו בוודאי היה מאיר את עיני.

היה קשה לי היכן היושר באמת הרב גרם להפסק בנח"ר שעשה אותו יהודי אבל הרי הוא היה זה שגרם לנח"ר שיבוא שהרי בגלל הדרשה שלו בשנה הקודמת התחיל היהודי בהנהגה זו ומן היושר שלכה"פ יופחת מעונשו? זה יושר ודין אמת? כמה אני מצטער שאין לי על זה תשובה מאבי הא"א זי"ע - וחושבני שיש לי תירוץ ואולי תירוץ זה היה עונה אבי והוא אמיתי ומוסר השכל גדול - בשמים מחשיבים יגיעה ועמל בעבודת ה' שתהיו עמלים בתורה. אותו בעל דרשן נהג בוודאי לומר דרשות לצורך פרנסתו ולמרות שכמובן גלגלו זכות לידו שאותו תמים התעורר לנהוג כפי שנהג אולם לרב הדרשן לא היתה בזה שום יגיעה מיוחדת והרי זה כאחד שאבד כסף ומצא אותו עני לאחר מכן והתפרנס בזה שאף על פי שיש לו שכר אין זה שכר כשכר מי שהתייגע בנתינת צדקה לכתחלה אבל כשבא הרב לקלקל שם יגע צעק וגידף והתאמץ בקלקול לכן נענש כ"כ שהזכות שבאה בלא יגיעה לא יכלה לכפר על הקלקול שבא ביגיעה. ודפח"ח!!

הוסיף לספר גם על זקנו השפת אמת ואמר: שאין לתאר ואין לשער גודל המורא רבך שהיה לבני הבית מהשפת אמת זי"ע שמעתי מגיסי ר' שלמה יוסקוביץ חתנו של הא"א שנהיה חתן תוך כדי השבוע של השבע ברכות של גיסי הגדול יותר הקדוש ר' יצחק מאיר בן דודי הקדוש ר' משה בצלאל זצוק"ל עוד בחיי השפ"א. וכך סיפר ר' שלמה הנ"ל. הגענו לחדרו של השפ"א אני הבחור הצעיר ואבי ר' משה זאב יוסקוביץ, השפ"א ישב בראש השולחן ומשני הצדדים עמדו הא"א זי"ע וגיסיו הרב מבענדין, רי"מ בידרמן רמ"ב אחיו של הא"א ועוד שאר האחים נכנסו וראינו איך שכולם עומדים ביראת הכבוד - השפ"א הרים עיניו ואמר לחתן נו שישב חשבתי אני בחור צעיר אשב וכל הגדולים האלו יעמדו והתמהמתי הרים השפת הקדוש שוב ידו והראה על הכסא והתיישבתי והיתי בטוח שעכשיו יתיישבו כולם אולם אף אחד לא ישב וראיתי לחותני הא"א עומד באימה ויראה וברעדה התפעלתי מאד בן בכור אצל אביו בשמחתו שמחת אירוסין וכזו רעדה! - השפ"א מזג יין לי ולכולם נתן יד לכולם מזל טוב וכבר לאחר כמה דקות נגמר כל הווארט - ומזה למדתי עד כמה צריך להיות מורא רבך וכל פעם שאני נזכר במראה הזה חוטף אותי חיל ורעדה.

אמר לי אמור משהו על הפרשה [פרשה שמיני] אמרתי לפניו מה ששמעתי מהרב החסיד ר' ישראל שמעון קסטלניץ ז"ל ששמע מהרבי הלב שמחה זי"ע לפני כארבעים שנה כתוב בפרשת השבוע שמשה רבינו כעס על אהרן ובניו מדוע נשרף שעיר ר"ח ולא נאכל באנינות והקשה הרבי הלב-שמחה היכן היה משה רבינו עצמו מדוע לא היה שם להשגיח הלא כל הימים היה הוא האחראי ולהיכן הלך? וענה הלב שמחה בפשטות משה הלך להלוית נדב ואביהוא שהרי אהרן ובניו הנותרים היו אסורים לצאת והוא היה דוד שלהם אולי הוא לא נטמא הלך מרחוק אבל שלא ישתתף בהלויה? לכן לא היה!

אד"ש: נהנה מאוד, ואמר: אחי הלב שמחה היה גאון באמירת דברים אמתיים שכאלו כמהו לא אוכל לומר אולם אנסה לומר על הפרשה מעין זה - כתוב אחר שריפת נדב ואביהו "וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'" המפרשים מתקשים מדוע כתוב "יבכו" לשון עתיד? יש שאומרים שבאבדת צדיק ככול שהזמן מתרחק מרגישים יותר בחסרונם ולכן "יבכו" לשון עתיד. - אני פירשתי פשוט הרי היה זה בר"ח ניסן שאסור בהספד ותענית ויש שפוסקים כל חדש ניסן ולא יכלו לעשות הספד כראוי לאותם צדיקים ולכן כתוב לשון עתיד עוד נעשה עליהם הספד אחרי ניסן ואז יבכו! ודפח"ח.

סיפר כשנסעתי עם אבי הא"א זי"ע לאר"י באוניה היתי בחור בר מצוה אבי ישב למטה בחדרו והגה בתורה והקפדתי לשהות במחיצתו - באחד הימים עליתי לסיפון וראיתי עוף גדול יורד עד למים תופס דג בפיו ועולה עם הדג - אחי הבית ישראל שעלה לסיפון לחפשי גם ראה את זה ניגש אליי ואמר: אתה רואה רצו שלא לחנם תעלה על הסיפון והראו לך את ה"שלך" שכתוב בתורה בפרשת שמיני עליו כתוב רש"י שהוא עוף ששולה דג מהים. כשחזרנו ממקום שהותינו אמר: ברש"י שמיני איתא על החסידה שעושה חסד עם חברותיה ובשם החידה"ר ז"ל שלכן החסידה היא עוף טמא לפי שעושה חסד רק עם חברותיה **והקשה אד"ש:** והרי נאמר "ואהבת **לרעך** כמוך" משמע רק לרעך? ותירץ: לאהוב ממש הוא רק לרעך אבל לעשות חסד בודאי חובה על כל אחד ואחד בלא שום ענין של חברות לכן הוא טמא. ודפח"ח!!

ירדנו מהרכב לפתע ניגש יהודי לאד"ש ובקש ברכה על עיניו - בירכו אד"ש בחום שיהיה לו רפואה ויראה בעיניו תמיד דברים טובים עד שיראה מהם נחת אמיתי מכל יוצאי חלציו - הנ"ל המשיך לבקש עוד ברכה והתחיל לבכות שיש לו בת בוגרת ולא מצליח בשידוכים - אמר לו אד"ש: הלא כבר אמרתי לך שתראה בעינים נחת. התלהב האיש וצעק אוי הרי באמת הרבי כבר אמר אוי הרבי כבר אמר (היינו שהתפעל על שאד"ש ברכו בענין נחת עוד קודם שבקש) אד"ש המשיך ללכת ולחש באוזניו איך האב באלט גימערקט אז דער עיקר וואס פעילט איהם איז נחת [מיד הבחנתי שעיקר מה שחסר לו הוא הנחת]....

דובר בענין חכמת הגרפולוגיה [הכרת מדות האדם ואופיו ע"י כתב ידו] והאריך בזה בידענות מופלגת סיפרתי לפניו על אחד מהפרופסורים הגדולים בזה שקיבל לידי כתב יד של אחד מגדולי צדיקי הדור הקודם שהיה מופלג ביותר במדותיו התרומיות זהות הכותב לא נאמרה לאותו פרופסור ועל פי הכתב יד החליט הפרופסור שהכותב לא היה משובח במדותיו כששמע הפרופסור את זהותו של הכותב השתומם מאד ואמר שאין לו הסבר לכך שחכמת הגרפולוגיה לא תאמה במקרה זה את אופיו האמיתי של הכותב. שאלני אד"ש כלום יודע הנך מה היה תוכן של אותו כתב יד? אמרתי לפניו שתוכן המכתב היה בקשת המלצה למוסד מסוים, נענע אד"ש ואמר: כל חכמת הגרפולוגיה היתה כבר ידועה לחז"ל והיא מרומזת בדברי הגמ' "אנא נפשי כתבת יהבת" יסוד הענין הוא בזה שההכותב משקיע את מהות אופיו בכתיבה ועל כן ניכר בכתב אופי האדם אולם פעמים שהכותב כותב את הדברים ולבו בל עמו כפוי הוא בכתיבת הדברים מכל סיבה שהיא ובמקרה כזה לא ניתן להכיר מן הכתב את מידת הכותב ולכן במקרה דנן לא מן הנמנע שאותו צדיק שהיה אף הוא ראש ישיבה

נאלץ לכתוב את מכתב ההמלצה ולבו בל עמו שמא יזיק הדבר לישיבתו הוא וכיון שהדבר נכתב בצורה הזו שגה הפרופסור באבחנתו, גם האריך בדברי התפארת ישראל בסוף מסכת קידושין ובדברי האור פני משה בענין משה רבינו ואמר: שחסידי לא קיבלו את הנאמר שם שהרי נאמר חכמת אדם תאיר פניו ונאמר הכרת פניהם ענתה בם. בשבתו במקום אליו נסענו הוריד את מגבעתו ועל ראשו הקדוש היו מונחים שתי כיפות באופן שהכיפה השניה בלטה ניגשתי אליו ושאלתיו אם כדאי להוריד את הכיפה הנוספת חייך ואמר "א' ודאי, וואס פארשטיין זיי אין יראה עילאה יראה תתאה" [בוודאי מה מבינים הם ביראה עילאה וביראה תתאה].

בדרך חזור לירושלים היה בדבקות עצומה ובעצימת עיניים ואמר בין השאר בעל פה את כל שירת דבורה כשסיים אמר: הגמ' בפסחים אומרת כל הכועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת וכל המתייהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת על כן קוראים לאדמו"ר "גיטע יוד" [יהודי טוב] שהרי אם יקפיד ויכעס יאבד כל חכמתו כך גם אם יתייהר וסיים ונפשי כעפר לכל תהיה והמשיך ואמר הרבה פסוקים מענין ענוה. אח"כ אמר: איתא בגמ' פסחים ס"ה הרודה חלות דבש בשבת בשוגג חייב חטאת וברש"י שם כתב "ורודה מדכתיב ויטבול אותה ביערות הדבש" ואמר: יכול להיות שכוונת רש"י שאף על פי שמשמעות רודה הוא לשון שלטון וכדכתיב "והוא רודה בכל עבר הנהר" וגם יונתן הלך עם מטה שהוא סימן של שלטון כדאיתא בשו"ע חשן משפט סימן א' שבין כלי הדיינים יש מקל ורצועה לרדות העם אבל אפשר לטבול המטה ביערות הדבש שיהיה מקל נועם ויש בזה הוראה לכל מי שיש בידו מטה לרדות שיזכור שיש לטבול את ראש המטה ביערות הדבש.

יום חמישי כ"א אדר ב' התשנ"ה, אד"ש עם הרי"ם בנסיעה ארוכה ת"א - ב"ב - ירושלים, פנינים שזכינו לשמוע:

1. כשהתחילו ליסוע מירושלים עמדו לפנייהם כמה מכוניות והנהג של הרבי צפר - העיר אד"ש: מדוע לצפור הם הרי גם רוצים ליסוע בדיוק כמוך מהסתם יש איזה עיכוב. אח"כ ברח' יפו ביציאה מירושלים ראה אד"ש שלט שכתוב בו "נהג בתבונה" אמר: "נהג בתבונה" אולי כדאי שהנהג לא ידבר - ישתוק ואז יהיה בתבונה הרי כתוב "גם אויל מחריש - חכם יחשב", אח"כ הרחר ואמר: בכל השלטים בכביש כתוב היה חכם ואל תהיה צודק ליידער את הסוף כולם מקיימים "אל תהיה צודק" והרישא!?

2. אד"ש התחיל לדבר דברי קבלה ואמר בערך - החיצונים מתלבשים על הפערד זה זוהר בפרשת בלק ולכן בשבת צריך לשבת עם שולחן של ארבע רגליים נגד החיצונים שבפערד פסוק בתהילים "אל תהי כסוס כפרד" סוס הסמך נגד שני עינים וה' המפריד ביניהם צריך לעשות פאר קוקען גם בסעודת שבת מתקנים - אבי הא"א אכל פיש וציבעל, גם במאכלים שהם השש מתקנים קוגעל ויין ביין כתוב "ויבא לו יין וישת" ויש שם מרכא טפחא שזה 4 ושניהם ביחד הוא שש אז היין הוא השישי וכן הקוגעל ולכן צריך לשים בקוגעל יין אצל אבי שמו יין אצלי הרבנית שמה קוניאק היא אומרת שזה יותר טוב העיקר מתוק לא חמוץ ולא יותר מדאי פעם הכניסו כאן קוגעל י. קורניק יכלו להיות שכור מהקוגעל אבל לעתיד לבא הכל יתוקן כל החיצונים גם הסוס כתוב "ובמצהלות הסוס יהיה כתוב קדש לה" ועוד ועוד.

3. האד"ש אמר אפשר ללכת לבקר את ישיבת מאור ישראל אע"פ שאני קצת במתח ועוד לפני הרופא בזכותו של מוהרי"א זה הרי ישיבה שהוא פתח כדאי בשבילו ללכת - הרבי עשה שם סיבוב וראה כמה בחורים רצים למקומות ללמוד כשראוהו - ביציאתו ניגש אליו אברך האד"ש שאלו האם הוא כאן משגיח או מגי"ש? וענה: שהוא מנהל משק - הגיב הרבי: אני חושב שהבחורים מרגישים שאין משגיח ראיתי כמה לא לומדים רק רצו כשראוני...

4. אד"ש האריך הדברו על החסיד ר' הירש מטומשוב משמשו של הרבי מקאצק זצ"ל ואמר: יש לו בבני ברק נכד משה אירנשטיין שמעתי שהרבי החידה"ר שאל את ר' הירש על סדר פטירתו של הרבי מקאצק אח"כ שאלו האם נכון הדבר שהרבי מקאצק אמר על בנו ר' דוד אז מאיין דודל וועט עפס פודרען וועט מען דעם טלר פין הימעל דלנגען (שישיר יקבל רצונו מהשמיים)? ענה ר' הירש אובער אהר פודרעט נישט! והתכוין על הרבעיסטוה ונהנה החידה"ר מתשובתו ועשה באצבעו כנהנה ואמר טוב טוב.

כן בזקנותו המשיך ליסוע לשפת אמת - ופעם כשהיה כבר זקן מאוד רצה ליסוע לגור וכשרצו למנוע אותו מליסוע אמרו לו שזה ממש סכנת נפשות הנסיעה בכזה חורף ובכזה גיל, אמר להם: וואס דאף איך דער לעבו אז מקען נישט פארן צו ארבו! שעיקר חייתו מהנסיעה לרבי ומה צריך לחיות אם לא ליסוע לרבי.

וכשנפטר היה בנסיעה מעירו לגור נסיעה לרבי - וכשהיה בורשא הרגיש שקיצו קרב קרא לחברה קדישא ואמר להם שהרבי מקאצק פעם אמר לי אתה נמשך לורשא והבנתי שאקבר כאן ולא צריך להחזירני לטומשוב ונקבר באמת שם בורשא. תנצב"ה.

5. **אד"ש להרי"ם:** ברצוני לספר לך כמה היה אבי האמרי-אמת זי"ע עסוק וציקועכט בתפילה ואפי' בהקשבה בקריאת התורה ולא שם לב בכלל לכל הנעשה בביהמ"ד בגור:

מעשה א':

זכורני כשהייתי ילד קטן והיה ע"י הביהמ"ד מסדרון כזה שהיה נקרא אין צווישן דטיערן שם עמדו הנשים באופרופעין לזרוק סוכריות וכו' ופעם היה אופרון של אחד הנכדים והנשים עמדו עמדו בין הדלתות וכמה מהם בהעזה מבני המשפחה נכנסו ממש לביהמ"ד - אחת מהם הייתה אסתק היינה בתו של אבי - היה אחד בן דוד שמאול היינה אחיו של ליבל ולא ידע לבטא טוב האות ק' ובמקומו אמר ט' וכן במקום ש' ימין אמר ש' שמאל ורץ אילי בריאת התורה ואמר לי שאסתכל לכיון הארון טודש (קודש) שארה שם את אסתר שהתקרבה כ"כ - למעלה מעל הגג עמדו הרבה בחורים ואברכים לראות את אבי ולא היה בנוי כל צרכו מן הסתם ונפלה לבינה בדיוק על ראשה של אסתר ונהיה בלגן - ומאטיל הצילה המצב שפכה מים והזעיקו פעלשר וכו' כל הביהמ"ד רעש ואבי היה שקוע בהקשבת קריאת התורה - במוצאי שבת נכנסה הרבנית ע"ה באמצע שהיה פארשפיל להזכיר את אסתר ששוכבת בגלל נפילת הלבינה, הא"א התחיל לשאול על כל המאורע ולא ידע מכלום - היתי צעיר זה היה הרבה לפני המלחמה אבי זי"ע שמע טוב וראה טוב ובאמת לא שם לבו ולא ידע מה שהיה בביהמ"ד - ובדרך אגב: כל דבר של אבי היה מחושב דבר ראשון אמר: אם נפל לבינה ז"א שלא בנוי שם טוב למעלה והדבר צריך תיקון ומיד ציוה שיחזקו למעלה את הלבנים, דבר שני שאל היאך נפל על ראשה לבינה מתי היתה בביהמ"ד? והתחמקו מפניו - קרא לשמחה ורשביאק המשמש לשאול פרטי המעשה ולא היה ברירה ואמר שנכנסה יותא מבין שתי הדלתות ועמדה ממש בביהמ"ד - הא"א כמובן עשה בלגן היתכן אשה בעזרה ומדוע נכנסה ומאז ואילך נהיה משטר לא לצאת מבין שתי הדלתות.

מעשה ב':

הרב מבענדין זצ"ל היה אדם גדול מאוד ובתפילתו ובפרט שנתרגש עשה תנועות משונות בידיו ובפניו פרצופים משונים היה לו חזקה לקבל עליה אקדמות ועמד על הבימה כל זמן שירת האקדמות וכמובן שלא שם ליבו לכל הנעשה ובאומרו האקדמות עשה פרצופים ותנועות משונות, הילדים - ילדים נעמדו מול הבימה ועשו אותו נאך מאכין וצחקו אני את חטאי אני מזכיר עמדותי פעם לחקות אותו ולצחוק עד ששמעתי מאבי עליו דברים גדולים והפסקתי הבלגן היה גדול זכורני שנה אחת שבניו של הרב מבנדעין ובראשם נפתלי החלו להרביץ לכל מי שמחכה או צוחק ומאידך גיסא היינה ביקש מנפתלי בן ר' איטשה שיבוא להרביץ בחזרה והיה ממש גראצקה אבי הא"א עמד לא רחוק מכל הבלגן והסתכלתי ובחנתי

היטב האם רואה מהנעשה והוא לא ראה כלום ולא שמע כולו היה בדביקות נפלאה בשמיעת האקדמות וראו בחוש שהוא אינו בנמצא כאן כלל.

6. על מקום זה של צויעשין די טיערן יש לי לספר לך: פעם שמעתי את אבי שואלת את אבי מדוע אומרים שאתה עושה הכל כהתנהגותו של אביך השפת-אמת מה אם תפילה שאתה מתפלל מוקדם והשפ"א התפלל מאוחר? ענה הא"א: טאטא האט אויך גידוואנט פרי! ולא הבנתי שהרי היה ידוע הפוך? והלכתי לרבי ר' י.מ. ברמ"ב שהיה גיסי והרבה למדתי ממנו ואמר לי: כן, אביך צודק השפ"א נהג להתפלל לעצמו מוקדם אין צויעשין די טיערן ואח"כ יצא לעולם מאוחר וחשבו שמתפלל עמם.

היתי פעם באוטווצק בילדותי עם אבי הקדוש הא"א זי"ע ולקראת שבת היינו אמורים לחזור לגור בשבת בשל שמחה משפחתית אלא שלפתע חליתי באנגינה ולא היתה שום אפשרות לקחת אותי לגור הוחלט להשאירני באוטווצק לפני שנסעו הרגעני אבי ואמר לי שגם הרב מבענדין נשאר באוטווצק והוא ישגיח עלי ומיד אחר השבת יחזור הרב מבענדין ששמע שכך אמר לי אבי שמח על כך כמוצא שלל רב ואכן כל השבת טיפל בי בנאמנות וסיפר לי סיפורים וכו' שבת זו לא אשכח לעולם, זכורני כשאבי חזר רצתי איליו בצעקה טאטא כ"כ התגעגתי אילך! אח"כ שאלתיו האם מותר לדבר באמצע תפילת י"ח? וענה: בודאי שלא - רציתי להיות בטוח ושאלתיו שוב אז אסור לדבר באמצע תפילת י"ח בשום אופן? וענה: בודאי שלא מדוע אתה שואל? עניתי: שבשבת עמדתי בתפילות ע"י הרב מבענדין ושמעתי מדבר באמצע תפילת י"ח הא"א התפלל ושאל מה שמעת? עניתי: אומר דברים משונים כשרצה אבי לדעת בדוקא מה אמר? עניתי: שמעתי אומר טאטא זיסר טאטא זיסר! [אבא מתוק אבא מתוק!] התחייך הא"א ואמר: הרב מבענדין כולו קדש אדם גדול מאוד אינו ח"ו סתם מדבר טאטא זיסר כונתו לשכינה והקרוב לה' מותר לו לומר כך ומאז ידעתי להסתכל על הבענדינר רב בצורה אחרת - שכולו רוחני.

8. על ההבדלים בין השפ"א לאבי הא"א יש לי לספר לך דבר מענין - הרב מענדלה מפאבניץ היה לו טענה על אחיו הא"א שבשני דברים אינו נוהג כהשפ"א והוא הרב מפאבניץ כן נהג כהשפ"א א' שהשפ"א בירך על בשמים בליל שבת ומדאני אסא כמנהג האר"י והא"א לא. ב' שהשפ"א עשה קידוש גם בס"ג בפה"ג על כוס מלא והא"א לא וקידוש זה הוא שיטת הרמב"ם. הוא טען זאת בהזדמנויות שונות וגם לי עצמי אמר ר' מנדלה כמה פעמים מדוע אינו עושה כאביו? - ר' מנדלה עשה ממש פירין במקומו והוא כך נהג עשה קידוש בס"ג ובירך בשמים בליל שבת בנו אברהם ישכר אמר וטען שאביו אינו פירין וטישין אבל זה לא היה נכון הוא ממש התנהג כאדמו"ר במקומו לאחי הלב שמחה היה אכפת מאוד ותמיד הבית ישראל כשרצה להקניטו היה אומר תמיד ר' מנדלה פירעט, בארץ סיפרתי הדבר לרבי הלב שמחה ואמר לי על זה השפ"א עשה קידוש בסעודה שלישית? אי שזה לא נכון - ידעתי שצריך לדייק בכל מילה של הל"ש וחשבתי מצד אחד הוא אומר בבטחון "איי" שזה לא נכון וגם אבי הא"א באמת לא נהג כך ומצד שני ר' מנדלה אמר אחרת הוא לא היה שקרן הוא היה אדם גדול מאוד הוא המגיד שלי בחלומות היו לו מראות נבואה אם לא אבי הוא היה מהרעביס הגדולים בכל פולין אבי היה יותר גדול הוא היה ממש בדרגת נביא אבל גם הוא ר' מנדלה היה... נזכרתי שפעם שמעתי מר"מ ברמ"ב גיסי משהו בנדון הרבה שמעתי ממנו ולא זכרתי מה - הלכתי שאפציר וצמצמתי המחשבה להזכר מה אמר לי עד שנזכרתי שסיפר שלפני הטיש השפ"א היה יושב בפנים עם המשפחה ומזג בכוס יין השפ"א אמנם היה מלאך אבל גם איש טוב והבין שגם המסובין רוצים לשותות וחילק לכולם - המשך אד"ש ואמר: עשיתי חשבון אבי היה בנו הבכור של השפ"א והוא ראה בהתחלה שהשפ"א לא עושה קידוש רק שם קצת יין בקידוש ונתן לו והמשפחה הלכה וגדלה השפ"א הוסיף יין בגביע ועד שהגיע אחיו ר' מנדלה לשבת בס"ג ולהבין זה היה הרבה שנים לאחר מכן שכן גם היה בקרעניץ

שהיה לו בעיות ברגלו ועד אז כבר גדלה המשפחה מאוד והגביע כבר התמלא עד למעלה בין והשפ"א עשה בפה"ג וחילק לכל המסובים וממילא ר' מנדלה ראה בפי' שהשפ"א עושה קידוש דהרי מה זה קידוש בפה"ג על כוס מלא - שמחתי ברעיוני שמתורץ בזה גם דעתו של אבי זי"ע וגם טענתו של ר' מנדלה שהיה אדם גדול - הלכתי לרבי הלב-שמחה והרצתי בפניו כל החשבון נהרו פניו חייך שם עלי שתי ידי הקדושות ואמר: כן בדיוק לזה התכוונתי שאין זה נכון שהשפ"א עשה קידוש! וראיתי כמה צריך לדייק במילה של אחי ושמחתי שהשערתי היתה נכונה.

ועוד התפעלתי מאבי זי"ע שאפי' שידע בבירור שאין כאן כונת קידוש שזכר השנים שקדמו לזה וידע שלאחיו יש טענות עליו וזה בא מטעות לא אמר כלום אבל על הטענה השניה שלו לגבי הבשמים לא אמר לי הלב-שמחה כלום.

יש דבר שרציתי לשאול אבי ובסוף לא אסתיעה מילתא ואני מתחרט ע"ז כ"כ עד היום הזה - כשהייתי כאן בארץ למדתי בעץ-חיים אצל הרב חייקל מילצקי ז"ל הוא הכניס בי אהבת תורה והרבה לומדישע זאכין הוא היה איש צדיק ואמר פעם בשבוע שיעור מוסר בטוב טעם ודעת גם סיפורים עם מוסר השכל ואפי' מסיפורי האדמורי"ם הבעש"ט ותלמידיו אע"פ שהיה ליטאי אהבתי מאוד את השיעורים שלו ובפרט את שיעור המוסר פעם סיפר סיפור ידוע היה רב דרשן שבא לעיר ודרש על לחם הפנים והלהיב הקהל על מעשה ביהמ"ק ועל עבודת לחם הפנים. אחד משומעי הדרשה יהודי תמים חשב שמהיום יתחיל גם הוא להביא כדוגמת לחם הפנים ע"י חלות שישים בארון הקדש בדחילו ורחימו כמעשה לחם הפנים לכבוד השכינה בבית מקדש מעט בביהכ"נ וכך כל יום ישי כשאף אחד לא ראה נכנס דרך החלון והניח את החלות בסוף התפילה כשהגבאי סידר את ביהכ"נ מצא לפתע חלות טובות בארון הקודש וכיון שהיה עני סבר שמישהו קיים בו מתן בסתר ועל כן לקח החלות לביתו כך עברו הרבה שבתות אותו תמים ואשתו מכינים ומטיבים הבצק והחלות וכל יום ישי מתגנב ושם בארון קדש בדחילו ורחימו והגבאי אח"כ לוקח ונהנה והיהודי שראה בשבת בבוקר בשעת פתיחת ההיכל לקריאת התורה שהחלות אינם הבין בתמימותו שהקב"ה באמת לוקח החלות - פעם אחד חזר ובא אותו הרב הדרשן לעיר בסיבוב שני וביום ישי עלה לביהמ"ד להכין הדרשה שיאמר ולפתע ראה אדם נכנס בעד החלון ושם חלות בארון קדש ומברך להקב"ה שלוקח החלות ועוד מוסיף להקב"ה ברכת בתאבון ניגש אליו וגער בו וצעק עליו שזה אפיקורסות וחילול שם שמים ואסור לעשות כך כשהצטדק אותו יהודי שאדרבא מדרשת הרב בשנה שעברה הבין כך נוף בו הרב קשות ואמר לו שטעה בהבנתו ואין בזה שום נחת רוח להקב"ה וכו' וכו' - האיש הלך בבושת פנים ובכה ואמר לאשתו שתפסיק מהיום באפית החלות והכל היה טעות ומי יודע אם לא היה בזה איזה קלקול למחרת שלח האר"י ז"ל לומר לאותו רב צו לביתך כי מת אתה כיון שמיום שנחרב הבית לא היה אדם שעשה נחת רוח להקב"ה כאדם זה ואתה קלקלת הדבר ואולי למעלה הוא יוכל לעשות לנשמתו טובה כולי האי ואולי ולא עזר לו שום תירוצים ולמחרתו נפטר אותו הרב, **ע"כ**

הסיפור!

הוסיף אד"ש ואמר: הוא ר' חייקל סיפר עשרת מונים יותר יפה ובטוב טעם - התעוררה לי מיד עם שמיעת הסיפור קושיא עצומה על הסיפור אלא שהתביישתי לשאול חשבתי אשאל את אבי ובסוף לא אסתיעא מילתא ומאד מאד אני מצטער ע"כ שלא שאלתי אותו אילו היתי שואל אותו בוודאי היה מעיר את עיני.

היה קשה לי היכן היושר באמת הרב גרם להפסק בנח"ר שעשה אותו יהודי אבל הרי הוא היה זה שגרם לנח"ר שיבוא שהרי בגלל הדרשה שלו בשנה הקודמת התחיל היהודי בהנהגה זו ומן היושר שלכה"פ יופחת מעונשו? זה יושר ודין אמת? כמה אני מצטער שאין לי על זה תשובה מאבי הא"א זי"ע - וחושבני שיש לי תירוץ ואולי תירוץ זה היה עונה אבי והוא אמיתי ומוסר השכל גדול - בשמים מחשיבים יגיעה ועמל בעבודת ה' שתהיו עמלים בתורה. אותו בעל דרשן נהג בוודאי לומר דרשות לצורך פרנסתו ולמרות שכמובן גלגלו זכות לידו

שאותו תמים התעורר לנהוג כפי שנהג אולם לרב הדרשן לא היתה בזה שום יגיעה מיוחדת והרי זה כאחד שאבד כסף ומצא אותו עני לאחר מכן והתפרנס בזה שאף על פי שיש לו שכר אין זה שכר כשכר מי שהתיגע בנתינת צדקה לכתחלה אבל כשבא הרב לקלקל שם יגע צעק וגידף והתאמץ בקלקול לכן נענש כ"כ שהזכות שבאה בלא יגיעה לא יכלה לכפר על הקלקול שבא ביגיעה. ודפח"ח!!

01. בחזור כשעבר דרך רמות והזכירו בנין ה"ת תפארת בית ישראל לחש אד"ש להרי"ם באוזנו מרדכי וייל, נתן וייל, מאיר וייל, פעם היה במשפחות וייל גרויסע גדולי תורה!!
ע"כ מהנסיעה!!

בא' מהנסיעות אמר אד"ש להרי"ם: הא"א זי"ע נסע בא' מהפעמים לאר"י כדי לעשות שלום בין הרב קוק ז"ל להרב זוננפלד ז"ל וכשחזר שאלוהו א' מהאנשים החשובים מה נהיה עם השלום ואולי צריך לנסות שוב ביתר שאת? אבי ענה כדרכו תמיד בקיצור וכך אמר: כתוב בגמ' יומא "ושמו" = בנחת וכן בעשיית שלום בברכת כהנים כתוב "וישם לך שלום" משמע שלעשות שלום גם צריך בנחת וא"א בקול רעש גדול להכריח לעשות שלום.
אד"ש הוסיף ואמר: אף אני עונה ואומר דרש בנוסח של אבי זי"ע כתוב "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם" גם בברכות צריך שימה בנחת א"א להכריח אדם לקבל ברכות, וכן נאמר בגמ' "ושמו" שלא יפזר גם בברכות כך ל"צ לפזר ברכות!!

בא' מהנסיעות אמר האד"ש להרי"ם: כתוב בגמ' בבא בתרא דף קמט. מעשה באיסר הגר שהפקיד סכום כסף רב אצל רבא והיה לו בן רב מרי שלא היה במקום והתפלפל רבא היאך יקנה במקומו רב מרי את כסף זה מרבא שהרי אין כאן לא דין ירושה ולא מתנה ולא חליפין וכו' וכו' עד שאמרו שהוא יכול לקנות בקנין אודיתא! מספרת הגמ' אדהכי נפק אודיתא מבי איסור איקפד רבא! אמר אד"ש אפשר לומר בבדיחותא מה הקפיד רבא הרי הכסף לא היה שלו! אלא קפדתו היתה היאך כבר ידע איסר שם בביתו שכאן בביהמדר"ר אמרו על קנין אודיתא - שרק אמרו בביהמדר"ר וכבר ידע ועשה? אלא שהיה שם ביפר מענש - אדם עם ביפר והעביר ישר ידיעות מהביהמדר"ר החוצה בביפר וע"ז כעס רבא אדם עם ביפר בביהמדר"ר!!!

כ"ק מרן הבית ישראל זי"ע אמר פעם על רא"ק חתנו של ר' איסר זלמן מלצר השווער שלו היה יותר ירא שמים ויותר בעל דרך ארץ! וכן בהנחת אבן פינה בישפ"א אמר היו צדיקים ר' איסר זלמן היה כזה.

בחור שהתחיל לזלזל בתפילה במנין לאחר שנהיה חתן וכשנכנס לאד"ש בירכו אד"ש כדרכו ומעצמו פתאום אמר: דאוינן מיט א' מנין איז אגרויסע זאך!

יום חמישי כ"ח אדר ב' נסיעה של אד"ש עם הרי"ם לת"א, פנינים שזכינו לשמוע:

אחד מהרבנים ששמש כרב גדול מטעם המדינה נהג לבקר יחד עם רבנים צעירים אצל הרבי הבית ישראל, מדי שנה בחול המועד פסח וסוכות, אחד מהרבנים הצעירים סיפר שבאחד הביקורים יצא הרבי הבית ישראל אל כל הרבנים הצעירים נתן לכולם יד מלבד ל"רב" אחד שלא הושיט לו את ידו אלא שאלו בגערה מיט ציצית גייעסטע? [כלום הולך אתה עם ציציות] ואכן התברר שאותו "רב" הלך באותה שעה בלא ציצית. לשנה אחרת בחג נזדמנו שוב ליסוע ואותו הרב לפני עלותו לרכב נזכר בסיפור העגום של שנה שעברה וכיון שגם עתה לא הלך עם ציצית ביקש מהרב הגדול להמתין מעט עד שיביא ציצית אבל הנ"ל לא רצה ורגז ואמר: שאין זמן להמתין כשהגיעו לירושלים לפני שנכנסו לב"י בכה אותו רב וביקש מאחד הרבנים

האחרים שיתן לו את הציצית שעליו משום שבו (היינו בנותן הציצית) בוודאי לא יחשוד האדמו"ר שאינו הולך עם ציצית בהיותו ירא שמים אמיתי נענע אותו רב להפצרותו ונתן לו את ציציותיו כשנכנס הב"י מיד ניגש אל אותו רב ושאלו גייסעט דהן מיט דיינע איגענע ציצית [כלום הולך אתה עם הציציות שלך] ויהי לפלא!
הוסיף האדמו"ר והסביר ההולך בציצית פועלים עליו הציציות אור של הכנעה ושפלות לפי שתעכלת דוטמה לרקיע הדומה לכסא הכבוד וכיון שלא ראה עליו הבית ישראל את אור ההכנעה הבין שהציצית הם בבגד שאול הפטור מציצית.

2. **הרי"ם:** מדוע היה צריך האדמו"ר להתכופף וללכת לרב מערלוי?
אדמו"ר: אתה צודק צריך אני להתכופף איליו השכל שלו נמצא ברגליים! אח"כ אמר הוא באמת ענה קצת בחוצפה ביקשתיו שיחזור למועצת וענני שצריך לחשוב ומה היתי צריך בכלל לבא אליו אם זה היא תשובתו, מצד שני חשבתי יש ערלה כבושה יש שנאה כבושה צריך לפייסו הרבה דברים חושבני מה היה עושה אבי ובטוח אני שאבי זי"ע היה הולך אליו לכן אני צודק שהלכתי.
הרי"ם: יש שפ"א שמותר לנשיא למחול על כבודו אבל לגבי האנשים אין כבודו מחול שלא צריכים לתת לו ולכן היה מונע אם היה באפשרותו.
אדמו"ר: נהנה מאוד מהשפ"א, ובסוף הנסיעה שדיבר על עצמו דברי גנאי.
הרי"ם: אין כבודו מחול.
אדמו"ר: בחיך, אבל סבי השפ"א מרשה לנשיא עצמו כן למחול ומותר לי לדבר ע"ע.

3. מובא ב"פ במדרש הסיפור על המלך שחלה והיה צריך לשתות חלב לביאה והלך אחד ובחזור התוכחו האברים מי החשוב ואמרה הלשון אני ואמרה למלך שהביא חלב כלבתא! ובמ"א כתוב חלב חזירתא! ובסופו של דבר אמר שיטעמו וראו שזה של לביאה וע"ז נאמר "מות וחיים ביד הלשון" ומה יתרון לבעל הלשון - אמר האדמו"ר: שחוב שאין זה רק משל אלא סיפור שהיה והוסיף מדוע נאמר כלבה או חזירה? שכל ענין הלה"ר גובל עם גסות הרוח גאווה וזה העיקר עבודה של האדם לא להתגאות ומכל החיות נאמר בכלב שהוא עז פנים וגאותן ובחזיר גם נאמר שהוא בעל גאווה ומראה לכולם את הסימן הטהרה שלו אבל הוא באמת טמא - ולכן בחר המדרש דוקא בכלבתא או חזירתא וזה ללמדנו שהלשון הכי חשוב אבל צריך להזהר מגאווה שמביאה לידי לה"ר וכו'. ודפח"ח!!

4. אמר האדמו"ר את הזוהר חסיד שמתחסד עם קונו וצריך ללמוד ולא עם הארץ חסיד והוסיף הרבי בחיך כן דף גמ' זה העיקר ר' ש"ז אוירבעך הרב יצחק מנחם וינברג "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו" (והתכוון על סיפורו של הרי"ם שהגש"ז אמר הודו לה' וגו' ע"ז שהאדמו"ר לומד גפ"ת לפנה"צ).

5. **הרי"ם:** האם רוצה האדמו"ר ליסוע לישיבת נזר-ישראל?
אדמו"ר: אין לי כח ליסוע ג' שעות - ושאל את א.מ.א. האם יקח הדבר הזמן?
א.מ.א.: רק עשר דקות.
אדמו"ר: הסכים, וכשהגיע לישיבה אמר שם בנו מו' שאול שיעור כללי - שאל אדמו"ר במה דובר?

שאול: בענין של כל דאלים גבר.
אדמו"ר: יש רא"ש שמסביר מה הסברא של כל דאלים גבר הרי התורה היא תורת אמת אלא אדם שנלחם בכל כוחו על דבר מסוים מראה שזה שלו - מה יש לכם בחורים לריב רק עם היצר הרע נו צריכים אתם לעשות זאת בכל הכח להראות שזה ענין שלכם ולהיות כל דאלים גבר.

כשיצא רץ אחריו נכדו בן בנו מו' י.מ. - נתן לו קצה ידו ולא גרסו במיוחד וכשהתיישב במכונית אמר באוזנו של הרי"ם: אהר דארף ניש זעך שפיערן בעסר פין די אלע בחורים אין ישיבה אפי' שהוא נכדי! זה חינוכו של הרבי!!

6. בדרך לישיבה סיפר אד"ש להרי"ם: עד כמה צריך להיות מורא רבך כמורא שמים - סיפר לי גיסי ר' שלמה יוסקוביץ שנהיה חתן בש"ב של גיסי היותר גדול ר' י"מ ברמ"ב עוד בחיי השפ"א. וכך סיפר ר' שלמה הנ"ל. הגענו לחדרו של השפ"א אני הבחור הצעיר ואבי ר' משה זאב יוסקוביץ, השפ"א ישב בראש השולחן ומשני הצדדים עמדו הא"א זי"ע וגיסיו הרב מבענדין, רי"מ בידרמן רמ"ב אחיו של הא"א ועוד שאר האחים נכנסו וראינו איך שכולם עומדים ביראת הכבוד - השפ"א הרים עיניו ואמר לחתן נו שישב חשבתי אני בחור צעיר אשב וכל הגדולים האלו יעמדו והתמהמתי הרים השפת הקדוש שוב ידו והראה על הכסא והתיישבתי והיתי בטוח שעכשיו יתיישבו כולם אולם אף אחד לא ישב וראיתי לחותני הא"א עומד באימה ויראה וברעדה התפעלתי מאד בן בכור אצל אביו בשמחתו שמחת אירוסין וכזו רעדה! - השפ"א מזג יין לי ולכולם נתן יד לכולם מזל טוב וכבר לאחר כמה דקות נגמר כל הווארט - ומזה למדתי עד כמה צריך להיות מורא רבך וכל פעם שאני נזכר במראה הזה חוטף אותי חיל ורעדה.

7. אד"ש דיבר בארוכה על הסדר נאכט אצל אביו וסיפר: שהיה ילד קטן אולי כבן ארבע והושיבוהו ליד אביו ויותר ראה מהנעשה מתחת השולחן ממה שנעשה למעלה ונבהל מאוד שישב תחת השולחן חסיד גור עם שער שחור כולו מלא בזקן ושפם ויותר מזה עשה לו כל הזמן תנועה עם היד שישתוק - אח"כ הבנתי שהיה דיון האם יתנו לשכב אינטער טיש בסדר ואמו והבנים החליטו שלא ולכן ביקשו הנ"ל שיהיה בשקט בשביל שלא יזרקוהו משם - אני ילד קטן בן ארבע נבהלתי וצעקתי בקול טאטא יושב כאן מתחת השולחן כלב שחור עם זקן אבי ישר הבין מה המדובר ולא רצה שיהיה מזה גרצקה אולי גם לא רצה לבישו ולא הסתכל בכלל לשם רק לקחני על ברכיו ובנחת ובסבלנות ליטפני והסביר לי ניין אין זה ח"ו כלב הוא חסיד גור מהביהמדר"ר הוא לא יעשה לך כלום הוא איש טוב ואין לך מה לפחד - שאלתי א"כ מדוע אינו יושב כמו כולם ע"י השולחן ומדוע יושב על הארץ מתחת השולחן ככלב? ושוב ענני בנחת ובסבלנות פסח זה זמן חרות כ"א צריך לשבת בנוח הנה תראה כל השולחן מלא מהמשפחה ואין לו מקום מרגיש הוא בקווימעט תחת השולחן - חזרתי למקומי קצת רגוע וקצת בפחד ושוב כבר לא זוכר אני שום דבר מאותו סדר כ"פ הצצתי לראותו, כך זה זכרון של ילד קטן.

אבל משנים אחרות זכורני הרבה דברים - אבי היה נראה כמלאך הלך עם הקפוטה של הרבי מקוונץ צ"ל וכן עם הגרטל שלו שהיו לבנים וחוף מזה הלך עם עוד קיטל מהסתם של איזה צדיקים - הכל היה מלא הוד הוא אמר את ההגדה עם הגדת ברכת השיר תמיד כשהיה מגיע להלל הגדול היה מתלהב מאוד אם לא שידעתי שהוא בשר ודם היתי מבטיח שהוא מלאך ועולה תיכף ומיד לשמים כ"כ היה בהתלהבות בהודו לה' זה היה מחזה שלא ישכח לעולם.

8. אד"ש סיפר להרי"ם הרבה על אחיו ר' יצחק זצ"ל:

א. אחי היה נסתר ואיש טוב - תמיד היה עושה דברים משונים והכל היה דברים נפלאים וגם עליונים - סיפר לי הרב ממונקטוב שהיה רחוב בפולין שידעו ששם גרים גנבים, ידישע גנבים = כייסים ידעו לחתוך בסכין במהירות בחליפה מתחת הכיס של הביזים הארנק היה נופל אנשים פחדו לעבור שם ובפרט ברכבת שעברה שם ברחוב שהדוחק היה היה גדול והיו נצמדים על האדם ובלא משים לחתוך ולקחת את כספו - ר' יצחק דוקא נסע לשם כמה פעמים ומילא את כיסיו בנירות טואלא לרוב ועשה עצמו כמביט וממשמש בכיסיו כל כמה רגעים כשומר על אוצר יקר וגדול וכמובן שהגנבים כבר נדבקו איליו וקרעו את חליפתו וכל הרכבת התמלאה ביירות טואלט כך עשה כמה פעמים - שאלו הרב הנ"ל מדוע לו ללכת

ולעשות מהם צחוק ומה זה חסר לו? וענה: אני יודע מה עלי לעשות. לימים היה צריך באופן דחוף ליסוע בחשמלית הזאת יהודי גביר גדול ובעל צדקה והיה בכיס בגדו סכום עתק של מטבעות זהב ורעד מפחד בגלל הכסף הרב שהיה לו - קראו לו גם יצחק אוובעך והיה גם גבוה ושמן כאיטשה רעבינס כשעלה שמע קול הבהרה שהלך בכל הקרון שיעזבו אותו זה הדיקער יוד שעושה מהם צחוק ושכיסיו מנופחים מנייר טואלט. - סיים הרבי אחי ר' איטשה יכל לעשות כזה קונץ של רוה"ק שידע שיצטרך גביר זה לעבור והכין מקודם שהגנבים ידעו שהשמן רק צוחק עליהם ואין מה לגנוב אצלו ועי"ז ניצל אותו בעל צדקה!

ב. אחי היה ממונה על הרבה מסדרי הביהמדר"ר וכן לומר לאנשים על קבלת טיש - אצל אבי כבוד התורה היה גדול ורבנים קבלו טיש והיה כאלו אפי' שתיים או שלש, היה רב אחד שתמיד כשהגיע נסיעה קיבל שלש טישין והכל בפקודת אבי הא"א - שבת אחד כשהגיע הא"א לא הזכירו אפי' לטיש אחד, איטשה בתפקידו יצא לומר לרב בצער שהשבת אינו מקבל כלום - קיבל הרב הדבר בעצב וכמובן בלא עוררין רק שאל את איטשה מדוע ומה קרה? איטשה שראה בצער ובאמת לא ידע סיבת הדבר נכנס לשאול את הא"א? (הוסיף אד"ש: אף אחד לא היה מעיז להכנס לשאול אבל איטשה בטוב ליבו היה מסוגל גם לזאת) הא"א ענה: עם כל הכבוד שהוא רב לדין תורה צריך ללכת ואם קוראים לו לדין תורה מדוע שלא ילך?! הדבר יצא מפי הא"א ואיטשה רץ לומר הדברים לאותו רב - נהל אותו רב ואמר לאיטשה שיאמין לו שיש כאן טעות היה לי סכסוך עם אדם מעיירתי והוא הרב אמר לפלוני בא נלך לדין תורה לרב אחר שכאן אני הרב ונעשה מה שיפסוק ואותו פלוני לא רצה ללכת ולא רק זה אלא שהלך לא"א להלשין על הרב שהרב לא רוצה לבא לדין תורה - ראה איטשה על אותו רב שנכרין דברי אמת נכנס שוב לאביו בדרך ארץ להודיע על הטעות המצערת שלא הרב המסרב אלא היהודי שבא להלשין - כמובן שקיבל הרב שלש טישין ובמוצאי שבת אמר הא"א שלא יברכו בברכת פרידה עד שיאמר בפה מלא שמוחל לו על שחשד בו וקיבל עליו לה"ר ולאחר מכן בירכו במיטב הברכות ופטרו לשלום - כעבור זמן לא נרגע הא"א ואמר לבנו איטשה שאינו מוצא מנוחה ע"ז שנכשל וקיבל לה"ר על הרב הזה, ניחמו איטשה שכתוב "ברית כרותה לשפתיים" ענהו הא"א: לא אצלי! אני לא מקבל אף פעם לה"ר! אולי היה משמים איזה סיבה שאקבל ולאותו אדם יהיה חלישות הדעת הכל משמים בסיבה מיוחדת!

ג. כשהיה האד"ש ילד קטן איחר פעם בחנוכה להכנס לעמוד ע"י אביו וכבר הכל היה סגור מהביהמדר"ר שורות שורות של חסידים ומהבית כבר עמדו בכל הצדדים והדלתו היו סגורות ומה יעשה הבן - נזכר שאחיו איטשה אף פעם לא עומד קדימה ותמיד יושב במערבו של הביהמדר"ר רץ לשם בבכיה ומצאו סיפר לו צרתו שנשאר בחוץ מיד לקחו בידו נדחף ועלה על האנשים וקפץ עמו לבפנים הניחו ממש ע"י אביו ברגע האחרון - הא"א עמד כבר עם הנר להדליק הסתובב בחיוך לבנו הקטן ואמר: האסט אגוטע ברודער = איטשה! ומיד בירך אקב"ו להדליק נ"ח.

אח"כ שאלו את האד"ש אחיו וגיסיו הגדולים היאך חשב ע"כ ללכת לאיטשה? וענה בתמימות: שתמיד יודע שאיטשה יושב בחוץ - אמרו האחים לאיטשה ראה להיכן הגעת שגם הקטן יודע היכן מקומך אמר להם: הנה ראו שצמח מזה תועלת שהכנסתיו להדלקה.

ד. פעם אמרו לו מבני הבית מוסר ע"כ שיושב תמיד מאחור ומדבר עם כולם - ענה: לא עשיתי מעודי רע לאדם מישראל ויודע אני היטב את אשר אני עושה, ועזבוהו לנפשו.

ה. זכורני סיפר האד"ש - כל פרט בעת פטירתו בערב שבת קדש אמי ע"ה שלא היתה אמו מיררה בבכי ואמרה כזה טוב לב כמוהו לא נמצא אולי המשיח יהיה כזה טוב - ובאמת היה מיוחד בטוב לבו תמיד הסתובב לשמוע מריבות בין אדם לחבירו בין איש לאשתו וסידר הכל ועשה שלום כאהרן הכהן שעשה שלום בין כולם כמו"כ היה מאוד מעורב בחצר לתקן כל

הנצרך משא"כ לכבודו של אבי להשליט סדר היה כצור החלמיש בלא פחד ומורא היה מנהג למשמש ר' שמחה ורשביאק להכניס נרות לחדרו של אבי בערב שבת שם היה אומר שיר השירים במתיקות ובדבקות והמראה היה נורא ר"ש ורשביאק היה כהן ופאותיו ישרות היה עוד משמש שלא היה כהן ופאותיו מקורזלות באותו ערש"ק ידעו שהמצב רע היתי בחדרו של אבי וכשנפתחה הדלת הבחין אבי ברגע כמימרא בפאה במקורזלת של המשב"ק השני הבין שאיטשה נפטר ואסורה הכניסה בבנין לכהנים ניגש אילי ואמר בצער האסט גיהאט אגוטע ברודער איטשה!

באותו שבת קיבל במקום כהן הרב מפאבניץ והא"א שמח שהרב אחיו נמצא ששאל אותו הרבה שאלות היאך לנהוג זכורני שהח"ק אמרו שכל בטנו של איטשה היה תה מיט טשאלנט - זי"ע אמן!! ע"כ לבנתיים מהנסיעה!!!

סיפר הר' י.ח.ר. שהיה משבקי"ו של ר' יצחק הנ"ל שפעם נכנס אדם חשוך בנים לי"ע לא"א לבקש על נפשו להפקד בזש"ק ושלחו הא"א לבנו איטשה הסתובב עליו ר' איטשה ואמר מה אתה רוצה ממני אתה כבר מזמן גיהולפין וכך היה שנפקד בזש"ק והיה הדבר לפלא. כן סיפר על חכמתו שפעם ישב מ"י אינפלד בטיש ללא רשות שהיה גבר אלים ולא יכלו להוציאו ולאיטשה חרה הדבר למען הסדר הטוב שלח את משמשו שיאמר לו שמקבל עליה במנחה בשבת, וכמובן שיצא מהטיש לקבל העליה - לחזור כבר לא יכל ועליה כמובן שלא קיבל.

יום השישי כ"ט אדר ב' התשנ"ה ערב ר"ח ניסן, ממש לפני כניסת השבת הגיע כ"ק מרן האדמו"ר מטאלנא שליט"א לאד"ש:

אד"ש: יצא אליו למסדרון ע"י המקרר ושאלו מדוע היה צריך לטרוח כ"כ ולבוא?

ס.ט.: להתברך כמנהגי לכבוד ר"ח.

אד"ש: חדש טוב ושבת טוב.

ס.ט.: התלונן על רגליו ועל מצב בריאותו.

אד"ש: נתן ידו הק' ובירכו בחוס לבריאות ולנחת - אח"כ אמר: כתוב אין משיח בא בערבי שבתות, סתם ולא פירש כונתו נכנס לחדרו והסב"ק נסע בית וגן (אח"כ אמר האד"ש למשמשו שמתפעל ממרצו של הטאלנאי לבא בכזה מצב ושבו מאוד).

ליל שבת קדש ר"ח ניסן:

הגבאי ר' ח.ש. התבלבל ובברכה אחרונה אמר במקום ר"ח הזה יום הזכרון הזה - אמר האד"ש בחיך שלא ידאגו ואין זה נורא ר"ח ניסן גם ר"ה הוא ואומרים גם בפיט של מחרת ארבעה ראשי שנים במחזה.

ד' ניסן התשנ"ה סעודה בבית מרדכי וינברג עם הס"ק מטאלנא:

אמר הס"ק: היום היארציט של הר"י מרחמסטריווקא אחיו של ר' דודל ובערב לפני הברית של הסב"ק חלמה סבתו סימלה אשת הרה"ק ר' מנחם נחום מטאלנא שבא אליה בחלומה הר"י מרחמסטריווקא (שהיה סבה בהיות אמא שלה בתו שנשאה לר"מ מטטשאלניק היה חתנו) שמבקש לקרוא לרך הנימול יוחנן ע"ש ולכן באמת בברית נקרא הסב"ק יוחנן.

עוד סיפר: שפעם קראו לו ג' אדמו"ר"י טשרנוביל ר"י מרחמסטריווקא ר"ה מזלטפול ור"ז מטשרנוביל לצעוק עליו על דרכו לעמוד בשורה כחסיד אצל הב"י זי"ע ועל כך שהולך לשם כחסיד בין החסידים וטענו שמבייש את גזע טאלנא וטשרנוביל וצריך או לעזוב טאלנא בכלל ולהפך לחסיד גור רגיל או להמשיך באדמורות של טאלנא ולהפסיק לבא לגור כחסיד - הסב"ק לא אחז מדבריהם ורצה הלאה כדרכו מזה ומזה אל תנח ידך גם להסתובב בגור כחסיד וגם לאחוז את גזע טאלנא הלאה להמשיך שלא יעלם מהעולם ובצר לו לא ענה להם

כלום והתייעץ עם חברו וידידו ר"ב מנדלזון מקוממיות אמר לו חברו הטוב יש פתגם חרטה איננה מעשה סוחר ואם כבר נמצא בגור שלא יתחרט ושיבח הס"ק דבריו וכך עשה והמשיך להסתופף בצילו של הרבי הב"י זי"ע.

ליל שבת הגדול ח' ניסן התשנ"ה, דברים נפלאים ששמענו מהרי"ם שליט"א שיזכה ברובו לשמוע מהאד"ש בנסיעה האחרונה לת"א:

1. **אד"ש:** זכורני שלמדתי פרק המפקיד אצל המלמד עם עוד נכד של אבי - למדנו היטב כל החומר, יש שם הרבה עם גנב ובעה"ב ושומר תמיד המלמד הדגים ויצא שכמעט בכל סיפור יצאתי אני האשם וקצת היה אכפת לי למה תמיד במשל יוצא אני אשם - כשבחן אותי המלמד ידעתי ועניתי יפה אבל בלא כ"כ חשק וחיות והוא הלשין כמוכן לאבי - הא"א קרא לי - תמיד היה בוחן אותי בזמן מסוים אבל כאן קרא לי במיוחד לכן הבנתי שהמלמד הלשין בחן אותי וידעתי היטב התפלא אבי ושאלני א"כ מה הבעיה אתה הרי יודע טוב ומדוע נפלו פניך? אמרתי: מדוע תמיד צריך אני להיות שילדיג? חיך אבי קרא למלמד ושיבר אזנו שיראה במשלים לפעמים להפוך שלא תמיד אצא חייב ומאז שרתה כבר השמחה והחיות אצלי. אח"כ שמעתי שהאבא אומר לאמא ע"ה דער קליינע האט נישט ליב צו זאין שולדיג סאיז אגוטע זאך מאז תמיד קיותי לא להיות חייב ומה אעשה לאחרונה מאז שאני אדמו"ר כולם נותנים לי ושולחים לי ומשלמים לי התקלקלתי לגמרי - יש שמקילין בשכר מלמדות לקחת אע"פ שנאמר בזה איסור מחמת שכר בטלה זה קצת מרגיע אותי אם לשכר בטלה מותר לי לקחת הרבה אני בטלן גדול.

2. **אד"ש:** שמאי גינזבורג אמר לי שכ"ק הבית ישראל עשה הרבה תנועות כמו שראו אצל הרב מבאבניץ ר' מנדלה זצ"ל והאמת שזכורני תנועות שלו כשל אחי הבית ישראל כידיים שלובות וכו' וכן טען שהרבי הלב-שמחה עשה תנועות כבנו של הפילצר ובאמת זכורני שהיה לו הרבה מחיכו ומפיזמונו והבעת פניו של הלי"ש - אבל זה ששמאי אומר שכל רבי מחכה מישהו אינני יודע, ולחש באזנו של הרי"ם כהיום יש רבי בגור שאינו מחכה את אף אחד!

3. **הרי"ם:** בהקשר לדבר פלוני שדיבר עם האד"ש בירכו שיזכה לחיות עד ביאת משיח. **אד"ש:** חיך, ואמר: משיח ליגעט שוין אין מונטפריורי סאהיים קאלט דארט נעבד - זכורני פעם במועצג"ת שדנו בבלגן על משיח והציע הרבי מבוסטון שישלחו שליח מהמועצג"ת לרבי מחב"ד עצמו ולשאול אותו, ולפרסם בשמו שהוא בעצמו אומר שאינו משיח. שאלתי אותו ומה תעשה אם יאמר שהוא כן משיח? ענני הרבי מבוסטון אקחהו לביה"ח שלי ואתן לו זריקת ארגעה!

הרי"ם: אם הרבי משיח או לא אינני יודע אבל הרבי יביא את המשיח, זה בטוח!

אד"ש: וואס?

הרי"ם: חזר על דבריו.

אד"ש: באזנו של הרי"ם, אתה קוקו.

4. **אד"ש:** הבר מצוה שלי היתה בלודמיר והגיעו במיוחד חוץ מהמשפחה 81 אורחים מכמה מקומות - היה שם שחת ברחובות וירד גשם וגרם לאורחים להתפס במחלת הטיפוס, בפולין מחלה זאת היתה מסוכנת יותר מ-04% למיתה וזה היה מגיע עם חוס גבוה - אבי הא"א קיבל הידיעה קשה ואמר: אנשים באו במיוחד לשמחה שלי ונהיו חולים לוקח אני ע"ע שאף אחד מהם לא ינזק ולא ימות ח"ו כל הזמן אח"כ עקבנו אחרי הידיעות מהם - אין זה דבר של מה בכך לקחת אחריות על 81 איש - כ"א היה מאושפז במקום אחר עבר זמן ועוד זמן וקיבלו ידיעות מפה ומשם שיוצאים ב"ה מהמחלה ומבריאים - אבי כל הזמן שאל על משה חיים פרומן שהיה ביניהם לא בכדי שאל עליו הוא היה ממש במצב קשה ומסוכן הוא אושפז

בורשא זכורני שהאמא ע"ה נכנסה לומר שב"ה כל הי"ז חולים הבריא והא"א התעקש מה אם האחרון רמ"ח פרומן ציוה לקרוא לי ואמר לי אנשים אלו באו לבר מצוה שלך הם חייבים להיות בריאים נשאר אחד אסור שהוא ישאר כך הוא חייב להבריא וכשאמר זאת דפק על השולחן - ברגע כמימרא דפקו בדלת והמשב"ק בונים ליבעל הכניס טלגרמא מורשא שב"ה רמ"ח הנ"ל יצא מכלל סכנה ומתחיל ב"ה להבריא וראו בחוש את המופת - ולשנו תדבר משפט!

5. **הרי"ם:** בפסח תשל"ג קרא לי הרבי הבית-ישראל ושאל אותי האם אני נוסע לחיפה למחותן שלי הרה"צ רבי יעקב יצחק ויסבלום זצ"ל? והתפלאתי ע"כ שבגור לא נוסעים והב"י ציוה כן ליסוע ונתן בעבורו בקבוק יין ומצה בהוסיפו שיאמר לו שכתוב בזוהר שמצה מיכלה דאסוותא שהיה נצרך לרפואה - **שאל הרי"ם:** מה יעשה אם הכלה תהיה שם? **ענהו הב"י:** בחיוד, תאמר לה אגוטען מועד. (בסוף לא היתה הכלה ותלה הרי"ם בב"י שסידר משמיים שלא יפגשה). הב"י התענין במיוחד במהלך הסדר אצל הס"ק מטאלנא שליט"א ושאל האם כולם שואלים מה נשתנה? **ענה הרי"ם:** רק הילדים שואלים. **הגיב הבית-ישראל:** אינני יודע מדוע ומהיכן נלקח המנהג הזה, אם נהגו כך אבותיו בטשרנוביל בסדר אבל אצל אבי כל הילדים שאלו אפי' הגדולים, הנשואים אחי ר"מ שאל ר' איטשה וכולם! כן שאל, האם הסבא עונה מעבדים היינו או חוזר לומר מה נשתנה? **ענה הרי"ם:** הסבא מתחיל מעבדים היינו ומוסיף דער תירוץ איז **אמר הבית-ישראל:** אצל אבי לא היה כך הוא עצמו בשואל האחרון אמר לעצמו בשקט גם את כל המה נשתנה ורק אח"כ עבדים היינו.

אד"ש: זה שאצל אבי שאלו כולם נכון זכורני כך ואספר לך בזה מעשה - אבל זה שאבי גם אמר מה נשתנה לא ראיתי כשהייתי בסדר - אסביר לך אין כאן סתירה אצל אבי היה שתי זמנים עד תרצ"ד ומאז ועד אחרית ימיו, עד תרצ"ד היה מלא שמחה תורה ותפילה ומעשים הר געש ממש, כמובן שגם מאז ועד אחרית ימיו היה מלא בתורה וואך זייער וואך עד יומו האחרון ממש אני עד ע"כ, אבל לא כמו שהיה קודם הוא לא אחז לעשות כבר כ"מ שעשה קודם ואולי הדור לא היה ראוי - יש שתלו זאת באותו רשע ימ"ש שהצליח אז מאוד בגרמניה, אמי ע"ה תלתה זאת בפטירתו של גיסו הרב מבענדין זצ"ל שהיה חביב עליו ומקושר אע"פ שהיה עוד גיסיים ואחים אנשי צורה כסבי רי"מ בידרמן זצ"ל היא אמרה שכשנפטר הרב מבענדין נלקח מאבא אשטיק חיות! זכורני בעת הבריחה מגיא ההריגה לאר"י בערב פסח באיטליה התחנה האחרונה לפני אר"י היה יום מיוחד אצל האבא זי"ע מלא שמחה ושפע ווארטער וד"ת אחרת מכל העת של הבריחה ועמדתי מלא שמחה ודיברתי עם פ. לוי שיראה איזה זמן טוב ב"ה ובדיוק עבר אחי הבית-ישראל אמר לנו נערוניים זה נקרא זמן טוב? אינכם יודעים השנים הקודמים איך שהאבא היה נראה! וזה סימוכין לדברי שהיה שינוי בדרכו של האבא - הבית-ישראל היה פיקח והכל ידע ושם לב לכל פרט ואם אמר לך שהא"א אמר מה נשתנה ראה זאת בסדרים שהיה ואני שלא ראיתי זה היה אחרי תרצ"ד שהיה שינוי ואז גם הב"י לא היה בכל הסדרים הוא גר בורשא.

הרי"ם: מובא בשו"ת חת"ס דיוק בדברי הרמב"ם שמביא לשון המשנה בפסחים וכאן הבן שואל ומוסיף וממשיך הקורא מה נשתנה ומדוע שינה הרמב"ם מלשון המשנה? אלא סובר הרמב"ם שהבן שואל כ"א מה שקשה לו והנוסח של המה נשתנה אומר הקורא שהוא מסדר הסדר ואומר ההגדה - ואולי לכן אמר הא"א שוב מה נשתנה שזה מסדר האמירה לכולם.

אד"ש: נהנה מאוד, ואמר: אינני יודע אם אבי ראה החת"ס אע"פ שהיה בקי בהרבה ספרים אבל את הרמב"ם בודאי שראה ויכול להיות.

הרי"ם: הזכיר לאד"ש שאמר בתחלה שיש לו מעשה בענין השאלה בליל הסדר.

אד"ש: כן, ברצוני לספר לך - שנה אחת שהייתי קטן מאוד לימדו אותי לשאול מה נשתנה והייתי צריך לומר בתחלה באידיש טאטא איך וויל די פרגען די פיר קושיות כנהוג ישבתי וחיכיתי והיה הרבה זמן כולם שאלו מר' מאיר הבכור ונכדים וכו' היה הרבה זמן ואני יושב ושומע שאף אחד לא אומר באידיש טאטא וכו' חשבתי לעצמי מדוע אני כן צריך לומר וגם

הייתי מרוגש כולי ילד קטן אבי זי"ע היה נראה כמלאך חשבתי אברח לא' החדרים ולא
אשאל בכלל אף אחד לא ישים לב כזה עולם גדול - אומר ועושה ברחתי וכשהגיע תורי אבי
הא"א לא שכח ממני וציוה לחפשני ולהביא אותי אמי ע"ה מצאה אותי - מה קרה? אמרתי
שאינני רוצה לומר טאטא וכו' אמרה לי בסדר תשאל כמו כולם רק המה נשתנה - באתי
ובנתיים אמרו לא"א שברחתי בגלל זה הוא קרא בסבלונות ושאל אתה לא רוצה לשאול
הקושיות? ועניתי שכן, בודאי אני רוצה - אמר: א"כ מדוע שלא תאמר באידיש טאטא איך
וויל די פרגעין הרי אתה באמת רוצה לשאול והוסיף: תאמר בקול תשאל בקול שישמעו גם
בשמיים ששאלת, הבנתי בשנים שאחרי שלא סתם אמר בשמיים הענין שהשאלה גם לבקשה
לקב"ה וכאן הבן שואל מאת הקב"ה - שנה אח"כ כבר לא רציתי לומר אחרת מכולם
ואמרתי רק מה נשתנה.

היה תמיד מתח של דרך ארץ ויראת הרוממות אצל אבי בסדר פרט במה נשתנה היה קצת
לויז היה אחד מהמשמשים שבלבל הקטנים אין מטבילין כן טבילין שיקח עוד קצת זמן
והא"א חייד.

הרי"ם: שאל על הכזית?

אד"ש: הוא לא הקפיד על כזית גדול לא היה מתנפח פיו אזוי ווי זיי חושבני שבכורך בכלל
לא שם כזית, הקפיד ליטול ידיו כל יום בחוה"מ, והקיל לשתות תה אחרי האפיקומן.
בכלל כל ההגדה אמר בהתלהבות גדולה ובקול רם כקיסור ובהלל הגדול בכלל היה בשמים
מראה נורא, כן נהג בשנים שאני זוכר לומר שיר השירים אחרי שנגמר הסדר מסופר
בצדיקים שאמרו ממש בכלות הנפש פסוקים בשיר השירים וראו זאת עליו.

כן בערב שבת כל שבת במשך השנה היה אבי עולה למעלה לחדר והיה מכין הנרות לאמי
ע"ה אח"כ נתנה לו לאכול חתיכת דג תמיד השאיר ואמר: שיתנו לקליינע (לי) שאני אגמור,
אח"כ ירד למטה לחדר ואמר שיר השירים אמי היתה מכינה אותי לשבת מסדרת הבגדים
הפאות ואמרה לי לרדת לחדרו החדר היה סגור ברינדעל והאבא היה ניגש לפתוח בשבילי
ותמיד בפיו היה א' מפסוקי שיר השירים - אח"כ המשב"ק הכניס נרות אחרים שהיה אבי
מדליק לבד בלא ברכה שסמך על הברכה שאמא ע"ה אמרה - אח"כ חגר האבנט חזק מאוד
ואמר לעצמו "שבת" ונכנס לביהמדי"ר להתפלל הדבר נחרט חזק במחשבתי כל שבת כמעט
אותו סדר ובאותו זמן.

6. **אד"ש:** בצעירותי שמעתי פעם את הא"א זי"ע מדבר עם הרבנית אמי ע"ה בענין הרב
מבענדין ושבחו שהוא כלי והזכיר אביו ר' פינחס יעקב - שאלה אמי מדוע לא מזכירו לשבח
כנכד של סבו הר' פישל לוי בן של הרבי מאלכסנדר א"ה זי"ע? ענה לה: אהר איז א' שווערע
כלי! לא הבנתי כונתו והלכתי לספר לגיסי הגדול ר"מ מברמ"ב הוא ידע הרבה הוא היה
איש מיוחד חביב מאוד על אבי והרבה הסביר לי וגילה לי והיה כזה הסכם שסיפרתי לו כל
דבר ששמעתי.

הרי"מ גיסי התלהב ואמר: אספר לך סיפור אולי זה הכונה, אצל השפ"א בטיש ישבו לימינו
חשובי העדה כאחיו ר' שלמה וכו' ושאר חשובים בצד שמאל ישב תמיד אביך - השפ"א היה
כולו קודש בילתי לה' לבדו ולא ענין אותו שום דבר, אפי' דברים שכן עשה בצבור היה דברים
שאמרו לו הוא מעצמו לא התענין בשום דבר חוץ מתורה ותפילה כולו שלהבת י-ה - (בכלל
גיסי ברי"מ היה מדבר על כולם בד"א אבל השפ"א היה אצלו בבחינת כל השירים קודש
והש"א קודש קדשים) - היה שבת אחת שהגיע הר"פ לוי בן הרבי ר"ה לשבת והיה גם אחי
השפ"א ועוד שכבר ישבו מצד ימין והא"א חכך בדעתו אולי ישב השני ויתן לר"פ לשבת
ראשון שהיה אדם חשוב וכלי גדול וכך בדוע שהא"א מתמהמה וחושב האם לשבת הראשון
או השני נכנס השפ"א לטיש וראה והבין הענין נתן קניף (צביטה) לא"א והושיבו במהרה ע"י
שרצה שישב דוקא לידו ככל פעם ולא יתן לאף אחד אפי' לא חשוב ומכובד - והיה הדבר פלא
גדול שתמיד לא ענין אותו כלום.

יצא לי פעם לספר הדבר לפני אחי הרבי הלב-שמחה זצ"ל ונהנה מאוד ואמר לי: שעשיתי לו צו טרעפין שפעם ישב בשבת אחים ודובר על השפ"א וטענו כולם שלא ענין אותו שום דבר והלב-שמחה טען שאעפ"כ דבר שרצה ואחזו כן התענין - וסיפור זה ממש לראיה לדבריו שהיה לו בזה ענין שהא"א ישב דוקא לידו וידע לתת לו קניף בשביל זה

7. **אד"ש:** זכורני עוד דבר שבזכות הר"י'ס ברמ"ב גיסי ההנתי את הלב-שמחה - הייתי ילד קטן ושמעתי האחים והגיסים דנים מדוע אצל השפ"א היתה כזאת עניות - הא"א סיפר לי כמה פעמים שנתנו לו ולאחיו רמ"ב כ"א חצי ביצה- והשפ"א לא רצה להנות מאף אחד, אבל פליאתם היתה להיכן הלך הנדוניה שהבטיח השווער ר"י קמינר שהיה עשיר הרי לכה"פ כמה שנים טובות יכל לחיות בריוח מהנדן שקיבל והיאך הכל היה בעניות? והחליטו לשאול את הדוד בן ר"י קמינר שהיה גיס של השפ"א ר' ברוך קמינר שמו הוא היה בראשית דרכו פלפער ושמע מאבי שצריך למעט בדיבור ומאז לא דיבר יותר מ-001 מילים ביום ויהי מה רק זמזם ושר החליטו בני המשפחה לשלוח את הרבי הלב-שמחה שהיה ידידו הטוב שינסה להוציא ממנו הדבר וביקשוהו שילך בבקר שיש סיכוי שיאמר משהו לפני גמר 001 המילים - אני הלכתי אחריו לראות מה יהיה שאעפ"י שהייתי קטן ופחדתי ממנו שהיה נראה מפחיד כ"ד ענין אותי - הלי"ש לא שאל ישירות ע"ז קודם שאל מה עשה הא"א בירושת אביו? הנ"ל לא ענה בפה רק עשה תנועה עם הידים שחילקם, אח"כ שאל על השפ"א? ועשה תנועה שאינו יודע. אח"כ שאל על הנדוניה של אביו ר' יודל קמינר להיכן נעלמה והשפ"א בגלל זה היה תמיד עניי? חיך מאוד ר' ברוך קמינר כמסתיר סוד ולא ענה כלום.

בהזדמנות תחת א' השיחים עם הר"י'ס ברמ"ב גיסי סיפרתי לו כל הענין - אמר לי אני כן יודע מה שהם לא יודעים לשפ"א היה חסיד נאמן ר' מנלה רוזנשטרוך וישר אחרי החתונה נתן לו כל הנדן ואמר שאינו רוצה להנות מכסף שהוא עצמו לא עבד עליו ורוצה שיעשה מהנדן קרן לחלק צדקה לעניים. - הדבר נשכח כולו ממני וכך עברו שנים כאן בארץ פעם דיבר עמי הרבי הלב-שמחה בזמן הנהגתו על דירות וחתונות ויצא לדבר על נדוניה שאין לאנשים לתת נדן לבניהם והזכיר את הענין שפעם חקרו במשפחה על השפ"א להיכן נעלם הנדן שלו ופתאום נזכרתי בכל הסיפור והרצתי לפניו דברי הגיס ששמע מר' מנלה רוזנשטרוך בעצמו - נהנה מאוד הלב-שמחה שנודע לו פתרון הדבר ונהנה שזכרתי כל הדבר אע"פ שהייתי ילד והיה זה שוב בזכות ר"י'ס הנ"ל. **ע"כ מליל שבת הגדול!!**

סיפר יהודי ישיש לר' ח"ש הגבאי שהיה נוכח בזמן שבא הרבי הב"י איתו לבקר את הרה"ק ר"א מבלו זצ"ל ובפעם אחרת הגיע הבית-ישראל בלי חנינא ושאלו הר"א מבלו על חנינא? ולא ענה, והמשיך בשיחה אח"כ שאלו שוב הרה"ק מבלו היכן רח"ש? שאלו הבית-ישראל מה כ"כ חשוב לך חנינא? ענהו הרה"ק אצלינו יש חשיבות גדולה לנכדי הרבי ר' אלימלך מליזענסק.

גיסו של האד"ש א.א. סיפר להר"י'ס: שהיה ברמת גן וסיפר לו יהודי שהיה סטודנט דתי בירושלים הוא וחבירו והחליטו להכנס לרבי הבית-ישראל הציג הראשון עצמו לב"י בתור סטודנט דתי - שאלו הב"י אתה דתי היכן הציצית שלך הרי אינך הולך עם ציצית? נבון האיש שבאמת לא הלך עם ציציות והרבי ידע זאת ברוה"ק.

א.מ.ס. סיפר להר"י'ס: העמקום של הא"א בתפילה שפעם נפל ילד מלמעלה לביהמדר"ר והיה גרצאקה גדולה והא"א לא שם לב כלום רק המשיך כרגיל בתפילה.

סיפר ר' י.ח.ר. שהיה פעם כשעברו לומר לחיים כאן בארץ לא"א והר"מ בנו בכורו של הא"א החזיק בקבוק יין ומזג לפלוני ונעצר התור כעס עליו הרבי הלב-שמחה וסחב ממנו הבקבוק יין וציוה לאנשים שימשיכו לעבור - גער בו ר' מאיר שהוא קטן וכו' הא"א שם ידיו על פניו

ואח"כ אמר ללב-שמחה שיפייסו - והוסיף: תמיד הם חיו בשלום ר"מ היה אדם גדול ראה פעם סדר אצלו והיה נראה כמלאך ממש ובסדר אצל אביו הא"א היה יחיד שהיה אומר ההגדה בקול יחד עם אביו - ובאמת הרבי הלב- שמחה כעס על-כך.

הרה"ח ר' משה גדליה מרקוביץ ז"ל למד תקופה עם כ"ק אד"ש כשהיה צעיר והאד"ש כדרכו אמר הרבה בדיחות באמצע הלימוד ולא היה נראה ששייך במציאות שידע החומר הנלמד - יום אחד בלומדס סוגיות מסובכות בגמ' ב"ב הגיע הא"א זי"ע ושאל את המלמד רמ"ג האם הנער יודע? והיה צר לו לומר האמת שאינו יודע ומצד שני לשקר גם לא רצה אמר לא"א הילד אומר שהוא יוד - התיישב הא"א לבחון בנו וידע ישר והפוך כל הגמ' בצורה ברורה.

בשנה שעברה במים שלנו צילם פוטו מלאכי הרבה תמונות - פנה הרבי לעומדים סביבו ואמר בחיך: מדוע צריך לעשות עוד תמונה ועוד תמונה הרי לא השתנתי במאומה ממקודם ואני אותו דבר ומה צריך כל פעם עוד תמונה? יהודי באמת צריך להתעלות ולהראות כל יום אחרת אבל לצערי אני לא כזה! השנה במים שלנו היה בלגן גדול הקפיד האד"ש ואמר: חושבני ששנה הבאה ישארו כאן כל החזקות והבלגן ואני אקח מים שלנו ממקום אחר!

יום ראשון כ"ג ניסן התשנ"ה, אחרי שבעת ימי חג הפסח, פנינים שזכינו לשמוע מפה ומשם במשך ימי החג:

1. הרי"ש צינבירט סבל רבות משכן רע שכתב נגדו ומסרו למשטרה ונתן הממון לגז של התנור למצות מצוה בטאלנא וביקש ברכה בעת אפיית המצות בשכר זה שאותו מוסר ימות וכו' הס"ק לא רצה לקלל יהודי באשר הוא ואמר: שה"י יעזור זאל אהיים נאמס ווערן! סיפר ר"ש הנ"ל בהתרגשות שעוד באותו היום דפק שכן זה באומרו שנאמס לו כבר להתעסק עמו ומחליט לעזוב כל המחלוקת ביניהם.

2. **המשב"ק י.ד. פלינקר היה בסדר בקו"פ קצת ממה ששמענו:**
א. "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" שאל אחרי כזה גלות ארוכה, כ"כ הרבה צרות, מחמות שעברו היהודים לא היה מגיע לנו הבטחה יותר גדולה מניסי מצרים? ותיירץ ברדיצובער - משל יהודי משוקע בחובות ובנותיו בגרו ולא היה לו כסף להשיאם וכו' וכו' ובא יהודי אחד נדיב לב ונתן לו בפעם אחד אלף זהובים ובזה עשה לו הכל הוציאו מהחובות השיא בנותיו פתח לעצמו עסק ואם ירצו אח"כ לשמחו כמו ששימחו אותו אדם שהעמידו על רגליו לא יוכלו גם לא בהרבה מאוד כסף וזה הכונה כמו השמחה שהיה ליהודים בצאתם ממצרים אותו דבר אעשה לכם בגואלי אתכם ואין הכונה לאותו דבר בדיוק אלא הרבה יותר אבל באותו מצב ובאותו שמחה.

ב. אמר על הכרפס - צנון, מדוע רבי במשנה לא מזכיר כרפס? שכל הענין לשינוי וברבי נאמר שלא פסק מעל שולחנו צנון וחזרת שוב לא היה בצנון כל שינוי לכך השמיטו מהמשנה.

ג. אמר ביחץ - שאף ילד לא יגנוב האפיקומן וכ"א יקבל אח"ז מהרבנית הסבתא מתנות.

ד. אמר בבדיחותא: שהעולם אומר מדוע נכנס נח למגילה "ונוח בט"ו" שבפורים צריך לשנות ונח אהב להשתכר, כן ביין כתוב יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו שהיין כ"כ טוב שנח מגיע יחד עם הרבנית שלו לכן נאמר נוחה מיט איר צוזמאן.

ה. ציוה לבנו מו' שאול שיסב האחרים לא הסיבו (אצל הא"א לא הסיבו)

ו. אמר רק עד השירים האחרונים ואחרי שהלכו אמר לבדו בשקט אחד מי יודע וחד גדיא.
ז. כשקם אמר שנראה לו וצריך עוד לחשב ש"לך ולך כי לך אף לך לך ה' הממלכה כי לו נאה" בגימטריה תשנ"ה.

ח. א' מנכדיו ילד קטן ביקשו לראות את אליהו הנביא, ואמר לו אם תהיה ראוי לכך בודאי תראהו.

3. האד"ש דיבר עם בנו מו' י.ד. ואמר לו: שיו"ר אגו"י בגרמניה - רוזנהיים אמר על אבי הא"א זי"ע שמקנא בו שאינו ככל הרעביס "שאין לו חצר" והסביר דבריו שכל אחד חושב בכל דבר שהוא היכן חצרי תגדל או תקטן ולפי"ז מחשב צעדיו משא"כ האדמו"ר מגור חושב רק על כלל ישראל ולא מענין אותו מה יהיה מחצרו אם יגדל או יקטן.
חושבני הוסיף הרבי: שזה הבעיה של דורינו ואם היה בידי כח היתי יושב ימים עם כל גדולי הדור להוציא מלבם חולה רעה זאת של חצר שלי.
עוד חשבתיסיים הרבי: שדורינו לקה כ"כ במחלה הנוראה שתא אחד בגוף שורף כל התאים וזה ממש ענין זה שכ"א חושב על חצרו ומצדו שכל החצרות ישרפו ואולי מרמז המחלה הנוראה על תשובה בדבר נורא זה.....

4. אד"ש אמר להרי"ם בנסיעה: כתוב בגמ' פסחים דף ס"ה: כל אחד ואחד נותן פסחו בעורו ומפשיל לאחוריו אמר רב עיליש - טייעות וברש"י דרך סוחרים ישמעאלים הוא זה. ומה רצה לומר בזה? ומה נ"מ? אלא שבפסח בלילה עושים סימנים ומבקשים ומרמזים לבורא ב"ה על הגאולה העתידה שכבר מצפים מתי יבוא ויגאלינו ובגמ' מובא הרבה מעשיות שאליהו הנביא נראה כטייעות כסוחר ישמעאלי לכן הולכים בקרבן פסח כטייעות להזכיר על אליהו הנביא שיבוא!

הרי"ם: יש כאן אור-שמח על הרמב"ם שמסביר מדוע היה צריך לשימו בעורו? משום שבמי חטאת שפוסל בו היסח הדעת כקדשים נאמר שצריך דוקא לשאתו לפניו ולא לאחוריו שלא יהיה הסיח הדעת וכאן שרוצים לשאתו לאחוריו שזה יותר קל לסחוב כך יהיה בעיה של טומאה כמגע טמא לכן משימים אותו בתוך עור וכתוב שעור לא מעובד לא מקבל טומאה ואז ישמר הפסח גם באחוריו מטומאה.
אד"ש: שיבח מאוד את דברי האו"ש.
הרי"ם: יש לי עליו קושיא.

אד"ש: צחק, ואמר: אזא גיטע שטיקעל דארפסטי אטל מאכעין, ושאל מה הקושיא?
הרי"ם: יש הרי עוד טומאה - טומאת היסט וזה מטמא גם כשנמצא בעורו ומה יועיל העור?
אד"ש: ערב פסח אין בירושלים כאלו כאלו טמאים אלו שמטמאים כלל לא הסתובבו שם שהרי זה טומאה היוצא מגופו ולכן אין שום בעיה.

5. הרי"ם הסביר בסעודה ענין הרשע המשכיל ששואל מה העבודה הזאת לכם? שמסכים לכל המצוות אבל לא לטרחא וליגיעה שלפני עשיית המצוה שרואה שלגיעה יש חשיבות גדולה בעבודת ה"י ולזה לא מסכים וצירף לזה המעשה שסיפר רבו של אד"ש הרב מלצקי שלרב הדרשן לא היגיעה ולעושה הלחם היה יגיעה כתוב כבר כל המעשה למעלה.

6. חתנו של הרבי מו' א.ד. ליפל סיפר לו שאברך בב"ב טעתה אשתו ועשתה בפסח הנשה הזו קניידלעך מקמח רגיל במקום קמח מצה שמורה ונכשל ל"ע בחמץ גמור בפסח - הגיב האד"ש: זה מוסר השכל ולימוד גדול לנו שצריך כ"א להתחזק בשמירת מנהגיו שיש לנו מנהג וחומרא בפסח לא לאכול גיברוקעס ועי"ז נאסר לנו קניידלעך בכלל גם לא מקמח מצה ובודאי שא"א להגיע לטעות כזאת.

7. כ"ק הרבי הבית-ישראל שלח את הרי"ם לברר דבר ביהדות במקום פלוני והתשובה אחרי הבירור לא היתה משמחת והגיע כבר פסח ולא ידע האם כדאי לספר לבי"י ביו"ט להעציב רוחו? ושאל את מו"א.י.א. ואמר לו שלא יספר - ביו"ט שביעי של פסח קרא לו הרבי הבית-ישראל פאר טאג לכוס תה ושאלו בקפידה מדוע לא השיב בשליחותו תשובה? והתנצל שאמרו לו ביו"ט לא כדאי! חייך הבי"י ואמר: טעות בידם הפוך, כתוב במדרש כשטבעו המצרים בים הי"י עשה הרבה בוך והרתיח האדמה והמים ובני ישראל עברו ויצאו מהבוץ יו"ט ז' דפסח איז א' זמן ארויס צוגייען פון בלועטה עכשיו העיתוי המתאים לספר ולעזור ביהדות.

8. ר"י מרוקו סיפר להרי"ם: שאירס בתו עם חסיד גור והלא גרם למות בנהיגה במכונית וגלל כן רצה לבטל השידוך - הבי"י אמר לו שלא יבטל בהוסיפו יענקל זה יכול לקרות אצל כל אחד, לא שמע בקול הרבי וביטל השידוך ואח"כ אירע לו שגרם למותו של האדמו"ר מסוכטשוב רמ"ש במכוניתו ולא יכל לסלוח לעצמו והבין כמה צריכים להזהר במילה של הרבי שגם לו קרה כזה מקרה כמו שאמר הבית-ישראל.

9. כ"ק ההבית-ישראל היה לבקר את האדמו"ר ר' העינד מסאכטשוב זצ"ל והנ"ל אמר בשם השווער שלו האדמו"ר מקרימלוב שכתוב "ותעל שעותם מן העבודה" שהיו במצרים עובדי ה' גדולים כל שבט לוי שלא השתעבדו ומאידך גיסא היו שם כל בני"י המשועבדים בעבודה קשה וזה כונת הפסוק "ותעל שעותם" של בני"י המשועבדים יותר "מהעבודה" של עובדי ה'. הבית-ישראל מאוד נהנה וכשיצא אמר הווארט יותר גדול ממנו (ונחלקו החסידים האם יותר גדול מר"ה או מהשווער שלו).

סמך לזה הרי"ם: שכתוב קדמה צעקת בני"י לצעקת משה רבינו והטעם משום שהם צעקו באמת מקירות לבם ומשה רבינו ידע בסתר ליבו שיש ישועה ולא היה כ"כ מקירות לבו כמו בני"י לכן קדמה צעקתם לצעקתו.

10. אד"ש אמר לאברך גבאי של שטיבעל באשדוד שההפסקה נעשתה ללמוד כונת הא"א באמת ללמוד ואפי' לא כשנים מקרא ואחד תרגום שזה חוב לכ"א לגמור עד שבת ולא בהפסקה.

11. אברך מהעיר שאל בקו"פ האם לשלוח ילדו בן השלש לת"ת ברמות ששמע שהוא ת"ת טוב ומצד שני מפחד מהנסיעות? המליץ לו האד"ש שישלח לשם באומרו: הת"ת שם מאוד טוב יש שם צות שרוצה לעשות ומוכן לשמוע עשיתי שם ועדה רוחנית ומשפרים שם הכל.

השמחה בבית וינברג וחצר הקדש טאלנא
בהולדת הבן ניין יעקב פינקלשטיין בהרה"ח
אהרן הכהן חתנו של הרי"ם וינברג שליט"א:

יום שני י"ז ניסן התשנ"ה ב' דחווה"פ:

הרי"ם נכנס לקו"פ והאד"ש קיבלו בחביבות בברכת מזל טוב חמה ואמר: שהיה לו עול מזה והתפלל שהכל יעבור בשלום, דער קליינער כהן האט נאך עסאין תרומה. וכשנכנס מרדכי וינברג אחיו של הרי"ם: אמר לו - מגיע לך מזל טוב ר' איטשה נהיה סבא אי"ה אצלך.

יום שלישי י"ח ניסן התשנ"ה ג' דחווה"פ:

אהרן הכהן נכנס להזמין לסנדקאות - שאל אד"ש מה אם הסבא הרבי מטאלנא? וענה: שהוא גם רוצה - הפסיקו אד"ש אז דער שווער וויל ווייס איך דשאלה ווגען דער זיידה? וענה: ששאל את הסבא ואמר שרוצה באמת שהרבי יהיה סנדק - הרבי שאל מתי הברית?

יום חמישי כ' ניסן התשנ"ה ה' דחוה"פ ערב יו"ט ז' דפסח:

הס"ק מטאלנא הגיע לרלב"ח כשעה לפני כניסת החג:

אד"ש: יצא לעברו לדלת במאור פנים לקח ידו, ואמר: מזל טוב מזל טוב ב"ה נולד בן זכר נרפאה כל המשפחה.

ס.ט.: הייתי אצל ד"ר ליפו וטוען שיש שיפור לטובה ברגל.

אד"ש: נו עכשיו צריך להיות הרפואה בשלימות להיות עלטער עלטער זיידה בריא אגזונטע רבי.

ס.ט.: הראה לכיון הדלת, ואמר: באתי לקיים המצוה חייב אדם לקבל פני רבו ברגל - וצעדו לעבר השלום שטוב.

אד"ש: ציוה להביא לס"ק כסא.

ס.ט.: מה אם סנדקאות בודאי איטשה הזמין את הרבי לסנדקאות באתי גם להזמין ברצוני שהרבי יקח.

אד"ש: ח"ו לי לקחת סנדקאות מרבי מעלטער עלטער זיידה ב"ה זכה לבן נין יוצאי חלציו הסבא צריך להיות סנדק ובכלל הטאלנא חסידים יהרגוני אם אקח לרבים הכיבוד.

ס.ט.: אין לי חסידים ובפרט כאלו חסידים ואני לוקח תמיד סנדק שני, אקח בשני.

אד"ש: מה כונתו בשני?

אמרו: כונתו עמידה לברכות.

ס.ט.: כן, זה סנדק מעומד.

אד"ש: כתוב באמת לעמוד בברית "ויעמוד העם בברית" והרבי יהיה בעזרת ה' עומד טוב בבריות אבל הסנדקאות מגיע לו לא יהיה לי הרגשה טובה אם אקח הכיבוד, ארגיש מאוד לא טוב בכיבוד זה. יודע אני שהשווער כ"א רוצה אבל אני? בירכו באגוטען יו"ט ובגאולה שלימה. והסבא קדישא נסע!

(לגבאי ר' ח.ש. ששאל אמר האד"ש הברית הרי ביום שני יש לי עוד זמן להתיישב בדעתי מה לעשות).

יום ראשון כ"ג ניסן התשנ"ה:

א"פ הכהן אבי הבן נכנס לקו"פ ואד"ש אמר לו שאין לו שום רצון לקחת סנדקאות מהרבי ולכן שיקבד העלטער זיידה בסנדקאות אשתתף בשמחה גם בלא זה ולא תפסיד.

שאל על השם יעקב ע"ש הרב י.י. ויסבלום זצ"ל השווער של הרי"ם? וענה: שהכירו והיה יהודי טוב ובודאי השם טוב נכד של ר"א מליזענסק בן אחר בן אהר איז גיוען א' יפה נפש און א' נקי כפיים.

שאל אם עושים סעודת וואך נאכטוהאם הסבא טאלנא ישתתף? ושלח לשם בקבוק יין ישן.

בסעודת הוואך נאכט בביהמז"ר טאלנא בית וגן:

אמר הס"ק מובא הרבה פעמים בגמ' ואמרי לה "כדי" חשבתי שהוא ר"ת כהן דעתו יפה וזה קשור לכהן הקטן שנולד שקיבל ברכת האד"ש שעוד יאכל תרומה בעזרת ה"י וילמד הרבה תורה.

אמר המחנות בברהמ"ז אומרים "ומכל טוב לעולם אל יחסרנו" ומה חסר עוד אחרי כל הברכות שצריך לכפול "ומכל טוב"? אלא שברכה זאת על הסבות שמבקשים אחרי כל הטובה שמכל טובה זו לא יחסרם הקב"ה מלהיות נוכח שיאריכו ימים ויזכו לראות זאת.

יום שני כ"ד ניסן התשנ"ה:

הרבנית: היה שם בלגן ושיעולים בברכות ולא הפסדת כלום.

אד"ש: חייך, ואמר: ואולי זאת רציתי לראות ולא להפסיד.

אחה"צ בקו"פ בביהמ"ד ר:

הרי"ם: כתוב בשו"ע שסנדקאות מעשרת ובממון כתוב שמעמיד אדם על רגליו איזה דבר המעמיד אדם על רגליו ממונו של אדם א"כ מבקש לכה"פ אם לא הכסף שהסבא שהתכבד בסנדקאות מהאד"ש יקבל מעמידו על רגליו שיהיה בריא על רגליו.

אד"ש: מאוד נהנה מהווארט חייך, ואמר: בודאי וה"י יעזרהו וירפאהו לגמרי כן כתוב שסנדק הינו כמקטיר קטורת וכהן בודאי צריך לעמוד לשרת אחרת אינו כשר לשירות וצריך בודאי בריאות וכח לעמוד טוב בבריאות.

הרי"ם: לסבא לא היה כח לבא.

אד"ש: בודאי ח"ו שיטרח כ"כ? מספיק היה לו מאמץ בבקר. בירך מזל-טוב ונחת - פנה לא. הכהן ואמר: מה אתה עומד כך הרי הרוחת כסף הפדיון - אבל זה רק בבדיחותא באמת אינו כך הרי נאמרה המצוה של פדיון לפני חטא העגל וגם הכהן צריך לפדיון לגבי הקב"ה רק בלא כסף הפדיון.

הרי"ם: ביקש ברכת פרידה לבחורים, שלו, ושל אחי בעל הברית שמתחיל הזמן.

אד"ש: נתן להם דרוש בענין לימוד התורה בהתמדה בישיבה.

יום שלישי בלילה אור לכ"ו ניסן התשנ"ה, סעודת ג' דמילה בטאלנא קלויז רח' דוד חזן

01:

פתח הס"ק ואמר: האד"ש ציוני לקחת הסנדקאות, לא רצה בשום פו"א שיערך הברית בביהמ"ד שלו והוא יהיה הסנדק אלץ אוק גיגען פאר מיר דאס איז א' רבי מפקיר הכל בשביל זולתו ולעצמו ל"צ כלום אני גערר חסיד בלוי"נ סבי הר"ד לא רצה לשבות ביאס והלך לשבות בעיירה קטנה סמוכה היות ודברו שם על רבו האוהב ישראל וזה התקשרות לצדיק עד כדי כך לא רצה הכל לכבודו של רבו.

כן יש מעשה ידוע בזקני שאמר שפעם ישבו בתפילין והיום בבתים כשנשאל מדוע מסתובב בין הגבירים להתרימים ובחר לשון ערומים וכל מעשיהם של הצדיקים קדש - זכורני ר' יענקלה מדטרויט שהביאו לפניו גביר גדול שנתן הרבה צדקה אבל חילל שבת וקירבו מאוד ליטף ידו ואמר לו חבל על גולדנע האנד זאת שתשרף בגהנום ומיד חזר הנ"ל בתשובה ולא חילל השבת רואים מילה של צדיק כמה עושה רושם.

כשאחזו בקומפוט:

התעורר שאלה בפירות סיפר הס"ק שישבו פעם הרבה מרבני אוקריאנה ודנו בשאלה בברכת הפירות ולא ידעו לפסוק היאך? נכנס סבי רד"מ שהיה ילד קטן ושאל ומה הבעיה מי אמר שחייבים לאכול פרי זה שאם היו מוותרים ולא רוצים לאכול פרי אחד התיישבו כל השאלות בדבר הברכה.

הרי"ם: היה יהודי חסיד טאלנא שהיה מלמד בצאנו וקיבל רשות ליסוע לרבו לחנוכה וכשחזר שאלו הרבי מצאנו מה ראית שם בטאלנא? סיפר הנ"ל בהתרגשות על החנוכה הגדולה שהיתה לר"ד כמין בית גודל של חדר והיה צריך לעלות במדרגות ולהכנס ממש בפנים ולהדליק (והסביר הס"ק שרצה להכנס כולו במצוה כמו בסוכה שנכנס כולו) התאנח הרבי מצאנו אוי אם לי היה כזה חנוכה אוי כמה חבל שלי אין כזה חנוכה התפלא הטאלנאי ושאל ומה היה אם לצאנזר רבי היה כזו חנוכה? אמר הרבי מצאנו היתי מוכרה ומחלק כספה להרבה עניים ואלמנות! לא נשאר חייב החסיד מטאלנא ואמר: הרבי שלי ר' דודל בין כך מחלק אלפי כספים לעניים ואלמנות וחוץ מזה יש לו חנוכה כזאת יפה.

א' מהחסידיים בירך את הס"ק כתוב כל ההתחלות קשות - לזכות לקבל בן נין היה קשה ולקח הרבה זמן אבל מעכשיו ירוץ בקלות - והס"ק נהנה מאוד.
ע"כ משמחת המשפחה מזל-טוב!!!

המשב"ק י.ד.פ. קיבל טלפון מאדם שרצה לקנות הספר כשלג ילבינו וראה הטלפון של בית האדמו"ר בהסכמה וחשב ששייך בטלפון הזה להשיג הספר - י.ד. הסביר לאותו פלוני שזה לא בית המו"ל וכי וטרק הטלפון, האד"ש עבר בדיוק ושאלו מה רצו בטלפון? סיפר וכעבור כמה דקות ראה שאד"ש מחפש ספר כ"ש אח"כ ניגש אליו עם הספר כשלג ילבינו והראה לו שכתוב כתובתו של המחבר והטלפון שלו שימסור למטלפן - התנצל י.ד. שכבר טרק הטלפון, הגיב האד"ש אשוט טיעהן טובה א' חסד פאר א'יוד.

האד"ש הראה להרי"ם: מכתב מאברך ירושלמי שמבקש כסף בעבור שמצבו קשה והוא בע"ח ומצב רוחו ירוד וכן הוסיף שתי קושיות על ספר תורתך שעשועי.

הרי"ם: אני יכול לברר עבור הרבי האם באמת הוא נצרך.

אד"ש: הרי כתוב אין בודקין למזונות? בכל אופן בענין הקושיות ברצוני להשיב הם קלוץ קושיות דיברתי עם בני יצחק דוד ואמר לי שיכול לענות על השאלות.

הרי"ם: ביקש שהאד"ש לא יענה שאינו לפי כבודו ובאמת מו' י.ד. יענה.

כשהגיע הרי"ם לביתו קיבל טלפון מהאד"ש ואמר לו לומד אני הרבה ספרי מוסר והם שגורים על לשוני כחובת הלכות, אורחת צדיקים ועוד אצל אבי היה ממש סימן העכרעס אצלי לא אנא כחלא לגבי חמרא לאבי זי"ע אבל בכל אופן פתחתי הספר ארחת צדיקים ונפתח בשער האכזריות חשבתי סימן הוא משמים שאני לא צריך לברר אלא לתת לו סכום הגון הנה הגיע לידי והנ"ל מבקש על נפשו לחסד אין שיעור וצריך לעשות חסד, אולי תוכל לברר מהר אינני רוצה להטריח.

הרי"ם בירר ומצא שאינו כצקתה ואין שם המצב כ"כ גרוע אבל הדבר כבר לא עזר והחסד גבר ושלח האד"ש שיק נכבד.

יום חמישי כ"ז ניסן התשנ"ה פתיחה בהיכל הכולל ע"י רוח"כ ומורה דרכינו הה"ג פמ"מ מו"ר דבי יצחק מנחם וינבוג שליט"א:

ראיתי בספר אבן שהם לרמ"ל שחור ז"ל שמסביר בטו"ד הסמיכות בפרשה שמירת שבת לאל תפנו אל האובות ע"פ המובא בספר חסידים מעשה באדם במדבר שנאבד לו הזמנים וצריך לספור ששה ולעשות שבת מספק כמבואר בגמ' שבת ופגש בבעל אוב שמעלה נפטר ומובא במסכת סנהדרין שאינו יכול להעלות בשבת רק בימי השבוע וחשב האם מותר לו לשאול באוב כל יום וביום שלא יצליח ידע בבירור שהיום שבת? וענו לו שאסור שהתורה לא חילקה באיסור של אל תפנו אל האובות ובזה מוטעם שהתורה הסמיכה לציווי של השבת אל תפנו שאע"פ שע"י האוב תוכל לשמור שבת כדבעי אפ"ה אל תפנו. ודפח"ח. ולענין זה שהנאבד לו יום השבת מדוע צריך קודם ששה ימים חול ואח"כ שבת אולי שיעשה הפוך דהרי הוא בספק ואולי היום שבת ישר יעשה שבת ואח"כ ששה ימים חול? ולהסביר זה ע"פ מעשה ששמעתי מר"ג נדל תלמידו של החזו"א שהיה נוכח כשבא לבקרו האדמו"ר בעל הסולם זצ"ל ושאלו על הפסוק "וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול" אמר האדמו"ר שרק ע"פ חסידות מובן הפסוק שכל דבר טוב מעלים להקב"ה סעודה שהנאתך ממנה משוך ידיך הימנה, שבלא זה אין לפסוק זה הסבר דהרי אם ראה שמנוחה זה דבר טוב לכן עושה ההיפך ומטה שכמו לסבול? כשיצא בעל הסולם אמר החזו"א לרג"נ שבלא חסידות יש גם פירוש פשוט לפסוק היאך אפשר להרגיש טעמו הטוב של המנוחה בלא יגיעה קודם לכן אם מתייגעים ועובדים ואח"כ נחים מרגישים טעם טוב אבל ממנוחה למנוחה אין טעם טוב ודפח"ח וזה ענין השבת שצריך לנוח בה אחרי העבודה של ששת

הימים בדוקא ולא לעשות שבת ואח"כ ששה ימים - וכמו"כ בתורה הקדושה אם מתייגעים בה סוף כל סוף מוצאים בה מתיקות וחשק רב והרי נאמן עלינו דוד המלך ע"ה שכותב על התורה " מתוקה מדבש ונופת צופים" וזה בודאי ע"י יגיעה וע"י הבנת הנקרא האד"ש אמר לי היאך אביו הא"א גרס באורייתא תדירה ואף בשנותיו האחרונות שהיה חלוש למד גמרא לבד אפי' בלא רש"י אבל כאוכל לחם חוקו בכזה תאבון וחשק והדבק במדת הרבי ללמוד בחשק בהתמדה וביגיעה.

יום ראשון א' דר"ח אייר התשנ"ה:

הזכיר הר"י ברוידא בקו"פ כוללינו בשם רוח"כ הר"ם שליט"א שרוצים להתחיל ללמוד בזמן הזה מסכתא סנהדרין גפ"ת - אמר האד"ש: פאר וואס נישט זאל זאין מיט הצלחה אז דער רוח"כ העלט אויך אזוי בודאי שילמדו טוב בהצלחה בכל הענינים.

יום ראשון א' דר"ח אייר התשנ"ה:

בלילה בהמתנה לד"ר ליפו אמר כ"ק האדמו"ר מטאלנא: חלמתי שאני לומד הגמ' בחולין שהגיע פולמסא חייל לעיר וברחו אנשי העיר ופגשם האמורא ואמר להם בדין בשר שנתעלם מן העין שנאסר ואם נשתייר כזית כשר וכזית שאמרו במקום מרה - והחלומות אחרי הפה הולכים וכך נראה לי פתרון החלום שמובא בשו"ת חת"ס להסביר הגמ' מה רצה לומר להם בזה? שאמר להם מוסר מדוע בורחים מהעיר אפי' שמגיע פולמוס ל"צ לברוח אלא לסבול ולהתחזק וזה הכונה כזית שאמרו שכשר במקום מרה במקום ששם מר. וחלום זה טוב מאוד ופתרונו למצבי הפרטי ולמצב הכללי ביהדות שאדם צריך להתחזק לא לנסות לברוח ממצבו הלא טוב בגו"ר אלא במקום מרה להשאר ולהתחזק ואז כשר. ודפח"ח.

יום שני ר"ח אייר:

אד"ש נסע לנפוש בערד בדרך נכנס לקריית גת שמה לחיים בכולל דשם - אחד מאנ"ש צילם הקפיד אד"ש והרימו הכוס מים ששתה אמר: ומדוע שלא תצלם גם הכוס מים?!

יום שלישי ב' אייר התשנ"ה:

כ"ק האדמו"ר מטאלנא אחה"צ במכונת בעיר התורה והחסידות בני-ברק טלפון לערד דרך יצחק ברוידא לכ"ק האדמו"ר מגור שליט"א בשאלה - הזמינוהו לסנדקאות כאן בב"ב ומחכים לבואו והוא מרגיש שהיה בו מחשבה רעה של חסרון בבטחון בהקב"ה והיאך יקח סנדקאות בלא מקוה ותשובה שלימה, וא"א לו לטבול מחמחת התחבושות ומה עליו לעשות? **האד"ש ענה:** הזמינוהו כבר לסנדקאות ולכן שלא יסרב, לעשות תשובה בודאי יכול ותשובה מביאה רפואה לעולם - תשובה באמת, מקוה ל"צ ואין לו מה לדאוג טאלנא רבי איז א'טהור ומחשבותיו ורעיוניו טהורים ונקיים לגמרי, ובודאי בו נאמר הגמ' אם ראית ת"ח שעבר אל תהרר אחריו שבודאי עשה תשובה.

שאלה שניה: נשאלה ע"י ר"י ברוידא היות ויש לו נין בחור נוטר הברית אמת אולי שהוא יקח הסנדקאות ויעלה כאילו הוא היה הסנדק?

אד"ש ענה: לא יעלה על הדעת ולא זו הדרך משנה מפורשת היא בבא בתרא (פ"ח משנה ב') האב קודם לכל יוצאי ירכו אין הכונה דוקא אבא דער זיידה דער רבי בודאי קודם לכל יוצאי חלציו!

הסנדק הס"ק שליט"א התיישב לכסא הסנדקאות ב-54.5 אחה"צ!

סיפר אברך לא מאנ"ש שהציעו לו לעשות טיפול נשי לב"ב ו-01% הצלחה בס"ה ופגש את האד"ש בבר מצוה של פעסיל (חתנו של מו"י א.א. אלתר) ושאל האם לעשות הטיפול? אד"ש לקחו לצד ושמע בסבלנות כל הפרטים ואמר בדיוק מה לעשות והבטיחו שיצליח וכך היה והרופא התפלל מאוד שיצא 001% בסדר.

מו' ד.ח. בן האד"ש דיבר באסיפה וסיפר שאמר לו האד"ש כשהיה סגור אחרי הניתוח על העין היה לו זמן להרהר וחשב מדוע לוקה דורינו במחלה הארורה כ"כ הרבה? וחשב שמחלה זאת תא אחד שורף ומכלה כל התאים כן דורינו לוקה מאוד בין אדם לחבירו וכ"א דוחה חבירו ולא מתחשב בו רק ע"ע ובוזה צריכים לשוב ולהתחזק ושאל הבן ד.ח. רשות לפרסם הדברים ואמר: בודאי ראוי לפרסמו שיתחזקו בבין אדם לחבירו עין טובה.

האד"ש דיבר בבית על האדמו"רים רחמסטריווקא וטאלנא ואמר: שניהם אינם אנשים פשוטים בכלל דער טאלנער איז נאך טיפער!

אברך שנכנס עם קויעטל על בעיה במקום עבודתו - והאד"ש לא ענה כלל על דבר זה רק דיבר ע"כ שהוא שמן וכבד ולכן לוקח כל דבר בכבוד, צריך להיות קל תעשה דיאטה ותקח כל דבר בקלות ויעזור ה"י שהכל יסתדר ויהי לפלא.

על ענין מסוים אמר האד"ש בטלפון להר"ם: מסופר שבאו אנשים מהאוי"ם וצלב האדום לבקר שבויים במלחמת העולם הראשונה וציוו על השבויים לענות על השאלה בני כמה הם? שיאמרו בני עשרים ואחת - על השאלה כמה זמן אתם בשבי? יאמרו שנה - על השאלה האם יש לאכול ולשתות? יאמרו גם זה וגם זה. החיילים היו איכרים מגושמים ולא ידעו כלום עמי הארצות וכשבאו אנשי הצלב האדום הפכו השאלות וכששאלו כמה זמן אתם בשבי? ענו כולם עשרים ואחד שנים - ששאלו בני כמה אתם? ענו כולם בני שנה - וכששאלו אנחנו לא מבינים או שאתם משוגעים או שאנחנו משוגעים? אמרו: כולם גם זה וגם זה. סיים האד"ש צחק ואמר: בנושא זה גם אותו דבר או שאתה משוגע או היא או אני או כלנו!

הרבנית תליט"א: שאלה את הר"ם בנוכחות האד"ש שאינה מבינה מדוע ציוה הרבי מקאצק לחדיה"ר לשרוף חיבורו הטוב על השו"ע-הש"ך?

הר"ם: הסתכל על האד"ש האם לענות?

אד"ש: בודאי תענה לה אני נסיתי ולא הצלחתי.

הר"ם: קודם התשובה הידועה שכתוב בספרים שאמר שע"י יפסיקו להסתכל בש"ך ויהיה כאן אי כבוד לש"ך.

הרבנית: אינני מבינה זאת כך היא כל התורה כולה זה בונה וזה סותר והאם לכן צריכים כל הלומדים להפסיד חיבור כזה גדול והרי יש מספיק מחלוקות של תנאים ואמוראים שאחד מבטל דברי השני?

הר"ם: אני חושב תירוץ ואיני יודע האם הוא נכון - מובא בהרבה מקומות שנפטרים גם יכולים להקפיד ולקבל חלישות הדעת והנה החידה"ר הפסיד בניס רבים מקפדתו של הרבי מקוזניץ רבי וילד אחד נשאר לו לכה"פ להמשך הדורות והוא הביא את השפ"א וכו' וגם הוא נפטר לאחר מכן בחייו, אולי בחיבורו זה ראה הרבי מקאצק שיהיה קפידה כזאת של הש"ך שהיה נגרם ח"ו נזק לבן חביב זה ולהמשך וידע שהדור צריך מנהיגים ממנו שיאירו את דרכם של כלל ישראל כמו שהרבי מקאצק עצמו אמר לחידה"ר שפיל לסיפא דקרא "וצדקתו לבני בני"ם" א"כ ציוהו להקריב חיבור זה על המוקד ולהניח דעתו של הש"ך וישראו לנו מנהיגים הנה הוד כ"ק מרן האד"ש מה הינו עושים בלעדיו?!

אד"ש: נהנה מאוד וכן הרבנית - והוסיף אד"ש ואמר: אם בשביל מנהיג הדור כמוני אולי היה כדאי הפוך שהחידה"ר יוציא חיבורו ... אבל בשביל אבי הא"א מנהיג הדור האמיתי כדי היה שלא הוציא חיבורו.

באחד מהימים:

אד"ש: האם אתה מאמין שיכול אני הרבי כהיום להתמודד עם דיבוק וכדומה?

הר"ם: לא ענה.

אד"ש: ואם נאמר שהיום אני יכול אתה מאמין שגם בשנים קודמות כשעדיין לא היתי רבי יכולתי להתעסק בדיבוקים וכדומה?

הרי"ם: בודאי שכן!

אד"ש: אספר לך מעשה נורא שהיה עמי, בחלקו הקטן סיפרתי ל כמה מב"ב אבל בפרוטרוט גמור אף פעם לא ואספר לך - כשנולד בני שאול היה אחי הרבי הבית-ישראל זי"ע בצפת הברית היה בשבת וסעודת הברית נערכה בביתי והיה מאוד שמח הרבי הלב-שמחה ניהל העסק והיה שמח במיוחד ועוד מחשובי אנ"ש גם בנו של הרב מוירשוב השתתף שהיה אדם רם המעלה וכמובן שנשפכו דברי תורה, חסידות ומעשיות והשתיה כדת והרגשתי שמחה עילאית רוחנית משהו מיוחד - פתאום מפריעים לי מב"ב ומוסרים שבדלת עומדת אשה משוגעת צועקת ולא תעזוב עד שאגש לדלת - לא רציתי להפסיד השמחה והד"ת בשולחן וביקשתי שיאמרו בשמי שתלך, חזרו ואמרו שא"א להזיזה והצעקות עד לב השמיים ואם אני לא אגש היא תכנס פנימה - ניגשתי לדלת בחפזה ובכעס גדול ורציתי מהר לחזור אינני מהחסידיים הגדולים כאברהם יוסף אבל אינני גימנע יונג ח"ו הסתכלתי על העומד בדלת צורתה של האשה היה מבולבל וצעקותיה עד לב השמיים אבל שמת לי לב שלא שומעים אף לא מילה אחת שום אות ושום חיתוך הדבור רק צעקות בליל של צעקות גם קולה היה משונה ומפחיד לא כקול אשה - חשבתי אציע לה כסף ותלך והיות והיה שבת ולא יכולתי לתת צעקתי בקול תלכי עכשיו ותחזרי במוצאי שבת אתן לך עשר לירות שהיה אז סכום גדול - הקולות נדמו וכבר שמעתי קול מדבר ברור וכך אמרה אני בתו של פלוני אלמוני שפגע פעם באביך זצ"ל ואין לו מנוח ולכן אני השתגעתי וברצוני היות שאני יודעת שאתה בן חביב לאביך שתמחול לי בפה מלא וינוח לי ולו - מיהרתי לחזור לסעודה אמרתי לה בקול רם באומץ ובבטחון מכיר אני היטב את אבי זי"ע ולא היה נוקם ונוטר והיה רך לרצות אני מוחל לו בלב שלם לאביך וכן אבי הוא השוכן מלמטה ואני כאן בדירה למעלה שנינו מוחלין לו בלב שלם וברגע כמימרא נעלמה האשה כאילו בלעתה האדמה ארופ גיגלשט ביי די טערפ וזהו. - מיהרתי לחזור והסחתי דעתי אחה"צ עליתי למטתי קצת לנוח בדרך כלל לא ישנתי בשבת אחה"צ אולי אז התאמצתי בברית - התחלתי לשחזר מה כאן היה וחיל ורעדה אחזתני אחזתי שתי ידי בראשי ורעדתי היאך לקחתי אומץ להבטיח ולמחול ומה אני ואולי אבי לא מסכים ואני מדבר בשמו באיזה רשות עד כדי כך הייתי מבוהל שב"ב הרבנית הרגישה ושאלה האם אני חש בטוב? - ישר במוצאי שבת ביררתי על בתו של אותו פלוני שרציתי לתת ה-01 ל"י אפי' שההבטחה היתה בשבת אבל מוצא שפתיך תשמור והוברר לי שאין לו בכלל בת - לא רציתי לחקור יותר בפרשה והבנתי שהיה אולי הוא בעצמו כאן לאחר פטירתו מחופש לאשה או שנכנס כדיבוק באשה זאת ורצה לבא על תיקונו ואם הלכה מהסתם ניתקן!

האד"ש המשיד: ועם סיפור זה אספר לך עוד סיפור מענין לענין - הני' שיף בתו של שמעון נפתלי אלטר התארסה בראשונה עם בחור בשם משפחה אייכנשטיין נכד לאדמור"י זידיטשוב היה הרב היסוסים בשידוך וכ"מ עיכובים אבל יצא לפועל וניגשו לחתונה - באמצע הסעודה ניגש אילי המחותן שמעון נפתלי וביקשני מאוד שאשאר למצוה טאנץ בהוסיפו שאין לו מי שישאר נשוא פנים ומאוד מבקש שאסכים לרקוד עם בתו הכלה - דרכי לא היתה בכך אבל אמרתי בודאי ובאמת ריחמתי עליו יתום בלא הורים אביו היה ממש מורי ורבי בהרבה דברים ואהבתיני גיסי י"מ ברמ"ב וקצת הכרת הטוב החלטתי שאשאר - לפתע בהתקרב סוף החתונה הרגשתי בקרבי בעירה וקול קורא פינחס מנחם לך אל תשאר למצוה טאנץ אתה לא יכול להשתתף בכזה מצוה טאנץ שיהיה בסופו של דבר גט התפלאיתי ונלחמתי עם עצמי איך עולה בדעתי כאלו מחשבות אבל ההרגשה הזו לא נתנה לי מנוח ואיך שהוא שהמחשבות נלחמות בקרבי מצאתי עצמי בחוץ הולך לביתי מחוץ לאולם קצת רגזתי ע"ע אבל הולך אני לביתי - פגשתי בדרכי את חיים יצחק שוירץ שהיה ידידי ולך גדול ואמר לי מה אתה אומר על השידוך הזה האם יחזיק מעמד? ועניתי: ומדוע לא בעזרת ה' (אף שידעתי שהיו הרבה בעיות והבחור היה עצבני ולוקח כדורים) אמר לי היאך יתן החידה"ר

בשמים שנכדתו תנשא לנכד של הזידיטשוב וידוע הרי כמה לחם החידה"ר נגדו לכבוד רבותיו ולא רצה להיות בעיר אחת עמו וכ"ש באכסניה אחת וכאן יהפכו למחותנים? הקשתי לו הרי כתוב שבחופה באים כל הסבות הצדיקים מעולם העליון הנה היה חופה ומן הסתם באו החידה"ר והרבי מזידיטשוב ולא אירא כלום ומן הסתם בשמיים השלימו ביניהם - התריס נגדי חיים יצחק ואמר: ידוע שטייל מאהל קומען זיי ביי דחופה אין טייל מאהל קומען זיי ביי ד' מצוה טאנץ הנה מדוע ר' פינחס מנחם לא נשאר למצוה טאנץ? לא ארכו הימים והשידוך התפוצץ והפלוני נתן גט והרגשתי שהיה משמיים כזה הרגשה בקרבי לא להיות במצוה טאנץ שלא אתן גושפנקא לדבר שלא היה טוב ולא היה לו קיום. והדבר פלא והפלא!!

כמה דברים ישנים ששמענו מהרי"ם ששמע מכ"ק האד"ש בתקופה שכיחן כראש ישיבה:

1. האחות מאטיל ע"ה תפרה לעצמה בגד ושאלה את אביה הא"א זי"ע האם רוצה לראותו? ואמר: בודאי, שתלבש הבגד ותראהו - וכשבאה לפניו הקפיד קצת שהשרוולים היו קצת קצרים ואמר בניחותא: מהסתם נגמר לך הבד יש עמי שיריים מקפוטה שעשו לי אולי תתפרי לשרוולים תוספת - ועשתה כמצוותו וחיבבה מאוד את הבגד אע"פ שלא התאים סוף השרוול לכל הבגד וקראה לו בגד של כיבוד אב!

2. לא' מבני המשפחה היה בן שקראו לו פינחס מנחם ואח"כ כשנולד לו עוד בן שאלו את הא"א על שם? ואמר: לקרוא לו מנחם - נכנסה הרבנית לשאול מדוע הרי לאחיו קוראים כבר כך? וענה: שאינו יודע מדוע אמר כך הרי משמים מה ששמים בפי אותו אדבר ודחקה שוב אולי לשנות הדבר, אמר: והחסידיים יסכימו לכך? והבינו שכך צריך להיות ולי"ע נפטר הראשון והיה להם נחמה במנחם השני. ויהי לפלא!

3. סיפר אד"ש שסבו הגרי"מ בידרמן קרא לבנו פינחס מנחם ושאל את הא"א על שם שלישי כמו הרבי מפילץ? ואמר הא"א שלא צריך מספיק פ.מ. וכשנולד אד"ש אמר הא"א לסבא רי"מ בידרמן שיקרא לו פ.מ. ע"ש הפילצר ולא יוסיף שם שלישי הרי גם אתה לא הוספת - והיה קצת פלא שהרי הוא לא אוסיף בגלל ציווי של הא"א - אח"כ אמר הא"א ל"צ לעשות טרוגען כ"כ הרבה שמות.

4. זכורני סיפר אד"ש שדחפוהו פעם בביהמ"ד בגור וזרק כובע של אחד מהם ודודו הרה"ק רמ"ב ראה והבנין אד"ש שיתן לו מוסר ע"כ ובאמת לאחר התפילה אמר לו כל יהודי הינו ספר תורה והוא קדוש ובודאי א"א להרים יד על ס"ת - סיים האד"ש: שכ"כ נכנסו דבריו ללבו ומאז לא היה מסוגל להרים יד על יהודי.

5. דיבר עמו דודו הרה"ק רמ"ב הי"ד בגעגועים שיזכה להרוג עמלק והיה פלא בעיניו שהרי היה דודו כזה רחמן ואיש טוב - והסביר לו דודו: שרחמים ואכזריות זה הכל דבר יחסי לתורה ואם התורה מצוה לא לחמול על עמלק ולהרגם אין זה אכזריות.

6. היה אברך בביהמ"ד דגור שגיסו הרי"מ ברמ"ב אמר עליו שהוא מהחכמים של החצר ועשה רושם נהדר - פעם ציוה עליו הא"א שיקרא לשלש אנשים מהביהמ"ד ורץ אד"ש לקרוא לו שרצה להנותו - שאלו האיש הרבי הזכיר שמי? ענהו אד"ש: שלא! אלא ציוה סתם לקרוא לג' אנשים, אמר לו הנ"ל שיחפש אחרים והוא אינו רוצה להכנס - התפלא אד"ש מדוע? ענהו: מהדודלך האלו צריך לפחוד מצאנו בדוד המלך פסוקים של "אנכי תולעת ולא איש" אבל במ"א שצריך לנקמה יודע גם לתת צוואה להרוג את פלוני ואת אלמוני ומהרעביס צריך אותו הדבר להזהר.

7. האד"ש סיפר שעמד עם המשב"ק של אביו ר"ש גינזבורג ודיברו על פלוני מחסד"ג שמסתובב אצל הרב הרצוג והגיב עליו הרש"ג הוא סתם איסקרופ-עלוקה - ומיד שמעו את הא"א דופק על השולחן בחדרו רץ המשמש לראות מה רוצה? אמר לו הא"א: א"א במושך! נבהל מאוד וביקש מהרבנית אמי ע"ה שתבקש עליו - נכנסה הרבנית בטענה שכל הזמן מתאונן הרבי שאינו שומע וכאן שמע המילה סקרופ מהחדר השני? אמר הא"א: וואס זאל איך טועה? אני לא סובל שמדברים רע על יהודי.

8. היה בארץ ישראל קבוצת אנשים שקראו לעצמם אחוה ועשו כ"מ עסקים עם כסף משותף והלב-שמחה היה נגדם שראה שעושים כל מיני פוילע שטיק ורצה שאביו הא"א יגער בהם - ענהו הא"א: הרי הם באחדות ועוזרים אחד לשני וזה טוב - אח"כ רצו לעשות שבועת אמונים אחד לשני ובא הל"ש בשנית בקול רעש גדול שעכשיו ודאי יסכים אביו הא"א לאסור עליהם ולפרק החבורה הזאת הנקראת אחוה ושוב לא השתכנע הא"א ואמר: מה אעשה והם עוזרים אחד לשני ונמצאים באחדות ואינני יכול להפריע לכה דבר טוב!

9. האד"ש היה אצל אחיו הרבי הלב-שמחה בחיי אחיו הרבי הבית-ישראל ואמר לו הל"ש שהב"י היה אצלו לביקור והראה מופת שלפני שהלך ניגש למשמשו של הל"ש ואמר מדוע לא אמרת לי שאחי לא ישן בלילה מכאבי שיניים - והאמת שך היה אבל הל"ש לא אמר מאומה לאחיו והתפעל מכך שידע עד כדי כך שסיפר זאת לאד"ש.

ר"י ברוידא מספר שהיה אצלו קביעת רופאים שהברית של בנו ידחה מזמנו ביום השמיני וכשנכנס לקו"פ אמר לו האד"ש כקובע - הברית ביום שישי אי"ה! (היה בזמנו) ולא התוכח עם דבריו וכך היה שעשה הברית בזמנו ביום השישי.

ר"י ברוידא מספר שפלוני נכנס עם קויעטל לאד"ש אחרי שהראה הקויעטל לאדמו"ר מרחמסטריווקא והגיב האד"ש דאס איז א'אויס גליינטע קויעטל!

אברך מאשדוד רז'מינסקי שעוסק נגד תמונות תועבה בפרסומות נכנס לקו"פ בענין ויכוחים בועדה איזה תמונה לפסול ואיזה לא צריך לפסול - ואמר לו האד"ש: יש לי אדם נאמן מאנשי הרי"ם וינברג שמו ירא שמים באמת ותלמיד חכם בכל דבר הקשה ויש בו ויכוח תביא איליו בשמי ויפסוק לכם ותשובתו תהיה אצלכם כקדש קדשים.

יום ראשון ז' אייר התשנ"ה:

הרי"ם בקו"פ זמן רב, ושאל על הס"ק האם לשמוע בקול ד"ר בראון לעשות צינטור ברגל - בלונים להרבות זרימת הדם? בתחלה התפלא האד"ש מדוע ד"ר ליפו לא עורר ע"כ ואח"כ אמר: שיבררו הייטב האם יכול לעמוד בזה וכדאי לעשות - אכנס לדבר חזק לבקש ולהתפלל עליו שיצליח ולא יזיק צריכים הרי לנסות כל מה דאפשר.

הרה"ח יודל צישינסקי סיפר להרי"ם כמה סיפורים על הרבי הבית-ישראל:

1. כשנכנס להיות משמש בקו"פ אמר לו הבית-ישראל מכאן לא מוציאים שום דבר החוצה וכל ימי חייו לא היה מסוגל לספר דבר מפחדו.

2. אביו שהיה חסיד גדול נהג לומר בסעודות שבת כל הזמירות הכתובות בסידור והיה חיזוק גדול לבני המשפחה ביושבם עם אביהם בתל-אביב דאז המלאה חולין - יום אחד חזר אביו מנסיעה וחדשות עמו שראה שהב"י שר בטיש רק כל מקדש ומנוחה ושמחה והוא לא צריך

להיות יותר מרבו ופסקה הזימרה בליל שבת מבית צישינסקי. הר"י הנ"ל היה תקופה קצרה לאחר מכן עם הב"י בצפת לנפוש ובשבת בסעודה אמר הב"י כל הזמירות בסידור - פנה בחיך לידול ואמר לו בירושלים העולם מפריע לכן מסתפק אני בשני זמירות כאן בנופש אין מפריעים ויכול אני לומר הכל תאמר לאביך שיכול להמשיך בזמירות הרבי אומר הכל. והתפעלו יודל ואביו שלא נאמר לרבי הב"י זי"ע שום דבר מזה.

3. סיפר שהלביש תמיד קפוטה מיוחדת לביקורי אשת אביו הרבנית פייגא מ. אמו של האד"ש.

4. נהג הבית-ישראל להלביש הקיטל לפני הסדר ואח"כ להכניס האנשים המוזמנים שחיכו בחדר המתנה - שנה אחת עמד מוכן לתת לב"י הקיטל וכשיצא מהקבינט לשלום שטוב פניו היו להבים וגער בידל המשמש מדוע עומד סתם ולא מכניס האנשים? ניגש יודל לפתוח הדלת ושוב גער בו שיביא לו הקיטל ללבוש וכשהביא לו הקיטל גער בו שוב שיכניס הקהל - מבולבל כולו ניגש לדלת והראשון שנכנס היה י. אייזנר ציוה הב"י לסגור שוב הדלת לקח הקיטל ואמר לי. אייזנר הכל טוב כשאפשר ללבוש לבד הקיטל ולא שמלבישים כבר את האדם בקיטל-תכריכים, ותקופה קצרה אח"כ נפטר ר"י הנ"ל והבין יודל כל הענין.

5. כשנולדה לו בתו הראשונה היה בשבת והגיע באמצע הטיש של ליל שבת וחזתנו נטע סלר ישב בטיש והוא נעמד בחלון של המטבח וכשראהו הב"י מזג כוס יין לנטע ואמר: מגיע לך יין למז"ט על הולדת הנכדה מחזתנך יודל - והתפלא נטע שכבר הספיק חזתנו להודיע ואח"כ התברר לו שלא אמר מאומה לרבי ויהי לנס!

כמה שבועות לפני הפירען של האד"ש ביקש הר"י לקבל "הקונטרס הגדול" שכותב האד"ש במסכתות הש"ס ובפרט בב"ק לסדרו ע"מ להדפיסו - אד"ש נהנה מאוד ונתן רשות כמובן שאח"כ אחרי האירוע בז' תמוז השתבשו הענינים ובני האד"ש שמו וטו והדבר נגזר - עכשיו הר"י עלעל שם ומצא קטע שמוזכר שם הבחור הינך אירנשטיין שליט"א ששאל שאלה - ודבר ראשון התפעל הר"י מהראיה למרחוק שכתב על בחור בישיבה "שליט"א" שהעיתר עליו לאריכות ימים, דבר נוסף חשב לתת למשפחה שידפיסו לקונטרס שלהם, ושאל רשות בקו"פ?

בתחלה שאל האד"ש איזה הינך? השחור הוא תמיד שאל טוב והכין השיעורים וענה הר"י: הנפטר! הגיב האד"ש: הנפטר, גם היה לו ראש ישר לא מבריק והיה בחור טוב ובודאי יש לך רשות לתת ולהדפיס לניחום המשפחה ולזכר נשמתו.

אח"כ שאל אד"ש אולי אוכל לדעת ע"מ הם הסתרי תורה דשם? וענה הר"י: הנאמר שהוא שיעור פתיחה על מס' ב"ב בשנת תשל"א - אמר האד"ש: שזכר כל מילה מהשיעור וחזר על שבע קושיות ששאל ותירוץ אחד, ואמר: בעיקר הגעתי לענין שמירת העין שם שהכל מהיזק ראה מגיע מנישט קיין גהיטענא אויג ששמירת העין היא העיקר.

יש מכתב מחנוך אירנשטיין המספר לחבירו שנכנס עברו לכ"ק הבית ישראל זי"ע להזכירו לטובה ליום הולדתו החל בד' אייר ושאלו הב"י מדוע מזכירו דוקא היום? וענה אהר יארצטעך האנט הגיב הרבי די וועסט אויך זעך יאהרן האנט!! ומסיים שם היענך את מכתבו שאיננו מבין כונת הרבי שאין לו יום הולדת בתאריך זה והשנה נודע ברבים רוח קדשו של הב"י זי"ע שביום זה נגמרו הי"ב חדש מיום פטירתו ועשו לו הקמת מצבה וזה היה התאריך!

בחב"ד מספרים שאמר בבדיחותא גיסו של הרבי הרש"ג להרמ"מ יש לי ראייה מוכחת שאינך מלך המשיח שהרי במלך נאמר בתורה "ולא ירבה לו סוסים" וכאן בחצר מסתובבים כל כך הרבה פערדין!

חסידי רוזין אומרים אם בג' חשון יום פטירת רבינו זי"ע שותים החסידים לחיים בב' חשון שהיה הרבי חי בודאי ובודאי שצריכים לשתות לחיים.

כ"ק מרן הב"י זי"ע אמר פעם לר"מ שצרנסקי אכבד אותך לשבת בטיש לא בזכותך אלא שאני מכבד לומדי תורה וחתנך הר"ש זילברשטיין שליט"א הינו ת"ח.

אברך מאנ"ש שזכה להפקד בזש"ק הרבה שנים אחרי חתונתו בברכת האד"ש אירע לו סיבוך בחדשים האחרונים ונכנס לקו"פ לבקש על נפשו אמר לו הרבי בשבת העברה שלחתי לך פירות בטיש לא לחנם שלחתי אלא בשביל שתושע בפירות וכך יהיה ואין לך מה לדאוג הקב"ה יודע יותר טוב ממני וממך וידע אם לקיים זה או בפעם אחרת אבל היה סמוך ובטוח שכן יהיה!

אחד מהפעמים שהיה כ"ק האד"ש צריך תור לרופא עינים חשב הגרי"מ לקבוע תור ביום שישי לנוחיות האדמו"ר שאז שקט שם במרפאה והרבה פעמים העדיף הרבי יום זה ושאל בקו"פ ענהו האד"ש השתנתי הרבה ממה שהיה פעם. היום ביום שישי בבוקר אצלי כבר בחינת שבת והיאך אסע בשבת! ודחה התור ליום אחר. ומענין לענין: לאחד מנכדי הא"א זי"ע יצא לערוך סעודת פדיון הבן ביום שישי ישב האד"ש קצת זמן שלא כדרכו והתנצל שביום שישי כמה דקות הינם חשובים כזמן ארוך בימי החול! ומענין לענין: אברך מחו"ל קיבל רשות מאד"ש (דרך הגרי"מ) לצלצל לשמוע בעצמו תשובת האד"ש וחשב שיום שישי יהיה הנוח ביותר לרבי וכשצלצל התפלא לשמוע מאד"ש המילים בערב שבת אינני יכול לדבר בטלפון! וכמובן אח"כ הסכים הרבי לענות לו כל מבוקשו שתמיד ירד לעם במסירות נפש.

פלוני נכנס לקו"פ לברכת הדרך לנסיעה לחו"ל - אמר לו האד"ש: בדרך אפשרי לעשות מצוות ואפשרי ח"ו ההיפך ארום קיקען איז א עבירה אריין קוקען אין א ספר איז א מצוה.

אברך שנכנס ובידו כסף פדיון ציוה לשים בקופת צדקה.

לחתנו ר"ב ליפל אמר שלא יחכה ליום ראשון עם בנו להנחת תפילין בפעם הראשונה ויניח לו כבר במוצאי שבת חבל על יום לימודים של הילד - לילה באמת לאו זמן תפילין אבל זה רק חינוך ואבי הא"א גם הניח לילד פעם ראשונה תפילין בלילה.

הרי"ם: שאל בקו"פ בענין שאלה בעניני בית מסובכת ויש בו צד חלוש להקל אבל הנראה פשוט ע"פ גמרא ושו"ע להחמיר?

האד"ש: רצה בדוקא להקל מחמת כ"מ נסיבות נחוצות וביקש מהרי"ם שיברר מי הם המקילין ומדוע?

הרי"ם: מצא שיש תשובה מר' שלמה קלוגר המתיר לגמרי ומפלפל בזה - והרצה הדבר לפני הרבי.

אד"ש: ציוה שכן יעשו כר' שלמה קליגר להקל מחמת הרבה סיבות במצבו של השואל - **אח"כ שאל האד"ש את הרי"ם:** האם ידוע לך האם ר"ש קלוגר היה טוב עם סבי החידה"ר אולי בענין מצות מכוונה או שאר דברים?

הרי"ם: לפי ידיעתי במצות היה לצד החידה"ר והחולק עליו היה הרב מלמברג ובשאר הדברים לא שמע.

האד"ש: אסביר לך טעמו של דבר בשאלתי כשאני פוסק כדבר ברור הלכה שהיא פשוטה אין לי מה לפחוד ומה לחשוש שהרי כך היא התורה וזה הדרך - אבל כשצריך ללכת בעקיפין ולעשות קולא נגד דבר פשוט בגמ' ובהלכה בודאי הרבעים מוכנים למסור עצמם לכלל ולכן מקילים וסומכים על קולות אבל לזה כבר צריכים גב חזק לכן שאלתי האם החידה"ר טוב עמו וממילא יהיה בשמיים לצדי לעזורני אבל אם לא אע"פ שכתוב בשמים עשו שלמא בהדיהו ומהסתם יש שם שלום אין לי ידיעה מהנעשה שם לכן רציתי לדעת האם החידה"ר סבי איננו במחלוקת עם ר"ש קלוגר סומך אני ובטוח שיעזור לי בשמיים!

אד"ש ענה תשובה לא ברורה לאברך מאשדוד ושלח האברך את ר"י ברוידא לברר הדבר - הגיב הרבי בכאב בקושי שכנעתי עצמי לתת לו יד ועוד דורש שאענה תשובה ברורה?!

כשנפטר מ' רי"מ מאמשינוב זצ"ל שלח הב"י את הרי"ם לברר האם בנו מנחם הערש נקרא מספיק נורמלי כדי לקיים בו מצות תנחומי אבלים? וכשנענה בחיוב ביקש מהרי"ם שיסדר שיהיה שם גם נכדו האדמו"ר הנוכחי וציוה עליו לקחת עול ההנחה שהיא עבדות אבל צורך השעה - כעבור תקופה בירר הב"י עליו ושמע שאינו נוהג כלל באדמורות ביקש הב"י מהרי"ם שילך עם הס"ק מטאלנא בשליחותו לדוש ממנו לכה"פ ג' דברים: א' שאם בא יהודי עם קויעטל שיקרא ויברך - ב' שלא ילך יחידי ברחוב אלא עם משמשו - ג' שילך עם חליפה ברחוב. הרבי מאמשנוב קיבל רק הדבר ללכת עם חליפה ועל הקויעטל אמר: שאינו יודע ומבין הסוד בזה ועל המשמש אמר: שאין לו כל כך הרבה חסידים שילכו עמו.

א' השטיבלעך באשדוד שאל את האד"ש על אי אמירת תחנון בשבוע של הוד שבהוד? ואמר האד"ש: שאין קפידה ויכולים לא לומר - והוסיף: אם מפחדים שיהיה ח"ו זלזול בתחנון אפשר לחזקו בתקנה לאחר שבוע של הוד. וכן לת"ת שיש בו מנין לילדים בר מצוה ששלח לשאול? אמר: אפשר להקל ויש שאינם אומרים בכלל בימי הספירה שהיה כחול המועד העיקר להחדיר לילדים טוב מעט בכונה מהרבה שלא בכונה.

מסופר על רב ליטאי ששמע מחסידי האדמו"ר מטשורטקוב שהסבירו שכל תנועה הפשוטה ביותר של רבם הינו סודות נפלאים ויחודים - אמר להם אותו רב: ראי מוכחת מגמ' סוף שבת דף קנ"ז: שעולא ראה את רבה בר הונא שישב בגיגית מלאה מים ומדד שאל אותו הרי אסור למדוד בשבת רק מדידה של מצוה ומדוע מודד? וענה: מתעסק בעלמא אנא וברש"י שלא לצורך אלא לעיסוק בעלמא - והנה לא אמרו עליו שכל תנועה שלו תיקונים ויחודים ומה שונה רבכם שצריך כ"ד להסביר ולא לומר כפשוטו מתעסק? וענהו א' מהחסידים: שגם שם הפי' מתעסק בעלמא לתקן העולם.

וכשהרצה הרי"ם הדבר לאד"ש חניך ואמר: רבה בר הונא ודאי אמר לו כנאמר ברש"י שלא היה לו כונה אלא מתעסק כמו כל רבי שלא מספר האמת, אבל בודאי עשה בזה יחודים ושניהם אמת. ודפח"ח!!

לקבוצת אברכים ששאלו על טיול לגולן? אמר האד"ש: אפשר ליסוע אם זוכרים מה' ולהתנהג כגערר יונגלייט וצריך לזכור שבק"ש נכתב "ובלכתך בדרך"!

שבועיים לפני חג מתן תורה דחה האד"ש הרבה ענינים שרצה לעשות עם הרי"ם וכן תורות לרופאי עין בהתנצלו שהכל יעשה לאחר מתן תורה איך בין שוין שבועתדיג אמת ולכן אין בי זמן לכל אלו!

הרי"ם שאל על בחוך לשידוך בשביל ביתו תחי? ענהו האד"ש: בחור זה הציעו בזמנו בשביל נכדתי אצלי תורה פיתיון גדול הוא - כ"א יש לו משהו שקונה אותו - אני מעריך תורה מאוד ושמעתי על בחור זה שהוא ממש ס"ת לומד ולומד ובהתמדה וכו' וכמעט שלא עמדתי בנסיון ורציתי מאוד לקחתו לחתן לנכדתי - אח"כ הרהרתי שוב אני מתחתן עמו או נכדתי בשבילי בזה נגמר הענין אבל היא צריכה חיוך - צריכה מילה טובה ועידוד מפעם לפעם היא מתחתנת עמו ובררתי האם חוץ מתורה שהיא באמת העיקר יהיה לה גם הצד השני של תשומת לב רצויה וכששמעתי שלא כמובן שלא עשיתי השידוך ושמחתי שברגע האחרון עמדתי בנסיון וחשבתי נכון - ולגביך אידך פירושא ו.....

הרי"י ברוידא שאל על אברך שרוצה ליסוע לשכם? וענה האד"ש: אם יסע לשם שמים וילמד כל הדרך ויהיה אופנהיטען מכל רע בדרך יכול ליסוע הרי ביוסף כתוב מחייב את ... די נישט גיטע!

על נסיעה למירון לל"ג בעומר ברובם נתן רשות ליסוע בהוסיפו: שילמדו בדרך, רשב"י לא יקפיד אם יקימו "בלכתך בדרך" האמור בק"ש.

כשהיה האד"ש עדיין ראש ישיבה התאונן יום אחד להרי"ם על ריבוי האנשים שעולים איליו לשאול עצתו וברכתו על צרותיהם ומה רוצים ממני אני לא רבי - והוסיף: סבתא שלי אסתר בידרמן בצעירותה היתה מלומדת מאוד וידעה הרבה שפות ותרגמה לאביה הקדוש השפ"א זצ"ל מכתבים וקויעטלך שהגיעו בכ"מ שפות ועזרה בזה מאוד לשפ"א - יום אחד בתרגמה לשפ"א מכתב שהיה בו טרגדיה גדולה נגע מאוד ללבה הצעיר ופרצה בבכי מר - השפ"א הרגיע אותה שטוב שבוכה וע"י דמעותיה יושעו המזכירים בקויעטל וזה תפקיד של כל יהודי לעורר רחמים על אחרים - אבל מאז לא נתן לה יותר לתרגם והסביר: כשישבתי על כסאי להיות מנהיג נתנו לי משמים לב של טטר (אומה אכזרית - טטרים כקוזקים שלבם היה אדיש) כדי שאוכל לסבול צרותיהם של כלל ישראל ולהתפלל עבורם אבל היא אסתר אין לה לב של טטר אלא לב רגיל ורחמנות עליה וכשסיים הרבי פנה להרי"ם ואמר: גם אני רק אחיו של הרבי הלי"ש ולא רבי ומנין לי לב טטר לסבול כל העולים אילי!

יום א' י"ד אייר התשנ"ה:

הרי"ם היה בקו"פ לפנה"צ ושאל על כמה שידוכים? וענהו אד"ש על פיק בחיוב ואמר שדוחפו לעשותו בחוס וגם בלא הרבשע כוחות ממליץ לעשות הדבר שיבח מאוד המשפחה ואע"פ שאולי ליחוס כמו הרי"ם טשרנוביל - טאלנא והרה"ק רבי אלימלך מלזענסק צריך יחוס יותר גדול - המשפחה הזאת טובה.

מוצאי ש"ק כ' אייר התשנ"ה:

הרי"ם: בקו"פ אחרי הבדלה שהולך לגמור בס"ד השידוך עם פיק.
אד"ש: ברכו בחוס והתנצל שנוסע לערד - אתם הרי המלצתם שאסע לנפוש ולכן לא אוכל להיות בווארט אבל תעשו תנאים אשתתף בעזרת ה' - נתן בקבוק יין ואמר: שיהיה לשמחה ואיחל בהרבה מזל טוב ונחת.
הבחור נכנס שהולך להפגש ואמר לו שיודע הכל והיא בת ת"ח אמיתי וכו'.
ולמחותן אמר שהרי"ם הוא איש ישר.

יום שני כ"ב אייר התשנ"ה:

הרבי צלצל מערד לבית הרי"ם - הכלה ענתה והרבי אמר מזל טוב הרב וינברג בבית?

כשהרי"ם נגש אמר: מזל טוב עוד אתמול בלילה רציתי לצלצל ולא ידעתי אם כבר נגמר אע"פ שאמרת לי במוצאי שבת, לפעמים יש עיכוב הסבא היה צריך לבא מטבריה - המודיע לא ראיתי וצלצלתי לרבנית לשאול ואמרה לי מה אתך כבר היה כתוב בהמודיע לכן צלצלתי עכשיו. הרבי בירך מאוד ואמר: תהיה שליחי בברכות לכל המשפחה מצדך וכן בצד השני - לכלה כבר אמרתי מזל טוב (הרי"ם מציין רוח"ק שידע שהכלה הרימה) אבל לשאר תמסור בשמי.

הרי"ם: התנצל שהרבי הטריח עצמו לצלצל בימי הנופש.

אד"ש: מה אתה אומר זה טירחה שמחתך הרי היא שמחתי וחבל שלא השתתפתי בפועל מהסתם תעשה גם תנאים ואשתתף בשמחה ממש הרי אתה כמשפחתי ממש. העיקר איך מרגיש הסבא הרבי ומה מצב רגלו?

הרי"ם: הוא היה אצל ד"ר ליפו והרופא מרוצה מהמצב ברגל ולא מודאג.

אד"ש: הלואי, מה אומר לך ר' יצחק מנחם הלואי! כל טוב כל טוב וסגר הטלפון.

אד"ש סיפר להרי"ם: בארץ בשנותיו האחרונות של אבי הא"א זי"ע הביאו את ד"ר צונדק לבודקו שהתאונן על מכאובים במעיים ולא מצא שום דבר חריג - שאל הרופא כמה זמן עורכת הסעודה? וענו שהארוכה ביותר היא 7 דקות! אמר הרופא: שכאן הבעיה וצריך לאכול לאט לאט ואז ירגיש טוב - הרצו הדבר לפני הא"א, ואמר: אינני יכול להתפנות לזה יותר מדקות אלו.

אד"ש סיפר להרי"ם: שאלו את אבי הא"א זצ"ל שהרופאים כהיום לא מבינים הסכנה הגדולה ביולדת הנזכרת בגמ' ובחז"ל כסדר? וענה בקיצור כדרכו הסכנה כמו שהיתה אז האחריות ירדה ולכן הכל נראה קל!

והוסיף: בגמ' מובא הרבה סגולות ורפואות ואינם מועילים היום אין זה כך ומי שיתנהג ככל דברי הגמ' במאכל ובמשתה וכו' יועילו לו הדברים הבעיה שאנחנו השתננו ומתנהגים אחרת.

בזמן שהותו של הרבי הל"ש בחו"ל בתחלת הנהגת אחיו הב"י היה זמן מה אצל אברך שנתן לו ולמשפחתו כל חדריו ואשתו הסתפקה בשינה במטבח - נגע הדבר ללבו של הל"ש ובירכו בפירות שהיה חשוך בנים ולתקופת השנה נושע.

כן היה באכסניה אחרת והיה לבעל האכסניה ילד עם שיתוק ילדים ל"ע וכתב קויעטל לרבי הב"י לארץ ורצה לשלוח עם פלוני שנסע ואיחר ולא שלח וחזר הביתה עצוב שאלו הל"ש מה אירע? וסיפר לו כל הדבר, אמר לו הל"ש זה חסיד? חסיד מאמין שהרבי קורא גם מכאן וציוהו לשים בספר וזהו ולתקופה אח"כ התרפא ילדו בנס - והוסיף: שאינו יודע עם היום המופת של מי? הבית-ישראל או הלב-שמחה.

אד"ש דיבר עם הרי"ם: על הרב קוק ומעלותיו ואמר: שהיה חסיד גדול של הספר שפת-אמת ובפרט אחרי שראה שכתוב שם שכל גרגיר באר"י הוא נגד נשמה של יהודי.

הטעים הרי"ם: ששמע ממשמשו שהלך עמו פעם ועברו ע"י קיר שהיה מלא ממודעות נגדו ורצה להטותו לדרך אחרת והתעקש ונעמד לקרוא - הגיב ואמר: הם כותבים עפרא לפומי מן הסתם כונתם לעפר אר"י נו אין זה כ"כ נורא - עפר אר"י.

הטעים הס"ק מטאלנא: שהרב קוק היה מהנעלבים ואינם עולבים בצורה מיוחדת וראה בעיניו כמה פעמים דברים מבהלים והתפעל ממנו.

ר' הערשלה מזלטפול זצ"ל דחק בס"ק מטאלנא שליט"א שיחתום עמו ועו רעביס על כתב למען הרבי מקרלין ומוסדותיו והיו חתומים כבר 4 רעביס מזקני הדור - אמר הס"ק: בעונה שכתוב במשנה בכלאים אם יש שתיים מכאן ושתיים מכאן חמישי יוצא זנב ולכן מסכים לחתום כחמישי - זנב וחתם!

סיפר הסב"ק מטאלנא שליט"א על ידידותו עם ר' יענקלה מקרלין -דיטרויט שהיה מגיע להתאכסן אצלו הרבה שבתות - היה בשכונתו רבי רע מעללים שהזיק לו - שבת אחת קבע הס"ק ליסוע לעיר מסוימת וליוהו ר' יענקלה לרכבת וראו שם את הרבי הנ"ל שאלוהו להיכן נוסע? וענה: גם לעיר הזאת - יסרו ר' יענקלה שאין זה מהיושר והעיר קטנה וא"א לשתי מלכים להשתמש בעיר אחת ולא רצה הנ"ל להמנע מליסוע - אמר לו ר' יענקלה אבוא מיוחד שבת אילך ואתפלל בבית מדרשך ואעשה לך כבוד גדול ורק אז ניאות האיש ולא נסע - סיים הס"ק: שהיה הקרבה גדולה מצד ר' יענקלה לשבות אצל הרבי הנ"ל בשבת ועשה הכל למענו שיוכל להיות שם בעיר לבדו!

האד"ש סיפר להרי"ם: שכשהיה קטן שאל פעם את גיסו בגדול רי"מ ברמ"ב ז"ל מדוע שלמה יוסקוביץ עושה חתונות עם הרבה רעביס ואבי הא"א בעצמו אינו כן? ובדיוק עבר הא"א התחייך ואמר להרי"מ יש לך עבודה עם הקטן לענות לו - הרי"מ ברמ"ב אמר: יש הרבה מדות טובות שה"י מצוה כחסד, אהבה, יראה, וכו' וכו' ולכל רבי יש מדה אחת נכונה טובה וכשמשתדכים אלו עם אלו מנסים לחבר ולקשר מדות הטובות - אביך הא"א יש בו כל המדות הטובות הנדרשות ושוב אין לו צורך בלהשתדך עם רעביס אחרים - הרצה האד"ש לא"א תשובתו והיה נראה שנהנה מאוד - שחיך.

יום ראשון כ"ח אייר התשנ"ה:

נכנסו בקו"פ הרי"ם והחתן החדש ארי' פיק המחותנים והוד הסב"ק מטאלנא שליט"א ומשמשו אליהו דינקל:

אד"ש: יצא אל הסבא עזר לו לקום מכסאו - אמר לו מזל טוב ושאל אם לא קשה לסבא להכנס לחדרו?

ס.ט.: אני מזמין על התנאים שיהיה בעזרת ה"י.

אד"ש: הסכים להזמנה.

ס.ט.: ביקש ברכה.

אד"ש: בירכו בחדש טוב ובבריאות ובהרבה מזל טוב ושמחות מכל המשפחה.

כן קיבל בחביבות את הסבא זליג פיק ושאלו להרגשתו ובירכו במז"ט ובנחת.

הרבי אמר שרצה כמה פעמים לבא לבקר את הסבא ובאמת מגיע לסבא ביקור אבל מה יעשה שהוא מאוד עסוק ואנשים לא נותנים מנוח.

כן התנצל שהיה צריך לעשות יותר פבריינגען אבל יש בחוץ עולם גדול 001 אנשים ואצטרך לשבת עד 1 בלילה.

רץ לארון והוציא בקבוק יין בשביל לתת לחתן ולמחותנים - ושאל את הרי"ם האם יכול לעזור לסבר ללכת וגם להחזיק בקבוק יין?

ס.ט.: הזכיר את משבק"ו אליהו בן חנה שצריך זיוג.

אד"ש: הרי בת קול כבר יצאה ארבעים יום קודם בת פלוני לפלוני ומה צריכים שאני יפריע באמצע ויאמר משהו?

פנה לחתן, ואמר: שיעלה הזיוג יפה וצריך לעלות נאך הכער בתורה ויראת שמים.

פנה לא.פ., ושאל: מה שלום ילדו החדש ומה מעשיו?

בירך שוב את הרי"ם ואת כולם בחום ויצאו.

באותו יום לפנה"צ במכונית:

דיבר האד"ש עם המשב"ק י.ד.פ. ושיבח את הרי"ם ואמר: שהרופא צלצל להודות על המתנה ושרוצה לבא לשבועות אמרתי לו שכדי שידבר עם הרב וינברג הוא מהסתם יסתדר עמו הכי טוב כבר בסליחות היה ועמד עמו בגלריה - אתם צריכים לעזור לי מי יודע כמה

עלתה המתנה הוא אף פעם לא רוצה ממני כסף תמיד צריך לרוץ אחריו ולבקש ממנו שיסכים לקחת כסף.

הרופא עין של אדי"ש שאלו מהו טיש בליל שבועות? ענהו הרבי: יושבים ביחד בשבת אחים בשמחה ומתכוננים ביחד לקבלת התורה.

יום שני כ"ט אייר התשנ"ה:

האדי"ש קרא להרי"ם לפנה"צ והיה כ-4/3 שעה בקו"פ - בתוך הדברים: סיפר לו האדי"ש על התור הארוך שהיה והרבה אנשים חשובים ועניינים גדולים ואחרי הכל נכנס עוד ר' יצחק ברוידא אבל הוא התנהג בשכל ראה שכבר שעה מאוחרת והעסק מסובך לא שאל הרבה והבין הכל ברמז - לא ישנתי אולי 3 שעות הכל ממחשבות על המקרים הקשים.

האדי"ש אמר להרי"ם בהקשר לדבר מסוים: ראיתי ווארט מהמוגלנצר זצ"ל מדוע אימצו החסידים את הב"י בליל פסח לומר הלל נגד שיטת הפוסקים האחרים ולענין תיקון חצות שפוסק הב"י כחובה לקום ולקונן על חורבן הבית לא אמצהו החסידים ולא לקחו ע"ע לחובה? אלא אדם בדרך כלל מקבל בעת שמחה השתתפות בשמחתו מאת כל אדם אפי' קצת זר ורחוק ממהו הוא מגיע בעת חדוה ומשתתף ומברך מז"ט - משא"כ בעת צרה ל"ע כאדם היושב על מתו הוא לא מרוצה מאדם רחוק שיושב ויושב ונתקע לו בזמנים לא נעימים רק הקרוב לו באמת מרגישים טוב עמו על שנמצא ומנחם בזמן זה - כמו"כ היהודים החסידיים שמרגישים עצמם רחוקים מהקב"ה בעת שמחה פסח מצטרפים ואומרים הלל וזה דבר טוב והקב"ה שמח עמם אבל תיקון חצות שזה בכיה בבתי גוואי וצער צריך להיות היימש להשתתף והם הרי רחוקים לכן לא אימצו זאת - סיים אדי"ש החסידים היו חכמים ואמרו מאמרים חכמים.

ר' אברהם יצחק רוטשטיין זצ"ל סיפר להרי"ם: שאמרו לו מזקני ירושלים כשנתמנה להיות מנהל של בית היתומים דיסקין שיש להם קבלה ללכת בעת צרה לקברו של מהרי"ל דיסקין וישע - והוא עצמו השתמש בזה הרבה פעמים וראה ניסים גלויים וכשבנו הנחלת משה ז"ל חלה ונטה למות חיפש יום שלם את קברו ולא מצא והתפלל הרי היה שם כמאה פעמים והיאך לא מוצא ובערב באותו יום נפטר בנו ל"ע והבין שמשמים הסתירו ממנו הקבר.

הרבי ר' ברוך מסערט ויזניץ זצ"ל סיפר לר' ישעיה וקסלמן שקבעו לו בצעירותו זמן להכנס להא"א ז"י"ע בשעה 11 לפנה"צ ואיחר בשתי דקות - וראה הצער על הא"א כשאמר בתערומת "צווי מינוט!" וסיים: שזוכר עד היום המילים האלו והצער ונתן לו לימוד גדול על הזמן היקר.

יום חמישי י"ח אייר התשנ"ה:

סעודת ג' דמילה בטאלנא דוד חזן 01 להרה"ח ר. פרומן נ"ו:

פתח הרי"ם בדרשה ואמר: שמעתי פעם מאת האדי"ש שברשב"י יש ב' מדות דין וחסד וכן מובא מצד אחד שאמר יכול אני לפטור העולם מן הדין וזה לזכות ומצד שני מובא שהיה גברא קפדנא - דהיינו שהיה מזוג בו שני המדות יחד, ולהטעים הענין מצאנו מחלוקת תנאים מה נברא קודם השמים או הארץ בא רשב"י וחולק על שניהם אלו ואלו נבראו תחלה כקדרה וכיסוי קדרה שבאים יחד כך גם השמים והארץ נבראו תחלה - והרעיון בזה שלכל דבר בעולם יש דברים גשמיים הצריכים להעשות וזה נקרא - ארץ, ויש דברים רוחניים וזה נקרא - שמים, ונחלקו התנאים מה צריך להיות הדבר הראשון באדם ורשב"י דרך אחרת היתה לו שאדם צריך למזג שניהם יחד בכל דבר גשמי לטבל בו רוחני וזה נבראו ביחד כקדרה וכיסוי קדרה שמים וארץ.

וכן מובא מחלוקת בענין הפסוק "והשבתי חיה רעה מהארץ" הנאמר בפרשת בחוקתי יש אומרים הפי' שלא תעבור כלל אבל רשב"י טוען שאין זה השבתה אלא שתהיה ולא תזיק - וזהו אותו רעיון לא להתעלם לגמרי מהגשמיות להתנתק מזה כמו שלא יהיה בכלל חיה רעה אלא יהיה ולא תזיק דהיינו לעסוק בגשמיות וראשו יהיה בשמים ברוחניות - וזה היה רשב"י ללמד בני יהודה קשת לעסוק בגשמיות ולהיות רוחני.

וזה הקשר לגי' דמילה שאות ברי"ק ניתנה להחליש הרע שאפי' שעוסקים בגשמי הרע להחלישו ולהיות רוחני וזה הברית שנשאר לתמיד שאדם מהול בעצם ובזה זוכר ושומר לקיים גשמיות מעורבב ברוחניות בחדא מחתא וזה שהיה דרכו של רשב"י עלינו לזכור במוצאי יום גדול כזה דל"ג בעומר לחשוב להבין וללכת בזו הדרך. ודפח"ח!!

יום שלישי ר"ח סיון התשנ"ה:

חנוכת הבית בבית הרה"ח מ"ח קמינר בקריה בבית שמש:

פתח הרי"ם בדרשה ואמר: מובא פיוט מהראשונים על ספירת העומר ושבעות "מנו - ועצרו" וצריך לתת טעם מדוע בחרו בסימן זה? דוקא בענין המנין של הספירה והעצרת? ויש בזה מהסתם ענין מיוחד! והנה המספר יש בו שתי דברים **צריך להשלים החסר!!**

יום שני ז' סיון התשנ"ה, דברים שונים מהס"ק מטאלנא:

1. כל יהודי צריך לרבי למדריך אפי' גדולים זה הדרך - שמח אני שמוהרי"א בא לשבועות כחסיד כך צריך להיות.

2. בגור הרבי לא נושא תפקיד אבל תפקידו העיקרי לשאת בעול ולקחת ע"ע דברים גדולים וזה יותר מהכל, אבל במקומות אחרים היה הרבה ענינים לומר אקדמות והשקיעו בזה כוחות, לומר תפילת מנחה בערב ר"ה, לומר העננו בסליחות, ועוד ענינים.

דברים שזכינו לשמוע במשך חג השבועות והשבת קודם פרשת נשא התשנ"ה:

1. **אד"ש סיפר להרי"ם:** שהיה אצלו שליח של ראשי הממשל פרס ורבין שרוצים לתת לחרדים דירות להשכרה בקו הירוק והאד"ש דחה ההצעה ודיבר נגד ראשי הממשל שמפקירים כל הישובים האלו והיאך יתנו שם דירות ומי ירצה לגור שם וכו' וסיים: שאותו שליח התגאה שסבו היה מחסידי גור הרבה אנשים מתגאים בכך ואין זה רבותא מאיין טאטע איז גיוען ארבעין אויף דער וולעט!!

2. אברך נכנס לקו"פ להזכיר שמשעול חזק נגרם לאשתו לידה בחודש השביעי והתינוק שוקל בסה"כ קילו ושש מאות גרם - הרגיעו האד"ש באומרו: גם אני נולדתי בחודש השביעי וב"ה גדלתי והיתי לאיש באמת ברוחניות איני עד כדי כך טוב אבל בגשמיות נישט קשע! גם אני שקלתי כך ואפ"ה היה ברית בזמנו הא"א התעקש שכתוב "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" - וכן גם אצל אמי היתה הלידה בגלל סיבה שיהודי אמר בדיחה ואמי צחקה מאוד ועי"ז נגרם לה ללדת בחודש השביעי.

3. פלוני שאל על שידוך לבתו? וענה האד"ש שאינו מכיר את המדובר אבל מכיר את אחי המדובר - ולר"י ברידא ששאל שוב? ענה: הוא (השואל) חסידשע יוד ומהסתם יבררו היטב - שלח את הרי"ם לשאול בקו"פ מה כוונת האד"ש שאינו מבין התשובה ולא יודעים האם לגמור השידוך או לא? ענה האד"ש להרי"ם: אני עונה ברמז ואנשים לא מבינים, אינני יכול לומר יותר מרמז אחיו נכנס אילי הוא לא מוצא חן בעיני הוא נכנס עם שעון יד - יש עונד שעון יד ויש עונד שעון יד הוא עונדו בצורה שלא מוצאת חן בעיני - וזה היתה כוונתו של האד"ש שמאחיו ילמדו עליו שלא יהיה חסידשע יונגרמאן ורק רמז על-כך.

4. כשבא הרבי הב"י לנחם את בני הרבי מויזניץ ר' חיים מאירל זצ"ל אמר להם: אביכם היה חכם וכתב בצוואתו שנותן ההנהגה לשנים וכ"א יעזור לשני אני לבד בהנהגה יש לי אח שיכול וראוי לכך ואינו רוצה לעזור לי במאומה.

5. כשנקרא הרש"י וינברג פעם הראשונה לכוס תה אצל הרבי הבית-ישראל, אמר לו: אינני מסיונר! מי הבאך הלום אחיך איטשה? איטשה איז אגאנצה רעבלה!

6. כשלמד הר"ם בנ"מ אמר לו הרבי הב"י זי"ע שיכול ללמוד כל הנלמד שם בהוסיפו שיש להר"ם ראש טוב מאוד ולא יזיק לו כלום אבל לחבירו בוימגולד ציוה הרבי שלא ללמוד שמא יארע לו עי"כ מכשול ובמבחנים יעתיק מידידו הר"ם וכך היה עד שנתפסו במחן אחד והר"ם שהיה יודע שנוסעים השנים לחצר הקודש גור גער בהם בפני כולם היתכן לעשות עוולה כזאת ועוד צדיקים כאלו ההולכים לרבי ומנה 81 לאוין בהעתקת מבחן - הר"ם שהיה צעיר לימים נבהל מאוד והר"ם הוסיף שאדרבה שיביא לו היתר מהרבי מגור על העוולה הנוראה.

באותו תקופה היה הר"ם נקרא לקו"פ כל ליל שבת אחרי הטיש והיה מאריך עמו הרבי הבית-ישראל בדיבור ומכבדו במיני מתיקה ושתיה ושולחו עד כדי כך שפעם בא עם חום וציוהו הב"י לישון על מיטתו בקאבינט והעיר אותו אחרי כשעה ללכת חזרה לבית וגן. באותו שבת כשנכנס שאלו הרבי מדוע מראהו אינו כתמול שלשום? סיפר הר"ם: כל מה שהיה. חייך הב"י ואמר: אל תפחד תענה להם בשמי שכתוב אין איסור חל על איסור כל הלימוד שלהם איסור והיאך יחול על איסור של י"ח לאוין?!

אח"כ הוסיף: כתוב במדרש "לך אל הנמלה עצל ראה דרכיה וחכם" ומה מעשיה שאם מריחה חטה שלקחה חברתה ונפל לה לא לוקחת שנוהרת בגזל - והלא שאל הב"י כל מה שלוקחים גזל הוא שהכל שייך לבעל השדה? אלא שזה כוונת המדרש שאין לה קצין שר ומושל ולכן היא טועה להיות פרום בשקר שמקפידה על גזל בחברתה ולא בכל שעה - וזה הכונה ראה דרכיה וחכם שתלמד ממנה שהכל זה בגלל שלא מסתובבים אצל מנהיג אצל רבי לכן באים לכאלו טעויות להחמיר בדבר שאינו נכון שהרי הכל גזל וזה צריך ללמוד כל אדם לקחת לעצמו, קצין ומושל שיורה לו הדך בו ילך. ודפח"ח!

דברים שזכינו לשמוע בשבוע דפרשת בהעלותך ז' - י"ב סיון התשנ"ה:

1. הר"ם היה בבית האד"ש בשעה שקיבל טלפון על בן אחותו פישל לוינ ששוכב במצב קשה בביה"ח ורוצים לנתקו מהמכשירים בכדי שימות - האד"ש יצא מגדרו וצלצל בכבודו ובעצמו לביה"ח ודיבר עם גדולי הרופאים דשם לשדלם שלא יעשו זאת, צעק עליהם שע"פ ההלכה היהודית אסור לעשות כדבר הזה והולכים נגד מי שאמר והיה העולם ולא כדאי להם וכו' ולא הרפה הרבי מהטלפון בצעקות ממש עד שהסכימו שמשאירים אותו מחובר לכשירים - כשסגר אמר האד"ש להר"ם: שלא ידאג מהצעקות היתי צריך לעשות בייזע פנים כדי שאצליח בבקשה ואינני כועס כלל, ועל כבודי אין דבר כתוב אפי' על חיי שעה מחללין השבת ואם את השבת מותר לחלל ודאי שאת כבודי מותר לחלל - אח"כ הרהר ואמר: ומה יעשה חולה שאין לו את הרבי מגור לדוד? מהסתם יש עוד כאלו מקרים ואין להם מי שיעזור במלחמה הזאת!

2. פלוני נכנס לבשר בקו"פ שנולד לו בן - התענין האד"ש היכן אוחו במספר הילדים? וענה: שלש עשרה - לפני שיצא אמר לו האד"ש: לא מגיע לך יישר כח ע"כ זה מצוה.

3. האד"ש סיפר על פלוני בפולין שתמיד היה מברך שיאמרו לך מזל טוב ולא תדע על מה מברכים דהיינו שיהיה משפחות גדולות וכ"כ הרבה שמחות וכל מז"ט כל יום יהיה על משהו אחר ויצטרכו לשאול על איזה שמחה מתכונים של היום או של אתמול.

4. הרי"ם שאל את האד"ש על אשה צעירה של"ע קבלה התמוטטות עצבים והאד"ש לא נתן בתחלה לקחתה לטיפול בכפר שאול - עברו כמה ימים עם נסיונות של הרי"ם לטפל בה בדרכים אחרות עד שראו שאין שום מנוס וחייבת טיפול אמיתי בביה"ח למשוגעים - נכנס שוב הרי"ם לקו"פ לשאול? וענהו: שישר ידע בטלפון הראשון שמקומה שם בכפר שאול (וכן סיפרה הרבנית תליט"א להרי"ם: שישר שהוריד אד"ש בטלפון אמר לה האד"ש רחמנות אשה צעירה צריכה להתאשפז בבית משוגעים) אבל מכיר אני היטב המשפחה האבא והאחים והבנתי שישר יטבעו א"י בחותם בל ימחק שהיא משוגעת בלא תקנה והנה גם הרבי מסכים ויאשמו עצמם וכו' הם קצת מזוכיסטים ולכן רציתי להראות להם שהעולם אינו חוב ואין זה סוף פסוק ויש לה תקוה והתעקשתי עוד יום ועוד יום שיראו שיש תקוה - וכן עכשיו שמסכים אני שתלך לשם זה רק בתנאי קודם למעשה שתדבר עם כל המשפחה לחזקם שידעו בבירור שדבר כזה קורה ואין זה דבר אבוד ועוד תתרפא בעזרת ה' ויחזיקו עצמם שמחים וחזקים!

5. האד"ש סיפר להרי"ם: פגישתו הראשונה עם גדולי ליטא בכניסה לא' מישבות מועצג"ת - שהתוכחו שני גדולים מי יכנס ראשון כ"א כמובן כיבד את השני עד שלבסוף אמר א' מהם הרי אתה נושא עמך ספר קודש ולכן לך הזכות קדימה - אח"כ באסיפה עצמה שרצו לדעת מנין הדעות בנושא מסוים אמר אותו גדול שנכנס ראשון אני לא צריך לחוות דעה הרי גדולתי היא רק בספר שאני אוהז - וראה האד"ש כמה מונח בהם השקר ששיחק ענה ולבסוף נעלב שבסופו של דבר כיבדוהו רק בשביל הספר!

6. האד"ש: פנה להרי"ם ולרבנית באומרו יש לי שאלה להתייעץ עם הרב והרבנית - אברך שאל על אשתו שרוצה לעשות חוג מחול באחד מהקריות החדשות שלנו - קודם כל יש לו שאלה רפואית וזה אני לקחתי ע"ע - וחוף מזה שואל על עצם הענין? ומה אתם אומרים? הרבנית: צחקה ואמרה מה היא חושבת לעשות מזה כסף וכן כל הנשים הצעירות חושבות לעשות כסף ולבסוף לא יוצא מזה כלום אד"ש: לא שאלתי על בעיה זו של הכסף רק על עצם חוג מחול לעשות בקריה שלנו? ופנה להרי"ם לחוות דעה בנושא.

הרי"ם: אני חושב שזה דבר טוב ואין בזה חסרון כמובן אם הכל מתנהל על טהרת הקדש ויש בזה הרבה סיפוק והתרעננות וגם בריאות.

האד"ש: בירר מאוד בפרטיות מדוע יש בזה המעלות שהרי"ם מנה ואם אין חשש להיות הבעלים שם? והסביר עצמו שכאשר נשאל בשאלה זו הרגיש בדעתו שיש נוסה לאסור ובשביל מה צריך חוג מחול אבל עשה לעצמו חשבון שצריך גם לחשוב ולרדת להרגשתן של הבנות והנשים וכו' ואם אין בזה עולה מדוע שלא יתיר דבר זה, ולכן שמח לשמוע חוות דעת מהרי"ם. והוסיף: שבת בסימנר מרגישה טוב בכל הבחינות ואח"כ שמתחתנת מרגישה ירידה תלוי במה זכתה ואולי זה נותן חיזוק והתרעננות. אח"כ שאל והיאך יגיע התשובה?

הרי"ם: שאין זה מכובד שהאד"ש ירד לקטנות ואפשר לענות לר"י ברוידא שיאמר לאברך שישאל את הרב בקריה.

אד"ש: ומה אעשה אם הרב יענה תשובה רבנית ויאסוף חומר של שו"ת מרבנים אחרים?

הרי"ם: צריך לומר גם לרב שישלחו איליו הדברים ומה הוא צריך לענות.

אד"ש: ואתם מסכימים לכך שיבלבלו לכם במח, ואמר: שבאמת יאמרו לברוידא שישלחו לרב ויאמרו לרב שישלח האברך להרי"ם והוא כבר יסביר לאברך שצריך להיות הדבר על טהרת הקדש ואז יהיה מותר ורצוי.

7. יום רביעי ט' סיון התשנ"ה התקיים סעודת תנאים לחתן ארי' פיק עב"ג נחמה בת הרי"ם שליט"א באולם באבוב ירושלים, האד"ש הגיע לכעשרים דקות וישב מאוד נינוח - בשלוח והראה חיבה מיוחדת להרי"ם - מאוד גישמיכלט - וזה תוכן של חלק מהדברים:

א. הרבי עמד על רגליו והביט בסבא קדישא מטאלנא שגם הגיע וחיכה שיתיישב, הסבא הסס קצת בראותו כסא יפה מוכן לכבודו - המחותן הרי"ם אמר לסבא שלרבי יש גם כסא ושישב צריך לקרוא התנאים - פנה האד"ש לסבא ואמר: האטץ נישט קיין מורא ר' יצחק מנחם ווארט נישט אויף אי' בנקעל - הסבא חייך מאוד והתיישב שני הצדיקים.

ב. כשהתיישב האד"ש ע"י החתן אמר לו "והיה כשבתו".

ג. הרב אורי ויסבלום שליט"א קרא הכתובה וכשסיים העד זאב הוניגסברג הוסיף האד"ש "הלוי" - סאיז כשר אזוי אויכעט, כשגמר לקרוא אמר האד"ש: שישברו הצחת, ואח"כ בירך לכולם מזל-טוב. נתן יד לכולם ואמר לאביו של הרי"ם מז"ט זיידה.

ד. לסבא קדישא שבירך בפה"ג אמר האד"ש שהמזונות קודם לברכה, אח"כ בירכו אי"ה וועטר דורות. הסבא אמר: שיהיה בסדר גמור והגיב האד"ש: אמן. הסבא אמר: זאל זאין אין אגוטע שעה. אמר אד"ש: שוה בשוה - שלום - צווי מאהל שוה.

ה. הרי"ם הביא שעון זהב לחתן - הגיב הרבי בחיך הוא הרי לא אמר כלום נו לא יתנו לו בין כך לומר הוא עוד יתבע עוד שעון לכן טוב שיאמר קודם הפעשטיל. הסתכל על השעון ואמר: שהשעון מאוחר מהרגיל.

ו. אד"ש בירך במ"מ ובפה"ג ואמר לחיים ובירך החתן ני"ו "דהייבשטער וועט העלפין שהזיוג יעלה יפה שיהיה קשר של קיימא לבנין עדי עד. ולסבא אמר: אי"ה וועטר ביי דורות וועטר ביי דורות. פנה להרי"ם ואמר: שטייט די זיידעס קומען - קימעט דרבי ר' אלימלך אויכעט - סקעמיט אברהם יצחק ויעקב יעקב איז דא. הרי"ם: הסבא נכד גם של הרבי ר' זושא זיע"א אמר האד"ש: ביידע מחותנים - ברודער פון איין מוטער! (יש בזה ויכוח אם היו אחים מאבא).

ז. אמר האד"ש: בתנאים הולכים עם בגדי משי בגדי שבת, בווארט לא, בתנאים כן מה המקור? הגמ' בסנהדרין גם ההפטרה של שבת חנוכה, יהושע בן צדוק הלך בבגדים לא יפים הגמ' אומרת שהבנות לקחו לא הגונים לכהונה לא עשו שידוכים טובים אבל אם כן עושים שידוך טוב הפוך צריך ללכת בגדים טובים בגדי שבת.

ח. אד"ש ראה שטרי התנאים על השולחן חייך ואמר: זה צריך לתת אי' לצד זה וא' לצד זה אח"כ יהיה גרעצקעס בענין. פנה לסבא וינברג ואמר: קבלן איז אגוט גישעפט אי"ה וועטר ביי איינקלעך. אמר לחיים לכל הקהל, וציוה להרי"ם לחלק עוגה - הוסיף על י.ש. כהן נוטל מנה ראשון - איך דארף זארגן פאר מענה מענשין ליתן שכר למביאהן.

ט. החילוק בין תנאים לווארט הוא - מובא בזה מחלוקת אב"י ורבא אב"י סובר שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב אמרו מילה זה מילה ולא יתחרטו רבא אמר אין אדם

טורח בסעודה ומפסידה - הלכה כרבא זה לא מיע"ל קג"ם לכן עושים סעודה וטורחים, וצריכים כולם לטעום - והראה להרי"ם שיחלק וכשראה את אהרון פינקלשטיין חייד להרי"ם ואמר: דער עיידים קרגיעט נישט קעסט - דחתן האט האבן טענות.

י. אד"ש שאל על יענקלה האם הוא בישיבה? והראוהו וכן את דוד אמר האד"ש שטייט אין תורה ולאחיה נתן מגדנות דהיבשטער וועט העלפין...

יא. אמר שהכל על כוס מים.

שרו עוד ישמע

בירך קודם בורא נפשות - ואח"כ אמר לסבא טאלנא אי"ה וועטר ביי דורות איך קען נישט זאין לאנג אחד המרבה ואחד הממעיט.

נתן יד בחביבות לסבא זליג פיק וכן למו"א.מ. במוהרי"א. ע"כ מהתנאים מזל טוב!

דברים ששמענו בשבוע דפרשת שלח י"ג - י"ט סיון התשנ"ה:

1. מו"ד.ח. אמר לרבי שאנ"ש בשו"ץ מחכים לבואו של הרבי לנפוש והכינו כבר מקום, אמר לו הרבי: יש לי הרבה טעמים שלא ליסוע לשם, קודם כל ענין ההרים שם לטפס ולעלות אני כבר לא בגיל צעיר לעשות את זה, שנית יש לי ב"ה כעת לחץ דם בסדר מי יודע אחליף אויר ויעל לי הלחץ דם, שלישית גם תמיד יש מחלוקת איך יסעו ומי יסע היכן אתכסן ולמה לי כל הצרה הזאת, ועוד מה יהיה עם יצחק מאיר - (נכדו ליפל לפני שמחה).

2. המשב"ק שלמה ויצמן מספר על טיולו של האד"ש פאר טאג בערד במשטח של אוירונים שהרבי הולך שם כשעה ויותר וכולו בשמים ממלמל לעצמו דברים ולא יודע שום דבר מה נעשה - ופעם היה דבר מאוד דחוף פק"נ ונגש לרבי להזכיר וחשב שהאד"ש שמע - לאחר שגמר השאפציר שאלו הרבי האם אמר לו שקר שלא היה לו בכלל קר.

כן פעם חזר אחרי שעה וחצי ושאל האם אפשר להסתובב עוד שמאוד נהנה ואמר שן והסתובב עוד חצי שעה.

כן פעם נגש אליו א' מהבעה"ב דשם ולא ענה לו והיה נראה שלא שם לב שפלוני עצרו לשאול דבר מה.

כן מספר שהרבי יושב שעות שלימות ממש ולומד ללא הפסקה ופעם אחד עקב שלמד תלמוד ירושלמי כשבע שעות!

כן שאלוהו על הכלבים האם הם מפריעים לו? ואמר: שאינו שם לב כלל שיש כלבים כשמטייל.

3. יום רביעי ט"ז סיון התשנה, נסע האד"ש עם הרי"ם לרופא בירושלים פנינים שזכינו לשמוע:

א. דיבר בענין י.נ.פ. ויצא לדבר על כל המשפחה ושיבת הרי"ם את ר.פ. - הרבי שאל מה מעשיו? וענה הרי"ם: שלומד בכולל שלו חצי יום וחצי השני כותב-סופר סת"ם - הגיב האד"ש: הוא היה אצלי הבנתי שאינו לומד כל היום לכן שאלתי מה מעשיו.

ב. כשהיו אצל הרופא לקח הרבי דף שבו בודקים מרחוק את הראיה - ישר נתנו להרי"ם בהפטירו "נעם דאס צי פון מיר רגע כמימרא וויס איך שוין אלץ וואס שטייט דא איך האב פאלערן דעם בדיקה".

ג. הרופא: הזכיר נכדו ילד ששוכב בביה"ח.

אד"ש: ברכו ברפוי"ש בתוך שאר חולי ישראל.

הרופא: מהרב וינברג הבנתי שכבוד הרב יכול לעשות דברים יותר מוצלחים.

אד"ש: חייך ואמר: היאך אני יכול להבטיח יכול אני להתפלל ומבטיח אני שלא אפסיק להתפלל עד שיצא הילד מביה"ח.

הרי"ם: אמר לרופא אחרי כאלו מילים יכול אני להבטיחך שהילד יבריא.

אד"ש: בחיך, זה כבר הבטחתו של הרב וינברג.

ברכב:

אד"ש: חושבני שהאנשים שדורשים ומבקשים הבטחה טועים ואין מבינים הענין. גם כשצדיק מבטיח לא חייב להיות שיתקיים יותר מאם לא יבטיח ברכתו ותפילתו של צדיק תועיל אותו דבר בין אם יבטיח או לא. הצדיק מבטיח לפעמים אפי' כשיודע שהדבר לא יתקיים וזה יכול להיות משום ב' טעמים או שציווהו כך משמיים לומר נוסח של הטחה אבל אין בזה שום סיכוי, או שיש לו איזשהוא ענין בזה להבטיח! היה רבי גדול בעל מופת מהגדולים ביותר החיה מתים וכדומה אתה יודע שמו - אלישע - כתוב בו פי שניים מאלהו הנביא וכששלחו לו שילחות מהמלך אם יחיה או ימות? אמר: "אמור, לא חיה יחיה" ויש שם כתיב ויש קרי - כתיב "אמור, לא חיה יחיה" קרי - "אמור, לו חיה יחיה" והענין יש מה שכתוב בשמיים שימות וכך היה שבאמת מת אבל יש את הקרי מה שהצדיקים מקבלים ציוי לומר והוא קיבל ציוי לומר לו שהוא כן חיה יחיה אע"פ שבאמת הוא מת כמו שהיה כתוב בשמיים.

וכן יש ולו אנחנו ולא אנחנו כשזה לא אנחנו אז גם שם לא חיה יחיה אבל כשזה לו אנחנו לקב"ה אז אמור לו - חיה יחיה - אתה מבין?

כן בשבת אסור לחלל שבת אבל בשביל מלכות שמים מחללים ומקריבים קרבנות בשבת דוקא, כדי שתמליכוני עליכם אתם יודעים מה זה שתמליכוני עליכם - בזאלצען!

ד. אד"ש עלה לבקר בישיבת תפארת משה בצלאל והיו כבר בשיעורים פתח חלק מהכתות ואמר דבר מה, בירך את ג.ס. בנחת מהילדים והתלמידים וכן את ח.ש. שיהיה גם לו נחת מהילדים.

ה. אד"ש אמר ברכב שרוצה לבקר את הזקן א. סירומפה בהיות שכתב לו מכתב ומתאונן על מצבו הגרוע - והוסיף להרי"ם: לפני ל"ב שנה לערך נשלחתי בשליחות מאת כ"ק הרבי הבית-ישראל זיע"א לאירופא לטובת המוסדות והיה אמור להתקיים דרשה ממני בא' הערים המרכזיים דשם, אהרן הזה היה אברך צעיר והיה גר מרחק של כ-31 שעות נסיעה הלוך וחזור וצלצל לשאול האם הוא מחויב לבוא? וכמובן שאמרתי ח"ו בפרט שלא היה מביתו חסיד גור רק התקרב לרבי הב"י, כשנכנסתי לאולם לדרוש ראיתיו בין היושבים והתנצל שלא יכל לשבת בבית הרבי שלח את אחיו בשליחות ואני לא אבוא?! אחרי כזו דרך של 31 שעות מגיע לי לטרוח בעבורו.

הרבי שאל להרגשתו וכו' שתה שם כוס מים חמים, ואמר: שאפשר לעשות לחיים בדיעבד גם על מים.

הזקן ר' אהרן סירומפה אמר לרבי: שזוכר שהיה בזמן המחלמה חבורה שלמדו תמיד ביחד וכו' והוא היה ביניהם ופעם נתפס אחד בהברחה וכו' וכולם דאגו לו משום שכל הסכויים היו שיענש בעונש חמור והרב ר' דוד אסף את כולם וציווה על אחדות ולהתאמץ ללמוד ולהתפלל ביתר שאת ולתת הכל בעבור זכותו של הנ"ל ולאחר מכן שאל האם יש למישהו לשנות לחיים? ואמרתי שיש אצלי קצת חלב ושתו לחיים על החלב ואח"כ היה לנס ולפלא שחזר האיש בלא שום עונש והבינו שהיה בזכות זה.

האד"ש קם נתן ידו הקדושה לרא"ס ואמר "יורא ר' אהרן אזוי איז דאס אם מחזיקים א' עם השני באחדות לא מחפשים לראות חסרונות רק המעלות ומשתדלים להחזיק קשר יפה וחזק באהבה ואחוה לא יכולים הגויים לשלוט ולא יכול אף אחד להזיק כלל וכלל, אבל כשרבים

ולא אוחזים באחדות, מחפשים לראות חסרונות אחד אצל השני א"א להעזר , גם הגוטע יודען לא יכולים לעזור להם כלל וכלל הבנת! ורמז לו במשפחתו על המחלוקת.

יום רביעי ט"ז ניסן סעודה אצל ר' משה דוד מרדכי בהשתתפות כ"ק הס"ק מטאלנא שליט"א לכבוד יארצייט הרבי הבית אהרן מקרלין זיע"א:

פתח הרב: היום יומא דהלולא דהרבי מקרלין הבית אהרן זי"ע יש סיפור אולי סיפרתי כמה פעמים, אבל מסיפורי החסידים ומלמודם אין מה להפסיד לא המדרש עיקר אלא המעשה, היה חסיד של הבית אהרן שעשה חנוכת הבית בביתו והרבי אמר שאינו יכול לבוא ובדיוק הגיע ר' משה מקורשטוב שהיה נכדו של המאור עיניים וחשב להזמין במקום רבו, הנ"ל הסכים להיות אורחו ולשמוח בחנוכת הבית אבל בתנאי שלא יהיה אדם אחר בבית. ולאחר שהגיע לשם ר' משה הנ"ל הודיע הבית אהרן שהוא כן יכול להגיע והיה החסיד במיצר מצד אחד הבטחתו לר' משה מקורשטוב שלא היה קטל קניא ומצד שני הוא היה חסיד של הבית אהרן. לבסוף עשו שבת בחיד והתפללו בנפרד ור"מ אמר בא' הפעמים שרוצה לשמוע את תפילתו של הבית אהרן והלך אליו ושאל על ניגון אחד מנין נלקח ניגון זה? וענה הבית אהרן: מאבי ואבי מסבי וכו' עד קבלה שהוא מגן עדן העליון! ובניגון אחר שאל שוב ר' משה הנ"ל את הבית אהרן מנין ניגון זה? והשיבו: מאבי ואבי מסבי וכו' עד קבלה שהוא מגן עדן התחתון. כשחזר לאסנייתם רצו חסידי ר' משה להתלוצץ קצת מר' אהרן ושאלו לרבים ילמדינו רבינו מה ההבדל בין גן עדן התחתון לעליון? הבין את כוונתם בשאלה הרצין מאוד ואמר בתקיפות: "אז ר' אהרן זאגט אזוי איז דאס רעכטיק"! והתכוין לחזקם באמונת חכמים שא"א לנו להבין הדבר בסתם וח"ו לא להתלוצץ.

כן סיים הסבא קדישא כ"מ יש מנהגיו, תורתיו, ונוסחתו אפי' בגור וכ"א צריך להתחזק באמונת חכמים לדעת שכ"ד אינו סתם ולדבוק בדברים הטובים כמו שצריך. עכדה"ק ודפח"ח!

יום חמישי י"ז סיון התשנ"ה, נסיעת הגרי"ם עם כ"ק מרן האד"ש מחוץ לעיר לרופא, קצת מדברים נפלאים שזכינו לשמוע:

1. **אד"ש:** מה שלום הרבי מטאלנא?

הרי"ם: דיוח מצבו, וסיים שלכה"פ זכות זאת יש לסבא שהוא כהיום בעל יסורים.

אד"ש: על סבך אתה מדבר. אתה מכירו בכלל אמת שיש בו גם מעלת היסורים אינני לוקח זאת ממנו אבל בזה לבד זה נגמר? סבך הנו מגדולי הדור מיחידי סגולה שבצדיקים, במקומות שרבים מהם לא יכולים לפעול יכול סבך לפעול גדולות ונצורות, הוא מגיע אלי פעם בחדש כל ר"ח אין הדבר פשוט כתוב בקידוש לבנה אילולא זכו ישראל להקביל פני אביהם שבשמיים פעם אחת בחדש דיים - צדיקים דומים לבוראם הוא בא אלי מטריח - אני צריך לבא אליו!

2. דיבר בענין ראיתו למרחוק ודיבר על הגלריות בביהמ"ד ואמר: כל טיש אני רואה אותך עומד במקומך גם בלא משקפיים.

3. בדרך אמר אד"ש לעצמו בקול הכונו לביאת המשיח, הסתכל הרי"ם בחלון לראות אולי ראה כזה שלט, חיך האד"ש ואמר: המשיח בצד ימין (היה שם כזה שלט). אח"כ הרהר ואמר: הכנה למצוה גדולה מהמצוה וגם אחכה הכונו

4. **אד"ש:** אתה אוהב חידושים גם אני חדשתי משהו כתוב הרב שגלה מגלין ישבתו עמו משום עבד ליה מילי דתהוי ליה חיותה, חושבני שאם יגלה רב הונגרי לערי מקלט יצטרכו לעשות דבר אחר לתת לו הרבה ניר ועט ויצוהו לכתוב תשובה ספר שו"ת שזה בשבילו החיות הגדולה ביותר וראיה שמקבל אני כל שבוע י"ח ספרי שו"ת מרבנים הונגרים.

5. התאונן ע"כ שבקועטליך הרבה אנשים כותבים טעיות בכתובה ושאל מה עלי לעשות? להעיר, אולי יעלבו מכך מילא קועטל של צעיר, או פרנק או גוי לא יודע לכתוב מילא אבל אנשים מבוגרים, ומילא טעות ביד או באם באלף או בעין יש טעיות הרבה יותר גדולות. וסיפר המעשה מהשפ"א שקרא לו הרה"ק ר"ה מאלכסנדר ללמדו סוד הקועטיל והראה לו קועטיל של חסיד שכתב אסתר בטעות עשטר והוסיף מיט דעם רשע ה-ר' לא הסתדר להחליפו וזה סוד הקועטילך. ע"כ מהנסיעה!

הרב משה יאדלר נכנס לקו"פ בימים נוראים התשנ"ה והרבי הבטחו שעוד יזכה לקיים ושננתם לבניך, וכשדחק שוב הוציא הרבי בקבוק יין מהארון נתן לו ואמר שישמור זה לשמחה וכעבור זמן קצר נפקד בזש"ק ובמשך ה' חדשים היו בעיות וכ"פ הבטיחו אד"ש לטובה, וב"ה כשנולדה לו בת בשעה טובה 12 שנה אחרי החתונה אמר לו האד"ש בברכת המז"ט בת תחלה סימן יפה לבנים.

א.י.ז. נכנס על ענין מסוים והאד"ש שיבח את הגרי"מ במיוחד בטיפול באנשים קשי יום ורוח שיועד לנווט כ"א לפי רוחו ויודע לשלוח כל אחד למקומו הראוי לו יוצא מהכלל והוסיף גם לא.מ. במוהרי"א עזר מאוד הרבה וכן לאנשים רבים בחצר. והוסיף הוא אמנם קצת פלפר אבל אומר לו בפירוש שלא לומר לאף אחד.

נכנסו לשאול בקו"פ על השר שיטתית ממשד הדתות שבא לברית בביהמ"ד האם לקרוא לו למצה? וענה: שאינו מתערב וא"א לדעת המניעים של כל אדם וזה יחליט בעל הברית אם רוצה לכבדו או לא.

מובא בכת"י ממרן השפ"א זי"ע יותר טוב אדם העמל הרבה שעות בפרנסה ובמעט שנשאר מנצלם לתורה, מאשר אדם העמל הרבה שעות בתורה אבל במעט שנשאר מבטלם והולך
!!!

שבוע דפרשת קרח כ' - כ"ו סיון התשנ"ה:

1. הר"י ברוידא שאל בטלפון את האד"ש בחיפה על הוד הסב"ק מטאלנא בענין צינטור ברגלו בגלל מחלוקת בין ד"ר ליפו הממליץ שלא לעשות זאת לבין ד"ר בראון שממליץ כן לעשות, הרבי ענה: שכדי חוות דעת שלישית של רופא שמתמצא בשתי הענינים גם גופני כללי וגם הרגל שלכ"א מהם יש חסרון שאינו עוסק בעבודתו של השני וכשאמר השם יוחנן בן חוה העיר האד"ש דאכ צעך מיר אז אהר האייסט הרב יוחנן בן חוה!!

2. הרבי הלב שמחה זי"ע פגש פעם בהרה"ח בונים קורניק עוד בחיי כ"ק הרבי הבית ישראל זי"ע שמח עמו ואמר משמש בקדש, משמש בקדש ובקשו שימחול על תפקידו ויקנה לו חמאה בשבילו כשהביא החמאה לביתו באלפנדרי אמר בחיך הלב שמחה לבנו מוהרי"א היום יש לנו חמאה קדושה הרי ניקנתה בידי משב"ק!

3. חסיד סלונים ושם משפחתו קליין סיפר להגרי"ם שבהיותו בחור נסע לחופש למלון גלי צאנו בנתניה ובעודו שוחה להנאתו בים עם חבר שמעו צעקות מחוץ לים שקוראים להם ולא רצו לחזור אבל ענין אותם במה המדובר וראו שעומד שם יהודי מבוגר ואמר להם משמשו שהינו אח של הרבי מגור וצריך לחזור לחדרו למלון ואינו רוצה משום שמרגיש אחריות שהם שוחים וכבר ערב ואין מציל ואולי יצטרכו לעזרה לכן יושב כאן ומחכה שהם ילכו ואז גם הוא ילך. לא היה להם נעים אדם מבוגר ומכובד ודואג להם חשבו נעשה עצמינו הולכים

וכשיסתלק נחזור לשחות, אבל הרבי הלב שמחה שהיה גם חכם עדיף מנביא קרא להם ובקשם להבטיח לו שלא יחזרו הערב וילכו באמת ולא היתה להם ברירה אלא ללכת באמת. בהזדמנות סיפר הר"י ספור זה לכ"ק מרן האד"ש הגיב האד"ש ואמר: מעשה זה אינו פלא אצל אבי הא"א זי"ע גדלו ונתחנכו לכך גם הרבי הלב שמחה וגם הרבי הבית ישראל כל מגמתם היה לעזור לכל יהודי לבל יטבע בים, אני לא זכיתי לכך אבל הם בודאי, לאו דוקא ים כזה אלא כל ים וכשבא מעשה ממש לידו שלא יקיים זה היה הדבר הטבעי ביותר שנשאר עד שילכו שמא יצטרך לעזור.

4. גוטניק מחב"ד רצה לעשות מלחמה נגד הפלג המשיחי בחב"ד ושאל ע"כ את האד"ש ואמר לו: בודאי שאינך צריך להחזיק מהם ולהיות כאחד מהם, אבל מלחמה לשם מה יהודים מאמינים באמונה פשוטה כ"א ודרכו ומה צריך לריב ולהפריע.

5. האד"ש היה ביקור בשיבת אור שמחה ושאל אם יש כמה מגמות בלימוד שראה כמה סוגי גמרות ולא לימוד אחד ואחיד. ובירכם בהצלחה.

6. יצחק הרשקוביץ שהיה משב"ק אצל הרבי הלב שמחה נדנד לו מאוד שיאמר לו האם הבטחה גדולה מברכה או לא וענהו הלב שמחה שנראה לו שאין יותר בהבטחה מברכה ואולי הפוך הבטחה פחותה מברכה ושאל הנ"ל מה ההסבר? וענהו הלב שמחה הבטחה הינה כשיק ושיק א"א תמיד לפרוע לפעמים הבנק סגור.....! ולא פירש יותר.

7. סיפר ד. לוינטל שהיה אצל הרבי הבית ישראל כשהגיע ר' י.מ.ק. לשאול על אביו שחלה האם לעשות ניתוח וציוה הבית ישראל לנתחו לאחר הניתוח כשאביו לא קם מההרדמה ובא לרבי הבית ישראל והבית ישראל ברכו והתעקש הר"י קנובלוביץ שהבית ישראל יבטיח, כעס עליו הבית ישראל על-כך שחושב שהבטחה יותר גדולה מברכה וציוהו לצאת מחדרו ובכה הר"י הנ"ל וכעבור כמה ימים נפטר אביו, הרב מקוממיות הר"ב זצ"ל הגיע להבית ישראל ושאל אם גלוי וידוע לפניו שימות מה היה צריך לנתוח? וענהו הבית ישראל סואט אזוי גדורף צו זיין כשיצא תפס הגר"ב מנדלזון בראשו אביו שנכשל בהרהור אחרי רבו ורגע כמימרא נכנס שוב חלוץ נעל לבקש מחילה!

הר"ד לוינטל שאל אז את הרב מרעננה זצ"ל מה זה שהצדיקים מברכים ואח"כ לא מתקיים? וענהו שיש כ"מ עולמות והצדיק שורה בעולם מסוים וכשמברך או מבטיח הדבר מתקיים, מה לעשות שפעמים האיש שמדברים עליו לא נמצא באותו עולם לכן לא מתקיים בן הברכה.

8. סיפר הר"ד לוינטל שהסיע את הרבי הלב שמחה ואחותו מאטיל לבקר את הבית ישראל בחיפה אחרי הניתוח בתשל"א ונפל באותו זמן למשכב הר"י מ לוי גיסו ואשתו מאטיל אמרה שלא יאמרו לבית ישראל שח"ו יכול להזיק לבריאותו, הר"ד הנ"ל נסע לרב מרעננה והרעיש שם עולמות שיפעל שעוד יחיה זמן מה שלא יוקשה עכשיו על הגיס הרבי הבית ישראל שהוא חלוש מהניתוח הרהר הרב מרעננה ואמר שאם יסכים הבית ישראל יוסיפו לו שם וברשות הרבי מרחמסטריווקא ויאמרו התפילה על ציונו של הא"א במנין ומבטיחו שיחיה, הר"ד נסע חזרה לחיפה וסיפר הכל לבית ישראל אמר שמסכים להוספה אבל לא בשמו, נסע למרן האד"ש שהיה אז ראש ישיבה וכינס עשרה יהודים והוסיפו לו את השם חיים. כעבור כמה ימים נפטר ר"י מ לוי אח"כ כשנודע הפטירה להרבי הבית ישראל ודוד לוינטל הגיע אמר לו נו היכן הבטחת הרב מרעננה שלך? דוד כעס ונסע לרב מרעננה בטענה ענהו בתמימות טעיתי ביום אחד בלבד חשבתי שיש לו חיים עד שבת ובשבת הייתי אני מצילו ומה אעשה שבשבת נפטר.

{על הרב מרעננה שמע ר"ד מהבית ישראל פעם שהוא גדול מאוד ומתפלל יפה ופעם הפוך שהוא כבר לא בדעת וכעס שלוקח הרבה כסף}

9. הרי"ם דיבר בטלפון ביום שישי כ"ה סיון התשנ"ה לבית האד"ש:

הרבי נגש לטלפון, הלו דאס איז מאיין ר' יצחק מנחם? דבר ראשון אשאל לשלום סבך שליט"א יש לי ממנו עול ומתפלל אני עליו כסדר. הרי"ם ענה שעשו תור לרופא שלישי כתשובת הרבי ומחכים לדעתו. הרבי הגיב האמת שדעתי האישית נוטה לשב ואל תעשה עדיף אבל רוצה אני לשמוע עוד חות דעת של רופא ואז אחליט מה עלינו לעשות, בכל אופן הינו בודאי בעל יסורים גדול וה"י ישלח לו במהרה רפואה שלימה בתוך שאר חו"י.

הרבי ציוהו לעלות אליו לביתו אם יכול; כ"ה סיון התשנ"ה:

1. הרי"ם קיבל מאד"ש את משקפיו שהלך יותר משנה בעת שהותו בביהמ"ד בשביל להחליף בהם זכוכיות למספר אחר.

אד"ש: הודה מאוד על השירות שהרי"ם נותן לו והתעקש לשלם על הכל.

הרי"ם: ביקש רשות להשאיר אצלו הזכוכיות הישנות של הרבי.

אד"ש: בשביל מה אתה צריך להם?

הרי"ם: יש לי בזה ענין.

אד"ש: חייך ואמר: נו זה רציתי לשמוע מה הענין שלך ומה יצא לך מזה אתה חושב שראיתי בזה מלאכים? ראיתי בזה יודישע צרות! זה באמת סברא שתקח!

2. חייך להרי"ם ואמר: יש לך ד"ש מהמחותן שלך פיק הייתי בשבע ברכות בחיפה אצל גיסו וויץ ב"ה יש לך מהחתן וב"ה נחת מהעיידים וב"ה נחת מהנכד ומה אתה עומד מודאג.

3. בחיפה נכנס אילי אדם מכיר אני את כל משפחתו היטב צד אביו וצד אמו לפי חשבוני היה צריך להיות בטבעו סתירה רצינית בין רגש ולב חס לבין כחישות מפני שמצד אביו כולם קרי מזג וקשוחים ומצד אמו כולם בעלי לב רגיש במיוחד ומה כבר יוצא מכזה אחד, לא היתי צריך לחשוב הרבה זמן רק התחיל לדבר וראיתי קאני צודק בדיאגנוזה שלי.

4. האד"ש אמר להרי"ם: היה אצלי בחיפה פלוני והתאונן על שלום בית אצל בתו וחתנו שלחתיו איליך בהמלצה חמה שתעזור לו אם יהיה לך זמן. כעבור זמן נכנס אילי שוב ובפיו בעיה שבביתו לא כ"כ מרוצים שאתם תעסקו בדבר וסיבות בדבר, לא עניתיו עמד וחיכה לתשובתי והוסיף שמחכה, אמרתי גם אני מחכה, שאל למה? אמרתי שתבין לבד דברי ויצא נו אתם יכולים לומר ברוך שפטרני מפקעיל זה אבל אל תאמר בשם ומלכות מי יודע.... הרי"ם ברוידא סיפר להגרי"מ שהפלוני שלחו לשאול את הרבי מה יעשה למעשה? וציוהו האד"ש לומר להרי"מ שיטפל בזה אם יש לו זמן והוסיף בחיך כבר סיפרתי מזה להרי"מ ואמרתי לא שלא יאמר ברוך שפטרני בשם ומלכות הנה זה חזר איליו.

01. **בנסיעה אמר הרבי להרי"ם:** ברמב"ם נפסק בפרק שביעי מהלכות רוצח הלכה א' "תלמיד שגלה לעיר מקלט מגלין רבו עמו שנאמר וחי עשה לו כדי שיחיה" ומוסיף הרמב"ם טעם "וחיי בעלי חכמה ומבקשיה בלא תלמוד תורה כמיתה חשובין" עכ"ל וחשבתי מקור בגמ' פסחים דף מ"ט ע"ב עם הארץ אסור להתלוות עמו בדרך שנאמר כי היא חייך ואורך ימך על חייך לא חס על חיי חבירו לא כ"ש ע"כ הגמ'. ושאל הרבי הרי על חייך שהם נראים בעיניו כחיים הגשמיים בודאי חס הוא אוכל טוב שותה טוב וכן ישן ושומר על עצמו כמו שצריך ומדוע שיהרוג חיי זולתו הת"ח? אלא בודאי שהוא כן מחמת שדבר ידוע ומפורסם שחיי הת"ח באמת החיים הגשמיים כלולים וחבוקים בחיי הרוחניים לכן הע"ה שאינו לומד ועל חיי הרוחניים אינו חס יגיע להרוג ממש חיי הת"ח שחיי הגשמיים תלויים וחבוקים

בחיי הנצח של תורה ויר"ש לכן כתב הרמב"ם טעם הגלות של תלמדיו שזה ממש חייו.
ודפח"ח!!

מה שזכינו לשמוע בשבוע דפרשת חקת ז"כ סיון - ג' תמוז התשנ"ה:

1. אברך ושמו א.מ. ר. נכנס לקו"פ עם קועטיל להזכיר בנו שסובל מאוד מפצעים בעור ואין לרופאים מזור בעבורו וסבלו מעיק ומפריע האד"ש התפלא, בירושלים לסבול מעור? מילא ת"א על יד הים יש זיעה אבל כאן אינני מבין? ולא ארכו הימים ונעלם כל הפצעים ולא נודע כי היו פעם ויהי לפלא!

2. אברך שלא מאנ"ש נכנס לקו"פ לבקש ברכה להצלחה לעבור דירה היות וגר בדירה קטנה ויש לו ששה ילדים בל"ע, הרבי ברכו מאוד והוסיף ודאי תשעה נפשות בדירה קטנה זה קשה ובלתי אפשרי רצה האברך לתקן שזה שמנה נפשות אבל התאפק ולא אמר כלום ובביתו הוברר לו מה שלא ידע שהוא כמעט תשע נפשות והתפעל מאוד וביקש ממו' ד.ח. שיאמר זאת לרבי ולא הייתה שום תגובה הרבי ישר עבר על עצם הדבר שקשה לו באמת ולא דיבר על הרוה"ק.

3. אברך מאנ"ש שמטופל ע"י ר"ש זילברברג מב"ב נשלח ע"י לקו"פ לשאול שאלה בענינו וכשענהו האד"ש הוסיף תעביר לר"ש את תשובתי היום והדגיש היום ולא הבין מה הקשר לר"ש הנ"ל שהרי הייתה שאלה פרטית בביתו - רפואית. וכשהרצה הדבר לפני ר"ש הנ"ל גם התפלא מה צריך לדעת מזה היום? כעבור כמה שעות היה לו שיחת טלפון דחופה מחו"ל בענין כזה אצל אברך אחר והבין שיש לו כבר תשובה ברורה וענהו ככל אשר שמע. ופלא!

4. לפני ט"ו שנים לערך ביקר כ"ק מרן האד"ש בארופה וישב לפני התפילה בבית מו' מ"מ וישב שם גם מו' י.מ. בר"ב אלטער וביקש ממ"מ שיביא לכוס תה גם הברינע צוקער והתפלא האד"ש ושאל מהו ברינע צוקער ומדוע לא טוב סוכר רגיל? צחקו שניהם ואמרו לו שיחכה והביא מ"מ שוקלדות הקפיד האד"ש ע"כ שאוכלים שוקלד לפני התפילה וזכר להם זה כעבור שנים וגם השבוע שהגיע מ"מ לחתונת בתו של י"מ בר"ב אמר האד"ש לבנו מו' ד.ח. הא הוא הגיע לברוינע צוקער!!!

5. יום רביעי א' דר"ח תמוז התשנ"ה; דברי הרי"ם בסעודה אצל א.מ.ק.:

א. נקראתי לקו"פ היום זמן רב, תחלה שאל על הוד הסב"ק מטאלנא ומה אומר הרופא השלישי? והרצה הרי"ם כל דבריו של הרופא, הגיב הרבי כן מסכים אני לכל דבריו כבר בתחלה נטיתי לומר שב ואל תעשה שאני וכ"ז שאפשר לשמור כך באל תעשה עדיף ד"ר בראון אוהב לומר דברים בלא אחריות מרובה, אע"פ שהוא רופא גדול כבר לפני שנים אבדתי את האמון בו הייתי לבקר את ח"ב ליכטנשטיין והוא יצא ממנו ואמר לי שאינו מבין מה טעם יש לו בחיים כאלו וכך לא מדבר רופא. אינני יכול לסבול שעוד לא ביקרתי אצל סבך וכ"כ הרבה פעמים הבטחתי אתה חייב למצוא זמן שאבוא איליו לבקור מגיע לו ביקור סבך יהודי צדיק ומיוחד.

ב. הרי"מ ביקש בעבר כסף מאד"ש מהגמ"ח יד אריה עבור אברך ת"ח מגי"ש ר' מ.ח.ד. שמוציא ספר על הש"ס והנ"ל ביקשו שיביא לרבי כמה גליונות מהספר שהולך לצאת, הרבי אמר להרי"ם בודאי אני אתן לו סכום הגון כבר בספרו הראשון נתתי מגיע לו מגי"ש זכורני בספר הקודם גם הכניס מגליונותיו וזוכר אני הכל, הצביע על השולחן ואמר: ראה כ"ז רק מהיום לפנה"צ (היה מלא מכתבים) ורק מהתיבה כאן, והיאך יהיה לי זמן לעבור על הגליונות אתם יודעים היאך לעשות הדבר פאר פיצען תאמר לו שהיה אצלי וביקשתי להשאיר כדאי לשים במטבח כאן ילך לאבוד, אין לו הרבה מה לחדש אני כבר מכיר כל

הרעיונות שלו לכל מחבר יש מהלך משלו ודרך רגילה אחרי ששמעתיו כמה פעמים יודע אני כבר הכל מה יאמר!

כשהרי"ם פנה ללכת קרא לו שוב ואמר: באמת כלפי אדם יצאתי ידי חובה שאתם תעשו פיצען והוא ישמח ויקבל כסף, אבל חשבתי מה עם כלפי שמיא אמרתי שהסתכלתי תוציא דף ואסתכל באמת הרבי העיף מבט ואמר "לאו דווקא" החזיר ואמר נו עכשיו באמת תאמר לו שהסתכלתי ואפי' הערתי הערה וכו'. והתפעל הרי"ם מהאד"ש על כל המהלך והאמת שנר לרגליו.

ג. האד"ש אמר להרי"ם: כבר שנים חושב אני מדוע ולמה המחלה הנוראה גורמת למות יותר מהר אצל צעירים מאשר אצל הזקנים ואם נתרץ שהנגיף של המחלה אצל הצעיר אלים יותר ומסוכן הרי גם גופו מחוסן יותר ויותר בכח מאשר אצל הזקן שהנגיף חלוש והרי גם גופו חלוש וא"כ אין זה תירוץ שיחסי הכוחות שוים חלש לגוף חלש וחזק לגוף חזק הרבה שנים הסתובבתי בשאלה זאת ושאלתי טובי הרופאים הגדולים ואמרו לי גם מהלך מחשבה זאת כהנ"ל אבל אין להם תירוץ על השויון בין הכוחות - חשבתי לתרץ אע"פ שזה נכון שהדבר יחסי יש חילוק אחד אדם צעיר שכוחו במתניו ודמו תוסס מטבעו נלחם כל הזמן והמלחמה מתישה, כל גופו נחלש מאוד ולכן הכח של הנגיף החזק והמלחמה התמידית מכריעים אפי' נגד גוף צעיר וחזק. משא"כ הזקן שגופו חלוש באמת אבל גם אינו נלחם כסדר ואין דמו תוסס נשמר כוחו לכה"פ מתששות זאת לכן מחזיק מעמד מהנגיף אע"פ שגופו חלוש שהרי אין לו תוספת בעיה זאת של מלחמה!

הביט בהרי"ם ואמר במתינות ובמחשבה כן הוא ביצר הרע כתוב בגמ' אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, ועכשיו שהקב"ה עוזר לו הוא יכול לו? הרי הקב"ה יכול לו לא הבן אדם ומדוע כתוב בגמ' שהאדם יכול ליצה"ר הרי אין זה נכון האדם לא יכול הקב"ה הוא המנצח? אלא הכונה כך לאדם יש כוחות נגד היצה"ר מהקב"ה אבל מהמלחמה עצמה נהיה האדם מותש מאוד מהמלחמה התמידית לכן הקב"ה עוזרו שלא להתעייף מהמלחמה ואחרי שנתן לו הקב"ה כח על המלחמה התמידית שוב הכוחות שוים ויכול לו האדם.

ד. החסיד מוטל הורביץ ז"ל סיפר להרי"ם שפעם עזר מאוד האברך ליבל ויסבויים ז"ל לבית ישראל או שהצילו מנפילה בבור בהסתובבו במקום שבונים ואמר לו הבית ישראל שיכיר לו טובה עבור זה, כעבור זמן חלה מאוד ליבל הנ"ל ואביו החסיד ר' מנדל ביקשו שיבוא הרבי לבקרו שיזכיר לו הטובה שהבטיח ובשכר זאת ירפא, הבית ישראל בא לבקרו וליבל לא הזכיר התרעם עליו אביו ושאלו אח"כ מדוע? ענה ליבל שומר אני ההבטחה הזאת שיכיר לי טובה למקום יותר חשוב לעולם הבא, כעבור זמן שנפטר סיפר ר' מנדל הדבר לבית ישראל הגיב הרבי בנך היה אקלוגע חסיד.

ומוסיף הרי"ם לימים חלה ר' מוטל גם במחלה הנוראה וממש קודם הבטיחו הבית ישראל שיקרא לו לקידוש והפצירו בו שיזכיר לבית ישראל ועי"ז ירפא ענה כמו המעשה הנ"ל ששומר הקידוש לעוה"ב ולא מבזבז ההבטחה בעולם הזה, וכל ימי חוליו השתדל לשלוח לבית ישראל ד"ש שמרגיש נהדר כדי שלא יצטער (והוסיף הרי"ם שגם לו הבטיח הב"י קידוש ושומרו)

6. יום חמישי ב' דר"ח תמוז התשנה; הוד האדמו"ר הזקן מטאלנא הגיע לרלב"ח לקו"פ לכבוד ר"ח כהרמל בקדש:

המשב"ק יהודה שפירא נכנס לומר לרבי שהטאלנא רבי הגיע, האד"ש קפץ ממש ממקומו והתרעם ואמר לי.ש. מדוע ולמה הוא בא לכאן בקושי הולך בקושי עומד על רגליו זקן וצדיק ממני והוא בא אלי, רץ החוצה שלכה"פ לא יצטרך לעלות המדרגות וציוה להביא כסא בחוץ ושם עשו פראוין בירכו א' את השני בגוטען חדש ובריות.

ס.ט.: שאל על רופא גדול מחו"ל מומחה לנמק שהרי"ם רוצה להביאו לסבא?

אד"ש: התפעל להביא מיוחד מחו"ל ושאל על שמו?

ואמרו: ד"ר ריקן.

אד"ש: ליפו, ריקן, וואס דער נ"מ אבי מזאל זאין געזונט וימצאו באמת רפואה. מה אומר הסבא ע"כ?

ס.ט.: שחשב שכדאי ומה יש להפסיד.

אד"ש: ומה צריכים לדידי אם אתם סבורים שכן בודאי שכן.

ס.ט.: כ"ד שואל אני פי הרבי ורוצה לדעת דעתו.

אד"ש: הסכים לביאתו של הרופא.

7. פלוני שלח לשאול על בתו שנלקחה למיון עם חוס גבוה והרופאים מודאגים מהמחלה בכבד ורוצים לעשות סדרת בדיקות, הרבי אמר שיחכו יום, כעבור יום החוס ירד אבל הרופאים המשיכו באיום וחייבים סדרת בדיקות לדעת מה לעשות וחוששים מאוד, ענה האד"ש לר"י ברוידא לי לא נראה שם שום דבר רציני וב"ה גם החוס ירד ולדעתי ל"צ לעשות כלום שום בדיקה ותבריא וכך היה!

8. בחור נכנס לקו"פ בשאלה האם להצטרף לנסיעה לחו"ל עם הוריו וכתב שגם הוא עצמו רוצה ליסוע, האד"ש נהנה שדיבר אמת שמרצונו ליסוע ואמר לו שטוב להיות דובר אמת, והוסיף: בפרשה כתוב זאת התורה אדם כי ימות באהל התורה צריכה לכסות כל האדם כאהל אם מפסיקים מביטים החוצה נהיה חלונות חורים באהל לאו דוקא הבטה כל היסוד הדעת, אם תקבל ע"י ללמוד היטב עד הנסיעה וללמוד היטב ישר כשתחזור וגם בדרך לא לבזבז הזמן מרשה אני לך ליסוע בברכת הצלחה אבל להבטיח ולקיים.

9. בחור שאינו דובר עברית נכנס לקו"פ בשאלה מסובכת וענהו הרבי בעברית ולא הבין, ניסה שוב בקויעטל ולעצת המשגיח כתב שיש לו בעיה עם עברית ושובנענה בעברית ולא הבין, בפעם הג' אמר בפה שאינו מבין עברית חייך האד"ש ואמר: ברוך משיח אלמים וענהו באידיש כשפתו!

01. לפני שלש שנים בימי השבעה על הרבי הלב שמחה זי"ע היה דיונים מי יקח ההנהגה, מוהרי"א לא רצה מפני כבוד דודו וטען שהוא גדול ממנו בגיל, בתורה וביראה ובחכמה, והאד"ש גם לא רצה, הרי"ם היה בפנים בקו"פ שעות והרבה יד לו בהשפעתו שיסכים לקחת ההנהגה, אחד מהדברים שאמר שהרבנית לא תסכים והרי"ם דיבר עמה ועלתה לומר שמסכימה. האד"ש אמר אז להרי"ם מעשה נורא שאלתי את כל בני כ"א בנפרד מה דעתו ע"כ שאקח ההנהגה המענין ביותר היה עם בני שאול הוא אמר לי בתמימות שאשאל את אבי הא"א מה דעתו הסתכלתי עליו בפליאה וענה שוב ברצינות שבטוח שאם ארצה אקבל תשובה מאביו! באותו הלילה ראיתי את אבי זי"ע כולו קורן מאורה דקדושה וקרא לי והראה לי משנה באבות פ"ב משנה ב' וכל העוסקים עם הצבור יהיו עוסקים עמהם לשם שמים שזכות אבותם מסיעתם וצדקתם עומדת לעד וידעתי התשובה שאקח ההנהגה. ומענין מוסיף הרי"ם: שאמר לו מו' א"מ במוהרי"א שאביו אמר לו שבטוח שהראו משמים לרבי לקחת ההנהגה שאלי"כ לא היה מסכים והנה הדבר אמת והסיפור לאשורו:

דברים שזכינו לשמוע בשבוע דפרשת בלק ד' - י' תמוז התשנ"ה:

1. סיפר א' ממשמשיו של הרה"ק מבלז זי"ע שהוד הסב"ק מטאלנא בא לת"א וקיבל שלום מהרב זצ"ל אח"כ הלך לאכסנייתו לישון כעבור שעה יותר חזר לבית הרב כולו מבוהל באומרו שהשכיר חדר בת"א וחשב שהבעה"ב נמצא והסתובב שם ותפס שיש רק בעלת בית אלמנה שאין לה בעל ומפחד להשאר שם מחמת איסור יחוד ומבקש למצוא לו מטה במ"א והתפלאו מאוד ונהנהו מיראתו הגדולה וסדרו לו מטה בבית מרן מבלז.

2. הרבי הלב שמחה זי"ע שהיה תמיד צהלתו בפניו ענה מאוד יפה על ברכות האנשים למזל טוב על חתונת בתו בפעם הב' עם מו' חזקיהו לב אע"פ שכבר נתן גט אחרי יום והצבור לא ידע.

וסיפר מו' י.א. אלתר שנכנס לומר מז"ט וענהו כ"כ יפה ולפני שיצא הפטיר סאיז שוין דער נאך!

וכן סיפר מו' שמחה שיף שפגשו כשבוע אח"כ ושמח עמו ולא אמר לו כלום רק הפטיר שמך גם שמחה סאיז אגרויסע זאך!

3. סיפר האד"ש להרי"ם פרטים רבים מחתונתו וזוכר שהכלה היתה במלון באבד רחוק ממקום החופה והיה צריך ללכת כל הרחוב לכסותה כנהוג לפני החופה, כן סיפר ששאל אחיו הגדולים מה צריך לדבר בחדר יחוד והתחמקו מלענות לו ושאל את אמו? וענתה לו שידעת מה אמר לה הא"א שיתנהגו בכבוד ז"ל ושתדע שידבר מעט שכל מילה חשובה בהיותו רבי ובקשה ממנו הבטחה לבן והבטיח, בקשה ממנו שיבטיח שיזכו ביחד להכניסו לחופה וענה ששנים נותן הקב"ה שאינו בידו הקשתה ומדוע לחסידים יכול הרבי להבטיח ולי לא חייד הא"א וידעה שהתקבל והתקיים שהיה בחופתו.

4. יום שני ה' תמוז נקרא הרי"ם לקו"פ זמן רב:

בתוך הדברים שאלו הרבי על מצבו של הסבא קדישא מטאלנא האם אוחז ראש יפה, ושאלו גם על דברי הרופא ריקו שהיה במוצאי שבת הרבי הגיב לא צריך לקיים כל דברי הרופא בדיאטה חריפה וזה גם קשה אבל טוב לקחת הדברים הרציניים בדיאטה ולנסות לקיימם לכל אדם יש לבלבל הנמצא בגופו ומתפקידו לנוט כל דבר הנכנס לגוף למקומו וכשהוא נחלש הדבר רציני בפרט אצל אדם זקן יש דברים העקריים בדיאטה שעוזר לרפואתו של הבלבל וזה חשוב, רצוי להסביר זאת לסבך שליט"א שלכן כדאי לנסות לקיים כמה שיותר וסיים בברכת רפ"ש מתוך אריכות ימים ושנים.

5. יום רביעי ז' תמוז יארצייט הרבי הלב שמחה זי"ע:

א. כ"ק מרן האד"ש נסע להר הזיתים בבקר נגש בראשית לקברו של הרבי הבית ישראל זי"ע והתנדנד שם ברצינות ופיו מלמל מילות דתפילה אח"כ הדליק נר באומרו א גרעסרע ברודער, ניגש לקברו של הלב שמחה זי"ע וגם שם התנדנד ברצינות ומלמל בפיו, הביט לעבר קברו של בנו מו' אריה ע"ה אבל לא ניגש, יצא החוצה לשאוף אויר ולחכות לבנו של הרבי הלב שמחה מוהרי"א שאיחר, ובחוץ הביט לעבר קברו של ר"ב ליזרון, ראה את פרל מדבר בפלאפון חייד ואמר מה הוא עושה דורש אל המתים?

קרא לשמשון לנדסברג שעמד בפנים ואמר לו שיעמוד בחוץ בפנים האויר דחוס והפטיר ישמרו לך את המקום בפנים וכשהגיע מוהרי"א ונכנס הרבי לתוך המערה אמר לקרוא לשמשון לנדסברג באומרו למוהרי"א בגללי יצא שאמרתי לו והבטחתי לו שיכנס בחזרה צריך לדאוג לו למקום, אמרו פרקי התהילים שנוהגים קדיש מפי בנו אמר א מליץ יושר ונסע חזרה לביתו.

ב. הרבי טלפן בעשר להרי"ם ושאלו האם מגיע לשיבה שצריך שיעלה איליו, הרי"ם נסע מיד והיה בקו"פ זמן רב בתחלה התנצל הרבי שהבטיחו לבא אבל יש דברים דחופים, הוציא מכיסו קועטיל וציווהו לקרוא באומרו "תתרגל הרי יגיע זמנים שתצטרך לקרוא קועטלך - טאלנא!" כשגמר דיבר האד"ש בענין מה לעשות עם הבעיה בקועטיל אח"כ סיפר להרי"ם בהקשר לכך בשנה ראשונה להיותי ראש ישיבה התארס בחור בשם י.ג. ותהום אח"כ העיר בשמועות לא טובות שמסתובב בערבים עם כלתו שלא כמנהג גור כמובן שכ"ק מרן הבית ישראל זי"ע שלח לקרוא לי באומרו שדבר זה שייך אילי ואראה לברר לעשות מה ששייך,

ביררתי כמה שיכולתי הבחור בעצמו הכחיש מכל וכל באומרו שהכל שקר וגם חביריו צידדו לטובתו היה לו ידיד טוב אברהם אטלס שהעיד שהוא בחור טוב ולומד היטב ולא יתכן כדבר הזה, הרצתי הכל לבית ישראל והגיב נו דבר זה שייך לך, לא הבנתי כוונתו והיה לי לפלא שתמיד היה הוא שעסק בכגון דא לא עברו ימים מועטים ובדלת דופק יהודי מהביהמדר"ר ר' א.ד. בוכה ודבר סתר לו בשבילי בתו התארסה בשעה טובה ושוד ושבר מטיילת בערבים עם החתן ומה יהיה מהם, הבנתי כבר היטב מדוע אמר אחי הבית ישראל ששייך לי שהנה יודע אני האמת שנכון הדבר חשבתי הרבה מה לעשות מצד אחד לא שייך לשתוק מצד שני להתחיל ראש בראש ולהפסידו לגמרי גם לא כדאי זה משפחה שלימה ודורות הבאים החלטתי שהצד הנכון להקדים החתונה כמה שאפשר קראתי לצדדים והסכימו רק אמרו שיש בעיה של כסף הוצרתי מכיסי 005 ל"י סכום גדול בזמן הזה העיקר שיתחתנו מהר. כמה שמיארו הדבר היה צריך עוד להשאר בישיבה כשתי חדשים והדבר נודע בישיבה שאמת נעשתה התועבה הזאת בישראל והיה דרישה מהחברס בהצעתו של י.מ. קנובלוביץ לכה"פ בחדשיים אלו שנמצא בישיבה שיוריד את האויזן זאקען! את חטאי אומר היום לא הבנתי כ"כ הענין ומה התועלת בדבר, אבל ככל שעברו השנים והרהרתי בדבר ראיתי שטוב ונכון דיבר הרי"מ קנובלוביץ א"א להיות אדם עושה כרצונו ועוד מחזיק בלבוש הגוראי, לכה"פ שיעלה הדבר ביוקר וירגיש שמוריד בשביל זה האיזען זאקען! אומר לך מחשבתי על אויזען זאקען לעצמו לא מי יודע מה חשוב ויש אנשים בלא זה ומתנהגים כדבעי, והפטיר דרך אגב נראה לי שדייטש שחטף מכות ממשמרת הצניעות הולך עם איזען זאקען אבל אדם שהולך כהתלבשות ואינו חפץ להתנהג כהמנהג צריך להוריד ולהרגיש שהקריב משהו א"א דאס זאך העלטן ביי מיר אין גרטל אין טועהן וואס מויעל, וברצוני סיים הרבי גם בנדון דידן שתשפיע על נותן הקויעטל שלכה"פ יעשה זאך לועזן קועסטן בזה שיוריד האויזן זאקען! אח"כ אמר הרבי הדבר הגיע לבית ישראל וקרא לי לשמוע מה עשיתי בבחור ונהנה מצעדי ואמר שכך גם הוא היה נוהג והפטיר אתה חושב שאתה חיתנת אותו ב-005 ל"י אני גם נתתי שם הרבה יותר מזה. אח"כ דיבר עימי שמועס ארוך בכל ענין זה של דרכו ביהדות ועל המגרעת של הטיול בין החתן והכלה, הרהר האד"ש ואמר כשהוא רציני וכאוב להרי"ם אנשים משחקים חושבים שזה לא כלום אח"כ משלמים להם משמייס על כל דבר, מתאוננים ולא יודעים על מה עשה ה' לנו והכל מדברים שמזלזלים בהם!!

6. סיפר פלוני שאביו יהודי ירושלמי נכנס לקו"פ אצל הרבי הבית ישראל לבקש על פרנסה, שאלו הבית ישראל יראת שמיים יש לך כבר? שאתה דואג על פרנסה וענה בתמימות שיש לו יראת שמיים שאלו הבית ישראל מנין לך? ואמר הרבה דברים אינני עושה מחמת ציווי של ה' איני מדליק חשמל בשבת לא מחמת יראת שמיים, חייך הבית ישראל מתמימותו ואמר אם יש לך יראת שמיים גם פרנסה יהיה וכך היה שמצא מקור למחיתו בריוח!

7. דברי הרי"ם בליל שבת קדש פרושת בלק אחרי הטיש בגור :

א. האד"ש סיפר להרי"ם: שבשנותיו הראשונות של אחיו הרבי הבית ישראל כרבי יצא לו ללכת עם שניים מהחסידים הגדולים לקידוש של א' מהחבורה ודברו אודות ההנהגה החדשה בעיקר בעניני בית ויהדות שהתחיל הבית ישראל להנהיג, התבטא א' מהם בקול מה שאמר בלעם על הקב"ה הוא קדוש ומשרתיו קדושים יעסוק בדבר זה! אני סיים הרבי תפסתי מהר הענין והגבתי בחוס וברצינות "ועל דבר זה נסמית עינו!" מה אומר לך שניהם לא ראו והיו סגי נהור בימיהם האחרונים ל"ע! ומוסיף הרי"ם שאחד מהם עבר נתוח בעינו ולא הצליח, וכשדברו לאד"ש לעשות נתוח והסתפק בדבר אמר להרי"ם פלוני עשה ולא הצליח אבל אין זה ראייה לגבי הרי שם היה דבר אחר לגמרי!

ב. מובא בספר הק' הלב שמחה בשם החיד"א על הצדיקים שנשארו גם אחרי מיתתן והרי כתוב ואל עפר תשוב? והשיב שע"י חתיכת הערלה ונתינתה בעפר נתקיים כבר הפסוק הנ"ל.

והקשה הרי"ם לאד"ש ע"כ שחלק מהצדיקים אלו שנאמר בגמ' שנשארו אחרי מיתתן כתוב בפירוש שנולדו מהולים כדוד המלך ע"ה והאבות הקדושים ושוב מה שייד לומר עליהם ערלה בעפר שאין להם בכלל? הגיב האד"ש אתה באמת שואל אתה ברינות שואל? הרי הם בחייהם עצמם כבר קיימו ואל עפר תשוב שהיו בעצמם כעפר ועל דוד המלך נאמר שאחז עצמו כתולעת ובכאלו צדיקים שבחייהם התנהגו כעפר שוב אין קושיא ואל עפר תשוב. ודפח"ח!!

והוסיף אחי הרבי הלב שמחה למד הרבה בספרי החיד"א, כן אבי הא"א אהב מאוד ספריו והיה קורא להם ספרי האזולאי.

3. על אברך מסוים אמר האד"ש להרי"ם לפני זמן רב היה ממש מאנ"ש הלך עם הלבוש אפי' אויזן זאקן הכל התחיל להתדרדר מוורס קטן - היצה"ר הינו וורס הוא נכנס בו שהוא יפה תאמין לי שהוא רחוק מזה אבל בזה התחיל לכרסם בו התולעת והגיע למה שהגיע.

אד"ש: אמר לרבניתי: שאכפת לו שלא היה בברית מאוד רציתי לכבד האדמו"ר מטאלנא להיות ולא לקחת סנדקאות

הרבניתי: היה שם בלגן ושיעולים בברכות ולא הפסדת כלום.

אד"ש: חייך, ואמר: ואולי זאת רציתי לראות ולא להפסיד.

הרבניתי תליט"א: שאלה את הרי"ם בנוכחות האד"ש שאינה מבינה מדוע ציוה הרבי מקאצק לחדיה"ר לשרוף חיבורו הטוב על השו"ע-הש"ך?

הרי"ם: הסתכל על האד"ש האם לענות?

אד"ש: בודאי תענה לה אני נסיתי ולא הצלחתי.

הרי"ם: קודם התשובה הידועה שכתוב בספרים שאמר שעיי' יפסיקו להסתכל בש"ך ויהיה כאן אי כבוד לש"ך.

הרבניתי: אינני מבינה זאת כך היא כל התורה כולה זה בונה וזה סותר והאם לכן צריכים כל הלומדים להפסיד חיבור כזה גדול והרי יש מספיק מחלוקות של תנאים ואמוראים שאחד מבטל דברי השני?

הרי"ם: אני חושב תירוץ ואיני יודע האם הוא נכון - מובא בהרבה מקומות שנפטרים גם יכולים להקפיד ולקבל חלישות הדעת והנה החידה"ר הפסיד בנים רבים מקפדתו של הרבי מקוזניץ רבי וילד אחד נשאר לו לכה"פ להמשך הדורות והוא הביא את השפ"א וכו' וגם הוא נפטר לאחר מכן בחייו, אולי בחיבורו זה ראה הרבי מקאצק שיהיה קפידה כזאת של הש"ך שהיה נגרם ח"ו נזק לבן חביב זה ולהמשך וידע שהדור צריך מנהיגים ממנו שיאירו את דרכם של כלל ישראל כמו שהרבי מקאצק עצמו אמר לחידה"ר שפיל לסיפא דקרא "וצדקתו

לבני בניס" א"כ ציוהו להקריב חיבור זה על המוקד ולהניח דעתו של הש"ך וישראו לנו מנהיגים הנה הוד כ"ק מרן האד"ש מה הינו עושים בלעדיו!!
אד"ש: נהנה מאוד וכן הרבנית - והוסיף אד"ש ואמר: אם בשביל מנהיג הדור כמוני אולי היה כדאי הפוך שהחידה"ר יוציא חיבורו ... אבל בשביל אבי הא"א מנהיג הדור האמיתי כדי היה שלא הוציא חיבורו.

יום שני כ"ב אייר התשנ"ה:

הרבי צלצל מערד לבית הרי"ם - הכלה ענתה והרבי אמר מזל טוב הרב וינברג בבית? כשהרי"ם נגש אמר: מזל טוב עוד אתמול בלילה רציתי לצלצל ולא ידעתי אם כבר נגמר אע"פ שאמרת לי במוצאי שבת, לפעמים יש עיכוב הסבא היה צריך לבא מטבריה - המודיע לא ראיתי וצלצלתי לרבנית לשאול ואמרה לי מה אתך כבר היה כתוב בהמודיע לכן צלצלתי עכשיו. הרבי בירך מאוד ואמר: תהיה שליחי בברכות לכל המשפחה מצדך וכן בצד השני - לכלה כבר אמרתי מזל טוב (הרי"ם מציין רוה"ק שידע שהכלה הרימה) אבל לשאר תמסור בשמי.

הרי"ם שאל את האד"ש על אשה צעירה של"ע קבלה התמוטטות עצבים והאד"ש לא נתן בתחלה לקחתה לטיפול בכפר שאול - עברו כמה ימים עם נסיונות של הרי"ם לטפל בה בדרכים אחרות עד שראו שאין שום מנוס וחייבת טיפול אמיתי בביה"ח למשוגעים - נכנס שוב הרי"ם לקו"פ לשאול? וענהו: שישר ידע בטלפון הראשון שמקומה שם בכפר שאול (וכן סיפרה הרבנית תליט"א להרי"ם: שישר שהוריד אד"ש בטלפון אמר לה האד"ש רחמנות אשה צעירה צריכה להתאשפז בבית משוגעים) אבל מכיר אני היטב המשפחה האבא והאחים והבנתי שישר יטבעו א"ז בחותם בל ימחק שהיא משוגעת בלא תקנה והנה גם הרבי מסכים ויאשמו עצמם וכו' הם קצת מזוכיסטים ולכן רציתי להראות להם שהעולם אינו חוב ואין זה סוף פסוק ויש לה תקוה והתעקשתי עוד יום ועוד יום שיראו שיש תקוה - וכן עכשיו שמסכים אני שתלך לשם זה רק בתנאי קודם למעשה שתדבר עם כל המשפחה לחזקם שידעו בבירור שדבר כזה קורה ואין זה דבר אבוד ועוד תתרפא בעזרת ה' ויחזיקו עצמם שמחים וחזקים!

האד"ש: פנה להרי"ם ולרבנית באומרו יש לי שאלה להתייעץ עם הרב והרבנית - אברך שאל על אשתו שרוצה לעשות חוג מחול באחד מהקריות החדשות שלנו - קודם כל יש לו שאלה רפואית וזה אני לקחתי ע"ע - וחוף מזה שואל על עצם הענין? ומה אתם אומרים?
הרבנית: צחקה ואמרה מה היא חושבת לעשות מזה כסף וכן כל הנשים הצעירות חושבות לעשות כסף ולבסוף לא יוצא מזה כלום
אד"ש: לא שאלתי על בעיה זו של הכסף רק על עצם חוג מחול לעשות בקריה שלנו? ופנה להרי"ם לחוות דעה בנושא.

הרי"ם: אני חושב שזה דבר טוב ואין בזה חסרון כמובן אם הכל מתנהל על טהרת הקדש ויש בזה הרבה סיפוק והתרעננות וגם בריאות.

האד"ש: בירר מאוד בפרטיות מדוע יש בזה המעלות שהרי"ם מנה ואם אין חשש להיות הבעלים שם? והסביר עצמו שכאשר נשאל בשאלה זו הרגיש בדעתו שישר נוטה לאסור ובשביל מה צריך חוג מחול אבל עשה לעצמו חשבון שצריך גם לחשוב ולרדת להרגשתן של הבנות והנשים וכו' ואם אין בזה עולה מדוע שלא יתיר דבר זה, ולכן שמח לשמוע חוות דעת מהרי"ם. והוסיף: שבת בסימנר מרגישה טוב בכל הבחינות ואח"כ שמתחתנת מרגישה ירידה תלוי במה זכתה ואולי זה נותן חיזוק והתרעננות.

אח"כ שאל והיאך יגיע התשובה?

הרי"ם: שאין זה מכובד שהאד"ש ירד לקטנות ואפשר לענות לר"י ברוידא שיאמר לאברך שישאל את הרב בקריה.

אד"ש: ומה אעשה אם הרב יענה תשובה רבנית ויאסוף חומר של שו"ת מרבנים אחרים?

הרי"ם: צריך לומר גם לרב שישלחו איליו הדברים ומה הוא צריך לענות.

אד"ש: ואתם מסכימים לכך שיבלבלו לכם במח, ואמר: שבאמת יאמרו לברודא שישלחו לרב ויאמרו לרב שישלח האברך להרי"ם והוא כבר יסביר לאברך שצריך להיות הדבר על טהרת הקדש ואז יהיה מותר ורצוי.